

DIOSSEN JOI

Jatíxonbi onanti joi

Porciones del Antiguo Testamento
y
el Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
shipibo-konibo

LigaBíblica®
INTERNACIONAL

Wycliffe®

Porciones del Antiguo Testamento y el
Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
shipibo-konibo

Primera edición del Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo,
Diosen joi: Jaconaš Dios betan janošhon jatíšhonbi onanti joi, 1983

Primera edición de porciones del Antiguo Testamento y segunda edición
revisada del Nuevo Testamento, 2012

Publicado por © 2012 Wycliffe, Inc.
P.O. Box 628200, Orlando, FL 32862-8200

Las ilustraciones en las páginas 615, 875 y 934 por Horace Knowles se usan por
cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Las ilustraciones de las páginas 839 y 920 por Horace Knowles, con adiciones
por Louise Bass © The British & Foreign Bible Society, 1994,
se usan con permiso.

Las ilustraciones de las páginas 583, 598, 678, 717, 756, 811, 836, 917, 974 y 975
por Louise Bass se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1994.

Las ilustraciones en las páginas 595 y 600 por Graham Wade se usa por
cortesía de © The United Bible Societies, 1989.

Las ilustraciones en las páginas 63, 70, 91, 92, 107, 108, 112, 117, 122, 137,
175, 196, 288, 322, 323, 393, 447, 458, 462, 477, 482, 484, 515, 538, 541, 543,
553, 564, 575, 592, 603, 617, 629, 633, 635, 637, 650, 656, 660, 672, 689, 697,
698, 701, 720, 724, 732, 734, 741, 743, 745, 749, 754, 757, 760, 765, 775, 778,
798, 833, 852, 856, 860, 871, 881, 888, 899, 922, 924, 925, 941, 947, 951, 960,
963 y 985 se usan por cortesía de © David C. Cook Publishing Co., 1978.

www.ScriptureEarth.org

Este obra está bajo una licencia Creative Commons
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Compartir — Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.

Reconocimiento — Debe reconocer los créditos de la obra.

No comercial — No puede utilizar esta obra para fines comerciales.

Sin obras derivadas — No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada.

Contenido

PRÓLOGO	5
-------------------	---

ANTIGUO TESTAMENTO (porciones)

GÉNESIS	Gn.	9
ÉXODO	Ex.	90
LEVÍTICO	Lv.	123
NÚMEROS	Nm.	129
DEUTERONOMIO	Dt.	144
JOSUÉ.	Jos.	168
JUECES	Jue.	179
RUT	Rut	197
1 SAMUEL.	1 Sa.	202
2 SAMUEL.	2 Sa.	238
1 REYES.	1 Rey.	261
2 REYES.	2 Rey.	287
ESDRAS	Es.	308
NEHEMÍAS	Neh.	313
JOB	Job	321
SALMOS.	Sal.	336
PROVERBIOS	Pr.	377
ECLESIASTÉS	Ec.	387
ISAÍAS.	Is.	390
JEREMÍAS.	Jer.	434
EZEQUIEL	Ez.	461
DANIEL	Dn.	472
OSEAS.	Os.	490
JOEL	Jl.	498
AMÓS	Am.	503
JONÁS.	Jon.	514
MIQUEAS	Miq.	517
HABACUC	Hab.	524
ZACARÍAS.	Zac.	528
MALAQÚÍAS	Mal.	530

PRÓLOGO

Para los traductores es un gran gozo y privilegio haber traducido el cuarenta por ciento del Antiguo Testamento y haber hecho la revisión completa del Nuevo Testamento en el idioma shipibo. Creemos que se ha logrado un texto fácil de leer y apto para usarlo en público y en privado; apropiado para el estudio bíblico y la predicación del mensaje de salvación.

Este libro se publicará para el grupo shipibo-konibo. Este grupo étnico está formado por unos veintiséis mil habitantes que residen a lo largo del río Ucayali y sus afluentes en el oriente peruano.

Como no fue posible la traducción completa del Antiguo Testamento, la selección de pasajes para esta publicación fue tomada cuidadosamente para dar un panorama amplio de la historia de salvación del Antiguo Testamento que incluye una perspectiva fiel e histórica de los eventos, los personajes y los pasajes importantes para entender el Nuevo Testamento, y los eventos del Antiguo Testamento a los que se hace referencia en el Nuevo Testamento. En el Nuevo Testamento hay muchas citas del Antiguo Testamento, la mayoría de los pasajes citados se encuentran en este libro.

Las Sagradas Escrituras son una historia de Dios con temas que se inician en el Antiguo Testamento y continúan en el Nuevo Testamento como: la persona de Dios, la creación, la naturaleza pecaminosa del hombre, la promesa del Mesías (el Salvador), el reino de Dios, el Hijo de David, el Buen Pastor, el juicio de Dios y su soberanía sobre las naciones, y otros temas. El comité de traducción no considera a este panorama lo suficiente como lo es una traducción completa del Antiguo Testamento, por esta razón espera para el futuro tenerla completa en el idioma Shipibo.

En esta obra hemos tratado de traducir con la mayor fidelidad posible lo que los autores quieren decir expresándolo con sencillez, a veces se han alargado las oraciones, para que el lector moderno lo comprenda con claridad. Sin embargo, no siempre es posible poner en la traducción toda la información necesaria para que el lector comprenda el significado. En esos casos, hemos puesto notas de pie de página. Por ejemplo hay una nota en Mateo 24:28 que ayuda a entender el significado de un término.

Aunque se ha hecho un esfuerzo para traducir todo el significado del idioma original, hay palabras y conceptos desconocidos en el idioma shipibo, como las palabras fariseo, saduceo, cizaña, nicolaítas, entre otras. Esos términos, marcados por asteriscos, se encuentran en el glosario al final del libro. El glosario servirá como una ayuda para la comprensión del texto.

El texto del Nuevo Testamento tiene su origen en manuscritos antiguos en griego y arameo que han sido traducidos a muchos idiomas del mundo. Las palabras que en el texto shipibo del Nuevo Testamento están entre corchetes ([...]) no se encuentran en los manuscritos griegos más antiguos pero se encuentran en la versión Reina-Valera. En el Antiguo Testamento las palabras que están entre corchetes ([...]) no son tomadas directamente de los manuscritos y sirven como puente entre ciertos capítulos o libros donde se necesita más explicación para entender la historia.

Esta versión de las Sagradas Escrituras servirá para que todas las personas, sean católicas, evangélicas o de otro credo, descubran la revelación de Dios por medio de su Hijo Jesucristo, y encuentren el perdón y la salvación que Él nos ofrece. Se ofrece a los lectores con el profundo deseo de que los que la lean y la escuchen puedan encontrarse con el divino Creador Dios y experimentar una vida transformada que honre a Dios en todo aspecto, para luego experimentar el gozo de Dios eternamente en su presencia.

ANTIGUO TESTAMENTO

(porciones)

GÉNESIS

Jaskatax jatíbi jaweki jonii peokoota itan jaskatax jonibo jonii peokoota

Jaskatax nete jonia

1 ¹ Jatíbi peokoonontianra, Diossen nai itan mai jonia iki.

² Maira, ja anontian jaskara iti jisámabobi iká iki; jatíbi aniparo nemín kikinbires yamekan mapoara iká iki, jatianra Diossen shinan jene besenen koshia iki.

³ Jatianra Diossen yoia iki: “¡Joé iwé, akin. Jatianra joé iká iki!”

⁴ Diossen oinna joé jakon iketianra, yamé betan imayamakin janbiribi aká iki,

⁵ jatianra joé janea iki “nete”, akin, ja kikin jishtimara janea iki, “yamé”, akin. Jaskatax moa reken nete senena iki.

⁶ Japekáora Diossen yoia iki: “Jene janbiribi inon xabá ibanon, jaskáketianra janbiribi ibékonti iki”. Jatianra jaskara iká iki.

⁷ Diossen xabáaketianra jene janbiribi iká iki, wetsa tsama xabá, namanbi baneta iki, itan wetsa tsamára bochiki baneta iki.

⁸ Ja xabára Diossen janea iki, “nai”, akin. Jaskatax moa jawen rabé nete iti senena iki.

⁹ Jatianra Diossen yoia iki: “Ja nai naman iká jenebo ja itinkobiribi jainbicho tsinkíkanwe, ibanon mai pikotax manxani”, akin. Jatianra jaskara iká iki.

¹⁰ Ja manxanara Diossen janea iki “mai”, akin, itan ja jene tsinkítara janea iki “aniparo”, akin. Jatianra Diossen oinna jatíbi jakon iketian,

¹¹ neskata iki: “Ibanon nato main meskó keská jiwiabi xobibo xoxoi:

Xobibo ibanon jawen xoxoti beroyabo, jainoaxibi jiwiibo jawen xoxoti bimi beroyabo”, iki. Jatianra jaskara iká iki.

¹² Ja mainra xoxoa iki, jiwiabi xobibo: Xobibo jawen beroyabo itan bimiai jiwiibo, jaskarabiribi itiakin akábora iká iki. Jatianra Diossen oinna jatíbi jakon iká iki.

¹³ Jaskatax moa jawen kimisha nete iti senena iki.

¹⁴ Jatianra Diossen yoia iki: “Jabánon nai xabakan joébo, jan tenaketian netea onanti, yameta onanti, jan netebo onanti, baritiataibo onanti, itan jene-tiaiboribi onanti,

¹⁵ jaskáakin abánon ja joébaon nai xabakanxon mai tenakin”, iki. Jatianra jaskara iká iki.

¹⁶ Diossenra rabé joé aká iki: Bari aká iki jan neten tenati itan oxé aká iki, jan yamé tenati. Wishtínboribi aká iki.

¹⁷ Diossenra ja nai xabakan mai tenati joébo aká iki,

¹⁸ Neten itan yamé mai tenati, jaskáaxonra nete janbiribi iti imaxon, yamé janbiribi iti imaa iki. Jatianra jaskarabo axon oinna jatíbi jakon iká iki.

¹⁹ Jaskatax moa jawen chosko nete iti senena iki.

²⁰ Jainxonra Diossen yoia iki: “Jene meran jatíbi meskó yoinabo ichabires kaibanon, jainoaxibi jabánon mai manaon noyai yoinabo”, akin. Jatianra jaskara iká iki.

²¹ Bakeai kaixon, aniparo bochoakanwe, jainoax nato neten jabánon ichabires noyai yoinabo. Diossenra jonia iki, aniparomea anibires yoinabo jainoax

jene meranoax kaitai jatíbi yoinabo, itan jain jaabo, jainxonra jatíbi noyai yoinabo aká iki. Jaskáakin axon Diossen oinna jakon iketianra,

²²ja aká yoinabo jakon ikantiakin shinanxonkin neskáakin yoia iki: “Ichabires bake kaiabakanon jaskáaxon aniparo bochoabakanon itan nato neten jabanon icha noyai yoinabo”, akin.

²³Jaskataxa moa jawen pichika nete iti senena iki.

²⁴Jatianra Diossen yoia iki: “Nato main kaibanon jatíbi meskó yoinabo: Ináatibo itan ináatimaboribi, jainoax jatíbi main norex iki niaibo”. Jatianra jaskara iká iki.

²⁵Ja yoinabo axon Diossen oinnara jatíbi jakon iká iki.

²⁶Jatianra yoia iki: “Ramapari joni anon akanwe. Noa keskábiakin, jara jatíbinin koshi iti iki: Aniparomea yapa-baona, noyai yoinabaona, ináati yoinabaona, ináatima yoinabaona, itan main norex iki niaibaonaribi”, akin.

²⁷Diossen joniakinra, ja Dios keskábiakin aká iki; benbo itan ainbora aká iki,

²⁸jatianra jakon ikantiakin shinanxonkin jato yoia iki:

“Icha, ichabires bakeai nato neten kaikanwe;

jaton koshi ixon jato ikinkanwe;

yapabo, noyai yoinabo,

jainoax jatíbi ja main norex iki niaibo”, akin.

²⁹Japekáora jato yoia iki: “Ninkákanwe, matora en meniai jatíbi nato mainmea niibo, bimiai yoábo, itan jatíbi yobín jiwibo. Jatíbi jabora maton jawékiatibo iti iki.

³⁰Ikaxbira ináatima yoinabo, main norex iki niai yoinabo itan noyai yoinabo jabobiribira en xobi meniai, ja jawékiakanon ixon”, akin. Jatianra jaskara iká iki,

³¹Jatianra Diossen oinna jatíbi akábo jakonshamanbires iká iki. Jaskataxa jawen sokota nete senena iki.

2¹Nai itan maira, jatíbi jain ikábo-yabi moa akin senenhaa iki.

²Ja kanchis nete kaman, jatíbi ja akábo akín senenhaxa Dios tantia iki.

³Jatian ja kanchis iti netera jakon iki ixon yoia iki, ja netera meketi iti iki ixonra, onantiakin yoia iki, ja netera jatíbi jawéki jonai teetax tantia iki.

⁴Natora nai itan mai jaskatax jonai yoia joi iki.

Edén mainko jakonshaman jatinko joni iká

Ibo Diossen nai, itan mai anontianra

⁵jiwi keyámashokobobi itan xobibobi xoxoamapari iká iki, ja Ibo Diossenra nato maiki oi bemaamapari iká iki, ja main teetira tsoabi yama iká iki.

⁶Jaskara ikenbira, mai chichokeyax jene jokonxon, jatíbi mai mechaa iki.

⁷Jatianra Ibo Diossen ja mai potobi bixon joni itiakin aká iki, jaskáaxonra jawen rekinhain xoon aka iki, jatianra moa jiria baneta iki.

⁸Ja aká pekáora, Ibo Diossen jain jakon jati bari pikotaori, westfóra wai Edén mainko aká iki, jatianra jan aká joni jain imaa iki.

⁹Jatíbi meskó jiwi metsáshamanbo jawen bimi jakon kokotibora xoxomaa iki. Ja wai naponbekonra jiwé jiwi aká iki, jan jakon ati onanti itan jakonma onanti jiwiribira aká iki.

¹⁰Ja Edénhainoaxa westfóra paroribi pikota iki, janra ja jakonhira jatinko mai mechai iká iki. Jaki mepiara iká iki chosko paro, ja iká iki jawen paxkobo.

¹¹Ja rekena paron janera iká iki Pisón, janra Havila mai shitabaina iká iki. Jainra oro jake.

¹²Ja mainmea orora jakonhira iki, janra jake bedelio janeya jiwi bepon inin, jainoaxa jake ónice janeya makan.

¹³Ja wetsa paron janera iká iki, Guihón. Ja parora, Cus janeya mai shitabaina iká iki.

¹⁴Ja kimisha itin iká parora Tigris iká iki. Ja parora Asiria mai shitabaina bari

pikotaio iká iki. Jainoax ja chosko itin iká paron janera Éufrates iká iki.

¹⁵ Jatianra ja Edén main iká jakon jati wainko, koirani teenon ixon Ibo Diossen ja joni imaa iki,

¹⁶ jain imakinra yoia iki: “Nato jakon jati wainkonia jatíbi yobín jiwi bimibora min kokoresti iki,

¹⁷ ikaxbira ja jakon itan jakonma onanti jiwi bimi, min kokotima iki. Ja jiwi bimi kokoatianbira mia mawáti iki”, akin.

¹⁸ Jainxonra Ibo Diossen yoia iki: “Joni jabicho iitira jakonma iki. Jaskara iketianra en wetsa axonai, janshamanbiribi akinti”, akin.

¹⁹ Jatianra Ibo Diossen mai bixon jatíbi yoinabo aká iki, jainxonra jatíbi noyai yoinaboribi aká iki. Jaskáxonra Adánhiba jato boá iki, ja yaneyabo ikantiakin jato janepakenon ixon. Jaskáxonra yoinabo Adánman jangepakea iki.

²⁰ Jatianra Adánman jatíbi ináati itan ináatima yoinabo, itan noyai yoinabo janepakea iki. Jaskara janeyabo itiakibiribi jane pakea iki. Ikaxbira jawe yoinabi janshamanbiribi já akinti yama iká iki.

²¹ Jaskara iketian, Ibo Diossen Adán akonbireskin oxamaa iki, ja oxaketian westíora jawen pishi tsekaxon, jakiribi namín xepoa iki.

²² Ja pishi tsekaxonra, Ibo Diossen ainbo aká iki, jaskáaxonra ja aká ainbo Adán menia iki,

²³ ja oinnaxa Adán neskata iki: “¡Natora nokon namibi iki, itan nokon xaobi iki! Jonimea tsekaxon Diossen aká ikaxa, jawen jane ‘ainbo’, iki”, iki.

²⁴ Jaskara iketianra jonin jawen papa betan jawen tita jenetaanan, jawen awin betanbiribi jati iki, jaskataxa ja rabé westíora yorabicho keská iti iki.

²⁵ Ja Adán betan jawen awinra, chopaoima iká iki, jaskara ikaxbira jawebi rabinyamabekona iki.

Adán itan Eva Dioski yoitimata

3¹ Ronora jatíbi ináatima yoinabo xewina paramisti onan Ibo Diossen jonia iká iki, jatianra ainbo yokata iki: —¿Jaskara ikenki, Diossen mato yoia iki, nato jakon jati wainkonia, jawerato yobín jiwi bimibi kokotima? —akin.

² Jatianra ainbaon yoia iki: —Wetsa jiwi bimi inonbiresa nato jakon jati wainkonia non kokoti atipanke.

³ Ikaxbira, jakon jati wai napo iká westíora jiwi bimibichores, noa Diossen kokotima yoia iki, jainxon tii atimaribi yoia iki. Ja kokoaxbira noa mawáti iki —akin.

⁴ Jaskáabira ronon ainbo yoia iki: —Ja mato jaskáakin yoiara ikonma iki. Matora mawáyamai.

⁵ Diossenra akonbireskin onanke, ja jiwi bimi kokoxon maton jakon, itan jakonma onanti, jaskara onanaxa mato Dios keskaribi iti iki —akin.

⁶ Ja ainbaon jiwi bimi oinnara iká iki, iorai metsá jan keentishaman, jatianra ja bimi kokotinin keenshamana iki, jaskáaxon jawéki ati onan shinan biti iketian. Jaskara iketian westíora bimi tesaxon kokoa iki. Jan aká pekáo jawen bene menia iki, janribi kokoa iki.

⁷ Ja akátianbi jaton shinan chopeta iki, jatian ja rabéxonbi onanna iki moa chopaoima. Jaskara ixon, higuera janeya jiwi pei kexexon ja sawebekona iki.

⁸ Ja joninra jawen awin betanbi ninkata iki, moa yantani niweshaman iitaitian, ja jakon jati wainko Ibo Dios joáx kawanaitian, jan oinnaketianra ishto kaax jiwibo nia naman jonébekona iki.

⁹ Jaskákenbira Ibo Diossen, Adán kenaxon yokata iki: —¿Miaki jawerano iki? —akin.

¹⁰ Joninra yoia iki: —Nato jakon jati wainko joax, mia kawanaitian ninkataxa chopaoima ikax; miki raketi ea joneke —akin.

¹¹ Jatianra Diossen yokata iki: —¿Tson yoiaki min onanna, mia chopoama? ¿Ja jiwí bimi kokotima en yoia ikenbiki, min kokoa? —akin.

¹² Joninra yoia iki: —Jabé janon ixon min ea menia ainbaon bimi meniara en kokoke —akin.

¹³ Jatianra Ibo Diossen ja ainbo yokata iki: —¿Jaweati min jaskáamarin? —akin. Jatianra jan yoia iki: —Ronon ea parana kopí, ja bimi en kokoa riki —akin.

¹⁴ Jatianra Ibo Diossen ja rono yoia iki: —Jaskara min aká kopíra, jatíbi yoinabo xaran bebonbires jakonma mia ikai. Rama nenoax peokotaxa jatíbitian mia main noxex iki, mai poto meranbires ninoxiki.

¹⁵ Mia itan ainbora en mato rawikananmai, min chiní bakebo betanra jawen chiní bakeboribi rawikanankanti jake. Ainbaon chiní bakenra mabitaxti iki, jatianra minbiribi jawen tae chiponhai natéxti iki —akin.

¹⁶ Ja ainbora yoia iki: —En imaara bakeai ikonbiresi mia chexakaati iki, jatianra bakenaitiibi mia chexati iki. Ikaxbira min benen keeni mia jenétima iki, jatianra já min joni koshi iti iki —akin.

¹⁷ Ja jonira yoia iki: —Min awinin yoia keská axonkinra, en atima yoia jiwí bimi min kokoa iki, ramara min jakonma kopí, nato mai jakonma meranbires en imai; ikonbiresi teexonra ja jawékiati min kaimati jake, mia mawatai kaman.

¹⁸ Mainra moxayabi jakonma xobibaon mia xoxoxonti iki, jatianra nii meranoa yoabo min jawékiati iki.

¹⁹ Ikonbiresi teeti niskánxonparira min jawékiati iki, mawatax jakiribi ja aká maibi mia banetai kaman, miara mai aká iki, jakopíra jakiribi mia mai banéti jake —akin.

²⁰ Ja jonin jawen awin janea iká iki, Eva, jara jatíbi joni jiriabaon tita iki.

²¹ Ibo Diossenra yoina bichibo sawetiaxon, ja joni itan jawen awin sawemaa iki,

²² jatianra yoia iki: “Ramara joni noa keskáribi banéke, jakon itan jakomara onanke. Jawekeska ixonra, jiwé jiwí bimiribi bixon kokoax jatíbitian janake”, akin.

²³ Jaskara iketianra, Ibo Diossen Edén mainko iká, jakon jati wainkonía ja joni pikoa iki. Jaskáaxonra, ja main teenon ixon ja joni imaa iki, ja maibi aká ixon.

²⁴ Ja joni pikoa pekáora, bari piko-taiori iká jakon jati wainko, querubín janeya peiabo imaa iki, itan chiibires espada jatíbiori mayatairibira imaa iki, ja jiwé jiwinko tsoabi nokótima kopíra aká iki.

Caín itan Abel iní

4 ¹ Adánman jawen awin Eva yorana tootax ja bake pikota iki, jawen jane iká iki Caín. Jaskáketian, Adán neskata iki: “Moara ea westíora benbo bakeya iki, Ibon ea menia riki”, iki.

² Japekáo Abel pikota iki, ja Caínman wetsa. Ja Abel iká iki, carnero kaiái; jatian Caínbiribi iká iki, waín teetai.

³ Jaskata pekáo basi iikin, wetsa nete Caínman aká iki, jawen waimea bia yoábo boxon Ibo menikin.

⁴ Abelninbiribi Ibo boxona iki, carnero bake reken pikota jakonshamanbo. Jatianra Ibon oinna ja Abel itan ja Ibo meninoxon boá jawekibo, jawen keen-shaman iká iki.

⁵ Ixonbi Caín jaskáakin oinyamaa iki, ja meninoxon boá oinna jakonmaribi iká iki. Jaskáketian Caín, ikonbiresi sinatax jawen beísa jakónmabires iká iki.

⁶ Jatianra Ibon yoia iki: “¿Jawekopí, iorai sinataxki, min beísa ikonbires jakonma iki?”

⁷ Jakon akáxa mia rarokeanke, ikaxbi min ayamai kopíra ochan miaaresai. Ikaxbira ja ocha minharesti atipanke”, akin.

⁸ Wetsa netera, Caínman jawen wetsa Abel, chankakin ioa iki, jatian kachio jato rabéicho ixonra, Caínman jawen wetsa Abel retea iki.

⁹Jatianra Caín Ibon yokata iki: —¿Min wetsa Abelki jawerano iki? —akin. Jatianra Caínman yoia iki: —Enra onanyamake. ¿Eaki já koirannai iki? —akin.

¹⁰Jatianra Ibon yoia iki: —¿Minki jawea? Ja min wetsan jimi main min chikoara, ja min aká atikeskabiakin en benxoanon ixon ea yokati, saí ikai.

¹¹Jakopíra, mia jakónmabires banetai, min wetsa min retekietian jawen jimi xea mainkonixa mia wetsanko kaai.

¹²Ikonbiresi teexon, waiaxon min banaabira jakonmai xoxoax bimitima iki. Nato netenra mia kawanhatanti iki, jawetianbira mia tantitima iki —akin.

¹³Jatianra Caínman Ibo yoia iki: —Ja akonbireskin masá tenetira en atipan-yamake.

¹⁴Ramara nato mainmea min ea pikoke, jatianra nato neten mia ochó-bires, jawetianbi tantiamai ea kawan-taresti jake. Jaskataitianra wetsabaon-bires inonbi, nokoxon ea retékanti iki —akin.

¹⁵Ikaxbira Ibonbiribi yoia iki: —Jaskara iken jan mia reteatonra, bebonbires kanchisakin masá teneti iki. Jatianra Ibon, ja nokoabaon Caín reteyamakanon ixon, ja oinxon onanti jawen yoranko axona iki.

¹⁶Caínra jainoax Ibo betan yoyo ikainoax moa kaa iki, jatianra kaax Nod janeya mainko jaa iki; jara Edénhainoax bari pikotaiori iki —akin.

Caínman chiní bakebo

¹⁷Caínmanra jawen awin yorana iki, jatianra tóota iki, jaskatax bakenara Enoc iká iki. Jaskáa pekáo jemaaxon Caínman, jawen baken janenbi janeara Enoc iká iki.

¹⁸Ja Enoc-ra, Iradnin papa iká iki, Irad iká iki, Mehujaelnin papa, Mehujael iká iki, Metusaelnin papa, jainoax Metusael iká iki, Lámeecnin papa.

¹⁹Ja Lámece-ra rabé awinya iká iki: Adá betan Silá.

²⁰Adakan bakeara Jabal iká iki, ja Jabalnin chiní bakebora carpa xobon jaabo iká iki, jainoaxa yoina kaiaibo ikana iki.

²¹Jabalnin wetsara iká, jawen jane Jubal, jaibakeaxa arpa ten akaibo itan quena xoon akaibo peokoota iki.

²²Silákan bakera Tubal-caín iká iki, yamin teetai jonira iká iki, bronce itan hierro meskó jawékibo akaira iká iki. Ja Tubal-caínman poira jawen jane Naamá iká iki.

²³Wetsa netenra Lámeecnin, jawen awinbo yoia iki, Adá itan Silá:

“Ninkáshamankanwe, en mato yoinon,

ea isinhakin xateketianra en westíora joni bake ranon reteke.

²⁴Jawerato joninki Caín reteai, jaon kopikakinra kanchis akin masá tene-makanti iki, ikaxbi ea ramiabobiribira, kanchis chonka kanchis akin, masá tenemakanti iki”, akin.

Jawen kimisha itin iká Adán betan Evan bake

²⁵Adanmanra jawen awin betan yoranribia iki, jatianra benbo bakeaxon janea Set iká iki, jatianra neskata iki: “Abel, Caínman retea toanra Diossen ea wetsa benbo bake menike”, iki.

²⁶Set-ribira westíora bakeya iká iki, jara Enós akin janea iki. Jainxon peoxonra Ibon jane rabikana iki.

Adanman chiní bakebo (1 Cr. 1.1-4)

5¹Natobo riki, ja Adanman chiní bakebaon jane wishaa: Diossen joni anontianra, ja keskabiakin aká iki,

²benbo betan ainbora jato jonia iki, jaskaaxonra jato jakon shinanxona iki. Jato jonia netenra, Diossen yoia iki: “Maton janera jonibo iti iki”, akin.

³Jawen benbo bake pikónontianra Adán pacha kimisha chonka baritiaya iká iki, ja bakera jatíbinin jawen papa jisábi iká iki.

⁴Jaskata pekáo Adán japaría iki, posaka pacha baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki.

⁵Jaskataxa jatíbi jawen baritia Adán jaa iká iki, iskon pacha kimisha chonka baritia; jatí baritiayanixa, mawata iki.

⁶Set, pacha pichika baritiaya iketianra, jawen benbo bake Enós pikota iki.

⁷Jaskata pekáo, Set japaría iki posaka pacha kanchis baritiapari. Jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaríbaa iki,

⁸jaskataxa jatíbi jawen baritia Set jaa iká iki, iskon pacha chonka rabé baritia. Jatí baritiayanixa mawata iki.

⁹Enós, iskon chonka baritiaya iketianra jawen benbo bake Cainán pikota iki.

¹⁰Jaskata pekáo Enós japaría iki, posaka pacha chonka pichika baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki,

¹¹jaskatax jatíbi jawen baritia Enós jaa iká iki, iskon pacha pichika baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.

¹²Cainán, kanchis chonka baritiaya iketianra jawen benbo bake Mahalalel pikota iki.

¹³Jaskata pekáo Cainán japaría iki, posaka pacha chosko chonka baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki.

¹⁴Jaskatax jatíbi jawen baritia Cainán jaa iká iki, iskon pacha chonka baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.

¹⁵Mahalalel, sokota chonka pichika baritiaya iketianra, jawen benbo bake Jared pikota iki.

¹⁶Jaskata pekáo Mahalalel japaría iki, posaka pacha kimisha chonka baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki.

¹⁷Jaskatax jatíbi jawen baritia Mahalalel jaa iká iki, posaka pacha iskon chonka pichika baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.

¹⁸Jared, pacha sokota chonka rabé baritiaya iketianra, jawen benbo bake Enoc pikota iki.

¹⁹Jaskata pekáo Jared japaría iki, posaka pacha baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo, itan ainbo bakebo jaribaa iki;

²⁰jaskatax jatíbi jawen baritia Jared jaa iká iki, iskon pacha sokota chonka rabé baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.

²¹Enoc, sokota chonka pichika baritiaya iketianra, jawen benbo bake Matusalén pikota iki.

²²Enoc-ra jaa iki, Diossen shinanna keskáres axoni. Ja Matusalén pikota pekáo Enoc japaría iki, kimisha pacha baritiapari, jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaríbaa iki;

²³jaskatax jatíbi jawen baritia, kimisha pacha sokota chonka pichika baritia Enoc jaa iká iki.

²⁴Ja Diossen shinanna keskáres axoni jaa ikaxa, wetsa neten manóresa iki, jaskaraa iki moa Diossenbi boá.

²⁵Matusalén, pacha posaka chonka kanchis baritiaya iketianra, jawen benbo bake Lámece pikota iki.

²⁶Jaskata pekáo Matusalén japaría iki, kanchis pacha posaka chonka rabé baritiapari. Jainoax wetsa jawen bakebo jaríbaa iki, benbo bakebo betan ainbo bakebo.

²⁷Jaskatax jatíbi jawen baritia Matusalén jaa iká iki, iskon pacha sokota chonka iskon baritia. Jatí baritiayanix mawata iki.

²⁸Lámece, pacha posaka chonka rabé baritiaya iketianra, westíora jawen benbo bake pikota iki,

²⁹Jara Noé akin janea iki, jaskaax iká iki neskatí: “Ibon nato mai jakonmakin shinanxona iketianra, waiái noa ikonbi-resi teetai, jaskara ikenbira nato baken noa tantimati iki”, iki.

³⁰Moa Noé pikota pekáo, Lámece jaa iki pichika pacha iskon chonka pichika baritiapari; jainoax wetsa jawen benbo bakebo itan ainbo bakebo jaribaa iki;

³¹Jaskatax jatfibi jawen baritia Lámeç jaa iká iki, kanchis pacha kanchis chonka kanchis baritia. Jatfí baritia-yaniç mawata iki.

³²Pichika pacha baritiaya inontianra Noekan, bakea iki Sem, Cam, Jafet.

Jonibaon jakonma

6¹Nato main jonibo kaiti peokoonontianra jemaabotankin bakeakana iká iki, ainbo bakebo,

²Diossen bakebaon, ja ainbobo oinnara iká iki metsáshamanbo. Jatianra jainoa katotax jaton keenshamanbo oinnax jabo betan wanokana iki.

³Ikaxbira Ibon yoia iki: “Nato jonibora, yorayabo ikax jatfíbitian jatimabo iki. Jakopíra, pacha rabé chonka baritia senenres en jato jamati iki, ikíra Dios iká iki”, akin.

⁴Diossen bakebaon, ja jonibaon bake ainbobo bixon jato betan bakeakana, anishaman jonibo nato main pikoti peokookana iki, japekáora kaibotanreskana iki. Jabora ikana iki moatianbi koshi reteananaibo, jaton akábo oinxon onankana ikax ninkakataibo.

⁵Ibon oinnara jonibaon aká nato main bebonbires jakonma iká iki, jaton shinanra jatfíbitian jakonma atires iki,

⁶jaweati en joni akárin ikira iká iki. Kikinni chexakaatira

⁷neskata iki: “En aká jonibora, nato mainmea tsoabi yamatiakin en jato keyoai, jatfíbi yoinaboribi, main norex iki niaibo jainoax noyai yoinabo. ¡Ayamapainon en jato akárin ikíra ea ikai!” iki.

⁸Jaskara ikenbira, Ibon oinna Noébichores jakon iká iki.

Noekan ani waporo

⁹Natora Noé iní yoi iki. Noéra jakonhira joni iká iki, jatfíbitianra Dios yoiti ixona iki. Ja janontianra jabé jonibo xaran, jabichores Dios keenai keskati jaa joni iká iki.

¹⁰Noéra kimisha benbo bakeya iká iki, jabaon jane iká iki, Sem, Cam, Jafet.

¹¹Diossen oinnara nato main jakonma bochobires iká iki, itan onsati ramianankanai iká iki,

¹²jaskatira jatfíbi jonibo jakonmai axekana iká iki. Diossen oinna nato main ichabires jakonma jaketianra,

¹³Noé yoia iki: “Enra shinanke jatfíbi jonibo keyonoxon. Jaton jakonma kopíra nato neten ikonbiresi onsati reteanankanai, jaskara iketianra en jato keyoai, jatfíbi nato neten ikáboyabi.

¹⁴Bepon jiwi wapóroawe, jawen chitébo awé, jaskáxon okenbekonbi ja wapóro xabábo boín boyawe, jemaori itan napoori, jene weinaketian.

¹⁵Ja wapóro akin, min topóntira neskara iti iki: Pacha kimisha chonka pichika metro jawen nenké, rabé chonka rabé metro, wetsa metro iti naponbekon jawen naxbá; jainoax chonka kimisha metro, wetsa metro iti naponbekon jawen keyá.

¹⁶Kimisha pekataya axon, bochiki ja wapóro peká nókoti, metro naponbekon ikain westíora ventanan awé; jainxon westíora xepótribi awé.

¹⁷Enra jenen ewa raanai, mai mapoxon jatfíbiainoa joni itan yoina jiriabo nato netemeabo keyonon ixon. Jatfíbi nato main jaabora, mawáti iki.

¹⁸Ikaxbi miibetanra, ja senenhabe-konti joi en akai. Ja wapóro meranra min bakebo weikanti iki, min awin, min baban ewabo itan miaribi jikiti iki.

¹⁹Jainxonribira min weimati iki, jatfíbi nato netemea yoinabo, bene betan awinbora iti iki; jaboribira miibetan mawákantima iki.

²⁰Jatfíbi meskó yoinabora, rabébo miibetan ja wapóro meran weikanti iki: noyai yoinabo, ináati yoinabo, main norex iki niaibo, jaboribi keyonaketian.

²¹Meskó jawékiatibo tsinkiwé, jaskáxon benxoawe. Mato betanbi yoinabaon jawékiati janon ixon”, akin.

²²Jatianra Noekan aká iki, senenhakin jatfíbi ja Diossen ati yoiabo.

Jenen ewani

7¹ Japekáora Ibon Noé yoia iki: “Ramatian iki miabichores, jatíbi jonibo xaran nokon keena keskáres akí jaa joni. Jaskara ikax, maton bakebo-yabi wapóro meran weikanwe.

² Rama jatíbi kerásma yoinabo weimawe, kanchis bene jainxon kanchis awin. Ikaxbi kerás yoinaboribi, bene betan awinbichores weimawe.

³ Jainxonribi weimawe kanchis meskó noyai yoinabo, bene betan awin kataxabo, ja yoinabo nato neten keyoyamai jati kopi,

⁴ nenoax kanchis nete senenketianra, chosko chonka nete itan chosko chonka yamé en oi bemai. Nato mainmea jatíbi jiriabo itan jatíbi ja en joniabora en keyoai”, akin.

⁵ Jatianra Noekan jatíbi Ibon ja ati yoia keskáshamanbo aká iki.

⁶ Ja jenen ewan keyokin mai maponontianra, sokota pacha baritiaya Noé iká iki.

⁷ Jatianra jenen ewan retenaketian Noé, jawen awin, jawen bakebo jainoax jawen baban ewabo wapóro meran weikana iki.

⁸ Kerásma itan kerás yoinabo, noyai itan main norex iki niaibora,

⁹ Noé betan wapóro meran weikana iki, rabé rabébo, bene betan awinbora iká iki, Diossen jato yoia keskára ikana iki.

¹⁰ Ja kanchis nete senenketianra, jenen ewan moa mai mapokin peoa iki.

¹¹ Baritia peokota rabé oxe, chonka kanchis netera iká iki. Jatianra Noé sokota pacha baritiaya iká iki. Ja neten-shamanribira aniparo xamameax jene jokonai kinibo toebetana iki, jainoax bochikía naikanmea ani xepótibo kepe-mebotana iki.

¹² Chosko chonka nete itan chosko chonka yaméra, nato main oi bei jené-yamaa iki.

¹³ Ja oi bei peokotai netenribira, Noé, jawen bakeboya Sem, Cam, Jafet

itan jawen awin jainoax jawen baban ewabo betan wapóro meran jikia iki.

¹⁴ Jatíbi meskó yoinabo, inaatima itan inaatibo, itan jatíbi meskó norex iki niaibo itan noyai yoinabora jato betan weikana iki.

¹⁵ Jatíbi yoinabora, rabébo Noé betan wapóro meran weikana iki.

¹⁶ Ja meskó yoinabora, bene betan awinbo weikana iki; Diossen Noé yoia keskáshaman ikanketianra, Ibon ja wapóro xepoa iki.

¹⁷ Chosko chonka nete kamanra jenen ewa bea iki. Ja jenetiataitoninra, wapóro toxbati peokota iki.

¹⁸ Ja jene bei keyáinataitoninra, wapóroribi toxbainata iki.

¹⁹ Jaskati ikonbiresi jenetiaxonra, jatíbi nato mainmea ani manan keyábo, keyokin mapoa iki.

²⁰ Ja ani manan keyábo mapokin keyoa pekáora, kanchis metro bebon keyá jene iká iki.

²¹ Jaskatax, jatíbi nato main jaa joni-boyabi, noyaibo, ináati itan inaatima yoinabo, main norex iki niaiboribi mawáti keyokana iki.

²² Jatíbi nato mainmea jiriabo, jiria ixon joinnaibo mawati keyota iki.

²³ Noé betan wapóronin ikábobichoresa, jiria banékana iki; ja jain iamaabora mawati keyokana iki: jonibo, inaati yoinabo, noyaibo, jainoax main norex iki niaibora keyota iki;

²⁴ pacha pichika chonka nete kamanra, jenen ewan mai mapoa iki.

Jenen ewa tsosina

8¹ Jatianra Diossen Noé shinanna iki, jatíbi ja wapóro meran jabé iká yoinaboyabi. Nato mai payannon ixonra niwe bemaa iki, jatianra moa jene tsosini peokota iki;

² aniparo xaman iká, jan jene jokonai ani kinibora moa xepota iki, jainoax nairikea jene tewana ani xepótiboribira moa xepota iki. Oi beira moa jeneta iki,

³Jatianra jainmashoko jene tsosinpa-keta iki. Moa pacha pichika chonka nete senenketianra, moa tsosinpakebiresa iki,

⁴Jatianra ja baritia kanchis oxeya iketian, jawen chonka kanchis neten, ja Ararathainoa manan maxkaten ja wapóro rakata iki.

⁵Ja baritia chonka oxeya iketian, jawen reken netenra ja jene tsosinka-resa iki, jatianra ani manan keyábo moa pikota oinkana iki.

⁶Chosko chonka nete, jenen ewa winota pekáora, Noekan jawen wapóro ventana kepena iki,

⁷Jatianra wiso nawashian keská cuervo raana iki; raana kaax noyai mayaaketanax joríbaa iki, mai manxanamapari iketian.

⁸Cuervo ranhibata pekáora, mai tsosina onankaskin Noekan xotó raana iki;

⁹ikaxbira ja xotó wapóroain joríbaa iki, jain yakátira jaweranobi nokoyamaa iki, maira jenen mapoapari iká iki. Jaskatax xotó joáitianra jawen meken pikoxon yatanxon, Noekan wapóro meran jikimaa iki.

¹⁰Noéra kanchis nete manata iki, jatianra jakiribi xotó raana iki.

¹¹Moa yametaitianra, olivo jiwi poyan meskeshoko xechankaya xotó joá iki. Jaskáxonra moa mai pikotai Noekan onanna iki.

¹²Kanchis nete manata pekáora, jakiribi xotó raana moa banéyamaa iki.

¹³Noé sokota pacha westíora baritiaya iketianra, moa mai pikota manxan iká iki. Ja baritia reken oxe, jawen reken nete inontianra, Noekan jawen wapóro peká ras aká iki, jatianra oinna moa mai manxana iká iki.

¹⁴Jawen rabé iti oxe, rabé chonka kanchis neteya iketianra, mai moa kikinni manxana iká iki.

¹⁵Jatianra Diossen Noé yoia iki:

¹⁶“Wapóroninmea jato pikokinwe, min awin, min bakebo, min baban ewaboribi.

¹⁷Ja miibetan iká jatíbi yoinaboribi jokonhawe, noyaibo; ináati yoinabo; itan main noréx iki niaibo; nato main jatíbiain boxon icha bakeaxon, nato nete bochoabatankanon”, akin.

¹⁸Jatianra, Noé, jawen awin, jawen bakebo jainoax jawen baban ewaboribi wapóroninmeax jokonkana iki.

¹⁹Jatíbi yoinaboribira jokonkana iki, inaati betan inaatima yoinabo, main noréx iki niaibo, itan noyai yoinabo.

²⁰Jaskata pekáora, jainxon Dios rabinonxon Noekan, jan perakanxon yoina menoti makan tsamana iki. Jaskáxon bipakea iki, westíorabo meskó yoina kerásmabo jainxon noyai yoinabo kerásmaboribi bipakea iki. Jaskáxon Dios rabikin, keyokin menoa iki.

²¹Jatianra yoinabo menoa iorai noe, jaki nokóketian Dios neskata iki: “Ramara en jawetianbi, jonibaon jakonma aká kopí, nato nete jakiribi jakonma inon ixon, en ramiayamai. Jonira bakeranontianbi jakonma ati shinaryares iki. Yoinaboribira, en jakiribi keyoyamai moa jato aká keska akin.

²²Nato nete japariketianra, yoábo banaxon tsekakantiki, xana betan matsira jatiki; jenetia betan baritiara jati jake, nete betan yaméribira jati iki”, iki.

Ja senenhabekonti joi Diossen Noé betan aká

9¹Diossenra Noé, itan jawen bakebo jakonhakin shinanxonkin, neskara joibo yoia iki: “Icha bakeakanwe itan nato main kaikanwe.

²Nato netemea jatíbi yoinabora, mato meraax raketí saki ikanti iki. Jatíbi noyai yoinabo, mainmeabo, itan aniparomeabo, jatíbi ja yoinabaon koshira mato iti iki.

³Jatíbi yoinabora maton piti iki, paxabi piti yoábo, maton keenashamanbora maton piti iki. Jabora en mato meniai.

⁴Ikaxbira westíora jawékibicho, maton pitima iki: nami jimiabira maton

pitima iki, yoinabo jiminres koshiax, jaa kopíra maton atima iki.

⁵Mato retea kopíra, joni itan yoina inonbi en masá tenemati iki. Jonibora jawen kaibo retekietianra westíorabo, en jato masá tenemati iki.

⁶Jonin jabé joni retekietianra, wetsa jonin jaribi reteti iki, jonibora Diossen ja keskábiakin joníaa iki.

⁷Ikaxbi maton, ¡Icha bakeakanwe, jabo nato neten kainon!” akinbo.

⁸Jainxonra Diossen Noé jawen bakeboyabi yoiribia iki:

⁹“Ninkakanwe, mato betan itan maton chiní bakebo betanra, jaskara senenhabe konti joi en benxoaí.

¹⁰Jainoax wapóroninmeax jokona jatíbi mato betan iká yoinabo betanribira ja joi en benxoaí: noyaibo, ináati itan ináatima yoinabo, jatíbi nato netemea yoinabo betanra en akai.

¹¹Jaskara mato betan senenhakonti joira, jawetianbi en wetsakeskaayamai: jonibo itan yoinabora, moa jakiribi jenen ewa en jato keyomayamai. Nato mainmeabo jan jato keyotira moa jenen ewa iwetsayamai.

¹²Mato betan itan jatíbi yoinabo betan jatíbitian jaskara senenhabe konti joira en benxoaí, ja oinxon onantira nato iki:

¹³enra nokon koshki nai koinbo meran ake, nato netemeabo betan jaskara ati joi en benxoa ja oinxon onantira iti iki.

¹⁴Mai mananhon en nai koin tsinkí-maketian, jain nokon koshki pikotara maton oinnoxiki.

¹⁵Jatianra en shinanti iki, mato betan itan jatíbi yoinabo betan jaskara senenhabe konti en benxoa joi, jatianra jan mato keyoti jenen ewa bewetsatima iki.

¹⁶Ja nai koinman nokon koshki iketian oinxonra en shinanti iki, jatíbi nato netemea jonibo betan itan jatíbi yoinabo betan jatíbitian jaskara senenhabe konti en benxoa joi.

¹⁷Nato ja oinxon onanti en akára, nato mainmea jatíbi jonibo betan itan jatíbi yoinabo betan jaskara senenhabe konti

en benxoa joi iki”, akinbo. Jaskatira Dios betan Noé yoyo ika iki.

Noé itan jawen bakebo

¹⁸Noekan bakebo wapóroainoax mannabora Sem, Cam, Jafet iká iki, Camra Canaánman papa iká iki.

¹⁹Ja kimishara iká iki, Noekan bakebo, jabaon chiní bakebaon bakeara, nato main jakiribi kaikana iki.

²⁰Waiakin peoxonra, Noekan uva banaa iki.

²¹Wetsa netenra Noekan pae xeaá iki, jatianra panhena iki, jaskataxa jawen carpa xobo napo, chopa potayonax rakata iki.

²²Ja Camman papan, Canaánman, jawen papa Noé oinnara chopaoima iká iki, pikóxonra jawen wetsa rabe yoia iki.

²³Jatianra Sem betan Jafetnin, jan perakooti bixon paobaini kaxon jaton papa rapokana iki. Chopaoima iketian jawen yora oinnaketianra chitikan itan wetsaori oinnax kaxon rakokana iki.

²⁴Paen jishtenxonra jawen bake chinikan jaskara aká Noekan onanna iki,

²⁵jatianra yoia iki: “¡Canaánra jakonmbires iti iki! ¡Jawen wetsa rabekan yanka yonoti ioraa namanbiresa iti iki!” akin.

²⁶Jainxon yoiribia iki: “Semman Ibo Diossa jakon iki, itan Canaán ibanon jawen yanka yonoti.

²⁷Diossen abánon Jafet ani mai menikin, jawen chiní bakeboyabi; ibanon Sem betan jawen chopa peotanin jaai, jainoax abánon Canaán jawen chiní bakeboyabi jaton yanka yonoti imakin”, akin.

²⁸Ja jenen ewata pekáora, kimisha pacha pichika chonka baritiapari Noé jaa iki;

²⁹jaskatax iskon pacha pichika chonka baritiayanix Noé mawata iki.

Noekan chiní bakebo

(1 Cr. 1.5-23)

10¹Noekan bake Sem, Cam itan Jafetnin, jenen ewa winota pekáo jaton bakebaonbi bakeabora natobo iká iki.

² Jafetnin bakebora iká iki Gomer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mesec, itan Tiras.

³ Ja Gomernin bakebora iká iki Askenaz, Rifat, jainoax Togarma.

⁴ Javánman bakebora iká iki Elisa, Tarsis, Quitim, jainoax Rodanim.

⁵ Ja Jafetnin chiní bakebaon bakebora iká iki, aniparo kexakea maibo biax, jemaax ja rarebobires ikax; jatonbiribi mai iboax, jaton joinbiribi yoyo iki jaka-nabo.

⁶ Ja Camman bakebora iká iki Cus, Mizraim, Fut, jainoax Canaán.

⁷ Ja Cussen bakebora iká iki Sebna, Havila, Sabta, Raamá, itan Sabteca. Ja Raamá bakebora iká iki Seba betan Dedán.

⁸ Cus iká iki, Nimrodnin papa, jara iká iki nato main; reken koshi shinanya joni.

⁹ Ibon shinanman imaara, Nimrod ikonbires yoinanin mecha iká iki. Jaskara yoiira ikanai: “Mia Ibon imabanon, Nimrod iní keská ikonbires, yoinanin mecha iki”, ikibo.

¹⁰ Ja apo iketian, jawen mainmea ani jemabora iká iki Babel, Erec, Acad, jainoax Calne. Jatíbi jabora Sinar mainmea jemabo iká iki.

¹¹ Ja mainmeaxa Asur pikota iki, janra Nínive, Rehobot-Ir, Cala jemabo aká iki,

¹² ja ani jema Resénribira aká iki, ja jemara Nínive betan Cala naxaran iká iki.

¹³ Ja Mizraimhainoaxa, meskó jonibo jaai peokota iki, Ludeobo, Anameobo, Lehabitabo, Naftuhitabo,

¹⁴ Patruseobo, Casluhítabo jainoax Caftoritabo jabaon bakebora filisteobo iká iki.

¹⁵ Canaánman reken bakera Sidón iká iki, jainoax jawen chiní bakera Het iká iki.

¹⁶ Canaánman chiní bakebaon bakea bakebora iká iki, jebuseobo, amorreobo, gergeseobo,

¹⁷ heveobo, araceobo, sineobo;

¹⁸ arvadeobo, zemareobo, jainoax hamateobo. Jaskata pekáora, jatíbi cananeo jonibo janbískana iki.

¹⁹ Ja cananeo jonibaon maira Sidón jemankoniax Gaza jeman senen iká iki, jara Gerar maiori iká iki, itan Sodoma, Gomorra, Adma, Zeboím jemabo ikáo-rira iká iki, ja Lasa jema senenra iká iki.

²⁰ Jabora Camman chiní bakebo iká iki, maiabotiibira ikana iki, itan ja rarebobires jaton mainbiribi ikana iki, jainoax jaton joinbiribi yoyo ikaibora ikana iki.

²¹ Semra Jafetnin wetsa reken iká iki, jawen bakeboribira jaa iki. Jatíbi Hebernin bakebora Semman chiní bakebo iká iki.

²² Elam, Asur, Arfaxad, Lud itan Aram, jabora Semman bakebo iká iki.

²³ Aramman bakebora iká iki Uz, Hul, Geter itan Mas.

²⁴ Arfaxad iká iki, Selakan papa; itan Selabiribira iká iki Hebernin papa.

²⁵ Jaskatax iikin Hebernin rabé bakea iki: ja wetsan jane iká iki, Péleg. Jaskáakinra janea iki, ja pikónontian ja mainmea jonibo, janbískana iketian; jainoax Pélegkan wetsan jane iká iki, Joctán.

²⁶ Ja Joctánman bakebo iká iki, Almodad, Selef, Hazar-mavet, Jera,

²⁷ Adoram, Uzal, Dicla,

²⁸ Obal, Abimael, Seba,

²⁹ Ofir, Havila jainoax Jobab. Jatíbi jabora Joctánman bakebo iká iki,

³⁰ Mesa mainkonixax peokotax Sefar mai ikain senen iká mainkobo jakanara iká iki, jara bari pikotaiori iká manan maibo iki.

³¹ Jabora Semman chiní bakebo iká iki, maibotiibira ikana iki, itan ja rarebobires jaton mainbiribira ikana iki, jainoax jaton joinbiribi yoyo ikana iki.

³² Jabora Noekan bakebaon rarebobo iki, jaton rekénboainxon peokoaxon bakeakanabora meskó keska jaton chiní bakebo iká iki, itan jatonbiribi maiabora ikana iki. Jenen ewa winota pekáora jatíbiain janbiskana iki, jabaonra nato neten maibotiibi iká jemabo akana iki.

Babelhainoa torre

11 ¹Ja inontianra jatíbiain westíora joinbicho yoyo ikana iki.

²Bari pikotaiorikea mainmeax pikotax boxonra, Sinar ikain mai teshanpa meraax jain jaai banékana iki.

³Wetsa netenra yoianankana iki: “Ladrilloanon akanwe, non chiikan xoinon”, iki. Jaskáxonra moa makan meeyamakin ladrillo akana iki, jainxonra jan tekiati jatonbi meskoxon ayamakin mainmea boi asfalto bixon akana iki.

⁴Ja aká pekáora yoyo ikana iki: “Neri bekanwe, jemaanon akanwe, jainxon naikibi nokota torre anon akanwe. Jatianra nato main jatíbiain noa janbís-kantima iki”, ikibo.

⁵Ikaxbira ja jema itan jonibaon tor-reai oinni Ibo bochikiax jóa iki,

⁶jatian shinanna iki: “Nato jonibora westíora jemabicho ikanai itan westíora joinbichora yoyo ikanai; jaskákinra nato tee peokana iki, nato tee akanaira jawe-keskaxonbi jato jenematikoma iki.

⁷Pakéxon non jaton joi onantimaara jakon iti iki, ibakanon yoyo ikibi ninkakanyamai”, iki ixon.

⁸Jaskáaxonra Ibon nato main jatíbiain jato janbisa iki, jatianra jemaakin moa jenekana iki.

⁹Jain ikanainxonra Ibon jatíbi nato mainmea jonibaon joi jato onantimaana iki, jainxonra nato neten jatíbiain jato janbismaa iki. Jaskara ikenra ja jema Babel akin janekana iki.

Sem itan jawen chiní bakebo

(1 Cr. 1.24-27)

¹⁰Natobora Semman chiní bakebo iki. Jenen ewa winota rabé baritia pekáo, pacha baritiaya Sem iketianra jawen benbo bake Arfaxad pikota iki.

¹¹Japekáora Sem pichika pacha baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo itan ainbobo jaríbaa iki.

¹²Arfaxad kimisha chonka pichika baritiaya iketianra, jawen benbo bake Sala pikota iki.

¹³Japekáora Arfaxad chosko pacha kimisha baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo, itan ainbobo jaribaa iki.

¹⁴Sala kimisha chonka baritiaya iketianra, jawen benbo bake Heber pikota iki.

¹⁵Japekáora Sala chosko pacha kimisha baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo, itan ainbobo jaribaa iki.

¹⁶Heber kimisha chonka chosko baritiaya iketianra, jawen benbo bake Péleg pikota iki.

¹⁷Japekáora Heber chosko pacha kimisha chonka baritiapari jaa iki, jatianra jawen wetsa bakebo benbobo, itan ainbobo jaribaa iki.

¹⁸Péleg kimisha chonka baritiaya iketianra, jawen benbo bake Reu pikota iki.

¹⁹Japekáora Péleg rabé pacha iskon baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa iki.

²⁰Reu kimisha chonka rabé baritiaya iketianra, jawen benbo bake Serug pikota iki.

²¹Japekáora Reu rabé pacha kanchis baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa iki.

²²Serug kimisha chonka baritiaya iketianra, jawen benbo bake Nacor pikota iki.

²³Japekáora Serug rabé pacha baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa iki.

²⁴Nacor rabé chonka iskon baritiaya iketianra, jawen benbo bake Taré pikota iki.

²⁵Japekáora Nacor pacha chonka iskon baritiapari jaa iki, jatianra wetsa jawen bakebo benbobo itan ainbobo jaribaa iki.

²⁶Taré moa kanchis chonka baritiaya iketianra, jawen benbo bakebo Abram, Nacor itan Harán pikota iki.

Tarékan chiní bakebo

²⁷Natobora Tarékan chiní bakebo iká iki, Abram, Nacor itan Harán. Haránra Lotkan papa iká iki,

²⁸Ur jema Caldea mainmexa mawata iki, jawen papa Taré ikámatianbira japari iká iki, jainoax pikotainoaxbira mawata iki.

²⁹Abramra Sarai betan wanoa iki, jatianra Nacor Milca betan wanoa iki, jara Haránman bake iká iki, itan jawen wetsara Iscá iká iki.

³⁰Saraíra tooisma ikax bakeoma iká iki.

³¹Caldeo jonibaon Ur jemankoniaxa Canaán main kaai Taré pikota iki, kakinra jawen bake Abram itan jawen baba Lot jainoax jawen baban ewa Sarai ioa iki. Ikaxbira, Harán jemanko nokotax jain jaai banékana iki.

³²Jatianra rabé pacha pichika baritia-jawenix Taré mawata iki.

Abram Diossen kenaa

12¹Wetsa netera Abram Ibon yoia iki: “Min mai, min rarebobo itan min papan xobo moa jenewe, jain mia kati mai en mia oinmanon.

²Min chiní bakebo tsinkixon westíora main en jato imaara ichabires ikanti iki; jakonhakinra en mia shinanxonti iki, itan kikin jakon ninkakataira en mia imati iki, jainoax wetsabo jakonhaira mia iti iki.

³Mia jakonhaibora, en jakonhati iki, mia ramiaibora en ramiati iki; miibaxonra nato netemea jatíbi jonibo en jakonhati iki”, akin.

⁴Abramra Ibon jaskati yoia keskati Haránhinoax pikota iki. Jainoax Canaánhin kaai pikónontianra kanchis chonka pichika baritiaya iká iki.

⁵Jawen awin Sarai itan jawen noxa Lot-ra kakin boá iki, jatíbi jayata

jawékiboribi itan ja marokin bia joni-bora boá iki. Canaánhin jabé boabo betan nokóxonra,

⁶Abramman jatíbi ja mai shitabainax Siquemhain nokota iki. Jainra encina jiwi iresama Moré iká iki. Ja inontianra cananeo jonibo ja main jakana iká iki.

⁷Jainxonra jaki pikoxon Ibon yoia iki: “Nato maira min chiní bakebo en meniai”, akin. Jatianra Ibo rabinoxon Abramman makan tsamana iki, jainoax jaki pikoxon oinmaa iketianra aká iki.

⁸Japekáora Betel jemankoniax bari pikotaiori iká manan mainko kaa iki, jainra jawen carpa peota aká iki. Ja ikainoaxa bari jikiaiori Betel iká iki, jatianra Hai jema bari pikotaiori iká iki. Ja ikainkoxonra Abramman jakiribi makan tsamana iki, Ibo rabinoxonra aká iki.

⁹Japekáora moa kariba iki, jainmashamanra ikaina iki, Néguev maiorira kaa iki.

Egiptonko Abram iká

¹⁰Jaskarabo inontianra, ja main jatíbiain ikonbires jawékiati yama iká iki. Jatianra Abram jawetio basires jaai Egiptonko kaa iki. Jawen itinkora ja jawékiati jawebi yama iká iki.

¹¹Egiptonko nokoti kakinra Abramman, jawen awin Sarai yoia iki: “Ninkawe, en oinnara mia iorai metsá ainbo iki,

¹²jatianra Egipto jonibo mia oinnax neskákanti iki: ‘Nato ainbora ja jonin awin iki, ikira ikanti iki’. Jatianra ea retékanti iki, jatianra mia binoxon mia jaweakantima iki.

¹³Jaskara iken, ea jakon inon itan mia kopí ea reteyamakanon ixon, eara jawen poi iki akin min jato yoiti iki”, akin aká iki.

¹⁴Abram Egiptonko nokóketian, ja Egipto jonibaon Sarai oinnara iorai metsá iká iki.

¹⁵Egipto apo faraónman joni koshi-baonribira oinna iki, jatianra iorai metsá riki ja ainbo ixon yoi bokana iki. Jatianra faraón iká xobonko Sarai bokana iki.

¹⁶Ja Sarai kopíra, faraónman Abram akonbireskin jakonha iki. Carnerobo, wakabo, ja yonoti jonibo, ja kikinakin yanka yonoti ainbobo, burrobo itan camellobo meniresa iki.

¹⁷Jaskáakenbira ja Sarai kopíribi Ibon ja faraón jawen awin itan bakeboyabi meskó jakonma isinbaon masá tenemaa iki.

¹⁸Jaskara iketianra, faraónman Abram kenamaxon, yoia iki: “¿Jawea-tiki, nato ainbo min awin ikenbi, min ea yoiamaa iki?”

¹⁹Nokon poi riki, ixonra min yoia iki, jatianra nokon awin iti en bia iki. Natora min awin iki, ¡Moa bixon botanwe!” akin aká iki.

²⁰Jatianra Abram Egiptonkonía piko-kanti faraónman jawen jonibo yoia iki, jawen awin itan jatíbi jawen jayata jawékiboyabira raankana iki.

Abram itan Lot potaananbekona

13¹Egiptonkoníax pikotaxa, Abram jawen awin itan jatíbi jawen jayata jawékiabi, Néguev main jakiribi kaa iki. Jawen noxa Lot-ra jato betan kaa iki.

²Abramra, ikonbires icha jawékiá iká iki, oroya, plataya, itan yoinaboyara iká iki.

³Neguevhainoax baneti kaira, iikaini kaax Betel jeman nokota iki, jainoax kaaxa, jainpari ikátaiainko nokota iki, jara Betel betan Hai jema naxaran iki.

⁴Jara iká iki jain makan tsamanxon jainxon jan Ibo rabiantana.

⁵Lot-ribira ikonbires icha jawékiá iká iki, jawen epa Abram keskáshamanribi, icha carneroya itan icha wakaya jainoax jabé jaa joniboribi icha iká iki;

⁶ikaxbi jain ikanara icha yoina jatíbi jato pimati senenma iká iki. Jainbicho jatira moa atipanyamakana iki,

⁷jaskatira Abramman waka koirannai jonibo betan, Lotkan waka koirannai jonibo, sinakanankana iki. Ja

inontianribira, cananeobo betan ferezeobo jainpari jaakana iká iki.

⁸Jaskara iketianra, wetsa neten Abramman Lot, yoia iki: “Mia itan eara noa rarebo iki, jaskara ikaxa noa join itima iki, min yoina koirannai jonibo itan nokon jonibora jaskara itima iki.

⁹Oa riki jatíbi mai, jainoara min katóti iki. Enra mia yoiai, rama ebé jayamawe. Mia norteorí kaitianra, ea surhori kaai, jatian mia surhori kaaitianra ea norteorí kaai”, akin aká iki.

¹⁰Lotkanra jatíbi ja Jordán paro teshanpa oinna iki, jatian Zoar jemashoko kaman oinnara, ja teshanpain icha onpax iká iki, joa wai ani keskára iká iki. Egipto keskára iká iki. (Sodoma itan Gomorra jema Ibon keyoamatianra jaskara iká iki.)

¹¹Jatianra jatiobi ja Jordán teshanpa Lotkan katota iki, jatianra ja ikanainkoníax bari pikotaiori kaa iki. Jaskataxa, Abram itan Lot jatonbiribi iká iki.

¹²Abramra Canaánhain baneta iki, jatianra ja teshanpa ikain jemabo ikain jaai Lot kaa iki, Sodoma jema ochómara kaa iki,

¹³jainoa jonibora ikonbires jakonmabo iká iki, jakonmabires ochabo akira Iboki ramíkana iki.

¹⁴Lot kaa pekáora, Ibon Abram yoia iki: “Ja mia ikainxon, norteorí, surhori, bari pikotaiori itan bari jikíaiori jakonhakin oinwe;

¹⁵jatíbi ja min oinna maira en mia meniti iki, jatianra jatíbitian mina itan min chiní bakebaonna iti iki.

¹⁶Jabora mai poto keská icha en jato imati iki. Mai potoshokobora topóntikoma iki, min chiní bakebora topontikomariibi iti iki.

¹⁷¡Wenixon, ja mai jawen nenké itan jawen naxbá ointanwe, jara en mia meniai!” akinbo.

¹⁸Jaskáxonra, Abramman jawen carpa xobo ras abaini Mamré janeya jonin encina nii ikainko, Hebrón jema ochóma jaai kaa iki. Jainra Ibo rabinonxon makan tsamana iki.

Lot bokanketian Abramman biribaa

14¹Jaskara inontianra Amrafel Sinar apo iká iki, Arioc iká iki Elasar apo, Quedorlaómer iká iki Elamhinoa apo, itan Tidalra Goim apo iká iki.

²Natobora, nato apobo betan reteanankana iki, Bera, ja Sodomainoa apo, Birsá, Gomorrainoa apo, Sinab, Admáhinoa apo, Seméber, Zeboimhainoa apo, jainoax Vela jemamea apo, ja jemaribira Zoar iki.

³Nato pichika apobaonra Sidim xankenhain ja Aniparo Mawata ikain, jaton sontárobo jainbicho tsinkikana iki.

⁴Ja apo Quedorlaómernin chonka rabé baritia, jato iboara iká iki, ikaxbira chonka kimisha baritia itin, ja pichika apobaon jabé reteananti shinanna iki.

⁵Ja wetsa baritia iketianra, Quedorlaómer itan ja betan iká apobo Astarot Karnaim iká mainko bokana iki, jatianra jainxon refaítabo betan reteanankin jatoareskana iki; japekáora Hamhainxon zuzitabo jatoareskana iki, Savé-quiariataimhainxonra emitaboribi jatoareskana iki,

⁶jatianra Seir mananmanxon horeobo jatoareskana iki, jainxonra El-parán mai teshanpa kaman jato chibankana iki, jara jain jawebi xoxoyamai manan patax iki.

⁷Quedorlaómer itan jabé ikábora baneti boi En-mispathain nokókana iki, jaribira Cades iki. Ja baneti bokinra amalecitabaon mainmea jatíbi nokoai bo jatoaresxon bibotankana iki, Hazon-tamar mainko jaa amorreo jonibora jaskáaribakana iki.

⁸Jatianra nato nenoa apobo Sodoma, Gomorra, Adma, Zeboím, itan Bela, Sidim manan teshanpain tsinkiti bokana iki. Jainoaxa nato pichika apo,

⁹Quedorlaómer, Tidal, Amrafel itan Arioc betan reteanana iki, jabetan ikana chosko apora Elam, Goim, Sinar itan Elasarhainoabo ikana iki.

¹⁰Jatíbi ja Sidim manan teshanpainra, jainnobi asfalto bóí jain yakata icha xantóbo jaa iki, jatianra Sodoma itan Gomorrainoa apobo reteanantiainoax jabati bóí, ja bóí xantóainbo pakékana iki. Jatíribi apobora mananman jabati bokana iki.

¹¹Jatoaresabaonra Sodoma itan Gomorrainoa jatíbi jaton jawékiatibo itan jaton kopí jawékibo, bibaini jainoax moa bokana iki.

¹²Ja Abramman noxa Lot, Sodomain jaa iketianra, jaribi yatanxon, jatíbi jawen jayata jawékiabi bokana iki.

¹³Ikaxbira westíora joni mawáyamaax jabatax kaxon, jatíbi jaskara ikábo ja hebreo joni Abram keshana iki, Mamré janeya jonin encina jiwibo ikainko jara iká iki. Ja Mamerera Escol betan Anernin wetsa iká iki; jabora Abram betan rabeta iká iki.

¹⁴Jawen noxa yatanxon bokana onanxonra Abramman, jawen xobonkonix pikotabo, jaki koshia jawen jakon yonotibo jato tsinkia iki, jatíbira kimisha pacha chonka posaka joni iká iki, jatianra apobo chibani Dan jema kaman jato betan kaa iki.

¹⁵Yaméra, Abramman jawen jonibo betan ratereskin ja apobo peoa iki, jatianra Hobá jema kaman jato chibankana iki, jara Damasco jema norteori iki,

¹⁶jatianra jatíbi ja bokana jawékibo keyokin jato bichinkana iki. Jaskáxonra, Abramman jawen noxa Lot biribaa iki, jatianra jatíbi jawen noxan jawékibo biribaa iki. Ainbobo itan wetsa joniboribira bia iki.

Melquisedeckan Abram jakon inon ixon shinanxona

¹⁷Quedorlaómer itan jabetan rabeta apobo jatoaresa pekáo Abram joketian biira, Sodoma apo Savé manan teshanpain kaa iki, jaribira apon teshanpa iki.

¹⁸Melquisedec, Salem jemamea apo itan koshi Diossen sacerdoteninribira pan itan vino xeati boxona iki,

¹⁹Jatianra Abram jakonhakin shinanxonkin neskáakin yoia iki:

“Nai itan mai jonia ani Diossen, mia jakonhabanon;

²⁰itan ja ani Dios rabikaata ibanon, jan amaara min rawíbo min jatoaresa iki”, akin.

Jatianra Abramman, jawéki bonkana jakiribi bixon, pachankonia chonkabo Melquisedec menia iki.

²¹Jaskáa pekáora Sodoma apon Abram yoia iki: —Jonibores ea meniwe, jatian minbiribi jawékibo biwé —akin.

²²Ikaxbira Abrammanbiribi yoia iki: —Enra akonkin Ibo yoia iki, ja koshi Diossa nai itan mai jan jonia iki,

²³min jawéki jawebi bitimara en yoia iki, westíora yoman inonbi iamax westíora zapato risbí inonbira en biamai, icha jawékia en imaa riki ixon jawetianbi min yoiamanon ixonra en biamai.

²⁴Nokonabi itira jawebi ea keenyamai, nokon yonotibaon pikanabi-chores ibanon. Ja ebé kaa jonibaonresa jawékibo biti iki, jabora Aner, Escol itan Mamré iki —akin.

Abram itan Diossen jaskara anoxon shinanbekona

15¹Jaskarabo iká pekáo, Abram shinan manokainketian Ibon nekeaxbi ja betan yoyo ikin, neskáakin yoia iki: —Rakéyamawe Abram, ea riki mia koirankin panaa. Ja min biti jawekira, iorai icha inoxiki —akin.

²Ikaxbi Abramman neskáakin yoia iki: —Ibo Diossé, jawe ea menikasikayaki mia iitai ea bakeoma ikenbi, nokon xobon iká Damascoainoa Eliezer riki, jan nokon jawékibo tekikin biti.

³Jainxon Abramman yoiribia iki. Westíora bakebi min ea meniamaa kopíra, ja nokon xobon iká westíora nokon yonoti jonin, nokon jawéki tekikin biti iki —akin.

⁴Jatianra Ibon Abram neskáakin yoiribia iki: —Jan min jawékibo tekikin

iboatira, min bakebi inóxiki; wetsabora iti yamake —akin.

⁵Jatian Ibon Abram, jeman pikoxon neskáakin yoia iki: —Minra abiratiki, jakonhakin nai oinxon, atipanxon wish-tinbo toponwe. Jatí icharibira, min chiní bakebo inoxiki —akin.

⁶Abrammanra Ibo ikonhaa iki. Jaskáaketianra já yoi atikeskabiakin akai joni riki, iki Ibo iká iki.

⁷Jainxonra yoia iki: —Eara Ibo iki; caldeo jonibaon Ur jemameara en mia pikoa iki. Nato mai tekikin min bakebaon biboti kopí mia meninoxon —akin.

⁸Ibo Diossé, ikaxbi ¿Jawekeskaa shamanxonki, en onantiki, nato mai iboanon ixon, min ea meniai? akin Abramman aká iki.

⁹Jatian Diossen neskáa iki: —Minra ea bexonti jake, westíora waka awin, westíora cabra awin, jainoax westíora carnero bene, jabora iti jake kimisha baritiayabo. Jainxonribira, min beti jake, westíora noma itan westíora xotó bake pemoxaishaman —akin.

¹⁰Jatíbi ja yoinabora, Abramman Dios bexona iki, ja yoinabora naponbekon kaxkepakea iki, jaskáxon beibanankin joyóbaintiakin tipina iki; ikaxbi ja noma betan xotó kaxkeyamaa iki.

¹¹Jatian ja yoinabo mawata namibo pikasi, poinkoskobo maanna iki, ikaxbira Abramman jato ibina iki.

¹²Moa yametaitian, ikonbiresi Abram oxaa iki. Ja basimabi, moa kikin yamé meran iká iki, jatianra ikonbiresi raketa iki.

¹³Jatian Ibon, Abram neskáakin yoia iki: —Moara min onanna iti jake, min chiní bakebora, wetsabaon main janoxikanai, jainoara jato kikinakin yanka yononoxikanai; chosko pacha baritia kamanra, jato ramianoxikanai.

¹⁴Ikaxbi enribira, mato kikinakin yanka yonoai jonibo, masá tene-manoxiki, jaskara winota pekáora, min chiní bakebo xabakaanoxiki; jainoaxa iorai icha jawéki ibo inóxikanai.

¹⁵ Miabiribira, moa yosishamanax jakonshamabires shinan tantishamanres mawánoxiki, jaskatax min anibo ikainribi; mia miimetax jato betan iki, mia kanoxiki.

¹⁶ Nenoax, jawen chosko itin iká min chiní bakebora, jakiribi nato main benó-xikanai. Jaskara ikaxa, ja rama neno jaa amorreobo jaton jakonma aká kopí, en jato masá tenemati senenamapari iki —akin.

¹⁷ Jatianra bari jikiax, jatíbiain moa yamé iketian, westfóra horno koinnai meran chopá bonton tirí, ja yoína nami tipina napon winotai oinna iki.

¹⁸ Ja netenribira Ibo betan Abramman, ja senenhabeonti joi axon neskáakin yoia iki: —Nato maira, min chiní bakebo en meninoxiki. Egipto paronkoniax peokootax, aniparo Eufrates kaman.

¹⁹ Ja mai iki, quenitabaona, ceneobaona, cadmoneobaona,

²⁰ hititabaona, ferezeobaona, refáitabaona,

²¹ amorreobaona, cananeobaona, gergeseobaona jainoax jebuseobaona —akin.

Agar itan jawen bake Ismael iká

16¹ Saraíkanra jawen bene Abram, bakeaxonti atipanyamaa iki, jaskara ikenbi jain iká iki, westfóra jawen yanka yonoti Egipto ainbo, jawen jane Agar.

² Jatian jaskara ixon, Abram neskáakin yoia iki: —Ea riki Diossen bakeaisma imaa, jaskara iken min ea axonon en mia yoibanon, nokon yanka yonoti Agar betan iwé, jaskataparira já meranoax nokon bakebo jabirati iki —akin. Jaskáakin Saraíkan yoia, Abram jen aka iki.

³ Jatian Abramman awinhanon ixon, Egipto ainbo Agar boxon menia iki, jara iká iki moa chonka baritia Canaánhain jakana inontian.

⁴ Abramman Agar nokoara, moa toota iki; ikaxbi jaskati toota onantaanan,

jawen ibo Sarai oinxon omiskin, peoa iki.

⁵ Jatian Saraíkan, Abram neskáakin yoia iki: —¡Mia kopíra akai, ea Agarnin omískin! Enbira mia menia iki awinhanon ixon. Jatian ramakan bakeya iki kaai kopí, ebebonbires shinanmeetai. Diossenbi yoibanon tsoa kopíkarin ixon, mia kopírin iamax ea kopírin ixon —akin.

⁶ Jatian Abramman neskáakin yoia iki: —Shinanwe, mia riki min yanka yonotinin ibo ainbo; min jaskáa jakon iti iketian, ja min shinanna keská awé —akin. Jatian Saraíkan, akonbireskin ramiakin peoa, Agar jabata iki.

⁷ Jaskákenbi, Diossen ángelnin tsoa jonibi jain jaama mananmamea nokoa iki, Shurhain kati bainko; jene jokonai patax iketian.

⁸ Jainoa yokata iki: —Saraíkan yanka yonoti, Agar, ¿Jaweranoax joirin mia, itan jawerano kaaiki mia iitai? —akin. —Nokon ibo ainbo Saraibakeax jabati kaira ea iitai —akin aká iki.

⁹ Jatian Ibon ángelnin neskáakin yoia iki: —Min Ibo ainboiba jakiribi kaax ja betan itanwe, jainxon jatíbi mia yoiaibo axoni yoiti itanwe —akin.

¹⁰ Jainxon Ibon ángelnin neskáakin yoiribia iki: “Min chiní bakebora akonbireskin en jato kaimanoxiki, tsonbi topontimatii.

¹¹ Miara tooya iki, benbo bakeyara mia iki kaai, Ismael akinra min janeti iki; min masá tenea Diossen ninkata kopí.

¹² Jara inoxiki, yoitimaá siná joni, nii meranoa yoína keská. Jaskatira jatíbi jonibo betan reteananoxiki, jainoaxa já betan jatíbi joniboribi reteananoxiki. Ikaxbi jara, jawen wetsabo jaki ramíreskanainbi, jato patax janoxiki”, akinbo.

¹³ Jaskati Ibo betanbi yoyo ixon, Agarnin janea iki, “oinmis Dios”, akin. Jainoax janbix neskata iki, “Ea Diossen oinna, ikaxa ea japaríke”, iki.

¹⁴ Jakopíribira, ja pozon jane iki: “Jiria ixon, ea oinnaton pozo”, iki iká.

Ja pozora, Cades betan Bered jema naxaran iki.

¹⁵ Jatianra, Agarnin Abram betan westíora benbo bakea iki; jatian janea iki, Ismael akin.

¹⁶ Ja Ismael pikonontianra, Abram posaka chonka sokota baritiaya, iká iki.

Ja senenhabeonti joi onanti inon ixon, jakina rebichi xateti

17 ¹ Abram, iskon chonka iskon baritiaya inontianra, jaki pikoxon Ibon yoia iki: —Ea riki, jatíbi atipana koshi Dios; jakonmanin yoin-timai ebebon jakonbires jawé.

² Jatianra, ja senenhabeonti joi en miibetan ati iki: ichabires chiní bakebora en mia imanoxiki —akin.

³ Jatian, Abram chirankotax maikibi bekepia iki, jainoara Diossen yoiboresa iki:

⁴ —Nato riki ja senenhabeonti joi, en miibetan akai: Miara ikai, icha mainmea jonibaon papa.

⁵ Min janera moa Abram iamai. Ramara nenoax peokootax, min jane ikai Abraham, icha jonibaon papa en mia imai kopí.

⁶ Min chiní bakebora, kikinbires icha en imanoxiki; miibakeaxa apobo betan jemabo pikónoxiki.

⁷ Ja jaskara ati shinan en miibetan akai riki, jatíbitian min Dios ea iti, jainoax min chiní bakebo betan en atira iti iki; ea jabaon Diossibi iti.

⁸ Jain mia rama jaa Canaán maira, jatiobi en mia itan min chiní bakebo meniti iki; jatíbitian iboanon ixon, jainoaxibira jaton Dios ea iti iki —akinbo.

⁹ Jaskáakin yoixonbi, Diossen Abraham neskáakin yoiribia iki: —Ikaxbira en jaskara ati shinanna joi, min senenhati jake, min chiní bakeboyaxonbi.

¹⁰ Ja en mato betan jaskara ati shinanna joi, maton chiní bakeboyaxonbi maton senenhati riki: Jatíbi benbobaon, jaton jakina rebichi xateti.

¹¹ Maton jakina rebichira maton xateti iki, ja en mato betan ja senenhabeonti joi aká, onanti iti kopí.

¹² Ramara nenoax peokootax, jatíbi benbo bake pikotabo posaka neteya iketian, maton jawen jakina rebichi xatexonti iki. Min xobomeax pikota benbo bakeribira aká iti iki, yanka yononoxon koriki kopí wetsankonia bia joni wetsabires inonbira, xatea iti iki.

¹³ Ja xobomeax pikota bake itan, maroxon bia jonira ayamaama jawen jakina rebichi xatea iti iki. Jatianra en jaskara ati shinanna joi yoii iká maton yoranko onanti iti iki, jatíbitian en jaskara ati shinanna joira iti iki.

¹⁴ Ikaxbi, jawen jakina rebichi xateama jonira, mato betan itima iki; jaskara ati en shinanna joi yoiti-makin senenhayamaa kopíra itima iki —akinbo.

¹⁵ Jainxon Diossen Abraham neskáakin yoiribia iki: —Min awin Saraikan, janera moa ja iamai, nenoax peokootaxa jawen jane ikai Sara.

¹⁶ Enra jakon itiaquin shinanonai, jaskáaxonra en amai miibetan westíora benbo bake. Jakon itiaquin en shinanonaira ikon iki. Sarara iti iki, icha mainmea jonibaon tita. Jainoax, jawen chiní bakebora jemabaon apo iti iki —akin.

¹⁷ Jatian Abraham, chirankotax maikibi bekepia iki, jainxonra shinananbi osana iki: “¿Pacha baritayanixmein joni papa iti iki? ¿Jainxon Saranmein ati iki, iskon chonka baritiayaxon benbo bakeakin?” ixon.

¹⁸ Jatian Dios neskáakin yoia iki: —¡Min jakon shinanonai keskati, Ismael japainon riki! —akin.

¹⁹ Ikaxbi Diossenbiribi yoia iki: —Enra yoia iki, min awin Sara betan westíora min benbo bakeati, jara Isaac akin min janeti iki. En jaskara ati shinanna joira, jeneyamakin en já betan ati iki, jainoax jawen chiní bakebo betan; jatíbitian en ati iki.

²⁰ Ismael yoikin min ea akára, en mia ninkáxonke, jaskara iketianra en akai jakon shinanxonkin; jainxonra en icha bakeya imai, jainoax jawen chiní bakebo kainon ixon. Ismaelra inoxiki, chonka rabé iresama joni koshibaon papa, jaonxon kaimaxonra; icha joni iketian iorai ani maia, en jato imanoxiki.

²¹ Ikaxbi Isaac betanra, en akin jene-yamai, jaskara ati en shinanna joi; ja bakera westíora baritia pekáo, ja netebaon, Sara betan min bakeati iki —akin.

²² Jatian Abraham betan yoyo iki senenax, Dios moa jainoax kaa iki.

²³ Ja netenbira, Abrahamman jawen bake Ismael, jawen jakina rebichi xate-xona iki. Jainxonra, jatíbi jawen xobomeax pikota jawen yonotibo betanbi, wetsankonia koríki kopí bia jonibo; jaboribi jaton jakina rebichi xatexona iki. Jaskáati Diossen yoia iketian.

²⁴ Iskon chonka iskon baritia ixonra, Abrahamman jawen jakina rebichi xatea iki.

²⁵ Ismael, chonka kimisha baritiaya iketianra, jawen jakina rebichi xate-xona iki.

²⁶ Abraham betan jawen bake Ismael, jaskáati yoia senenhati kopí, ja netenbicho jaton jakina rebichi xatexonkana iki.

²⁷ Jabé akábora iká iki, jatíbi jawen xobon ikábo, jawen xobonkonix pikota jawen yonotibo, wetsankonia koríki kopí bia joniboribi.

Diossen Abraham bake meniti yoia

18¹ Diossenra Abraham nokoa iki, Mamrekan encina nii ikainko, jawen carpa xobo xepótaiin yakata; bari xaman ikax xana iketian.

² Abrahamman, bewakeexon oinna iká iki, kimisha joni chankata. Jato ointaan ishtonbires wenikainxon, jato bii chirankootax main bekepia iki.

³ Jaskáxon yoia iki: —Nokon Ibó, enra mia yoiai ishtonbires kayamai, mia banépariti.

⁴ Min oinna jakon iketian, en jato yoibanon onpax bekanon ixon, maton tae chokanon; jainoax nato jiwi ota naman shokores mato tantinon.

⁵ Maton yonotiiba, mato jokebetin ixonra, en mato piti bexonai; kaamatiianbi jawékiax jan koshikainax mato katanon ixon —akin. Jatianra: —Ikonrake, jakon riki —iki ikana iki.

⁶ Jawen carpa xobo meran jikikainxon, Abrahamman Sara neskáakin yoia iki: —Ishtonwe! Rabé chonka kilo harina jakonshaman bixon panhawe —akin.

⁷ Jaskáa pekáo Abraham, waka ikainko ishto kaxon jainoa katota iki; jakonshaman waka bake bene, jaskáxon jawen yonoti menia, ishtonbires yoá aka iki.

⁸ Waka nami pimaribikinbi, waka xoma jene seroaa petsoti betan, waka xoma jene xeati jato bexona iki. Jaskáakin jato bexona pikanai kaman, jato amai jiwi ota naman chankata iká iki.

⁹ Pikin senenhaxon, ja meratabaon Abraham yokákana iki: —¿Min awin Saraki, jawerano iki? —akin. —Ono, carpa xobo meran riki —akin aká iki.

¹⁰ Jatian westíoranin neskáakin yoia iki: —Oa wetsa baritia joaitonra, ea miiba merati joribai, jatianra min awin Sara; moa westíora benbo bakeya inóxiki —akin. Jatíbi ja yoyo ikanaitian ninkatira, carpa xobo xepotaiin Abraham pekao, Sara iká iki.

¹¹ Ja Abraham betan Sara iká iki moa yosiora, jatian jaskara ikaxa Sara, moa jimii jeneta iká iki.

¹² Jaskara ixonra, Saran osán tene-yamakin osántaan shinanna iki: “¿Jawekeskataxmein, ea jaskátinin keenti iki, rama iki nokon bene iorai yosi, jainoax ea iki moa iorai yoxan?” iki ixon.

¹³ Ikaxbi Ibon Abraham neskáakin yoia iki: —¿Jawekopiki, Saran osanai? ¿Yoxanshoko ixonbi, bakeatiki ikonhayamai?

¹⁴ ¿Jamayanke Ibona, atikomabires jawéki jan atipanyamaa? Oa wetsa bari-tia joaitonra, ea miiba merati joribai, jatianra Sara moa bakeya inóxiki —akin.

¹⁵ Jaskatai ninkatax, Sara raketi paranakasa iki. Jaskákin yoia iki: —Enra osanama iki —akin. Jaskatainbi Ibon neskáakin yoia iki: —Enra onanke min osana —akin.

Sodoma kopí Abrahamman Dios yokata

¹⁶ Jaskata pekáo, ja meratabo wení-baini Sodoma jema ikaori bokana iki. Abrahamra kaa iki, bokanaitian jato raani.

¹⁷ Jatianra Diosen shinanna iki: “Ja en akí kaira, en Abraham yoiti jake.

¹⁸ Jakaya iki kaai betin, westiora mainmea icha itan koshi shinanya joni-baon papa. Enra yoia iki já meranxon jatibi nato netemea jonibaon jemabo, jakon shinanxonti, ibakanon jakon jaai ixon.

¹⁹ Enra katota iki, jawen bakebo itan jawen chiní bakebo jaskara ati jato yoinon ixon, jaskara iti en onanmaa keskati ikanon ixon jato yoiti; jatíbi jakonhakin itan atikeskabiakin akanon ixon, jatianra en ati yoiabo jato axonkin en senenhati iki”, akin.

²⁰ Jaskáxon Ibon neskáakin yoia iki: —Sodoma betan Gomorra jonibora jakonmabires ninkakaatai, jainoax jaton ocha akáborá iorai jakonmabires iki.

²¹ Ramara ea jain kaai, ikonrin ja ea yoikana keská ikonbires jakonma ixon oinni, jaskáakin enbi oinxonra onanti iki ikon riki ixon —akin.

²² Jatian ja merata rabé, jainoax Sodomain kaa iki, ikaxbi Abraham banetax, Dios bebonbipari iká iki.

²³ Jaki ochómakainxon neskáakin yokata iki: —¿Minki akai, jakonma akábo betan jakon akaibo jato keyokin?

²⁴ Jawekeska ikax, ja jeman jati iki pichika chonka joni jakonma akamabo

¿Jaskara ikenbimein, ja pichika chonka joni kopi noibaxon jaton jakonma shinanxonyamatitianbi, min ja jema keyoti iki?

²⁵ ¿Jakonma akamabo betanra, jakonma aká ibobo min reteti atipanyamake! ¡Rabéxonbi ocha aká iketian ati keskáakinra, min retetima iki! ¡Jato reteyamawe! Jatíbi nato netemea jonibo jakonma winóxon, joi benxoamakanai xenwina koshi riki mia, ¿Jaskara ixon-biki min jato jakonhakin jakonma akábo benxoaxontima iki? —akin.

²⁶ Jatian Ibon yoia iki: —Ja pichika chonka joni jakonma akamabo Sodoma jeman jaketian nokoxonra, jabo kopí jatíbi jain jaabo jaton jakonma en shinanxontima iki —akin.

²⁷ Jaskáakenbi Abrahamman, jakiribi yoia iki: —Neskati mii betan yoyo iki, ea bebon yoitimakaresainbi ea shinanxonyamawe, ikon riki mia Dios, ea joni iresabires ixon mia jaskati senema.

²⁸ Ikaxbi, iti iki maxkati pichika jakonma akáma joni, pichika chonka senenhati. ¿Ja pichika joni, maxkata kopíreski min jatíbi jema keyoti iki? —akin. Jatian Ibon neskáakin yoia iki: —Chosko chonka pichika, jakonma akáma joni jaketian nokoxonra, en keyotima iki —akin.

²⁹ —Jarabirake chosko chonkabicho, jakonma akáma jonibo —akin. Ikaxbi, Abrahamman yokákin teaboresaitian. —Ja chosko chonka joni kopíra, ja jema en keyotima iki —akin Ibon aká iki.

³⁰ Jaskáakenbi, Abrahamman yokáribia iki: —Eapari ninkáxonwe en mia yokánon, yoitimakainxon akonbireskin teakin; ja akaipacho en mia yokata eki sináyamawe. Minra abirati iki, nokokin jakonma akáma jonibo kimisha chonkabichores —akin. Jatianra Ibon jakiribi yoia iki: —Ja kimisha chonka, jakon joni jaketianra, ja jonibaon jakonma aká en shinanxontima iki —akin.

³¹ Jabi Abrahamman yokákin teaboresa iki: —Mia nokon Ibo iketian jaskáakin

mia yokatira, ea iorai yoitimake, ikaxbi, ¿Rabé chonka joni jakonma akáma jaketianki min jaweati iki? —akin. Jatian Ibo yoia iki: —Ja rabé chonka joni kopíra, ja jema en keyotima iki —akin.

³² Jabi Abrahamman yokákin teaboresparia iki: —Eki, sináyamawe miara nokon Dios iki, ja akinbichora en mia yokatai, nato aká pekáora en mia yokáwetsayamai: ¿Jakon jonibo chonkabichores, jaketianki min jaweati iki? —akin. Jatian Diossen neskáákin yoia iki: —Ja chonkatanibires, jakon joni jaketianra, ja jema en keyotima iki —akin.

³³ Jatian Abraham betan yoyo iki senenax, Dios jainoax kaa iki; jatianra Abrahambiribi, jawen carpa xobonko kaa iki.

Sodoma itan Gomorra jema Diossen keyoa

19¹ Moa yametaitian, ángel rabé Sodoma jema ikain nokota iki. Lot iká iki, jema xepotiaín yakata, jainpacho jonibo tsinkitainko. Nokókanaitian oinnax, weníkaini kaxon jato bikin jowé aki chirankootax, maiki bekepia iki.

² Jaskáxon jato yoia iki: —Jonibó, maton yonoti ixonra en mato yoiai, ea ninkáxoni jeen ikax, nokon xobon bokanwe nato yamérespari mato jain inon. Jainxon maton tae chokanon, jainoax mato yamékirishaman kanon —akin. Jato jaskáabi yoikana iki: —Irake, noara kayamai. Noa jemanbi ishinbanon —akin.

³ Jaskákankebi, Lotkan jato iokaskin akonbireskin teaitian jeen ikax, noa mibé min xobon kabánon ikana iki. Jato betan jawen xobon nokóxon, Lotkan jakonhakin ja yamé jato pimakin, jan soo imatioma pan axonketian, ja meratabaon piá iki.

⁴ Jatian oxakanamapari ikenbira, Sodoma jemamea jatíbi jonibaon ja xobo katekana iki, jainra ikana iki

bakeboainoax peokootax yosishokobo kaman.

⁵ Jainxon Lot, saí akin peokana iki: —¿Jakan jawerano ikanai, nato yamé min xobon joá jonibo? ¿Noa jato pikoxonwe! ¿Nonra jato yorankasai! —akinbo akana iki.

⁶ Jaskákanaitian jeman pikóxon, já pekáo jawen xobo xepoti iketian, kikin-hakin xepotaanan; jato betan yoyo ika iki.

⁷ Jainxon jato yoia iki: —Jato jaskáayamakanwe, matora nokon rarebo iki, matonra jakonmabires jawéki shinaxon anake.

⁸ Earra, rabé bake ainboya iki, tsoa joninbi tanaamapari; jabo en mato pikoxonbanon maton keena keská anon. Ikaxbi, nato jonibo jaweayamakanwe, en keena bekana riki —akin.

⁹ Jaskatainbi jabaon neskáákin yoia iki: —¿Oke iwé! Noara keenyamai, wetsankoniax joxon min yoia keskáákin noa amati. ¿Ramara, jabo ati bebonbires, mia non ramiayonai! —akinbo. Jatianbira Lot ramiakin peokana iki, jaskaaira ochómabaikana iki, jawen xobo xepoti pakekasi.

¹⁰ Ikaxbi, jaiba meratabaon mepikotaanan yatanxon, Lot xobo meran jikimkana iki. Jaskáaxon, xepóti xepokana iki.

¹¹ Jaskáaxon, ja jemaori ikábo jato benche banémaa iki. Jatíbi bakeboainxon peoxon yosishokobo kaman, jato benche banémaa iki. Jaskatax, xobo xepóti benai bohantani paxkinkana iki.

¹² Jatian jaiba meratabaon, Lot neskáákin yoia iki: —¿Wetsa min rareboboki, neno jaríbaa? Min benbo bakebo betanbi bake ainbobo, jainxon min rayosbo biwé, jainoax nato jemamea min jatíbi jawéki; jabo jokonhaxon nenoax ochó itiaikin botanwe,

¹³ nato jema, non keyoai kopí. Diossenra, ninkáke ichaxon yoikanaitian nato jema moa iorai jakonma. Jaskara kopí riki, nato jema keyoti noa raana —akin.

¹⁴ Jatian Lot jawen rayos iti jonibo oinni kaa iki, jabo iká iki jawen bake ainbobo binixon onantiabo, jabo nokoxon jato yoia iki: —¡Wenitax, nenoax moa botankanwe, nato jemara Diossen keyoai! —akin. Jawen rayos iti jonibo, jaskáakin Lotkan yoiabi ikonhayamabireskana iki.

¹⁵ Moa nete xabataitian, ángelbaon Lot yoia iki: —¡Ishtonwe! Weníxon, min awin betan min bake ainbo rabé nenoa botanwe, nato jema non keyoaitian mawákashamakin —akin.

¹⁶ Jaskáabi Lot ishtonyamaitian, Ibon já noibai kopí, jawen awin jainoax jawen bake ainbobo kishpinkanon ixon, ángelbaon metsontaanan ja jemamea jato pikokin boá iki.

¹⁷ Moa jemameax pikókanketian, ángelnin neskáa iki: —¡Ishtokanwe, mato kishpinnon! Pekáori oinyamakanwe; ja mai teshanpanin kaai jawekeskataxbi jaweranobi chankayamai botankanwe. Mato kishpinnon, mananman botankanwe —akin.

¹⁸ Jaskáabi Lotkan yoia iki: —¡Noa jaskáyamawe, mato non Ibo iketianra en mato yoiai, noara jain kayamai!

¹⁹ Matonresa, ichabires jakonhakin noa akinke, nobetan jakon ixonra janon ixon, maton noa kishpinmake; ikaxbi ja mananman kati maton yoiabira, noa jain kati atipanyamake, bainmeara jan jato keyoai jakonmanin nokoa, noa mawánake.

²⁰ Nenoaxa, ochóma iki westíora jema maxkoshoko, jain noa jabati kati. ¡Jain noa ranwe kishpinnax noa janon ixon, ja jemara ikon maxkoshoko iki! —akin.

²¹ Jatian, wetsan yoia iki: —Enra mia ninkáke, min yokatara en mia axonai. Ja min yokata jemara, en jaweayamai.

²² Ikaxbi, ¡Bomentankanwe! Mato jain nokotai kamanra en jawebi ayamapariái —akin. Ja jema maxkoshoko iketian, janekanara iká iki Zoar.

²³ Nete xabáketian, Lot Zoarhain moa nokota iká iki.

²⁴ Jatianra moa Diossen, ja Sodoma betan Gomorra jemaki, asufreya chii tiritai oi pakea iki.

²⁵ Jatíbi ja jeman jaabo jato keyoa iki, jainoax jatíbi ja mai teshanpanin xoxoai niibo keyoa iki.

²⁶ Ikaxbi Lotkan awinribi já pekao kakin pekáori oinnatianbi, tashi makan baneta iki.

²⁷ Wetsa nete xabáketian yamékiri, Abraham kaa iki; jainoax Dios betan yoyo iantanainko.

²⁸ Jainxon oinna iki Sodoma betan Gomorra, jainoax jatíbi ja mai teshanparibi, jaskáakin oinna iká iki; jatíbi ja mainmeax koin keyati, horno meranoax ikai keskati.

²⁹ Jaskáaxonra aká iki, Diossen keyokin ja Lot jain japachoi mai teshanpain iká jemabo, ikaxbi Abraham shinanxon Diossen Lot jainoa tsekáa iki; jato akai jakonmanin ayamanon ixon.

Jaskatax moabitabo itan amonitabo jaai peokoota

³⁰ Jaskata pekáo raketi, Lot Zoar jeman moa jakashamai, jawen bake ainbo rabéya mananman kaa iki. Jain kaax, ja kimishabi manan kini meran jakana iki.

³¹ Jain iikin wetsa neten, jawen rekeman, jawen wetsa chini yoia iki: —Non papara moa yosi iki, nato noa jain iká mainra tsoa jonibi yamake, noa jaskati axea keskáakin noa jan awinhanonoxon biti.

³² Jaskara iketian, non papa paenhanon awé, non yoranmanon; jaskáaxonra non bakeaxonti iki —akin.

³³ Jaskáawana yamébi, jaton papa paenhakana iki, jatian ainbo bake rekeman jabé yorana iki. Jaskákenbi onanyamaa iki, jawetianki jabé iki rakata iká iki ixon, itan jawetianki jainoax wenita iki ixonribi, onanyamaa iki.

³⁴ Wetsa nete xabáketian, ja rekeman jawen chiní yoia iki: —Ninkáwe, yaméra

non papa betan en yoranwanke, jaskara iketian nato yamé jakiribi paenhanon awé, min já betan yorannon; jaská-axonra rabéxonbi non jabé bakeati iki —akin.

³⁵Ja yamé, jaton papa jakiribi paen-hakana iki, jatian chinikan jabé yorana iki; jaskákenbi onanyamaribia iki, jawe-tian ikárin jabé rakati, itan jawetian wenitarin ixon.

³⁶Jaskataxa, Lotkan bake ainbo rabébi toota iki, jaton papa betanbi ikax.

³⁷Ja rekenmanara, benbo bake iká iki, ja janea iká iki Moab, ja iki ramatian moabitabaon papashoko.

³⁸Ja chinikanabiribira, benbo bake iká iki, ja ramatian amonitabaon papa-shoko, jawen janera Ben-amí iká iki.

Abraham itan Abimelec iká

20¹Ja ikainoax, Abraham Néguev mai ikain kaax, Gerar jeman jaai baneta iki. Ja iki, Cades betan Sur naxaran.

²Jain ikaxa, iká iki Sara jawen awin ikenbi, nokon poi riki iki. Jaskáketianra, Abimelec Gerar apon jato yoia iki, Sara bexonkanon ixon jawen awin itiakin.

³Jaskákenbira, ja yamébi namáketian Abimelec Diossen yoia iki: “Miara mawatai, ja min bia ainbora beneya iki”, akin.

⁴Jaskáakenbi, ja ainbo teaama ixon, yoia iki: “Nokon Ibó, ¿Minkayaki jawe jakonma akáma ikenbi, jato reteti shinanai?”

⁵Abrahammanbira ea yoia iki, nokon poi riki akin, jatianra ainboribi ikon riki nokon poi, iki iká iki. Jaskara iketianra, en shinanai jatíbi en akára jakon iki ixon, jawe jakonma en akáma riki”, akin.

⁶Jatianra, Diossen namá meran yoia iki: “Kikinhakinra en onanke, min jakon shinanxon aká. Jakopíra en mia teama-yamaa iki, ja akáx mia eki ochanaketian.

⁷Jaskara iken, rama ja joni jawen awin banexonwe, jara profeta iki,

jaskara ixonra, jan mia yokáxonti iki mia janon ixon; ixonbi banexonyamaaxa ikon iki mia mawáti, mibé iká-boyabi”, akin.

⁸Wetsa nete xabáketian yamékiri, Abimelec wenixon jawen yonotibo kenaxon, jatíbi jaskáakin namáwana jato yoia iki. Jaskáakin yoiai ninkatax, ikonbiresi rakékana iki.

⁹Jaskáa pekáo, Abimelecnin Abraham kenaa joketian yoia iki: —¡Oinparikayata, min noa jaskáa! ¿Jawerin jan en mia jakonma shinanmaa, min eki itan nokon joniboki, ikonbires jakonma ani ocha min raana? Jaskara jawékibora atima iki.

¹⁰¿Jatíbi jaskarabo akinki, min jawe-keska shinanxon aká iki? —akinbora Abimelecnin Abraham aka iki.

¹¹Jaskáaketianra, Abrahamman neskáa iki: —En shinanara iká iki, nenoxon maton Dios jawemabi shinanai, jatian jaskara ixon nokon awin kopi maton ea reteti.

¹²Ikaxbira ikon iki já nokon poi, nokon papan bake riki, ikaxbira nokon titanama iki; jaskara iketianra ea jabé wanoa iki.

¹³Diossen, nokon papan xobonkonix pikóti yoinontianra en yoia iki; ja noa nokotainkobo ea yoi nokon poi riki, iki iti —akin.

¹⁴Jaskáakin yoia pekáo, Abimelecnin Abraham jawen awin Sara menia iki. Jainxonribi menia iki ovejabo, wakabo, ja kikinakin yanka yonotibo benbobo itan ainbobo.

¹⁵Jainxon neskáakin yoia iki: —Oinwe, natora nokon mai iki; jaweranoki min keenshaman iki, katotax jainshaman jawé —akin.

¹⁶Jatian ja Sara neskáakin yoia iki: —Westíora waranka koríki min poi en meniara, ja mibé ikabo bebon jan mia jakon ninkakaamati kopí en menia iki. Jakopíra, tsonbi mia jakonmaakin yoiti yamake —akin.

¹⁷Jatian Abrahamman Dios oran-ketian, Diossen jaton isin benxoa,

Abimelec betan jawen awin jakiribi jakon ikana iki. Jawen yonoti ainboboribi bakeakanon ixon jato benxoa iki.

¹⁸Sara kopíra Diossen aká iká iki, Abimelecnin xobonkonía tsoa ainbobi bakeaisma iti imakin.

Isaac pikota yoia

21 ¹Jan axonti yoia keskáakin, Saraakin shinanxon, Diossen ja axonti yoia senenhaxona iki.

²Jakopíra Sara tóota iki, jaskáaxon aká iki Abraham betan benbo bakeakin, kikin yosishoko ikenbi. Ja bakera, Diossen jatian iti yoiatian pikota iki.

³Abrahamman Sara betan bakeaxon, janea iki Isaac, akin.

⁴Ja pikota posaka neteya iketianra, jawen jakina rebichi xatexona iki; jaskáati Diossen yoia iketian.

⁵Ja Isaac pikónontianra, Abraham pacha baritiaya iká iki.

⁶Jatian Saran shinanna iki: “Diossenra ea osánmaa iki, jatian jatíbi jan ea benbo bakeya onanabaonra, ebetan osánkanti iki.

⁷¿Tsonmeín akeana iki yoikin, Abraham betan en benbo bakeati? Jaskara yosi ikenbira, en jabé benbo bakeake”, ixon.

Agar itan Ismael Abrahamman jawen xobomea pikoa

⁸Ja bake Isaac, aniketian xoma akin jenemakana iki. Ja xoma jenemai netera, Abrahamman ani fiestaa iki.

⁹Ikaxbi Saran oinna iki, Abrahamman Egipcio ainbaon Agar betan aká bake, Isaacki jakonmai shiroaitian.

¹⁰Jaskataitian kaxon, Abraham yoia iki: “¡Ja yanka yonoti ainbora, jawen bake betanbi wetsanko moa kati jake! Nokon bake Isaacninra, jawekeskáaxonbi jatíbitian jawena iti min meniti jawékibo, ja yanka yonotinin bake jatíribi meniti yamake”, akin.

¹¹Jaskáakin yoiara, Abraham ikonbiresi onisa iki, jawen bakeribi ikenbi já yoi ikaitian.

¹²Ikaxbi, Diossen neskáakin yoia iki: “Ja min bake, itan ja min yanka yonoti ainbo kopí masá shinanyamawe. Jatíbi mia Saran yokatabo axonwe, Isaac meranoaxa min chiní bakebo jati jake.

¹³Ja min yanka yonoti ainbaon bakenkoníaxa, ani jema pikóti jake, jaribi min bake iketianra en jaskara imati iki”, akin.

¹⁴Wetsa nete xabata yamékirishoko iketian, Abrahamman piti betan bichi chomo onpaxya Agar menia iki; jainxon jatíbi papimaxon jawen bake Ismael menixon jainoa raana iki. Jain kaai onanyamaaxbi kaax, Agar tsoa jonibi jain jamaa Beerseba mananman kakáresa iki.

¹⁵Ja bichi chomon iká onpax keyóketian, jawen bake jiwishoko nia naman potabaina iki.

¹⁶Jatian kaax ochochaa yakata iki, jawen bake mawatai oinkashamai. Jain kaax yakáketian bake wini peokoota iki.

¹⁷Ja bake winiaitianra, Diossen ninkata iki; jaskatai ninkáxon naikanxonbi Diossen ángelnin, Agar kenaxon yoia iki: “¿Jaweki mia winota Agar? Rakéyamawe; ja ikainoaxbi bake winiaitianra, Diossen ninkáke.

¹⁸Kamentanwe min bake benai, bixon metsonxon jeneyamatanwe, jaonxonra en ani jema pikoti jake”, akin.

¹⁹Jatian Diossen amaa westfóra pozo meraa iki. Meraax kaxon, bichi chomon onpax bochoaa iki, jainxon Ismael xeamaa iki.

²⁰Diossen akinnara bake aniax, jain jawebi xoxoyamai Parán mananman jaa iki, jain ikax kikin pian mecha baneta iki.

²¹Jain iikin jawen titan, Ismael Egipcio ainbo betan wanomaa iki.

Abraham betan Abimelecnin ja senenhabeonti joi aká

²²Ja inontiantanishamanribi, Abimelec, Abraham betan yoyo iki

kaa iki. Ja kaaitian, sontárobaon koshi Ficol jabé kaa iki. Jatian Abimelecnin Abraham yoia iki: —Non oinnara, jatíbi min akaibo Diossen mia akinnai.

²³ Jaskara iketian, nato noa ikainxonbi, Diossenbira onanke en mia axonai ixon ea yoiwe; min noa ramia-yamai eabi, nokon bakebobi, jainoax nokon chiní bakebobi. Ea yoiwe, mia noibaxon en aká keskaribiakin min ea ati, jainxon min jaskáaribati iki, nato jain ea iká mainmea jonibo —akin.

²⁴ —Ikonrake, Diossenbira onanke ja en mia axonai —akin Abrahamman aká iki.

²⁵ Jaskáaxonbi, jawen jonibaon pozo bichina iketian, Abrahamman ja yoikin Abimelec aká iki.

²⁶ Jatianra Abimelecnin, yoia iki: —Rama kamanbira, ja jawéki en onan-yamake, minkayara ea yoiayamaa iki. Enra onanyamake, tson jaskara akára ibirai —akin.

²⁷ Jatian, Abrahamman bia iki ovejabo, itan wakabo, jaskáaxon jabo Abimelec menia iki; jatian ja netenribi, ja ati shinanbo abékona iki.

²⁸ Ixonbi Abrahamman, ja tsamatainoa kanchis oveja bixon, janbiribi aká iki.

²⁹ Ja aketian Abimelecnin yokata iki: —¿Jaweati kanchis oveja min janbiribi akárin? —akin.

³⁰ Jatian Abrahamman yoia iki: —Nato kanchis oveja en mia meniai riki, nato pozo en aká onanti inon ixon —akin.

³¹ Jaskara kopí, ja mai janekana iká iki Beerseba, Diossenbira onanke non shinanai, nonra senenhati jake iki jainoax rabekaxbi ikana iketian.

³² Ja Beersebainxon ja ati joibo yoikin senenhayontaanan, Abimelec betan Ficol moa jakiribi filisteobaon main kabékona iki.

³³ Ja Beerseba ikainkora aká iki, Abrahamman westíora jiwi tamarisco banakin, jaskáaxon aká iki janetaanan jatíbitian jaa Ibo Dios rabikin.

³⁴ Jaskatax, filisteobaon main Abraham basibires jaa iki.

Diossen Abraham tanaa

22 ¹ Jain moa jawetio basi iketian, akonkin ikonhai onannoxon, Abraham Diossen tanaa iki. Jawen janen kenaketian, jan aká iki: —Eara neno iki —akin.

² Jaskáketian Diossen yoia iki: —Ja Isaac, min jabicho bake, min ayorakin noia, biax Moriah main katanwe. Jain nokóxon, retexon keyokin menotanwe, jainxon min ati mananra en mia yoiti iki —akin.

³ Jatianra wetsa nete xabata yamékirishoko iketian, wenixon Abrahamman jain karo ati jawen asno pekaten aká iki. Jan menoti karo xateax, ja Diossen kati yoiainko kakin, jawen bake Isaac betan jawen yonoti rabé ioa iki.

⁴ Jawen kimisha nete itin, Abrahamman jain kaai manan, ochóxonbi oinna iki.

⁵ Jatian jawen yonotibo yoia iki: —Nenobi asno betan banékanwe. Nato bake betan, orichaa kaxon non Dios rabi-batanon, jainoaxa noa joribai —akin.

⁶ Jan yoina menoti karo bixon, Abrahamman Isaac iamaxon, chichika betan chii biax moa kabékona iki.

⁷ Ja basikainainshoko Isaacnin Abraham aká iki: —¡Papá! —akin. Jatianra Abrahamman aká iki: —¿Jaweki mia keenai baké? —akin. Jatian Isaacnin aká iki: —Oinwe, noa riki karo betan chiiya, ikaxbi ¿Ja retexon keyokin menoti carneroki, jawerano iki? —akin.

⁸ —Baké, Diossenra noa meniti iki carnero, ja retexon keyokin menoti —akin jawen papan aká iki. Jaskataxa, ja rabébi kakaresa iki.

⁹ Jatian jain kati Diossen yoiainko moa nokóxonra, Abrahamman makan tsamanxon, jaki karo tsamana iki; jaskáa pekáo jawen bake Isaac nexaxon, ja karo tsamanaton perakana iki.

¹⁰ Ikaxbi, Dios axonkin menonoxon, jawen bake reteti chichika biatianbi,

¹¹ naikansonbi Ibon ángelnin kenaa iki: —¡Abraham! ¡Abraham! —akin. Neno riki ea, iki iká iki.

¹² Jatian ángelnin yoia iki: —Jawe jakonmabi ja bake ayamawe, moara en onanke mia Dioski raketai, jabicho min bake ikenbira, enra mia meniamai iki mia iamake —akin.

¹³ Já patax, oinhaketankin Abrahamman meraa iki, westíora carnero, jiwa metax ikain jawen machaman wexeta. Jatian kaxon carnero bia iki, jaskáaxonra aká iki, jawen baken toan retexon keyokin menonoxonkin.

¹⁴ Ja aká pekáo, Abrahamman ja ikainko janea iki: “Ibo riki noa jan maxkata meniai”, akin. Jakopíra, ramatian kamanbi ja yoií ikanai: “Jainxon, Ibon maxkatabo meniai manan”, iki.

¹⁵ Jawen rabé itin naikansonbi, Ibon ángelnin Abraham kenaa iki.

¹⁶ Jaskaxon yoia iki: —Ibonra neskara yoike: ‘Jabicho min bake ikenbi, enra mia meniamai iki mia iamaa iketianra, nokon janenkobi en mia yoiai,

¹⁷ enra mia jakon shinansonai, jakon mia inon ixon. Min chiní bakebora en imanoxiki, naikanmea wishtinbo keská icha, itan aniparo kexakea mashi keska iorai icha. Jainxonra jabaon anoxiki jaton rawibo jatíbitian jatoareskin.

¹⁸ Jatian jabo kopíra, nato netemea jatíbi maibotiibi jakon jakanti iki, ja en yoia ea ninkáxonax mia yoiti iká kopí’ —akin aká iki.

¹⁹ Jainoax, Abraham jakiribi joá iki, jain jawen yonotibo banéwanainko. Jaskata pekáo, jainoax jatikaxbi Beersebanko bekana iki; jain jaaira Abraham baneta iki.

Nacornin bakebo iká

²⁰ Jawetio basi iká pekáo, Abraham yoikana iki, jawen wetsa Nacorninribi Milcaki bakeaabo.

²¹ Japari pikota iká iki, Uz; japekáo pikota jawen wetsa iká iki, Buz; jainoax

iká iki, Quemuel, jara Aramman papa iká iki.

²² Japekáo pikotabo iki, Quesed, Hazo, Pildas, Jidlaf jainoax Betuel.

²³ Ja Betuelra, Rebecanin papa iká iki. Ja posaka bakebora iká iki, Abrahamman wetsa Nacornin, Milcaki bakeaabo.

²⁴ Jainoaxribi, Nacornin ja jawen awin keskati ikai Reúma betan bakeaabo jaribaa iki. Jabo iká iki, Teba, Gaham, Tahas jainoax Maaca.

Sara mawáketian minkana

23 ¹ Sarara jaa iki, pacha rabé chonka kanchis baritia.

² Jainoax mawata iki Quiriat-arbainoax, jaribi iki Hebrón jema, Canaán main iká. Sara mawáketianra Abraham winia iki, jainoaxibi meketa iki.

³ Sara mawata yora rakatainoax kaxon jainoa hititabo yoia iki:

⁴ —Mato xaran ea wetsankonia ikenbi, jain nokon awin minti ea mai kini maromakanwe —akin.

⁵ Jatian hititabaon yoia iki:

⁶ —¡Noaparikaya ninkáwe ibó! Miara noo xaran, Diossen katota joni iki. Min awin miinwe, non jain mawá miinti kini jakonshaman ikainko, jaskara iketianra tsonbi, mia mai kini washiamai —akin.

⁷ Jatian Abraham wenitax, hititabo jakon iketian, jato bebon beókaina iki.

⁸ Jainxon jato yoia iki: —Nokon awin en neno miintinin ikoni keenkin, ja Zoharnin bake Efrónpari ea yokáxonkanwe.

⁹ Macpelá manan kini ea maromanon, ja iki jawen mai senenain iká. Ja manan kinin kopítiira keyokin en kopíati iki, jaskataxa neno jain mawá miinti mai kini ibo ea iti iki —akin.

¹⁰ Jatian Efrón jato betan jain ixon, jawen kaibobaon itan jatíbi ja jeman jikiaibaonribi ninkánon ixon, Abraham yoia iki:

¹¹ —¡Jaskarama riki, nokon ibó, eapari ninkáwe! Ja maira en mia meniresai,

jainoax ja main iká manan kiniribira en mia meniresai. Nokon kaibobo riki, en mia meniresai jabaon onanna. Awé min awin jain miinkin —akin.

¹² Jaskákétianra, Abraham jainoa jonibo jakon iketian, jakiribi jato bebon beókaina iki.

¹³ Jaskáxon jatíbi bebonxon Efrón yoia iki: —¡Eapari, ninkáxonwe! Mai kopipari ea koríki bixonwe, jatianparira nokon awin en miinti iki —akin.

¹⁴ Jatian Efrónman yoia iki:

¹⁵ —Ea ninkáwe, nokon ibó: Nato main kopíra, chosko pacha koríki iki. Jawen kopí jatí iketianra, non yoiboti yamake, jaskara iketian min awin miintanwe —akin.

¹⁶ Abrahamra jen ika iki, ja hititabo bebonxon jawen mai kopí jatí kopíati Efrónman yoia, jaskákinra ja yoiatishaman, koríkinin kopía iki.

¹⁷ Jaskataxa, Abraham Macpelain iká Efrónman mai maronike, ja iká iki, Mamré ikainoax bari pikotaiori, jaskara ikaxa, ja main iká manan kiniabi jatíbi jiwibo,

¹⁸ Abrahammana iká iki. Jaskara ikara, hititabo betan ja jatíbi jema xepó-tian winotaibaon onanna iki.

¹⁹ Jaskara aká pekáora, Abrahamman ja Macpelá mainmea manan kininko Sara miinna iki. Ja iká iki, Mamré ikainoax bari pikotaiori iká, jawen janeribi Hebrón, Canaánhain iká.

²⁰ Jaskataxa mai ibo baneta iki, itan jain iká manan kiniribi, ja iká iki jain mawá miinti hititabaon maromaa.

Abrahamman Isaac jawen biti ainbo benaxona

24¹ Abrahamra moa iorai yosi iká iki, jatianra Diossen jatíbinin jakonhakin shinaxon akinna, jakon iká iki.

² Wetsa netenra, westíora jawen yonoti jatíbi jato xewina yosi kenaa iki, ja iká iki jatíbi jawen jawéki jakonhakin koiranxonti imaa, jara neskáakin yoia

iki: —Nokon kishi naman min meken niawe,

³ jaskáaxon ea yoie non Ibo bebonxon, ja naikanmea Dios iketian, minki ati iki nokon bake Isaac, nato jain ea jaa Canaán mainkonía ainbo betan wanonaketian oinxonkin.

⁴ Miaki kati iki nokon mainko, ja nokon rareboibakea ainbobo xaranmea, nokon baken awin iti katóxoní —akin.

⁵ Ja yonotinin neskáakin yoia iki: —Ikaxbi ja ainbo ebetan jokashamaitianki, ¿En jawe ati iki? ¿Enki, jainoax mia joní mainko, min bake boti iki? —akin.

⁶ Jatian Abrahamman yoia iki: —¡Boama, jain nokon bake boyamawe!

⁷ Ja naikanmea Ibo Diossenra, ea pikoa iki nokon papan xobonkonía, jainoax nokon rarebobaon mainmea, jainxonra nato mai nokon chiní bakebo meniti ea yoia iki. Jainoaxibira, nokon baken awin iti jainoa min benon ixon jawen ángel mii bebon raanai.

⁸ Ikaxbi ja ainbo mibé jokáshamaitianra, moa mia xabakaake ja min ati senenhax, ixonbi ¡Jawekeskáaxonbi, nokon bake jain boyamawe! —akin.

⁹ Jatian ja yonotinin, jawen ibo Abrahamman kishi naman jawen meken aká iki, jaskáaxon Diossenbira onanke, min yokata en mia axonti, akin aká iki.

¹⁰ Jaskáa pekáo jawen ibo jayata jawéki jakonshamanbo katota iki, jawen chonka camello biáx, Mesopotamiain iká Nacornin jeman kaa iki.

¹¹ Ja yonoti jema ochóma nokóketian, moa yametai iká iki. Jatianra iká iki, ainbobo onpax bii bokanai. Ja yonotininra, pozo patax jawen camellobo tantimaa iki.

¹² Jatian orankin peoa iki: “Nokon ibo Abrahamman Ibo Dios, ea jakon kamawe jainxon nokon ibo min noibaa ea oinmaxonwe.

¹³ Nenobira ea banetai pozo pataxbi, onpax bii xontakobo bekanai kaman.

¹⁴Min yonoti Isaacnin awin iti, min katota en onannon ixon ja en onpax yokata xontakonin: ‘Awé xeakin ixon jawen chomomea ea amanon’, ‘jainxon min camelloboribi en onpax menibanon akin ea anon’. Jaskaketianra, en akonkin onanti iki, min nokon ibo noibaa”, akinbo.

¹⁵Ja orankin senenhamapari ixonbi, westíora xontako chomo teyakaya joai oinna iki. Ja iká iki Rebeca, Betuelnin bake; ja Betuel iká iki, Milca betan Nacornin bake, Abrahamman wetsa.

¹⁶Rebecara iká iki, iorai metsáshoko itan yoranamapari; tsoa joni betanbi ikámapari. Pozo ikainko ipakexon, jawen chomon onpax bochoataanan karíbaitian,

¹⁷ja yonoti ishto kaxon nokoxon, jainoa yoia iki: —Min chomomeapari, ichátama onpax ea xeamawe —akin.

¹⁸Jatianra ja xontakonin aká iki: —Xeawe joní —akin. Jaskátaanan jawen chomo namaanxon yatanson xeamaa iki.

¹⁹Ja yonotinin xeakin senenhaketian, Rebecanin yoia iki: —Min camelloboribi en onpax weaxonbanon, abákanon jaton keena keskáakin xeakin —akin.

²⁰Ichai ishtoshaman pozonko katan katankin, ishtonbires jawen chomomea onpax ja yoinabo xeamatinko nachita iki, jatíbi camellobaon xeakin senenhai kaman onpax weaa iki.

²¹Ja akai kaman, ja yonotinin jawebi yoiamakin oinna iki. Onankasa iki, jain kaketian jakonhakin Diossen akinna.

²²Camellobaon xeakin senenhaketian, ja jonin bia iki westíora oro meosoti jawen iwe sokota gramos, jainxon ja xontako jawen rekinhain sawemaa iki. Jainxonribi menia iki, rabé oro menezeti, jawen iwe pacha gramos iká iki.

²³Jatian ja xontako neskáa iki: —Eapari yoiwe, miaki tson bake ainbo iki, nato yamé nokon jonibo betan ea jain oxatiki min papan xobon jati iki —akin.

²⁴Jatian xontakonin yoia iki: —Ea riki, Betuelnin bake ainbo; ja iki Milca betan Nacornin bake.

²⁵Nokon xobonra, mia jain oxati jake, jainoaxa xobi choshiboribi maxkáya-make min camellobaon piti —akin.

²⁶Jaskáaketian ja yonotinin chirankoxon, Dios rabia iki.

²⁷Ja akira neskata iki: “Nokon ibo Abrahamman Ibo Dios jakonshaman ibanon, nokon ibo noibakinra senenhaxonke, jaskákinra bain joaitian jawen rarebobaon xobonko pontékiraní joáx nokótiakin ea akinke”, ikibo.

²⁸Jatianra jatíbi jaskara winotabo yoi Rebeca, jawen titan xobonko ishtoi kaa iki.

²⁹Jara westíora poiya iká iki, jawen jane Labán jara pozonko ishtoa iki, ja joni benai.

³⁰Meosoti betan menexeti jawen poin saweara moa oinna iká iki, jainxonribi jaskáakinbo ja jonin yoiabo yoiaitian ninkata iká iki, jatianra Abrahamman yonoti jawen camellobo betan pozó ikainpari iketian, Labánman kaxon nokoa iki.

³¹Jatian yoia iki: —Jowé miara Ibon jakon joni iki. ¡Jawekeskataxbira, mia neno jemanbi baneti yamake, jain mia itira en moa xobo benxoa iki, jainoax ja camellobo jain itiribira en moa benxoa iki! —akin.

³²Jatian jaskáara ja yonoti, jawen xobon kaa iki. Jainxonra, Labánman camellonimea jawéki manhaxona iki, jaskáaxonra jato pima iki, jainxonra onpax bea iki, ja yonoti itan jabé beábaon tae chokanon ixon.

³³Ja piti menikanara, Abrahamman yonoti neskata iki: —Ja en yoikasai yoiamapari ixonra, en piti atipan-yamake —iki. —Noa yoiwe —akin Labánman aká iki.

³⁴Jatianra ja yonotinin neskáakin yoia iki: —Eara Abrahamman yonoti iki.

³⁵Diossenra, ichabires nokon ibo jakonhakin shinanxona iki, jaskáaxonra

icha jawékia imaa iki: Jara menia iki, carnerobo, wakabo, oro itan koríki, yonoti benbobo, yonoti ainbobo, camelloblo itan asnobo.

³⁶Jainxonribira, jawen awin Sara, moa iorai yoxanshoko ikenbi westíora benbo bakeamake, jainxonra nokon ibon, jatíbi jawen jawéki, jawen bake moa iboamaa iki.

³⁷Diossenbira onanke iki itaanen, nokon ibon ea neskáakin yoia iki: ‘Nato ea jain jaa, Canaán mainmea ainbo betanra, jawekeskáaxonbi nokon bake min wanomatima iki.

³⁸Jakonra iti iki, nokon papan rareboboibakea min ointi, jainoara nokon kaibo ainbobo xaranmea, jawen awin iti min benati iki’, akin.

³⁹Jatian, en yoia iki: ‘Nokon ibo Abraham, ¿Jatianki jawekeska iti iki, ja ainbo ebé jokashamaitian?’ akin.

⁴⁰Jatian jan ea neskáakin yoia iki: ‘Dios keenai akí ea jaa iketianra, jan jawen ángel ranti iki miibetan kanon ixon, jatianra mia jakon kati iki, jainxon min beti iki nokon rarebo ainbobo xaranmea, nokon baken awin iti, jara iti iki, nokon papan rareboibakea.

⁴¹Ja xontako nokon rarebobaon mibé jonon ixon mia menikashamaketian-pariresa, min ea axonti yoia akáx, mia xabakata iti iki, akin ea aká iki’.

⁴²Jaskatax rama ea pozonko nokota iki, jatianra jainxon oración meran en Dios yoike, nokon ibo Abrahamman Dios: ‘Ea jakon kanon ixon, min ea akonkin jakonhati iketianra,

⁴³nato pozo pataxon en mia yokatai, neskara inon ixon: Ja onpax bii joai xontako, jeketian en neskáakin yoiti iki: Eapari, min chomomea ichátama onpax xeamawe akin,

⁴⁴jatian jan ea neskáati iki: Awé xeakin, min camellobaonribi anon ixon en onpax weabanon, akin ea akai ainbo ibanon, mia Diossen nokon ibo Abrahamman bakena iti min katota’.

⁴⁵Nato neskáakin en oranai senenhama-bi, Rebeca, jawen chomo teyakaya joai en oinwanke. Onpax bii pozonko ipakeaitian, en yoiwanke: ‘Eapari min onpax meniwe’, akin.

⁴⁶En jaskáatianbira, jawen chomo namaxon ea yoiwanke: ‘Xeawe akin, jainxon ea awanke min camelloblo en xeamabanon akin’. Jaskáaxonra awanke ea jan onpax xeamakin, jainxon nokon camelloboribi amawanke.

⁴⁷Jaskáa pekáo en yokáwanke: ‘¿Miaki, tson bake ainbo iki?’, akin. Jatian ea yoiwanke: ‘Eara, Betuelnin bake ainbo iki, ja Nacor betan Milcanin bake’, akin. Jatianra meosoti, jawen rekinhain en axonwanke, jainxon rabé menexetiribi en sawemawanke.

⁴⁸Jainoax ea chirankoota iki, jaskáxonra en Ibo rabia iki; nokon ibo Abrahamman Ibora en jakonman rabiai, ja ponté bain ea beketian, nokon ibon rarebaon bake ainbo, jawen bake en bixonon ixon.

⁴⁹Ramapari ea yoikanta, matoki nokon ibo betan jakon itan ikon ikai ixon, ikaxbi iamakinribi ea yoikanwe, jaskáaxonra ja ati en onanti iki —akin aká iki.

⁵⁰Jatian Labán betan Betuelnin yoia iki: —Nato jatfbira Ibon aká ike, jakopíra mia non yoiti atipanyamake, jaskara riki ixon, iamax jaskarama riki ixon.

⁵¹Oinwe, nato riki Rebeca; bixon iotanwe. Ibátanon min ibon baken awin, Ibon jaskara iti shinanxona iketian —akin.

⁵²Jatianra jaskáakin akana ja joibo ninkatax, Abrahamman yonoti Dios bebon chirankootax maikibi bekepía iki.

⁵³Jaskata pekáora, oro betan koríki aká jaweti jawéki jokonhaa iki, itan chopaboribi, jaskáaxonra Rebeca menia iki. Jawen poi betan jawen titaribira, jawékibo meniresa iki.

⁵⁴Jaskáa pekáopari, já itan jabé beábaon pixon xeakana iki, jainoaxa jain

oxakana iki. Ja nete xabáketian weníxon, ja yonotinin yoia iki: —Nokon ibon xobon, moa ea jakiribi rankanwe —akin.

⁵⁵ Jaskáakenbira, jawen poi betan jawen titan yoia iki: —Chonka neteparira, nato xontako noobetan banétai, japekáoparira mii betan kati iki —akin.

⁵⁶ Ikaxbi, ja yonotinin jato neskáakin yoia iki: —Kati ikenbi, ea chiteyamanwe. Diossen imaara, ea joá jakon pikóke. Jaskara iketian, nokon ibon xobon ea jakiribi raankanwe —akin.

⁵⁷ Jaskáketian jabaon yoia iki: —Non xontako kenabanon, janki jawe yoiai non ninkanon —akin.

⁵⁸ Rebeca kenaxon yokákana iki: —¿Nato joni betan katinki mia keenai? —akin. Jenjen eara kaai akin jato aká iki.

⁵⁹ Jatian moa Rebeca, raankana iki jatíbitian jan koirana ainbo betan, jainoax ja Abrahamman yonoti beabo betan.

⁶⁰ Jatian jakonhakin shinanxonkin, Rebeca neskáakin yoikana iki: “Mia non poi ikax ¡lkonbires icha jonibaon tita itanwe! ¡Abákanon min chiní bakebaon, jaton rawíbaon jemabo bixon iboakin!” akinbo.

⁶¹ Jatian Rebeca betan jawen yonoti ainbo camellonin peyakataan, Abrahamman yonoti chibani bokana iki. Jaskataxa, ja yonoti Rebeca bitaan moa jainoax kaa iki.

⁶² Jatian Isaac iká iki, “jara jake itan eara oinnai”, ika pozonkonix joá, ja Néguev mainko jaa ikáx.

⁶³ Ja yaménox yantanaitian chankati kaa iki. Jainxonra camellobo jakiriti joái oinna iki.

⁶⁴ Rebeca janribi Isaac oinnax, camellonimeax pakéxon,

⁶⁵ ja yonoti yokata iki: —¿Ja wainkonix oa noki joái joniki tsoa iki? —akin. —Nokon ibo Isaac riki —akin aká iki. Jatianra, jawen rakóti bitaan bepota iki.

⁶⁶ Ja yonotinin, jatíbi jan akábo Isaac yoia iki.

⁶⁷ Jatian jaskáa pekáo, Isaacnin ja Rebeca jawen titan carpa xobonko boá iki, jainoax já betan wanoa iki. Isaacninra, akonbireskin Rebeca noia iki, jaskataxa jawen tita mawataton onís tantia iki.

Abrahamman chiní bakebo itan Cetura iká

25 ¹ Abrahamra wetsa awinya iká iki, jawen jane Cetura.

² Jabé aká jawen benbo bakebo iká iki Zimram, Jocsán, Medán, Madián, Isbac jainoax Súa.

³ Seba betan Dedánman papara Jocsán iká iki. Ja Dedánman chiní bakebo iká iki Asureobo, Letuseobo, jainoax Leumeobo.

⁴ Ja Madiánman bakebora iká iki Efa, Efer, Hanoc, Abida, jainoax Elda. Jatíbi jabora iká iki, Ceturanin chiní bakebo.

⁵ Abrahamman jatíbi jawékira, Isaacnin bia iki.

⁶ Jawen wetsa awinbaon bakebora, jaweti jawékires Abrahamman jato meniresa iki, jatian japaria inontianra, jawen bake Isaac betan imayamakin bari pikotaiori iká mainko jato raana iki.

Abraham mawáketian minkana

⁷ Pacha kanchis chonka pichika baritia senenresa, Abraham jaa iki,

⁸ jainoaxa iti keskatibi yosishoko ikax, mawata iki. Jaskataxa jawen anibo betan iki kaa iki.

⁹ Jawen bakebaon, Isaac betan Ismaelnin, Macpelain iká manan kininko miinkana iki, ja iki Mamré bari pikotaiori iká, ja hitita Zoharnin bake Efrónman mainko.

¹⁰ Ja maira hititabaona Abraham maroa iká iki. Jain jawen awin Sara pataxa, Abraham miinkana iki.

¹¹ Abraham mawata pekáora, Diossen Isaac jakonhakin shinanxona iki, ja Isaac iká iki, “jara jake itan eara oinnai”, ika pozo patax jaai baneta.

Ismaelnin chiní bakebo iká

(1 Cr. 1.28-31)

¹² Natobo riki Ismaelnin bakebo, Abraham betan Agarnin bake, Saran yanka yonoti egipcia ainbaona.

¹³ Jaskati pikókanara, iká iki neskara: Jawen reken benbo bake iká iki Nebaiot, japekáo ikara iká iki Cedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Misma, Duma, Massa,

¹⁵ Hadar, Tema, Jetur, Nafis jainoax Cedema.

¹⁶ Natobora Ismaelnin chonka rabé bakebaon jane iki, jatianra jaton maibo, itan jaton xobobo iká iki jaton janenbi onantiakin janekanabo. Jaton jonibaon koshibora, jatobi ikana iká iki.

¹⁷ Pacha kimisha chonka kanchis baritiaya ikaxsha Ismael mawata iki, jaskatax jawen anibo bake iki kaa iki.

¹⁸ Jawen chiní bakebora, Havila betan Sur naxaran iká mainko jakana iki, Egipto bekeiba, Asirianko katori. Jawen wesabaon imakashamakin, bechitekanabira jain jakana iki.

Jacob itan Esaú pikota

¹⁹ Nato riki, Abrahamman bake Isaac yoi iká joi.

²⁰ Rebeca betan wanonontianra, Isaac chosko chonka baritiaya iká iki, ja iká iki Betuelnin bake ainbo jainoax Labánman poi, jabo iká iki arameobo Padan-aram-hain jaabo.

²¹ Rebecaninra bakeati atipanyamaa iki, jaskara iketianra Isaacnin já kopi Dios yokata iki. Jatianra ja yokata Diossen ninkáxona iki, jaskatax Rebeca moa toota iki.

²² Ikaxbi ja rabébaon bakebo, poko meranoaxbi meekanantian, jan shinanna iki: “Nato jaskábi iti iketianki, ¿Jawekopi, ea jakasi iti iki?” ixon. Jatianra, jaskatai onankaskin Ibo yokati kaa iki.

²³ Jatianra, jan yoia iki: “Ja min poko meranra, rabé tsamá joni iki, rabé jema

riki pikotamatianbi reteananbekonai. Westíorara wetsa xewina koshi iti iki, jainoax ja rekenra jawen chiní naman iti iki”, akin.

²⁴ Ja iti nete senenketian Rebeca bakena, rabébaon iká iki.

²⁵ Ja reken pikotara jawen rani joshin iká iki, jatiobi ranin rapoa, jatian Esaú akin janekana iki.

²⁶ Japekáora jawen wetsa pikota iki, Esaúkan tae chipon westíora mekenman yatana, jaskata kopíra Jacob akin janekana iki. Rebeca rabébaon bakenontianra, Isaac sokota chonka baritiaya iká iki.

Esaúkan reken bake ixon biti, jawen wetsa maromaa

²⁷ Ja bakebora ania iki. Esaúra nii meran niti onan joni pikota iki, jaskara ikaxa iorai yoinanin mecha iká iki; ikaxbi Jacobiribira iiosma joni iká iki, jaskara ikaxa xobonbi banétinin keen iká iki.

²⁸ Esaúra, Isaacnin keenshaman iká iki, jan yomeraa piti jawen keen iketian, ikaxbi Jacobiribi Rebecanin keen iká iki.

²⁹ Wetsa nete Jacob yoá aki iitaitian, Esaú iorai paxkina kachiokeax joxon,

³⁰ neskáakin yoia iki: —Eapari ichátama, ja min yoá aka piti joshin meniwe eara pitin reteai —akin. (Jaskara iketianra, Esaú Edomribi iki.)

³¹ —En mia meninon eapari, ja min reken bake ixon bitibo ea meniwe —akin Jacobnin aká iki.

³² Jatian Esaúkan yoia iki: —Min oinke ea pitin reteai, jaskara iketianra ja reken bake ixon bitibo jawebi ea akinyamai ikax, nokona jawemabi iki —akin.

³³ —Diossenbira onanke, en mia meniai akin ramabi ea awé —iki yoyo imakaskinra Jacobnin teaa iki. Jaskáara Esaúkan, Diossenra onanke en mia meniai, akin aká iki. Jaskáaxon ja reken bake ixon bitibo, Jacob menia iki.

³⁴ Jaskáaketianra Jacobnin, wetsa piti betan poroto noe akin yoá aka Esaú menia iki. Jatianra pixon xeakin senenhataan, weníkaini Esaú kaa iki, ja reken bake ixon jan bitibo manókenbi jawemabi keskáakin shinanbaini.

Gerarhain Isaac kaa

26 ¹ Jaskarabo inontianra, ja Isaac iká main yoábo yamaketian, jawékiatinin ikana iki; ja Abraham mawatamatian iní keskáribii. Jakopíra, jain iamai Gerar janeya main Isaac kanike; jain filisteobaon apo Abimelec ikainko.

² Jain kaax Isaac iitaitian, Ibon yoia iki: “Egipto mainko jaai kayamawe; enra mia yoiti jake, jain kaax mia jati.

³ Nato mainbipari iakewe, wetsanko boanhatanresai jonibo ikai keskati iamawe. Ikaxbi enra mibébi ixon, mia jakonbires imati iki. Mibébira ja min chiní bakebo, nato mai en meniti jake. Jaskáaxonra en senenhatici, ja moatianbi min papa Abraham jaskáati en yoini joibo.

⁴ Jaskáaxonra, min chiní bakebo en akonbireskin kaimatiki; naikanmea wish-tintiibires ikantiakin. Ja min bakebora, nato mai en jato meniti jake. Jainoax mia kopíribira, jatíbiainoa meskó jonibobi, en jakonbires jato imati iki.

⁵ Ja Abrahamra, en yoia joibo ea ninkáxonai iká iki. Jaskara ixonra, jatíbi en yoia joibo itan jatíbi nokon esébo ea jan senenhaxona iki”, akinbo.

⁶ Jaskati ja Gerarhain kaax, Isaac jainbipari jaai iakea iki.

⁷ Jain iakeketian ja Gerarhaino joni-baon, jawen awinrin Rebeca ixon, yokákana iki. Jaskáakin Isaac yokákanabi, retakanaketian raketi paranakin, jato neskáa iki: Nokon awinma riki, nokon poi riki, akin. Jatora jaskáakin yoia iki, ja jawen awin Rebeca kikinbires metsáshoko ainbo iketian.

⁸ Jain kaxon jato jaskáakin yoibat-taxbi, moa icha nete jain iketian, ja

filisteobaon apo Abimelecni jawen xobo ventananin bepikooxon oinna iká iki, ja Isaac nokon poi riki ja Rebeca iki iibat-taxbi, ikoananshaman noibai iiti.

⁹ Jaskatai oinxon ja Abimelecni Isaac kenaa iki. Kenaxon yoia iki neskáakin: —Ja ainbora min poima iki, min awin riki. ¿Jaskara ikenbikayaki, nokon poi riki, iki mia iibata? —aka iki. Jatian Isaacni yoia iki neskáakin: —Eara jaskáibake, ja ainbo kopí ea retekanti jisá iketian —akin.

¹⁰ Jaskataitian Abimelecni yoia iki: —¿Jaweati min noa jaskáakin paranarin? Shokochaa iwanaxa, nenoa jonibo ja min awin betan oxakeankanke. Jatianra jaskati ochaaton, jatíbi noabo ramíkeanke —aka iki.

¹¹ Jaskáaxon ja jeman jaa jatíbi jonibo Abimelecni kenamaxon, jato yoia iki neskáakin: —Jawerato joninki, nato joni iamaxon nato ainbo jawe keskabo akai, jabora en jato retemati jake —akin.

¹² Jatian moa jain kaax jaxon, ja bari-tianbi Isaacni meskó yoábo banaa iki. Ja banaa Diossenbi imaxona kikinbiresakin ixona iki, jainoabaon banaa ikai bebonbires.

¹³ Jaskáakin jawen banábaon ixona, kikinbires icha tsekaxon bix maro-taan, icha koríki bia iki; jainoax wetsa icha jawékiboyaribi baneta iki. Jaskati jawékiata ikaxa, jatíbiain jatíbi jawéki ninkakaata iki.

¹⁴ Jaskati ja Isaacni ovejaboyabi wakabo kaiketian, icha yoinaya baneta iki. Jainoax jawen yonotiboribi kikin icha iká iki. Jatian ja Isaac jaskáyoraitian oinnax, filisteo jonibo moa jaki notsiresi, itan jaki ramiti peokookana iki.

¹⁵ Jaskákinra ja filisteo jonibaon akana iki, ja moatian Abrahamman jawen jonibo pozoamanibo, mai bochoakin.

¹⁶ Ja jatón apo Abimelecni ribi, aká iki neskáakin: —Moa nenoax pikotax

wetsanko katanwe; miara moa noa xewinbainbires jawékia iki —akin.

¹⁷Ja apon jaskaa, moa ja mainmeax Isaac pikota iki. Ja pikótaanan kaax, Gerar mainko iká teshanpa ikainko jaa iki.

¹⁸Ja Isaac jain kaax jainkora iká iki, ja moatian jawen papa Abrahamman, jawen jonibo jain jato pozoamani. Jaskara ikenbi iká iki, ja filisteo joni-baon ja pozo mai bochoaxon jato xepo-nankana. Jaskara ikenbi, ja Isaacnin jakiribi jain kaxon, jawen jonibo ja pozo benaakin jato mai nawemaribaa iki. Jaskáaxon jawen papan janeni janen-ribo, ja pozobo apakea iki.

¹⁹Jatian wetsa neten iká iki, Isaacnin jonibo pozoai iiti. Ja pozoakinra, moa jenei jokonai nokokana iki.

²⁰Jaskara iitainbi, ja Gerarhainoa yoina koiranaibo betan, ja Isaacnin yoina koirannai jonibo, onpaxen paranan iki reteanankana iki. Ja pozo ikainoax jaskákana iketianra, Isaacnin ja pozo janea iki: “Jainoax reteananti pozo”, akin.

²¹Ja pozonkonix onpaxen paranan iki jaskákana iketian, wetsa pozo arí-bakana iki. Ja wetsa pozo akankebi, ja pozon paranan iribakana iki. Jatian ja pozobiribi Isaacnin janea iki, “jainoax join ianananti pozo”, akin.

²²Jatian moa jaská jaskáakana, wetsanko kaxon, wetsa pozo aríbaa iki; ikaxbi ja pozo kopi moa retean-yanakana iki. Jakopi, ja pozo janea iki, “jakonbires”, akin. Jaskáataan ja Isaac iká iki neskati: “Ramara Ibon neno noa jakonbires imake; nato main jaaxa, rama moa bebonbires jawékia noa ikai”, iki.

²³Jaskara iiti, moa Isaac wetsa main kaa iki; Beerseba akin akanai main.

²⁴Jain kaa yamébi, jaki Ibo pikóxon, ja Isaac yoia iki neskáakin: “Ea riki, ja min papa Abraham ipaonitonin Dios. Já en noini kopíresa, en mia jakonbires jamati iki; jainxon já kopíressibira, min

rarebobo en kikinakin kaimati iki. Jakopi, rakéyamawe; jatfbininra en mia akinti jake”, akin.

²⁵Jaskáketian ja ikainko, Isaacnin makan tsamana iki; Dios rabikin yoina reteanan jan perakanxon Dios meno-xonti. Jaskara aká pataxibi, jawen chopa xobo carpa aká iki. Jatian jawen yonotibaonbiribi, jainbi wetsa pozo arí-bakana iki.

Isaac betan Abimelecnin ja senenhati joi abékona

²⁶Wetsa netera Isaac betan yoyo iki, Gerarhainoax Abimelec jóa iki, já betan raenanai Ahuzat itan Ficol, ja sontáro-baon koshi capitán jabé jóa iki.

²⁷Jaskákanketian ja Isaacnin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweati ea benaiki mato bekana? Ea matoiba inon-tian maton ea aká iki, akonbireskin ramiakin. Jainxon ja maton mainmea aká iki, maton ea potakin —akin.

²⁸Jato Isaacnin jaskáara, neskáakana iki: —Nonra oinke Ibora miibetan iki, itan nonra shinanke mia yoiti, ja senen-habekonti joi mibé anoxon. Ja senen-habekonti joira neskara iti iki:

²⁹Jawe jakonmabi min noa atima, jawetianbira mia teakin non sinámaama iki. Jaskáyamakinra jatfbitian mia non jakonha iki, itan jakonhaxonra mia non raana iki, itan ramara jakon itiakin Ibon mia shinanxonai —akin.

³⁰Jatian jaskáakin yoikana, Isaacnin jato icha pitiabi, icha xeatiribi jato axona, kikinakin jawékiakana iki.

³¹Jatian wetsa nete xabata yaméki-rishoko, Isaac betan ja apo Abimelec, wenikana iki. Ja wenixon, Dios jane-taanan moa ikoni ramiananyamanoxon, shinan abékona iki. Ja jaskara shinan moa abékonxon, ja jaiba beabo moa Isaacnin jato raana iki. Ja raana boí, kikinshaman jakon shinanyares bokana iki.

³²Ja netenribo, ja pozoai iikanai Isaacnin jonibo bekana iki. Jabo bexon

Isaac keshankana iki, ja pozoakin mai chinikin, moa jene nokokana.

³³Jatian ja pozo Isaacnin janea iki Seba, akin. Jakopíra, rama kamanbi, ja jeman jane iki, Beerseba.^a

³⁴Jaskata iikinra, moa chosko chonka baritiaya ixon, Esaúkan Judit awinhanoxon binike. Ja Judit iká iki, Beerin bake, ja iki heteo joni. Jainxon biribaa iki, Basemat janeya ainbo; ja iká iki Elóman bake, jaribi iká iki, heteo joni.

³⁵Ja Esaúkan awin rabela iká iki, jan Isaac betan Rebeca jakonmabires shinanmai.

**Esaúkan biti jawéki,
jansoxon Jacobnin bichinna**

27¹Jaskarabo inontianra, Isaac kikinbires yosishoko iká iki. Jaskara ixonra, moa kikinyorai bekona ixon, jato onanyamaresa iki. Jakopira, wetsa neten aká iki, jawen reken bake Esaú kenakin: —Nokon baké! —akin. Jatian jawen bake Esaúkan yoia iki: —Ea yoiwe papá —akin.

²Ja kenaxon, neskáakin Isaacnin yoia iki: —Oinwe, baké; ea riki moa yosishokoira, basimara ea mawáti jake.

³Jakopi, ramapari min kanóti betanbi min pia bitaan, kachio katanwe, yoina ea retexonti benai.

⁴Ja yoina reteanan bexonra, min noeshamanhakin ea pitiaxonti jake; ja nokon keena keskáshaman piti. Jaskara pitiaxonra, min ea bexonti jake, en pinon. Ja piá pekáora, ea mawatamatianbi, mia jatfbitian Diossen jakonhanon ixon, ja shinan en mia meniti jake —akin aká iki.

⁵Jatian ja Isaacnin, jawen reken bake Esaú jaskáaitian, Rebecan ninkata iki. Ja jaskáaitian ninkáwanxon, moa Esaú yoina retenoxon benai kaa pekáo,

⁶ja Rebeca kaa iki, jawen bake Jacob keshani. Ja keshankin aká iki

neskáakin: —Ninkáwe, baké; enra ninkábeiranke min papan ja min wetsa Esaú neskáakin yoiitai:

⁷Yoina retetaan bexon, piti noeshamanhakin yoá axon, ja piti bexon pimati. Jatian jaskáaketian ronki, janbiri mawatamabi Ibon jakonhanon ixon, jawen shinan menitiki, ikira iwanke’.

⁸Jaskara iketian, ramapari jatfbi en mia ati yoiabo, ea axonwe.

⁹Ramabira ja yoinabo ikain mia kati jake; jain kaxonra rabé carnero bake jakonshaman min ea bexonti jake. Enra onanke, jawekeska pitishamankayaki min papan keen iki, ixon. En axonbanon, jawen keenshaman pitiaxonkin.

¹⁰Jatian moa en pitiaketianra min boxonti jake, ja piti pinon ixon. Min jaskáaketianra, mawatamatianbi janbiri mia Diossen Shinan meniti iki —akin aká iki.

¹¹Ikaxbi Jacobnin jawen tita yoia iki neskáakin: —En jaskáati ikaxbi riki, ja nokon wetsa Esaú jatfbiain kikinbires rani kextó; jatian eabiribi iki ranioma.

¹²Jaskara ikenra, nokon yora tii ataanres nokon papan ea onantiki, tsoarin ea ixon. Jatian ea onantaanan itiki, ja nokon bakera eki shiroi iitai, iki. Jatianra ea jakon shinan menititanbi, ea rami shinanres menitiki —akin.

¹³Jaskáakin jawen baken yoia, jawen titan aká iki, neskáakin: —Baké, jatfbi en mia ati yoiabo ea axonwe. Ja cabra bake rabé, ea neri bexonwe. Jawetianki mia onantaanan, min papan jakonma shinanres mia meniai, jatian ibanon ja jakonma shinan mia menia eki bei —akin.

¹⁴Jaskáakin jawen titan yoiwana, moa Jacob kaa iki, ja cabra bakebo bii. Jatian bexon moa jawen tita menia iki. Ja boxona, jawen titan kikinbiresakin noeakin, jawen papa Isaac pitiaxona iki; jawen keen keskashamaankin.

^a 26.33 Ja Beerseba iki iká joi riki, moa jakon inoxon, Dios janetaan joi benxoabekona, iki iká.

¹⁵ Jatian ja piti akin moa senenhayontaan, Rebeca ishton kaa iki, ja Esaúkan jakon chopabo bixon. Ja Esaúkan chopabo bexon, Jacob sawemaa iki.

¹⁶ Ja sawemaa pekáo, jawen titan Jacobnin ponyain itan jawen texonko, ja cabra bakebaon bichin rakoa iki; rania keská inon ixon.

¹⁷ Jatian moa jaskáboakin senenhayontaan, ja raton iká piti betanbi wetsa pitiribi, Jacob menia iki.

¹⁸ Jatian Jacob moa jawen papaiba kaa iki; kaxon aká iki neskáakin: —Papá, eara neno iki —akin. Jaskáa Isaacnin yokata iki: —¿Jawerato nokon bakerin mia? —akin.

¹⁹ Jaskáakin yokata, Jacobnin aká iki: —Ea riki, ja min reken bake Esaú. Enra moa mia axonke, ja axonti min ea yoiwanabo. Wenfikirani joxon, ja en mia pitiaxona piiwe; ja aká pekáo min ea jakon shinanxonon —akin aká iki.

²⁰ Jaskáakin yoia, Isaacnin aká iki neskáakin: —¿Jawekeskaaxonki, min ishtonbires yoina retebeirana? —akin. Jaskáa Jacobnin yoia iki: —Min Ibo Diossenbi eki pikómaketianra, en abei-ranke —akin.

²¹ Jatian Isaacnin yoiribia iki: —Baké, ekikiranxon ea pataxiwe, ikonrin mia nokon bake Esaú ixon onannoxon, en mia tii anon —akin.

²² Jaskáakin jawen papan yoia, ja Jacob jawen papan tii anon ikax, jakikiranana iki. Ja tii ataanan, Isaacnin yoia iki: “Min joira Jacobnin joi iki, ikaxbi min ponyanra, Esaúkan poyan iki”, akin.

²³ Jatian jawen papan meeta, Jacobnin poyan jawen wetsa Esaúkan poyan keská ranibiresibi iketian onanyamaa iki. Jaskáakin onanyamaxonbi, Diossen jawen jakon shinanman jakonhanon ixon, Diospari yoixonyamaa iki.

²⁴ Jakopí, Isaacnin jawen bake Jacob jakiribi yokáribia iki, neskáakin: —¿Miakonrin nokon bake Esaú? —akin.

Jaskáa: —Ea riki Esaú —akin Jacobnin aká iki.

²⁵ Jaskáa Isaacnin aká iki: —Jaskara iken, ja min ea pitiaxona piti, ea neri bexonwe en pinón. Ja piá pekáo-pa-rira, mia Diossen jakonhanon ixon, en mia Dios yoixonti jake —akin aká iki. Jaskáakin jawen papan yoia, Jacobnin ja pitiabi xeati bexona, jawen papan jawékiaa iki.

²⁶ Jatian moa pikin senenhaxon, Isaacnin jawen bake kenaxon yoia iki: —Ramapari ekikiranxon, ea bexetiwe baké —akin.

²⁷ Jaskáti yoia, jawen papakiriti ochómakainxon, Jacobnin jawen papa bexeta iki. Jatian Isaacninbiribi, jawen bake Jacobnin chopá xetexona iki. Ja xetetaanan, Diossen jakonhanon ixon neskáakin Dios yoixona iki: “Baké, mia riki waín teetai ikax, wai itsabires. Mia jaskara ikaxiki, westíora waimea banábo, Diossenbi jakonshamanhakin xoxomaa keskáshaman; ja Diossenbi jaskara iti mia shinanxona ikax.

²⁸ Jainxon trigoyabi uva jakonshamani xoxonon ixonribi, mia Diossenbi oi bemaxonbanon.

²⁹ Icha jonira, min jato akinoxiki. Wetsa mainmea joniboribira, miibebron chirankoonoxikanai. Min wetsabaon joni koshiribira mia inóxiki. Jatian mia jan jakonmaaibora, jakonmaribi ikanti iki. Ja mia jan jakonhaibora, jakonribi ikanti iki”, akin.

³⁰ Jatian ja Isaacnin moa Jacob jaskáakin senenhayona pikókainaitianribi, jawen papa yoina retexoni katanax, Esaú nokótoshita iki.

³¹ Ja Esaúkanribira, noeshamanhakin pitiaxon jawen papa bexona iká iki. Ja piti bexon, jawen papa neskáakin yoia iki: —Papá, wenfikiranxonpari, min keenshaman yoina reteanan, en mia noeshamanhakin pitiaxona piiwe. Ja piti piá pekáo, ea Diossen jakonhanon ixon, min ea Dios yokáxonon —akin.

³² Jaskáaketian jawen papa Isaacnin, ja Esaú neskáa iki: —¿Miakayaki tsoa iki? —akin. Jaskáa yoia iki: —Ea riki, ja min reken bake Esaú —akin.

³³ Jaskáakin yoia, saki iananbi yoia iki: —¿Jatian tsoakayaki, neno mia jóamátian jatfibi pitiya joxon, ea pimabaini moa kaa? Jara Diosen jakonhanon ixon, moa Dios en yoixona kake —akin aká iki.

³⁴ Jawen papan jaskáakin yoia ninkatátianbi, ikonbiresi sinati saí iananbi, Esaú winia iki. Jaskati winiananbi, ja Esaúkan aká iki jawen papa neskáakin: —¿Papá, earibi Diosen jawen jakon shinanman, jakonhanon ixon ea yoixonwe! —akin aká iki.

³⁵ Jaskáakin yoiabi, ja Isaacnin jawen bake Esaú neskáa iki: —Min wetsa joxonra, ea akonbireskin paranke. Jaskáakin ea parana onanyamaxonra, ja mia en meniti yoia Diosen jakon shinan, mia shinankin en moa jares menike —akin.

³⁶ Jatian Esaú iká iki neskati: —Akontibi Jacob, akin maton janea riki. Ja joni riki, janso itan paranmis joni. Janra natoyanix, moa rabéakin ea paranai. Ja reken bake iketian, nokon papan ea meniti yoiabichoma riki, ea jan bichina. Ja rama ea jan bichinribia riki, Diosen jakonhati jawen jakon shinan. ¿Jaskara ikenki, rama min earibi Diosen jakonhanon ixon, ea Dios yoixonti atipanyamaa papá? —akin.

³⁷ Jaskáa Isaacnin, jawen bake Esaú neskáa iki: —¿Baké, ramaki en mia kopi jaweati iki? Ja min wetsara moa en janeke, min joni koshi iti. Jainxon jatfibi jawen kaiboboribira, jan yonoai inóxiki. Jatianra en yoiribike, icha trigoya iti, itan icha uvayaribi iti —akin.

³⁸ Jaskáakin yoia, Esaú jakiribi ikonbiresi sinati, saí iananbi winikin, Diosen jakonhanon ixon jawen papa yokákin jeneyamai neskata iki: —¿Papá, minkayaki, westiora jawekiantanibires ea Diosen jakonhanon ixon, ea yoixonti atipanyamaa? —iki.

³⁹ Jatian jaskáketian, Diosenbi jaskáati shinan menia, jawen papan aká iki, neskáakin: “Miara jaai kati jake, jain banakanabo iamai mainko. Jainoax jawetianbi oi beyamai mainkoribira, mia jaai kati jake.

⁴⁰ Reteanantiainxon mia retekanaketianbora, minbix mia koiranmeeti jake. Jainoax min wetsanbi mia yonoti jake. Jatian minbiribi koshionxon moa shinan biketianra, moa tsonbi miaarestima iki”, akin jawen papan aká iki.

Esaúki raketi Jacob jabata

⁴¹ Ja benóxon, jawen papan Jacob Diosen jakon shinan meninontianbira, ja Esaú jawen wetsa Jacobki ramiti peokoota iki. Jainxonribira Esaúkan shinnana iki: “Jawen papa mawata pekáo, jawen wetsa Jacob reteti”.

⁴² Jatian jaskarabo Esaúkan shinnaitian onanxon, Rebeca keshankana iki. Ja keshankana, jawen bake Jacob kenaxon yoia iki neskáakin: —Ja min wetsa Esaúra, miki ramikin mia reteti shinanyares iki.

⁴³ Jaskara iketian, rama en mia yoiai nokon joi ea ninkáxonwe. Miara ramabi kati jake, nokon poi Labánman xobonko. Ja Labánra, Haránhin iki.

⁴⁴ Jain kaxa, jawetio basi inonbi mia jaiba iaketi jake; ja min wetsa Esaú sinata tantiai kaman.

⁴⁵ Jawetianki ja min ayantana jawékinin, min wetsa shinanbenopaketai, jatianra en mia keshanti jake, mia jakiribi neno jonon ixon. Ja netenbicho nokon bake rabé manótinira ea keenyamai —akin.

⁴⁶ Jaskáatanan, Isaac keshani Rebeca kaa iki. Kaxon yoia iki neskáakin: —Nato hitita ainbobo neno ikana oinnira, ea moa jatsanke. Jawekeska ixonra, ja hitita ainbobo Jacobnin awinhanoxon bitiki. Ja ainbobo biketianra, en moa jatiakinbobi shinantima iki —akin aká iki.

28 ¹ Jaskáakin Rebecanin yoia, Isaacnin Jacob kenamaa iki. Ja kenama joketian, Diosen jakonhanon

ixon yoia pekáo, neskáakin yoia iki: “Jawekeskáaxonbira, cananea ainbobo awinhanoxon min biti yamake.

²Jakonkayara iti iki, Padán-aramhin mia kati. Jainra min papashoko Betuel iki; ja iki min titan papa. Jain kaxonra, min koka Labánman bake ainbo awinhanoxon min biti jake.

³Jainxon ja koshi shinanya Diossa en mia yoixonai, ichabires bakeya mia imanon ixon. Jainxonra min chiní bakeboribi mia kaimaxona, kikinbiresi kaikanti iki.

⁴Min chiní bakeboyabi, mia Diossen jakonbires imabanon; ja moatian Abraham aní keskaribiakin. Jaskataxesá, ja jain mato jaresa iitai mai ibo mato iti iki. Ja mai riki, moatianbi Diossen Abraham meninoxon yoini”, akin.

⁵Jaskáa pekáora, Isaacnin jawen bake Jacob Padán-aramhin raana iki. Ja jemara iká iki, jawen titan poi Labán jain jaa jema. Ja Labánra, Betuelnin bake iká iki; jabora arameo jonibo iká iki. Jatian ja Rebecabiribira iká iki, Jacob betan Esaúkan tita.

Esau wanoa

⁶Jatian Esaúkan moa oinna iká iki, jawen papa Isaacnin, ja Jacob Diossen jakonbires imanon ixon, moa Dios yoixonona. Jaskáakin senenhaxon, Padán-aramhin raana iki, jain kaax wanonon ixon. Jainxonribi ja Dios yoixona pekáo yoia iká iki, jawekeskáaxonbi Canaán ainbo awinhakin bitima. Jatíbi jawen papan ja Jacob jaskáabo, moa Esaúkan onanna iká iki.

⁷Jaskáakin jawen anibaon yoia ninkáxonni, Padán-aramhin Jacob kaa iki.

⁸Ikaxbi ja Esaúkanra moa onantanishamana iká iki, ja Canaán ainbo rabé awinhakin bia, jawen papa Isaacnin keenma.

⁹Jaskara iken Esaú kaa iki, Ismaelhiba; jaiba kaxon awinyaribi ixonbi ja Ismaelnin bake Mahalat bia iki. Ja iká iki, Nebaiotnin poi. Jatian Ismaelbiribi iká iki, Abrahamman bake.

Namá keská meranxon Diossen Jacob oinmaa

¹⁰Jaskata iiti, Beersebainoax Jacob kaa iki, Harán akin akanai mainko.

¹¹Jatian moa ochó kaxon oinna iká iki, moa yametai. Jaskara ointaanan, jainpari oxai iakea iki. Jaskati jain iakexon, jainoa makanbo bixon jakonshamanhakin tipinax, janbi tepikaini oxaa iki.

¹²Jain oxaxon, namá meran oinna iká iki, naikameaxbi joax maikibi nokota tapiti. Ja tapitinin iká iki, Diossen ángelbo rawinanani maanni; jatíribibo namani bei, jatíribibo bochikii boí.

¹³Jatian jaskáakanaitianribi, ja tapiti rebetsetainkonixax, Dios iká iki neskati: “Ea riki, Ibo. Ja min papa Abrahamman Dios, jainoax Isaacnin Diossibi. Ja mia jain rakata maira en mia meniai, jainxon ja min chiní bakeboribira en jato meniti jake.

¹⁴Jatíbi ja miipekaokea min rarebobo kaiaxa, kikinbires icha ikax, mai pototii icha ikanti iki. Jaskataxa bari pikotaio, itan bari jikiaio boaxbo janoxikanai. Jatian jatíribibora, nete senenao itan nete tsisenenaobo boax janoxikanai. Jainoax mia kopi, itan ja min rarebobo kopíra, jatíbi jonibo Diossen jato jakonbires imati iki.

¹⁵Jaskara iketianra, jatíbitian mibé ixon, jawerano inonbi mia kaainko en mia koirantiki. Jainxonra nato main en mia beribanoxiki, jatíbi ja en mia axonti yoiabo en senenhai kaman”, iki.

¹⁶Jatian oxá meran jaskáa moa besotaanan rateti, Jacob iká iki neskati: “Nenokayabira Ibo Diossen jati ikenbira en onanyamaa ike”, iki.

¹⁷Jaskáataan raketi iká iki neskati: “Neno itira, kikinbires onsá iki. Jaskara ikaxa, Diosbiribi neno jaa ikax, jawen xobobiribi iki. Nai xepotiriki neno”, iki.

¹⁸Jatian nete xabata yamékirishoko wenixon, Jacobnin bia iki, jan tepikaini oxabata makan. Ja bixon waketaanan,

Diossenabi imakin onanti inon ixon, jaki xeni chikoa iki.

¹⁹Jainribi moatian iká iki, Joé akin janekana jema. Jain ja janeya ikenbi, Jacobnibiribi Betel akin janea iki.^b

²⁰Jatian ja jaskáakin janeainoax, Diossen akinketian, janribi Dios jaskáaxonti yoi, Jacob iká iki neskati: “Ja Dios ebé ixon, jain ea kaainkobo koiraanabi ea piti meniketian, itan en saweti chopa ea meniketian,

²¹itan jatíbi jakonbires isinama, rakéyamai nokon papan xobonko jakiribi ea banémaketianra, ja Ibo iti iki, nokon Diosbishaman.

²²Jainoax nenonxon jaskáani onanti inon ixon, nato makan neno ataanan, en aceite jaki chikoa ira ikai, neno riki Diossen xobo iki ixon, ja oinxon onanti. Jainxon jatíbi min ea menia chonka jawékiainoara, en mia westíora meniti iki”, akin.

**Raquel betan Lea kopi,
Labánman Jacob teemaa**

29¹Jatian Jacob jainoax tekíkaini, bari pikotaiori iká jonibaon maiori kaa iki.

²Jain kaax nokóxon pozo ochóma oinna iká iki, kimisha tsamá carnero tantii tsamata. Ja pozonkonía onpaxa iká iki, carnerobaon xeai. Jainoax ja pozoribira iká iki, ani makaman mapokanai.

³Ikaxbi ja pozonkonía onpax iká iki, jaton axébiribi jaskara iketian, jaton yoinabo tsinkiketianpari kepenhanan amakanaires. Jatian moa xeamakin senenhaxon, jakiribi ja ani makaman xepokanai iká iki.

⁴Jatian Jacobnin aká iki, yoina koira-naibo jain ointaanan, jato neskáakin yokákin: —¿Jonibó, matoki jaweranoa iki? —akin. Jato jaskáa yoikana iki: —Noara Haránhinoa iki —akin.

⁵Jaskáketian jato yokata iki: —¿Matonki Nacornin bake Labán

onanna? —akin. Jatian yoikana iki: —Nonra onanke —akin.

⁶Jaskáketian Jacobnin jato yokákin jeneyamaa iki: —¿Isinamarin? —akin. Jato jaskáaketian ja jonibaon yoikana iki: —Jenjen Labánra jakon iki, oinwe onora jawen bake ainbo Raquel jawen carneroboya joai —akin.

⁷Jaskáakana jato neskáakin Jacobnin yoia iki: —Maton yoinabo weímati ikax-bira, yantánmapari iki. Jaskara iken, ja yoinabo boxonpari onpax xeamataanan, pastoribi pimatankanwe —akin.

⁸Jatian yoikana iki: —Nonra jaskáati atipanyamake, jatíbi yoinabo tsinkitamapari iketian. Jatíbi yoinabo tsinkíketiamparira, jan pozo mapoa ani makan oke werantaanan, non onpax xeamati jake —akin.

⁹Jaskati ja jonibo betanpari yoyo iki iitaitian, yoinabo koirannai ikax, jawen papan yoinaboya, Raquel nokótoshita iki.

¹⁰Jatian Jacob yoyo iki iitibi bewakeeinakainxon, ja Raquel jawen papan carnero ichaya joai meraa iki. Ja Raquel iká iki, Labánman bake; ja Labánbiribi iká iki, jawen titan poi. Jaskáakin onantaanan, jatianbi ishto kawanxon jan pozo mapoa makan weranxon, ja pozo kepena iki. Ja kepenhanan, jawen titan poin yoinabo onpax xeamaxona iki.

¹¹Jaskáakin jawen rarebo onanxon, winiananabi, Jacobnin Raquel bexeta iki.

¹²Jainxon Jacobnin Raquel yoia iki: Ea riki, Rebecanin bake; Labánman piábake, akin. Jaskáakin yoiatianbira, Raquel jawen papa keshani ishto kaa iki.

¹³Jaskáakin Raquelnin jawen poin bake joá, jawen papa keshana, ja Jacobnin koka Labán ishto joxon, jawen piá onantaanan jowé akin ataanan, jaon rarokin ikóxon bexeta iki. Jaskáaxon, jawen xobon ioa iki. Jain ioa kaxon, jatíbi jaskara ikábo rebéstantkin jawen koka yoia iki.

^b28.19 Betel iki iká riki: Diossen xobo, iki iká.

¹⁴ Jaskáaketian Labánman yoia iki: “Mia riki, kikinshaman nokon ochómakea rarebo ikax, nokon jimibi”, akin. Jaskatax Jacob westíora oxe senenshaman Labánhiba iakea iki.

¹⁵ Jatian Labánman Jacob neskáakin yoia iki: —Mia nokon kikin ochómakea rarebo ikax, ea teexoni yankabires kopí biimabi mia teeti yamake. Ramapari ea yoiwe, ¿Jawetiishaman en mia kopíatinki, mia keenai? —akin.

¹⁶ Ikaxbi ja Labán iká iki rabé bake ainboya. Ja rekeman jane iká iki, Lea; ja chinikana iká iki, Raquel.

¹⁷ Ja Leara iká iki, oinnatonbobi bemés ikax, metsáshoko. Jatian ja Raquelbiribi iká iki, jawen bemanan jakonshoko ikax, jatíbinin metsáshoko.

¹⁸ Ja moabi rekenhakin Raquel oinnontianbi jaon keena ikaxa, Jacob iká iki neskati: “Ja min chiní bake Raquel kopíra, kanchis baritia senen en mia teexonti jake”, iki.

¹⁹ Jaskáketian Labánman yoia iki: —Ikonrake, wetsabo menititianbi en miakaya menibanon. Jaskara iken, rama nobé neno banéwe —akin.

²⁰ Jaskáxonra ja Raquel kopí, kanchis baritia senen, Jacobnin Labán teexona iki. Ja Raquelnin keenkin akonbireskin noia kopí, jatí baritia teexon Jacobnin oinnabira iká iki, basimashoko teeta keskáres.

²¹ Jatian moa jatí baritia teexon, Jacobnin aká iki Labán neskáakin: —Moara en ake senenhakin, jatí baritia en teeti shinanna. Jaskara ikenra, moa min bake awinhatin ea keenai —akin.

²² Ja Jacobnin jaskáaketian, Labánman aká iki, ja jato ochóma jakana jonibo jato kenaaketanxon, ja wanotiainxon pinoxon, icha pitiakin.

²³ Jatian ja wanoti fiesta moa senenketian, ja yamébi Labánman jawen bake Leares, Jacob bexona iki. Jares bexonabi onanyamaxon bixon, Jacobnin oxakiina iki.

²⁴ Jaskara iken, ja Labánman jawen yanka yonoti ainbo Zilpá bexona iki, ja jawen bake Lean yonoti inon ixon.

²⁵ Ja onanyamaxon moa oxakiinshinkin, yamékirishoko Jacobnin oinnabi iká iki, Leares ja jabé oxashinai. Jaskati ja Lea betanres oxashinkin, Jacobnin aká iki, ja Labán neskáakin: —¿Jaweati min ea jaskáarin? ¿Ja min bake Raquel biti kopíkayaki, ea miiba teetama iki? ¿Jaweati min ea paranarin? —akin.

²⁶ Jaskáaketian Labánman aká iki neskáakin: —Nenonxon bake benomakinra, jawetianbi chiní bakepari non imayamai; ja reken bakeparikaya riki non benomai.

²⁷ Jakopí, ja mia wanoapari westíora semanantaniibires senenhawe, jatianparira nokon wetsa bake en mia meniti iki. Ikaxbi ja nokon wetsa bake min biai kopíra, nenobi iakeax jakiribi kanchis baritia senen mia eiba teeribiti jake —akin.

²⁸ Jaskáakin yoia jen iketian, moa westíora semana ja wanoibata senenhaketian, Labánman jawen bake Raquel moa Jacob meniribia iki.

²⁹ Jaskáakin moa awinhati jawen bake Jacob menitaanan, Labánman jawen yanka yonoti ainbo, jawen bake Raquel menia iki, jawen yonoti inon ixon.

³⁰ Jatian ja Raquel moa awinhakin bixon, Jacobnin oxakiina iki. Ja Raquel moa bixonra, Lea aká bebonbires, Jacobnin noia iká iki. Jaskáakin ja Raquel moa Jacobnin biabi, kanchis baritia senenpari, jakiribi ja Raquel kopi Jacob teeti maxkata iká iki.

Jacobnin bakebo iká

³¹ Jaskara iketian, Ibon oinna iki, Jacobnin jawen awin Lea, kikinshamanhakin noiamaa. Jaskara ointaan, Diossenbi Lea bakeya imaa iki. Jatian Raquelbiribi, bakeayosma imaa iki.

³² Jaskáakin ja Diossenbi bakeai iti imaa ikax, Lea tootax bakena iki. Ja

bake pikóketian janea iki, Rubén akin. Jaskáakin bakeaax, Lea iká iki neskati: “Ibonra en masá shinanai ointaanen ea akinke. Jakopíra, rama nokon benen ea noiti jake”, iki.

³³ Jaskata iikin, Lean wetsa bakearibaa iki. Ja wetsa bake pikóketian, Simeón akin janea iki. Jaskatax ja Lea neskati yoyo iribaa iki: “Ea nokon benen noiamaí ointaanra, Diossenbi noibakin, nato wetsa bake ea meniribike”, iki.

³⁴ Jatian Lean jakiribi wetsa bakearibaa iki; ja bake janea iki, Leví akin. Ja bakeataan Lea iribaa iki neskati: “Rama moa jabé en kimisha bakeaketianra, ja nokon benen ea noiái”, iki.

³⁵ Jainxon Lean aríbaa iki, bakeakin. Ja bake pikóketian janea iki Judá, jainoax neskata iki: “Ramara nato baken benekin en Ibo rabiai”, iki. Japekaora moa Lea tooyamaa iki.

30¹ Jatian Raquelbiribi tooisma ixon, jawen bene Jacob betan bakeati atipanyamaax, jawen wetsa Leaki notsikin jakonma shinanna iki. Jaskákin jawen bene Jacob yoia iki neskáakin: —Ebekaya bakeawe; mibéshaman bakeayamaaxa, ea moa mawákasai —akin.

² Jaskáakin Raquelnin yoia, Jacob jaki sinata iki; ja sinákin aká iki neskáakin: —Ea min jaskáakin yoiti ikaxbira, ea Diosma iki. ¿Dioskayamarin jaskararibi ití mia imaa? —akin.

³ Jaskáaketian Raquelnin aká iki neskáakin: —Ja nokon yanka yonoti Bilhá en mia menibanon, jabé ixon min bakeanon. Jatianra jabé min bakeaa pikotabo bixon, nokon bakebi keská en imati iki —akin.

⁴ Jaskáaxon Raquelnin jawen yanka yonoti ainbo, jawen benen awinhanon ixon meniketian, jawen bene Jacobnin oxakiina iki.

⁵ Ja Jacobnin biara, Bilhán Jacob betan bakeaa iki.

⁶ Jatianra Raquel iká iki: “Nato baken janera Dan iki, Diossenra en yokata

ninkáke, westíora bake menixonra jaskara ití keskábiakin ea axonke”, iki.

⁷ Jaskata iikin, jakiribi ja Raquelnin yonoti ainbo Bilhán, Jacob betan bakearibaa iki.

⁸ Ja bake pikóketian, Raquel iká iki neskati: “Nato bake pikotara en janeaí, Neftalí akin. Enra ja janen akai, ea bakeayosma ikax, nokon wetsa betan rawikananbekona keská ikax itikomabires iikinbi, Diossen akinnares moa bakea kopí”, iki.

⁹ Jatian moa Lea tooyamaparikin, Lean jawen yanka yonoti ainbo Zilpá bexon, jawen bene Jacob bimaa iki.

¹⁰ Jaskáakin jawen yonoti Lean bimaa awinhaxon, Jacobnin jabé bakearibaa iki.

¹¹ Jatianra Lea iká iki neskati: “¡En shinanamatianbira, mia kopíres ea bakeya banéke! Jakopíra nato bake en janeaí, Gad akin”, iki.

¹² Jaskata iikin, ja Lean yonoti ainbo Zilpánin, Jacob betan bakearibaa iki.

¹³ Ja bake pikota ointaanen, Lea iká iki neskati: “Nato bake pikotatonra, ea kikinakin raromake. Ramara ea yoií, jan ea oinna ebé ainbobo ikanti jake, natotianra Lea raroshamanai iki. Jakopíra, ja pikota bake en janeaí, Aser akin”, iki.

¹⁴ Jatian jaskata itaitian, trigo tsekattitian Rubén wainko kaa iki. Kaxon, ja kokoax tooti bimi meraa iki; ja bimin jane iká iki, mandrágoras, akin akanai bimi. Ja bimi jawen tita Lea bexonketian oinnax, Raquel iká iki, jawen wetsa Lea akí neskati: —Ja kokoti bimi mandrágoras, min baken mia bexona ea meniwe —akin.

¹⁵ Jaskáaketian Lean aká iki, Raquel neskáakin: —¿Ja nokon bene min ea bichinakayaki, mina jawemabi iki? Jaskara ikenki, rama ¿Ja nokon baken ea mandrágoras bimi ea bexonaribi min ea bichinkasai? —akin. Jaskáaketian Raquelnin Lea neskáa iki: —Ja min baken mia bexona kokoti mandrágoras

bimibo min ea meniketianra, jakopi rama yamé Jacob mibé oxati iki —akin.

¹⁶ Jaskáakin yoia iitaitian, wainko katanwanax moa yantan Jacob joaitian bechii, Lea kaa iki. Ja bechibainxon Lean aká iki neskáakin: —Raquelninra ake, nokon baken mandrágoras kokoti bimi ea bexonketian ea bichinkin. Ja bichinxonra ea yoike, ja ea bichina kopí, nato yamé mia ebé oxati —akin. Jaskáakin yoia, ja yamébi Jacob Lea betan oxaa iki.

¹⁷ Jatian ja Lean yokatabo, Diossen ninkáxona iki. Jaskáxon jakiribi Jacob betan bakearibaa iki. Jayakax iká iki, moa pichikaakin Lean Jacob betan bakeaa.

¹⁸ Jaskatax Lea neskata iki: “Ja nokon yanka yonoti en nokon bene awinhamaa kopíresa, ea Diossen bakeya imaribike. Jakopíra, Isacar akin en janeai”, iki.

¹⁹ Japekáo, Lean Jacob betan bakearibaa iki. Jayakax iká iki, moa sokotaakin Jacob betan bakeaa.

²⁰ Ja bakeaax Lea iká iki, neskati: “Diosbi janbix keentaanan ea menia riki, nato bake. Jaskara iketianra, moa ebé sokota bakeaax, nokon bene ebébi jati iki”, iki. Jatian ja bake janea iki, Zabalón akin.

²¹ Jaskara iikin, Lean bakearibaa iki ainbo bake. Ja bake janea iki, Dina akin.

²² Jatian Raquel tooisma ixon, Dios yoká yokataitian, ja yokatabo Diossen ninkáxona ja Raquel tóota iki. Jaskáakinra Diossen tooma iki, jawen bakeyabiribi inon ixon.

²³ Ja jawen bake moa pikóketian, Raquel iká iki neskati: “Ramara bakeayosmanix rabini ea iitai jawéki, moa Diossen keyoxonke.

²⁴ Ea wetsa bakeamapainon riki”, iki. Jakopira José akin janea iki.

Jacob betan Labán paranana

²⁵ Jatian Raquel José tóota iiti, moa bakena pekáo, Jacob kaa iki jawen rayós

Labánhiba. Ja xaxon yoia iki neskáakin: —Eara keenai, nokon mainko itan ea jain iitibi joníain, min ea raanribitinin.

²⁶ Jainxon nokon awinboyabi, nokon bakebo ea meniwe, jabo kopíra ea miiba teeta iki, jakopí ea nenoa pikómawe. Moara miinbi onanke, jaskáakin en mia teexonabo —akin.

²⁷ Jacobnin jaskáaketian, Labánman yoia iki: —Kayamakayawe, neno eiba-bikaya iakewe; miara kikinbires jakon ebé iká iki. Enra onanmisbo yokaanan onanna iki, mia neno eiba iká kopí, Ibon jakonbires imaa.

²⁸ Jawetiishaman en mia kopíatiki mia keenai, ea yoireswe; en mia jatí kopíanon —akin.

²⁹ Ja Labánman jaskáa, Jacobnin aká iki neskáakin: —Minbira moa onanke, jaskáakin min tee en axonabo. Jainxonribira min onanke, en koiranaki min yoinabo jawekeska iká iki ixon.

³⁰ Ea miiba jóátianra min yoinabo iká iki, ichátamashoko. Ikaxbi rama iki, moa kaiax kikinbires icha. Ea miiba jonontianbira, Ibon miaakin jakon shinanketian, min yoinabo mia kaimaxona iki. Jakopíra ramabiribi, nokon awinboyabi nokon bakebo akinti kopíbiribi ea teekasai —akin aká iki.

³¹ Jaskáa Labánman aká iki: —¿Jawe jawéki en mia menitinkayaki mia keenai? —akin. Jatian Jacobnin yoia iki: —Ea jawebi meniamawe; ikaxbi ja en mia yokata jawékireskaya ea ninkáxonwe. Jatianparira, min yoinabo en jakiribi mia koiranxonti iki.

³² Ramara ja min yoinabo tsamatainko xaxon, ja joxo rania yoinabo, wiso rania yoinabo itan ja meskó keska rania yoinabo, en jatonbiribibo imai, ja jisábobiresbiribi ikannon ixon. Ja yoinabo en jaskáapakearesa iti jake nokon kopí.

³³ Ja min yoinabo bakish jakonshamanhakin en mia axonpakea oinxonparira, min onanti iki en mia atikeskabiakin jakonhakin axonabo. Ikaxbi jaweratoshamanborin nokon yoinabo

ixon oinkaskinra, min aresti atipanke. Ikaxbi jawetianki, ja nokon yoinabo ikainko benakin, joxoshaman rania, itan rayanmetani rania yoinabo min merai, jatianparira min onanti iki, en mia yometsoaa —akin aká iki.

³⁴ Jaskáakin Jacobnin yoia, Labánman shinan jakonbires iká iki.

³⁵ Jaskáxon ja netenbi carnero meskó raniabo, cabra rani seré wison tsakáyabo, itan rani manxantani carnero bakebo, janbiribo tsinkitaanan, Labánman jawen bakebo koiranmaa iki.

³⁶ Jatian jaskáakin Jacob parantaanan, ja yoinabo tsinkixon, Labánman jawen bakebo ja yoinabo ochó bomaa iki. Ja yoinabo jain bomaara iká iki, ja Jacob ikainoax kati, kimisha nete kaax nokóti. Jaskáakin ja Labánman jawen yoinabo jabákinkin bokenbi, ja jatíribi jaiba baneta yoinabo, Jacobnin koiranxona iki.

³⁷ Jatian Jacobnin aká iki, álamo jiwi poyan, almendra jiwi poyan itan castaño jiwi ponyanbo bixon kekótiapakekin. Jaskáaxon ja kekótiata jiwi poyan bichibo xaranhakin raxota, joxon xaranyabo baneta iki.

³⁸ Ja xaranhakin raxota jiwi ponyanbo bexon, jain yoinabaon bexon onpax xeai ponté nichinpakea iki. Ja xaranhakin raxota jiwi ponyanbo nichinkinra Jacobnin shinanna iki, neno onpax xeai bexon yoinabaon ja oinxon yoranara, ja jiwi raxota jisáboribi bake pikóti iki ixon. Jainxon onpax xeai bexon, ja jiwi xokaa sionyabo oinhananbi, ja yoia jimiabo

³⁹ jawen benen akára, carnero bake pikotabo, jawen rani sionyabo itan jawen rani wison tsakáyabo pikóti iki, ixonribi ja jiwibo jain nichina iki.

⁴⁰ Jatian jaskara rania pikota carnero bakebo, Jacobnin janbiribibo apakea iki. Ikaxbi ja jaskaramabora, Labánmanabo iká iki. Jaskáaxon Jacobnin jawen yoia itibobiribi tsinkianan, ja Labánman yoinabo betan meskómayamaa iki.

⁴¹ Ja jakonshaman yoia awinbo jimia iketian, jawen benen akasai oinxonra, ja jiwi kekótiata rasionyabo boxon, ja yoinabo bebon Jacobnin chankanxona iki; ja kekóti keská sionyabo pikónon ixon.

⁴² Ikaxbi jakonmatani yoia jimiabo bexon, jawen benen akasai oinxonbira, jawen rasionya kekótibo Jacobnin nichinxonyamaa iki. Jaskara ikaxa, ja jakonmatani yoinabo iká iki, Labánmana. Jatian ja jakonshaman yoinabobiribi iká iki, Jacobna.

⁴³ Jaskataxa, Jacob kikinbiresi jatíbi jawékia baneta iki. Ja kopí jawen carnero iká iki, kikinbires icha. Jainoax jawen kikinbires yanka yonoti aínbo-boyabi, jawen kikinbires yanka yonoti benboboribi icha iká iki. Jainoaxbira, jawen camelloboyabi asnobo, kikinbires icharibi iká iki.

31 ¹ Jatian jaskara iikin, Jacobnin ninkata iká iki, Labánman bakebo yoyo ikana. Ja yoyo ikana iká iki neskati: “Ja Jacob riki, non papan jatíbi jawékibo iboataanan, kikinbires icha jawékia baneta”, iki ikana.

² Jainxonribi ja Jacobnin, jawen rayós Labán ointaanan onanna iki, moa ipachoiá keská jakonshaman jisáma.

³ Jaskara iken, ja Jacob Ibon yoia iki, neskáakin: “Ja mia jain ikátiai, min anibaon mainko moa karibatanwe, jainra min kaibobo jake. Mia jain kaaitianra, ea mibé jain kati jake”, akin.

⁴ Jaskáakin Diossen yoia, Jacobnin Raquel betan Lea kenamaa iki. Ja kenamaa joax, yoinabo ikainko nokókana iki.

⁵ Jain moa nokókanketian, jato yoia iki: —Rama netebaon maton papa en oinna riki, ea joá benátian iantana keskáma; eki jakonmarestaniara en oinnai. Jaskara ikenbira, ja nokon anibaon Dios ebébi iki.

⁶ Mato rabekanbira akonkin onanke, ja maton papan yonoa, jawen teebo jakonhakin axoni, nokon koshibobi keyónon kaman, ea ikonbiresi teeta.

⁷En jaskáakinbo jawen tee axonabira, ja maton papan ea akonbireskin parana iki. Jainxonribira ichabiresakinribi ea paranbea iki, jan jatí ea kopíati yoia keská senenhayamakin. Ja maton papan ea jaskáboainbira, ea Diossenbi koirana iketian, ea jan jaweyamaa iki.

⁸Ja maton papan aká iki, ea yoikin: ‘Ja mia teeta kopí, en mia jan kopíati yoinabo riki, ja meskó keska raniabo’, akin. Jaskáakinbo ea yoiketian, ja yoinabaon bakeaa, meskó keska raniabo pikota iki. Jaskarabo pikókenbi, ea meniamaa iki. Jatian japekáora, ea yoiribia iki: ‘Mia teeta en jan mia kopíati yoinabo riki, seré raniabo’, akin. Ea jaskáaketian, ja yoina bake-nabo serébires raniabo pikota iki.

⁹Jaskáaxonbora, maton papan carnero itibo bichintaan, ja yoinabo nokona inon ixon, ea Diossen menia iki —akinra aká iki.

¹⁰Jatian jaskara iikinra, ja carne-robo jimititian, namá meran en oinna iki neskara: Ja carnero awin jimiabo iketianra aká iki, rani sionya itan meskó keska rania carnerobaon, jawen awin akin.

¹¹Jatian ja namá meranbi, Diossen ángelnin nokon janen ea kenaa iki, jatianra en neskáa iki: “Eara neno iki”, akin.

¹²Ja namá meran en jaskáaketianra, ja ángelnin ea neskáa iki: “Ramapari bochiki oinhinabainwe. Jatianra min ointi iki, ja rani sionyabo itan ja meskó rania carnerobaon, jawen awin akai-tian; jaskara yoinabora iti jake, ja mina itibo. Jaskara iketianra en oinke, ja min rayós Labánman mia jaskáabo.

¹³Earibi riki, ja Betelhain oxaxon min namánontian, namá meran mia jan oinmayantana Dios. Jishaman jain oxaxon min aká iki, jan tepikaini mia oxaa makan bitaan, jaki xeni chikokin. Ja makanki xeni min jaskáa riki, jain ikax mia ebé noko-nana onanti inon ixon min aká. Ja

Betelhainxonribira min ea yoia iki, westíora jawéki ea axonti. Jaskara iken, rama moa nato mainmeax pikókaini, ja jainoax mia pikóni mainko katanwe”, akin.

¹⁴Jatianra Raquel betan Lean yoia iki: —Jatíbitian nona iti non papana non bitira moa jawebi yamake.

¹⁵Jainxon ja non papanribira, wetsa-bobires keskáakin noa shinanai. Jainoax iká iki, nonbobi maroi. Ja noa biti kopi mia akonbireskin teemaxon aká iki, jawebi noa meniamakin.

¹⁶Jaskara iketianra, ja Diossen non papa bichina jatíbi yoinabo, moa nona ikax, non bakebaonaribi iki. Jakopíra, jatíbi mia Diossen yoiabo min axonresti jake —akin.

Labanhíbeax Jacob jabata

¹⁷Ja jaskara jain iitira, moa Jacob kaa iki. Ja moa kanoxonra, jawen bakebo-yabi jawen awinbo, camellonin jato peyásanpakea iki.

¹⁸Jaskati ja jain jawen papa Isaac iká Canaán main kakinra, ja Padán-aramhin inontian bia jatíbi jawen yoinabo, moa Jacobnin boá iki.

¹⁹Ja jawen papa Labán, yoinabo rapéstei wetsanko kaketianra, Raquel-nin, ja xobomea ja rabiti aká jawékibo jawen papa yometsoabaina iki.

²⁰Ja Labánra iká iki, arameo joni. Jaskara ikenbira Jacobnin, jatíbi jawen jawékiboyabi moa jabati kakinbi jawebi yoiamaa iki.

²¹Jaskati jatíbi jawen jawékia jabati kakin, Éufrates paro shitabaina iki. Ja paro shitabaini kaax, Galad janeya manan ikáori kaa iki.

²²Jatian moa kimisha nete Jacob kaibata pekáopari, Labán yoikana onanna iki; moa Jacob jabati kaibata yama.

²³Jaskara onantaanan, jawen kaibobo tsinkiax, Jacob chibani Labán kaa iki. Jatian ja chibani kanchis nete senen kaxon nokokana iki, Galaad janeya mananman tsamákana.

²⁴ Jatian ja ikanainko kaax nokota yamé oxaketianra, namá meran Diossenbi Labán yoia iki: “Enpari mia yoinon ea ninkáxonwe, Labanma: Ja Jacob jakonmaareskin yoyo ayamawe”, akin.

²⁵ Jaskati kaxon, Galaad janeya mananman jato Labánman nokoa iki. Jato jain nokoax, Labán ja ioaboyabi jato betanbi jain iakea iki.

²⁶ Jaskati moa jatoiba iakexon, Labánman, Jacob neskáakin notsina iki: —¿Jaweaki mia jaskatarin? ¿Jaweatikaya min ea paranarin? ¿Jaweati nokon bake ainbo rabé bekin, reteanantiainxon jato yatanxon bekanai keskáakinres, jato jabákinkin min ea beenanarin?

²⁷ ¿Jaweaki ea yoiaxmabi jonéshoko jabati joaxki mia iitai? Ea keshanax mia joáitianra, mia eibakeax pikotaitonin rarokin, jakonshaman shinanyanxonres tanporayabi, arpabo axonhanan mia non raankeana iki.

²⁸ Jainxon nokon bababoyabi ja nokon bake ainbo rabé, ja jayá jonon ixontanibobi min ea jato bexémayamaa iki. Ja min ea jaskaa jawéki riki, onanma jonibo ikax jaskákanai keskáakinres min aká.

²⁹ Mia jaskákirana iketianra, mia ramiatibo en shinanna iki. Jaskarabo en shinankebira, nato yamébi ea oxaketian, namá meran min anibaon Diossen ea yoiwanke neskáakin: ‘Ja Jacob nokoanan, jakonhakinreskaya yoitanwe’, akin.

³⁰ Jaskara iken, ja min papa ikatiain karíbakasai ikaxkayara, ja enbi jawéki dios ataanan en rabiai jawékinin mia yometsotima iká iki. ¿Jawe keská kopíkaya jaskaraton min ea yometsoarin? —akin aká iki.

³¹ Jaskáaketian jawen awin Raquel yometsoa ikenbi onanyamaxon, Jacobnin neskáakin Labán yoia iki: —Ja min bake ainbo rabé, min ea bichinaketian rakékinra, en mia keshanyamaa iki.

³² Ikaxbi jawerato neno ikábo, ja min diosboya iken, ¡Mawábanon! Ja jawéki, mia beenankonkana ikax, ja jan bea joni mawáti jake. Jaskáti jawékira, ja neno ebé ikábaonbi onanke: ea yoiwe min jawe jawéki jaketian, botanwe —akin. Ikaxbira Raquelnin ja rabiti akábo yometsoa Jacobnin onanyamaa iki.

³³ Jatian jaskáati yoia, ja Jacobnin carpa xobonkopari Labán jikia iki; jawen jawéki benai. Japekáo kaax, Lean carpa xobonko jikiribia iki. Jatian ja kimisha itin, jaton yanka yonotibaon carpa xobon jikixonbi, jawe jawékibi ja rabiti aká nokoyamaa iki. Jaskati xobobotiibi benaataninkinbi jawe jawéki nokoyamaax, senennainbi jawen bake Raquelnin xobon jikiribia iki.

³⁴ Jatian jaskáakin jan boá ikax, jawen papan benaboai ointaan, Raquel ja rabiti aká jawékibo boá tsinkitaan, camello pekatén iká jan yakáti naman niaax, janbi peyakaáa iki.

³⁵ Jaskati ja jawékininbi peyakaxon, Raquelnin jawen papa neskáakin yoia iki: —Ea weniamaitian oinnax sináyamawe, Papá. Noa ainbobo jaskatai keskábii, jimiaxa ea iitai —akin. Jaskáakin yoia, jatíbiain benakinbi Labánman merayamaa iki, janbi rabiti aká jawékibo.

³⁶ Jatian ja Labánman ayorakin jawen jawéki benai ointaan, Jacob sináxon neskáa iki: —¿Jawekeska atimayora jawéki en aká iketiankayaki, mia jaskáyorai? ¿Jaweatiki joni reteaibo akanai keskáakin, ea neno kaman benakin min ea chibana?

³⁷ Moara nokon jawékiainbo min rebéstankin benake. Jawekeska ixonra, ja min jawékibobira moa min noko. Ramapari jatíbi ja min nokoa jawékibo, neno ikábo bebon bexon tsamaniwe; abákanon tsonakayarin ixon, jabaon yoikin.

³⁸ Ja ea miiba rabé chonka baritia senen teenontianra, jakonhaxonres min

yoinabo mia koiranxonkin, westíoratanibi en mia pianaanama iki. Jainxon ja min carneroboyabi, ja min cabra bake-naiboribi en akonkin mia koiranxona, westíorabi mawatamaribi iki.

³⁹ Pimis yoinanin, min carnerobo retekenbi, mia bexonyamakin, en mia kopíaresa iki. Jainoax neten iamaxon yamébo min yoinanin yometsokankebi, min eares kopíamaa iki.

⁴⁰ Ja ea mibé ikax ikonbiresi teenontianra, bari xanan aká ea kikinni onitsapita iki. Jatian yamébiribi, matsin aká onitsapikin en oxábo tenea iki.

⁴¹ Jatian ja rabé chonka baritia senen ea miiba teenontianra, chonka chosko baritia min bake ainbo rabé kopí, en mia teexona iki. Jainoax sokota baritia senenbiribi, min yoinabo kopí ea teeta iki. Jaskáshamaankinbo en mia teexonabira, ea jakonhakin kopíakashamai kopí, min meskóakinbores yoia iki.

⁴² Jaskara ikenbira, ja nokon papashoko Abraham betanbi Isaacnin Dios jakon ixon, ea noibaxon akinna iki. Jaskati kikinbiresi paxkinyonon kaman teetaitian, ea Diossen akinnabo oinnama ixon, itan namáketian Diossen notsinama ixonra, moabires jawebioma inonbi min ea raankeana iki —akin Jacobnin aká iki.

Jacob itan Labánman ja senenhabeonti joi aká

⁴³ Jaskáaketian Labánman Jacob yoia iki: —Nato ainbo rabéra nokon bakebo iki; nato bakeshokobora, nokon bababobiribi iki. Jainoax jatíbi neno iká jawékioboyabi, nato yoinabora, nokonabiribi iki. Jakopíra, timenbires en mia ramiati shinanama iki. Jaskara iketianki, rama ja nokon bakeboya jaton bakebo, en jaweati iki. Enra jabo mato bichinti atipanyamake.

⁴⁴ Jaskara iken, neripari jowé, non rabéxonbi moa jakoni janoxon shinanbekonon —akin.

⁴⁵ Jaskáaketian Jacobnin, westíora ani makan bixon jain chankana iki, ja jatíribi beshé makanbo jaki koshiti.

⁴⁶ Jainxon jawen kaibobo yoia iki: —¡Makanbo tsinkikanwe! —akin. Jatian jatíxonbi westíora tsamá anoxon makanbo tsinkikana iki, jainxonra ja makan tsamainxon pikana iki.

⁴⁷ Jatian ja makanbo moa jaskáyontaan, rabéxonbi jaton joinbiribibo jane menikana iki. Ja Labán arameo joni ixon aká iki, jawen joinbiribi, “Jegar Sadutá”, akin. Jatian Jacobninbiribi hebreo joni ixon aká iki, “Galaad”, akin; jaskáakinbora jane menikana iki.

⁴⁸ Ja moa jaskáakin senenhayonax, Labán iká iki neskati: —Nato makanbo non jaskáakin tsamana riki, ja oinnaitiibi non jaskáakin shinanbekoni jawéki, noa jan shinanmati. Ja kopí riki, jawen jane Galaad —iki.

⁴⁹ Jainoax jawen wetsa janeribi riki, Mizpá. Jatian Labán iríbaa iki neskati: —Jaskara shinan non rabéxonbi abékona iketianra, moa ochokananbekonax noa oinhananyamaibi, Diossenbi noa ointi jake.

⁵⁰ Ikaxbi jawekeska ixon min ati iki, eara nenoa tsonbi oinyamake iki ixon, wetsa ainbo oinxon nokon bake ainbo rabé ramiataanan jato potakin. Jaskarabo shinanxon, nokon bake rabé min jaskáabira, jaweranoa inonbi noa rabébi Ibo Diossen noa oinke —akin.

⁵¹ Jatian Labánman, Jacob yoiboresa iki: —Oinwe, nato makan beshébo tsinkianan en chankana napon, ani makan en nichina.

⁵² Ja jawéki riki, ja senenhabeonti joi non aká, ja oinnaitiibi ja non aká jawéki, noa jan shinanmai. Ja kopíra, moa rabéxonbi akonkin shinanxon abékona ikax, jawekeskataxbi moa rami-nanti noa yamake.

⁵³ Abánon ja Abrahamman Diossen, itan Nacornin Diossenbi, noaki jaweatiki ixon jan oinkin —akin. Jatianra Jacobnin jawen papa Isaacnin rabi-paoni Dios janebainhana yoia iki, enra senenhai, akin.

⁵⁴Jaskata pekáo, ja manamanxonbi Jacobnin yoina Dios retexona iki. Jaskáaxon jawen kaiboboribi pii bekanti jato kenaa iki. Ja piá pekáo, ja manammbi iakeax, jainbi oxakana iki.

⁵⁵Jatian nete xabáketian, yamékiri-shoko wenixon Labánman jawen bake ainbo rabéyabi, jawen bababo bexé-pakea iki. Jato bexékin senenhaxon, Diossen jakon shinan jato menitaanan, moa jakiribi jawen itinko Labán karíbaa iki.

Jacobnin Esaú jakiribi nokoa

32¹Jatian moa jaskata pekáo, Jacob moa jakiribi karíbeitian, Diossen ángelbo jaki jokonxon nokokana iki.

²Ja ángelbo ointaan, Jacob iká iki neskati: “Nenoribikayaki, Diossen sontárobo jaa”, iki. Jaskáaxon jain janea iki, Mahanaim, akin.

³Jaskata pekáo, Jacobnin jakiribi jawen yonotibo raana iki, jawen wetsa Esaú jain iká Seir janeya jemanko. Ja jemara iká iki Edom janeya mainko.

⁴Jato raankin yoia iki: “Nokon wetsa Esaú ea yoixontankanwe: ‘Moara basiora nokon koka Labán betan ea jake; ramara nokon wetsa Esaúibapari ea kaai, ikira ike, min yonoti Jacob.

⁵Jainoxibi jawen meskó yoinayabi, jatíbi jawen kikinbiresi yanka yonoti joniboya, jainox jawen yanka yonoti ainboboyaribi ja nokon ibo joai. Ja kopíra jakonshaman shinanyaxonres min biti iki, ikira ike’”, akin.

⁶Jatian ja raana botanhibakana jawen jonibo bexon, Jacob yoikana iki neskáakin: —Ja min wetsa Esaú, min joi bomaa kaxon non yoiara, moa jabi mia bechii joai. Ja joaitian chibanira, chosko pacha joni jabé bekanai —akin.

⁷Jaskáakin jawen jonibaon yoia, ratéananbi kikinbiresi rakékin, jaakinres shinanira iká iki. Jaskati iorai rakékin, jawen joniboyabi jawen yoinabo, rabé tsamábo aká iki.

⁸Neskara shinanyaxonra aká iki, Jacobnin jaskáakin: “Ja wetsa tsamá Esaúkan joxon ramiaitian oinnax, ja wetsa tsamá jabáti kopí”, akin.

⁹Jaskáaxon Jacobnin orankin neskáa iki: “Mia nokon Ibo Diossiki, nokon papashoko Abrahamman Dios, itan nokon papa Isaacnin Diossibi. Jaskara ixonra min ea yoinike, jain ea japaoni nokon kaibobo xaran, ea jakiribi karí-bati. Jain ea jakiribi kaketian, ekiakin jakon shinanna ixon, ea akintira min ea yoia iki.

¹⁰Ea jaskáati jisáma joni ikenbira, mires jakonhamis ixon itan akonkin senenhai ixon, min ea akinna iki. Ja Jordán paro jawebiomaxon shitaibi, nokon kekótiabicho ea iká iki. Jaskara iní ikaxbi riki, ramatianbiribi ea icha jonia itan icha yoinaya ikax, moa rabé tsamá jato imati winobainbires.

¹¹Jaskara iken, rama ea noibawe; ja nokon wetsa Esaúkira, ea kikinbiresi raketai. Jan joxonra, noa jatíbi bake-boyabi ainbobo noa retekin keyonake.

¹²Minra ea yoia iki, jatíbitian jakonbires jati. Jainxon minribi ea yoia iki, nokon kaibobo kikinbiresi kaiax, aniparo kexake mashitii icha ikax, tsonbi topon-timatii iti, akin orana iki”, akinbo.

¹³Jaskatax moa jainbi yametax, Jacob jain oxaa iki. Jainxonribi jawen jayata jawékibo, jawen wetsa Esaú meninoxon katóxonpakea iki.

¹⁴Ja jawen wetsa katóxonabo iká iki: Rabé pacha cabra, rabé chonka cabra bene, rabé pacha carnero awin, rabé chonka carnero bene.

¹⁵Kimisha chonka camello awin bakeyabo, chosko chonka waka awin, chonka waka bene, rabé chonka asno awin, chonka asno bene.

¹⁶Jaskáaxon jawen yonotibo menipakea iki, westíora tsamá yoinabo. Jato meni-pakekin yoia iki: —Ja westíora tsamábo jatonbiribi ochóchaabo akanwe —akin.

¹⁷Jatian ja reken tsamá imataanan, Jacobnin jawen yonoti yoia iki:

Jawekeska ixon, ja nokon wetsa Esaú joxon meraanan mia ati iki, neskáakin yokákin: —¿Miaki tsoa iki? Iamaax ¿Jaweranoki mia kaai? Iamaax ¿Nato yoinaboki, tsoona iki? —akin.

¹⁸Ja mia jaskáakin yokáketianra, min neskaakin yoiti iki: “Ja yoinabora min yonoti Jacobna iki; kopímabi mia meniti noa tsinkimaa. Jara nopekao chinitainbires joai anoxiwe”, akin.

¹⁹Jainxon ja rabé itin raana, itan ja kimisha itin raana, jainoax jatíbi ja yoina tsama boaibo jato yoia iki: —Ja Esaú meraxon jaskaakinbires yoinoxikanwe,

²⁰jainxon yoiribikanwe: ‘Noopekaora ja min yonoti Jacob joai’ —akin. Jacobnin shinanara iká iki: “Jaskáakin nokon jonibo en nokon wetsa jato yoimaara, jawen siná shinan tantipakexon, ea jakonhakin bitiki”, ixon.

²¹Jatian jaskáakin ja jawen wetsa tsinkixona jawéki, moa jawen jonibo betan Esaú bomakin rekenmaax, jainbipari iaxeax Jacob jainbi oxaa iki.

Jacob ángel betan koshi meeanana

²²Jaskatax ja yamébi Jacob wenixon, jatíbi jawékiboyabi jawen rabé awin, jawen rabé yanka yonoti ainbo, itan jawen chonka westíora bake bitaanan jato boxon, paro benés ikain jato shitámaa iki.

²³Jaskáaxonra jatíbi jawen jawéki-boya, ja Jaboc janeya paro keiba jato shitámaa iki.

²⁴Jaskáakin jato shitámataan, Jacob jabicho jain iakea iki. Jain iaxeax, ja yamébi westíora onanama joni jaki joketian, jabé koshi meeanani iishina iki; nete xabatai kaman.

²⁵Jatian ja jonin, moa Jacob jaaresti atipanyamaxon, jawen chipexkoain timakin, tsipaskea iki.

²⁶Jatian ja Jacob jaskáataan, ja jonin yoia iki: —Moara bari pikóke ea jenewe —akin. Jaskáabi Jacobnin neskáa iki: —Ea jakon janon ixon, min

jakon shinan min ea meniamaitianra, en mia jeneyamai —akin.

²⁷Jaskáa ja jonin yokata iki: —¿Jawe janerin mia? —akin. Jatian jan yoia iki: —Nokon jane riki Jacob —akin.

²⁸Jatian ja jonin neskáa iki: —Ramara min jane Jacob iamai. Min janera ikai Israel; miara Dios betan itan jonibo betanribi koshi meeanankin min jatoareske —akin.

²⁹Jaskáakin yoia, Jacobnin neskáa iki: —Ramara minbiribi, ea yoishokoti jake min jane —akin. Jaskáa ja jonin aká iki: —¿Jaweatikayaki nokon jane min onankasai? —akin. Jaskáataan ja jonin, moa Jacob jawen jakon shinan menia iki.

³⁰Jatian jainoax jaskábekona mai, Jacobnin janea iki, Penuel akin. Jaskatax Jacob iká iki neskati: “Moara enbishaman Dios oinke, jabira ea jarésparike”, iki.

³¹Jatian bari keyataitian, ja jonin tsipaskea moa nitikoma banetax, Jacob jakonmai nii yoté iikaina iki.

³²Ja Jacob jaskáakin Diosen tsipaskeni iketianra akanai, rama kamanbi israelita jonibaon, kishinkonia nami piamakin.

Jacob itan Esaú raebekona

33¹Jatian ochokeabi Esaú, jawen chosko pacha joniboyabi jaki joaitian, Jacobnin meraa iki. Ja joai merataan, jaton bakebobiribi koirankanon ixon, jato menipakea iki. Ja jaton bakebo koiranti yoiabora iká iki, Lea, Raquel jainoax jawen yanka yonoti ainbo rabé.

²Jato jaskáataan, jawen yanka yonoti ainbo rabépari jaton bakeboya jato rekenmaa iki; japekáo Lea imaa iki. Ja Lea pekáo chinitainbires Raquel jawen bake Joséyabiribi imaa iki.

³Jato jaskáamaaxbi, jato winobaini kaax, Jacob jawen wetsa joai bebon kanchisi chirankootaitiibi, maikibi bekepia iki.

⁴ Jatian jawen wetsa jaki kaai ointaan, ja Esaúribi jaki ishtokainxon, jawen wetsa ikótaan teikoax, rabe-kaxbi winibekona iki.

⁵ Jatian jaskata pekáo oinhaketankin, Esaúkan meraa iki ainboyabi bakebo. Jaskara oinxon, Jacob yokata iki: —¿Natoki tsoabo iki? —akin. Jatian Jacobnin yoia iki: —Nato riki, ea Diossenbi menia bakebo —akin.

⁶ Jatian jawen yanka yonoti ainbobo bakeboyabi ochómakiranax, Esaú bebon chirankootaan maiki bekepikana iki.

⁷ Japekáo, Lea jawen bakeboyabiribi joshokoax, chirankootaan maikibi bekepushokokana iki. Jatian senenainbi Raquel jawen bake José betanshoko joax, jaskatoshishokoa iki.

⁸ Jatian Esaúkan Jacob neskáakin yokata iki: —¿Jaweati ea joai bain, min jatí icha yoinabo raanaki en jokin nokoa? —akin. Jaskáa Jacobnin yoia iki: —Ja yoinabo riki, mia meniti en akábo. Ja yoinaboribi riki, moa ramianani jenetax, noa jakonbires jabékonti kopí en aká —akin.

⁹ Jaskáabi, Esaúkan aká iki neskáakin: —Mia nokon wetsa iketianra, en mia yoiai, nokon yoinabora icharibi iki; ibanon ja yoinabo minabi baneti —akin.

¹⁰ Ja Esaúkan jaskáabi, Jacobnin neskáakin yoiboresa iki: —Ja en mia menia yoinabora, jawekopímabi en mia meniaibo iki. Jakopíra min birésti jake; ea akonbireskin noibaxon min ea bia keskáribiakín. Earibira mia oinnax ikonbiresí raroí, nekebi Dios ointaan ikai keskatai.

¹¹ Jakopíra en mia yoiai, nato en mia meniai jawékira, min birésti jake. Ja nokon yoinabora, ea Diossenbi kaimaxona ikax, kikinbires icha iki. Ea jan maxkatai jawékiboribira, ea moa jayá iki —akin. Jaskáakin teaboxon, Jacobnin jawen wetsa Esaú moa jen imaa iki.

¹² Jaskati moa jen itaan, Esaú iká iki neskati: —Jaskara iketian, ea

rekenbanon; moa kabékonon kawé —iki.

¹³ Jaskáaketian Jacobnin Esaú neskáa iki: —Minbira ake onankin bakebo basiamai paxkinai. Jainoaxibira neno jake, carneroboyabi waka tooyabo. Jaskarabo ikenbi, westíora nete winobain non nikinara, paxkinax mawati keyókanti atipanke.

¹⁴ Jakopíra jakon iti iki, miapari rekenkaini kaa. Jatian ea chiní kaabira, nokona jakon iti iki; nokon bakeboyabi nokon yoinabo jainmashaman jato ioti kopí. Jatian kaxonra en mia nokoti iki, Seirhain —akin.

¹⁵ Jatian Jacobnin jaskáakin yoia: —Jakon riki —akin Esaúkan aká iki. Jaskáataan Esaúkan aká iki neskáakin: —Jaskara iken, ja ebé bekana jawetii joni, en mia banémaxonbanon —akin. Ikaxbi Jacobnin neskáa iki: —¿Jaskarama riki! ¿Jaweakiki mia tsokasai? —akin.

¹⁶ Jaskáataan ja netenbi, Esaú moa Seirhain karíbaa iki.

¹⁷ Jatian Jacob, Sucot janeya mainkobiribi kaa iki. Jain kaxon xoboa iki; jainxon jawen yoinaboribi jato peotaxona iki. Jaskara kopíra, jain janea iki, Sucot, akin.

¹⁸ Ja Padán-aranhinoax kaaxa, Jacob nokota iki, Sucothain. Jainoax tekí-kaini kaax, Siquemhain nokota iki; ja Siquemra Canaán main iká iki. Jaskara ikaxa, jakonbires isinama itan rakéyamai nokókana iki. Jaskataxa ja Siquemhain iakeax jainbi jakana iki.

¹⁹ Jain iakeaxa, Hamor jonibaon bakebaon main maroa iki; pacha koríki kopía. Ja Hamor iká iki, Siquemman papa; jaskati ja mai jato maroataanra, moa jainbi jatíaa iki.

²⁰ Moa jaskáayona pekáora, jan axon Dios yoinabo retexona menoti makan tsinkianan tsamana iki. Ja makan tsamanxonra janea iki, El-elohé-israel, akin. Ja iki, jatíbi jawéki atipana Israelbaon Dios iki iká.

Dina keenyamaibi Siquemman yorana

34¹Ja Dinara iká iki, Leaki Jacobnin bakeaa. Jaskarabo inontianra, jabé xontakoboiba merati Dina kaa iki.

²Jain kaketian, ja hebeo jonibaon joni koshi Hamornin bake Siquenman meraa iki. Ja merataan, jaiba kaxon keenyainbi, teaboxon yorana iki.

³Ja moa jaskáax, ja Lean bake xontako oinnax, Siquem kikinbiresi jaon keena iki. Jaskati moa aká ikax, iorai jaon keenkin, moa jabi biti shinanna iki.

⁴Jatian ja xontakonin jaskati iorai keenkin, Siquemman jawen papa yoia iki, ja xontakonin papaiba kaxon yobentonti.

⁵Ja Jacobninra moa onanna iká iki, jawen bake Dina keenyamainbi Siquenman moa yorana. Jaskara onanaxbi, jawen bakebo jaton yoinayabo wainko bokana iketianpari, jato manakin jaweyamaa iki.

⁶Jaskara ikenbi, ja Siquemman papa Hamor, Jacob betan yoyo iki joá iki.

⁷Jatian jaskara ikábo, moa wainkoni ax joax nokóxon onantaanan, ja Jacobnin bakebo sinákana iki. Ja jaton poi jaskáakana jawéki jabaon oinna iká iki, jatoki ramíkin itan jatoki shirokin akana jawéki res. Ja Siquemmanra, jaskáatima iká iki.

⁸Jaskákanainbi Hamornin jato yoia iki: —Ja nokon bake Siquemra, ja xontakonin ikonbiresi keenai. Ja kopíra en mato yoiai, jaskati jaon keenaitian moa bimakanwe.

⁹Jatianra maton rarebo noa iti iki. Jaskataxa non bakebo maton ainbo bakebo betan wanokanti iki; jatian non bakebaonbiribi maton bakebo biti iki.

¹⁰Moa noobetan jaai banékanwe. Nato riki, noabo jain jaa non mai; maton keenain kaax jain jakanwe, mainbo marokanwe —akin.

¹¹Jatian ja Siquemmanbiribi, Jacob betanbi ja Jacobnin bakebo yoia iki:

—Ja Dina en awinhakin biti, maton shinan jakon iketianra, jatíbi maton ea yokatai jawékibo en mato menirestiki.

¹²Matonra ea yoiresti jake, jawetii jawékikayaki ja Dina kopí mato keenai ixon; jatianra ja mato keenai jawéki-baon en mato kopíati iki. Jaskara iken, ja Dina ea bimakanwe —akin.

¹³Jaskáakin jato yoiabi, ja Jacobnin bakebo keenyamakinbi parankana iki.

¹⁴Ja parankinbi akana iki neskáakin: —Jawekeskáaxonbira, jaton jakina rebichi xatéoma jonibo, non poi non bimati atipanyamake. Jaskaraoma joni non bimaabira, noona kikinbires rabin jawéki iti iki.

¹⁵Nonra mia bimati atipanke, jatíbi mato jonibaon jatíxonbi, maton jakina rebichi maton rextetekiampari.

¹⁶Jatikaxbi jaskáaxonpari non kaibo ainbobo awinhaxonon, mato jonibaon biti atipanke. Jainxon nonbiribi, maton ainbobo biti atipanke.

¹⁷Ikaxbi jaskáti mato non yoia keská itin mato keenyamaitianra, ja non poi Dina moa non ioti jake —akin.

¹⁸Jatian jaskáti yoikana, Hamor betan jawen bake Siquem keenbekona iki.

¹⁹Ikaxbi ja Siquem iorai Jacobnin bake Dinan kenyorai ikax, jaskáti yoikantianbi kaxon, jawen jakina rebichi rextea iki. Ja Siquemribira iká iki, jatíbi jabé iká jawen wetsabaon, akonkin jawen joi ninkáxonkanai joni.

²⁰Jaskatax jatianbi, Hamor betan jawen bake Siquem, ja jaskáti yoikana joi, ja jemamea joni koshiyo yoii kaa iki.

²¹Ja kaxon jato aká iki neskáakin: —Ja Jacobnin bakebo riki, kikinbires jakon shinanya jonibo. Jabora neno non main jakáskanai; ibakanon nato non main jataanon yoábo akáx maroi. Jain jakantibora non mai ani ikax jayonreske. Jatianra jabaon non ainbobo awinhakanti iki; nonbiribi jaton ainbobo awinhati iki.

²²Ja jonibora, nobé jatin keenkanai. Ikaxbi jabo keenai riki, jato keskaribi

noa inon ixon, noa benbobaon non jakina rebichi rextéyabo noa itin.

²³ Jaskara iken, jato imanon akanwe nobébi jato jamakin. Jatianra jaton yoinaboyabi, jaton jayata jawékibo noona iti iki —akin.

²⁴ Ja Hamor betan jawen bake Siquemman, joni koshibo jaskáakin yoia keenkana iki. Jaskáxon jatianbi jatíbi benbobaon jaton jakina rebichi rextékana iki.

²⁵ Jatian ja jaskáaikana kimisha nete pekáo, ja Dinan poi rabé Simeón betan Leví, jan chachimisti espada jatoiba kaa iki. Kaxon, ja jaton jakina rebichi rextéabo kikinbires isin iketian koshiamakanaitian, ratereskin nokoan jato retekin keyokana iki.

²⁶ Jaskáakin ja Hamor betan jawen bake Siquem retetaanan, ja xobomea Dina pikoxon moa iokana iki.

²⁷ Jatian jan jato reteabo bokanamtianbi bexon, ja retekana mawá yorabo, jatíribi Jacobnin bakebaon winobainkana iki. Jaskáakin ja mawábo winobainxon, ja jemamea jaton jawékiboribi jato keyokin boonkana iki. Jatora jaskáayonkana iki, ja jawen poi keenyamainbi, Siquemman yorana iketian jan kopikaakin.

²⁸ Ja jato bonkana jawékibora iká iki: Wakabo, carnerobo, burrobo; jainxonribi bokana iki, ja jeman jaa jawékiboyabi jaton wainko jaa jawékiboribi.

²⁹ Jainoax jaton xobon jikixonribi, jaton jayata jawékibo jato bonkana iki. Jainxonribi jaton bakeboyabi jaton titaribi bokana iki.

³⁰ Jato jaskáaketian, Simeón betan ja Leví, Jacobnin jato notsinkin neskáa iki: —Ja maton jaskara jawéki aká-toninra, ea kikinbiresakin jakonma imake. Ramara cananeo joniboyabi ferezeo jonibo, eki ramiti moa ea ointinin keenyamakanai. Noabo ichama iketianra, ja nenoa jonibo wetsabo betan rabétaanan noa keyoti atipanke —akin.

³¹ Jato jaskáakin yoiabi neskákana iki: —Ja Siquemman kayara, tsini ainbo akanai keskáakin, ja non poi Dina atima iká iki —akin.

Betelhainxon jakonbires inon ixon, Diossen Jacob shinanxona

35 ¹ Jatian Diossen Jacob yoia iki: “Min wetsa Esaúki raketi mia jabati jonontianra, Betelhainxon en mia nokoa iki. Jaskara iketian, rama nenoax jakiribi kaax jain jatanwe. Jatian jain kaax moa nokóxonra, jain axon Dios jawéki menoxonti min makan tsamanti jake”, akin.

² Jaskáakin yoia, Jacobnin jawen awinyabi jawen bakebo, jainoax jatíbi jabé jaaboribi jato yoia iki: —Ja mato jayata maton ikonhai ikonma diosbo moa potakanwe. Dios bebon jakon inox, chokixon moa wetsa chopá sawekanwe.

³ Ramabi moa Betelhain bonon bokanwe. Jain kaxonra, Dios rabikin jain axon jawéki menoxonti en makan tsamanti jake. Ja makánbora en jaskáati jake, onsá meranoabi ea Diossen akinna iketian. Jainoax jatíbiain ea kaainkobo ea jan akinna iketianribi —akin.

⁴ Ja Jacob jaskáketianra, jatíxonbi ja ikonhakanai jatonbi jawéki diosaabo, jaton paronotiabi, Jacob bexonkana iki. Jaskáakin bexonkanketianra, Siquem jiwi ani naman, ja bekana jawékibo Jacobnin jato miinaana iki.

⁵ Jatian ja ikanainoax moa maei bokanaitianra, ja jato patax iká jemabo Diossenbi akonbireskin jatoki rakémaa iki. Jakopíra, tsonbi chibanxon jato ramiati shinanyamakana iki.

⁶ Jaskati boax, ja jabé bokana jonibo betanbi Jacob, Luz akin akanai jemanko nokókana iki. Ja jemaribira Jacobnin janea iká iki, Betel akin. Ja jemara Canaan main iká iki.

⁷ Jatian jain moa nokóxon, Jacobnin aká iki, jan perakanxon Dios jawéki menoxonti makan tsamankin. Jaskáakin tsamanxon janea iki, El-betel akin.

Jaskáakinra Jacobnin janea iki, jawen wetsaki raketi jabati kaaitian, jain iken Diossen nokoyantana iken.

⁸Ja jemameaxibira Débora mawata iki; jara iká iki Rebeca koiranxon jan aniaa ainbo. Ja mawáketianra, Betel ochóma iká westíora ani jiwí namanbi miinkana iki. Jakopíra, ja jain iká jiwí janekana iki, “jain ikax masá shinanni winikani”, akin.

⁹Jatian Jacob Padán-aramhinoax jonontianra, Diossen jaki pikóribixon, jakonbires inon ixon, benaakin jakiribi jawen jakon shinan menia iki.

¹⁰Jaskáakinra neskáa iki: “Min jane riki Jacob, ikaxbi ramabiribira, min jane ikai Israel. Jaskáakin rama en mia janeketianra, moa tsonbi mia Jacob akin janetima iki”, akin.

¹¹Jaskáaxonbi yoiboresa iki neskáakin: “Ea riki jatfibi atipana Dios; ja kopíra min chiní bakebo ikonbiresi kaitax, maibotiibi boax ani jemabo ataanan, apobo jikinoxikanai.

¹²Ja Abraham betan Isaac en mai meninira, rama en miaribi meniai. Ja mai en mia menia keskáribiakinra, min chiní bakeboribi en meninoxiki”, akin.

¹³Jaskáakin Jacob yoikin senenhataan, moa Dios kaa iki.

¹⁴Jaskati moa Dios kaketianra, Jacobnin westíora makan bixon jain jaskarabo ikainkoshaman nichina iki. Ja makan nichinxonra, Diossenabiribi iti kopí, xeni betan uva jenen rachita iki; ja oinnaitiibi Diossenbi jainxon yoyo aka shinanti kopí.

¹⁵Jaskara ikenra, Jacobnin jain janea iki, Betel akin.

Raquel mawata

¹⁶Jatian Jacob jawen joniboyabi Betelhainoax wetsanko boí tekírribikana iki. Jaskati boí Efrata akanainko nokóti ochóchaapari ikenbi, Raquel baken chexakin peoa iki. Ikaxbi bakenkaskinmaa iki.

¹⁷Jaskati moa basi bakenkaskimai iitibi, moa bake pikóketianra, jan

bakenmaitonin neskáa iki: “Moa masá shinanyamawe, moara min bake pikóke; ja pikota bakera benbo bakeribi iki”, akin.

¹⁸Jaskáakin moa bake pikoaxbi, jayá maxkakinbi Raquelnin akinbicho koshin jointaanen yoia iki, nato baken jane riki, Ben-oní, akin. Ja jane iki, nato baken riki ea akonbireskin onitsapimaa iki iká. Ikaxbi jawen papanbiribi janea iki, Benjamín akin. Ja iki, nokon noi bake, iki iká.

¹⁹Jaskati moa Raquel mawáketianra, Efratain kati bai kexabi miinkana iki. Jatian ramatianbiribira ja jema janekana Belén akin.

²⁰Jatian Jacobninra ja miinkanainko, westíora makan bixon nichina iki. Ja makanra jaskáa iki, Raquel mawáketian jain miinkani onanti inon ixon. Jaskáakin ja makan nichínira, rama kamanbi jarésparike.

²¹Jaskarabo abaini Jacob kaa iki, Eder Torre akanainko. Jain kaxon, carpa xoboaribaa iki.

²²Jatian moa jain kaxon jattiaax, jain jakana iki. Jaskati moa jain jaa iikinbi, Rubenman jawen papan awin Bilhá teaanana iki. Jaskáakin jawen baken jawen awin teanaana onanax, ja Rubénki ikonbiresi jawen papa sinata iki.

Jacobnin bakebo iká

(1 Cr. 2.1-2)

²³Jacob iká iki, chonka rabé bakeya. Ja Lea betan bakeabora iká iki: Rubén, jawen reken bake; japekáo iká iki, Simeón; Leví; Judá; Isacar jainoax Zabulón.

²⁴Ja Raquel betan akábiribira iká iki, José betan Benjamín.

²⁵Jatian Raquelnin yanka yonoti Bilhá betan akábiribi iká iki: Dan betan Neftalí.

²⁶Jainoax Zilpá iká iki, ja Lean yanka yonoti. Jabéra Jacobnin bakearibaa iki, Gad betan Aserbiribi. Jabora iká iki, Padan-rain inontian bakeaabo.

Isaac mawata

²⁷Jatian Jacob kaa iki, Mamré akanai jeman, jawen papa Isaac oinni. Ja jeman janeribira iká iki, Arbá itan Hebrón akanairibi. Ja jemanra Abraham betan Isaac japaonike.

²⁸Ja Isaac mawata iki, pacha posaka chonka baritiyanix.

²⁹Jaskati yosishokoiria ikax, jaton papa moa mawáketianra, Esaú betan Jacobnin, jawen anibo miinmeetainkoribi miinkana iki; jawen anibo mawánibo betan nokoanani kanon ixon.

Esaúkan chiní bakebo iká

(1 Cr. 1.34-54)

36¹Neskataxa Esaúkan chiní bakebo kaikanike; jaboribira akanai Edom jonibo akin.

²Ja Esaúkan anike, Canaán mainmea rabé ainbo bikin; jawen jane iká iki, Adá ja iká iki Elóman bake, hitita ainbo. Ja wetsa iká iki, Aholibamá; Anákan bake ainbo, Sibónman baba; heveo ainbo.

³Jainoax jawen wetsa awinra jaríbaa iki, jara iká iki Ismaelnin bake ainbo Basemat janeya; jabiribi iká iki, Nebaiotnin poi.

⁴Jainoax Esaúkan Adá betan bakeaara iká iki: Elifaz. Jatian Basemat betan akábiribi iká iki, Reuel.

⁵Ja senenainbi Aholibamá betan akábiribi iká iki: Jeús, Jaalam jainoax Coré. Jabora iká iki, Canaánhin inontian Esaúkan bakeaabo.

⁶Jaskati jawen yoinabo moa kaiax, jainbicho itikoma iketianra, Esaúkan shinanna iki, janbiribi moa wetsanko jaai kati.

⁷Jatian jaskati kakinra, jawen awinboyabi, jawen bakebo jainoax jabé jaaboribi tsinkitaanan, jato Esaúkan ioa iki. Jaskáribiakin ja Canaán main inontian bia jawékiboyabi jawen yoinabo, keyokin boá iki. Jaskatax jawen wetsa betan moa ochóananbekona iki. Ja

Esaúra jaskati maea iki, moa jawen yoinabo kaia ikax, jainshamanbo moa waiati yamaketian oinnax. Jaskatira jawen wetsaibakeax Esaú pikota iki, jainbicho itikoma iketian ointaanan.

⁸Jakopíra Esaú kaa iki, janbiribi Seir janea mananman jaai. Ja Esaúkan wetsa janera iká iki, Edom.

⁹Neskatax kaikana iki, ja Esaúkan chiní bakebo; jaboribi riki edomita jonibo akin akanai. Ja jonibora jakana iká iki, Seir janeya mananman.

¹⁰Natobora ikana iki, ja Esaúkan chiní bakebaon janebo: Elifaz, ja iká iki Adá betan Esaúkan bakeaa, Jatian ja Reuelbiribi iká iki, Basemat betan akábiribi.

¹¹Jatian ja Elifazsen bakebobiribi iká iki: Temán, Omar, Sefó, Gatam, jainoax Quenaz.

¹²Jainoax ja Elifaznin bia keskáaxon jakina iká iki, Timna janeya ainbo. Ja ainbo betan bakeaa iká iki Amalec, jatíbi jabora ikana iki, Esaúkan awin Adakan bababo.

¹³Jatian ja Reuelnin bakebobiribi iká iki: Náhat, Zérah, Sama jainoax Mizá. Jabora iká iki, Esaú betan Basematnin bababobiribi.

¹⁴Jainoax Aholibamá betan bakebobiribi iká iki: Jeús, Jaalam jainoax Coré. Ja Aholibamá iká iki, Anákan bake, Sibónman baba.

¹⁵Jaskara ikax, ja Esaúkan chiní bakebaon koshibo iká iki, ja Elifazsen chiní bakebobiribi. Jishaman natobo iká iki, jaton joni koshibo: Temán, Omar, Sefó, Quenaz.

¹⁶Coré, Gatam jainoax Amalec. Jabora iká iki, Edom main ikana Elifazsen joni koshibo; jainoax jaton titashoko iká iki, Adá.

¹⁷Ja wetsa joni koshibo ikana iki, natobo: Náhat, Zérah, Sama jainoax Mizá. Jatian natobiribira iká iki, Esaúkan bake Reuelnin chiní bake joni koshi jikiabo: Náhat, Zérah, Sama itan Mizá. Jabo iká iki, Edomhaino joni

koshibo; jainoax Esaú betan jawen awin Basematnin bababo.

¹⁸ Jaskáribiira jaríbaa iki, Aholibamá-nin bakebo. Jabo iká iki: Jeús, Jaalam jainoax Coré. Aholibamára iká iki, Anákan bake ainbo; Esaúkan awin. Jawen bakebora joni koshibo jaríbaa iki.

¹⁹ Jatíbi jabora ikana iki, Esaúkan chiní bakebo, ja Edom akanai; jainoax jaboribi ikana iki ja wetsa tsamábaon joni koshiboribi.

²⁰ Ja Esaú jaa mainribira jakana iki, horeos akanai jonibo. Ja westíora jonin jane iká iki, Seir. Ja jonin bakebaon janebo iká iki: Lotán, Sobal, Sibón jainoax Aná,

²¹ Disón, Eser, jainoax Disán. Ja joni-bora iká iki, horeos jonibaon koshibo; Seirkan chiní bakebo, Edom mainmeabo.

²² Jatian Lotánman bakebobiribi iká iki: Horí betan Hemam; jainoax jawen poi iká iki Timna janeya.

²³ Jainoax Sobalnín, bakebobiribi iká iki: Alván, Manáhat, Ebal, Sefó jainoax Onam.

²⁴ Jaskaribiira Sibónman bakebo jaríbaa iki; jabo iká iki: Aja betan Aná. Ja Anánra, jawen papashokon asnobo koirani iikin, tsoa jonibi jain jaama mananmamea westíora jainoax jene jokonai meraa iki.

²⁵ Ja Anára iká iki, westíora benbo bakeya, jawen jane Disón. Jainoax westíora bake ainboyaribi iká iki, jawen jane Aholibamá.

²⁶ Jainoax Disoman bakebora jaríbaa iki; jabo iká iki: Hemdán, Esbán, Itrán, jainoax Kerán.

²⁷ Ja Esernin bakebobiribi iká iki: Bihán, Zaaván jainoax Acán.

²⁸ Ja Disáman bakebobiribi iká iki: Us betan Arán.

²⁹ Jaskara ikax, ja jonibaon joni koshibora iká iki: Lután, Sobal, Sibón itan Aná.

³⁰ Disón, Eser jainoax Disán. Jatobora iká iki, horeos jonibaon koshibo. Jaskara ikaxa, jaton koshibobiribi Seir janeya main jakana ikana iki.

³¹ Ja non janepakeabo riki, Israel jonibo apooma inontian, jabaompari Edom main apo ixon, jan jato ikínpaonibo.

³² Jatian rekénpari Edom main apo jikia joni iká iki, Bela; ja iká iki Beornin bake. Jawen jeman jane iká iki Dihanba.

³³ Ja Bela mawata pekáora, jawen toan Jobab janeya joni apo jikishokoa iki, jara iká iki Zéracnin bake; Bosrá jemamea joni.

³⁴ Jatian Jobab mawata pekáobiribira, Husam apo jikia iki; ja iká iki Temán mainmea joni.

³⁵ Jainoax ja Husam mawata pekáora, jawen toan Hada apo jikia iki; jabiribi iká iki, Bedadnin bake. Janra Madián jonibo betan reteanankin jato kanana iki; ja Moad jeneya mainxon. Jawen jeman janebiribi iká iki Avit.

³⁶ Jaskara iiti moa Adad mawáketian, jawen toan Samlá apo jikia iki. Jara iká iki, Masrecá jemamea joni.

³⁷ Jatian Samlá moa mawáketian, jawen toan Saúl apo jikia iki. Ja Saúlra iká iki, paro kexá iká jema Rehobot akin akanai jemamea joni.

³⁸ Jatian moa Saúl mawata pekáo, jawen toan Baal-hanán apo jikia iki. Ja iká iki, Acbornin bake.

³⁹ Jainoax Baal-hanán mawáketianra, Hadad apo jikia iki. Ja iká iki Pau jemamea joni; jawen awinin jane iká iki, Mehetabel. Jatian ja Mehetabelnin titan janebiribi iká iki, Matred; jawen papashokonabiribi iká iki, Mezaab.

⁴⁰ Jaskara iken, ja neno non yoiabo riki, Esaúkan kaibobaon janeyabi jaton jemabaon janebo. Ja janebo iki natobo: Timna, Alvá, Jetet,

⁴¹ Aholibamá, Elá, Pinón,

⁴² Quenaz, Temán, Míbsar,

⁴³ Magdiel, Iram, Esaú jawen wetsa jane Edom. Jabora ikana iki, Edom mainmea joni koshibo ixon, jan jato ikinabo. Jaskara ikax, ja Esaú iká iki Edom jonibaon papashoko.

Josekan marokana

37¹Jaskatax Jacob Canaánhainbi jaai baneta iki; jawen anibo jain jakátikanainko.

²Natoriki ja Jacob itan jawen bakebo iní jawéki: Ja José chonka kanchis baritiaya inontianra akatiaí ja jawen papan awin keskaakin ikinna Bilhá betan Zilpánin bakea jawen wetsabo betan, yoinabo koirankin. Jaskara ixonra, jawen wetsabo jakonmanan-kanaitiíbi kaxon, jawen papa keshan-katitai.

³Ikaxbi ja Israelninra, jawen wetsa jane Jacobnin, janra jawen wetsa bakebo aká bebonbires, José noia iká iki; yosishokoxonbi bakea ixon. Jaskáakin noia ixonra, meskó keska mesásahaman sionyabo tariaxona iká iki.

⁴Ja José jaskáakin jawen papan ayorakin noia ointaanra, jawen wetsabaon omískin peokana iki; yoyo ayamakinra oinreskana iki.

⁵Jaskáakanabi, jakonhiraakin namáxon Josekan jawen wetsabo yoikasa iki. Jato jaskáakasabi jatiankaya benbonbires jawen wetsabaon omisa iki.

⁶Jaskáakanabi jato yoia iki: —Eapari ninkakanwe, en namáwana jawéki en mato yoinon.

⁷Ja nokon namá meran en oinnara noa iwanke, wainko kaxon trigo taxtei noa tsamata. Ja taxtexonra non awanke, senbóakinbo nexapakekin. Jatian ja nokona en nexaxon rakanara iwanke, weniinakainax pontéshaman chankati. Ja nokona jaskáketianra, ja matonabiribi iwanke, ja nokon trigo senbó en nea chankataori boax, ja manaon beóbaini —akin.

⁸Jaskáakin jato yoia, jawen wetsabaon José neskáa iki: —¿Jaskara ikax, miakayaki non apo inoxiki? —akin akana iki. Jatian jaskáakin namáxon jato yoia kopí, bebonbires José omiskana iki.

⁹Jaskáakanabi jakiribi namáxon, Josekan jawen wetsabo, neskáakin jato yoiribia iki: —Enra jakiribi nokon namá meran oinwanke, bari, oxe, jainoax chonka westfóra wishtin; jabora iwánke eoriti beóbaina —akin.

¹⁰Jatian jaskáakin namatabo, jawen papa betanbi jawen wetsabo Josekan jato yoiaitian ninkáxon, jawen papan José notsina iki. Ja notsinkin aká iki neskáakin: —¿Jawe yoií ikákayarin, jaskara min namatabo? ¿Min wetsaboyaxonbi, ea min papan itan min titan, mia rabibainkin min yoiaí joibo mia non ninkáxontinkayaki mia keenai? —akin.

¹¹Jatian ja Josekan jato jaskáakin yoia ninkáxon, jawen wetsabaon jaki ramíkin omiskana iki. Ikaxbi jawen papabiribi, jaskara Josekan namata yoia bo onankasi, ja shinanyares iká iki.

¹²Jaskara iiti, wetsa neten ja Josekan wetsabo, Siquem mananman jawen papan yoinabo pasto benaxon pimái bokana iki.

¹³Jaskara iken, jawen papa Israelnin, José neskáakin yoia iki: —Min wetsabora, Siquemhain yoinabo koirani bokana iki. Ja kopí ea keenai riki, jato oinni mia katin —akin. Jatian jawen papan jaskáakin yoia: —Ikonrake en jato oinbatanon —iki ikaini kaa iki.

¹⁴Jaskáketian Hebrónhainxon Siquemhain raankin, jawen papan José yoia iki: —Kamentanwe, min wetsaboyabi yoinabora, jawekeskabira iki jato oinni. Ja moa jato oinbeirani joxonra, min ea keshanti jake, jawekeskakiki ikanai ixon en onannon —akin. Jaskáxon jato ointi, Hebrónhainxon jawen papan José Siquemhain raana iki.

¹⁵Jaskáakin jawen wetsabo benai kaaxbira, jan kati onanyamaax José benota iki. Ja benotax iitaitianra, westfóra jonin nokoxon yokata iki: —¿Jawe benaiki mia iitai? —akin.

¹⁶Jaskáakin jonin yokata, Josekan neskáa iki: —Nokon wetsabo benaira

ea iitai —akin. Jatian Josekanbiribi ja joni yokáshokoa iki: —¿Minki ea yoiti atipana, ja yoina koiranaiboki, jawerano ikanai? —akin.

¹⁷Jaskáakin yokata jonin yoia iki: —Tsoabira neno yamake, moa nenoax bokana riki. Ixonbi ja boí, neskati yoyo ikanaira en ninkáibake: Dotánhin bonon bokanwe, iki ikanaira en ninkáibake —akin. Jaskáakin yoia kaxon, Josekan jawen wetsabo Dotánhin jato nokoa iki.

¹⁸Jatian José kaaitian, ochokeabi jawen wetsabaon meraxon, jatoki nokotamatianbi reteti shinankana iki.

¹⁹Jaskáakin moa reteti shinantaanan ikana iki neskati: —Oinkanwe, ja jatíbitian namataira joai —iki.

²⁰Ibanon joi, non retexon pozo meran potanon. Ja reteanan jain potaxonra, non papa non yoiti iki, pímís yoinanin moa piá riki, akin. Jaskáataanra noa manákanti iki, jan namáxon noa yoipa-choaiboki jawekeska ikai ikax.

²¹Ja jaton wetsa chiní José yoi jaskákanaitian, Rubenman ninkata iki. Jaskákanai ninkáxon, jan retékashamakin jato neskáakin yoia iki: —Retetima riki, non wetsa;

²²tsoa jonibi jain jaama pozo meran-reskaya potati riki. Ja reteaxbira, noa rami itiki —akin. Ja Rubenmanra jato jaskáa iki, jan retékashamakin, itan jawen papaiba ioti shinanya ixon.

²³Jatian José kaax, moa jawen wetsaboiba nokóketian, jawen jakonshaman sion tari jopémakana iki.

²⁴Ja jopemaxon yatantaanan, ja mai kini chichó manxanshaman ikain José potakana iki.

²⁵Ja José moa mai kini meran potabaini boax jawen wetsabo pii bokana iki. Ja pii yakáxon oinkana, Galaad mainmeax Ismaelita jonibo jatan camellonin peyakaabo bekana iki. Ja jonibora iká iki, inintinin maroaiبو ixon, Egiptonko meskó inintibo boí; ja bokanai iníntibora iká iki: Bálsamo, mirra, akin akanai iníntibo.

José mai kini meran potakana.

²⁶Ja jonibo bekanai ointaanan Judakan, jawen wetsabo neskáakin yoia iki: —Jawe jakonra itima iki, ja non wetsa nonbi reteaxbi, noa jaskati paranaibo iita.

²⁷Jakonkayara iti iki, ja non wetsa reteyamakinbi, ja Ismaelitabores non jato maromaa. Non reteti ikaxbira, kikin non wetsaira iki —akin. Jatian Judakan jaskáakin jato yoia, moa José reteyamakana iki.

²⁸Jaskáakin moa reteyamaxon, jawékinin maroai madiánhinoax beai ismaelitabo jan winókanaitian oinxon, pozo meranoa José tsekakana iki. Ja tsekataan, rabé chonka koríki kopía, madianita jonibo maromakana iki. Jaskáakin maromakana, moa José Egiptonko bokana iki.

²⁹Jatian Rubenman ja mai kininko joxon oinnabi, moa kini chichó José yama iká iki. Ja yamaketian jaon masá shinankin, jaton axébiribi jaskara iketian, jan sawea chopabi noshia iki.

³⁰Jatian jaskara ointaanan, jakiribi banékainxon, ja Rubenman jawen wetsabo neskáakin yoia iki: —Ja non wetsara, moa mai kini meran yamake. ¿Jaskara ikenki, rama ea jawe iti iki? —akin.

³¹Ja Rubenman jato jaskáakin yoia, jawen wetsabaon Josekan tari bixon, cabra bake retetaanan, jawen jimin ja tari sikakana iki.

³²Ja Josekan tari yoina jimin sika-taanan, jawen papa boxonkana iki. Ja boxoni jaton papaiba kaax nokóxon, ja tari oinmakin neskáakana iki: “¿Natomarin min bake Josekan tari, jokin meraxon non bea?” ikinbo.

³³Jaskáakin yoikana oinxon, jawen bake Josekan tari onantaanan, Jacob iká iki: “Ja riki nokon bake Josekan tari, ja pimís yoinanin piara ibirai”, iki.

³⁴Jatianra Jacobnin jawen sawea chopaxaxa iki, itan ja mawákanketian saweti chopara sawea iki, itan basibiresa jawen bake mawata kopí winia iki.

³⁵Jatíbi jawen benbo bakebaon itan jawen bake ainbobaonra raromakasa iki, ikaxbira já raromakantinin keenyamaa iki, jaskáyamaira, jawen bake kopí winiresa iki, itan yoyo ika iki: “Nokon bake kopíra ea meketai, ja mawábo ikain jabé iki ea kaai kamanra ikai”, ikinbo.

³⁶Jatian jaskati Josekan marotaanan Egiptonko boxon, Potifar maromakana iki. Ja Potifar iká iki, faraón betan iká sontárobaon joni koshi. Jainoaxibi iká iki, jato koiranaibaon joni koshi.

Judá itan Tamar iká

38¹Jaskarabo inontianribira, Judá jawen wetsaboibakeax moa wetsanko janbiribi jaai kaa iki. Jara kaa iki, Hirá janeya jonin xobonko, ja Hirára iká iki, adumita joni.

²Jain ixonra, Judakan westíora ainbo meraa iki; jara iká iki cananeo ainbo, Súa janeya ainbaon bake. Ja ainbo teaxonra, moa awinhakin bia iki.

³Ja bixon bakeaa iki; ja bake janea iki Er akin.

⁴Japekáo wetsa bakearibaa iki, ja bake janea iki, Onan akin.

⁵Jainxon wetsaribi bakeaa iki, ja bake janea iki, Selá akin. Ja bakeanontianra, Quezibiain iká iki.

⁶Jaskara iikinra, Judakan jawen reken bake, westíora ainbo bimaa iki; ja bimaa ainbaon jane iká iki, Tamar.

⁷Ja Judakan reken bake Er iká iki, Diossen oinna jawen ikábo jakonma. Jaskara joni iketianra, Ibon moa jama-yamaa iki.

⁸Jatian jaskáketian, Judakan aká iki jawen bake Onan neskáakin: —Ja min wetsan kachiana ainbora min biti jake. Ja bixonra, ja min wetsa mawata min bakeaxonti jake, maton axé jaskara iketian —akin.

⁹Jaskáati jawen papan yoiabi, ja jawen awin wetsa betan bakeaabo, jawenama iti onanxon, ja ainbo betan yoranaitiibi bakeanaketian wetsankobores boanmaa iki.

¹⁰Ja Onánman jaskáai Ibon oinna iká iki, jakonma jawéki. Jaskara iketian, Diossenbi ja Onanribi mawámaa iki.

¹¹Jaskáketian Judakan, jawen baban ewa Tamar yoia iki: —Ramapari jaskara beneomabi min papan xobon jawé; nokon bake Selá aniai kaman —akin. Ja Judakanra jawen baban ewa jaskáakin yoia iki, jawen wetsabo iká keskáribii, jawen bake Selá mawáti shinankin. Ja kopíra, ja Tamar jawen aniboibapari jaai kaa iki.

¹²Jaskata basi iitira, Judakan awin moa mawata iki. Ja Judakan awinra iká iki, Súakan bake ainbo. Jaskáakin jawen awin mawámaax iiti, moa jawen onís shinan tantipakeaxa, ja Judá kaa iki, Timnat akin akanai jemanko. Ja jemanribira ikana iki, jawen yoina rapéstexonai jonibo. Jatian jain kaaitianra, ja jabé raenanai joni Hirá jabé kaa iki; jara iká iki adulamita joni.

¹³Jaskara iikinra, Tamarnin ninkata iki, jawen bene ipaonitonin papa Judá, Timnat jemanko kaa. Ja Judá jain kaara iká iki, jawen yoina rapéstexonkana rani bii.

¹⁴Jatian ja Timnat jemanko Judá joai ninkáxon, ja Tamarnin aká iki wetsa chopaxaxon, ja benomaaxon

saweyantana chopá jopékin. Jaskáakin ja chopá jopexon, onankanaketian wetsa chopá sawetaanan, wetsa choparibi biax jan rakótaanán, janribi jawen bemanan mapoa iki. Jaskati chopan mapótaanán, Enaim jemanko iká, jan jikikanai xepótiain yakata iki. Ja xepótira iká iki, Timnat jemanko kati bai kexa iká. Ja Selá moa anii senena ninkáxon, ja bití shinanaxa Tamar jaskata iki; ixonbira jawen papan bima-yamaa iki.

¹⁵ Jatian ja Timnat jeman kakín Judakan oinna iká iki, westfóra ainbo chopan mapotax yakata. Jaskara oinxon shinanna iki, wetsabires tsini ainbora ibirai ixon.

¹⁶ Jaskara ointaanán, jawen baban ewamara ibirai ikax, ja ainbo yakataiba kaa iki. Kaxon aká iki neskáakin: —Eara mion keenai, ¿Minki ea ikintima iki? —akin. Jaskáa ja ainbaon yoia iki: —¿En mia ikinaki, jawe min ea meniti iki? —akin.

¹⁷ Jaskáakin ainbaon yoia, Judakan neskáa iki: —Enra mia meniti jake, nokon yoinabo ikáinoá, westfóra cabra bakeshoko —akin. Jaskáakin yoia: —Jakon riki —iki iká iki ja ainbo. Jaskáaxonbi yoiribia iki: —Ja cabra bakeshoko min ea bemaí kamanpari, min jawékibo ea neno potaxonwe —akin.

¹⁸ Jaskáakin yokata, Judakan aká iki neskáakin: —¿Jawe jawéki en mia potaxontinkayaki mia keenai? —akin. Jaskáa ainbaon yoia iki: —Ea potaxonwe, min janeya meosoti keská repania teoti betan, min kekóti —akin. Jaskáakin yokáketian, ja yokata jawékibo, Judakan menia iki. Ja yokatabo menitaanan, ja ainbo moa axon, tooya banémaa iki.

¹⁹ Jatian moa jaskáa kaxon, ja Tamarnin jakiribi ja benomaayaxon saweti chopá saweribia iki.

²⁰ Ja ainbo moa jaskáabaini kaxon, jabé raenanai adulamita joni betan,

Judakan cabra bakeshoko, ja ainbo bomaa iki. Ja bomaa kaxonbi, ja ainbo nokoyamaa iki.

²¹ Ja ainbo nokoyamaxon, ja jonin jain iká jonibo yokata iki, neskáakin: —¿Jawerano kaarin, ja Enainhainoa tsini ainbo, neno bai kexa yakata en oinhibata? —akin. Jatian yoikana iki: Nenora jawetianbi, tsini ainbo non oinyosma iki, akin akana iki.

²² Jaskáakana ja joni Judáiba karíbaa iki. Kaxon yoia iki neskákin: —Ja min jaiba ea raana ainbora yama ike. Jain ronki, nin westfóra tsini ainbobi yamake, ikira ikanke —akin.

²³ Jaskáaketian Judakan neskáakin yoia iki: —Jaskara iken, ibanon ja en meniibata jawékiabi baneti. Jatianra ja en meniti yoiibata jawéki, paranyamakin en bomaa menikaskin, min rotoa iketian noki shirokantima iki —akin.

²⁴ Jatian moa kimisha oxe winota pekáo, Judá yoikana iki neskáakin: —Oa min baken kachiana ainbo Tamar ronki, joni betan iorai moa tooke —akin akana iki. Jaskáakana koshin saf iki, Judá neskata iki: —Jaskara iken, ja ainbo yatanson, ja jemamea pikotaaanan, jiriabi boxon menokanwe —iki iká iki.

²⁵ Jatian moa yataanán retenoxon pikokanaitian, ja Tamarnin jawen bene wayonman papa jato yoimaa iki neskáakin: “Ja nato jawékibaon ibon riki, jan ea tooa. Jaskara iken, oinwe min tsonaborin nato meosoti itan teoti itan nato bastón”, akin.

²⁶ Jaskáakin ja jawékibo onantaanan, Judá iká iki neskati: “Ja aibaonra jakon aká iki, enra jakonma ake, ja nokon benbo bake Selá betan benomayamaa kopí”. Jainoaxa moa jabé oxawetsayamaa iki.

²⁷ Jaskata iiti, ja Tamar tootax rabébaon bakena iki.

²⁸ Jatian moa pikókinra westioratonin jawen meken pikoá iki, jatianra ja bakenmaitonin joshin cintan menexa

iki, jaskaaxa neskata iki: “Nato riki ja reken pikota”, iki.

²⁹Jatian ja poyan pikota iwana jakiribi jikkiketian, ja rawini japekáo iwana wetsa bake pikota iki. Jaskati japari pikóketianra, jan bakenmaitonin janea iki: Fares akin. Ja iki, ¡jawen wetsa werantaanan japari pikota! iki iká.

³⁰Ja pikota pekáopari, ja joshin cintan nexawana bake pikota iki; ja pikóketian janea iki Zérac akin.

Potifarnin awin iká

39¹Jatian José Egiptonko bokanke-tianra, egipcio joni Potifar jane-yaton ismaelitaboikea marokin bia iki. Ja Potifar iká iki faraón betan teetai joni koshi, itan, já koirannai sontáro-baon koshi.

²Jaskati jaon marokankebi, Diosbi jabé iketian, jawen joni koshin xobon, José jakonbires jaa iki.

³Jawen joni koshinra onanna iká iki, ja José betanbi Dios iketian, jatíbi jawéki jakonbires jan imaxonai.

⁴Ja Diossenbira José jaskara imaa iki, jawen joni koshin jaskara jakon iketian noinon ixon. Jaskáakin noia ixonra, jawenabiribishaman joni ixon, jawen tee jakonhakin axonnon ixon, joni koshi jikimaa iki. Jainxon jatíbi jawen jawé-kibo, jakonhakin koiranxonon ixonri-bira, joni koshi imaa iki.

⁵Ja Potifarnin, José joni koshi jiki-maxon, jatíbi jawen xobon iká jawé-kiboyabi, jawen banábo itan jawen yoinabo koiranti jaki jenenontianbira, Diossen jatíbinin jakonhakin Potifar akinna iki.

⁶Jaskáakin jawen jawékibo José koiranmaa, jakonhakin koiranxonaitian onanax, moa jaakin shinanyamai, pitia-kinres shinanni jaa iki. Ikaxbi ja Joséra iká iki, jatíbinin jakon ikax, bakeranon metsáshaman.

⁷Jaskati ja José, moa jato betan basi jaa iitaitianra, jawen joni koshi Potifarnin awin, jaon keeni peokoota

iki. Jaskati jaon keeni iikin, wetsa neten ja ainbaon José aká iki neskáakin: —Nokon bachinkopari rakánon kawé —akin.

⁸Jaskáti ainbaon yoiabi, jabé jaská-tinin keenyamakin Josekan aká iki neskáakin: —Oinwe, ja neno iká jatíbi min benen jawékibo iki, nokonabi keskáabainxon en koiranxonai. Jakopí riki, ja min benen jawen jatíbi jawékibo eki jeneresa. Jaskara ikax, moa jawebi maxxáyamakinra, wetsa jawékiboakin en moa shinanti yamake.

⁹Nato xobonra, wetsa ea xewina joni koshi yamake. Jaskáakin joni koshi imataanra, nokon koshin ea yoia iki, nato xobomea jatíbi jawékibo en aresti. Jatian miabiribi iki, ja nokon joni koshin awin. Jaskara ikenbi, mia teaaxa nokon Dioski ea ochati iki —akinra aká iki.

¹⁰Jaskáakinbo Josekan ja ainbo yoiabi, netetiibi amakaskin teai, jaiba joi jeneyamaa iki. Jaskatainbi Josekan ayamaa iki.

¹¹Jaskara iiti, wetsa neten José kaa iki, ja ainbo jain iká xobon tee akí. Ja xobon tee akai netenribi, tsoabi jain yama iká iki.

¹²Jaskara iketian, ja ainbaon joxon amakaskin, José jawen chopan yatan-toshita iki. Jaskáabi akáshamai jabati kakin, ja ainbaon jan yatana jawen chopá ishtoi kakin, jaki potabaina iki.

¹³Jatian ja Josekan jabati kakin, jawen chopá jopébaina, ja ainbaon mekenman baneta iki.

¹⁴Jaskati ja chopá tsomaayanix iká iki, Potifarnin awin sion iananbi, jawen xobon iká jawen yonotibo akí neskati: —Jaweatibira non kaiboma ikenbi, hebreo joni nokon benen bexonra, ea keenyamaibi ja jonin ea akeanke. Ja amakashamaira, ea koshin sion ike.

¹⁵Jaskati ja amakashamai, ea ikonbi-resi koshin sion ikaitianra ake, jawen chopá neno potabainkin —iki iká iki.

¹⁶Jaskáxon ja ainbaon aká iki, jawen bene joketian oinmanoxon, Josekan chopá jain benxoakin.

¹⁷ Jatian jawen bene moa jocketian, jawen yanka yonotibo yoiwana keskáribiakín yoií iká iki neskatí: —Ja non kaibo ikenmabi, hebreo joni min beyantanatoninra, ea jain oxainko jikixon, ea keenyamainbi yatanxon ea akáswanke.

¹⁸ Ikaxbi ea koshin sion ikaitianra awanke, ishtoi kakín jawen chopa potabainkin.

¹⁹ Eara jaskáawanke ja min yanka yonotinin —iki. Jawen awinin jaskáakin Potifar keshana, ikonbiresi sinata iki.

²⁰ Jaskati sináxon, José preso potaa iki; jain apon joniboribi preso ikanainko.

²¹ Ja Potifarnin jaskáakenbi, Diossen akonbireskin José noikin jeneyamakin, jaskarainoabi akinkin jeneyamaa iki. Ja kopra Diossenbi amaa, ja presobo koirana jonin, José jaweyamakin jakonhasesa iki.

²² Jatian jaskara iikin, ja presobo koirannai joni koshin, José aká iki cárcel meran ikábaon koshi jikimakin. Jainxon ja cárcel meranxon akanai teboribi jan jato amaa iki.

²³ Jatian ja cárcel meranoa joni koshin, moa jawebi oinyamaa iki, jatíbi jawéki moa Joséki jenea ixon. Jaskara iketianra, Diosbi jabé ixon akinna, Josekan aká jawékibo jatíbi jakonbires iká iki.

Rabé jonín namata Josekan yoia

40 ¹Jaskarabo iiti, jan jato xeamaibaon joni koshi betan panhakai-baon joni koshin, ja Egiptonkonía apo akonbireskin sinámakana iki.

²Faraón, apora, ja joni koshi rabéki sinata iki, ja xeamaibaon koshiki itan ja pan axonaibaon koshiki,

³jatianra ja koirannai sontárobaon koshin xobonko jain cárcel ikainko jato niamaa iki. Jainshamanribira José xepokana iká iki.

⁴Ja koirannai sontárobaon koshinra ja joni koshibo akinnon ixon José yoia iki, jatianra ja cárcel meran basi ikana iki.

⁵Jaskati jain preso iikin, ja apo xeamaibaon joni koshi betan panhakai-baon joni koshin namábekona iki. Ja yamébicho rabéxonbi namábekonara, wetsaresibi namábo iká iki.

⁶Jatian yamékirishoko Josekan kaxon, ja rabé joni jato oinnara iká iki, jaakinres shinanni onísshoko itinbekona.

⁷Jaskara ja jabé preso oinxon, Josekan jato yokata iki: —¿Jawekopikayaki, itimareshoko mato iibekonai? —akin.

⁸Jato jaskáakin yokata, rabéxonbi neskáakin yoibekona iki: —Rama yaméra non namáwanke; ixonbira ja non namata jawéki, jawe yoií ikárin ixon noa jan yoiti yamake —akin. Jaskáakin yoibekonketian, jato neskáa iki: —¿Diossenbi mato jaskáakin namámaara ibirai? Ja kopí, ja maton namábekonapari ea yoikanwe —akin.

⁹Jatian ja apo xeamaitonin joni koshinpari, jan namatabo José yoia iki. Ja yoikin aká iki neskáakin: —Ja nokon namá meranra en oinwanke, uva jiwi ebebon chankata;

¹⁰ja uva jiwira iwanke, jawen kimisha poyanya. Ja poyanhinoax, wetsa poyan pikotainoaxa iwanke, jawen joabo jokoni. Ja joabo jokontaanán, jabi bimiaxa iwanke, moa ja uva bimibo joshini.

¹¹Jatianra iwanke, ja faraónman kenpo en tsomaa. Ja kenpo tsomaa-tonra en awanke, ja uva bimi joshina bitaanán, ja kenpon potsikin. Jaskáakin senenhataanra, en awanke ja apo faraón en menikin —akin.

¹²Jaskáakin jaton namá yoiketian, Josekan jato aká iki neskáakin: —Ja min namá riki, neskara yoií iká: Ja min namá meran, uva jiwi kimisha poyan min oinna riki, kimisha nete yoií iká.

¹³Ja kimisha nete senenketianra, faraónman jakiribi min iká jawékibo mia oinni joai. Ja joxon ointaanra, ja min akátiai teeain, jakiribi mia jikimatiki. Jaskáakin jikimaribaara, moa

mia ikátiai keskáribii, ja faraónman tee axoni jato xeamaibaon joni koshi mia iribati iki.

¹⁴ Jaskáakin moa jakiribi ja teeain mia jikimaa, ea noibakin ekiakintani shinannoxiwe. Jaskara ixon, faraón ea yoixonoxiwe, nato cárcel meranoa ea moa pikonon.

¹⁵ Ea riki, hebreo jonibo iká mainmea yometsoxon bekana joni. Jakopíra, jawe jakonmabi akáma ikax, ea neno cárcel meran itima iki —akin aká iki.

¹⁶ Jatian jaskáakin jakonhiraakin, ja namá Josekan yoiaitian ninkáxon, ja panhaibaon joni koshin José yoishokoa iki neskáakin: —Enbiribi namatara iwanke, eaki kimisha joxo tasakan pan bochoaa maia.

¹⁷ Ja wetsa tasá bochiki ikára iwanke, meskó keska bata pan bochoya; ja faraón boxonti. Ja bata panbora awanke, isábo bexon en maia tasakameabi pikin —akin aká iki.

¹⁸ Jaskáa Josekan yoia iki: —Ja min namata riki, neskara yoií iká: Ja kimisha tasá min namata riki, kimisha nete yoií iká.

¹⁹ Jainoax ja kimisha nete itinra, min ikábo faraónman mia ointi jake. Jaskáaxonra jiwín paninhanan mia reteti jato yoinoxiki, jatianra isábaon bexon min yora pikántiki —akin aká iki.

²⁰ Jatian ja kimisha nete itin iká iki, faraónman pikóni nete senenai. Ja nete senenketian, jawen joni koshiboyaxonbi faraónman fiestaa iki. Jatian ja fiestanko bekanabo bebonxonbi, faraónman aká iki, ja cárcel meran niakana jan jato xeamaibaon joni koshi betanbi, jan jato pan axonaibaon joni koshi, cárcel meranoa jato jeman pikomakin.

²¹ Jaskáaxon ja xeati jato xeamaibaon koshi, jakiribi jawen teeain jikimaa iki. Jaskáakin jikima, ja moatianbi akátiai keskábiakin, faraón xeati boxona iki.

²² Ikaxbi jan jato panhaxonaibaon joni koshira, risbikan tenéxtaan

jato jiwinko paninmaa iki. Jaskatax, ja Josekan jaton namá yoia keskáshaman senena iki.

²³ Ikaxbi jato xeamaibaon joni koshi, moa jakiribi jawen teetiaín jikixonbi, Joséakintanibi shinanyamaa iki.

Faraónman namata Josekan yoia

41 ¹ Jatian moa jaskarabo iká, rabé baritia winota pekáo, westíora yamé faraónman namata iki. Ja namá meran oinna ronki iká iki, Nilo janeya paro kexá keníxon oinni chankata.

² Jain keníxon oinna iká iki, kanchis waka xoa jakonshamanbo, ja paromeax mapeti. Ja wakabo mapéxon, ja paro kexakea neshan tawa meranoa xobibo piá iki.

³ Japekáo oinribia iká iki, kanchis waka oshishokobo, ja paromeax mapeti. Jaskara wakabo mapetax, ja xoashamanbo patax, charókana iki.

⁴ Jatian ja oshishoko waka mapetaibaon, ja xoashamanbo pikin keyoai oinna iki. Jaskarabo namá meran ointaan, moa faraón besoa iki.

⁵ Jaskataxbi moa jakiribi faraón oxaribia iki. Ja oxaxon namáribia iki, westíora nia trigonimeaxbicho, kanchis texkan jakonshaman jokona.

⁶ Jainxon oinribia iki, kanchis trigo texkan, bero chorishamatianbi bari xanan siwáabo ikax bimiomabo. Jaskarara iká iki, bari pikotaioirikeax payákin, bari xanan choshiayona ikax.

⁷ Jatian ja kanchis trigo texkan choshishokobaon aká iki, ja jakonshaman texkanbo pikin keyokin. Jaskati oxá besoxon faraónman onanna iki, namáketian itiai.

⁸ Jaskáakin namáwanxon, moa nete xabáketian jaakinres shinanira faraón iká iki. Jaskati ja shinanyares ixon, ja namá onankaskin jatíbi ja Egiptonkonía onanya joniboyabi onanmis jonibo, jato kenamaa iki. Jaskáakin jato faraónman kenamaa bexonbi, tsonbi ja namá jaskara yoií iká yoiti atipanyamakana iki.

⁹Jaskáakin yoiti atipanyamakana ointaanan, ja jato xeamaibaon joni koshin, jatianpari José shinanna iki. Ja shinanritaanan, faraón aká iki neskáakin: —Ramaparira en shinanrike, ea jakonmabires joni baneta.

¹⁰Jatian mia apo, jato panhaxonai-baon joni koshi betanbi, eki sináxon, noa rabébi ja koirannai sontárobaon koshin xobonko cárcel ikainko min noa raana iki.

¹¹Jaskara iikinra, westíora yamé non rabéxonbi namábekona iki. Ja jato jan panhaxonaibaon koshin namata iká iki, wetsaresibi. Jatian en akábiribi iká iki, wetsaresibi. Jainoax ja namáboribi iká iki, wetsaresibi jawéki iti yoií ikábo.

¹²Jaskara non namánontianra, jainribi nobé preso iká iki, westíora hebreo bakeranon. Ja bakeranonra iká iki, sontárobaon joni koshin ináabainxon yanka yonoai. Jaskáakin namatabo, ja bakeranon non yoiara, jaskara yoií ikábo noa onantiakin jan yoipakea iki.

¹³Jatianra jan non namábo noa yoipakexona keskáshamanbo senena iki. Ja namábo noa jan yoia keská senenma-kinra min aká iki, eabiribi nokon tee ikatiain jikimaxonbi, ja wetsabiribi jato nishin tenexmaxon paninhanan min jato retemakin —akin aká iki.

¹⁴Jaskáakin yoiatianbi, cárcel meranoa José pikoxon bexonkanti, faraónman jato yoia iki. Ja faraónhiba joti yoikana benxokaakin, Josekan jawen kenibo oroxon, bená chopabo saweyontaanan, joá iki.

¹⁵Ja José moa joketian, faraónman yoia iki, neskáakin: —En namatabora, ea tsonbi ja yoií ikábo onantiakin yoiti atipanyamakanke. Jaskara ikenbira ea yoikanke, namábo mia yoikanketian, jaskara yoií iká riki, ixonbo min jato yoiai —akin.

¹⁶Jaskáakin yoia José iká iki neskati: —Jaskara namábo en onantiakin yoiaibo riki, Diossenbi amaa en akaires; jaskara ixonra, jan amaares

min onannon ixon mia en yoiti atipanke —iki.

¹⁷Jaskáketian faraónman aká iki, José neskáakin: —Nokon namá meranra ea iibake, Nilo janeya paro kexá ea chankata.

¹⁸Ja paromeaxa ibake, kanchis waka xoa jakonshamanbo pikoti. Jabo pikotax mapéxonra aibake, ian kexa xoxoai neshan tawa keská xaranmea xobibo pikin.

¹⁹Jatian ja xoashamanbo pekáora iibake, kanchis waka kikinbires jakonma oshishokobo bei. Jaskara wakabora, nin jawetianbi Egipto mainmea en oinyosma iki.

²⁰Ja oshishoko waka beabaonra aibake, ja jatonpari mapéwana xoa itan jakonshaman kanchis wakabo pikin keyokin.

²¹Jaskáakin ja xoashaman jabé wakabo piaxbira iibake, ja oshishoko wakabo piama keskábiresbo ikax, jaskara oshibiresbo. Jaskara oinkin senenhataanra, ea moa jakiribi oxá besoibake,

²²jatian jakiribi moa oxaribixonra en namáribiibake, westíora trigo taxomeaxbicho, kanchis texkan jakonshamani bimiax paniabo.

²³Jainxon ja namá meranribira en oinhibake, westíora trigo taxomeaxbichoribi, kanchis texkan jakonmai bimia. Ja texkanbora ibake, bari pikotaiori-keax xana payataitonin choshia ikax, siwáshokobo.

²⁴Ja trigo texkan siwáshokobaonra aibake, ja jakonshaman texkanbo pikin keyokin. Jaskarabo namáxon onankaskin, ja onan jonibo kenamaxon en jato yokatabira, ea tsonbi onantiakin yoiti atipanyamakanke —akin aká iki.

²⁵Jaskáaketian Josekan faraón yoia iki: —Ja rabé keská min namata riki, westíora jawékibicho iti yoií iká. Diossenra jan akí kaai jaweki mia keshanke.

²⁶Ja kanchis waka xoashamanbo min namata riki, kanchis baritia yoií iká.

Jatian ja kanchis trigo texkan jakonshaman min oinna riki, ja kanchis baritia yoií ikáribi.

²⁷Jainoax kanchis waka jakonma oshishokobo min oinna, itan ja kanchis trigo texkan bari pikotaiorikeax xana payataitonin choshia min oinna riki, kanchis baritia jawékiatinin ikanti yoií iká.

²⁸Ja jaskara namábo oinmaxonra, Diossenbi ja apo onanmaa iki, jaskara jawékibo janbi imai kaaibo.

²⁹Jaskara ikenra, ja Egipto main kanchis baritia senen, yoábo kikinbires icha iki kaai.

³⁰Jatian jaskata pekáora, kanchis baritia senenribi yoábo iamaitian, jawékiatin ikonbiresnoxikanai. Jaskati jawékiatinin iorakinbira, jonibaon onanyamaresti iki, jaskara moatian ikátiimbira, Egipto main iorai jawékiatinin ikí bonoxikanai.

³¹Ja Egipto mainmeax ikonbiresi jawékiatinin ititianra, ja moatian icha jawékiati jakátiaibaon moa shinanbenokanti iki.

³²Ja faraónman rabéakin namatara, jaskara iti yoií iká namá rabébires iki. Jaskara itibora, Diossenbi moa basima imati jake.

³³Jaskara iken, jakonkayara iti iki, mia apo ixon westíora onan joni, itan shinanya joni katóanan, nato Egipto main iká jonibo jan jato ikinnon ixon, min koshi jikimati.

³⁴Jakopíra, mia apo ixonkaya min ati jake neskara: Minra joni koshibo janepakeanan, jato raanti jake, ja Egipto main iká jatíbi jemabaon. Jain kaxonra, ja kanchis baritia senen yoá icha inontian tsinkikana yoábo, pichika tsamáinoawestíorabo jato bichinkanti jake.

³⁵Jato bichinxon bexonra, jainbicho tsinkianan tsamankanti jake, jainoa jaton apon jaskaakin ati jato yoinon ixon. Jaskáaxonra ja Egipto main iká jemabaon jaa jonibo, jato jawékiamakanti iki.

³⁶Jaskáaxonra, jato bichina yoábo, ja Egiptonko iká jeman benxoakanti iki. Jatianra ja kanchis baritia yoakan ititian, moa jonibaon ja jawékiakantibo jati iki —akinra aká iki.

Egipto mainmea jonibaon koshi José jikia

³⁷Jaskáatibo Josekan jato yoia, ja faraón betanbi jawen joni koshibaon shinanna, kikinbires jakon jawéki iká iki.

³⁸Jaskáakin jawen namá yoia moa onantaanan, faraónman jabé ikábo neskáakin yoia iki: —¿Maton shinanaki, nato bakeranon keskáribi, Diossen shinanman iboaa wetsa joni non merati atipana? —akin.

³⁹Jatian ja Josébiribi faraónman neskáa iki: —Mia keská Diossen onan shinanya jonira, tsoabi yamake. Miabicho riki, jaskarabiribi iti Diossenbi imaa ikax, jato onanai joni.

⁴⁰Rama netenbira, nokon toan ea jain iká palacionko mia joni koshi en imai. Jaskáakin joni koshi en mia imaketianra, jatíbi min yoia joibo, nokon jonibaon mia ninkáxonti iki. Eabichoresa, apo ikax mia xewina joni koshi iti iki.

Faraónman José koshi imaa.

⁴¹Egipto main iká jatíbi jonibaon koshiribira en mia imai —akin aká iki.

⁴²Jaskáataan, jawen metotianoa jawen janeya meosoti tsekataan, faraónman José sawemaa iki. Jainxon lino aká chopa kikin kopí itan jakonshamanribi, oro teoti betanbi bexon José sawemakana iki.

⁴³Jaskáakin senenhataan, ja apo jan kaai carro pekáo wetsa carro ikátonin, moa apo keska itiribi janea iketian, José nanémaa iki. Ja nanémataan boí, jabé boai apon joni koshibo ikana iki neskati: Jainra apo kaai, “¡bai xepoyamakanwe!”, ja apo mato ponte winotaitian rabii já bebon chirankookanwe, iki saa iibainkana iki. Jaskataxa Egipto main iká apon koshi jikimaa, José jain baneta iki.

⁴⁴Jainxon faraónman José yoiribia iki neskáakin: —Ea riki, Egipto mainmea apo. Jaskara ixon riki, en mia joni koshi jikimaa. Jaskara mia joni koshi iketianra, jawékibo anoxon miapari yokákanti jake —akin.

⁴⁵Jainxonribira faraónman, wetsa jane José menia iki. Ja jane menia iká iki, Zafnat-panea. Jaskáakin jane-taan, Potiferanin bake ainbo Asenat awinhanon ixon bimaa iki. Ja Potiferara iká iki, On jemamea sacerdote. Jaskata pekáora, Egipto mainmea jemabotiibi José kaa iki.

⁴⁶Joséra kimisha chonka baritiaya iká iki faraónhiba bokanontian. Ja apoiba-keax pikótaanra, jatíbi ja Egipto main iká jemabaon kaa iki.

⁴⁷Ja José Egiptonko joni koshi inontianra, kanchis baritia senen kikinbiresi banábo jakonshamani xoxoax, ikonbiresi bimia iki.

⁴⁸Ja banábo kanchis baritia senen, ikonshamani bimiketian tsinkixonra, Josekan aká iki ja Egipto main iká jemabotiibi ja jawékiati janon ixon, jato benxoamakin.

⁴⁹Ja Josekan jato tsinkimaa trigo, tsonbi topontimatii kikinbiresi icha ikaxa iká iki, aniparo kexá iká mashitiibires.

⁵⁰Jatian jawékiatinin iti peokootamianra, Josekan jawen awin Asenat betan rabé bakeaa iki.

⁵¹Ja reken pikota jawen bakera, Josekan janea iki, Manasés akin. Jaskáakin jawen bake ja janen akira iká iki, neskati: “Diossenbira ake, jatíbi ea onitsapita jawéki en shinanaibo, ea shinanbenomakin. Jainxonribira ake, ja nokon kaibobo onitsapitai en shinanai shinanboribi ea shinanbenomakin”, iki iká iki.

⁵²Jatian ja jawen wetsa bake pikota, Josekan janea iki, Efraín akin. Ja janeira iká iki José neskati: “Ea onitsapita mainxonra nokon bakebo ea Diossen menia iki”, iki.

⁵³Jaskata iitira, moa kanchis baritia senenketian, ja icha jawékiati japachoaibo moa keyota iki.

⁵⁴Jatian ja icha jawékiati ipachoi keyota pekáobiribi, moa jatíbiain jawékiatinin itibiribi peokoota iki. Jaskati jatíbiain jawékiatinin ikanainbi, Egipto mainbiribi icha jawékiati ja iki.

⁵⁵Jaskati ja Egipto main iká wetsa jemabo, moa jaton jawékiati keyoax, jawékiatinin iki peokooti faraónhiba yobeni bokana iki. Jaskati jaiba bokanketian, faraónman jato aká iki: “Joséiba kaxon jan yoia keskábo axontankanwe”, akin.

⁵⁶Jatian jaskati moa jatíbi ja Egipto main iká jemabaon jawékiatinin ikanaitian, jain jawékiati benxoabo jokonhaxon, ja Egipto jonibo Josekan jato maromaa iki. Jaskáakin Josekan jato akinabi, bebonbires jawékiatinin ibotankana iki.

⁵⁷Jaskara iketian, jatíbiainoax trigo maroi Egiptonko José ikain bekana iki. Jatíbiainra kikinbiresi jawékiatinin ikana iki.

Josekan wetsabo Egiptonko kaa

42¹Jatian jaskati jato iká main moa yoábo yama inontianra, Jacobnin ninkata iki, Egipto main icha jawékiatia ikanai. Jaskara ninkáxon,

jawen bakebo yoia iki neskáakin: “¿Jaweakikayaki, jawe akímabi manaanani mato neno oinhananreskanai?”

²Enra ninkáke, Egipto main icha jawékiatia ikanai. Jaskara iken, non ja jawékianon jain boxonpari, trigo marokin bitankanwe; noara pitin rete-nake, akin jato aká iki.

³Jaton papan jato jaskáakin yoia, ja chonka Josekan wetsabo bokana iki; Egiptonkonkia trigo maroi.

⁴Jaskati jawen wetsa bakebo trigo maroi bokaneinbi, Jacobnin jawen bake Benjamínbicho jato betan raanyamaa iki; jain kaax jakonma winóti shinankin.

⁵Ja trigo maroiribi, wetsankonia jonibo bokanaibo betanra, ja Israelnin bakeboribi bokana iki. Jainra bokana iki, ja jain ikana Canaán main, moa jawe jawékiatibi yamakettian.

⁶Jaskarabo inontianra, jainoa joni koshi iti José jikimakana iká iki. Jainoax jaribira iká iki, wetsankoniaxbo trigonin maroi beaibo jato jan maromai. Jaskara ikettianra, ja trigo maroi boax Joséiba nokótaanan, jawen wetsabo ja José rabii, ja bebon chirankotaanan, maikibi bekepikana iki.

⁷Jaiba nokókanatianbi, jato ointaanbires Josekan jawen wetsabo onanna iki. Jaskáakin jato onanaxbi, ja jawen wetsabo onanama keská José iká iki. Jakopíra, notsinbainhanan yoikin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweranoaxki mato bekana? —akin. Jato jaskaa ikana iki neskati: —Noara Canaán mainmeax bekanke trigonin maroi —ikibo.

⁸Josekan jato onankebi, jawen wetsabaon ja onanyamakana iki.

⁹Jatian jawen wetsabo jaskáketian, Josekan shinanria iki, ja moatian jato-kiriakin namáyantana jawéki. Jaskara shinanrixon jato yoia iki neskáakin: —Mato riki, jaweraoxonki non jato peotiki ixon, nato jema paranaxon oinni bekanabo —akin.

¹⁰Jato jaskáa yoikana iki: —Mato jaskáai noa joáma riki. Noa min

yonotibo riki, neno trigo icha yoikanai ninkatax, jan maroi bekanares.

¹¹Noabo riki, westíora jonin bakebicho. Noara ikon jakon jonibo iki. Jaskara ikaxa, jawettianbi paranaxonbo ointaan, non jato ramiaisma iki —akin akana iki.

¹²Jaskáakanabi Josekan jato yoia iki: —Enra jawekeskáaxonbi mato ikonhayamai. Matobo riki, paranax nato jeman weixon, jaoraaxonki non jato ramiatiki ixon, noa oinni bekanabores —akin.

¹³Jaskáabi José yoikana iki: —Noa min yonotibo riki, chonka rabé bake; westíora jonin bakebicho. Jainoax noabo riki, Canaán mainmea jonibo. Ja non wetsa chinílichora, non papa betan jainbi banéke; ikaxbi ja wetsaresa moa yamake —akin.

¹⁴Jaskáakanabi jato yoiribia iki: —Matobo riki, ja moa en mato yoiwana keskábi, paranaxon non jema oinni beabores.

¹⁵Jaskara iken, ja maton ea yoiaboki ikon iki ixon onanoxonra, rama en mato neskáai: Ja faraónbicho riki, neno ikábaon joni koshi. Jakopíra, en mato paranyamakin ikon mato yoiai maton onannon ixon, ja faraón janebainkin en mato yoiai. Ja joyamaa maton wetsa chiní neno beyamaaxa, mato jawekeskataxbi nenoax kayamai.

¹⁶Jaskara ikettianra, ja maton wetsa chiní biti, maton westíora raanti jake. Jatian mato neno banetaibobiribira, ja maton wetsa chiní beai kaman, en mato xepoti jake. Jatianparira en mato ikonhati jake, jatíbi maton yoia joibo. Ikaxbi jaskáati en mato yoiabo maton senenhayamakettianra en onantiki, paranaxon non jema oinni mato joáres —akin jato aká iki.

¹⁷Jato jaskáakin yoitaan, kimisha nete senen, Josekan jato cárcel meran xepoa iki.

¹⁸Jatian jato cárcel meran xepoibata moa kimisha nete senenaitian, Josekan moa jato pikoa iki. Jato pikotaanan yoia

iki: —Eara Diossen ratetai joni ikax, jawen keena keskáres axoni jaa joni iki. Jaskara iken, ja maton ea yoia keskábo maton senenhaketianra, en mato jawebi shinanxontima iki.

¹⁹Ikon jakonbo ixonra, maton wetsa westíora, neno cárcel meran maton potabainti jake. Jatian mato jatfribibora, maton itinko banéibatabo jato jawékiati boxoni moa kati jake.

²⁰Ikaxbi ja maton wetsa chiní baneta maton yoiibatara, jakiribi jokin maton ea bexonti jake. Já maton beketianparira en mato ikonhati iki, ja maton yoia joibo ikon iká. Ikaxbi ja maton yoiabo senenhayamaaxa, mato mawáti jake —akin jato aká. Ikonrake non abánon ja min yoia keská, iki ikana iki.

²¹Jaskáakinbo jato yoia, jatonbiribi ikana iki neskati: —Ja non wetsan jaskáatima noa yoiabi, noibayamakin akonbireskin ramiakin onitsapimani ikaxiki, noa jaskaraton ikonbiresi ochaa. Ja non jaskáani kopí riki, ramabiribi noki jaskara jawéki nokota —iki ikana iki.

²²Jatian jaskákanaitian jawen wetsabo, Rubenman jato neskáa iki: —Neskarabo inaketian, ja non wetsa maton retekaskin ramiaitian, atima en mato yoiabi, maton nokon joi ea ninkáxonyamaa iki. Ja maton jaskáani kopí riki, ramatian noabiribi masá tenei, ikonbiresi noa onitsapikanai —akin jato aká iki.

²³Ikaxbi jabaonra onanyamaa iká iki, ja Josekan jaton joi ninkatai. Jaskarara shinankana iki, ja Josekan jato yoyo akin, wetsa joni jato yoimaitian.

²⁴Jatian jato jaskáai iitibi, jato oinnax onisi, jato jenebaini wetsaori kaax, José winia iki. Ja onisi winii senentaanan, jakiribi jorfbaxon, jatfbi ja jain ikábaon jishnonbi, ja Simeón jato yatanmataanan cadenanin axon, cárcel meran jato niamaa iki.

²⁵Ja Simeón cárcel meran jato niamaa pekáora, Josekan jawen joni

koshibo yoia iki, jaton sakobaon jato trigo bochoaxonti. Ja bochoaa pekáo, jan trigo kopiákana korfikiboribi, jaton sacobaon jato niapakexonti jato yoia iki. Jainoax jaton itinko kakin, ja jawékiakantiboribi jato axonkanti yoia iki.

²⁶Jaskáakin ja trigo saco menikababo, jaton asnobaon moa petsámankin senenhataan, ja Josekan wetsabo moa bokana iki.

²⁷Ja bobóbaiti moa yantan iketian, jain iakexon westíoran aká iki, jawen asno pimanoxon, jawen sacco techorokin. Ja techorokin chichó meraa iki, ja trigo bikin jan kopiábata korfki.

²⁸Ja korfki meraax ratékin, jawen wetsabo aká iki: —Oinkanwe nato nokon korfki ea banexonkana. Nato nokon sacco techórokinra en merake —akin. Jato jaskáakin yoia rateti, jatonbiribibo yoyo iki ikana iki neskati: —¿Jaweatimein noa Diossen jaskáake? —ikibo.

²⁹Jatian moa jakiribi ja Canaán main kaax nokóxon, jawen bakebaon Jacob yoikana iki, jatfbi jaskara winókana jawékibo. Jaskarabo yoikin, jaton papa akana iki neskáakin:

³⁰—Ja Egiptonko joni koshi jikimkanaiba kaax, noa nokóketianra noa aibake, non yoyo akabi jakonma koshi joinres noa aboankin. Jaskákin noa aibake matobo riki, paranaxon noa ramianoxon, non jema oinni bekanabo, akin.

³¹Jaskáakinbo noa yoiainbira, nonbiribi aibake, noara ikon jakon jonibo iki. Jainoax paranaxonboribira, jawetianbi jato ramianoxonbo jaton jemabo non oinyosma iki.

³²Noabo riki, westíora papabicho; ikaxbi chonka rabé bake. Jatian westíora non wetsaresa, moa nobéma iki. Ikaxbi ja non wetsa chiníshokoresiki, ja non papa betanbi Canaánhin baneta, akin.

³³Non jaskáakin yoiara, ja Egiptonko joni koshi imakanatonin noa aibake

neskáakin: 'Ikon jakon jonibo ixonra, maton wetsa westíora neno maton ea potaxonti jake. Jatian matobiribira, ja maton xobon banetabaon jawékiati, jato boxoni moa kati jake.

³⁴Ikaxbi jakiribi joríbakinra, ja banéibata maton wetsa chiníshoko, maton ea bexonti jake. Já maton beketianparira en ikonhati iki, ikon jakon jonibo ixon, maton ea paranyamaa. Jatianribira ja neno en mato banenanhíbata maton wetsa, en mato pikoxonti iki. Jainoax jatianribira, jakonshamanax neno mato jawékininbo maroti iki, akinra noa aibake' —akin akana iki.

³⁵Jaskáakin jaton papa yoikin senenhataan, jatíxonbi jaton sacobo nasii akin, ja trigo marokin kopíabata koríkibo, jaton sacon iká merakana iki. Ja koríki pishabo jaton sacon iká meraax, jaton papa betanbi jaskarabo meraax, ikonbíresi ratékana iki.

³⁶Jatian ratékin, Jacobnin jawen bakebo neskáa iki: —Ja maton wetsabo bokinra akai, maton ea jato keyonanpakébireshkin. Ja Josépari maton aká iki, manómakin. Jatian ramabiribi maton ake, Egiptonko ioxon presoakanketian, Simeón potabeirankin. Ja sentiaínbi, rama ja Benjamín boribakasi mato itiai. Ja maton wetsabo maton jaskáaitoninra akai, maton jatíbitian ea jakonma imakin —akin.

³⁷Jaskáketian Rubenman jawen papa yoia iki: —Ja min bake Benjamín iká jawékibo en oinbanon, eki jenewe, papá. Enra mia jakiribi bexoni kaai. Ikaxbi jaskáakin yoixonbi, en Benjamín mia bexonyamakétian, nokon bake rabé ea retenannoxiwe —akin.

³⁸Jaskáakin yoiabi, Jacobnin jawen bake aká iki: —Ja min wetsa nokon bakera, jawekeskáaxonbi en mato raanonyamai. Oinwe, ja min wetsa José iki, moa mawata yama. Jatian ja min wetsa Benjamínbicho iki, rama neno ebé jaa. Ja maton wetsa Benjamínribi, maton ioa kaaibi jakonma winóketianki, mato

jawe iti iki. Ja nokon bake chiní, maton boxon jaskámaa kopíra, ea yosishoko ikax iti iki, jaskaraton masá shinanni onisi mawákasi —akin aká iki.

Egiptonko Benjamín bokana

43¹Jaskarabo inontianra, Canaán main iká jonibo, bebonbíresi jawékiatinin iki iiboreskana iki.

²Jatian ja Egiptonkonía trigo beyantankana moa keyotaitianra, Jacobnin jawen bakebo yoia iki: —Jakiribi trigo marokin bii boribatankanwe —akin.

³Jaskáaketian Judakan jawen papa neskáa iki: —Ja trigo maromataan raankinra, ja Egiptonkonía joni koshin onantishamanhakin noa yoia iki: 'Jakiribi jaiba kakín, non wetsa chini boyamaax, moa jaiba noa nokótima'.

⁴Jaskara iken, ja non wetsa chini min nobé raanaitianparira, noa jakiribi Egiptonko trigo maroi kati jake.

⁵Ikaxbi nobetan ja non wetsa min raanyamaitianra, noa jawekeskataxbi kayamai, papá. Ja jainoa koshinra, noa joaitian ayantanke yoikin: 'Non wetsa chiní boyamaax, moa jaiba noa nokótima' —akin aká iki.

⁶Jaskáaketian ja jaton papa Israelnin jato aká iki neskáakin: —¿Jaweatikayaki, ja joni koshin mato yokataitian, non wetsa chiníra jake, akin maton aká iki? Jaskaaxonpachora akai, maton ea jakonmabires shinanmakin —akin jato aká iki.

⁷Jaton papa jaskáketian neskáakin yoikana iki: —Ja joni koshin meskóakinbo noa yokáketian riki, non jaskáakinbo yoia. Jishaman jaskarabo yokákin noa aká iki: '¿Maton papaki japaría? ¿Maton wetsa neno joámaki jaríbaa?' akinbo. Jatianra nonra onanyamaa iki, jaskáakinbo yokáboxon, ja 'maton wetsara maton ea bexonti jake', akin noa ati —akin jaton papa akana iki.

⁸Jatian Judakanbiribi, jawen papa aká iki neskáakin: —Moa noa kabatanon, nato bake moa nobé raanwe.

Ja bake nobé kaketianra, enbishaman já koiranti jake. Jatianresa mia, noa, itan non bakeboribi mawáyamai japarikanti iki.

⁹Ja min bake en boá jawekeskabo winóketianra, ea iti jake ja min bake kopi min ea ramiati. Jakiribi ja min bake mia neno banexonyamaxonra, en ati jake jatíbitian ja ocha kopi masá tenekin.

¹⁰Jaskáyamakin moabi ja bake nobé min raanhibaketianra, moa rabeti kaax noa joríbaa ikeanke —akin.

¹¹Jaskáketian jawen papan neskáa iki: —Moara wetsa keska shinanbo non ati yamake. Jaskara iken, ramapari mato jaiba kaai joni koshi, maton sacón jawéki axon boxontankanwe. Ja maton boxonaibora iti jake, ja nenonxon non akai kikin jakón jawékibo. Ja matón boxontibora iti iki: Ichama bálamo, ichama mishkin, meskó inintibo, mirra, castaño bimibo itan almendro bimibo.

¹²Jainoax ichachashaman koríkiri-bira, matón boxonti jake. Jainoax ja matón sako meranoa matón meraibata koríkiri-bira, boxón matón jabishaman meniti jake. Jawekeska ikaxa, shinan benoxón mato axonabira iki.

¹³Jaskara iken, ja joniiba moa botan-kanwe; kakin atankanwe ja matón wetsa iokin.

¹⁴Ja mato jaiba kaai, joni koshiiba nokóketian, abánon ja koshi shinarya Diossenbi noibataan onísaxon, mato akinkin. Jainxon abánon, ja cárcel meran iká min wetsa pikotaanan, ja matón ioai matón wetsa Benjamínribi jaweamayamakin. Jatian ea jawekeska bakeoma banéti ikax, ibanón jaskarabiribi ea baneti —akin jato aká iki.

¹⁵Jaskáketian ja Jacobnin bakebaon, ja joni koshi boxonti yoiibata jawékibo moa biax bokana iki. Ja moa bokin, ja ichashaman koríkiabi, jatón wetsa Benjamín iokana iki. Jaskati boax Egiptonko nokótaan, Joséiba bokana iki.

¹⁶Ja boax jaki nokoti bokanaitian, Benjamín jato betan kaai Josekan meraa iki. Ja meraxon, jawen xobón iká jawen yonoti joni koshi yoia iki: —Nokon xobonko nato jonibo iotanwe. Jain kaxonra, westíora waka min reteti jake; nenoax kaxon bariapan en jato betan pinon —akin.

¹⁷Jatian jawen yonotibaon joni koshin, jan yoiwana keskábo José axona iki; jaskáxon janbishaman jato ioa iki.

¹⁸Jaskáakin jato ioabi, Josekan xobo iketian onanax, ikonbiresi raketi, jatón-biribibo yoyo iibainkana iki neskati: —Paraxon ja xobón noa boí riki. Ja reken trigo maronontian, ja koríki noa banexonkin, non sako meran noa niaxonyantana kopíra ibirai, neno noa iwekana. Iamaxon non yoinayabi noa iboataan, kikinhakín yankabires yononoxón noa bearibira ibirai —ikibo ikana iki.

¹⁹Jaskáakin jato boá kaxon, jain kaa xobón jikiamatianbi, jan jato ioa Josekan yonotibaon joni koshi betan yoyo ikana iki.

²⁰Ja yoyo akin akana iki neskáakin: —Oinpariwe íbó, minra moa onanke, noabo riki ja miibakea jawékiati maroi noa beibataboribi.

²¹Ja jawékiati min noa menia nenoax noa kanontianra, moa yantan iketian oinnax, moa jain iakea iki. Jain iakexón, ja non boai trigo sacobo techóroxón non oinnara iká iki, koríki pishabo ja meran iká. Ja koríkibora, ja iantanatiibi iki; ja banenoxónra non neno beke.

²²Jainxonra non koríki beke, jakiribi nenoa trigonin maronoxón. Ixonbira non onanyamake, tsonkaya ja non sako meran ja koríkibo noa niaxonaki iantana ixón —akin akana iki.

²³Jaskákanketian, ja Josekan joni koshin jato neskáa iki: —Rakéyamakanwe, jakónreskaya shinankanwe. Jawekeska ixónra, matón Diossen itan matón anibaon Diossenbira, ja koríkibo matón sacobaon mato axonhibake. Ja

trigo bikin, maton kopíayantana korí-kibora en biantanke —akin jato aká iki. Jato jaskáakin yoitaanan kaxon, ja cár-cel meran iká Simeón pikotaanan, jato ikanainko ioa iki.

²⁴Jaskáa pekáo, moa jatíbi jato Josekan xobonko ioa iki. Jain moa jato ioxon, jan tachokiikanti onpax jato menia iki. Jainxon jaton yoinaboribi jato pimaxona iki.

²⁵Jatian jabaon moa onanna iká iki, Josekan jawen xobonxon jato betan bariapan pii joai. Jaskara onanxon, ja José menikanti jawékibo benxoakana iki.

²⁶Ja José moa jato betan jawékiari bariapan jocketianra, ja meniti bokana jawékibo moa menikana iki. Ja jawékibo meniamatianbi, ja rabii ja bebon chirankotaanan maikibi bekepikana iki.

²⁷Jaskákanketian, Josekan jato yokata iki: —¿Matoki jakontani iantana? ¿Ja maton papa yosishoko maton yoiantanaki jaresparia? —akin.

²⁸Jato jaskáa, joni koshi ikax jato betan senenma iketian, jakiribi já bebon beobainkana iki. Jaskáataan yoikana iki: —Ja non papa, noa keska noibatisho-koribira, jain jakontanibires iki —akin.

²⁹Jaskáakin yoikana, oken oinbe-
konkin jain jato betan Benjamín itina Josekan meraa iki. Ja Benjamín itina iká iki, jawen tita betanshaman jawen papan bakeaa ikax, jawen wetsabi. Jatianra iká iki José neskati: —¿Natokayarin maton wetsa chiní, já yoikin maton ea ayantana? —iki. Jato jaskáakin yoitaanan, ja Benjamín Josekan neskáa iki: —Mia Diossen noibataanakinbanon, baké —akin.

³⁰Jaskáakin yoixon, jawen wetsa ointaan José ikonbiresi onisa iki. Jaskáakin onisen yatannatianbi, jawen xobon ishtonbires jikiax, José winia iki.

³¹Ja winii senentaanan, winia onanti inaketian bechokiitax, joribaxon jato yoia iki: ¡Moa pikáanon jato metexonkanwe! akin.

³²Jatianra moa pikin peonoxon, wetsa mesan jawen piti José axonkana iki. Jatian ja Jacobnin bakebobiribi, wetsa mesan axonkana iki. Jainxon ja Egipto jonibobiribi, jatonbiribibo axonkana iki; jaton axé meran, hebreo jonibo betan pitima yoiai iketian.

³³Jatian pikin peomatianbi, Josekan jawen wetsabo beibanamakin jato yakámaa iki. Jaskáakin jato yasánkin aká iki, jaton rekenhainxon peoxon, jaton wetsa chiní senen jato yakámakin. Jato jaskáakinbo yasánketian ointaan, ratébainax beisanankana iki.

³⁴Jato jaskáakin moa yasántaan, Josekan aká iki, jawen wetsabo yakákana mesanko, jawen yonotibo piti bomakin. Ixonbi ja Benjamínbiribi, jawen wetsabo axona bebonbires icha piti axona iki. Jatian jaskáakin jawen wetsabo betan moa jawékiiaax, José raroshaman iká iki.

Josekan plata kenpo iká

44 ¹Jaskarabo iká pekáo, jawen yonotibaon joni koshi, Josekan yoia iki: —Nato jonibaon boti senenbopari, jaton sacobaon trigo bochoaxonkanwe. Jainxon jaton saco bemakayanribi, jan kopíakana koríki pishabo jato niaxonkanwe.

²Jainxon jaton wetsa chinikan sacon niaxonwe, nokon yami kenpo betanbi jan trigo kopíakana koríkiribi —akin.

³Jatian wetsa nete xabata yamékirishoko, jaton asnoboyabi moa bokanaitian, Josekan jato raana iki.

⁴Ja moa bokana pekáo, ochókana-mabi Josekan jawen yonoti joni koshi neskáakin yoia iki: —Ja bokanabo ochóira bokanamabipari, jato chibantanwe. Nokoxonra, min jato yoiti jake: ‘¿Jaweatiki nokon Ibon mato jakonhaabi, maton jakonmaabeirana? Matonra jawen plata kenpo yometsokin beke’.

⁵Ja kenpora, jan nokon joni koshin xeai iki. Jainox ja kenpon axonribira

akai, rama iti jawékibo onankin. Jaskara ikaxa, ja maton akábo, kikin-bires jakonma jawéki iki akin jato ano-xiwe —akin aká iki.

⁶Jaskáakin Josekan yoia kaxonra, jato nokotaanan, ja yoiwana joishamanribi, jato yoia iki.

⁷Jatianra jabaon yoia iki: —¿Jaweatikayaki, jaskara joibo yoikin min noa jeneyamai? Jawetianbira, non jato jaskáayosma iki.

⁸Jishaman, nenoa trigo marobaini kaxon non ayantanke, Canaánhin kaxon, non saco meranoa koríki merakin. Ja koríki iboayamakinra, jakiribi neno jokin non mato banexonhibake. ¿Jaskata ikaxbiki, jawekeskati ja min Ibon xobon iká koríki, itan orobo noa yometsotiki?

⁹Jawekeska ixon, ja manota jawékibo benakin atiki, ja neno noa iká westíorainoa min nokokin. Jatianra ja jainoa min nokoa joni, moa retekanti iki. Jainoax jatíbi noaboribi, min kikin-hakin yanka yonotibo noa iti iki —akin akana iki.

¹⁰Jatian Josekan yonotibaon joni koshin yoia iki: —Ikonrake; ja maton shinanna keskáakinra en mato ati jake. Ikaxbi ja plata kenpo en jaibakea merai-bichora, nokon yonoti iki kaai. Jatian mato jatíribibora, jawe ramibi akáma keská mato ikanti iki —akin.

¹¹Jaskáakin jato yoiatianbi, jaton asnon iká sacobo manhaxon, jatianbi techórokana iki.

¹²Jatian jaton sacobo moa techórokanketianra, ja joni koshin aká iki, jaton sacobotiibi plata kenpo benakin. Ja moa benakin peokin aká iki, jaton wetsa rekeman saconkoxon peoxon, jaton wetsa chinikan saco kaman. Jaskáakin sacobotiibi benabokin meraa iki, jaton wetsa chiní Benjamínman saconkonia.

¹³Ja Benjamínman saco meranoa meraketianra, jatíxonbi jaon masá shinanai onanti inon ixon, jaton sawea

chopabo noshikana iki. Jaskatax jaton sacobo asnon ataanan, jakiribi Egiptonko banébainribikana iki.

¹⁴Jaskati boax, jawen wetsaboyabi Judá, Josekan xobon bokana iki. Ja boax nokotax, José bebon chirankootaan man maikibi bekepikana iki.

¹⁵Jaskákanketian, Josekan jato yoia iki neskáakin: —¿Jaweatí maton ea jaskáarin? ¿Matonki onanyamaa, ea jaskáaibo en shinanmanres jato onanai? —akin.

¹⁶Jatian jato Josekan jaskáaketian, Judakan aká iki neskáakin: —Non riki, jawe jakonmabi akáma. Ikaxbi jawekeskaakinshaman yoiananra, miabira non ikonhamatiki, non jakonma jawékibo akáma ixon, non mia yoiabi min noa ikonhayamaitian. Ikaxbi Diossen oinnaribi moa non, jakonma jawéki akona ikaxa, ja jaibakea min kenpo meraa betanbi, jatikaxbi noa min kikin-hakin yanka yonotibo iki noa bokanai —akin aká iki.

¹⁷Jaskáabi Josekan jato neskáakin yoia iki: —Enra jatíbi mato jaskáayamai, ja plata kenpo en jaiba nokoaresa, nokon yonoti ikai. Ikaxbi mato jatíribiboresa, moa tsonbi jaweayamaa, maton papaiba mato jakonbires bokanti jake —akin jato aká iki.

Benjamín kopí Judá yoyo ika

¹⁸Jatian jaskáakin jato yoia, Judá Josékirikaina iki, jakikainxon neskáakin yokata iki: —Ibó, rama riki ea mibébiribi beibabanax yoyo itin keeni; ¿Eaki iti atipanyamaa? Ibó. Ikaxbi en mia jaskáakin yokata, eki sináyamawe. Miabi Faraón shinanbainkinra en mia jaskáai.

¹⁹Minra noa yokata iki, noaki papaya iki, iamaax nobé joyamaa non wetsaki jaa, iki ixon.

²⁰Min noa jaskáketian mia non yoian-tanke, jaráke non papa yosishoko, itan non wetsa chiní bakebires, akin. Ja non wetsa riki, yosishokoxonbi non papan

bakea. Jakopíra, kikinbiresakin noike, ja wetsa mawata toan jabicho baneta iketian.

²¹ Mia jaskáakin non yoia, min noa ayantanke, ja non wetsa chiní min onankasai kopí, ja bexonti noa yoikin.

²² Jatianra non mia aká iki, ja non wetsa chiní, mia non bexonabira, já kikhakin noia ixon, jaon akonbireskin masá shinanni, non papa mawárestiki ixon.

²³ Jaskáabi min noa yoiribia iki: Ja non wetsa chiní mia non bexonyamaketian, jawekeskáaxonbi jakiribi noa miiba jocketian, moa min noa bitima.

²⁴ Min noa jaskáa kaxonra, jatíbi min noa yoia joibo rebéstantkin, non papa non keshana iki.

²⁵ Jatianra non papan noa yoia iki: ‘Jakiribi trigo marokin bii botankanwe’, akin.

²⁶ Ikaxbi non yoia iki: ‘Ja non wetsa chiní boxonti, joni koshin noa yoia ikaxa, noa jawekeskataxbi jayáoma kati atipanyamake. Jayáoma noa kaketian ronki, jawekeskáaxonbi ja moatian ayantana keskáakin, noa biribatima iki’, akin.

²⁷ Jaskáakin yoiabi, ja non papan noa aríbaa iki, neskáakin: ‘Matonra ake kikhakin onankin, ja nokon awin Raquel betan en rabé bakea.

²⁸ Ja nokon wetsa bake eibaxeabi moa manota iketianra, moa jawetianbi en oinyosma iki. Jaskara iketian en shinanai, ja nokon bakera, moa pimís yoinabaon piá iki ixon.

²⁹ Jatian nato ebé iká nokon jabicho bake texea boxon, maton jakonma winómaketianra, ea yosishokoirá ikax, jaon masá shinanni ea mawáresti iki’ akin.

³⁰ Jaskara iken, rama ja nokon papaiba karíbakin, nokon wetsa en boxonyamaara, jabébiribi jaxon ayorakin noia ikax,

³¹ ja nokon wetsa ebé kayamai ointaan, nokon papan kikinni onískin maxkati iki. Ja non papa yosishoko

ikenbi jaskáamaaxa, noa jawen bakebo kikinbires jakonma banéti iki.

³² Jakopíra, neno jokin ja nokon papa en yoia iki, nato bake en akonkin koiranti. Jaskáati yoikinra, en aká iki neskáakin: ‘Ja nato en ioai nokon wetsa, jakiribi mia iwexonyamaaxa, ea iti jake jaskaraton jatíbitian masá shinankin, jakonma masábires tenei jaai’, akin.

³³ Jakopíra ea keenai, nato bake jawen wetsabo betan raantaanan, jawen toan min yanka yonoti ea banéti.

³⁴ Jaskara iken, ja nokon wetsa ebé kayamaitianra, jawekeskataxbi nokon papan xobon ea kati atipanyamake. Jaskati eabicho kaxonbira, ja nokon papa jakonma en shinanmaa akonbireskin masá shinanni onitsapitai en ointi iki —akin aká iki.

Josekan jawen wetsabo onanmaa

45 ¹ Jato jaskái iikinbira, moa jato bebonxon teneti atipanyamaxon, jawen yonotibo Josekan, koshin neskáakin saí aka iki: “¡Jatikaxbi nenoax jokonkanwe!” akin. Jatianra westiora jawen yonotibi jain yamakana iki, ja Josekan jawen wetsabo jato onanmantian.

² Jaskáakin jawen wetsabo moa jato onanmataanan, José ikonbiresi koshin sion iki winia iki. Jaskati winiaitian, jatíbi jain iká Egipto jonibaon ninkákana iki. Jainxon jaskati ja José winiabo, faraónribi keshankana iki.

³ Jatian jawen wetsabo Josekan aká iki, neskáakin: —Ea riki José; ¿Non papaki jaréstaniparia? —akin. Jato Josekan jaskáabi, ikonbiresi ratékin, nin tsonbi jawetanibi yoiti atipanyamakana iki.

⁴ Jaskákanainbi Josekan jato yoia iki: —Nerichaa bekanwe —akin. Jatian jato jaskáa jakibeirankanketian jato yoiribia iki: —Ea riki, maton wetsa José; ja Egiptonko bokannon ikax, mato eon maroni.

⁵ Ikaxbi jaskáakin yoixon en mato onanmaa, matonbinix jakonmabo

shinanni, maton shinan tsokasax sinatxbo, jakayara mion maronike iki ikaxbo, sinakananyamakanwe. Diossenbira mato joámatianbi, eapari neno raana iki, neskati jawékiatinin iki mato keyókan-ketian, mato itan wetsaboribi akinti kopí.

⁶Moa riki, rabé baritia mato jawékiatinin iki. Jabira maxxáparike pichika baritiapari, mato jawékiatinin iikaresti. Jaskara ikaxa, maton banábo xoxotima iki.

⁷Jaskátibo kopí riki, Diossenbi mato joámatianbi eapari neno raana. Jaskáaxon matoyabi, itan maton kaiboboribi en akinti kopí.

⁸Matoma riki ea neno jan raana, Diosbikaya riki, jan ea neno bea. Ja Diossenribira, Faraón akinnai joni koshi iti, itan ja faraónman xobon ikábaon joni koshi itiribi ea imaa iki. Jainxon jatfibi nato Egipto main jaa jonibaon joni koshi itiribira, ea jan imaa iki.

⁹Jaskara iken, ramabi boxon ja nokon papa ea neskáakin yoixontankanwe: ‘Ja min bake Josekanra ake, neskara joi mia bemakin: Nokon papanpari nato joi en bomaatianbi, ishton ea oinni jonon. Diossenbi Egipto main jaa jonibaon koshi ea imaa riki.

¹⁰Jainxonribi yoitankanwe, joaxa Gosén janeya main jakanti iki; jawen bakeyabi jawen bababoya, itan jatfibi jawen yoinaboyaribi. Jaskati moa jain joax jaaxa, ea iká ochóma jati iki.

¹¹Jaskati neno joax jakanketianparira, en jatfibi jawékinin jato maxxámatima iki. Pichika baritiaparira maxxáke, jawékiatinin iki onitsapikanti?.

¹²Jaskara iken, maton itan nokon wetsa Benjamínmanbi ake ninkákin, enbishaman jaskara joi mato yoiaitian.

¹³Jaskara iken, ja nokon papa ea yoixontankanwe, eara neno Egiptonko joni koshi jikimakana iki. Jainxonribi yoitankanwe, jatfibi jaskara jawéki en neno akai maton oinnabo. Jaskáakin yoitaananra, ja nokon papa jatianbi ea maton iwexonti jake —akin jato aká iki.

¹⁴Jato jaskáakin yoikin senenhtaanan, José jawen wetsa Benjamín paotaanan rabekaxbi winibekona iki.

¹⁵Japekáo Josekan, jatfibi jawen wetsabo bexépakea iki. Jaskáakin jato paotaanan bexépakei onisi jato betanbi winia iki. Jaskati senentaanan moa jaton shinan tantipakeax, jaton wetsa José betan yoyo ikana iki.

¹⁶Ja Joséiba jawen wetsabo nokókana joira, faraón keshankana iki. Jaskarabo keshankana ninkatax, jawen joni koshi-boyabi faraón kikinbiresi roara iki.

¹⁷Jaskati rarokin, ja faraónman jawen wetsabo José yoimaa iki neskáakin: —Min wetsabopari yoiwe, jaton yoinaboyabi, ja min jato menia jawékiatiboya, Canaán main jakiribi moa botankanon.

¹⁸Jain kaxonra, maton papa betanbi jatfibi jabé ikábo, maton ea jato iwexonti jake. Jaskáakin maton jato iwea eiba nokókanketianra, Egipto mai jain jakonshamani yoábo xoxoainko, en jato jamati iki. Jain en jato jamaara, jakonshamani yoábo ikaitian ja jawékiai jakanti iki.

¹⁹Jainxon jato yoiwe, nato Egiptonkonka kabáyonin niniai carboribiri botankanon. Jatianra jan napóanan, jaton bakeboyabi jaton awinbo, itan ja min paparibi jan naneanan ishtontani bekanti iki.

²⁰Jainxon jato yoiribiwe, ja Canaán mainmea jaton jayata jawékibo jeneberantin masá shinanyamakanon. Neno Egiptonko moa bekanketianra, jatfibi jakon jawékibo en jato iboamati jake —akin jato aká iki.

²¹Jatian faraónman yoia keská, israelitabaon axonkana iki. Jaskáaxon jan jato bekanti kabáyonin niniai carroyabi, ja kakin jawékiatiboribi, Josekan jato menia iki.

²²Jainxon chopá benáshamanboribi jato menipakea iki. Ixonbi ja Benjamínbiribi menia iki, kimisha pacha koríki, jainoax pichika kikin kopí chopá.

²³ Jatian jawen papabiribi bomaa iki, chonka asnon axon, kikinbires meskó jakon jawékibo. Jainxon jatríbi chonka asno awinin axonribi bomaa iki: Trigo, piti jainoax meskó jawékiatiboribi. Ja jawékiatibora iká iki, jokin jawen papan ja jawékiatibo.

²⁴ Jaskati moa kati jato yoia, moa bokanaitian, jato neskáa iki: —Ramiananyamai jakonaxes botan-kanwe —akin. Jatianra jabo moa bokana iki.

²⁵ Egiptonkonix boaxa, Canaáin jakonbires jaton papaiba nokókana iki.

²⁶ Ja moa kaax nokóxon, jaton papa Jacob keshankana iki, jawen bake José jaresparia. Jainxonribi yoikana iki, ja José jatíbi Egipto mainmea jonibaon joni koshi jikimakanaribi. Jaskáakin jaton papa yoikanabi, ikonhayamai raté-kainax, jawebi yoyo iamaa iki.

²⁷ Jaton papa jaskatainbi, ja Josekan joi bemaabo jeneyamakin rebéstankin yoikana iki. Jaskáakin yoikana ikonhayamai iikinbi, ja Josekan kabáyonin niniai carrobo oinna iki; ja carrobo iká iki, jan naneanan já bokanti bema. Ja ointaanpari, ja ikonhayamai iwana shinanbo moa tantipakea iki.

²⁸ Jaskarabo oinnaxpari jawen shinan tantitaanan, ja Israel jawen wetsa jane Jacob iká iki neskati: “¡Moa ea yoiamakanwe, ja nokon bake Joséra moa jake ixonra, en moa ikonhai! Jakopíra, ea mawatamatianbi já oinni ea kaai”, iki.

Egiptonko Jacob nokota

46 ¹ Jaskatax ja Josekan papa Israel, jatíbi jabé ikáboyabi jawen bakebaon boá, Canaán mainmeax kaax Beersebanko nokota iki. Jain nokóxon, jawen papa Isaacnin rabikatitai Diosibi rabikin, yoina reteanan menoxona iki.

² Jatian jain iakea yamé, namá keská meranxon Diossen jawen janen, Jacob kenaa iki. Ja kenaitian aká iki neskáakin: —Jawerin, eara neno iki —akin.

³ Jaskáaketian Diossen yoia iki: —Ea riki, min papan Dios. Jaskara iketian, ja Egiptonko jaai katin rakéyamawe. Jain kaax mia jaketianra, min chiní bakebo en akonbireskin kaimaa, ani jemaaxbo jakanti iki.

⁴ Ja Egiptonko mia kaaitianra, eabi mibé iti jake. Jainoax enribira, ja min chiní bake kaiabo, ja Egiptonkonix pikotaanan en jakiribi min mainko jato beribanoxiki. Jatian mia Egiptonko iiti mawáketianra, ja min bake José, mia mawataitian oinni mibé iti jake —akin.

⁵ Jatian moa jaskáa pekáo, Beersebankonix kaai Jacob tekita iki. Ja kaai tekíkin, ja faraónman bema, kabáyonin niniai carrobaon, jaton papa betanbi jaton awinyabi jaton bakebo, ja carrobaon moa jato napokoomaxon, jato iokana iki.

⁶ Jaskataxa Jacob jatíbi jabé ikáboyabi, moa Egiptonko jaai bokana iki. Jain bokinra bokana iki: Jaton wakabo, jaton carnerobo jainoax jatíbi ja Canaánhain inontian bikana jawékibo.

⁷ Ja Egiptonko Jacob kaaitianra, jatíbi jawen bakeboyabi jawen bababo, jabé boax nokókana iki.

⁸ Ja Egiptonko bokanni Lean bakebaon janebo riki natobo: Jawen reken bake Rubén.

⁹ Ja Rubenman bakebora iká iki: Hanoc, Falú, Hesrón jainoax Carmí.

¹⁰ Ja Simeónman bakebobiribi iká iki: Gemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar; jainoax ja Saúlribi iká iki, cananea ainbo betan bakeaa.

¹¹ Ja Levikan bakebobiribi iká iki: Guersón, Quehat, jainoax Merarí.

¹² Ja Judakan bakebobiribi iká iki: Er, Onan, Selá, Fares, itan Zérah (ja Er betan Onanra, Canaán mainmeax moa mawata iká iki). Jatian ja Faresen bakebora iká iki, Hesrón betan Hamul.

¹³ Jatian ja Isacarnin bakebobiribira iká iki: Tola, Puvá, Job jainoax Simrón.

¹⁴ Ja Zabolónman bakebo iká iki: Sered, Elón, itan Jahleel.

¹⁵ Ja non yoipakeara ike, ja Lea betan Jacobnin, Padán-aramhin inontian bakeaabo. Ja jaton bake ainboribira iká iki, Dina; jatíbi jayakanixa ikana iki, kimisha chonka kimisha joni. Jatíra ikana iki, benboboyabi ainbobo topona.

¹⁶ Jatian ja Gadnin bakebobiribi ikana iki: Sifón, Hagui, Esbón, Suní, Erí, Arodí itan Arelí.

¹⁷ Ja Asernin bakeboribira iká iki: Imná, Isvá, Isví, Bería, itan jaton poi iká iki Sérah. Jatian ja Beríanin bakebo iká iki: Heber betan Malquiel.

¹⁸ Jatíresa iká iki, Jacobnin Zilpáki bakeaabo chonka sokota bake. Ja Zilpára iká iki, Labánman yanka yonoti ainbo; jara jawen bake ainbo Lea menia iki, jan yononon ixon.

¹⁹ Ja Raquelnin Jacob betan bakebobiribira iká iki, José itan Benjamín.

²⁰ Jatian Josekan Asenatki bakeaboribira ikana iki: Manasés betan Efraín; jabora iká iki Egiptonkoniak pikota rabébiros. Ja Asenat iká iki, Potiferan bake; jara Onhainoa ikonma sacerdote iká iki.

²¹ Ja Benjamínman bakebora iká iki: Bela, Béker, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim jainoax Ard.

²² Ja neno non yoiatiresa ike, ja Jacobnin Raquel betan bakea kaikanabo. Jatíbianix ikana iki, chonka chosko joni.

²³ Danman bakebiribira iká iki Husim.

²⁴ Ja Neftalíkan bakebobiribi iká iki: Jahseel, Guni, Jeser jainoax Silem.

²⁵ Ja Bilhára iká iki, Labánman yanka yonoti ainbobiribi; jara jawen bake Raquelnin yonoti inon ixon menia iki. Ja Bilhá betan Jacobnin bakebora iká iki, jatíbianix kanchis bake.

²⁶ Ja Jacob betan Egiptonko bokana jawen kikin kaiboshamanbora ikana iki, jatíbianix sokota chonka sokota joni; ikaxbi ja jawen bakebaon awinbora toponkanamapari iká iki.

²⁷ Ja Egiptonkoxonra, Josekan bakeaa iki, rabé. Jatoyabi ja nokókana jawen

kaibobo toponkanara iká iki, kanchis chonka joni; jatí Jacobnin kikinshaman rarebora ikana iki, Egiptonko.

²⁸ Ja Egiptonko nokotamatianbira, Jacobnin jawen bake Judá Joséiba raana iki; Gosén main nokókanamatianbi jato bechii jonon ixon.

²⁹ Jatian ja Gosén main jawen papa moa nokota ninkáxon, Josekan ja bechii kanoxon, jan kati jawen carro jato jakonshamanhakin benxoamayona iki. Jaskáakin bechii kaxon moa nokoax, jawen papa yosishoko teikotaanan onisi, basichaashaman José ikonbiresi winia iki.

³⁰ Jaskati senenketian, Israelnin jawen bake José aká iki neskáakin: —Baké, ramara ake en miabishaman jiriapari nokon beronbi oinkin. Jaskáakin miabi moa oinnaxa, ea raroshamanres moa mawáti jake —akin.

³¹ Jatian Josekan jawen wetsaboyabi, jawen papa betan ikábo yoia iki neskáakin: —Enpari ishton kaxon faraón yoibatanon, nokon wetsaboyabi nokon kaibobora, Canaán mainmeax neno ebé jaai bekanke.

³² Jainoax jan teetaibobiribi ikaxa, jatíbi jaton wakaboyabi jaton carneroboya bekanke.

³³ Jaskáakin en faraón keshana, mato kenamaa kaketian, ¿Jawenshamanki mato teetai? Akin mato yokata, neskáakin yoinoxikanwe:

³⁴ Non yosibobiribi jaskaraton teepaoni iketian riki, noaboribi yoinabo kaiái teetaibo, akinra ja faraón mato ati jake. Jatian jaskáakin maton yoia, Gosén mainshaman mato imatiki. Ja Egipto jonibo, yoina kaiái joni jato patax jatin keenma ikenbira, mato jain imati iki —akin jato aká iki.

**Egiptonko nokotax,
Jacob faraónhiba kaa**

47 ¹ Jaskatax kaxon, Josekan faraón yoia iki, moara Canaánhinoax beax, Gosén main nokon papa betanbi

nokon wetsabo nokotax tsamákanke. Jabo bekana riki, jatíbi jaton jawékiabi, jaton yoinaboya, akin.

²Jaskáakin faraón keshana pekáo, jawen wetsa pichika katota iki; faraón onanmai kanoxon.

³Ja onanmati jato ioa kaketianra, faraónman jato neskáa iki: —¿Matoki jawen teetaishamanbo iki? —akin. Jato jaskáakin yokata yoikana iki: —Mia riki, non joni koshi. Jaskara ikenra mia non yoiai, ja non anibo janribi ipaoni iketian riki, yoinabo kaii noa janribi teetaibo.

⁴Ja Canaán mainmeax, kikinbiresi jawékiatinin iorai kopí riki, nato Egipto main jakasi noa bekana. Jainoax non yoinabaon piti pastobobi, moa xoxoyamaitian riki, noa neno bekana. Jaskara kopí riki, miara joni koshi iketian, Gosén maintanibires min noa jamanon ixon, mia yokati noa bekana —akin akana iki.

⁵Jaskáaketian faraónman, José neskáakin yoia iki: —Ja min papa betanbi, min wetsabora mibé neno jakasi bekana iki.

⁶Jaskara iken, nato Egipto maira moa miki en jenea iki. Jakopí, ja Gosén maira jakonshaman iki, jain jato imawe. Jawekeska ikaxa, jato xaran jati atipanke, min onanna akonkin waka koiranti onan joni. Jaskara jonibo jake-tianra, ja jonibo min imati jake, yoina koirannaibobiribi iti. Jatianra nokon yoinaboribi jawenayabi koiranon ixon, en jain imati jake —akin aká iki.

⁷Jatian Josekan, jawen papa faraón onanmakin ioa iki. Ja ioa kaax, moa faraónhiba nokóxon, ja joni aniakin shinanbainhanan aká iki, neno joaxa ea iitai, ¿Miaki jawekeskatani iki? akin.

⁸Jaskáaketian faraónman aká iki: —¿Jawetii baritiayarín mia? —akin.

⁹Jatian Jacobnin yoia iki: —Moa riki ea pacha kimisha chonka baritiaya, jatíbiain kawantani jaa. Jatí baritia onitsapiti jaa ikaxbi riki, ea ramakamanbi

nokon yosibaon baritia ikátiaitii nokotama —akin.

¹⁰Jaskáakin yoitaanan, moa faraónhibakeax Jacob pikókaina iki.

¹¹Jaskáxon ja faraónman yoiabo senenhakin, ja Josekan jawen papa betanbi jawen wetsabo, ja Egiptonko iká mai jakonshaman jato menia iki. Jaskáakin jato mai menia, Gosén jane-ya mainko boax jain jakana iki; ja main janeribi iki Ramsés.

¹²Jainxonribira jatíbi jawen kaibobo, Josekan, ja jawékiakanti senenbo jato menikatitai.

Jawékiatinin ititian, Josekan jato akinna

¹³Jaskarabo inontianra, Egipto main itan Canaán main iká jonibo, jawékiatinin iorai mawákaskana iki. Jaskarakana iki, nin jaweranoabi jawékiatibo biti yama iketian.

¹⁴Jatian ja Canaán joniboyabi Egipto jonibaon, trigo bikin kopíakanai korikibobiribi, Josekan tsinkiboa iki. Ja tsinkixon, jain faraón teetai xobon boxon, ja korikibo jain benxoa iki.

¹⁵Jatian Egiptonkobi, nin Canaánhinbi moa koríki yamaketianra, egipcibaon José yoikana iki: —¡Min noa piti meniwe! Koríkioma kopíres min noa piti retemaara, atikeskabiakin min aká itima iki —akinbo.

¹⁶Jaskáakana Josekan jato yoia iki: —Jaskati moa koríki bobi keyota ixon, rama maton yoinabo ea bexonkanwe; ja yoinabo kopí mato en trigo meninon —akin.

¹⁷Jato jaskáakin Josekan yoia, meskó yoinabo bexonkana iki. Ja bekana yoinabo iká iki: Kabayobo, carnerobo, wakabo jainoax asnoboribi. Jaskáakin yoinabo bekanketianra, ja yoinabo kopí Josekanbiribi aká iki, westíora baritia senen, jaton jawékiati trigobo jato meni-boreskin.

¹⁸Jatian moa jato jawékiati menikin jeneti baritia senenaitian, Joséiba

boríbakana iki. Ja boxon neskáakin yoiribikana iki: —Ja rama miiba joríboxon, mia non yoiái riki, parambainkin mia non akaima. Ikon jaskarakon iketian riki, mia non jaskáakin yoiái. Noabo riki, moa kikinbires koríkiomabo. Jainxon ja noa jayata jatíbi non yoinaboribi riki, keyokin moa non mia meniabo. Jaskara ikaxa, rama moa jashaman mia non meniboti jawékibo moa yamake. Ja texea jawékibicho riki, non mai betan non yorabichores.

¹⁹Jaskara iken, ja trigo min noa meniboresti kopí, rama ja non yoran itan ja non main marowe. Jatianra ja faraónman noa jawen kikinbakin yanka yonoti imaabi, noona jawemabi iti iki, jan noa pimái ikax. Jainoax jakonribira itiki, jain noa jaa mainko bananon ixon, ja banati berobo min noa menia. Jatianra ja main banaabo jawékiái jaax, noa itan ja mai mawata keská itima iki —akin akana iki.

²⁰Jaskati moa yoábo yamaketian, ikonbiresi jawékiatinin ikinra, Egipto jonibaon jaton waibo José maromakana iki. Ja jaskáakin José maromakana wai-bora, ja Egiptonko iká jatíbitanishaman maibo, moa faraónmana baneta iki.

²¹Jaskatax ja Egiptonko jakana jonibo, faraónman kikinbakin yanka yonotibo banékana iki.

²²Ikaxbi ikonma sacerdotebaonres, jaton waibo José maromayamakana iki. Jabaonra jaskáakana iki, jabo faraónmanbi jawékiati jato meniaibo ixon.

²³Jaskata pekáora, Josekan jatíbi jonibo yoiái iki: —Jaskara ikaxa, rama matoyabi ja maton maibo, moa faraónmana iki. Jakopíra en mato banati berobo meniai, maton jain bananon ixon.

²⁴Jatian ja maton banaabo moa iketian tsekaxonra, pichika tsamáinoá westíorares, faraón maton meniti iki. Jatian chosko tsamá matona banetara iti iki, jainoabi maton banati, jainoax jainoabi maton jawékiatiboribi —akin jato aká iki.

²⁵Ja Josekan jato jaskáaketian yoikana iki neskáakin: —Miabichores kikinbires

noimis ixonra aká iki, noa jawékiatinin iki keyotainbi, minres noa noibataan jamakin. Jaskara ikaxa, faraónman kikinbakin yanka yonokin noa teemaabi, nona jawemabi iti iki —akin akana iki.

²⁶Jaskara iken, westíora senenhakanti esé Josekan pikoa iki. Ja pikoa eséra iká iki, ja bimi tsekakana pichika tsamáinoá, westíora tsamá faraón menikanti jake, iki iká. Ja jaskáakanti yoini eséra, rama kamanbi jaréske. Ikaxbi ja sacerdotebaonres, jaton wainkonía tsekáa jawékiatibo, faraón meniamakana iki; jaton maibo faraónman iboama iketian.

²⁷Jatian jaskati Egiptoain boax, ja israelitabo Gosén main jaax, ikonbiresi kaikana iki.

²⁸Ja Egipto mainra Jacob jaa iki, chonka kanchis baritia senen. Jatíbianixa ja Jacobnin baritia iká iki, pacha chosko chonka kanchis baritia.

²⁹Jaskara iikin, Jacobnin onanna iki, jawen mawáti nete moa seneni kaai. Jatian jaskara onanxon, jawen bake José kenaxon yoiái iki: —Akonkin noixon ea akinti ixon, min meken ja nokon kishi naman niawe, jaskaaxon jatíbi ja en mia yokataibo ea senenhaxonti ixon, Dios janetaanan ea jen awe. Ea mawáketian, jawekeskáaxonbi Egipto main ea miinyamanoxiwe.

³⁰Jawetianki ea mawatai, ea nenoa tsekabainkin boxon, jain nokon anibo miinmeeta pataxbiribi, ea miinnoxíwe —akin aká iki. Jawen papan jaskáaketian, enra mia jaskáati jake akin Josekan aká iki.

³¹Jatian jawen papan yoiái iki: —Dios janetaanan ea jaskáawe —akin. Jaskáatin keenaitian, Josekan Dios jainbainkin jawen papa yoiái iki, jatianra ja Israel jawen tepitikibi bekepinon kaman, beota iki.

Jawen bababoki, Jacobnin orana

48¹Jaskáayantana basimabi, Josekan ninkata iki, jawen papa Jacob isinai. Jaskara ninkáataan,

jawen bake rabé Manasés betan Efraín bibaini, jawen papa oinni José kaa iki.

²Ja kaax nokóketian, Jacob keshankana iki, jawen bake José ja oinni joá. Ja keshankanatianbi, Jacob raroi jawen rakátiainoaxbi koshiinakainax, yakata iki.

³Jain yakáxon, jawen bake José aká iki neskáakin: —Ja Canaán main iká Betel jemanko ea inontianra, ja jatíbi atipana Dios eki pikóxon, jakonbires janon ixon ea jakon shinanxonkin,

⁴neskáakin ea yoia iki: ‘Oinwe min chiní bakebo en kaimaara, kikinbires icha inóxikanai. Jaskati kaiaxa, maibotiibi janbístaanani ani jemaaxbo janoxikanai. Jainxon ja min chiní bakeboribira, Canaán mai en jato meninoxiki, jatíbitian jatonabiribi inon ixon’ akin.

⁵Jaskara iken, ja neno Egiptonko ea mato betan jaai joamatianbi, min bakeara rabé iki Efraín betan Manasés. Jabora nokon bake rabé Rubén betan Simeón aká keskáribiakin, nokon bakebi keskáribiakin en shinanai.

⁶Ja bakebo pekáo min chiní bakeabora, minabiribi iti iki, jatianra Efraín betan Manasés wetsa ixon jatíbitian jatonan inon ixon papana biti jawéki jatonribi biti iki.

⁷Jatian Padán-aramhinoax jokinra, min tita Raquel en Canaánhinxon mawámaa iki. Ja maxkaketianra, Efrata jemaki nokóti ochóma iká bai kexabi en maiaa iki; ja Efratan janeribi riki Belén —akin.

⁸Jaskáakin yoii iikinbi, ja Josekan bake rabé Jacobnin meraa iki. Ja merataan José neskáakin yokata iki: —¿Nato bake rabéki tson bakebo iki? —akin.

⁹—Nato bake rabé riki, neno Egiptonko iketian, Diossenbi ea menia bakebo —akin Josekan jawen papa aká iki. Jaskáaketian, jawen papan aká iki neskáakin: —Neripari ja min bake rabé ea bexonwe; ja Diossen jawen jakon shinan ea menia shinan en meninon —akin.

¹⁰Ja Josekan bakebo jaskáanontianra, Israel iká iki moa yosishokoira ixon, jakonhakinbobi moa ointi atipanyamaa. Jaskara iketianra, já ochóma Josekan jawen bake rabé ioxona iki. Jato ioxonketian jaton rarokin, jawen baba rabé toataan jato bexeta iki.

¹¹Jawen baba rabé jaskáa pekáo, jawen bake José aká iki neskáakin: —Kikinshamankinra, jakiribi mia en ointi shinanama iki. Jaskara ikenbira, Diossenbi amaares rama min bake rabéyashoko en mia oinke —akin aká iki.

¹²Jaskáa pekáo, ja bakebo jawen papashokon toaketian bichintaan, ja bebon kaax, José chirankootax maikibi bekepia iki.

¹³Jaskáataan Josekan jawen bake rabé bixon, ja Efraín jawen mekayao mekenman metsona iki; jatian Manasésbiribi, jawen mexkao mekenman metsona iki. Jaskáakin jawen bake rabé metsonhanan, jaton papashoko patax jato imaa iki.

¹⁴Jatian moa jaskaaxonabira, jato Dios yokáxonamatianbi, Jacobnin jawen meken rawinonaankin jato manaon sanana iki. Jatian jawen mekayao meken, Efraínman mapo manaon sanana iki; ja chiní ikenbi. Jainxon jawen mexkaokea mekenbiribi, Manasésen mapo manaon sanana iki; jakaya Josekan reken bake ikenbi.

¹⁵Jatian José jawen bakeboyabi, Diossen jakonhanon ixon, Jacobnin moa jato yoixona iki neskáakin: “Mia Dios iketianra, nokon papashoko Abraham betan, nokon papa Isaacnin min joi mia ninkáxonkatiai. Jaskaribiakinra en onanke, nokon titan chixana meranoax pikónontianbi, ea min koiranbea.

¹⁶Jainxon meskó onsá jawékiainoabiribi, min ángel min ea koiranmaa iki. Ja kopí ea keenai riki, ja Diossenbiribi nato bake rabéki, jakonhakin jato shinanxontin. Jabo jaskáa kopíresibira, nokon janeyabi Abrahamman jane itan ja Isaacnin janeribi, jatíbiain

jakon ninkakaanoxiki. Jaskara ikenra, nato bakebaon chiní bakebo, ikonbiresi kainoxikanai”, akin jato aká ki.

¹⁷Jatian jaskáakin, ja Josekan bake chiní Efraín manáon, Jacobnin jawen mekayaokea meken sanana iká iki. Jaskáa ikenbira, ja bake manaon jaskáatin keenyamakin, jawen reken bake Manasésen mapo manaonres, jawen papan mekayaokea meken boxon, Josekan sananmaa iki.

¹⁸Ja jawen reken bake manáon jaskáamaxon, jawen papa metsontaanan José iká iki neskati: —¡Papá, jaskarama riki!; nato nokon reken bake Manasés manaonkaya riki, min mekayaokea meken bexon, min já ponté sananti —akin.

¹⁹Jaskáabi jabiribi jaskáatin keenyamakin, Jacobnin jawen bake José aká iki, neskáakin: —Ikon jaskarakon riki, ja min yoia keská. Ja min reken bakera, kaitaan anani jemaaxboribi jai bokanei. Ikaxbi ja xewinabiresa iki kaai, ja min chiní bake Efraín. Jara kikinbiresi kaitaan, jatíbiain janbístaanbo anani jemaaxbo janoxikanai —akin.

²⁰Jaskáakin José yoia pekáo, ja netenbi Manaséspari Dios yoixontianbi, Efraínpari Jacobnin neskáakin Dios yoixona iki: —Ja Israel joni-baonra anóxikanai, jatíbitian maton jane shinantaanan, jato Diossen jakonhanon ixon, jato neskáakin yoixonkin: ‘Ja Manasés betan Efraín jan akíni Diossenribi, mato akinbanon’ —akin.

²¹Jatian Josébiribi, jawen papan aká iki neskáakin: —Eara moa mawatibi iki. Jaskati ea moa mawákenbira, non Dios mato betan jatíbitian iti jake. Ja Diossenribira, non yosibo jain ipaoni mainko mato banémaribanoxiki.

²²Miabichoresiki, min wetsabo xewinabaina joni koshi jikimakana. Jaskara mia ikenra, ja amorreobo betan retean-naxon en jato bichinni Siquem mai, mia itan min chiní bakebo en meniai —akin.

Ja akinbicho Jacobnin jato yoia

49¹Jatian Jacobnin, jawen bakebo kenaxon jato yoia iki neskáakin: “Ramapari, neribekanwe, jaskara iikax mato iki kaaibo, en mato yoinon.

²Ea riki maton papa Jacob, jaskara iken en mato yoiaibopari ea ninkáxonibekanwe bakebó, akin.

³Jato jaskáa jaki bekanketianra, jawen bake Rubénpari neskáakin yoia iki: Mia Rubén riki, bakeranon koshi inontian en bakeaa ikax, nokon reken bake; jakopíra ea miki koshia iká iki. Jaskara ikax, mia koshi shinanya iketianra, mia rabibainhanan anani joniakin mia shinanni, miki chipónoxikanai.

⁴Jaskara miashaman, nokon reken bake ixonbira aká iki, ea min akonbireskin jakonma shinanmakin. Ja jakonma min ea shinanmaara iká iki, nokon onan awin ea teanaanxon. Jakopíra, rama moa nokon reken bakema keská ikax, aniparo jene jawen keenaobiribi boí itai keskáres ikax, mia minbix koirameyamaa iki, akin aká iki.

⁵Jatian ja Simeón betan Levíbiribira, siná yoina keská ixon, ishtonbires siná-taan jato reteai joni rabébiribi iki.

⁶Jakopíra, jaskara atin keenkinres maton jato reteai, ea mato betan jatin itan maton tsinkítianbo itinribi ea keenyamaa iki. Jaskarabo ixonribi maton akai, yoinakibobi siná-taan moa niamanon ixon, jaton tae chiponobo jato xatenaankin.

⁷Jaskati yoinabo ikai keskati sinaitaibo ikaxiki, mato kikinbires jakonma jonibo. Maton jaskaraninbira, Israel jemabotiibi en mato janbismaa, mato jatíbiain janbisax jaresabo inóxikanai, akin jato aká iki.

⁸Jainxon Judábiribi yoia iki neskáakin: Mia nokon bake Judákanbiribira, jato betan reteanankin min jatoaresnoxiki. Jatian min wetsabaonbiribira, mibebon joxon chirankootaan mia rabinoxiki.

⁹Jainoax miabiribi riki, kikinbires ino siná yoina biax koirani rakáketian, tson pataxtima keská. Jaskara siná iketianki, ¿Tson jaskara siná yoina pataxti iki?

¹⁰Mia Judá Diossenbi joni koshi imaa iketianra, tsonbi min toan wetsa koshi imati yamake. Jainoax ja koshi jikimaxon mia menikana mia jaki koshiti kekótiribira, tsonbi mia bichinti yamake. Jawetianki ja nato neten jatíbitian apo iti joni joai, jan joxónresa ja kekóti mia bichinnoxiki. Ja joniribira, jatíxonbi jawen joi ninkáxonoxikanai.

¹¹Ja joni joxónribira, uva ichaira iketian, jawen burro bake ja uva jiwiki nexanoxiki. Jainxon uva jene vinoakanatonribira, jawen chopá betanbi jawen tari jan patsánoxiki.

¹²Ja apo iki joai joniribira inóxiki, uva jene xewinbainbires jakonshaman beroya keská ikax, metsáshaman. Jainoaxibira inóxiki, leche xewinbainbires joxoshaman xeta keskaya, akin.

¹³Jainxon Zabulónbiribi yoia iki: Miabiribira, aniparo kexá janoxiki. Mia jain jaketianra, wetsankoniax beaxbo, ani wapórobo min repintiain repinoxiki. Jatian mia jain jaa min mai senenabiribira inoxiki, Sidón mai senenainko akin aká iki.

¹⁴Jatian ja Isacarbiri yoia iki: Mia Isacar riki, iwe jaweki papimakanai yoinabo keská ikax, kikinbires koshi joni. Jaskara ikaxa, jawen jatinkobiribi yoina tantimakana jakonbires tantia keská ixon, mia meskóakin ramiakanabi, min jato kopíamanoxiki.

¹⁵Jaskara ixon min oinna, ja mia jain jaa mai jakonshaman jain jati jisá ointaan, mia yanka yonokin teemakanabira, jakonshaman shinanyaxonres min jato teexonoxiki, akin aká iki.

¹⁶Ja jawen bake Danbiribi yoia iki neskáakin: Minbiribira, joni koshi jikitaan min kaibo israelitabo jato akinoxiki.

¹⁷Mia Danra inóxiki, bai kexa rono tsamátaan, joni peyakaya kabayobo

kaaitian, jaton tae chiponki natéxtaan jato pakeai keskábo. Jakopíra, ja mii patax iká jemabo ikonbiresi matoki rakénoxikanai akin jawen papan aká iki.

¹⁸Jaskáakin jawen bake yoitaan, Jacob iká iki neskati: ¡Nokon Ibó min ea jamanon ikaxa, ea miki koshiananbi mion manati jenéyamai! iki.

¹⁹Jainxon Gadbiribi neskáakin yoia iki: Mibé reteananira, reteananai jonibo benóxikanai. Jaskati bekankenbira, min jatoaresa jabati bokanaitian, jato chibanhanan min jato keyonoxiki akin aká iki.

²⁰Jatian Aserbiribi neskáakin yoia iki: Miabiribira, kikinbires icha jawékiatia ikax, jawebi yoronyamanoxiki. Jaskara ixonra, apobaon jawékiái keskáshamanbo jawékiáires mia janoxiki, akin aká iki.

²¹Jainxon Neftalíbiribi neskáakin yoia iki: Miabiribi riki, jatíbibo jato jakonhaxonres jakinti shinanya ikax, westíora yoina jawen bakeboyabi metsáshoko ikax, tsonbi jaweyamaa kawanhatanai keská, akin aká iki.

²²Jawen wetsa bakebo moa jaskáakin yoitaan, Josébiribi aká iki, jawen chiní bakeboyabi jaskara iti yoikin neskáakin: Mia José riki, jene ochóma westíora jiwi niáx, kikinbiresi bimia keská. Jainoax ja jiwi ponyanbo, chikékana tanai neeinatai keskáribi.

²³Ikaxbi ja jakonma shinanya joni-baonra, mia omáskin mikiakin jakonma shinankana iki; jatíbitian mia ramiati shinanyares ixon.

²⁴Miki jaskábokanainbira, ponté jakon shinanyares ikax, mia jawetianbi rakéyamanoxiki. Jakopíra, ¡Nokon Dios en ichabires iráke akai!, janres jatíbi jawéki atipanketian. Jainxonra en iráke aribai, jan jato ikinna ixon, jatíbitian jato akinhanan jato koiranaitianribi.

²⁵Ja min papan Diossen mia akinti kopíra, en já iráke akai. Já riki, jatíbi atipana Dios; jaskara ixonra, jawen

jakon shinanman mia jakonhati iki. Ja naikanmea jakon jawékibaon, itan ja aniparo chichokeya jakon jawékibaonribira, mia jan jakonhati iki. Jainoax ainbobaonribira, jakonhakin bakeataanan, jakonhakinribi jaton bakebo jawékiamakin jato aniakanti iki.

²⁶ Jaskara iken, ea nokon anibaon aní bebonbiresa, mia nokon bake iketian, Diossen mia jakon imanon ixon, en mia Dios yoixonai. Ja moatianbi japaoni keyá manain iká jakon jawékibo min oinnai bebonbiresa, Diossen jawen jakon shinanman mia jakonhanoxiki. Mia José riki, min wetsabo xaranmea, Diossenbi mia katota, akin aká iki jawen papan.

²⁷ Jatian senentianbi, ja Benjamínbiribi yoia iki neskáakin: Miara inóxiki, westíora pimís yoina siná keska. Ja siná yoinanin akai iki, yamékiri piti bixon janbichopari pikin. Jatian moa yantanpake akai iki, ja texeawana, wetsabo pikinkin”, akin aká iki.

²⁸ Ja non yoipakeabora ike, ja chonka rabé Israelnin bake infbo. Ja jawen bake westíorabokira, jawen papan jaskábiribi ikannon ixon, jato Dios yoixonpakea iki.

Jacob mawata

²⁹ Jaskáakin jato yoikin senenhayontaan, Jacobnin jawen bakebo yoia iki: “Moara ea mawatibi iki. Ja nokon anibo minmeetainkoribi ea miinnoxikanwe. Ja jain miinmeekana kini riki, ja Efrón janeya heteo jonin mainko iká.

³⁰ Jara, Canaán main iki; ja Macpelá iká bekeiba Mamré manan ikainko. Ja kinira, Abraham maroa iká iki Efrónmana; jacobiribi jain miinmeeti shinanxon.

³¹ Jaskáti shinanxon bia ikaxa, ja Abraham jawen awin Sara betanbi jain miinmeeta iki. Jainoax jainribira miinmeekana iki: Isaac betan jawen awin Rebeca, jainoax Learibi.

³² Ja jain miinmeeti kinira, hitita joni-baona Abraham maroni iká iki”.

³³ Jatian jaskáakin, jawen bakebo moa yoikin senenhataan rakáxon, ja Jacobnin moa maxkaa iki.

50 ¹ Jaskáakin jawen papan moa maxkaketian, ikonbiresi onískin winiananbi, jawen papan yora teikobainxon Josekan bexeta iki.

² Jaskati senenxon, ja mawábaon yora jaskáibiribi jonibo, jawen papan yora pisitima raon amaxon, jainpari rakanxonti, Josekan jato yoia iki.

³ Jatian ja mawá yora jaskáakin raonyonxon, chosko chonka nete senenpari miinyamakana iki; ja raon jawen yora taraxmai kaman. Jaton axébiribi jaskara iketianra, jaskáakana iki. Ja Egipto jonibaonribira, kanchis chonka nete senen, José onískinkana iki.

⁴ Jaskati jawen onís shinan moa tantipakea pekáo, ja faraónman joni koshibo Josekan yoia iki neskáakin: —Ea keenai riki, maton jisá ea mato betan jakonbires iká iketian noibataan, faraón maton ea neskáakin yoixonti:

⁵ Ja nokon papanra, jayá maxkakinbi ea aká iki, jan yoia joibo en senenhaxonai onanti inon ixon, Dios janemataan ea neskáakin yoikin: Moa en maxkaketian, ja Canaán main iká kininko ea miinnoxon bonoxikanwe, akin. Jakopíra ea keenai, faraón maton ea jaskáakin yoixontin. Ja kini meran, nokon papan yora moa niaaxa, ea joríbatiki —akin jato aká iki.

⁶ Jato Josekan jaskáaketian, faraón yoixonkanara, José kenaxon neskáakin yoia iki: —Atanwe, min papa miinkin; Dios janemataan min jaskáati mia jan yoiantana keskáakin —akin aká iki.

⁷ Jaskáakin yoia, José jawen papan yora miinni kaaitian, faraón betan teetai joni koshiboyabi jatíribi Egipto jonibo jabé bokana iki.

⁸ Ja José kaaitian chibani bokin, Jacobnin kaibobaon jaton bakebo, itan jaton yoinabobicho Gosén main potabainkana iki.

⁹ Jainoax jatíribibo bokana iki, kabáyonin peyakaabo, jainoax kabáyonin

ninia carronbaonribi bokana iki. Ja kopíra, ja José chibani bokanabo iká iki, kikinbires icha joni.

¹⁰Ja boax, Atad akanainko iká wainko nokókana iki; ja iki Jordán paro ochóma iká. Jain moa nokóxonbira, ja Josekan papan yora miinyamaparikin, onantishamanhakin kanchis nete senenpari rakanax, ja José masá shinankiini itan onískiini winikana iki.

¹¹Jaskati ja yora rakana oinnax, Egipto jonibo ikonbiresi onisi winikaitian, Canaán jonibo ikana iki: “Ja egipcioabaonra mawá miinkin onantishamanhakin akanai”, jaton noia joni koshi mawata beaxa ibirakanai, iki. Jatian jaskáataan, ja jainoax jaskákana janekana iki, Abel-misraim, akin.^c Ja jaskáakin janekani riki, Jordán paro keiba iká.

¹²Jaton papan yora jaskáaxonra, jawen bakebaon senenhakana iki, ja jaton papa jiria inontian, jawen yora jaskáaxonti yoini joibo.

¹³Jato jaskáati yoia ixonra, jawen bakebaon jaton papan yora bokana iki, Canaán ikain Macpelá main iká kininko. Ja kinira iká iki, jatobiresbiribi mawatax jain miinmenoxon, hitita joni Efrónmana Abraham maroa. Ja kini-ribira iká iki, bari pikotaiori Mamré akanai manan ochóma iká.

¹⁴Jatian jawen papan yora moa miinkin senenhataan, José jawen wetsaboyabi jatíbi jabé boabo, moa Egiptonko beribakana iki.

José mawata yoia

¹⁵Moa jaton papa mawáketian, Josekan wetsabaon neskara shinanna iki: “Jawekeska ixonra, ja non papa moa mawata iketian, Josekanbira non já ramiani iketian, jan kopikaakin nokiakin rami shinanai”, iki ixon.

¹⁶Jaskáxon westífora raankana iki, jaton wetsa José neskáakin yoiti: “Ja

non papa mawatamatianra, noa min wetsabo yoia iki,

¹⁷mia neskáakin yoiti: ‘Ja min wetsabo mia rami ax miki ochakana ikenbi, moa jaskara jawékibo jato shinanon-yamawe, iki ja non papa iká’. Jaskara iken, rama mia non yoiai riki, mia non jaskáakin ramiabo ikenbi, moa nokiakin min ramiakin shinantima. Noaboribira min papa Jacobnin Diossen yonotibo iki”. Jaskáakin ja raankanatonin rebés-tankin José yoia, winipakea iki.

¹⁸Ja joi bemakanatonin moa yoikin senenhaketianribi, ja Josekan wetsabo nokótoshita iki. Ja nokotax ja bebon chirankootaan, maikibi bekepixon yoikana iki neskáakin: —Noa neno ikábo riki, min kikinbires yanka yonoti jonibo —akinbo.

¹⁹Jaskákanaitian jato Josekan yoia iki: —Rakéyamakanwe; jawekeskatax-bira Diossen toan ixon en mato ramiati atipanyamake.

²⁰Maton shinanra iká iki, ea ramiati. Jaskara ikenbira, ja maton shinanna keska imayamataan, mato jakonhanon ixonres, Diossenbi ea neno imaa iki. Jaskáakin Diossenbi ea neno imaa kopíresa, icha jonibo en jato akinna, jakonbires japarikanke.

²¹Jaskara ikenra, mato jawekeskataxbi eki rakéti yamake. Enra maton bakeboyabi, mato jawékiatibo meniti jake —akin jato aká iki. Jaskáakin jakonhakinres jato yoibainhananra, Josekan jawen wetsabaon jakonmatani shinanni itai shinanbo, jato tantimaa iki.

²²Jaskatax, ja José jawen papan kaiboboyabi, Egipto mainko jakana iki. Jatian ja Joséra jaa iki, pacha chonka baritia senenres.

²³Ikaxbi ja Joséra mawata iki, jawen bake Efraínman bakebaon bababaon bakebo oinbaini. Jainxonribira jawen rarebo inon ixon, jawen baba Makirnin

^c 50.11 Abel-misraim iki iká riki: Egipto jonibo jainoax onisi winikani, iki iká.

bakebo bia iki. Ja Makir iká iki, Manasésen bake.

²⁴ Jatian jaskara iikinra, Josekan jawen wetsabo yoia iki neskáakin: “Eara moa basima mawáti jake. Ikaxbira mato Diossen akinoxiki; jainxonra nato Egipto mainmea mato pikonoxiki. Jainoa pikotaananra, ja moatianbi Diossen jato mai meninoxon, Abraham, Isaac, Jacob, jabo yoiniaian mato bonóxiki”, akin.

²⁵ Jainxon Josekan, jawen wetsabaon paranyamakin akonkin yoikanai onannoxon, Dios janebainhanan jato yoia iki neskáakin: “Diossa jatíbitian mato betan inóxiki. Jakopí, nato Egipto mainmeax pikoti kakin, nokon xaoribi ea boxonoxikanwe”, akin jato aká iki.

²⁶ Ja Joséra mawata iki, pacha chonka baritayanix. Ja mawáketianra, pisitima raon ayonxon taraxmaxon, cajón meran niaanan Egiptonko benxoakana iki.

ÉXODO

Iboaxon jato yanka yonokana itan jaskatax israelitabo xabakaakana

Egiptonkoxon israelitabaon masá tenea

1 ¹Natobo riki Jacob betan Egiptonko nokóni israelitabaon janebo, westíorabora jaton awinyabi jaton bakeboya ikana iki:

²Rubén, Simeón, Leví, Judá,

³Isacar, Zabulón, Benjamín,

⁴Dan, Neftalí, Gad jainoax Aser.

⁵Jatíbi Jacobnin chiní bakebora kanchis chonka ikana iki. Joséra moabi Egiptonko iká iki.

⁶José betan jawen wetsabo, jainoax jatíbi ja janontian janí jonibora mawákana iki;

⁷ikaxbira israelitabo icha bakeax ikonbiresi kaiax kikinbires koshi ikana iki. Ja maira ja jonibaonbires bochoa iká iki.

⁸Jawetio basi iitira, Egiptonko bená apo iká iki, janra José onanama iká iki, jaskákinra jawen jonibo yoia iki:

⁹“Oinkanwe, israelitabora noa xewina icha ikanai, itan noa winoa koshi ikanai;

¹⁰jaskara iketianra, bebon kaikanaketian shinanshamanxon jan jato bechiteti non ati jake, jaskáayamabira, reteantitian noa akí non rawíbo betan rabékanti iki, jaskatax nato mainmeax bokanti iki”, akin.

¹¹Jaskákinra egipcibaon israelitabo ikonbireskin jato yankabires koshi teemanoxon jan jato koiranxon imatibo janepakekana iki. Pitón betan Ramsés jemara jato amakana iki, ja jemabaonra faraón Egipto apon, jawékiatibo benxoai iká iki.

¹²Ikaxbi ikonbireskin isinhakin jato masá tenemakanabira, bebonbires kaikanana iki. Jaskara iketianra, egipcibo ikonbiresi jatoki rakékana iki.

¹³Ja egipcibaonra, yanka yonokin israelitabo ikonbireskin jato masá tenemakanana iki.

¹⁴Ladrilloai mapó meínni kerásti teera jato amakana iki, jainxonra jatíbi wain teebo amakin jato isinhakana chexakakin masá tenekana iki. Jatíbi jaskarabo amakinra, israelitabo ikonbireskin jato masá tenemakanana iki.

¹⁵Jaskáaribakinbira, ja hebreo ainbobo jan bakenmai Sifra betan Fúa, Egipto apon yoia iki:

¹⁶—Jawetianki hebreo ainbobo maton bakenmai, ja pikóbena jawen jakina oinkanwe. Ainbo iketian reteyamakanwe, ikaxbi benbo iketian ¡Retekanwe! —akin.

¹⁷Jaskara ikenbira jato bakenmaibaon, Dioski rakékin, Egipto apon yoia keská senenhayamakana iki, jaskákinra benbo bakebo reteyamakana iki.

¹⁸Jatianra Egipto apon ja ainbobo kenamaxon jato yoia iki: —¿Jaweati benbo bakebo maton reteyamaarin? —akin.

¹⁹Jatianra ja ainbobaon yoia iki: —Hebreo ainbobokayara egipcibo keskáma iki. Jaskarama ikaxa jaton yora koshiorabo ikax, jato imai noa nokotamatianbi moa bakenkanai —akin.

²⁰Jaskataxa israelita jonibo bebon kaikareskana iki, jainoaxa ikonbiresi koshikareskana iki.

²¹Ikaxbi jato bakenmaibo Dioski rakékanaitianra, jan jato jakonhakin akinna, jaton rareboribi icha kaikanana iki.

²² Jatian Faraónmanbiribi, jatíbi jawen jonibo jato yoia iki: “Jatíbi hebreo benbo bake pikotaibo jeneki potakanwe, ikaxbi ja ainbo bakebo reteyamakanwe”, akin.

Moisés pikota

2 ¹ Westíora Leví jonira jawen kaibo ainbo betan wanoa iki,

² jara toota iki, jaskatax westíora benbo bakeya iká iki. Jan oinna ja benbo bake metsá iketianra, kimisha oxe senen jonea iki;

Moisés bake tasakan toxbata merakana.

³ ikaxbi, bebonbires basi joneti atikoma iketianra, junco pei tasá bixon, senpa betan boín jatíbi xabábo jene weinaketian xépokin boyaa iki, jaskáaxonra ja bake ja tasá meran axon, Nilo paro kexá junco pei meran aká iki;

⁴ jainxonra, ja bake jawekeskabo winónaketian ochóchaaxon ointi ja baken poi yoia iki.

⁵ Jaskáaxon iikin oinnara, faraónman bake ainbo paron nashii ipakea iki, jatianra jawen yonoti ainbobo betan paro kexa kawaantankin, junco pei meranoa tasá meraa iki. Jatianra jawen yanka yonoti ainbo, ja tasá biti raana iki.

⁶ Ja tasá kepentaanan oinnara, westíora benbo bake ja tasá mera-noax winii iká iki, ja faraónman bake ainbaonra noibakin onisaa iki, jatianra

neskata iki: —Natora hebreo benbo bake iki —iki.

⁷ Jatianra neskara akáki jawekeska iti iki ixon, ja baken poin, ja faraónman bake ainbo yokata iki: —¿Min jisáki jakon iti iki, jan bake aniai hebreo ainbo, jan nato bake xoma amati en kenati? —akin.

⁸ —Ja ainbo ointanwe —akinra faraónman bake ainbaon aká iki. Jatianra ja xontako ja baken tita kenai kaa iki,

⁹ jatianra moa joketian ja faraónman bake ainbaon, yoia iki: —Nato bake bixon, ea aniaxonwe, ja min tee kopíra en mia kopíati iki —akin. Ja bakera jawen titan boxon, ania iki,

¹⁰ jatianra moa bake aniketian, faraónman bake ainbo jawen titan menia iki. Jara jawen bakebi keská itiakin onanhakin bia iki; jara Moisés akin janea iki, jainoaxa neskata iki: —Enra jenemea bia iki —iki.

Egiptonkoniax Moisés jabata

¹¹ Jatianra moa anii senenax, Moisés jawen kikin kaibobo oinni kaa iki, kaxon jato oinnara, ikonbires chorish tee akí ikana iki. Jainxonra meraa iki, westíora egiptionin jawen kaibo israelita rishkiaitian.

¹² Jatianra jatfíbaien oken oinbekonabi jain tsoabi yamaketian, ja egiptio joni retexon, mashin miinna iki.

Israel jonibo faraónman jakon-maakin yonokin masá tenemea.

¹³ Ja wetsa nete xabáketianra, jakiribi karibaa iki, jatianra rabé israelita reteananaí oinna iki. Jatianra jan ramiakin peoa yokata iki: —¿Jaweatiki min kaibo ikenbi ja meeti mia itiai? —akin.

¹⁴ Jatianra ja hebreonin yoia iki: —¿Tsonki noo xaran koshi itan joi benxoai iti mia imaa iki? ¿Minki ja egipcio aibata keskáakinribi ea reteti shinanai? —akin. Ja ninkatata Moisés raketa iki, jan egipcio joni reteibata moa onankanke ikax.

¹⁵ Jaskaakin Moiséssen egipcio joni retea onanxonra, faraónman retenoxon jato benamaa iki; ikaxbira jabati kaax Moisés Madián mainko jaa iki. Jain ikaxa pozo patax yakata iki.

¹⁶ Madiánhinoa jonin janera Reuel iká iki, jara ikonma sacerdote iká iki, jara janchis bake xontakoya iká iki. Ja netera, jabo jaton papan carnerobo onpax xeamaxonon pozonkonía onpax bixon jain onpax atinko bochoai bokana iká iki,

¹⁷ ikaxbira yoina koiranaibo bexon jawetires ixonbi jainoa jato potaa iki. Jatianra Moiséssen wenixon jato akinna iki, jaskáaxonra ja carnerobo onpax xeamaa iki.

¹⁸ Jatianra ja xontakobo, jawen papa ikain banékanketian, jan jato yokata iki: —¿Jawe kopíki, rama mato ishtonhira jóá? —akin.

¹⁹ Jatianra jabaon yoia iki: —Westíora egipcio joninra, yoina koiranaibaon noa ramiati ikenbi noa akinke, jaskáa pekáora onpax bixon, non carnerobo noa xeamaxonke —akin.

²⁰ Jatianra Reuelnin jato yoia iki: —¿Jatianki ja joni jawerano iki? ¿Jaweatiki maton jabicho potabeirana? ¿Pii jonon kenatankanwe! —akin.

²¹ Jatian jaskatata Moisés Reuelnin xobonko jaai banénox, jen ika iki. Japekáora Reuelnin jawen bake Séfora awinhanon ixon menia iki,

²² ja ainbaon bakeara benbo iká iki, jara Moisésnin Gersón akin janea iki,

já yoyo ika iki: “Wetsankoniax joaxa, wetsa main ea itiai”, iki.

²³ Moa basi iitira, Egipto apo mawata iki. Jaskara ikenbira israelitabo yanka yonokataipari ikax, chexakaati ishi iki yoyo iananbi winikana iki. Jatianra onisaitian Diossen jato ninkata iki,

²⁴ jatianra masá tenei joikanaitian jato akinna iki, ja Abraham, Isaac, jainoax Jacob betan ja senenhabe konti joi aní shinanxon.

²⁵ Jaskara tenekanaitian onanxonra jato Diossen oinna iki.

Diossen Moisés kenaa

3 ¹ Wetsa netera Moisés jawen rayós Jetronin carnerobo koirani iká iki, jara Madiánhinoa ikonma sacerdote iká iki, jain jawebi xoxoyamai mai shitaibainkin carnerobo boí kaaxa, Horeb janeya Diossen manan ikain nokota iki.

² Jainoaxa moxa jiwishoko zarza chii tiritai meranoax, Ibon ángel jaki pikota iki. Jatianra Moiséssen kikinshakin oinxon onanna iki, ja moxa jiwishoko zarza tiritibi menoti keyóyamai.

³ Jatianra shinanna iki: “¿Jawe jawé-kibira jaskaisma iki! Oinparibatanon,

Moiséssen zarza jiwí tiritai oinna.

jawe kopíki ja jiwishoko zarza tiritibi keyóyamai”, ixon.

⁴Jatianra Ibon oinna ja oinni kaai Moisés jaki ochómaitian, moxa jiwi zarza meranxon kenaa iki: —¡Moisés! ¡Moisés! —akin. Jatianra Moiséssen aká iki: —Neno riki ea —akin.

⁵Jatianra Diossen yoia iki: —Ochoma joyamawe. Min sawea taopewe, jain mia niara iresama mai iki —akin.

⁶Jainxonra yoiribia iki: —Eara min rekenbaon Dios iki. Ea riki Abrahamman, Isaacnin, jainoax Jacobnin Dios —akin. Jatianra Dios ointinin rakékin, Moiséssen jawen bemanan mapoa iki,

⁷Ikaxbira Ibon yoiboresa iki: —Egipcionko iká nokon jonibaon jaskáakin masá teneaira en akonbireskin oinke. Jato teemaibaon jato aká isin tenei ishi ianan jakonmai yoyo ikanaira en ninkáke, ja masá tenekainaira en akonbireskin onanke.

⁸Egipciobaon koshinkonia jato kishpinmati kopíra ea joke; nato mainmeara en jato tsekai, ani itan mai jakonhainra en jato boai, jainra icha leche itan mishkin jake. Ja main jabora cananeobo, hititabo, amorreobo, ferezeobo, heveobo itan jebuseobo iki.

⁹Ointa, israelitabo masá tenei jakonmai yoyo ikanaira en ninkáke, egipciobaon akonbireskin jato isinhakana masá tenemakanairibira en oinke.

¹⁰Jaskara iketian, moa katanwe, Egipcionkonía nokon joni israelitabo tsekanon ixonra faraónhiba en mia raanai —akin.

¹¹Ikaxbira Moiséssen Dios yoia iki: —¿Jatianki ea tsoa iki, Egipcionkonía israelitabo tsekai ea faraón bebon kati? —akin.

¹²Jatianra Diossen yoia iki: —Eara mibé iti iki, ja enbi mia raanai onantira neskara iti iki: Jawetianki, Egipcionkonía nokon jonibo min tsekai, jatianra nato mananmanxon jatíxonbi maton ea rabiti iki —akin.

¹³Ikaxbira Moiséssen yoia iki: —Kaxon israelitabo en yoiabira atikoma iti iki: ‘Maton rekenbaon Diossen ea matoiba raana riki’, akin en jato aketianra, ea yokákanti iki: ‘¿Jawe janerin?’ akin. Jatianki, ¿En jaweraki jato yoiti iki? —akin aká iki.

¹⁴Jatianra Diossen yoia iki: —Eara Ea Iki. Jatianra ja israelitabo min yoiti iki: ‘Ja Ea riki ikaitonriki ea matoiba raana’ —akin.

¹⁵Jainxonra Diossen Moisés yoiribia iki: —Jainxonribi israelitabo yoive: ‘Ja Ibo, maton rekenbaon Dios, ja Abraham, Isaac itan Jacobnin Diossenra matoiba ea raanke’. Nato nokon janera jatíbitianbires iki; ja janera jatíbi pacha baritiabo winókaabi jabi iki.

¹⁶Kaxon, Israel joni koshibo tsinkixon jato yoitanwe: ‘Ja maton rekenbaon Ibo Dios, ja Abraham, Isaac, Jacobnin Diossenra, Egipcionkoxon mato masá tenemakanai oinxon, matoakin shinanxon eki pikoxon ea yoike.

¹⁷Jainxonribira ea yoike Egipcionkoxon maton masá teneaitian jainoa mato tsekati, jainxonra ja cananeo, hitita, amorreo, ferezeo, heveo itan jebuseobaon mainko, jain icha jawékiati ja mainko, mato boai ea yoike’, akin.

¹⁸Min yoiaara, joni koshibaon mia ninkáxonkanti iki; jatianra Egipto apo oinni jato betan mia kati iki, jainxonra min yoiti iki: ‘Ja Ibo Dios, ja hebreobaon Diosra noki pikóke. Jaskara iketian, tsoa jonibi jain jaama mananman noa kabatanon noa jenewe, nenoax kimisha nete bain kaxonra, non Ibo Dios yoina retexon non menoxonti iki’, akin.

¹⁹Ikaxbi ja Egipto apo jato raankashamai jaskataira, en kikinhakin onanke, jeen inon ixon akonbireskin en teayamaara jato raantima iki.

²⁰Jaskara iketianra, nokon koshi en pikoti iki, egipciobo mawánon ixonra jaton mainxon jatíbi ratéti meskó jawékibaon en jato isinhati iki; jaskara iká pekáora Faraónman jato pikómatai iki.

²¹Jainxonribira, en amaa egipcioabaon, israelitabo jakonhati iki, jaskataxa ja pikoti boí jawebioma bokantima iki.

²²Ainbobaonra westíoraxonbo jato patax iká egipcio ainbobo, iamaxon jabé jaa wetsa ainbo inonbi, plata aká jawékibo, oro aká jawékibo, itan ja saweti chopabo meninon ixon yokákanti iki, jabora maton benbo bakebo, itan ainbo bakebo maton sawemati iki, jaskáxon jatíbi jawéki egipciobo maton bichinara, jawékioma banékanti iki —akin aká iki.

4 ¹Jatianra Moisésen yoia iki: —Jabaonra ea ikonhatima iki, jainxonribira en yoia ea ninkáxonkanti iki. ‘Ibonra mia oinmaama iki’, akinresa ea akanti iki —akin aká iki.

²Jatianra Ibon yokata iki: —¿Ja min tsomaaki jawe iki? —akin. Jatianra Moisésen aká iki: —Kekóti riki —akin.

³—Jatianra maiki potawe —akin Ibon aká iki. Jatianra Moisésen maiki potaa iki, jaskaatianbira, ja kekóti rono baneta iki. Jatianra ja patax iamai Moisés ishtoa iki,

⁴ikaxbira Ibon yoia iki: —Jinan yatanwe —akin. Jatianra Moisésen ja rono yatana jakiribi moa kekóti baneta iki.

⁵Nato min akára, Ibon mia nokoa ikonhakanti kopí min aká iki, jara min rekenbaon Dios iki, Abraham, Isaac, Jacobnin Dios

⁶akinra Ibon aká iki. Rama min chopameran xochi ponté min meken niawe. Moisésen jawen xochinko meken niataanan tsekaxon oinnara moa yora payoti isiman yatana waxmen keska joxo iká iki.

⁷Jatianra Diosen yoia iki: —Min meken xochinko niaribiwe —akin. Jatianra Moisésen jaskáa iki, jatian jawen meken jakiribi tsekára, jatíbi jawen yorayabi moa kikinni benxoa iká iki.

⁸Japekáora Ibon yoia iki: —Rekenhakín ja oinxon onanti min akenbi ikonhayamaxon itan min yoiabi

ninkáyamaxonra, jakiribi min jato axonaton mia ikonhakanti iki;

⁹ikaxbi ja rabéakin ja oinxon onanti min jato axona jaweratobi ikonhayamaxon, itan min yoia mia ninkáyamakanketianra, Nilo paro onpax weaxon min maiki chikoti iki, ja paro onpax min chikoa maiki nokotaitianbira jimi banéti iki —akin.

¹⁰—¡Jawe ireskiaipanón, Ibó! —akinra Moisésen aká iki. Eara jakonni yoyo iti onanma iki, natora bakish itan ramabichoma iki, ja min yonoti betan yoyo ikaitianbichoma riki, moabira jaskara ea iká iki. Ja yoyo ikira jatíbitian ea kebénoresai, ika iki.

¹¹Jaskákenbira Ibon yoia iki: —¿Tsonki joni kexá menia iki? ¿Eamarin jato yoyo iosma imai, pabe imai, benche imai, iamaxon jato oinmaribati atipana?

¹²Jaskara iketian, katanwe, mia yoyo ikaitianra ea mibé iti iki, jaskati mia yoyo itira en mia onanmati iki —akin.

¹³Jatianra Moisésen yoikin teaboresa iki: —¡Ea jaskáyamawe, Ibó, ea raanyamawe, wetsa jonikaya raanwe! —akin.

¹⁴Jaskáaketianra Moiséski sináxon Ibon yoia iki: —¡Ikaxbikan min wetsa Aarón, ja levita jain ikayanon! Enra onanke jara jakoni yoyo ikai iki. Jaskarares ibápananra mia bechii já joai, jatianra mia oinnax ikonbiresi raroti iki.

¹⁵Jabetan yoyo iwe, ja min yoitibo jatíbi yoiwe; mato yoyo ikaitianra ea mato betan iti iki, jainxonra en mato onanmati iki, ja maton ati jawékibo maton anon ixon.

¹⁶Enbi yoiái keskákinra min Aarón yoiti iki, ja min yoiara tekikin Aarónman jonibo yoiti iki.

¹⁷Nato kekóti botanwe, janra ratéti jawékibo min ati iki —akin.

Moisés Egiptonko baneta

¹⁸Jatianra Moisés jawen rayos Jetronin xobonko moa kariba iki,

jainxonra yoia iki: —Eara Egiptonko karibati jake, ja nokon kaibobo ikainko. Enra jato oinkasai jarésparikiakana ixon —akin. Jatianra Jetronin aká iki: —Jakon katanwe —akin.

¹⁹Madián mainbipari iketianra, Ibon Moisés yoia iki: —Egiptonko karibatanwe, mia retekasi ikátiaibora jatíbi moa mawákana iki —akin.

²⁰Jatianra Moisés jawen awin betan jawen bake, burron peyásantanan Egiptonko jakiribi kaa iki, Diossen menia kekóti tso máya.

²¹Japekáora Moisés Ibon yoia iki: —Egiptonko nokóxonra, jaskara anon ixon en mia koshi menia, faraón bebonxon jatíbi rateti jawékibo min ati iki. Jatianra ja Israelitabo raankashamanon ixon, enbi imaa faraón yoitimati iki.

²²Jaskataitianra faraón min yoiti iki: ‘Ibora neskatai: Israelra nokon reken bake keská iki, iki.

²³Enra moa mia yoia iki, ea rabii kanon ixon, nokon bake min ea raanxonti; ikaxbi min ea raanxonyamakettianra, min reken bake en reteai’ —akin.

²⁴Jatian moa kaai jawen awin betan jawen bakeya bain oxaa yaméra, Moiséski pikoxon Ibon retekasa iki.

²⁵Jaskaaitianra Séforanin makan chichikanin jawen baken jakina rebichi xatea iki; jaskaaxonra ja baken jakina rebichinin taenko tii axon Moisés yoia iki: “Ikonschaman jimi kopíbi choresiki mia nokon bene”, akin.

²⁶Jatianra Ibon Moisés moa kanon ixon jenea iki. Jakina rebichi xatea jimi kopíresiki Moisés nokon bene ikira Séfora iká iki.

²⁷Jatianribira Ibon Aarón yoia iki: “Tsoa jonibi jain jaama mananman kaxon Moisés bechitanwe”, akin. Jatianra Aarónman kaxon Diossen mananmamea Moisés nokoa iki. Jainxonra jowé akin betsó aka iki.

²⁸Jatianra Moisés Aarón yoia iki, jatíbi jawéki Ibon yoiti yoia, ani ratéti jawékibo axonti yoia iboribira yoia iki.

²⁹Jainoaxa Israel joni koshibo tsinkii, rabekaxbi Egiptonko kaa iki,

³⁰Jatianra jatíbi Ibon Moisés yoia Ibon Aarónman jato yoia iki, ani ratéti jawékibo jonibo bebonxon Diossen ati yoia- boribira aká iki.

³¹Ikon riki ixonra jonibaon shinanna iki. Noa onitsapitaira Ibon oinke ikira ikana iki, jaskataxa Ibo rabii onanti inon ikax beokana iki.

Moisés itan Aarón faraón betan yoyo ika

5¹Jaskarabo aká pekáora, kaxon Moisés betan Aarónman, faraón yoia iki: —Ja Israelnin Ibo, Diossenra neskara yoike: ‘Jainxon ea kikin shinankin, ea fiesta axoni nokon jonibo tsoa jonibi jain jaama mananman botankanon jato raanreswe’, ikira ikai —akin abékona iki.

²Ikaxbira faraónman jato yoia iki: —¿Jatian ja Iboki tsoa iki, jawen joi ikonhaxon ja israelitabo en jato raanti? Jawekeskaxonbira ja Ibo en onanyamake, jaskara ixonra jaweskaxonbi israelitabo en jato raanyamai —akin.

³Jatianra jabaon yoia iki: —Hebreobaon Diossenra noa nokoa iki; jaskara ikettianra tsoa jonibi jain jaama mananman noa bokanai, kimisha nete bain kaax nokóti ochóra, noa kaai, Dios yoina retexon menoxonira noa kaai, jakonma isin iamax reteantianinra noa mawámanake —akin.

⁴Ikaxbira Egipto apon jato yoia iki: —Moisés betan Aarón, ¿Jaweatiki jonibo teetaibi maton teai? ¿Moa teetankanwe! —akin.

⁵Jatianra faraónman jato yoiribia iki: —Rama ichaira israelitabo nato main jakettianki, ¿Maton tee jenemakasai? —akin.

⁶Ja netebira jan jato teemati joni koshibo itan jato teemaibaon koshibo faraónman jaskara akanti jato yoia iki:

⁷—Jayá ladrilloati xobi pei taxo choshi moa apachoi keskáakin israelitabo moa jato meniamakanwe; ¿Jatonbi xobi peí choshi bibatankanon!

⁸Ikaxbira moatianbi peoxon rama kamanbi jatí icha ladrillo akanatii, akanon ixon yoixon jato senenhamakanwe. ¡Westíora ladrillobira maxkata iti yamake! Jabora chikishbo iki, ja kopira ikanai saí iki: ‘¡Non Dios yoina menoxonon bokanwe!’ iki.

⁹Ja jonibo kikinbiresakin koshi teemakanwe; jato tantimayamakanwe Moisés betan Aarónman janso joibo ikonhayamakanon ixon —akin aká iki.

¹⁰Jato teemaibo betan jaton joni koshibaonra kaxon jonibo neskáakin yoikana iki: —Faraónmanra yoike xobi pei taxo choshi moa mato menitima.

¹¹Ramara matonbi benai kati jake, jaweranoaki maton nokoai jainoara maton biti iki. Ikaxbi jaskai kopíra, jatí icha ladrillo maton anon ixon yoiatí naman maton atima iki —akin.

¹²Jatianra israelitabo Egipto mainko jatíbiai janbiskana iki, ja xobi taxo choshin toan, jiwi pei choshi jayá ladrilloati benai.

¹³Netetiibira faraónman jato teemai koshibaon jatí icha ladrillo ati yoixon jato senenhamakana iki, ja xobi pei taxo choshi menia apachoitibiri ladrillo akantira jato yoikana iki.

¹⁴Jatianra ja tee ointi koshi faraónman imaabaon, jato teekinti koshibo jaton imaa israelitabo rishkikana iki, jainxonra jato yoikana iki: —¿Jawekeskákinki bakish itan rama nete, ja maton apachoití ladrilloakin maton senenhamaa iki? —akin.

¹⁵Jatianra israelita joni koshibo jakonmaakana faraónhiba keshai kaxon yoikana iki: —¿Jaweatiki mia apo ixonbi, noa min yonotibo ikenbi, min noa jato jaskáamai?

¹⁶Noara moa xobi pei taxo choshi meniamakanai, ja meniamakinbira, ladrillo ayamama ati noa yoikanai, jainxonribira noa rishkikanai. ¡Jabaon noa jayá ati meniamakana kopí riki, non senenhati atipanyamaa, non apó! —akin.

¹⁷Jaskákankebira faraónman jato yoia iki: —¡Matora wetsama iki, chikishbo

ikaxa mato ikai jaskati! Ja kopíra neskatibo mato ikai: ‘Non Ibo yoina menoxonon bokanwe iki mato ikai’.

¹⁸¡Moa teetankanwe! Mato xobi pei taxo choshi meniamakanabira ja apachoití icha ladrillo maton ea meniti jake —akin.

¹⁹Ja netetiibi jatí icha apachoití naman ladrillo atima jato yoira, israelita joni koshibaona atikoma iká iki.

²⁰Ja faraón betan yoyo ikax pikóbainkinra, Moisés betan Aarón jato manaax ikanaitian nokokana iki,

²¹jatianra israelita joni koshibo jato yoia iki: —Abánon Ibon jaton aká jawéki oinxon jato masá tenemakin. Mato kopí riki faraón betan jawen joni koshibaon noa jakonmakinnai. Jaki paranaxon noa retetira matonbi ake —akin.

Moiséssen orana

²²Jatianra Moiséssen orankin Ibo yoia iki: —Ibó, ¿Jaweatiki nato jonibo min ramiai? ¿Jaweatí min ea raannarin?

²³En faraón min janenko yoyo anon-tianbira, faraónman bebombires min jonibo ramiai, jatianra jato pikonoxon min jawebi ayamai —akin.

6¹Jatianra Ibon yoia iki: —Ramara min ointi jake en faraón akaitian, masá tenekinnarira janbi jato yoiti iki, nato mainmeax moa botankanti —akin jato aká iki.

Diossen Moisés kenaribia

²Iikinra Diossen Moisés yoia iki: —Eara min Ibo iki,

³jatíbi atipana Dios nokon jane iketianra Abraham, Isaac, Jacobki, ea pikota iki, jaskáxonbira nokon janekon en jato onanmayamaa iki: ja nokon jane riki, Ibo.

⁴Jainxonribira ja senenhabeconti joi en jato betan aká iki, ja Canaán mai jato menitira en yoia iki, ja mai riki wetsankoniax kaax jawetio basires mato jain jakátiai.

⁵Ramara en onanke ja israelitabo onitsapikanai, ja egipcioabaon teaxon

kikinbiresakin jato teemaitian, jaskara ikenra ja senenhabe konti joi en jato betan aká en senenhati iki.

⁶Jaskara iketian, Israel jonibo yoiwe, ea riki ja Ibo, yanka yonokin egipcio baon chorish teebo amakin jato iboaka ikenbira, en jato xabaati iki. Eará koshi iki ixonra en jato oinmati iki, egipcio bora en jato masá tenemati iki. Enra jato jaskáati iki, jabaon jato masá tenemaa iketian. Nokon atipana koshinra atikeskabiakin ani jawékibo axon, en jato xabaati iki;

⁷jaskáaxonra, nokon jonibo itiakin en jato biti iki, eara jaton Dios iti iki, ja egipcio baon jato chorish teebo amakin jato iboabo ikenbi jan jato xabáara ea jaton Ibo Dios iti iki.

⁸Jatianra ja Abraham, Isaac, Jacob ja mai jato meninoxon yoiniain en jato boti iki. Ea riki jaton Ibo —akin jato aká iki.

⁹Moiséssenra israelitabo jakiribi jatíbi ja yoiabo jato yoiá iki, jaskábira jabaon ikonhayamakana iki, iboaxon akonbi-reskin yankabires jato teemakana iorai jaton shinan namannabora ikana iki.

¹⁰Jatianra, Ibon Moisés yoiá iki:

¹¹—Faraón yoitanwe Egiptonkonía israelita jonibo jato pikonon ixon —akin.

¹²Ikaxbira Moiséssen Ibo yoiá iki: —Nokon joitanibira israelitabaon ea ninkáxonyamai; ¿Jawekeskaaxonki faraónman en yoiá ea ninkati iki, ea yoyo iki kebénoresai iketian? —akin.

¹³Jatianra israelitabo betan faraón yoiti, Moisés betan Aarón Ibon raanna iki, jabora moa jatian israelitabo Egiptonkonía jato pikoti yoiá iká iki.

Diossen Moisés itan Aarón kenaa

²⁸Ja Egiptonkoxon Ibon Moisés yoyo akai netenra,

²⁹yoiá iki: —Ea riki Ibo. Jatíbi ja yoitibo en mia yoiá Egipto apo faraón yoitanwe —akin.

³⁰Jaskábira Moiséssen yoiá iki: —Ibó, yoyo ikira ea iorai kebénoresai, jaskara iketianki, ¿Jawekeskaaxon faraónman ea joi ninkáxonti iki? —akin.

7¹Jatianra Ibon Moisés yoiá iki: —Oinwe, enra nokon toan faraón bebonxon anon ixon mia imai, jainxonra en imaa min wetsa Aarónman mia yoyo ixonti iki.

²Jatíbi en mia ati yoiabora, min Aarón yoiti iki; jatianra Aarónman faraón yoiti iki, jawen mainmea israelitabo jato pikómanon ixon.

³Ikaxbi en imaara jato raankashamakin faraónman jawen keena keskares ati iki, jatianra ja oinnax ratéti jawékibo Egiptonko en ati iki.

⁴Moisés itan Aarónra faraónman mato joi ninkáxontima iki, ikaxbira nokon koshi Egiptonko en paketi iki, ani jawékibo atikeskabiakin jato kopi axonra nokon joni israelitabo en jainoa jato pikoti iki.

⁵Nokon koshi shinanman Egiptonko jawékibo axon jato oinmaxon, jainxon israelitabo en jainoa pikoketianra egipcio baon onankanti iki, ea riki, Ibo ixon —akin.

⁶Moisés betan Aarónmanra jaskara ati Ibon yoiá eská jatíbi aká iki.

⁷Faraón betan yoyo inontianra, Moisés posaka chonka baritiaya iká iki, jatianra Aarón posaka chonka kimisha baritiaya iká iki.

Aarónman kekoti

⁸Moisés itan Aarónra Ibon yoiá iki:

⁹—Jatian faraónman mia jaskara iosma jawéki ati yoiara, min Aarón yoiti iki, jawen kekoti bixon, rononon ixon faraón bebon maiki potati —akin.

¹⁰Moisés itan Aarónra faraónhiba kaa iki, jatianra Ibon jaskara ati yoiá akana iki: Faraón betan jawen joni koshibo bebonxonra Aarónman jawen kekoti maiki potaa iki, jatianra rono baneta iki.

¹¹Jatianra faraónman jawen onanya jonibo jato kenamaa iki, jabo bexonra jaton onannaton Aarónman aká eskáribi akana iki:

¹²Westíorabaonra jaton kekoti maiki potakana iki, jatianra ja kekótibo westíorabo rono baneta iki. Jaskákenbira

Aarónman kekoti ronoaton ja onanya-baon kekoti ronoabo pikin keyoa iki.

¹³ Jaskáakenbira, faraónman jawen keena keskares aká iki, jatora yoiti ixon-yamaa iki, jaskara iti moa Ibon yoia keskára iká iki.

Jan masá teneti jimi

¹⁴ Jaskaa pekáora Ibon Moisés yoia iki: —Faraónra jawen keena keskáres akin, israelitabo rankashamai.

¹⁵ Ikaxbi bakish yamékiri paron kaai ipakeaitianra min oinni kati jake. Jain kexáxon manawe, ja ronoibata kekoti botanwe.

¹⁶ Jainxonra min yoiti jake: ‘Ja hebreo-baon Ibo Diossenra, mia yoinon ixon ea miiba raanke: Minronki jawen jonibo katánon ixon jenexonti iki, tsoa jonibi jain jaama mananman boxon já rabii bokanon ixon. Jaskara ikenbira ramakamanbi min jawen joi ninkaxonyamai.

¹⁷ Jaskara ikenra, Ibon yoike: Ramara min onanti jake eara Ibo iki, ixon. Ja nato en tsoama kekótin Nilo paro jene en rishkiara jimi banetai.

¹⁸ Ja yapabora keyóti iki, ja paro ikon-biresi pisiketianra keráskin egipcioabaon onpax xeakantima iki’ —akin.

¹⁹ Jainxonribira, Ibon Moisés yoia iki: —Aarón yoive jawen kekoti sananon parobo ikaiori, weanbo ikaori, ianbo ikaori, jainoax Egiptonko jain onpax akanabo ikaori; jatíbi jain onpax ikainkobo jimi inon ixon. ¡Jaskataxa jatíbi ja jiwi chomonkobo itan makan chomonkobobi jimi iti iki! —akin.

²⁰ Jatian Moisés betan Aarónmanra, Ibon jaskáati yoia keská akana iki. Faraón betan jawen joni koshibo bebongxonra jawen kekoti sanantaanan Aarónman paro jene rishkia iki, jatianra jatíbi Nilo paro jene jimi baneta iki.

²¹ Yapabora mawata iki, ja Nilo parabira kikinbires pisi iká iki, jaskara iketianra egipcioabaon jainoa onpax xeayamakana iki. ¡Jatíbi Egiptoainoa onpaxa jimi iká iki!

²² Ikaxbira egipcio onanya jonibaon jaton jaskáaxon ati onanna meranxon jaskararibi akana iki. Jatianra faraónman jawen keena keská akin, Moisés betan Aarónman joi ninkáxonyamaa iki, jaskara iti moa Ibon yoia keská ikin.

²³ Ja jawéki moa jawebi onankashamabaini faraón ja apo ikax jain iti xobonko karibaa iki,

²⁴ jatianra jakon onpax binoxon jatíbi egipcioabaon paro kexa pozobo akana iki, ja paro onpax xeati jisáma iketian.

Jan masá teneti tokoro

²⁵ Nilo paro jene Ibon rishkiibata, moa kanchis nete pekáora,

8 ¹ Ibon Moisés yoia iki: —Faraónhiba kaxon yoitanwe: ‘Ibora neskatai: Ea rabii botankanon nokon jonibo ea pikoxonwe ikira ikai.

² Ikaxbi min jato pikómayamaitianra, nato min main jatíbiain tokoronin en jato masá tenemati iki.

³ Tokoronin Nilo paro bochoara kobinai keská iti iki, jabora mia apo ikax jain iká xobonko wefkanti iki, mia oxai jain rakatainkobobira iti iki, min joni koshibaon xobonko itan min jonibaon xobonkobora iti iki, panhanoxon jainxon meinti min hornoainbobira iti iki.

⁴ Ja tokorobora min yoranko choronbetanti iki, min joni koshiboyabi min jonibaon yorankoboribira jaskáti iki’ —akin.

⁵ Jatianra Ibon ja Moisés yoia iki: —Aarón yoive jawen kekoti sananon parobo ikáori, weanbo itan ianbo ikaori, jatian abánon jainoax tokorobo jokonxon jatíbiain Egipto mai bochoakin —akin.

⁶ Jatianra Aarónman jawen kekóti Egipto jeneori sanana iki, jaskáara jainoax jokonxon tokorobaon ja mai bochoaa iki.

⁷ Jaskáaketianra ja onanyabaon jaton onanna meranxon, jaskaraboribi akana iki, jatianra jabaonribi Egipto mainko tokorobo bemakana iki.

⁸ Jatianra faraónman, Moisés betan Aarón kenamaxon jato yoia iki: —Ibo

yoiwe, eibakea itan nokon joniboibakea moa noa tokorobo bomaxonon, jatianra abátankanon Ibo menikin yoina menoxonkin ixon min jonibo en jato pikoti iki —akin.

⁹Jatianra Moiséssen faraón yoia iki: —Ea yoiwe, jawetian Ibo en yokáxon-tinki mia keenai, mia kopí, jainoax min joni koshiho kopí itan min jonibo kopí, ja tokorobo moa miibakeax itan mia iká xobonkonixax, jokonax boax Nilo paronbicho ikanti kopi —akin.

¹⁰—Bakishbi ea axonwe —akinra faraónman aká iki. Jatianra Moiséssen yoia iki: —Jaskara aketianra min onanti iki, tsoabira yamake non Ibo Dios keska ixon.

¹¹Mia apo ikax jain iká xobonkonixax boaxa tokorobo paronbicho moa iti iki. Jatianra mia, min joni koshiho, min joniboyabi moa maton masá tenemaitima iki —akin.

¹²Moisés betan Aarónra, faraón iká xobomeax moa pikota iki. Japekáora Moiséssen Ibo yokata iki, faraón ati raana tokorobo moa bomanon ixon.

¹³Jatianra Ibon ja Moiséssen yokata ninkáxona iki, jatianbira jatíbi ja xobonko iká, jeman iká, wainko iká tokorobo moa keyoti mawata iki.

¹⁴Ja tokorobo mawata jonibaon tsinkara, jatíbiain jakonmabires pisi poata iki.

¹⁵Jaskara ikenbira, moa jatíbi jakon iketian faraónman Moisés betan Aarónman joi ninkáyamakin jawen keena keskáres aká iki, jaskara iti Ibon yoia keskatira iká iki.

Jan masá teneti sebe

¹⁶Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Egíptonko jatíbiain sebe kainon ixon jawen kekótinin mai potó rishkinon Aarón yoiwe —akin.

¹⁷Jaskáati yoia keskára akana iki. Aarónmanra jawen kekotinin mai potó rishkia iki, jatianra jatíbi Egípto maipoto sebea iki, jaskáxonra joniboyabi yoinabo seben jato aká iki.

¹⁸Onanya jonibaonribira jaton onanna meranxon sebe imati shinanna iki, ixonbira atipanyakamana iki. Jaskákanaitianra joniboyabi yoinabo seben jato moa aká iki.

¹⁹Jatianra onanyabaon faraón yoia iki: —¡Natora Diosen jawéki iki! —akin. Ikaxbira faraónman jaton joi ninkáyamakin jawen keena keskares aká iki, ja moa Ibon yoia keskatira ikin.

Jan masá teneti chepa

²⁰Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Bakish yamékirira faraón paron kaai, jaskara iketian nete xabataitian wenitax kaxon yoitanwe: ‘Ibonra neskara yoiwe akín: Nokon jonibo ea raanxonwe ea rabii botankanon ixon.

²¹Min jato raanyamakietianra, en icha chepa raanaí, miki, min joni koshi-boiba, jainxon min joniboiba, jainxon min xobon ikáboiba, egipcioabaon xobaonra icha chepa bochoti iki, jainoaxa mainkobobi iti iki.

²²Moa jaskáketianra, jain nokon jonibo jaa Gosén mainkobichores westífora chepabi en imaitima iki. Jaskáaxonra min onanti iki, ea Ibora, ja main iki ixon.

²³Enra ja nokon jonibo jatonbiribi iká onanti inon ixon imai, itan min jonibo jatonbiribi iká onanti inon ixon imai. Nato jaskara itira bakish ikai’, ikira ikai —akin.

²⁴Jaskarara Ibon aká iki, jatianra faraón apo ikax jain iká xobo, chepa koin kextokan mapoa iki, jawen joni koshiabaon xobonkobora iká iki, jainoax jatíbi ja Egípto mainkora iká iki. Ja chepabaonra jatíbi Egípto mai akonbireskin ramiayona iki.

²⁵Jatianra faraónman Moisés itan Aarón, kenamaxon yoia iki: —Maton Dios yoina retexon menii botankanwe, ikaxbira nato mainmeax mato pikótima iki —akin.

²⁶Jatianra Moiséssen yoia iki: —Non jaskaati ikaxbira jakonma iti iki, ja yoinabora egipcioabaon mekekanai iki, enra ikonhai, ja jaton rabiai yoinabo

retexon non menoai oinxonra noa makanman tsakaxon retekanti iki.

²⁷Tsoa jonibi jain jaama mananmanra noa kati jake, kimisha nete kaxonra, non Ibo Dios yoina retexon non meniti iki, jan noa yoia keskára non ati iki —akin aká iki.

²⁸Jatian faraónman yoia iki: —Enra mato raanai tsoa jonibi jain jaama mananman, maton Ibo yoina retexon maton meninon ixon, matora kati iki, ikaxbira mato ochóira katima iki. Earibi Dios yokáxontakanwe —akin.

²⁹Jatianra Moisés yoia iki: —Ja nenoax pikókinra, en Ibo yokáti iki, abánon miibakea bakish moa chepabo bomakin ixon, min joni koshiboibakea itan joniboibakearibi, jaskara en ake-tian jatfítian min noa paranboyamanon ixonra en ati iki, jainxon jaton Ibo yoina retexon menii israelitabo bokaskanaitian jato bechitei mia iamanon ixon —akin.

³⁰Faraón iká xobomeax pikókainax Moisés Ibo betan yoyo ika iki,

³¹jatianra Moisés yokata keská Ibon aká iki: faraónhibakeax, jawen joni koshiboibakeax itan jawen joniboibakeaxa chepabo moa boa iki.

³²Ikaxbira faraónman jakiribi jawen keena keskáres akin, israelitabo jato raanyamaa iki.

Yoinabaon jan masá teneti

9¹Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Faraónhiba kaxon, yoitanwe: ‘Hebreobaon Iborá neskatai: Ea rabii botankanon nokon jonibo ea raan-xonwe, ikira ikai.

²Jato raanyamakin, min jato bechiteboresaitianra,

³Ibon jawen atipana koshi min yoinaboki paketi iki, jatianra kikin jakonma masá teneti isinman aká, ja kabayobo, burrobo, camellobo, wakabo, jainoax carnerobo mawáti iki.

⁴Ikaxbira onantiakin Ibon imaa Egiptonkoniabaon yoinabo xarameax israelitabaon yoinabo westíorabi mawátima iki’ —akin.

⁵Jainxonra Ibon jatian ati shinanxon, yoia iki: —Neskarara en bakish akai —akin.

⁶Ja wetsa nete xabáketianra, Ibon moa aká iki. Egiptiobaon yoinabora jatfíbi mawata iki, ikaxbira israelitabaon yoinabo westíorabi mawáyamaa iki.

⁷Jatianra israelitabaon waka ointi faraónman jato raana iki, ikaxbira westíora yoinabi mawatama iká iki. Jaskara ikenbira, jawen keena keskáres akin israelitabo jato raanyamaa iki.

Jan masá teneti yora payóti isin

⁸Jatianra Moisés betan Aarón Ibon yoia iki: —Horno meranoa chiimapo mesó bikanwe, jara Moisés faraón bebonxon bochiki potati iki.

⁹Ja chiimapo potora jatfíbiain janbísti iki, jaskáxonra Egiptonkoniabo jatfíbi jonibo betan yoinabo jaton yora peké kooyabo imati iki —akin.

¹⁰Moisés betan Aarónra horno meranoa chiimapo biax, faraónhiba kaa iki. Jainxonra Moisés ja chiimapo bochiki potaa iki, jaskáara jonibo betanbi yoinabo jaton yoranko jatfíbiain peké kooyabo ikana iki.

¹¹Onanyabaonra Moisés bechiteti atipanyamaa iki, jaboribira jatfíbi egiptiobo keskáribi jatfíbi jaton yora peké kooyabo iká iki.

¹²Ikaxbira Ibon imaa, jawen keena keskáres akin Moisés betan Aarónman joi faraónman ninkáxonyamaa iki, jaskáranoxiki ixon Ibon Moisés moa yoiantana keskatishaman.

Jan masá teneti oi xewa

¹³Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Bakish yamékiri wenixon, faraón neskaakin yoitanwe: ‘Ja hebreobaon Iborá ikai neskati: Nokon jonibo moa jato raanwe ea rabii botankanon ixon;

¹⁴ramara jatfíbi jan masá tenetibo mia ati en raanai, min joni koshibo ati, jainxon min joniboribi ati, jatian ea keskaribi nato mainko wetsa yamaa min onannon.

¹⁵Mia, min joni koshibo itan min jonibo kikin jakonma jawéki amaxon nokon koshi en mia oinmakeana iki, jatianra nato main moa mia yamakeana iki;

¹⁶ixonbira nokon koshi oinnon ixon en mia jamaparia iki, jatíbi nato mainxon ea onankanti kopí.

¹⁷Jaskarabo ikebira, nokon jonibo rankashamai mia yoitimakaresai.

¹⁸¡Jaskara ikenra! Bakish neskaranribi oi xewa kikin kextó en pakeai, jawetianbi Egiptonko jaskara pakeismara ikai.

¹⁹Jaskara iketian jain jakon itinko min yoinabo jato amawe, jainoax jatíbi min wainko ikáboribi jain jato amawe, oi xewa maankinra xobo meran iamai jeman ikábo, jonibo betan yoinabo jato reteti iki' —akin.

²⁰Jaskáakin Ibon ikamatianbi onantiankin onsá yoiketianra jatíribi faraónman joni koshibo raketa iki, jatianra jaton kikinakin yanka yonotibo betan jaton yoinabo xobo meran akana iki;

²¹ikaxbira wetsabaon ikonshaman shinanyamakin, jaskarares winómakana iki.

²²Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Egiptonko iká jatíbi joniboki itan yoinaboki jainoax egipcibaon wainko banáboki oi xewa pakénon ixon min meken naiori sananwe —akin.

²³Moisésenra naiori jawen meken sanana iki, jatianra Ibon imaa tirin ika iki, kaná itan oi xewara maiki maanna iki. Jatíbi Egiptonkora oi xewa imaa iki,

²⁴jatianra kanáyabi oi xewa maanni jenéyamaa iki. Egiptonkora oi xewa kikinbires kextó maanna jawetianbi ninkakaisma iká iki.

²⁵Oi xewakanra Egipto mainmea jatíbi jain iká jawékibo keyokin beshéa iki: jonibo betan yoinabora keyoa iki, jatíbi wainkonia banábori keyoa iki, ja oi xewa ani pakexbo maankinra jatíbi jiwi ponyanbo jaxkakin keyoa iki.

²⁶Jaskara ikenbira, ja israelitabo jain iká Gosén mainkobichores, westíora oi xewabi pakéyamaa iki.

²⁷Jatianra faraónman Moisés betan Aarón kenamaxon yoia iki: —Enra onanke, ea ochaara ikon iki. Ea itan nokon jonibo riki, jan jakonma aká, Ibonra jakonma akama iki.

²⁸Tirin ika betan oi xewakanra bebonbiresshora moa noa ake, jaskara iketianra mato kaaitian en moa mato chiteyamai. Noa kopi Ibo yokakanwe, jatianra en mato raanti iki —akin.

²⁹Jatianra Moisésen yoia iki: —Nato jemameax pikókainxonbiresa bochiki nokon meken sananxon en Ibo yokati kaai. Jatianra moa oi xewa manni jeneti iki, jainoaxa moa tirin iki jenéti iki, jaskáketianra, nato maira Ibona iki ixon min onanti iki.

³⁰Ikaxbira en kikinakin onanke, miara min joni koshibo betanbi Ibo Dioski rakéyamapariái —akin.

³¹Lino betan cebada banábori oi xewakan keyokin beshéa iki, cebada bimiara moa jawen taxobo senbó iká iki, ja linora moa joaya iká iki.

³²Ikaxbi trigo itan ja trigo keskáribi centenora jatian xoxoamapari iká iki, jaskatira jawe jakonmabi winóyamaa iki.

³³Jaskati ja Faraón betan iká pekáo, moa jemameax pikókaini kaxonra Moisésen jawen meken sananxon Ibo yokata iki. Jatianbira oi xewa betan oi bei jeneta iki, jainoaxa moa tirin iamaa iki.

³⁴Oibi, oi xewabi, tirin ikábobi yamaketian oinnaxa faraón moa jakiribi ochaa iki. Jatian jawen keena keskáres akira jabicho iamaa iki, jawen joni koshiboribira iká iki.

³⁵Faraónmanra jawen keena keskáres aká iki, jaskáxonra israelitabo raanyamaa iki, Moisés meranxon Ibon jaskara iti moabi yoia keskatira iká iki.

Jan masá teneti chanpobo

10¹Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Faraón ointanwe, jara jatíbi jawen joni koshiboyabi, jaton keena keskáres anon ixon en imaa iki, anibires ratéti jawékibo en atipana jato oinmaxon,

²Jatianra ja min bakeboyabi min bababo min yoiti iki, ja egipciboki shirokin en jaskaa, itan jatoibaxon ani ratéti jawékibo en aká. Jaskáxonra ea riki Ibo ixon maton onanti iki —akin.

³Moisés betan Aarónmanra faraón oinni xaxon yoia iki: —Hebreobaon Ibo Diossa neskatai: ‘¿Jawetiankamanki, yoitimati jenetax ebebomeax mia naman shinanmeetai? Ea rabii botankanon nokon jonibo ea raanxonwe ikira ikai;

⁴ikaxbi min jato raankashamaitianra, bakish icha chanpo min main en bemati iki,

⁵ja icha chanpon mapoara mai jish-tima iti iki. Oi xewa winota pekáo ja ichama banetabora keyokin ja chanpobaon piti iki, jainxonra jatíbi wainkononia jiwi peiboribi piti iki.

⁶Apo ikax jain mia iká xobonkora bochoti iki, ja min joni koshibaon xobonkora bochoti iki, jainoax jatíbi egipcibaon xobonkobaribira bochoti iki. ¡Jaskara ikára jawetianbi maton papabaon, itan maton papashokobaon jato janontian, itan rama non nete kamanbi oinyosma iti iki!’ —akin. Jaskati yoyo iki senentaananra, faraón iká xobonkonix Moisés moa kaa iki.

⁷Jatianra faraónman joni koshibaon yoia iki: —¿Jawetian kamanki, nato joni noa jakonma imai jenetai? Jatón Ibo Dios rabii botankanon ixon benbobobicho jato raanwe. ¿Egipto moa ramíyonkebiki min ramakamanbi onanama-pari iki non apó? —akin.

⁸Jatianra Moisés betan Aarón jakiribi kenamaxon faraónman yoia iki: —Moa botankanwe maton Ibo Dios rabii. Ikaxbi eapari yoikanwe ja boaiki tsoabo iki —akin.

⁹Jatianra Moisés yoia iki: —Noara kati jake non bakebo betan jainoax non yosibo betan, non bake benbobo, itan bake ainbobo betan, non carnerobo itan non wakabora non boti jake, non Ibon ani fiesta riki —akin.

¹⁰Ikaxbira faraónman jato yoia iki: —¡Jakonma shinanax mato ikaira onantibires iki! ¿Matonki ikonhai jatíbi maton bake maxkoboyabi maton Ibo betan ikí mato kaai?

¹¹Jaskarara iamai, mato yosibobichores botankanwe, ja maton Ibo rabii, mato jaskara atin keenaiabetin —akin. Jatianra Moisés betan Aarón já bebomea moa potakanti faraónman jato yoia iki.

¹²Ikaxbira Ibon Moisés yoia iki: —Jatíbi ja mainmea banábo itan jatíbi ja oi xewakan akábi ja winota pekáo jaréspariabo keyoi chanpo benon ixon Egiptoori min meken sananwe —akin.

¹³Jaskáara Moisésen jawen meken Egiptoori sanana iki, jatianra bari pikotaiorixon, Ibon amaa neten itan yamé jatiobi ja mai niwen payana iki. Ja wetsa nete xabáketianra, bari pikotaiorikeax niweatonin moa ichabires chanpo bea iká iki,

¹⁴ja chanpobaonra jatíbiain weixon ja mai jato bichina iki. Jawetianbira moatianbi jaskara iamaa iki, jainoax neskata pekáo jaskara iamanoxiki, ichabires chanpo ja neten iní keská,

¹⁵kikinbires icha ixon mai mapoara jish-tima iká iki, jatianra jatíbi banábo, jainoax ja oi xewa iká pekáo yobin jiwibaon bimi banetabo keyokin pia iki. Egiptonkora jaweranobi jawe pei paxabi yama iká iki: xobi pei, itan jiwi peibobira yamaa iki.

¹⁶Faraónmanra Moisés betan Aarón, jatianbi kenamaxon jato yoia iki: —Maton Ibo Dioski itan matokira ea ochake,

¹⁷enra mato yokatai ramabichorespari ochaa ikenbi ea shinanxonyamakanwe, ea kopi maton Ibo Dios yokakanwe, nato jan masá teneti kikin jakonma jawéki retemis eibakea ochó raanon ixon —akin.

¹⁸Faraón iká xobomeax pikókainxonra Moisésen Ibo yokata iki.

¹⁹Jatianra Ibon imaa wetsaorikeax niwe bea iki, jatianra bari kaiorikeax niwe koshi bexon ja chanpobo Aniparo joshin ikain jato potaa iki. Egiptonkora westíora chanpobi banéyamaa iki.

²⁰ Ikaxbira Ibonbi imaa faraónman jawen keena keskáres akin israelitabo jato raankashamaa iki.

Jan masá teneti yamé

²¹ Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Min meken naiori sananwe, jatíbi Egiptonko yamé kikin kextó ikax moa tii axon onanti itiakin —akin.

²² Moiséssenra jawen meken naiori sanana iki, jatianra jatíbi Egiptonko kikinbires yamé iká iki,

²³ kimisha netera, ja patax ikábo tsonbi ointi atipanyamaa iki, jainoax jaweranobi taxketi atipanyamakana iki. Jaskara ikenbira israelita jonibaon xobonkobores nete iká iki.

²⁴ Jatianra faraónman Moisés kenamaa joketian yoia iki: —Maton Ibo rabii moa botankanwe, maton bakeribi moa botankawe; ikaxbi maton carnerobo itan maton wakabo boyamakanwe —akin.

²⁵ Ikaxbira Moiséssen yoia iki: —Jaskarama riki, ja Ibo rabikin non menoxonti yoinabora min noa meniti jake.

²⁶ Ja non yoinaboribira non boai. Westíora yoinabira neno baneti yamake, jainoa jaweti yoina katóxon retexonra non Ibo rabiti jake. Jain nokotamapari ixonra non onanyamake non Ibo rabitiki noa jawen maxkati kaai ixon —akin.

²⁷ Ikaxbira Ibon imaa faraónman jawen keena keskáres akin jato raankashamaa iki.

²⁸ Jainxonra faraónman Moisés yoia iki: —Nenoax moa katanwe, ea oinni moa jakiribi joetsayamawe, jakiribi ebebon joai netenra, mia mawáti iki —akin.

²⁹ Jatianra Moiséssen yoia iki: —Jakonhakinra min yoike. Mia oinnira moa ea jakiribi joyamai —akin.

Reken bakebo mawáti yoia

11 ¹ Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Faraón betan egipcioabo atira wetsa kikin jakonma jawéki en beribai. Ja iká pekáora, nenoax pikókanwe

akinres mato atima iki, faraónmanbira mato jainoa pikoti iki.

² Ikaxbi rama benbobo betan ainbobo israelitabo yoive, jato patax iká benbobo betan ainbobo oro itan plata aká jawékibo jato yokákanon —akin.

³ Israelitabo akonbireskin jakonhataira Ibonbi egipcioabo shinanmaa iki. Jainxonribira, faraónman joni koshibaon Moisés iresama kikin joni shinankana iki, jatíbi Egipto jonibaonra jaskábires shinankana iki.

⁴ Jatianra Moiséssen faraón yoia iki: —Ibonra neskara yoike: ‘Nato yamé pochínikonra jatíbi Egiptonko ea winotai,

⁵ jatianra egipcioabaon reken bakebo mawakanti iki, ja faraónman yakátinin yakata jawen reken bakenkoniax peokootax, ja yanka yonokaatai ainbaon reken bake ja renetiain teetai senenra mawákanti iki. Jainoaxa jatíbi yoinabaon reken bakeboribi mawati iki.

⁶ Jatíbi Egiptonkora onisi chexakaati saa ikanti iki, jawetianbira jaskara ikáma iki, jainoax jawetianbira jaskara itima iki’.

⁷ Ikaxbi maton onannon ixonra egipcioabo jato axonbi, israelitabo Ibon jato jaweatima iki, ochítibaonbira jato jojó atima iki, tsoa joninbi itan yoinaninbira jato jaweatima iki.

⁸ Jatianra jatíbi min joni koshibo ea oinni bekanti iki, chirankooxonra moa katanon ixon ea yoikanti iki: ‘Nenoax moa katanwe jatíbi jan mia chibanaiboyabi’, akin. Jatian ea jaskaayamara ea kayamai —akin. Jaskáaxa faraónhibakeax kikinni sinata Moisés pikota iki.

⁹ Japekáora Ibon Moisés yoia iki: —Matora jawekeskaxonbi faraónman joi ninkáxonyamai, jaskataitianra bebombires jan ratéti jawékibo Egiptonko en ati iki —akin.

¹⁰ Jatianra Moisés betan Aarónman, jatíbi nato jan ratéti jawékibo faraón bebonxon aká iki, ikaxbi Ibonbi imaa jawen keena keskáres akin, faraónman Egiptonkonía israelitabo jato raanyamaa iki.

Pascua iká yoia

12¹Jatianra Egiptonkonía Ibon Moisés betan Aarón yoia iki:

²“Nato oxera matonashaman iti iki, jara baritia peokootaitian reken oxe iti iki.

³Jatíbi israelita jonibo jato yoiwe: ‘Ja nato oxe chonka neteya iketianra, maton xobotíibi westíora carnero iamaxon westíora cabra beti iki.

⁴Ikaxbi westíora xobonko ichama ixon, ja yoina retea pikin keyoti jisáma iketianra, xobo ibon ja patax iká ochó-makeabo, jatí joni ixon piti senen toponxon jato meniti iki.

⁵Ja yoinara westíora baritiaya iti iki, bene jawe jakonma néomara iti iki, carnero iamax cabrara iti iki.

⁶Ja oxe chonka chosko nete ikai kamanra reteyamaparikin maton benxoati iki, ja nete senenketianra jatíbi israel jonibaon yantánpaketaitian ja yoina reteti iki.

⁷Ja yoina retea jimi bixonra jainxon maton piai xobo xepóti katemai iká jiwi jimín maton sikati iki.

⁸Ja yaméra, chiikan xoia nami maton piti iki, xobi mokaya itan levaduraoma aká panyara maton piti iki.

⁹Nami paxa iamax kobinra westíora pakéxbi maton pitima iki. Jatiobi yoinara, jawen mapo, taebo, pokoboyabi chiikan xoia iti iki,

¹⁰jainxonra jawebi bakish ati maton texeatima iki. Texea jaketianra, maton menoti iki.

¹¹Ja pikinra chopá sawexon itan tasa-weti sawexon kekoti tsoamáyaxon, ishton ja yoina maton piti iki. Jara Ibon Pascua fiesta iki.

¹²Ja yaméra, jatíbi Egiptonko ea winoti kaai, jatianra egipcioabaon jaton reken bakeboyabi jaton yoinanin reken bakebo, en jato retei kaai, jainxonra Egiptonkonía jatíbi diosbo jan jato masá tenemai iki ixonra en yoiti iki. Ea Ibo ixonra en yoike.

¹³Ja mato jain iká xobobora onanti inon ixon xepóti katemai iká jiwi, jimín maton sikati iki. Jatianra, egipcioabaon retetima iki, ja jimín sikaa oinnaxa ea winóresti iki.

¹⁴Natora maton ja shinanti nete iki, Ibo kikin shinankinra ani fiesta maton ati jake. Jatíbitian senenhati esé iketianra papaboibakea bakebaon tekikin senenhati iki.

¹⁵Kanchis nete senenra levaduraoma aká pan maton piti iki; ja senenai kamanra, ja reken netebi maton xobobaon levadurabo yamati iki. Jaweratonki ja kanchis nete senenamabi levaduraya aká pan piai, jara Israel jonibo xaranmea maton potati iki.

¹⁶Ja reken nete itan ja senenainbi iká kanchis netenra, Ibo rabii mato tsinkíti iki. Ja netebora mato teetima iki, maton piti akábichora mato iti iki.

¹⁷Ja levaduraoma pan ati fiestara, maton ati jake, ja netera Egiptonkonía jatíbi en mato pikoa iki. Jatíbitian ja senenhati esé iketianra papaboibakea bakebaon tekikin senenhati iki.

¹⁸Ja reken oxe chonka chosko nete yantan peoxonra ja rabé chonka westíora nete kaman levaduraoma aká pan maton piti iki.

¹⁹Kanchis nete senenra, maton xobonko levadura yamati iki, jaweratonki levaduraya aká pan piai jara israelitabaon jemamea maton pikoti iki. Wetsankoniax joa itan ja mainmea inon-bira maton pikoti iki.

²⁰Jatianresparira, levaduraoma aká jawebi maton pitima iki. Wetsankobires mato janonbira, levaduraoma aká pan maton piti iki’ ”, akin.

²¹Jatianra Moisésen israelita joni koshiho kenama bekanketian jato yoia iki: “Kaxon bitankanwe westíora carnero iamax westíora cabra maton awin betan bakeboyaxon maton pinon, Pascua fiesta akin maton retenon jainpari benxoakanwe.

²² Ja jimira, bandejanin maton biti iki; hisopo poyan senbóaxon, ja jimin pokoxonra xepóti katemai iká jiwi, maton sikati iki. Ja nete xabataitianra tsoabi xobonkonixax mato pikótima iki.

²³ Egipcio bo retei joxonra Ibon ointi iki, maton xobo xepoti katemai iká jiwi jimin sikaa, jatianra ja xobonko jikiama winóresti iki. Jaskaaxonra Ibon ja retemis maton xobonko jikimatimaa iki.

²⁴ Jatíbitian senenhati esé iketianra, maton chiní bakeboyaxonbi, nato ja ati yoia joi maton meketi iki.

²⁵ Jaskaakin mato meniti ixon Ibon mato yoini mainko moa jikixonra, ja yoini keskáakin nato fiesta maton aresti iki.

²⁶ Jatianra maton bakebaon mato yokáti iki: ‘¿Nato yoina reteax ikanaiki jawe yoii iká iki?’ akin.

²⁷ Jatianra maton jato yoiti iki: ‘Nato yoinara Pascua fiesta iketian Ibo kikin shinankin reteti iki. Egipcio bo retei kaax Egiptonko iká israelitabaon xobonko jikiama winóresa iki, jaskáxonra non kaibobo reteyamaa iki’ ”, akin. Jatianra israelitabo Ibo rabii beóbainkana iki,

²⁸ jaskata pekáora moa bokana iki, jainxonra Ibon Moisés betan Aarón yoia keskáshamanhakin akana iki.

Reken bakebo mawáti

²⁹ Ja yamé pochínikonra jatíbi egipcio baon reken bakebo, xobobotiibi Ibon jato retea iki, faraónman yakátinin yakata jawen reken bakeribira aká iki, cárcel meran akanabaon reken bakebo-yabi, jainxonra jatíbi yoinabaon reken bakeboribi retea iki.

³⁰ Faraónra jawen joni koshi bo betan jatíbi egipcio boyabi, ja yamé wenitax, kikinbiresi chexakaati jatíbi Egiptonko saa ikana iki. Westíora xobonkobira mawá maxkáyamaa iki.

³¹ Ja yamébira faraónman Moisés betan Aarón kenamaa joketian jato yoia iki: —Moa botankawe, mato itan israelitabo nokon jonibo betan moa

iamakanwe. Ja maton yoia keskáakin Ibo rabii botankanwe.

³² Maton carnerobo betan maton wakabo botankanwe, ja kakasi mato ipachoi keskati, moa botankanwe. Jainxon ea kopi Dios yokakanwe —akin.

³³ Egipcio baonra israelitabo jaton mainmeax moa ishton pikóti jato yoia iki, jabaon shinanara moa jatikaxbi mawatai iká iki.

³⁴ Israelitabaonra levaduraoma akáma harina mein, chomon axon jatíbi jaton chopan kawaxon iakana iki.

³⁵ Jainxonribira, Moisésen jaskaati jato yoia, egipcio bo oro betan plata aká jawékibo jato yokákana iki, chopaboribira jato yokákana iki.

³⁶ Ibonbi imaara israelitabaon jato yokatabo, egipcio baon jakonshaman shinanyaxon jatíbi jato menikana iki, jaskáaxonra israelitabaon, egipcio bo jatíbi jawéki jato boonkana iki.

Egiptonkonixax israelitabo pikota

³⁷ Israelitabora Ramsésainoax pikotax Sucothain taenbi bokana iki. Ainbobo betan bakebo toponyamakin moa sontáro iti senen jonibobichores topónara sokota pacha waranka iká iki.

³⁸ Jato betanra meskó jonibo ichabires bokana iki, jainxonra icha carnero betan waka bokana iki.

³⁹ Egipcio baon jaton mainmea jato piko bo ishtonai kopíra, kakin ja piti ayamakana iki, jaskákinra Egiptonkonía harina mein bokana, levaduraoma bata panbores akana iki, paemapari iketian.

⁴⁰ Israelitabo Egiptonko jakanara, chosko pacha kimisha chonka baritia iká iki,

⁴¹ ja chosko pacha kimisha chonka baritia senenhai netenribira, Ibon jatíbi jato Egipto mainmea jato piko bo iki.

⁴² Ja yaméra koiranxon Egiptonkonía Ibon jato piko bo iki. Jara Ibon yamé iki, já shinanira, israelitaboribi oxakantima iki ja chiní bakeboribira jaskákanti jake.

Nai koin betanbi chii tiri pania

13¹⁷Jatian faraónman israelita jonibo pikoa bokanaitianra, jan pontékaini kati ikenbi filisteobaon mainko kati bain Diossen jato boyamaa iki, reteananti iketian ikáshamaira israelitabo jakiribi Egiptonko bokas-kanti iki ixonra shinanna iki.

¹⁸Jakopíra, tsoa jonibi jain jaama mananhorí mayati kaax joshín aniparo nokóti bain jato boa iki. Ja israelitabora Egiptonkoníax pikotax sontárobo ikai keskati jakoni joyotax bokana iki.

¹⁹Josekan xaora Moiséssen kakín boa iki, jaskáaxonkanon ixonra Israelnin bake Josekan jato yoia iká iki. Neskáakinra jato yoia iká iki: “Mato akini Dios jotira ikon iki; jaskáakin mato akinna kakínra, nenoa nokon xao maton boti iki”, akin.

²⁰Sucothainoax boax Etamhain nokotax israelitabo jain tsamákana iki, jain riki tsoa jonibi jain jaama manan jainoax peokoota.

²¹Neten bokanaitianra, nai koin pania meran Ibo jato betan kaa iki, ja chibani bokanon ikaxa bain kaai rekenkaina iki; yaméra chii tiri panixon jato tenaa iká iki. Jato jaskaara neten itan yamébi bokana iki.

²²Ja nai koin paniara, neten bokanaitian jatíbitian jato bebon kaa iki, ja yamé bokanaitianra chii tirí paniabiribi jato bebon kaa iki.

Israelitabaon Joshin aniparo shíttaa

14¹Jatian jaiba kaxonra Ibon, Moisés yoia iki:

²“Ja israelitabo jato yoiwe, jakiribi banetax Pi-hahírot bekeiba ikanon, Migdol betan aniparo naxaran, ja Baal-sefón bekeiba. Ja aniparo kexá jaton chopa peotabo akáx jain ibakanon.

³Jaskáketianra faraónman shinanti iki: ‘Israelitabaonra jawerano kati onanyamake. Tsoa jonibi jain jaama mananman benotaxa boantankanai’, ixon.

⁴Ikaxbi en imaara jawen keena keskáres akin faraónman mato chibanti iki; jatianra faraón jatíbi jawen sontárobobyabi jato akin, nokon koshi en pikoa jishtiti iki, jatianra egipcioabaon ea riki Ibo iki ixon onankanti iki”. Jaskáti jato yoia keskáakinra israelitabaon aká iki.

⁵Jaskáketianra israelitabora moa jabáke akin Egipto apo keshankana iki. Jatianra moa botankanon ixon jato raanribixonbi apon jawen joni koshiboyaxon jato jaskara anoxon wetsa keska shinan aríbakana iki: “¿Ikaxbi jaweati ja israelitabo non jato raanarin, noa tee axonkin jenekanon ixon?” iki.

⁶Jatianbira janmeax reteananti kabáyonin niniai carrobo benxoati faraónman jato yoia iki, jaskáaxa jato chibani kakín jawen sontárobo ioa iki.

⁷Jatíbi Egiptonkonía carrobo ikainoara sokota pacha kikin jakonshaman carrobo bia iki, jainoaxibi ja carrobotiibira westíora sontárobaon joni koshi kaa iki.

⁸Ibon imaa jawen keena keská akin israelitabo faraónman chibantira imaa iki, koshi shinanman jato pikoa ikenbira jato chibani kaa iki.

⁹Egipcioabora jatíbi jaton sontároboya, carrobaon itan cabayobaon israelitabo chibani bokana iki, jatianra aniparo kexá, Pi-hahírot patax, Baal-sefón bekeiba tsamákanetian jato nokokana iki.

¹⁰Israelitabaon oinna, faraón itan egipcioo ochómaitianra, ikonbiresi rakékana iki, jatianra jato akinnon ixon Ibo yokákana iki.

¹¹Jatianra Moisés yoikana iki: —¿Egiptonko jain miinmeeti yamaketian, jainoa pikoxon tsoa jonibi jain jaama mananmeax mawánon ixon min noa bearin? ¿Jaweati min noa jaskaarin? ¿Jaweati min noa Egiptonkonía pikoarin?

¹²Neskákanaketianra moamabi Egiptonkoxon non mia yoia iki: ‘Noa meeyamawe, non ixonresbanon

Israelitabo nai koin chibani bokana.

egipciobo yanka teexonkin. ¡Tsoa jonibi jain jayamainkoniax mawátitiani, iboaxon yanka yonokanai noa ikákayara jakon iti iki!’ —akin.

¹³ Ikaxbira Moisésen jato yoia iki: —Rakéyamakanwe. Koshiakin shinankanwe ramara maton oinnai mato xabaanoxon Ibon akai, rama maton oinnai egipciobora jawetianbi maton oinwetsayamanoxiki.

¹⁴ Jawe iamakanwe, Iborra mato kopi reteananai —akin.

¹⁵ Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —¿Jaweatiki akinnon ixon, min ea yokatai? ¡Chitíyamai bebon bokanon ixon israelitabo jato yoiwe!

¹⁶ Min kekoti wakexon, min poyan sananxon aniparo oken ibékontiakin chopewe, ibakanon mai manxaman israelitabo shitati.

¹⁷ Egipciobaon jaton keena keská anon ixon en jato imaara mato chibani bokanti iki; jaskáaxonra faraón, jatíbi jawen sontároyoyabi jawen carrobo, itan kabáyonin boaiyoyabi jato akin, nokon koshi en jishtiati iki.

¹⁸ Jaskáakin ja faraón, jawen carrobo itan jawen kabáyonin boaiyo akin en nokon koshi pikoketian oinxonra,

egipciobaon eara Ibo iki ixon onankanti iki —akin.

¹⁹ Jatianbira Diossen ángel betan nai koin pania, israelitabo bebon kaai ititibi jato pekáo iká iki.

²⁰ Jaskatax, ja nai koin pania, egipcio sontárobo betan israelitabo naponbekon iká iki; ja nai koinman akára egipciobo jato yamekan mapoa iki, jaskara ixonbira israelitaboribi jato joekan tenaa iki. Jakopíra egipciobaon israelitabo chibanshinkinbi jato nokoti atipanyamakana iki.

²¹ Jatianra Moisésen jawen meken aniparoori sanana iki, jatianra bari pikotaiorikea niwe koshi Ibon bema ja yamé payáshinaiton, aniparo chopea oken ibékona iki. Jaskaaxonra aniparo mai manxan Ibon imaa iki,

²² Jatianra jene chike keyá mekayao itan mexkao oken ibékona naxaran, mai manxanshamaman, aniparo israelitabaon shitakana iki.

²³ Jatíbi ja kabáyonin boaiyo betanra faraónman carrobo jato pekáo kaa iki, ja aniparo naponbekon senenra jato chibankana iki;

²⁴ ikaxbira ja nete xabataitian ja chii tiritai pania meraxon, itan nai koin

Israelitabaon aniparo shita.

meranxon Ibon oinxon imaa, egipcio sontárobo jatonbinix ratéyoni janbiskana iki;

²⁵ jaton carro taebora ras aka iki, jaskataitianra shokores bebon bokana iki. Jatianra egipciobo neskati yoyo ikana iki: —Jabánon akanwe, israelitabo akinira, Ibo nobetan reteananai —iki.

²⁶ Ikaxbira Ibon Moisés yoia iki: —Min meken aniparoori sananwe, ja ipachoai keskáribi jene inon, egipcioboki itan jaton carroboyabi ja kabáyonin boaiboki maanon ixon —akin.

²⁷ Moisésenra jawen meken aniparoori sanana iki, jatianra ja nete xabaitian, ja ipachoai keskáribi jene iká iki. Jabákasaibira egipciobo Ibon jato aniparo mapomaa iki.

²⁸ Ja ipachoai keskáribi jene ikenra, carrobo betanbi ja kabáyonin boaibo jenen jato mapoa iki, jatfbi sontárobo ja israelitabo chibani aniparo meran boabora, jenen jato keyoa iki. Westíora sontárobira texeyamaa iki.

²⁹ Jaskákankebira, jene chike keyá mekayao itan mexkao oken ibékona naxaran israelitabaon mai manxaman aniparo shitakana iki.

³⁰ Ja netenra egipciobaon meken-mamea israelitabo Ibon xabaa iki, jatianra egipcio mawatabaon yora aniparo kexá israelitabaon oinna iki.

³¹ Jaskáakin Egiptonkoniabo akin jawen ani koshi Ibon pikoa oinxonra, israelitabaon ja oinmakin já bebonxon rabikana iki, jaskatax Iboki itan jawen yonoti Moiséski koshikana iki.

Moisésen bewá

15¹ Jatianra Moisés betan israelitabo Dios kikin shinanni neskati jaki bewakana iki:

“Ibokira ea bewai,
jatoaresara ratétibires iki,
kabayoboyabi jonibora aniparo
chichó jato potaa iki.

² Ea jaki bewaira Ibo iki,

jara nokon koshi itan ea jan kishpinmai iki.

Já nokon Dios iketianra en rabiai, ja nokon papan Dios iketianra en rabiai.

³ Iborá, kikinbires reteananai iki ¡Ibo riki, jawen jane!

⁴ Ibonra faraónman carroboyabi jawen sontárobo,
aniparo chichó jato potaa iki;
¡Jawen sontárobaon koshi onan oficialbora,
aniparo joshin ikainoa jato jenen keyoa iki!

⁵ Makan ikai keskatira, aniparo xaman bokana iki,
aniparo nemin ikainra jato jenen mapoa iki.

⁶ Ibó, ja min mekayaokea mekenman atipana koshinra,
ja rawíbo min jato keyokin beshéa iki.

⁷ Mia akí beabora
min ani koshin jato bitaxa iki;
min siná ketéketianra,
pei taxo choshi ikai keskatí jabo tiríkana iki.

⁸ Sináxon min xoon akara, jene jainbicho tsinkita iki;
ani bechonra keyá chiké keska iká iki;

¡Ja aniparo chichó naponbekon xabá ikára taxkéyamaa iki!

⁹ Rawikanra shinanna iki:
‘Nokoikamanra en jato chibanai,
jato bichinabo jato menipakexonra en jakon shinanti iki.
Espada tsekataanra,
nokon mekenman en jato keyoti iki’ ixon.

¹⁰ Ikaxbi min xoon aketianra, aniparo jenen jato xea iki;
plomo ikai keskatira jene onsa-tainko jikikana iki.

¹¹ Ibó,
¡Mia keska wetsa diossa yamake!
¡Tsoabira jakon itan koshi mia keska yamake!

- ¡Ratéti jawéki onsábora min akai!
 ¡Miaresiki rabiti!
¹² ¡Min koshi pikoketianra
 jato main xeaa iki!
¹³ Min noimis shinanmanra ja min
 kishpinmaa jonibo min jato
 akinboai;
 min koshi shinanmanra min
 xobonko min jato boai.
¹⁴ Jaskara onanaxa maibotiibi saki
 ikanti iki,
 filisteobora chexakaati jaton yora
 yoshokanti iki,
¹⁵ Edomhainoa sontárobaon koshibora
 jaton koshi shinan yamati iki,
 Moabhainoa joni koshibora raketi
 saki ikanti iki,
 jatíbi cananeobora jaton koshi
 shinan keyóti iki.
¹⁶ Ibó,
 ¡Ratébakanon!, ¡Rakébakanon!
 min koshi poyanman akára,
 ¡Makan ikai keskati koshikantima iki,
 min jonibo winotai kamanra
 jaskara ikanti iki,
 ja jonibora mina iti min jato
 imaabo iki!
¹⁷ Ibó,
 mia jain iká mananman jakannon
 ixon noa bowé,
 jain janoxon min katota ikainko,
 ja min mekenmanbi aká xobonko.
¹⁸ ¡Ibora jatíbitianbires jato jan
 ikinnai iki!” iki.

Maríanin bewá

- ¹⁹ Jatian ja faraónman carroboyabi ja
 kabáyonin boai jonibo aniparo meran
 weíkanketianra, Ibon aniparo jene jato
 mapomaa iki; ikaxbi israelitabobiribi
 mai manxaman aniparo shitakana iki.
²⁰ Jatianra ja profeta ainbo María,
 Aarónman poi, shaka ati bix kaaitian,
 jatíbi ainbobaon sakóananbi shaka ati
 aabainkin chibankana iki,
²¹ neskáakin jan jato bewaxonaitian:
 “Ibo kikin shinankin bewaxon-
 kanwe,

jatoaresara ratétibires iki,
 kabayoboyabi jonibora aniparo
 chichó jato potake”, iki ikaitian.

Moka onpax

²² Jatianra Moisésen aniparo joshin
 ikainoax israelitabo wetsanko kati jato
 yoia iki. Jatianra tsoa jonibi jain jaama
 Sur mananman bokana iki, kimisha
 nete bain bokinbira, onpax nokoyama-
 kana iki.

²³ Marain nokóxon, onpax xeakaska-
 nabira, moka iká iki. Ja kopfra Mara
 akin jain janekana iki.

²⁴ Jonibora Moiséski jakonmai yoyo
 iki peokokana iki, jatianra yokákana
 iki: “¿Jaweki non xeai?” akin.

²⁵ Jatianra Ibon akinnon ixon,
 Moisésen yokata iki, jaskáaketianra
 Diossen jiwishoko oinmaa iki. Ja jiwishoko
 Moisésen jenenko akára moa
 onpax jakon iká iki. Jainxonra Ibon jato
 tanaa iki, jaskakinra ja senenhakanti
 esé itan jaskati jati esé jato menia iki.

²⁶ Jatora yoia iki: “Ea maton Ibo ixon
 jatíbi en mato yoia maton akonkin ea
 ninkáxonkin, maton nokon keena keska
 aketian, jainxon ea ninkáxonkin ja
 senenhati joi itan ja esé, maton senen-
 haketianra, ja egipciobo aní jan masá
 teneti jawekeska isinbi en matoki raan-
 tima iki, eara mato isinketian jan mato
 benxoai maton Ibo iki”, akin.

²⁷ Japekaora Elimhain nokókana iki,
 jainra iká iki chonka rabé jene jokonai,
 itan kanchis chonka xebonribi, jain
 onpax jaketianra ja patax tsamakana iki.

Diossen jato maná menia

16 ¹ Jatianra jatíbi israelita jonibo
 Elimhainoax boax tsoa jonibi
 jain jaama manan Sin ikain nokókana
 iki, ja iki Elim betan Sinaí naxaran iká.
 Ja Egiptonkonix pikókana pekáo rabé
 oxe itin, chonka pichika netera iká iki.

² Ja tsoa jonibi jain jaama manan ikai-
 noaxa, jatíbi jabo Moisés betan Aarónki
 jakonmaibo yoyo iki peokookana iki.

³Jainxonra jato yoikana iki: —¡Egiptonkoxon noa Ibon mawámapain iká riki! Jainra nami kenti patáx yakáxon non potókin pikátiai, jaskara ikenbira jatíbi noa piti retemanoxon tsoa jonibi jain jayamainko maton noa bea iki —akin.

⁴Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Naikameara oi beai keskáakin en matoki piti bemaí. Ja piti biira netetiibi jonibo pikóti jake, ja neten piti senenresa bikanti iki. Yoiti ixonki tsoabaon en ja ati yoia joibo senenhai itan tsoabaonki senenhayamai ixonra en oinkasai.

⁵Ja sokota nete itínra, ja maton xobonko boti bikin, ja maton bipachoi bebon rabéakin maton biti iki —akin.

⁶Moisés betan Aarónman israelitabo jato yoia iki: —Ja Iborin Egiptonkonía jan mato pikoa ixonra yantánpake maton onanti jake,

⁷yamékirira Ibon ratéti jawéki aká maton ointi iki, jaki jakonmai mato yoyo ikaira moa ninkáke. Jaskara iketian, ¿Noaki tsoabo iki maton noa jakonmakin yoiti? —akin.

⁸Jainxonra Moisésen yoiribia iki: —Yantanra Ibon mato nami meniai maton pinón ixon, jatian yamékirira icha pan mato meniai, mato jakonmai jaki yoyo ikaira moa jan ninkake. Jaskara iketian ¿Noa tsoabo iketianki maton noa jakonmakin yoiai? Nokira mato jakonmai yoyo iamake, Ibokira mato ike —akin.

⁹Jainxonra Moisésen Aarón yoia iki: —Jatíbi israelitabo Ibo bebon bekanon jato yoíwe, janra jakonmai mato yoyo ikaibo moa ninkáke —akin.

¹⁰Aarón israelitabo betan yoyo ikaitian, tsoa jonibi jain jaama mananhorí jatíxonbi oinkinra, nai koinman Ibon pené pikota merakana iki.

¹¹Jatianra Ibon Moisés yoia iki:

¹²—Israelitabo eki jakonmai yoyo ikanaira en ninkake. Jato betan yoyo ikin neskara jato yoíwe: ‘Yantanaitianra

maton nami pinoxiki, jatian yamékirira pototai kaman maton pan pinoxiki. Jaskáxonra ea riki maton Ibo Dios iki ixon maton onanti iki’ —akin.

¹³Ja yantánbira koma keska codornizbo bea iki, jabora ja ikana peotabo ikanain tsamata iki, jatianra yamékiri ja ikana katemai nibí maana kikin kextó tsamata iká iki.

¹⁴Ja nibí koinnax keyata pekáora, nibí matsiax chorisha keská joxoshamantonin ja tsoa jonibi jain jaama mai bepoa iká iki.

¹⁵Jawerin ixon onanyamaaxa israelitabo ja oinnax yoianankana iki: “¿Jatian natoki jawe iki?” iki. Jatianra Moisésen jato yoia iki: —Natora ja jawékiati pan Ibon mato menia iki.

¹⁶Jaskara ati Ibon yoíara neskara iki: Jaweti joniki maton xobonko iki, maton piti senenbores westforabaon bikanwe, rabé litrobo tanibires westforabaon bikanwe —akin.

¹⁷Israelitabaonra jaskara aká iki. Wetsabaon bebonchaa biketianra jatíribibaon ichamacha bia iki,

¹⁸jatí icha bikanti shinaxon jato yoiatiiho; jatianra jan icha biabaona texeyamaa iki, itan jan ichama biaboribi jawebi maxkáyamaa iki. Westforabaonra jatí icha piti maxkata-tiibo bikana iki.

¹⁹Jatianra Moisésen jato yoia iki: —Tsonbira bakish ati jawebi texeatima iki —akin.

²⁰Jaskara ikenbira, jatíribibaon Moisés ninkáxonnyamakin bakish neten ati texeakana iki; ja texea benxoakana xena bochoax pisi poata iki. Jatianra Moisés jatoki sinata iki.

²¹Yamékiritiibira pinoxon ja maxkata senenbores bikana iki, ja biamakanabora bari xanan aká charata iki.

²²Ikaxbira ja sokota nete itin, rabé tsamábo ja piti bikana iki, chosko litrobora westforabaon bia iki; jaskákanke-tianra jaton koshibo Moisés yoii bokana iki,

²³ Jatianra Moiséssen jato yoia iki: —Jaskara atira Ibon yoia iki. Bakisha tantiti nete iki, Ibo mekéxoni tantiti riki. Ja maton yoaa akasai rama yoa akanwe, ja maton kobiankasai rama kobinhakanwe, jainxon jatíbi ja texeabo bakish ati benxoakanwe —akin.

²⁴ Moiséssen jaskáati yoia iketianra, ja texeabo wetsa neten ati benxoakana iki, jara pisiamaa iki, itan xenayamaribia iki.

²⁵ Jatianra Moiséssen jato yoia iki: —Ja piti rama jawékiakanwe, Ibo mekéxoni tantiti nete riki, rama netera jainoa maton biainko jawebi maton nokotima iki.

²⁶ Sokota nete senenresiki maton jawékiati biti, ikaxbi ja kanchis netera, jan tantiti netebiribi iki, ja netenra jawebi maton merayamai —akin.

²⁷ Jatianra jatiribibo ja kanchis nete itin jaweshoko benai boxon, jawebi nokoyamakana iki.

²⁸ Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —¿Jawetian kamanki nokon esébo itan jan axeti en mato onanmaa joibo ayamai mato yoitimakaresti iki?

²⁹ Ea Ibon mato yoia shinankanwe, jan tantiti netera en mato menia iki; jaskara iketian riki sokota nete itin rabé nete piti en mato meniai. Jaskara iketianra ja kanchis iti neten maton xobonkobi mato iti iki, jainoax mato pikótima iki —akin.

³⁰ Jaskara iketianra ja kanchis nete itin jonibo tantia iki.

³¹ Ja jawékiati bixon israelitabaon janeara iká iki maná. Jara iká iki cilantro bimi keska joxo, itan mishkinya aká pan keska bata.

³² Japekáora Moiséssen jato yoia iki: —Jaskara ati Ibon yoiara neskara iki: ‘Jain rabé litro jikiaitonin maná bochoaxon maton chiní bakebo benxoaxonkanwe, Egiptonkonía pikoxon tsoa jonibi jain jaama mananmanxon jaskara en mato pimani oinkanon ixon’ —akin.

³³ Jatian Aarónra yoia iki: —Tasá bixon, jain rabé litro maná napówe.

Israelitabo Diossen jato maná menia.

Jaskáaxon Ibo bebon awé, maton chiní bakebaona iti jain benxokaabanon —akin.

³⁴ Jaskáati Ibon Moisés yoia iketianra, ja senenhabekonti joi jain iká bonanti bebon, ja tasá Aarónman aká iki.

³⁵ Israelitabaonra, chosko chonka bari-tia senen, ja jain jonibo jakana Canaán mai nokotai kaman, maná pikana iki.

³⁶ Israelitabaon jan maná toponai rabé litro ikaira iká iki “gomer”, westiora “efara” chonka gomer ikátiai.

Shankamea onpax

(Nm. 20.1-13)

17¹ Jatianra jatíbi israelitabo tsoa jonibi jain jaama manan Sin ikainoax moa bokana iki, ja bain boira pontébainyamai jainpari Ibon iti yoiainkobo ikí, tekitekibaini bokana iki.

Boaxa Refidimhain ikana iki, ikaxbira jonibaon xeati jain onpax yama iká iki,

²jaskara iketianra, jaweatibira min noa jaskaa riki akin Moisés akí, neskákana iki: —¡Ja xeati onpax noa meniwe! —akin. Jatianra Moisésen jato neskaa iki: —¿Jaweatiki maton ea yokákin teai? ¿Jaweatiki maton Dios tanai? —akin.

³Ikaxbira jonibo kikinni nomia iki, jaskatira Moiséski jakonmai yoyo ikana iki. Jaskákinra yoikana iki: —¿Jaweatí Egiptonkonía min noa pikoarin? ¿Non bakebo betan non yoinaboyabiki min noa nomi retemai? —akin.

⁴Moisésenra akinnon ixon onísanan Ibo yokákin, yoia iki: —¿Nato jonibo jaweapan? ¿Shokochaa iwaxonra ea makanman tsakaxon retekeankanke! —akin.

⁵Jatianra Ibon yoia iki: —Jaweti Israel joni koshibo betan ja jonibo bebon kawanwe. Jan min Nilo paro rishkiyantana kekótiribi boé, jaskara iketian moa jato bebon katanwe.

⁶Shankankoxonra Horeb mananmanxon en mia manai. Ja shanka min rishkia onpax jokonaitianra jonibaon xeati iki —akin. Moisésen jaskaaitianra Israel koshibaon oinna iki,

⁷jaweatibira noa jaskaa riki iki israelitabo jainoax ikanketianra, Meribá akin jain janekana iki, jainxonra Masáh akinribi janekana iki, Dios tanai jainoax jaki jakonmakana iketian, jaskatira ikana iki: “¿Iboki nobé iki, iamax nobémarin?” iki.

Amalecitabo betan reteanana

⁸Jatianra amalecitabo israelitabo betan reteanani Rifidimhain bokana iki.

⁹Jatianra Moisésen Josué yoia iki: —Jaweti joni katotax amalecitabo betan reteanani katanwe. Diosen kekóti tsmá-yara bakish ea manan bochiki ikai —akin.

¹⁰Jatianra Moisésen yoia keská Josuénin aká iki, jaskatira amalecitabo betan reteanani kaa iki. Ja bokanaitianra, Moisés, Aarón, itan Hur, manan bochiki bokana iki.

¹¹Jatian Moisésen jawen poyan bochiki sananketian, israelitabaon amalecitabo betan reteanankin jatoaresa iki; ikaxbi jawen poyan naman aketianra, amalecitabaonbiribi jatoaresa iki.

¹²Ikaxbi Moisés ponpaxkinketianra, jan yakánon ixon makan bexon já naman akana iki. Jaskaaxonra Aarón betan Hurkan jawen poyan oken tewanbekona iki. Jaskatax Moisésen ponyan bari jikinon kaman jainbi iká iki,

¹³jaskáaxonra Josuénin amalecita sontárobo reteanankin jatoaresa iki.

¹⁴Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Ja shinanti inon ixon, nato reteanantiain jatíbi jaskara ikábo kirika meran wishawe; jainxon ja shinankantimaa-kinra amalecitabo jatíbi en jato keyoai, jaskáakin Josué yoíwe —akin.

¹⁵Jatianra Moisésen makan bonchonhakin tsamana iki, jaskáaxon janeara iká iki “Ibo riki nokon bandera”, iki iká.

¹⁶Jainoax neskata iki: “¿Ibon banderara en tsomake! ¿Amalecitabo betanra Ibo reteanani, jainoax jaton chiní bakebo betanribi iikaresti iki!” iki.

Sinaíain israelitabo nokota

19 ¹Egiptonkoníax pikota kimisha oxe iketianra tsoa jonibi jain jaama Sinaí mananman israelitabo nokota iki.

²Refidimhainoax boaxa, tsoa jonibi jain jaama Sinaí mananhain nokókana iki, jainra ja manan bekeibabi ikana iki.

³Ja mananmanxon Ibon kenaara jabé nokoanani Moisés jain mapeta iki, jainoara yoia iki: —Nato en mia yoia joiboribi Jacobnin chiní bake, israelitabo yoíwe:

⁴Egipcioabo en jato akaira maton oinna iki, jaskáaxon nato ea ikainko en mato beaira maton oinna iki, teté pekaten joai keskatira mato joa iki.

⁵Jaskara iken, ja senenhabekonti joi en aká, jatíbinin ea yoiti ixonkin senenhaaxa, wetsa jemabo xaran, nokon keenshaman jonibo mato iti iki, jatíbi nato maira nokona iki.

⁶Matora jatíbi nato netemea sacerdotibo ito iki, eabiribi axonai nokon jonibora mato ito iki'. Jatíbi nato israelitabo jato yoiwe —akin.

⁷Ja Ibon jaskara ati yoiwa jatíbi joibora, ja joni koshibo kenaxon Moisésen jato yoiwa iki.

⁸Jato jaskara yoiketianra israelitabaon jatíxonbi yoikana iki: —Jatíbi ja Ibon ati yoiabora non akai —akin. Jaskati jonibo yoyo ikana joira Moisésen kaxon Ibo yoiwa iki,

⁹Jatianra Ibon yoiwa iki: —Nai koin kextó meranra ea mii bebon ikai, jatianra ea miibetan yoyo ikaitian jonibaon ninkáti iki, jatianra jatíbitian miki koshikanti iki —akin. Jatianra Moisésen jaskati jonibo yoyo ikana joi, Ibo yoiribia iki,

¹⁰Jatianra Ibon yoiwa iki: —Ea rabiti kopí, rama itan bakish jato benxokaamatanwe. Jaton chopara patsákanti jake,

¹¹Jatianra wetsa bakish ito kopí benxokaakanti iki, ea Ibora, wetsa bakish Sinaí mananhin jatíxonbi oinkanon ikax ea paketai.

¹²Ja mananhin jonibo mapénaketian jain senenres nokókanti ja katemakin seréawe, jainxon ja mananki raketi jain mapéyamakanon jato yoiwe, jainxon patáxshamakanon jato yoiwe, jaskara ikenbi ja ochóma kaabora mawáti iki.

¹³Tsonbira ja manan tii atima iki, jaskara ikenbi jan akára makaman iamaxon pian tsakaxon reteti iki. Joni iamax yoina inonbira ati iki, jara moa jatima iki. Carnero machan tii ati ikai ninkatáxbichoresa ja manan tasenenain jonibo kati iki —akin.

¹⁴Jatian Dios rabikanon ixon jonibo benxonkamaira Moisés mananmameax ipakea iki. Jonibaonra jaton chopara patsata iki,

¹⁵Jatianra Moisésen jato yoiwa iki: —Wetsabakish ito kopí moa benxokaamatanwe, jainxonra maton yorantimapani iki —akin.

¹⁶Ja kimisha nete itin, nete xabataitianra kanáyabi tirin ika iki, jatianra

nai koin kextó ja manan maxkaten iká iki. Carnero machan koshin xoon ikaiton imaara jatíbi ja peotain tsamatabo raketi saki ikana iki.

¹⁷Jatianra Dios betan nokoananon ixon jaton peota ochó Moisésen ja jonibo boa iki, ja boaxa manan tenaman tsamakana iki.

¹⁸Chii tiritai meran Ibo jaki pakéketianra jatíbi ja Sinaí manan koinna iki. Horno meranoax ikai keskatira koin keyata iki, jatianra jatíbi ja manan koshinbires shakota iki.

¹⁹Ja carnero machan xoon ikai kستنرا, bebon tekíkaresa iki; Moisésen yoyo akaitian, ja kopikin yoyo akara Diosen joi tirin ika iki.

²⁰Ja Sinaí manan bebon keyá ikainra Ibo paketa iki, jainxonra já ikainko mapénon ixon Moisés kenea, Moisés mapeta iki,

²¹Jatianra Ibon yoiwa iki: —Naman kaxon jonibo keshantanwe, ja jain seneres ito seré winoxon ea oinkasira ikánake, jaskataxa icha mawákanake.

²²Ja sacerdoteboribira, epataxbi joti ikax benxokakanti iki, jaskayamaxbira mawákananti iki —akin.

²³Jatianra Moisésen Ibo yoiwa iki: —Nato jonibora Sinaí mananman mapékanantima iki, iresama meké iketianra jain senenres kati onantiakin min noa yoiwa iki —akin.

²⁴Ikaxbira Ibon yoiwa iki: —Moa naman, katanwe; japekáora Aarón betan mia neno mapetai. Sacerdote betan jonibora jain senenres ito en jato yoiwa winobeiranax ea ikain jotima iki, enra jato retenake —akin.

²⁵Moisésenra ipakexon ja joiribi israelitabo jato yoiwa iki.

Ja senenhati chonka esé

20 ¹Jatianra jatíbi nato joibo yoiwa Dios yoyo ika iki:

²“Eara min Ibo Dios iki, yanka yonokatai ikenbira Egiptonkonkia en mia pikoa iki.

³Ea Dios ikenbi wetsa diosboya iamawe.

⁴Jawebi ja rabiti jawéki minbi ayamawe, jaweki jisaboakin ayamawe, naikanmea jisáboakin ayamakanwe, main iká jisábo ayamawe, mai naman iká aniparo chichó iká jisáboakin ayamakanwe.

⁵Jabo yokati jaskarabo bebon beoyamawe, jainxon jabo rabiamawe, eara min Ibo Dios iki, ranoya Dios ixonra jan ea omisai papabaon ocha kopi, jaton bakebo, jaton bababo jainoax jaton bababaon bakebo en masá tenemati iki;

⁶ikaxbira ea noixon nokon joi senenhaibo, jaton chiní bakebo waranka kaman kaikanabo, noixon en jato jakonhai.

⁷Min Ibo Diossen jane arésbireskin janeyamawe, jaskara iketianra arésbireskin jakonmakin jawen janeketian jato masá tenemati iki.

⁸Ja tantiti nete iketian, Ibo axonkin mekéti shinanwe.

⁹Sokota nete teewe, jatíbi ja min akasaibo ja netebaon awé,

¹⁰ikaxbi ja kanchis iti netera, Ibo Dios ixoni mekéti nete iki. Ja nete jawe teebi ayamawe, min bakenbira atima iki, min bake ainbaonbira atima iki, ja min yanka yonoai joninbira atima iki, ja min yanka yonoai ainbaonbira atima iki, ja min yoinabobira teetima iki, ja mibé jaa wetsankonia jonibira teetima iki.

¹¹Ibonra, sokota nete kaman aká iki nai, mai, aniparo, itan jatíbi jain ikáboribi, jaskaakin akáxa ja kanchis iti neten tantia iki. Ja kopfra ja tantiti nete Ibon jakon shinanxona iki, jaskara ikaxa iresama nete iki.

¹²Nato main min Ibo Diossen mia basi jamanon, min papa betan min titaki yoiti ikin itan jato koirankin jakon ninkakaamawe.

¹³Jato reteyamawe.

¹⁴Wanoya ixonbi jato teayamawe.

¹⁵Yometsoyamawe.

¹⁶Mibé joniboki jansoxon jakonma imayamawe.

¹⁷Mibé jonin xobo noibai jaon keenyamawe: jawen awinin keenyamawe, jawen yanka yonoti benbón keenyamawe, jawen yanka yonoti ainbaonbi keenyamawe, jawen wakanbi keenyamawe, jawen burronbi keenyamawe, jawen jayata jawékibaonbi keenyamawe”, iki.

Israelitabo onantibiresi Dioski raketa

¹⁸Jatíbi israelitabora jaton jishnonbi tirin ikaitian, kanábo ikaitian, carnero machanbo xoon ikaitian, itan koinman manan mapoabo oinnax rakékana iki, jaskatira ochóres ikana iki.

¹⁹Jaskákinra Moisés yoikana iki: —Min noa yoyo awe, noara miki yoiti iti iki; Diossen noa yoyo atinra noa keenyamai, noara mawánake —akin.

²⁰Jatianra Moisésen jato yoia iki: —Rakéyamakanwe. Jawen koshi shinan mato onanmaira joke, itan jatíbitian jaon raketi mato ochayamanon ikax —akin.

²¹Jatianra taxkéyamai jonibo ochóres ikanaitian, nai koin wisoa meran Dios iká patax Moisés kaa iki.

Ja senenhabekonti joi akonkin seneanoxon yoia

24 ¹Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Aarón, Nadab, Abihú, jainoax kanchis chonka israelita joni koshibo betan, nato ea ikainko mapéwe; ikaxbi ochochaa ikax, jainbi chirankokanwe.

²Miabichoresa epatax joti iki; jatíribibaonra ea pataxtima iki, ja joniboribira mibé mapétima iki —akin.

³Jatian jatíbi Ibon yoia joibo, itan jaskara ati yoiabora kaxon Moisésen ja jonibo yoia iki, jatianra jatíxonbi yoikana iki: —¡Jatíbi ja Ibon ati yoiabora non akai! —akin.

⁴Jatianra jatíbi Ibon yoia joibo Moisésen wishaa iki, jatianra wetsa nete xabata yamékirishoko weníxon, ja manan tasenenain, jainxon yoina menoti makan tsamana iki. Jatianra chonka

rabé iresama makan jain tsamana iki, ja makánbora Israelnin bakebotiibi iká iki.

⁵Japekáora jaweti israelita bake ranonbo waka benebo reteti jato yoia iki, Ibo menikin yoinabo jatiobibo keyokin menoxonti itan já betan rae-nankin yoinabo menotira jato yoia iki.

⁶Moiséssenra naponbekon jimi bixon tasonbaon aká iki, jatian wetsa napon-bekon texeatonra ja makan tsamana kachax aka iki.

⁷Japekáora ja senenhabe konti joi kirika bixon, jonibo yoyo axona iki, jatianra jabaon yoia iki: —Jatfbi Ibon noa ati yoiara non shinanti iki —akin.

⁸Jatianra jimi bixon jan jonibo kachax aki, Moisés neskata iki: —Ibon mato betan ja senenhabe konti aká joibo, akonkin senenhanoxon onantiakin yoia jimi riki nato —akin.

⁹Aarón, Nadab, Abihú jainoax kanchis chonka Israel joni koshibo betanra Moisés mananman mapeta iki.

¹⁰Jain kaxonra Israelbaon Dios oin-kana iki: Jawen tae namanra iká iki westiora jaweki, zafiro makan tapoaka keská pené, jishtibires nai keska yankonshaman.

¹¹Ja Israelhainoa kikin jonibaonra Dios oinna iki, jabaonra jainxon pixon xeakana iki, jatianra Diosen jato ramiayamaa iki.

Sinaí mananman Moisés iká

¹²Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Nato ea ja iká mananman mapéxon, ea manawe, israelitabo jaskara ikanti axeati, ja esé itan ja senenhati joibo en wishaa jaweti makan tablara en mia meniai —akin.

¹³Jatianra Moisés wenitax jawen yonoti Josué betan Diosen mananman mapeta iki.

¹⁴Ja joni koshibora jato yoia iki: —Nenonxonbi noa manakanwe, jakiribi noa joai kaman. Nenora Aarón betan Hur mato betan banetai, atikoma jawé-kia ixon jaabo yoikanwe —akin.

¹⁵Jaskáakin jato yoitaanra, Moisés mananman mapeta iki, ja mapéketianra nai koinman mapoa iki.

¹⁶Ja Sinaí mananmanra Ibon pené paketa iki, jatianra sokota nete kaman nai koinman mapoa iká iki. Ja kanchis nete itinra ja nai koinmeranxonbi Ibon Moisés kenaa iki.

¹⁷Ja Ibon penéra israelitabaon oinna chii tiri keská jatfbi keyokin menoi iká iki, ja manan bebon keyá ikainra iká iki.

¹⁸Moiséssa ja nai koin meran jikiax mananman mapeta iki, jainra chosko chonka nete itan chosko chonka yamé iká iki.

Oro waka bake jisá akana

(Dt. 9.6-29)

31 ¹⁸Sinaí mananmameax Moisés betan yoyo iki jenéxonra, rabé makan tablanin ja senenhati esé jawen metotinin wishaa, Ibon menia iki.

32 ¹Moisés mananmameax joyamai basiaitian oinxonra, israelitabaon Aarónhiba tsinkixon, yoikana iki: —Nato jan noa Egiptonkonkia pikoá Moisésra jawe winóbirake nonra onan-yamake, jaskara iketian jan noa ikinti noa dios axontanwe —akin.

²Jatianra Aarónman jato yoia iki: —Maton awinbo, maton benbo bakebo, maton ainbo bakebo, jaton oro par-notibo bichinxon ea neri bexonkanwe —akin.

³Jatíxonbira ja sawea jaton oro par-notibo jopexon, Aarón boxonkana iki,

⁴Jatianra Aarónman, oro bixon charaaxon cincelnin tsosabokin axon, waka bake jisá aká iki. Jaskáaketianra jatikaxbi neskákana iki: —¡Israel, nato riki min dios, janriki ja Egiptonkonkia mia pikoá! —iki.

⁵Jaskákanai oinxonra, jainxon yoina menoti, ja waka bebon Aarónman makan tsamana iki, jaskáaxa saii ika iki: —¡Ibo kikin shinankinra bakish non fiesta ati iki! —iki.

⁶Wetsa nete xabata yamékiri weni-xonra, yoinabo menikin jatiobi keyokin menokana, itan jan raeananti yoinabo retekana iki. Jaskáapekáora jonibo, piaananbi xeai yakákana iki, jainoax iorai raroi moa jakonmabo ionkana iki.

⁷Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Naman katanwe, min Egitionkonía tsekaa min jonibora moa jakonma ikanke.

⁸Basimabiresa jaskara akanti en jato yoia chibankin jenekanke. Oro charaaxonra waka bake akanke, ja rabianan jawékibo meniira ikanai, jainoaxa neskati yoyo ikanai: ‘¡Israel, nato riki min dios, jan riki mia Egíptonkonía pikoa!’ ikibo —akin.

⁹Jainxonribira, Ibon Moisés yoia iki: —Nato jonibora en oinke, itan enra moa jato onanke, ikonbires jaton keena keskáres akaibora ikanai.

¹⁰¡Rama ea teareshamawe, eara kikinbiresi sináke, jaskákinra en jato keyoai! Ikaxbira mii meranxon ani jema en akai —akin.

¹¹Jaskataibira, Moiséssen jawen Ibo Dios neskara joibaon tantimakasa iki: —Ibó, ¿Jawe kopíki, ja min ani atipana koshin ja Egíptonkonía miinbi jato pikoa joniboki mia kikinbiresi sináti iki?

¹²Ja egipciobora ikanti iki neskati: ‘Jakonma shinanxon, mananman boxon nato mainmea keyokin jato retenoxon Diosen pikoa riki, iki. Minra jabo jaskámati yamake’. Moa sinati jenewe, min jonibo ramiati shinan moa jenewe.

¹³Shinanwe ja miinbishaman akonkin senenhati ixon ja min yonoti Abraham, Isaac, Israel, min jato neskaakin yoini: ‘Maton chiní bakebora kikinbires icha ikax naikanmea wishtintiibires ino-xiki, jatíbi nato mai mato meninoxon en yoinira, jatíbitian matona inon ixon en mato meninoxiki’, akin min jato aní —akin aká iki.

¹⁴Jatianra Ibon jawen jonibo ramianoxon yoia shinan moa jenea iki.

¹⁵Jatianra Moiséssen ja mananma-meax moa iipakekin, ja senenhati

esé jain iká rabé tabla okenbekonbi wishaaya, tsomaxon bea iki.

¹⁶Ja rabé tablabi, itan ja toxkoti-maakin jaki wishaara iká iki Diossenbi aká.

¹⁷Jatian ja jonibo saa ikanai ninkaxonra Josuénin Moisés yoia iki: —Ja ikanainkora reteanani saa ikanai en ninkake —akin.

¹⁸Jaskáabira Moisésnin yoia iki: —Jatoaresax iti bewáma riki, nin jatoareskana onisi iti bewámaribi riki; ja ikanai en ninkatara wetsaresibi bewábo iki —akin.

¹⁹Jatian ja ikanainko nokóxon waka bake meraax, itan ja ransakanai oinnax kikinbiresi sináxon manan tenaman ja tabla rabé Moiséssen potaara, beshékaina iki;

²⁰jaskaatananra ja wakaakana bixon chíi tiritai meran potaa iki, jaskáaxonra potonon kaman renea iki, ja potora onpaxan meskoa iki; jaskáaxonra ja onpax xeanon ixon israelitabo yoia iki.

²¹Jatianra Aarón yoia iki: —¿Nato jonibaonki mia jaweaka, jawe kopíki min jato ani ocha amaa? —akin.

²²Jatianra Aarónman yoia iki: —Nokon ibó, eki sináyamawe. Minra kikinhakin onanke, nato jonibo jakonma atin keenbo.

Diosen esé Moiséssen bia.

²³ Jabaonra ea yoia iki: ‘Jaskara atibo noa jan yoiti noa dios axonwe, Egiptonkonía jan noa pikoa Moisésra jawe winóbirake, nonra onanyamake’ akin.

²⁴ Jatianra en jato yoia iki: ‘Ja oroyabaon ea neri bexonkanwe’ akin. En jaskaara ea oro menikana iki, jara chii tiritaitonin en charaa iki, ¡Jaskáaxonra nato waka en aká iki! —akin.

²⁵ Moisésen oinnara iká iki ja jonibo, jan jato bechitenti yama, itan jaton rawibo jatoki shirokantibires, koiranti atipanyamaxon Aarónman jato jaskámaa ikáx,

²⁶ jaskara iketianra jain ikana peotabo tсамata xepikotinko chankáxon jato yoia iki: —Ja Ibo betan rabetaibo, ebé tsinkiti bekanwe —akin. Jatianra jatfbi Levitabo jabé tsinkikana iki.

²⁷ Jatianra Moisésen jato yoia iki: —Israelnin Ibonra neskara yoiái: ‘Mato westíorabaon espada bikanwe, jain ikana peotabo ikain jakiribi botankanwe, jainoa ja xobobotiibi maton wetsa, mato jabé raenanai, ja mato patax ikábo, mato westíorabaon jato retetankanwe’ —akin.

²⁸ Jatianra levitabaon senenhakana iki ja Moisésen ati yoiabo, ja netenra kimisha waranka joni retekana mawata iki.

²⁹ Jatianra Moisésen jato yoia iki: —Jatíribibaon maton bake ikenbi, itan maton wetsa ikenbi maton reteketianra, já bebomea ikon ja axonai inon ixon mato Ibon koshi menike. Jaskara iketianra rama mato Ibon jakon shinanxonai —akin jato aká iki.

³⁰ Ja nete xabaketianra, Moisésen jonibo yoia iki: —Matonra kikinbires ani ocha ake. Ramara jain Ibo ikain ea mapéti jake, jawebi shinanxonamakinko mato jaweatima iki ixon oinni —akin.

³¹ Jaskáaxonra Moisésen Ibo ikain jakiri kaxon yoia iki: —Jatonbi oro dios

akax jonibo anibiresi ochacanara kikinbires ikon iki.

³² Enra mia yokatai, jaton jakonma akábo moa shinanxonnyamawe, ikaxbi jaton jakonma aká shinanxonreskin, ¡Ja min wishaa kirika meranoa nokon jane soawe! —akin.

³³ Jaskákenbira Ibon yoia iki: —Ja eki ochaaboresa nokon kirika meranoa en jaton janebo soati iki.

³⁴ Jaskara iketian, jain jato boti en mia yoiainko jonibo botanwe. Mia boira nokon ángel mibé kaai. Jato ati nete nokoketianra jaton ocha kopi en jato masá tenemati iki —akin.

³⁵ Jatianra Aarónman aká waka rabi-kana kopí, kikin jakonma jawéki ja Ibon jatoki raana iki.

Bebon chibanti jato Ibon yoia

33 ¹ Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Egiptonkonía min jato pikoni jonibo betan moa nenoax katanwe. Jaton chiní bakebo meninoxon Abraham, Isaac, Jacob en jato yoini mainko botanwe.

² Jan mia botira nokon ángel en raanai, cananeobo, amorreobo, hititabo, ferezeobo, heveobo itan jebuseobora ja mainmea en jato potai.

³ Ja kikinbires icha jawékiati ja mai jakonhain botankanwe. Ikaxbira mato betan ea kayamai, bain kakinra en mato retenake, matora maton keena eská akai jonibo iki —akin.

⁴ Nato koshi joibo ninkatata jonibo onískana iki, jatianra tsonbi jaton yami pené jan raotibo saweyamakana iki,

⁵ moa Ibon Moisés yoiara iká iki: —Israelitabo yoiwe: ‘Matora maton keena eskáres akaibo iki. ¡Mato betan iwanxonra, jatianbi en mato keyokin retekeanke! Ramabi maton yami pené jan raotibo jopékanwe, jatianra matoki en jaweati iki ixon en ointi iki’ —akin.

⁶ Jaskáaxonra, Horeb mananmanxon peoxon, israelitabaon jaton yami pené jan raotibo moa sawekin jenekana iki.

**Dios betan nokoananti
anima carpa xobo**

⁷Ja peotaati carpa bixonra, Moisésen ja ikana ochocha carpa xoboaxon janea iki, jainoax Dios betan nokoananti carpa xobo, akin. Jaweratoboki Ibo betan yoyo ikasai, jabora ja xobonko kaa iki, jara iká iki jain ikana carpa xobonkonixax ochocha.

⁸Jatian Moisés ja xobonko kaitianra, jatíbi jonibo wenitax jaton carpa peota xepikotinko charoxon, ja xobonko jikiai kaman Moisés oinkana iki.

⁹Moisés ja xobo meran jikiketianra, nai koin joax ja xobo xepikotinko itoshia iki, ja Moisés betan Ibo yoyo ikai kaman.

¹⁰Jatian jonibaon oinna ja nai koin joax ja xobo xepikotinko iketianra, westíorabo jaton peota xepikotibotiibi, já rabii chirankookana iki.

¹¹Diossa Moisés betan beibananax yoyo ikatiai, jabé raennanai joni betan ikai keskati, jaskata pekáora jain ikana peotain Moisés jokátiai. Ikaxbi ja bakeranon Josué ja Nunman bakera, ja xobo meranoax jawetianbi taxkeyamaa iki.

Diossen jawen pené Moisés oinmaa

¹²Moisésenra Ibo yoia iki: —Ninkawe, nato jonibo bonon ixonra min ea yokatai, ixonbira tsoaki ebé kati min raanai ixon min ea yoiamai. Jainxonribi min yoike, akonkin jakonhakin jaweki en akai min kikinhakín ikonhai, itan ea jakonhakin akintiribi.

¹³Nato min ea yoia ikon iketian, min jaskara anoxon shinanabo ea onanmawe, jatianra min ea akonkin akai en onanti iki, jainxonra miinra ea akinnai ixon en shinankin janetima iki. Shinanwe nato jonibora min jonibo iki —akin.

¹⁴—Eabira mibé kati iki, jatianra en mia tantimati iki —akinra Ibon aká iki.

¹⁵Ikaxbi Moisésen yoia iki: —Miabi nobé katima ixon, nenoa noa raanyamawe.

¹⁶Jaskati mia nobé kayamaitianki, ¿Jawekeskáaxon min jonibaon itan en onanti iki, minra noa akinnai ixon? Mia jaskaketianparira jatíbi nato mainmea jemabaon onankanti iki, ja min jonibo itan ea, noa wetsaresibi jonibo —akin.

¹⁷Jatianra Ibon yoia iki: —Nato min ati yoiaribira en ati jake, enra mia akonkin ikonhai, jaskara ikax en mia akinti jakon iki —akin.

¹⁸Jatianra Moisésen teaa iki: —¡Min pené en oinnon ea beismawe! —akin yokákin.

¹⁹Ikaxbira Ibon yoia iki: —Jatíbi nokon jakon min onannon ixonra en mia oinmai, jainxonra nokon jane min onantiakin en mia yoiai. En akasaibora en jato jakonhati iki, jainxonribira en akasaibo en jato noibati iki.

²⁰Enra mia onantiakin yoiai, eara min beisti atipanyamake, jan ea oinna jonira jawekeskataxbi jatima iki —akin.

²¹Jainxon Ibon yoiribia iki: —Oinwe, nato epatax shanka ikátonin peníwe.

²²Jawetianki nokon peneyabi ea winotai, jatianra shanka kini meran en mia jikimati iki, jaskáaxonra ea winotai kaman, nokon mekenman en mia bepoti iki.

²³Japekáo nokon meken en jainoa tsekaketianra, nokon peká min ointi iki; ixonbira nokon bemanan min ointima iki —akin.

Jain esé iká bená tablabo

(Dt. 10.1-5)

34¹Jatianra Ibon Moisés yoia iki: —Minbi makan kaxkexon ja reken iká keskáribi rabé tabla awé, ja min beshéakin toeyantana makanhinoa joiboribi en jain wishanon.

²Jainoaxibi benxokaawe bakish yamékiri Sinaí mananman mia mapénon, ja wetsabo xewinna keyá mananman kaax jain ebebon inóxiwe.

³Tsoabira miibetan mapétima iki, jatíbi ja manan ikainra tsoabi itima

jake; carnero betan wakaboribira xobi pii jain itima iki —akin.

⁴Moisés senra makan toexon rabé tabla reken iantana keskáribi aká iki. Ja wetsa nete xabata yamékirishoko, ja rabé makan tabla bix Sinaí mananman mapeta iki, ja Ibon jaskáti yoiibata keskati.

⁵Jatianra Ibo nai koinman joax Moisés betan jain iká iki, jainxonra janbix janeakaakin jawen janebi yoia iki.

⁶Moisés bebon kawanira koshin yoyo ika iki: —¡Ea riki Ibo! ¡Ea riki Ibo! ¡Akonkin noibamis itan onísamis, ishtonbires sináisma, akonbireskin jato noia, ekira ikoni koshikanti iki!

⁷Waranka kamanbi kaikaresti jaton chiní bakebora, jatíbitian jato noikin akonkin senenhai, jaskákinra jakonma aká ikenbi, yoitimakana itan ochakanabo ikenbi, moa jato shinanxonyamai; ikaxbira jakonma akábo oinresshamai, jaskara ixonra papabaon ocha kopi, jaton bakebo, jaton bababo, itan jaton babaon bakebo jato masá tenemai —iki.

⁸Jatianra ishtonbires maikibi bekepi-taan, Ibo rabii Moisés

⁹neskata iki: —¡Ibo! ¡Ibó! Akonkin ea noixon ea akinti ikax, nobetan kawé. Nato jonibora ikonbires jaton keena keskáres akaibo iki, ikaxbi non ochabo aká ikenbi itan jakonmabo non aká ikenbi noa shinanxonyamawe, jaskáaxon min jonibo noa imawe —iki.

Ja senenhabeonti joi benaakin aká

¹⁰Jatianra Ibon yoia iki: “Ninkáwe, ramara ja senenhabeonti joi jatíbi jonibo bebonxon en akai. Nato main iká jemabaon tsonbi jaweranoxonbi akáma ratéti jawékibora en akai, jato xaran mato iká jatíbi jonibaonra, ratéti bires jawékibo Ibon atipana oinkanti iki, jaskara ikaxa en mato betan akaibo ratéti biresbo iti iki.

¹¹Rama en ati yoiabora maton senen-hati iki, jatianra mato bebonmea amorreobo, cananeobo, hititabo,

ferezeobo, heveobo, jainoax jebuseobo en jato potati iki.

¹²Jain mato iki kaai main jikixonra, jain jaa jonibo betan ja senenhabeonti joibo maton atima iki, jaton jakonma jawekiainbo mato pakémakanaketian.

¹³Jaskáayamakinkaya, jainxon yoia menoti makan tsamankanabo jato ras akanankanwe, jaskáaxon ja makanbo keyokin beshéakanwe, ja rabikanai jiwi xate chankatabo poxakanwe.

¹⁴Wetsa diosbo rabiamakanwe, Iborá washimis iki. Jawen janera washimis Dios iki.

¹⁵Ja main jaabo betan ja senenhabekonti jawe joibi ayamakanwe, jaton diosbo rabikin menikana jawékibo pikin, mato kenakanara atima ikenbi matonribi piax mato ochanake,

¹⁶jaton bake ainbobora maton benbo bakebo betan wanomakanake, ja ainbobo jaton diosbo rabii ochakan- ketianra, akinkana jabaonribi rabiax, maton bakebo ochakanake.

¹⁷Jawetianbi yami charaaxon ja rabi-tibo ayamakanwe.

Baritiatibi ati fiestabo

¹⁸Ja Levaduraoma axon piti panman fiesta akanwe, jaskaakin ati en mato yoia keskáakin akin, levaduraoma aká pan kanchis nete senen pitiakanwe. Jatiashaman maton ati riki ja Abib oxe, ja oxenra Egiptonkoniax mato pikota iki.

¹⁹Jatíbi maton reken benbo bakebora, nokona iti iki, jaskáribiira jatíbi wakan reken bake benebo, carnero reken bake benebo, cabra reken bake benebo, nokona iti iki.

²⁰Burro awinin reken bake iketianra, ja burro bake bene menititanbi jawen toan carnero bake bene iamaxon cabra bake bene meniti iki; ikaxbi meniamakinra, ja burro maton texteti iki. Maton reken bakebo kopíra, maton jawéki meniti iki. Tsoabi jawebioma jotiyamake ea oinni joi.

²¹Socota nete senenra mato teeti iki, ikaxbi ja kanchis nete itinra mato tantiti

iki, banati itan tsekati ikenbira, mato tantiti iki.

²² Trigo rekeni bimia tsekati Semanabo, itan baritia keyotaitian tsexaxon ati fiestabo akanwe.

²³ Jatíbi jonibora, bariatatiibi kimi-shai Israelnin Ibo Dios bebon kati iki.

²⁴ Mato bebonmea wetsa mainmea jonibo potaxonra, maton mai ani inon ixon en mato pexinhaxonti iki. Jatianra baritiatibi kimishai maton Ibo Dios bebon mato iki kaketian, tsonbi maton mai noibakin bichinkaskinbo atima iki.

²⁵ Yoina retexon, jimabi meniamakanwe, jainxon pan levaduraya akáribi meniamakanwe, Pascuatian texea yoina, bakish neten ati texeayamakanwe.

²⁶ Maton main, maton banaa ja reken iká bimi jakonshamanbora, maton Ibo Diosen xobonko maton boti iki. Jawetianbi ja cabra bene bake, jawen titan xoma jenenbi yoa ayamakanwe”, akin.

Moisésnin esé wishaa

²⁷ Jainxonra Ibon Moisés yoia iki: “Nato joibo wishawe, jabora mibé itan israelitabo betan ja senenhabe konti akai joi, jaki koshiai iki”, akin.

²⁸ Jainra chosko chonka nete, itan chosko chonka yamé Moisés Ibo betan iká iki, piaoma itan xeoma. Jainxonra ja rabé tablain ja senenhabe konti joibo wishaa iki, ja iki ja senenhati chonka esé.

²⁹ Ja aká pekaora Moisés, ja esé tabla rabé bei, Sinaí mananmameax ipakea iki; ixonbira ja mananmameax ipakekin, ja Ibo betan ikax jawen bemanan peneta onanyamaa iki.

³⁰ Jatian ja Moisésen bemanan pené iketian oinnax rakékinra, Aarón itan jatíbi israelitabaon patáxshamakana iki.

³¹ Jaskákanaibira Moisésen jato kenaa iki, jatian Aarón itan ja jemamea joni koshibo jaiba bekanketianra, Moisés jato betan yoyo ika iki.

³² Jaskata basimabira, jatíbi israelitabo bekanketian, Sinaí mananmanxon

Ibon yoia jatíbi jaskara atibo Moisésen jato yoia iki.

³³ Moa jato betan yoyo iki senenaxa, chopan bepota iki.

³⁴ Ibo betan yoyo iki jikiaitiibira, pikotai kaman Moisés chopan bepoyamaa iki. Jatian moa pikóxonra Ibon jaskara ati yoiabo israelitabo yoia iki.

³⁵ Israelitabaon oinna Moisésen bemanan pené iketianra, jakiribi chopan bepota iki, jakiribi Ibo betan yoyo iki jikiai kamanra jaskara chopan bepóya iká iki.

Diossen carpa xobo anicha moa iti keskabiakin akana

40 ¹⁷ Jatianra jawen rabé baritia iti peokootaitonin, reken nete itan reken oxe, Egiptonkonixax pikota pekáo, Ibon carpa xobo anicha moa iti keskabiakin akana iki.

¹⁸ Ibo rabiti xobora Moisésen moa iti keskabiakin aká iki, jaki koshiti kano-bora tipina iki, tablabora keyana iki, natapotibora aká iki, jaki tewanmati witábora nichina iki,

¹⁹ chopan mabéxon chopanribi panaaketanxon chorish chopan mapoara Ibon xobo iká iki, jaskáakin ati Ibon yoia keskára iká iki.

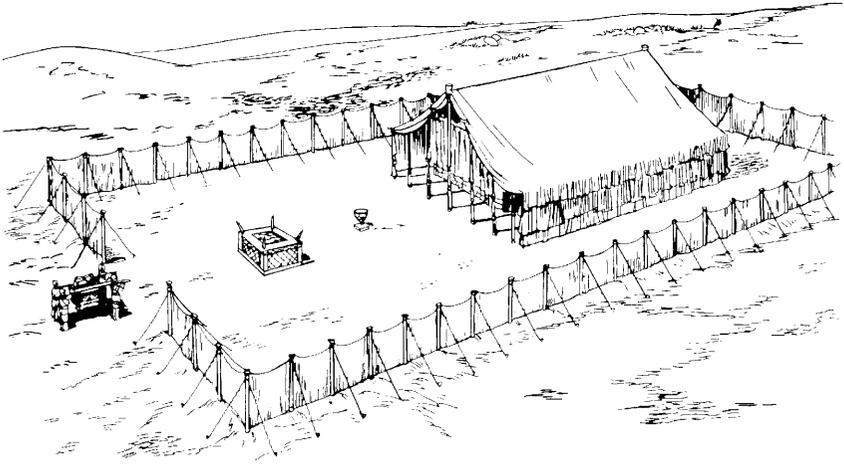
²⁰ Japekáora ja esé wishaya tabla rabé Moisésen bia iki, jaskáaxonra ja senenhabe konti joi ja ani bonanti meran aká iki; jainxonra jan iaxon ja bonanti boti jiwi tonron oken abékona iki, jaskáaxonra jan mápoti aká iki,

²¹ jainxonra xobo chicho boa iki; jan bonanti bepota nachitekinra chopa panina iki, jaskaati Ibon yoia keskáakin.

²² Jaskaaxonra, jain tsinkiti carpa xobo anicha chichó, jain pan ati mesa aká iki, ja chopa panaa chichó ayamakinra ja patax norteori aká iki.

²³ Ibo bebonxora, mesanko jakonhakin pan petipina iki, jaskaakin ati Ibon yoia keskáakin.

²⁴ Jain joébo yasánti kanchis poyanya candelaboribira jain tsinkíti xobo

Israelitabaon Dios rabiti xobo.

meran aká iki, bonanti iká surhori, jain pan ati mesa iká bekeiba,

²⁵jainxonra Ibo bebonxon lámparabo ketéa iki, ja Ibon jaskaati yoia keskáakin.

²⁶Ja jan axon ininti menoti orobiresa, jainoax Dios betan nokoananti xobo chicho aká iki, jan nachitea chopanaa bebon,

²⁷jainxonra incienso ininti menoa iki, jaskáati Ibon yoia keskáakin.

²⁸Japekáora Dios rabiti xobo jikitiain Moiséssen chopana panina iki;

²⁹jaskáaxonra yoina jan axon jatiobi keyokin menoti, ja Dios rabiti xobo jikitiainko aká iki, jainoax Dios betan nokoanantiainko, jan axonra Ibo menikin yoinaboyabi bimi berobo menoa iki, jaskáati Ibon yoia keskáakin.

³⁰Jainxon Dios nokoti xobo betan jain axon yoina menoti naxaranra ani kenchá palangana aká iki, jaskáaxonra jan chokiti onpax bochoa iki.

³¹Jainoara Moisés betan Aarónman, itan jawen bakebaon, jan mechokiiti itan jan tachokiti onpax bikana iki.

³²Jainra ja Dios betan nokoananti xobonko jikinox, itan jainxon yoina menotiain kanox chokíkatikanai, jaskáati Ibon Moisés yoia iketian.

³³Ja senentiainbira, Diossen xobo betan jainxon yoina menoti katemakin xabá itiakín jemaá iki, jaskáaxonra ja jema jikitiain chopana panina iki.

Jainoax Dios betan nokoananti xobo manaonkea nai koin

(Nm. 9.15-23)

Moiséssen xoboakin jankeaketianra,

³⁴ja jainoax Dios betan nokoananti nai koinman mapoa iki, jatianra Ibon penekan jawen xobo bochoa iki.

³⁵Jainxon Dios nokoti nai koinman mapoketian, Diossen xobo, Ibon penekan bochoaketianra Moisés jain jikiti atipanyamaa iki.

³⁶Diossen xobo pekatemeax nai koin keyáketianra, jaton chopana peotabo ras akax israelitabo moa boi tekíbankana iki,

³⁷ikaxbi ja nai koin keyáyamaitianra, jabaon jaton chopana peotabo tsekayamakana iki, jaskáyamakinra nai koin keyataipari manakana iki.

³⁸Israelitabo boí jatíbiain ikanainkora, jatíxonbi jabaon oinna, ja Diossen xobo manaon Ibon nai koin neten iká iki, jatian yaméra ja xobo mananho chii tiri iká iki.

LEVÍTICO

Diossen yoia esébo jaskáaxon senenhati, Levitabaon jato onanmati yoi iká kirika

Jakonma aká ikenbi Diossen
jawebi shinanxontima nete

16¹Ja Aarónman bake rabé, Ibo ochómayora kaax mawákana pekáora, Moisés betan Ibo yoyo ika iki.

²Jatianra Ibon Moisés yoia iki: “Ja min wetsa Aarón yoiwe, ja chopan nachitea pekáo chichó iká kikinshaman iresama chité meran wetsatianbires jikiamanon, nin ja ani bonanti mapóti bebonribi kayamanon, jain kaaxa mawáti iki, ja mapóti manaon nai koin meran ea jishtibiresi pikóketian.

³Ja ocha kopi reteti waka bake ranon, itan westíora carnero já menikin keyokin menotira, ja Diossen xobonko jikikin Aarónman boti iki.

⁴Lino aká iresama tari sawéya, itan lino aká calzoncillo chichó sawéyara kati jake, jainoaxa lino cinturónman chinexetax, lino cintanribi bonexeeti iki. Ja chopara iresama iki, jaskara iketianra, ja saweamatianbipari Aarón onpaxen chokiti iki.

⁵Israelitaboibakeara, ochabo kopí reteti rabé chivo, itan westíora carnero ocha kopi keyokin menoti, Aarónman biti iki.

⁶Ocha kopí janbiribi menikinra, waka bake ranon reteti iki, jawen ochabo itan jawen rarebobaon ochaboribi Diossen shinanxonyamanon ixon.

⁷Japekáora chivo rabé bixon, ja Dios betan nokoananti xobo jikitiainxon, Ibo menikin reteti iki;

⁸jainxonra ja rabé chivoki suerte ati iki: wetsa suerte Ibona, itan wetsa Azazelna.^a

⁹Ja Iboki suerte paketa chivora, ocha kopí menikin Aarónman reteti iki;

¹⁰ikaxbi Azazelki suerte paketa chivora, ocha shinanxonyamanon ixon, jiriabi Ibo bebon boti iki, japekáora tsoa jonibi jain jaama mananman jain Azazel ikain ranti iki.

¹¹Aarónmanra ocha kopí menikin, janbiribi waka bake ranon reteti iki, jawen ochabo itan jawen rarebobaon ochaboribi moa jato shinanxontima kopí.

¹²Japekáora biti iki, ja Ibo bebon iká makan tsamanainoa, jain incienso ati tsiste bochóya, itan rabé mesó incienso ininti renéribi, jara chopana panaa pekáo chichó boti iki;

¹³ja incienso inintira Ibo bebonxon, chii tiritainko bepota menóti iki, ja incienso koimanra ja senenhabeconti joi jain iká ani bonanti pekanten iká jawen mapóti mápoti iki. Jaskáaxa Aarón mawátima iki.

¹⁴Jainxonribira ja waka bake ranon jimi ichama bixon, ja ani bonanti mapóti peká bari pikotaiori jawen metotinin kachax ati iki. Japekáora ja mapóti rebonko, jawen metotinin kanchis akin jimin kachaxti iki,

¹⁵jaskáa pekáora jonibaon ocha kopí chivo reteti iki, jaskáaxonra ja jimi, ja chopana panaa pekáo chichó boti iki; jain

^a 16.8 Azazel joi riki onantima, ikaxbira yoikanai: Yoshin menikin tsoa jonibi jain jaama mananman ranti yoi iká.

chichóxonra, ani bonanti mapóti peká itan resenenain, jimin kachaxti iki, ja waka bake ranonman jimin aká keskáribiakín.

¹⁶ Jaskáaxonra ja Diossen chité ikainkonía, israelitabaon jatíbi kerásbo itan yoitimata ochabo soati iki. Itan jato xaran iká Diossen xobonkonía jaton ocha kerásboribi soati iki.

¹⁷ Ja ochabo moa jato shinanxonyamanon ixon akí, Diossen chité meran Aarón jikiketianra, jainoax pikotai-kaman, tsoabi Dios nokoti xobonko itima iki. Jatian moa jawen ocha, jawen rarebobaon ocha, itan jatíbi israelitabaon ochabo moa jato Diossen shinanxontimaakin, akín senenhaxa, moa pikóti iki.

¹⁸ Jainoaxa pontékainti iki, ja Ibo bebon iká yoina menoti makan tsamana kerásma inon ixon atíbo akí. Ichátama waka bake ranon jimi betan chivo jimi bixonra, ja jiwi aká machanbo raskiti iki, ja makánbo tsamana katemakinribira jímín sikati iti iki,

¹⁹ Jainxonra ja makan tsamana pekatén kanchis akin jawen metotinin jimin kachax ati iki. Jaskáaxonra ja israelitabaon kerásbo soati iki, jainxonra Diossenabiribi ikantiakin meniti iki.

²⁰ Jatianra ja Diossen chité, ja Dios nokoti xobo itan ja yoina menoti makan tsamana, moa kerásma itiakin senenhaxon, chivo jiriabi beti jato Aarónman yoiti iki;

²¹ jatianra, jawen meken rabébi ja yoinanin maponko akáx, israelitabaon jatíbi jakonmabo, jato yoitimatabo, itan jaton ochabo jaki potai keshati iki. Jaskáaxonra ja ochabo chivoki tsamanti iki, jainxonra wetsa joni yoiti iki, ja tsoa jonibi jain jaama mananman boxon ja chivo raanti.

²² Jaskati, tsoa jonibi jain jayamainko kaax manóxonra, ja chivon jatíbi jaton jakonmabo, jain tsoa jonibi jayamainkobo boti iki.

²³ Jaskáa pekáora Dios nokoti xobo meran Aarón jikiti iki, ja Diossen chité meran jikikin sawea lino chopá jopéxonra jain tsamanti iki.

²⁴ Jainoaxibira onpaxen chokiti iki, jaskata pekáora jawen chopabi saweax pikóxon, janwenabi itan ja jonibaon ochabo kopí, yoina menikin keyokin menoti iki, jaskáaxonra jawen ocha itan ja jonibaon ochaboribi, moa Diossen shinanxontimaakin imati iki.

²⁵ Ja ocha kopí retea yoina xenira ja makan tsamanaton axon menoti iki;

²⁶ jatianra ja Azazelhibá katanon ixon chivo boí katana jonin jawen chopá patsatax jaribi onpaxen chokiti iki, jaskata pekáoparira ja jain ikana chopá peotabo ikainko jikiti iki.

²⁷ Ja ocha kopí retea waka ranon betan chivo, ja ochabo moa shinanxontima kopí jawen jimi Diossen chitéain botanara, jain peotabo ikainoax pikoxon wetsanko boti iki. Ja bichi itan jawen nami, jainoax jawen poibora menoti iki.

²⁸ Jan menoa joninra jawen chopá patsáti iki, jainoaxa jaribi onpaxen chokiti iki, jaskata pekáoparira jain ikana peotabo ikainko jikiti iki.

²⁹ Ja maton jatíbitian senenhati eséra neskara iki: Ja kanchis oxeb moa chonka neteya iketianra maton ayunanti iki, jainxonra jatíbi tee maton jenepariti iki, wetsankoniáx joax mato xaran jaa jonibaonra, mato israelitabaon akai keskáribi akanti iki,

³⁰ ja netera ocha maton akábo, moa Ibon mato jawebi shinanxontima iki, jatianra jatíbi maton ochabo moa soakaata iti iki.

³¹ Ja eséra jatíbitian maton senenhati iki: ja netera mato kikinni tantiti iki, ja netera itiki ayunanti netebiribi.

³² Jawen papan toan sacerdote iti katóxon, jatíbi koshi menia sacerdoteninra, ja ochabo moa Diossen jato shinanxonyamanon ixon jaskara atíbo

^b 16.29 Judíobaon oxé toponkin peoaira Marzo iamax Abril iká iki.

akin senenhati iki; ja akinra jaskara akin atibiribi lino chopa janbiribi saweti iki,

³³Jainxonra ja Diossen chité, ja Diossen xobo itan ja yoina menoti makan tsamanaboribi, Dios bebon jakon imati iki, jaskáaketianra ja sacerdotebaon ocha itan jatíbi israelitabaon ochaboribi moa Diossen jato shinanxontima iki.

³⁴Jara maton jatíbitian esé iti iki: Israelitabo ocha akana ikenbi, Diossen jato shinanxonyamanon ixonra, westíoraakin baritiatíbi ja esekan yoiai senenhakanti iki”, akin. Jaskákinra ja Ibon Moisés ati yoia keská akana iki.

**Jakonshaman iti itan
senenhati yoia esébo**

19¹Ibonra Moisés yoia iki:
²“Neskáakin israelita jonibo yoiwe: mato ochaomabo ikanwe, ea maton Ibo Diossa ochaoma iki.

³Mato westíorabaonra, maton papa betan maton tita jakonhakin joi ninkáxonti iki. Nokon tantiti neteboribira^c maton akonkin senenhati iki. Eara maton Ibo Dios iki.

⁴Ja rabiti aká jawékibito mato akinnon ixon yokáyamakanwe, itan matonbi yami charaaxon dios ayamakanwe. Eara maton Ibo Dios iki.

⁵Jawetianki jakon inoxon, Ibo menikin maton yoinabo menoxonai, Diossen mato bixontishamanbo akanwe.

⁶Ja menia yoinara ja netenbi maton piti iki, wetsa nete xabatatonribira maton piti atipanke, ikaxbi jawen kimisha nete itin ati texeara maton menoti iki.

⁷Jawen kimisha iti neten ja Dios menia nami piara, moa jakonma iketian Diossen bitima iki;

⁸Jan piatoninra ja jakonma iboati iki, itan jawen kaibobo xaranmea pikokanti iki, ja Ibo iboamaa ikax iresama ikenbi jakonma imaa iketian.

⁹Baná tsekati senenketianra, min wainkonía ja moa senentíain iká berobi yamatiakin min tsekátima iki, ja texea texkanbora min keyokin tsekátima iki.

¹⁰Min wainkonía uvabo keyokin biamawe, ja uva maanaboribi biamawe, abánon jawebiomabaon bikin, itan wetsankoniáx jóá jonibaonribi bibanon. Eara min Ibo Dios iki.

¹¹Yometsoyamakanwe. Jansoyamakanwe, paranananyamakanwe.

¹²Senenhanoxmabi enra mia axonti iki ixon, nokon janenko jato yoiamawe, jaskáxonra jaskáatima ikenbi min Diossen jane min jakonma imai. Eara min Ibo Dios iki.

¹³Mibé joni masá tenemayamawe, jawen jawékibito bichinyamawe. Bakishparira en mia kopíakai akin ja teeta ayamawe.

¹⁴Ja pabe joni itan wetsa isinaibo jakonmaakin yoiyamawe. Ja benche bain kaai jaki tatí iti axonyamawe. Mia Dioski raketai oinmawe. Eara min Ibo iki.

¹⁵Jakonma akábo jato yoixonkin, ja atima keskáakin ayamawe: Wetsares akinxon wetsa akinyamai iamawe, jawebiomabo itan icha jawekiabo inonbi, jaton akábo yoixonkin, atibi keskáakinres awé.

¹⁶Min kaibobo xaran ixon, janso joibo yoiatanyamawe. Joni retekanketian mibé joni iboamai jaki jansoyamawe. Eara min Ibo iki.

¹⁷Min wetsa omiskin jakonma shinan min jointíain benxoayamawe. Notsinti iketian mibé joni notsinwe, minribi jawen ocha iboayamawe.

¹⁸Min kikin kaibaon mia aká kopíyamawe, jainoax sináyamawe. Minbix mia noikaata keskáakin mibé joni noiwe. Eara min Ibo iki.

¹⁹Nokon esébaon yoiai jeneyamakin akanwe. Min yoinabo, meskó yoinabo betan bakeamayamawe. Min wainko,

^c 19.3 Ja tantiti netera viernes yantan peokootax sábadó yantan keyotai iki.

wetsa berobo betan meskoxon banayamawe. Meskó yomaman aká chopabo saweyamawe.

²⁰Ja yanka yonoti ainbo, jonin binoxon onantiaa ixonbi, jaon maroamapari ikax, xabakatamapari ikenbi, wetsa joni jabé oxaketianra, ja joni kopíamati iki, jaskara ikenra jato retetima iki, ja ainbo xabakatamapari iká iketian.

²¹Ja joninra jakonma aká kopí Ibo menikin westíora carnero reteti iki, ja anoxonra Diossen xobo xepotiaín boti iki.

²²Jawen jakonma aká kopí carnero reteketianra, sacerdotenin ja jonin ocha aká kopí, Ibon moa shinanxonyamanon ixon yokáxonti iki, jatianra ja ocha moa shinanxontima iki.

²³Ja main jikixon yobin jiwibo banaxonra maton reratima iki, kimisha baritia senenra jawen bimibo maton kokotima iki.

²⁴Jawen chosko baritia itinra, fiesta axon ja yobin bimibo jatíbi onantiakin maton Ibo iboamati iki,

²⁵jatian jawen pichika baritia itinparira ja yobin bimibo maton kokoti iki. Jatianra ja yobin jiwibo benbonbires bimiti iki. Eara maton Ibo Dios iki.

²⁶Jawekeskaxonbi jimíya piamakanwe. Yobéxon shinanmanres onanaibo iamakanwe, rama iti jawékibo shinanmanres onankasi iamakanwe.

²⁷Tentoni maxkoroyamakanwe, jainxon keni oroyamakanwe.

²⁸Mawákanketian maton yora xateyamakanwe, jawekeskataxbi yora tsaiai chexebaon iamakanwe. Eara maton Ibo iki.

²⁹Teakaakin jawen yoran maroai imaxon min bake ainbo jakonma ninkaamamayamawe. Ja main jakonma tsini shinan bochoaxonra min jakonma imanake.

³⁰Nokon tantiti nete esébo senenhamakanwe, nokon xobo mekekanwe. Eara maton Ibo iki.

³¹Onanmisbo itan koshonmisboiba boyamakanwe. Jato onanmaaxa jaton jakonmanin tsaia mato kerásnake. Eara maton Ibo Dios iki.

³²Ja koshibo bebon ixon, chankáxon jato oinmawe iresamaakin min jato shinanai. Dioski raketai kopí iresamaakin min já shinanai jato onanmawe. Eara maton Ibo iki.

³³Wetsankoniax joax mato xaran jaa jonibo masá tenemayamakanwe.

³⁴Ja joni mato keskábiakin akanwe, noikanwe, jabora mato keskaribi iki. Jaskara wetsankoniax boaboribira mato ikana iki ja Egiptonko inontian. Eara maton Ibo Dios iki.

³⁵Jan nenké topontibo, jan iwe topontibo, jain napóti itan jain nachíti topobo, jan jato paranti senenma topobo ayamakanwe.

³⁶Balanzabo, jan iwe topontibo, itan ja toponti topobora senenshamanbo maton ati iki. Eara maton Ibo Dios iki, Egiptonkoniara en mato tsekáa iki.

³⁷Jaskara ixon nokon esébo itan en ati yoia joibo akanwe, senenhakanwe. Eara maton Ibo Dios iki”, akin.

Dios shinankin ati fiestabo

(Nm. 28.16-25)

23¹Ibonra Moisés yoia iki: ²“Israelitabo yoíwe: Natobo riki ja jatiashamanbo Ibobiribi shinankin fiesta axonti netebo, jara jakonshaman jan tsinkitibo akin maton janeti iki.

³Sokota nete senenra mia teeti iki, ikaxbi jawen kanchis iti netenra jawe teebi min atima iki; jara iti jake jatian tantiti neteshamanbiribi. Jatianra jakonshaman tsinkiti maton ati iki. Jawerano mia janonbira, Ibo kikin shinanni ja neten mia tantiti iki.

⁴Natobo riki jatiashamanbo Ibo kikin shinankin jakonshaman tsinkiti maton atibo, jatianbora mato tsinkiti iki:

⁵Ja reken oxe chosko neteya iketianra, moa yantanaitian, Ibo kikin shinankin Pascua fiesta ati iki.

⁶Ja oxeribi moa chonka pichika neteya iketianra, Ibo kikin shinankin levaduraoma aká panman fiesta ati iki. Ja levaduraoma aká pan pitira, kanchis nete senenres iti jake.

⁷Ja reken netera westíora jakonshaman tsinkiti maton ati iki. Jawe keská koshi teebi ayamakanwe.

⁸Kanchis nete senenra ja maton Ibo meniaibo maton menoti iki, jatian jawen kanchis iti netenra westíora jakonshaman tsinkiti maton ati iki. Ja netera jawekeska teebi maton atima iki”, akin.

Reken bimi tsekáaton fiesta

(Nm. 28.26-31)

⁹Ibonra Moisés yoia iki:

¹⁰“Israelitabo jato yoiwe: Ja en mato meniai mainko jikixon, maton trigo banaxon tsekáara, ja reken iká bimi maton tsekáa sembó sacerdote maton boxonti iki.

¹¹Ja tantiti nete iibata pekáo wetsa nete xabatatonra, ja sacerdotenin, ja bimi sembó jakonshamanbo boxon Ibo meniti iki, Ibon jato bixonon ixon.

¹²Ja trigo bimi senbo menia netenribira, westíora baritiaya carnero bake bene jawe jakonma neoma, maton keyokin menoti iki Ibo axonkin.

¹³Chosko kilo wetsa naponbekon iti, itan jakonshaman harina xeni meskoxon meínaribira maton beti iki, ja Ibo menikin menoa jawen keenshaman inin iti kopi. Jainxon ja menikin chikoti westíora litro uva jeneribi maton beti iki.

¹⁴Ibo jawéki menikin maton bokin senenhai nete kamanra, pan, trigo toban iamax trigo bená kobintanibi maton pitima iki. Nato eséra jatíbitian iti iki, papaboibakeara bakebaon tekiti iki, jainoax jaweranobires janonbira maton senenhati iki.

¹⁵Ja tantiti nete iibata pekáo wetsa nete xabataton, ja trigo sembó jakonshamanbo Ibo maton meniai nete peoxonra, kanchis semana senenshaman maton toponti iki.

¹⁶Jatianra ja kanchis itin iká ja tantiti nete iibata pekáo wetsa nete ikátonin, moa pichika chonka nete senenti iki. Jatianra ja bená trigo maton Ibo meniti iki,

¹⁷Jainxonra jakonshaman harina, levaduraya axon xoia rabé pan maton xobonkonkia boti iki, jabora iti iki chosko kiloyabo, ja reken jakon bimibo Ibo menikin maton aká.

¹⁸Ja panbo betanra, kanchis carnero bake bene westíora baritiayabo jawe jakonmabi neoma maton boti iki, westíora waka bake ranon itan rabé carnerora ja Ibo axonkin keyokin menoti iti iki, ja menikin menoara jawen keenshaman inin iti iki, bero jawékibo itan uva xeati meniribixonbi maton jaboribi meniti iki.

¹⁹Jabo aríboxonbira westíora chivo ocha kopí maton reteti iki, jainxonra rabé carnero bake bene westíora baritiayabo jakonax Ibo betan raeanaxon maton reteti iki.

²⁰Ja sacerdoteninra ja yoinabo, ja reken iká yoabo tsekaxon aká panbo, itan ja rabé carnero Ibobiribi menikin já bebon boti iki. Jabora Ibo iboamati iki sacerdotena inon ixon.

²¹Ja netebira jakonshaman tsinkíti maton atiki, jainxonra jawekeska koshi teebi maton atima iki. Nato eséra jatíbitian iti iki, papaboibakeara bakebaon tekiti iki, jawerano mato janonbira maton ati iki.

²²Baná bimibo tsekati senenketian, min wainkonkia bimi keyokin tsekayamawe, jainxon ja texea texkanbo keyokin biamawe. Jawebiomabaon itan ja wetsankoniax joabaon binon ixon jenexonwe. Eara min Ibo Dios iki”, akin.

Trompetabaon fiesta

(Nm. 29.1-6)

²³Ibonra Moisés yoia iki:

²⁴“Israelitabo yoiwe: Ja kanchis oxo itin jawen reken nete iketianra, tantiti nete iketian maton fiesta ati iki, ja moatian inf shinankinra, trompetabo xoon ayanan jakonshaman tsinkíti maton ati iki.

²⁵ Ja meniai jawékira maton Ibo kikin shinankin menoxonti iki, jainxonra jawekeska koshi teebi maton atima iki”, akin.

**Jakonma akanabo Diossen jato
shinanxontima nete**

(Nm. 29.7-11)

²⁶ Ibonra Moisés yoia iki:

²⁷ “Ja kanchis oxebi moa chonka neteya iketianra, maton jakonma akábo moa Shinanxontima Nete iti iki. Jakonshaman tsinkitira maton ati iki, jainxonra ja neten maton ayunanti iki, jainxonribira ja meniai jawéki Ibo kikin shinankin axonkin maton menoti iki.

²⁸ Ja neteribi jawe teebi ayamakanwe, maton jakonma aká moa Shinanxontima Nete riki, jatian riki ja maton Ibo Dios bebon jakon ikax, ja shinanxonti yamashamanbo mato iti nete.

²⁹ Jaweratonki ja nete jawékiati teneyamai, tsoabires inonbira, jawen jemamea moa pikoti iki.

³⁰ Jainoax wetsa tee inonbi ja nete mekeyamakin jan akára, tsoabires inonbi jawen jemamea en moa reteti iki.

³¹ Jawe teebi ayamakanwe. Natora jatíbitian iti esé iki, papaboibakeara bakebaon tekiti iki, jawerano mato janonbira maton jaskara ati iki.

³² Jara iti iki westíora nete jatian mato tantiti, jatianra maton ayunanti jake, ja oxo jawen iskon nete yantanaitian peoxonra, wetsa nete xabata yantan kaman maton ja nete toponti iki”, akin.

Peotabaon fiesta

(Nm. 29.12-40)

³³ Ibonra Moisés yoia iki:

³⁴ “Israelitabo yoiwe: Ja kanchis oxebi chonka pichika neteya iketianra, kanchis nete senen, Ibo kikin shinankin axonkin ja Peotabaon fiesta maton ati iki,

³⁵ ja reken netera jakonshaman tsinkitinin maton peoti iki. Ja nete jawe teebi ayamakanwe.

³⁶ Ja kanchis nete senenra, ja maton meniai jawékibo Ibo kikin shinankin maton menoxonti iki, jatian ja posaka nete itinra, jakonshaman tsinkíti maton aríbatí iki, itan ja Ibo meniai jawékibko maton menoxonti iki. Jara fiesta nete iki, jawekeska koshi teebira maton atima iki.

³⁷ Natobo riki jatianshamanbo Ibo axonti netebo, jara iti jake Ibo shinanni mato jatian tsinkíti nete, ja tsinkíainxonra Ibo maton neniti iki, já meninoxon bea jawekibo, yoinabo keyokin menoabo, já bexona bero yoabo, yoina reteabo itan já bexona vinobo, ja maton jaskaaira iti jake, ja jaskarabo meniti netebaonbiribi.

³⁸ Natobo riki ja tantiti netebo Ibo mékexonribakinbi, jainxon ja maton meniti yoia ixon, iamax yoiana ixonbi jawekibo meniribikinbi, maton akaibo.

³⁹ Ja kanchis oxo moa chonka pichika neteya iketianra, maton yoa bimibo tsekakin senenhaxon, Ibo kikin shinankin axonkin kanchis nete maton fiesta ati iki. Ja reken itan jawen posaka iti netenra mato tantiti iki.

⁴⁰ Ja reken netenra jakonshaman jiwinkoniabo yobin bimi maton tsinkiti iki, xebon peibo, jiwi pei sembóshamanbo itan paromea álamo jiwi peibo, jatianra kanchis nete kaman, maton Ibo Dios bebonmeax mato raroti iki.

⁴¹ Jawen kanchis iti oxenra baritia-tiibi kanchis nete senen maton Ibo kikin shinankin fiesta axonti iki. Jara jatíbitian esé iki, papaboibakeara bakebaon tekiti iki.

⁴² Ja netera ea shinankin maton akai fiesta peokooti iki. Ja kanchis nete kamanra, ja mato kikinshaman israelitabo peotanin jati iki,

⁴³ abánon jatíbi maton chiní bakebaon onankin, ja Egiptonkonía israelitabo en pikonontian peota meran en jato jamani. Eara maton Ibo Dios iki”, akin.

⁴⁴ Jaskáaxonra Moisésen israelitabo ja nete shamabaon Ibo fiesta axonti onantishamanhakin jato yoia iki.

NÚMEROS

Jatí icha joni onanti kopí israelitabo toponmeeta

Sacerdotebaon jato jakonhakin shinanxonti

6²² Ibonra Moisés yoiá iki:
²³ “Aarón betan jawen bakebo yoiwe, jawetianki israelitabo jato jakonhakin shinanxonai, jatianra neskaakin jato ati iki:

²⁴ “Ibon mia jakonhabanon, jainxon jakonmanin anaketian mia koiranbanon,

²⁵ jawen jakon shinanyaxon mia Ibon oinbanon, jainxon jawen noibamisti shinan mia jishtiaxonbanon;

²⁶ jawen noi shinanyaxon mia Ibon oinbanon, jainxon jakon tantiti shinan mia menibanon’ akin.

²⁷ Jaskáakinra jabaon nokon jane israelitabo janexonti iki, jatianra en jato jakon shinanxonti iki”, akinra aká iki.

Ja senenhabekonti joi jain iká carpa xobo manaon nai koin iká

(Ex. 40.34-38)

9¹⁵ Ja senenhabekonti joi jain iká Diossen xobo akana netenra, ja xobo koinman mapoa iki. Jatianra yametaitian peokootax nete xabatai kaman, ja Diossen xobo manaon chii tirí iká iki.

¹⁶ Jatfbitianra jaskata iki, netenra nai koinman xobo mapoa iki, jatian yamé oinkanabiribi chii tirí iká iki.

¹⁷ Ja nai koin, carpa xobo manaonkeax keyáinatax kaitianra, israelitabo ja chibani bokana iki, jaweranoki ja nai koin tsasiáx jainbi paniai, jainra jaton carpa peannax ikana iki.

¹⁸ Ibon kati yoiara, israelitabo bokana iki, ja jainbi banéti jato yoiara jainpari

ikana iki, jawetio basiki ja Diossen xobo manaon nai koin jainbi paniai, jatio basira jainbi ikana iki.

¹⁹ Ja xobo manaon nai koin taxkéyamai pania basiaitianra, taxkéyamakin jainpari ixon, Ibon jaskara ati yoiabo israelitabaon senenhakana iki.

²⁰ Ja Ibon xobo pekatén iká nai koin jaweti neteres iketianra, Ibon jato kati yoiá moa jainoax bokana iki, jaskáribiakin, jainpari tsasiti yoiara jain banékana iki.

²¹ Wetsatianbora westíora yaméres ja nai koin jainbi tsasia iki, jatian moa yamékiri keyatax jainoax kaaitian, israelitaboribi ja chibani bokátikanai. Ja yamé iká keskáribii netén ikax ja nai koin keyatax kaaitianra, israelitabo ja chibani bokátikanai.

²² Jawetianki ja nai koin ja Diossen xobo pekatén rabé netebo ikai, westíora oxé ikai, iamaax, westíora baritia ikai, israelitabora jatio basiribi jainbi tsamakana iki. Ikaxbi jawetianki ja nai koin keyatax kaai jatianra ja chibani bokátikanai.

²³ Ibon jaskáti yoiara jainbipari banékátikanai, jawetianki jainoax kati jato yoiái jatianra moa bokátikanai. Jainbipari ikai kamanra Dios rabii teekátikanai, jaskáti Moisés meranxon Ibon jato yoiá keskati.

Sinaí mananmameax israelitabo boá

10³³ Jaskara ikenra, ja Ibon mananmameax moa bokana iki, ja boira kimisha nete senén bokana iki. Ja Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonantira jato bebon kaa iki, jain tantikanti jato benaxonboi.

³⁴Neten bokanaitianra, Ibon nai koinribi jato manaonshaman paniax kaa iki.

³⁵Ja ani bonanti moa kaitianra, Moisés neskata iki:

“¡Weníwe, Ibó!

¡Min rawibo janbisnon!

¡Ibakanon jan mia omisaibo mia oinnax jabati!” iki.

³⁶Ikaxbi moa kaibi bonanti tsasiketianra Moisés neskata iki:

“¡Ibó, Israel sontarobora ichayora iki, jato potayamawe!” iki.

Diossen jato nami meninxon israelitabo yoia

11 ¹Wetsa netera, atikoma jawékibo winotai kopí israelitabo Iboki jakonmai yoyo ikana iki. Jaskákanaitian ninkatata ikonbiresi Ibo sinata iki, jaskáxon jatoki chii raanara, jaton carpa peotabo katemai tiritita iki.

²Jatianra Moiséssen akinnon ixon yokati jonibo saí ikana iki, jaskákanaitianra Moiséssen jato Ibo yokáxona iki. Jatianra ja chii tiritai moa nokaa iki.

³Jaskara kopíra Taberá akin jain jankana iki, jainoax jatoki Ibon chii tiritita kopí.

⁴Jatíbi meskó jonibo israelitabo betan ikábora, pitiakinres shinanaibo ikana iki. Jatianra ja israelitabo moa jaton shinan biax winianan neskati yoyo ikana iki: “¿Tsonpariki noa nami meniai non pinon?

⁵¡Egiptonko ixon kopímabi non yapa pikátiaira non shinanresai! Jainxonribira non pikátiai pepinobo, melónbo, puerrobo, cebollabo itan ajobo.

⁶Jaskara ikátiibira rama noa pitin mawati iitai, wetsa jawékira non oinyamai maná bichoresa jake”, ikibo.

⁷(Ja manára iká iki cilantro bimi keská; panshintani chexeya, bepon keská,

⁸xenia harina aká bata pan keská noera iká iki. Ja biira jonibo boa iki, bixonra renekana iki, jaskáribiakina

chachikana iki, jaskáaxonra xoikana iki, pan keskáakinbo axon.

⁹Yaméra, jaton carpa peota pekatén nibí maannaitian, manáribi maanna iki.)

¹⁰Jatianra Moiséssen ninkata iki jaton awinboyabi bakebo jaton xobo xepikotinkoniax israelitabo winiaitian. Jatianra Ibo ikonbiresi sinata iká iki. Jaskakanaira Moiséssen keenmaribi iká iki,

¹¹jaskákinra Ibo yoia iki: —¿Jaweatiki min ea ramiai, ea min yonoti ikenbi? ¿Jawekopi eki jakonmaakinkayaki nato jonibo kopí min ea masá tenemai?

¹²¿Eaki jaton papa iki, eaki jaton tita iki, ja xoma akai bakebo atin ikóxon, ja jaton rekenbo min meniti yoini mainko kaman jato boti min ea yoiti?

¹³¿Jatíbi nato jonibo pimatiki jaweranao en nami biti iki? Ea yoii beira winikanai: ‘Non pinon noa nami meniwe ikira ikanai’.

¹⁴Jatíbi nato jonibo nokon koshinbi enbicho jato botira moa en atipanyama, nokonara kikinbires tee iki.

¹⁵Jaskáakin ea aakaskin, min ea moa reteakayara jakon iti iki, akonkin ea noibakina min ea jaskáati iki. Jatianra ja ichabires atikoma jawékiainbo moa ea itima iki —akinbo.

¹⁶Jaskataibira Ibon yoia iki: —Kanchis chonka israelita joni koshibo ea tsinkixonwe, jonibaon koshi iti atipana min onannabo, jainxon Dios nokoti carpa xobo xepikotinko jato bewé, jainxon miibetan ea manabakanon.

¹⁷Jain paketax ea miibetan yoyo iti iki, jatianra nato jonibo jato boti tee iketian jabaon mia akinti, jatíribi min shinan en mia menia bixon, en jato meniti iki. Jaskatata miabicho itima iki.

¹⁸Jainxon jonibo yoie bakish nami piti iketian Dios bebon jakon inox chokikanon. Winianan neskati yoyo ikanaira en moa ninkáke: ‘¡Noa namia ipainon riki non pinon! ¡Egiptonko ikaxa noa

kikin jakon ikátiai!' iki ikanai. Maton pinon ixonra en mato nami meniai,

¹⁹Jatianra westfóra, rabé, pichika, chonka, rabé chonka neteres ati itima iki.

²⁰Westfóra oxé kamanra maton nami piti iki, maton rekinman jokonai kaman, itan mato jaki kerasai kaman. Ibo jato xaran ikenbi omisa kopíra jaskara ikanti iki, jainoaxa winianan ebebomeax neskati yoyo ikanke: '¿Jaweaki Egiptonkoníax noa pikotarin?' ikibo —akin aká iki.

²¹Jatianra Moiséssen yoia iki: —Ja ebé boaibora sokota pacha waranka reteanannai jonibo iki, ¿Jaskara ikenbiki westfóra oxé kaman nami pimati min noa yoiai?

²²¿Jaweranoki icha carnero itan icha waka iki, ja retexon jatíbi non jato senenhakin pimati? Aniparonkonía jatíbi yapa non jato meniabira, senen-tima iki —akin.

²³Jaskákenbira Ibon yoia iki: —¿Nokon atipana koshi maxkoshoko iketian en atipanyamaaki min shinanai? Ramara min oinnai en yoia joiki senenai o iamakiai ixon —akin.

Kanchis chonka joni koshibo profetabo ikai keskati yoyo ika

²⁴Jaskara Ibon yoiara Moiséssen jonibo yoia iki, jatianra kanchis chonka israelita joni koshibo tsinkia iki, jaskáaxonra Diossen carpa xobo katemakin jato joyonna iki.

²⁵Jatianra nai koinman pakéxon Moisés Ibon yoyo aka iki; ja iká pekáora jatíríbi Moiséssen shinan bixon, ja kanchis chonka joni koshibo jato menia iki. Ja shinan jatoki joatianbira, profetabo keskati yoyo iki peokookana iki; ikaxbira jakiríbi moa iwetsayamakana iki.

²⁶Ja kanchis chonka jonibo xarameara rabé joni katókana iki, jara iká iki jawen jane Eldad, wetsanara Medad iká iki, jabora Diossen carpa xobonko

kayamai ja ikana peotabo ikainbi banékana iki. Ikaxbira, jatokiríbi ja shinan joá iki, jaskáketianra ja peotabo ikainoax profetabo keskataríbi yoyo iki peokookana iki.

²⁷Jaskákanaitianra wetsa baken ishto kaxon Moisés yoia iki: —¿Peotabo ikainoaxa Eldad betan Medad, ja profetabo ikai keskati yoyo ikanai! —akin.

²⁸Jatianra bake ranontianbi Moisés akinnai Nunman bake Josuékan yoia iki: —¿Nokon ibó, Moisés, jaskara ayamakanon jato yoiwe! —akin.

²⁹Ikaxbi Moiséssen yoia iki: —¿Minki ea washitai? ¿Jatíbi jawen jonibo Ibon jawen shinan jato menipainon riki jatikaxbi profeta ikantiakin! —akin.

³⁰Jatianra Moisés betan ja joni koshibo jaton peotabo ikain boribakana iki.

Codorniz isábo Ibon raana

³¹Jan codorniz isábo benon ixonra, Ibon aniparorikea niwe bema iki, ja isábo beaxa ja ikana peotabo ikain itan ja katemai manna iki, jawen pextinra iká iki, westfóra nete kaxon rebesti jaton peotabo katemai iaketana, jatian ja tsamatara iká iki westfóra metro keyá.

³²Jatíbi ja nete abaikin itan jatíbi ja yamé jainoax ja wetsa nete xabatonra jonibaon codorniz isábo bia iki. Ja ichama codorniz isábo biabaonara iká iki chonka tsamabo, jara choshinon ixon jaton peota katemakin tsamankana iki.

³³Israelitabaon codorniz isábo nami pikin peokenbira, jatoki kikinni sináxon Ibon jato masá temaa iki, jaskáaxonra icha joni jato mawámaa iki.

³⁴Jaskara ikenra ja jainoax ikana janekana Quibrot-hataava iki aká, ja pitiakinres shinanaibo mawatabora jain miinkana iki.

³⁵Ja jonibora Quibrot-hataava ikainoax boax, Hazerothain nokotax jainbi banékana iki.

**María betan Aarón Moiséski
jakonmai yoyo ika**

12¹ Etiope ainbo betan Moisés wanoketianra, jawen poi María betan jawen wetsa Aarónman, jakonmaakin yoikin peokana iki.

² Jainoaxa iribakana iki: “Moisés betanbichora Ibo yoyo ikama iki; nobetanribira yoyo ika iki”, ikibo. Jaskákanaira Ibon ninkata iki.

³ Ikon riki, Moisésa iká iki nato netemea kikinshaman rabíshinanhoma joni.

⁴ Jaskara ikenra Moisés, Aarón itan María, Ibon jato yoia iki: “Mato kimisha jainoax nokoananti carpa xobonko botankanwe”, akin. Jatianra ja kimi-shabi jain kaa iki.

⁵ Jatianra nai koin kextokan Ibo paketa iki, jaskati joaxa ja carpa xobo xepikotinko itoshia iki; jainxonra Aarón betan María kenaa iki, jaskaa já bebon bekanketianra,

⁶ Ibon jato yoia iki: “Nato en mato yoiai ninkákanwe: Westíora profeta mato xaran iketianra, já betan yoyo ikin en jaskara itibo oinmai, jainxonra namá meranbo en yoyo akai;

⁷ ikaxbi nokon yonoti Moisés betanra ea jaskáyamai. Jára jatíbi nokon yonotibo bebonbires senen joni iki,

⁸ jaskara iketianra beibananax ninkátibires join, ea já betan yoyo ikai. Jatian jan ea beibanxon oinnai ikenbiki, ¿Jaweaki mato jaki jakonmai yoyo ikai?” akin.

**Canaán mai oinni bokanti
Moisésen jato raana**

13¹ Ibonra Moisés yoia iki: ² “Israelitabo en jato meniti, Canaán maiki jawekeska iki ixon ointi jaweti joni ranwe. Westíora tsamá ja rarebobires ikainnoa, koshi shinanyabo westíorabo jato ranwe”, akin.

**Mai ointi raana katanabaon
bexon yoia**

²⁵ Chosko chonka nete senen jaskara jain ikábo oinyontaanra,

²⁶ Cadessain boríbakana iki, jain jawebi xoxoyamai Parán manan ikain. Jain ikana iki Moisés, Aarón itan jatíbi israelitabo. Jatianra jaskara oinnabo jato yoikana iki, itan ja mainmea bimibo jato oinmakana iki.

²⁷ Moisésa yoikana iki: —Jain min noa raana mainra noa katanke. Ikonshaman kikinbires icha ja jawékiati yoára ja main jake, natora jain ikai yoaa bimibo iki.

²⁸ Ikaxbi jain jaa jonibora koshiho iki, kikinbires ani jemabo riki, ja jemabaon iká xobobora kikin koshiakin akábo iki. Jainxonribira jain non oinke, ja ani joni Anacnin chiní bakebo ikax ani jonibo.

²⁹ Ja Néguev mainra amalecitabo jake, jatian ja manan keyabo ikain jakanabo riki hititabo, jebuseobo, itan amorreobo, jatíribi cananeobaon jatira aniparo patax iki, itan Jordán paro ikain iki —akin yoikana iki.

³⁰ Jatianra Moisés bebon iká jonibo netémaxon Calebnin jato yoia iki: —¡Jaskara iketian ja mai jato bichinti riki! ¡Ja maira non jato bichinti atipanke! —akin.

³¹ Jaskataibira já betan botanabaon jato yoia iki: —¡Atima riki, ja jonibora non jato peoti atipanyamake! Jabora noa xewina koshiho iki —akin.

³² Jatianra ja oinni botainbakana mai yoikinbi, israelitabo jakonmakin yoikana iki. Neskarara yoikana iki: —Ja non ointana maira tsoabi jain jatima ikax jain jaax mawáti iki, jainoa non oinna jonibora jatíbi kikin anibo iki.

³³ Jainxonra non oinribiibake ani jonibo, ja Anacnin chiní bakebo. Jato patax ixon non oinnara chanpotioshokobo noa iibake, jatian jabaon oinnara noa jaskáribi iibake —akin akana iki.

Israelitabo Dioski jakonmakana

14¹ Jatianra israelitabo saii iki peokookana iki, jaskataxa ja yamé winishinkana iki.

² Jatíbi jabora Moisés betan Aarónki jakonmai yoyo iki neskákana iki: “¡Nato

jain jawebi xoxoyamai mananmameax iamai Egiptonkonix noa mawatara jakon ikeanke!

³ ¿Jaweati nato main Ibon noa bearin? ¿Reteanantiainoax noa mawáketian, non awinbo betan non bakebo non rawikan binon ixon noa bearin? ¡Jakiribi Egiptonko noa kaara jakon iti iki!” ikibo.

⁴ Jatianra yoianani peokookana iki: “¡Jan noa boti westíora joni koshi imaax jakiribi Egiptonko bononbokanwe!” ikibo.

⁵ Jatianra Moisés betan Aarón jonibo bebon maiki bekepinon kaman beokana iki,

⁶ jatianra Josué betan Caleb, ja mai oinni kaibatabo ikax, masá shinanni chexakaakin jaton chopax waxaa iki,

⁷ jainxonra jatíbi israelitabo jato yoikana iki: —¡Ja non ointana maira kikinshaman jakon iki!

⁸ Noa jakonhakin Ibon akinnara, ja mai menia noa jain jikiti iki. Ja mainra ja jawékiati yoá kikinshaman icha iki.

⁹ Jaskara iketian Iboki ramiti yoitima-yamakanwe, ja mainmea joniboki raké-yamakanwe, non jatoarestira atibires iki; jaton paranan ikin jan jato koirantira tsoa yamake, noabora jaskarama iki, Iborá non paranan iki nobetan iki. ¡Rakéyamakanwe! —akinbo.

¹⁰ Jaskara ikenbira, jonibaon makaman tsakaxon jato retekaskana iki. Jaskákanaitianra jainoax nokoananti carpa xobonko, jawen penyabi Ibo pikota jatíbi israelitabaon oinna iki,

¹¹ jatianra Ibon Moisés yoia iki: —¿Jawetian kamanki iresabires ixon en jawebi atipanyamaa nato jonibaon shinankin jeneti iki? ¿Jatoibaxon jaskara iosma jawékibo ea aká ikenbiki, jawetian kaman ea ikonhayamai jenékanti iki?

¹² Ja mai biamakanon ixonra, jan jato keyoti jakonma isin en jatoki raanai; ikaxbi miara jato xewina ani itan koshi jemaya en imai —akin.

¹³ Jaskáabira Moisésen Ibo yoia iki: —Minra, Egiptonkonía min koshi shinanman nato jonibo jato pikoa iki. Min jato jaskáa onanxonra egipciobaon,

¹⁴ Canaán main jaa jonibo jato yoikanti iki. Jabaonribira moa ninkata iki, mia Ibo, jato betanbi iká; beibaxon min jato oinmai, itan nai koiman mia jato manaon pania; jainoax neten ja nai koin pania meran mia jato bebon kaai; jatian yamébiribi chii tirí paniaton mia kaaibora ninkakana iki.

¹⁵ Ja potábicho nato jonibo min jato keyokin retekietianra, jan mia ninkata wetsa mainmea jonibo ikanti iki:

¹⁶ Jato meninoxon yoini mainkora Ibon ja jonibo jato jikimati atipanyamaa iki, jaskákinra jain jawebi xoxoyamai mananmanxon jato retea iki’ ikibo.

¹⁷ Jaskara iketian, Ibó, min jato jaskara axonti yoia keskáakin, rama min koshi pikoxon jato oinmawe. Minra yoia iki,

¹⁸ mia ishtonbires sináyamai, min noimisti shinan iki kikinshaman ani, jaskara ixon jaton jakonma itan ja yoitimakanabo ikenbi min jato shinanxon-yamai, ixonbira jan jakonma aká min oinresyamai, jaton papabaon jakonma aká kopíra jaton bakebo, jaton bababo, jaton bababaon bakebo, itan jaton bababaon baban bakebo min jato masá tenemai.

¹⁹ Min noimisti shinan kikinbires ani iketian, nato jonibo jaton jakonma aká jato shinanxonyamawe, Egiptonkonixbira nato neno nokotai kaman mia jaton paxkinyamaa iki —akin.

Ibon israelitabo masá tenemaa

²⁰ Ibonra yoia iki: —Jakon riki, jato ayamanon ixon min ea yokáketianra en jaton jakonma moa shinanxonyamai.

²¹ Ikaxbira, neskara iki, ea jaara kikin ikon iki, itan nato main jatíbiain ninkakatai iketian ea onankana iki,

²² jan nokon pené oinnabo, Egiptonkoxon itan jain jawebi xoxoyamai

mananmanxon jaskara iosma jawéki shinanmanres en akai jan oinnabo, tsoa jonibi jain jaama mananmanxon ichaakin ea jan tanaabo, jainoax ja ati en yoia akáshamai yoitimatabaonra,

²³ jato meniti ixon jaton rekenbo en yoini mai, tsonbi ointima iki. Iresabires shinankin ea omisabaonra tsonbi ja mai ointima iki.

²⁴ Nokon yonoti Calebbichoresa wetsaresibi shinanya ixon, ea yoiti ixoni ikonshaman senen ike. Jaskara iketianra ja oinni katana mainko jabichores en jikimai, jainxonra jawen chiní bakeboribi en jain jato jamati iki.

²⁵ Matora, bakish jain jawebi xoxoyamai mananhorí jato patanbaini aniparo Joshinhorí mato kati jake, amalecitabo betan cananeobora ja teshanpanin jake —akinbo.

²⁶ Jatian Moisés betan Aarónra Ibon yoia iki:

²⁷ —¿Jawetian kamanki nato jakonma shinanya israelitabo eki jakonmai yoyo ikanaitian en jato teneti iki? Ea yoii jakonmai yoyo ikanaira en moa ninkáke.

²⁸ Jaskara iketian nokon janenko ea jato yoixontanwe: ‘Ea jiria Ibo ixonra en yoiai, en mato imaara, ja jaskati mato yoyo ikai en ninkata keská mato winóti iki.

²⁹ Jatíbi ja rabé chonkankoniax bebon baritíayabo iketian, onantiankin jaton jane kirika meran wishaabo ikenbi, eki jakonmai yoyo ikábora, mawákanti iki, jatianra jaton yorabo nato jain jawebi xoxoyamai mananman tipiti iki.

³⁰ Wetsabo iamaibira Caleb betan Josuébicho jain jikiti iki, jain iti en mato meniti yoia mainkora, mato westíorabi jikiamanoxiki.

³¹ Jaskara ikenbira, jabo yoii non rawíbaonra noa bichinai iki mato iantana maton bakebores, jain ikax rarokanon ixon, ja maton omisa main en jato boai.

³² Mato mawata yorabora, jain jawebi xoxoyamai mananman tipinoxiki,

³³ jatianra maton bakebaon, chosko chonka baritía senen jaton yoinabo koirankanti iki. Jaskáxonra, nato jain jawebi xoxoyamai mananmameax jatíbi mato mawatai kaman, ea ikonhakasshamaax mato eki koshikashamaa jakonmabo, jabaon kopiáti iki.

³⁴ Ja mai paranaxon oinnira mato chosko chonka nete jain iká iki; jaskara iketianra ja kopíakin chosko chonka baritiaribi maton masá teneti iki: westíora netebo kopíra westíora bari-tiaboribi iti iki. Jaskáxonra onankanti iki, eki ramiti yoitimatare jakonma iki ixon’.

³⁵ Ea, Ibo ixonra en yoiai, jaskara ati yoia ixonra en senenhati iki: Jaskáakinra nato eki jakonma shinanna jonibo, akonbireskin en jato masá temati iki. Jainoax mawatai kamanra, jain jawebi xoxoyamai mananman boanhatankanti iki —akinra jato aká iki.

Mai oinni kaibata chonka jakonma jonibo mawata

³⁶ Paranxon mai ointi, Moisésen jato raana jonibaonra ja mai ointanax joxon jakonmabires jato yoia iki, jaskáakanara jonibo jakonmaibo yoyo iki, joikana iki,

³⁷ jaskákanketianra ja janso joi beabo, Ibon jato retea mawákana iki.

³⁸ Jatikaxbi mawákanketianra, Josué betan Calebbicho mawáyamaa iki.

Hormainxon israelitabo jatoareskana

³⁹ Ibon yoia joi, Moisésen israelitabo yoiaara jatikaxbi kikinni onisi winikana iki.

⁴⁰ Jatian wetsa nete xabata yamékiri-shoko wenitax manan keyá ikain mape-taxa neskati yoyo ikana iki: —¿Moara noa neno ikanai! Ibon noa meninoxon yoia mainko bononbokanwe, noa ochaara ikon iki, jaskara ikaxbi bononbokanwe —iki.

⁴¹ Jaskákanainbira Moisésen jato yoia iki: —¿Jaweakiki Ibon ati yoiaabo ayamai

mato yoitimai? ¡Ja maton shinanna keská akinbira maton nokoyamai!

⁴²Bebon boyamakanwe, Iborá moa mato betanma iki. Maton rawíbaonra matoaresti iki.

⁴³Ja mato bebonra amalecitabo betan cananeobo iki, mato betan reteanankin mato retenoxon mato manaaxa ikanai. Moa maton jenea ikaxa Ibo moa mato betanma iki —akin.

⁴⁴Jaskaakin jato yoiabira, ja manan keyábo ikain mapékasi tanákana iki, jaskákanaibira ja Ibon ja senenhabe-konti joi jain iká bonanti, itan Moisés jain ikainnoax jawekeskataxbi taxkáyamaa iki.

⁴⁵Jatianra ja main jaa amalecitabo betan cananeobo jokonxon, jato betan reteanankin Horma jema kaman israelitabo chibankana iki, akonbireskinra jatoareskana iki.

Shanka jene

(Ex. 17.1-7)

20¹Ja baritia reken oxé iketianra, israelitabo jawebi jain xoxoyamai Zin mananman nokókana iki, jatianra jawetio basires jain iki Cadessain banékana iki. Jainoaxa Moisésen poi María mawata iki, jara jainbi miinkana iki.

²Jain onpax yamakietianra, Moisés betan Aarónki jakonmaati jatikaxbi jonibo tsinkikana iki,

³jaskáxonra Moisés yoikana iki: —¡Ja jatíríbi israelitabo Ibon reteabo betan noa mawatara jakon ikeanke!

⁴¿Jaweati ja Ibon jonibo nato jawebi jain xoxoyamai mananman maton bearin? ¿Nobetanbi non wakabo mawátininki mato keenai?

⁵¿Jaweatiki Egiptonkonía pikoxon, nato kikinbires oná jakonma ikainko maton noa bea iki? Nenora non jawebi banati atipanyamake; higo jiwíbo, uva jiwíbo, granado jiwíbobira neno yamake; ¡Non ja xeati onpaxbira neno yamake! —akinbo.

⁶Jatianra jonibo potabaini Moisés betan Aarón jain tsinkíti xobo xepikotinko kabékona iki, jain ikaxa maikibi bekepinon kaman beokana iki. Jatianra Ibon pené jatoki pikota iki,

⁷jainxonra Ibon Moisés yoia iki:

⁸—Kekóti biwé, jainxon min wetsa Aarónman akinnon, jonibo tsinkíwe. Jaskáaxon jatíbi jato bebonxon, shanka yoiwe onpax jokonhaxonon ixon, jaskáaxon min oinnara ja shankan-koniáx onpax jokonti iki, jabaon itan wakabaon xanon ikax —akin.

⁹Janbi jaskaati yoirá, Ibo bebomea Moisésnin kekoti bia iki;

¹⁰jaskáaxonra Moisés betan Aarónman shanka bebon jonibo tsinkia iki, jainxonra Moisésen jato yoia iki: —Ninkakanwe, yoitimabó: ¿Maton ja xanon ixonki nato shankamea non onpax jokonmati iki? —akin.

¹¹Jaskati yoyo itaananra, Moisésen jawen meken bochiki sanantaanan, kekótinin rabéakin shanka rishkia iki, jatianra jainoax icha onpax jokona iki. Jaskataitianra jatón wakabo betanbi jonibaon onpax xeakana iki.

¹²Ikaxbira Ibon Moisés betan Aarón yoia iki: —Israelitabo bebonmeax mato ikoni eki koshiamaa iken, itan maton ea rabiamaa kopíra, en jato menia mainko nato jonibo betan mato jikiamai —akin.

¹³Nato riki ja Meribainoa jene jokonai akin akanai, jainoaxa Iboki israelitabo jakonmai joikana iki, jatianra jawen jakon ja Ibon jato oinmaa iki.

Edomman Israel winómayamaa

¹⁴Cadessainxonbira, Moisésen jaweti joni joi boaibo Edom apo neskáakin yoiti jato raana iki: “Min wetsa israelitabaonra neskara joi miki raanke: ‘Jaskara atikoma jawékibo noa winotara min onanke.

¹⁵Non rekenbora Egiptonko bokana iki, jainra basibires jakana iki, ikaxbira egipcibaon noa jakonmaakana iki, ja noa akana keskáribira non rekenbo akana iki;

¹⁶ Jatianra noa akinnon ixon non Ibo yokata iki, jatianra noa saii ikai jan ninkata iki, jaskaxonra westfóra ángel raana Egiptonkonía jan noa pikoa iki. Jaskaa ikaxa neno nato min mai senenainko, Cades jeman rama noa ikanai.

¹⁷ Min main noa min winómanon ixonra mia non yokatai. Wai banábo ikain itan uva wai ikainra noa winótima iki, min pozobo ikainoa onpaxa non xeatima iki. Ja ponté bainra noa kati iki, ja min mai shitai kamanra ja bainmeax noa wetsaori katima iki' ”, akin.

¹⁸ Ikaxbira Edom apon jato yoia iki: —¡Nokon main winóyamakanwe, mato ikaitianra mato bechitei nokon sontároboya ea kati iki! —akin.

¹⁹ Jatianra israelitabaon onantiakin yoia iki: —Ja ani bainra noa kati iki, jatian non axon, iamax non wakabaon min pozomea onpax xeakenra, non mia kopiáti iki. Min main winótininresa noa keenai —akin.

²⁰ Jaskáakanabira Edom apon jato yoia iki: —¡Jawekeskataxbira mato winótima iki! —akin. Jaskataxa israelitabo bechitei jawen koshi sontároboya, itan jatíbi jan reteanantiboya jato akí kaa iki,

²¹ Jawekeskaxonbi jawen main jato winómakashamai. Jaskataitianra jan kati wetsa bai israelitabaon benaa iki.

Aarón mawata

²² Jatíbi Israel jonibora Cadessainoax, Hor mananhori bokana iki.

²³ Jain, ja Edom mai senennainxonra, Ibon Moisés betan Aarón yoia iki:

²⁴ “Aarónra mawatai, ja israelitabo en jato menia mainkora jikiamai, ja Meribainoa jene jokonai pataxkeax mato eki jakonmai yoitimaa kopí.

²⁵ Jatian mia, Moisésen, Aarón betan jawen bake Eleazar Hor manan maxkaten jato botanwe;

²⁶ Jainxonra sacerdote ixon saweti jan sawea chopá, Aarón jopemaxon min

Eleazar sawemati iki. Jainoaxa Aarón mawati iki’”, akin.

²⁷ Ibon jaskaati yoia Moisésen aká iki. Jatíbi israelitabaon jishnonbira Hor mananman mapékana iki,

²⁸ Jainxonra Moisésen Aarón jawen chopá jopemaxon Eleazar sawemaa iki. Jainbi ja manan maxkatemeax Aarón mawata iki; jatianra Moisés betan Eleazar ja mananmameax ipakekana iki.

²⁹ Aarón moa mawata onanaxa, israelitabo kimisha chonka nete kaman ja mawata shinanni winikana iki.

Horma jema jato bichinkana

21 ¹ Atarim bain israelitabo beai yoikanai ninkataxa, Néguev mainmea Arad jeman jaa cananeo apo jato betan reteanani kaxon jatoaresxon, jaweti jato yatankana iki.

² Jatianra jaskara ati ixon israelitabaon Ibo yoia iki, jaskáakanketian Ibon jato akinna jatoaresxon jaton mai bichinxon, jatíbi jaton jemabo ras atira iká iki.

³ Ja yokákanara Ibon israelitabo jato axona iki, jaskáaxonra cananeobo jatoaresxon ixon jato akinna iki, jatianra israelitabaon cananeobo keyokin retea iki, jaton jemaboribi keyokin ras akana iki, jaskara iketian jain janekanara Horma iká iki.

Bronce rono

⁴ Israelitabora Hor mananhinoax pikóbaini Joshin aniparonko bokana iki, Edom main winónaketianra wetsaori mayábaini bokana iki. Bain boira jonibo moara noa akinyamai ikax,

⁵ Dios betan Moiséski jakonmai yoyo iki peokookana iki. Neskatira yoyo ikana iki: —¿Jawewati Egiptonkonía maton noa pikoarin? ¿Jawebi jain xoxoyamai mananmameax mawánon ixon maton noa pikoarin? Noara onpax betan pitioma iki. ¡Nato jakonma pitínra noa moa jatsanke! —ikibo.

⁶Jaskákanaitianra Ibon retemis ronobo jatoki raana iki, jabaonra jato natexa iki, jatianra icha israelitabo mawákana iki.

⁷Jatianra Moisésiba kaxon yoikana iki: —¡Boki itan miki jakonmai yoyo ikaxa noa ochake! ¡Noibakea ronobo bomanon ixon Ibo yokáwe! —akin. Jatianra Israelitabaon jakonma akábo moa shinanyamanon ixon, Moisésen Ibo yokata iki,

⁸jatianra Ibon yoia iki: —Ja ronobo keská westíora rono awé, jaskáaxon jain bandera ati jiwin chankanwe. Jaweratoki ja ronon natexai, ja nate-xatonra ja jiwin rono chankata ointi iki, jatianra mawáyamai moa benxoti iki —akin.

⁹Westíora bronze ronora Moisésen aká iki, jaskáaxonra ja bandera ati jiwin chankana iki, jatianra ja ronon natexaton ja bronze rono oinnax mawáyamaa iki.

*Ronon natexa ja oinnax
benxoti bronze rono.*

Apo Balacnin Balaam kenamaa

22 ¹Israelitabora tekíbaini boax, Moab teshanpain nokotax jain-
pari ikana iki, Jericó bekeiba, ja Jordán
paro bari pikotaiori.

²Jatianra Zipornin bake, Balacnin, israelitabaon jaskara amorreobo aká oinna iki.

³Jainoaxibira israelitabo kikinbires icha oinnax Moabhainoa jonibo jatoki kikinbiresi rakékana iki.

⁴Jaskakinra Moab jonibaon Madián-hainoa joni koshibo yoia iki: “Waka benen xobi wainkonía akai keska-kinra, jatíbi nato jonibaon non mainmea jawékibo noa keyonankanti iki”, akin. Jatianra Balac Moab apo iká iki,

⁵jaskara ixonra Beornin bake Balaam kenama iki, jatianra jaa iká iki Petor jemanko, Éufrates paro patax, Amav mainko. Balacninra jawen joi boaiibo Balaam yoiti yoia iki: “Egíptonkoníax beaxa nato main jatíbiain janbiskanke, ramara ebebon tsamákanke.

⁶Ishton jowé, nato jonibo ea jakon-makin shinanxoni, jabora noa bebon koshi ikanai. Min jato jaskáaketian jawekeska ixon en jatoaresti iki, jaská-xonra nato mainmea en jato potati iki”, akin akanti.

⁷Jatianra Moab betan Madián joni koshibaon, jakonmakin jato shinan-xonketian jan kopiáti koriki bokana iki, jatianra Balaamhiba nokóxon ja Balacnin bomaa joi yoikana iki.

⁸Jatianra Balaamman jato yoia iki: —Nato yamé neno banékanwe. En jaskara atin Ibo keenaira bakish en mato yoiti iki —akin. Jatianra Moab joni koshibo já betan baneta iki.

⁹Ikaxbira jaki pikóxon Diossen Balaam yokata iki: —¿Ja mí betan iká-boki tsoa jonibo iki? —akin.

¹⁰Jatianra Balaamman yoia iki: —Zipornin bake, Moab apo, Balacnin ea yoiti jato raanabo riki,

¹¹Egíptonkoníax bea jonibora nato main jatíbiain janbiske ikira ikai. Jato betan reteananson jatoaresxon jawen mainmea jato potanon ixon jato jakon-makin shinanxoni, ea ishton katinra Balac keenai —akin.

¹²Jatianra Diossen Balaam yoia iki: —Ja jonibo jakonmakin shinanxoni jato betan kayamawe, ja jonibo jakon ikanon ixon jan jato yoiara ea iki —akin.

¹³Wetsa nete xabáketianra Balaam wenita iki, jatianra ja Balacnin jaiba jato raana joni koshibo jato yoia iki:

—Maton main moa jakiribi botan-kanwe. Ea mato betan katinra Ibo keen-yamai —akin.

¹⁴ Jatianra ja Moabhainoa joni koshi-baon, jakiribi Balac ikain boxon yoikana iki: —Balaamra nobetan jokashamake —akin.

¹⁵ Ikaxbira Balacnin teakin jenepa-keyamaa iki, jaskákinra ja rekenhakin jato raanabo bebonbires icha, itan wetsa joni koshi kikinbo jato raana iki.

¹⁶ Jabaonra Balaam oinni boxon yoikana iki: —Zipornin bake, Balacnin, mia joi bemaara neskara iki: ‘Eapari ninkawe, eara kayamai iamai jowé.

¹⁷ Jayá ikax kikin iresama ani itibora en mia meniti iki, jainxonra jatíbi min ea yokatabo en mia axonti iki; ikaxbi jowé, nato jonibo jakonma ikannon ixon jakonmaakin jato shinanxoní, ikira ike —akin akana iki.

¹⁸ Ikaxbira Balaamman jato yoia iki: —Jatíbi oro itan jatíbi koriki, ja iká xobon bochoa ea Balacnin menia-bira, en jawebi atima iki, nokon Ibon ati yoiama iketianra, ani itan maxko jawéki inonbi en atima iki.

¹⁹ Jaskara ikenbi, nato yaméribipari neno banékanwe, jaweki rama ea Ibon yoiái ixonpari oinbanon —akinra jato aká iki.

²⁰ Jatianra yamé jaki pikóxon, Ibon Balaam yoia iki: —Mia benai ja jonibo bekana iketian, wenitax jato betan katanwe, ikaxbira ja en ati yoiabobichores min ati iki —akin.

Ibon ángel betan Balaam nokoanana

²¹ Wetsa nete xabaketianra Balaam wenita iki, jawen burron peyakaaxa ja moabita joni koshibo betan kaa iki.

²² Jawen burron peyakaax Balaam kaaitianra, rabé jawen yonoti jabé kaa iki. Ja kaaitianra Dios jaki sinata iki, jatianra Ibon ángel bai napon chankata iki, bechitekin jan kaai bai xepoi.

²³ Jatian ja Burro awinman oinna, Ibon ángel espada tsomaya bai napo

iketianra, ja bainmeax wetsaori kaa iki; ikaxbira jakiribi ja kaai bain kanon ixon Balaamman rishkia iki.

²⁴ Japekáora uva nii meran bai ikain, makan chike okén ibékona naxbáma-shoko ikain ja Ibon ángel chankata iki.

²⁵ Jatian ja Ibon ángel oinnax ja makan chikéki kataxamekinra, ja burro awinman Balaamman kishi bitaxa iki. Jatianra Balaamman ja burro awin jakiribi rishkia iki.

²⁶ Ikaxbira ja Ibon ángel jato bebon rekenkainax, jaweraobi katikoma bai naxbámashoko ikain chankata iki.

²⁷ Ja burro awinra ja Ibon ángel ointaan, main chirankota iki. Jatianra Balaam sinata iki, jaskáxonra jiwín rishkia iki.

²⁸ Jatianbira Ibon ja burro awin yoyo imaa iki, Balaam neskaakin yoinon ixon: —¿Enki mia jawea? Nato rama akáyanixa kimishakin min ea rishkike —akin.

²⁹ Jatianra Balaamman aká iki: —Miara eki shiroai, chichika tsomaya ixonra, ramabi en mia retekeanke —akin.

³⁰ Jaskáabira ja burro awinin yoia iki: —Ea riki mia jatíbitian mia jan peyaka burro awin, minra kikinhakin onanke, jawetianbira miki ea neskati yoitimatama iki —akin. Jatianra Balaamman aká iki: —Ikon riki —akin.

³¹ Jaskáketianra Ibon jawen ángel Balaam oinmaa iki, westíora espada tsomaya bai napo chankata. Jatianra Maikibi bekepinon kaman Balaam beata iki,

³² ikaxbira Ibon ángelnin yoia iki: —¿Jaweatiki kimishaakin ja burro awin min rishkia? Ea riki ja min bai xepoi joá, ja mia jain kaaira nokon keenma iki.

³³ Ja burro awininra ea oinna ike, jaskatira ea ranwini kimishai wetsaori kake. Wetsaori kayamakietianra en mia retekeanke, ixonbira ja burro awin en ayamakeanke —akin.

³⁴ Jatianra Balaamman ja Ibon ángel yoia iki: —Eara ochake, ea bai xeponaanira mia jain iki ixonra en onanama ike. Ea kaai min oinna jakonma iketianra, ea banéti iki —akin aká iki.

³⁵ Ikaxbira Ibon ángelnin yoia iki: —Miara kati atipanke ja jonibo betan, ikaxbira ja en yoiti yoiabichores min yoiti iki —akin.

Balacnin jaiba kaketian Balaam bia

Jatianra Balacnin jaiba raana joni koshibo betan Balaam kaa iki,

³⁶ jatian moa Balaam kaai ninkatata, já bechii Balac kaa iki, ja Arnón paro patax iká jemanko, ja Moab mai sene-nainko,

³⁷ jatianra jain kaxon yoia iki: —Akonbireskinra en mia kenamaa iki; ¿Jawekeskatikí mia jokashamaa iki? ¿Ja icha jawéki mia en meniti yoiabo, en mia meniti jisámaki min shinanna iki? —akin.

³⁸ Jatianra Balaamman yoia iki: —Eara neno iki, mia oinnira ea moa joke. Ikaxbira nokon shinanmanbi yoyo iti en atipanyamake, jaskara yoiti ea Diossen yoiabichoresa en yoiti atipanke —akin.

³⁹ Jaskatata Quiriat-huzot ikain Balac betan Balaam kaa iki,

⁴⁰ jainxonra wakabo betan carnerobo retexon jaton diosbo menixon, jatíríbi ja Balaam betan jawen joni koshi já chibani beabo meniti Balacnin jato yoia iki.

⁴¹ Jatian moa nete xabáketianra, Balaam benai Balac kaa iki, nokoxonra Bamot-baalhain mapémaa iki, jainxonra ja israelitabo jain ikana peotabo katemakin ointi atipana iki.

23 ¹ Jatianra Balaamman yoia iki: —Jainxon yoina menoti kanchis makan tsamá ea neno axonwe, jainxon kanchis waka bake bene itan kanchis carneroríbi moa onantiawe —akin.

² Jatianra Balaamman yoia keská Balacnin aká iki, rabéxonbira ja makan

tsamanabotiíbi, westíora waka bake bene itan westíora carnero jaton diosbo menikin keyokin menokana iki.

³ Jaskaa pekáora Balaamman Balac yoia iki: —Ebé nokoananni Ibo joai oinni ea kaai kaman, nato yoina keyokin non menoa patax banéwe. Jan ea yoia joi onanxonra en mia ninkámati iki —akin.

Balaamman Israel jakonhakin shinanxona

Jatianra tsoa joníbi jain jaama manan keyámatani ikain Balaam kaa iki,

⁴ jainxonra Diossen oinmaa iki. Jatianra Balaamman yoia iki: —Kanchis tsamára en makan tsamanke, jaskáaxonra ja makan tsamábotiíbi westíora waka bake bene itan westíora carnero menikin en menoke —akin.

⁵ Jatianra Balaamman kexain ja yoiti joi Diossen aká iki, jaskáaxonra yoia iki: —Jakiríbi Balac ikain kaxon nato en mia yoia joiríbi yoitanwe —akin.

⁶ Jatianra Balaam jakiríbi ja Balac ikain kaa iki, kaxonra nokoa iki jatíríbi moabita joni koshibo betan, jainxon yoina menoti makan tsamana patax chankata.

⁷ Jatianra Balaam ja yoiti joi bia yoií neskata iki:

“Aram, bari pikotaori, iká mananman ea ikenbira, Moab apo, Balacnin kenamaa ea jainoax jóa iki.

‘Jomenwe akinra ea aká iki. Israel jakonma inon ixon, jakonmaakin shinanxoníwe.

Jacobnin joníbo jakonma itin keenxoníwe’.

⁸ Ikaxbi, ¿Jaweatiki ja Ibon jakonmaakin shinanxonyamai en jakonmakin shinanxonti iki?

¿Jaweatiki Diossen ayamaíbi en jakonmakin shinanxonti iki?

⁹ Nato shanka keyáinxonbira en ointi atipanke, nato manan keyáma ikaixonbira en oinke:

jatonbiribi jaa jonibo riki,
wetsa jemamea jonibo keskámara
ikanai.

¹⁰ Mai poto keská ichara ikanai;
¿Tsonki jato toponti atipana?
¿Tsonki onanti atipana jaweti
ichaki ikanai ixon?
¡Ja atikeskabiakin akai jonibo ikai
keskati ea mawápainnon riki,
jato iká keskati itínra ea keenai!”
iki.

¹¹ Jatianra jaskara atima Balaamman
aketian Balacnin neskaa iki: —¿Jawe
akíki mia iitai? Nokon rawíbo jakonma
ikanon ixon jato jakonma shinanxon-
tira en mia bea iki, jaskara ikenbira
jakon ikantiakinres min jato shinan-
xonke —akin.

¹² Jatianra Balaamman yoia iki: —En
ja yoiti joi Ibon nokon kexain aká yoitibi-
choresa non shinan abékona iki —akin.

¹³ Ikaxbira Balacnin teaboresa iki:
—Wetsanko kanon kawé, jainxonra
jaton peotabo katemakin min ointi
iki, jatíbi peotara min ointima iki.
Jainxonbi ea jato jakonmakin shinan-
xonni kawé —akin.

¹⁴ Jaskáxonra Pisga manan maxkaten,
ja Zofim mai masenenshaman ikain
Balacnin Balaam boá iki, jainra yoia
menoti kanchis tсамá makan aká iki,
jaskáaxonra ja makan tсамábotiibi
westíora waka bake bene itan westíora
carnero menikin menoa iki.

¹⁵ Jainxonra Balaamman Balac yoia
iki: —Neno banéwe, nato makan
tsamana patax, ea Dios betan noko-
nani kaai kaman —akin.

¹⁶ Jatianra Ibon Balaam nokoa iki, ja
nokoxonra ja yoiti joi jawen kexain aká
iki. Jaskaaxonra yoiribia iki: —Balac
ikain karibatanwe, ja en mia yoia keská-
shamanribi yoitanwe —akin.

¹⁷ Jakiribi xaxonra Balaamman Balac
nokoa iki, moabita joni koshiho betan
ja yoia menoti makan tsamana patax
chankata. Jatianra Balacnin yokata iki:
—¿Jaweki Ibon mia yoia? —akin.

¹⁸ Jatianra Balaam ja joi yoii neskata
iki:

“Zipornin bake, Balac,
ea kikinhakin ninkáwe.

¹⁹ Diossa noa keskáma iki:
jansoyamarai, wetsa shinanra
ayamai.

Westíora jawéki iti yoiara, ikai.
Ja jawéki jato axonti yoixonra,
senenhai.

²⁰ Jakon inon ixon jato jakonhakin
shinanxonti ea yoia riki;
jakon ikanon ikax Dios jakoni yoyo
ikaitianra,
ja bechimai ea jakonmai yoyo iti
atipanyamake.

²¹ Israel, Jacobnin chiní bakebaon jato
parannaira, tsonbi oinnama iki,
jato jakonmaairibira tsonbi oin-
nama iki.

Jaton Ibo Diossa jato betan iki,
jara jaton apo iki.

²² Diossenra Egiptonkonía jato pikoa iki,
búfalo wakan koshi keskaraton.

²³ Israel ati jakonma koshonra
jawemabi iki;
Jacobnin chiní bakebo ati yobébora
jawemabi iki.

Rama riki jatian Israel non
neskáakin yoiti:

‘¡Chabires ratéti jakon jawékira
Diossen mia axonke!’ akin ati.

²⁴ Nato jonibo amiskasi wentitara
león keska iki,
yoia reteai kaman tantiamai
keskatira,

Israelbo jawen rawíbo jatoaresa
oinnama ikax tantitima iki”, iki.

²⁵ Jatianra Balacnin jaskáketian Balaam
yoia iki: —¡Nato jonibo jakonma ikanon
ixon jato jakonmaakin shinanxontira moa
min atipanyamake, jakon ikanon ixon jato
jakonhakin shinanxonyamawe! —akin.

²⁶ Jaskaara Balaamman yoia iki:
—¿Miaki en yoyimaa iki, ja Ibon ati
yoiabichores en ati atipana? —akin.

²⁷ Jatianra Balacnin yoia iki: —Neri
jowé, enra mia wetsanko ioai. Jainxon

ja Israelbo jakonma shinanxonaitianra, miabira Diossen amati iki —akin.

²⁸ Jaskaaxonra Balacnin ja Peor manan maxkaten Balaam boá iki, jainxon oinnara ja jawebi jain xoxoyamai manan jatíbiain jishtibires iki.

²⁹ Jainxonra Balaamman ja Balac yoia iki: —Neno ea axonwe kanchis makan tsamá jainxon yoina menoti, jainxon kanchis waka bake bene itan kanchis carnero bene retexon ea bexonwe —akin.

³⁰ Balacninra ja Balaamman yoia keská aká iki, jatianra ja makan tsamanabotiibi, westíora waka bake bene itan westíora carnero bene, menikin menopakea iki.

24 ¹ Ikaxbi Balaamman oinna, Israel jakon inon ixon jakonhakin shinanxonti Ibon keen iketianra, wetsatianbo apachoi keskáakin ja joi Balac yoinox, Dios yokati moa kayamaa iki, ja kayamakinra jawebi jain xoxoyamai mananhorires oinna iki.

² Jatian Balaamman ja Israel jonibobires ikax, jawen rarebobo betan carpa peotabaon tsamákana oinketianra, Diossen Shinan jaki joá iki;

³ jatianra jaskara iti yoi Balaam yoyo ika iki:

“Beornin bake, Balaamman yoia joi, bebankin oinmis joni,

⁴ jawen shinan wetsakainxonra kikinakin oinnai, jatíbi atipana Diossibakeara, joibo biai.

Jainxonra ikamatianbi jaskara itibo oinnai.

⁵ ¡Israelnin chiní bakebaon carpa xobobora jakonshokobo iki!
¡Israel joní, min carpa peotabora metsásshaman iki!

⁶ Xebon nenketi joyota keská riki, metsá joabo paro kexá banaa keská, áloe joa xobibo Ibon banaa keská, ¡Jene kexá konxán jiwibo nia keská riki mia!

⁷ Israelra ja xeati, itan jawen banábo tachiti icha onpaxya iti iki.

Jawen apora, Agag xewina koshi iki; apo ixon jato ikinna maira ani, itan ninkakatai iki.

⁸ Egiptonkonía jan jato pikoá, Diossa, jatona

búfalo waka machan keská iki.

Wetsa mainmeabo jawen rawíborá Israelnin keyoti iki;

jatora xao sekenti iki,

jainxonra jawen pian jato tsakati iki.

⁹ Jawetianki tantii rakatai, jara león keska iki:

jaskara iketianra tsoabi já oxá ratetinín keenyamai.

¡Jan mia jakonhaibora jakonribi iti iki,

jan mia jakonmaira, jakonmaribi iti iki!” ikira iká iki.

Jaskara senenti Balaamman yoia joibo

¹⁰ Jaskatai ninkataxa, Balac kikinbiresi Balaamki sinata iki, jaskákinra jawen meken too ayanan yoia iki: —Nokon rawibo jakonma ikanon ixon jato jakonmakín shinanxontira en mia kenea iki, ikaxbira jakon ikanon ixon, kimishakin min jato jakon shinanxonke.

¹¹ ¡Min xobonko moa jakiribi mia kaara jakon iti iki! Icha jawéki kopíaxon mia ani imatira en mia yoia iki, ikaxbira jaskara ati non shinanna noa Ibon amayamae —akin.

¹² Jatianra Balaamman yoia iki: —Ja min joi boí eiba kaa jonibora en moa yoia iki,

¹³ jatíbi oro itan jatíbi koriki mia jain iká xobonko bochoa min ea meniabira, Ibon ati yoiama ikenbi yoitimakin nokon shinanmanbi, jakon iti, itan jakonma ati en atipanyamae, Ibon ea yoiti yoia joibobichoresa en yoiti iki.

¹⁴ Nokon mainra, ea moa kaa; ikaxbira nato jonibaon, min jonibo jato jaskara akí kaipari, kaamatianbi en mia yoiái —akin.

¹⁵ Jaskataxa jaskara senenti yoi neskati Balaam yoyo ika iki:

“Ea riki Beornin bake Balaam, neskatira ea yoyo ikai,

- bebankin oinmis joni,
 16 shinan wetsakainxon Diossen joi en
 ninkatara,
 onantibiresshaman iki,
 nokon onan shinanra Diossibakeax
 joai,
 shinan meran oinxon en joi biaira,
 koshi Diossen ea menia iki.
- 17 Rama iti jawékira en oinnai, ja itira
 ochóbirespari iki:
 Israelhibakeaxa westíora wishtin
 pené pikotai, ja pikotaira Israel
 jonibaon apo iki.
 Moab jonibora jatoaresti iki,
 Setnin chiní bakebora jatoaresti iki.
- 18 Edom maira, reteanankin jatoa-
 resxon bikanti iki, ja jaton rawí
 Seir, jara iboakanti iki,
 Israel jonibaonra ani jawékibo ati iki.
- 19 Israelnin chiní bakeboibakeaxa,
 jan jatoaresai koshi joni pikóti
 iki, janra ja jeman banetabo jato
 keyotiki”, ikibo.
- 20 Jaskata pekáora Balaam ja Balac
 oinnax neskati yoyo ika iki:
 “Amalec mainmea jonibora kikin
 koshibo iki, ikaxbira kikinakin
 jatíbi jato keyokanti iki”.
- 21 Quenita jonibo oinnaxibira neskati
 yoyo ika iki:
 “Cañman chiní bakebaon
 xobobora kikin koshibo iki,
 onsá jakonmanin anaketian jain
 jonéti xobobora shanka meranbo
 iki.
- 22 Jaskara ikenbira, jatíbi keyokin ras
 akanti iki,
 jaskáaxonra Asiriabaon jato yatan-
 xon boti iki”.
- 23 Japekáora rama jaskara iti yoi
 neskati yoyo iká iki:
 “¡Jawe iresaipanon! ¿Nato jawékibo
 Diossen akaitianki, tsoa mawá-
 yamai jati iki?
- 24 Paro kexakea Chipreainoa wapo-
 robo bexonra, ja Asiria betan
 Héberhain iká jatíbi jemabo
 keyokanti iki”, iki.

25 Jaskaa pekáora Balaam jawen
 xobonko kaa iki, jatianra Balacbiribi
 jawen mainko moa kaa iki.

**Moisésnin toan
 Josué koshi iká**

(Dt. 31.1-8)

27 12 Ibonra Moisés yoia iki: —Nato
 Abarim mananman mapéxon,
 israelitabo en jato menia mai oinwe.

13 Ja oinna pekáora mia mawatai,
 jaskataxa min rekenbo betan mia iki
 kaai, min wetsa Aarón iká keskaribira
 mia iti iki,

14 jawebi jain xoxoyamai manan
 Zinhainoax ea onpax yokati eki joika-
 naitianra, en ati yoia senenhayamai
 mato eki yoitimaa iki, jaskákinra jato
 bebonxon maton ea jakon ninkakama-
 yamaa iki —akin. (Jawebi jain xoxo-
 yamai Zin mananman iká, Cadessainoa
 jene jainoax jokonai Meribá yoiira ikai
 jaskati.)

15 Jatianra Moisésen Ibo yoia iki:

16 —Nokon Ibo Diossé, mia riki jatíbi
 jonibo jato jamai, min jonibo jan jato
 ikinti, westíora joni jaton koshi iti
 janewe,

17 janra jawerano inonbi jato ioti iki,
 jatianra carnerobo jan jato koirantioma
 keská ikantima iki —akin.

18 Jatianra Ibon Moisés yoia iki:
 —Nunman bake, Josuéra, moa koshi
 iti shinanya joni iki. Kenaxon já koshi
 iti janekin min meken jawen maponko
 awé.

19 Jaskáaxon ja sacerdote Eleazar
 bebonxon, itan jatíbi jonibo bebonxon,
 jaton koshi iti tee meniwe;

20 jatíbi Israel jonibaon yoiti ixonti
 kopíra, jatíribi min koshi shinan min
 meniti iki.

21 Ikaxbira sacerdote Eleazarhibapari
 Josué kati iki, jatianra jan nokon shinan
 onanti Urim meranxon, Eleazarnin min
 janenko ea yokáti iki. Jatíbi jawéki ati
 jan israelitabo yoiai jaton joni koshira
 Josué iti iki —akin.

²² Jatianra Moiséssen ja Ibon jaskara ati yoia senenaa iki. Sacerdote Eleazar bebon itan jatíbi jonibo bebonra Moiséssen Josué boá iki.

²³ Jawen maponko meken axonra Eleazarnin jaton koshi iti tee Josué menia iki, ja Moisés meranxon Ibon yoia keskáakin.

DEUTERONOMIO

Israel jonibo jaskara winotabo yoia

Jaskara ati onanmakin yoia

1 ¹Nato joibora jawebi jain xoxoyamai mananman ikanaitian, jatíbi Israel jonibo Moiséssen jato yoia iki, Jordán paro bari pikotaori iká Arabá ikainxon, ja Suf keiba iká Parán mai, itan ja Tófel mai, jainoax ja Labán, Hazerot itan Dizahab mai iká naxaraxon.

²Ja Horeb ikainoax, Seir mananman iká bain kaax, ja Cades-barnea ikain nokótira chonka westiora nete iki.

³Ja chosko chonka baritia, moa chonka westiora oxeya iketian, jawen reken netera, Moiséssen israelitabo já meranxon Ibon yoia joibo, jatíbi ja senenhakantibo jato onantiakin yoia iki.

⁴Jatianra iká iki basima ja Hesbónhain jaa, amorreobaon apo Sehón, itan Astarot betan Edrei main jato jan ikinai Basán apo Og, Moiséssen jato betan retéanankin jatoaresa.

⁵Moab main, Jordán paro bari pikotaori ikanaitianra, jaskara akantibo Moiséssen jato yoikin peoa iki.

⁶“Horebhain iketianra non Ibo Diossen noa neskáakin yoia iki: ‘Nato mananman mato ikára moa basi iki.

⁷Maton jawékibo biax, ja amorreobaon manan patax iká jatíbi mai ikainkobo botankanwe: Ja Arabá iká mananman, itan ja teshanpa ikainko, ja paro kexá iká Néguev ikainko, ja cananeobaon mai ikainko jainoax ja Líbano ikainko, ja aniparo Éufrates ikain senen jaai botankanwe.

⁸Ja maira en mato menike, moa iboakin biax jain itankanwe, jara maton

reken papashoko Abraham, Isaac, Jacob, jaton Ibo ixon jato meninoxon en yoini mai iki’ ”, akin.

Dioski yoiti ikanon ixon israelitabo Moiséssen esea

4 ¹“En mato onanmaa esébo, itan ja senenhati joibopari rama shinan-kanwe israelita jonibó, jainxon jan yoiai keskábo akanwe, mato jakon janon, ja maton rekenbaon Ibo, itan Diossen mai menia iboakin biax, mato jain inon.

²Ja esébo jawekeskáaxonbi tekiamakanwe, jainxonribi ja esainoa jawebi tsekayamakanwe; ja ati en mato yoia Ibo Diossen esébo senenhakanwe.

³Ja Baal-peorhainxon Ibon akára maton oinna iki, jainoa dios rabiaibora mato xaranmea, tsoabi textetimaakin jato keyoa iki;

⁴ikaxbi jatíbi matobo, ja maton Ibo Diossen yoia bo jeneyamakin akonkin senenhabora, mato jiriapari ikanai.

⁵Ja nokon Ibo Diossen ati yoiara, esébo itan ja senenhati joibo en mato onanmaa iki, ja iboakin maton mai biainko ixon, jaskara ati yoia esébo maton senenhanon ixon.

⁶Ja esébo senenhakanwe, maton jaskáaitianra icha jemanxon, jonibaon onankanti iki mato onan shinanya, itan mato jaskáaxon jawéki ati onan shinanya jonibo, jatian ja esébo maton senenhaitianra wetsakeska shinanyamai: ‘¡Nato mainmea jonibora onan, itan jaskáaxon jawéki ati onan shinanyabo ikanai!’ iki ikantiki mato yoi.

⁷Jaskara iketian, ¿Jawerato ani mainmea diosborin, jato betanbi ixon jato akinnaibo, nobébi iketian non yokatatiibi jan noa akinnai non Ibo Dios keska?

⁸¿Jawerato ani mainmea joniboki, rama nato en mato yoiai keská esébo, itan jaskaaxon atibi keskáakin ati ja senenhati joiboya iki?

⁹Jaskara iketian, ja maton oinna jawékibo shinanbenonaketian kikinni koiramekanwe; jaskáyamakinkaya, maton bakeboyabi maton bababo onantishamanhakin jato yoikanwe.

Horeb mananmameax Dios yoyo ika

¹⁰Ja maton Ibo Dios bebon Horeb mananman mato inontianra, Ibon ea yoia iki: 'Jonibo tsinkiwe, nokon joi ninkákanon ixon, jaskáaxon jaai kaman netetiibi ea kikin shinanti onankanon ixon, itan jaton akai keskáribi akanon ixon, jaton bakebo axeakanti kopí, akin.

¹¹Jatian matora iká iki, ja mananmameax kikin keyá chii tiritax wiso koin kextó bochiki keyataitian, naman ja manan ochóma;

¹²ja chii meranxonra Ibon mato yoyo aka iki. Jawen joira maton ninkata iki, jatianra ja yoyo ikai ninkákinbi, jawe otabi maton oinyamaa iki.

¹³Ibonra ja senenhakekonti joi jato onanmaa iki, ja chonka esé, ja iká iki rabé makan tablanin wishaa, jainxonra ja esébo senenhati mato yoia iki.

¹⁴Ja maton iboakin biti mainko ixon, maton senenhati esébo, itan maton ja senenhati joibo mato onanmatira ea yoia iki.

Iresa diosbo atima Moiséssen yoia

¹⁵Ja Horeb mananmameax mato betan Ibo yoyo inontianra, jawekeska jawen jisábi maton oinyamaa iki. Jaskara iketian kikinni koiramekanwe,

¹⁶jakon íikinbira jan jakonmain paketi maton anake, jawékibo joni jisáakin, ainbo jisáakin,

¹⁷yoinabo jisá, noyai yoinabo jisá,

¹⁸noréx ikai yoinabo jisá, iamaax yapabo jisábo ayamakanwe.

¹⁹Jainoaxa naikanmea bari, oxé, wishtinbo oinxon rabiax mato jakonmain pakénake, jatíbi nato netemea jonibo axonkinra, Ibo Diossen wish-tinbo jonia iki.

²⁰Jan yami charáati horno keská meran masá tenei mato Egiptonko iketianra, Ibon jainoa tsekaxon bia, rama mato jawen jonibo iki.

²¹Ikaxbi maton jakonma aká kopira Ibo eki sináke, ja Dios ixon yoiara en Jordán paro shitatima iki, jan mato menia iboakin maton jakon mai bitin-koribi jikitimara ea yoike.

²²Jaskara iketianra, nato mainmeax mawáti ixon, Jordán paro en shita-yamai, matonresa shitanoxiki, jatianra ja jakon mai maton iboakin binoxiki.

²³Ikaxbi koiramekanwe, ja maton Ibo Diossen mato betan aká ja senenhakekonti joinra mato shinanbenonake. Maton Ibo Diossen atima yoia iketian, jawekesaxonbi ja rabiti jawéki matonbi ayamakanwe,

²⁴maton Ibo Diossa washimis Dios iki, ¿Jara jatíbi keyokin menoai chii iki!

²⁵Bakebo betan bababoya ikax ja mainmeax moa yosia ixonbi, maton Ibo Dios bebonxon yoitimataanan ja rabbitibo akin, wetsa jawékibires inonbi jisáboakin akáx ochaxon, maton Ibo Dios sinámaketianra,

²⁶nai betan maikan onanke, ja Jordán keibakea mai biax mato jain ikí kaainko, mato basima keyóti iki. Ja main basi jayamaira, mato jatikaxbi keyóti.

²⁷Ibonra jatíbi mainko mato janbi-sanoxiki, jatianra ichamashoko mato inoxiki.

²⁸Jainxonra, jonibaon aká diosbo maton rabinoxiki, ja rabiti jiwi akanabo, makan akanabo, jabaonra oinyamai, ninkáyamai, piamai, itan joinyamai.

²⁹Ikaxbi jain ixon, jatíbi maton shinanyaxonbi, itan jatíbi maton

kayayaxonbi maton Ibo Dios benakinra, maton nokoti iki.

³⁰ Jaskara masá meeti onitsapiti meran nokotax, Iboki banetax mato yoitiketianra,

³¹ Já noibamis ixon, mato potatima iki, itan mato keyotima iki, maton rekenbo betan aká ja senenhabekonti joinra shinanbenotima iki, akonkin senenhati yoia ikáx.

³² Benakanwe maton onannon, ja mato yamaatian ikábo, ja Diossen nato neten joni anontian ikábo; jatíbiain nato main kaxon jato yokákanwe, ja ramatian winota keskáki moabo iká iki ixon, iamax ja rama iká keska wetsa ani jawéki winotaki onankana ixon, onanoxon.

³³ ¿Jakia wetsa mainmea jonibo, maton aká keskáakin chii meranoax Dios yoyo ikai ninkataxbi mawáya-maabo?

³⁴ Jawerato diossenbira akáma iki, wetsa maibo xaranmea westíora mainmea jonibo jawenabo iti jato katókin, ichabires ikon jawékibo, ja oinxon onanti jawékibo, jaskara iosma jawékibo itan jato reteananmaxon, jawen ani atipana koshi jishtiakin pikotaanan, jaki rakétibires jawékibo imakin, ja Egiptonkoxon maton oinnabi, itan mato kopi jaskarabo maton Diossen aní keska.

³⁵ Ja jaskara ikábo mato oinmaara iká iki, ja Ibo riki ikon Dios, itan wetsara já pekáo yamake ixon maton onannon ixon aká.

³⁶ Janra jakon anon ixon notsinkin, naikanxonbi mato yoyo aka iki, nato mainxonra jawen ani chii tiritai mato oinmaa iki, jatianra ja chii tiritai meranoa jawen joibo maton ninkata iki.

³⁷ Janra maton rekenbo jato noia iki, jaskákinra jaton chiníbakebo katota iki, jawen ani atipana koshinra Egiptonkonja jato xabaa iki.

³⁸ Mato bebon icha, itan mato xewina koshibo ikanaibira, maton jishnonbi ja

maibo ikainoa jato pikoa iki, jaton main jikixon ja maibo iboakin maton binon ixon.

³⁹ Jaskara iken, já riki Ibo Dios ixon kikinshakin maton shinan meran bikanwe, naikan itan mainra já xewina wetsa já keska yamake.

⁴⁰ Ja rama nete en mato meniai jawen esébo, itan jan ati yoia joibo senenhakanwe, jatianra maton chiníbaquebo-yabi mato jakon jati iki, jainoaxa ja maton Ibo Diossen jatíbitian jayáti mai mato meniaiinko, icha baritia mato jati iki”, akin.

Ja senenhati ani esé

6 ¹ “Natobo riki ja senenhati koshi joibo, esébo itan koshibaon jato senenhamati joibo, ja maton Ibo Diossen jato onanmati ea yoiabo, ja maton biai mainxon maton ja senenhatibo.

² Ja Ibo Diossa maton kikin shinanti iki, mato jaai kamanra ja en mato yoiái esébo, ja senenhati koshi joibo, itan koshibaon jato senenhamati joibo, maton bakebaon, itan maton bababayaxonbi maton senenhati jake, jatianra icha baritiabo mato jati iki.

³ Jaskara iketian, israelitabó, jabo senenhakanwe. Jaskataxa mato jakon iti iki, jainoaxa ja mai jakon ikain ichabires jawékiati jaingo, westíora jema kikinshaman icha joni mato iti iki, ja Ibo Diossen maton rekenbo jato meniti yoini keskáshaman.

⁴ Ninkákanwe, Israelbo: Ja non Ibo Diossa jabichores Ibo iki.

⁵ Min Ibo Dios noiwe jatíbi min shinanyaxon, jatíbi min kayayaxon, itan jatíbi min koshiaxon.

⁶ Min shinan meran biwé, ja rama en mia yoia jatíbi jawékibo,

⁷ Jainxon ja joibo jeneyamakin min bakebon onanmawe, jakiakinres jato yoyo awe, min xobonxon aríboxonbi bain kakinribi awé, jainxon moa oxai rakákin, itan moa weníkinribi jato yoiwe.

⁸Ja oinxon onantira, nato koshi joibo wishaax mia menexeeti iki, jainoaxa mia bonexeeti iki,

⁹jainxonribi min xobo witainbo, itan xepótiainbo wishawe.

**Yoiti ikanon ixon israelitabo
Moiséssen yoia**

¹⁰Ja maton rekenbo Abraham, Isaac, Jacob jato meniti yoini ixonra, ja maton Ibo Diossen ja main mato jikimai. Maton akáma ikaxbira, ani itan metsáshaman jemabo ja main jake;

¹¹maton tsinkiama ikaxbira, jatíbi kikin jakon jawékibo bochoa xobobo jain jake; maton akáma ikaxbira jain pozobo jake, itan uva waibo jake, jainoaxa maton banaama ikaxbi olivobo jake, jaskara ikenra jabo jawékiaax mato potóti iki.

¹²Jawetianki jaskarabo atinko mato nokotai, koirameekanwe matora Ibon shinanbenonake, iboaxon kikinshakin yonokanaibo ikenbira Egiptonkonía mato tsekáa iki.

¹³Maton Ibo Dios rabikanwe, já bichores jatibi axonkanwe, jawetianki akonkin ja senenhati ixon maton yoiai, ja Ibon janenkobichores akanwe.

¹⁴Ja mato patax iká jemabaon rabiai diosbo chibanai iamakanwe,

¹⁵ja mato betan iká maton Ibo Dios iki, westíora Dios washimis, jaskara ixonra matoki sináxon, jatíbi mato keyoti atipanke.

¹⁶Ja Masáinxon akani keskáakin, maton Ibo Dios tanayamakanwe.

¹⁷Maton Ibo Diossen koshi joibo akonkin senenhakanwe, ja senenhati mato yoia joibo, itan ja senenhati esébo akanwe.

¹⁸Ibon oinna kentishaman ponté jakonbichores akanwe, mato jakon inon, ja maton rekenbo Ibon akonkin meniti ixon yoini, jakonshaman mai maton iboakin binon,

¹⁹jatian abánon, ja mato betan reteananai jatíbi maton rawíbo Ibon

jabámakin, jaskara ati moabi yoia keskáakin.

²⁰Wetsa netebaonra maton bakebaon mato yokáti iki: ‘¿Ja koshi joibo, ja senenhati esébo, ja koshibaon joibo, non Ibo Diossen ja anon ixon noa yoia-boki, jawekeska yoii ikábo iki?’ akin.

²¹Jatianra maton jato yoiti iki: ‘Faraónman iboaxon yanka yonotira Egiptonko noa iká iki, jainoara jawen ani atipana koshin, ja Ibon noa pikoa iki.

²²Nonra oinna iki, ani itan onsábires jaskara iosmabo, itan ja oinxon onantibo, faraón akin jatíbi jawen xobon ikábokiribi, Egiptonkoxon Ibon jaskarabo akaitian,

²³ikaxbira noa jainoa pikoa iki, jaskáaxonra ja non rekenbo meniti yoini ixon, ja main boxon noa ja mai menia iki.

²⁴Jaskáaxonra ja Ibo Diossen noa yoia iki, jatíbi jawen koshi joibaon yoiai keská non ati, itan noa jaki rakéti, noa jakon iti kopi itan ramakamanbi aká keskáakin, basibires noa jan jamanon ikax.

²⁵Jatian jaskara ati noa jan yoia, akonkin ja koshi joibo senenhaxa noa iti iki, Ibo Diossen oinna, atikeskabiakin jakon akaibo’ ”, akin.

**Jatonbi ja rabiti aká jawekiboki
koirameeti jato yoia**

(Ex. 34.11-17)

7¹“Ja maton Ibo Diossenra, ja maton iboakin biti mainko mato jikimano-xiki, jainxonra mato bebonbires icha itan koshiibo ikenbi, kanchis maibotiibi iká jonibo mato bebonmeabi jato potanoxiki, jabo riki: hititabo, gergeseobo, amorreobo, cananeobo, ferezeobo, heveobo jainoax jebuseobo.

²Jawetianki maton Ibo Diossen amaa, ja maibotiibi iká jonibo maton jatoaresai, jatianra maton jato keyoti shinanti iki, jawekeskaxonbira jato betan ja senenhakonti joi maton

atima iki, matonra jato noibatimaribi iki.

³Matonra jato rareboatimaribi iki, maton bake benbobora, jaton bake xontakobo betan maton wanomatima iki, itan maton bake ainbobora, ja joni-baon benbo bakebo betan maton beno-matima iki,

⁴jabaon imaara maton bakebo, Iboki ochataanan wetsa diosbo rabikanti iki, jatianra ikonbiresi matoki sináxon Ibon ishtonbires mato keyoti iki.

⁵Jaton jainxon ja atimabo rabikanai makan tsamabora maton reoti iki, jaton iresama makánbora maton toeti iki, ja rabikanai jiwi xate chankanabora maton poxati iki, jainxonra jatonbi ja rabiti akábo maton menoti iki.

⁶Matobiribira, jawena iti maton Ibo Diossen onantiakin bia ikax, mato jawen jonishamanbo iki; nato mainmea jatfbi jemabo xarameara Ibon mato katota iki, iresama jonibo mato inon ixon.

**Jatoshaman katota ixon
Israelbaon ja senenhatibo**

⁷Ja matonshaman keenxon Ibon mato katotara, wetsa mainmeabo xewina icha iketian mato akáma iki, matora ja wetsabo xewina kikinshaman icha-mashoko iki.

⁸Diossenra Egiptonkonía mato pikoa iki, jainra kikini yanka yonokaataibo mato iká iki, jatianra faraónman mato iboaa ikenbi, jawen ani atipana koshin mato xabaa iki, mato noixonra, ja maton rekenbo axonti yoini senenhatin keena iki.

⁹Onankanwe, ja maton Ibo Diossa jakaya ikon Dios iki, ja joni kaibore-saibo betanra ja senenhabekonti joi aká akonkin senenhai, já noixon jan ati yoia jawen koshi joibo senenhai bo betanra jaskara akai;

¹⁰ixonbira já omisaibo jato keyoai, jaton akábo senenhamakinra jato akai. ¡Basiamakinra jan omisaibo jato masá tenemai!

¹¹Jaskara iken, ja anon ixon rama en mato yoia ja senenhati koshi joibo, ja ati esébo, jainoax ja koshibaon jato senenhamati joibo senenhabekonti.

Yoiti ixon jakon bitibo

(Lv. 26.3-13; Dt. 28.1-14)

¹²Jaskáakin nato jaskara iti joibo ninkata pekáo, maton senenhai itan jan yoia akí mato axeai, jatianra Ibo Diossen senenhati iki, ja jato betan senenhabekonti joi aká, itan maton rekenbo axonti yoinibo.

¹³Matora noiti iki, matora jakonhakin shinanxonti iki, jaskáaxonra mato akonbireskin kaimati iki, ja maton bakebo, maton banábo, maton trigobo, maton uva xeatibo itan maton xenibo, jainoax maton yoinabora mato jakonhakin shinanxonti iki, ja maton rekenbo meniti yoini mainko mato iketian.

¹⁴Ja wetsa mainmea jatfbi jonibo bebonbires jakonra mato iti iki, ainbo iamax benbo bakeati atipanyamaara mato xaran yamati iki, maton wakaboribira benebo iamax awinbo bakeaismabo yamati iki.

¹⁵Mato ayamanon ixonra, jatfbi isinbo, ja ani onsá jato abotankin masá tenemai isinbo, Ibon ochó imati iki, jaskara isinbo Egiptonko raana níra matonbi kikinhakin onanke; jaskáayamakinra, maton rawibo jaskara isinbaon jato masá tenemati iki.

¹⁶Ikaxbi maton Ibo Diossen amaa ja matonharessai jemabora, jatfbi maton keyoti iki; matonra jato noibatima iki, jaton diosboribira maton rabbitima iki, jaskáaxbira mato jakonmain manóti iki.

¹⁷Matonra shinanbirati iki: ‘Nato maibotiibira jonibo noa bebonbires icha ikanai; ¿Jawekeskáaxonki jaton ikáinoabo non jato potati iki?’ ixon.

¹⁸¡Jaskara ikanaibi, jatoki rakéyama-kanwe! Faraón itan jatfbi egipciobo, maton Ibo Diossen jato aní keskáribia-kinra, ja jonibo ati iki,

¹⁹matonbira jaskara iníbo onanke, ja aní jawékibaon jato tanani

shinankanwe, Egiptonkonio jato pikonontianra, jawen ani koshi jishtiakin pikoa iki, jaskáaxonra ja oinxon onanti jawékibo, itan jaskara iosma ratéti jawékibo aká iki. Jatíbi mato jaki raketai jemabora, jaskarabaonribi Ibo Diossen jato ati iki.

²⁰ Jainxonribira, ja mawáyamai texeaboyabi ja jonetabo keyoti, Ibonra icha bina jatoki raanti iki.

²¹ Jaskara iken, jatoki raketi saki iamakanwe, mato jaskáti ikaxbira maton Ibo Dios, ja onsá itan ani Dios mato betan iki.

²² Jainmashamanra ja maibotiibi iká jonibo, Ibon potaboti iki, ja potábicho maton jato keyotira atikoma iti iki, maton jato akábira ja mato katemai iaketana inaatima yoinabo kaixon mato ati iki.

²³ Ikaxbi ja maton Ibo Diossen mato amaara, ja maibotiibi iká jonibo maton haresti iki, jatianra jainmashaman aaboxon maton jato keyoti iki.

²⁴ Jatón apoboribira moa maton jatoaresa ikax, mato naman ikanti iki, jatian maton jato keyoara nato netemeax tsoabi jatoakin shinanni itima iki. Maton jato akára tsonbi tewantima iki, jaskáaxonra akonbireskin maton jato keyoti iki.

²⁵ Jatón diosbo jisaakin akana jawékibora maton menoti iki, ikaxbi jan rapoa oro itan koriki biax jayá iti shinanyamakanwe; jaskaraton keenti shinanbaonra mato jakonmain pakénake, maton jaskara akára Ibon oinna jakonmabires jawéki maton aká iti iki.

²⁶ Jaskara iken, jakonmabires jawékibo maton xobon boyamakanwe, matoribira keyónake. Jabora moa keyokin ras ati iki, ja jawékibora jakonmabires iki ixonra maton shinanti jake.

Jonira jawekiatininbicho jayamake

8¹ Ja en yoia senenhati joibo akí axekanwe, jaskatax mato janon, westíora jema icha jonia mato inon, ja

maton rekenbo Ibon meniti yoini mai maton jato bichínon.

² Shinankanwe ja chosko chonka baritia senen, tsoa jonibi jain jaama mananman iká bain mato Ibon nimaa, mato msá tenemaa iki, jainxon jaki koshia mato onannoxon mato tanaa iki, jaskáaxon matonki ati iki jan yoiabo senenhakin, o matonki atima iki ixon onannoxon.

³ Jatianra masá tenemaribaxonbi, jawékiatinin mato imaa iki, japekáora mato maná jawékiamaa iki, matonbi itan maton rekenbaonbi onanama piti, jaskáaxonra mato onanmaa iki, jonira jawekiatininbicho jayamake, jatibi ja Ibon kexakameax pikotai joinribira joni jake ixon.

⁴ Ja chosko chonka baritia senenra maton chopá payóyamaa iki, maton taeribira soo iamaa iki.

⁵ Onankanwe, papan jawen baken jakonma akaitian akai keskáribiakinra, maton Ibo Diossen mato ponteá iki.

⁶ Jaskara iketian, maton Ibo Diossen ja senenhati yoia joibo senenhakanwe, kikinman rabikanwe, jainxon jan mato onanmaa joibo chibankanwe.

⁷ Ibonra jakon mai ikain mato boai, ja maira icha weanya iki, mai teshanpa betan mananboribira jake, jainra jene jokonai kinibo jake, jawetianbi tsoinyosma jene pononaiboribira jake;

⁸ ja mainra jake trigo, cebada, uva waibo, higuera, kokoti granadobo, olivobo jainoax mishkin.

⁹ Ja mainko moa kaaxa, jawekiatinin yoroni ja shinanni mato iitima iki, wetsa jawékibaonbi yoronkin maton shinantira yamake, ja mainmea makanbo ikainoara maton yami nokoti iki, jainoax ja mainkonio mananbo ikainoara maton cobre tsekati iki.

¹⁰ Ikaxbira moa piáx potota pekáo, mai jakon mato menia iketian, maton Ibo Dios maton rabiti iki.

Dioski shinanbenotima jato yoia

¹¹ Maton Ibo Dioski shinanbenonaketian koiramekanwe. Ja maton anon ixon

rama en mato yoia, ja senenhati koshi joibo, ja koshibaon yoia joibo, ja esekan yoiaí keskábo jeneyamakin senenhakanwe.

¹² Jawetianki moa piax mato potóshaman ikai, jainoax maton aká jakon xobobaon mato jaai,

¹³ jainxonribi maton wakaboyabi maton carnerobo kaia maton oinnai, jaskáribiakin oroyabi plata ichabires maton bia iti iki, jainoaxibi jatíbi maton meskó jakon jawékibo kaia ointaan,

¹⁴ ikonbiresi jaskaraton rabíyamakanwe, itan maton Ibo Dioskiribi shinanbenoyamakanwe, Egiptonko ikonbiresi yankabires yonokaatai iketianra, mato jainoa pikoa iki;

¹⁵ tsoa jonibi jain jaama manan ani onsá ikainra mato nimaá iki, ichabires retemis ronoyabi ninbobo ikainko, jainoax jain onpax yamanko. Jaskara ikenbira shanka chorish ikainoa onpax jokonha iki, jaskáaxonra mato xeamaa iki,

¹⁶ jainxonra tsoa jonibi jain jaama mananmanxon mato maná jawékiamaa iki, ja pitira maton rekenbaonbi onanama iká iki, mato onitsapimaa iki, jaki koshia onannoxon mato tanaa iki, jaskaapeako mato jakon inon ixon.

¹⁷ Jawekeska ixonra maton shinanake: 'Nato jatíbi icha jakon jawékibora non koshinbi non biabo iki' ixon.

¹⁸ Maton Ibo Diossa maton shinanti iki, ja jawékibo maton binon ixon jan mato koshi menia iketian. Jaskáaxonra ja maton rekenbo betan ja senenhabe-konti joi aní, mato betan senenhaa iki.

¹⁹ Ikaxbi mato iti iki, maton Ibo Diossen shinan benoti, jaskaxon maton ati iki, wetsa diosbo ikonhaxon chibankin, jainxon maton ati iki jabo rabikin, rama nenoxon peoxonra en mato ikon yoiaí, jaskara akáxa jatíbi mato keyóti iki.

²⁰ Ja kakin maton nokoboai maibotiibi iká jonibo, Ibon jato keyoboai keskáakinra, maton Ibo Dioski yoitimaketian matoribi keyoti iki.

Israelma riki jatoaresai Diossiki jan jatoaresa

9¹ Ninkákanwe, israelita jonibó: moa jatian maton Jordán paro shitatira nokóke, ja maibotiibi iká jainoa jonibo, mato xewina ichabo, itan koshibiresbo ikax, jaton ani jemabo keyá chikébaon kateaketanabo ikenbi, reteanankin jatoaresxon ja maibo iboakin bitankanwe;

² Jain jaabora ani joni Anacnin chiní bake ikax, ani itan keyá jonibo iki, jaskara ikanaitian ja yoií iká joira maton moa onanke: '¿Tsonmein ja ani joni Anacnin chiní bakebo jatoaresti iki?' iki iká.

³ Ramara maton onanti jake, maton Ibo Diossenra mato bebon kakin, chii tiri keyomis keská ixon, ja maibotiibi iká jonibo jato keyoboti iki, itan jato onitsapimati iki. Reteananatiibira jainoa maton jato potati iki, ishtonbiresa maton jato keyoti iki, mato jaskáamati moabi Ibon yoini keskáakin.

⁴ Maton Ibo Diossen, mato beboamea jato potaketianra mato itima iki: 'Irake noa jakon iketianra Ibon nato mai ibo inon ixon noa menike', iki. Jaskáakin Ibon jato potaara, jaton jakonma aká kopí iká iki.

⁵ Ja mato jakon kopima, itan maton jakon akai kopimara jaton mai maton iboakin biaí; mato beboamea Ibon jato potaira jaton jakonma kopí iki, itan ja maton rekenbo Abraham, Isaac, Jacob jaskara jato axonti yoini ixon, ja senenhakin akai iki.

⁶ Matonra onanti jake, mato jakon kopima riki ja jakon mai ibo inon ixon, ja maton Ibo Diossen mato meniai, matora maton keena keskáres akaibo iki.

Horeb mananmameax Israel jonibo yoitimata (Ex. 31.18—32.35)

⁷ Ja tsoa jonibi jain jaama mananmameax, maton Ibo Dios bechitei mato yoitimanira, jawetianbi mato shinanbenotima iki. Ja Egiptonkonix

pikonontianbi peokootax neno nokotai senenra, jatíbitian mato yoitima ikana iki.

⁸Ja Horeb mananmanxonra, maton ja Ibo sinámaa iki, jatianra matoki ikonbiresi sináxon moa mato keyoti iká iki.

⁹Makan tablabo biira ea mananman mapeta iki, ja mato betan senenhabe-konti aká joi jain wishakaata tablabo, jatianra chosko chonka nete itan chosko chonka yamé, piamaibi itan xeyamaibi ea jain iká iki.

¹⁰Jatianra Ibon, janbi jain wishaa makan tabla rabé ea menia iki, ja mananman noa tsinkita inontian chii meranxon mato yoia joibora, jatíbi jain wishaa iká iki.

¹¹Ja chosko chonka nete, itan chosko chonka yamé winóketianra, mato betan ja senenhabe-konti joi jain aká makan tabla rabé, ea menia iki,

¹²jatianra ea yoia iki: ‘Katanwe, nenoax ishton ipakewe, ja Egiptonkonía min pikoa jonibora yoitimaxon moa wetsa shinan akanke. Jaskara ati en yoia joira ishtonbires jenekanke, moara senenhamakanai, jaskákinra yami charaaxon jatonbi ja rabiti jawéki akanke’, akin.

¹³Jainxon ea Ibon yoiribia iki: ‘Enra moa oinke nato jonibora ikonbires jaton keena keskáres akaibo iki.

¹⁴Oke iwé, en jato keyobanon, ja shinantimaakinra nato mainmea en jato keyoai; ikaxbira miibakea en akai imakin koshi jonibo, itan jato xewina icha ikantiakin’, akin.

¹⁵Ja manan chii tiritainkoníax ea ipakenontianra, nokon mekenman axon, jato betan ja senenhabe-konti joi jain iká tabla rabé en bea iki.

¹⁶Ikaxbi mato Iboki ocha oinxon, itan maton yami charaaxon matonbi waka bake aketian, jainxon Ibon jaskara ati yoiabo chibankin maton jeneketianra,

¹⁷ja en bea makan tabla rabé en besheaa iki, jainxonra mato bebonxon en beshéakin roroa iki.

¹⁸Japekáora ea Ibo bebon chirankoota iki, jatianra moatianbi en jaskáakatitai keskáakin, chosko chonka nete, chosko chonka yamé en piamaa iki, itan en xeyamaa iki maton ocha aká kopi, jaskaraton jakonma shinanmaxonra maton Ibo sinámaa iki.

¹⁹Já sináketianra ea rateta iki, jatianra onantibiresi matoki ikonbiresi sinata iki, mato keyokasnon kaman. Jaskáxonbira jakiribipari ea Ibon ninká-xona iki.

²⁰Aarónkiribi ikonbiresi Ibo sinata iki, jaskákinra retekasa iki, ikaxbira ayamanon ixon en já kopí yokata iki;

²¹jainxonra ja akáx mato ochaa matonbi aká waka bake, yatantaanan en chiiki potaa iki, japekáora en renea potoketian, ja mananmameax joa weanman en nepota iki.

²²Jainxonribira ja Taberá, Masat, Quibrot-hataava ikainxon Ibo maton sináma iki.

²³Jatianra jan mato meniai mai bii, Cades-barnea ikainoax kati mato Ibon yoiabi, jawen joi ninkakashamai mato jaki yoitimaa iki, jatianra jaki koshikashamai jaki yoiti itin mato keenyamabobia iki.

²⁴;En mato onannontianbira, Ibon yoia atin keenmabo mato iká iki!

²⁵Ibon mato keyokasaitianra, chosko chonka nete itan chosko chonka yamé, Dios bebon ea chirankoota iki;

²⁶jatianra eparikaya ninkawe akin en aká iki: ‘Ibó nato jonibo jato keyoyamawe, minnabo riki, min kikin shinanmanra min jato xabaa iki, min ani atipana koshinra Egiptonkonía min jato pikoa iki.

²⁷Ja min yonotibo Abraham, Isaac, Jacob shinanwe. Nato jonibo jaton keena keskares akaibo ikenbi, jaton jakonmabo itan jaton ochabo shinan-yamawe,

²⁸jatianra jainoa min jato pikoni mainmea jonibo itima iki: Moatianbi jato meniti yoini mainkora Ibon jato

jikimati atipanyamaa iki, jato omisai kopíra, nenoa jato pikoxon tsoa jonibi jain jayamainko jato mawámatin keena iki, iki.

²⁹Ikaxbira jabo min jonibo iki, min-nabo riki, min ani koshi jishtiaxonra Egiptonkonía min jato pikoa iki', akin.

Ja senenhabe konti joi benaakin aká

(Ex. 34.1-10)

10¹Jatianra ea Ibon yoia iki: 'Ja reken iká jisábiakin minbi rabé makan panchaaxon tabla awé, jainxon westífora jiwi bonantiribi awé, jainoax ebé yoyo iki, mananman mapéwe.

²Ja min toeyantana reken makan-baon iká joiboribira nato rabé makan panchakan en wishai, jabora ja ani bonanti meran min benxoati iki', akin.

³Jaskaketianra, acacia jiwi en ani bonantia iki, jainxonra en rabé makan panchaaka iki, jabo akáxa jayá ea mananman mapeta iki.

⁴Jatianra Ibon ja tablabaon chonka ja senenhati joibo wishaa iki, ja mananman jatíbi noa tsinkita inontian, chíi meranxon rekenhakin mato yoyo anontian ayantana keskáakinshaman-ri. Jabora ea menia iki,

⁵jatianra mananmameax ea ipakea iki; jainxonra ja makan panchabo ani bonanti meran en aká iki, Ibon jaskáati yoia keskáakin, jaskara ikaxa rama kamanbi jainpari iki", ikira Moisés iká iki.

⁶(Beerot-bene-jaacán ikainoaxa israelitabo moa bokana iki ja Móserain, jainoaxa Aarón mawata iki, jatianra moa miinkana iki, jaskáketianra jawen bake Eleazar jawen toan sacerdote iká iki.

⁷Jainoax pikotax Gudgoda ikain bokana iki, ja Gudgodainoaxa, Jotbatahain bokana iki, ja mainra icha onpax jake.

⁸Jatianshamanra ja Leví jonibo Ibon jato katota iki, ja senenhabe konti joi jain iká Ibon ani bonanti bokánon

ixon, itan já bebonxon já rabiabo ikanon ixon, jainxon jawen janenko, jakon ikánon ixon jato jakon shinaxoní yoyo inon ixon, jara ramatian kamanbi jabaon akai.

⁹Jakopíra Levitabo jaton wetsabo xaran jawe maiomabi ikanai, jaton anibaona jatíbitian iboati mai bikanara yamake, ja Ibobi riki ja jatíbitian jayáti jaton bíá, ja moatianbi jaskara iti Ibon jato yoia keská.)

¹⁰"Chosko chonka nete, itan chosko chonka yaméra mananman ea iká iki, ja rekeni inontianra ea jaskáribia iki, nato jakiribi inontian en yokatara, Ibon ea ninkáribia iki, jakopíra mato keyotinin keenyamaa iki,

¹¹jaskákinra ea yoia iki: 'Katanwe, benxokaaxon jato iotanwe, ja moatianbi maton rekenbo meniti en jato yoini mai jato bichinax, jain mato janon' akin.

¹²Jatian ramakan, israelitabó, ¿Jawe atiki mato Ibo Diossen yokatai? Jawemakan mato jakires rakéti, itan jatíbi jan yoiabores akin maton jenetima; jatíbi maton shinanyaxonbi maton noiti, itan jatíbi maton kayayaxonbi maton rabiti,

¹³jainxon jakon janoxon jan yoia joibo, itan jawen esébo maton senenhati.

¹⁴Shinankanwe, maton Ibo Diossen a riki ja naibo, itan ja nai kikin keyábo, jainoax ja mai itan jatíbi jain ikábo.

¹⁵Jaskara ikenbira maton rekenbaon keenxon, Ibon jato noia iki, japekáora ja mato jaton chiní bakebo katota iki, wetsa jemabo xamea, jaskara iti iketian mato akára rama non ointi atipanke.

¹⁶Ja onanti inon ixon jato betan senenhati aká joi, maton jointiain akanwe, itan maton keena keská akin moa chibanyamakanwe,

¹⁷jaskara ikaxa ja maton Ibo Dios, diosbaon Dios iki, itan ibobaon Ibo iki, jara jabicho jatíbi xewina koshi Dios iki, jara koshibires itan onsá iki, jatíbira

senenbires jato jakonhai, tsonbira kopíaxon jawéki amati atipanyamake,

¹⁸kachiana itan benomaatara atikes-kabiakin jato jakonhai, jainxonra ja mato xaran iká wetsankoniach joa joni noixon, ja jawékiati betan ja saweti meniai.

¹⁹Jaskara iketian ja wetsankoniach joá joni noikanwe, matoribira wetsankoniach Egiptonko kaa iká iki.

²⁰Maton Ibo Dioski rakékanwe, jainxon jabi chores rabikanwe; ikonshaman ponté ixonkanwe, jainxon jawetianki akonkin senenhati ixon maton jato yoiai, jawen janenko akanwe.

²¹Jaskara ikaxa Dios iki ja maton rabiai, jara maton Dios iki, ja ani jawékibo itan ja ratéti jawékibo jan aká maton oinnara, mato kopí aká iká iki.

²²Maton rekenbo Egiptonko nokókanontianra, kanchis chonka jonibichores ikana iki, ikaxbi ramara maton Ibo Diossen kaimaa, mato naikanmea wishtíntii icha iki.

Jainxonbichores Dios rabiti

12¹Natobo riki ja esébo, itan ja koshibaon pikoa joibo, ja maton rekenbaon Ibo Diossen, mato meniai mai biach jain jaxon, jain senen mato jaai kaman jatfibtian ja esébaon yoiai akí mato axeti.

²Jato mai bichinxon, jainoa maton jato potaboai jonibaon jaton diosbo jainxon rabikanaibo, jatíbi keyokin ras akanwe: ja manannameabo, ja mai matokan ikábo itan ja ani jiji naman ikábo.

³Ja makan tsamánkanabo reokanwe, ja makanbo beshéakin rorokanwe, ja rabikanai jiji xatebo tsinkixon menokanwe, jaton diosbo jisáakin akanabo keyokin ras akanwe; jaton diossen janebaon moa shinanbenokanwe.

⁴Jabaon akai mawakinres maton Ibo Dios rabiamakanwe.

⁵Mato jonibo xarameara, westiora tsamá maton rebobo ikain, jain jawen

jane iti Ibon katóti iki, jatianra Dios rabii jain mato kati iki.

⁶Jainxonra já axonkin yoinabo retexon maton keyokin menoti iki, chonka jawekiainoa westiorabo Ibo menikin maton boti iki, ja kopíati jawekibo kopíakin maton jain meniti iki, meniti yoia ixon itan matonbi keenxon jaweki menikin, maton jain boti iki, ja reken pikota waka bakebo, itan ja carnero bakeboribi maton jain boti iki.

⁷Maton Ibo Dios bebonxora maton piti iki, jatianra maton Ibo Diossen mato jakonhakin shinanxona, teexon maton aká yoabo jawékiai, maton rarebobo betan mato raroti iki.

⁸Jain ixonra rama westíorabaon jaskara aká jakon iti jisá iketian, nenonxon maton akai keskábo maton atima iki.

⁹Matora ja Ibo Diossen mato meniti jakonshaman jati, iboakin bitinko nokotamapari iki.

¹⁰Ikaxbi ja Jordán shitabaini kaax, ja Diossen mato meniti mainko jaaxa, jan mato kateaketana maton rawiboiba-keax moa xabakaata ikax, mato jawebi rakétima iki,

¹¹jatianra jain jawen jane iti maton Ibo Diossen katotainko, jatíbi ja ati en mato yoibo boxon maton meniti iki: jashaman axonkinra, yoinabo retexon maton keyokin menoxonti iki, chonka jawekiainoara westiorabo maton meniti iki, ja kopíati jawekibora maton kopíati iki, itan jatíbi jawéki ja Ibo meninoxon katotabora, maton meniti iki.

¹²Jainxonra maton Ibo Dios bebonxon maton fiesta ati iki, maton bakebo-yaxon, itan maton yonotibo betan, maton bia keskáakin jawe maibi iboakin biama iketianra, mato xaran iká Levitaboribi maton fiesta akinti iki.

¹³Matonra Ibo yoina menoxonkin, jainxon atima ikenbi wetsankoxonbires anake, koiramekanwe;

¹⁴ja maton Ibo Diossen, mato jonibo tsamá maton rebobo ikainoa westíora tsamá katota

ikainxonbichoresa maton ati iki. Jatíbi ja ati en mato yoiabora jainxon maton senenhati iki.

¹⁵ Jaskara ikenbira, wetsatianbires inonbi inaati yoina retexon wetsa jemankoxonbires maton piti iki, maton Ibo Diossen jakonhakin icha yoina mato meniara, icharibi maton piti iki. Benxokaata, iamax benxokaatama ixonbira, chaxo nami akai keskáakin jationxonbi maton piresti iki.

¹⁶ Ixonbira jawen jimi maton pitima iki, ja ayamakinra maiki maton chikoti iki.

¹⁷ Ja mato jain jaa jemankoxonra maton pitima iki, ja chonkankoniabo westífora tsamá trigo maton menia, jainxonribi ja maton uva xeati, xeni, jainoax ja reken pikota waka bakebo itan carnero bakebo, jainxon maton pitimaribi iki, ja Ibo meniti yoia jawekibo, itan ja matonbi shinaxon meniai jawékiboribi.

¹⁸ Jaskarabora maton ati iki Ibo Dios bebonxon, jainxon jaskáati jan katotainxonbichores; jaskarabo Ibo bebonxon akira, maton bakeboyabi maton yonotibo, itan mato xaran jaa Levitabo betan mato rarotiki, ja maton teexon aká ikábo akí.

¹⁹ Ja main jaxonra, jawetianbi Levitabo maton potatima iki.

²⁰ Jaskáati yoia ixon, maton Ibo Diossen, maton mai ani itiakin mato tekixonketianra, nami pikaskin wetsatianbires maton piti iki.

²¹ Jain jawen jane iti maton Ibo Diossen katota, mato ikainoax ochó iketianra, ja Diossen mato menia wakabo betan carnerobo retexon, jain mato ikainxonbi, maton keena keskáakin maton piresti iki, jaskáati en mato yoia keskáakin.

²² Chaxo nami akai keskáakinra benxokaatama ixonbi maton piresti iki.

²³ Ixonbira, jawekeskáaxonbi jawen jimi maton pitima iki, ja jimira jan jati iki; jaskara ikenra ja nami pikin, jan jati jimiribi maton pitima iki.

²⁴ Ja jimira onpax akaikeskáakin maiki maton chikoti iki.

²⁵ Ja piamakanwe, jatianra Ibon oinna pontéshamanres jakon akáx, maton bakeboyabi mato jakon jati iki.

²⁶ Ja jawékibo meniti maton shinanna, itan ja meninoxon maton yoiabora, jainxon meniti Ibon katotainxon meninoxon maton boti iki,

²⁷ jatianra jainxon, ja maton Ibo Dios axonkin makan tsamana pekatenxon, ja maton meniai yoinabo maton keyokin menoxonti iki. Ja maton meniai yoinabaon jimindra, ja maton Ibo Dios axonkin makan tsamana maton rashó ati iki, ikaxbi jawen namira maton piti iki.

²⁸ Ja nato en mato yoiabo ninkakanwe itan jatíbi senenhakanwe, maton bakeboyabi jatíbitian mato jakon janon, Ibo Diossen oinna ponté itan jakon akaibo ikax mato jaskara inon.

²⁹ Ja maton jato bichinti mailbotiibi ikainoabora, maton Ibo Diossen jato keyoti iki, jatianra jaton maibo bjax mato jain jati iki,

³⁰ ja mainmeabaon aká chibanax jakonmain pakénaketian koiramekanwe, jaton diosbo matonribi rabiti shinanya ikax, jain boyamakanwe.

³¹ Jaskáaxon maton Ibo Dios ramiamamakanwe, ja jonibaon jatíbi jan keentima jakonmabires jawékibo jaton diosbo rabikin akanaitianra, Ibon teneti atipanyamake, jaskati ikonbiresi jakonmao kaxonra, jaton bakebi retexon menoxonkana iki.

³² Jatíbi ja ati en mato yoiabo jatíbitian akí axekanwe, jawebi tekikin yoiamakanwe, jain yoiabo jawebi bichinyamakanwe.

13 ¹ Westiora profeta, itan jaskara iti namá meran oinxon yoiai joni, mato xaran pikóxon mato yoiti iki, ja oinxon onanti, itan jaskara iosma jawékira ikai ixon,

² jatian jan yoia keská ikonketianra mato yoiti iki: ‘Ja maton onanama wetsa diosbo chibanon akanwe; jabo rabinon akanwe!’ akin.

³Mato jaskáa, ikonhayamakanwe. Maton Ibo Diossenra mato tanakasai, jatíbi maton shinanyaxonbi, itan jatíbi maton kayayaxonbiki maton noia ixon onankaskin.

⁴Maton Ibo Diosbicho chibankanwe, jainxon jaki rakékin jakon ixonkanwe; jan ati yoia joibo senenhakanwe, jawen joi ninkaxonkanwe, jainxon rabikanwe; já betanbi jakanwe.

⁵Ja profeta, itan ja namá meran oinxon jaskara iti yoiai jonira moa reteti iki, Egiptonko yanka yonokaataibo mato ikenbi, jan mato jainoa pikoa maton Ibo Dioski yoitimanon ixon mato esea kopí, itan maton Ibo Dios moa maton chibanyamanon ixon mato jenemakasa iketianribi. Jaskáaxonra matoiba jakonma jaketian maton keyoti iki.

⁶Atiki ja min kikin wetsanbi, min benbo baken, min bake ainbaon, min noi awinin, ikoni mia jabé raenanai joninbi, ja minbi itan min rekebaonbi onanama diosbo rabimakaskin, paraanan jonéshoko mia teakankin,

⁷Ja diosbora ja jemabotiíbi iki, jabora ochómabo itan ochóboribi iki, nato mainra jatíbiain iki,

⁸Já keenaibo axonax parameeyamawe, jan mia yoiabo ninkáxonyamawe; jaon masá shinanyamawe, jainxon paranaxonyamawe;

⁹jaskáayamakin retékayawe. Minparira peoti jake, ja min aká pekáora jatíbi ja jemamea jonibaon ati iki.

¹⁰Egiptonkonixax yanka yonokaataitian, mia jainoa tsekaa ikenbi min Ibo Dios mia jenemakasa iketian, mawatai kaman makaman tsakawe.

¹¹Jaskaketian onantaanan rakéxonra jatíbi Israel jonibaon, jaskara jakonma jakiribi akantima iki.

Profeta joti yoii iká

18 ¹⁴Ja jato bichinax mato jain jaai kaai mainkonía jonibaonra, ja rama jaskara iti yoiabo, itan shinanmanres jaskara iti onanxon yoiabo

ikonhakanai, ikaxbi matora maton Ibo Diossen jaskara jawéki amayamai.

¹⁵Maton Ibo Diossenra, mato xarameabi westiora profeta ea keskaribi imati jake, jara maton joi ninkáxonti iki.

¹⁶Horeb mananmaxon ja Ibo Dios maton yokáni kopí nato jawéki ikára ikon iki, jain jatíbi mato tsinkita netenra maton yoia iki: ‘Non Ibo Diossen joira non jakiribi ninkakashamai, nato ani tiritairibira mawánaketian non oinkashamai’, akin.

¹⁷Jatianra Ibon ea yoia iki: ‘Ja yoikanaara jakon iki.

¹⁸Enra mia keskaribi iti westiora profeta jato xaranmea imai, ja jonira jaton kaibo iti iki, janra jaskara yoiti en yoiabo jato yoiti iki, jaskara akannon ixon en yoiketianra, jashamanribi jan jato yoiti iki.

¹⁹Ja Profetanin nokon janenko rama iti yoiabi, jawen joi ninkáxonyamabora, enbi jato masá tenemati iki.

²⁰Ikaxbi jaskara yoiti en yoiamabi, jawen shinanmanbi rama iti nokon janenko yoiai Profeta, jainoax jawebi jaskara jato yoiwe akin en akamabi yoiai, iamax wetsa diosbaon janenko yoiabora, moa retékanti iki’.

²¹Jatian atiki maton shinankin: ‘¿Ja yoiara Ibon joima iki ixonki jawekeskáaxon non onanti iki?’ ixon. Neskáaxonra maton onanti iki:

²²Ja profetanin Ibon janenko yoiabi ja yoia eská senenyamakettianra, Ibon yoia moa onanti iti iki, ja profetara jawen rabí shinanman imaa yoyo irea iti iki; jaskara iketian jaki rakéyamkanwe.

Jatoki jansoi yoyo ikaibo jaskaati yoia esé

19 ¹⁵Westíora jonin jato retea iamax jakonma aká, westíoraxonbicho yoiara, non jato ramiati atipanyamake. Rabé iamax kimishaxon akonkin oinxon yoiaparira ikon iti iki.

¹⁶ Jakonma joni ikax wetsa joniki jansoira iti iki, atima jakonma jawékira ake iki,

¹⁷ jatianra ja join ianana joni rabé kati jake Ibo bebon, sacerdotebo bebon, jainoax ja netebaon jato ikinni iitai joi benxoai koshibo bebon.

¹⁸ Ja jawékiki ikon iki ixonra, ja joi benxoai joni koshibaon onanoxon oinkanti jake, jatianra ja wetsa joni yoi jansoa onanti iketian,

¹⁹ jan ja wetsa joni masá tenemakasa keskáribiakin, ja joni masá tenemati iki. Jaskaaxonra matoibakea jakonma maton keyoti iki.

²⁰ Maton jaskáaketian onanaxa, jati-ribibo rakékanti iki, jatianra jaskara jakonmayora jawéki jakiribi akantima iki.

²¹ Jato noibayamakanwe, jato retekian kopikin reteshokokanwe; jato betoshketian kopikin betoshshokokanwe; jato xeta tsekanketian kopikin xeta tsekanshokokanwe; jato mexteketian kopikin mexteshokokanwe; jato taxtekian kopikin taxteshokokanwe.

Ainbo potati esébo

24 ¹ Jonira ainbo betan wanoti iki, ikaxbi iká pekáo oinna jabé jakon jatima iketianra, moa jaon keenyamakin westfóra kirika wishá, enra mia potai iki iká menixon, jawen xobomea moa raanti iki.

² Ja ainbora, moa xobomeax pikota pekáo wetsa joni betan benoti atipanke,

³ ikaxbi ja wetsa pekáo bia jawen benen atiki, omixon enra mia potai iki iká kirika wishá menixon, jawen xobomea raankin, iamax ja chiní bia jawen bene mawáti iki,

⁴ jatianra jawen reken bene ikátonin, jaskara kerás iketian jakiribi ja ainbo biti atipanyamake, jaskara akára Ibon oinna ja omistibires jawéki aká iti iki, ja iboati mai ja maton Ibo Diossen mato menia, iresabires jakonma imayamakanwe.

Joni ramiatima esébo

⁵ Wanoa bená ikaxa, joni reteantianin katima iki, westfóra baritia senenra ja senenhati wetsa teebo maton amatima iki; jaskataxa jatio basi jawe ayamai jawen xobon iti iki, jawen awin raromati kopí.

⁶ Mia ribinkana tsoabi jawen meke-manbi jan reneti, itan jawen reneti makan jato bichinyamawe, maton jaskaara ja mato ribina kopí jawen jati maton bichina keská iti iki.

⁷ Jabé israelita joni ikenbi yatanson jawen yanka yonoti iti, iamax jaon maronoxon boaitian meraxonra, ja joni moa reteti iki, jaskáaxonra matoibakea jakonma maton keyoti iki.

⁸ Lepra isin jaketian, sacerdote Levitabaon mato yoiabo akonkin senenhakanwe. Jabo jaskara ati en yoia keskáshamanra jatíbi maton ati iki.

⁹ Egiptonkonixax pikotax mato bain kaaitian, maton Ibo Diossen María aní shinankanwe.

¹⁰ Jaribi banenoxon ribinkin mibé jonin mia jawéki bichinaitian, jawen xobon jikixon ja kopíai kaman iti jawen jawéki, jawebi bichinyamakanwe.

¹¹ Jemanxonbi manakanwe, ja mato potaxonai jawéki abanon janbi pikokin ixon.

¹² Jawebioma joni ixon, ja mato ribinkin bichinai kopíai kaman, jawen rakóti matoiba iti mato meniaitian biax, yametai kaman jayá iamakanwe;

¹³ jan oxai rakoti iketianra moa bari jikiaitian maton banexonti iki. Jatianra jan mato jakon inon ixon shinanxonti iki, jaskáaxonra maton Ibo Dios bebonxon jakon jawéki maton aká iti iki.

¹⁴ Jawékioma ikax onitsapitai joni yonoax jawéki iaamakanwe, basiamakin kopiákanwe, maton kaibo iamax wetsankonia joa joni inonbi, maton jemanko jaa jaskáayamakanwe.

¹⁵ Teeketian bari jikiamabi ja netenbi kopiákanwe, jawebioma ikaxa jan jati

kopi ja koriki maxkáke. Maton jaskáya-maketianra matoki jakonma shinanni, Ibo keshani saí iti iki, jatianra ja ocha maton iboati iki.

¹⁶ Jatón bakebaon jakonma aká kopira, ja papabo retetima iki, jatón papabaon jakonma aká kopira bakebo retetima iki, westíorabora jatón ocha kopíbiribi mawáti iki.

¹⁷ Wetsankoniáx joá jóni, itan ja kachianabo atima keskáakinbo ayamakanwe, benomaataton mato ribinaitian, ja kopíai kaman matoiba iti jawen chopá bichinyamakanwe.

¹⁸ Egiptonko kikinni yanka yonokaataibo mato ikátiai shinankanwe, jainoara matón Ibo Diossen mato tsekaa iki; jaskákinra jatíbi ja nato jawékibo senenhati en mato yoiái.

¹⁹ Matón wainkonia trigo tsekakin, westíora senbó bimi benoax banéxon biamakanwe; ja mato betan jaa wetsankoniáx joa jonin bibanon, iamaxon ja kachianatonin bibanon, iamax ja benomaataton bibanon, jatianra jatíbi matón tee akainkobo, matón Ibo Diossen mato jakón shinanxonti iki.

²⁰ Olivos jiwinkonia aceituna tsekakin, ja moa matón jainoa tsekaa ponyain matón benoa aceitunabo tsekanoxon benayamakanwe; ja wetsankoniáx joa jonibaon bibanon ja aceitunabo, ja benomaatabaonribi bibakanon.

²¹ Ja uva jawen jiwinkonia tsekakin matón benoabo binoxon, ja jiwibotiibi jakiribi benayamakanwe, ja uva bane-tabora wetsankoniáx joa jonibaon biti iki, kachianabo betan benomatabaonribira biti iki.

²² Shinankanwe matoribira Egiptonko kikinni yanka yonokaataibo iká iki; jaskara kopíra en mato yoiái, jatíbi ja ati en yoiabo matón senenhanon ixon.

25 ¹ Jawetianki jóni rabe join ianananbekonai, jatianra ja joi benxoai jóni koshibo tsinkita bebon kati jake, jabaon jato oinxonon ikax, jatianra jan jakonma akáma onaxon,

jabaon yoiti iki natonra jakonma akáma iki ixon, jatian jan jakonma akábiribira, natonra masá teneti jake ixon yoikanti iki.

² Jan jakonma aká kopi rishkiti ikenra, main rakanxon ja jakonma aká betan senenribi, já bebonxon rishkiti joi benxoaitonin yoiti iki.

³ Jawekeskaxonbira chosko chonka winomatan jato rishkitima iki, mato keskáribi jóni ixonbira bebonbires masá teneax, jakonmairaton shinanmeenake.

⁴ Wakan bero xemeaitian xenexshamakanwe.

Wayonman jane keyómatima

⁵ Jawen wetsa betan ja xobonbicho jabékona ixonbi, wetsan mawáti jawe bakebi potabainyamaketianra, ja benomaata ainbo, wetsa jóni jawen benen rareboma betan benotima iki. Jawen beneitsara jawen bene iti biti iki, jaskáaxonra ja beneitsa ixon ati jawekibo jabé senenhati iki.

⁶ Ja ainbobaon reken bakera, jawen wetsa mawataton janen ati iki, jaskáaxonra Israel jonibo xaranmea jawen jane keyómatima iki.

⁷ Ikaxbi ja jóni jawen awinwetsa betan wanokashamaitianra, jainxon jato joi benxoaxonkanainko ja ainbo kati iki, jainxonra jóni koshibo yoiti iki: 'Nokon beneitsara jawen wetsan jane Israel jonibo xaranmea keyóyamai jatin keenyamai; ja nokon beneitsa ixon atira jan ebé senenhakashamai', akin.

⁸ Jatianra ja jemamea jóni koshibo, ja jóni kenaax jabé yoyo ikanti iki, ja ainbo betan wanotinín kikinni keenyamaitianra,

⁹ Ja jóni koshibo bebonxonbi jaki ochómakainxon, jawen awinwetsan ja jonin taenkonia jawen sandalia bichinxon, betoshba axon yoiti iki: '¡Jawen wetsa bakeaxonkashamai jonira jaskaati iki!' akin.

¹⁰ Jatianra Israel jonibo xaran, ja jonin rarebobo janekanti iki, 'zapato-yaomabo', akin.

Reken iká bimibo Dios meniti

26¹ Min Ibon, ja iboanon ixon mia menia mainko jiki ax moa jain jaxonra,

² ja main min banaa reken iká bimibo min tsekaa, westíora tasakan axon min boti iki, jain jawen jane iti ja Ibo Diossen katotainko.

³ Jatianra jain iká sacerdote min kaxon yoiti iki: ‘Ramara en akai nokon Ibo Dios bebonxon onantiakin yoikin, ja non rekenbo akonkin meniti ixon Ibon yoini mainkora ea moa jikike’, akin.

⁴ Ja min menia tasá bixonra sacerdotenin, jainxon min Ibo Dios jawéki meniti makan tsamana bebon ati iki;

⁵ jatianra min Ibo Dios beboe ax neskara joibo mia yoyo iti iki:

‘Nokon reken papa arameobora, westíora tsamá ichamashoko wetsankobo boanhatanaibo iká iki,

Egiptonko boaxa jain jaai banékana iki,

jainoaxa ani jema banetax, kikin koshi itan kikin icha kaikana iki.

⁶ Jaskara ikenbira, egipciobaon noa jakonmaakana iki, akonbireskinra noa masá tenemakana iki, jakonmaakinbires yonokinra, noa onitsapimakana iki.

⁷ Jatianra ja non reken papabaon Ibo Dios, noa akinnon ixon non yokata iki, jatianra non yokatabo noa jan ninkáxona iki, jan oinnara noa jawebiomabires iká iki, ja non akai teebora jakonma iká iki, jaskáakin noa akana non masá teneabira, jakonmabires iká iki;

⁸ jawen ani koshira pikoa iki,

jaskáaketianra jawetianbi jaskara iosma ani onsá jawékibo winota iki,

jaskara meranoara, Egiptonkonია pikoxon,

⁹ nato neno noa bea iki, jaskáaxonra jatíbitian jain icha jawékiati, jaainko noa bea iki.

¹⁰ Jaskara iketian riki, ja main banaa reken iká bimibo ea Ibon menia rama en bea’, iki. Japekaora jatianbi min Ibo Dios bebon ja tasá akáx, jan oinketian rabii mia chirankooti iki.

¹¹ Jaskaa pekáora min fiesta atiki, mia itan ja min rarebobo, jatíbi jakon jawékibo min Ibo Diossen mia menia kopí. Mia raroaitianra Levitabo betan wetsankoni ax joax mato xaran jaa joni-boribi, miibetan raroti iki.

Jawéki chonkankonia westíorabo meniti

¹² Jawetianki jawen kimisha iti baritia nokotai, jatian riki jatíbi jawéki chonkankonia westíorabo meniti, jaskara iketian, jatíbi min bimibo chonkankonia westíorabo bipakexon, janbiribi tsamanxon min meniti iki, ja Levitabo, itan ja wetsankoni ax joax maton main jaabo, ja kachianabo jainoax benomatabo, abákanon jaton jemanxon jatíbi jaton keenakeskáakin pikin ixon,

¹³ jaskáakin axonra ja min Ibo Dios bebonxon min yoiti iki:

‘Moara nokon xobomea en tsekaa bimibo, jato menitibiribi janbiribi apakexon en jato

menipakeke, ja en jato meniabo riki, Levitabo,

wetsankoni ax joax non main jaabo, ja kachianabo, jainoax benomatabo, jatíbi jabora min ati yoiabo senenhakin en jato iboamake, yoitimayamaira ja min ati yoiabo senenhai jawebi ea shinanbenoyamake.

¹⁴ Jainoara en jawebi piama iki,

mawákana kopí onisai ikax kerás-
pari inontianbira en akáma iki,
mawábaon kayaboribira en
meniamo iki.

Nokon Ibo Diossé, miara en yoiti
ixona iki,
jatíbi min ati yoiabora en senen-
haa iki.

- ¹⁵ Naikanxonbi oinwe, ochaoma min
jakon xobonkoxonbi,
jaskáaxon, min joni israelitabayabi
ja min noa menia mai,
jakonhakin noa shinanxonwe,
jainra jatíbitian icha jawékiati jake,
non rekenbo jaskara axonti min
yoini keskáakin
awé', akin.

Israel riki, Diossen jonishamanbo

¹⁶ Nato esébo itan ja senenhati joibo
senenhai axenon ixonra, min Ibo
Diossen rama mia yoike, min shinan-
yaxonbi, itan min kayayaxonbi akonkin
shinanxon senenhawe.

¹⁷ Onantiakinra min rama yoike, ja
Ibo Diossa nokon Dios iki ixon, jain-
xonra min yoike jan yoiabo senenhati,
ja jawen esébo, ja jawen joibo, itan ja
jato senenhamati jawen koshi joibo,
jatíbitian já yoiti ixontira min yoike.

¹⁸ Ramara Ibonribi onantiakin yoike,
mato Israel joniboronki iki jawen joni-
shamanbo, ja moatianbi mato jaskaati
yoini keská, jainxonra yoike jatíbi jan
yoia joibo maton senenhaxonti.

¹⁹ Jan aká wetsa jemabo xewina
kikinman rabikaatai, itan jakonman
ninkakaatai westíora jemara mia imai,
jatianra jaskara iti jan yoia keská mia ikai,
ja min Ibo Diossen jonishamanbiribi”.

Jakonma ikaxbi benxoax jakonti

30 ¹“Jatíbi jaskara iti en yoiabo
matoki nokóketian, ja maton
katónon ixonra en mato menia iki,
mato jakon iti itan mato jakonma iti,
maton Ibo Diossen wetsa maibaon mato
potaara, maton jabo shinanti iki,

² ja rama en yoia keskati, jatíbi maton
shinanyanixbi itan jatíbi maton kayaya-
nixbi, mato itan maton bakebo, Iboki
banetax mato yoiti iti iki,

³ jatianra maton Ibo Diossen jakon
imaribinoxon mato noibati iki. Jain
mato potani mainkoniabora, jakiribi
mato tsinkiti iki,

⁴ matoki jakonmaakin wetsranko kikin
ochó bokana mato janbisa ikenbira,
maton Ibo Diossen jainoa mato beti iki,
mato benaira jainkamanbi kati iki.

⁵ Ibonra ja maton rekenbo ikátiai
mainko, jakiribi mato banémati iki,
jatianra jain jakiribi mato jati iki;
matora bebonmati iki, jainxonra ja
maton rekenbo aní bebonbires mato
icha bakeamati iki.

⁶ Maton jointiain, itan maton chiní
bakebaon jointiainra, onanti itiakín ja
senenhakonti joi jain ati iki, jatíbi
maton jointiaxonbi itan jatíbi maton
kayayaxonbi noiax, mato basi janon
ixon.

⁷ Maton Ibo Diossenra jatíbi nato
jakonma jawékibo, maton rawiboki
maanti iki, jainxonra omiskin mato
jakonma anoxon mato chibanaiboki,
ja jakonmabo maanhati iki,

⁸ jatianra matobiribi Iboki banetax,
jaki yoiti mato iti iki, jatianra ja maton
anon ixon rama en mato yoia ja senen-
hati joibo senenhai mato axeti iki.

⁹ Jatianra Ibon, jatíbi jawéki maton
akaibo mato bebonmaxonti iki, matora
icha bakeamati iki, jainxonra yoabo
benbonbires bimimaketian maton icha-
bires tsekati iki, mato jakonhaira maton
Ibo Dios jakiribi raroshaman iti iki, ja
maton rekenbo jakonhai moatian raro-
katitai keskati,

¹⁰ yoiti ixonkin ja maton Ibo Diossen
koshi joibo, jawen esébo, ja nato esé
kirikain wishaa joibo senenhaxonai-
tian, itan jatíbi maton shinanyanix, itan
jatíbi maton kayayanixbi mato Dioski
banéketianpari.

¹¹ Rama en mato meniai nato ja senenhati joira, matona atibires iki, wetsaxonbiresa ja senenhati atipanke.

¹² Ikaxbi: ‘¿Ja senenhai axenon ixon noa jan onantiakin yoiti kopiki, tsoa naikan kati iki?’ Jaskati mato yoyo iti ikaxbira, nato joi naikanma iki.

¹³ Jainoaxa aniparo keibamaribi iki: ‘¿Ja senenhai axenon ixon jan noa onantiakin yoiti kopiki, tsoa aniparo keiba katiki?’ iki mato iti ikaxbi.

¹⁴ Mato jaskatabira, ja senenhati joi matoiba iki, maton senenhati kopíra maton kexainbi iki, itan maton shinan meranbi iki.

¹⁵ Oinkanwe, ramara en mato katomai, ja jati betan jakon iti, jainoax mawáti betan jakonma iti.

¹⁶ Yoiti ixonra rama en mato yoiabo maton ati iki, maton Ibo Diossa maton noiti iki, jawen shinanbora maton chibanti iki, ja senenhati joibo, ja senenhati esébo, ja koshi joibo, jabo senenhaxa mato jakon jati iki, ja maton iboakin biti mai biax mato jain iketianra, maton Ibo Diossa maton jakonhakin shinanxonti iki.

¹⁷ Ikaxbi nato jatíbi jan yoia keskabo axonyamaxon, wetsa diosbaon mato boa kaxon rabii jabo bebon chirankootaxa,

¹⁸ iamama jatianbi mato mawáti iki, maton onanon ixonra ikamatianbi en moa mato keshanke, jatianra Jordán shitabainxon maton jato bichini kaai mainko, basi mato itima iki.

¹⁹ Ja matonbi katónon ixonra, jati itan mawáti en mato yoiike, jainxonra en mato yoiike jaskatax jakon iti itan jaskatax jakonma iti, ja matonbi katónon ixon nato nete en yoiara nai betan maira jake ixon non onanna keská ikon iki. Jaskara iketian maton chiní bakeboyabi mato jakon janon, ja jakon jati katókanwe;

²⁰ maton Ibo Dios noikanwe, yoiti ixonkanwe, ja senenhaxoni ikon ikanwe, jaskataxparira mato jakon jati iki, ja maton reken papabo Abraham,

Isaac, Jacob akonkin meniti ixon Ibon yoini mainko, icha baritia jati joniboribira jaskatax jakon jakanti iki”, akin.

Moisésen toan, Josué iká

31 ¹ Israel jonibo jakiribi yoyo akira Moisés neskata iki:

² “Eara pacha rabé chonka baritiaya iki, jaskara ikaxa ea wetsanko kawanhatanti nokon koshi moa yamake. Jaskábichopanra, ea Ibon yoiike, en Jordán shitayamai.

³ Ikaxbira mato kaai bebon maton Ibo Dios kati iki, jatianra mato kaai betan senenribi kakin jainoa jonibo jato keyoboti iki, jaton mai maton binon ixonra jaskáati iki. Ibon jaskati yoia iketianra, maton koshi ikax Josué mato bebon kati iki.

⁴ Sehón betan Og, amorreobaon apobo aní keskaribiakinra Ibon nato jonibo jato ati iki, jabora jaton jemaboyabi jato keyoa iki.

⁵ Jatian Ibon amaa ja jonibo jatoaresxonra, jatíbi ja en jaskaati yoia keská maton jato ati iki.

⁶ Matonra koshiakin shinanti iki; jato betan reteanani, ratéyamai itan rakéyamanoxikanwe, maton Ibo Diossa mato betan iki, matora potatima iki, matora jenebaintima iki”, akin.

⁷ Japekáora Moisésen Josué kenaxon jatíbi Israelbo bebonxon yoia iki: “Koshiakin shinankin jeneyamawe, akonkin jato meniti ixon Ibon maton reken papabo yoini mainkora, nato jonibo min jato boti jake, mia riki ja iboakin bikanon ixon jan jato mai meniti.

⁸ Ja Ibobira mii bebon kati iki, jatianra miibetan iti iki, miara potatima iki, miara ochóatima iki, jaskara iketian rakéyamawe, jainoaxibi shinan yosmayamawe”, akin.

Ribinbo jato shinanxontima baritia iken esé yoyo ati

⁹ Nato eséra Moisésen wishaa iki, jaskáaxonra ja senenhabeonti joi jain

iká Ibon ani bonanti jan boai sacerdote Levitabo, itan jatíbi Israel joni koshibo jato menia iki,

¹⁰Jaskáaxon jato yoia iki: “Kanchis baritia senenatiibi, ja ribinbo moa jato shinanxontima baritia iketian, ja Peotabaon fiesta atitianra,

¹¹Jain ikanti Ibon katotainko jatíbi israelitabo tsinkitax jaton Ibo Dios bebon ikanaitian, jatíbi jabo bebonxon nato esé maton yoyo ati iki.

¹²Jatíbi jonibora tsinkíti iki, benbo-boyabi ainbobo, bakebo itan ja maton jemanko jaa wetsankonia jonibo, ja esé yoyo akai ninkánox, jaskatax ja maton Ibo Dioski yoiti iti onankanti kopí, itan jatíbi ja esekan yoiaibo aki axenox.

¹³Jatianra maton bakebaon ja esé onanama ixonbi, jabaonribi ninkákanti iki, jatianra maton Ibo Dios yoiti ixoni axeax, Jordán shitabainxon mai biax jain jaai kaman, jatíbitian jaskati mato jati iki”, akin.

Ja akinbicho jaskara atibo Diossen Moisés yoia

¹⁴Jainxonra Ibon Moisés yoia iki: “Oinwe, mia jatian mawátira moa nokotai; jaskara iketian Josué kenawe, mato rabébira jainoax Nokoananti Carpa Xobonko mato kati iki, jaskara atibo en mato yoinon”, akin. Jatianra Moisés betan Josué jainoax Nokoananti Carpa Xobonko kaa iki,

¹⁵Jainxon nai koin meranxon Ibon jato oinmaa iki, ja iká iki ja xobo xepikoti manaon pania.

¹⁶Jatianra Ibon Moisés yoia iki: “Basimara moa mia mawatai, jatianra nato jonibo moa yoitimaax, wetsa mainmea jonibo nato main jakanabaon diosbo ikonhax, masákanti iki; jatianra ea jenekanti iki, ja senenhabeonti joi en jato betan akára ras akanti.

¹⁷Jaskákanketianra ea jatoki sináti iki, jaskáxonra jatobicho inon ixon en jato jeneti iki, jawekeskaxonbira en jato koirantima iki, jatokira ichabires

jakonma masá tenetibo beti iki, moa jaskarabo ionaxparira neskákanti iki: ‘¿Non Dios moa nobetama iketianmarin nato jakonmabaon noa masá tenemai?’ ikibo.

¹⁸Jaskara kopí riki noa neskatai ixon onankankebira, jatíbi jakonma axon, wetsa diosbo rabikana kopí, jatoibakeax ea bebonbires ochó iti iki.

¹⁹Jaskara iketian, nato bewá wishakanwe, jaskáaxon israelitabo axea-kanwe, ja bewakanon ixon, jara jaskara akanon ixon onantiakin en moa jato yoia ikax, ja en jato yoixonti iti iki.

²⁰Maton reken papabo akonkin jato meniti ixon en jato yoini maira, jain jatíbitian icha jawékiati já iki, jain en jato jikimaara potóakin piax xoákanti iki, jatianra ea potabainxon wetsa diosbo chibanxon, rabikanti iki, eara moa jawemabi shinankanti iki, jaskaaxonra ja senenhabeonti joi en jato betan aká sekekanti iki.

²¹Icha jakonmabo itan masá tenetibo jatoki nokoketian, jan jato shinanmataira nato bewá iti iki, jaskara ikanti en jato yaira ikon iká iki ixonra, jaton bakebo bewaitian shinankanti iki, jatianra bewakanti iki; jato meniti en yoia mainko jato jikimaamatianbira, jao bokanti jaton shinan en moa onanna iki”, akin.

²²Ja netebira Moiséssen ja bewá wishaa iki, jaskáaxonra ja axekanti israelitabo jato yoia iki.

²³Ja Josué, Nunman bakera, Ibon jaskara anon ixon neskaakin yoia iki: “Koshiakin shinanwe, en jato meniti yoini mainko jan israelitabo jikimatira mia iki, jaskara iketianra ea miibetan ikai”, akin.

²⁴Jatianra Moiséssen ja nato esébo westíora kirikanin wishakin keyoxon,

²⁵ja Ibon jato betan ja senenhabeonti aká joi jain iká ani bonanti boai Levitabo yoia iki:

²⁶“Nato esé kirika bixon, ja maton Ibo Diossen jato betan ja senenhabeonti

aká joi jain iká ani bonanti patax akanwe, ibanon jain ixon maton jakonma akábo jan mato yoixonti.

²⁷Enra kikinhakín, onanke mato riki yoitima itan maton keena keskáres akai jonibo; jatian rama, mato xaran jiriapari ea ikenbi, mato Iboki yoitimake, ¿Jawe ibiraiabetin ea mawata pekáo, mato ibiresi?

²⁸Jemamea joni koshibo betan, ja jonibobires ikax ja tsamábaon joni koshibo neno jato tsinkiwe, nato jawékibo onantiakin en jato yoinon, noara yoia ma iki ikantima kopira, ja en jato yoia nai itan mai maton onanakeská ikon iki.

²⁹Enra moa onanke ea mawata pekáo ra yoitimakanti iki, jatianra ja anon ixon en jato axeabo akin jenekanti iki; jainxonribira en onanke ichabires rabintibora jatoki joti iki, Ibo bebonxon jakonma axon, sinámakana kopi”, akin.

Moisésen bewá

³⁰Jatianra israelitabo tsinkita bebo-meax, nato bewá pekokotainoaxbi senenain kaman Moisés bewaa iki:

32 ¹“Ea yoyo ikai, ninkawe, nairikeabó, nokon joibo ninkawe, mainmeabó.

²Ja en jato axeakai joira oi maannai keská jakon iti iki, ea yoyo ikára nibí maanna keská jakon iti iki, xobiki onpax shorotai keská jakonra iti iki.

³Ibon jane ninkakaatiakinra en yoiti iki:

¡Onankanwe non Diossa kikin iki!

⁴Dios iki noa jakonmanin anaketian noa koirannai;

jawen tee akábora senen iki, jawen aká jawékibora atikeskabiakin akábo iki.

Jara ikon Dios iki,

janra jaskara atima aká yamake;

¡Jara atikeskabiakin akai iki, itan ikonkon iki!

⁵Matora jakonmabires iki, itan jakonmabires shinanya jonibo iki, matora jakonmai yoyo ixon Dios sinámaabo iki, jakonmabo ikaxa mato jawen bake iti jisámabo iki:

⁶¿Jaskaratonki akai maton Ibo kopiakin?

Matora shinanhoma jonibo, itan jaskáaxon jakon ati onanma jonibo iki,

¡Janra mato jonia iki, jainxonra westfóra jema keyótima mato imaa iki!

⁷Pekáori naiskanwe, moatian mato winotabo shinankanwe;

jan mato yoinon maton papabo yokákanwe,

jaskara winotabo mato yoinon ixon yosiboribi yokákanwe:

⁸Westfóraakinra jemabotiibi, itan maibotiibi naikanmea koshi Diossen, jonibo janbisaa iki, jaskáaxonra jain senenbo iboakanti jato mai menipakea iki.

Ikaxbi mato israelitabobiribi jakonhiraakin aká iki,

⁹mato jonibora jawenashamanbiribi iti Ibon mato katotabo iki,

janwena iti katóxon biara Jacob iki.

¹⁰Jawebi jain xoxoyamai mananmeara mato nokoa iki,

ja niwen aabichoa, mai manxana ikáino;

matora ikota iki, jaskara itira mato onanmaa iki,

jawen bero wisó akai keskaakinra mato koirana iki.

¹¹Tetekan jawen bake beshébo noyati onanmakin,

jawen naakamea pakea, ketó meran kaaitian jawen pechín bai keskáakin bixonra,

mato Ibon koirana iki.

¹²Tsonbi akáma, Ibonbira jato boa iki;

¡Wetsa onankanama diossen akin-tira maxkáyamaa iki!

- 13 Jawenbi chitetimaakinra ja mainmea manan keyakan jato boa iki, niimeranoa bimira jato jawékiamaa iki, shankankonia bona jenera jato xeamaa iki, makan chorishainoara jato xeni menia iki;
- 14 jaton wakankoniabo biaxa leche itan leche seróya ikana iki, jainxonra kikin jakon carnerobo pikana iki, ja carnero benebo betan cabra benebora Basánhinoa iká iki; kikin jakon trigo bimibora pikana iki, jainxonra kikin jakon uva jene xeakana iki.
- 15 Jawékinin bebonaxbira israelitabo Diossen shinanbenokana iki, (onantibires kikinbires xoabora ikana iki). Jan jato jonia Diossa jenekana iki; jakonmanin anaketian panaxon jato xabaa ikenbira, omiskana iki.
- 16 Ja rabitima kerás jawékibo rabixonra, Diossen washí shinan kepenxon sinámakana iki;
- 17 yoshinbo axonkinra yoinabo retékana iki, ja jawetianbi onankanama diosbo; jawetianbi jaton papabaon rabiosma, bená diosbora iká iki ramabi jatoki nokota.
- 18 Jakomanin anaketian mia jan panaa min papanra mia shinanbenota iki, Israel; ja mia jati menia Dioskira mia shinanbenota iki.
- 19 Jaskara oinnaxa Dios sinata iki, jatianra jawen benbo bakebo itan jawen ainbo bakebaon moa keenyamaa iki;
- 20 jaskáxonra jato yoia iki: ‘Enra moa mato jeneai, ¡Oinkanwe jawekeskarainki mato nokotai ixon! Matora ikonshaman jakonma jonibo iki, matora jaki koshitima bakebo iki.
- 21 Maton iresa dioskira en mato washita iki, jatianra maton ea jaki washinon ixon, ¡Wetsabo en nokon jonibo imati iki! maton jakonma diosbaonra ea sinámaa iki.
- 22 Nokon siná ketetara chii keská iki, jatianra ja mai xanken neminhainbobi ja tirí nokoti iki; mai itan jain banaa bimibora en keyoti iki, manan chankata tasenenainbora en chii tirmati iki.
- 23 Jatíbi jakonmabora en jatoki tsamanti iki, jatíbi nokon piara en jatoki potati iki;
- 24 jawékiatinin itan yonakanra mawákanti iki; keyomis isin chexakaatininra en jato keyoti iki; pimis yoinabo itan retemis ronobora en jatoki raanti iki.
- 25 Callemeara reteanankin jaton bakebo retékanti iki, jatianra jaton xobomeax kikini rakékanti iki; bake ranonbo, bake xontakobo, yosibo itan bake xoma akaibora mawákanti iki.
- 26 Wetsankobo jato janbisatira en shinanna iki, tsonbi shinantimaakin nato mainmea jato keyotiribira en shinanna iki,
- 27 jaskara ati ixonbira ja rawibo shiroai en teneti atipanyamaa iki; nokon rawíbo rabítininra ea keenyamaa iki, jainoaxa neskati yoyo ikantinin ea keenyamaa iki: Natora Ibon akáma iki; non koshinbi non aká riki, iki ikantininra ea keenyamaí’.
- 28 Israel jonibo riki moa jaton jakon shinan keyotabo; ¡Jaton jaskáaxon jawéki ati onan shinanra yamake!
- 29 Onan shinanya ixonra, jaskara jakonmain paketi kaai onankeankana iki.

- 30 ¿Jawekopíki westíora jonin waranka israelita jato jabámaa iki?
 Jainoax ¿Jawekopíki rabé jonin chonka waranka israelitabo jato jabámaa iki?
 ¡Jato koiranna Ibon, jaton rawibaon jato abanon ixon jato menia kopíra iká iki!
- 31 Jaton diossa koshima iki ixonra non rawíbaon onanke,
 jara non koshi Ibo betan senenti atipanyamake.
- 32 Jabora jakonma uva jiji waí keskábo iki,
 Sodoma betan Gomorra infbaon chiní bakebo riki,
 jabora moka itan jan mawáti uva keskábo iki;
- 33 jaton uvara jan mawáti rao keskábo iki, ¡Jan mawáti ronon moka keská riki!
- 34 ‘Nato jatífbira en jain imaresapari iki; kopí jawéki akai keskáakin en benxoa riki,
- 35 jatian jato masá tenemati nokotai en manaaresiki, ja en jato masá tenemai netera,
 ja atikeskabiakin kikinshakin en jato masá tenemati iki.
 Jaton keyóti netera moa ochóma iki, ¡Jaton jatian itira moa jatoki nokotibi iki!’
- 36 Jaton koshi maxkata oinnaxa, Ibo jawen jonibaon paranan ikin jato akinni pikóti iki;
 moa jaton koshi keyóketianra noibaxon Ibon jawen yonotibo jato akinti iki.
- 37 Jatianra israelitabo yokáti iki: ‘¿Jan koirankin panaa, mato jaki koshikatitai maton diosboki jawerano iki,
- 38 ja maton yoina retexona jawen xeni pikatiaibo, itan maton uva xeati menia xeakatitai boki jawerano iki?
 ¡Mato akinni bebákanon! ¡Mato akanaketian mato panai bebákanon!

- 39 Eabicho riki Dios; epekáora wetsa diosbo yamake.
 Ea riki jato jati nete meniai, earibi riki jato jati bichinai;
 eabicho riki jan payóbo raonai.
 ¡Nokon koshin jato akára tsoabi kenekaati yamake!
- 40 Enra nokon meken naiori sananai, jaskáaxonra en akonkin yoia, nokon jati nete jatífbitian iki,
- 41 nokon pené espada kenshoxonra, jakonma akana iketian, atikeskabiakin nokon rawibo en kopíti iki.
 ¡Ea omisaibora jato kopikin en akonbireskin masá tenemati iki!
- 42 ¡Ja mawatabo betan ja rawí yatankanabaon jiminra, nokon piabo en pokoti iki!
 ¡Jaton joni koshibaon boo nenkeyabira jaton mapo en xateti iki!
 Nokon espadaninra jato keyoti iki’.
- 43 ¡Jato patax iká jemabo, ja Diossen jonibo betan rarokanwe!
 ¡Jawen yonotibo reteabora jato kopíxonti iki, jawen rawíbo jato kopixonra, jawen mainmeabo itan jawen jonibo jaton jakonma akábo shinanxonyamakin oinresti iki!’ akin.

Senentianbi jato Moiséssen yoia

- 44 Moisés betan Nunman bake Josuéra jatíbi Israel jonibo bebon iká iki,
 peokootiainxonbi axon ja senenain kamanra nato bewá jato yoia iki.
- 45 Jatian moa jato joi yoikin senenaxonra,
 46 ja israelitabo yoia iki: “Rama en mato yoia kikinshakin shinankanwe, maton bakebo yoikanwe jatíbi nato esé akonkin senenhai axekanon.
 47 Iresa joi riki ixonra maton shinan-tima iki; natora jan mato jamati esé iki, ja esé kopíra Jordán paro keibakea main basibires mato jati iki, ja maira iboakin maton biti iki”, akin.

Ja bikanti mai Diossen

Moisés oinmaa

⁴⁸ Ja netenbira Moisés Ibon yoia iki:

⁴⁹ “Jericó bekeiba moabitabaon mainko iká Abarim mananbo ikainko ja Nebo mananman mapétanwe, jainxonbira ja Canaán mai min ointi iki, jara iboakanon ixon israelitabo en jato meniai.

⁵⁰ Ja Hor mananman mapetaxa mia mawati kaai, min anibo iní keskaribiira mia miinmeeti kaai, Hor manameax mawatax min wetsa Aarón iká keskáribiira mia minmeeti kaai.

⁵¹ Mato rabéra israelitabo bebonmeax eki yoitimaa iki, jain jawebi xoxoyamai Zin mananhin, Meriba-cades onpax ikain mato inontianra, en yoia senen-hayamakin israelitabo bebonxon maton ea jakon ninkakamayamaa iki.

⁵² Jaskara iketianra, israelitabo en jato meniai mai min ochóxonres ointi iki, ikaxbira mia jain jikitima iki”, akin.

Israel jonibo Moisésen jakon shinanxona

33 ¹ Jawen mawáti ochóma-shoko iketianra, Diossen joni Moisésen israelitabo jakon shinanxonkin,

² neskara joibo jato yoia iki:

“Sináí mananmameaxa Ibo joai; Seir ikainxonra jawen joekan noa tenake.

Parán mananbo ikainxonbi tenaara, Meriba-cades kaman jawen pené nokota iki; noa noixonra jawen mekayaokea mekenman chiibires esé noa bexonai.

³ Ibonra jawen jonibo noiike, jawenabiribi iti shinanabora jakonmanin anaketian jato panai, jabaonra jatíbitian yoiti ixonai, keenshamankinra jawen joi senen-haxonkanai.

⁴ Moisésen noa Diossen esé meniara,

noa Jacobnin jonibaona kikin jakonshaman iká iki,

⁵ jatianra ja jemamea joni koshibo tsinkixon,

itan ja Israel meskó jonibo tsinkitabaon,

Israelitabaon apora Jesurúnhain, Diosbi iki ixon jabaon onanna iki”, akin.

⁶ Rubén yoiira neskata iki:

“¡Rubénra jatíbitian jaresti iki!

¡Ichama jawen jonibo ikaxbira mawákantima iki!” iki.

⁷ Judá yoiira neskata iki:

“Judakan yokatara, Ibon ninkatai; jawen jonibo tsinkitainkora jato betan ikai.

Min koshi shinanman jato akinwe; jaton rawíbo jatonhareskanon jato akinwe”, iki.

⁸ Leví yoiira neskata iki:

“Ibo, Tumim itan Urim, jan min shinan onanti makan paróya-shokobora mina iki;

nato minabora, ja min joi akin senenhai jonibaonaribi iki.

Jara Masahainxon min tanakaama iki,

Meribá onpax ikainoaxa mibé join iká iki,

⁹ Diossen jato reteti yoia kopíra ikana iki:

‘Jawetianbira non papabo non oin-nama iki, iki jaton papabo yoií’,

‘non wetsabora non onanyamake iki, jaton wetsabo yoií ikana iki’, jabora tsoabobira iki, ‘nonra onanyamake iki jaton bakebo yoií ikana iki’.

Jato yoií jaskataibora min joi senenhaibo iki,

min jato betan ja senenhabekonti aká joira akonkin senenhananai.

¹⁰ Jacob, ja Israel jonibora ja senen-hati esébo itan ja koshi joibo maton jato onanmai;

mia axonkin jawékibo menoti, makan tsamanainkora ininti

- betan yoinabo mia menikin tsamankanai.
- ¹¹ Mia axonkin akana riki, jato jakon-hakin shinanxonwe, Ibó, kenshamaanan jaton tee bixonwe”, iki.
- ¹² Jatian Benjamín yoiira neskata iki: “Jara Ibon noia ikax jawe iamai jakon jake; Jatíbitianra koshi Ibon koirannai, ¡Jara ani Ibon panaa jati iki!” iki.
- ¹³ José yoiira neskata iki: “Ibonra jawen mai jakonhakin shinanxonti iki; naikanmea kikin jakon nibíra jawen main maanhaxonti iki, jawen mai chichóbobira kikin jakon onpax imaxonti iki,
- ¹⁴ kikin jakonhakin yoá tsekati bari-tiara imaxonti iki, jainxonribira kikin jakon bimibo tsekati oxebo imaxonti iki,
- ¹⁵ moatian manan keyábo ikain, jatíbitian mai matóbo ikainkobo banaxon kikin jakon yoabo tsekatiara imaxonti iki,
- ¹⁶ kikin jakon bimibo bochora jawen mai imaxonti iki, ja zarza jiwishokonko iní Diossen jakon shinanyara jatíbitian iti iki. Jatíbi nato jakon jawékibo Joséki bebánon, jara jawenashaman iti jawen wetsabo xaranmea Diossen katota iká iki.
- ¹⁷ Joséra reken torón bakea keská metsá iki, búfalo waka keská koshi riki, jatíbi jemabora jawen machaman mai senenainko kamánbi jato chirinboti iki. Efraínman icha jonibora jaskara koshi iki; Manasésen warankabires joniboribira jaskara koshi iki”, iki.
- ¹⁸ Zabulón betan Isacar yoiira neskata iki: “Wetsankobo kawaantanti ikax, rarowe Zabulón,
- jatian mia Isacar, ja min carpa xoboshokotonin ikáx rarowe.
- ¹⁹ Jato iká mananman bekanon ixonra jato patax iká jemabo kenakanti iki, jatianra jatíxonbi Dios menikin, jainxon jawékibo menokanti iki; aniparomea jakon jawékibo bix, itan aniparo mashimeax kikin kopí joné jawékibo bixaxa raro-kana iki”, iki.
- ²⁰ Gad yoiira neskata iki: “¡Jan mia ani maibo menia Dios, jakon ibanon! Gadra, león awin yoina bix pokón rakáxon, jawen ponyanbo itan jawen mapo jaxkapakeai keská iki.
- ²¹ Gadra kikin jakon maia baneta iki, joni koshibaona iti keskáshaman riki. Jonibo bebonxonra ja ati Ibon yoia senenhaa iki, Israelbora ja atikeskabiakin jakonhakin jato ikinna iki”, iki.
- ²² Dan yoiira neskata iki: “Danra koshi iki, jainoaxa ino bake ranon keská siná iki”, iki.
- ²³ Neftalí yoiira neskata iki: “Neftalíra Ibon oinna jakon iki, jaskara iketianra ichabires akin Ibon jakonhati iki, ¡Ja surhorikea mai jain senenayabira ian iboake!” iki.
- ²⁴ Aser yoiira neskata iki: “Jatíribi Jacobnin bakebo akai bebonbires akin, Aser Diossen jakonhakin shinanxonbanon, jainxon jawen wetsabo kikinjakon noimabanon. Jawen taenkobobi serotiakin icha xeni menibanon;
- ²⁵ min xepotibo ibanon yami tonron akábo, itan bronce tonron akábo ikax kikin koshibo, mia jaai kaman kikin koshi mia imabanon.
- ²⁶ Israelitabaon Diossa tsobébi senenma ani iki,

jara nai koin pekatén iká apo iki,
jaskara ixonra jatíbitian mia akinti
iki.

²⁷ Jatíbitianbires jaa Dios iki onsá jakon-
manin anaketian jain mia jonéti,
jawen jatíbitianbires koshinra mia
akinnai;
min rawíborá mii bebomea jato
jabamaa iki, jainxonra jato keyoti
mia yoia iki.

²⁸ Israelra moa jawe jakonmabi
shinanyamai jati iki,
jawen chiní bakebora tantitishaman
shinanyares jakanti iki.

Jawen maibaonra icha trigo wai
jati iki,
jainoaxa icha uva waiboribi jati iki,
jaskara ikaxa jawetianbi naikameax
oi bei jenetima iki.

²⁹ Israel, miara jakon iki,
¿Tsoaki mia keskaribi ikax mibé
senenti iki?

Ibonbira mia xabaa iki;
janra mia koiranti iki, jainxonra
mia akinti iki,
¡Ibo riki min jan jatoaresti, min
koshi espada eská!
Min rawibo min jatoaresara mii
naman ikanti iki,
jaskáaxonra jaton rabí shinanbo
min jato keyonaanti iki”, iki.

Moisés mawáketian minna

34 ¹Jain jawebi xoxoyamai manan
Moab ikainoaxa, Nebo manan-
man Moisés mapeta iki, Pisga manan
maxkaten, jara Jericó bekeiba iki. Jain-
xonbira Dan mai senen jatíbi Galaad
mai Ibon oinmaa iki,

²ja maibo riki Neftalí, Efraín,
Manasés, ja aniparo Mediterráneo
kaman iká jatíbi Judakan mai,

³ja Néguev, ja Jordán mai xanken,
jainoax ja Jericó mai teshanpa, jaribira

xebon niiya jema akanai iki, ja Zoar
kamanra oinmaa iki.

⁴Jatianra Ibon yoia iki: “Jawen
chiní bakebo akonkin meniti ixon en
Abraham, Isaac, Jacob yoini mai riki
nato. Jain jikitixonmabi, min ointininra
ea keena iki”, akin.

⁵Jaskataxa, ja Diossen yonoti Moisés,
Moab maikonixax mawata iki, jaskáti
moa Diossen yoia eskáshamanra iká
iki,

⁶jatianra Moab mai teshanpain Bet-
peor bekeiba minmeeta iki, jain ikára
ramatiankamanbi tsonbi onanyamake.

⁷Pacha rabé chonka baritiaya ikaxa
mawata iki, ja mawatai kamanra jakon-
hakin jawen bero betan jawen yora
koirana iki.

⁸Ja mawata netebo mekéxonkin
senenhaira, jain jawebi xoxoyamai
Moab manan ikainoax, kimisha chonka
nete kaman israelitabaon Moisés wini-
xona iki.

⁹Jatianra Josué, ja Nunman baken,
Moiséssibakea jaskáaxon jakon ati
onan shinan bia iki, ja bimakinra
Moiséssen jawen meken Josuékan
maponkon aká iki; jaskáaketianra
israelitabaon Josué yoiti ixonkana iki,
jaskara ati Ibon Moisés yoia eskára
akana iki.

¹⁰Jaskara ikenra, wetsa profeta
Moisés eská Israelboiba jawetianbi
yamaa iki, já betan beibananax Ibo
yoyo ikaira tsoabi yamaa iki,

¹¹Egipto apo jawen joni koshiboyabi,
itan jatíbi ja main iká jonibo akin, ja
jaskara iosma itan jawéki ratétibo Ibon
amaa akai joni Moisés eskára yama
iká iki,

¹²jatíbi Israel jonibaon jishnonbi,
koshi shinanman, ani jawékibo itan
jakon jawékibo aká jonira Moisés betan
senen tsoabi yama iká iki.

JOSUÉ

Israelitabo, Josuénin jato ikinna jaskarabo winota yoia

Moiséssen toan Diossen Josué kenaa

1 ¹Ibon yonoti Moisés moa mawata pekáora, jan akinbea Nunman bake Josué Ibon yoia iki:

²“Nokon yonoti Moiséssa moa mawáke, jaskara ixonra rama min jatíbi Israel jonibo jato Jordán paro shitakinti iki, jaskataxa en mato mai meniainko mato kati iki.

³Ja Moisés en yoini keskáakinra, jatíbi ja maton taen jamatai mai en mato meniti iki.

⁴Ja mato en meniti mai riki, tsoa jonibi jain jaama mananhinoax peokotax Líbano mananyabi, jainoax aniparo Éufrates kaman, itan jatíbi hititabaon maiyabi, jainoax aniparo Mediterráneo kaman.

⁵Tsonbira mia jaai kaman, reteanankin miaarestima iki, ea Moisés betan ikátiai keskáribira ea mibé iti iki, enra mia potatima iki, jawetianbira en mia jenetima iki.

⁶Rakéma itan koshi shinanya iwé, minra nato jonibo mai menipaketi iki, jara maton rekenbo en jato meninoxon yoini iki.

⁷En mia yoiái riki, rakéma itan koshi shinanya mia iti, jainxonra jatíbi ja nokon yonoti Moiséssen mia esé meniabo, min senenhati iki. Ja esekan yoiái keskáshaman min senenhaitianra, jatíbi ja min akai jawékibo jakonbires kati iki.

⁸Ja Diossen esé kirika meran yoiáibo, banebanekin nete itan yamé yoyo axon shinankin jan yoiái keská akí jatíbitian jawé, jatianra jatíbi min akaibo jakon pikóti iki.

⁹Ea riki jan mia raanai, rakéma itan koshi shinanya iwé. Rakéyamawe itan min shinan yosmayamawe, ea riki min Ibo Dios jaweranoki mia kaai, jainribira ea mibé iti iki”, akin.

Josué reteanani kanox benxokata

¹⁰Jatianra ja jema koshibo Josuénin neskáakin jato yoia iki:

¹¹“Jatíbi carpa peotabo ikain kaxon jato yoitankanwe, ja boti jaton jawékiati jawékibo moa benxoakanon ixon, nenoax kimisha netera non Jordán paro shitai kaai, ja non Ibo Diossen noa meniai mai binoxon”, akin.

¹²Jainxonribira, Josuénin Rubenman rarebobo betan Gadnin rarebobo, jainoax jatíribi naponbekon senenres Manaséssen rarebobo jato neskáakin yoia iki:

¹³—Shinankanwe, Ibon yonoti Moiséssen mato jaskáti yoini, matora maton Ibo Diossen yoia iki, ja mai biax jain jaax moa mato tantinon ixon.

¹⁴Ja maton ainbobo, maton bakebo itan maton yoinabo nenobi jenekanwe, ja nato mai mato Moiséssen Jordán keiba meniniori. Ikaxbi jatíbi ja reteananti atipana jonibora, jayakax reteananti jawékibo biax, jaton kaibobo reteanantian akini jato bebon bokanti iki,

¹⁵jain tantiti Ibon jato mai meniai kaman, mato aká keskaribiakin, jatianra jaboribi Ibon mai menia, moa ibo banékanti iki. Japekáora maton mainko ja paro bari pikotaiori ikáo mato banéti iki, ja Diossen yonoti Moiséssen jatíbitian matona inon ixon mato mai meniniori —akin.

¹⁶ Jatianra jabaon yoia iki: —Non abánon jatíbi ja min yoia keskáakin, jaweranoki min noa raanai, jainra noa kati iki.

¹⁷ Ja moatian non Moisés ninkáxonkatiai keskáribiakindra, mia non jatíbitian ninkáxonti iki. Jaskara iketian mia non yokatai riki, ja Moisés betan ikátiai keskáribi ja min Ibo Dios mibé ikára jakonhira iti iki ixon.

¹⁸ Jatíbi ja min ati yoiabi miki yoitimaibo, itan ja mia ninkáxonkashambora non jato reteti iki. Jaskara ixon mia non yoiai riki, mia rakéma itan koshi shinanya itires —akin.

Paranaxon Jericó jema ointi Josuénin jato raana

2¹ Sitimhainxonra Josuénin rabé joni paranaxon Jericó jema ointi raan-kin jato yoia iki: “Botankanwe jawekeska mairin, itan jawekeska jemarin ixon Jericó jema oinni”, akin. Jabo boaxa Jericóainoa westíora tsini ainbaon xobónko nokókana iki, jawen jane iká iki Rahab, jainra ja yamé oxakana iki.

² Ikaxbi wetsaxon Jericó apo keshan-kin neskáa iki: —Jaweti israelita jonira joke, nato yamé paranaxon nato mai oinni —akin.

³ Jatianra apon Rahab neskáakin yoiti jato raana iki: —Ja mia oinni bea ja min xobonko iká jonibora min jato pikoti iki, jabo ronki nato mai oinni beabo iki —akin.

⁴ Ikaxbi jato jonea ixonra, yoia iki: —Ikon riki jaweti jonira eiba bekana iki, ixonbira jaweranoaboki ikanai ixon en jato onanyamaa iki.

⁵ Moara yametaishokobi bokanke, ja hora jema xepoti moa xepokanai iketian, enra onanyamake jaweranora bobirakanke. Ikaxbi ramabi chibani boxonra, maton jato nokoti iki —akin.

⁶ Ikonra iká iki, ja ainbaonra jawen xobo pekatén jato mapémaxon, lino nishi choshinon ixon tsamá meran jato jonémaa iká iki.

⁷ Apon jonibaonra Jordán paro nashitatinco kaman jato chibankana iki. Ja sontárobo pikóbaina pekábira xepóti xepokana iki.

⁸ Jatian ja paranaxon oinni beabo oxaamatianbira, jato ikain mapéxon Rahabnin jato yoia iki:

⁹ —Enra onanke nato maira Ibon mato menia iki, jakopíra noa ikonbiresi raketai. Jatíbi neno jabora ikonbiresi rakékanai.

¹⁰ Nonra onanke mato Egiptonkonix pikónontianra, Diossen mato shitánon ixon joshin aniparo mato jene tsosinmaxona iki. Jainxonribira non onanke, Jordán paro keiba iká rabé amorreo-baon apo Sehón itan Og, yamatiakin maton retea iki.

¹¹ Jaskarabo onanax ikonbiresi rakékinra, mato betan reteanantibobi tsonbi shinanama iki. Ja Ibo, ja maton Dios iki bochiki naikanmea, itan nato naman iká mainmea Diossibi.

¹² Jaskara kopíra, en mato yokatai akonkin senenhanoxon nenonxonbi maton ea yoiti, ja Ibo kopi nokon rarebobo maton jakonhati, en mato jakonha keskáribiakind. Jatian ikoni mato ikai en onannon ixon ea westíora jawéki axonkanwe,

¹³ Jainxon, nokon papa betan tita, nokon poibo, itan nokon wetsabo jaweyamakin maton jamati iki, jainoax jatíbi jato betan ikáboribi. ¡Mawátí ikenbi noa kishpinmakanwe! —akin.

¹⁴ Jatianra jabaon yoia iki: —Mato janon ikax noa ibanon mato kopi mawati, ikaxbira nato jawéki mia keshatima iki. Jawetianki nato mai Ibon noa meniai, jatianra akonkin, mia non jakonhai onanti senena iti iki —akin.

¹⁵ Rahab iká iki, ja jema chike maxkaténbi westíora xoboakanaton jaa, jainxonra westíora risbí ventananin paninxon jato pakémaa iki.

¹⁶ Jaskáxonra jato yoia iki: —Ja mato benaibaon nokonaketian mananman botankanwe. Jainra mato kimisha

netepari jonéti iki, jan mato benaibo nato jeman banékanai kaman. Japekáora mato karibati iki —akin.

¹⁷Jatian jabaon yoia iki: —Nonra mia akonkin senenhaxonti iki, ja min noa jaskáti yokata keskáakin.

¹⁸Ikaxbi jawetianki nato main noa jikiái, jatianra jan noa pakémaa ventananin, min joshin risbi paninti iki. Jainxon min xobonko jato tsinkiwe, min papa, min tita, min poibo jainoax jatíbi min papan kaibobo.

¹⁹Jaweratoboki ja min xobonkonix pikotái, jabora jatonbinix mawáti iki; ja jaskataibora non imaama iti iki. Ikaxbi tsonki, ja min xobon ikábo meetai, nonra jabo ointi iki.

²⁰Ikaxbi nato jawéki min jato keshan-ketianra, nonribi ja mibé akonkin senenhanoxon mia non yoia jawéki non senenhatima iki —akin.

²¹—Non jaskara akára jakon iki —akinra ainbaon aká iki. Jainxon jato raanara, moa jaabo bokana iki. Japekáora, ainbaon ventananin moa joshin risbi nexaa iki.

²²Jatian ja paranaxon oinnai rabéra mananman kaax, kimisha nete senen jain jonékana iki, ikaxbi sontárobaonra jatíbiain benakinbi jato nokoyamaa iki, jainoaxa moa Jericóain banéribikana iki.

²³Jatianra ja paranaxon oinnaibo, mananmameax ipaxexon paro shítakana iki, jainoax banébaini boax Josuéiba nokóxon, jatíbi ja winota jawékibo yoikana iki.

²⁴Neskáakinra yoikana iki: “Jatíbi ja maira moa noa Ibon menia iki. Jaskara ikaxa, jatíbi ja main jaa jonibo, moa raketen mawataibo iki”, akin.

Israelitabaon Jordán paro shítáa

3¹Ja nete xabata kikin yamékirishokora, Josué jatíbi israelitabo betan Sitimhainoax boax Jordán paronko nokókana iki; ikaxbi shitáyamaira jainipari banékana iki.

²Jainoax kimisha nete winota pekáora, joni koshibo carpa peotabo tsamatainko bokana iki,

³Jainxonra israelitabo neskákanon ixon jato yoikana iki: “Jawetianki ja Ibon ja senenhabeonti joi jain iká ani bonantia, ja levita sacerdotobo winotai maton oinnai, jatianra ja mato ikainoaxbo pikóxon, maton jato chibanti iki.

⁴Jatianra maton onanti iki jaweratonki mato kati iki ixon, jawetianbira mato westíorabi moatian ja bain kayosma iki. Ikaxbira, ja ani bonanti ochóma mato katima iki, jatíbitianra mato japekáo banéti iki, ja ikainko nokóti westíora kilómetro maxkaintako”, akin.

⁵Jainxonra Josuénin jato yoia iki: “Maton yora mekebainhanan chokitax itan maton shinanyanixbi benxokakanwe, Ibon bakish mato bebonxon jaskara iosma jawéki akaira maton ointi jake”, akin.

⁶Jainxonra sacerdotobo yoia iki: “Ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti bixon, ja jonibo bebon paro shítakanwe”, akin. Jatianra sacerdotobo ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti biax, jonibo bebon shítákana iki.

⁷Jatianra Ibon Josué yoia iki: “Rama peokootax mia kikin iikaresaitianra israelitabaon mia oinkanti iki. Jaskáaxonra jabaonbi ointi iki, ea Moisés betan ikátiai keskáribi, ea mibé iketian.

⁸Minra sacerdotobo yoiti iki, ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti boaibo, Jordán paro kexa nokotax, jain neníkanon ixon”, akin.

⁹Jatianra Josuénin israelitabo yoia iki: “Neri bexonpari ninkati bekanwe, ja maton Ibo Diossen yoiai.

¹⁰Ja jiria Diossa noo napon iki ixon, maton onanti kopíronki, mato kaaitian cananeobo, hititabo, heveobo, ferezeobo, gergeseobo, amorreobo, jainoax jebuseobo jato keyokin potaboti iki.

¹¹Oinkanwe, ja jatíbi nato mainmeabaon Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti, mato bebonbi Jordán paro shitamakanaitian.

¹²Jaskara ixon, rama katókanwe chonka rabé joni, ja chonka rabé tsamá Israelnin rareboboibakea westíorabo.

¹³Jatian ja nato mai Ibon esé jain iká ani bonanti boai sacerdotebaon, jaton tae jenenko moa nenanketianra, paro jene chopéti iki, ani chiké keskara wetsaoribicho tsamáti iki, rebokiaxa moa jene baitima iki”, akinbo.

¹⁴Israelitabora jain jaton carpa peota ikainoax, paro shitai boi jokonkana iki, jatianra ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti boai sacerdotebo jato bebon kaa iki.

¹⁵Jatian ja yoabo tsekattitianra, Jordán jenetiata iká iki. Jaskara ikenbi jato sacerdotebaon paro kexa nokóxon jaton tae jenenko aká mechaketianbira,

¹⁶rebokiax jene baiti jeneta iki, jaskara winotara ja Saretán patax iká Adam jemainoax ja ochóbires iká iki. Jainoaxa aniparo mawatakiri boai jene, jaki boi keyotai kaman baita iki. Jaskatax paro jene chopékettianra, israelitabo Jericó jema bebon shitákana iki.

¹⁷Jatíbi jonibora Jordán paro tsosina manxanshamantonin shitákana iki, jaskakanai kamanra, Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonanti boai sacerdotebo, mai manxaman taxkéyamai charókana iki, ja Jordán paro naponbekon.

Chonka rabé makan Jordán paromea bikana

4¹Moa jatíxonbi Jordán paro shitakana pekáora, Ibon Josué yoia iki:

²“Katówe chonka rabé joni nato jemamea, já rarebobires tsamatainkonia westíorabo,

³jainxon jato yoiwe, ja sacerdotebo jain chankata paro naponbekonmea, chonka rabé makan bikanon ixon, ja boxonra nato yamé mato jain tantiainko akanti iki”, akin.

⁴Jatianra Josuénin ja chonka rabé katota jonibo kenaa iki,

⁵jainxonra jato yoia iki: “Jordán paro naponbekon botankanwe, non Ibo Diossen esé jain iká ani bonanti bebon, jainoara westíoraxonbo, westíora makanbo iaxon maton beti iki, ja westíora tsamá Israelnin rarebobotiibi iti kopíra iti jake chonka rabé makan,

⁶jara itiki westíora jaweki maton ja oinxon onanti, iikaxon maton bakebaon mato yokáti iki: ‘¿Jawe yoi ikárin nato makánbo?’ akin.

⁷Jatianra maton jato yoiti iki: ‘Ja Ibon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonantiaxon Jordán paro shitakanontianra, jato bebonmeaxbi paro jene chopetax oken ibékona iki. Jaskara ikenra israelitabaon nato makánbo oinxon jatíbitian shinankanti jake, nenoax jaskara winóni jawékibo’”, akin.

⁸Jatianra Josuénin yoia keskáakin jabaon aká iki. Ja Jordánhainoara chonka rabé makan bikana iki, ja jatí tsamá Israelnin rarebobotiibi, jainxonra boxon ja carpa peotainko tsamankana iki, ja Ibon Josué yoia keskáakin.

⁹Jaskáribiaxonbira, Josuénin wetsa chonka rabé makan tsamana iki, ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti boai sacerdotebo jain ikanainko. Ja makánbora ramakamanbi jainbi iki.

¹⁰Ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti boai sacerdotebora, Jordán paro naponbekonshaman ikana iki, ja Josuénin jaskara ati, Ibon yoia israelitabaon jatíbi jawéki akanai kaman. Jatíbi ja akanabira, Moiséssen Josué ati yoia keská akana iki. Jainoaxa jonibo moa ishtonbires shitákana iki,

¹¹jaskati moa jatikaxbi keiba shitákana pekáora, ja Ibon ani bonanti boai sacerdoteboribi shitatax, jakiribi moa jato bebon bokana iki.

¹²Jainoaxibira ja reteananti onanbo, ja Rubenman rarebobo betan Gadnin rarebobo, itan jatíribi Manasésen

rarebobaonribi paro shitakana iki. Jabora shitákana iki moa reteanantires, ja Moisésen jaskáti yoia keskatira wetsa tsamá israelitabo boai bebon bokana iki.

¹³ Irabiraa iki chosko chonka waranka joni, ja jayakax reteanantiabo, ja moa reteanantires ikax Ibo bebon boira, Jericó mai teshanpaori bokana iki.

¹⁴ Ja netebaonra Ibon jatíbi Israel jonibo ratémaa iki, jainxonra Josué kikin shinannax jaki rakékantiribi jato imaa iki, ja Moisés janontian akátikanai keskáribi itiakini.

¹⁵ Jatianra Ibon Josué yoia iki:

¹⁶ “Ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti boai sacerdotébo, moa Jordán paromeax bekanon ixon jato yoiwe”, akin.

¹⁷ Jatianra Josuéni moa bekanon ixon jato yoia iki,

¹⁸ jatian ja Jordán paromeax mapetax, moa main ja sacerdotébo niketianribira, ja paro jene moa ipachoi keskáribi jenetiax moa baita iki.

¹⁹ Israelitabora Jordánhainoax, reken oxe chonka neteya iketian pikókana iki, jainoaxa Jericóainxon oinna bari piko-taiori iká Gilgal jemanko banékana iki.

²⁰ Jainra Josuéni ja chonka rabé makan Jordánhinoa bekanabo tipina iki,

²¹ jainxonra israelitabo yoia iki: “Iikaxonra maton bakebaon mato yokáti iki. ‘¿Jawe yoi ikarin nato makanbo?’ akin.

²² Jatianra maton yoiti iki, jawekeskataki israelitabo Jordán chopekettian, mai manxanshamantonin shitáni ixon,

²³ itan jawekeskaxonki Ibo Diosen mato shitánontian Jordán jene tsosinmaa iki, ja moatian joshin aniparon noa shitánontian aní keskáribiakin, ixon.

²⁴ Jatianra jatíbi nato netemea joni-baon, ikon riki Ibo koshi ixon onankanti iki, jainxonra jatíbitian maton Ibo Dios kikin hakin shinanxon rabikanti iki”, akin.

Gilgalhainoa carpa peota

5 ¹ Jatíbi ja Jordán paro bari kaiori iká amorreo apobo, itan ja aniparo Mediterráneo ochóma iká cananeo apobaonra ninkákana iki, Israelbo shitánon ixon Ibon jato Jordán paro tsosinmaxona, jaskara ninkatax ikon-biresi rakékinra, israelitabo bekanaitian jato bechitetibobi shinanyamakana iki.

² Jatianra Ibon Josué yoia iki: “Jaweti chichika makan awe, jaskáaxon moa akátiai keskáribiakin, israelitabo jaton jakina rebichi xatexonwe”, akin.

³ Jatianra Josuéni chichika axon Aralot mananmanxon israelita benbobo, jaton jakina rebichi xatexona iki.

⁴ Ja jaton jakina rebichira jato xatexona iki, ja Egiptonkonixax pikókanton-tian moa sontaro iti baritayabo infbo, ja tsoa jonibi jain jaama mananmameax moa mawákanabo iketian.

⁵ Jatian jatíbi ja Egiptonkonixax pikotax beaibo, moa jaton jakina rebichi xatáyabo ikainbira, ja tsoa jonibi jain jaama mananmameax pikotabo akana iká iki.

⁶ Ja israelitabo chosko chonka baritia tsoa jonibi jain jaama mananman ikan-nontianra, ja Egiptonkonixax pikotax beaibo jatíbi ja sontáro kati baritayabo moa mawákanabo iká iki. Ja jonibaonra Diosen yoia ninkáxonyamakana iki, jakopíra janbi jato yoia iki, ja maton rekenbo mai meninoxon en yoinira maton ointima iki, ja maira ikonbires jakonhira ikax kikinbiresi yoábo xoxoai iki, akin.

⁷ Jaskara iketianra, Josuéni ja joni-baon bakebo jaton toan iti jaton jakina rebichibo jato xatexona iki, Ibon imaabo iketian, jatian jabora moa bekanai kopí, moabi jaton jakina rebichi xatexonyamakana iki.

⁸ Jatian moa jatikaxbi jaton jakina rebichi xatáyabobires ikaxa, jato benxoai kamanpari carpa peota meran tantii banékana iki.

⁹Jatianra Ibon Josué neskáakin yoia iki: “Nato maton jakina rebichi xateatonra, Egiptonko yanka yonokatai ikax rabínti iitainbi moa mato bichinke”, akin. Jakopira rama kamanbi jain, jane-kanaí Gilgal, akin.

¹⁰Ja Gilgalhainxonra Israelbaon, oxe chonka chosko neteya iketian, Jericó mai teshanpainxon yantanpake Pascua fiesta akana iki.

¹¹Ja neteribira levaduraoma pan betan trigo tobán pikana iki, ikaxbi ja nete xabáketianra, ja main xoxoa jawékiatibo moa pikin peokana iki.

¹²Jainoax peokotaxa moa maná manni jeneta iki, jaskáketianra israelitabaon ja baritian canaán main xoxoai jawékiati jawékibo jawékiakana iki.

Josué betan ja Ibon sontárobaon koshi iká

¹³Wetsa nete Jericó ochóma iikinra, Josuénin ja bebomea westíora joni espada tsomaya oinna iki. Jatianra Josuénin ochómakainxon neskáakin yokata iki: —¿Miaki nona iki iamax miaki, non rawíbaona iki? —akin.

¹⁴Jaskáara jonin yoia iki. —Eara tsonamabi iki ea neno joára Ibon sontárobaon koshires iki —akin. Jatianra Josuénin maikibi bekepinon kaman beoxon neskáakin yokata iki: —¿Nokon Ibó, nato min yonotininki mia jawe axonti iki? —akin.

¹⁵Jatianra Ibon sontárobaon koshin yoia iki: —Min sandalia jopéwe, ja mia niainra iresama iki —akin. Jatianra Josuénin ninkáxona iki.

Jericó jema jaskáxon reteanankin peoti shinankana

6¹Tsoabira Jericó jemameax jikiti itan pikótibi atipanyamakana iki, jema xepótibora israelitabaon jato anaketian ayamakanon ixon, xepokanabo iká iki.

²Ikaxbira Ibon Josué yoia iki: “Enra Jericó jema, jawen apoyabi itan jawen

sontároboyabi mia menike min anon ixon.

³Mato israelita sontárobaonra sokota nete senen, nato jema netetiibi westíoraakin mayati iki.

⁴Ja kanchis sacerdotebora, ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bebon kati iki, westíora carnero machán tii atiabo, jainoax ja kanchis netenra, sacerdotebaon machán xoon akai kaman, kanchis akinribi maton jema mayati iki.

⁵Ikaxbi jawetianki wetsaresibiakin, jakonshaman machán xoon akanai maton ninkatai, jatianra jatíbi maton koshianixbi mato saí iti iki, jatianra jan jema chitea chiké ras iti iki. Jatianra mato westíorabo jema ramiai jaakiribainti iki”, akin.

⁶Nunman bake Josuéninra sacerdotetebo kenaxon jato yoia iki: “Ibon jato betan jaskara ati shinanna joi jain iká ani bonanti moa bokanwe, jainoax kanchis jatíribi matobora, ja noibamisti shinan esé iká ani bonanti bebon carnero machán tii atiabo bokanti iki”, akin.

⁷Jainxonra ja jonibo yoia iki: “Moa jema mayai bokanwe. Ja reteananti onan jonibora, Ibon ani bonanti bebon bokanti iki”, akin.

⁸Jatíxonbira ja Josuénin yoia keská akana iki. Ja kanchis sacerdotebaonra, ja Ibon ja senenhabekonti aká joi jain iká ani bonanti bebon kakin, kanchis machánribi xoon abainkana iki, jatianra ja ani bonantiaxon chibanbokana iki.

⁹Ja reteananti onan jonibora sacerdotetebo bebon bokana iki, jatian jan ani bonanti koiranabora, japekáo bokana iki, ja sacerdotebaon machán xoon akin jeneyamakanai kaman.

¹⁰Ikaxbi ja sontarobora, netéshamanax bokanti Josuénin jato yoia iká iki, jatíbi jaton koshianixbi saí iti jato jan yoiai kaman.

Jericó bikana

¹¹Josuéninra westíoraakin ja Ibon ani bonantiaxon, jato jema mayamaa iki.

Japekáora, jaton carpa peotainko banéribikana iki, jainra yamé tantikana iki.

¹²Ja nete xabata kikin yamékirishoko moa Josué weníketianra, sacerdotebaon, Ibon ani bonanti moa iakana iki.

¹³Ja kanchis sacerdotebora, Ibon ani bonanti bebon bokana iki, ja boira tsasiamakana iki, itan machán xoon akin jeneyamakana iki. Ja reteananai onan jonibora jato bebon bokana iki, jainoax jatíribibora ja ani bonanti pekáo bokana iki. Ja machánbora xoon iki jeneyamaa iki.

¹⁴Ja rabé iti netenra, jakiribi ja jema mayai bokana iki, jainoaxa jaton carpa peotainko banéribikana iki. Ja sokota nete kamanra jaskákana iki.

¹⁵Ja kanchis nete iti xabataitian wenítaxa, moabi abea keskáakin jema mayai boribakana iki. Ikaxbi ja netera, kanchisi mayákana iki.

¹⁶Jatian kanchis akin, sacerdotebaon moa machán xoon aketianra, Josuénin jonibo neskáa iki: “;Saii ikanwe! Nato jemara mato Ibon menia iki.

¹⁷Nato jemara moa Ibon jaskáti yoia ikax, jatíbi jawen jayata jawékia keyóti iki. Ikaxbi tsini ainbo Rahabbichoresa, jaweayamakin non jamati iki, onsá ikaitian jawen xobon beax jain ikáboyabi, ja paranaxon ointi jato non raanabo jawen xobonko noa jonexonyantana iketian.

¹⁸Jaskara iketianra mato koiramekanti iki, ja jemamea jawéki maton binaketian itan maton tii anaketian, jara moa Ibon keyónon ixon imaa iki, ikaxbi mato Israelbo yoitimaketianra, maton carpa peotayabi jakonmaatax, mato rabinti iikaresti iki.

¹⁹Ikaxbi ja oro, plata itan jatíbi bronce akana jawékibo itan ja yami jawéki-bora, Ibona iti iki, jabora jawen kopí jawéki ikainkobiribi ati iki”, akinbo.

²⁰Jatianra jonibo saf ikaitian machánboribi xoon ika iki. Ja machánbo xoon ikai ninkataxa, israelitabo kikinbiresi koshin saf iki peokokana iki, jatianra ja jema chike ras ika iki. Jaskataitianra

jemakiribainxon, ja jonibaon moa iboakin bikana iki.

²¹Japekáora, espadanin jato retékana iki, benbobo, ainbobo, bakeranonbo, yosibo jainxon jaton wakabo, carne-robo, burrobo. Jatíbi jabora kikinhakín keyokana iki.

²²Jatianra Josuénin, ja paranaxon mai oinni kayantana rabé neskáa iki: “Katanwe ja tsini ainbaon xobonko, kaxon jain jabé ikáboyabi jato pikotankanwe, ja maton jaskaatibo yoiantana keskáakin”, akin.

²³Jatianra jabo boax jikixon, Rahabyabi jawen papa, jawen tita, jainoax jawen poibo, itan jatíbi jawen rarebobo jato pikokana iki, jaskáaxonra ja Israelbaon carpa peotainko jato imayamakin, jatonbiribi tsonbi jaweatimainko jato imaa iki.

²⁴Jaskáa pekáoshokobira israelitabaon jatíbi ja jain ikáboyabi ja jema menokana iki. Neskaraboresa bikana iki, oro, plata jainoax bronce itan yami akana jawékibo, jabora ja Ibon jakon jawéki kopí ikainkobiribi akana iki.

²⁵Ikaxbira Josuénin, ja Rahab betan jawen rarebobores jato jaweayamakin jamaa iki. Jan ja Josuénin Jericó jema ointi raanabo, jato joneyantana iketian. Jainoaxa Rahabnin kaibobo, israelitabo betan jaai peokokana iki.

²⁶Japekáora Josué Ibo janetaanan neskata iki: “Tsonki jakiribi Jericó jema benáati shinanai, jara Ibo bebon jakonma iti iki. Jaton reken baken yorakibira, jaki chiké koshitibo tsamankanti iki, jainoax jaton chiní baken yorakibira xepótibo nichínkanti iki”, iki.

²⁷Ibonra Josué akinna iki, jaskatira Josué jatíbiain ja main jakon ninka-kaata iki.

Amorreobo jatoareskana

10¹Adonisedec Jerusalénhainoa apora, Josuénin jatoarestaan Hai jema iboaxon jainoa jonibo jato keyoa ninkatax, ikonbiresi raketa iki,

Jericó chiké reokana.

jara jaskáa iki ja moatian jaton apoyabi Jericó jema aní keskaribiakin, ikaxbi gabaonitabora moa israelitabo betan jakonhakin joi benxoataan, moa jato betan jakana iká iki,

²jaskáketian ninkatata ikonbiresi jatoki rakékana iki, ja Gabaón jema kikin itan koshi shinanya jonibo ikax, Hai jema winoa ani itan ikon onanbo ikanaitian.

³Jaskara iketianra, Adonisedecnin, apoboki neskara joi raana iki, Hebrónhainoa apo Hohanki, Jarmuthainoa apo Piramki, Laquissainoa apo Jaffaki, jainoax Eglónhainoa apo Debirki:

⁴“Neno bexonpari ea akini bekanon, Gabaón betan ea reteananaitian, jabaonra Josué itan israelitabo betan jaskara ati joi moa senenhakana iki”, iki iká.

⁵Jaskara ikaxa ja pichika amorreo apobo, jabo iki ja Jerusalénhainoa apobo, ja iki Hebrónhainoa, Jarmuthainoa, Laquissainoa jainoax Eglónhainoa, jabora jainbicho tsinkitax jawen sontároboya, moa reteanax Gabaón bebon bokana iki.

⁶Jatian ja Gabaónhain jabaonra, jatonribi neskara joi Josuéki raankana iki, jatian já iká iki Gilgalhain jaton carpa peotabo ikainko: “Mia akinnai bo noa iketian, matora en akinyamai iki iamawe. Ishton joxon noa akinhanan jato kopíkinawe, jatíbi ja mananman iká amorreo apobora, nobé reteanax moa tsinkíkana iki” iki iká.

⁷Jatianra Josué jatíbi jawen kikin koshi shinanya sontároboya, Gilgalhainoax pikota iki,

⁸jainxonra Ibon yoia iki: “Jawekeskataxbi rakéyamakanwe, jabaonra mato jaweati atipanyamake, en matoki meni-kaamara maton jabo jatoaresti iki”, akin.

⁹Josuékanra Gilgalhainoax pikotax yamé kakashini kaxon, amorreobo betan reteanankin jato ratereskin peoa iki.

¹⁰Ibonbira akonbireskin israelitabo bebon jabo ratémaa iki, jaskákanke-tianra Josuénin Gabaónhainxon icha-bires jato retea iki. Japekáora, Bethorón bainmea jato chibana iki, Azecá betan Maceda jemanko kamanra amorreobo jato reteboa iki.

¹¹Ja israelitabaon jabámaa, amorreobo Bethorón mai naxankenin bokanaitianra, Ibon anibires oi xewa jatoki bema iki, janra Israelbaon jato retea winobainbires amorreobo jato keyoa iki.

¹²Moa Ibon amorreobo israelitaboki menikaamakettianra, Josuénin jato bebonxon Ibo yoyo akin neskáa iki: “Gabaónhain bari tsasimawe; Ajalón teshanpain oxo tsasimawe akin”, akin.

¹³Jatian, jonibaon jaton rawíbo kopitai kamanra bari betan oxo tsasia iki. Atikeskabiakin ikon yoiai kirikainra jaskara yoiai. Westfóra netetani-shamanra, bari jikiamaa iki, itan nai naponbekonshamanra bari tsasia iki.

¹⁴Moatian itan ja winota pekáobira wetsa netebi jaskáyosma iki, jaskara inontianra westfóra jonin joi Ibo ninká-xona iki, jaskatata Ibo Israelbaon paranan iki reteanana iki.

¹⁵Japekáora Josué itan israelitabo, jaton carpa peotainko Gilgalhain moa baneti bokana iki.

Ja akinbicho jato Josuénin yoia

24 ¹Josuéninra Ibo bebonbi jatíbi Israel jonibaon rarebobo jato Siquemhain tsinkia iki. Jainra iká iki yosibo, joni koshibo, joi benxoai koshibo, itan sontárobaon koshibo bekanon ixon jato kenamaa iki,

²jainxonra jatíbi jonibo jato yoia iki: —Neskárai Ibo ja Israelbaon Dios: ‘Moatianbira maton rekenbaon Tarékan, jawen bakeboyaxon, Abraham betan Nacoryaxon Éufrates paro kexa janontian; wetsa diosbires rabia iki.

³Éufrates kexakeara Abraham en bia iki, jaskáaxonra jatíbiain Canaán main

en nimaa iki. Jainxonra ja kaimanoxon, rekenpari jawen bake Isaac en menia iki,

⁴Jaskáxon Isaac en rabé bake meniara, Jacob betan Esaú iká iki. Ja Esaúra Seírhainoa manan mai en menia iki, ikaxbi Jacob jawen bakeboya Egiptonko kaa iki.

⁵Jatianra Moisés betan Aarón en raana kaxon egipciobo jato anibires masá tenemaa iki, mato jainoa en pikoai kaman.

⁶Jatian ja maton rekenbo moa Egiptonkonix pikóketianra, egipcio-baon jaton reteananti carretaninxonbo itan kabayoninxonbo, joshin aniparo kaman jato chibankana iki.

⁷Jainxon jabaon ea kenaketianra, jabo itan egipciobo naxaran ikonbires yamé en jato chitemaxona iki, jaskáxonra egipciobo aniparo jene en jato mapomaa iki. Jaskara ixonra matonbi onanke en Egiptonko jaskara aníbo. Japekáora basibires mato tosa jonibi jain jaama mananman iká iki,

⁸amorreobaon mainko en mato beai kaman, Jordánhainoax bari pikotaiori. Jabora mato betan reteanana iki, ikaxbi en matoki menikaamakettianra jabo matonhasesa iki, jaskáxonra ja mai maton iboa iki.

⁹Japekáora Balac Sipornin bake, moabitabaon apo mato betan reteanani joá iki. Balacninra, matoki jakonmakin yoyo imakaskin Beornin bake Balaam, benati jato raana iki.

¹⁰Ikaxbi Balaamra, en matoki jakonmai yoyo imayamakin, mato yoi jakonires yoyo inon ixon imaa iki. Jaskáxonra en mato ramiamayamaa iki.

¹¹Jatianra mato Jordán paro shita-baini boax, Jericóain mato nokókana iki. Jericóainoa jonibora mato betan reteanana iki, jaskáribira amorreobo, ferezeobo, cananeobo, hititabo, gerge-seobo, heveobo, jainoax jebuseobo mato betan reteanana iki, ikaxbi en amaara maton jatoaresa iki.

¹²Ja rabé amorreo apora, espadaninbi nin kanótinibi maton jatoaresyamaa iki, enra mato bebon ikonbires nokon raké shinan jatoki raana iki, jaskatira jabo mato nokotamatianbi jabákana iki.

¹³Enra mato jain teetama ikenbi maibo menia iki; jainxon jema akamabo ikenbi en mato jemabo menia iki. Jatian ramara mato jain jaxon, uvabo itan aceitunabo banamaa ixonbi maton jawékiakai' —akinbo. Jainxon Josuénin tekikin yoia iki:

¹⁴—Jaskara ixonra jatíbi natobo kopí, Iboki rakékin, akonkin shinaxon itan akonkinribi maton senenhaxonti iki. Moa maton rekenbaon Éufrates paro kexaxon itan Egiptonkoxon rabikatikanai diosbo jenetaanan, ja Ibon yoiaries axonkanwe.

¹⁵Ikaxbi ja Ibon tee axonkashamakin, rama shinankanwe tson yoiakayaki maton ninkáxonti iki ixon: Ja maton rekenbaon Éufrates paro kexaxon rabikatikanai diosbo iamaxon nato main jaa amorreobaon diosboki, maton ninkáxontiki ixon. Enra, nokon bakebo betan ja Ibon yoia keská ninkáxon, jawen tee axonaires iki —akin.

¹⁶Jatianra jonibaon yoia iki: —¡Ja non Ibokon jeneyamakinra, jawettianbi ja wetsa diosbo moa non tee axonyamai!

¹⁷Ja non Ibonra noa itan non rekenbo-yabi Egiptonkonía ja kikinshakin yanka yonokaatiainoa noa pikoai iki. Janra ichabires ratéti jawéki noo bebon aká iki, jainxonra non jokin icha jemabo winobeaitian, koiraananbi noa jan akinna iki.

¹⁸Janra noa joai bain iká jatíbi jemabo, noa potaxona iki, ja neno jakattiai amorreoboribi. Jatíbi jaskarabo kopíra nonribi ja Ibon yoiabo ninkáxon axonti iki, itan jara non Dios iki —iki ikana iki.

¹⁹Ikaxbira Josuénin jato yoia iki: —Matonra Ibo ninkáxonbi tee axontima iki, jara westíora jakon Dios itan washimis iki, jaki yoitimax mato

ochaketianra, teneyamakin mato oinrestima iki.

²⁰Ja jenetaanan maton wetsa diosbo akinnaitianra, Ibon mato jakonma imati iki, jaskáxonra ichabires jakonhabea ixonbi mato keyoti iki —akin.

²¹Jatianra jonibaon neskáa iki: —Jaskarara noa winótima iki. Nonra ja Ibon yoia keskábo tee axonti iki —akinbo.

²²Jatianra Josuénin jato neskáa iki: —Matobi riki ja Ibon yoia tee axónnoxon katotabo, itan jaskara riki iki ikábo —akin. Jatianra noabo riki, iki ikana iki.

²³Jainxonra Josuénin jato neskáa iki: —Jaskara iketian jatíbi mato xaran iká wetsa diosbo jenekanwe, jaskátaanan jatíbi maton shinanyanixbi Israelbaon Ibo Dioski banékanwe —akin.

²⁴Jatianra jonibaon neskáa iki: —Nonra ja non Ibo Dios akinnai, jainxonra ja ati yoiaboribi non axonti iki —akin akana iki.

²⁵Ja netebira Siquemhainxon, Josué itan jonibaon ja senenhabe konti joi akana iki, esébo itan ja senenhati koshi joibo jato menia iki,

²⁶ja Diossen esé jain iká kirikanin wishakana iki. Japekáora westíora ani makan bixon, ja Ibo rabiti xobonko iká encina jiwí naman aká iki,

²⁷jainxonra Josuénin jatíbi jonibo yoia iki: —Nato makanra jan noa shinanmai iti iki, janra jatíbi ja noa

Ibon yoiabo ninkata iki. Maton Dios betan ikonma inaketian, jan mato jaskararama riki ixon shinanmati —akinra jato aká iki.

²⁸Japekáora Josuénin, westíorabo moa jaton mainbiribi jato raana iki.

Josué mawata

(Jue. 2.6-10)

²⁹Japekáo basimabira, Ibon yonoti Josué Nunman bake, pacha chonka baritiayanix moa mawata iki.

³⁰Jawen mainkobiribi Timnatserainra miinkana iki, jara Gaas manainoax norteori, Efraín mananman iká iki.

³¹Israelitabaonra, Josué janontian itan ja yamaa pekáobi, Ibon tee axonkana iki, jatianribira yosibo jaxon jatíbi ja Ibon jaskáakin israelitabo akinbea onankana iká iki.

Israelitabaon Josekan xao minna

³²Josekan xao Egiptonkonía bexonra, israelitabaon Siquemhain miinkana iki, ja maira Hamornin bakebo pacha plata koríki kopía Jacobnin maroa iká iki, ja Siquemman papa, japekáora Josekan chiní bakebaona ja mai baneta iki.

Eleazar mawata

³³Ja Aarónman bake Eleazar mawáketianra, jawen bake Fineesen mainko miinkana iki, jara Efraín jonibaon mananman iká iki.

JUECES

Israel jonibaon jaton rawíbo jatoaresa

Ibon ángel Boquimhain iká

2¹Ja Ibon ángelra Gilgalhainoax Boquimhain kaa iki, jain kaxonra israelitabo jato yoia iki: “Enra mato Egiptonkonía píkóa iki, jaskáaxonra nato main en mato bea iki, maton anibo ja mai meninoxonra en jato neskáakin yoia iki: ‘Ja senenhabe konti joi en mato betan akára, jatíbitian en senenhati iki,

²ja main jaa jonibo betan ja senenhabe konti joi maton ayamaara jakon iti iki, jaskáyamakinra jainxon yoina menotibo maton jato ras akananti iki’. Ikaxbira maton ea yoiti ixonyamaa iki, ¡Oikanwe maton jaskara aká!

³Jakopíra, rama en mato yoiai: Jain jaa jonibora en mato pikoxonti atipanyamake. Ja joniboyabi jaton diosbora, jan mato ramímatibo iki”, akin.

⁴Jatianra ja Ibon ángel yoyo iki senenketian, jatíbi israelitabo ikonbi-resi koshin winii sion ikana iki.

⁵Jakopíra Boquin^a akin jain janekana iki, jainxonra Ibo yoina retexon menoxonkana iki.

Josué mawata

(Jos. 24.29-31)

⁶Jatian Josué jatoibakeax moa kaa pekáora, israelitabo westíoraxonbo moa jaton biti iká maibo bii bokana iki.

⁷Ja Josué janontianra, israelitabaon Ibo rabikin jeneyamakana iki, Josué yamaketian jaresparia jaton koshíbo janontianribira akana iki. Ibon jatíbi

jawékibo Israel kopí akaibora jabaon oinna iki.

⁸Ikaxbi Josuéra pacha chonka bari-tiayanix mawata iki,

⁹ja mawáketianra, jawen mainkoberi Timnat-sera ikain miinkana iki. Jara Efraín mananman iká iki; itan norteori iká Gaas mananhorira iká iki.

¹⁰Jatianra ja Josué betan ikátiai israelitaboribi mawati keyókana iki. Jakopíra, jato pekáo pikotabaon jaton Ibo onanmabobi ikana iki; nin jaskáakin ja Israelbo akinbeabobira, onanyamakana iká iki.

Israelitabaon Dios jenea

¹¹Ikaxbi ja israelitabaon aká jawéki Ibon oinnara jakonma iká iki, jatonbi meskó keska dios Baal axonbo rabikinra peokana iki.

¹²Israelitabaonra, jan jaton rekenbo Egiptonkonía pikoni Ibo jenekana iki. Jaskáxonra jato patax iká jonibaon jaton diosbo rabikanainko ja chibani jikikana iki, jaskákinra Dios sinámakana iki.

¹³Ja dios Baal betan Astarté rabikinra Ibo jenekana iki,

¹⁴jaskatira Israelboki Ibo sinata iki, jaskákin amaara yometsobaon jaton jayata jawékibo jato bonnana iki, jainxonribira jato patax iká jaton rawíbo betan reteananaitian, jaweati atipanyamakanketian jatoareskana iki.

¹⁵Ja israelitabo reteanani bokanaitiibira, Ibo jatoki bechiaketa iki, jaskatira jakonmabores winókana iki, janbi jato jaskáti yoia keskatibora ikana iki.

^a2.5 Hebreonin ikára winiaibo iki iká.

Jaskáaribaxonbira Ibon israelitabo masá tenemaa iki,

¹⁶Jaskáaxonra jan jato yometsoaibo xaramea, jato xabáanon ixon joni koshibo jikimaa iki.

¹⁷Ikaxbira israelitabaon, ja joni koshibo ninkáxonyamakin, Iboki yoitimakin jatonbi wetsa diosbores rabi-kana iki. Jatón rekenbaon Ibon esébo ninkáxonkatikanai keskáakinra, jabaon ninkáxonyamakana iki.

¹⁸Ibonbira jan jato koshi jikima ixon, jato akinna iki. Jainxonribira ja koshibo janontian jatón rawíbaon akaitian israelitabo jato akinna iki, itan masá tenei sion iki noibatitaitian ninkaxon jato akinna iki.

¹⁹Ikaxbi jawetianki, ja joni koshi mawatai, jatianra jakiribi jabo ramiti peokokana iki, jatón rekenbo ikátiai bebonbires, jatón diosbo akinhananbi rabiibora ikana iki. Jato jaskati jaa jakonmabo jeneyamakana iki, itan jatón keena keská ati shinanbobira jeneyamakana iki.

²⁰Jakopíra, Ibo Israelboki sinatax neskata iki: “Nato jonibaonra jatón rekenbo betan en ja senenhabe konti joi aká moa masaakana iki, itan ekira yoitimakanai.

²¹Jaskara iketianra jato bebonmea westíora jemabi en moa potayamai, ja Josuénin mawákin jenebainabo”, akin.

²²Jaskáaxonra amayankanai israelitabaon jawen joi ninkáxonkin ixon Ibon oinkasa iki, ja jatón rekenbaon aní keskáribiakin.

²³Jaskara kopira Josué meniama jemabo jatianbi Ibon jato potayamaa iki, jaskáayamakinra jainbi jato banemaa iki.

Débora itan Baracnin, Sísara jaaresa

4¹Aod mawata pekáora, Ibon oinna israelitabaon, jakiribi jakonma jawékibo aríbakana iki,

²jaskákinra Ibon, Jabínman jato ikínnon ixon menia iki, jara Hazor

jemamea koshi ikax cananeo apo iká iki. Jawen sontárobaon koshin janera Sísara iká iki, jara iká iki Haroset-goimhain jaa.

³Jabínra iskon pacha yami carroya iká iki, jaskákinra israelitabo rabé chonka baritia akonbireskin jato masá tenemaa iki, jatianparira jato akinnon ixon Ibo yokákana iki.

⁴Jatianribira israelitabo, westíora profeta ainbaon koshi jikitaanan jato ikinna iká iki. Jara Lapidotnin awin, jawen jane Débora iká iki.

⁵Jakopíra israelitabo join ikax jato akinnon ikax Déborariba bokátikanai, ja Déborara xebon naman yakati axea iká iki, (jakopíra jain, “Déboran xebon”, akin onankana iká iki). Jara Efraín mananman Ramá betan Betel naxaran iká iki.

⁶Wetsa netera, Neftalí jonibaon jemamea Abinoamman bake, Cedesain jaa joni Barac janeya, Déboranin ja kenati jato raana iki, joketianra neskáakin yoia iki: —Israelbaon Ibo Diossenra neskara yoike: ‘Minronki Neftalí jonibo betan Zabulón jonibo chonka waranka, Tabor mananman jato tsinkiti iki.

⁷Enra mibé reteananon ixon, Jabínman sontárobaon joni koshi Sísara, jawen carroyabi sontárobo, Cisón weain jomai. Ikaxbira en amaa min jabo jatoaresti iki’, iki ixon —akin aká iki.

⁸—Jatianra Baracnin yoia iki: mia ebébi kaaitianra ea kati iki. Ikaxbi mia ebé kayamaitianra ea katimaribi iki —akin.

⁹Jatianra Déboranin yoia iki: —Jakón riki eara mibé kati jake. Ikaxbira min onanshamana iti jake, ja rama min akaitonra min jawebi ayamai, Ibonbi amaara westíora ainbaon jawen joni-boyabi Sísara reteti iki, jaskáaxa rabi-kaati iki —akin. Jatianra Débora, Barac betan Cedesain kaa iki.

¹⁰Jainxonra Zabulón betan Neftalí jonibo, Baracnin jato kenaxon tsinkia,

chonka waranka joni ikana iki. Jatianra Débora jato betan kaa iki.

¹¹ Cedes ochóma, Zaanaim teshanpainra Heber quenita joni, jabé quenitaboiwakeax pikotax carpa peotaax jaa iká iki, jara Moisésen rayosen Hobab jonibaon chiní bake iká iki.

¹² Jatian Barac, Tabor mananman joá ninkáxonra Sísaranin,

¹³ jatíbi jawen iskon pacha yami carroyabi sontárobo tsinkia iki, jaskáaxa jato betanbi Haroset-goimhainoax Cisón weain kaman kaa iki.

¹⁴ Jatianra Déboranin Barac yoia iki: —¡Moa bokanwe, ramara Ibon ja Sísara miki menikamai! ¡Min sontárobo bebonra Ibo kaai! —akin. Jatianra Barac, jawen chonka waranka sontároboya Tabor manannameax, ipakea iki.

¹⁵ Baracnin sontárobo, moa Sísaranin sontárobo itan carromeabo betan moa reteanankanainbira, Ibon akonbireskin jato raké shinan yatanmaa iki. Jaskatira Sísararibi, jawen carromeaxbi paké-taanen taenbires jabati kaa iki.

¹⁶ Jaskákanaitianra ja sontárobo jaton carroyabi, Baracnin Haroset-goimhain kaman jato chibana iki. Ja netera nin westíora Sísaranin sontárobi, textemaakin jato retekin keyokana iki.

¹⁷ Jatianra Sísara, jabati taenbi kaax, Jaelnin xobonko nokota iki, jara Heber quenitanin awin iká iki. Jabín, Hazorhainoa apo Hebernin kaibobo betan moa jakon iká ikaxa, joáx jain nokota iki,

¹⁸ janra jowé ataanen neskáakin yoia iki: —Rakéyamai neno jowé, nokon ibó —akin. Jaskáa Sísara jikiketianra, Jaelnin jonekin ani rakótinin mapoa iki;

¹⁹ jainxonra Sísaranin ikonbiresi nomikin, Jael onpax yokáketian, bichi pisha kepentaanan, jain leche benxoa ixon ja xeamaa iki, japekáora maporibia iki.

²⁰ Jainxonra Sísaranin yoia iki: —Xobo xepotaiin banéwe, jawe keska ixon tson inonbires joxon mia yokáti

iki, tsoabiki neno chichó yamaa akin, jatianra yamarake akin min ati iki —akin aká iki.

²¹ Ikaxbi Sísara, ikonbiresi paxkina ikax kikini oxaa iki. Jatianra Jaelnin martillo betan jiwi kensho jan carpa xobo tewanai bia iki, biaux netéshamanax Sísara ikain kaxonra, maikibi kataxbainkin, jawen impé itinko tasaa iki. Jaskaaxonra Sísara retea iki.

²² Jatian Baracbiribi, Sísara benai nokóketian Jaelnin jowé ataanen neskáakin yoia iki: —Jowé, ja min benai iitai en mia oinmanon —akin. Jaskáa Barac xobo meran jikixon, moa Sísara mawá rakata meraa iki, jawen maponko jiwi kenshon maikibi tasaxon retékana.

²³ Jaskáaxonra ja netebaon, Ibon cananeobaon apo Jabín, Israelbo bebonbi kikin namanbires imaa iki.

²⁴ Jatianra Israelbaon, ja apo Jabín keyoai kaman, itikomabiresbo imaxonkana iki.

Débora betan Barac bewaa

5 ¹ Ja netebaonra, Débora betan Abinoamman bake Barac neskati bewakana iki:

² “Jatíxonbi Ibo rabikanwe, Israelhainra reteanankasai jonibo japarikanke, itan reteanantiain kenakaatax boxon

atipana joniboribi japarike.

³ ¡Ja apobaon ea ninkáxonkanwe! ¡Ja koshi jikixon, jato ikinnaiibaon ea ninkáxonkanwe! ¡Iboki, ea bewabanon! ¡Israelbaon Dioskira ea bewai!

⁴ Ibó, mia Seírhainoax pikonontian, itan Edom main mia kanontianra, nai betan mai shakota iki, itan naikoinmameax oi manaa iki.

⁵ Ibó, mibebonra, mia Israelbaon Dios iketian mananbo shakota iki,

jainoax Sinafribi shakota iki.
⁶ Anatnin bake Samgar itan Jael
 janontianra,
 ja ochó boaibo bain boi jenékana
 iki,
 jatianra pontema bainbi nireskana
 iki.
⁷ Ja Israelhainoa jemabora moa jatfbi
 jenekana iká iki.
 Jatianra ea wenita iki,
 ea Débora, westíora Israelbaon tita
 ikax.
⁸ Maxkáyamaraa iki,
 bená dios katotaibo,
 ja jema xepotiain reteananka-
 nainbi,
 ikaxbira westíora yami panatibi
 yamaa iki,
 nin westíora tsatsitaxobi yamaa iki,
 ja chosko chonka waranka Israel
 jonibaona.
⁹ ¡Nokon shinanra,
 ja Israel joni koshibo betan iki,
 itan ja jemamea jonibo,
 ja reteanani kati kenaaketian ati-
 pana ikábo iki!
 ¡Jatíxonbi Ibo rabinon akanwe!
¹⁰ Ja burro awin manxantanitonin
 peyakaabaon,
 jainoax ja mato rakóti jakonshaman
 kakaax yakatabaon,
 itan ja mato ochó boaibaonra
 maton yoiti iki.
¹¹ ¡Jain ja yoinanin onpax xeainko-
 xonbi,
 itan ja tsan ikai platillobo maketai
 meranbi,
 Ibonra jato ake iki, ikanwe,
 jawen jemaboyaxonbira
 Israelnin jatoareske iki, ikanwe!
¹² ¡Jishtenwe Débora, jishtenwe,
 jishtëntaan an westíora bewá
 bewawe!
 ¡Jainoax mia Barac,
 Abinoamman baké,
 wenítaanan min presoabo botanwe!
¹³ Jatianra israelitabo koshi jonibo
 betan reteanani bokana iki,

jainoaxa Ibon sontároribiri
 eon parana iki bekana iki,
 reteananai jonibo betanra rete-
 nankana iki.
¹⁴ Jaweti Efraínman joniboresa mai
 teshanpain bokana iki,
 jatianra jato pekáo Benjamínman
 sontárobo boá iki,
 jainoxa Makirnin joni koshibo
 ipakekana iki,
 Zabulónman jato ikinai joni koshi-
 boribira bokana iki.
¹⁵ Jainoaxibira Isacarnin joni koshibo,
 Débora betan bokana iki,
 jatian Isacar iká iki Barac akinnai,
 jaskatira manan teshanpa pekáo
 kaa iki.
 Ja Rubenman sontárobo ikonbires
 koshi shinanyabo ikenbiki,
¹⁶ ¿Jaweaki nato neno carnerobo
 tsinkitainko,
 ja koiranaibaon carnero kenaitian
 ninkákasi mato banetarin?
 ¡Ja Rubenman sontarobora,
 ikonbires koshi shinanya jonibo
 jarfbake!
¹⁷ Galaadribiri Jordán paro keiba iká
 iki;
 Danra, wapórobo tsamatainko
 baneta iki,
 jatian Aserbiribi, aniparo kexá
 banetax,
 moa jainoax taxkeyamaa iki.
¹⁸ Ikaxbi ja Neftalí jonibo betan
 Zabulón jonibora,
 reteanani onsáinbiribi ikana iki.
¹⁹ Jatianra apobo bekana iki ja Taanac
 ikain,
 Meguido wean patax,
 jatian cananeo apobobiribi
 reteananti shinanya ikax bekana
 iká iki,
 ixonbira jawe korfiki, nin kopí
 jawékibi boyamakana iki.
²⁰ Naikanmea wishtinbora,
 jato ikanainoaxbi Sísara betan
 reteanankana iki;
²¹ ja moatian wean,

- Cisón weanmanra jatíbi jato keyo boá iki.
 ¡Minra koshi jonibo ikenbi jato keyoti iki!
 22 ¡Cabayobaon maitibora tsaran iiboankanai!
 ¡Ishtoshamanra kabayobo taróx iibainkanai!
 23 Jatianra Ibon ángelnin yoiai:
 ‘Ibanon Meroz betan jawen joniboki, kikinbires jakonma paketi!’
 Ja koshi jonibo ikaxbi,
 Ibo akinni joyamaa iken, ixon.
 24 ¡Jatíbi ainbobo xaranmeaxa,
 ja quenita joni Hebernin awin Jael bebonbires jakon iti iki!
 ¡Ja jain tsamákana ainbobo xewinbainbiresa jakon iti iki!
 25 Sísaranin onpax yokáketianra,
 Jaelnin, ¡Jakonshaman tazónman leche sero menia iki!
 26 Ja akai kamanra,
 jawen mexkao jiwi kensho bixon,
 jawen mekayaobiribi jan teeti mazo bia iki,
 jainxonra mapoki rishkikin toexon jawen impé itinko Sísara tasaa iki.
 27 Chexakaati yoshoaketanaxa,
 Jaelnin taenaman paketax Sísara tarameta iki;
 ja jain paketainoaxbira mawata iki.
 28 Sísaranin titara, masá tenei,
 ventanan kepentaanan neskata iki:
 ‘¿Jawekopiki, jawen carro nokó-yamai basiai?’
 ¿Jawekopíki, jawen reteananti carro jomenyamai basiai?’ iki.
 29 Ja yonokaatai bebon onan ainbo-baon yoiara,
 ja joiribi janbi banekin yoiribia iki:
 30 ‘Natotianra reteanaxon bia jawékibo jato menia bii ikanai.
 Ja retenana jonibaonra westíora-baon,
 westíora iamaxon rabé ja yanka yonoti ainbobo bikanai,
 Sísaranara westíora iamax rabé chopa meskó jisá iti iki;

ja reteanankin jatoaresa jonibaonara,
 jaton texonko ati meskó jisá yomanbaon kwea iti iki’.
 31 ¡Jatíbi min rawibo, jaskáakin jato keyoa ibanon Ibó,
 ikaxbi jan mia noiabo ibakanon,
 jatíbi jawen koshiaxonbi barin tenai keskati peneti!’ iki.
 Japekáora chosko chonka baritia senen,
 ja main jakonbires jakana iki.

Diossen Gedeón kenaa

6 ¹Ikaxbi Ibon oinnara, israelitabaon aká jawékibo jakonma iká iki, jaskara iketianra kanchis baritia senen jato betan inon ixon, madianitabo Ibon jato menia iki.

²Jaskákinra madianitabaon, israelitabo bebonbires jato jakonmaaboreskana iki, jaskati madianitaboki rakékinra mananbaon, kiniaxbo jainoax tsoabi katimainkobo jonétibo akana iki.

³Jatíbitian israelitabo banáya ikenbira, madianita jonibaon, amalecita jonibaon jainoax bari pikotaiori iká jonibaon bexon jato ramianankatikanai.

⁴Jatian ja israelitabaon main beax tsamáxonra, ja Gaza mai kamanbi jatíbi ja moa tsekatiresh yoábo jato ramiankatikanai, jainxon jatíbi jaton carnerobo, wakabo, burrobo jato keyonankatikanai moa ja pitibi yamatiakin.

⁵Jaton carpa peotaboyabi, itan jaton wakaboyabi ja main weixonra, jatíbi keyokatikanai. Kikinbires jakonma champo maannax beai keskatiira, kikinbires icha camelloyabo bekátikanai.

⁶Ja madianitabaon jakáa kopíra, israelitabo ichabires masá tenei winókana iki, ja senenainbira jato akinnon ixon Ibo yokákana iki.

⁷Jatian madianitaboibakea, jato Ibon xabáanon ixon israelitabaon yokákanketianra,

⁸westíora profeta jato raanxona iki janra neskáakin yoia iki: “Neskárai Ibo, Israelbaon Dios: ‘Enra mato

Egiptonkonía pikoa iki, jainra mato koiranxon kikinhakín yanka yonokin jamakana iká iki,

⁹Ja egipcioboibakeara en mato piko-bichoyamaa iki; ja jatíbinin mato masá tenemakanainkoniara en mato pikoa iki. Jabo mato bebonmea potataanra, jaton mai bixon en mato iboamaa iki.

¹⁰Enra moa mato yoia iki, ea riki Ibo, maton Dios, matora rakétima iká iki ja amorreobaon diosboki; ja rama mato jaa mainkoníax, ikaxbira maton ea ninká-xonyamaa iki’ ”, akin.

¹¹Jatianra Ibon ángel Ofraínhain joáx encina jiwi naman yakata iki, jara Joássena iká iki. Gedeónra Joássen bake iká iki, ja Joássa Abiezernin rarebo iká iki. Uva jamákanainkoxonra madianitabaon oinnaketian jonéxon trigo payani iká iki.

¹²Ibon ángelninra jaki pikóxon, neskáakin yoia iki: —¡Ja Ibora mibé iki, koshi itan rakéma joni mia iketian! —akin.

¹³Jainxon Gedeónman yoishokoa iki: —Ibó ea jaweayamawe, ikaxbi Ibo nobé ikenbikayaki, ¿Jawekopi jatíbi neskarabo noa winoti iitai? ¿Ja non rekenbaon yoiai jato Ibon Egiptonkonía pikonontian, jatíbi jaskara iosma jawéki aníboki jawerano iki? Ibora noa jene-taan, madianitabaon noa ikínnon ikax noon ménita iki —akin.

¹⁴Jatianra Ibon já ointaan yoia iki: —Ja mia jayata koshinbi Madianitabaon mekenmamea ja israelitabo jato xabaatanwe. Ea riki jan mia raanai —akin.

¹⁵Ikaxbi Gedeónman yoiribia iki: —Ja akinbichopari ea jaweayamawe Ibó, ¿Jawekeskaaxonkayaki, en Israelbo pikoti iki? Nokon rarebo, jatíbi manasés jionibora kikin jawebioma iki, jainoax ea riki ja nokon rareboibakea jaton chiníshoko —akin.

¹⁶Jatianra Ibon yoia iki: —Ea mibé iketianra min atipanke. Westíora jonibicho atinra min madianitabo jatoaresti iki —akin.

¹⁷Jatianra Gedeónman yoia iki: —Min oinna ea mii bebon jakon iketian, ja ebé yoyo ikaira ikon iki ixon, en mia jaskáaxon onanti ea westíora jawéki axonwe.

¹⁸Nenoaxpari kayamawe, jakiribi joxon westíora jawéki en mia meniai kaman —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Nenonxobi en mia manabanon, mia joai kaman —akin.

¹⁹Kaxonra Gedeónman, westíora cabra bake nami pitiaxona iki, jainxonra rabé chonka litros harina pan, levaduraoma axona iki; jatian namira tasakan axona iki, jenebiribi kentikan axona iki, jaskáaxonra jatíbi encina jiwi kaman boá iki.

²⁰Diossen ángelninra, ja nami betan levaduraoma pan aká, shankan marakantaanan jaki ja jene chikoti yoia iki. Jatianra Gedeónman ja ati yoiaobo senenaa pekáo,

²¹ángelnin ja nami betan panbo, ja yatana jawen bastón rebon tii aká iki, jaskáara ja shanka meranoaxbi chii tiri pikóxon ja nami betan panbo keyoa iki; ja ataanra Ibon ángel jawen jishnonbi ja bebonmeax keyota iki.

²²Jaskáketianra ja Ibon ángel onantaan, Gedeón neskata iki: —¡Jawe ireskiaipanon Ibó, Ibó! ¡Ibon ángel betanra ea oinhananke! —iki.

²³Ikaxbira Ibon yoia iki: —Rakéyamawe, miara mawáyamai. Nokon jakon shinanres biwé —akin.

²⁴Jatianra Gedeónman jain, Ibo axonkin, westíora makan tsama aká iki. Jainxonra janea iki “Ibo riki, jakonhakin tantimamis”, akin. Nato makan tsamara Ofraín japaríke, jara Abiezernin rarebobaon jema iki.

²⁵Ja yamébira Ibon Gedeón neskáa iki: —Ja rabé itin pikota, kanchis baritiaya westíora min papan waka bene biwé. Jainoax ja min papa jayata Baalnín makan tsamara min poxati iki. Jainxonribira, iresama jiwi xate chankata ja rabikanai, ja Baalnín makan tsama patax iká min rerati iki.

²⁶ Jainxonra bochiki shanka mato maxkaten, min Ibo Dios westfóra makan tsamá min axonti iki. Ja rabé itin iká waka benera min biti iki, jainxonra ea menikin keyokin min menoti iki, ja iresama jiwi chankata karoaxonra min menoti iki —akin aká iki.

²⁷ Jatianra Gedeónman jawen chonka yonoti jonibo bixon, jatíbi ja Ibon yoia keskábo axona iki; ikaxbira ja jemamea joniboki itan jawen papan kaiboboki rakékin, neten ayamakin yaméres aká iki.

²⁸ Ja nete xabáketianra, ja jemamea jonibaon wenixon Baalnín makan tsama reokana merakana iki, itan ja makan tsama patax chankata iresama jiwi-ribi rerakana, jainoaxibi makan tsama benáshamantonin, westfóra waka bene retexon menokanaribi merakana iki.

²⁹ Jaskatira westfórabo yokakanan-kana iki; “¿Tson akámein iki, nato jaskáakin?” ikibo. Jaskákin ichabires benakin itan jato yokábokinra, Joássen baken Gedeónman aká onankana iki. Jaskákin Joás keshani boxonra neskáakin yoikana iki:

³⁰ —Min bake noa pikoxonwe, ja reteira noa joke, ¡Janra Baalnín, makan tsama reonaana iki, itan ja makan tsama patax chankata iresama jiwiribira poxanana iki! —akin akana iki.

³¹ Ikaxbi ja kateax tsamákanke-tianra, Joássen neskáakin jato yoia iki: —¿Matoki ja Baal akinni beax, jaon parana iki reteanankasi iki? ¡Jaskara iken, nete xabatamatianbi tsoa inonbires, ja Baalnín paranan ikaibo mawápainnon riki! Ja jawen makan tsama reonankana iketian, ja Baal dios ikax ibanon janbix koshiax kopikaati —akin jato aká iki.

³² Jainxonra jatianbi Gedeón, Jerobaal akin janekin peokana iki, jainoaxa ikana iki: “¡Baal ibanon janbix koshiax kopi-kaati!” iki. Ja Gedeónmanra, Baalnín makan reonaana iká iki.

³³ Jatianra jatíbi madianitabo, amale-citabo, jainoax bari pikotaiori iká jonibo

Jordán paro shitabaini boax, Jezreel mai teshanpain tsamákana iki.

³⁴ Ikaxbira Gedeón, Ibon shinanman iboaa iki, jainxonra Abiezernin rare-bobo tsinkíkanon ixon, carnero machan xoon aká iki;

³⁵ jaskáaribaxonbira jatíbi Manasés jonibo tsinkiti bekanon ixon, jato kenati jonibo raana iki. Jainoaxa Aser jonibo, Zabulón jonibo, itan Neftalí joniboribi jabé tsinkiti bekana iki.

³⁶ Jainxonra Gedeónman Dios yoia iki: “Ja minbishaman yoia keskáakin ikonkon ja israelitabo ea min jato pikomakasai onankaskinra,

³⁷ westfóra carnero bichi raniabi, jainxon trigo xemekanainko en akai. Ja bichi raniabi yamékirishoko nibikan mechaa ikaxbi, mai manxanshaman iketianra en onanti iki, ikon riki min ea ja Israel jonibo pikomakasai ixon, ja minbi yoia keskáakin”, akin.

³⁸ Jatianra jaskarashaman winota iki. Jatian Gedeónman yamékiri wenixon, carnero bichi raniabi potsiara westfóra taza bochoshoko nibí jene baneta iki.

³⁹ Jaskáaribaxonbira, Gedeónman yoia iki: “Jakiribi en mia tea, eki sináyamawe. Ikaxbi ea keenai riki ja akin-bicho tanatinin. Nato bichi raniabira rama manxanshaman ikaxbi, maibiribi nibikan mechaa iti iki”, akin.

⁴⁰ Jatianra ja yamé Diossen jaskara imaa iki. Jainoaxa ja nete xabáketian ja bichi raniabi manxanshaman ikaxbi, maibiribi nibikan mechaa iká iki.

Gedeónman madianitaboaresa

7¹ Gedeón ja rama Jerobaal akin janekanaira, jainoax jatíbi jabé ikábo moa nete xabataitian weníbaini boax, Harod ikain jene jokonai patax ikana iki. Jatianra madianitabo norteori ikax, Moré manan teshanpa tenaman ikana iki.

² Jatianra Ibon Gedeón yoia iki: “Icha jonira ikanai, jatianra en amaa israelitabaon madianitaboareskanti iki,

jaskáxonra non koshinbira non ake ixon, ebebonbi shinankanti iki.

³Jaskara iketian, jonibo yoiwe tsoaboki raketai jaton xobon botankanon”, akin. Jato tanakin Gedeónman jaskáara, rabé chonka rabé waranka jonibo boríbakana iki, jatianra chonka waranka jonires baneta iki.

⁴Ikaxbira Ibon Gedeón ati yoiribia iki: “Ichaparira ikanai. Onpax xeanon jato iotanwe, jainoara en jato tanai, tsoaboki mibé kati iki itan tsoaboki mibé katima iki ixon, en mia yoiti iki”, akin.

⁵Jatianra Gedeónman onpax xeakanon ixon jato ioa iki, jainxonra Ibon neskáakin yoia iki: “Ja mekenman weataan ochitinin taxoai keskáakin xeaibora wetsaori min ati iki, jainoax ja chirankootaan xeaibora wetsaoribiribi min jato imati iki”, akin.

⁶Ja mekenman weataan kexain boxon, ochítinin taxoai keskáakin onpax xeaabora kimisha pacha jonires ikana iki. Jatíríbibaoonra chirankootaan, xeakana iki.

⁷Jatian Ibon Gedeón yoia iki: “Nato kimisha pacha joniboyaxonra en mato jatíbi xabáai, jaskákinra madianitabo non jatoaresti iki. Jatíríbibora moa bokanti iki”, akin.

⁸Jatianra jatíríbi moa jaton xobonko banéti bokanti Gedeónman yoia iki. Ikaxbi bokanamatianbira, jaton chomoyabi carnero machan tii atibo jato bichina iki. Jaskataxa kimisha pacha joni katokootabo betanres baneta iki, ja madianitabo teshanpain ikanaitianra; jabobiribi manan maxkaten bochiki ikana iki.

⁹Ja yaméra Ibon Gedeón neskara ati yoia iki: “Wenitax moa ipakeax madianitabo betan reteanantawe, min meke-manra jabo menikaatai.

¹⁰Ikaxbi jato peotinin raketira, min yonoti Fura betan jaton carpa peota ikanainko matobichopari kati iki,

¹¹jainxonra yoyo ikanai min ninkáti iki. Japekáora moa shinan koshiax mia

reteananti iki”, akin. Jatianra Gedeón jawen yonoti Fura betan ipakeax jaton rawibo naisi jaton carpa peotainko kaman kaa iki.

¹²Ja madianitabo, amalecitabo, jainoax ja bari pikotaiorikea jonibo, manan teshanpain janbiskanara kikinbiresh jakonma icha chanpo maana keská ikana iki. Jatian camelloboribira aniparo kexakea mashi keská icha iká iki.

¹³Jatian jaton rawíbaon carpa peotainko kaxonra, Gedeónman westíora sontáronin ja namata joi wetsa akí neskatai ninkata iki: —En namatara ike, westíora cebada pan noa ikainko kaman joxon tsakaa, westíora carpa peota poxoti —iki ikaitian.

¹⁴Jainxon jabé ikátonin neskáakin yoishokoa iki: —Jara wetsa jawékima iki, Joásen bake israelainoa Gedeónman sontárobo yoi iká riki. Diossenra ja madianitabo jatíbi jain ikáboyabi, Gedeónman mekenman jato menikaamai —akin.

¹⁵Ja namá jaskati yoi iká ninkátaanra, Gedeónman Ibo rabia iki. Jaskáa pekáo jaton carpa peota ikanainko kaxonra, israelitabo neskáti yoia iki: —¡Wenikanwe, Ibonra madianitabo jato jain iká carpa peotaayabi noki menikaamai! —akin.

¹⁶Jatianbira Gedeónman, jawen kimisha pacha sontárobo, jato kimisha tsamáribi jato imaa iki, jainxonra carnero machan tii ati betan, jaweti chomoshoko jawebioma ja bokanai ketea chichó joétaia jato menia iki.

¹⁷Jainxonra jato yoia iki: —Non rawíbaon carpa peota bekeiba kaxon, en akai oinxonra, matonribi jaskashokoti iki.

¹⁸Jatian ja ebé kaaboyaxon ja machan non xoon akaitianra, matonribi ja jaton carpa peota ikain jatíbiain katemakin xoon ashokoti iki, jaskáaira mato saí iti iki: ‘¡Ibo kopí itan Gedeón kopíra non akai!’ iki —akinra jato aká iki.

¹⁹Jaskataxa, Gedeón jawen pacha sontároboya, ja jaton campamento iká

bekeiba nokota iki. Yamé pochinikon ikaitian, wetsabo iká pekáo ikai jan jema koirannai sontárobo jikiaitian. Jatianra ja carnero machan xoon akana iki, ja bokanai chomoboribi toekana iki,²⁰ ja kimisha tsamáa jonibaonra, senenbires ja carnero machan xoon akana iki, jatian ja chomobiribira toekana iki. Jainoax joé keteaxon, jaton mexkao mekenman bokana iki; jatian jaton mekayao mekenman iká iki carnero machan, jainoax koshin saí ikana iki. “¡Reteananti riki! ¡Ibo betan Gedeónmanra mato akai!” iki.

²¹ Jatianra Israelitabo, jaton carpa peotainoa jato katei tsamataxbi jawe iamakana iki, ikaxbi madianita jonibora, jabati boí sion iakekana iki,

²² jatianribi ja kimisha pacha israelitabaon, carnero machan xoon akin jeneyamakanaitian, Ibon madianitabo jaton kaibobo betanbi reteanamaa iki, jaskatira ja Zerera bain jabati boax Bet-sita kamán, itan ja Abel-mehola mai senenain kaman jabákana iki, ja Tabat ochoma.

²³ Jatianra madianita jonibo chibani bokanon ixon, Neftalíkan rarebo israelitabo, Asernin jonibo itan jatíbi Masáessen jonibo jato kenamakana iki.

²⁴ Gedeónmanra, jatíbi Efraín mainmeaboki, jainoa jonibo yoiti, madianitabo betan reteanani bekanon ixon; jato keshanti jonibo raana iki, jainoax Bet-barain iká paro betan Jordán paro ikain, jain shitáti jakonbo ikainbo jato nokotamatianbi. Efraínman jonibaon jaskáati yoiabo senenhakana iki.

²⁵ Jainxonribira madianitabaon joni koshi rabé, Oreb betan Zeeb janeya yatankana iki. Ja Oreb retékana iki shankan axon, jara akanai rama ja Orebnin shanka, akin. Ja Zeebiribira jainxon uva jamakanai jawen janeya ikainxonbi retékana iki. Jainxon ja madianitabo chibani botana pekáora, Oreb betan Zeebkan mapo, Gedeón boxonkana iki, ja Jordán keiba iketian.

Madianitabaon apobo Gedeónman yatana

8¹ Efraín jonibora, sinatax Gedeón betan join iananankana iki, madianitabo betan reteanani kakinbi, jan jato kenati raanyama kopí.

² Ikaxbira jan jato yoia iki: —¿Matonki shinanyamai, en aká bebonbires maton aka? Ja ichama maton aká riki, ja non icha aká bebonbires.

³ Ja Diossenra madianitabaon joni koshi Oreb betan Zeeb; matoki menikamaa iki. ¿En akáki jawe iki, ja maton akátii betan senenti? —akin jato aká iki. Ja Gedeón jaskati yoyo iká ninkatax, Efraín jonibo moa jaki sináti jenekana iki.

⁴ Gedeónra jawen kimisha pacha jonia, jaton rawíbo chibanboi boax, ikonbiresi paxkinabo ikaxbi, Jordánhin nokotax shitákana iki.

⁵ Jatian Sucothain nokóxonra, Gedeónman jain jabo jato yokata iki: —Akinkanwe nato ebé beabo, ja jawékiati menikanwe ikonbiresi paxkinabora ikanai; madianitabaon apobo Zeba itan Zalmuna chibani noa niabo riki —akin.

⁶ Ikaxbira ja Sucothainoa koshibaon neskáakin yoikana iki: —¿Ja min jonibo non mia pimaxonon ixonkayaki, Zeba betan Zalmuna moa min yatana iki? —akin.

⁷ Jatianra Gedeónman jato kopikin yoia iki: —¡Moa Ibon Zeba betan Salmuna, ea yatanmaa baneta pekáo joxonra, kopikaakin tsoa jonibi jain jaama mananmamea jiwí moxaya itan maxkobo bixon, non mato rishkiti iki! —akin jato aká iki.

⁸ Jainoax Penuelhain kaxonra, Sucot-hain jato yokata keskáshamanribiakin aká iki. Ikaxbira ja Penuelhainxon, Sucothainxon akana keskáribiakin yoikana iki,

⁹ jainxon Gedeónman jato yoia iki: —¡Enharestaan banéxonra, nato torre en mato poxanaanoxiki! —akin.

¹⁰ Zeba betan Zalmunara, chonka pichika waranka joniboya Carcorhain iká iki, jabora iká iki ja bari pikotaio-rikea sontárobo jati texea, jatian pacha rabé chonka waranka jonira iká iki jabo jato retekana.

¹¹ Jainoax tsoa jonibi jain jaama mananhori Noba betan Jogbeha iká bari pikotaiori kakin, benxokaatamabo ikanaitian, jaton carpa peotainoabo Gedeónman jato reteboa iki.

¹² Jaskáa Zeba betan Zalmuna jabati kaitianra, chibanxon Gedeónman jato yatana iki, jatianra jatíbi sontárobo ratékana iki.

¹³ Jatian moa reteananax baneti jokinra, Gedeónman Heres ipaketinko winókin,

¹⁴ westíora bake ranon Sucothainoa yatanxon, yokata iki; jatianra ja bake-ranoman kanchis chonka kanchis koshi-baon janeyabi ja Sucothainoa yosibaon janebo wishaxon menia iki.

¹⁵ Jatianra Gedeónman Sucothain kaxon, ja jemameabo neskáakin yoia iki: —¿Matonki shinanai Zeba betan Zalmuna kopí eki shirokani? ¿Matonki shinanai nokon jonibo ikonbiresi paxkinabo ikenbi, natobaonra jato yatanna-mapari iki ixon, noa pimakashamakani? ¡Nato riki ja jonibo! —akin jato aká iki.

¹⁶ Jatianra Gedeónman, tsoa jonibi jain jaama mananmamea maxko jiwibo moxaya bixon, ja Sucothainoa yosibo jan jato rishkiona iki.

¹⁷ Jainxonribira, Penuelhainoa Torre poxakana iki, itan ja jemamea joniboribi retekana iki.

¹⁸ Jatianbira Zeba betan Zalmuna jato yokata iki: —¿Ja maton Taborhainoa jonibo reteaboki jawekeska ikana iki? —akin. Jatian jabaon yoikana iki: —Mia jisábira ikana iki. Jainoax ja westíorabora joni koshi keskáboribi ikana iki —akin akana iki.

¹⁹ Jatianra Gedeón saí ika iki: —¡Jabora nokon wetsabo iká iki! ¡Kikin nokon wetsabora maton retea

iki! Ibonbira onanke, maton jabo rete-yamaketianra, enribi mato rama rete-yamakeanke —iki.

²⁰ Jatianbira jawen reken bake Jeter, neskáa iki: —¡Wenítaanan, natobo retewe! —akin. Ikaxbi Jeter bakera-nonhira ikax, retemistin rakékin jawen espada tsekayamaa iki.

²¹ Jatian Zeba betan Zalmunanin, Gedeón neskáa iki: —¡Koshi shinanya jonira onantibires ikai iki! ¡Minbikaya noa retewe! —akin. Jatianra Gedeónman weníxon jato retea iki, jainxon ja Zeba betan Zalmunanin camello jan raoti teoa bia iki.

²² Jatian israelitabaon yoia iki: —Noa madianitabaon iboa íitainbi, min noa xabáa kopíra noa keenai, min itan min chiní bakeyoaxonbi koshi jikixon, noa ikintinin —akin.

²³ Ikaxbi Gedeónman jato kopikin yoia iki: —Nin enbi itan nin nokon baken-bira koshi jikixon mato ikintima iki. Ibonbira koshi ixon mato ikinti iki.

²⁴ Ja mato yokátinin ea keenai riki, jato yatanxon maton meosoti biabo, ea menikantin. Ja oro meosotibora, ja non rawí sontárobaon jawebiomá mananman jaa jonibo ixon sawekanai iká iki —akin jato aká iki.

²⁵ Israelitabaonra westíora perakooti kakaaxon, ja bikana meosotibo jain tipinkana iki, jainxonra Gedeón yoikana iki: —Natobo riki —akin.

²⁶ Jatíbi ja oro meosotibaon iwera chonka iskon kilo iká iki, ikaxbi toponamara iká iki, jan raoti jawéki, kopí jawéki, jainoax madián apobaon boai yankon chopá, itan jaton camellonin teotibo,

²⁷ Ja oroyara Gedeónman taria iki, jaskáaxonra jawen jemanbi Ofráin benxoa iki, jakopira jatíbi Israelbo Ibo bebon senenmabo ikana iki, jara iká iki ja Gedeón jatíbi jawen rareboyabi jan masáti.

²⁸ Jaskáaxonra Israelbaon, madianitabo jatoareskana iki, jainoaxa

jawetianbi moa ikátiai keská iama-kana iki. Ja Gedeón janontianra, chosko chonka baritia ja main jakon jakana iki.

Gedeón mawata

²⁹ Ja Jerobaal, jaribi iki Gedeón, jara jawen xobonkobiribi jaai kaa iki,

³⁰ jainxonra icha awinya ixon, icharibi bakeaa kanchis chonka bake iká iki.

³¹ Jatian Siquemhain iká jawen awinkoma betanra, westíora benbo bakeaa iki, jara Abimelec akin janea iki.

³² Gedeónra, jawen yosinbiribi mawata iki, jainxonra Ofráin jawen papa Joássen mai kininkobiribi miinkana iki, jara Abiezernin rarebobaon jema iká iki.

³³ Ja Gedeón mawata pekáora, israelitabaon jakiribi Dios jeneribikana iki, ja Baalnin meskó diosbo rabikin, jainxonra jaton diosbiribi iti Baal-berit katókana iki.

³⁴ Ja jatíbi jaton rawibaon jato kateaketana ikenbi, jato xabaabira jaton Ibo Diossen shinanbenokana iki.

³⁵ Jerobaal jaribi iki Gedeón, jan jato jatíbinin jakonha ikenbira, jawen kaibobiribi noibaxonyamakana iki.

Abimelec iká

9¹ Abimelec Jerobaalnin bakera, jawen titanko jato rareboakábo betan Siquemhain yoyo iki kaxon, jato neskáa iki:

²—Non kaibobaon janenko en mato yoiai riki; Siquemhainoa jonibo maton jen imati, westíora jonibicho koshi jikiara jakon iti iki ixon, jatianra jatíbi Jerobaalnin kanchis chonka bakebo itima iki —akin.

³ Jatianra ja Abimelec jaton kaibo iketian, jawen joi ninkáxonkin jen akana iki. Jatianra jawen kaibobo Siquemhainoa jato betan jaboribi bokanon ixon jato yoi bokana iki.

⁴ Jaskáaribaxonbira, Baal-berit rabi-kanai xobonkonía kanchis chonka plata koríki bixon, Abimelec menikana iki.

Ja koríkininra Abimelecnin jaweti jakonma jonibo já chibani bokanon ixon bia iki, ja jonibora jabé bokana iki,

⁵ ja Ofráin, jain jawen papa Jerobaal jakátiainko, jainxonra Abimelecnin jawen kanchis chonka wetsabo, westíora makankibicho jato retepakea iki. Ja Jerobaalnin chiní bake Jotamra, jonetax jabichosoko kishpinna iki.

⁶ Japekáora, jatíbi Siquemhainoaobo betan Bet-miloinoaobo tsinkikana iki, encina jiwi itan iresama makan patax ja Siquemhain, jainxonra Abimelec apo janekana iki.

⁷ Jaskara onanaxa Jotam, jatixonbi ninkátii Gerizim manan bochiki kaax, kikin koshin saí ika iki: “¡Eapari ninkákanwe Siquem jonibó! ¡Jatianra matoribi Diossen ninkáxonni iki!

⁸ Iitibira jiwibo apoya itin keenkana iki, jainxonra olivo jiwi jaton apo imakaskin yokákana iki.

⁹ Ikaxbira keenyamakin olivo jiwin jato yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira ea moa xenii jeneti iki, jara jonibo itan Dios jakon ninkakamai iki, akin.

¹⁰ Jatian jiwibaon higuera jiwi apo imakaskin yokákana iki.

¹¹ Ikaxbi keenyamakin higuera jiwin jato yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira ea moa batashaman, itan noeshaman bimii jeneti iki, akin.

¹² Jatianronki jiwibaon uva apo imakaskin yokákana iki.

¹³ Ikaxbi keenyamakin uva jiwin jato yoia iki, jiwibaon apo jikiaxbira ea moa uva bimii jenéti iki, jankaya joniboyabi Dios raromai ikenbi, akin.

¹⁴ Ja senenainbira, jiwibaon moxa jiwi apo imakaskin yokákana iki.

¹⁵ Jatianra moxan jato yoia iki, jabo ikoni jaton apo já itin keena ikax, jati-kaxbi jawen ota naman ikanti; ikaxbi jaton apo já itin keenyamakanaitianra, jaibakeax chii pikóxon, ja Líbanoainoa konxanbo keyoti iki, akin.

¹⁶ Ramara en mato yokatai: ¿Ja Abimelec apo imakinki, maton akonkin

shinanxon itan atikeskabiakin imaa iki? ¿Jainoax ja Jerobaal iki jawen rarebo betanbi, jan mato aká keskáribiakin noibaxonki maton jato jakonhaa iki?

¹⁷Jaskara ikenra, nokon papa mato kopí, jawen jati onsá meranbo winota iki, mato madianitabaon iboa iketian pikonoxa reteanana iki;

¹⁸matobiribi jaskáyamakin, nokon papan kaiboboki ramiti mato yoitimaa iki, jainxon jawen kanchis chonka bake westíora makainbicho perakanxon maton retea iki. Jaskáxonra maton Abimelec apo janea iki, Jerobaalnín jawen yonoti betan bakea, maton rarebo iketianresa maton jaskáa iki.

¹⁹Ikaxbira rama en mato yoiai: Akonkin itan atikeskabiakin ja Jerobaal jawen rarebo betanbi jakonhaa ixonra, Abimelec betan mato jakonribi iti iki, jainoax jaribi mato betan jakon iti iki;

²⁰ikaxbi jaskarama iketian, ibanon Abimelec meranoax chii pikóxon, Siquemhainoabo betan Bet-miloainoabo, jato jatfbi keyokin, jawekeska ikax iti iki, Siquemhainoax betan Bet-miloainoax chii pikóxon jábiribi retekin”, akin jato aká iki.

²¹Jaskáakin jato yoia pekáora, Jotam jawen wetsa Abimelecki raketai kopí jabati Beerhain jaai kaa iki.

²²Ja Abimelecninra, israelitabo kimisha baritia senen iboaxon jato ikinna iki.

Sansón pikota

13¹Israelbaonra, Ibo bebon jakonma jawéki akin peoribikana iki, jatianra Ibon filisteobo jato menia iki, chosko chonka baritia senen jatoki jenea iki.

²Zora jemanra westíora Dan joni, Manoa janeya iká iki. Jawen awinra jawetianbi tooisma ikax bakeaisma iká iki.

³Ikaxbira ja ainboki pikóxon Ibon ángelnín yoia iki: “Minra jawetianbi bakeati atipanyamaa iki, ikaxbi ramara

mia tooya banetai, westíora benbo bakeyara mia inoxiki.

⁴Jakopíra, uva itan wetsa pae xeatibobi min xeatima iki, Dios jaki kerásaboribi min pitima iki,

⁵westíora benbo bakeyara mia iki kaai, jara min boo xatenantima iki, ja bake pikotamatianbira Diossen jawen joni iti moa iboa ikax nazareo iti iki, janra Israelbo filisteobaon jato iboa iitainbi, jato pikokin peoti iki”, akin aká iki.

⁶Ja ainbaonra jawen bene kaxon keshana iki: “Ea itainkora westíora Diossen joni pikóke. Jatian en ikonbiresi ratékainxon oinnara ike, Ibon ángel jisábiora. Miaki tsoa iki ixonra en yokáyamake, janbira ea jawebi yoiamake.

⁷Jares ea yoia ike, ea westíora benbo bakeya iki kaai ixon, rama nenonxon peoxoronki en moa uva itan wetsa pae xeatibobi en xeatima iki, kerás jawékiboribi pitima iki, itan ja bakeronki, pikotamatianbi jawen mawá nokotai kaman jawena iti Diossen iboa ikax nazareo iti iki”, akinra ea ake, akin aká iki.

⁸Jatian Manoanin orankin Ibo neskáakin yoia iki: “Enra mia yokatai Ibó, jakiribi ja joni noiba raanwe, ja bake pikóketian jaskáakin atibo noa yoinon ixon”, akin.

⁹Jaskáakin Manoanin yokatará, Diossen ninkáxona iki, jatian ja ainbo wainko iitaitianra jakiribi ángel pikoribia iki. Ja Manoa jain yamakietianra,

¹⁰ainbaon ishto kaxon keshana iki: —¡Ninkáwe, ja wetsa nete en oinhibata jonira jakiribi pikóke! —akin.

¹¹Wenítaananra jawen awin betanbi Manoa ja joni ikainko kaa iki, jainxonra yoia iki: —¿Miaki iibata nokon awin betan wetsa nete yoyo iki? —akin. Jatianra ja jonin yoia iki: —Jenjén, eara iibake —akin.

¹²Jatian Manoanin neskáa iki: —Ja min noa yoia senenketianki, ¿Jawekeskáaxon ja bake non aniatiki?

¿Jawekeskaboki non jabé ati iki? —akin.

¹³Ibon ángelnin yoia iki: Min awin-ninra, jatíbi ja en jaskáati yoia keskábo ati iki:

¹⁴Janra uva xeati xeatima iki, uva aká wetsa jawékiatibora atima iki, itan wetsa pae jawékibira atima iki, itan kerás jawékibira pitima iki. Ja en ati yoiaboresa ati iki.

¹⁵Manoaninra ja jonira Ibon ángel iki ixon onanxomabi neskáa iki: —Jaskara iketian, nobé pii banépariwe, miara cabra bake non pitiaxonai —akin.

¹⁶Ikaxbi ángelnin yoia iki: —Ea banéxonbira, ja ea min pitiaxonona en pitima iki. Ikaxbi ja cabra bakera non Ibona imakin keyokin menoa jakon iti iki —akin jato aká iki.

¹⁷Jatian Manoanin ángel yoia iki: —Min janeki jawe iki ixon min noa yoipanankan, jatianra ja min yoiabo senenketian mia non iráke ati iki —akin.

¹⁸Ikaxbi ángelnin yoia iki: —¿Jaweatiki nokon jane min onankasai? Jara westíora joné jawéki ikax ratéti iki —akin aká iki.

¹⁹Jatianra Manoanin cabra bake betan ja meniti piti berobo bia iki, jaskáxonra westíora shankan perakanxon, Ibo menikin keyokin menoxona iki. Jatianra Ibon Manoa betan jawen awin bebon jishtibiresakin, ratéti jawéki imaxona iki:

²⁰Ja makan tsamáinoax chii tiri keyatai meranbi, Ibon ángel naikan kaai keyataitianra, Manoa betanbi jawen awinin oinna iki. Jatianra mai tii anon kaman beokana iki.

²¹Jatianparira ja joniki Ibon ángel iwana ixon, Manoanin onanna iki, jainoaxa moa jakiribi jaibabi itan jawen awinbabi moa pikóyamaa iki;

²²jainxon jawen awin neskáakin yoia iki: —Nonra Diosbi oinke, jaskara ikaxa ponté moa noa mawataires iki —akin.

²³Ikaxbi jawen awinin neskáakin yoia iki: —Ibon noa retekaskinra, non menia

yoia keyokin non menoxona biama-keana iki, itan non menikin bexonabo noa bixonyamaakeana iki, nato jawékibobira noa oinmayamaakeana iki. Jainxonribi jatíbi ja atibo noa yoiama-keana iki —akin aká iki.

²⁴Ja moa jaskara iti senenketianra, ainbo benbo bakena iki, jara Sansón akin janekana iki. Ja bake aniaitianra, Ibon jakonhakin shinanxona iki.

²⁵Jainoax wetsa nete Danhin iká carpa peotainko, Zora jema betan Estaol jema naxaran Sansón iitaitianra, Ibon Shinan Sansónki onantii peokoota iki.

Sansón wanoa

14¹Wetsa netera Sansonman Timnat jemanko kaxon, westíora filisteo xontako meraa iki,

²jatian jawen xobonko baneti joxonra, jawen anibo yoia iki: —Eapari akin-kanta, ea keenai riki Timnáhinoa westíora filisteo xontako betan wanotinin, jakopíra jatíbi maton ea senenhatonti iki —akin.

³Ikaxbi jawen anibaon yoia iki: —¿Jawekopiki ja filisteo jonibo ikon Dios ikonhaismabo ikenbi, jain wanokaskin benai mia kati iki? ¿Moakayaki non kaibobo xaran itan jatíbi israelitabo xaran ainbobo yamaa? —akin. Jatian Sansonman jato yoia iki: —Ja xontakora nokon keenbiribi iki, jainoax ea keenai riki, nokon awin maton ja imatinin —akin.

⁴Ikaxbira jawen anibaon onanyamaa iki, Ibonbi imaaki jaskarabo iki iitai ixon, jara filisteobo betan jaskáaxon reteanankin peokoomanoxon benakin imaa iká iki, ja netebaonra Israelbo jatoarestaanan iboakana iká iki.

⁵Jaskatax Sansón, betan jawen anibo, Timnathain bokana iki. Jatianra ja Sansón jeman uva wainkobo nokóketian, ja bikasi westíora león bakeranon keota iki.

⁶Jatianra Ibon shinanman iboa ixon Sansonman, ja león cabra bake akáakin,

jawen mekemanbi jaxkayona iki; ixonbira ja winota jawéki jawen anibo yoiamaa iki.

⁷Jatian moa kaxa jawen keen xontako iketian jabé yoyo ika iki.

⁸Jaweti nete pekáora, ja ainbo moa bii joi, Sansón león mawá oinnipari wetsa bain jikia iki, kaxon oinnara ja leónman yoranko kokoti bonabaon naaxon moa mishkinhakana iká iki.

⁹Ja mishkin binonxonra, bonan chomashokobo mekemanbi pakexa iki, ja kokobainira kaa iki. Jatian jawen anibo betan nokoanaxon, ja mishkin meniara petsokana iki, ixonbira león mawainoa en bia riki akin, jato yoiamaa iki.

¹⁰Sansonman papara ja xontako oinni kaa iki; jatianra Sansonman jain westíora fiesta aká iki, ja bake ranonbo jaskáai axea keskáakinra aká iki.

¹¹Ikaxbira filisteobo jaki raketai ixon, kimisha chonka joni jato betan raena-naibo jaboribi jabé jain ikanon ixon iokana iki.

¹²Ja kimisha chonka jonira Sansonman jato yoia iki: —Maton shinanmanres onanti westíora jawéki mato yoibanon. Nato fiesta neteyanixbi ja kanchis netera, jawe yoií ikárin ixon maton ea pontéshaman yoiti iki, jatianra westíorabo en mato meniti iki, westíora kikin chopá lino tariakana, jainoax fiestatian saweti choparibi en mato meniti iki.

¹³Ikaxbi yoiamaxonra, mato westíoraxonbo, ea westíora kikin chopá lino tariakana maton ea meniti iki, jainxonra westíora fiestatian saweti choparibi maton ea meniti iki —akin. Jatian jabaon yoia iki: —Moa noa yoikayawe, ja min noa shinanmanres onanmakasai. Noara ninkákasai —akin.

¹⁴Jatianra Sansonman moa shinanmanres onanti, jato yoia iki: “Ja piainoaxa piti jokona iki; jainoax ja koshii-bakeaxa bata jokona iki”, akin. Kimisha nete pekábira jabaon jaweraki ikárin

ixon ja shinanmanres onanti atipanyamakana iki,

¹⁵jaskákinra jawen chosko iti neten Sansonman awin neskáakin yoikana iki: —Min benepari noa oinxonwepanon, ja shinanmanres onanti iká noa yoinon, ikaxbi noa yoiamaketiánra, miayabi min papan rarebobo non menoai. ¡Non jisára maton noa kenaa iki, noa jayata jawéki bichínnoxonres! —akin akana iki.

¹⁶Jatian ja ainbo Sansón oinni kaxon, winiananbi neskáakin yoia iki: —¡Miara eon keenyamai! ¡Miinra ea omisai! Nokon kaibobora westíora jaweki shinanmanres onanti min jato yoia iki, ikaxbi jawe yoií ikarin ixon min ea yoiamaa iki —akin. Jatian Sansonman yoia iki: —Nin nokon papa betan titara, en yoiamabobi iki, jaskara ixonra en mia yoitimabobi iki —akin.

¹⁷Ikaxbira ja ainbo kanchis nete senen, fiesta keyotai kaman, ja pataxbi ikax wini jenéyamaa iki, jainxonra kikin hakin tearesa iki, jaskáaboxonra kanchis nete senenshaman, ja yoií iká keshamaa iki. Jatianra ja ainbaon jawen kaibobobiribi kaxon keshana iki.

¹⁸Ja kanchis nete bari jiki amabira, boxon filisteobaon Sansón yoikana iki: “Ja mishkin winoa batara jawebi yamake, ja león winoa koshira jawebi yamake”, akin. Jatianra Sansonman jato yoia iki: “Nokon bití ainbaon mato keshanara, jaskara yoií iká, maton onanke”, akin jato aká iki.

¹⁹Jatianbira Ibon shinanman Sansón iboaa iki, jatianra Sansón Ascalónhain kaa iki, jainoara kimisha chonka joni retea iki, jaton chopabo jato bichinxonra, jaskati yoií iká onanabo jan jato kopía iki. Japekáora jawen papan xobonko kaai, sínáyabi kaa iki,

²⁰jatianra Sansón betan raenanai joni, jawen awin menikana iki.

15¹Moa jawetio basi iitira, Sansón trigo tsekatitian jawen awin oinni kaa iki, kakinra westíora cabra

bake boa iki. Ja nokoti kaaira neskata iki: —Eapari nokon awin oinni jawen xobonko jikibanon —iki. Ikaxbira jawen rayosen jikimakashamaa iki,

²Jaskáakinra neskáa iki: —Moara mia kenyamabirai ixonra, nokon bake ja mibé raenanai jonibi en menia iki. Ikaxbi jawen wetsa chiníra ja bebon metsá iki; jawen reken bititianbi jakaya min biara jakon iti iki —akin.

³Ikaxbi Sansonman neskáakin yoia iki: —¡Ramara jake jakopi filisteobo en jato kopiti! —akin.

⁴Jaskákaini kaxonra, Sansonman kimisha pacha jina sopó maxó yatana iki, jaskáaxonra rabébo jaton jinanbi chinexpakexon, westíora tiríti akábo rabé jinanko chinexpakea iki,

⁵japekáora ja tiríti akábo keteaxon, filisteobaon wainko botankanon ixon ja maxobo jenea iki. Jaskáabохонra, ja trigo xatekanayabi ja niabo, jainoax uva jiwiabi, olivos jiwiboribi jato menomaana iki.

⁶Jainxonra filisteobaon tsonki noa jaskáa ixon onankaskana iki, iikaxon Sansón betan raenanai jonibi jawen rayosen, jawen awin meninaxon jayaoma banémaa ixonra, jan kopi-kaakin noa aká riki ixon onankana iki. Jaskati boxonra, ja ainbo betanbi jawen papa menokana iki.

⁷Jatianra Sansonman jato yoia iki: —Enbix janekaatananra, matonbi jaskara aká iketian en mato yoiai. Mato kopitaxparira ea tantiti iki —akin.

⁸Jaskati sináxonra, moa jainxonbi jato retepakea iki. Japekáora Etam shanka kini meran Sansón jaai kaa iki.

Sansón itan burro koixao

⁹Filisteobora beax Judáin ikana iki, jainoaxa ja Koi Xao akanai kaman janbiskana iki,

¹⁰jainoara Judábaon jato yokata iki: —¿Jawekopi nobé reteanankasi mato

bekanarin? —akin. Jatian jabaon neskáa iki: —Sansón yatankasi noa bekana riki, janbi noa aká iken noa kopíanon ikax —akin.

¹¹Ja ninkátaananra, kimisha waranka Judá jonibo, Etam shanka kininko bokana iki, boxonra Sansón yoikin neskáakana iki: —¿Filisteo jonibo riki, noa winoa koshibo ixonki min onanyamaa iki? ¿Jaweati min noa jaskara jawékiain banékinnarin? —akin. Jatianra Sansonman jato neskáa iki: —Enriki ja filisteo jato jaskáa, jatonribi ea jaskáa iketian —akin.

¹²Jatian jabaon yoia iki: —Noara bekanke ja filisteobo meninoxon mia yatani —akin. Ikaxbi Sansonman jato yoia iki: —Ea akonkin yoikanwe, matonbiki ea reteyamai —akin.

¹³Jaskáara jabaon ponté yoikana iki: —Nonra mia reteyamai. Yatanxonresa mia non filisteobo meniai —akin akana iki. Jaskáaxonra rabé bená risbi rastonman nexaxon, ja kini meranoa pikobainkin bokana iki.

¹⁴Ja boi Koixao akanainko nokókainaitianra, filisteobo jato bechi bei raro-shamani koshin saí ikana iki. Ikaxbira Sansonman Ibon shinanman iboa ixon ja ponexkana betanbi menexkana lino risbi raston payo keskáakin ras aka iki;

¹⁵jatianbira westíora burron koixao paxabirespari bixon, westíora waranka filisteo jonibo jato retea iki.

¹⁶Japekáora neskata iki:

“Ja burro koixaon en jato akára, westíora itan rabé tsamá iká iki.

Ja westíora burro koixaonra, en waranka joni retea iki”, iki.

¹⁷Jaskata pekáora ja koixao wishkoa iki, jakopira jain janekana iki, Ramatlehí, akin.^b

¹⁸Jatianra ikonbiresi nomikin Sansonman Ibo Dios neskáakin yoia iki: “¿Jawekesakayarin, ea akonbireskin reteanantiainbo jato kananmatanani,

^b 15.17 Hebreo joinra koixao manan iki, iká iki.

rama nato mia Dios ikonhaismabo xaranmea ea min nomi retemai?” akin.

¹⁹Jatianra Diosen ja xantóain jene jokonmaa iki, jainoa jene jokonai xeaxa, Sansón shinan koshiinakaina iki. Jakopíra ramakamanbi, ja wean janekanai, En-hacore, akin.

²⁰Rabé chonka baritia Israelbaon koshi Sansón inontianra, filisteobaon ja mai iboakana iká iki.

Sansón Gazanko iká

16¹Wetsa netera Sansón Gaza jemanko kaa iki. Jainra westíora tsini ainbo meraa iki, jabé oxanoxa jawen xobonko baneta iki.

²Jatianra ja Gaza jemamea jonibaon Sansón ja jeman kaa ninkáxon, jatíbi xepóti ja netebi jema katemakin koirankana iki. Ikaxbi nete xabataitian retei benoxon shinanbainira, moa yaméketian tantii bokana iki.

³Ikaxbi Sansónra yamé pochinikon kamánres oxaa iki. Ja jatian wenikaini kaxonra, jatíbi jan xepoti koshiaaboyabi tsekaxon, iabainkin Hebrón bekeiba manan bochiki boá iki.

Sansón itan Dalila

⁴Japekáora Sansón westíora ainbo Dalila janeyaton, jaonshaman keena iki, jara Sorec teshanpain jaa iká iki.

⁵Filisteo joni koshibaonra, Dalila oinni boxon yoikana iki: —Sansón paraxon yokáwe itan benawe jaweranoaxki jawen kikinbires koshi joai ixon, jainxon jawekeskaxonmein nonharestaan nexayonti iki ixon. Min jaskáketianra, noa westíorabaon westíora waranka pacha plata koríki mia non meniti iki —akin.

⁶Ja ainbaonra Sansón neskáakin yoia iki: —Eapari yoita, jaweranoaxkayaki min kikinbires koshi joai ixon, ¿Jawekeskaakin mia nexaaki mia choro-kootima iki? —akin aká iki.

⁷Jatian Sansonman neskáakin yoia iki: —Kanchis kanóti risbí

benáshamantonin nexakanara, nokon koshi yamaax, moa wetsa joni keskáresibi ea iti iki —akin.

⁸Jatianra, filisteo joni koshibaon Dalila kanchis kanóti risbí benáshaman boxonkana iki, jatianra Dalilanin jan Sansón nexaa iki.

⁹Jaskáaxonra ja ikanainko moamabi jaweti joni jonémaa ikax, Dalila koshín saí ika iki: —¿Sansón miara filisteobaon yatankanai! —iki. Jatianra Sansonman ja risbí ras aka iki, risbí meno keskáakin. Jatianra filisteobaon, jaweranoaxki jawen koshi joai ixon onanyamakana iki.

¹⁰Jatianra Dalilanin neskáa iki: —¿Miinra ea parana iki! ¿Minra ea jansoaa iki! Ikaxbi ramara ea min jaskáatima iki, eakaya yoipariwe, jawekeskaxonki en mia nexati iki —akin.

¹¹Jainxonra Sansonman yoia iki: —Risbi benáshamanbaon jawetianbi jan jawebi akámaton, min ea nexaara, wetsa joni keskábiresibi ikax ea koshioma iti iki —akin.

¹²Jatianra Dalila risbí benáshamanbo bixon, jan nexayonax koshin saí iribaa iki: —¿Sansón miara filisteobaon yatanai! —iki. Jatianra jakiribi jato ikainko jaweti joni, jan joneribia iká iki; ikaxbira Sansonman ja bená risbibo wirish yoman akáakin ras aká iki.

¹³Jatianra Dalilanin Sansón neskáa iki: —¿Minra ea parankin jeneyamai! ¿Minra ea jansoakin jeneyamai! ¿Ea yoiwe jawekayaki en mia nexati iki! —akin. Jainxonra Sansonman yoia iki: —Minra ati iki, jan yoman chopakanaiki nokon boo kanchis ronokaxo axon, ja jiwiki kamayakin nexaxon kikinakin tasakin. Jaskáara moa nokon koshi yamaax moa wetsa joni keskábiresibi ea iti iki —akin. Jatianra Dalilanin Sansón oxamaa iki, jaskáaxonra jawen boo bixon kanchis risbí axon ja toroakana chopaki kamayaa iki,

¹⁴jaskáa pekáora, maikibi kikinakin jiwí tasaax jakiribi koshin saí ika iki:

—¡Sansón miara filisteobaon yatanai!
—iki. Ikaxbira Sansón weníkin, ja chopayabi kamayaxon, maikibi jiwi tasaa ikenbi tsekaa iki.

¹⁵ Jatian ja ainbaon neskáakin yoia iki: —¡Jansó! ¿Jaweakikayaki mia iká iki, ea akí eara mion keenai iki? Natoyanixa mia kimishai eki shiroai, itan ea min yoiampari iki jaweranoaxkayaki ja min koshi jatíbi joai ixon —akin aká iki.

¹⁶ Jaskáakin ichayoraakin Dalilanin tearesa itan jatíbitian japacho yokatara, moa jatsanyonax Sansón mawá-tinin keena iki;

¹⁷ jaskákinra Sansonman ja senenainbi Dalila, jawen joné jawéki keshana iki, neskáakin: —Tsonbira boo ea xatenanhisma iki, pikotamatianbira ea Diossenabiribi iti iká iki, jakopira ea nazareo iki. Jaskatira nokon boo ea xatenankana, moa koshi yamaax itan bebonbires yosma ikax, ea moa wetsa joni keskábiresibi iti iki —akin.

¹⁸ Jatian moa jawen joné jawéki onanxonra Dalilanin, filisteo joni koshibo keshanti jato raana iki: —¡Ramakaya bekanon, Sansónmanra jawen joné jawéki ea moa meramake! —akin jato aká iki. Jaskáara jabo jaton plata koríki bibaini ja oinni bokana iki.

¹⁹ Jainxonra Dalilanin jawen kishín tepinxon Sansón oxamaa iki, jaskáxonra jawen boo kanchis risbí aká iki, jaska-taananra ja boo risbiaabo xatenon ixon, westíora joni kenaa iki. Japekáora ja ainbaon Sansón ramiakin peoa iki,

²⁰ jainoaxa koshín saí iribaa iki: —¡Sansón, miara filisteobaon yatanai! —iki. Jaskáa jishtenxonra Sansonman shinanna iki, moa ipachoi keskati xabakatai, ikaxbira eara moa Ibon jeneke ixon jan onanyamaa iki.

²¹ Jatianra filisteobaon Sansón yatanxon, jawen bero tsekanankana iki, jaskáaxonra Gaza jemanko Sansón bokana iki, jainxonra bronce cadenanin nexaxon cárcel meran axon, jawéki renetiain teemakana iki.

²² Ikaxbi jainoax, jawen boo nenketi peokooribia iki.

Sansón mawata

²³ Filisteo joni koshibora, moa kananax raroanan jaton dios dagón, jawéki menoxoni tsinkikana iki. Jaskatira neskati bewakana iki: “Non rawí Sansónra non diosen noa menike”, iki.

²⁴ Jaskákanai ointaananra, wetsa joniboribi bewananbi jaton dios rabii neskákana iki: “Non rawí Sansónra non diossen noa menike, jan non waibo noa keyonana iketian jainxon non kaiboboribi ichabires noa retenana iketian”, iki ikana iki.

²⁵ Ikonbiresira rarokana iki, jaskákinra jaki shironoxon Sansón jatoiba bokanti yokákana iki. Cárcel meranoa pikoaxa jaon shirokana iki, jainxora rabé witá xaran nichínkana iki.

²⁶ Jatianra Sansonman jan metsonxon boai bake neskáakin yoia iki: —Ea boxon nato xobo jan koshia witábo ikainko ea nichinwe, jabo tii akax jaki koshitininra ea keenai —akin.

²⁷ Jaton dios rabiti xobonkora, jatíbi filisteo joni koshiboyabi, ainbobo itan benbobo ikonbiresi weikana iká iki. Sansónki shirokanaitianra kimisha waranka jonibaon bochikixon oinkana iki.

²⁸ Jatianra Sansonman orankin Ibo yoia iki: “Enra mia yokatai Ibó, jakiribi ea min shinanon ixon, ea koshi meniwe, enra filisteo jonibo jawetianbi awetsayamanoxon nokon rabé bero kopí en jato kopíkasai”, akin.

²⁹ Jaskátaananra, naponbekonshaman kikinakin jan xobo koshia rabé witá, jawen mekenman benaa iki, jatian jawen rabé mekemanbi jaki koshikainaxa,

³⁰ saí aka iki: “¡Nenoaxa filisteobo ebé mawákanai!” iki. Jatianra jatíbi jawen koshiaxon Sansonman werana iki, filisteo joni koshiboki, itan jatíbi jain iká jonibokira ja xobo poxókin jato

Sansonman xobo poxaketian jabé icha joni mawata.

keyoa iki, ja jiriatian jato keyoni winobainbiresa, Sansonman mawákin jato keyobaina iki.

³¹ Japekáora Sansonman wetsabo jaton jatfbi rarebo betan bexon, jawen

yora bikana iki, jainxonra, Zora betan Estaol jema naxaran jawen papa Manoanin mai kininko Sansón miinkana iki. Rabé chonka baritia senenra, Sansón israelitabaon joni koshi iká iki.

RUT

Elimélec betan Noemí jaton bakeboya Belénhainoax Moabhain kaa

Elimélecnin rarebo Moabhain iká

1 ¹Ja Israelbo joni koshibaonres jato ikinna inontianra, ja main jatíbiain jawékiatinin ikana iki. Jatianra westíora joni Judá main iká Belénhainoa, jawetio basires Moab main jaai, jawen awin itan jawen bake rabéya kaa iki.

²Ja jonin janera iká iki Elimélec, jawen awinin jane iká iki Noemí, jatian jawen bake rabékan jane iká iki Mahlón betan Quelión. Jabora efrateo jonibo iká iki, ja iki Belénhainoabo iki iká. Ja Moabhain nokotaxa, jain jaai banékana iki.

³Ikaxbi iiti jawen bene Elimélec mawáketianra, Noemí jawen bake rabéyares baneta iki.

⁴Jaskara iitira jabo, rabé moabita ainbo betan wanokana iki; ja westíoran jane iká iki Orfa, wetsa iká iki Rut. Jatian jain jakana moa chonka baritia seneni kaaitianra,

⁵Mahlón betan Quelión mawata iki, jatianra Noemí moa bakeoma itan beneoma, jabichoshoko baneta iki.

Noemí itan Rut Belénhain kaa

⁶Wetsa netera Noemíman Ibon jawen jonibo noibaxon, Judáin moa jawékiatinin iti jenémaa, yoikanai Moabhainxon ninkata iki.

⁷Jatianra moa Judáin karibati shinanna iki, jaskataxa jawen babán ewaboya jainoax moa kaai pikota iki;

⁸ikaxbi bain kakinra jato yoia iki: —Banetax, maton xobonko botan-kanwe, maton tita betan iki. Ibon

jatíbitian mato noibakin jakonhabanon, nokon bakeboyabi maton ea ikínkatitai keskáribiakin,

⁹jainxon mato jakiribi benomabanon, jaskatax mato jakon janon —akin jato aká iki. Jato jaskáa pekáora Noemíman moa kanoxon, jato betsó aká iki, ikax-bira ja ainbobo winia iki,

¹⁰jainxonra yoikana iki: —¡Noara kayamai! ¡Noara mibébi min main baneti kaai! —akin.

¹¹Jabaon jaskáa, Noemíman jato teaa iki: —Botankanwe, nokon noi baban ewabó ¿Jaweakiki mato ebé kakasai? Enra iikaxonbi mato betan wanoti wetsa bakeati jisáma iki.

¹²Maton xobon moa banétankanwe. Ea jakiribi benoti ikaxbira, moa ea bebon yoxanhira iki, jawekeska ikax jan manáti japariketianra, nato yamébi benotaanan en jaweti bakeakeana iki,

¹³¿Matonmein aniai kaman, jabo betan benonoxon manakeana iki? ¿Matomein jabo manai benoyamakeana iki? Iamarakeanke, nokon bake ainbobó. Ibonra akonbireskin en masá teneti eki raana iki, ikaxbi nokonara iti iki, maton masá teneaitian oinnax, bebonbires masá shinanti jawéki —akin.

¹⁴Jaskáakin yoiara, jabo jakiribi wini-kana iki. Ja senentiainbira, jawen baban ewa Orfanin moa kanoxon betsó aká iki, ikaxbi Rut-ra jabébi baneta iki.

¹⁵Jatianra Noemíman yoia iki: —Oinwe, mia keskariibi nokon baban ewara, jawen main itan jawen diosboiba kaai banetai. Miaribi jabé katanwe —akin.

¹⁶ Jatian Rutkan yoia iki: —¡Ea yokáyamawe mia jenenon ixon itan miiba-keax ochónon ixon! Jaweranoki mia kaai, jainribira ea kati iki, jainoax jaweranoki mia jaai, jainribira ea jati iki. Min jonibora nokon joniribi iti iki, itan min Diossa nokon Diossibi iti iki.

¹⁷ Jaweranoki mia mawatai, jainribira ea mawáti iki, itan jainribira ea miimeeti iki. ¡Abánon Ibo Diossen mia jeneketian, ea akonbireskin masá tenemakin, mawáxonparira en mia jeneti iki! —akin.

¹⁸ Jatian Noemíman oinna, Rutkan jabé kanoxon akonkin shinanna iketianra, moa teaboreshamaa iki,

¹⁹ jaskati kaaxa ja rabé, Belénhain kaman nokota iki. Ja Belénhain kaax nokóketianra, jatíbi jonibo anibiresi shinan rarokana iki. Ainbobora neskata iki: —¿Natoki Noemíma iki? —iki.

²⁰ Ikaxbi jan jato yoia iki: —Noemí akin ea moa janeyamakanwe; Mara akinkaya ea janekanwe, jatíbi atipana Diossenra ea akonbireskin jakonma shinanya imaa iki.

²¹ Ea nenoax pikonontianra, ea jatíbia iká iki, ikaxbi ea rama joára kikin jawebioma iki, jaskara Ibo keena iketian. ¿Jaweatiki maton ea Noemí akin janeai, jatíbi atipana Ibon eki jakonmaaxon ea masá tenemaa ikenbi? —akin.

²² Jaskatax Noemí, jawen baban ewa Rut moabita ainbo betan, Moab mainmeax Belénhain kaa iki. Jatianra ja Belénhainxon cebada tsekakin, peokanaitian nokókana iki.

Rut Boozsen wainko iká

2¹ Noemímanra jawen bene Elimélec kopí, westíora joni rareboa iká iki, jawen janera iká iki Booz, jara iká iki icha jawékia ikax, kikinni ninkakaatai.

² Wetsa netera Rutkan Noemí yoia iki: —Ea wainko ranwe, jawekeska ixon ja tsekai teetaibaon, epekáo jokin ja texkanbo topiwe akin ea atitian riki —akin. Jaskaa yoia iki: —Katanwe nokon bake ainbó —akin.

³ Jaskaa Rut wainko kaa iki, kaxonra ja teetaibaon texkan jeneabo tsekaa iki. Jakonresira iká iki ja Elimélecnin rarebo Boozsen wainkoshaman kaa.

⁴ Jatianra Belénhainoax nokóxon, ja tsekai teetaibo Boozsen jato yoia iki: —¡Ibora mato betan iki! —akin. Jatianra jabaon neskáa iki: —¡Miaribi Ibon jakonhabanon! —akin.

⁵ Japekáora tsekai teetaibaon koshi, Boozsen yokata iki: —¿Tsoa jonin xontakorin oa? —akin.

⁶ Jaskaa ja teetaibo oinnaitonin yoia iki: —Noemí betan Moabhainoax joá moabita xontako riki.

⁷ Eará yokáke, ja tsekai teetaibo pekáokea texkanbo topinoxon, moa yamékiribi teeti peokoowana riki, ramashokobira shokores tantii joke —akin.

⁸ Jatianra Boozsen Rut yoia iki: —Ninkáwe, nokon bake ainbó, wetsa wainkobo ja texkan topi kayamawe. Nenobi banéwe, nokon yonoti ainbobo betan.

⁹ Jainoaxa mia karesti iki ja tsekai teetaibo oinnax. Moara nokon yonotibo jaskara itibo en yoike, mia jaweayamakanon ixon. Jawetianki mia nomiai, ja onpax bikana chomon ikábo oinxonra min xearesti iki —akin.

¹⁰ Jatianra Rut, iresama joni iketian, mai tii anon kaman beotaanan Booz yokata iki: —¿Jaweatiki ea wetsankonia ikenbi, eonbiribi keenxon min ea ayorakin jakonhai? —akin.

¹¹ Jatianra Boozsen neskáa iki: —Enra jatíbi ayorakin onanke, ja min bene mawata pekáoki, jawen tita min jawekeska aká iki ixon, jainxonribira en onanke, min onanama jonibo noa ikenbi nobé jaai jonoxon, min aniboyabi mato jain ja mai min jenebeiraná.

¹² ¡Mia Diossen kopíabanon! ¡Abánon Israelbaon Ibo Diossen, min jaki koshinoxon benaa iketian, jatíbi min aká kopí, mia jan kopíakin! —akin.

¹³ Jaskaa ainbaon yoia iki: —Minra ea bebonbires jakonhai, itan min joinribira

ea akonbireskin raromai. Eara min noibabainxon yoyo ake, westíora min yonoti ainbo keská ea ikenmabi —akin.

¹⁴Jatian moa piti hora iketian kenaxonra, Boozsen Rut yoia iki: —Neri jowé, westíora pan pakex bixon, nato jayá piti yochi jeneaton pokowe —akin. Ja tsekai teetaibo betan Rut yakáketianra, Boozsen bero tobán menia iki. Jatianra potonon kaman ja ainbaon piá iki, itan texeayona iki.

¹⁵Japekáora jakiribi texkanbo topii kaxon, Boozsen jawen yonotibo neskáti yoia iki: —Jaweyamakanwe, abanon ja cebada tsamana manainkoniaboribi bikin. Bechiteyamakanwe.

¹⁶Jainxonribi ja neanoxon bikin maanhareskanwe, abánon járibi bikin, ¡Tsonbi ja teayamakanwe! —akin jato aká iki.

¹⁷Jaskákietian Rutkan, yametai kaman Boozsen wainkonia texkanbo tsekaa iki. Jatian jan tsekaa xemeara, rabé chonka kilo winoa cebada iká iki.

¹⁸Jatian moa jemanko baneti kakin bero papibaini kaxonra, jawen benen tita oinmaa iki. Japekáora, ja piti texeawana bixon, Noemí menia iki.

¹⁹Jatianra Noemíman yokata iki: —¿Jaweranoki mia rama teeta? ¿Jaweranoaki min ichaira texkan tsekaa? ¡Jaskáakin jan mia akinna joni, jakon ibanon! —akin. Jatianra Rutkan jawen benen tita, tsobéki teebaitai ixon yoia iki: —Ja joni ea jabé teebaitaitonin jane riki, Booz —akin.

²⁰Jatianra Noemíman yoia iki: —¡Ibon jakonhabannon! Jara nokon bene mawataton ochómakea rarebo iki, jakopíra ja senenhakin noa koirannai. Janra rama noa jakonhake, ja nobé ikátiabo mawatamatian jato akátiai keskáribiakin —akin.

²¹Jatianra Rutkan yoiboresa iki: —Jainxonribira ea yoike, jawen yonoti ainbobo betan ja tsekakin keyokanai kaman ea teeresnon ixon —akin.

²²Jatianra Noemíman jawen baban ewa neskáa iki: —Nokon bake ainbó, en

oinnara jakon iki, jawen yonoti ainbobo betan mia banéti, jatianra wetsa wainkobo mia katima iki, itan mia tson teatima iki —akin.

²³Jaskáakin yoiara Rutkan, Boozsen yonoti ainbobo betan, cebada betan trigo texkanbo keyonon kaman tsekaboresa iki. Jain kamanra, jawen benen tita betan Rut jaa iki.

Noemíman Rut benomati shinanna

3¹Wetsa netera Noemíman Rut yoia iki: —Nokon baké, mia jabé jakon jatira min bene iti en mia benaxonai.

²Oinwe, mia jawen yonoti ainbobo betan teepachoai Boozsa, nato yamé jawen wainko tseká berobo payani kaai.

³Neskara awé: Nashiax, min jakon chopá saweax ininmewe, jaskatax kaxon Boozsen jawékiatian jonéxon ointanwe, pikin itan seakin senenhamatianbira min onanmatima iki.

⁴Jaweranoki oxai rakatai ixonra, min jakonhakin ointi iki. Jatian moa iketianra, jan tapota rakoti rabitaanan mia jain rakáti iki. Japekáora jaweki min ati iki ixon, janbi mia yoiti iki —akin.

⁵Jaskaa Rutkan yoia iki: —Jatíbirá ja min yoia keskábo en ati iki —akin.

⁶Jatianra Rutkan wainko kaxon jatíbi jawen benen titan yoia keskábo aká iki.

⁷Jatianra Booz, moa pixón xeax raro-shaman iká iki. Japekáora, ja berobo pataxbi oxai rakata iki. Jatian shokores itaanra Rut, já ikainko netéshamanax nokóxon, jan tapota rakoti tabitaanan jain oxai rakata iki.

⁸Jatianra yamé pochinikon, ratéresi Booz besoa iki, ja ranbékin jawen taenko westíora ainbo rakata iketianra rateta iki.

⁹—Jaskatax ratéxon ¿Tsoarin mia? —akin Boozsen aká iki. Jaskáa Rutkan yoia iki: —Ea riki Rut, min yonoti ainbo. Miara nokon ochómakea rarebo iki, jaskara ixonra ea min koiranti iki. Ea keenai riki, ea min awinhakin bitín —akin.

¹⁰ Jatian Boozsen yoia iki: —¡Mia Ibon jakonhabanon! Moabo jaskatama ikaxbira min bene wayon mekéxonkin min akonkin senenhai. Ramara mia onanti ike. Jakonra ikeana iki ea winoa bake-ranoncha min benaa, jawékia iamax jawékioma inonbi, ikaxbira min jaskara ayamake.

¹¹ Rakéyamawe, nokon bake ainbó, jatíxonbira nokon jemameabaon mia onanke, miara min iká jakon ainbo iki. Jakopíra, ja min yokatabo en mia axonti iki.

¹² Ikon riki, miara nokon ochómakea rarebo iki, ikaxbi eabi winoa min ochómakea rarebora wetsa jake.

¹³ Nato yamépari nenobi banéwe, bakish yamékirira non onanti iki, ja rarebo ixon ati jawéki senenhakinki, mia koirantiki ixon. Ikaxbi mia ayamaitianra, Ibo bebon en mia yoiai, enra mia atiki ixon. Ramapari nete xabatai kaman moa oxawe —akin aká iki.

¹⁴ Jaskáakin yoia Rut, ja yamé Booz patax oxaa iki. Ja wetsa nete xabataitianra, kikin yamépari ikenbi wenita iki. Boozsenra shinanna iká iki: “Nato ainbo wainko joára, tsonbi onanama iti jake”, ixon.

¹⁵ Jatianra Boozsen yoia iki: —Min perakoti jopexon jakonhakin tewanwe —akin. Jatian Rutkan rakoti tenwanai kamanra, Boozsen chosko chonka kilo winoa cebada napóxona iki. Jaskátaananra moa botanon ixon akinkin iamaa iki, jainoax ja ainbo moa jemanko kaa iki.

¹⁶ Jatianra Rut jawen bene wayonman titaiba nokóketian, neskáakin yokata iki: —¿Jawekeskaki mia iká, nokon bake ainbo? —akin. Jatianra Rutkan jatíbi Boozsen jaskáakin já akinnabo yoia iki,

¹⁷ Jainxon yoiboresa iki: —Nato jatíbi cebada menikinra, ea yoike: ‘Min benen titaiba baneti kaira, mia jawebioma katima iki’ —akin.

¹⁸ Jatianra Noemíman yoia iki: —Nokon bake ainbó, ramara,

jawekeskaki winotai ikax mia manápariti iki. Nato jawéki ramakamanbi benxoyamaitianra, nato joni tantitima iki —akin aká iki.

Rut betan Booz wanoa

4 ¹ Iiwanaxa, Booz ja jema xepotiainko yakati kaa iki, jainra iká iki jonibaon tsinkí akai. Jatianribira jan yoiibata jaton rarebo winotaitian Boozsen neskáa iki: —Ninkáwe, nenopari yakatiwe —akin. Jatianra ja rarebo jain kaax yakata iki.

² Jatianbira Boozsen ja jemamea chonka joni koshibo jato kenaxon, jabé yakáti jato yoia iki. Jatian moa jabo yakákanketianra,

³ Boozsen jawen rarebo neskáa iki: —Noemímanra Moabhainoax baneti joxon, non rarebo ikátiai Elimélecnin mai maronoxon shinanna iki.

⁴ Eara mia onanmatin keena iki, jawekeska ikax, miara marotininbira keenti iki ixon, ramabira min biti atipanke neno nobé ikábo bebonbi, itan nato jemamea joni koshibo bebonbi, jabaon onannon ixon. Míara Elimélecnin ochómakea rarebo iki, jaskara ixonra jawen mai min marokin biti iki. Ikaxbi mia maroyamakinra, ea min onanmati iki, jaskarabo jato akinti kopíra ea mii pekáokea iki —akin. Jaskáa ja rarebonin yoia iki: —Ea maromabanon —akin.

⁵ Jatianra Boozsen onantiakin yoia iki: —Minra onanti jake, jawerato joniki Noemíman main maroai, jara iamama Rut betanribi wanoti iki, ja benomaya moabita ainbo betan, ja mai jawen bene wayonman jane keyotima kopí —akin.

⁶ Jaskáa ninkátaananra, jawen rarebonin yoia iki: —Jaskara ikenra ea maromatima iki, bixonbira nokon jawékibo en jakonmaati iki. Ikaxbi mia marotinin keenkin ja mai biwé; eakaya marotitianbira en mia imati iki —akin aká iki.

⁷ Jaskarabo inontianra, Israelhain westíora axé ja iki: jawetianki westíora

jonin, jawen rarebo jaskati iketian wetsa joni akinnai, iamax jawetianki maroxon iamax maromaakin senenhai, ja meniaton o ja maromaatoninra jawen tasaweti, jopétaanan ja wetsa joni meniai iká iki. Ja nato axekan yoiai keskáakinra,

⁸Boozsen rarebonin jawen tasaweti jopétaanan, ja Booz menikin neskáakin yoia iki: —Mia marowe —akin.

⁹Jatianra Boozsen, yosiboyabi itan jain ikábo neskáa iki: —Mato jatíbi riki rama, ja Elimélec, Quelión jainoax Mahlón, jabaon mai en Noemí maromaitian oinnaibo.

¹⁰Jainxonribira maton onanai ja Rut, moabita benomaata ainbo, en awinhakin biai, ja main jawen bene wayonman jane jatíbi jonibaon jane iká kirikain Mahlón iká toxkotima kopí. Jaskáara ja Mahlónman jane, jawen kaibobo xaranmeax keyotimaa iki, nin nato jemameaxbi shinanbenokantima iki. Mato riki rama ea onanabo —akin aká iki.

¹¹Jatian ja yosibaon itan jatíbi jain ikábaon yoikana iki: —Jenjen, noabo riki. ¡Ja min biai ainbo abánon, Ibon Raquel betan Lea keska imakin, jainoax jatíbi israelitabo noa kaia iki! Jaskara iketian mia iwé, Efratankonia kikin ninkakatai joni, Belénhainxon onan-shamankana joni.

¹²Abánon Ibon ja ainboki mia icha bakeamakin. Jatianra ikonbires rarebaon kaia mia iti iki, ja Tamar betan

Judakan bake, Faresnin aní keskáakin —akin aká iki.

¹³Jaskáxonra Booznin Rut bia iki. Jainoaxa jabé yoranketian, Ibon tooma iki, jainxon westíora benbo bakea iki.

¹⁴Jatianra ainbobaon Noemí yoia iki: —¡Ibo rabinon akanwe, jan mia koiranti westíora baba mia menia kopí! ¡Ja min baba Israelhain jakon ninkakabanon!

¹⁵Janra mia yoxanshoko iketian shinan raromati iki itan akinti iki, min babán ewan bake ixon, jaon riki mia ichabires keena itan jara mina kanchis bakeyata winobainbires jakon iki —akin aká iki.

¹⁶Jaskáa Noemíman ja bake bixon ikota iki, itan moa koiraanan anianoxon bia iki.

¹⁷Ja oinnaxa ja patax iká ainbobo neskata iki: —¡Noemíra moa westíora bakeya iki! —iki ikana iki. Obed akinra janekana iki. Jára Isaíkan papa itan Davidkan papashoko iká iki.

Davidkan rekenbo

¹⁸Natobora Faressen chiní bakebo iká iki: Faressa iká iki, Hezrónman papa;

¹⁹Hezrónra iká iki, Ramman papa; Ramra iká iki, Aminadabnin papa;

²⁰Aminadab iká iki, Naasónman papa; Naasónra iká iki, Salmónman papa;

²¹Salmónra iká iki, Booznin papa; Boozra iká iki, Obednin papa;

²²Jatian Obed iká iki, Isaínin papa; jainoax Isaí iká iki Davidkan papa.

1 SAMUEL

Samuelnin japari wishaa kirika

Diossen westíora bake Ana menia

1 ¹Efraín mananman iká, westíora jatín jane Ramá ikáinra iká iki, westíora joni Zufnin rarebo jaa, jawen jane Elcana. Jara iká iki Jerohamman bake, itan Eliúnin baba. Jawen papashokon papara iká iki Tohu, ja Zufnin bake, ja Efraínnin rarebo.

²Ja Elcanara iká iki rabé awinya, Penina betan Ana. Ja Peninara iká iki rabé bakeya, ikaxbi Anara iká iki jayaoma.

³Jatíbi baritiatiibira Elcana, jawen jemameax Silonko kaai pikókatitai, jainxon jatíbi atipana Ibo rabianan itan jawéki menixon menoxoni. Jainra sacerdote Elikan bake rabé iká iki, jaton janera Ofni betan Fines iká iki, jaboribira Ibon sacerdotebo iká iki.

⁴Jatian ja Elcananinra, ja jawéki Dios menixon menoxonaitiibi, Penina jatíbi jawen benbo bakeboyaxon itan jawen ainbo bakeboyaxonbi jawékianon ixon jato piti menikatitai,

⁵ikaxbi ja Anara bebonhira noia ixon jakon pitishamanbores menikatitai, Ibon bakeaisma imaa ikenbi.

⁶Jakopíra, Penina ja rawía ikax, jaki sinati shirokatitai, jawen shinan naman akananti kopí, Ibon bakeaisma imaa iketian.

⁷Jaskatira baritiatiíbi, ja Ibo rabiti xobonko Ana kaatian, Penina jaki sinákatitai; jaki jaskataitian winikinra Anan piamakatiai.

⁸Jaskákinra jawen bene Elcananin neskáakatiai: “Aná, ¿Jawekopíki mia winiai? ¿Jawekeskati onískinki min

piamai? ¿Eaki mina, ja chonka bakeyaati winobainbires jakonhirama iki?” akin.

⁹Ja Silonko inontianra, iitibi piá pekáo Ana wenita iki. Jatian ja sacerdote Elí iká iki, ja Ibo rabiti xobo xepoti ochóma jikitiainko, westíora ani yakatinin yakata.

¹⁰Jatian Ananra jakonmabires shinan kin itan winiananbi Ibo yokákin neskáa iki,

¹¹neskara axontira yoia iki: “Jatíbi atipana Ibó: Ea min yonoti ainbaon masá shinannai min oinna jakon iketian, itan ea shinanxon, westíora benbo bake min ea meniketianra, jatíbitian min tee anon ixon en mia meniti iki, jatian min tee ati en menia onanti inon ixonra, jawen boo en xatenantima iki”, akin.

¹²Jaskati Ana basiora Ibo bebonmeax yoyo ikaitianra, Elikan jawen kexain oinna iki;

¹³ikaxbi ja ainbora shinan meranres yoyo ika iki. Jawe joibi ninkáyamakinbira; jawen kebí koshiares oinna iki. Jatianra Elikan paenaxa iitai ixon shinanna iki,

¹⁴jainxonra yoia iki: —¿Jawetio basiki mia paenai? ¡Moa pae xekin jenewe! —akin.

¹⁵Jatianra Anan yoia iki: —Jaskarama riki íbó, jawe paebira en xeaama iki, ea riki masá tenei oniskin, Ibo bebonxon jakon shinan bikasi.

¹⁶Eara jakonma ainbobira iki ixon shinanyamawe, eara nato netebo Dios yokati iki, ayorakin jaakinres shinanni, itan iorai onisai kopí —akin.

¹⁷Jatianra Elikan yoia iki: —Masá shi-nanyamai jakonbires katanwe. Abánon ja Israelbaon Diossen ja min yokata jawéki mia menikin —akin.

¹⁸Jaskáara ainbaon aká iki: —Ichabires irake —akin. Japekáora Ana ja joibatato-ninribi moa baneti kaa iki, jainoax moa pii kaa iki, itan jatianra moa jawetianbi jakiribi onis wetsayamaa iki.

¹⁹Ja wetsa nete xabataitian, yaméki-rishokora moa Ibo rabia pekáo, jawen xobonko Ramáin moa baneti bokana iki. Japekáora Elcana jawen awin betan yorana iki, jainxonra ja ainbaon yokata jawéki Ibon imaxona iki.

²⁰Jaskataxa Ana moa tooya baneta iki, jainoaxa moa bakenti nete senenketian, westíora benbo bake pikota iki, ja Ibo yokáyantana kopíra Samuel akin janea iki.

²¹Japekáora Elcana jatíbi jawen bake-boya, ja axonti yoiabo senenhati kopí, yoina menixon baritiatíbi menoxonti iketian Silonko kaa iki;

²²ikaxbí já kayamakinra, Anan jawen bene neskáa iki: —Eara kayamapariái nato baken xoma akin jeneai kaman. Jatianra enbi Ibo boxon meniti iki, jatíbitian jain inon ixon —akin aká iki.

²³Jatianra jawen bene Elcananin neskáa iki: —Min oinna, jakon iketian jaskara awé. Iwé baneti ja baken xoma jeneai kaman. Abánon Ibon ja mia akinonxon yoia keská senenhakin —akin. Jaskataxa ja ainbo baneta iki, jainxonra ja baken xoma akin jeneai kaman aniaa iki.

²⁴Jatian moa xoma akin jeneketianra, ja bake maxkopari ikenbi, Ibon xobonko Silonko boá iki. Jainxonribira, boá iki kimisha waka bene, rabé chonka rabé litro trigo jainoax westíora bichi chomo uva xeati.

²⁵Jatianra westíora waka bake bene menokana iki, jainxonra Elí ja benbo bake moa boxonkana iki.

²⁶Jatianra Anan yoia iki: —Ea jawe jakonmabi shinanxonyamawe, mia jaara

kikin ikon iki, jaskara ikonribira en yoiai, ea riki ja ainbo neno mipataxon Ibo orani iantana.

²⁷Nato bake ea meninon ixonra en Ibo yokata iki, jatianra ea jan menia iki.

²⁸Enra Ibo moa já menia iki, jatian jaai kamanra jaki menikaata iti iki —akin. Jatianra Elí mainbi bekepinon kaman, Ibo bebon beota iki.

Ana bewaa

2¹ Jatianra Anan neskáakin orana iki: “Ibó, nokon jointianixbira ea miki raroai,

jaskákinra bená koshibo min ea meniboresai.

Jaskaakin min akinara nokon rawiboki

jakonmai yoyo iti en atipanke, ¡Eara raro iki!

² ¡Tsoabira mia keska jakon yamake, Ibó!

¡Tsoabira min akai keskáakin panamis yamake!

¡Mia Dios iketianra wetsa yamake!

³ Tsoabira rabíresi yoyo itima iki, tsoabira jatonbinix bebonbires rabítima iki,

Ibora jatíbi onan Ibo Dios iki,

janra jonin akábo toponnai itan ja akábo yoixonai.

⁴ Janra koshibaon kanótibo sekepa-keai,

itan yosmabora koshi meniai;

⁵ ja moatian jaton jawékiati texeakatiaibora,

rama pan pakex kopíres teemakanai;

ikaxbi ja pitin ikátiaibora,

rama moa pitia ikanai.

Ja bakeayamakatiái ainbora,

kanchisi bakenke;

ikaxbi ja icha bakeya ikátiaitonra,

moa bakeati atipanyamake.

⁶ Noa mawatai itan noa jaaira Ibon imaa noa ikai iki;

mawá kininko raanxonra noa jainoa tsekaribiai.

⁷ Ibonra noa jawebioma imai,
itan icha jawékiaribi noa imai;
noa rabinmai, itan noa jakonhain
imai.

⁸ Main rakáketian weninai keskáa-
kinra, tson akinyamai joni
Diossen akinnai,
jatian ja jawebioma jonira, manish-
potatiainoabi pikoai,
joni koshibo betan yasánnoxon,
jaskáxonra jain kikínbores ikainko
imai,
ja Ibonra jan mai tewanabo aká ibo
iki,
ja axonra ja pekatén nato nete aká
iki.

⁹ Janra jawerano inonbi, akonkin já
chibanaibo koirannai,
ikaxbi ja jakonmabora, jakonmai-
nox mawákanai,
tsonbira jatón koshinbi jaskarabo
janresti atipanyamake.

¹⁰ Ibonra jawen rawibo jato keyoti iki,
jatoki sinatira naikannmeaxbi tirin
iti iki.

Ibonra jatíbi nato netenxon aka-
nabo jato yoixonti iki;
jawen katota apora koshi meniti iki,
itan bebonres koshira imati iki”,
akin.

¹¹ Japekáora Elcana moa jawen
xobonko karibaa iki, Ramáin,
ikaxbira ja bake Ibon tee akí
baneta iki, sacerdote Elikan ati
yoiabo akí.

Elikan bakebaon jakonma aká

¹² Elikan bakebaonra jakonmai jaabo
ixon, Ibo jawemabiakin shinankana iki,

¹³ ja sacerdote ixon atira jonibo
betan ayamakana iki; jawetianki ja
Ibo yoina menoxonkin tson inonbires
beai, jatianra ja sacerdotebaon yonoti
tenedor tso maya jokatiai, ja nami yoá
akanainko,

¹⁴ joxonra ja ani yamikentianoa itan
ja wetsa kentianoa, jainoax maxko
kentianoa iamax jan piti noeati jatíbi

kentianoabo, ja tenedornin bikátiai, ja
biaibora sacerdotebaona iká iki. Jatíbi
ja Silonko nokotai israelitabora jato
jaskáakatikanai.

¹⁵ Jainxonribira, ja makan tsamanaton
axon xeni menokanamatianbi joxon, ja
sacerdotenin yonotinin, ja yoina menoi
joni yoikatitai: “Ea nami meniwe, en
sacerdote xoixonon; nami wá iketianra
mia bixontima iki, paxara keenai”, akin.

¹⁶ Jaskaábi ja boai jonin yoitiki:
Rekenparira xeni menoti iki, ja pekáo-
parira min keenshaman min biti iki,
akin. Jatianra ja yonotinin akátiai:
“¡Iamarake ramabira min ea meniti
jake! Min ea meniamaitianra, en mia
koshi meexon bichinai”, akin.

¹⁷ Jaskaákin ja Elikan bakerano-
baon, Ibo bebon ocha akára kikínbires
jakonma iká iki, ja Ibo menikanai jawé-
kibo jakonmareskanai ikax.

¹⁸ Jatian jaskákanai kamanra, bake-
ranon Samuelnin; lino chopá tari sawé-
yaxon Ibon tee axonkin chibanboresa
iki.

¹⁹ Jainxonra baritiatíbi jawen titan, ja
Dios rabiti xobonko jawéki menii kakín
jawen bene betanbi, baritia senenatíbi
ja axona westíora jan perakooti maxko
bokatiai.

²⁰ Jatianra Elikan, Elcana betan jawen
awinki jato jakonhakin shinanxonkin,
neskáa iki: “Nato ainbaon jawen bake
Ibo menia iketian, mia abánon jan
kopíakin, nato ainbo meranxon wetsa
bakebo mia menikin”, akin. Japekáora
jatón itinko moa baneti bokana iki,

²¹ jainxonra Ibon Ana jakonhaboresa,
moa tooribia iki. Jatianra Anan kimisha
benbo bakeaxon, rabé ainbo bakea iki,
ikaxbi jawen bake Samuelra Ibo bebon-
meax anikaresa iki.

²² Jatianra Elí moa yosiora iká iki,
ikaxbi janra jawen bakebaonki israe-
litabo jawekeskabo abea iki ixon, moa
jatíbi ninkata iká iki, jainoaxibira ja
Diossen xobo xepotian teetai ainbo
betanribi oxakana iki.

²³ Jaskara ikenra jato neskáákin yoia iki: “Jatfbi jonibaonra maton jakonma akaibo ea yoikanai. ¿Jawekopíki mato jaskatai?”

²⁴ Mato riki nokon bakebo, en oinnara jaskara itima iki, jatfbi Ibon jonibaonra mato jaskara ikaibo jato yoikanai.

²⁵ Westfóra joni iti iki, wetsa joniki ramiti, jatianra tsonkaya akárin iki ixon Ibon jato akinti iki; ikaxbi jawetianki westfóra joni Iboki ramitai, ¿Jatianki tson ja joni akinti iki?” akin. Ikaxbi ja bakebaonra, jawen papan yoiabi ninká-xonyamakana iki, jaskara iketianra Ibon moa jaton jati bichinnoxon shinanna iká iki.

²⁶ Jaskákanai kamanra, ja bakeranon Samuel anikaresa iki, jatian Diossen itan jonibaon jawen iká oinnara, jakonhira iká iki.

²⁷ Jaskara inontianribira westfóra profeta, Elíba nokota iki, jainxonra neskáa iki: “Ibonra moa onantishamanhakin neskáákin yoike: ‘Jatian maton rekenbo faraónman iboxon jato Egiptonko jakinna inontianra, en moa jato onantishamanhakin oinmaa iki.

²⁸ Jatíbi ja Israelbaon rarebo xarameara, nokon sacerdotébo inon ixon en jato katota iki, ea makan tsamanxonkanaton yoinabo keyokin menoxonaibo itiakin, itan incienso inintibo menoi itiakin jainoax eiba jayá kati tari saweti. Jainxonribira maton rekenbo, ea Ibo iketian israelitabaon jatíbi jawéki ea menikin menokanaitian en jato bomaresa iki.

²⁹ ¿Jaweatiki, ja meniti en yoia yoinabo itan jawékibo min yoyota iki? ¿Jaweatiki, ea ati bebonbires min bakebores kikinshakin shinanon, nokon joni Israelbaon menia jawékibo, jatfbi jakonbo katóxon min bakebo min xoámaa?’ iki.

³⁰ Jaskara ikenra, ja Israelnin Ibo Diossen, mia itan ja min xobon iká-boyaxonbi jatíbitian tee axonti mia yoia ixonbi, rama onantiakin yoiai:

‘Jawekeskáxonbira en jato jaskara imayamai, ea kikinman shinanaibora, en jato kikin jakon imati iki, jan ea omissaibora, iresabires en jato imati iki. Ea, Ibo Dios ixonra, en ikon yoike.

³¹ Jatian ja min koshi, itan min rekenbaon koshi en keyoti netera moa ochóma iki, jatianra tsoa min rarebobi yosinon kaman jatima iki.

³² Israelhain jatfbi jakon jawéki en akaitianra masá teneananbi itan notsiannanbi min ointi iki, jatianra tsoa min rarebobi yosinon kaman jatima iki.

³³ Ikaxbi jaweti maton rareboresa, jainxon yoina menoti nokon makan tsamá ochóma en jato imati iki, abánon oinnax notsiaitian jato beron chexakin itan ibakanon jaton kayanko chexakaati, jainoax wetsa min chiní bakebora jatfbi jato retékanti iki.

³⁴ Ja min bake rabé Ofni betan Finees jaskara winotara, ja oinxon min onanti iti iki: já rabéra ja netebicho mawákanti iki.

³⁵ Japekáora jakon iketian itibi jaki koshiti sacerdote en imati iki, ea keena keská akaira iti iki, itan ja ati en yoia akaira iti iki, en meniara jatíbitian jawen chiní bakebo jati iki, ja en katota apo jatíbitian tee axonaira iti iki.

³⁶ Jatianra, jatfbi ja min rarebo mawatamabo, korfiki iamax pan pakex meninon ikax já bebon chirankooti bekanti iki, jawe tee ati inonbi non jawékiati binon sacerdotébo betan noa teemawe akin yokati’ ”, akin.

Ibon Samuel kenaa

3¹ Ja bakeranon Samuelninra, Elikan jaskara ati yoia Ibo Diossen tee axonboresa iki. Ja inontianra, Ibon tsoabi jawen joi jato yoiamai iká iki, oxakemabi namá keska meranxon jato yoyo akaira wetsatianbores iká iki.

² Ikaxbi wetsa netera Elí, moa benchei peokooxon jakonshakin ointi atipanyamaa ikax, jawen chitéain oxaa iká iki.

³ Samuelra Ibon xobonko, jain esé iká ani bonanti ikainko oxai rakata iká iki.

Jatianra ja Dios rabiti xobonkonía lám-para nokaamapari iká iki.

⁴Jatianra Ibon kenaa iki: —¡Samuel! —akin. Jatian jan aká iki: —¡Eara neno iki! —akin.

⁵Jatianbira Elí ikainko ishtoi kaxon yoia iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min mia keena? —akin. Jatianra Elikan aká iki: —Enra mia kenama iki, oxatanwe —akin. Jatian jaskaara moa Samuel oxaa iki.

⁶Ikaxbi Ibon kenaribia iki: —¡Samuel! —akin. Jatianra Samuel wenítaanan Elíiba kaxon neskáa iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min ea keena? —akin. —Enra mia kenama iki, baké oxatanwe —akinra Elikan aká iki.

⁷Samuelninra Ibo riki ixon onanama iká iki, moabi jaki pikóxon jan jaskáama iketian.

⁸Ikaxbi jawen kimisha itínra, Ibon Samuel kenaribia iki, jainoaxa wenítaanan Elíiba kaa iki: —Eara moa joke; ¿Jawe atiki min ea keena? —akin. Jatianra moa Elikan onanna iki, nato bakeranonra Ibon kenaa itiai ixon,

⁹jaskákinra neskáa iki: —Kaax oxatanwe; ikaxbi Ibon kenaara min neskáati iki: ‘Ea yoiwe, min yonotininra mia ninkatai’ —akin. Jatianra Samuel jawen rakátaiin kaax moa oxaa iki.

¹⁰Japekáora, Ibon joxon ja moa awana keskáribiakin kenaa iki: —¡Samuel! ¡Samuel! —akin. Jatianra Samuelnin aká iki: —Ea yoiwe, min yonotininra mia ninkatai —akin.

¹¹Jainxonra Ibon yoia iki: —Westíora jawékira en Israelhain akai, jatíbi jan ninkatabaonra akonbireskin jakonma shinanti iki.

¹²Ja netera iamama senenti iki, jatíbi ja Elikan bakebo yoikin en aká jawékibo.

¹³Enra moa yoia iki, min bakebora en jatíbitian masá tenemai kaai ixon, janra moa onanke ja jakonma akanabo; itan jawen bakebaon ea jakonmainbira jan jato notsinyama iki.

¹⁴Jaskara iketianra ja Elikan bakeboki ramíkin, akonkin senenhanox ea neskata iki, jawetianbira jatón jakonma aká jawékibo en keyotima iki, yoinabo menikin retexon, itan ja meniti jawékibo ea menikankenbi —akin.

¹⁵Jaskarabo iká pekáora moa Samuel oxaa iki, jatian moa nete xabaketianra ja Ibon xobo xepotibo moa kepena iki. Jatian ja namá keska meran iwana Elí yoitininra Samuel raketa iki,

¹⁶ikaxbira Elikan kenaxon neskáa iki: —¡Nokon bake Samuel! —akin. Jatian janra: —Eara neno iki —akin aká iki.

¹⁷Jainxonra Elikan yokata iki: —¿Jawekeskaki mia Ibon yoia? En mia yokatai riki, jawebi joneyamakin ea min yoitinin. ¡Ja mia Dossen yoia jatíbi jawéki, min ea yoiamaketianra, akonbireskin mia jan masá tenemati iki! —akin.

¹⁸Samuelninra jawebi joneyamakin, jatíbi ja ikabo onantiakin yoia iki, jatianra saí ianan Elí neskata iki: —¡Jara Ibo iki! ¡Jan oinna jakon iketian jaskara abanon! —iki.

¹⁹Samuelra ania iki, itan Ibonra akinna iki, jainoax ja axónnoxon yoia jawékibora westíorabi ayamai iamakin senenhaxona iki.

²⁰Jatian jatíbi Israelbaonra, Danhinxon peoxon Beersebain kamanxon, Samuelra ikon Ibon profeta iki ixon, onankana iká iki.

²¹Jainxonra Ibon jakiribi Silonko pikóxon onanmakin oinmaboresa iki, jainra iká iki jainxon Samuel jawen joi onanmaa;

4 ¹japekáora Samuelnin jatíbi Israelbo jato ninkámaa iki.

Fifisteobaon ja senenhabekonti joi jain iká ani bonanti bia

Jaskarabo inontianra, filisteobo Israelbo betan reteananox tsinkita iki, israelitabora filisteobo betan reteanani boax Eben-ezerhain ikana iki. Jatian filisteobobiribira Afec ikain tsamákana iká iki,

²Ja israelitabo akí bonoxa, filisteobo jain tsamakana iká iki, jatianra reteanankin filisteobaon israelitabo jatoaresa iki, chosko waranka jonira ja reteanankin jato retekana iki.

³Jatianra israelita sontárobo jato ikainko moa banéribikana iki, jainxonra Israel koshibaon jato neskáa iki: “¿Jawekopíki ja Ibon, filisteobaon noa ayonainbí jato amaresa? ¿Silonkonía, Ibon ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti binon bokañwe, jatianra noiba iti iki, jaskataxa non rawiboibakeax noa xabakaati iki!” akin.

⁴Jatianra israelitabaon westíora tsamá joni Silonko jato raana iki, jabaonra jainoa jatíbi atipana Ibon ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti moa bekana iki, jawen yakátira iká iki, ángel querubinbokibi aká. Ja Elikan bake rabé Ofni betan Fineesenra, Diossen ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti bokanaitian chibankana iki.

⁵Jainoax ja carpa peota ikainko, Ibon ja senenhabeonti joi jain iká ani bonanti nokotaitian, kikinni raro israelitabo mai shakónon kaman saí ikana iki.

⁶Jatian jaskati saa ikanai ninkataxa, filisteobo yokakanankana iki: “¿Jawekeskatiki hebreobaon carpa peotainko ichaira saa ikanai?” iki. Ikaxbi ja Ibon esé jain iká ani bonanti, moa carpa peotainko nokota onanaxa,

⁷raketi neskákana iki: “¿Diossa carpa peotainko nokóke! ¿Jawe ireskiaipanon noabo, rama kamánbira noa jaskaisma iki!

⁸¿Jawe ireskiaipanon noabo! ¿Tsonmein ikonbires koshi Diossen mekenmamea noa xabáati iki? ¿Janra egipcio jonibo tsoa jonibi jain jaama mananmanxon, jatíbi meskó masá teneti jakonmanin jato keyoa iki!

⁹¿Filisteo sontárobo, koshiakin shinantanan moa reteanantires ikanwe, itan koshi shinanyanixa mato reteananti iki, hebreo jonibaonra noa kikinakin

yanka yonokanake, jabo maton aní keskáakin!” iki ikana iki.

¹⁰Jatianra filisteobaon israelitabo moa reteanankin peoribia, itan jatoaresa moa, jaton carpa peotainko jabati bokana iki. Akonbireskinra jato retekana iki, jan reteananti jawéki boai sontarobora, kimisha chonka waranka joni retekana iki.

¹¹Jainxonribira ja Diossen esé jain iká ani bonanti jato bichinkana iki, itan ja Elikan bake rabé Ofni betan Fineesa retekana iki.

¹²Ikaxbi westíora sontáro Benjamínman rarebora, ja reteanantiainoax jabata iki, chopa waxabires itan mapo maibiresa ishtoi jabati kaax, ja netebi Silonko nokota iki.

¹³Jatian ja joni nokónontianra, Elí westíora ani yakatinin ja xepoti pataxbi bai naisi yakata iká iki, ja Diossen esé jain iká ani bonantiakinres shinani. Ja joninra jeman nokóxon ja bea joibo jato yoia iki; jatianbira jatikaxbi jainoa jonibo saí iki, peokokana iki.

¹⁴Jaskati saf ikanaitian ninkaxonra, Elikan jato yokata iki: —¿Jawe akíki, jatíbi jaskati saa ikanai? —akin. Jatianra ja joni, Elíiba ja joi keshani ishtoi kaa iki,

¹⁵jatianra Elí moa iskon chonka posaka baritiaya iká iki, jaskara ikaxa moa kikinni benchea iká iki.

¹⁶Janra yoia iki: —Reteanantiainoax jabataxa ea ramashokobi nokóke —akin. Jatian Elikan yokata iki: —¿Jaweki mia winota nokon baké? —akin.

¹⁷Jatian ja joi beatonin yoia iki: —Israelbora moa filisteobo bebomeax jabákanke. Jainxonribira akonbireskin jonibo retekanke, jainribira min bake rabé Ofni betan Finees mawáke, itan ja Diossen esé jain iká ani bonantira filisteobaon mekenman banéke —akin.

¹⁸Jatian ja joi beatonin ja Diossen esé jain iká ani bonanti yoiketianra, Elí xepoti pataxbi jawen ani yakati manbires, pekatenni paketa iki. Jatian

ja jonira moa yosi, itan iwe ikax, tetonko toekainax mawata iki. Jara iká iki chosko chonka baritia senen, Israelbaon koshi iká.

¹⁹Jawen baban ewa, ja Fineesen awinra jatian tooya iká iki, itan moa bakentiresibi, ja Diossen esé jain iká ani bonanti bichinkana onanax, itan jawen benen papa betan jawen benebi moa mawata ikenra, jabaonbi masá shinanni chexakaati moa bakena iki.

²⁰Jainxonra ja akini beabaon, mawákasaitian neskáakin yoikana iki: “Rakéyamawe, westíora min benbo bakera pikóke”, akin. Ikaxbi ja ainbaonra jawebi jato yoiamaa iki, jatora ninkáxonyamaa iki;

²¹ja bakera Icabod akin janekana iki: “Jaskatara ja Diossen esé jain iká ani bonanti bichinkana iketian, akana iká iki, Israelra moa jawen Diosyoma banéke”, akin.

²²Jara Diossen esé jain iká ani bonanti jato bichinkana kopí, itan jawen benen papa mawata iketian, jainoax jawen beneribi mawata iketian, yoiaho iká iki.

**Diossen esé jain iká ani bonanti
filisteobaon main iká**

5¹Ja Diossen esé jain iká ani bonanti bixonra, filisteobaon Eben-ezerhainxon, Asdodhain bokana iki;

²jainxonra, ja dios Dagón rabiti xobo meran jikimaxon ja pataxbi akana iki.

³Wetsa nete xabáketianra, Asdodhainoabaon nokóxon ja dios Dagón, ja Ibon esé jain iká ani bonanti bebonbi, mainbi rakata merakana iki. Jatianra ja dios Dagón weninxon jawen itinkobiribi akana iki.

⁴Ikaxbi wetsa nete xabáketianra, Asdodhainoabo nokóribikana iki, jainoax jakiribi jikixon, ja Ibon esé jain iká ani bonanti bebon, ja dios Dagón mainbi rakata meraribikana iki. Jawen mapo betan jawen rabé mekenbi iká iki sekékaina, ja jaton dios rabiti xobo

jikitiainko rakata. Jatian jawen yorabichores iká iki jatiobi.

⁵Jaskara kopíra ramakamanbi, dios Dagónman sacerdotebaon, Asdodhain iká jainxon jaton rabiti ani xobonko jikikin ja xepótiain makan joyota jamáyamakanai.

⁶Japekáora Ibon jato akonbireskin masá tenemaa iki, Asdodhainoabo betan ja mainmeabora jato nonbé isiman imaa iki, jaskatira ikonbires raké banékana iki.

⁷Jatian jaskarabo winotai oinnax, Asdodhainoano jonibo neskákana iki: “Israelbaon Diossen esé jain iká ani bonantira noiba itima iki, ja Diossenra akonbireskin noa masá tenemai, itan noa amaribikinbira non dios Dagónribi masá tenemai”, iki ikana iki.

⁸Jaskákinra jatíbi filisteo joni koshibo tsinkínon ixon, jato keshanti raankana iki, jainxonra yokákana iki: —¿Nonki Jaweatiki ja Israelbaon, Diossen esé jain iká, ani bonanti? —akin. Jatianra jabaon yoia iki: —Gat jemanko botankanwe —akin. Jatianra filisteobaon jain bokana iki.

⁹Ikaxbi jaskáakin moa bokankebira, Ibon jatíbi ja jemamea jonibo jato rakémaa iki, yosiboyabi, bakebo jato nonbé isiman imaa iki.

¹⁰Jatianra filisteobaon ja Diossen esé jain iká ani bonanti Ecrónhain bokana iki, ikaxbi ja jain nokóketianra, Ecrónhainoano jonibo koshin saí ikana iki: “¡Noa jatíbi mawánon ixonra, ja Israelbaon Diossen esé jain iká ani bonanti noa bexonkanke!” ikibo.

¹¹Jainoax jatíbiain ja jeman, Diossen jato akonbireskin masá tenemati jawéki raana ninkatax, ikonbiresi rakékana iki, jatianra jatíbi filisteo joni koshibo kenati jato raankana iki, ja bekanketianra jato neskáakin yoikana iki: “Nenoa, Israelbaon Diossen esé jain iká ani bonanti ja maton jainoano beainkoribi moa botankanwe. Noa jatikaxbi mawáyamanon ixon”, akin akana iki.

¹²Ja jemamea jonibora jaton diosbo yokati ikonbiresi saí ikana iki, ikaxbi ja mawatamabaon yorabora nonbébiresi ikana iki.

**Esé jain iká bonanti
filisteobaon banae**

6¹Filisteobaon mainra, Ibon esé jain iká ani bonanti kanchis oxe iká iki.

²Jainxonra filisteobaon ja sacerdotetebo betan shinanmanres onanmisbo, jato yokánoxon kenakana iki: —¿Jaweki ja Ibon esé jain iká ani bonanti betan non ati iki? Noa yoikanwe, jawekeska-xonmein ja bekanainkoribi non boti iki ixon —akin.

³Jatian jabaon jato yoia iki: —Ja Israelbaon Diossen esé jain iká ani bonanti, ja bekanainkoribi banekinra, maton jawebioma raantima iki, ja jakonma aká kopíra, ja menitia maton Iboiba raanti iki. Jatianra moa mato benxoti iki, jainxonribira maton onanti iki, jawekopiki mato masá tenemakin jeneyamaa iki ixon —akin.

⁴Filisteobaonra yokata iki: —¿Jaweki non meniti iki, ja non jakonma aká kopí? —akin. Jatianra sacerdotebaon jato yoia iki: —Orora, nonbé jisáakin pichika maton ati iki. Filisteo joni koshibaona westíorabo; jainoax pichika xoya ororibi, ja mato jan akai kikin jakonma jawékininribi, ja maton koshibo masá tenemai iketian.

⁵Jaskara iken nonbé jisáakin, itan ja maton mai ramiakai xoya jisáakinboribi akanwe, jaskáaxon ja Israelbaon Dios rabikanwe, jatianra mato itan maton diosbo, jainoax maton maiboribi, moa masá tenematima iki.

⁶¿Jawekopíki ja faraón betan egipcio jonibo iní keskati, mato bebonhira yoitimati iki? Jabaonra Israelbaon Diossen jato masá tenemaaparises, israelitabo jato pikómaa iki.

⁷Westíora carreta benáshaman jato amaxonra, japekáo maton kaii wakan-koniabi rabé waka awin maton biti iki,

jara iti jake jawetianbi jiwín manexanan jawe jawékibi maton bomayosma, jara maton carretaki nexati iki; ikaxbira jawen bake benebaon chibanaketian, chité meran maton niati iki.

⁸Jainxonra Ibon esé jain iká bonanti bixon, carretanin maton naneti iki, jaskáxonra ja maton jakonma aká kopí, ja oro akana jawéki ja menitibiribi caja meran axon, ja bonanti pataxbi maton ati iki. Japekáoora carreta moa maton jabicho raanti iki.

⁹Ikaxbi matonra ointi iki: Ja nato carretaki wakan jawen maiori Bet-semes ikaori boai ixon, jaskáxonra non onanti atipanke non ani jakonma aká kopíra, ja Israelbaon Diossen noa rabinti imake ixon, ikaxbi ja carreta wetsaori kaketianra noa jan masá tenemama riki ixon, non onanti iki. Jatianra ikeanaxmabi, noa jakonma winota riki iki, noa iti iki —akin.

¹⁰Jatianra ja jonibaon jaskáa iki. Ja waka kaiakanainkonía rabé waka awin bixonra, ja bake benebo moa chité meran xepoa pekáo ja rabé wakaki carreta nexakana iki;

¹¹jaskáxonra Ibon esé jain iká ani bonanti bixon carretain nanekana iki, jainra oro xoya jisáakin akanabo betan nonbé jisáakin akanabo moa caja meran akana iká iki.

¹²Jainxonra ja wakabo Bet-semes bai kaatonin moa raankana iki, wetsaribo kayamaira pontéshamanres kaai maan iikaina iki. Jatian ja wakabo kaai chibani boaxa, filisteo joni koshibo Bet-semes mai senenainkores bokana iki.

¹³Ja Bet-semessainoa jonibora, mai teshanpain trigo tsekai iikana iki, jainxon oinnabainkin, ja jain Diossen esé iká ani bonanti merax ikonbiresi rarokana iki.

¹⁴Ja Bet-semessain iká, Josuénin wainko moa nokotax ja carreta tsasia iki. Jainra westíora ani makan iká iki. Jatian ja Bet-semessainoa jonibaonra, ja jiwí carreta moa karoakana iki,

jaskáxonra ja wakabo moa Ibo menixon, keyokin menokana iki.

¹⁵ Levitabaonra ja Diossen esé jain iká ani bonanti betanbi, ja oro jain akana caja jawékiya pakexon, ja ani makanmanbi tsamankana iki; jatian ja netera Bet-semes jonibaon Dios yoinabo menixon jatiobi keyokin menoxonkana iki, jainxon wetsa jawékiboribi menikana iki.

¹⁶ Jaskarabo oinna pekáora ja pichika filisteo joni koshibo moa Ecrónhain boí ja netebi banékana iki.

¹⁷ Ja pichika nonbé jisáakin oro axon, jaton jakonma aká kopí filisteobaon ja Ibo menikanara iká iki nato jemabaona; Asdodkana, Gazana, Ascalónmana, Gatna jainoax Ecrónmana;

¹⁸ jainoax ja oro xoya akanabora, ja pichika filisteobaon jemamea joni koshibotiibi akana iká iki, ja toponkana jemabora makan chitéyabo itan maxko jemabo chitéomaboribi iká iki. Jatian ja Ibon esé jain iká bonanti jan perakani ani makanra, Bet-semessain rama kamanbi Josuénin wainko japarike.

¹⁹ Ikaxbi Ibonra, ja esé jain iká ani bonanti chichó oinni kaketian, jaweti Bet-semessaino joni jato mawámaa iki. Kanchis chonka jonira mawata iki, jaskáakin ja jemamea jonibo Ibon jato ichaira mawámaa iketianra, ja jemamea jatíribi jonibo kikinbiresi winikana iki.

²⁰ Jatianra Bet-semessaino jonibo neskákana iki: “¿Tsoamein ja jakon Ibo Dios bebon jati iki? ¿Noa jenebaini kaxonmein, tsoa ati iki?” iki.

²¹ Jainxonra Quiriat-jearim joniboki neskara joi raankana iki: “Filisteobaonra, Diossen esé jain iká ani bonanti moa banekanke: jaskara iketian ja bii bekanwe”, iki iká.

7¹ Jatianra Quiriat-jearim jonibaon, ja Ibon esé jain iká ani bonanti moa bokana iki, boxonra westíora mató ikain, jain Abinadabnin xobo iketian ja meran niakana iki; japekáora jan bonanti koiranon ixon jawen bake Eleazar Dios iboamakana iki.

Samuel Israelbaon koshi iká

² Ja Quiriat-jearimhainra jain Ibon esé iká ani bonanti rabé chonka baritia iká iki, jainxonra Israel jonibaon jatíxonbi keenshamankin, Ibo benakana iki.

³ Jaskákanketianra jatíbi israelitabo, Samuelnin jato yoia iki: “Akonkin shinanax jatíbi maton shinanyanix Iboki banékinra, maton wetsankonia ireasa diosbo jeneti iki, jainoax Astarté dios jisáakin akanaribi maton jeneti iki, Ibokibiribi maton jati jenetaanan, já akonkin rabiti kopí. Jatianra mato filisteobaon iboa iitainbi mato jan xabáati iki”, akin.

⁴ Israelitabaonra, Baal betan ja dios Astarté jisá akin akanabo moa potakana iki, jaskáxonra Ibobichores moa rabikana iki.

⁵ Japekáora Samuelnin jato neskáti yoia iki: “Jatíbi Israelbora Mizpánko tsinkíti iki, jainxonra mato kopi en Ibo yokáti iki” akin.

⁶ Jatianra israelitabo Mizpánko tsinkíkana iki, jainoara onpax bixon, Ibo menikin chikoxonkana iki. Ja netebora noara Iboki yoitimaax ochaa iki ixon, onanmeexon ayunankana iki. Jainoaxa, Samuel moa isralitabaon koshi jikia iki.

⁷ Jatianra moa filisteobaon onanna iki, israelitabora Mizpánko tsinkikana iki ixon, jainoaxa filisteo joni koshibo jato betan reteanani bokana iki. Israelitabaonra, moa onanxon jatoki rakékin,

⁸ Samuel neskákana iki: “Noa kopi, non Ibo Dios yokákin jeneyamawe, filisteobaon noa iboa iketian, noa xabáanon ixon”, akin.

⁹ Jatianra Samuelnin westíora carnero bene bake bixon, Ibo menikin jatiobi keyokin menoxona iki; japekáora Israelbo kopípari jato Ibo yokáxona iki, jatianra Ibon ninkáxon jen aka iki.

¹⁰ Jaskáakin Ibo menixon, ja akí Samuel iitaitianra, filisteobobiribi ja israelitabo akí bei, moa ochómaakana

iki; jatianra Ibon jatoki ani tirin ika pakéxon jato ratea iki, jaskákanketianra israelitabaon moa jatoaresa iki.

¹¹ Jatianbira israelitabo Mizpánkonix filisteobo chibani bokana iki, Bet-car tenaman kamanra jato reteboi nokókana iki.

¹² Japekáora Samuelnin westíora makan bixon, Mizpá betan Sen naxaran aká iki, jainra janea iki, Eben-ezer^a akin, ja iki: “Neno kamanra, noa Ibon akinke”, iki iká.

¹³ Filisteobora moa jatoareskana iká iki, jaskákinra israelitabo moa jakiribi jato mai bichinyamakana iki; ja Samuel japarinentianra, Ibo filisteoboki jakonma iká iki.

¹⁴ Ja israelitabaon jemabora, filisteobaon jato bichinna iká iki, Ecrónhainoax Gat kaman, jabora moa Israelbaon biríbakana iki. Jaskáxonra israelitabaon, jaton mai filisteobaon iboa fítainbi moa biríbakana iki, jainoaxa israelitabo, amorreobo betan moa jakon jakana iki.

¹⁵ Samuelra jaai kaman Israelbaon koshi iká iki,

¹⁶ jainoaxa baritiatíbi kakátiai, Betelhain, Gilgalhain itan Mizpánko, jatíbi ja jemankonia Israelbo jato akinti kopí.

¹⁷ Japekáora jain jawen jati iketian Ramáin jakiribi banékatitai, jainxonbira Israelbaon koshi ixon jato ikínkatitai. Jainribira jainxon Ibo yoina menixon menoxonti, westíora makan tsamá aká iká iki.

Israel apoya itin keena

8¹ Moa yosi ixonra Samuelnin, jawen bakebo Israelbaon koshi inon ixon jato janea iki.

² Jawen reken baken janera iká iki Joel, jatian ja rabé itin iká bake iká iki Abías, jabora Beersebain jaton koshi iká iki.

³ Jaskara ikenbira, ja bakebo jaton papa ikai keskati jakon iamakana iki,

jatobicho jayátinin kenaibores ikana iki, jato jaweayamanon ixon kopíakana biaibora ikana iki, itan ati keskabiakinra jato ayamakana iki.

⁴ Jaskara iketianra jatíbi Israel joni koshibo tsinkikana iki, jainoaxa Samuel betan yoyo iki, Ramáin bokana iki,

⁵ boxonra yoikana iki: “Moa mia yosi ikenbira, min bakebo mia keskati iamakanai, jaskara iketian noa jan ikinti westíora apo noa janexonwe, jatíbi wetsa mainmea jemabo jaskati axeax jakana keskáribiakin”, akin.

⁶ Westíora apo jan jato ikinti jaxonsti Samuel yoikanara, jawen keenma iketian Ibo yoia iki;

⁷ ikaxbira Ibon yoia iki: “Jawe jawéki inonbires, jonibaon mia yokáketian jato axonreswe, miama riki ja mion keenyamakanai, ea riki, ea jaton koshi ixon moa jato ikinyamanon ikax.

⁸ Ja en jato Egiptonkonja pikonontianbira, ramakamanbi ebé jaskara ikanai, ja mia rama akanai keskáribiakinra, wetsa diosbo rabikin ea jeneyonkana iká iki.

⁹ Jaskara iken ja yokákana jato axonreswe, ikaxbi jato akonkin yoive ja apo jikixon jatíbi jaskara jato betan ati jawékibo”, akin aka iki.

¹⁰ Jatianra Samuelnin, ja yokákana jawéki Ibon yoia jato yoia iki.

¹¹ Jato yoia iki: —Neskáakinra ja maton apo ikaitonin, mato ikinti iki: Maton bakebo kenaxonra, jatíribi ja reteananti carron jato imati iki, wetsabora kabáyonin kaai jato imati iki, jatian wetsabora já koiranai itiakniribi jato imati iki.

¹² Jatíribibora waranka sontárobaon koshi iti, itan pichika chonka sontárobaon koshi itibo jato janenoxiki. Ja mato jatíribibora mai karanbeaibo iti iki, jainoax jatíribibora bimi tsekaibo iti iki, iamax jan reteananti jawéki akaibo, itan ja reteananti carro benxoati xao akaibobiribi iti iki.

^a7.12 Akinmis makan iki iká.

¹³ Jainxonribira maton bake ainbobo, jawen tee anon ixon mato bichinti iki, ininti akai ainbobo iti, yoa akai ainbobo iti, jainoax panhai ainbobo iti.

¹⁴ Jainxonra maton jakon maibo, jainoax ja uva waiyabi olivo wai jakon-hirabo mato iboakananxon, jabé teetaibo mato meninanti iki.

¹⁵ Ja maton bimi beroboyabi uvabora chonkankoniabo westíorabo mato bichinxon, jabé teetaiboyabi, jawen sontárobaon koshibo mato meninanti iki.

¹⁶ Jainxonribira maton yonoti benbo-boyabi ainbobo mato bichinti iki, jaská-ribiakindra maton jakonhira waka bene-boyabi burrobo bichinxon, jawen tee axonaiboribi imati iki.

¹⁷ Jaskáaribaxonbira maton yoina chité meranoa, chonkankoniabo westíorabo mato iboakananti iki, jainoax matobobira jawen yonotibo iti iki.

¹⁸ Ikaxbi jaweatibira non apo imakaskin katóyantana, iki mato ikainbira Ibon mato ninkáxontima iki —akin jato aká iki.

¹⁹ Samuelninra jonibaon ninkákanon ixon jato yoia iki, ikaxbira ninkáyamai neskákana iki: —Jara jawemabi iki. Noakayara apoya ikasai, ikires ikana iki,

²⁰ wetsa mainmea jonibo keskáribi, itan koshi jikitaanan noa jan ikinti kopí, jainoax noa reteanantiain ioti kopíribi —ikibores ikana iki.

²¹ Ja jonibo yoyo iketian ninkata pekáora, Samuelnin, ja joiboribi Ibo yoia iki,

²² jatianra Ibon neskáa iki: —Ja mia yokákanabo ninkáxon, jato westíora apo janexonreswe —akin. Jaskáxonra moa jainoax bekana jemabaon moa botankanon ixon, Samuelnin israelitabo jato yoia iki.

Saúl betan Samuel nokoanana

9¹ Ja Benjamínman rarebobires ikainoa westíora jonin janera iká iki Cis, jara iká iki Abielnin bake itan

Zerornin baba, jawen papashokon papara iká iki Affanin bake Becorat. Cisra iká iki kikinhakín jakonhakanai joni,

² westíora jawen benbo bakera iká iki Saúl janeya, ranon itan metsá. Já keska metsára wetsa israelitabo yamaa iki, itan jawen keyakanra jatíbi jato winoa iká iki.

³ Jatian wetsa netera, Cisnin yoina burro awinbo manota iki. Jaskáketianra jawen bake Saúl, Cisnin neskáa iki: —Benxokaatax westíora yonoti betan burro awinbo benai katanwe —akin.

⁴ Jatian kakinra Saúlín Efraín manan shitabaina iki, jainxonra Salisa mairibi winobaina iki; ixonbira burro awinbo nokoyamaa iki. Jainxonribira Saalim mai betan Benjamín mai winobaina iki, ixonbira nokoyamaribia iki.

⁵ Moa Zuf, main nokoti kakinra, Saúlín jabé kaa yonoti yoia iki: —Moa banénon awé, nokon papara ja burro awinboki akai bebonbires noaakinres shinani inake —akin.

⁶ Jatianra ja yonotinin yoia iki: —Nato jemanra, westíora profeta jake, jara jatíxonbi jakonhakanai iki, jatíbi jan jaskara iti yoiabora, winóyamai ikai. Jawe keská ixonra jan kati bai jan noa yoiti iki —akin.

⁷ Jatianra Saúlín aká iki: —Jaskara iken kanonkawé. Ikaxbi, ¿Jaweki ja joni non boxonti iki? Non pishabaonra, moa jawe panbi yamake. Noara jawebioma iki ja profeta meniti —akin.

⁸ Jatianra ja yonotinin kopikin yoia iki: —Eara westíora plata koríki maxkoshokoya iki. Ja meninon kawé, ja profetanin jan kati bai noa yoiti kopí —akin aká iki.

⁹ Jatian (Moatianra israelitabo jawéki onanoxon Dios yokati boí ikátikanai neskati: “Ja oinxon onanmispari oinnon bakanwe”, iki. Ja rama “profeta”, akin akanaira, moatian akátikanai, “oinxon onanmis”, akin janekin).

¹⁰ Jatian moa jen axonra Saúlín yoia iki: —Kawé jain kanón —akin. Jatianra

rabéxonbi, ja profeta jain iká jema pontebainkana iki,

¹¹ja ketó mapétian ja jema pontebainkinra, jaweti xontako onpax bii beaibo bechixon, jato yokákana iki: —¿Nenoki ja onanmis non nokoti atipana? —akin.

¹²Ja xontakobaonra yoia iki: —Neno riki, ikaxbira orichaa iki. Ishton kaxon ointankanwe, ramara nato jeman joke, ramara maxko xobonkoxon Dios yoina menoxonai.

¹³Jain nokóxon, ja Dios rabiti carpa xobonko pii kaamatianbi benakanwe. Já nokotamapari iketianra jonibaon piampari, janra ja menoti menikana yoinabo jakonhakin shinaxonti jake, ja aká pekáoparira ja chania beabaon pikanti iki. Jaskara iketian moa botankawe, ramabira maton nokoti iki —akin.

¹⁴Jabora ja jemanko kaai kakáreskana iki. Ja jemanko nokókanaitianbira, Samuelbiribi Dios rabiti carpa xoboori kaa iki.

¹⁵Saúl nokóti westíora nete maxkákétianra, Ibon Samuelki pikóxon yoia iki:

¹⁶“Bakish nato horaribira, Benjamínman mainmea westíora joni en miiba raanti iki, jara nokona inon ixon min ea imati iki, koshi jikitaanan nokon Israel jonibo jato ikinnon ixon. Janra ja filisteobaon iboa fítainbi jato xabáati iki, ea yokákankétianra nokon jonibo iketian en jato noibaa iki”, akin.

¹⁷Jatian Samuelnin, ja Saúl oinke-tianra Ibon yoia iki: “Já riki ja joni, já yoikin en mia ayantana. Natonra nokon jonibo koshi jikixon jato ikinti iki”, akin.

¹⁸Jatian moa jeman jikii kakinra, ochómakainxon Saúlnin, ja Samuel neskáa iki: —Minpari ea yoipannan, jaweranorin ja onanmiston xobo —akin.

¹⁹Jatianra Samuelnin aká iki: —Ea riki ja oinxon onanmis. Min rama ebé pinonpari Dios rabiti carpa xobonko mapéwe. Bakish yamékirishokora jatíbi

ja ea min yokatabo en mia yoiti iki, japekáora en mia raanti iki.

²⁰Ja burro awinbo min manómaara moa kimisha nete iki, ayorakin shinanyamawe moara nokokanke. Jainoax jatíbi ja Israel jonibo jan keenai jawéki-bora, mina itan jatíbi min rarebobaona iti iki —akin.

²¹Jatian Saúlnin yoia iki: —¡Ikaxbi ea riki ja Benjamínman rarebo joni, ja bebon ichama Israel jonibo! Jainoaxibi ja Benjamínman jonibo xaranra, ja ebé iká nokon rarebobo kikinmashokobobi iki. Jatian ¿Jaweatiki jatíbi jaskarabo min ea yoiai? —akin.

²²Jatianra Samuelnin, jawen yonoti betanbi Saúl bixon westíora chiteain jato boá iki, jaskáaxonra jain ikábo kimisha chonka joni xaranbi boxon, jakonshamain jato yakámaa iki.

²³Japekáora Samuelnin ja yoá akai joni yoia iki: —Ja en mia nami metex menikin, oke janbiribi awé akin aibata, bewé —akin.

²⁴Jatianbira ja yoá akai jonin, kishi jatiobi pikobeiraxon ja Saúl pinon ixon menia iki. Jainxonra Samuelnin yoia iki: —Ja riki minabiribi iti en mia benxoaxona. Bixon piwé, jara en miabiribi axona iki, nato jonibo betan senen min rama pinon ixon —akin. Jaskáxonra ja netebaon Saúlnin, Samuel betan piá iki.

²⁵Jatian Dios rabiti xobonkonix jemanko ipakexonra, xobo bochiki Saúl jain oxati benxoaxona iki,

²⁶jatianra Saúl jain oxaa iki. Jatian moa nete xabákétianra, Samuelnin ja xobo bochikia Saúl kenaxon yoia iki: —Wenitax mia kainko moa katanwe —akin. Jatianra Saúl wenita iki. Japekáora Saúl betanbi Samuel callen pikota iki,

²⁷jatian moa jemankonix ipakekinra, Samuelnin, Saúl yoia iki: —Ja min yonoti moa rekenkainon ixon ranwe, jainoax miapari shokores banéwe, ea Diossen yoibora en mia yoiti jake —akin.

**Samuelnin Israelbaon
apo iti Saúl imaa**

10¹Jatianra Samuelnin westfóra xeni pomo bia iki, jainxonra Saúlnin maponko chikokin bexéxon yoia iki: —Ramara Israel jonibaon koshi inon ixon Ibon, onantiakin mia imai. Miara jaton koshi ixon jaton rawi-boibakea min jato xabáati iki. Jatian natora iti iki, Ibon jawen jonibo ikinti mia koshi imaa jaskáaxon onanti:

²Rama eibakeax kakinra, Raquel miinmeta patax, Selsain Benjamínman mainmea min rabé joni nokoti iki. Jabaonra ja min benai iitai burro awinbo moa nokokana mia yoiti iki. Jainxon min papan moa jabo shinanyamakin, matores shinani, jawekeskáaxonmein en nokon bake nokotiki, iki janbix yokakaatairibira mato yoikanti iki.

³Ja mia orichashoko kaax Tabor jiwinko nokóketianra, kimisha jonin Betelhain Dios rabii kakin mia nokoti iki. Westfóratoninra kimisha cabra bake beneshoko boti iti iki, ja wetsanra kimisha pan boti iki, jainoax ja kimisha ikátonin boaira; westfóra bichi chomon uva xeati iti iki.

⁴Mia jowé ataanan jabaon rabé pan meniará, min jato bixonti iki.

⁵Japekáora mia Diossen jema Gabaain nokóti iki, jainra filisteo sontárobaon xobo iki. Ja jeman jikikinra westfóra tsamá profetabo, rama iti joi biaibo min jato nokoti iki, Dios rabiti xobonkoniáx ipakekanaitian. Jato bebonra jonibo kati iki, panderobo, quenabo, arpabora aabainkanti iki.

⁶Jatianra Ibon shinan miki joxon mia iboati iki, jato ikai keskatiribira rama iti joi bii mia iti iki, jatianra wetsa jonibiribi mia iti iki.

⁷Moa jaskara jawékibo iketianra, mia Diossen akinna, mia keenai jawékibo moa min ati iki.

⁸Jaskara iketian Gilgalhain, miapari rekenkaintanwe, jainra ea miibetan

tsinkiti iki, yoinabora non Dios jatiobi keyokin menoxonti iki, jakopi jakonnax raeanantira yoia non meniti iki. Ea nokotai kaman kanchis nete jainxon ea manawe, jatianra jaskara min atibo en mia yoiti iki —akin.

⁹Jatianra Saúl, moa Samuelhibakeax kaai ishtona iki, ja Diossen jawen shinan moa wetsaresibi imaara; ja netebi jaskara iti yoia jawékibo moa jatíbi senenna iki.

¹⁰Jatianra Saúl jawen yonoti betan Gabaain nokóxon, westfóra tsamá profetabo rama iti joi biaibo jato nokoa iki. Jatianra ja Diossen shinan Saúl meran jikia iki, jaskáketianra ja wetsabo iká keskatiribi, rama iti joibo bii jato betan jain iká iki.

¹¹Ikaxbi jatíbi jabaon moabi onanabora, profetabo betan rama iti joi bikanai oinnax, yoianankana iki: “¿Cisnin bakeki jawe winota? ¿Saúlribiki profeta iki?” ikibo

¹²Jatianra westfóra jain ikátonin tekikin yoia iki: “¿Jatian tsoarin jaton papa?” akin. Jaskara yoiira ikanai: “¿Saúlki profetaribi iki?” iki.

¹³Rama iti joi bia pekáora, Saúl jawen xobonko kaa iki.

¹⁴Jainxonra jawen epán Saúl, jawen yonoti betanbi yokata iki: —¿Jaweranoki mato katana? —akin. Jatian Saúlnin yoia iki: —Burro awinbo benaira noa katanke, ikaxbi merayamaxa, noa Samuel oinni katanke —akin.

¹⁵Jatianra Saúlnin epán jato neskáa iki: —Eapari yoikanta, ¿Matoki Samuelnin jawekeska yoia? —akin.

¹⁶Jatianra Saúlnin jawen epa yoia iki: —Noara jan onantishamanhakin yoike, moa burro awinbo nokokana riki —akin. Ikaxbira Saúlnin, já apo iti Samuelnin yoia joi, jawen epa jawebi yoiamaa iki.

¹⁷Japekáora Samuelnin, Mizpánkoxon Ibo rabikanon ixon, israelitabo jato kenaa iki;

¹⁸Jainxonra jato yoia iki: —Israelbaon Ibo Diossa neskatai: ‘Mato israelitabora ja Egipto jonibaon iboa ikenbi jainoa en mato pikoa iki, itan jatfbiainoa koshi-baon mato masá tenemainkoniabo en mato xabáa iki’.

¹⁹Ikaxbi ramara, ja atikonmainoa itan masá tenetiainoa mato jan xabaa Dios, maton iresabires shinanai, jaskákinra jan mato ikinti apo yokáxon maton omisa iki. Jaskara iketian, ja jonibobires itan ja rarebobires mato Ibo bebon joti jake —akin.

²⁰Japekaobira Samuelnin, jatfbi Israel ja jonibobires bekanon ixon jato yoia iki, jainoa katotara Benjamínman joniboki suerte paketa iki.

²¹Jainxonra Benjamín jonibo ochóma joti jato yoia iki, jainoa suerte akanara Matrednin rareboki paketa iki, ja rareboainoa suerte akanara Cisin bake Saúlki paketa iki. Jatianra benakinbi nokoyamakana iki,

²²Jatianra Ibo yokáribikana iki; Saúlki jain ikaxbi iká iki ixon onanti kopí. Jatian Ibon jato yoia iki, jainbira Saúl joneta ike, jawéki tsamata meran, akin.

²³Jatianra jonetainkonia pikoi boí ishtokana iki. Jatian jonibo bebon Saúl iketian oinkanara, tsoa israelitabi jawen keyá betan senenma ikax, jawen mapo pikotina iká iki.

²⁴Jainxonra Samuelnin jatfbi jato yokata iki: —¿Moaki ja apo iti Ibon katota maton oinna? ¡Westíora israelitabira já keska yamake! —akin. Jatianra, ¡Apo jabánon! akin israelitabaon aká iki.

²⁵Jatianbira Samuelnin ja apo ixon ati esébo jato yoia iki, jainxonra westíora kirikanin wishaxon, Ibo rabiti carpa xobonko benxa iki. Japekáora Samuelnin, moa jaton xobónko jatfbi botankanon ixon, jato yoia iki.

²⁶Saúlribira jawen xobónko moa Gabaain kaa iki, jatian Diossenbi keenmaara ja chibani, ichabires koshi shinanya jonibo jabé bokana iki.

²⁷Ikaxbira ja jakonmai yoyo ikaibo maxkáyamai, neskákana iki: “¿Nato-meinki noa jan xabaati?” ikibo. Ja iti jisáma iketianra, jaon keenyamakana iki; ikaxbi ja Saúlra onanaxbi onan-yamaa keská iká iki.

Saúl nin amonitabo jatoaresa

11 ¹Amónhainoa apo Nahasra, Galaadhain iká Jabessain kaa iki, jatianra ja jema betan reteanani kanoxon jawen sontárobo benxokaama iki. Ikaxbi ja Jabessainoa jonibaonra yoia iki: —Nobetan ja senenhabeconti joi awe, jatianra min yoia keská noa iti iki —akin.

²Jatianra ja amonita Nahasnin jato yoia iki: —Ja senenhabeconti joi en mato betan atira jakon iki, ikaxbi maton mekayaokea berobo en tsekanantinin kennira mato jeen iti iki, en jaskáara jatfbi israelitabo rabinkanti iki —akin.

³Jatianra Jabessainoa yosibaon yoia iki: —Kanchis netepari noa manawe, jatfbiain israelitabaon mainko joi botankanon ixonpari non jato raanbanon; jatian tsoabi noa akini joyamakietianra, noa miibetan iti iki —akin.

⁴Ja joi boai jonibora, Gabaain nokókana iki, jain Saúl jakátiainko, jatianra ja bokana joi jonibo yoikana iki. Jatikaxbira onisi ikonbiresi winikana iki.

⁵Jatianra Saúl nin wainkonix waka beneboya baneti joxon, jato yokata iki: —¿Jaweki jonibo winota? ¿Jawekopíki winikanai? —akin. Jatianra jonibaon Jabessainoara neskara joi bekanke ixon yoikana iki.

⁶Jaskara joi ninkákenbira, ja Saúl Diossen shinanman iboa iki; jainoaxa ikonbiresi Saúl sinata iki.

⁷Jatianra rabé waka bene bixon, Saúl nin xatepakea iki; jainxonra ja joi boai bo betan jatfbiain israelitabaon main ja waka pakexbo jato bomaa iki. Jatianra ja joi boai baon jato yoia iki: “Saúl betan Samuel chibankashamai

jabé rabéyamaibaon wakabora neskáshamanribiakanti iki”, akin. Jatianra jonibo ikonbiresi rakékana iki, jaskataxa biananax jainbicho tsamakana iki.

⁸Jatian jaskáakin Saúlnin jawen jonibo Beze ikain tsinkiara, kimisha pacha waranka Israel jonibo iká iki, jainoax Judáinoa jonibora kimisha chonka waranka tsinkita iki.

⁹Japekáora, ja joi botanabo nokóketian jato neskáakin yoia iki: —Jabessaino jonibo jato yoikanwe, bakish bariapanra non jato xabáin pikoai —akin. Jatianra ja joi boaibo boxon, Jabessaino jonibo jaskáakin yoikana ikonbiresi rarokana iki,

¹⁰jainxonra amonitabo yoikana iki: —Bakish netera noa miki menikaatai, min oinna jakon iketian jaskara min noa anon ikax —akin.

¹¹Ja nete xabáketianra, Saúlnin jawen sontárobo kimisha tsamá imaa iki, jainxonra nete xabatamatianbi, jaton rawibo tsamata napo jikixon, bariapanai kaman amonitabo jato retekana iki. Ja jiria banetabora jatfbiain janbiskana iki, ikaxbi tsoabira rabébo boyamakana iki.

¹²Japekáora ja jemamea jaweti jonixon Samuel neskáakana iki: —¿Tsoabaonki, ja Saúlra non apo itima iki ixon, ikonhayamaibo iki? Ja jonibora non retenon ixon, min noa meniti iki —akin.

¹³Ikaxbira, Saúlnin jato yoia iki: —Ibonbira rama Israelbo jato xabaake, jaskara ikaxa rama nete tsoabi mawátima iki —akin.

¹⁴Jatianra Samuelnin jatfbi jato yoia iki: —Gilgalhain bonon bokanwe, jainxonra ja apo ikátonin noa ikinkin onantiakin peoti iki —akin.

¹⁵Jaskáketianra, jatfbi jonibo Gilgalhain bokana iki, jainxonra Saúl Ibo bebonbi apo jikimakana iki. Japekáora Ibo betan raeannoxon yoinabo menikana iki, jainoax Saúl itan jatfbi israelitabora ikonbiresi rarokana iki.

Samuelnin jawen toan Saúl koshi imaa

12¹Japekáora jatfbi israelitabo bebonxon Samuelnin yoia iki: —Matonbira oinke jatfbi maton ea yokatabo en mato axona, jainxon westfiora apo en mato imaxona.

²Nato riki ja apo jan mato ikinti. Eara moa yosi iki, eara boxbires iki, nokon bakebora mato betan iki. Eara iká iki bake ranontianbi peoxon rama kamanbi jan mato ikinna,

³jaskara ikaxa ea neno iki: Jaton waka bene iamax jaton burro en bichina iketian, iamax yatanxon yonokin, masá tenemaxon en jato jakonmaa iken, itan jato jaweyamanon ixon ea kopiákana iketianbo, Ibo bebonxon itan janbi katota apo bebonxon en jakonma aká maton ea yoixonti iki, jatianra jatfbi ribinabo en kopiáti iki —akin.

⁴Jatianra jabaon aká iki: —Jawetianbira yatanxon yonokin min noa masá tenemama iki, jawe jakonmabira min noa akáma iki, jawetianbira noa jaweyamanon ixon non mia kopiama iki —akin.

⁵Jatianra Samuelnin jato yoiribia iki: —Ibo itan jan katota aponra onanke, ea jan yointi en jakonma aká maton nokoyamaa —akin. Jatian ikana iki: —Jaskara riki —iki.

⁶Jaskáaribaxonbira Samuelnin jato yoia iki: —Ibonbi amaara maton rekenbo Moisés betan Aarónman Egiptonkonia jato pikoai iká iki.

⁷Jaskara iketian benxokakanwe, Ibo bebonxonra mato betan en joi benxoati jake, mato betan itan maton rekenbo betan jatfbi jakon jawéki jan akábora en yoiti jake.

⁸Jatian Jacob jawen bakeboya, Egiptonko bokannontianra egipcibaon, akonbireskin yonokin jato masá tenemakana iki, jainoaxa maton rekenbo Ibo akí noa akinwe iki ikana iki, jatianra Ibon, Moisés betan Aarón

Egiptonko raana iki, jabaonra maton rekenbo jainoa pikoxon, jato neno imaa iki.

⁹Ikaxbira israelitabo jaton Ibo Diossen shinanbenokana iki, jaskáketianra jan Hazorhainoa apo Jabínman, sontá-robaon koshi Sísarana iti jato menia iki, jainoax filisteobaona iti, itan Moabhainoa apona iti, ikaxbi jabora jato betan reteanana iki.

¹⁰Ikaxbira jaskata pekáopari, ja dios Baal betan dios Astarté jisáakin akanabo rabinoxon Ibo jeneax jaki ochaabo yoií noa ikona riki iki ikana iki, jaskáxonra jaton rawibaon iboa ikenbi jato xabáanon ixon yokákana iki, jaskáxonra ramara miabichores non rabiti iki, akin Ibo yoikana iki.

¹¹Jatianra, Ibon Jerobaal, Barac, Jefté jainoax ea Samuel, maton rawiboiba-kea xabáanon ixon, mato raanxona iki. Jaskatiresa mato jakon jake.

¹²Ikaxbi amonitabaon apo Nahas, mato keyoi joaitian oinxonra, jan mato ikinti westíora apo maton ea yokata iki, ja Ibo Dioskaya maton apo ikenbi.

¹³Ikaxbi neno riki ja maton apo iti katota. Ja riki maton yokáketian, Diossen mato menia.

¹⁴Ramara ja Ibo maton kikin shinanxon ja maton rabiti iki, jainxonra ja senenhati eséboki yoitimayamakin maton ninkáxonti iki, jaskatax jan mato ikinai apo betanbi, ja maton Ibo Dios keenai keskáres akí mato jati iki. Jaskataxesá mato jakonbires kati iki.

¹⁵Ikaxbi yoiti ixonyamakin, jawen esébo biamakin maton omisketianra, mato itan maton apo betanbi mato masá tenemati iki.

¹⁶Jaskara iketian ja mato ikainoax-bopari wetsanko boyamakanwe, Ibon ja ani rateti jawéki akaitian matonbi oinnon.

¹⁷Rama riki trigo tsekatitian ikax, oi beyamai, ¿Ikonmarin? Ikaxbi en Ibo yokáketianra, tirin imaananbi ea oi bemaxonti iki, jatianparira ninkáxon

maton onanti iki, ja Ibon oinna maton westíora apo yokáxon kikinbires jakonma jawéki aká —akin.

¹⁸Jaskátaananra Samuelnin Ibo yokata iki, jatianbira tirin imaananbi oi bemaá iki; jainoaxa jatíbi jonibo Iboki itan Samuelki ikonbiresi rakékana iki.

¹⁹Jaskákinra Samuel jatíxonbi neskáakana iki: —Nato min yonotibo kopí min Ibo noa yoixonwe, noa mawámayamanon ixon; nonbira ja westíora apo imakaskin yokáxon, non ochabo kaia-yona iki —akin.

²⁰Jatianra Samuelnin jato yoia iki: —Rakéyamakanwe. Ikon riki maton kikin jakonma aká; ikaxbi Iboiba-keaxkaya rama ochóyamakanwe, jaskáyamakinaya jatíbi maton shinanya-xonbi rabikanwe.

²¹Ja ikonma diosbo chibanyamakanwe, matora akinti atipanyamake, ikonma ixonra jakonmainoa mato tsekati atipanyamake.

²²Ikon jakon Ibo ixonra, mato potatima iki; mato jawen jonibo itinra já keenai.

²³Mato kopi yokákin jeneax ochanaketian ea Ibon koiranbanon. Jaskáyamakinra jakon itan Ibo keenai keskati jati en mato axeati iki.

²⁴Ibora maton yoiti ixonti iki, akonkin shinanxonra jatíbi maton jointiaxonbi maton rabiti iki, ichabires jan mato akinabora maton shinanti iki.

²⁵Ikaxbi jakonma akin maton jeneyamaitianra, maton apo betanbi mato keyoti iki —akin.

Filisteobo betan reteanankana

13¹Saúl, Israel apo ixon jato ikinkin peonontianra moa anii senena iká iki; jainoax moa jaweti bari-tia apo ixonra,

²kimisha waranka israelita sontá-robo katota iki. Micmas ikain Betel mananmanra rabé waranka sontáro jabé baneta iki, jainoax wetsa waranka sontárorá Jonatán betan

Benjamínhainoa Gabaain baneta iki. Ja texea jonibora, moa jaton xobonko botankanon ixon, Saúlñin jato yoia iki.

³Jonatánmanra, Gabaain iká jaton xobonkonía filisteo sontárobo jato keyoa iki, jatian jara filisteobaon nikákana iki. Jatianra jaskara winota israelitabaon onankanon ixon, jatfbiainxon trompeta xoon akanon ixon Saúlñin jato yoia iki.

⁴Jatíbi israelitabaonra Saúlñin, filisteo sontárobo jaton itinkonia moa keyoa ninkakana iki, jakopíra filisteobaon, israelitabo omisa iki, jaskara ikenra israelita sontárobo Gilgalhain Saúl betan tsinkikana iki.

⁵Jatianribira filisteobo, israelitabo betan reteanani bonox tsinkikana iki. Irákana iki, kimisha chonka waranka reteananti carroya, sokota waranka kabáyonin ikái sontarobo, jainoax ja aniparo kexakea mashitii kikinshaman icha sontaroboya. Japekáora, Micmas ikain bokana iki, jainparira ikana iki, Bet-avénhainoax, bari pikotaiori.

⁶Israelitabora jakonmabires atikomanko ikax, filisteobaon jato aká kini meranbo, itan chawá xankenhaiño jonékana iki, shanka xaranbo, mai chaká meranbo, jainoax pozo jeneoma meranbora jonékana iki.

⁷Ichaxonra, Jordán shitax, Gad itan Galaad maiori bokana iki; ikaxbi Saúlra Gilgalhainbipari baneta iki, jatianra jatíbi jawen sontárobaon kikinbiresi rakeananbi chibankana iki.

⁸Jainxonra Saúlñin, kanchis nete senen, jan jatio basi manati yoia keskáakin Samuel manaa iki; ikaxbira Samuel Gilgalhain nokóyamaa iki, itan joniboribi moa boi peokoota iki.

⁹Jatianra Saúlñin jato yoia iki: —Jatiobi keyokin Ibo menoxonti yoinabo ea bexonkanwe, itan jabé raenoxon ja meniti yoinaboribi bekanwe —akin. Jatianra janbi menikin yoina keyokin menoa iki.

¹⁰Saúlñin ja yoina menikin senenhai betanribi Samuel nokóketianra Saúlñin ja bechii pikóxon jowé aka iki,

¹¹ikaxbira Samuelnin yoia iki: —¿Jaweati min ja jawékibo min akárin? —akin aká iki. Jatianra Saúlñin yoia iki: —Moa jonibo boí peokootaitian oinxon, en aká riki, itan ja min yoia nete moa mia nokóyamaketian, jainoax filisteoboribi Micmas ikain tsinkita iketian,

¹²ea Iboki menikaatamatianbira ipakebeiranxon Gilgalhainoa ea akanti en shinanna iki; jaskara ikenra enbi yoina jatiobi keyokin menoxonti iká iki —akin.

¹³Samuelninra yoia iki: —¡Ja min aká jawékira, min aresbiresa iki! Ja Ibon yoia keskáakin ninkáxon min aketianra, ja Israelhain jatfbitian akonkin apo mia jan imakeana iki.

¹⁴Ikaxbi ramara mia jatíbitian apo itima iki. Ibonra jawen keenshaman joni westíora benati iki, jaskáxonra jawen jemamea koshi iti janeti iki, minra jan ati yoiabo ninkáxonyamaa iki —akin.

¹⁵Jatianbira Samuel moa Gilgalhainoax kaai, tekikaina iki. Ja texea sontárobora reteanantian Saúl chibani bokana iki, ja Gilgalhainoax boaxa Benjamínhain iká jema Gabaain nokókana iki. Jainxon Saúlñin jabé boa sontárobo toponara, sokota pacha iká iki.

¹⁶Saúlra jawen bake Jonatán betan, jainoax jato betan boai sontároboya, Benjamínhain iká Gabaa jemanko banékana iki, jatianra filisteoboribi Micmasain ikana iki,

¹⁷kimisha tsamá reteananai filisteo sontárobo jaton ikainoax pikotaxbira; westíora tsamá Ofraori bokana iki, jara Sual main iká iki,

¹⁸wetsa tsamára Bet-horón jemaori kaa iki, jainoax ja kimisha itin iká tsamára, Zeboím teshanpa iká mananhon mai matoori tsoa jonibi jain jaama maiori bokana iki.

¹⁹Jatíbiain Israelbaon mainra, westíora jonibi yamin teetai yamaa iki,

jaskákinra filisteobaon shinanna iki, jaskara ixonra hebreo jonibaon espadabo, yami kenshobi jan chachimistibo akantima iki ixon.

²⁰ Jatíbi israelitabora filisteoboiba kati iká iki, jaton mai karanbetibo kenshoi, jaton lampabo kenshoi, jaton yamibo kenshoi, itan jaton picobo kenshoi.

²¹ Ja mai karanbeti betan lampa kenshotira icha kopíaxonbo ati iká iki, jainoax yamibo betan ja yami taxo kenshobo ramíketian benxoatira, icha kopíríbi ikaxbi namantanibo iká iki.

²² Ja reteanankanai netera, Saúl itan Jonatán betan boaiibo tsoabi espada betan lanzaoma iká iki. Saúl betan Jonatánbichora jayá iká iki.

²³ Jaskakanai kamanra, westíora tsamá filisteo sontárobo, Micmas ochómashoko nokókana iki.

Reteanankin jatoaresax Jonatán jakon ninkakaata

14 ¹ Wetsa netera Saúlnin bake Jonatánman, jan akinnai joni yoia iki: —Jowé, paro shitabainxon, filisteo sontáro keiba tsamatabo reteanankin jato anon kawé —akin. Ikaxbi Jonatánman ja reteanani kaai jawéki jawen papa yoiamaa iki,

² westíora mai mató pasenenain granado jiwi naman jainxon trigo xemekanainko tsamákana iká iki, jabetan iká sontarobora sokota pacha joni iká iki.

³ Janbiríbi iresama tari boti imakanara Ahías iká iki, Ahitobnin bake, Icabodnin noxa, ja Icabodra Fineesnín bake iká iki, Silonkonía sacerdote Elikan baba. Jonatán moa jainoax kaara jonibaon onanyamaa iki.

⁴ Ja kamanra, Jonatán filisteobo tsamatainko nokókasa iki. Jan katira rabé ani shanka oken ibékona naxaran kati iká iki, jawen janera Boses itan Sene iká iki,

⁵ westíorara norteorí Micmas bekeiba iká iki, jainoax wetsabiríbirá surkiri Gabaa jema bekeiba iká iki.

⁶ Jatianra Jonatánman jan akinnai joni yoia iki: —Kawé, keiba kanon, ja ikon Dios ikonhaismabo tsamákanainko kaman. Non Ibon noa jawe axontitian riki, icha joniaxon iamax ichama joniaxon non jatoaresnon ixon jan noa akintira jawena jawebi atikoma yamake —akin.

⁷ —Jatíbi ja min shinanabo areswe, enra ja min akasaibo mia akinti jawemabi iki —akinra ja akinaitonin aká iki.

⁸ Jatianra Jonatánman yoia iki: —Oinwe, abákanon noa merareskin, oa jonibo ikainko moa oke shitánon kawé.

⁹ Mato ikain noa ipakei kabánon jainxonbi noa manakanwe akin noa akanara, noa jainbi iti iki, jatianra jato ikain noa mapétima iki.

¹⁰ Ikaxbi mapéwe akin noa akanara, noa kati iki, jara iti iki jakopi non onanti, Ibon akinnara non akai jatoareskin, iki noa iti —akin.

¹¹ Jaskáxonra, ja filisteo tsamatabaon oinnon ixon ja rabékan jato meramaa iki. Jatianra jabo, jato oinnax neskákana iki: “Oinkanwe, ja kini meran joneta iká israelitabora moa jokonai”, iki.

¹² Jatianbira Jonatán betan jan akinnai joni akí, saí ikana iki: —¡Nato noa ikain mapékanwe, westíora jawéki non mato yoinon! —iki. Jatianra Jonatánman ja akinnai joni yoia iki: —Ea chibanwe, Ibonra israelitabaon mekenman moa jato imai —akin.

¹³ Jonatánra mapeti kaai tae betan mekenman wemeinata iki, ja akinnai jonira já pekáo kaa iki. Jonatánman filisteobo betan reteanankin jato maiki potaabora ja akinnai jonin namepakea iki.

¹⁴ Ja rekeni reteanankinra, Jonatán itan ja akinnai jonin ochókainamabi rabé chonka joni retea iki.

¹⁵ Jatíbi ja carpa peota meran ikábo itan ja jeman ikáborá ikonbiresi rakékana iki. Ja ichama tsamá sontárobo itan ja reteanani tsamáboríbirá

ikonbiresi rakékana iki. Jatianribira mai ninwana iki, jaskáketianra ikonbiresi anii ratékana iki.

¹⁶Ja Saúlnin, jan jato koiranti imaa sontárobaon, Benjamínhain iká Gabaa jemankoxon oinkanara filisteo jonibo jabati boí janbisbaini wetsaoribiresbo bokana iki.

¹⁷Jatianra jabé boai sontárobo Saúlnin yoia iki: —Nobé ikáboki tsoa maxkata non onannon jaton jane kenakanwe —akin. Ja jane kenakin oinkanara, Jonatán betan jan akinnai joni yama iká iki.

¹⁸Ja nete Ibon esé jain iká ani bonanti israelitaboiba iketianra, Saúlnin Ahías yoia iki: —Neri ja Diossen esé jain iká ani bonanti bewé —akin.

¹⁹Ikaxbi Saúl sacerdote betan yoyo ikai kamanra, ja carpa peotainko tsamata filisteobaon shinan onantimati bebonkaresa iki. Jatianra Saúlnin sacerdote yoia iki: —Moa Diossen esé jain iká ani bonanti neri beyamawe —akin.

²⁰Jatianbira Saúl itan jatíbi jawen sontárobo tsinkitax, moa reteanani bokana iki. Ikonbiresi jaton shinan onantimatax, filisteobo jatonbinix reteanani keyókana iki.

²¹Jainoaxa, moatianbi filisteobo betan iká israelitabo, jaton sontárobo reteanantian akini pikotaxbi, Saúl betan Jonatán akinnai israelitabo tsamataori winókana iki.

²²Jatian ja Efraín mananman joneti boyantana israelitabaonra, filisteobo jabati bokanaitian onanax, jato chibani boax jato betan reteanankana iki.

²³Jaskati reteananboi boaxa, Bet-avén kaman nokókana iki, jaskáxonra Ibon Israelbo jatian jato xabáa iki.

Akonkin senenhati ixon Saúlnin yoia joi

²⁴Jaskara ikaxa, ja nete jawebi piama ikax israelitabo ikonbiresi paxkinkana iki, Saúlninra akonkin senehanoxon neskara yoia iki: “Ja yametamatianbi,

itan ja nokon rawibo en jato kopitamatianbi piábora moa jakonma iti iki”, akin.

²⁵Jatianra sontárobo, jain mainbi mishkin tsamata nii ikainko nokókana iki.

²⁶Ja jonibo nii meran jikixon oinkanara onpax ikai keskati mishkin baita iki; ikaxbira tsonbi ja akonkin senenhati joiki rakékin tanayamakana iki.

²⁷Ikaxbi Jonatánmanra, jawen papan jaskara atima akonkin senenhakanti jawen sontárobo yoiatian ninkatama iká iki, jaskákinra jawen kekoti beai rebon, bonan naa chachia jain mishkín seróketian kokoax, jatianbi jawen shinan jakiribi koshiinakaina iki.

²⁸Jatianra westíora israelita sontaronin yoia iki: —Min papanra akonkin senehanoxon noa sontárobo yoia iki, jaweratobaonki wetsa jawékibires pai, jabora moa jakonma iti iki, ixon. Jaskara kopíra jonibo ikonbiresi paxkinabo iki —akin aká iki.

²⁹Jainxonra Jonatánman yoia iki: —Jaskáxonra nokon papan icha joni jato jakonma imake. Oinwe, eara nato ichamashoko mishkin tanax jatianbi koshiinakainke,

³⁰jainoax ja non rawibo piti bichinabo piaxkayara, noa bebon jakonhira ikeanke. ¡Jatianra ja filisteobo non jatoaresa, ani jawéki nona ikeanke! —akin aká iki.

³¹Ja netera, israelitabaon filisteobo reteanankin jatoareskana iki, Micmas ikainxon peoxonra, jato Ajalón kaman akana iki. Ikaxbi israelita sontarobora, moa ikonbiresi paxkinkanabo iká iki,

³²jaskákinra ja senentianbi jaton rawí bichina yoinabo, carnerobo, waka awinbo, waka bene bakebo, mainbi rakantaanan texteanan jatíbi jimabi pikana iki.

³³Ikaxbi jatíribibaonra, boxon Saúl yoikana iki: —Jonibora nami jimabi pii, Iboki ochai ikanai —akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —¡Matora

jakonhamisimabi jakonhamis keskábo iki! Westíora ani makan taranbekin, ea neno bexonkanwe.

³⁴ Jainoaxribi jonibo betan yoyo ikanwe, westíorabaon jaton waka bene iamaxon jaton carnero ea neno bexonkanon, maton textexon pinon, jatianra jimioima nami pii mato Iboki ochatima iki —akin. Ja yamébira westíorabaon, jatonbi jaton waka bene boxon, jainxon textekana iki.

³⁵ Saúlninra, janbiribi, Ibo Dios axonkin jainxon yoina menoti makan tsamana iki, japari menikin akára iká iki.

³⁶ Japekáora Saúlnin neskara ati shinanna iki: —Nato yamé filisteobo chibani tenaman bonon bokanwe, jato keyokin retexon, neteai kaman jatíbi jaton jawéki binon bokanwe —akin. Jatianra jatíxonbi yoikana iki: —Min oinna jakon iketian, jaskara awé —akin. Ikaxbira sacerdotenin yoia iki: —Jawe akamatianbira, Diospari non yokáti jake —akin.

³⁷ Jatianra Saúlnin Ibo yokata iki: —¿Enki filisteobo chibanti iki? ¿Israelitabaonki, jatoaresti iki? —akin. Ikaxbi ja netera Ibon jawebi jato yoiamaa iki.

³⁸ Jaskara iketianra Saúlnin yoia iki: —Jatíbi sontárobaon koshibo neri bekanwe, jainxon oinkanwe, tsonki rama nato ocha aká iki ixon.

³⁹ ¡Akonkin senenhanoxonra Israelbaon Ibon janenko en yoiai, nokon bake Jonatán inonbira, mawáti iki! —akin. Jatianra sontárobaon jawebi yoiamaa iki;

⁴⁰ jakopira Saúlnin jatíbi israelitabo jato yoia iki: —Mato neke tsamákanwe, jatian oke wetsa tsamaori nokon bake Jonatán betan ea ibanon —akin. Jatianra sontárobaon yoia iki: —Min oinna jakon iketian jaskara awé —akin.

⁴¹ Jatianra Saúl saí ika iki: —Israelbaon Ibo Diosé, ¿Jawekopíki rama ja min tee axonai joni jawebi min

yoiamaa? En jakonma aká iketian, iamax nokon bake Jonatánman jakonma aká ikaxa, suerte akana (Urim) makanshoko onanti pikóti iki. Ikaxbi ja min joni Israelbaon jakonma aká ikaxa, suerte akana (Tumin) makanshoko onanti pikóti iki —akin. Ja suerte akana Jonatán betan Saúlki paketa iki, jatianra ja jonibo jakonma akáma ikax moa xabakaakana.

⁴² Japekáora Saúlnin yoia iki: —Nokon bake Jonatánki, itan eki suerte akanwe —akin. Jatianra suerte akana Jonatánki paketa iki,

⁴³ jaskáketianra Saúlnin Jonatán yoia iki: —Ja min aká ea keshanwe —akin. Jatianra Jonatán keshaa iki: —Ikon riki, nokon kekoti rebonra bona mishkin tii axon, ichamashoko en tanaa iki. Ikaxbi eara neno iki, ea mawátira jawemabi iki —iki.

⁴⁴ Jatianra Saúl saí ika iki: —¡Jonatán, mia mawáyamakettian ea abanon Diossen akonbireskin masá tenemakin! —iki.

⁴⁵ Ikaxbira jonibaon Saúl yoia iki: —¡Jawekopíki Jonatán mawáti iki, jatoaresxon akonbireskin Israelbo akinnaxbi! ¡Jaskarara itima iki! ¡Ibo jakettianra, westíora boobi jawen maponkoniax pakétima iki! Ja rama akára, Diossen akinna aká iki —akin. Jaskáaxonra Jonatán mawáti ikenbi, jonibaon imayamaa iki.

⁴⁶ Jatianribira Saúlnin filisteobo moa jato chibankin jenea iki, jainoaxa jaton mainbiribi moa baneti bokana iki.

⁴⁷ Jaskataxa Saúl Israelhain moa apo jikia iki, jainoaxa jatíbi ja patax iká, jawen rawibo betan reteanana iki, jabora iká iki, Moab, Amón, Edom, Sobáino apo jainoax filisteobo. Jatian ja ikanainkobo kaxonra, reteanankin jatoaresa iki.

⁴⁸ Jainoax sontárobo tsinkiax reteanankinra, Amalecbo jatoareskana iki, jaskáxonra Israelbo, ja jawéki yome-tsoamisbaon mekenmamea jato xabáakana iki.

betan kikin jakon waka benebo iki, min Ibo Dios meninoxon nokon sontárobaon bexonkana riki. Ikaxbi jatfíribi jawéki-bora moa non keyoa iki —akin.

¹⁶ Jatianra Samuelnin yoyo imayamakin neskaa iki: —¡Netewe, Ibon yamé ea yoiwana en mia yoibanon! —akin. Jatianra Saúlnin aká iki: —Yoireswe —akin.

¹⁷ Jainxonra Samuelnin yoia iki: —¿Apo ikámatianki eara kikinmashoko iki, ikax mia shinanmeeyamaa iki? Jaskara ikaxbira, mia israelita jonibaon rarebobaon koshi iká iki, jaskara ikenra já min yoiti ixonti iki.

¹⁸ Jakon riki, Ibonbira mia raana iki, ayamama ja ochaya amalecita jonibo jato reteanankinxon, jatfíbi jato jayata-yabi keyonon ixon,

¹⁹ ¿Jawekopíki ja ati yoiabo, min ninkáxonyamaa iki, itan ja maton rawibo bichinabo bixonki, jakonma jawéki min Ibo bebon ayamaa iki? —akin.

²⁰ Saúlninra yoia iki: —Enra moa Ibon jaskáti yoiabo ninkáxona iki, itan jan ati yoiabora en moa senenhaxona iki: enra Amalecibaon apo yatanson, moa bea iki, itan wetsa amalecitabora en moa jato keyoa iki.

²¹ Ikaxbi ja sontárobaonra, ja kikin jawékibo keyoti ikenbi, jakon carne-robo itan jakon waka benebo bikana iki, Gilgalhainxon min Ibo Dios ja kikin shinanson menixon menoxonti kopí —akin.

²² Jatianra Samuelnin yoia iki:

“Ja Ibon keen riki, jan yoia keskábo ninkáxonai iti, yoina keyokin menoxona itan yoina keyokin menoxonama bebonbiresiki yoiti ixona itan netékainxon ninkáxonai iti, ja jawékibo menixon menoxonai itan ja carnerobaon xenibo menititiani.

²³ Jakonmabires ocha riki ja jaki yoitimati,

ja onanmisai inox axei tanáti keskáribi;

jaskáribi riki ja rabiti aká rabiabo, itan Dioski yoitimati.

Jawen esébaon mia keenyamaa keskatira, rama jábiribi mia apo iti keenyamai”, akin.

²⁴ Jatianra Saúlnin, Samuel yoia iki: —Ikon riki eara ochaa iki, joniboki raketai kopí, jaton yoiabores axonai kopíra ja Ibon jaskara ati yoiabo itan ja min jaskara ati axeabaon ea shinanbenota iki.

²⁵ Ikaxbi en mia yokatai riki, nokon ocha min ea shinanxontima, ebé baneti kaxon Ibo rabii kawé —akin.

²⁶ Jatianra Samuelnin aká iki: —Eara kayamai mibé baneti, minra jaskara Ibon ati yoiabo senenhayamae, jaskara ikaxa rama jaribi, moa mia Israelbaon apo itin keenyamai —akin.

²⁷ Samuel kaai ranbeakekainaitianra Saúlnin jawen perakooti kebí yatanson noshinana iki.

²⁸ Jatianra Samuelnin, Saúl yoia iki: —Neskáribiakinra, mia Israelbaon koshi itimaakin Ibon mia ake. Jaskáaxonra westíora ja min kaibo, mia winoa bebon jakon iketian koshi imake.

²⁹ Ja Diossa Israelbo jan jatoareskinai iki, jara wetsa jonibires keskáma iki, jansotira atipanyamae, jawen shinanra wetsaati atipanyamae —akin.

³⁰ Jatianra Saúl iríbaa iki: —Eara ochaa iki, ikaxbira en mia yokatai, Israelbaon joni koshiabaon, itan jatfíbi jonibo bebon, apo keskáakin shinankin ea jeneyamawe. Jaskara iken ebé Gilgalhain kawe ja Ibo min Dios min rabinon —akin.

³¹ Jatianra Samuel, Saúl betan baneti kaxon Ibo rabia iki.

³² Japekáora Samuelnin ati yoia iki: —Ramara Amalecibaon apo Agag min ebebon beti iki —akin.

Jatianra jakonshaman shinanyanix Agag, Samuel bebon joá iki,

ja kikinbires jakonma mawáti onsára moa winóbirake iki ikax.

³³ Ikaxbi Samuelnin yoia iki: —Icha ainbobra sontárobo retenanxon, min bakeoma banémaa iki. Ramara jabo ikana keskáribi min tita banetai —akin.

Jainxon moa oribo yoiboyamakinra, Samuelnin Gilgalhainxon Ibon amaara retexon Agag xatepakea iki.

³⁴ Japekáora Samuel Ramáin jawen xobonko kaa iki, jatian Saúl biribira ja moa jakátiainko Gabaain jawen xobonko moa banetai kaa iki.

³⁵ Jainxonra Samuelnin, jawetianbi moa Saúl oinyosma iká iki, Saúl Ibon moa Israelbaon apo imayamaketianra masá shinanna iki.

Apo iti Ibon David katota

16 ¹Ibonra Samuel yoia iki: —¿Jawetio basikayaki min Saúl kopí masá shinankin jeneti iki? Eara moa já Israelbaon apo iikarestinin, keenyamai. Min jain xeni akai machaman xeni bochoawe, jaskátaanan mia Isaíkan xobonko, Belénhain mia katinra ea keenai jawen bakeboainoara, apo imanoxon en westíora katota iki —akin.

²Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jawe akíki ea kati iki? ¿Apo iti wetsa en xeni machita onanxonra Saúl nin ea reteti iki! —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Westíora waka bake awin bibaini kaxon yoitanwe, Ibo, nato menixon menoxonira ea joke akin.

³Japekáora ja menotiainxon min Isaí kenati iki, jainxonra min jaskara atibo en mia yoiti iki. Jaweratoki ja apo imati en mia yoiai, jara min xeni machíti iki —akin.

⁴Ja Ibon jaskaati yoiara, Samuelnin aká iki. Jatian moa Belénhain nokóketianra, ja jemamea koshibaon

rakeananbi bii jokonxon yokákana iki: —¿Jakon joi beiki mia jóá? —akin.

⁵Jatianra Samuelnin yoia iki: —Jenjén jaskara riki. Eara joke nato waka awin bake Ibo menixon menoxoni. Dios bebon jakon inox chokikanwe, itan ja waka en menikin menoi ebé pii bekanwe —akin. Japekáora Samuelnin Isaí jawen bakeboyabi Ibo bebon jakon iti jato imaa iki, jaskámaxonra ja Dios jawéki meniainko kati jato kenaa iki.

⁶Jatian jabo nokóketianra Samuelnin, Isaíkan reken bake, Eliab oinxon shinanna iki: “Wetsama nato riki, ja Ibon apo iti katota joni”, iki ixon.

⁷Ikaxbira Ibon yoia iki: “Jawen jisá itan jawetio anirin ixon ja oinyamawe, jaskarabora nokon keenma iki. Jonin oinnai keskákin oinyamawe, jonira jaton yorabores oinnai iki, ikaxbi en oinnaira jaton shinanbiribi iki”, akin aká iki.

⁸Jatianra Isaínin jawen bake Abinadab kenaa iki, jaskáxonra Samuel bebon boá iki; ikaxbi Samuelnin neskáa iki: —Jama riki Ibon katota —akin.

⁹Japekáora Isaínin jawen bake Sama boá iki; ikaxbi Samuelnin yoia iki: —Natomaribi riki, ja katokota —akin.

¹⁰Jaskáabokinra Isaínin, jawen kanchis bakebo Samuel bebon boá iki, ikaxbira Samuelnin yoia iki, nenoa westíorabira jabo Ibon katotama iki akin.

¹¹Ja senenainbira yokáribia iki: —¿Min bakebokayaki moa yamaa? —akin. Jatianra Isaínin aká iki: —Ja benbo maxko, carnero koiranairesa maxkáke —akin. Jatian Samuelnin yoia iki: —Ja benatankanon jato ranwe, já nokotamabira non piti atipanyamake —akin.

¹²Jatianra Isaínin kenati jato raana iki. Ja betan ikástishamanra iká iki, ja baken yorara joxochashaman iká iki itan metsáshaman jonira iká iki. Jatianra Ibon Samuel yoia iki: —Nato riki já. Jaskara ixon, moa apo inon onantiakin xeni machiwe —akin.

¹³ Jatianbira Samuelnin pomon iká xeni bixon ja bake ranon David janeya, jawen wetsabo bebonbi moa onantiakin apo imakin xeni machita iki. Jatianbira Ibon shinanman moa já iboa iki. Moa piá pekáora Samuel jato kaai ataanan, Ramáin jawen xobonko kaa iki.

Davidkan Saúl tee axona

¹⁴ Saúlhibakeax Ibon shinan pikotax ochóketianra, jakonma shinan yoshin Ibon raana joxon Saúl masá tenemaa iki.

¹⁵ Jakopíra ja akinaibaon yoia iki: —Jawekeskaki min oinnai, ja Diossen amaa jakonma shinanman mia masá tenemaitian.

¹⁶ Jaskara iketian noa yoiwe, ja arpa ten ati onan benakanon ixon, jatianra mia jakonma shinanman akaitiibi, jan arpa ten akaitian min shinan jakonti iki —akin.

¹⁷ —Jakon riki, jakonshamanhakin arpa ati onan joni benakanwe, jaskáaxon ea bexonkanwe —akinra Saúlnin, jato yoia iki.

¹⁸ Jatianra jain iká westíoranin yoia iki: —Enra Isaíkan bake westíora Belénhain iká onanke, janra kikin jakonhakin arpa ten akai, itan jara reteanankas ikax rakéma joni iki, jainoax metsá itan jakoni yoyo iti onanribi; itan Ibon akinnairibi riki —akin.

¹⁹ Jatianra Saúlnin, joi boaibo Isaí yoiti jato raana iki: “Ja min bake David carnerobo koirannai ea raanxonwe”, akin yoiti.

²⁰ Jatianra Isaínin jawen bake David, Saúlhiba raankin: Westíora burro, jainxon panhaxonbo, jainoax westíora bichi chomo uva xeati bochóya itan westíora cabra bake bene jabé Saúl bomaa iki.

²¹ Jaskati Saúl bebon kaaxa, David ja akinnai baneta iki, Saúlninra onanxon ichabires jaki jakon shinanna iki. Jaskákinra wetsa jan akinnaibo bebonbires já akinnai itiakin Saúlnin janea iki.

²² Jainxonra Saúlnin westíora joi Isaíki raana iki, David jabé banénon ixon yokákin, jan oinna jawen keen iketian.

²³ Jaskákinra ja Diossen raana jakonma shinan yoshinman Saúl akaitian, oinxon Davidkan jawen arpa bixon ten axonkatitai. Jaskáaxonara Saúlnin koshi shinanhinabainxon, jakon shinan katitai, jatianribira jakonma shinan jaibakeax ochókatitai.

David Goliat reteax jawen main ninkakaata

17 ¹ Wetsa netera filisteo sontárobo israelitabo betan reteanannox, Judámain iká Socó jemanko tsinkíkana iki, jabora Socó jema betan Azecá jema naxaran Efes-damimhain ikana iki.

² Jatianribira Saúl itan jawen sontárobo, Elá mai teshanpain tsinkitax, jainoax filisteobo betan reteanannox benxokakana iki.

³ Wetsa mai mató maxkaten filisteobo iketianra, ja bekeiba wetsa mai matokan israelitabo ikana iki, ja naponra mai teshanpa iká iki.

⁴ Jatianbira filisteobo xarameax, kimisha metroya westíora reteanankas joni pikókawana iki, jawen jane Goliat, ja iká iki Gat jemamea.

⁵ Jawen maponko bronze maitia, jawen yoranko bronze xopanantia, bronze aká jawen iwe pichika chonka pichika kiloya.

⁶ Jan witax panati, itan tsatsitaxo iaxon boaira iká iki bronze akanaribi.

⁷ Jawen tsatsitaxo kikin ani, jawen rebonko kensho iká yami iká iki sokota kilo winoa. Jan Goliat akinnaira já bebon kaa iki.

⁸ Jatianra Goliat, israelita sontárobo bebon chankatax saí ika iki: —¿Jawekopí reteanani mato joarin? Ea riki filisteo, jatian mato riki ja Saúl akinnaibo, jaskara ixon mato xaranmea joni katokanwe ebé reteanani jonon.

⁹ Ebé reteanankin eaaresti ikaxa joti iki, jatianra noabo maton kikin hakin

yanka yonoaibo iti iki; ikaxbi já enha-resketianra mato non kikinahakin yanka yonoaibo iti iki.

¹⁰Rama netera en mato yoiai, Israel sontárobo betan reteanankaskin. ¡Ea westíora joni raanxonkanwe ea jabé reteanannon! —akin.

¹¹Jaskati filisteo joni yoyo ikai ninkataxa, Saúl itan jatíbi jawen sontárobo jaton shinan yosmabainax ikonbiresi rakékana iki.

¹²Matonra moa onanke westíora jonira Belénhain jaa iki, jawen jane Isaí, jara Saúl apo inontian moa bebon yosiora iká iki. Jara posaka benbo bakeya iká iki, westíora jawen baken janera David iká iki.

¹³Jatian ja Isaínin kimisha reken bakera, ja Saúl reteanani kaaitian chibani bokana iká iki. Ja kimisha bake reteanani kaabaon janera iká iki: Ja reken Eliab, ja rabé itin iká Abinadab, itan kimisha itin iká Sama;

¹⁴jainoax David iká iki ja senenainoa bake,

¹⁵jara Saúlbiribi akinnai ikáx, ja ikana chopaxobonko kaax, itan Belénhain jawen papan carnerobo koirani kaax ikai iká iki.

¹⁶Jaskákanai kamanra Goliat filisteo joni, yamékiritiibi itan yantántiibi israelitabo sinái pikota iki, chosko chonka nete senenra jato jaskáa iki.

¹⁷Wetsa netera Isaínin jawen bake David, yoia iki: —Nato trigo tobán rabé chonka litro biwé, jainxon chonka pan, jaskáaxon min wetsabo ishton jato ikana chopaxobonko boxontanwe.

¹⁸Ja sontárobaon koshiribira, min chonka queso boxonti iki. Jainxonra min wetsabo min ointi iki, jawekeskaki ikanaí ixon, jakon ikanaitianra ja oinxon en onanti wetsa jawékibires min ea bexonti iki —akin.

¹⁹Jaskatai kamanra, Saúl itan Davidkan wetsabo, itan wetsa israelita sontárobo, Elá mai teshanpainoax filisteobo betan reteanani ikana iki.

²⁰Ja nete xabataitianra, David carnerobo wetsa joni koiramataan; jawen papan menia jawékiati jawéki jato boxoni kaa iki. Jatian ja ikana peotainko David nokóketianra, sontárobo moa reteanani boí jokonkana iki, ja boira reteanantikiri iki saí ibainkana iki.

²¹Israelitabo betan filisteobora, reteanox beibanani joyókana iki.

²²Ja reteananti jawéki betan ja jawékiati jawéki koirannai joniki, ja boai jawékiatibo jenebaini ishtoi kaaxa, David jatoiba nokota iki; matoki jawekeska iki akinra jawen wetsabo yokata iki.

²³Jaskati jato betan yoyo ikaitianra, ja reteanankas filisteo joni, Gat jemamea jawen jane Goliat, ja filisteobo tsamatainoax pikókirana iki, jainxonra jato abea keskábiakin sináatoshia iki. Jatianra Davidkan ninkata iki.

²⁴Ja joni jaskataitian oinnaxa, israelitabo ikonbiresi raketi já bebonmeaxbi jabákana iki,

²⁵jaskatira neskákana iki: “¿Oa joni pikotaki, moa maton oinna? ¡Jara Israelboki sinati joá iki! Tsonki já ayonnai jara apon icha kopí jawéki meniti iki, itan jawen bake ainboribi awinhanon ixon meniti iki, jainxonribira jawen rarebobaon moa apo jawebi kopíatima iki”, ikibo.

²⁶Jatianra ja patax ikábo Davidkan yokata iki: —¿Ja nato Goliat reteketianmein itan jan Israelbo ramiaresaibo keyóketianmein jawe ja joni menikanti iki? Jaskara iken ¿Tsoa ixonmein ati iki nato Dios ikonhaismaton, ja jiria Diosen sontárobo jaskáakin? —akin jato aká iki.

²⁷Jaskáara jabaon moa aibata keskáribiakin yoikana iki, Goliat, retekietian ja menitibo.

²⁸Ikaxbi Eliab, ja Davidkan wetsa rekenra, jonibo betan jaskati yoyo ikai ninkatax, jaki sinákin neskáa iki: —¿Jaweaki mia neno joárin?

¿Tsokikayaki ja tsoa jonibi jain jayamainko, ja ichama carnerobo min jenebeirana? Jawe akasi mia neno joarin ixonra en onanke, miara jakonma shinanya iki, mia neno joá riki reteanankanaitian jato oinkasires —akin.

²⁹ Jatianra Davidkan yoia iki: —¿Ja ramabi yoyo ixonki, jawe jakonma en aka? —akin.

³⁰ Jaskati moa jawen wetsaibakeax kaxon, Davidkan wetsa joni yokatabira, jaskáribiakini yoia iki.

³¹ Ja Davidkan yokataitain ninkábaini boxonra jatíribibaon, Saúl yoikana iki. Jatianra Saúlnin David kenamaa iki.

³² David joketianra Saúlnin yoia iki: —Mato Goliatnin jaskábira tsoabi shinan namanti yamake, ea min yonoti kaaxa, jabetan ea reteananti iki —akin.

³³ Saúlninra yoia iki: —Ja Goliat betan reteanani kaira, miabicho katima iki, ikaxbi miara bebon bakeranonhira iki; jara jawen bakeranontianbi reteananaí joni iki —akin.

³⁴ Jatianra Davidkan yoia iki: —Ea min yonoti, nokon papan carnerobo koirannai inontianra, westíora leónman iamaxon westíora oson, kenenko joxon carnero boaitian,

³⁵ japekáobi kaxon, jawen rekinhai-noabi en carnerobo bichinkatitai; en jaskáa ea bikasaitianra, jawen koinbi yatanxon en retenon kaman rishkikatitai.

³⁶ Jaskáxonra, min yonotinin, león betan oso retekatitai. Jaskáribiakindra nato Ibo Dios ikonhaisma filisteo jonibo en jato akai, jiria Diossen sontárobo betan reteanantinin keenkana iketian.

³⁷ Ja león betan oson mentsisainoa ea xabaa Ibonribira, ja Goliatnin mekenmamea ea xabaati iki —akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —Jaskara ikax katanwe, Ibora mibé iki —akin.

³⁸ Saúlninra jawen chopá David sawemati jato yoia iki, bronce maitira maimakana iki, itan bronce xopananti-ribira sawemakana iki.

³⁹ Ja senenainbira Davidkan jawen chopakibi jawen cintora ikain ja espada panina iki, jatíbi jabo jaskátaanra axeama ikax, nii tanata iki. Ikaxbi jainxonbira Saúl neskáakin yoia iki: —Axeama ikaxa, ea neskaraboya niti-koma iki —akin. Jatianra moa jatíbi jopémaa iki,

⁴⁰ jawen bastón bixonra, pichika makan jakonshokobo ja weanmamea katóxon ja boai pishan napota iki, jainoaxa David jawen baladora tsomaya, Goliat nokoi kaa iki.

⁴¹ Jatianribira já David nokoi kaai jainmashaman iikaina iki. Jan akin-naira ja bebon kaa iki.

⁴² Goliatnin David oinnara, bakeranon ikáx jawen yora joxochashaman, itan metsá iká iki, jaskara ikenra jan oinna iresabires iká iki,

⁴³ jaki shirokinra yoia iki: —¿Eaki westíora ochiti iki, jaskara jiwiaxon min ea akí joti? —akin. Jaskátaanra jatianbi jawen diosen janenko, David jakonmakin shinanxona iki.

⁴⁴ Jaskáribaxonbira, Goliatnin yoia iki: —¡Neri jowé, min nami, noyai yoinabo betan pimis yoinabo, já pinon ixon en jato meninon! —akin aká iki.

⁴⁵ Jatianra Davidkan yoia iki: —Ea akira mia joai, espadaya, yami taxo kenshoya, itan tsatsitaxoya ikaxbi eara mia akí kaai Ibo jatíbi atipana Israelnin sontárobaon Diossen janenko, jabo betan reteanankaskin min yoia iketian.

⁴⁶ Ramara Ibon mia eki menikaamake-tian retexon, en mia texteai, jaskáxonra filisteo sontárobaon mawá yorabo, en noyai yoinabo betan pimis yoinabo pinon ixon meniai. Jatianra nato netemeabaon jatíxonbi onankanti iki, Israelbo betanra westíora ikon Dios jake ixon;

⁴⁷ jatíbi ja neno tsinkitabaonra, onanti iki, espadanin, itan yami taxo kenshon-bicho jato Ibon jatoaresyamai. Nato reteanantira Ibona iki, jaskara ixonra non mekenman mato jan menikamai —akin.

⁴⁸ Jaskáara Goliat David nokoi kaai pikota iki, jatianra jaribi ishtonbires jakikirana iki,

⁴⁹ Jainxonra Davidkan pisha meranoa westíora makan bixon, jawen baladoran nanetaanan jawen betonkoainshaman Goliat tsakaa iki. Ja tsakaa jawen betonkoain makan jikiketianra jawen bemananinbi maiki paketa iki.

⁵⁰ Jaskáxonra Davidkan jáaresa iki. Westíora baladorayaxon itan westíora makanmanresa Davidkan Goliat retea iki. Espada boamara iká iki.

⁵¹ Jaskatira ishtoi kaax já patax nia iki, jawen xaka meranoa tsekataan jawen espadaninbi retea iki. Jaskáaxonra textea iki. Jatianra jatíribi filisteo sontárobo, moa jaton reteananti onan joni mawáketian oinnax, jabákana iki.

⁵² Jatianra israelita itan ja Judá sontárobo, saí ikana iki: Jato retenon akanwe iki, jatianra ja Gathain kaai jikitiainko itan Ecrón jema xepotibo ikainko kaman jato chibankana iki. Saaraimhainoax peokootax Gat itan Ecrón jemanko kati bai kamanra, jatíbiain filisteo sontárobaon mawá yorabo tipia iká iki.

⁵³ Ja filisteobo chibani botana pekáo Efes-damimhain banéxon, israelitabaon jaton carpa peotabo ikainoa jatíbi jaton jawéki bikana iki.

⁵⁴ Jatianra Davidkan Goliatnin mapo itan jan reteananti jawékibo bixon jawen xobonko boá iki, japekáo basi-chaara ja mapo Jerusalénhain boá iki.

⁵⁵ Saúlninra moabi jawen sontárobaon koshi Abner, yokata iki, ja Davidkan Goliat akí pikoti kaaitian: —Abner, ¿Nato baken papaki tsoa iki? —akin.

⁵⁶ Abnerninra yoia iki: —Enra mia akonkin yoiai, enra onanyamake —akin. Jatianra Saúlnin yoia iki: —Jaskara ikenra, tsoarin ixon min onanti jake —akin.

⁵⁷ Goliat retea pekáo, jawen mapo moa baneti jokin beaitian oinxonra,

Abnernin David nokoxon Saúl bebon boá iki,

⁵⁸ Janra yokata iki: —Baké, ea yoiwe ¿Tson bakerin mia? —akin. Jatianra Davidkan yoia iki: —Min yonoti ja Belénhain iká Isaínin bake riki ea —akin.

David betan Jonatánman jakon janoxon akonkin shinanna

18¹ David, Saúl betan yoyo iki senena pekáora, David kikini jabetan raenanai Jonatán baneta iki. Jaskákinra janbix noikaata keskári-biakin, noia iki.

² Ja netebira Saúlnin, jatíbitian jan akinti bia iki, jatianra jawen papan xobonko moa raanyamaa iki.

³ Jonatánmanra janbix noikaata keskáakin David noia iká iki, jaskákinra jatíbitian raenanai iti shinanbekona iki.

⁴ Jaskákinra, ja sawea jawen perakooti betan jawen tari jopétaanan menia iki, jainxonra jawen espada, jawen kanóti, itan jawen cinturónribi menia iki.

⁵ Jatíbi ja Saúlnin ati yoia jawékibo senenhaxonra, Davidkan jan atipana jawéki jato oinmaa iki, jaskara iketianra Saúlnin jawen sontárobaon koshi jikimaa iki. Jatianra Saúlnin sontárobaon, itan jatíbi sontárobaon keen-shaman, ja David iká iki.

Davidki rarokanaitian Saúl jaki notsia

⁶ Sontárobora baneti bekana iki, Davidkan Goliat retea pekáo, Israelhainoa jatíbi jemankonia ainbobora, jaskara jaton axé iketian panderoyaxon itan platilloyaxon raroshamankin bewananbi itan danzaananbi, apo Saúl bii jokonkana iki.

⁷ Ja biira bewaananbi danzani, bewá banebaneshamani ainbobo neskákana iki:

“Waranka jawen rawíra Saúlnin reteke, ikaxbi chonka waranka jawen rawíra Davidkan reteke”, iki ikana iki.

⁸ Jaskaraton tsokásmaara, ikonbiresi sinati Saúl yoyo ika iki: —Ja Davidkan chonka waranka reteara yoikanai, ikaxbi en warankares reteara yoikanai. ¿Ramara nokon toan moa apo imakan-tits maxkáke! —iki.

⁹ Jatianshamanra Saúl, moa Davidki notsii jakonmaata iki.

¹⁰ Saúlnin ebé banéwe akin David aká pekáora, Diossen raana joxon yoshiman shinanman Saúl iboa iki, jaskáara ja apo ikax jain iká xobo meranoaxbi, westíora shinan ramita joni keska iká iki. Ikaxbi jaskaai axea ixonra, Davidkan jawen arpa ten axona iki, jatianra Saúl jawen yami taxo nenké kensho tsomaa iká iki.

¹¹ Ishtonbiresa Saúlnin, yami taxo kensho wakeinabainxon, David chiké-kibi kataxbainki chachiti shinanna iki, ikaxbira Davidkan Saúl, rabéakin winonna iki.

¹² Jatian moa já akinhamakin Ibon, David akinnai oinnax, Saúl jaki raketa iki.

¹³ Jaskákinra pikoxon, westíora tsamá waranka sontárobaon koshi jikimaa iki, jaskatira reteanani kaax itan joáx ikátiai.

¹⁴ Jaskáakin Ibon akinnara, Davidkan akaibo jatíbi jakonbires ikátiai.

¹⁵ Jaskati bebonkaresaitian oinnaxa, Saúl Davidki raketa iki.

¹⁶ Ikaxbira Israelhainxon, David jatí-xonbi noikana iká iki, jankaya ja reteanani katinko, itan moa banétiainko jato ikinnai iketian.

¹⁷ Wetsa netera Saúlnin David yoia iki: —Ninkáwe, enra nokon reken bake ainbo Merab, min awinhanon ixon meniai, ikaxbi en mia yoiai riki, miara nokon reteanankas koshi shinanya iti iki, jaskatira mia Ibon janenkobo reteananti iki —akin. Saúlnin shinannara iká iki, enbira reteti yamake, filisteobora en amati jake ixon.

¹⁸ Ikaxbi Davidkan yoia iki: —Ea apon rayos iti ikaxbira, ea jawemabi iki, nokon rarebo Israelhain ikábora jawemabobi iki —akin.

¹⁹ Jaskáakin yoixonbira Saúlnin aká iki, ja David moa jawen bake Merab meniti nete nokóketian, já meniamakin Meholainoa joni Adrielres menikin.

²⁰ Ikaxbi Saúlnin wetsa ainbo bake Micalra iká iki Davidkan keenai. Jaskáakin Saúl yoikanara, jawen keen-shaman iká iki,

²¹ filisteobaon retenon ixon jan beparankinra awinhanon ixon David meniti shinanna iki. Jaskara shinanxonra, Saúlnin, jawen rabé itin David yoia iki: —Ramakayara ikon, mia nokon rayos ikai —akin.

²² Japekáora Saúlnin jawen yonotibo yoia iki: —Matobicho ixonra, David betan yoyo ikin maton neskáati iki, ikonbiresira apo mion keenai wetsa jawen yonotibo bebonbires, já nokon rayos ikára jakonhira iti iki, ikira ikai, akinra maton ati iki —akin jato aká iki.

²³ Saúlnin yonotibaonra boxon, David jatíbi joibo jaskáakinribi yoikana iki, ikaxbi Davidkan jato yoia iki: —¿Matonki shinanaí apon rayos iti, ea keska jawebioma itan kikinmashoko joni ikax itibires iti iki ixon? —akin.

²⁴ Davidkan jato yoia keskáribira kaxon jawen yonotibaon Saúl yoikana iki.

²⁵ Jatianra Saúl, filisteobo David rete-makasai ixon, jato yoia iki: —Ja David yoikanawe, ja wanoti kopí noa axea keskáakin, ea apo kopíatitiani, ea jan menitinin keenai riki, pacha filisteobaon jakina rebichi, ea nokon rawíbaon kopikaatinin keenai kopí —akin jato aká iki.

²⁶ Jatianra jaiba boxon, ja Saúlnin yonotibaon David jaskáakin yoikana iki, jainxonra moa Davidkan onanshamana iki, eara moa apon rayos iki nokoti kaai ixon. Ja iti nete senenamatiambira,

²⁷ Davidkan jawen jonibo bia iki, jatoya kaxonra rabé pacha filisteo retea iki, japekáora jaton jakinna rebichi, jawen rayos inoxon apo boxona iki. Jatianra Saúlnin jawen bake ainbo Mical, moa awinhanon ixon menia iki.

²⁸ Ikaxbi Saúlra David Ibon akinnaitian itan Micalnin noia oinnax.

²⁹ Jaskara ikenra moa ikátiai bebonbires raketa iki, itan jatíbitian jawen rawí baneta iki.

³⁰ Jainoax wetsa jawékiribi, ja filisteo joni koshibo jaton sontároboya beax israelitabo betan reteananaitiibira, ja Saúlnin wetsa sontárobaon koshibaon akai bebonbires, Davidkan jato keyokaitai, jaskákinra akonbireskin jatixonbi jakonhakanai iká iki.

Saúlnin David jaskáaxon reteti benaa

19¹ Wetsa netera, Saúlnin jawen bake Jonatán itan jatíbi jawen sontárobaon koshibo yoia iki ja David retexonkanon ixon. Ikaxbi Jonatánman kikinhakín David noia ixon,

² keshana iki: —Nokon papanra jaskáaxon mia reteti benai. Jaskara iketian bakish yamékirishoko koiramewe, jaskara iken wetsabaon onanainko ja enbicho onanainko jonéwe.

³ Jain mia joneta mainko, mia ochómara ea nokon papa betan kaai. Jainoaxa mia yoií ea jabé yoyo iti iki, jaweki ea yoitiki ixon oinnox, japekáora en mia onanmati iki —akin.

⁴ Jatianra Jonatán, David akinkasi jawen papa betan yoyo ika iki: —Janra jawe jakonmabi akáma iki, jaresa ichabires jakon mia aká iki, jaskara ikenra min yonoti David min retetima iki, itan;

⁵ mawá meranbi onitsapikainxonra Goliat retea iki, jaskáaxonra jatíbi Israel jonibo akonbireskin jato xabáa iki. Minra oinna iki, jatianra mia raroa iki. ¿Jawekopiki, jawe jakonma akáma ikenbi yankabires min David retekasai? —akin.

⁶ Jatianra Jonatánman yoia ninkata Saúl koshin saí ika iki: —Diossen janenkora en yoiai David mawátima —iki.

⁷ Jatianra Saúl jain iikanai mainmeax moa kaa iki, japekáora Jonatánman, David kenaxon jatíbi jaskati jawen papa

betan yoyo ika keshana iki. Jaskaa pekáora Saúlhiba boá iki, jatianra Davidkan moa akataiai keskáribiakín Saúl teexona iki.

⁸ Reteanantira peokooribia iki, jatianra filisteobo betan reteanani jawen sontároboya David kaa iki, jaskáxonra jatoareskana iki, akonbireskin jato akanara jabákana iki.

⁹ David-ra moa apon xobonko iká iki, wetsa netera Saúl, Ibon amaa jakiribi jakonma shinan yoshinman aká iki; jatianra Davidkan arpa akaitian, jawen xobo chiké meran yami taxo kensho tsomáya yakata iká iki,

¹⁰ jainxonra jawen yami taxo kensho David chikéki kataxkin chachikaskin tanaa iki. Ikaxbira ja aká, Davidkan winona iki, jatianra jawen yami taxo kensho chiketen chankata iki. Ja yamébira David jainoax jabati kaa iki.

¹¹ Jatianbira Saúlnin, jawen jonibo yoia iki, Davidkan xobonko kaxon koiranxon wetsa nete xabáketian reteti. Ikaxbira jawen awin Micalnin, David keshankin yoia iki: —Nato yamé jabáyamaxa, bakish mia moa mawá iti iki —akin.

¹² Jatianbira Micalnin ja David, westíora ventananin paninxon pakémaa, jabati kaa iki.

¹³ Japekáora Micalnin westíora jaton ja rabiti bixon, Davidkan oxatiain jikimaa iki, jara cabra boo xewaa mai-maxon chopan mapoa iki.

¹⁴ Jatian ja Saúlnin raana jonibaon yatannoxon xepótiainxon David kenakanatianra, Micalnin jato yoia iki isiniriki, akin.

¹⁵ Ikaxbira jakiribi Saúlnin jawen jonibo David benati raankin, neskara ati jato yoia iki: —¡Jawen oxatiain ikenbira, jainoa maton pikoti iki, jaskáaxonra en retenon ixon maton ea bexonti iki! —akin.

¹⁶ Jatianra ja Saúlnin jonibo ja Davidkan xobonko jikikana iki, ixonbira jawen oxatiain westíora jaton ja rabiti

jawékibicho nokokana iki, cabra boo xewá maia.

¹⁷Jatianra Mical kenamaa joketian Saúl nin yoia iki: —¿Jaweatiki nokon rawí jabámaxon min ea neskáakin parana? —akin. Jatianra Mical nin yoia iki: —En jabámayamaketian, ea retetira yoia iki —akin.

¹⁸Jaskati jabataxa David, Samuel oinni Ramáin kaa iki, jatíbi Saúl nin jaskára aká bora yoia iki. Japekáora David betan Samuel Naiot jeman jaai kaa iki.

¹⁹Jatianra David Naiot Ramáin iketian onanxon Saúl nin,

²⁰yatanxon nexati jawen jonibo raana iki. Ja Saúl nin jonibo nokóxon oinnara, westíora tsamá profetabo rama iti joi bii ikana iki, ja iká iki Samuel nin jato ikinaibo. Jatianbira Diossen shinan Saúl nin jonibo meran jikixon jato iboa iki, jatianra jaboribi rama iti jawéki yoiai iká iki.

²¹Jaskata ninkáxonra Saúl nin, wetsa jonibo raana iki, ikaxbi jabaonribira rama iti jawéki yoikana iki. Jawen kimisha itinra Saúl nin jaweti jonibo raanribia iki, jatianra jabaonribi rama iti jawéki yoikana iki.

²²Jatianra Saúl Ramáin jabi kaax, Secúhain iká jain onpax akanainko nokoxon, jaweranoki Samuel betan David iki ixon jato yokata iki. Jatianra Naiothain riki ixon yoikana iki,

²³jatianra Saúl jain kaa iki. Ikaxbira Diossen shinan já meran jikixon iboa, Saúl ninribi rama iti jawéki yoia iki, jaskáaxa Naiot Ramáin kaman yoibo kaa iki;

²⁴jaskáribixonbira jawen chopá jopeta iki, jatianra jaskáabi, rama iti jawéki yoi, Samuel bebon ja nete iibaitax itan ja yamé ishinribia iki. Jaskatira ikanai: “¿Saúl ribikayaki, profeta iki?” iki.

Jonatánman David akinna

20¹Naiot Ramáinoax jabati kaaxa, Jonatánhiba David nokota iki, jainxonra yoia iki: —¿Jawe en akárin?

¿Jaweratorin nokon jakonma? ¿Min papaki ea jawen ochaa iketianki akai, ea retenxon benakin? —akin.

²Jatianra Jonatánman yoia iki: —¿Diossa keenyamai! ¿Nokon papanra mia reteyamai! Minra onanti jake, nokon papanra ea yoiamaxonbi jawebi ayamai, ireda jawéki akinbira ea yoiai. ¿Jawekopíki nokon papan mia retekasai ea yoiamakin joneti iki? ¿Jaskarara itima iki! —akin.

³Ikaxbira Davidkan yokáboresa iki: —Min papanra kikinhakín onanke ea min jakonhai, jaskákinra mia keenyamaketian, min onantinin keentima iki. ¿Ikaxbi miabi itan Ibon janenkora en mia yoiai, eara moa wetsatianbires mawatibia iki! —akin.

⁴Jatianra Jonatánman yokata iki: —¿Mia kopí en jawe atinki mia keenai? —akin.

⁵Jatianra Davidkan yoia iki: —Ninkáwe, bakish iki bená oxen fiesta, jatianra ea apo betan pii yakáti nete iki. Ikaxbira min ea imaresti iki, rama peokootax wetsa bakish yantan kaman ja mainko ea joneta iti,

⁶min papan ea manoaítianra, min yoiti iki, ishtonres nokon jema Belénhain kanoxon en mia yokata, nokon rarebobaon baritiatibi yoina menikin menokanai iketian, jato betan akí kanoxon.

⁷Jatian jakon riki iki ixon mia yoiketianra, ea jakonbires iti iki; ikaxbi min jaskáa sináketianra, ea jakonmakasi iká riki ixon, min onanti iki.

⁸Jaskara iken ea akinpariwe, ea riki min yonoti, mibé raenani jatíbitian janoxonra, Ibo bebonxon non akonkin shinanbekona iki. Jatian en jakonma akona iketian minbi ea retewe. Ea min papaiba botira mia maxkáyamake —akin.

⁹Ikaxbi Jonatánman yoia iki: —¿Jaskara jawékibo shinanyamawe! Nokon papan mia retekasai ninkáxonra, en mia yoiti iki —akin.

¹⁰ Jatianra Davidkan yokata iki: —¿Tsonki ea yoiti iki, min papa min jaskara yoia sináketian? —akin.

¹¹ Jonatánmanra yoia iki: —Ja tsoa yama xabáshaman ikainko kanonkawé —akin. Jatianra ja xabá ikainko kabé-kona iki,

¹² jainxonra Jonatánman yoia iki: —Israelbaon Ibo Diossen janenkora, akonkin senenhati shinaxon en mia yoiai, bakish nato horaribi iamax wetsa bakish nato horaribira, jawekes-kamein nokon papan shinanai ixon en onanti iki. Jawen iká miki jakon iketian oinxonra, mia yoiti en jato raanti iki,

¹³ ikaxbi nokon papan mia jakonmakasaitian, abánon ea Ibon akonbireskin masá tenemakin, mia yoiamaketian itan jakonax jabáti ikenbi en mia akinyamakietian. ¡Nokon papa akinni keskáribiakín, mia Ibon akinbanon!

¹⁴ Jakon riki, rama ea japariketian, Ibon mia jakonha keskáribiakín, earibi jakonhawe. Jatian ea mawákenbira,

¹⁵ nokon rarebo jatfbitian min jakonhakin jenetima iki. ¡Min rawibo Ibon kikinshakin retekín keyoa pekáobi! —akin.

¹⁶ Jaskáaxonra Jonatánman ja senenhakekonti joi David betan aká iki,

¹⁷ noibamis ixonra Jonatánman, akonkin senehanoxon jakiribi yoia iki, itan janbix noikaata keskákinra David noia iki.

¹⁸ Japekáora yoia iki: —Bakisha bená oxen fiesta iki, ikaxbi min yakátian mia yamakietianra, jawekeskatiki yamaa ixon mia rotokanti iki.

¹⁹ Ikaxbi jawen kimisha iti neten mia yamakietianra, bebonbires mia yamaa rotokanti iki. Jaskara ikenra ja moa mia jonéibatainkoribi mia kati iki, kaaxa ja makan tsamábo ikainko mia iti iki.

²⁰ Jatianra, mecha tanakin ja joxo toróain tsakakin ati keskaakin, kimisha pia en jao potati iki,

²¹ jaskáaxonra nokon yonoti en yoiti iki: ‘Piabo benatanwe’, akin. ‘Ja piabora mia

ikainoax neri iki, kaxon jabo bitanwe’, akin, en aketianra, jawebira ea winoyamai ikax, mia jakonbires pikoti iki. Akonkinra, Diossen janenko en mia yoiai.

²² Ikaxbi en yoiti iki: ‘Ja piabora oribires iki’, akin. Jatianra min onanti iki, Ibo mia jabátinin keenai.

²³ Ja non anoxon shinanna jawéki, jatfbitian onanara Ibo iki —akin.

²⁴ Jatianra David ja mainko moa joneta iki, jatian ja oxe benakan fiesta ati moa nokóketianra, apo moa pinox mesanko yakata iki.

²⁵ Jaskati axea ikaxa, chiké patax yakata iki. Jonatánra ja bebon yakata iki, jatian Abner, Saúl patax yakata iki. Ja Davidkan yakátianra jawebi yamaa iki.

²⁶ Ja netera Saúlín jawebi yoiamaa iki, jakonma aká Dios bebon benxoama ikaxa ibirai ixonra shinanna iki.

²⁷ Ikaxbi jawen rabé itin fiesta iti nete xabáketianra, jakiribi Davidkan yakátian jawebi yamaa iki. Jatianra Saúlín, jawen bake Jonatán yokata iki: —¿Jawekopíki bakish itan rama Isaínín bake pii joyamaa? —akin aká iki.

²⁸ Jatian Jonatánman yoia iki: —Davidkanra ea ishton Beléhnain kanoxon yokata iki.

²⁹ En katanwe anon ixonra ea yokata iki, jawen rarebobaonra jaton jemanxon, Dios jawéki menoxonai, jatianra jawen wetsan kati yoia iki. Jaskákinra jawen wetsabo betan fiesta akí kaai ea yoia iki, jatianra en kati yoia iki. Jaskatira neno nobé pii joyamake —akin.

³⁰ Jatianra Saúl ikonbiresi Jonatánki sináxon yoia iki: —¡Jakonma titan baké! ¿Min jisáki en onanyamaa ja Isaínín bake mibé kikini raenanai, jaki minna itan min titana rabinma iki?

³¹ David japariketianra, mia koshi itimabobi iki. ¡Jaskara iken, já benati jato raannxon, ea neno bexonkanwe, jara mawáti jake! —akin.

³² Ikaxbi Jonatánman yoia iki: —¿Jawekopiki já mawáti iki? ¿Jawe akárin? —akin.

³³ Jatianra Saúl nin jawebi yoiamakin, Jonatán chachinoxon jawen yami taxo bia iki, jaskáketicianra jan onanna iki, jawen papan David reteti shinana.

³⁴ Jatianra Jonatán ikonbiresi sinátax, moa mesankoniax wenita iki, jawen rabé iti fiesta netenra moa piamaa iki, jawen papan David jakonmaaketian, akonbireskin jaon masá shinanai kopí.

³⁵ Ja wetsa nete xabata yamékirira, jatian David betan nokoananti yoia ikax, ja jonetainko Jonatán jawen westíora yonoti bakeranon betan ja mainko kaa iki,

³⁶ Jara neskaati yoia iki: —Ishtoi kaxon en pia potaibo benatanwe —akin. Jatianbira ja yonoti ishtoi kaa iki, Jonatánman pia potai kaman, ikaxbi ja yonoti ochóbires paketa iki.

³⁷ Jatian ja pia paketainko moa yonoti nokóketianra, jatíbi jawen koshianixbi, Jonatán saí ika iki: —¡Ja piara mia ikainoax, ochóbires iki! —ikira iká iki.

³⁸ Jainxonra Jonatánman jakiribi jawen yonoti saí aka iki: —¡Tsasiama! ishtoi, ishtontani katanwe! —iki. Ja Jonatánman yonotinira moa pia bia iki, jaskáxonra jawen koshi boxona iki,

³⁹ ikaxbira jan jawebi onanyamaa iki, Jonatán betan Davidkanresa onanna iká iki jawe yoi ikárin ixon.

⁴⁰ Japekáora Jonatánman jawen reteananti jawékibo, jawen yonoti menia iki, jainxonra jakiribi moa jemanko boxonti yoia iki.

⁴¹ Jatian ja yonoti moa kaketicianra, David ja makan tsamá pékáokeax pikota iki, jainoaxa Jonatán bebon kimishai mai tii anon kaman beota iki. Japekáora bekekanax winibekona iki, jatianra ikonbiresi David winia iki.

⁴² Ja senentianbira Jonatánman, David yoia iki: —Jakonbires katanwe, ja non senenhanoxon akonkin rabéxonbi shinanara Ibon janenko iká iki, jainxonra non

yokata iki; jatíbitian já noobetan inon ixon, jainoax min chiní bakebo betan, itan nokon chiní bakebo betan inon ixon —akin. Japekáora moa David kaaitian, Jonatánribi moa jemanko kaa iki.

Saúlhibakeax David jabata

21 ¹ Sacerdote Ahimelec yoyo akira, David Nob jemanko kaa iki; jatian shinanamainbires merax ratékainxonra yoia iki: —¿Jawekeskataxki miabichoshoko jóá, itan tsoabiki mibé joyamaa? —akin.

² Jatianra Davidkan yoia iki: —Aponra ea yoike, westíora jawéki axonti, jatian jara tsonbi onanti yamake jaweati ea raanarin, itan jawe ati yoia ea jóárin ixon. Ja en ikinna jonibora en moa yoia iki jaoranoaxki ea jato betan nokoanantiki ixon.

³ Jatibetan, ¿Ramabiki mia jawe pitia iki? Ea pichika pan iamaxon, jaweki min nokoai ea ja meniwe —akin aká iki.

⁴ Jatianra sacerdotenin yoia iki: —Ea jayata panra wetsabires panma iki, jara Dios ibomaa pan iki. Ikaxbi enra mia meniti atipanke, mia itan mibé iká jonibo ainbobo betan yoranama iketian —akin.

⁵ Jaskáketicianra Davidkan yoia iki: —Jatíbitian reteanani kakinra ainbobi non yoranyamai. Non japacho akai jawéki akíra noa jakon iki, jaskara ikaxa wetsabires jawékima iketian, ramakaya noa bebonbires jakonshaman iki —akin.

⁶ Jatianra wetsa panbo yamaketian, ja Dios ibomaa panbi sacerdoten David menia iki, ja iká iki jawen toan ja rama netebi aká pan xanashaman boxon, ja jainxon yoina menotiankonkia bexon yasankana.

Saúl Davidkan reteyamaa

24 ¹ Saúl filisteobo chibani katanax moa banéketicianra keshankana iki, David ja En-gadiain iká jain tsoabi jamaa manain iibata.

² Jatianra Israelhainoa kimisha waranka sontaro Saúlnin katota iki, jainoaxa kikinbires shanka ketóainbo David itan jawen jonibo benai bokana iki.

³ Ja boira carnerobaon chitébo ikainko nokokana iki, jabo pataxa iká iki westfóra kini, jain ja David jawen joniboya joneta. Jainra Saúl poi jikia iki,

⁴ jatianra jawen jonibaon David yoia iki: —Ramara moa nokóke mia jaskáaxonti Ibon yoini, ja min rawí miki menikaamatiki. Min oinna jakon iketian jaskara awé —akin. Jatianra Davidkan, weníxon xaxaki iamakin netexon jawen perakooti pakéxkin kextenana iki,

⁵ ikaxbi jaskáa pekáora, jawen shinan meran masá shinanna iki,

⁶ jaskákinra jawen jonibo yoia iki: —¡Jara apo iti Ibon katota iki, jakopira en retekashamai! —akin.

⁷ Jaskáxonra Davidkan jawen jonibaon, Saúl retekanti ikenbi, jato amayamaa iki, jatianra Saúl kini meranoax pikotax moa kaai tekíkaina iki.

⁸ Ikaxbi já pekáobi kini meranoax pikotax David saí ika iki: —¡Nokon apo, nokon apo! —iki. Jaskataitianra Saúlnin pekáori naisa iki, jatianra David, Saúl kikin shinanxon rabii maibi tii anon kaman beota iki,

⁹ jainxonra yoia iki: —¿Jaweatiki en mia jakonmakasai iki ikanaibo, min jato ikonhai?

¹⁰ Minbira rama onanai, ea rama kininko iken en retenon ixon, mia Ibon eki menikaamakenbi, mia retekashamakin en mia jaweyamaa, enra shinanna iki, Ibonbi katóxon mia apo imaa.

¹¹ Nokon apó, jakonhakin oinwe enki jawe yatana ixon: Ja riki min perakooti pakex, mia reteti ixonbira en mia reteyamake. Jaskara ixonra moa min onanti senen iki, en mia ramianoxon shinanama, mia paransonbi ramiati shinanama, mikibobi ochaama. Jaskara ikenbira miabiribi ea retenoxon chibani itai.

¹² ¡Abánon noa rabébi ja non akábo, Ibon noa yoixonkin, itan abánon mia ea kopíxonkin! Enra jawetianbi mia ramiati yamake.

¹³ Moabira jonibaon yoia iki: ‘Jakonmara, jakonma joniboibakeax joai’, iki ixon. Jakopíra jawetianbi en mia jakonmati yamake.

¹⁴ Jainoaxibi ¿Tsoa chibaniki mia já pekao joa Israelbaon apó? ¿Ja retekaskin min chibanaiki tsoa iki? Eara iresabires joni iki. Ea retekaskin chibantira, ¡Westfóra ochiti mawá keska, itan westfóra iki keska iki!

¹⁵ Jaskara iken abánon, Ibon shinanxon, ja non rabéxon aká jawékibo noa yoixonkin; ¡Abánon en akábo jan oinkin, itan abánon min ea akainbi ea amayamakin! —akin.

¹⁶ Jatian moa David yoyo iki senenketianra, Saúl saí ika iki: —¡Ikaxbi mia jaskati yoyo ikara, mia nokon bake rayos Davidkon iki! —iki. Jaskátaanra winia iki,

¹⁷ jainxonra yoia iki: —Ikonra min yoike, ichabires en mia ramiakenbira, minbiribi ea jakonharesa iki.

¹⁸ Ramara min ea oinmake, akonkin min ea jakonhai; moa Ibon ea miki menikaamakenbira min ea reteyamaa iki.

¹⁹ Ikon riki tsoa joninbira, jawen rawí nokoxon jaweyamakin jakonbires raanhisma iki. Jaskara iketian ¡Abánon min ea rama jakonha kopí, mia Ibon jakonman kopíakin!

²⁰ Ramara en moa pontéshaman onanke, miara apo iki kaai ixon, itan jaskati koshi jikixonra, wetsa Israel jonibo min jato ikinna bebonkanti iki.

²¹ Akonkin shinanxon, Ibon janenko ea yoiwe, nokon chiní bakebo jato keyokin retetima, itan nokon rareboyabira mia eon shinanbenotima iki —akin.

²² Jatianra Davidkan akonkin shinanxon, Saúl yoia iki, japekáora Saúl moa jawen xobonko kaa iki, jatianra David

jawen jonibo betan jain koiranmetax ikana kininko moa bokana iki.

25¹ Samuel mawáketianra, jatíbi israelitabo winii tsinkíkana iki. Jara miinkana iki Ramáin, jawen xobo ikain. Japekáora David, jain jawebi xoxoyamai Parán mananman kaa iki.

**Jatíríbi israelitabo betan
reteananaitian filisteobo
Davidkan akinna**

28 [Samuel mawata pekáora, David, jawen sokota pacha joni, itan jawen awinboyabi jawen bakebo, Israelhainoax jabatax filisteobaon main jakana iki. Jainra chonka sokota oxe ikana iki.]

¹Wetsa netera filisteobaon, Israelbo betan reteanannoxon jaton sontá- robo tsinkia iki, jatianra apo Aquísnin David yoia iki: —Minra moa kikin- hakin onanke, mia itan min jonibora ebé reteanantiain kati iki —akin.

²Jaskáketianra Davidkan yoia iki: —Kikin jakon riki. Ramara min onan- nai, nato min yonotininki atipana ixon —akin. Jatianra Aquísnin David yoia iki: —Ea retakanaketian jatíbitian eabi- ribi koiranai iti sontárorora en mia imai —akin.

**Saúl betan ja shinanmanres
onanmis Endorhainoa ainbo iká**

³Samuel mawánontianra, jatíbi Israelainoabo winikana iki, itan jape- káora ja pikoniain jawen jemanbiribi Ramáin miinkana iki. Jatianra Saúl- nin shinanmanres onanmisbo, itan ja mawábaon akinnon ixon yokataibo, ja mainmea jato potaa iká iki.

⁴Jatianra filisteo sontárobo tsinki- baini boxon, Sunemhain jain iti carpabo peotaakana iki, jatianra Saúl- ninbiribi jatíbi Israelbo tsinkixon, Gilboa mananman jato ikinna iki.

⁵Ikaxbi filisteobaon carpa peotabo oinnaxa Saúl raketa iki, jatianra moa raké shinanman jaaresa iki.

⁶Jaskara ikenra onannoxon Ibo yokákin tanaa iki, ikaxbira Ibon jawebi yoiamaa iki, namá meranbi, Urim makamanbi, profetabaonbi, jawebi yoiamaa iki.

⁷Jakopíra jawen sontárobaon koshibo yoia iki: —Benakanwe westíora ainbo, ja mawánibaon akinnon ixon yokataibo, jaiba kaxon en onanoxon yokánon —akin. Jatianra jawen sontárobaon yoia iki: —Endorhainra westíora ainbo jake, ja mawánibaon akinnon ixon yokatai —akin.

⁸Jatianra Saúl- nin onankanaketian, wetsa chopá sawea iki, jaskáax yamébi ja ainbo oinni kaitianra; rabé jonin chibana iki. Jawen xobon nokoxonra Saúl- nin ja ainbo yoia iki: —En mia yokatai riki, mawataton kaya min ea kenaxontin en ja ati ea yoinon ixon, enra mia yoiti iki ja jonin kaya min ea kenaxonti —akin.

⁹Jatianra ainbaon yoia iki: —Minra onanke, ja Saúl- nin aká jawéki, ja shinan- manres onanmisbo betan ja mawánibaon akinnon ixon yokataibo ja mainmea jato potaa. ¿Jaweatiki en mia akinketian, ea retekanon ixon en min jaskaai? —akin.

¹⁰Ikaxbi Saúl- ninra Ibon janenko yoia iki: —Akonkin shinanxonra Ibon janenko en mia yoiai, nato kopira jawe jakonmabi mia winótima iki —akin.

¹¹Jatianra ainbaon yoia iki: —¿En tsoa joti kenaxontinki mia keenai? —akin. Jatianra Saúl- nin yoia iki: —Ea Samuel kenaxonwe —akin. Jatianra ja ainbaon kenaa iki.

¹²Ja shinanamainbi Samuel oinnaxa, ainbo westíorai koshin saí ika iki; jape- káora Saúl yoia iki: —¿Jaweatiki en min parana? ¡Miara Saúl iki! —akin.

¹³Ikaxbira Saúl- nin yoia iki: —Raké- yamawe ¿Jaweki min oinna? —akin. Jatianra ainbaon yoia iki: —Westíora dios mainmeax keyataira en oinke —akin.

¹⁴Jatianra Saúl- nin yokata iki: —¿Jawekeska jisárin? —akin. Jatian

ainbaon neskaa iki: —Westíora joni yosi perakooti saweyara ike —akin. Jatianbira Saúl¹nin, Samuel riki ixon onanna iki, jaskatira mainbi bekepinon kaman beota iki.

¹⁵ Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jaweati ea teareskin, min ea jomaarin? —akin. Jatianra Saúl¹nin yoia iki: —Ea riki, kikinbiresi onitsaa filisteobo nobé reteanani bekanaitian, itan ea moa Diossen jenea kopí. Profeta meranxonbira ea yoiamai itan namá meranbi. Ja kopí riki en mia kenaa, ja en atibo min ea yoinon ixon —akin.

¹⁶ Jatianra Samuelnin yoia iki: —¿Jaweatiki ea min yokatai, moa Ibon jenea jawen rawí banéxonbi?

¹⁷ Ja en moa mia yoikatitaira, moa Ibon mibé aká iki. Ja mia apo pikotaa-nanra, ja mibé iká David apo imaa iki,

¹⁸ ja amalecitabo keyoti Ibon yoiaibi mia yoitimaa iketian, itan min senen-hayamaa iketian.

¹⁹ Jaskáribaxonbira Ibon, israelita sontá-robo itan mia filisteoboki menikaamati iki, jaskáara filisteobaon reteanankin jatoareskanti iki, jainoax bakisha mia itan min bakebo mawatax moa ebé iti iki. Jainxonribira Ibon amaa filisteobaon israelitabaon peotabo biti iki —akinra aka iki.

²⁰ Jatianbira Saúl ishtonbires paketax nenkekaini rakata iki. Samuelnin joi ninkáxon, itan westíora nete itan westíora yaméribi jawebi piama ixonbo-bira maxkaa iki.

²¹ Ja ainbaonra Saúl, jawen shinan tsokas iketian oinxon pataxon yoia iki: —Ninkáwe. Ea min yonoti ainbaonra, ja min yokata jawéki moa mia axonke. Nokon jati nete onsá meebainxonra, min yoiabo en mia axonke.

²² Jaskara iketian, rama en mia yokatai riki, ea min ninkáxonti: Ichama pitira en mia pimakasai, jakiribi mia koshinon ixon, itan jakiribi baneti min peotain mia katánon ixon —akin.

²³ Jabira Saúl pikáshama iki, ikax-bira jawen sontárobaon koshibo betan

ja ainbaon teaboxon, ja senenainbi moa jeen imakana iki. Jatianbi wentitaxa oxatiai¹n yakata iki.

²⁴ Jaskatai kamanra ja ainbaon jawen xobomea, westíora waka bene xoashaman retea iki, axonra harina meinxon, levadu-raomabi bata pan aká iki.

²⁵ Japekáora, pikánon ixon Saúl betan jawen sontárobaon koshibo jato boxona iki, jabora moa pikín senenhaa pekáo, itan moa jato kaai abaini ja yamébi jatón peotain bokana iki.

Saúl reteanantiainoax jawen bakeboya mawata

(1 Cr. 10.1-13)

31 ¹ Filisteo sontárobaonra, israeli-tabo reteanankin jato peoa iki, ja israelitabora jato bebonmeax jabákana iki, Gilboa mananmanxon icha-bires jato retekanketianra jabákana iki.

² Jainoaxa filisteobo, Saúl jawen bakeboya kaaitian chibani bokana iki, Jonatán, Abinadab itan Malquisúara retekana iki.

³ Japekáora jatikaxbi, Saúl akí bokana iki; jatian ja kanótinin pia potaibaon potaa kaxonra Saúl tsakaa iki, jainoaxa jatoki moa ikonbiresi raketa iki.

⁴ Jaskákinra jan reteanantí jawé-kinin akinnai yoia iki: —Min espada tsekaxon, ea jan bebánkin chachiwe, ja ikon Dioson onanma jonibo beyama-kanon ixon, ea reteaxa jabo eki shiroi rarokanti iki —akin. Ikaxbira ja akinai-tonin, ikonbiresi rakékin akáshamaa iki. Jatianra jawen espada bitaanon, Saúl janbix jaki paketa iki.

⁵ Jatianra ja akinaitonin oinna moa Saúl, mawá iketian, járibi jawen espadakibi paketax, jabébi mawata iki.

⁶ Jaskatata Saúl, jawen kimisha bake, jan akinnai joni itan jatíbi ja jabáyamaabo jawen jonibo ja nete mawákana iki,

⁷ jatian ja mai teshanpa bekeiba jaa israelitabaon itan ja bari pikotaiori iká Jordánhorikeabaonra, onankana iki; ja Israel sontárobo jabataitian, jatianra

Saúl jawen bakeboyabi moa retetan-
ketian, jaboribi jaton jemabo potabaini
moa jabákana iki. Jatianra filisteobo
jain nokotax, jainbi jaai banékana iki.

⁸Ja wetsa nete xabáketianra filisteo
sontárobaon, mawá yorabo potai boxon,
Gilboa mananman jawen kimisha bake-
yabi Saúl mawá rakata merakana iki.

⁹Jatianra jawen mapo textekana
iki, itan jawen reteananti jawékibora
bichinkana iki, jaskáxonra joi boaibo
jatíbiain filisteobaon main ja joibo
botankanon ixon jato raankana iki,
itan jaton diosbo rabiti xobonko iká-
baon onannon ixon

¹⁰Japekáora Saúlnin reteananti jawé-
kibo, jaton diossa Astarté rabiti xobo

meran akana iki, itan jaton yorara Bet-
sán jema chikekan paninkana iki.

¹¹Jatian Galaadhain iká, Jabes
ikainoa jonibaonra, filisteobaon Saúl,
itan jawen bakebaon yora chiketen
paninkana moa onankana iká iki,

¹²jatíbi koshi shinanya Jabes jonibora
tsinkikana iki, itan ja yamébira taenbi
boboshinkana iki, japekáora Saúlnin
yora itan jawen bakebaona Bet-sán
chiketemea moa bikana iki, jainxon
moa Jabessain banéxonra, ja yorabo
menokana iki.

¹³Japekáora, Jabessain westíora
jiwi naman ja xaobo miinkana iki.
Jaskarabo aká pekáora, kanchis nete
senen ayunankana iki.

2 SAMUEL

Samuelnin rabé itin wishaa kirika

Saúl mawata Davidkan ninkata

1 ¹Saúl mawata pekáora, amalecitabo betan reteanankin Davidkan jatoaresa iki, jaskáaxa Siclagháin jakiribi kaax rabé neteres iká iki.

²Ikaxbi jawen kimisha nete itínra westfóra joni Saúlnin peotainoax joá iki, jawen chopax waxabires itan jawen mapo maibires, onisi chexakatai onanti inon ikax. Davidhiba nokotaxa mainbi bekepinon kaman beota iki, kikin joniakin shinanbainax.

³Jatianra Davidkan yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja jonin yoia iki: —Israelitabaon peotainoaxa ea jábati joke —akin.

⁴Jaskáketianra Davidkan aká iki: —¿Jaskara ikaxki, jawe winota? ¡Ea yoimenwe! —akin. Jatianra ja jonin yoia iki: —Reteanantiainoaxa sontá-rabo jabáke, ichara moa mawákanke. ¡Jainoaxibira Saúl betan jawen bake Jonatán mawáke! —akin.

⁵Jatianra Davidkan jan joi bea yonoti yokata iki: —¿Jawekeskaxonki Saúl betan jawen bake Jonatán mawata min onanna? —akin.

⁶Ja joninra yoia iki: —Jain ikasimabira Gilboa mananman ea iká iki, jainxon en oinnara Saúl jawen yami taxoki koshiax chankata iká iki, jatianra jawen rawíbaon jan reteananti carrobo betan kabáyonin beaibaon moa nokoi bei ikana iki.

⁷Jaskataitianra jan pekáori oinkin meraxon ea kenaa iki. Jatianra jan yoia atires ea iká iki.

⁸Jatianra miaki tsoa iki ixon ea yokata iki, eara amalecita iki akinra en aká iki.

⁹Jatianra neri epatax joxon, ea moa retemenwe akin ea aká iki, jara iká iki chexakakin masá teneibi jiriapari.

¹⁰Jaskáketianra já patax kaxon, natora moa mai tsakaax jayamai ixon onanxon en retea iki. Jainxonra jawen maponkonía maiti betan jawen mene-xeti en bia iki, mia nokon ibo iketian bexonti kopí —akin.

¹¹Jatianra David itan jabé ikabo onisi chexakatai onanti inon ixon jaton chopax waxakana iki,

¹²Jatianra Saúl betan jawen bake Jonatán mawáketian onisi yoyo ianan winikana iki, ja israelitabo, Ibon jonibo jatoaresxon jato retékana kopíribira ikana iki, jaskákinra yantánon kaman piamakana iki.

¹³Japekáora jan joi bea bakeranon Davidkan yokata iki: —¿Miaki jaweranoa iki? —akin. —Eara wetsankoniax joa iki, ea riki amalecita —akinra jan aká iki.

¹⁴Jatianra David saí ika iki: —¿Jawekeska shinanxonki, rakéyamakin Ibon katota joni min retea iki? —iki.

¹⁵Jaskátaanra westfóra jawen joni kenaxon, yoia iki: —¡Kaxon moa retetanwe! —akin. Jatianra mawátiakin chachixon amalecita retea iki,

¹⁶Ja akaitianra Davidkan yoia iki: —Ibon katota apora en reteke ikaxa minbix mia keshake, jaskara ikax ja mia mawataira, ja min jakonma aká kopíbi, minbix mia mawatai iki —akin.

**Saúl betan Jonatán
kopi onisi yoyo ika**

¹⁷ Saúl betan jawen bake Jonatán mawaketianra, David yoyo iananbi winii jatoki bewaa iki,

¹⁸ jatian ja bewára Judá jonibo onanmati jato yoia iki. Ja onisi bewaara atikeskabiakin ikon jaskara ikábo yoiai kirika meran wishaa iki. Ja bewára ikai neskati:

¹⁹ “¡Eritsipanon Israel!

¡Ja koshi joniboya ikax mia jaton rabbitaira mananmameax moa mawákanke!

²⁰ Gat jemamea jonibo tsoabi yoiamakanwe,
Ascalón calle jemamea joniboribi yoiamakanwe,
filisteo ainbobora raronake,
itan ikonma dios rabiabira raroi choronnake.

²¹ ¡Oi betan nibí, ja Guilboa mananboki moa jawetianbi manyamabanon,
jainoax keyókana maibo iketian!
Moa jain jawebi xoxotima kopí.
Jainxonra ja reteananai koshi jonibaon,
yami panatibo jimin tsaia iki.
Jaonbora peníyonkana iki.

Itan ja apo Saúlñin yami panatira moa jawen pené jainres keyota iki.

²² Saúl betan Jonatánmanra, jaton espada betan piabo,
reteanankin jaton rawibaon jimín,
itan jaton xenin moa kerás ayonkana iká iki.

²³ Jainoax Saúl betan Jonatánra, jakon iketian noikana iká iki,
jirianixa potaananyamabekona iki,
jainoax mawátianbira onitsa-pikaini mawábekona iki.

¡Teté winoa ishtora ikana iki!

¡Leónbo xewina koshibora ikana iki!

²⁴ ¡Israelñin bake ainbobó,

Saúl kopi winikanwe,
jan raoti amí keska kopí chopa,
itan lino

chopa oronbires kewéaxonbo mato sawema iketian, jainxon jan raoti oroboribi mato sawema iketian!

²⁵ ¡Jawekeskatikiki non joni koshibo reteanantiainoax mawata!
¡Jonatánra min manan bochikixon retekana iki!

²⁶ ¡Nokon wetsa Jonatán, mia kopíra en masá shinanai!

¡Akonbireskinra min ea jakonha iki!
Min ea noibaara, ainbobaon ea noia bebonres iká iki.

²⁷ ¡Ja reteanantiainoax moa koshi jonibo mawáketianra!
¡Jan reteananti jawékiboribi moa jainres keyota iki!” iki.

David Judáin apo iti janekana

2¹ Nato jaskara iká pekáora, onan-kaskin Davidkan Ibo yokata iki: —¿Jawerato Judá jemabo ikain inonbires kabatan? —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Jenjen, katanwe —akin. Jainxonra Davidkan yokáribia iki: —¿Jawerato jemanki ea kati iki? —akin. Jatian Ibonra yoia iki: —Hebrónhain katanwe —akin.

² Jawen rabé awinhara David jain kaa iki: Jezreel jemamea jawen awinin janera Ahinoam iká iki, jainoax wetsan janera Abigail iká iki, jara Nabalñin kachiana, Carmel jemamea iká iki.

³ Jainxonribira jabé ikábo jaton rare-boyabi jato ioa iki, jabo boaxa Hebrón jema ochómaboribi jakana iki.

⁴ Jaskata pekáora, judáinoa jonibo nokoxon, judáinoa apo imakin onantiakin David xeni machíkana iki. Jatianra ja Galaad main iká Jabes jemamea jonibaon Saúl miinkana, David yoikana iki,

⁵ jatianra jaweti joi boai joni, jato yoiti Davidkan raana iki: “Ibonbi mato jakonhabanon, maton ibo Saúl, akonkin jakon shinanxon maton miinna iketian.

⁶Ibonbi, jakon ixon itan akonkin senenhai ixon mato noibabanon. Jaskáribiakindra mato enribi jakonhakin akinti iki.

⁷Jaskara iken rama bebonhakin koshi shinankanwe, ja maton ibo Saúl mawáketianra, judá jonibaon ea jaton apo inon ixon, imakin onantiakin ea xeni machíkanke”, akin jato yoiti.

Israel itan Judáin apo iti

David janekana

(1 Cr. 11.1-3)

5¹Jaskata pekáo moa basicha iketianra, jatíbi Israel jonibo David betan yoyo iki Hebrónhain boxon, yoikana iki: “Noa riki min jimibi,

²Saúl non apo ikenbira, mia iká iki, Israelbo jan akonkin jato akinnai. Jainxonribira, Ibon mia yoia iki, mia Israelbaon koshi ixon min jato ikinti”, akinbo.

³Jaskataxa, jatíbi Israel joni koshiapo apo David betan yoyo iki Hebrónhain bokana iki, jatianra Ibo Dios bebonxon ja senenhabekonti joi jan jato betan aká iki. Jatianra jabaon, Israelbaon apo iti imakin David xeni machíkana iki.

⁴Kimisha chonka baritiaya ikáxa David apo iki peokota iki, jaskataxa chosko chonka baritia apo iká iki:

⁵Kanchis baritia wetsa pochínikonra, Hebrónhain Judábaon apo iká iki, japekáora Jerusalénhainoax kimisha chonka kimisha baritia, jatíbi Israel itan Judakan apo iká iki.

Koshi jema Jerusalén

Davidkan jato bichina

(1 Cr. 11.4-9)

⁶Jebuseobo betan reteananira, apo David jawen joniboya, Jerusalénhain kaa iki, ja jonibora ja main jakana iká iki. Jatianra jawekeskataxbi ja jeman jikitima shinankin jebuseobaon, David yoikana iki: “Miara neno jikiti atipanyamake, benche itan nitikomabaonbira mia jikimatima iki”, akin.

⁷Jaskáakanabira, koshi jema Jerusalén Davidkan jato bichina iki, jariki ja ramara Davidkan jema, akin akanai.

⁸Jaskara inontianra Davidkan jato yoia iki: “Jatíbi jebuseobo akí boai-bora, ja jene beai taen boxon, benchebo itan nitikomabo retékanti iki, jabora en akonbireskin omisai”. Jaskarainoaxa joai ja yoia: “Benche, itan nitikomabora Ibon xobonko jikikantima iki”, iki iká.

⁹Jaskata pekáo koshishaman jemanko David jaai kaa iki, jatianra Davidkan Jema akin janea iki, jainxonra jema katemakin chiketa iki, ja jemaori iká mai xanken bochoakanainxon peoxonra, apo jain iká xobonko kaman aká iki.

Hiramman jawen toan

jonibo Davidhiba raana

¹⁰Davidkan atipana koshira bebonkaresa iki, jatíbi atipana Ibo, jabé iketian.

¹¹Jaskákinra Tironkonía apo Hiramman, jawen toan joni koshiapo Davidhiba raana iki, jainxonribira raana iki carpinterobo, makan chaxaibo, jain kakinra jabaon konxán jiwi bokana iki, jaskáaxonra David apo ikax jain iti metsá xobo akana iki.

¹²Jatianra Davidkan kikinshamankin onanna iki, Ibonbi Israelbaon apo imaa, Israel jawen jonibo akinnon ixonra jawékinin bebonmaa iki.

Davidkan wetsa bakebo

¹³Hebrónhainoax Jerusalénhain kaxonra Davidkan jainoa wetsa ainbobo awinhakin jato bia iki, jainoaxa wetsa jawen awinkomabo iti bixon jato bakea, benbo itan ainbo bakebo icha iká iki.

¹⁴Jerusalénhainoax pikota bakebaon janera iká iki: Samúa, Sobab, Natán, Salomón,

¹⁵Ibhar, Elisúa, Néfeg, Jafia,

¹⁶Elisama, Eliada, itan Elifélet.

Davidkan filisteobo jatoaresa

¹⁷Jatianra David, Israelbaon apo inon ixon xeni machíkana ninkatax filisteobo

jatikaxbi já benai bokana iki; ikaxbira jaskara onanax David tsoabi jain jikitunga koshi xobonko kaa iki.

¹⁸ Jatianra filisteobo boax Refaim teshanpa ikain ikana iki.

¹⁹ Jakopíra onankaskin Davidkan, Ibo yokata iki: —¿Filisteoboki en moa jato peoti iki? ¿Jatoaresnon ixonki min ea akinti iki? —akin. Jatianra Ibon yoia iki: —Jenjen, jato awé, en amaara min jatoaresti iki —akin.

²⁰ Jatianra David Baal-pirazimhiain nokota iki, jainxonra jatoaresa iki. Jakopíra neskata iki: “Kikinbires bai koshikeska ixonra Ibon nokon rawíbo jatoaresnon ixon ea bai kepenxonke”, iki. Jakopíra jain janea iki, Baal-pirazim, akin.

²¹ Jainxonra filisteobaon jatonbi ja rabiti aká jawékibo jenebainkana iki, jatianra Davidkanbiribi jawen joniboyaxon tsinkia iki.

²² Jawetio basi pekáora, jakiribi David betan reteananox, filisteobo ja Refaim mai teshanpain beax tsamáribikana iki,

²³ jaskara iketianra onankaskin Davidkan Ibo yokata iki, jatianra Ibon yoia iki: —Pontébires kaxon jato peoyamawe, jato kateaketanxon ja bálsamo jiwi ikain nokoxon jato pekáorixon jato atanwe aka iki.

²⁴ Nii xama xaa ikaitian ninkáxon, moa jato peowe, ja min ninkatara moa onanti iti iki ea mibebon kaai, jatianra filisteo sontárobo en jato reteti iki —akin.

²⁵ Jatianra Ibon yoia keskáakin Davidkan aká iki, ja Gabaón jema ikainxon peoxonra Gezer jema kaman filisteobo jato retekokin jatoaresa iki.

**Ibon esé jain iká ani
bonanti Jerusalénhain
Davidkan boti shinanna**

6 ¹ Davidkanra jawen kimisha chonka waranka, Israel sontárobo, jatíbi ja katotabo jakiribi jato tsinkia iki,

² jatianra jatíbi jabé boai sontárobo betan, Judá main iká Baalá jemankoniax, Diossen esé jain iká ani bonanti boí Jerusalénhain bokana iki. Ja bonanti bebonxonra jatíbi atipana Ibo orankanai iká iki, ja iká iki ja querubin ángelbo meranxon jato jan ikinai.

³ Ja carreta benakanra Diossen esé jain iká ani bonanti nanekana iki, jaskáaxonra bokana iki, ja manan maxkaten iká Abinadabnin xobonkonía.

⁴ Ja Abinadabnin benbo bake Uza betan Ahioninra, ja Diossen esé jain iká ani bonanti carretanin ninibokin bokana iki, jatianra ja Ahio ja bebon kaa iki.

⁵ Ja boaitianra, David itan jatíbi israelitabo rekenain boí, arpabo, salterio, panderobo, castañuelabo, platillo akanaitian, jaton koshianixbi raroi Ibo Dios bebomeax, bewaanabi danzan danzanbainkana iki.

⁶ Boax nokokana iki jainxon trigo xemekanai Nacónhain iká Era akin akanainko, jainxonra wakabo tatí iketian, Diossen esé jain iká ani bonanti pakénaketian, Uzakan jawen mekenman tewanna iki.

⁷ Jatian jaskátima ikenbi Uzakan jaskáaketianra, Ibo Uzaki sináxon jainobi retea iki, jatianra ja Diossen esé jain iká ani bonanti pataxbi, Uza mawá paketa iki.

⁸ Ja Ibon Uza retekietianra, David sinata iki, jakopira Perez-uza akin jain janekana iki,^a jara ramakamanbi ja janeya iki.

⁹ Ja netenbira Ibo bebonmeax David kikinbiresi raketí, saí ika iki: “¡Ibon esé jain iká ani bonanti, moa botira en shinanyamai!” iki.

¹⁰ Jatianra ja Ibon esé jain iká ani bonanti, Davidkan jeman moa bokashamakin, Obed-edomman xobonko boti jato yoia iki, ja joni iká iki Gathainoa.

¹¹ Ja Ibon esé jain iká ani bonantira, kimisha oxo Obed-edomman xobonko

^a6.8 Ja iki jainxon Uzakan masá tenea iki iká.

iká iki, jatianra jatíbi jawen rarebobo-yabi Ibon jakonhakin shinanxona iki.

**Ibon esé jain iká ani bonanti
Jerusalénhain Davidkan boá**

¹²Jatian ja Ibon esé jain iká ani bonanti kopí, Obed-edom jawen rarebobyabi, itan jawen jawékiabi Ibo Diossen jakonhakin shinanxona David yoikana, David kaa iki ja Obed-edomman xobonko, jainoa ja Ibon esé jain iká ani bonanti, ja Davikan jemanko boira raro-shaman iká iki.

¹³Jatian ja Ibon esé jain iká ani bonanti bokin, sokotaakin bebon jamakanketian, Davidkan waka bene betan carnero xoashaman retexon menoa iki.

¹⁴Lino chopá tari saweya kaaira, David jatíbi jawen koshianixbi danzana iki,

¹⁵jatianra ja Ibon esé jain iká ani bonanti boí, jatíbi israelitabo betanbi raroi sáa ibainkana iki, itan trompeta xoon ikai meranbires bokana iki.

¹⁶Davidkan jeman ja Ibon esé jain iká ani bonanti nokoketianra, Saúlnin bake Micalnin, ventananinxon oinna iki, ja apo David Ibo bebon ransai choro-naitian oinxonra, kikinbiresakin jaki jakonma shinanna iki.

¹⁷Ja Ibon esé jain iká ani bonanti boxonra, ja atinkobiribi akana iki, jainbiribi iti Davidkan axona carpa xobo chichó. Jatianbira Ibo betan raeanankin yoinabo jatiobi keyokin menoxona iki, itan wetsa jawékiboribi menia iki,

¹⁸jatian moa jaskara akin seneaxonra jatíbi atipana Ibon janenko jonibo jakonhakin shinanxona iki,

¹⁹jatian jain iká jatíbi israelitabo, benboyabi ainbobo, harina pan jato menia iki, dátiles bimi chorish aká pan jainxon uva bimi chorish aká pan. Jato jaskáa pekáora jatikaxbi jaton xobonko bokana iki.

²⁰Jatianra Davidkanbiribi jawen xobon kaxon, jawen rarebo jato jakonhakin shinanxona iki; ikaxbira Saúlnin

bake, Micalnin ja joaitian bechii pikoxon yoia iki: —Israelbaon apo ikaxbira rama mia kikinbires jakonma ike, min yonoti ainbobo bebon, itan min yanka yonoti jonibo bebonra, wetsa jonibires keskati ikin chopabobi min jopéyonke! —akin.

²¹Jatianra Davidkan yoia iki: —Ikon riki, eara ikonwanke ransai, ikaxbira Ibo bebon ea jaskata iki, janra min papan toan, itan jatíbi min rarebobaon toan, Israel jonibaon koshi iti ea katota iki. Jakopira já bebon ea ransai.

²²Ikaxbira rama iká bebonbires ea ikai, min oinna jakonmabires keská ikenbira, jabo yoikin min ea akai yanka yonokatai ainbobaon, ea kikin iketian jakonman rabikanti iki —akin.

²³Jatianra Mical jawetianbi bakeaisma baneta iki.

**Diossen David jakon
shinanxonti yoia**

7¹Jatian ja apo David, apo ikax jain iti xobo meran moa iketianra, Ibon ja patax iká jatíbi jawen rawibo betan, moa jakonshaman imaa iki,

²jatianra profeta Natán, yoia iki: —Min oinke, eara konxán aká metsá xobo meran jake, jaskara ikenbira ja Diossen esé jain iká ani bonantibiribi carpa pepan meranshoko iki. Jawen xobo akára jakon iti iki —akin.

³Jatianra Natánman yoia iki: —Jatíbi jaskara ati min shinanna keská awé, jan mia akinnai Ibora mii betan iki —akin.

⁴Ikaxbira ja yamébi, Natán Ibon yoia iki:

⁵“Kaxon nokon yonoti David yoiwe, eara Ibon yoiwe: ‘Miama riki ea jain jati jan xoboaxonti.

⁶Ja Egiptonkonia israelitabo en pikonontianbira, ramakamanbi, jawetianbi ani xobobaon ea jayamaa iki, jaskáyamaira carpa xoboshokobaonres ea jaa iki.

⁷Jatíbitian ea jato betan inontianra, ja nokon joni Israelbo ikinnon ixon en jato

imaa koshibo, tsoabi jawetianbi konxán jiwí ani xoboaxonti en jato yokáyamaa iki’.

⁸Jaskara iketian, nokon yonoti David yoiwe, jatíbi atipana Ibo ixonra, en yoiai: ‘Chiké meranoara en mia bia iki, carnero tсамabo pekáo kawantanaitian, ja nokon Israel jonibaon koshi iti imanoxon;

⁹jawerano mia kanonbira ea miibetan iká iki, jan mia akai jatíbi min rawíborá en jato keyoa iki, jaskáaxonra ja nato netemea kikin jonibo ikai keskáakin anibiresakin en mia ninkakamaa iki.

¹⁰Jainxoribira nokon joni Israelbo jain iti moa en jato benxoaxona iki, jatianra jain en jato imaa iki, jaton jatinkobiribi ikannon ixon, jainoa tsonbi jato jakonmatimainko, moabi akátiai keskáakin jato masá tenematinkoma,

¹¹ja nokon Israel jonibo ikinti joni koshibo en jato imanontianra jaskara iká iki. Jatíbi min rawíbaon mia jaweatimara en mia imati iki. Jainxonra en mia onanmai, mia chiní bakeboya iti,

¹²jain senenres jatínko nokotax mia mawáketianra, westíora min bake en apo imati iki.

¹³Janra ea ani xoboaxonti iki, jatian ja en apo imaara jatíbitian iti iki.

¹⁴Eara jawen papa iti iki, jatian jara nokon bake iti iki. Jatian jakonma jaweki aketianra, en masá tenemati iki, jainxonra en rishkiti iki, jatíbi bakebo jawen papan akai keskáakin,

¹⁵Saúlra en akinkin jenea iki, ikaxbi miara en akinkin jeneyamai, jawen toan mia imati kopíra en pikoa iki.

¹⁶Mia koshi iketianra min chiní bakeboribi, jatíbitian koshi iikaresti iki, nokon koshi shinanman koiranara mia ikoni iká iti iki. Jainoax ja min ani yakáti akanara jatíbitian mina iti iki’ ”, akinra aká iki.

¹⁷Ja profeta Natánmanra, ja Ibon namá keska meran oinma, itan ninkámaa jawékibo jatíbi David yoia iki.

Davidkan orankin Dios irake aka

¹⁸Japekáora Ibo yoyo aki apo David carpa xobo meran jikia iki, jainxonra yoia iki: “Íbó, ea itan nokon rarebobora, noa jawemabi iki, noa jaskairaakin min neno kaman nokómati.

¹⁹Íbó, jaskarabicho ipanankan ja nato min yonotinin chiní bakebo koshi iikaresti min yoia iki! Íbó, tsoa joninbira min akai keskáakin ayamai!

²⁰Íbó, ¿Jamanyake ja min onanama en mia yoiti? Nato ja min yonotira min kikinakin onanke.

²¹Jatíbi ja nato ratétibiresbo min akára, jaskara ati yoia itan keena ixon min aká jawékibo iki, jaskarabo ionxon en onanti kopí;

²²nokon Íbó, jaskara ikaxa, ¡Mia kikinbires koshi iki! Tsoabira mia keska yamake, mia keskara wetsa dios yamake, jaskáakinra nonbishamanbo ninkata iki.

²³Min joni Israelbo keskára wetsabo yamake, ¡Jatobichoresiki nato mainmea wetsa jonibo keskáma! Mia, Diosé, min jonibo inon ixonra min jato pikoa iki, ani jawékibo itan ratéti jawékibo min jato axonara anibires ninkakataibo ikana iki. Ja Egiptonkonía kopíaxon min jato bia min jonibo bebonbira, ja wetsa mainmea jonibo, jaton diosboyabiakin min jato potaa iki,

²⁴jaskáaxonra Israel jonibo jatíbitian minna iti min shinanna iki, jainoax mia, jaton Ibo Dios iti iká iki.

²⁵Jaskara iketian, Ibo itan Diosé, min yonoti itan jawen kikin rarebo joni koshi ixon jato ikinti imati min yoia shinanbenoyamawe, ja min yoia senen awé.

²⁶¡Min jane kikin ani rabikin jatíbitian shinkanai ibanon, jatíbi atipana Ibora Israel jonibaon Dios iki, iki ibakanon! ¡Min yonoti Davidkan, rarebo joni koshi ixon jato ikinaira min koirana jainbi taponax jenétima iki!

²⁷Mia, jatíbi atipana Íbó, minra ea onanmake nokon rarebobo jeneyamai

jato ikinnai joni koshibo iikaresti; jaskara ikenra, min yonoti ixonbi, nato jawéki en mia yokatai.

²⁸Miara, Ibo Dios iki, min joibora ikonshaman iki, ea min yonoti akonbi-reskin noibatira min yoia iki;

²⁹jakon ixonra, min yonotinin rarebo jato ikinnai joni koshi ikaibo, min koirana jatfítian ikanon ixon jakon-hakin min jato shinanxonti iki. Mia, Ibo Dios ixonra, jaskara axonti min yoia iki, jatianra min jakon shinanxonatonin, ja min yonotinin rarebo joni koshi ikaibo, jatfítian jakon ikanti iki”.

Jonatánman bake Mefi-boset Davidkan akinna

9¹Wetsa netera Davidkan jan akin-nabo jato yokata iki: “¿Jakia Saúlmin rarebo mawayamai texea, Jonatán shinanxon en ja akinti?” akin.

²Saúlmin rarebaon yonotira westfóra joni jaa iki, jawen jane Siba, jara Davidhiba joti kenaa kaa iki. Joketianra apon yokata iki: —¿Miarin Siba? —akin. Jatianra jan aká iki: —Min ea yononon ikaxa, ea neno iki —akin.

³Jatianra apon yokata iki: —¿Tsoaki japaría Saúlmin rarebo, Diossen janenko en jawentanibires akinti? —akin. Jatian Siban yoia iki: —Westfóra Jonatánman bakera japaríke, jara okenbekonbi jawen tae moa chantoa iki —akin.

⁴—¿Jaki jawerano iki? —akinra apon aká iki. Jatianra Siban yoia iki: —Lodebarhain riki, Amielnin bake Makirnin xobonko —akin.

⁵Jatianra jainoa bexonkanon ixon apo Davidkan jato yoia iki;

⁶jatianra Mefi-boset, Jonatánman bake, Saúlmin baba Davidhiba nokotax, ja kikin iketian ja bebon beota iki. Jatianra David saf ika iki: —¡Mefi-boset! —iki. Jatianra jan aká iki: —Eara neno iki min yoia senenhaxonox —akin.

⁷Jatianra Davidkan yoia iki: —Raké-yamawe, min papa Jonatán shinan-kinra, ayorakin en mia jakonhati iki. En

amaara min papashoko Saúlmin jatfíbi mai mia banexonti iki, jainoax jatfítian nokon mesan min piti iki —akin.

⁸Ikaxbi beokainxon Mefi-bosetnin yoia iki: —¿Jawekopíki nato min yonoti jaskáakin min oinnai, ea ochiti mawata keskares ikenbi? —akin.

⁹Jaskákenbira, Saúlmin moatianbi yonoti Siba, apon kenaxon, yoia iki: —Min Ibon babara en menike, jawena itan jawen awinnina, jainoax jawen bakebaona jatfíbi jawéki jabaona inon ixon biti ikábo.

¹⁰Jaskara ikenra, mia itan min bakebaon jainxon min yonotibaon, já waia-xonti jake, ja min yoá tsekaabora xobon min benxoati iki, ja min ibon kikin rarebobo ja jawékiai jati kopi, jatian ja min ibon baba Mefi-bosetkanra, jatfítian nokon mesankoxon ebé pinoxiki —akinbo. Sibára, chonka pichika bakeya itan rabé chonka yonotia iká iki,

¹¹Jatian janra apo yoia iki: —Jatfíbi ja ati min yoiara ea min yonotinin mia axonti iki —akin. Jatianra Mefi-bosetkan jatfítian David betanbi mesanxon piá iki, jaribi westfóra apon bake keska itaan.

¹²Jainoaxa westfóra bake maxkoyaribi iká iki, jawen jane iká iki Micaías, jatianra jatfíbi ja Siban xobonko jaabo, Mifi-bosetkan yonoti iká iki.

¹³Ikaxbira Mefi-boset okenbekonbi jawen tae chanto ikáx, jatfítian apo betanbi jawen mesanxon piti kopí, Jerusalénhainbi jaa iká iki.

David betan Betsabé iká

11¹Wetsa nete, ja nii peibo pecho-koai inontianra, apobo jaton rawíbo betan reteanani boi axekana iká iki, jatianra Davidkan ja Joab jawen joni koshiboya, itan jatfíbi israelita sontároboya reteananti jato raana iki, boxonra ja amonitabo jato kikin-hakin keyokana iki, jaskáaxonra Rabá jema katekana iki, jaskákanainbira,

Davidbiribi Jerusalénhainbi baneta iká iki.

²Wetsa yantanra, David jawen oxatiainoax wenitax, jain apo iká xobo pekaten kawanhatana iki, jainxonra westíora ainbo kikin metsáshoko nashiai oinna iki.

³Jatianra Davidkan tsoarin ja ainbo ixon yokáti jato raana iki, jatian bexon yoikana iki ja Eliamman bake ainbo Betsabéra ike, ja Urías hititanin awin akin.

⁴Jatianra Davidkan jawen joi boaibo, ja ainbo bexonti jato yoia iki, ja ainbo joketianra jabé oxaa iki, jaskata pekáora, jawen xobon kaa iki. Jatian ja ainbo iká iki jimi jeneta pekáo, keras ikax chokita,

⁵jaskatira ja ainbo moa tóota iki, jaskáxonra David onanma iki.

⁶Jatianra Davidkan Joab yoia iki, Urías hitita bexonti, jatianra Joabnin jaskara aká iki.

⁷Jatianra Urías David bebon joketian, jan yokata iki, Joab itan sontaroboki jawekeska ikanai, jainoax ja reteanankanaiki jawekeska iki, akin.

⁸Japekáora moa jawen xobonko kati yoixon, nashiax min awin betan oxatanwe, akin aká iki. Ja apon xobonkonix Urías pikókainainbira, kikin jakonshaman piti apon bomaa iki;

⁹ikaxbira, jawen xobonko katitianbi Urías, jain apo iká xobo xepotaiin, ja apo koirannai sontárobo betan yamé iishina iki.

¹⁰Jatian ja Urías jawen xobonko kaama yoikanara, Davidkan yokata iki: —¿Jawekopíki ochó joaxbi, min xobonko mia kayamaa? —akin.

¹¹Jatianra Uríasnin yoia iki: —Ja iresama bonanti betanbi, ja Israel itan Judakan sontárobora jakonma peotainshoko ikanai; jaskáribi riki, nokon joni koshi Joab, itan min joni koshibo, jabora jemanbires oxakanai, jaskara ikanainbiki ¿Ea iti iki, pii, xeai itan nokon awin betan oxai nokon xobon

jikii? ¿Mia jati kopíra en jaskara jawéki atima iki! —akin.

¹²Ikaxbira Davidkan yoia iki: —Ramabichopari banéwe, jatianra bakish en mia raanti iki —akin. Jatianra bakish kanox Jerusalénhainbipari Urías baneta iki.

¹³Jatianra Davidkan, jawekiakinnoxon kenaxon, paenhaa iki. Jatian moa yamé iketianra jawen xobonko kayamai, ja apo koirannai sontárobo betan oxai Urías kaa iki.

¹⁴Wetsa nete xabata yamékirira, Davidkan Joabki kirika wishaa iki, jatianra Urías betan bomaa iki.

¹⁵Ja kirika meranra yoia iki: “Ja reteananti kikinbires onsá ikain, Urías rekenmati, jaskáxon jabicho jain potakanti, abákanon jainoa retekin ixon”, akin.

¹⁶Jaskáxonra Joabkan sontárabaoan, jato akin ja jema katexon, jan onanna jain koshi shinanya sontárobo ikain Urías imaa iki,

¹⁷jatianra ja jema koiranaibo pikotax Joabkan sontárobo betan reteanankin, jaweti Davidkan joni koshibo retékana iki, jato betanra Urías mawata iki.

¹⁸Joabkanra jaskáshamani reteanankana joi David bomaa iki,

¹⁹jatianra ja joi boai joni neskara yoiti yoia iki: “Ja reteanankana jatíbi senenhakin apo min yoiara,

²⁰jawekeska ikaxa sináxon mia apon yokáti iki: ‘¿Jawekiki jato akí jema ochómayora mato kaa iki? ¿Jaskara ixonki ja chikéainxonbi jabaon matoki jawékibo potai maton onanyamaa iki?

²¹¿Jaskáribixonki Tebessainxon westíora ainbaon Abimelec reteyamaa iki, Jerobaalnin bake, chiké bochikixonbi reneti makan jaki tarana kaxonki bitaxshamaa iki? ¿Jawekiki chiké ochómaira mato kaa iki?’ akin. Jatianra min yoiti iki: ‘Min joni koshi Urías hititaribira moa mawáke’ ”, akin.

²²Jaskáara ja joi boai joni moa kaa iki, jatianra nokóxon jatíbi Joabkan yoiti

yoiabo David yoia iki. Jatianra David kikinbiresi Joabki sinata iki, jaskáxonra ja joi boa joni yoia iki: —¿Jaweakiki jato akí ja jema ochómaira bokana iki? ¿Jabaonki onanyamaa iki, chiké bochikixon jaton jawékibo jabaon jatoki potati, jaskáribixonki Tebessainxon Abimelec, ja Jerobaalnin bake, westíora ainbaon chiké bochikixon reneti makan jaki potaxon reteyamaa iki? ¿Jaweakiki chiké ochómaira bokana iki? —akin.

²³ Jatianra ja joi beatonin yoia iki: —Ja nobé reteananni jokona sontárobaonra jema xabáinxon noareskanai iká iki, ixonbira jema xepotian kaman non jato chitimaa iki.

²⁴ Jaskáxonra tsakamisbaon chiké bochikixon min sontaroboki jaton pia potaxon jato tsakakana iki, jatianra jawetii min joni koshibo mawata iki, jato betanra Urías hititaribi moa retekana iki —akin.

²⁵ Jatianra Davidkan ja joi bea joni yoia iki: —Joab yoiwe, ja shinanyorayamanon, reteananti jawékira jaskábi iki. Ikaxbi yoiwe kikinini koshixon ja jema keyokin ras akai kaman jato anon. Jatian minribi koshi shinan menitanwe —akin.

²⁶ Jatianra Uríasnin awin jawen bene mawata ninkatax, jaon onisi meketa iki;

²⁷ jawen onís winota pekáora, ja bexonti Davidkan jato yoia iki, jatianra jain apo iká xobonkoxon, moa jawen awin itiakín bia iki, jaskáxonra westíora benbo bakeaxona iki. Ikaxbira Davidkan jaskara aká, Ibon keenma iká iki.

Natánman David notsina

12¹ Ibonra David yoiti profeta Natán raana iki. Moa já bebon ixonra, yoia iki: —Westíora jemanra rabé joni jaa iki. Westíora icha jawekia, jatian wetsa jawékioma.

² Ja jawékia jonira iká iki icha carneroya, itan icha wakaya,

³ ikaxbi ja jawékioma jonira maroxon bia westíora carneroyashoko iká iki.

Jara janbi koirana iki, jatianra ja carneroshoko já betanbi itan jawen bakebaon ikinna ania iki; jawen piái pitiribira piái iki, jan xeai vasonribira xeaa iki, jainoax jawen xochinko rakataxbo oxaa iki. ¡Ja jonira jawen bake ainbaon ikai keskati jaon keena iki!

⁴ Wetsa netenra, ochó niai joni ja jawékia joniiba nokota iki; ja joninra jawen carnero itan jawen waka westíorabi ja merata joni pimati pitiaxonkashamaa iki, jawena ayamakinra jawebioma joni jawen carneroshoko bichinna iki, jaskáaxonra ja nokota joni pimati pitiaxona iki —akin.

⁵ Ja jonikira David kikinbiresi sinata iki, jatianra Natán yoia iki: —¡Diossen janenkora en mia yoiai jaskara aká jonira moa mawáti iki!

⁶ ¡Jainxonra westíora carneroshokotonin kopítii, choskoakin kopíati iki, jawekeskáaxonbi noibayamakin jaskaa kopí! —akin

⁷ Jatian Natánman yoia iki: —¡Ja jonira miabi iki! Jaskara iketian Israelnin Ibo Diossen onantiakin yoiara neskara iki: ‘Israelbaon apo itira en mia katota iki, jaskáaxonra Saúlín reteti ikenbi en mia amayamaa iki;

⁸ jain apo iti xobora en mia menia iki, jainxonra ja min ibon ainbobo en mia menia iki, jaskáaribanonbira Israel betan Judakan apo en mia imaa iki. Ja min oinna ichama iketianra, bebonbires en mia meniti iká iki.

⁹ ¿Jawekopíki ea min Dios ikenbi, nokon joiki shirokin ja en atima yoia, nokon keenma min aká iki? Ikon riki amonitabomara iká iki, jan Urías reteabo, minra retea iki, jawen awin binoxon.

¹⁰ En yoiabi yoitimaxon, Urías hitita jonin awin, min awin iti, min bia iketianra, min bakebo jawetianbi jakonmanani reteanani jenékantima iki.

¹¹ Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai: En amaara min kikin rarebobaonbi mia jakonmaati iki, jatianra mí bebonmeabi

min awinbo westíora min rarebo en meniti iki, janra netenbi jonémabi jato yoranti iki.

¹² Min joné aká iketianra, jatíbi Israelbo bebonxon netenbi jonémabi en amaa ati iki' —akin.

¹³ Natán bebonmeaxa David keshaa iki: —Ibokira ea ochake —iki. Jatianra Natánman yoia iki: —Ibonra min ocha kopí mia masá tenemayamai, jaskara ikaxa mia mawáyamai.

¹⁴ Ikaxbi ja Ibo, min kikinbiresakin jakonma aká kopíra, ja min pikóbena bake, Betsabé betan aká mawáti jake —akin.

¹⁵ Jatianra Natán moa jawen xobonko kaketian, ja Davidkan Uríasnin awin betan aká bake, Ibon kikinbiresakin isinmaa iki.

¹⁶ Jatianra Davidkan ja bake kopi, kikinbiresakin Dios yokata iki, itan ayunana iki, jainoaxa mainbi rakatax yamé iishinna iki.

¹⁷ Jatianra ja apon xobonko iká jan shinankiinai jonibaon, mainbi rakáketian wenímakaskin teakana iki, ikaxbira já wenícashamaa iki, jainxonribira jato betan piamaa iki.

¹⁸ Kanchis nete winota pekáora moa bake mawata iki, jatianra Davidkan joni koshibo ja yoítinin raketa iki. Shinankanara iká iki: “Ja bake mawatamatian non yoiabira noa ninkáxon-yamaa iki, ¿Jawekeskaxonki rama ja bakera moa mawáke akin non yoiti iki? ¿Jakonmabires jawékira ati iki!” iki ikábo.

¹⁹ Ikaxbira jawen joni koshibo jatonbiribi yoyo ikanaitian, moara bake mawáke ixon Davidkan onanna iki; jaskákinra jato yokata iki: —¿Moaki bake mawata? —akin. Jatian jabaon yoia iki: —Moara mawáke —akin.

²⁰ Jatianra David, mainmeax weni-taan nashionax inintinin iká iki, jainxonra wetsa chopá sawea iki, jaskatax Ibo rabiti carpa xobonko Ibo rabii jikía iki. Jaskáa pekáora jawen xobon kaa

iki, jatianra jato piti yokáxon moa piá iki.

²¹ Jatianra jawen joni koshibaon yokata iki: —¿Jawe akíki mia iitai? Ja bake mawatamatianra min ayunana iki, itan mia winia iki, jatian ja bake moa mawáketianki, ¿Min weníxon pia! —akin.

²² Jatian Davidkan yoia iki: —Ja bake mawatama iketianra en piti tenea iki, Ibonra ea noibaxon mawámamayamakin jamabirati iki ikaxa ea winia iki.

²³ Ikaxbi rama moa mawáketianki ¿Jawekopí en ayunanti iki, jakiribi jamati atipanyamaxonbi? ¿Jabé ikira ea kanoxiki, ikaxbira já moa ebetan ikí jowetsayamai! —akin.

Salomón pikota

²⁴ Jaskata pekáora David, jawen awin Betsabé onisai tantimai kaa iki. Ja oinni kaxon yoranara, benbo bake pikota iki, jara Salamón akin, Davidkan janea iki. Ja bakera Ibon noia iki,

²⁵ jaskáaxonra *profeta Natán meranxon David onanmaa iki. Jatianra Ibon yoia senenhaxonkin, ja bake Jedidías akin janei Natán kaa iki. Ja iki, Ibon noia iki iká.

14 ²¹ Nato neskara iká kopíra, apon sontárobaon koshi Joab kenaxon neskáakin yoia iki: —Ramabira nato ainbaon atikoma jawéki en akinnai. Jaskara iken, ja nokon bake Absalón jakiribi jonon ixon ointanwe —akin.

²² Jatianra Joab ja apo kikin iketian, mainbi bekepinon kaman já bebon beota iki, jainxonra neskáa iki: —Ichabires irake, ja en mia yokata, ea min ninkáxona kopí —akin.

²³ Japekáora Joab Gesurhain kaa iki, Absalón Jerusalénhain beira kaa iki,

²⁴ ikaxbi apon yoia iki; ea oinyamai min xobon katanwe. Jatianra Absalón moa apo oinyamai jawen xobonko kaa iki.

²⁵ Jatíbiain Israel mainra, westíora jonibi Absalón keská metsá itan jan

keenkanai joni yamaa iki, jara jawen taenkoni axbi peokotax jawen mapo kaman jakon yoraya iká iki.

²⁶ Baritia keyotaiti bira, boo nenkeirax maxkorokatitai, jakonshamankin toponara ja boo xatea rabé kilo winoa ikátiai.

²⁷ Ja Absalónra kimisha benbo bakeya itan westfóra ainbo bakeya iká iki. Ja bake ainbaon janera iká iki Tamar, jara iká iki kikinbires metsá.

²⁸ Absalónra rabé baritia Jerusalénhain jaa iki, jatio basi jain ixonbira jawetianbi apo oinyamaa iki.

²⁹ Westfóra netera Absalónman Joab yoia iki, jawen toan apo ointanon ixon, ikaxbi Joab keenyamaa iki. Japekáora jawen rabé itin Joab, Absalónman yoiribia iki, ikaxbira katín keenyamaria iki.

³⁰ Jatianra Absalónman jawen yonotibo yoia iki: —Joabkan cebada waira nokon wai patax iki, kamentankanwe ja menoi —akin. Jaskáakin yoia boxonra, ja ati yoia keskáakin senenhakana iki.

³¹ Jatianra Joab, Absalón betan yoyo iki kaax neskata iki: —¿Jaweati ja nokon wai min yonotibo menomaarin? —iki.

³² Jatian Absalónman yoia iki: —Eara keena iki, apo oinni kaxon nato joi min yoitinin: ¿Jaweatiki min ea Gesurhainoa jomaa iki, ea ointinin keenyamakinbi? ¡Ea jainbi banetakayara jakon ikeana iki! Jaskara iken en mia yokatai riki, ea apo oinni kati, en jakonma jawéki aká iketian, abánon ea retekin —akin ati.

³³ Jatianra Joabkan apo oinni kaxon, ja Absalónman yoia joibo keshana iki. Jainxonra Davidkan, Absalón kenati jato raana iki. Jatian moa nokotaxa Absalón mainbi bekepinon kaman beota iki, ikaxbira Davidkan wenintaan bexeta iki.

Absalón Judáin apo ikasa

15 ¹ Moa jawetio basi pekáora, Davidkan bake Absalónman jan niti itan janmeax reteananti kabáyonin

niniai carreta bia iki, itan já koiranai itira pichika chonka joni tsinkia iki.

² Yamékirishoko wenitaxa, ja jemanko jikitiain bai kexá yakákatitai, jatianra jatíbi jain nokotaibo, atikeskabiakin joi benxoanon ikax, ja join ianananax apoiba joaibo, jawerato jemameaxki joai ixon jato yokákatitai. Eara Israel joni iki akin ja jonin akára,

³ Absalónman yoikatitai: “Ikon riki ja min yokatara jaskara ati keskábi iki, itan jaskarakon iki, ikaxbira jan mia akinti apon imaa tsoabi yamake”, akin.

⁴ Jainxonribi jato yoikatitai: “¡Ea nato mainmea jato joi benxoai joni koshi ixonra, ja join ikábo eki bekanketian esekan yoiai keskáakin atikeskabiakin en joi benxoaxonkeanke!” akin.

⁵ Jainxoribira, já bebon chirankookin pataxkanketian, Absalónman jato meken menikatitai, itan ikóxonbo jato betsó akatiai.

⁶ Jatíbi israelitabo jakonhakin jato joi benxoaxonon ixon, apo benai boabora jato jaskáakatitai, jaskáaxonra israelitabo jaonbichoshaman keenkanon ixon jato biboa iki.

⁷ Ja chosko baritia senenketianra, Absalónman ja apo yoia iki: —Enra mia yokatai, ea Hebrónhain kaaitian ea min bake raanon ixon, ja moabi Ibo axonti yoia ixon, senenhai kakasi riki ea.

⁸ Nato min yonoti Siriain iká Gesurhain, janontianra, en Ibo yoia iki, ea jakiribi Jerusalénhain banémaketian, en já rabikin jakon jawéki meniti —akin.

⁹ Jatianra apon yoia iki: —Jakonnax katanwe —akin. Jatianra Absalón Hebrónhain kaa iki.

¹⁰ Ja kaai pikotamapari ixonra, jaweti ja joi boai jonibo, jatíbi Israel jonibo yoiti jato raana iki, jawetianki trompeta xoon ikai ninkákanai, Absalónra Hebrónhainoa apo ike iki saí ikanti.

¹¹ Jainxonribira Jerusalénhainoa rabé pacha joni jato kenaa, jabora jakonshaman shinanya jabé bokana iki,

ixonbira jaskara jawéki akí kaai onanyamakana iki.

¹² Jaskaribiakinra Absalónman, ja David jan shinankiinai Gilo jemanko jaa joni Ahitofel kenamaa iki, yoina retexon Dios menoxonaitian akini jonon ixon. Jaskatira ja apoki jakonma shinanaibo bebon koshikaresa iki, jatianra Absalón chibanaibo kaikaresa iki.

Jerusalénhainoax David jabata

¹³ Westíora jan joi boai jonira David yoií kaa iki, israelitabora Absalón akini ikanai ixon.

¹⁴ Jatianra Jerusalénhain jabé iká jatíbi joni koshibo Davidkan jato yoia iki: —¡Ramabi jabánon akanwe, iamakenbira Absalónman nokoa noa kenekaatima iki! ¡Bokanwe, ishtonkanwe, nokoxonra noa kipun jakonma anake, nato jemameara espadanin jatíbi noa reteti iki! —akin.

¹⁵ Jatianra apo yoikana iki: —Noara min yoia mia axontires iki —akin.

¹⁶ Jaskataxa jatíbi jawen xobonko ikaboyabi apo pikota iki, chonka jawen awinkomara, jainbi apon xobo koiranti jato potabainna iki.

¹⁷ Jatianra apo jatíbi jabé boaibo betan pikotax boax, ja jema senenain iká xobonkoniox, bonox jakonshamani benxokakana iki.

¹⁸ Jatíbi jawen joni koshibo, já pataxbi bokanaitianra, jatíbi ja apo koirannai cereteobo betan peleteobo, itan ja Gathainxon chibani bea sokota pacha geteobo, apo bebon joyotax bokana iki.

¹⁹ Jatianbira apon Gathainoax Itai, yoia iki: —¿Jaweakiki miaribi nobetan jóá? Jakonra iti iki mia jakiribi kaa, ja bená apo betan itanwe, miara min mainmea wetsanko bekana iki.

²⁰ Bakishbira mia nokoibake, ¿Jaweatiki rama ebé kawé akin en mia ati iki? Enbira jain kaai onanyamake, mia nobébi mawánaketian, jakiribi mia kaara jakon iti iki, min kaibobo jato botanwe. ¡Ibo jatíbitian mibé ixon, mia jakonhabanon! —akin.

²¹ Jatianra Itainin apo yoia iki: —Ibon janenko, itan min janenkora en ikon yoiai, mia jawerano inonbi, mawátimain iamax mawátian inonbira, ja min yonoti jain iti iki —akin.

²² Jatianra Davidkan yoia iki: —Nobé jowé —akin. Jaskataxa Itai David betan kaa iki, jatíbi jawen jonibo, itan jabé boai jonibo betanbi.

²³ Jatíbi jonibora ikonbiresi jaton apo kopi winikana iki. Cedrón weanra jationbi shitakana iki; jato pekáora apo David kaa iki, jatianra jatíbi jonibo já kaai bebon, tsoa jonibi jain jaama mananhori bai kaatonin bokana iki.

²⁴ Jatianra ja senenhabe konti joi jain iká ani bonanti boai jatíbi israelitabo betan, Sadoc-ribi kaa iki, jatíbi jonibo ja jemameax pikókanai kamanra, ja ani bonanti sacerdote Abiatar patax akana iki.

²⁵ Ikaxbira apon Sadoc yoia iki: —Ja Diossen esé jain iká ani bonanti, jakiribi ja jeman botanwe, Diossen oinna ea jakon iketianra, ea jakiribi jain kamati iki, jatianra ja ani bonanti, itan jain akanaribi en ointi iki.

²⁶ Ikaxbi ea neno ikenbi, jawen keenma iketian ea yoiara jakon iti iki; itan jan oinna ea jawekeska akáki jakon iti iki, abánon ea jaskáakin —akin.

²⁷ Jatianra sacerdote Sadoc apon yoiribia iki: —Mia, itan ja min bake Ahimaas jainoax Abiatar, jawen bake Jonatán, jabo betan jakonshamanres Jerusalén jeman katanwe.

²⁸ Tsoa jonibi jain jayamainko iká paro benes shitabaintianra, ea banéti iki, maton joi eki raana nokotai kaman —akin.

²⁹ Ja Sadoc itan Abiatarninra, ja Diossen esé jain iká ani bonanti jakiribi Jerusalénhain boá iki, jaskataxa jain banékana iki.

³⁰ Jatianra David olivos manan mapeti, onisai onanti inon ikax, sandaliaoma itan chopan mapotax wini wini kaini kaa iki. Jainoax jatíbi jonibo jabé

mapeti boaibora chopan mapotax wini winibainiribi bokana iki.

³¹ Jatian ja Ahitofelribira, jakonma shinanai kopí Absalón betan rabéke, akin David yoikanara, ja Ahitofelnin ati shinanna keská iamanon ixon, Ibo Dios yokákin Davikan orana iki.

³² Jainoaxa David, jainxon Dios rabiti manan maxkaten nokotax, Husai arquita joni betan nokoanana iki, jara chopa waxábires itan mapo maibires iká iki.

³³ Jatianra Davidkan yoia iki: —Mia ebé kaabira, nokona mia tee iti iki;

³⁴ ikaxbi Jerusalénhain jakiribi kaxonra, Absalón neskáakin min yoiti iki: ‘Ea min yonotira, min papan yonoti ikátiai keskáribi min yonoti iti iki’ akin, jaskáxonra min ea akinti iki, jatianra ja Ahitofelnin ati shinanna jawéki min ras ati iki,

³⁵ jaskataxa sacerdote Sadoc itan Abiatar betan mia rabéti iki. Jaskara ixon jatíbi jain apo iká xobonkonixarikanai min ninkatabo min jato yoiti iki.

³⁶ Jatón bakebo Ahimaas itan Jonatánribira jain iki, jaskara ixonra jabo meranxon, jatíbi jaskara jain wino-taibo min ea yoiti iki —akin.

³⁷ Ja David betan raenanai Husai, Jerusalénhain nokotaitianra, bená apo Absalónribi jikitoshita iki.

Siba betan David yoio ika

16¹ Manan maxka winobaini shoko orichaa kaxa, Mefibosetnin yonoti Siba betan David nokoanana iki. Ja iká iki rabé pacha pan, jainoax westiora pacha uva bimi chorisha aká bata pan, itan pacha yobín bimi joshinshaman, jainoax westíora bichi chomo uva xeati, ja rabé burron jakonshamanhakin axon boi.

² Jatianra apon yokata iki: —¿Jaweatiki nato min beai? —akin. Jatianra Siban yoia iki: —Ja burrobora apon awin jawen bakeboya jan peyakax kati iki; ja pan betan yobinra sontárabao

jawékiati iki, uva xeatira tsoabi jain jaama mananman kaai paxkinabaon xeati iki —akin.

³ Jainxonra apon yokáribia iki: —¿Min ibo Saúlnin babaki jawerano iki? —akin. Jatianra Siban yoia iki: —Jerusalénhainra baneke. Jawen papashoko ikátiai keskáribiakin, israelitabaon apo rama imakanti shinanni —akin.

Simeikan David jakonma winonon ixon shinanxona

⁴ Jatianra apon yoia iki: —Jakon riki, jatíbi Mifibosetkana ikátiaibora, rama moa mina iki —akin. Jatianra Siban yoia iki: —¡Jatíbitian min ea akinpainen riki! —akin.

⁵ Ja apo David Bahurimhain noko-ketianra, westíora joni Saúlnin rarebo jaiba joá iki. Jara iká iki Guerákan bake, jawen jane Simeí, janra jakonmakinbo jaki yoyo iananbi,

⁶ David itan jawen joni koshibo jato makanman tsakaa iki; jonibaon itan já koiranaibaon apo katea ikenbi,

⁷ Já jakonmakin yoiira Simeí neskata iki: —¡Nenoax katanwe, jakonma retemis!

⁸ ¡Saúlnin toan apo inoxon, jawen rarebo jatíbi min retea kopí, Ibon mia masá tenema riki! ¡Ramara min bake Absalón Ibon apo imake, minbi jakonma aká kopíra mia neno iki, miara wetsa jawékima iki, miara retemis iki! —iki.

⁹ Jatianra Sarvianin bake, Abisainin apo yoia iki: —¿Jaweatiki nato ochiti mawakan mia jakonmakin yoiti iki? ¡Ramabira en textea! —akin.

¹⁰ Ikaxbi apon jato yoia iki: —Sarvianin bakebó, jain jikiamakanwe, natora maton jawékima iki. Jan ea jakonmakin yoiti Ibon yoiara ibirai. Jaskara iketianki, ¿Jaweatiki min jaskara akai akin tson ati iki? —akin.

¹¹ Jainxonra apon, Abisai jawen koshi-boyabi jato yoia iki: —Ja nokon noi

bakenbi ea retekasaitianra, ¡Ja westíora Benjamín joninkaya ea abiresti iki! ¡Oinreskanwe ea abánon jakonmakin yoikin, Ibonbi ea ati yoiara ibirai!

¹² Jawekeska ixonra en rama masá teneai oinxon, Ibonbira, bebonbires jakonma raantitianbi, jakon jawékibira ea raanxonti iki —akin.

¹³ Jatianra David jawen joniboya moa kaa iki, Simeira manan tetani, David kaai benkex kaa iki, jakonmaakin yoiboi kakinra makanman tsakaanabi, mai potoboribi bochiki potaa iki.

¹⁴ Ja apo itan jabé boai jonibo Jordán paronko nokotara, kikinni paxkinabo ikana iki, jatianra jain tantikana iki.

Absalón Jerusalénhain jikia

¹⁵ Jaskákanai kamanra, Absalón, Ahitofel, itan jatíbi israelitabo Jerusalénhain jikikana iki.

¹⁶ Jatianra David jabé raennanai Husai arquita joni, Absalón, bechii kaax, saf ika iki: —¡Apo jabanon, apo jabanon! —iki.

¹⁷ Jatianra Absalónman yokata iki: —¿Mia neskataiki ja mibé raennanai David betan mia rabeta ikon iki? ¿Jawekopíki ja mia David betan kayamaa iki? —akin.

¹⁸ Jatianra Husaikan aká iki: —Eara kati atipanyamake. Jaweratoki Ibo Diossen, itan jatíbi israelita jonibaon katota iki, já betanra ea banéti iki.

¹⁹ Jainoaxibira, wetsa en teexonti iketian, ibanon ja ea jabé raennaiton bake. Jaskara iketianra min papa axonkatitai keskáribiakin en mia teexonti iki —akin.

²⁰ Japekáora Absalónman Ahitofel yokata iki: —¿Jawe non atiki maton noa esesai? —akin.

²¹ Jatianra Ahitofelkan Absalón yoia iki: —Min papan jain apo iká xobo koiranti potaa jawen awinkomabo yoranwe. Jatianra jatíbi Israel jonibaon min papa miki ramitai onankanti iki, jainoaxa jatíbi miibetan ikábaon

bebonbires koshi shinankanti iki —akin.

²² Jatianra xobo pekatén Absalón carpa peotaxonkana iki, jainxonra jawen papan awinkomabo Absalónman jato yorana iki, jato akaitianra jatíbi israelitabaon oinna iki;

²³ Jaskara inontianra, Ahitofelnin jato esea, Diossenbi jato yoiái keská iká iki. Jaskáakinra ja David betan Absalónman, ja Ahitofelki shinanna iki.

Ahitofelnin ati shinanna

Husainin ramia

17¹ Jaskata pekáora Ahitofelnin Absalón yoia iki: —Chonka rabé waranka min joni ea katomawe, nato yamébira en David jakonmanoxon chibani kaai.

² Jatian David paxkinax paxnaa iketian, jaki nokóxon en kikinhakin rakéara, jatíbi jabé iká jonibo jabáti iki. Jatianra wetsabo ayamakinbi apobichores en reteti iki,

³ Jaskáa pekáora jatíbi jonibo miibetan en raenanmati iki, benoa bená ainbo jawen bene betan raenanai keskáakin. Westíora joni retetira min benai, jatíbi jonibo moa reteananyamai jakonshaman ikanon ixon —akin.

⁴ Jatian ja Absalónman, itan jatíbi Israel joni koshibaon oinnara ja shinan jakon iká iki.

⁵ Ikaxbi Absalónmanra, Husai arquita joni, kenakanon ixon jato yoia iki, jawen shinanbiribi jato yoiái ninkánoxon.

⁶ Ja Absalónhiba, Husai nokóketianra, neskáakin yoia iki: —Ahitofelnin ati shinanara neskara iki. ¿Nonki ati iki iamax nonki atima iki? Min shinan noa yoiwe —akin.

⁷ Jatianra Husainin yoia iki: —Rama Ahitofelnin ati shinanara jaskara atima iki.

⁸ Minra kikinhakin onanke min papara jawen jonibo betanbi kikinbires koshi shinanya iki, jatian ramara

kikinni sinata ikanai, oso awin siná jawen bake bichinkana keská. Jaskábichopanara min papa reteanani axea joni iki, jaskara ikaxa jawen jonibo betan nato yamé winóyamai.

⁹Ramabira manan kini meran joneta iti iki, jain iamax wetsanko jonetara iti atipanke. Jainoaxa, ja reken reteanantianoax jawetires min joni mawákenbi, ja joi ninkatatianbi, moara min jonibo keyokanke ixon shinanaibo maxkáyamae,

¹⁰Jainoaxa ja kikinbires koshi shinanya itan león siná keska ikaxbi, Davidki raketi jaton shinan kikinbiresi namankanti iki; jatíbi Israel jonibaonra onanke ja min papa betanbi ja chibanaibo kikinbires koshi shinanya jonibo.

¹¹Jaskara iken rama en mia esesai riki, Danhinxon peoxon Beerseba jema kaman iká jonibo, jato tsinkiti jatíbi israelita sontárobo, jabora kikinbires icha ikax aniparo kexakea mashi pototi iki, jaskara ikenra miinbi reteanantiain jato boti iki.

¹²Jatianra jawerano inonbi min papa nokoax, noa jabé reteananti iki. Nibí main manai keskatira noa jaki manti iki, jatianra David jawen jonibo betanbi moa jatima iki.

¹³Jawerano inonbi wetsa jeman jonékenbira, noa jatíbi israelitabaon, risbí boxon, ja jema makanyabi mawexon non potati iki, jatianra westíora makánbi jain banétima iki —akin.

¹⁴Jatianra ja Absalón itan jatíbi israelitabaon, Husainin shinanna keskáribiakin shinankana iki, Ahitofelna keskáma bebonbires jakon iketian. (Jatianra Ibon jaskara ati moa shinanna ixon, Ahitofelnin ati jakon shinanna ikenbi amayamaa iki, jaskatax Absalón jakonmabires jawéki winóti kopí.)

¹⁵Jaskata pekáo apo jain iká xobonkoni ax pikóxonra, Husainin ja sacerdotobo, Sadoc betan Abiatar, ja Ahitofelnin Absalón itan Israel joni koshibo jaskáakin esea jato yoia iki,

jainxonra janbi jato jaskáakin esearibi jato yoia iki,

¹⁶Jatianra ishtonbires David keshanti jato yoia iki, jain ikanainko ja tsoa jonibi jain jaama mai teshanpain moa yamé winóyamai, Jordán paro keiba boi ishton shitákanon ixon, já itan jawen jonibo, Absalónman jawen sontárobonyaxon jato retekanaketian.

¹⁷Jonatán betan Ahimaassa Enroguel jeman ikana iki, Husainin yoia joi ninkákasi, ikaxbira rakékin tsoabi ja jeman jikikin oinmakashamakana iki. Ikaxbira westíora ainbo yonokaitaibakea joi ninkákana iki, jatianbira apo David keshani bokana iki.

¹⁸Ikaxbira westíora benbo baken jato oinna iki, jatianra Absalón yoi kaa iki. Jatianbira ishtonbires Jonatán betan Ahimaas, jato patax iká joni Bahurimhainoatonin xobonko joneti kaa iki. Jatian kaax nokóketianra jawen jeman iká pozo meran jato jonea iki.

¹⁹Jatianra ja jonin awinin, ja pozo tapan mapoxon, jaki trigo xemé tsamana iki. Jaskáaketianra tsonbi onanyamaa iki.

²⁰Jatianra Absalónman jonibo jain nokoxon ja ainbo yokákana iki: —¿Ahimaas betan Jonatánki jawerano iki? —akin. Jatianra ainbaon jato yoia iki: —Parohori boira neno winókanke —akin. Jatianra Absalónman jonibo jato benai boxonbi moa nokoyamaax, Jerusalénhain boríbakana iki.

²¹Jatian moa bokana pekáoara, Ahimaas betan Jonatán pozo meranoax pikota iki, jatianra ishto boxon apo David; jatianbi paro shitati yoikana iki, moara Ahitofelnin Absalón yoi ke mia retenon ixon, akin akana iki.

²²Jatianra David itan jatíbi jabé boai jonibo ishton wenixon Jordán paro shitakana iki. Ja nete xabataitianra jatíxonbi moa paro shitakana iká iki.

²³Jatian ja shinanna keská iamaketian, Ahitofel ja pikóni jeman jawen burron peyakataan jawen xobónko

kaa iki. Jatianra jawen xobon iká jawen rarebobo, jaskara jawéki atibo jato yoitaanan, moa tenexetax janbix mawata iki. Jaskataxa jawen papa ikainribi miinmeeta iki.

David Mahanaimhain iká

²⁴Jatian ja Absalón, jatfbi israelita sontárobonyaxon Jordán paro shitai ikanaitianra, Davidbiribi Mahanaimhain moa nokota iki.

²⁵Jainxonra Absalónman Joabnin toan, Davidkan piá bake, Amasá, sontárobaon koshi jikima iki. Ja Amasára ismaelita joni Itránin bake iká iki, jara Joabnin tita Abigail betan jaa iká iki. Abigailra Sarvianin wetsa Nahasnin bake ainbo iká iki.

²⁶Jatianra boax Absalón israelita sontárobo betan Galaad main tsamakana iki,

²⁷Jatian David Mahanaimhain nokóketianra, ja bechii pikotabo iká iki, Nahasnin bake Solí, jainoax Amielnin bake Makir, itan Barzilai. Solíra amonitabaon main iká Rabá jemamea iká iki; Makira Lodebar jemamea iká iki, Barzilaíra Galaad main iká Rogelím jemamea iká iki.

²⁸Nato kimisha joninra menia iki, David itan jawen jonibo, oxai rakótibo, chomobo, mapó kentibo. Jainxonribi trigobo, cebadabo, harinabo, bimi tobanbo, habasbo, lentejabo,

²⁹mishkin, leche seró, jainoax waka xoma jene aká queso, jainoax carnero xoma jene akáboribi, David itan ja chibanai jonibaon pinón ixon; jabaonra tsoa jonibi jain jaama mananmameax beaxa, moa jabo paxkinkana ikax, pikaskanti iki itan xeakaskanti iki ixon moa shinankana iká iki.

Absalón mawata

18¹Davidkanra jawen sontárobo jatíbiki ikanai ixon jato kenapakea iki, jaskáxonra jato tsamabo imakin waranka sontárobo westíora

tsamá aká iki, jainoara chonka tsamá pachabo aká iki, jainxonra jaton koshi itibo janepakea iki.

²Jaskáa pekáora ja sontárobo kimisha tsamá aká iki. Ja reken tsamára Joabnin ikinaibo iká iki, ja rabé itin tsamára Joabnin wetsa Abisainin ikinaibo iká iki, ja kimisha itin iká tsamára, Gat jemamea Itainin ikinaibo iká iki. Jainxonra Davidkan jatfbi jawen sontárobo yoia iki: —Eara mato betan reteanantiain kaai —akin.

³Jatianra wetsa sontáronin yoia iki: —Miara nobé katima iki. Nato jemanbi banéxon, noa jan akintibores min noa raanxonara jakon iti iki. Noa jabáma-kanti, itan naponbekon senen jatí icharibi noa retekantira ja non rawíbaona jawemabi iki. Miakayara ja noa chonka waranka sontárobo winoa bebonbires kopí iki —akin akana iki.

⁴Jatianra apon jato aká iki: —Ja maton yoia jaskara jakon iti iketian ea jaskara ibanon —akin. Jaskataananra jema xepotiain kaax, wetsaori chankata iki, jainxonra waranka tsamábo, itan jainoa pacha tsamá sontáro, boai jato oinna iki.

⁵Jainxonribira, apon, Joab, Abisai jainoax Itai, jabo raankin yoia iki: Ea noia ixonra, ja nokon bake Absalón maton jaweyamakin jakonharesti iki, jaskáakin ati jaton koshibo yoiaitianra jatíxonbi sontárobaon ninkata iki.

⁶Jaskataxa Davidkan sontárobo moa Israel sontárobo betan reteanani Efraín niain bokana iki,

⁷Ja David betan ikábaonra, Israel jonibo jatoareskin icha jato retekana iki, ja netera rabé chonka waranka israelita sontarobo mawata iki.

⁸Jatianra ja main jatíbi niain reteanani janbiskana iki, ja netera espadanin aká bebonbires, israelita sontárobo nii manish meranoax mawákana iki.

⁹Jatian Absalónra mulan peyakaax kaaibi, shinannamainbi ja Davidkan sontárobo betan bechianana iki.

Jatianra ja mula, ani jiwi encina naman jikia iki, jaskáketianra ja Absalón jawen maponbi teostamekaini jiwi ponyain panitina iki, ikaxbira mula ishtoi karesa iki.

¹⁰ Jatianra jan oinna sontáronin kaxon Joab keshana iki: —Absalónra encina jiwín panitina en oinke —akin.

¹¹ Jatianra Joabnin yoia iki: —Jaskáakin oinxonbiki, ¿Jaweati min jainxonbi reteyamaa? Min jaskáketianra, jakonshaman shinankin en mia chonka plata koriki, itan westíora cintora en mia menikeanke —akin.

¹² Ikaxbira ja sontaronin Joab yoia iki: —Ja ea min chonka waranka plata koriki meniabira, ja apon bakeranon Absalón, en jawebi rami ayamakeanke; nonbira ninkáibake ja mia, Absai itan Itai apon yoiatian, ja bakeranon Absalón, jaweayamakin maton koiranti.

¹³ Ikaxbi en wetsaorixon oinnara, ja retexon enbi nokon jati nete ramiakeana iki, aponra onankeana iki, jara jatíbi jawéki onanai iki. Jainoax miabira eki ramikeana iki, itan minbi ea akinyama-keana iki —akin.

¹⁴ Jatian Joabnin yoiribia iki: —Mibéra ea neno yanka nete winotai —akin. Jaskataanra Joab encina jiwi ikain kaxon, Absalón jiriapari ikenbi kimisha pia bixon, jointiaishaman tsakaa iki.

¹⁵ Jainxonra ja Joab akinnabon, ja Absalón chonka jonin katea iki, jaskáxonra moa kikinbakin retekana iki.

¹⁶ Jainxonra onanti inon ixon Joabkan trompeta xon ati jato yoia iki, jatianra sontárobaon ja Israel sontárobo moa chibankin jenekana iki, jaskáaxonra Joabkan moa reteananti tantimaa iki.

¹⁷ Jatianra jan retea sontárobaon, Absalónman yora bixon, ja nii meran ani xantó ikain potakana iki, já peka-tenra makan kikin keyaakin tsaman- kana iki. Jaskátaanra jatíbi israelita sontárobo, jabati boax jaton carpa xobo meran weikana iki.

¹⁸ Japarinontianra, Absalónman jato westíora makan monumento amaa iki, jaskáaxonra jain jawen jane aká iki. Bakeoma ixon en jaskáketianra, ea joni- baon jatíbitian shinantiki ixon aká. Ja monumentora Apon Teshanpain iki, jaskara ikenra ramakamanbi onankana iki. “Absalónman monumento iki iká”.

Absalón mawata ninkakaata

¹⁹ Jatianra Sadocnin bake Ahimaasnin Joab yoia iki: —Ea ramabi ranwe, ishto kaxon en apo oinbatanon. Ibonra atikeskabiakin moa ake, enra yoikasai, jawen rawíbaon ati ikenbira, moa Ibon xabáake ixon —akin.

²⁰ Ikaxbi Joabkan yoia iki: —Ramara mia jaskara joi boí mia kati yamake. Wetsa netera mia kati atipanke. Rama ikaxbira mia kayamai, Apon bakera mawáke —akin.

²¹ Jatian Joabkan etiope sontáro yoia iki: —Mia kaxon ja min oinna keskábo apo yoitanwe —akin. Jatianra Etiope Joab bebon beota iki, jaskátanra moa ishtoi kaa iki.

²² Jatianra Ahimasnin jakiribi Joab yoia iki: —Ea jawekeska winóresbanon, ea raanreswe, etiope pekáo ea kabatanon —akin. Jainxon Joabkan yoia iki: —¿Jawekopiki mia kakasai, nokon baké, ja joi boá kopí jawe bitima ikenbi? —akin.

²³ Jatianra Ahimaasnin yoia iki: —Ibanon jara jawemabi iki, ea kares- batanon ishtoi —akin. Jatianra Joabkan aká iki: —Ishtoi katanwe —akin. Jaskáara Ahimaas mai teshanpain ishtoi kaxon, ishtonbires ja etiope nokoxon winobaina iki.

²⁴ Jaskákanai kamanra, Davidbiribi, Mahanaim jema xepóti rabé naxaran yakata iká iki. Jainxonra já koirannai sontaronin bochiki kaxon westíora joni ishtoi joai oinna iki.

²⁵ Jatianra koshi join apo yoia iki. Jatianra apo saf ika iki: —Jabicho joai ikaxa jakon joi bei joai iki —iki. Jatian ja joni moa ochómaitianra,

²⁶Já koirannai sontaronin, wetsa joni ishtoi joai oinribia iki, jatianra ja xepóti koirannai joni keshani saf ika iki: —¡Wetsa jonira ishto joribai! —iki. Jatianra apo neskata iki: —Janribira jakon joi betiki —iki.

²⁷Jatianra já koirannai sontaronin yoiribia iki: —Jawen ishtobi oinxon en onannara, ja rekenain joai Sadocnin bake, Ahimaas iki —akin. Jatianra apon yoia iki: —Jara jakon joni iki, jaskara ixonra jakon joi beti iki —akin.

²⁸Jatianra Ahimaasnin moa nokóxon apo eara joke akin aká iki. Jainxonra mainbi bekepinon kaman beoxon yoia iki: —Min Ibo Dios jakon ibanon, jaskara ixonra jan jatíbi ja miki yoitimatabo moa jato keyoke —akin.

²⁹Jainxonra apon yokata iki: —¿Bakeranon Absalónki jakon iki? —akin. Jatianra Ahimasnin yoia iki: —Min yonoti Joabnin raana jokinra, boanki, boanki iki, kikinni saa ikanai en oinke, ixonbira jaweki winotai ixon en onanyamaa ike —akin.

³⁰Jatian apon yoia iki: —Okeshoko kaxonpari ea manawe —akin. Jatianra Ahimaas ja yoia keskata iki.

³¹Jaskatainbira etiope nokóxon yoia iki: —Min jakon joi biwé: Ramara mia, Ibon atikeskabiakin axonke, jatíbi ja miki yoitimatabo amayamakinra moa mia xabáake —akin.

³²Jatianra apon etiope yokata iki: —Ja bakeranon Absalónki, ¿Jakon iki? —akin. Jatianra Etiopenin yoia iki: —Jatíbi ja min rawíbo itan jatíbi miki yoitimakin, mia jakonmanoxon min jakonma benai jonibo; ja bake iká keskati keyópainnonra ikanai —akin.

³³Jatian apo David ikonbiresi onisi, Mahanaim jemanko kaai jikiti xepóti mananho, jawen iká chitéain mapetax winia iki. Ja mapeti kaira neskata iki: “¡Nokon bake, Absalón! ¡Nokon bake Absalón! ¡Eakaya min toan mawápain iká riki! ¡Nokon baké, Absalón, nokon baké, Absalón!” iki.

19¹Jawen bake Absalón mawáketian, apo ikonbiresi onisi yoyo ianan winiaitian onanaxa, jabé iká jonibo Joab yoi bokana iki.

²Jatianra jato reteanankin jatoaresaxbi, ja nete onisi yoyo iananbi winiti iká iki;

³jainoax ja sontárobo jeman weiti reteanantiainoax, jatoareskana rabinax jabatai keskati joneshoko ja jeman jikikana iki.

⁴Jaskákanaitianra apo, jawen bemanan mapoax, kikinbiresi koshin saf ika iki: “¡Nokon bake Absalón! ¡Nokon baké, Absalón, nokon baké!” iki.

⁵Jatianra Joabnin jain apo iká xobonko kaxon, apo yoia iki: —Ramara ja min yonotibo min jato rabinhake, jabo riki mia janon ixon, miayabiakin ja min bake benbobo itan min bake ainbobo, jainoax min awinbo, itan wetsa awinboribi jato akinnabo.

⁶Jaskara ixonra rama min joni koshibo jawemabi keská min jato imake, mia omisaibora min jato noike, jatian ja mia noiabora min jato omisai. Ramara moa en onanke, jaskara ikaxa noa mawati keyókenbi, min bake Absalón jarésketian mia bebonbires raroshaman ikeanke.

⁷Enra mia yoiai, ramabi nenoax pikókaini kaxon min sontárobo jakonhakin yoixon, min jato koshi shinan bimati. Ibon janenkora ja en yoia senenhati iki, min ayamakenra nato yamébi tosa sontárobi mia jan akinti yamati iki. Mia nato jawéki winotara iti iki, ja bakeranontian peokootax, ramakamanbi jatíbi jakonmabo mia winota bebonbires jakonma —akin.

⁸Jatianra apo wenitaan, Mahanaim jema xepotian kaax jabiribi yakata iki. Jatian jain apo yakata ninkatax, jatíbi joni itan sontárobo ja bebon bokana iki.

David jakiribi Jerusalénhain kaa

Ikaxbi jatíbi Israel sontarobora jaton xobonkobo moa jabati bokana iki.

⁹Jatíbi Israel jonibora join iananani, neskákana iki: “Apo Davidkanra non rawí filisteobaon, noa iboa ikenbi noa pikoa iki, noa jaskáakenbira, Absalónman nato mainmea jabamaa iki.

¹⁰Jatianra Absalón, ja non apo inon ixon non imaa, reteanantiainoax moa mawáke. ¿Jawe manakinki, apo David non jakiribi jomayamai?” iki.

¹¹Jatíbi Israel jonibo yoyo ikana joira apo Davidkan xobo kamanbi nokota iki. Jatianra apo Davidkan, sacerdote Sadoc betan Abiatar jato yoiti raana iki: “Judá jonibaon koshiho yoikanwe, jainxon yokakanwe, jaweakiki jakiribi nokon apo jain iká xobonko ea kati yoitinin basikanai;

¹²jato yoikanwe jabaonra ea jakiribi kati chinípari yoiti yamake, noa ja jonibobires ikaxa non wetsabobires iki”, akin.

¹³Jainxonribira apo Davidkan Amasáki joi raana iki: “Miara nokon jimibi iki, enra mia Joabnin toan jatíbi sontárobaon koshi jikimai, jaskákin en mibé senen-hayamakétian, abánon ea Ibon akonbireskin masá tenemakin”, akin ati.

¹⁴Jaskáxonra Davidkan Judá jonibo jeen imaa iki, jatianra jatíxonbi westíora shinanbicho axon, apo jawen joni koshiboyabi jakiribi jonon ixon, joi bomakana iki.

¹⁵Jatianra apo David Jerusalénhain jakiribi kaai pikota iki, jatíbi jabé boai jonibo betan kaaxa, Jordán paronko nokota iki. Jatianra ja Judá jonibo, nokotaitian bianan itan ja Jordán paro shitákanaitian jato akinni Gilgalhain bokana iki.

¹⁶Jainoax ja Bahurim jemamea Semei, ja Benjamínman joni, jaribira apo David bii, Judá jonibo betan kaai ishtoa iki.

¹⁷Jainoaxibira waranka Benjamínman jonibo, Semei betan bokana iki. Jatianribira, Saúlning rarebonin yonoti Siba, jawen chonka pichika bakeya itan jawen rabé chonka iboaxon yonotia, jatopari Jordán paronko nokotax,

¹⁸keiba shitákana iki, ja paro benésain apo Davidkan rarebo shitákanaitian, akinti kopí, itan jaskatax jato betan jakon iti kopí. Ja moa Apo Davidkan Jordán paro shitai kaitianra, Simeí já bebon beota iki,

¹⁹jainxonra apo yoia iki: —Mia en jakonma aká kopí eki jakonma shinanyamawe. Mia Jerusalénhainoax pikotaitian en mia jatíbinin jakonmakin akábo ea shinanxonyamawe. Jainoax moa eki sináyamawe,

²⁰enbira onanke en jakonma aká, jaskatira jatíbi Josekan rareboibeakeax, mia bii eapari rekenkiranke —akin.

²¹Jatianra Sarvianin bake Abisainin, yoia iki: —¿Ibon katota ikenbi, apo join jakonmaaxbiki, jawekopí Simeí mawátima iki? —akin.

²²Ikaxbira Davidkan Abisai itan Joab yoia iki: —¿Sarvianin bakebo! Natora maton jawékima iki, ¿Jaweatiki maton ea bechiteai? Rama min onanwe, Israel jonibaon moa onanshamanke ea moa jatón apo, jaskatira rama nete tsoabi mawáyamai —akin.

²³Japekáora apo Davidkan Simeí yoia iki, enra senenhati iki; miara mawáyamai, akin.

²⁴Jainoax ja Saúlning baba, Mefibosethribira ja apo joaitian bii pikota iki. Ja apo David Jerusalénhainoax kaai pikónon netén, itan jakiribi jakonbires isinama itan japariax joai kamanra, Mefibosetnin jawen tae jakonhakin koiranyamaa iki, jawen chopa patsáyamaa iki, itan jawen keniribi ayamaa iki.

²⁵Jatian ja Jerusalénhainoax apo bii Mefiboset pikóketianra, yokata iki: —Mefiboset, ¿Jawekopíki mia ebetan kayamaa iki? —akin.

²⁶Jatianra Mefibosetnin yoia iki: —Niti atipanyamaxonra, en nokon yonoti Siba yoia iki, ea jan peyakax kati burro benxoaxonti, ikaxbira ea jan parana iki.

²⁷Jaskataxa ja ea ikáma joibores yoi, mii bebon kaa iki. Jaskara ikenbira, mia

Diossen westíora ángel keská iki, jakopí min jaweakaki jakon itiki, jaskara ea awé.

²⁸ Jatian jatíbi nokon papan rarebobo, mii bebonxon moa retkantires iká ikenbira, nato min yonoti, min mesanxon pikinnoxon, min kenaa iki. Jaskara ixonra en mia jawebi yokáti yamake —akin.

²⁹ Jatianra apon yoia iki: —Noara moa oribo yoyo iti yamake. Enra moa jato yoike, ja Saúlnin mai ikátiaibora minribi, itan Sibákanribi biti iki —akin.

³⁰ Ikaxbira Mefibosetnin yoia iki: —Ibanon Siba jatíbia baneti. Nokonara jakon iki, ja apo jatíbi jakonbires isinama, itan japaria jakiribi jawen xobon joá —akin.

³¹ Jainoaxibira ja Galaadhainoa Barzilai, Roguelimhainoax ipakea iki, Jordán paro apo shitakiini, itan jainxon já raani.

³² Jara iká iki posaka chonka baritiaya ikax moa kikin yosishoko, janra apo David Mahanaimhain inontian, ja maxkatabo menia iki, icha jawékia joni ixon.

³³ Jatianra apon Barzilai yoia iki: —Ebé Jerusalénhain kawé, jainxonra en mia koiranti iki —akin.

³⁴ Ikaxbi Barzilainin yoia iki: —Miibetan ea Jerusalénhain kati ikaxbira, nokon jati nete moa ichátama iki,

³⁵ eara moa posaka chonka baritiaya iki; en piá itan en xeaara moa noema iki, noerin o noemarin ixon yoitira en atipanyamake; jainxon jonibo bewai itan ainbobo bewaira en ninkati atipanyamake. ¿Jaweatiki, min ea koiranon ixon en mia tee meniti iki?

³⁶ Jordán paro shitatiain kamánres mia chibani ea joá riki, min koiranon ikaxa, ja apo ikax mia jain iká xobonko ea kayamai.

³⁷ Ikaxbi en mia jares yokatai riki, nokon mainbiribi min ea raanon ixon. Jainoaxa ea mawátinin keenai, nokon anibo betanbiribi miinmenox. Ikaxbi nenora min yonoti wetsa jake, ja nokon bake Quimam. Já mibé katinra ea

keennai. Min jawekeskaaki jakon iki, jaskáakinra nokon bake betan min ati iki —akin.

³⁸ Jatianra apon yoia iki: —Ibanon Quimam ebetan kaai, ja min yoia keskákin en jabé abanon; jainxon jatíbi ja min ea yokatabora en meniti iki —akin.

³⁹ Jatianra jatíbi jonin moa Jordán paro shitakana iki, jatian shitáxonra, apon ja Barzilai betsó ataanan jakon katanwe aka iki, jatianra Barzilai moa jawen xobónko baneti kaa iki.

⁴⁰ Jatian jainoax apo, Gilgalhain kaitianra, Quimam jabé kaa iki, jatíbi Judá sontárobo itan israelita sontárobo napónbekon senen jatí icharibi bokana iki.

⁴¹ Jatianra jatíbi israelita joni koshibobires apo betan yoyo iki boxon, westíoranin yoia iki: —¿Jawekopíki ja Judáinoan non wetsabo mion ibokanai, jabaonra min rareboyabi itan jatíbi min sontároboyabi, koiranxon Jordán paro mia shitamaa iki? —akin.

⁴² Jatianra Judá sontárobaon westíoranin, Israel jonibo yoia iki: —Nato apora non ochómakea rarebo iki. Jaskara ikaxa mato jawekopí sinati yamake. Ja apon noa pimanon ixon, iamax jawéki noa kopímabi meninon ixonra non ayamake —akin akana iki.

⁴³ Jainxonra Israel joni koshibaon jato yoia iki: —Nato apora nona iki, noa maton wetsabora chonka tsamá iki, matora westíora tsamá bicho iki, jaskara ikaxa chonkai mato bebonbires noakaya ibo iki. Jaskara ikenbiki, ¿Maton noa iresabires shinanai? ¡Non apo jakiribi joti yoiira, noapari jen ika iki! Jaskáakanabira Judá jonibaon, Israel jonibo bebonbires onsáakin join akana iki —akin.

**Jawen rawibo jatoaresa
pekáo David bewaa**

22 ¹ Saúlnin itan jatíbi jawen rawíbaon ati ikenbi, Ibon amayamaara, nato bewakan David Iboki bewaa iki.

²Neskára iki:

“Mia, Ibora, nokon panáti iki,
onsá jakonmanin anaketian nokon
jain jonéti,
itan miara ea jan xabaai iki,

³miara nokon Dios iki,
miara ea panaa shanka iki,
miara nokon yami panati iki,
miara ea jan kispinmati atipana
koshiya iki,
miara ea jain jonéti kikin keyá iki,
miara onsá jakonmanin anaketian
ea jain jonéti iki,
itan miara ea jan kishpinmai iki.
¡Ea retékaskanaibira min jato
amayamaa iki!

⁴Mia Iboresa, rabiti iki:
En mia kenaara, nokon rawiboi-
bakea ea min xabaai.

⁵Westíoraakinra mawakan bechon-
man ea rawexea iki;
retemis jene bai koshi, oinnaxa ea
raketa iki;

⁶itan mawakanra jawen risbikan ea
ratanea iki;
¡Jakonmanin mawáti trampabo
meranra ea iká iki!

⁷Masá tenekinra en Ibo kenaa iki,
ea akinnon ixonra en Ibo Dios
yokata iki,
jatianra jawen xobonkoxonbi ea jan
ninkata iki;

¡Ea saí ikabora ea ninkáxona iki!

⁸Jatian koshi niwannaitianra mai
shakota iki,
ja nai jan tewanabora shakota iki.
Ibo sináketianra shakota iki.

⁹Jawen rekinhainoaxa koin jokona
iki,
jawen kexainoaxa keyomis chii
jokona iki;
¡Itan jawen kexakanra chii tsistobo
potaa iki!

¹⁰Ibonra nai chopémaa iki,
¡Jaskaaxa ja nai koin kextokan
ipakea iki!

¹¹Westíora ángel querubinman peya-
kaxa, naikan noyai kaa iki;

niwe pechin peyakaara en oinna iki.

¹²Ja kikin yamé itan ja nai koin
kextóyabi jain jene ikára,
Carpa peota keskáakin imaa iki.

¹³Já ikainoaxa icha kaná jokona iki,
oi keskara
chii tsistobo manna iki.

¹⁴Naikanmea koshi Ibo yoyo ikinra,
tirin ikai keská jawen joi ea
ninkámaa iki:

¹⁵Piabo potaa keskatira, jawen
kanábo bea iki,
jatianra nokon rawibo janbisax,
ishtoí bokana iki.

¹⁶Nokon Ibó, minra sináxon aniparo
notsina iki;
itan mia koshi ixon akátoninra,
chichó jishtibires iká iki,
jainoax jan mai tewanabora jishti-
bires iká iki.

¹⁷Nai bochikixonbira, Diossen jawen
mekenman,
ea aniparo chichoeka bia iki.

¹⁸Nokon rawíbaonra ea winoa koshi
ixon,
ea omiskana iki, ikaxbira jatoi-
bakea min ea xabaa iki.

¹⁹Ea rabintian ikenbi, nokon rawi-
baon ea akaitianra,
ea Ibon akinna iki:

²⁰eara xabáin pikoá iki;
¡Ea noixonra ea xabaa iki!

²¹Nokon iká jakon ikáx, iti keskabi
ikaitianra,
ja en biti jaweki ea Ibon menia iki,

²²jaskákinra Ibon esekan yoiai keská
en akai;

¡Jawetianbira nokon Dioski yoiti iki
ea jeneyamaa iki!

²³Enra jatíbi jawen esébo senenhai;
¡Jawetianbira jawen esébo en jene-
yamaa iki!

²⁴En já bebonxon jakonma akáma
ikaxa,
ea ja yoixonti yama iká iki;
jakonma jawékibora en jenea iki.

²⁵Nokon iká jakon ikáx, iti keskabi
ikaitianra,

- ja en biti jaweki ea Ibon menia iki.
- ²⁶ Ibó, ja mia akonkin senen-haxonai bora, minribi jato senenhaxonai, ja jakonmanin yointi yamaabora, jakonmanin min yointi yamaribike,
- ²⁷ ja ikonbo betanra mia ikonribi iki, ikaxbi ja paraxon pakemisbo betanra, mia bebonbires onan iki.
- ²⁸ Ja rabí shinanhomabora, min jato akinnai; ikaxbi ja rabbitabor, oinxon min jato rabinti imai.
- ²⁹ Nokon Ibó, miara nokon joé iki; mia Diossenra, ea yaméaino tenai.
- ³⁰ Min akinnara nokon rawíbo en ati iki, Jainoaxa jaton jema chikébaon ea marawati iki;
- ³¹ Diossen esé bora senen iki, noa axónnoxon Ibon yoiabora, ja ikonhatishaman iki. ¡Diossenra jaki koshiaibo jato panai!
- ³² ¿Ja Ibo pekaoki, tsoa wetsa Dios iti iki? ¿Jakia wetsa dios jan noa koiranti?
- ³³ Dios iki ea akonkin koshi shinan bimai, jan imaara nokon iká jawebi yoiti yamake,
- ³⁴ jan ea koshi meniara, ea chaxo keska ishto iki, manan keyáin niaitianra, ea jan koshi meniai,
- ³⁵ reteanantira ea jan axeai, janra ea bronce kanóti esteanon ixon, koshi meniai.
- ³⁶ Koirankinra min ea panai; noibaxon min akinnara ea bebonna iki.
- ³⁷ Ea jan kati bai min jakonhaxonara, nokon taebo jain rainsh itibo yamaa iki.
- ³⁸ Nokon rawibo chibankin nokoxonra, en jato keyoa iki,
- jato keyoaxparira ea banéribia iki.
- ³⁹ ¡Enra jato kikinhakín keyoa iki! ¡Jaskáaxonra en jato beshéa iki! Jatianra moa tsoabi weníyamai, nokon tae naman pakékana iki.
- ⁴⁰ Ea reteananaitianra min ea koshi menia iki; ja yoitima jonibora min amaa en jatoaresa, ebebonmeax beokana iki,
- ⁴¹ min imaara ebebonmeax, nokon rawíbo jabákana iki. Jaskáaxonra ea omiskatitaibo en jato keyoa iki.
- ⁴² Akinkanon ixonra jato saí akin kenakana iki, ikaxbira jato tsonbi akinyamaa iki; Ibo kenakanabira jato jeen ayamaa iki.
- ⁴³ ¡Mai poto keska itiakinra en jato beshea iki! ¡Callemea chawá akai keskákinra en jato jámata iki!
- ⁴⁴ Nokon jonibo betanbi reteananaitianra, min ea xabaa iki, icha mainmea jonibaon koshira, min ea imaa iki, jainxonra ea onannama jonibaon ea yoiti ixonkanai.
- ⁴⁵ En yoia ninkaxonra, ea senenhaxonkanai; wetsankonia jonibora ea jakonman rabii rarokanai,
- ⁴⁶ wetsankonia jonibora jaton shinan yosmaax, onsá jakonmanin anaketian jain jonétiainoax saki iannanbi pikókanai.
- ⁴⁷ ¡Ja Ibora jatíbitian jake, ea jan panai jakon ibanon! ¡Ea kishpinmai itan ea koirannai Dios bebonbires koshi ibanon!
- ⁴⁸ Jan amaara nokon rawibo en kopita iki, jaskáaxonra jonibo jan enaman imaa iki.
- ⁴⁹ Janra nokon rawíboibakea ea kishpinmaa iki,

ja yoitima jonibo ea akí bekan-
kenbira, min ea xabaa iki.

Jakonma jonibaon ea ati ikenbira,
min jato amayamaa iki!

⁵⁰ Jakopíra wetsa jonibo xaraxon en
mia rabiai,
min jane rabii bewati bewábaonra
ea bewai.

⁵¹ Min katota apora anibiresakinbo
min jatoamaresa iki,
ea itan nokon chiní bakebo
noixonra jatíbitian min jakonhai”
iki.

Ja akinbicho Davidkan yoia joi

23 ¹Nato riki ja ikíbicho David
yoyo ika joi:

“Ja David iká iki Isaíkan bake,
Diossen ani joni imaa,
ja Jacobnin Diossen, katóxon apo
imaa,
itan Israelhainoa jakonni bewai
joni,
jara neskata iki:

² Ja Ibon shinanra emeranoax yoyo
ikai;

ja joira nokon kexain iki.

³ Israelnin Diossa yoyo ike;

Israel koirannaitonra ea yoike:

‘Jonibo atikeskabiakin ikinai,
Dioski raketi yoiti ikin jato ikinai
jonira,

⁴ nete xabákin joekan tenai keská,
itan

nai koin yamaketian,
oi bea pekáo barin tenaaton xobi
xoxomai keská iti iki’ akin.

⁵ Jaskatira, nokon chiní bakebo Dios
betan ikax jakonhain iki,
janra ja senenhabe konti joi jatíbi-
tian iti ebé aká iki,
jaskara ati onantishaman, itan
akonkin.

Jan amaara jatíbi rebestankin
enharesai
itan jatíbi ea keenaibora ea meniai.

⁶ Ikaxbi jatíbi jakonma jonibora,
moxa

potakana keskáres iti iki,
tsonbira moa biwetsatima iki.

⁷ Jabo bikinra, yami xaon iamax
tsatsitaxon biti iki,

ja bixonra chiiain potati iki.

Jatíbi keyoti menonon ixon” iki.

1 REYES

Apobo yoi iká rekena kirika

David yosia

1 ¹Ja apo Davidhra iká iki moa yosi-shoko, itan bebonhira baritiaya. Kikinhakin chopan rakokanabira xanayamaa iki.

²Jaskákinra, jawen yonotibaon yoia iki: “Mia jan akinti itan mia koiranti, westfóra xontako beneoma non mia benaxonbanon, jatianra miibetan oxaxon mia xanaati iki”, akin.

³Jatianra ja Israel mainmea jatíbiain westfóra metsá xontako benakana iki, jatianra westfóra nokokana iki, jawen jane iká iki Abisag, Sunem jemamea, jara apo boxonkana iki.

⁴Ja Abisag iká iki kikin metsáshoko, janra apo koirana iki, jainxonra jawéki axona iki, ikaxbira jawetianbi apon já yoranyamaa iki.

Adonías apo ikasa

⁵Jatianribira Davidkan Haguít betan bakea Adonías, jaki jakonmai peokooti, eara apo ikai, iki iká iki. Janmeax reteananti carrobora bia iki, cabayoninmeax reteananti jonibo, itan já koiranai itibora, pichika chonka joni bia iki.

⁶Jawen papanra, jawetianbi jaskara ayamawe akin ayamaa iki, ja min akaiki, jaweati min jaskáai akinra yokáyamaa iki, Adoníassa iká iki Absalón pekáo pikota, kikin metsá joni.

⁷Sarvianin bake, Joab, itan sacerdote Abiatar betanra, jaskara ati shinan aká iki, jaskákinra jabaon akinna iki.

⁸Ikaxbira ja sacerdote Sadocnin, ja Joiadanin bake Benaíassen, nin profeta Natánman, nin ja apo jaki koshia joni

Simeikanbi, jainoax ja David koirannai sontárobaonbi Adonías akinyamakana iki.

⁹Jaskánontianra, Adoníasnin tsinkíxon aniakin jawékiati aká iki, ja Roguel jene jokonai iká ochóma, Zohélet shanka patáxon. Carnerobo betan waka benebora jato retemaa iki, waka bene ramakaya aniai kikin xoáboribira aká iki, jaskáaxonra jawen wetsabo, ja apon bakebo, jainoax jatíbi Judáinoa apo tee axonai joniboribi jato kenaa iki;

¹⁰ixonbira profeta Natán, Benaías, ja David koirana sontárobo, jawen wetsa Salomón, jatíbi jabo jato kenayamaa iki.

¹¹Jatianra Natán Salomónman tita Betsabé betan yoyo ika iki, jatianra yoia iki: —¿Minki moa ninkata, Haguítin bake Adonías, non ibo David onanmayamai moa apo iká?

¹²Neri jowé, min bake Salomón betanbi mia jaskatax jati kopi en mia esenon.

¹³Apo Davidhiba kaxon, neskáakin yoitanwe: ‘Minra ja akonkin senenhati ixon yoia iki, mia iká pekáo nokon bake Salomón apo itaanan, ani yakátinin yakáxon jato ikinti. ¿Jatian jawekopíki, Adonías moa apo iká?’ akin.

¹⁴Jaskati apo betan mia yoyo ikaitianra, ea jikiti iki, jatianra min yoia joibora ikon iki ixon en yoiti iki —akin aká iki.

¹⁵Jatianra Betsabé apo betan yoyo iki, jain iká chitéain kaa iki. Ja apora moa yosiora iká iki, sunamita xontako Abisagnin koiranna.

¹⁶Betsabéra apo bebon main bekepinon kaman beota iki, jatianra apon yokata iki: —¿Jawe en axontininki mia keenai? —akin.

¹⁷ Jatianra jan yoia iki: —Min Ibo Diossen janenko, akonkin senenhati ixonra, min ea yoia iki, mia iká pekáo ja nokon bake Salomón apo ikax, ja ani yakátinin yakáti.

¹⁸ Jaskara ikenbira Adonías moa apo ike, jara min onannama iki.

¹⁹ Waka benebo betan rama aniai waka bake benebo, itan icha carnero-bora jato retemake, jaskáaxonra min bakebo kenake, jainxonra ja sacerdote Abiatar betan ja sontárobaon koshi Joab kenake, ixonbira ja mia akinni teetai min yonoti Salomón kenayamake.

²⁰ Ramaki, mipekáo tsoa apo ikai ixon min yoitininra jatíbi Israel jonibo manata ikanai.

²¹ Jaskáyamaketianra, mia mawáketian, nokon bake Salomón betanbi ea retkantini iki —akin.

²² Betsabé jaskati apo betan yoyo ikaitianra, profeta Natán nokota iki,

²³ jaskáaxonra jaskara iká apo onanmakanai. Jatianra ja profeta apo bebonmeax, maikibi bekepinon kaman beota iki,

²⁴ jainxonra yokata iki: —¿Mia iká pekáo Adonías apo itiki min yoia iki?

²⁵ Jaskara ixonra rama ipakexon jato retemake, waka benebo, ramashaman aniai waka bake benebo, jainxon icha carnero, ja axonra min bakebo kenake, ja sacerdote Abiatar itan ja sontárobaon koshi capitánboribira kenake. Jainra jabé pii ikanai, xeaira ikanai, jainoax saf ikanai: ‘¡Apo Adonías jabanon!’ ikibo.

²⁶ Ixonbira, ea kenayamake, nin ja sacerdote Sadoc, nin ja Joiadanin bake Benaíasbi, nin ja min bake Salomónbira kenayamake.

²⁷ ¿Ea nato min yonoti yoiamatianbiki mia iká pekáo min yakátinin yakáti tsoa min yoia iká iki? —akinbo.

Davidkan Salomón jawen toan apo iti yoia

²⁸ Jatianra apo Davidkan Betsabé kenati jato yoia iki. Ja apoiba nokotaxa, Betsabé apo bebon chankata iki.

²⁹ Aponra akonkin senenhati ixon yoia iki: —Jan ea jatíbi masá teneainoa xabáaka Ibon janenkora akonkin en yoiai,

³⁰ Israelbaon Ibo Diossen janenkora akonkin senenhati ixon en mia yoiai, ramabira en mia senenhaxonai: Min bake Salomónra, nokon toan ani yakátinin yakatai, jaskatax ea iká pekáo apo ixon jato ikinti iki —akin.

³¹ Betsabéra, apo bebon mainbi bekepinon kaman beota iki, jaskatax koshin neskata iki: —¡Jatíbitian nokon ibo, apo David jabanon! —iki.

³² Japekóra ja sacerdote Sadoc, profeta Natán, Benaías, ja Joiadakan bake kenati apo Davidkan jato yoia iki. Jabo apo bebon joketianra,

³³ jan jato yoia iki: —Nokon joni koshiho betan botankanwe, nokon bake Salomón, nokon mulan peyasaxon Gihónhain botankanwe;

³⁴ ja sacerdote Sadoc itan profeta Natánman, Israelbaon apo iti onantiakin Salomón imaketianra, carnero machan maton xoon ati iki, jainoax mato koshín saf iti iki: ‘¡Apo Salomón jatíbitian jabánon!’ iki.

³⁵ Jaskata pekáo jan amistiaxon koiranxon botankanwe, nokon ani yakátinin, yakábanon, nokon toan apo ixon, jato ikínbanon, Israelbo itan Judábaon joni koshi já itira en yoia iki —akin.

³⁶ Jatianra Joiadanin bake Benaíasen, apo yoia iki: —¡Jaskara ibanon, min Ibo Diossen jaskara imabanon!

³⁷ Ja miibetan ikátiai keskáribii, Salomón betan Ibo ibanon, mia nokon ibo Davidkan akátiai bebonbires ja apo ixon abanon —akin.

³⁸ Japekóra ja sacerdote Sadoc, profeta Natán, Joiadanin bake, Benaías, cereteobo itan peleteobaon, boxon Davidkan mulan ja Salomón peyásankana iki, jaskáaxonra Gihónhain bokana iki.

³⁹ Jainxonra ja Diossen carpa xobonkonía, westíora machan xenía bixon,

sacerdote Sadocnin apo imakin Salomón machita iki. Ja aká pekáora carnero machan westíforatonin xoon aka iki, jatianra jatíbi jonibo saí ika iki: “¡Apo Salomón jatíbitian jabánon!” iki.

⁴⁰Jainxonra jatíxonbi chibankana iki, flautabo xoon aabainnira bokana iki. Ja raroí saí ikanaitianra, mai kaxketai keská iká iki.

⁴¹Adonías itan jatíbi ja kenaabaonra ja saa ikanai ninkáxon pikín jenekana iki. Ja machán xoon ikai ninkatata, Joab iká iki: —¿Jawekopíki jemameax kikínbiresi saa ikanai? —iki.

⁴²Já yoyo ikainbira, ja sacerdote Abiatarnin bake Jonatán nokota iki. Adoníasninra yoia iki: —Jikiwe, miara iresama joni iki, enra onanke, minra jakon joibo noa bexonai —akin.

⁴³Jatianra Jonatánman Adonías yoia iki: —Jaskarama riki, en mato yoiaira jakon joima iki. Non ibo apo Davidkanra, Salomón moa apo imake,

⁴⁴ja imanoxonra, ja sacerdote Sadoc, profeta Natán, Joiadakan bake Benafas, cereteobo itan peleteobo yoike, Salomón betan kati, jaskáati yoiara jabaon apon mulan peyásanke.

⁴⁵Jainxonribira ikon sacerdote Sadoc betan profeta Natánman, Gihónhainxon moa apo imakin onantiakin yoike, jainoax banetira kikin raroshaman bokanke. Jaskatira ja jemameax saa ikanke, ja ikanai riki maton ninkata.

⁴⁶Jainoaxribira Salomón moa ani yakátinin yakáke,

⁴⁷jainoax ja apo Davidkan joni koshibora moa rarokinni bokanke, Diosen jatíbinin Salomón jabebonmanon ixon, itan Davidkana bebonbires ani maia iti kenxonkinra yoikanke. Ja apo Davidkanbira jawen oxatiain beoxon Dios rabike,

⁴⁸jatianra neskáke: ‘Ibo jakon ibanon, Israelbaon Dios, en oinnon ixonra rama westífora nokon bake chiní ani yakátinin yakámake’ —iki.

⁴⁹Jatianra ja Adoníasnin kenaa jonibo saki ikana iki; jatianra jatíxaxbi

wenitax, jaton ikainbiribi moa bokana iki.

⁵⁰Adoníasbira, Salomónki raketi wenitax Dios rabiti xobonko kaa iki, jain jonéti benai kaxonra, jainxon yoia menotiainoa machán yatana iki.

⁵¹Jatianra wetsa joni Salomón yoií kaa iki: —Ninkáwe, Adoníasbira miki raketai, jain koiranmeeti benaira kake, onsá jakonmanin anaketian machan yatanax jaki chipotira kake. Miara yokatai ramabi min yoiti, akonkinra en yoiái, enra reteyamai iki mia iti —akin.

⁵²Jatianra Salomónman yoia iki:

—Jakon joni keskati ikaitianra, jawen maponkoníax westífora boobi main pakétima keskáakin, jawe jakonmabi en atima iki; ikaxbi jan jakonma jawéki aká onanti iketianra, mawáti iki —akin.

⁵³Jatianbira Salomónman ja yoia menotiainoa pikokanon ixon jato raana iki. Jainoax kaaxa, apo Salomón bebon Adonías beata iki, jainoara jawen xobonko katanon ixon yoia iki.

Senentiainbi ja atibo Davidkan yoia

2¹Mo mawáti ochóma ixonra, jaskara atibo Davidkan jawen bake Salomón yoia iki:

²“Nato netemeax jatíxaxbi jaskákanai keskátira kaaibi ea kaaí. Koshi shinanwe, koshi joni keskati iwé.

³Min Ibo Diossen mia ati yoiabo senenhawe, jawen shinan itan jawen esébo senenhawe, ja senenhati esébo, koshi joibo, ja ati yoia joibo, ja Moisésen esekan yoiái keskábo senenhawe, jawerano mia kanonbi, jatíbi jawéki min akábo bebonon ixon.

⁴Jainxonribi Ibon ea axonti yoini senenhanon ixon, nokon bakebaon jaton ikábo jakonhakin koiranti iki, já bebonra ikon jakon jakanti iki, jatíbi jaton shinaryanixbi, itan jaton kayayanixbira, jakon jakanti iki, jatianra Israelnin ani yakátinin yakati, jawentianbi nokon rarebobo jenétima iki.

⁵Ramara, min kikin hakin onanke, ja Sarvianin bake, Joabnin ea jaskara aká, ja israelitabaon sontárobaon koshi bo jaskara aká: Nernin bake, Abner betan Jeternin bake, Amasá, jabora jan jato retea iki, moa reteanantima ikenbi, ja reteanantiainoax mawatabaon kopikaa-kinra jato aká iki, jato retexonra ea apo iketian ea iboamaa iki.

⁶Jaskara iketian, jaskáaxon jawéki ati onan ixon, jakonhaxon mawámayamawe.

⁷Ja Galaadhinoa, Barzilaihin bakebo jato jakonhakin noibawe, jábo min piaribi jato pimawe, min wetsa Absalónman ea jabáma kaitianra koiranxon ea akinkana iki.

⁸Simei, ja Gerakan bake, Bahurimhainoa benjaminita, ja miibetan ikáribi oinwe. Janra Mahanaimhain ea kaai nete, jakonmakinbires ea shinanxona iki. Japekáora, ea jaskáa ikaxbi, Jordán paronkoxon ea bii kaa iki, jatianra Ibo kopíresa en mia reteyamai ixon en yoia iki.

⁹Miara enra shinanxonyamai iki iti yamake. Miara shinanya iki, jáki jaweati iki ixonra min onanke. Ikaxbira basiamakin akonbireskin masá tene-maxon min reteti iki”, akin.

David mawata

(1 Cr. 29.26-30)

¹⁰David mawáketianra, jawen anibo ikainribi, jawen janeya jemanko miinkana iki.

¹¹Kanchis baritiara Hebrónhain apo iká iki, jainoaxa kimisha chonka kimisha baritia Jerusalénhain iká iki. Jatibianixa Chosko chonka baritiara, Israelbaon apo iká iki.

¹²Japekáora Salomón jawen papa Davidkan toan apo iká iki, ja apo ixon jato ikinnara kikin koshi iká iki.

Faraónman bake ainbo betan Salomón wanoa

3¹Salomónra Egipto apo faraón betan rareboanana iki, jawen bake ainbo betanra wanoa iki, jainxonra jain

apo ika xobo, Ibon xobo, itan Jerusalén katemakin chikékanai kaman Davidkan jemanko boá iki.

²Jainshamanxon ati yamakenbira, jonibaon manan bochikixon ikonma diosbo rabiainxon Ibo yoina menoxonkana iki, jatianra jainxon Ibo rabiti xobo akanamapari iká iki.

Salomónman Dios onan

shinan yokata

(2 Cr. 1.1-13)

³Salomónmanra Ibo noia ixon, jawen papa Davidkan aká eséboribi senenhaa iki, janribira ja manan bochikixon yoina itan incienso ininti menoxona iki,

⁴jainshamanxon ati keyá ikax jakon iketianra jainxon yoinabo menoxoni, Gabaónhain kakátiai; jainxonra waranka yoina keyokin menoxona iki.

⁵Westsa yaméra, Gabaónhainxon, namá meran oinmaxon, Ibon, Salomón yoia iki: “Mia keenai ea yokáwe, en mia meninon”, akin.

⁶Jatianra Salomónman yoia iki: “Minra nokon papa, min yonoti David akonbireskin noiba iki, jara jawetianbi mia jenetima shinanya, itan atikeskabiakin jaskara ikábo benxoai iká iki, miibetan ixonra pontéres shinanna iki. Jaskákinra min akonbireskin noibaa iki, jainxonra ea jawen bake, jawen ani yakátinin min yasana iki, ramara jaskara winóke.

⁷Mia, Ibo itan nokon Diossé, nokon papa Davidkan toánra jato ikinti min ea apo imake, bakeranonshokopari ikax ea jawebi tanatamapari ikenbira min ea imake.

⁸Ikaxbira ea, min katota jonibaon koshi iki: Kikinbires icha jonira ikanai, icha ikaxa, topóntikoma iki, jati icha onannoxon topóntira atikoma iki.

⁹Mín jonibo en jato ikinnon onan shinan ea meniwe, natora jakon iki itan natora jakonma iki ixon en onannon; jaskara ikenki ¿Tsoa iti iki, jan min jonibo kikínbires icha jato ikinti atipana?” akinra aká iki.

¹⁰ Salomónman jaskáakin yokatara, Ibon keenshaman iká iki,

¹¹ jatianra yoia iki: “Basi jati, icha jawé-kia iti, min rawíbo mawáti yokáyamakin, koshi ixon jato ikinti jaskáaxon jawéki ati onan shinan min ea yokáketianra,

¹² min yokata en akai: Enra mia meniai onan shinan, itan jaskáaxon jawéki ati onan shinan, tsoabira mia ikámatian jayá ikama iki, itan tsoabira mipekáo jayá itima iki.

¹³ Jainxonribira, ja min yokatama ikenbi icha jawéki en mia meniai, itan iresama jakon ninkakataira en mia imai, jaskara ikaxa mia jaai kaman wetsa apo mia keska yamati iki.

¹⁴ Jainxon nokon keena keská min akaitian, jainxon ja nokon esébo itan jaskara ati en yoia joibo, min papa Davidkan akátiai keskáakin min senenhaitianra, en mia basi jamati iki”, akin.

¹⁵ Jatian oxá jishtenxonra, namáketian ítai Salomónman onanna iki. Jatianra Jerusalénhain jakiribi kaax nokóxon, ja senenhabe konti joi jain iká ani bonanti bebonxon, Ibo yoinabo jatiobi keyokin menoxona iki, itan jabé raeananti kopíribira yoinabo menoxona iki. Japekáora jatíbi jawen joni koshibo aniakin jawékiati jato axona iki.

Salomón joi benxoai onan shinanya

¹⁶ Jaskara inontianra rabé tsini ainbo apo oinni kaa iki. Jaiba ixonra,

¹⁷ wetsan yoia iki: —¡Jawe iresai-panon, Apó! Nato ainbo betanra noa ja xobonbicho jake, já ebé xobon iketianra ea benbo bake bakenna iki.

¹⁸ Ea moa bakena kimisha nete iketianra, nato ainboribi benbo bakena iki. Noa rabébichora jain iká iki. Wetsa jonibora ja xobon yamaa iki.

¹⁹ Ikaxbi wetsa yaméra, nato ainbaon bake mawata iki, en shinanara jawen baken perakaa iká iki.

²⁰ Jatianra ea oxaa iketian, yamé pochinikon wenixon, ja nokon benbo bake epataxkea boxon, já patax rakana

iki, jaskáaxonra ja jawen benbo bake mawata epatax rakana iki.

²¹ Yamékiri wenixon, xoma amanoxon en oinnara iká iki moa mawá. Ikaxbi moa neteketian en oinnara, ja en pikoa benbo bakema iká iki —akin.

²² Ja wetsa ainbaonra yoia iki: —Jaskarama riki, ja jiriara nokon benbo bake iki, ja mawatara mina iki —akin. Ikaxbi ja rekenaton yoia iki: —Jaskarama riki, ja mawára min benbo bake iki, ja jiriara nokon benbo bake iki —akin. Jaskatira apo bebonmeax join ibékona iki.

²³ Jatianra apon shinanna iki: “Naton yoiai nokon benbo bakera jiria iki ixon, jatian ja mawára wetsana iki ixon; ¡Ikaxbi wetsan yoiai jaskarama riki!” ixon.

²⁴ Jatianra jato yoia iki: —¡Ea espada bexonkanwe! —akin. Jatian moa espada apo boxonkanara,

²⁵ jato yoia iki: —Ja jiria bake, rabé kaxke akanwe, jaskáaxon westíora kaxkebo jato menikanwe —akin.

²⁶ Ikaxbira ja bake jiriaton tita, ikonbiresi oniskin apo yokata iki: —¡Jaskáayamawe! ¡Min ja jiria bake reteyamawé! ¡Nato ainbo min meniara jakon iti iki! —akin. Ikaxbira wetsan yoia iki: —Nokonama, nin minamabira iti jake. ¡Kaxkebakanon! —akin.

²⁷ Jaskáketianra apon jato yoia iki: —Ja jiria bake westíoraxon ja ainbo meniwe. Rete Yamakanwe, jara ikon jawen tita iki —akin.

²⁸ Jatíbi Israel jonibaonra, join ikanaitian jakonhakin apon jato joi benxoaxona ninkákana iki, jatianra jaon rakékana iki, atikeskabiakin jato joi benxoaxonti Diossen onan shinan meniara oinkana iki.

Salomónman Tiro apo Hiram betan ja senenhabe konti joi aká

(2 Cr. 2.1-18)

5 ¹ Jawen papa Davidkan toan Salomón apo imakana ninkáxonra, Tiro apo Hiramman, já ointi jawen joni

koshibo raana iki, Hiramra iká iki jatíbitian David betan jakon iká.

²Jatianra Salomónman, Hiram joi bomaa iki:

³“Minra moa onanke nokon papa Davidkanra, jawen Ibo Dios xoboaxonti atipanyamaa iki, reteananti meranbires ixon, Ibon jawen rawibo jatoaresmai kamanpari.

⁴Ikaxbi ramara, nokon Ibo Diossen jatíbiain jaskarabo moa itimaakin noa tantimaa iki, non rawibora yamake, jan masá teneti isinboribira yamake.

⁵Jaskara iketianra, nokon Ibo Dios rabiti xoboaxonti en shinanke, ja nokon papa David yoini keská, jan yoia iki jawerato jawen bakeki jawen toan apo imai, janparires jainxon já rabiti xobo axonti.

⁶Libanohainoa konxanbo ea xatexonkanon ixon jato yoiwe. Ea tee axonabaonra mia tee axonaibo akinti iki, min yokatatiira min jonibo kopíati en mia meniti iki, minra kikinakin onanke, nonra ja sidoniobaon akai keskáakin jiwi xateti onanyamake”, iki iká.

⁷Salomónman joi bomaa ninkatata Hiram kikinni raroi saf ika iki: “¡Rama Ibo jakon ibanon, janra David kikin onan shinanya bake menia iki, kikínbires icha israelita jonibora jato ikinti iki!” ikibo.

⁸Jatianra Hiramman, Salomón joi bomaa iki: “Min joi bemaara en bike, konxanbo itan pino jiwi min ea yokatara, mia axonkin en senenhati iki.

⁹Ea tee axonaibaonra, Líbano mananmamea apakexon aniparo kaman bokanti iki, jainoara tapanhaxon, jain boti min yoiainko bokanti iki. Jainxonra ja tapan chorokanti iki. Jainoara ja jiwibo min biti iki. Ja min senenhatin ea keenai riki, jain apo iká xobo meran iká jonibo min jato jawékiati meniti”, iki iká.

¹⁰Jaskáaxonra Hiramman, Salomón, ja keena keskáakin jatíbi konxán itan pino jiwibo menia iki,

¹¹jatianra Salomónman, Hiramman jain apo iká xobo meran ikábo jawékiati menia iki: chosko millones chosko pacha waranka litro trigo jainoax chosko waranka chosko pacha litros oliva akana xeni jabiresshaman. Salomónman bari-tiatiibi, Hiram meniara jaskara iká iki.

¹²Jaskáaxonra, ja meniti yoia ixon, Ibon, Salomón jakon ati onan shinan menia iki. Jainxonribira, Hiram betan Salomónman ja senenhati joi abékona iki, jatianra moa jakon ibekona iki.

¹³Jatianra apo Salomónman jatíbi Israel jonibo teaxon koshi jato temati, koshi joi pikoa iki. Ja koshi teetainra kimisha chonka waranka joni jato tsinkia iki,

¹⁴jabora oxetiibi rawinnanani, jatian kati iketian, ja bokanaitiibi chonka warankabo Líbanoain jato raankana iki. Jaskáaxa, ja jonibo westíora oxe Líbanoain ikax, rabé oxe jaton xobonko ikax iki, ikana iki. Ja teetaibo jato koiranaira jawen jane Adoniram iká iki.

¹⁵Salomónman jonibora jaríba iki, kanchis chonka waranka joni jawéki papiaibo, posaka chonka waranka jonira makan kaxkexon panchaibo mananman ikana iki,

¹⁶ja kimisha waranka kimisha pacha joni, jaskáakin tee ati jato yoiaboribira jaa iki.

¹⁷Apo Salomónmanra, Dios rabiti xobo jan koshiati mai meran ati, ani itan kopí makanbo jato bima iki, jakonhakin kaxkepakea makánboribira iká iki.

¹⁸Salomón betan Hiramman jonibo, ja xoboati onanbo, itan ja Guebalnin jonibaonra, Dios rabiti xoboati jiwibo tanyanxon, makanbo panchaakin kaxkepakekana iki.

**Salomónman Dios rabiti
xobo jato amaa**

(2 Cr. 3.1-4)

6¹Salomónra ja Israelhain apo iká moa jawen chosko baritia itín, Ibo rabiti xobo jato amakin peoa iki, ja

baritia peokoota jawen rabé itin iká Ziv oxen, jatianra israelitabo Egiptonkonixax pikóni, chosko pacha posaka chonka baritia iká iki.

²Ja Ibo rabiti xobo Salomónman jato amaara iká iki, jawen nenké rabé chonka kanchis metroya, jawen naxbá iskon metro, itan jawen keyá chonka kimisha metro wetsa naponbekon.

³Ja Dios rabiti xobo bebonkiri iká chibóra jawen nenké iskon metro iká iki, ja xobon naxbátioribi, jainoax ja chibó tekiara chosko metro wetsa naponbekon ja xobo bechiakiri iká iki.

⁴Salomónman jato amaa xobon ventanabora iká iki, xechaakin kano kekoa-yabo.

⁵Jainxonra ja xobo katei iká chikékibi, jemaori wetsa chitéboribi akana iki, jawen nenkékiriakin itan pekáoriribira akana iki.

⁶Ja chitébora kimisha pekataya iká iki, ja namanmea chitéra rabé metro rabé chonka pichika centímetro, jawen naxbá iká iki; ja mananhokea chitéra rabé metro kanchis chonka centímetro jawen naxbá iká iki; jatian ja bochiki maxkaten iká chitéra, kimisha metro chonka pichika centímetro jawen naxbá iká iki; ja xobo chiké kinianaketianra, jemaorikea irakantibo nenkémabo aká iki.

⁷Ja xoboakinra makan kaxkepaxon panchaakinbo raseneankana iki, ja makánbora jainoa bikanainkoxonbi kaxkxon moa ati keskáakin jankenhakanabo iká iki, jakopíra ja xoboakanainko martillo, yami itan jan teeti akana yami jawékibo tas ikai ninkátima iká iki.

⁸Ja namanmea chitekan xepótira, ja xobo mekayao iká iki, ja mananho iká chitéain kati itan ja maxkaten iká bochikia chitéain mapéti tapitira, nocho poinki keská iká iki.

⁹Ja xoboakin moa keyokinra Salomónman jonibaon, konxán irakan-tibo itan ja tablaninribi mapokana iki.

¹⁰Jaskaaxonra ja teetaibaon xobo katemakin wetsa chiteboribi akana iki, jawen

keyára rabé metro rabé chonka pichika centímetro iká iki, jabora chikékibi konxán kaxkebaon tenwanmakana iki.

¹¹Jatianra Salomón Ibon, yoia iki:

¹²“Ja xobo rama min akaira, en mia yoiai, nokon esébo itan nokon koshi joibo min chibanketian, itan jatíbi ja senenhati en yoia joibaon yoiai keská, jakonhakin min senenhaketianra, mia jaskara imati, min papa David en yoini en senenhati iki;

¹³jatianra israelitabo betan ea jati iki, itan nokon joni Israelbora en jato potatima iki”, akin.

¹⁴Salomón tee axonaibaonra Dios rabiti xobo jankenhakana iki.

¹⁵Ja xobo chichokea chikéra, konxán tablanin rapoa iki. Ja napoorikea jan nabeta chikéra bochikixon namanhakin jiwi tablanin rapoa iki, ja tapora pino jiwi tablanin rapokin nabékana iki.

¹⁶Jainxonribira bochikixon namanhakin, konxán tablabaon chikébo akana iki, jara jawen naxbá, jawen nenké itan keyá iskon metro iká iki, ja xobo chichó senenainra, jain Dios iká Chité iká iki.

¹⁷Dios rabiti chité, xobo meran ikára, jawen nenké chonka posaka metro iká iki.

¹⁸Ja xobo napoori iká chiké pekatetra jakiribi konxán tablabaon joa jisáboaxon, itan bimi jisáboaxon nabékana iki. Jatianra jatíbi konxán ikáx, westíora makánbi jishtima iká iki.

¹⁹Salomónmanra xobo meran, jain Dios iti Chité jakonhayona iki, Ibon ja senenhakonti aká joi jain iká ani bonanti jain anoxon.

²⁰Jain Dios iti Chitekan chichokea xabára jawen nenké, jawen naxbá itan jawen keyá, iskon metro iká iki. Ja bebonra Salomónman, jainxon incienso ininti menoti, konxán jato amaa iki, jara oron rapoa iki.

²¹Jainxonribira ja xobo chichó itan jain Dios iti Chité kikin oronbires rapoa iki, jaskáaxonra oro cadenabo ja bebon aká iki.

²² Jaskáaxonra ja xobo napoori jatí-biain orónbires rapoa iki, jain Dios iká Chité bebon iká, jainxon incienso ininti menotiribira oron rapoa iki.

²³ Jainxonribira jain Dios iká Chité meran iti, rabé ángel querubín keská peiabo, olivo jiwi akana iki. Ja rabébira jawen keyá chosko metro wetsa naponbekon iká iki,

²⁴ jainoax ja rabekan pechira rabé metro chonka pichika centímetrobo iká iki. Jaskara ikaxa ja rabekan pechibo peata, wetsa pechi rebonkonix wetsa rebokaman jawen nenké chosko metro wetsa napónbekonbo iká iki.

²⁵ Ja ángel querubín keská akanara jatio rabébires iká iki; jaskara ikaxa, ja rabébi chosko metro wetsa napónbekon iká iki, itan ja jisá rabébires.

²⁶ Jawen keyáribira, chosko metro wetsa napónbekon iká iki.

²⁷ Jabora Salomónman, jain Dios iká Chité meran jato amaa iki. Jatón pechibora peata iká iki, jabora chikéki okén mepibekona iká iki, ja wetsaorikea jatón pechira jain Dios iká Chité napónbeconshaman mepibekona iká iki.

²⁸ Jainxonra Salomónman ja ángel querubín keskábo oron rapoa iki,

²⁹ jainoax ja ani xobo chichokea chikéainbora jatíbiain ángel querubín jisáakinbo, xebon jisábo itan joa jisábo akana iki.

³⁰ Jainxonribira ja xobon tapo chichó oronbires rapoa iki.

³¹ Jain Dios iká Chitéain jikiti xepótira, olivo jiwi aká iki, jan tewantira xepotiaian jiwi bochiki itan oken abékona iki, jainoax ja xepóti witábora jan metsaati pichika paróyabo iká iki.

³² Ja olivo jiwi akana xepoti tabla oken ibékona pekatendra, chaxaxon ángel querubín jisáboakin, jainxon joa jisáboakinribi axon jatíbi jabo oronbires rapokana iki.

³³ Ja xobo naponmea iká chitekan xepóti witábora iká iki, olivo jiwi chosko paroyabo.

³⁴ Ja rabé xepótinín jan xépoti rabé tablabora, pino jiwi akana iki, ja rabébira iká iki yexketai.

³⁵ Jainra ángel querubín jisáboakin chaxakana iki, xebon jisábo, itan joa jisáboon raoakanara iká iki, jaskáaxonra oronbires rapokana iki.

³⁶ Jainxonribira ja chichó xabá iká katemakin chikékana iki, makan kaxkebo panchaakin rasenenhabaonra kimisha joyó pekatakin akana iki, ja mananhora westíora joyó konxán tonronbo akana iki.

³⁷ Ja apo iká chosko baritia itin, Ziv oxé iketianra, Salomónman Ibon xobo akin jan tewanti makanbo mai meran tipinmakin jato peomaa iki;

³⁸ jatian ja apo iká jawen chonka westíora baritia itin, Bul oxé iketian, baritia posaka oxé itínra, xobo jatíbi jaskáakin ati shinanna keskáboakin moa senenhakana iki. Kanchis baritia senenra Salomónman jato ani xoboamaa iki.

Ja senenhakonti joi jain iká ani bonanti Ibo rabiti xobonko bokana

(2 Cr. 5.2-14)

8¹ Jaskáaxonra, Salomónman Jerusalénhain jato tsinkia iki, Israel joni koshibo, jatíbi ja tsamátiibi iká jonibaon joni koshibo, itan ja israelitabaon rarebobaon joni koshibo, jatíbi jabora já bebon jato tsinkia iki, ja senenhakonti joi Ibon aká jain iká ani bonanti Jerusalénhainoa, Davidkan jemanko taxkekin bonoxon.

² Ja onantishamanhakin fiesta ati nete, Etanim oxé iketian, baritia jawen kanchis oxé itinra, jatíbi israelitabo apo Salomón betan tsinkita iki.

³ Moa nokóxonra joni koshibo betan, ja ikon sacerdotebaon, ja Diossen senenhakonti joi jain iká ani bonanti bia iki,

⁴ jainxonra Dios betan nokoananti carpa xobo betanbi jainoa bokana iki, jain iká jatíbi iresama jawékibo, jan

jawékiatiboribira ikon sacerdoteto betan Levitabaon boa iki.

⁵Ja apo Salomón betan jatíbi israelitabo tsinkitabaonra, Diossen senenhabe-konti joi jain iká ani bonanti bebonxon, carnerobo betan waka benebo topontimatibires menokana iki.

⁶Japekáora, ja senenhabe-konti joi jain iká Ibon ani bonanti, sacerdotetebaon boá iki, boxonra ani xobo chichó jain Dios iká Chitéain, ja ángel querubínbaon pechibo iká namanbi akana iki,

⁷jabaon pechi peatatonra ja senenhabe-konti joi jain iká ani bonanti, itan jan keona jiwibo mapoa iki.

⁸Ikaxbi ja jiwibo nenkeira iketianra, jain Dios iká Chité bekeiba iká, jainxon Dios rabiti Chitéainxonbi oinna, ja jiwi repikotabo jishtibires iká iki, ikaxbi jemaorixon oinnara jishtima iká iki; jatianra ramakamanbi jaskara baneta iki. Ja ramakamanbi iki ikára nato kirika wishanontian yoi iká iki.

⁹Ja jain esé iká ani bonantianra, Horeb mananhainxon Moiséssen jain naneni rabé makan tablares iká iki, ja israelitabo Egiptonkonix pikónontian Ibon ja senenhabe-konti joi aká wisháa tablabo.

¹⁰Jainxon Dios rabiti Chitéainoax ikon sacerdoteto pikóketianra, Ibo rabiti xobo meran koin bochoa iki,

¹¹koin bochoketianra, ikon sacerdoteto jainxon rabii banéti atipanyamakaanana iki, Ibonra jawen penekan jawen xobo bochoa iki.

**Já rabiti xobo Salomnman
Dios iboamaa
(2 Cr. 6.1-7, 10)**

¹²Jatianra Salomnman yoi iki:

“Ibó, minra yoi iki,
mia yamé meran jaa.

¹³Ikaxbira mia jain jati en jato xobo amake,

jainra jatíbitian mia jati iki”, akin.

¹⁴Jatianra jatíbi israelita jonibo bebon, apo kaa iki, jain charókanketianra, jato jakonhakin shinanxonkin,

¹⁵neskáa iki: “Israel jonibaon Ibo Dios jakon ibanon, ja nokon papa David axonti yoinira moa senenhake, neskáa-kinra yoi iki:

¹⁶Egiptonkonía nokon joni Israelbo en pikoni netenbira, jawerato jemabi, jatíbi Israel jonibo xaranmea, jainxon ea rabiti xoboati en katotama iki. Ikaxbira nokon joni Israelbo apo ixon ikinti David en katota iki’ akin.

¹⁷Jaskatira ja nokon papa David, Israelbaon Ibo Dios rabiti xoboaxontin keena iki.

¹⁸Ibonra yoi iki: ‘Jaskara ikenra min xoboakasai jakon iki;

¹⁹ikaxbi jan atira miama iki, ja min bakeatoninra ati iki. Janra ea xobo axonti iki’, akin.

²⁰Jaskara ixonra, ja ati yoini Ibon moa senenhake. Ja yoini keskatira nokon papa Davidkan toan, Israelbaon ani yakatinin ea yakáke, jainxonra Israelbaon Ibo Dios en jato xoboama-xonke.

²¹Jainxonribira, Egiptonkonía non rekenbo jato pikonontian, Ibon jato betan ja senenhabe-konti joi aká jain iká ani bonanti, jain ati chité xobo meran en jato amaa iki”, akin.

²²Jaskata pekaora jainxon yoina Ibo menoxonti bebon chirankoota iki, jatíbi israelita jonibo bebon, jainoaxa jawen meken naiori sanantaanan,

²³koshín neskata iki: “Ibó, Israelbaon Diossé, mia keska Diossa naikanbi itan mainbi yamake, ja senenhabe-konti joi jato betan akára min senenhai, itan akonkin shinanxon mia yoiti ixonai-bora, min jato kikinakin jakonhai;

²⁴ja nokon papa David, min yonoti, axonti min yoinira, min senenhake, ja min akátoninra min yoini joi rama nete min senenhake.

²⁵Jaskara iken, Israelbaon Ibo Diossé, nokon papa David, min yonoti yoini-ribi senenhawe, jawen chiní bakebo maxkátima, min akinnaton, Israelnin ani yakatinin yakákanti, jawen bakebo

jakon jaketian, itan mii bebonmeax já iní keskati ikanaitian.

²⁶ Jaskara iken, Israelbaon Diossé, ja nokon papa, min yonoti David, axonti min yoini senenhawe.

²⁷ Ikaxbi ¿Ikonmein iti iki, Dios nato main jati? Ja nai kikin ani ikenbira, mia jain iti senenma iki, ¡Jaskara ikaxa nato en mia jato xoboamaxona mia jain iti senenmabobi iki!

²⁸ Jaskara ikenbi, nokon Ibo Diossé, akinnon ixon teakin en mia yokatai ninkáwe; nato min yonoti mia yokákin rama orani koshin saí ikai ninkáwe.

²⁹ Netén itan yamé inonbi nato xobo oinkin jeneyamawe, jainra ea iti iki ixonra min yoia iki. Nato min yonotinin mia yokákin oranai ninkáwe.

³⁰ En mia yokataibo ninkáwe, itan min joni Israelbaon nato min xobonko nokotiakin oranaitian ninkáwe. Naikanxonbi non akai ninkáwe, jain mia jaainxonbi ninkáwe, itan non jakonmabo noa shinanxonyamawe.

³¹ Tson inonbi jawen kaibo ramia-ketian, nato xobonko iká mia jainxon yoina menoxonti bebonxon ikonrin ixon teaxon keshamakanaitian,

³² Naikanxonbi min ninkáwe, itan awé; min yonotibo atikeskabiakin jato joi benxoaxonwe. Jan jakonma aká ramíawe, jawen jakonma akábo kopí masá tenemawe, jatian jakonma akáma joni, jaskarabo atin atikeskabiakin joi benxoaxonwe.

³³ Min joni Israelbo miki ochaketian jaton rawibaon jatoaresa, jakiribi miki banéxon mia rabikanaitian, itan nato Dios rabiti xobooriakin oinxon orankin mia yokákanaitian,

³⁴ Naikanxonbi jato ninkáwe, ja ochakana ikenbi jato shinanxonyamawe, jaskáaxon non rekenbo min menini mainko jato banémawe.

³⁵ Ja min jonibo miki ochaketian, oi beyamai yoabo choshiketian, nato nenonxon orankanketian itan min jane rabikanketian, itan jaton ocha kopí min

jato masá tenemaa moa jaton shinan wetsaakanketian,

³⁶ Naikanxonbi min jato ninkáwe, min yonoti, min joni Israelbo jaton ocha kopi jato shinanxonyamawe, jaskáaxon jakon iti jato axeawe. Ja jatíbitian iboati mai min jonibo min jato menini mainko oi bemawe.

³⁷ Nato main jawékiatinin iti iketian, jato abotanai isin jaketian, xanan aká banábo choshiaitian, kikin jakonma xoyabo jaketian, chanpobo iamax ikibo jaketian; non jemabo rawíbaon katexon noa akaitian, wetsa rabintibo inonbi noki nokóketian, iamax wetsa kikin jakonma jawéki inonbi noki nokóketian,

³⁸ Israelita jonibo wetsabires inonbi, iamax jatíbi min joni Israelbaon, mia yokákin orankanatian ninkáwe, jato rabintibo winotai oinxon itan chexakakin jaton meken sananxon nato xoboori bechixon orankanaitian ninkáwe.

³⁹ Naikanxonbi, ja min jatinkoxonbi jato ninkáwe, jaton jakonmabo shinanxonyamawe; westforabo jaton aká keskábo jato awé, jaskara ikenra ja akáskanaibo itan jaskara jonin shina-naibo minbichores onanke.

⁴⁰ Jatianra non rekenbo min menini main jaai kaman mia rabikanti iki.

⁴¹ Wetsankonia joni inonbi, min jonima ikaxbi, mia Dios iketian onanna kopíres ochó mainmeax joxon,

⁴² nato ani xoboori bechixon oranketian (min jane ani ninkakatai itan koshibo min jato oinmaa ninkakatai yoikanaitian),

⁴³ jain mia jaa naikanxonbi ninkáwe, jaskáaxon jatíbi mia yokákana jato meniwe, jatíbi maibotiibi ikábaon mia onankanon ixon, min joni Israelbaon akai keskáakin mia rabikanon ixon, jainxon nato xobo en jato amainxonra mia onankanon ixon min jane rabikanai.

⁴⁴ Min sontárobo jaton rawibo betan reteanani bokanaitian, jawerano inonbi

min jato raana bokin ja min katota jemaori bechixon, itan ja xobo en mia jato amaxonaori bechixon orankanaitian,

⁴⁵mia yokákin orankanai naikanxonbi ninkáwe, jaskáaxon jatoreskanon ixon jato akinwe.

⁴⁶Tsoabira ochayamai yamake, jaskara ikenra israelitabo miki ochakanketian, jatoki kikinni sináxon, jaton rawikan yanka yonoti ikanon ixon min meniketian, ochó iamax ochóma jaton main jato bokana,

⁴⁷yatanxon jain jato bokana mainxonbi mia rabikanaitian, itan min akinnon ixon mia yokákanaitian, jainoax ochaxonra non jakonma ake ikax shinanmeetax keshakanketian,

⁴⁸jaton yanka yonoti iti jaton rawikan mainko jato bokanainkoxonbi, jatíbi jaton shinanyaxonbi itan jatíbi jaton kayayaxonbi, jakiribi mia rabiti shinanxon, jaton rekenbo min jato menini maiori bechixon itan min katota jemaori bechixon jainoax en mia jato amaxona xoboori bechixon mia orankanketian,

⁴⁹jan miki oranaibo itan akinnon ixon mia yokákanabo jain mia jaa naikanxonbi ninkáwe, jaskáaxon jato akinwe.

⁵⁰Min jonibo miki ochaabo jato shinanxonnyamawe itan jatíbi ja miki yoitimaboribi jato shinanxonnyamawe. Jato boabaon noibaxon jakonhakanon ixon jato akinwe.

⁵¹Min jonibora minabo iki; yami charaati hornon tiritai keskáinoara Egiptonkonía min jato pikoa iki.

⁵²Ea min yonotinin oranaitian kikhakin ninkáwe, min joni Israelbaon mia yokata ninkáwe. ¡Diosé, mia non saí aka noa ninkáwe!

⁵³Ibó, minra jatíbi nato maibotiibi iká jonibo xaranmea minabiribi itibixon nonbiribi itibin noa aká iki, non rekenbo Egiptonkonía min jato pikonontianra ja min yonoti Moisés meranxon min jaskara yoia iki”, iki.

⁵⁴Jatian ja yoina menoti bebon chirankooxon, Ibon akinnon ixon yokákin meken sananxon orankin senenhax,

⁵⁵wenitax nixonra, jatíbi israelita jonibo, jakonhakin shinanxoniboshishaman neskata iki:

⁵⁶“¡Ibo jakon ibanon, jawen joni Isrealbo moa jakon jamaa kopí, jaskáati yoia ixonra jatíbi ake! Jawen yonoti Moisés meranxon ja axontibo jakonhakin yoia ixonra, jawebi senenhayama yamake.

⁵⁷Jaskara iketian rama, non Ibo Dios non rekenbo akinni jato betan iní keskaribii nobé ibanon. Nobé iamakinra noa potabaintima iki,

⁵⁸jaskáribiakinnon en yokatai, yoiti itibin noa jan kenmanon ixon, jatíbi jawen shinanbo non senenhanon ixon, koshi joibo, ani esébo, ja senenhati esébo, ja non rekenbo senenhati yoinibo.

⁵⁹Nato jawékibo en non Ibo Dios yokata, yamé itan neten jatíbitian shinanbanon, ea jawen yonoti betan jawen joni Israelbo ja maxkatabainbo atikeskabiakin noa akinoxon,

⁶⁰jatian jatíbi maibotiibi iká jonibaon anon onankin nato mainmea Iborá Dios iki ixon, jainxon wetsara yamake iki ixon.

⁶¹Jaskara iken non Ibo Dios betan ikon ikanwe, jainxon jawen esébo, itan ja ati yoia joibo akí yoiti ikanwe, rama nete maton akai keskáakin jatíbitian senenhakanwe”, iki.

⁶²Nato jaskarabo iká pekáora, apon itan jatíbi Israel jonibaon Ibo yoina menoxonkana iki.

⁶³Jatianra Salomónman, Ibo, rabé chonka rabé waranka waka bene itan pacha rabé chonka waranka carne-robó, jabé raeananti kopí menia iki. Jaskáxonra apon itan jatíbi israelitabaon, Ibo Dios xobo iboamakana iki.

⁶⁴Ja neteribira Ibon xobo bebon iká chichokea jemaribi iboamaa iki, jainxonra yoinabo keyokin menoxonkana iki,

meskó bimi berobo itan ja raeanankin yoinabo menoa xenira menoxonkana iki, yoina menoti bronce akana jainxon ati senenma iketianra jemanxon akana iki.

⁶⁵Jaskara inontianra, Salomón itan jatíbi Israel jonibo, jainoax kikin icha joni Hamat jikitiainoax Egipto wean ikainoax beabaonra, Ibo Dios axonkin Peotabaon fiesta aká iki, jainxon wetsa fiestaribi akanara kanchis nete iká iki; jatian jatíbi fiesta akanara chonka chosko nete iká iki.

⁶⁶Ja iibata wetsa netenra, Salomónman ja jonibo moa jato raana iki, jatianra jabo apo jakonhakin shinanxonbaini, jawen yonoti David itan jawen jonibo Ibon, jatíbi jato jakonha iketian, raroshaman itan jakon shinanbaini jaton xobonko bokana iki.

**Dios betan Salomónman ja
senenhabekonti joi ati shinanna**
(2 Cr. 7.11-22)

9¹Salomónman jawen teetaibo amaa moa Ibon xobo itan apo jain iti xobo akin senenhaketian itan jatíbi ati shinanabo akin senenhaketianra,

²jawen rabé itin, Gabaónhainoax iantana keskati Ibo jaki pikota iki,

³jainxonra yoia iki: “En ja axonti orankin min yokatarara en ninkáke, enra iboai nato xobo, jainxon jatíbitianbires maton ea rabinon ixonra bike. Jatíbitianra en koiranti iki, jainxonra jakonmanaketian en panati iki.

⁴Ebebonxon min papa, Davidkan, akátiai keskáakin min jakon aketianra, mia jan yointi yama iketian itan pontéres mia iketian, jatíbi ati en yoia min akaitian, nokon esébo itan nokon koshi joibo shinanni mia yoiti iketianra,

⁵jatíbitian Israelhain min rarebo en apo imati iki, min papa David, jaskara iti en yoini keskáakin, jawen chiní bake westíora jawetianbi maxkáyamai Israelnin ani yakatinin yakátira iká iki,

⁶Ikaxbi min itan min bakebaon ebetan iamakin, nokon koshi joibo itan

nokon esébo en mato meniabo senenhamakin, wetsa diosbores maton jawéki axonai itan maton rabaiatianra,

⁷en jato menia mainkonía, en jato pikoti iki, ja xobo iboa ixonbira en jeneti iki, itan ja maibotiibi iká joni-bora jatíbitian Israelboki shirokanti iki.

⁸Ja nato xobo ras akana texeara westíora tsamáres banéti iti iki, jatíbi já patax winotaibora ratéti iki itan shiroti iki, jainoax yokakaati iki, jawekopí nato mai betan nato xobo Ibon jaskáarin iki, iti iki.

⁹Jatianra yoikanti iki, jaton rekenbo Egiptonkonía jan jato pikoni, jaton Ibo Dios jenekana kopí itan wetsa diosbores rabianan jaboires jawéki axonkin jenekashamakanai kopí, jato aká riki ixon; jaskara ikenra Ibon jatoki anibires jakonma jawéki raana iki”, akin.

**Sabáinoá apo ainbo
Salomónhíba merata**
(2 Cr. 9.1-12)

10¹Sabáinoá apo ainboninra, Ibonbi imaa Salomón kikin onan ninkakatai yoikanai ninkata iki, jaskatira ikonrin kikin onan ixon, atikoma jawékibo yokáxon tanai Jerusalénhain kaa iki.

²Jawen kikin joni koshibaonbires kateara nokota iki, jawen camello-bora nininti, kikin icha oro itan metsá kopí makan papíabo iká iki. Jatian Salomónhíba nokóxonra, jatíbi ja yokati shinanabo yokata iki,

³jatianra Salomónman jatíbi jan yokatabo yoia iki. Jaskara riki ixon, ja yokata yoitira westíorabi jan onan-yamaa yama iká iki.

⁴Ja apo ainboninra oinna iki ja Salomónman jakon ati onan shinan, itan jain apo iti xoboa,

⁵jawen mesankonia noe pitibo, jawen joni koshibo jaton jain ikábo, jawen yonotibaon jaton jaskara jisá chopa, jan xeamaibo, itan Dios rabiti xobonko yoinabo menikin keyokin menokanaibo, jaskarabo oinnaxa kikini rateta iki,

⁶jaskákinra apo ainbaon ja apo yoia iki: “Min jawéki akábo, itan ja min jakon ati onan shinan yoikanaibo, nokon mainxon en ninkatara, ikonshaman iki;

⁷neskati joxónpariresa rama en ikonhati atipanke, nokon beronbira en oinke. Ikon riki, napónbekontanibira ea yoiamakana iki, ja min jakon ati onan shinan, itan min jawékibora ja yoikanai en ninkata bebonbires iki.

⁸¡Min awinbora raroshaman ikanti iki, itan ja min yonotibora raroshaman ixon jakon shinankanti iki, jatíbitian miibetanbi ixonra, onanshamanax mia yoyo ikai joi ninkákanti iki!

⁹¡Jakon ibanon min Ibo Dios, mia jawen keenshaman oinxonra, Israelhain mia apo imaa iki! ¡Israel jatíbitian noia ixonra, ponté itan atikeskabiakin jakonhakin Ibon jato ikinnon ixon mia apo imaa iki”, akin aká iki!

¹⁰Jaskaa pekáora apo ainbonin, kimisha waranka iskon pacha sokota chonka kilo oro apo menia iki, jainxon kikin icha inintibo, itan metsá kopí makánbora menia iki, ja Sabáino a apo ainbonin Salomón ininti meniati ichara jawetianbi Israelhain ininti nokoisma iki.

¹¹Jaskáakenbira, Hiramhinoa wapónronin Ofirhainoa oro bea iki, icha sándalo jiwí itan metsá kopí makánboribira bea iki.

¹²Ja Sándalo jiwibaonra, apo Salomónman, Ibon xobo itan jain já iká xobo katemakin xechaakin jato chikéaketamaa iki, ja bewati onanbora arpabo itan salteriobo jato axona iki. Jawetianbi, itan rama kamanbira jatí icha sándalo jiwibo nokotai oinkanama iki.

¹³Apo Salomónmanra, kopikin ja Sabáino a apo ainbonin jatíbi ja keenkin yokata jawékibo menia iki, moa jawen shinanmanbi meniabo jakebira tekikin meniribia iki. Jaskaa pekáora ja apo ainbo, jan akinnai jonibo betan moa jawen main kaa iki.

Onan shinanya itan icha jawekia Salomón ninkakaata

(2 Cr. 9.13-24)

¹⁴Salomónman baritiatíbi oro biaira rabé chonka rabé waranka kilo iká iki,

¹⁵jaskáaxonbira ja jawékinin maroai-baon kopía, itan jawéki marokin boai-baon kopíabo jainoax jatíbi Arabiainoa apobaon kopiabo itan ja mainmea koshibaon kopíakin menikana biabo toponkanama iká iki.

¹⁶Salomónmanra oro chaka, rabé pacha jan panáti ati jato yoia iki, westíorabora sokota kilo oro iká iki.

¹⁷Jainxonra kimisha pacha maxko yami panatiribi ati jato yoia iki, westíorabora westíora kilo wetsa napónbekon bebonchaashoko oro iká iki, jabora “Líbano nii”, akin janekana jain apo iká xobonko akana iki.

¹⁸Jainxonribira marfil ani yakati axonkanon ixon jato yoia iki, jaskáaxonra kikin oronbires rapoti jato yoia iki.

¹⁹Ja ani yakátaiin mapéti tapitira sokota keyanya iká iki; jan kakepitira metsáakin raa toró, itan ponyan oken ibékona iká iki, jainra león jisáakin akana rabé, ja patax oken nibékona iká iki.

²⁰Chonka rabé leónra jain jaríbaa iki, jabora ja tapiti sokota keyánbotiibi oken nibékonabo iká iki. ¡Jawetianbira wetsa apobaon jaskara jisáakin yakáti akáma iká iki!

²¹Jainoax ja apon copabo jatíbi orobires iká iki, ja apo jain iká xobora “Líbano nii”, akanainko iká iki, jan jawékiatibora jaskáribi iká iki. Jainra jawe koríkibi yamaa iki, ja Salomón janantianra, plata kopíma iká iki,

²²ja apon waporobo Tarsissainxon akanabora, ja Hiramman waporobo betanbi kimisha baritia pekáobo westíorai nokotai iká iki, orobo, platabo, marfilbo, shinobo itan kopí koro-korobora bea iki, jatíbi jabora apo jain iká xobo jan metsaati iká iki.

²³ Apo Salomónra nato netemea jatíbi apobo xewinna kikinbires icha jawékia itan kikinbires jaskáaxon jakon ati onan shinanya iká iki.

²⁴ Ja Diossen menia onan shinanra jatíbiainxon oinkaskana iki itan ninká-kaskana iki,

²⁵ jaskákinra baritiatíbi wetsa apo-baon jatíxonbi kopímabi ja meniti jawékibo boxonkana iki: Plata aká jawékibo, oro aká jawékibo, taribo, jan reteananti jawékibo, ininti jenebo, kabayobo, mulabo boxonkana iki.

Carrobo itan kabayobo marokin

Salomónman bia

(2 Cr. 1.14-17; 9.25-28)

²⁶ Salomónmanra janmeax reteananti carrobo itan kabayobo tsinkia iki. Waranka chosko pacha carroya itan chonka rabé waranka kabáyonin niti onan joniboyara iká iki, jabora jan reteananti carrobo jain iká sontárobaon xobonkobo ikana iki, jainoax jatíribibora Jerusalénhain apo koiranaibo ikana iki.

²⁷ Ja apon Jerusalénhain plata kaiara, makan keska icha iká iki; jainoax ja mai teshanpainoa nii meranoa higuera jiwibo ikai keskáakinra konxanbo kaia iki.

²⁸ Salomónman kabayobora Muzri mainmea, itan Cilicia mainmea bekana iki, ja apo jawéki maroxonaibaonra jainoabo bia iki.

²⁹ Ja Egiptonkonía bea carron kopíra iká iki sokota pacha koríki, jainoax westíora kabayora pacha pichika chonka kopía iká iki. Jatianra jatíbi hitita apobaon, itan sirio apobaon ja Salomón maroxonai joniboibakea marokana iki.

Jeroboam Salomónki yoitimaa

11 ²⁶ Icha baritia winota pekáora, wetsa nete, Nabatnin bake Jeroboam apo Salomónki ramiti yoitimaa iki. Ja Jeroboamra, jawen

joni koshi iká iki, Sereda jemamea Efraínman joni. Jawen titara iká iki benomaata ainbo, Serúa janeya.

²⁷ Jaskarainoax Jeroboam apoki ramiti yoitimatara neskara iká iki: Salomónra, jawen papa Davidkan jema katemai iká chiké bebonmea mai xankenbo jato bochoamai iká iki.

²⁸ Jatian Jeroboamra iká iki koshi itan jato ikinti atipana joni, Salomónman oinna ja bake ranon rayá iketianra, Josekan chiní bakebaon tee anon ixon yoiai, koshi jikimaa iki.

²⁹ Jaskarabo inontianra, wetsa nete Jerusalénhainoax pikotax bain kakin Jeroboamman profeta Ahías nokoa iki, Siló jemamea joni perakooti bená saweya kaaitian. Jato rabébicho iká iki ja tsoa yama xabá ikáinko,

³⁰ jatianra Ahíassen ja perakooti benáshaman sawea jopexon, chonka rabé pakex itiakín noshia iki,

³¹ jaskáaxonra Jeroboam yoia iki: “Mina iti chonka pakex biwé, Israelnin Ibo Diossenra mia yoiai: ‘Jaskara kopíra Salomón apo pikoxon, chonka tsamá ja jonibobires tsinkita jonibora en mia meniai.

³² Salomónra westíora tsamá joniores en imai, ja nokon yonoti David eki yoiti iká kopí, itan Jerusalén jema kopires, jatíbi Israel jonibaon jemabo xarameara ja jema en katota iki.

³³ Salomónmanra moa ea omiske, jaskáxonra sidoniobaon dios ainbo Astarté rabiai; ja moabitabaon dios, Quemós; ja amonitabaon dios Milcom rabiai. En oinnara jan akábo jakonma iká iki, jawen papa Davidkan aká keskáakinra nokon esébo, itan ja nokon koshi joibo senenhayamaa iki.

³⁴ Jaskara ikenbira, en apo imapariái, mawatai kaman apo ixon jato ikíntira en imai, ja en katota nokon yonoti Davidkan ja senenhati nokon joibo itan nokon esébo senenhaa iketianres.

³⁵ Ikaxbi jawen bakera apo ikenbi en moa pikoai, jaskáxonra en mia apo

imai, ja jonibobires tsinkita chonka tsamá jonibora en mia meniai.

³⁶Jawen bakera westfóra tsamá jonibores en jenexonti iki, nokon yonoti Davidkan chiní bake, Jerusalénhain jatíbitian ebebon apo iki jenéyamanon ixon, ja jemara jain ea jati en katota iki.

³⁷Enra mia biti iki, apo ixon jatíbi mia keenai maibo min binon ixon, itan Israelbaon apora mia iti iki.

³⁸Jatíbi ja ati en mia yoia akí mia yoiti ikaitian, itan min akábo ebebon ponté jakon iketian, nokon esébo itan ja senenhati nokon koshi joibo, nokon yonoti Davidkan aní keskáakin min senenhaitianra, en mia akinti iki, jatianra mato rarebobires koshi ikí jenétima iki, David betan aní keskára en ati iki, jatianra Israel en mia meniti iki.

³⁹Davidkan chiní bakebaonra masá teneti iki, ikaxbira jatíbitian itima iki' ", akin aká iki.

⁴⁰Jaskáakin profeta Ahíasnin yoiketianra Salomónman, Jeroboam rete-kasa iki; ikaxbira Jeroboam, Egiptonko jabati kaa iki, jainra Sisac apo iká iki, Salomón mawatai kamanra jain iká iki.

Salomón mawata

(2 Cr. 9.29-31)

⁴¹Salomón jaskara iká yoia jatíribi joibo, itan jawen jakon ati onan shinanbo, jainoax jatíbi jan akáborá, Salomónman kirikainbo wishaa iki.

⁴²Salomónmanra apo ixon Jerusalénhainxon jatíbi Israel jonibo chosko chonka baritia senen jato ikinna iki,

⁴³mawáketianra jawen papa Davidkan jeman miinkana iki. Japekaora jawen toan, jawen bake Roboam apo iká iki.

Jatonbiribi apo ikana

(2 Cr. 10.1—11.4)

12¹Roboamra Siquimhain kaa iki, jainra jatíbi Israel joni koshibo já apo imai moa bokana iká iki.

²Jatianra Nabatnin bake Jeroboamman, Egiptonkopari ixon ninkata iki,

ja iká iki Salomónki raketi jabati kaax jain jaai baneta.

³Jeroboam kenamakana joketianra, já betan jatíbi ja chonka tsamánoa Israel joni koshibo, Roboam betan yoyo iki bokana iki, jatianra westfóran yoia iki:

⁴—Min papara nobé kikin jakonma iká iki; rama akonbireskin noa teemai, itan apo ixon kikinbiresakin noa kopíamai, jaskarainoa noa tantimawe jatianra mia non teexonti iki —akin.

⁵Jatianra Roboamman jato yoia iki: —Moa botankanwe, kimisha nete itin ebé yoyo iki beríbatankanwe —akin. Jatianra jonibo moa bokana iki,

⁶jatianra apo Roboamman jawen papa Salomón janontian jan akinkatitai joni koshibo betan onannox yoyo ika iki. Neskáakinra jato yokata iki: —¿Nato jonibo en yoinon ixonki, jawekeskáakin maton ea esei? —akin.

⁷Westfóratoninra yoia iki: —Rama nato jonibo akintian jikixon, jakon join min jato akára, jatíbitian raroshamankin mia teexonkanti iki —akin.

⁸Ikaxbira joni koshibaon esé ninkáyamaxon Roboamman, jabé senen ania jawen yonoti bake ranonbo betan onannox yoyo ika iki,

⁹neskáakinra jato yokata iki: —¿Nokon papan bebonhira jato teema iketian itan bebonhira kopíati jato yoia iketian, namantani en jato ati ea yokákana jaskáakin nato jonibo yoinon ixonki, jawekeskáakin maton ea esei? —akin.

¹⁰Ja westfóratoninra yoia iki: —Min papan bebonhira jato teema iketian, itan bebonhira kopíati jato yoia iketian, teeiratima itan namantani jato min kopíamati mia yokata jonibora, min jato yoiti iki: 'Nokon papa jakonma iká iketianra, ea bebonbires jakonma iti iki;

¹¹jan mato bebonhira teemaxon bebonhiraribi mato kopíamaa iketianra, en bebonbires mato ati iki; mato cinto-rabaon rishkia iketianra, yami kensho rerontameya rishkítibaon en mato

rishkiti iki', akin jato awé —akin akana iki.

¹²Kimisha nete itinra Jeroboam betan jatfbi joni koshibo jakiribi Roboamhiba bokana iki, jatian kati ja apon jato yoiara iká iki.

¹³Jatianra apon koshi join jato aká iki, ja joni koshibaon esea keskára ayamaa iki,

¹⁴ikaxbira ja bakeranonbaon esea keskáribi jato yoia iki: min papanra jato bebonhira teemaa iki, itan bebonhira jato kopíamaa iki, jan bebonbires jakonma jato aká iketianra, jawen papan cintorabaon jato rishkia iketian, risbí yami kensho rerontameya rishkítibaon jan jato rishkitira iká iki.

¹⁵Aponra joni koshibaon esea ninkáyamaa iki, Ibonra jaskara iti moa yoia iká iki, Nabatnin bake Jeroboam jaskara iti yoia senenti kopíra iká iki, Silóainoa profeta Ahías meranxon jaskara iti yoiara iká iki.

¹⁶Jatfbi Israel joni koshibaon onanna apon jato ninkáxonyama iketianra, westíoran yoia iki:

“¡Nato Davidkan chiní bake non apon itinra noa keenyamai!

¡Non rekenbaon jawékibo nona jatíbitian itira nato Isaíkan chiní bake betan non biamai!

¡Israelitabó non xobon moa bononbokanwe!

¡Abánon Davidkan chiní baken jawen rarebobiribi koirankin!” akin.

Jatianbira, israelitabo moa jaton xobonko bokana iki.

¹⁷Ikaxbi Judá jemabaon jaa israelitabora, Roboamman apo ixon jato ikinboresa iki.

¹⁸Jato tee senenhamaiton koshi iketian Adoram Roboamman raanke-tianra jatfbi Israel jonibaon makaman tsakaxon retékana iki. Jatianra apo Roboam ishtonbires jawen carron nanetax, Jerusalénhain jabati kaa iki.

¹⁹Jaskatax ja nete kamanbi, Davidkan rarebo koshiboki, Israel jonibo ramiti yoitimai peokookana iki.

²⁰Israelitabaonra Jeroboam jakiribi joá ninkákana iki, jonibo bebon jonon ixonra kenamakana iki, joketianra jatfbi Israel jonibaon apo imaa iki, tsonbira Davidkan rarebo koshibo ikonhaxon chibankin akonkin senenhamakana iki, Judá jonibobichoresa jato betan ikashamaa iki.

²¹Jerusalénhain nokóxonra Roboamman, jatfbi Judá joniboainoa itan Benjamín joniboainoa, katóxon pacha posaka chonka waranka sontáro tsinkia iki, ja Israel jonibo betan reteananax jakiribi jaton apo inoxon.

²²Ikaxbi ja Diossen joni Semaíassa, já betan yoyo ixon, Diossen neskaakin yoia iki:

²³“Yoiwe ja Roboam, Salomónman bake Judáino apon, jatfbi Judakan rarebo itan Benjamínman rarebo jainoax jatfbi jonibo,

²⁴enra yoiai jaton wetsa israelitabo betan reteanankantima. Moa jatikaxbi jaton xobon botankanon. Jaskara ati shinanax ea keena riki”, akin. Ibon jato jaskáakin yoia ninkata pekáora, moa bokana iki, ja Ibon jato jaskáti yoia keskati.

Ikonma dios israelitabaon rabiti Jeroboamman aká

²⁵Jeroboammanra Siquem jema koshishaman itiakin jato amaa iki, jara Efraín mananman iká iki, jatianra jain jaa iki. Penuel jemaribira koshishaman itiakin jato amaa iki.

²⁶Ikaxbira shinanna iki: “Davidkan rarebo apo ixonra, jakiribi já betan ikámabo jato biribati atipanke,

²⁷nato jonibo Jerusalénhain Ibo rabiti xobónko yoina menoxoni kaketianra jato biti iki. Roboam, Judá apoki axexonra jakiribi moa noibakanti iki, jaskáaxonra ea retékanti iki, jatianra Judáino apon Roboam betan jakiribi ikanti iki”, ixon.

²⁸Jaskara atiki jawekeska iti iki ixon joni koshibo yokata pekáora, apon rabé

waka bake bene jisáakin oro jato amaa iki, jainxonra jonibo yoia iki: “Mato israelitabora ichai moa Jerusalénhain kake. Nenora Egiptonkonía jan mato pikoni maton diosbo iki”, akin.

²⁹ Jatianra ja diosbo, westíora Betelhain jato amaxon, wetsa Danhin jato amaa iki.

³⁰ Jaskatax Israelbo jan ochatira iká iki, jatianra Betelhain itan Danhain ja rabii jonibo bokátikanai.

³¹ Manan keyainbora ikonma diosbo rabiti maxko xoboribi jato amaa iki, jainxonra Levita jonima ikenbi, wetsabiresbo ikonma sacerdote iti jato janea iki.

³² Jainxonribira posaka oxe itin ja chonka pichika nete iketian, jatonbi aká diosbo shinankin ati fiesta jato akinna iki, ja Judainxon akátikanai fiesta keskáshamanribi, jatianra janbi jainxon atinko peraxon yoina menikin menoxona iki. Ja Betelhainxonra aká iki, ja rabiti waka bake bene jisáakin jato amaabo, yoina menoxonkin, jainxonra ja ikonma dios rabiti jato amaa maxko xobobo akáinko itibo, ikonma sacerdotebo janea iki.

³³ Jaskáakinra, posaka oxe itin jawen chonka pichika nete iketian Jeroboamman Betelhainxon, jainxon yoina menoti jato amaaixon peraxon yoina menikin menoxona iki. Ja oxera iká iki, jawen keena keskáakin ati fiesta pikoa, israelitabaon jatian dios shinankin ati fiesta riki ixonra onantiakin jato yoia iki, ja oxeribira jainxon yoina menotiain mapéxon incienso ininti menoa iki.

Acab Israelhain apo iká

16²⁹ Kimisha chonka posaka baritia, Asá moa Judáin apo iká iketianra, Omríman bake Acab, Israelhain apo iki peokoota iki. Samaria jemanxonra, rabé chonka rabé baritia apo ixon jato ikinna iki.

³⁰ Ikaxbira jawen ikábo Ibon keenma iká iki, jakopíra ja apo ikamatian wetsa

apobo ikátiai bebon jakonmabires iká iki,

³¹ ja Nabatnin bake Jeroboamman akátiai ochaboribi akíbira jawemabi iká iki. Jabicho ipanankan ja Sidónhinoa apo Et-baalnin bake ainbo Jezabel betan wanoxon bebonbires jakonma iká iki, jainxonra moa dios Baal rabia iki,

³² itan Samariainra, westíora ani xobo dios Baal rabiti jato amaxon, ja meranxon yoina menoti jato amaa iki.

³³ Jainxonribira ainbo dios Asera jisáakin axon, jato nichinmaxon, ja Israelbaon Ibo Dios sinámaa iki, japari iká apobaon imakatitai bebonbires.

³⁴ Acab apo inontianra, Betelhainoa Hiel janeya jonin Jericó benaakin jemaariba iki. Jaskákinra jan xobo koshiati akaitian jawen reken bake Abiram mawata iki, xepóti nichini iitaitianra jawen chiní bake Segub mawata iki, ja Nunman bake Josué meranxon Ibon jaskara iti yoini keskára iká iki.

Profeta Elíasnin banábo choshiti yoia

17¹ Ja netebaonra Galaad main iká, Tisbe jemamea Profeta Elíasnin, Acab neskáakin yoia iki: “¡Ja en tee axonai Israelbaon Ibon janenkora, en mia ikon yoiai, nato baritiabaonra oi beyamai itan nibibi manyamai, ja en beti yoiai kaman!” akin.

² Japekáora Ibon Elías yoia iki:

³ “Nenoax kaax bari pikotaiori, Querit weain jonétanwe, jara Jordánhinoax bari pikotaiori iki.

⁴ Jainoara wean onpax min xeati iki, mia piti boxonon ixonra wiso nawashianbo en moa yoia iki”, akin.

⁵ Ibon jaskara ati yoiara Elíasnin aká iki, jatianra kaax Querit wean kexá jaai baneta iki.

⁶ Jatianra wiso nawashianbaon yamékiribo itan yantánbo pan betan nami boxona iki. Jatianra ja weanmamea onpax xeakatitai.

⁷ Ikaxbira jaweti nete pekáo moa wean tsosinna iki, ja main oi beyamai kopí.

**Elías betan Sareptainoa
benomaya ainbo iká**

⁸Jatian ja wean tsosina moa westíora nete winota pekáora, Ibon Elías yoia iki:

⁹“Wenitax Sidón jema ochóma iká Sarepta jemanko katanwe, jain jaaira mia baneti iki. Jain jaa benomaya ainbora jan mia pimati enbi moa yoia iki”, akin.

¹⁰Jaskáara Elías Sareptain kaa iki. Ja jeman jikitiaín nokoxon oinnara, westíora ainbo karo bii iita iki. Ja ainbora kenaxon yoia iki: —Ea westíora vason ichátama onpax, en xeanon ea bexontanwe —akin.

¹¹Ja ainbaon moa onpax bii kainbira, Elíasnin kenaxon yoia iki: —Westíora pan pakexibi ea bexontanwe —akin.

¹²Jatianra ja ainbaon yoia iki: —Min Ibon janenkora en mia ikon yoiai, eara jawe panhonmabi iki. Nokon chomonra westíora mesó harinashokores iki, jainoax jarranra ichatamashoko xeni iki, rama jashoko nokon baken jawékiati itan en ati xoi kanoxon karo jawetishoko biira ea iitai. Jara non piti iki, ja aká pekáora moa noa pitin reteai —akin.

¹³Jaskáketianra Elíasnin yoia iki: —Rakéyamawe matora mawáyamai. Ja min yoia xoitanwe. Ikaxbi ja min harina maxko panshoko axon eapari bexontanwe, jaskáa pekáo minna itan min bakena atanwe.

¹⁴Israelbaon Ibonra yoike, ja chomon iká harina itan ja jarran iká xeni keyóyamai, Ibon nato main oi bemaí nete kaman —akin.

¹⁵Xaxonra ja benomaya ainbaon, Elíasnin ati yoia keská aká iki. Jatianra ja ainbo itan jawen bake jainoax Elías, icha nete ja jawékiatia iká iki.

¹⁶Ja Elías meranxon Ibon yoia keskára iká iki, chomomea harina itan ja jarramea xenira keyóyamaa iki.

¹⁷Moa jawetio basi pekáora, ja benomaya ainbaon benbo bake isina iki,

jawen isinra kikínbires jakonma iká iki, iikaxonra moa joinyamabobia iki.

¹⁸Jatianra benomaya ainbaon Elías yoia iki: —Ibon joní, ¿Jaweaki ea jakonma imai mia neno joarin? ¿En ocha aká ea shinanmaxon, nokon benbo bake mawámaxon, ea masá tenemai mia joárin? —akin.

¹⁹Jatianra Elíasnin yoia iki: —Min bake ea neri bexonwe —akin. Jatian ja benomaya ainbaon, jawen sayánbi noxtia iketian bixonra, jain iká bochiki xobo chité meran boxon rakana iki.

²⁰Jatianra Ibo akí neskati koshín safí ika iki: “Nokon Ibo itan nokon Diossé, ¿Nato benomaya ainbo ea jawen xobon ikenbiki, jawen benbo bake mawámaxon, min chexakamati iki?” iki.

²¹Jaskátaanra ja baken kimishai perakaa iki, jaskáxonra Ibo koshín safí aka iki: “Nokon Ibo itan nokon Diossé, ¿Enra mia yokatai nato bake jiriawel!” akin.

²²Ja Elíasnin yokatabora, Ibon ninkáxonra iki, jaskáxonra ja bake jirixaxona iki.

²³Jatianbira Elíasnin ja bake bitaanra, ja iká bochikia xobo chitéainxon naman boa iki, jatianra jawen tita menikin yoia iki: —¡Oinwe, min bakera moa jirike! —akin.

²⁴Jatianra ainbaon yoia iki: —Ramara en onanke, miara ikon Ibon joni iki, jaskara ikaxa min yoiabo ikon Ibona iki —akin.

Elías jakiribi Acabhiba kaa

18¹Kimisha baritia pekáora, Ibon Elías yoia iki: “Acabhiba kaxon yoitanwe, moara nato main en oi bemaí”, akin.

²Jaskáara Elías Acabhiba kaai pikota iki. Jatianra Samariain ikonbiresi jawékiatin ikanai iká iki.

³Elías joai kamanra, Acabnin jan jawéki koiranxonai joni koshi Abdías kenaa iki, jara akonkin Ibo rabiai iká iki.

⁴Jaskákinra Jezabelnin Ibon profetabo reteti jato yoiketian, jan jato westíora pacha bia iki, jaskáa pekáora rabé tsamá pichika chonkabo axon, rabé shanka kini meran jato jonea iki, jaskáxonra jainoa ja jawékiati maxkákanabo jato menia iki.

⁵Jaiba nokóketianra Acabnin, Abdías yoia iki: —Kanonkawé, nato mainra jatíbiain noa kati jake, jatíbi chichokeax jene jokonainkobo itan paronkobora noa kati iki, pastoki non jain nokotima iki ixonra non benati iki, jatianra kabayobo betan mulabo jan jati iki. Non jaskáyamaabira, noa yoinaoma banéti iki —akin.

⁶Jaskáaxonra, jain katibo moa onantiakana iki, jatian moa Acab okea bain kaaitianra; Abdías wetsaorikea bain kaa iki.

⁷Abdías bain kaaitianra, Elíasninbishaman bechia iki, já onanax ja bebon maikibi beotaananra koshin yoia iki: —¡Miarin nokon ibo Elías! —akin.

⁸Jatianra Elíasnin aká iki: —Jenjén, ea riki —akin. Jainxonra yoia iki: —Min ibo yoitanwe, ea moa neno nokota —akin.

⁹Jaskáara Abdíasen yoia iki: —¡En ja yoiera ea reteti iki, enra jawé jakonma akáma iki!

¹⁰Min Ibo Diosen janenkora en mia ikon yoiai, nokon ibon jain mia benati jato raanyamara mai betan jain apo iká mai yamake; jatianra ja benai botanabaon banéxon yoikana iki ikon mia yamaa.

¹¹¡Jatian rama min ea yoiai, kaxon ja nokon ibo moa mia neno nokota en yoiti!

¹²Neskarara winóti iki, ea miibakeax paskéketianra, Ibon shinanman en onanyamaingo mia boti iki. Jatianra kaxon ja Acab en yoia joxonbi mia nokoyaxon ea reteti iki. Nato ea min yonotira bakera-nontianbi, jatíbitian ea Ibon jakonha iki.

¹³En akára mia yoikanamabira iki, ja Jezabelnin Ibon profetabo jato

retemanontianra, westíora pacha en jato jonémaa iki, pichika chonkabo rabé tsamá axonra, rabé shanka kininko en jato imaa iki, jatianra ja jawékiati maxkákana en jato menia iki.

¹⁴Rama mia neno nokota nokon ibo en yoii kaketianra. ¡Ea reteti iki! —akin.

¹⁵Jatianra Elíasnin yoia iki: —Ja en tee axonai, jatíbi atipana Ibon janenkora en ikon yoiai, ramabira Acab bebon ea iki kaa —akin.

¹⁶Abdíassa, Acab benai kaa iki, Elías joaitian yoii, jatianra já joai bechii Acab kaa iki.

¹⁷Jatianra nokoxon yoia iki: —¿Jaskara ikaxki mia iki, jan jato benómaxon Israel jonibo jakonma imai? —akin.

¹⁸Jaskáketianra Elíasnin yoia iki: —Eama riki jan jato benómai, mia itan min jonibokaya riki jan jato benómai, jainoax Ibon esébo maton jenea kopí itan ja rabiti Baal jisaakin akanabo maton rabiai kopí riki.

¹⁹Rama joi boai jonibo ranwe, israelitabo itan ja chosko pacha pichika chonka, Baalnin ikonma profetabo betan chosko pacha Aseránin ikonma profetabo, ja Jezabelnin jato jawékiamaibo, Carmelo mananman jato tsinkínon ixon —akin aká iki.

Elías itan ikonma dios Baalnin profetabo iká

²⁰Acabninra israelitabo jato kenama iki, jaskáaxonra ikonma profetabo Carmelo mananman jato tsinkia iki.

²¹Jatianra ja jonibo patax kaxon, Elíasnin jato yoia iki: —¿Jawetian kamanki, rabé shinan akí mato jenetai, ikon Dios rabixon itan ikonma Baal dios rabii mato jenetai? Ibo Dios ikon Dios iketian, já ikonhakanwe, ikaxbi dios Baalkaya ikon iketian, já ikonhakanwe —akin. Jato jaskáara jonibaon jawé joibi yoiamaa iki.

²²Jatianra Elíasnin jato yoiboresa iki: —Eabicho riki, ja Ibon profeta jiria

baneta, ikaxbi dios Baalnin ikonma profetabora, chosko pacha pichika chonka iki.

²³ Jaskara iketian rama, rabé waka bake bene noa menibakanon, jatian maton westíora katókanwe, kaxkepaxon jainxon yoina menotiain karo iká pekatan tsamankanwe, ikaxbira ja karo keteakantima iki. Enribira, wetsa waka bake bene jaskáashokoti iki, jaskáxonra jainxon yoina menotiain karo iká pekatén en tsamanti iki, ikaxbira enribi ketéatima iki.

²⁴ Jaskáaxonra maton diosbo maton yokáti iki, jatianra enribi nokon Ibo yokáti iki, ¡Jatian jawerato diossenki, non yokata noa axonkin chii raanai, jara ikon Dios iki! —akin jato aká iki. Jato jaskaara: —¡Jara jakon shinan iki! —iki ikana iki.

²⁵ Jatianra Elíasnin, Baalnin ikonma profetabo yoia iki: —Matora icha iki, jaskara ixon matonpari westíora waka bake bene katókanwe, jaskáxon moa menotires itiaquin akanwe. Jaskáaxon maton dios yokakanwe, ikaxbi chii ketéayamakanwe —akin.

²⁶ Jatianra waka bake bene bixon, moa menotires itiaquin akana iki, jaskáaxonra yamékiri peoxon bariapan kaman, dios Baal yokákana iki, Neskáakin: “¡Non mia yokata noa axonwe Baal!” akin. Jainxon yoina menoti akana mayaira choronkana iki, ikaxbira jato akí ikai jawe joibi ninkáyamakana iki.

²⁷ Ja moa bariapan iketianra, Elías jatoki shiroi, neskata iki: —Ja dios iketian, bebonbires koshin saí ikanwe. Jawe jawéki akíra iti iki, iamax poiira ibirai, iamax ochó kaara ibirai. ¡Oxaara ibirai, jishtënhakanwe! —iki.

²⁸ Jabora saí iki jenéyamakana iki, chichikabaon itan kenshobaonra xatékana iki, jaskati axeabo ikaxa jimín nashinon kaman jaskákana iki.

²⁹ Jabora moa bariapan winókenbi, shinan ramitabo ikai keskati sai iananbi choroni jenéyamakana iki, yantan ja

ikon sacerdote israelitabaon yoina jatian menokatitai kamanra ikana iki, jaskákanaibira jawebi iamaa iki, ikaxbira ¡Tsonbi jato kewinyamaa iki, itan tsonbira jato ninkáyamaa iki!

³⁰ Jatianra Elíasnin jatíbi jonibo yoia iki: —Epatax bekanwe —akin. Jaskáara jatíbi jonibo já patax bekana iki, jatianra janbiribi ja Ibo jainxon yoina menoxonti ras ika iketian, benxoa iki.

³¹ Jaskáaxonra chonka rabé makan bia iki, ja westíora tsamá Jacobnin bakebotiibi, já iká iki Israel akin Ibon janea.

³² Ja makánbora Ibo jainxon yoina menoxonti tsamana iki; ja katemakinra jain jene ati taeshoko ayaketana iki, jain rabé chonka litro bimi bero napóti senen itiaquin,

³³ jain karo tsamaxonra, waka bake bene kaxkepaxon jaki tsamana iki.

³⁴ Japekáora jaweti israelitabo jato yoia iki: —Chosko chomoki onpax bochoaxon, ja menoti namiki, itan ja karoki onpax chikokanwe —akin. Japekáora jawen rabé itin, itan jawen kimisha itin aribati jato yoia iki, jatianra jaskáakana iki.

³⁵ Jainxon yoina menoti makan tsamana katemaira onpax baita iki, ja taenribira jene bochoa iki.

³⁶ Jatian ja yoina moa menoirra, profeta Elías ochómakiranax, saí ika iki: “¡Abrahamman, Isaacnin, itan Israelnin Ibo Diosé, rama jato onanmawe mia riki Israelnin Ibo Dios ixon, jainoax ea riki min yonoti ixon jatíbi jato onanmawe, jainxon jatíbi nato en akaira min ati yoia en akai iki!

³⁷ ¡Ea axonwe Ibó, ea axonwe, nato jonibaon mia Dios onannon ixon, jakiribi miki yoiti ikanon ixon min jato kenanon!” iki.

³⁸ Jaskatainbira, Ibon chii pakéxon, ja nami, karo, ja makanbo, mai potó jainoax ja taenkonía jene jatíbi jabo keyokin menoa iki.

³⁹ Jaskara oinnaxa jatíbi jonibo, mai tii anon kaman beotax, neskákana iki: “¡Ibora Dios iki, Ibora Dios iki!” iki.

⁴⁰ Jatianra Elíasnin jato yoia iki: —¡Baalnin, ikonma profetabo yatan-kanwe! ¡Tsoabi jabámayamakanwe! —akin. Jatianra jonibaon jato yatan- ketian, Elíasnin Cisón weain jato boá iki, jainxonra jato textea iki.

Elíasnin oi benon ixon orana

⁴¹ Japekáora Elíasnin Acab yoia iki: —Moa pixon, xeatanwe, oi kextó bei xoo ikaira moa ninkáti iki —akin.

⁴² Jatianra Acab pixón itan xei moa kaa iki. Ikaxbi Elíassa jawen yonoti betan Carmelo manan bochiki mapeta iki, jatianra main chirankooxon jawen ranboxo xarán jawen bemanan akax beota iki,

⁴³ jainxonra jawen yonoti yoia iki: —Aniparoori ointanwe —akin. Jatianra kaxon oinna iki, jainxonra yoia iki: —Jawebira yamake —akin. Ikaxbira Elíasnin yoia iki: —Kanchisaakin ointanwe —akin.

⁴⁴ Ja kanchis itinra, jawen yonotinin yoia iki: —¡Onora, mekentio ani nai koinshoko aniparomeax keyatai en oinke! —akin. Jatianra Elíasnin yoia iki: —Kamentanwe Acab yoi, jawen carro benxoax, oin chiteamatianbi moa katanon ixon —akin.

⁴⁵ Jatianra Acab, jawen carron nanetax moa Jesreelhain kaai pikota iki. Jaskatainbira, nai koinyabi niwe beaitian, nai yameta iki, jaskataxa ikon- biresi oi kextó bea iki.

⁴⁶ Jatianra Elías Ibon koshi menia iki, jawen chopá jakonhakin sawetaanan, Jezreel kaman ishtoi kaax, Acab noko- tamatianbi japari nokota iki.

Jezabelki raketi Elías jabata

19¹ Jawen xobonko nokoxonra, Acabnin, Jezabel, jatfbi ja Elíasnin akábo yoia iki, jainxon jatfbi ja dios Baalnin ikonma profetabo jaskáaxon jato texteabo yoia iki.

² Jatianra Jezabelnin, Elías yoiti westíora joni raana iki: “¡Mia Elías

iketianra, ea Jezabel iki! Abánon ea diosbaon akonbireskin masá tenemakin, ikonma profetabo min jato aká keská- ribiakin bakish nato horaribi en mia reteyamakétian”, akin.

³ Jatianra Elíasnin onanna iki eara onsá meran iki ixon, jaskatira mawá- kashamai jawen yonoti betan, Judáinoa jema Beersebain kaa iki, jainra jawen yonoti potabaina iki.

⁴ Japekáora tsoa jonibi jain jaama mananhori kaai, westíora nete Elías bain kaa iki, kaibira jain senenres kati atipanax retama jiwishoko naman yakata iki. Mawátinin keenira neskata iki: “Moara jainres iki, Ibó ea moa retewe, nokon anibo winoa jakonhi- rama riki ea”, iki.

⁵ Jatianra jain, ja retama jiwishoko naman rakatax oxaa iki, Jaskákenbira Ibon ángel jaiba joá iki, jatianra tii axon yoia iki: “Wenixon piwé”, akin.

⁶ Jaskáara Elíasnin já katemakin oinhaketana iki, jatianra jawen mapo- kiri, westíora pan xoi betan jarran onpax iká meraa iki. Jatianra weníxon pixón, itan xea iki; ja aká pekáora moa rakáribia iki.

⁷ Ikaxbira ja ángel joríbaa iki, jatianra tii axon yoia iki: “Weníxon piwé, min piamaabira min koshi moa yamati iki, mia jain kaaira ochóira iki”, akin.

⁸ Jaskáara Elíasnin weníxon, pixón xea iki. Ja jawékiatoninra koshi menia iki, jatianra chosko chonka nete, itan chosko chonka yamé, Ibo Diossen mananman, Horebhain kaman kaa iki.

⁹ Jain nokotax westíora shanka kini meran jikia iki, jainra yamé winota iki. Ikaxbira Ibonbi yoyo aka iki: “¿Elías, jaweakirin mia neno?” akin.

¹⁰ Janra yoia iki: “Mionparanan ikinra en ichabires shinanna iki, jatfbi atipana Ibo Diossé, israelitabaonra ja senenhabekonti joi min jato betan aká moa jene- kana iki, mia jainxon yoina menoxonti- bora moa ras akana iki, jainxonra min ikon profetabo espadanin jato retékana

iki. Eabichoresa banéke, jatianra retonoxon ea benakanai”, akin.

¹¹ Jatianra Ibon yoia iki: “Jeman pikotax, ebebon manan maxkaten chankátanwe” akin. Jatianbira Ibobi winota iki, niwe koshiribira bea iki, janra manan shakona iki, Ibo bebonra shankabo toeta iki, ikaxbira Ibo ja niwenko yamaa iki. Ja niwe bea pekáora niwanaa iki; ikaxbira Ibo ja niwanhin iamaribaa iki.

¹² Ja niwan pekáora chii ika iki; ikaxbira Ibo ja chiiain iamaa iki. Ikaxbi chii pekáo ninkatara kestenmashaman jakonshoko xoín ika iki.

¹³ Ja ninkatata, Elías jawen perakootinin bepota iki, jatianra pikotax, ja kini xemakainbi itoshia iki. Jainxonra jabi akí ikai joi ninkata iki: “¿Jaweki min jain akai, Elías?” akin akaitian.

¹⁴ Janra yoia iki: “Mionparanan ikinra, en ichabires shinanna iki, jatíbi atipana Ibo Diossé, israelitabaonra miibetan ja senenhabe konti joi jenexon jainxon mia yoia menoxontibo ras akana iki, min profetabora espadanin retekana iki. Eabichora baneta iki, jaskara ikenra ea retenoxon benakanai”, akin.

¹⁵ Jatianra Ibon yoia iki: “Jan mia joatoniribi banetax, ja Damascoainoa tsoa jonibi jain jaama mananhin katanwe. Kaxon, Siriain apo iti Hazael imatanwe,

¹⁶ Nimsinin baba Jehúra, Israel apo iti min janeti iki; jainxonra Safatnin bake Eliseo, Abelmehola jemamea, min toan ikon profeta iti min janeti iki.

¹⁷ Jaskáxonra jaweratoki Hazaelnin retekasa jabatai, jara Jehúkan reteti iki, jatian jaweratoki ja Jehúkan retekasa jabatai, jara Eliseonin reteti iki.

¹⁸ Jaskara ikenbira, dios Baal bebon chirankooyamabo itan ja betsó ayamaabo, kanchis waranka joni, reteyamakin Israelhain en jato jamati iki”, akin.

Eliseo kenakaata

¹⁹ Jainoax kaxonra Elíasnin, Eliseo nokoa iki, mai karanbei iitaitian. Eliseo

bebonra iká iki ja teemati aká rabé chonka chosko waka benebo, rabébo kataxa kaai, chinitainoara janbi teemai iká iki. Jainoara Elíasnin, ochómakainxon ja Eliseo jawen perakootinin rakobaina iki.

²⁰ Jatianbira waka benebo jenebaini, Elías chibani ishtoi kaxon nokoxon yoia iki: —Ea manawe, enpari nokon anibo eara kaai akin en betsó abatanon, jatianra mia chibani ea mibé kati iki —akin. Jatianra Elíasnin yoia iki: —Miara kati atipanke, ikaxbi ja en mia akára min shinanti jake —akin.

²¹ Eliseoninra, Elías potabaini kaxon, rabé waka bene bia iki, bixon retonoxon kaxkepakea iki, jainxonra jan manexai jiwini nami xoixon jawen chonka westíora joni pimaa iki. Jato jaskaabaini kaaxa, Elías tee akinnai baneta iki.

Acabnin Nabot uva wai bichinna

21 ¹ Jawetio basi winota pekáora Jezreelhainoa joni, jawen jane Nabot, ja Samariainoa apo Acabnin xobo patax uva waia iká iki.

² Wetsa netenra Acabnin Nabot yoia iki: —Min uva wai ea meniwe nokon mai chité inon ixon, jara moa nokon xobo patax iki. Jawen toánra wetsa uva wai bebon jakon en mia meniti iki; iamax ja kopí koriki en mia meniti iki —akin.

³ Ikaxbi Nabotnin, Acab yoia iki: —Ja nokon anibaona en bia jawéki, en mia menitira Dios keenyamai —akin.

⁴ Jaskáara Akáb kikinbires onís itan sinata jakonma shinanni jawen xobonko kaa iki, nokon anibaona en bia jawékira en mia meniamai akin Nabotnin aká. Nokotaxa chikéki bekepiax rakata iki, itan pitinbobi keenyamaa iki.

⁵ Jatianra jawen awin Jezabelnin já patax kaxon yokata iki: —¿Jawekeskatiiki mia kikinni onisai, itan min pikáshamai? —akin.

⁶ Jatianra Acabnin yoia iki: —Nabot betanra ea yoyo ike, enra yokáke jawen

uva wai ea maromanon ixon; iamax já keenketian jawen toan wetsa uva wai en meniti. Ikaxbira jan ea menikashamake —akin.

⁷Jatianra jawen awin Jezabelnin yoia iki: —¡Ikaxbi mia ikebetin, ja Israelbo jaskánon ixon jato yoiai! Wenixon pitanwe, moa jakon shinantanwe. ¡Enra Nabotnin uva wai mia bixonai! —akin.

⁸Jatianbira ja ainbaon, Acabnin janenko jato bomatibo kirika wishaa iki, jaskáxonra ja apon sellón apakea iki; jaskáatananra jain Nabot iká jemamea joni koshiboki bomaa iki.

⁹Ja kirikabo jato bomaara iká iki neskata: “Ayunani tsinkínon jato yoiwe, jaskáaxon jonibo bebon Nabot yasánkanwe.

¹⁰Jainxon rabé joni jansoi yoyo iti já bebon yasánkanwe, jaskáaxon Nabotki jakonmakin yoyo imakanwe, ikon riki natonra Dios betan apo jakonmakin yoiwe, iki imakanwe. Japekáora jemankonia pikoxon, wetsanko boxon makanman tsakaan maton reteti iki”, iki iká.

¹¹Jatianra ja Nabotnin jemamea jonibaon, jato ikinai joni koshibaon, itan ja jemamea kikin jonibaon, ja Jezabelnin jato kirika raanxonatonin ati yoiai keská akana iki.

¹²Ayunanti jato yoixonra, jonibo bebon Nabot yasánkana iki.

¹³Jatianra jansoi yoyo inon ixon rabé joni bekana joá iki, jatíbi jonibo bebo-meaxa Nabotki jakonmai yoyo ika iki, ikon riki, Nabothra Dioski itan apoki jakonmai yoyo ika iki, ikira ikana iki. Jatianra jemamea pikóxon makanman tsakaan retekana iki.

¹⁴Ja aká pekáora, Jezabel joi bomakana iki, Nabothra makanman tsakanana moa mawáke iki iká.

¹⁵Jaskara ninkatatianbira Jezabelnin, Acab, yoia iki: —Ja mia maromakashamai iibata, Nabotnin uva wai moa bitanwe. Nabothra yamake, ramara moa mawá iki —akin.

¹⁶Nabot mawata ninkatax, kaxonra, Acabnin, jawen uva wai moa iboakin bia iki.

¹⁷Jatianra Ibon, ja Tisbeainoa Elías yoia iki:

¹⁸“Ramabi ja Samariain jaa Israelbaon apo Acab betan, yoyo itanwe. Ramashokobira ja Nabotnin uva wainko iki, já moa iboakin bii kaa riki.

¹⁹Ja yoitanwe: ‘Tbora neskatai: Nabot retexonra jawen uva wai min bichina iki, jakopira jainxon ochitibaon jawen jimi taxoainxon, min jimiribi taxokanti iki’”, akin.

²⁰Jatianra Elíasnin, ja Acab yoia iki: —¿Nokon rawí ixonbiki min ea nokoa? —akin. Jatianra Elíasnin aká iki: —Jenjén, enra mia nokoke, Ibonra oinke jakon ayamakin, jakonma jawékires min akai.

²¹Jaskara iketianra Ibon yoiwe: Jakonmabires rabinti jan miki raanai, mibébira jatíbi min rarebobo jato keyoai; Israelhain iká jatíbi min chiní bake benbobora jato mawámai.

²²Jaskáxonra, jatíbi min rarebobo en reteti iki, Jeroboam betan Baasakan rarebobo aníkeskaakin, mato jatixonra Israel ochamaa iki, jakopíra ea ikonbi-resi sinata iki.

²³Ja Jezabel yoiira Ibo neskáke: Ja Jezabelra, Jezeel main iká wainkoxon ochitibaon piti iki.

²⁴Ja min rarebo jemameax mawatabora, ochitibaon jato piti iki; jatian ja wainkoniex mawatabora pimis tetébaon jato piti iki —akin aká iki.

²⁵(Tsoabira Acab keska yamaa iki, jara iká iki jawen awin Jezabelnin jaskara ati shinanxona, Ibo bebonxon jakonmabires akai.

²⁶Jatonbi aká diosbo rabixonra jakonmabires jawéki aká iki, amorreobaon akai keskáribira aká iki, jabora israelitaboibakea Ibon jato potaa iki.)

²⁷Jatíbi jaskarabo ninkáxonra, Acabnin jawen chopá noshia iki, jaskáxonra xaxa chopá sawexon ayunana iki.

Ja chopayara oxaa iki, kikinbires onisania iki, moa jaskáwetsatimara shinanna iki.

²⁸ Jatianra Ibon Elías yoia iki:

²⁹ “¿Minki oinna Acab ebebonmeax namanbirestonin shinanmeeta? Já shinanmeeketianra, japariketian jawen rarebobo en masá tenemayamai, ikaxbira jawen bake apo iketian en masá temati iki”, akin aká iki.

**Acab jaareskanti profeta
Micaíasnin yoia**

(2 Cr. 8.1-34)

22 ¹ Kimisha baritia kamanra, Siriobo betan israelitabo reteananyamakana iki.

² Ikaxbi ja kimisha baritia itinra, Judáino apo, Josafat, Israelbaon apo Acab oinni kaa iki.

³ Jatianra Israelbaon apon, jawen joni koshibo yoia iki: —Matonra moa onanke, ja Galaadhainoa Ramot jemara noa israelitabaona iki. Jatian, ¿Jawekopíki non jawebi ayamai Sirio apon iboa ikenbi biribanoxon? —akin.

⁴ Jatianra ja Josafat yokata iki: —¿Galaadhain iká, Ramot jeman iká sontáro betan reteanani ea kaitianki, mia ebé katín kenti iki? —akin. Jaskáara Josafatnin yoia iki: —Ea ikaitianra ja nokon sontárobo, itan nokon kabayoribi moa miibetan iki, jainoax min sontáro betanribi iki.

⁵ Ikaxbi kaamatianbi Ibon keenrin ixon onanoxonpari yokáwe —akin.

⁶ Jatianra ja Israelbaon apo Acabnin, ikonma profetabo jato tsinkia iki, chosko pachara ibirakana iki, jainxonra jato yokata iki: —¿Noaki iti iki, ja Galaadhainoa Ramothain iká sontárobo betan reteanani? —akin. Jatianra jabaon yoia iki: —Reteanankanwe, Ibon amaara min jatoaresti iki —akin.

⁷ Ikaxbi Judá mainmea apo Josafatkan jato yokata iki: —¿Nenoki wetsa Ibon profetabo yamaa, jaribi non onanoxon yokáti? —akin.

⁸ Israelbaon apo Acabninra, apo Josafat yoia iki: —Westíoraparira jake, já meranxon onannoxon Ibo non yokáti. Jara Imlakan bake Micaías iki. Ikaxbira en omisai, jawetianbira jakon jawéki ea jan yoiamai, jakonma jawékiboresa ea yoiai —akin. Ikaxbira Josafatnin yoia iki: —Jaskara yoiamawe —akin.

⁹ Jatianbira Israelbaon apo Acabnin, westíora sontárobaon koshi oficial kenaxon, yoia iki: —¿Imlakan bake Micaías, ishton jonon yoiwe! —akin.

¹⁰ Jatianra ja Israelbaon apo Acab betan ja Judábaon apo Josafat, reteanani jan panáti saweax, ja Samariain jikiti plaza ikainko apo iti yakátinin yakábekona iká iki, jatíbi ikonma profetabaonra rama iti joi bia iki.

¹¹ Quenaanákan bake Sedequíassenra, yami waka machan keska jaweti aká iki, jatianra saí ika iki: “¿Ibonra neskara yoike: ‘Nato machanbaonra kikinhakín jato keyoai kaman siriobo min jato reteti iki!’ ” ikibo.

¹² Jatíbi ikonma profetabaonra, ja apo jaskáakinbires yoikana iki: “Galaadhainoa Ramot jemanko iká sontárobo betan reteanankanwe, Ibon amaara maton jato jatoaresti iki”, akin.

¹³ Ja joi boai joni Acabnin raantonra, Micaías kenai kaxon yoia iki: —Jatíbi ikonma profetabaonra, jatixonbishaman, apo jakonhakín yoikanke. Jaskara ikenra, en mia yokatai jatíbi jabo iká keskáribii jakonni mia yoyo iti, min yoia joi jakonribi inon ikax —akin.

¹⁴ Jatianra Micaíasnin yoia iki: —¿Ibon janenkora en ikon yoiai, ja ati Ibon ea yoiaresa en yoiti iki! —akin.

¹⁵ Japekáora Micaías apo Acab betan yoyo iki kaa iki, nokóketianra ja apon yokata iki: —Micaías, ¿Noaki iti iki Galaadhain iká Ramot jemankonia sontárobo betan reteanani? —akin. Jatian Micaíasnin yoia iki: —Jato peowe, minra jatoaresti iki, Ibon mia amaara min jatoaresti iki —akin.

¹⁶ Ikaxbi Acabnin yoia iki: —¿Jawetiakinki en mia yoiti iki, Ibon janenko onantiakin min ea ikonshamanres yoinon ixon? —akin.

¹⁷ Jatian Micaíasnin yoia iki:

“Jatíbi israelitabora en oinke, mananbotiibi janbisa, pastoroma carnerobo keská.

Jatianra ea Ibon yoia iki:

‘Jabora ibooma iki;

jakonnax jakiribi jaton xobonko moa bobatankanon’ ”, akin.

¹⁸ Jatianra Acabnin, Josafat yoia iki:

—¿Miaki en yoiamaa iki, nato joninra jawetianbi ea jakon jawékibo yoiamai, jakonma jawékiboresa ea yoiai ixon? —akin.

¹⁹ Micaíasnin yoiribia iki: —Jaskáakin min yoia kopí, Ibon yoia ninkáwe: Jawen ani yakatinin yakatara en Ibo oinna iki, jainoax naikanmea jatíbi ángel sontárobora jawen mekayao itan jawen mexkao já patax charókana iká iki.

²⁰ Jatianra jábo Ibon yokata iki, tsoamein paranshamanxon Acab shinanmai kati iki, Galaadhinoa iká Ramot jemankonia sontáro betan reteanankin jato peonon ixon itan jainoax mawati kanon ixon. Jatíribibaon westíora jawéki yoiketianra, jatian wetsabaonbiribi wetsa jawéki yoia iki.

²¹ Ikaxbi westíora jakonma shinanra Ibo bebon kaax, en abátanon parankin iki iká iki. Jatianra Ibon yokata iki, jawekeskaxonki min ati iki,

²² Jatianra ja shinanman yoia iki, Acabnin jatíbi ikonma profetabo meranra jato jansomai shinan ea iti iki, Jatianra Ibon yoia iki, jaskáaxon min paranti iketian, moa atanwe, minra ati iki.

²³ Jaskara ixonra rama moa min onanke, jatíbi ja min, ikonma profetabora, Ibonbi ja janso shinanman jato paranti imake, jatianra jainres mia moa mawáti jake —akinra aká iki.

²⁴ Jatianra Quenaanánin bake Sedequíassen, Micaías nokobainxon

westíoraakin tantash axon, yoia iki: —¿Jan mia yoyo ati Ibon shinanki eiba-keax pikotax jawerano kaa? —akin.

²⁵ Jatianra Micaíasnin yoia iki: —Chitébotiibi joneti kawanhatanai netera min onannoxiki, jaweranoki kaa ixon —akin.

²⁶ Jatianra Israelbaon apo Acabnin jaskara ati jato yoia iki: —¿Ja Micaías yatanxon ja jemamea koshi Amón bebon itan nokon joni koshi Joás bebon boxonra maton presoati iki!

²⁷ Amón itan Joás yoikanwe, enra yoiai cárcel meran akanon ixon, jaskáxon ichamashoko piti, itan ichamashoko onpax menixon masá tenemakanwe, jatíbi jakonbires itan jiriapari ea joai kaman —akin.

²⁸ Micaíasninra tekibainkin yoiribia iki:

“jatíbi jakonbires isinama itan rakéyamai jakiribi mia jóára, emeranxon mia Ibon yoyo akama iti iki” , akinbo.

²⁹ Jatianra Acab betan Josafat jaton sontároboya, Galaadhain iká Ramot jemankonia sirio sontárobo betan moa reteanani bokana iki.

³⁰ Ikaxbira kaamatianbi Israelbaon apon Josafat yoia iki: —Onankanaketianra wetsa chopasaweax ea reteanani kaai, jatianra min nokon chopasaweti iki —akin. Jaskataxa Israelbaon apo Acab, wetsa chopasaweax onantimatax moa reteanani kaa iki.

³¹ Ikaxbi Siriainoa aponra, carromeax reteanani jawen kimisha chonka rabé sontárobaon koshi capitánbo jato yoia iki, Israelbaon apoma iketian tsobébi reteanantima.

³² Jatianra ja carromea sontarobaon koshi capitánbaon, Josafat oinxon shinankana iki, jara Israelbaon apo Acab iki ixon, jatskákinra moa rete-noon katekana iki. Jatianra Josafat akinkanon ikax saí ika iki,

³³ Jatianra oinkana Israelbaon apoma iketian, moa chibankin jenekana iki.

³⁴Ikaxbi westíora sirio sontároninra, ja ati shinanxonmabi pia potaa kaxon, Israelbaon apo Acab ja mawátiaishaman jan panati sawea naxaranbi pian tsakaa iki. Jatianra jan carro boai joni yoia iki: —Moa banéwe, reteanantiainoa ea moa pikowe, eara kikinbiresakin tsakakanke —akin.

³⁵Ja netera ikonbiresi reteanankana iki, jatianra ja apo Acab, Siriobo betan reteanankin jawen carro napo chankanxon tewankana iká iki. Ikaxbira ja yantánbi moa mawata iki, ja tsakakanainoax jimi jokonaira, ja carro napo baita iki.

³⁶Jatian moa bari jikiketianra, sontáro joyotabaon ninkata iki: “Westíorabo jaton jeman, itan jaton main moa botankanwe,

³⁷moara apo Acab mawáke!” iki ikanaitian. Jatianra ja apo Acab mawata Samariain bokana iki, jainra miinkana iki.

³⁸Japekáora Samariain ianshokon ja carro chokakana iki, jainra tsini ainbobo nashiai iká iki, ochítibaonra Acabnin jimi taxoa iki, ja Ibon jaskati yoia keskára iká iki.

³⁹Acab jaskara winota joi, jainoax jatíbi jan akábo itan jawen marfil xobo, jainoax jan aká jemabo, jabora Israel apobo jaskara ikana yoiai kirikain wishakana iki.

⁴⁰Ja Acab mawata pekáora, jawen bake Ocozías, jawen toan apo jikixon jato ikinna iki.

2 REYES

Apobo yoi iká, rabé itin wishaa kirika

Elías naikan kaa

2¹Elías naikan Ibon ja nete mayá-niwe meranxon boti iketianra, Elías betan Eliseo Gilgalhainoax pikota iki.

²Jatianra Elíasnin Eliseo yoia iki: —Mia nenobi banéwe, Ibonra ea Betelhain raanai —akin. Ikaxbira Eliseonin yoia iki: —Ibon janenko itan mia kopira en ikon yoiái, enra miabicho imati atipanyamake —akin. Jaskataxa Betelhain kabékona iki.

³Ikaxbira ja Betelhain jaa ikon profetabaon, ja Eliseo bechii jokonxon yoikana iki: —¿Minki moa onanna, ja rama min maestro mia Ibon bichinnai? —akin. Jatianra Eliseonin jato aká iki: —Jenjén, moara en onanke, ikaxbi maton jawebi yoiamakanwe —akin.

⁴Japekáora Elíasnin, Eliseo yoia iki: —Nenobi banéwe, Ibonra Jericóain ea raanai —akin. Ikaxbira Eliseonin yoia iki: —Ibon janenko itan mia kopira en ikon yoiái, enra miabicho raanyamai —akin. Jatianra Jericóain kabékona iki.

⁵Jericóain jaa ikon profetabora, Eliseo bechii jokonkana iki, jatianra yoikana iki: —¿Minki moa onanna, ja rama min maestro mia Ibon bichinai? —akin. Jatianra Eliseonin jato yoia iki: —Jenjén, moara en onanke, ikaxbi maton jawebi yoiamakanwe —akin.

⁶Jatianra Elíasnin yoia iki: —Nenobi banéwe, Ibonra Jordán paron ea raanai —akin. Jaskáara Eliseonin yoia iki: —Ibon janenko itan mia kopira en ikon

yoiái, enra miabicho imati atipanyamake —akin. Jatianra moa kabékona iki.

⁷Ikaxbira pichika chonka Jericóainoan ikon profetabo nokotaxbi, jato pekáo jawetio ochóres tsasitoshikana iki, jatianra Elías betan Eliseobiribi, Jordán paro kexabi banékana iki.

⁸Jatianra Elíasnin, jawen perakootinin xeixon jan jene rishkia iki, jaskáara ja jene chopetax oken ibékona iki, jaskáketianra mai manxaman ikai keskati ja paron shitábekona iki.

⁹Moa shitáxonra Elíasnin, Eliseo yoia iki: —Ea miibakeax ochotamabi yoiwe, en mia jawe axontininki mia keenti iki —akin. Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ea keenai riki, min toan ea Ibon kikin profeta Israelhain itin —akin.

¹⁰Jatianra Elíasnin yoia iki: —Ikonbires atikoma jawékira min ea yokáke. Ikaxbi, ja ea Diossen boaitianbi jain ixon oinxonra, nato min ea yokata min biti iki. Ikaxbi ea oinyamaxonra min bitima iki —akin.

¹¹Jabo kaai, yoyo ikainaitianra, ishtonbires chiibires carro pikota iki, chibires kabayobaon niniairibi, jatianra ja ikon profeta rabé moa potaananbekona iki. Jatianra Elías naikan kaai mayaniwen keyata iki.

¹²Kaai oinnaxa Eliseo saí ika iki: “¡Nokon papá, nokon papá, miara Israelbaon kikin koshi sontárobo tsamata kská iká iki!” iki. Japekáora Eliseonin, moa Elías oinwetsayamaa iki. Jatianra Eliseonin jawen chopa bixon, oniskin noshia iki.

Elías keyata.

Elíasnin toan Eliseon tee chibana

¹³ Jaskata pekáora Elíasnin perakooti pakebaina bia iki, jainoaxa Jordánhin jakiribi kaa iki, jatianra ja paro kexa jainpari baneta iki.

¹⁴ Jainxonra ja perakootinin jene rishkii saí ika iki: “¿Iboki jawerano iki, ja Elíasnin Dios?” iki. Ja jene rishkiatianbira, ja jenebi chopetax oken ibékona napo, Eliseonin paro shitaa iki.

¹⁵ Ja oinxonra, já bebon iká Jericóaino ikon profetabaon, yoia iki: “¡Ramara Elíasnin shinan Eliseo meran iki!” akin. Jatianra ja bechii beax, já bebon beoxon,

¹⁶ yoikana iki: —Oinwe, noa min yonotibo xaranra, pichika chonka koshi shinanya jonibo jake. Min maestro benatankanon ixon jato raanwe, Diossen shinanman nokoxon jawerato manan maxkaten, iamax mai teshanpain boxon potaaresa inake —akin. Ikaxbira jan yoia iki: —Iamarake, matonra tsoabi raantima iki —akin.

¹⁷ Jaskara ikenbira, jabaon ayorakin teaxon, senentiainbi, ja pichika chonka joni raankana iki, boxonra jabaon kimisha nete kaman Elías benakana iki, ikaxbi nokoyamakana iki.

¹⁸ Jatianra Jericóain jakiribi bokana iki, ja Eliseo jain baneta ikáinko,

jatianra jato yoia iki: —Mato kayamanon ixonra en moa mato yoia iki —akin.

**Jericó jene jokonai
Eliseonin kerásma imaa**

¹⁹ Ja Jericó jemamea westíora joninra Eliseo yoia iki: —Oinwe, nato jemara jakon iki, ja min oinna keská, ikaxbi jene jokonaira jakonma iki, itan nato mainra jawebi xoxoyamai —akin.

²⁰ Jaskáketianra Eliseonin jato yoia iki: —Bená tazonman axon ea tashi bexonkanwe —akin. Ja tazón boxonkanatianbira,

²¹ jainoax jene jokonainko Eliseo kaa iki, jainra tashi reoa iki, ja akira neskata iki: —Ibonra yoiai: ‘Nato onpaxa en moa kerásma imake, moara jawetianbi mawákantima iki, main jawebi xoxoyamaira moa yamai’ iki ixon —akin jato aká iki.

²² Jaskaátianbira onpax jakon iká iki, ja Eliseonin jaskara iti yoia keská.

Bakeranonbo Eliseoki shiroa

²³ Japekáora Eliseo moa Betelhain kaa iki. Ja bain mapeti kaatianra, westíora tsamá ja jemamea bakebo jokona iki, jatianra jaki shiroi peokooxon, saí akana iki; “¡Mapéwe mankó, mapéwe mankó!” akin.

²⁴ Jatianra Eliseonin jatoki bechia-kexon jato oinna iki, jaskáxonra Ibon janenko jato jakonmakin shinaxona iki. Jatianbira, manish meranoax jatoki rabé oso pikóxon, ja chosko chonka rabé bakeranon, beshéakin jato jaxkayona iki.

²⁵ Japekáora Eliseo, Carmelo mananman kaa iki, jainoaxa Samariain jakiribi kaa iki.

Eliseonin Sunem ainbo akinna

4 ⁸ Wetsa nete Eliseo Sunem jeman winotaitianra, jain jaa kikin ainbaon, jaiba pii kanon ixon, kenakin tea iki. Jatianra jain winotaitiibi, Eliseonin jain piá iki.

⁹ Jatianra ja ainbaon jawen bene yoia iki: —Oinwe, nato jonira neno winotaitiibi noa oinni noiba nokotai, jara Diossen jakon profeta iki.

¹⁰ Jaskara iken xobo pekaten jawenabiribi iti, westíora chité axonon awé. Jaskáaxon jan oxati axonon awe, westíora mesa, westíora silla, westíora lámparara non jain axonti iki. Jatianra noiba merati joaxtiibi, jain iti iki —akin. Jaskara shinanxonra axonkana iki.

¹¹ Jatian jain nokotax ja chitéain oxai banéxonra,

¹² jawen yonoti Giezi yoia iki: —Ja sunamita ainbo kenawe —akin. Jatianra ja yonotinin ja ainbo kenaa iki, moa já bebon iketianra, Eliseonin jawen yonoti yoia iki:

¹³ —Akonkin noibaxon noa akinira ikoni mia noa kopí teeke, jaweki mia non axonti iki; mia akinnon ikax apo betan iamax sontárobaon koshi betan noa yoyo itinki mia keenti iki, akin awé —aka iki. Jatianra ja ainbaon yoia iki: —Eara, neno nokon kaibo betan jakonbires iki —akin.

¹⁴ Jatianra Eliseon Giezi yokata iki: —Jaskara ikenki ¿Ja ainbo kopí, non jawe ati iki? —akin. Jaskáketianra Giezin aká iki: —Enra onanyamake, jara bakeoma iki, itan jawen benera yosishoko iki —akin.

¹⁵ Jatianra Eliseon yoia iki: —Ja ainbo kenatanwe —akin. Jaskáa kaxonra ja yonotinin ainbo kenaa iki, jatianra joax ja ainbo xepotaiin chankatina iki.

¹⁶ Jatianra Eliseonin yoia iki: —Wetsa baritia joaitonra, nato neteboribi mia westíora benbo bake ikoya ino-xiki —akin. Jatian ainbaon neskáa iki: —Iamarake, nokon ibó, westíora Diossen joninra jawen yonoti ainbo paranti yamake —akin.

¹⁷ Jatianra Eliseon yoia keskati, ja ainbo tootax, ja wetsa baritia itin benbo bake pikota iki.

¹⁸ Jatianra ja bake ania iki. Wetsa netera jawen papa bimi tsekaibo betan iketian onni kaax,

¹⁹sion iki peokoota iki: —¡Jawe iredai-panon, nokon mapo! ¡Nokon maponra ea chexai! —iki. Jatianra jawen papan westíora yonoti yoia iki: —Nato bake jawen titaiba botanwe —akin.

²⁰Ja yonotininra bake bixon, jawen titaiba boá iki, jara jawen titan bariapan kaman toaa iki. Jatianra ja bake mawata iki.

²¹Jaskákietianra ja ainbaon ja profeta Eliseonin chité bochiki ikain boxon ja oxainko rakantaanan, pikókin xepoti xepobaina iki.

²²Jainxonra jawen bene kenamaa joketian, yoia iki: —Min yonoti westíora burro awinya ea raanxonwe, ea profeta Eliseo betan yoyo iki kanon. Ea ishton joríbatira jake —akin.

²³Jaskákietianra jawen benen yoia iki: —¿Jawe kopiki min ramabi oinni kaai? Oxe pikota benáma riki, itan sábadó netemaribi riki —akin. Jaskáara ainbaon yoia iki: —Jara jawemabi iki, jaskara shinanyamawe —akin.

²⁴Jaskáaxonra ja burro awinin peyaka-ti jato benxoamaxon, jawen yonoti yoia iki: —Moa kanonkawé. En mia yoiamabi, ea tsasikinyamawe —akin aká iki.

²⁵Jaskataxa ja ainbo, profeta Eliseo ikainko carmelo mananman nokota iki. Ochokeabi joai oinxonra, jawen yonoti Giezi yoia iki: —Oinwe, sunemhainoa ainbo riki.

²⁶Ishto kaxon jowé atanwe, jáki jawekeska iki, yokátanwe, jawen bene betan jawen bakeki jawekeska iki ixonribi yokátanwe —akin. Ja yonotinin kaxon yokatara, eara jakon iki, iká iki.

²⁷Jatianra Eliseo jain iká mananman nokóxon, jawen taenko ikota iki. Jaskáaketian moa jenemaira Giezi kaa iki, ikaxbira Eliseonin yoia iki: —Nato ainbo oinreswe, akonbireskin masá shinanni riki, ramakamanbira Ibon, jaweki winotai ixon ea yoiamá iki —akin.

²⁸Jatianra ainbaon yoia iki: —Ibó, ¿Benbo bakeya ikaskinki en mia yokata

iki? ¿Ea paranyamawe, akinki en min yokatama iki? —akin.

²⁹Jatianra Eliseonin, Giezi yoia iki: —Benxokaawe, nokon bastón biwé, moa jawen xobon katanwe. Kakin tsoa inonbi nokoxon, yoyo ayamawe, tson inonbi mia yoyo aka kewinyamatanwe. Jain nokoxonra nokon bastón ja baken bemanain min rakanti iki —akin. Jaskaara ja bastón biax moa ishto kaa iki.

³⁰Jatianra ja baken titan Eliseo yoia iki: —Ibon janenko itan mia kopira en ikon yoiai, nenoaxa miaoma ea kayamai —akin. Jatianra Eliseo ja ainbo betan kaa iki.

³¹Jabo kaai kamanra Giezi, japari rekenkainxon, ja bake bastón berakana iki, ikaxbira ja bake jawekeskataxbi jiriamáa iki; jaskara iketianra Eliseo bechixon Giezinin yoia iki: —Ja jaskáati min ea yoia en akábira, ja bake jawebi koshiamai —akin.

³²Jatianra Eliseonin ja xobon jikixon oinna ja bake moa mawata iká iki, jawen oxatiain rakatara iká iki.

³³Jatianra ja chité chichó jikixon, xepoti xepoxon Ibo orana iki. Jainra ja bake betanbicho chichó iká iki.

³⁴Jatianra oxatiain mapetax ja baken perakaa iki, jawen kexa, jawen bero, jawen mekenra, ja bake ponte aká iki, ja baken yorara jawenaki kataxa iki. Jatianra ja baken yora xanai peokoota iki.

³⁵Jatianra Eliseo wenitax ja xobo napo oken kawanbekona iki; japekáora jakiribi ja oxatiain mapéxon ja baken yora jawen yoraki bitaxibia iki. Jatianbira kanchisi jatishan ixon, ja baken jawen bero chopea iki.

³⁶Eliseoninra, Giezi kenaxon yoia iki: —Ja baken tita kenawe —akin. Jatianra ja ainbo Eliseoiba joketian, yoia iki: —Natora min bake iki —akin.

³⁷Jaskáara ochómakainax ja ainbo, Eliseo naman menkota iki; jaskata pekáora jawen bake biax ja xobomeax pikókaina iki.

**Eliseonin Lepra isinya
Naamán benxoa**

5¹ Westíora jonira iká iki, jawen jane Naamán, jara iká iki Siriainoa apon sontárobaon joni koshi. Já kopiresa Ibon amaa reteanankin Siriabaon jatoaresa iki. Jaskara kopíra, ikoni jaon keenxon jakonhakin apon jakon jawékibo axonai iká iki. Ikaxbira ja koshi joni iká iki lepra isinya.

²Wetsatian israelitabo betan reteanani boxonra, Siriobaon westíora xontako yatanxon bokana iki, jara Naamánman awinin yonoti iká iki.

³Ja xontakoninra jawen ibo ainbo yoia iki: —Ja Samariain iká, ikon profeta benxoanon ixon yokati kaaxa nokon ibo jawen lepra isin benxoti iki —akin.

⁴Jaskáakin ja sontakonin yoiara, Naamánman jawen apo kaxon yoia iki.

⁵Jatianra Siria apon yoia iki: —Jakon riki, katanwe, en kirika wishaxon Israelbaon apoki raanbanon —akin. Jatianra jawen yonotiboya jawen carron Naamán kaa iki. Kakinra bia iki ja bonoxon, kimisha chonka waranka plata koríki, sokota waranka oro, itan chonka chopá kexé,

⁶jainxonribira boa iki, ja Israelhainoa apo bomanoxon, kirika wishá neskati iká: “Nato kirika wishá bixonra min onanti iki, nokon sontárobaon koshi Naamán en miiba raanai, jawen lepra isin min benxoanon ixon”, iki iká.

⁷Ja kirika wishá bixon yoyo axonra, masá shinanai onanti ikin, Israelbaon apon jawen chopá noshia iki, jainxon yoia iki: —¿Eaki Dios iki, jato jamai itan jato mawámai, jan nato joni eki raanon, jawen lepra isin en benxoanon ixon? ¿Akonkin shinaxon, oinkanwe, jaskáaxon ebetan reteananti benai riki! —iki.

⁸Ja kirika wishá bixon apon jawen chopá noshia ninkáxonra, profeta Eliseonin yoitankanon ixon jato raana

iki: “¿Jaweatiki min chopá noshia? Ja joni ea oinni jobanon, jatianra westíora profetara Israelhain jake ixon onanti iki”, akin.

⁹Naamánra kaa iki, jawen carroya, jawen kabayoboya kaaxa, Eliseonin xobo xepotaiin nia iki.

¹⁰Ikaxbira Eliseonin, jawen joi boai jonires raana iki neskáakin yoiti: “Jordán paron kanchisi jene meran jikiax betashitanwe, jatianra lepra isin benxoax min yora moa jakonshaman iti iki”, akin ati.

¹¹Naamánra sinata iki, jaskatira moa kaaí neskati yoyo ika iki: —Enra shinanna iki, ea bii pikóxonra, nixon jawen Ibo Dios ea yokáxonbirai ixon, itan japekáora ja isin ikainko jawen mekenman meexon, ja lepra isin ea benxoabirai ixonribi.

¹²¿Ja Damasco parobo Abana, Farfarki, Israelhainoa parobo winoa bebonbires jakonshamama iki? ¿Jainbo kaax chokitaxki, ea benxoyamakeana iki? —iki. Jaskatira kikinbiresi sinatax moa jainoax kaa iki.

¹³Ikaxbira jawen yonotibaon yoia iki: —Ibó, ja profetanin atikoma jawéki ati yoiamein ¿Min ja ayamakeana iki? Jaskara iken mia yoiai riki, jene meran jikiax mia benxotires —akin.

¹⁴Jaskáakanara Naamán, ja Jordán jenenko kaax kanchisi jikiax pikotax ika iki, ja ikon profetanin jaskáti yoia keskati, jatianra jawen bichi baken yora keskáshoko baneta iki, jaskataxa moa benxoa iki.

¹⁵Jatianra já jabé boaboyabi, Eliseo oinni bokana iki. Já bebon nokóxonra Naamánman yoia iki: —¿Ramara enbi kikinakin onanke, Israelhainbichora ikon Dios jake! Jaskara iken, nato ea min yonotinin jawéki mia menia bixonwe —akin.

¹⁶Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ramabi ea oinna itina Ibon janenkora en ikon yoiai, enra biamai —akin. Jaskáabi menikaskin Naamánman teabira, Eliseonin biamaa iki.

¹⁷ Jatianra Naamánman yoia iki: —Jaskara iketian nato Israel mai, rabé burron papiti senen ea bomawe, nato min yonotininra jakiribi wetsa diosbo yoinabo menikin keyokin menoxontima iki, itan yoinaboribi retexon menitima iki, Ibo bichoresa en meniti iki.

¹⁸ Westíora jawéki akaitianres ea shinanxonyamanon ixonra, Ibo Dios en yokatai: Ja nokon apo ikonma dios Rimón rabii kaax, nokon ponyanki koshiax chirankooketianra, earibi ja ani xobonko chirankooti iki, jaskatai kopí Ibon ea ja shinanxontima —akin.

¹⁹ Jatianra Eliseonin yoia iki: —Jawe iamai jakonbires katanwe —akin. Naamánra moa jainoax kaa iki. Kakinra mai boa iki. Jawetio ochó moa kake-tianra,

²⁰ ja Eliseonin yonoti Giezinin shinanna iki: “Nokon ibonra, ja sirio joni Naamánman, ja bexona jawéki jawebi bixonyamakin raanke. Ibon janenkora en ikon yoiai, ishto kaxonra en chibani kaai, jaweki jaibakea en biti iki ixonra en oinni kaai”, iki ixon.

²¹ Jatianra Giezi Naamán chibani kaa iki; já pekáo kaaitian oinnaxa, ja bii jawen carromeax paketa iki, jatianra yokata iki: —¿Jakonma jawékiki winota? —akin.

²² Jatianra Giezinin aká iki: —Ikama, jawebira ikáma iki. Nokon ibonra mia yoiti ea raanke, rabé bakeranon ikon profetara Efraín mananmameax joke, jaskákinra min meninon ixon mia yokatai, kimisha waranka plata koríki, jainoax rabé chopá kexé moa sawetires —akin aká iki.

²³ Jatianra Naamánman yoia iki: —Nato sokota waranka plata koríki biwé —akin. Naamánmanra binon ixon teaa iki, rabé saconra rabé chopá kexé betan niaxonra iki, jaskáaxonra jawen yonoti rabé menia iki, ja Giezi boxoni jabé kanon ixon.

²⁴ Mai keyá ikain nokóxonra, ja yonotibaon boai koríki bixon Giezinin, jawen

xobon benxoa iki, jainxonra moa jato raana iki.

²⁵ Japekaora jawen ibo Eliseo bebon kaa iki, jatianra yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai Giezi? —akin. —Eara jaweranobi kaama iki —akinra Giezinin aká iki.

²⁶ Ikaxbira Eliseonin yoikin jene-yamaa iki: —Wetsa joni mia bii jawen carromeax paketaitianra shinan meran mibé ea jain iká iki. Ikaxbi ramara jatian koríki itan chopá kexébo bitima iki, olivo waibo, uva waibo, carnerobo, waka benebo, ja yonoti jonibo itan ja yonoti ainbobo marotimatian riki.

²⁷ Jaskara ikenra, Naamánman lepra isin rama miki winotai, itan min chiní bakebora jatíbitian jayá inoxiki —akin. Jatianra Giezi, Eliseoibakeax ochotax, akonbireskin lepra isinman yatana ikax, jawen yora waxmen keská joxoshaman iká iki.

Eliseonin yami toxbámaa

6 ¹ Wetsa netera profetabaon Eliseo yoia iki: —Oinwe, jain noa mibé jaa non itira kikin maxkoshoko iki.

² Jordán paronko noa raanwe, jainoá westíorabaon non westíora jiwi bibatanon, noa jain jati non anon —akin. Jatianra Eliseon jato aká iki: —Botankanwe —akin.

³ Jaskáketianra wetsan aká iki: —Nobé kawépanon —akin. Jatianra jan jato aká iki: —Kikin jakon riki, ea mato betan kabánon —akin.

⁴ Jaskatax Eliseo, jato betan Jordán paro kaman kaa iki, jainoara jiwibo xatekana iki.

⁵ Ikaxbira neskara winota iki, wetsanra jiwi xatekin, yami jene meran raana iki. Jatianra saí ika iki: —¿Jawe ireskiaí, maestró! ¡Ja yamira wetsabaona en bea iki! —iki.

⁶ Jaskataitianra Eliseon yokata iki: —¿Jawerato pontéki paketa? —akin. Jatianra wetsan, nenora kake ixon metoxona iki. Jaskáara Eliseonin jiwi

xatexon ja kaainko potaa, ja yami tox-bata iki.

⁷Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ja yami biwé —akin. Jatianra wetsan ja yami bia iki.

Eliseonin sirio sontárobo yatana

⁸Ja Siriainoa apora iká iki jawen sontároboya, Israel sontárobo betan reteanani, jatianra jawen sontárobaon koshibo betan tsinkíxon jato yoia iki, jainpari boax ikanti jan shinanaibo.

⁹Ikaxbi ja Israelbaon apora Eliseon joi bomaa iki, ja sirio jonibo tsamákana ikáori katima.

¹⁰Jaskáxonra ja Israelbaon apon, ja profetanin jain kati yoiainko jawen sontárobo jato raana iki, jaskáaxa ichai koiramekatikanai.

¹¹Jaskara ikenra Siriainoa apo sinata iki, jaskákinra jawen sontárobaon koshibo kenaxon, jato yoia iki: —¡Ea yoikanwe tsoa noibakeaki ja Israelbaon apo betan rabetai! —akin.

¹²Jaskákenra westíoratonin yoia iki: —Tsoabira yamake, non apó. Ikaxbi Eliseo, ja Israelhainoa ikon profetaninra, jatíbi mia yoyo ikaibo, Israel apo onanmai, ja min oxatiainoax mia yoyo ikabobira ninkámai —akin.

¹³Jatianra Siriainoa apon jato yoia iki: —Jaweranorin oinkanwe, yatankanon ixon en jonibo raannon —akin. Jatian Dotánhin riki akin akanara,

¹⁴kabáyonin, itan carrobaon kikin icha sontárobo jato raana boax, yamé Dotánhin jokonxon ja jema katekana iki.

¹⁵Nete xabáketianra, Eliseonin yonotinin pikóxon ratéreskin oinna iki, sontárobo kabáyonin ikábaon, reteananti carron ikábaon ja jema katea; jatianra kaxon Eliseo yoia iki: —Jatian ramakan, maestró, ¿Nonki jaweati iki? —akin.

¹⁶Jatianra Eliseonin yoia iki: —Raké-yamawe, ja nobé ikábora bebonbires icha ikanai, jato betan iká winoabires —akin.

¹⁷Jatianra Eliseonin Ibo orana iki, neskáakin: “Enra mia yokatai Ibó, oinnon ixon jawen bero chopewe”, akin. Jatianra Ibon ja yonoti oinmaa, jan oinna iki, kabayobo sontáro peyakayabo, itan ja reteananti carro chiibiresbo, ja manan bochobires Eliseo kateaketana.

¹⁸Siriobaon moa Dotán jemameabo akí bekanaitianra, Eliseonin Ibo yokákin orana iki: “Enra mia yokatai, nato jonibo jato bencheawe”, akin. Jatianra Ibon ja Eliseonin yokata keskáakin, jato benchea iki.

¹⁹Jatianra Eliseonin ja sirio sontárobo yoia iki: —Natora ja baima iki, natora ja jemamaribi iki. Ea chibankanwe, ja maton benai joniiba en mato bonon —akin. Jaskáaxonra jato Samariain boá iki.

²⁰Jain nokóxonra Eliseonin, neskáakin orana iki. “Ibó, rama jato bero chopexonwe, moa oinkanon ixon”, akin. Jatian jabaon oinnara moa Samaria chichóbi ikana iki.

²¹Jatianra Israelhainoa apon jato oinxon, Eliseo yokata iki: —¿Maestró, jato retepan? —akin.

²²Ikaxbi Eliseonin yoia iki: —Akáma, jato reteyamawe. ¿Miaki min espada betan min pian axon jato yatanson jato retei axea iki? Jato pimawe itan jato xeamawe, jaskáaxon jaton apoiba moa jakiribi jato raanwe —akin.

²³Jaskáara jato ani fiestaaxona iki, jatianra pikana iki, jainxonra xeakana iki, jaskatax raeanankana iki. Japekáora apon moa jato raana iki. Jatianra jaton apoiba moa jakiribi bokana iki. Jatian jainxon peoxonra, Siriobo ja israelitabo mai jato bichinox moa reteanani beyamakana iki.

Eliseo itan ja Siriobaon Samaria katekena

²⁴Jawetio basi winota pekáora, Benadad, Siriainoa apon jatíbi jawen sontárobo tsinkia iki, jaskáax kaxonra, jato betan reteanankin Samaria katekana iki.

²⁵ Jatianribira Samariain ikonbiresi jawékiatinin iti iká iki, jaskara ikenra westíora burro mapón kopí posaka chonka plata koríki iká iki, jatian litro pochinikonhainoax naponbekonra, xotó poibaon kopí pichika plata koríkiribi iká iki. Ja chiké kikin xepó iketianra jaskara iká iki.

²⁶ Wetsa netera, Israelbaon apo Samaria chiké maxkaten winotaitian ainbaon jóo aka iki: —¡Ea akinwe, apó! —akin.

²⁷ Aponra yoia iki: —Ibon mia akin-yamainbiki, ¿En jawe ati iki? ¿Trigo iamaxon uvaki en mia meniti iki?

²⁸ ¿Jaweki mia winota? —akin. Jatianra ainbaon yoia iki: —Nato ainbaonra ea yoike, rama nete ja non piti nokon benbo bake en meniti, jatianra bakish nete jawenabiribi non piti iki, akinra ea ake —akin.

²⁹ Jatianra nokon benbo bake, non yoá axon pike. Wetsa nete xabáketianra ja ainbo en yoia iki, min benbo bake bewé non pinón akin, ikaxbira ja ainbaon jawen bake moa jonea iká iki.

³⁰ Ja ainbaon yoia ninkatata, sinata onanti inon ixon, apon jawen chopabo waxaa iki. Chiké maxkaten iketian joni-baon oinnara xaxa chopá sawéyabi iká iki.

³¹ Jatianra apo neskati yoyo ika iki: “¡Abánon ea akonbireskin Diossen masá tenemakin, nato netebi Safatnin bake Eliseo en texteyamakétian!” iki.

³² Ja netera iká iki israelita joni koshibo betan Eliseo jawen xobonko yoyo iki yakata. Jain jaskákanai kamanra, apon westíora jawen joni jaiba raana iki. Ikaxbi ja apon raana joni nokotamatianbira, Eliseonin ja koshibo yoia iki: —Oinkanwe, retemis ixonra apon westíora joni ea textenon ixon raanke. Ikaxbi netéxon ninkakanwe, jawetianki ja raana joni nokotai ixon, ja nokokétianra xepóti maton xepoti iki, itan já jikinakétian maton tewanti iki, japekáo jawen koshi jokin jamata taróx ikaira moa ninkátibires iki —akin.

³³ Jaskati Eliseo jato betan yoyo iitainbira, ja joi beai joni nokótoshixon yoia iki: —Ja neskara jan kikinbiresi rabinti jawéki noki Ibon raanketianki, ¿Jaweaki ea jan akintinin manáti iki? —akin.

7¹ Jatianra Eliseonin yoia iki: —Ibon joi ninkawe. Ibonra yoiai: ‘Bakish nato horaribira Samariain jikitiainko, kanchis litro trigo harina, westíora plata koriki kopíres maton marokin biti iki, jainoax westíora plata koríkininribira chonka pichika litro cebada harina maton biti iki’ —akin.

² Jatianra ja apobiribishaman tee axonai jonin, ja profeta yoia iki: —Ja nai ventanabo Ibonbi kepenkenbira, ja min yoia jawékibo, jawekeskataxbi jaskara itima iki —akin. Ikaxbira Eliseoninbiribi yoia iki: —Min beronbira min ointi iki, ikaxbira min jabo jawebi pitima iki —akin.

³ Jaskákanai kamanra, ja jeman jikitiaian iká, chosko joni lepra isinyabo, jatobires yoyo iki neskákana iki: —¿Jaweaki mawá manai noa neno yakatarin?

⁴ Jeman jikiaxbira noa mawáti iki, jainra ikonbiresi jawékiatinin iti iki; nenobi yakatataxira noa mawáribiti iki. Siriobaon carpa peotain bonon bokanwe; noa jaweayamakanara noa jati iki; noa retekanara noa mawáti iki —iki ikana iki.

⁵ Jaskatatax moa yametaitian wenitax siriobaon carpa peotaori bokana iki; jatian moa ochómakin oinkanara, tsoabi yama iká iki.

⁶ Jara iká iki, Ibonbi amaa sirio sontá-robaon ninkata, reteananti carrobo, kabáyonin iká sontárobo itan ichabires sontárobo riri ikai eská ninkákana; jatianra siriobaon shinanna iki, Israel aponra, hitita apobo itan egipcio apobo jato kopiáke, noa ati kopi, iki ixon.

⁷ Jaskatira yametaianbi wenitax jabati bokin, jaton carpa peotashokobo, jainoax jaton kabayobo, itan jaton

burrobo potabainkana iki, ja jain iti akanabora mawákashamakin jaskábi potabainkana iki.

⁸Siriobaon campamentonko nokotaxa ja lepra isinya jonibo, westióra jaton carpa peotain jikixon, pixón itan xeaxon akana iki; jainxonra jaton koríki, jaton oro, itan jaton chopabo bixon, wetsanko boxon jonekana iki. Ja aká pekáo jakiribi boaxa, wetsa carpa peotain jikiribikana iki, jainoara jawékibo biríbakana iki, jaskáaxon boxonra joneribikana iki.

⁹Ikaxbi japekáora jatobires yoyo ikana iki: —Nonra jakon jawéki ayamai. Ramara non jakon joi boti nete iki, jaskara ikenbira noa netéreskanke. Bakish kaman noa manatabira, non jakonma aká noa iboamakanti iki. Ja apon xobonko kaxon siriobo jabata non apo keshanara jakon iti iki —iki ikana iki.

¹⁰Jatian boxonra jato koirannai sontá-robo kenaxon yoikana iki: —Siriobaon carpa xobobo ikainkora noa katanke, jainra kikinshaman tsoabi yama ike; tsoabi yoyo ikaira non ninkáyamake. Kabayobo betan burrobo nexakanaboresa ike, jainoax jaton carpa peotabora ja akanakeskabi ike —akin.

¹¹Ja jeman jikitiain koiranaibaonra, jatiandi ja apon xobonko ikábo kenaxon jato yoikana iki.

¹²Jatianra yamé ikenbi apon wenixon, jawen sontarobaon koshibo jato yoia iki: —Siriobaon noa akasai jawéki onantiakin en mato yoibanon. Non jawékiatinin ikín masá teneai onanaxa, jaton carpa peotankoniax boax wetsanko jonékanke, jaton shinan riki nato jemameax noa pikóketian, noa jiriabi yatanax, nato jeman weikanti —akin.

¹³Jatianra wetsa jawen sontárobaon koshin yoia iki: —Jaweti sontáro ja pichika kabayo texeaton jato raanti riki, jatianra jaweki winotai ixon non ointi iki. Jatíbi ja neno baneta israelitabo jaskáshokoti ikaxa, jabo kaax mawákanabi jawemabi iti iki —akin.

¹⁴Jaskáaxonra rabé carro kabáyonin niniaitonin, apon jato raana iki, ja siriobaon carpa peotaboki jawekeska iki ixon ointi.

¹⁵Jabora jan sirio jonibo boá chibanboi kaax Jordán kaman nokókana iki, jatianra jatíbi jan bokana bain oinkana, chopa itan wetsa jawékibo bochobires iká iki, siriobaon jabati boí ishtonkin saa akana. Japekáora jakiribi banéxon apon raanabaon jaskara oinnabo yoikana iki.

¹⁶Jatianbira jonibaon ja siriobaon carpa peotain boxon, jatíbi ja jenekana jawékibo bikana iki. Jatianra ja Ibon yoia keskáshaman, ja kanchis litro trigo harinanin kopí westióra plata koríki senen iká iki; jainoax chonka pichika litro cebada harinara westióra plata koríki seneribi jawen kopí iká iki.

¹⁷Aponra janbiribishaman tee axonai joni yoia iki, ja jemanko jikitiain koirantira yoia iki, ikaxbira ja joni xepótiainoa bitaxkana mawata iki, ja apo ikon profeta betan yoyo iki kaketian yoia keskáshamanra iká iki.

¹⁸Ja profetanin apo yoia keskáshamanra, ja Samariaian jikitiain kanchis litro trigo harina betan chonka pichika litro cebada harina, westióra plata koríkininres marokin biti iká iki.

¹⁹Jatianra sontárobaon koshín, ja ikon profeta yoia iká iki, ja Ibon nai ventanabo kepenkenbira, jaskara winótima iki akin. Jaskábira Eliseoninbi yoia iká iki, min beronbira min oinnoxiki, ikaxbira min jabo piamanoxiki akin.

²⁰Jatianra jaskarashaman winota iki, ja jeman jikiti xepótiainoara bitaxkana mawata iki.

Senentiaibi jaskara iti yoia itan Eliseo mawata

13 [Wetsa netera Eliseonin jawen profeta raana iki, israelita joni Jehú janeya Israel jonibaon apo imati. Japekáora Jehúkan, ja Israel apo Joram betan ja Judá apo Ocozías retea iki.

Japekáo basichaara, Jezabel, ja israelita apo Acabnin awin, Elíasnin ja ikámatianbi jaskatax iti yoia keskáshamani mawata iki. Jainoax ja ikámatianbi jan yoia keskáribira, Jehúkan jatíbi Acabnin rarebobo mawámaa iki. Jehú mawata pekáora, jawen bake Joacaz Israelhain apo iká iki. Jatianra Joacaz mawata pekáora, jawen bake Joás Israelhain apo iká iki.]

¹⁴Eliseora mawátii isina iki, jatianra Israelbaon apo Joás, wetsa nete ja oinni kaa iki, kaxon oinnaxa winia iki, jainxonra ikóxon, yoia iki: —¡Nokon ibó, nokon ibó, miara iká iki Israelbaona, kikin koshi sontárobo tsamata keská! —akin.

¹⁵Jaskáketianra Eliseonin yoia iki: —Kanóti bixon, jaweti pia biwé —akin. Jatianra apon kanóti bixon, jaweti pia bia iki.

¹⁶Jatianra Eliseonin yoia iki: —Westíora pia min potanon benxokawe —akin. Apon ja akai kamanra, Eliseonin, Joazsen meken pekaten jawen meken aká iki,

¹⁷Jainxonra yoia iki: —Bari pikotaio-rikea ventana kepenwe —akin. Jatian Joazsen kepenketianra Eliseonin yoia iki: —Rama, ¡Moa potawe! —akin. Jaskáara Joazsen moa pia potaa iki. Jatianra Eliseo saí ika iki: —¡Ibon jan kishpinti pia riki! ¡Ja jan kishpinti piara siriobo jan jato akai iki! ¡Minra Afec ikainxon jato keyonon kaman, sirio jonibo, jatoaresti iki! —iki.

¹⁸Japekáora Joaz yoia iki: —Ja wetsa piabo biwé —akin. Ja apon moa piabo biketianra, Eliseonin neskáati yoia iki: —Rama jan mai rishkiwe —akin. Joazsenra kimishaakin mai rishkia iki, jaskáaxonra moa jenea iki.

¹⁹Jatianra Eliseonin, jaki sináxon, yoia iki: —Pichikaakin iamaxon sokotaakin mai rishkixonra, siriobo jatoaresxon min jato keyokeanke; ikaxbi ramara kimishakinbichores min jatoaresti iki —akin aká iki.

²⁰Jatianra Eliseo mawáketian, moa miinkana iki. Jainoax baritiatíibira, westíora tsamá moabita yometsobo, jaton main weikatikanai,

²¹wetsa netera jaweti israelitabo, joni mawá miinni iikana iki, jatianra ja yometso jonibo westíora tsamá bekanaitian oinnax, ja Eliseo miinkana kininko mawá wishkobaini moa bokana iki. Ikaxbi ja Eliseonin xaoki tii ikatianbi ja mawá jiriix wentitax moa nia iki.

Asiriobaon Samaria bia

18 [Joaz apo iká pekáora, kanchis wetsa apobo iká iki, jabora Iboki yoitimabo ikax jakonmabo iká iki, jabaonra Israelhain apo ixon jato ikinna iki. Ja kanchis itin ikátonin janera Oseas iká iki, jara Elákan bake iká iki. Moa sokota baritia já Israelhain apo iketianra, Ezequías wetsa pekáokea apo Judáin moa kimisha baritia iká iki, jawen papa iken ja apo Acaz akinni.]

⁹Ezequías apo iká moa chosko baritia iketianra, Elákan bake Oseasbiribi kanchis baritia Israelhain apo iká iki. Jatianra ja Asiriabaon apo Salmanasarnin, Samaria jema katexon jawen sontárobo jato reteanankina iki,

¹⁰ja moa kimisha baritia itíra jato bikana iki. Ezequías apo iká jawen sokota baritia itin, jatianra Oseas Israelhain apo iká moa iskon baritia iká iki, jatianra jatíbi Israel maiabi Samaria jema bikana iki.

¹¹Asiria aponra israelitabo yatanxon, jato Asiriain boá iki, boxonra wetsabo Halahain jato imaa iki, jatíribibora Habor main, Gozán main, Habor paronko jato imaa iki, wetsabora medobaon jemanbo imaa iki.

¹²Jaton Ibo Dioski yoitimaaxa jaskarabo winókana iki, itan jato betan senenhabeconti joibo senenhayamaax, jainoax ja Ibon yonoti Moiséssen ati yoiabo senenhayamai yoitimakana kopí.

**Senaqueribnin jato ramiaxon
Judá mai biti shinanna**

¹³Ezequías apo iká, chonka chosko baritiaya ikenra, Asiriainoa apo Senaqueribnin, ja Judá main iká jemabo, ani makan chikébo axon jakonhakin xoboakanabo ikenbi, jawen sontá-robo betan reteanaxon jato bichinna iki.

¹⁴Jatianra Judáino a apo Ezequíasnin, Asiriabaon apo, Laquissain iketian neskara joi raana iki: “Westíora jawéki jakonmara en benóxon ake. Nokon mainmeax min sontároboya moa pikówe, enra min ea yokatati mia kopiáti iki”, iki iká. Jaskákenra Senaqueribkan, Ezequías, iskon waranka iskon pacha kilo plata betan iskon pacha iskon chonka kilo oron kopiáti yoia iki.

¹⁵Jaskáxonra jatíbi plata ja Ibo rabiti xobonkonía nokoabo itan ja apo iká xobonko iká kikin kopí jawékíbo Ezequíasnin menia iki.

¹⁶Ja netebira Ezequíasnin ja Ibo rabiti xobon xepotibo betan jawen kanobo, janbi oron jato rapomaabo tsekamaxon, ja Asiriainoa apo jato menimaa iki.

¹⁷Japekáora Asiria apo Senaqueribnin jawen kimisha sontárobaon kikin joni koshi jaki koshia raana iki, itan jawen icha sontároboya Ezequías itan jawen sontáro betan reteananti jato raana iki, Laquissainoaxa, Jerusalénhain jato betan reteanani bokana iki. Ja Jerusalénhain nokotaxa, ja jene jokonai patax, itan ja chopa patsákanainko kati bain tсамakana iki.

¹⁸Japekáora pikónon ixon Ezequías kenakana iki, jatianra ja apon xobonkonía joni koshi Heliaquim, ja Hílcíasnin bake, jainoax ja meskó winotabo wishai Sebna, itan ja Asafnin bake Joa ja apon secretario, jaboires jato betan nokoanani pikókana iki.

¹⁹Jainxonra Asiriainoa sontárobaon joni koshín jato yoia iki: —Asiriainoa,

ani apon joi, Ezequías yoikanwe: ‘¿Jawen imaaki tsonbi jaweatima min shinanaí?

²⁰¿Min shinanaki jakonni yoyo ika, jaskatax reteananti onan, itan icha sontároboya ikáx reteanantiain koshi iti keskáribi iki? ¿Tsoki koshiaxki mia eki jakonmatai?

²¹En oinnara Egiptonin akinna mia jaki koshia iki. Jaskara ikaxbira, Egipto tawa beshéakin toea keská iki, jaki koshiketianra, jaton meken bebánkin jato chachiai. Ja Egipto apora jaskara iki, jatíbi jaki koshiaibora jato jaskaai.

²²Maton ea yoiketianra: Noa non Ibo Dioski koshike ixon, ¿Jainxon rabiti ikainbo itan jainxon yoina menotibo Ezequíasnin keyoyamaa iki, jainxonki Judá jonibo betan Jerusalén jonibo, Jerusalénhain iká jainxon yoina menotiainxonbicho rabbitiki jato yoiamaa iki?

²³Nokon ibo Asiria apo betan jaskara ati shinan awé: enra mia rabé waranka kabayo meniai, jan peyakati jonibora min biti iki.

²⁴Minra jawekeskaxonbi, ja Asiriainoa kikinmashoko sontárobaon koshibobi jabámati senenma iki, ¿Jatianki jan peyakati jonibo betan kabayobo Egiptonkonía bitín mia manata?

²⁵Jainxonribi, ¿Min shinanaki Ibo betanma ixon Judá jonibo betan reteanankin jato keyoi ea jóa iki? ¿Janra mato betan reteanankin mato keyoti ea yoia iki!’ Jaskáakin Ezequías yoikanwe —akin.

²⁶Eliaquimman, Sebnánin itan Joabinra, sirioainoa sontárobaon joni koshi yoia iki: —Nonra mia yokatai, arameo join noa yoyo awe, jara non ninkatai. Hebreo join noa yoyo ayamawe, jatíbi ani chiké maxkten iká jonibaonra noa ninkánake —akin.

²⁷Jatianra Asirio sontárobaon koshín jato yoia iki: —Nato neskara joi yoitira Ezequías itan matobicho yoitira Asirio apon ea raanama iki; nato chiké maxkten iká joniboribi yoitira ea

raana iki, jabaonra, maton akai keskaribiakin, jaton poibi pixon itan jaton jisónbi xeakanti iki —akin.

²⁸ Jatianra ja sontárobaon joni koshi, niax hebreobaon join koshín saí ika iki: —Asiria, ani apon mato yoiai ninkakanwe iki:

²⁹ ‘Ezequías paranmayamakanwe; janra en amaa nokon sontárobaon mato akaitian, mato xabaatima iki’.

³⁰ Ezequías riki mato ikonhamakasi mato Iboki koshinon ixon, janra mato yoiai: ‘Ibonra akonkin noa xabaati iki; janra nato jema Asiria apo bimatima iki’, akin.

³¹ Mato jaskáabi ikonhayamakanwe. Jabé moa reteananyamai jakon iti mato yoitira ja Asiria apon ea raana iki, jatianra jan yoia mato yoiti iti iki, westíoraobaonra jawen uva wainkonía itan jawen higo wainkonía jawékiati iki, jainxonra jawenabi pozomea onpax xeati iki.

³² Japekáora maton mai keskáshamainribi mato boti iki, icha trigo wai iká main itan uva waibo ikainko, jara panhaxon itan maton uva xeatiati iki, jara oliva xenia itan mishkinha mai iki. Jatianra jakon jaax mato mawátima iki. Ikaxbi Ezequías ikonhayamakanwe, Ibonra mato kishpinmati iki axonra jan mato paranai.

³³ ¿Ja wetsa jemabaon diossenki Asiria apon koshi ixon jato akaitian jaton mai xabaati atipana iki?

³⁴ ¿Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena, Iva, Samaria, Asiria sontárobaon akaitianki ja jonibaon diosbo jawerano iká iki? ¿Ja diosbaonki ja jonibo jato xabaati atipana iki?

³⁵ ¿Jatíbi ja mainmeabaon jawerato diossenki, Asiria apon jawen koshiaxon akaitian jawen mai xabaati atipana iki? ¿Jaweatiki Ibonra Jerusalén xabaati atipanke ixon maton shinanai? —Jaskarara ja Asiria apon joni koshin yoia iki.

³⁶ Chiké maxkaten iká jonibora netéreskana iki, jawebi yoitima apo Ezequíasnin jato yoia iká iki.

³⁷ Jatianra Eliaquim, ja apon xobonko teetai jonibaon koshi, itan Sebna, ja winotabo kirikain wishai, jainoax Joa, ja apon secretario, jabaonra masá teneai onanti inon ixon jaton chopa noshia iki, jainoaxa Ezequíasbisa bokana iki jatíbi ja Asirio sontárobaon joni koshin yoia joibo yoii.

Judá jonibo Ibon Asiria apoibakea xabaa

(2 Cr. 32.20-23; Is. 37.1-38)

19¹ Jabé teetai kimisha jonira apo Ezequías yoii bokana iki, Asiria joni koshin ja chiké maxkatemea jonibo yoia joira yoikana iki, ja ninkáxonra jawen chopa noshia iki, masá shinanni chexakakinra xaxa chopa sawea iki, jatianra Ibon xobonko kaa iki.

² Jainxonra ja apo iká xobonko teetaibaon joni koshi Eliaquim, itan Sebna, ja joi wishai, jainoax ja iresama sacerdotobo, masá shinankin saweti xaxa chopabo saweyabo, ja Amósnin bake profeta Isaiás betan yoyo iti jato raana iki,

³ apon joi bomaira iká iki: “Ramara noa masá shinantiaín iki, noara masá teneantiaín iki, jainoaxa noa rabintiaínbires iki, noara ja iti nete nokoketian ainbo bakenkasabi koshioa keskábo iki.

⁴ Min Ibo Diossen, moa ninkata ipainon riki, ja sontárobaon koshi Asiria apon yoiti raanara iká iki, jiria Dioski jakonmai yoyo iti, ja yoii ikai joibo janbi ninkáxon jiria Diossen masá tenemapainon riki, min Diossenra moa ninkábirake. Jaskara iken, noa texeabo kopí oranwe”, iki iká.

⁵ Ja Ezequíasnin joi boai jonibora, Isaiás betan yoyo iki bokana iki,

⁶ jaskáakin yoikanara, Isafásnin, neskáakin Ezequías yoiti jato yoia iki: “Neskarara Ibon yoia iki: ‘Asiria apon yonotibo eki jakonmai onsati yoyo ika joiboki rakéyamakanwe.

⁷ Oinwe, ja ninkatax jakiribi jawen main kati joira en ninkámai, jatianra jainoa en jato retemaa mawáti iki’ ”.

⁸ Jaskataitianra Asirio apo jawen sontárobo betan Laquissainoax kaax, Libna jemameabo betan reteanani kaa iki. Jaskara ninkatax Asiria sontárobaon joni koshi Jerusalénhainoax kaa iki, Libnainoax jabé nokoanaira kaa iki.

⁹ Libnainxonra Asiria apon ninkata iki, Etiopía apo Tirhaca, jabé reteanani moa joai. Jakopíra Asiria apon, ja Judáino apo Ezequíaski ja joi boaibo betan jakiribi benaakin joi raana iki,

¹⁰ kirika wishaa bokanatonra neskara yoia iki: “Min Dios, mia jaki koshiatoninra, mia yoiai jawekeskáaxonbi Jerusalén jema en iboakin bitima ixon; ikaxbi já paranmayamakanwe.

¹¹ Minbira moa ninkata iki, ja Asiriaino apoabaon jatfibi ja akasai mainmeabo kikinakin jato keyoabo. ¿Jaskara ikenbiki min xabakaati shinanai?

¹² ¿Nokon rekenbo jatopari iká Asiria apobaon jato keyoaitianki, nato jemabo, ja diosbaon jato kishpinmaa iki: ja Gozán, Harán, Resef; ja Telasarhain jaa jonibo, Bet-edén mainmeaboki jato kishpinma iki?

¹³ Ja Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena, Ivaino apo bora reteanantiainoax moa mawákana iki”, iki iká.

¹⁴ Ja joi boaibaon kirika meniara Ezequíasnin bia iki, jatianra yoyo aka iki. Ja aká pekáora Ibon xobonko kaxon, ja kirika Ibo bebon chopexon,

¹⁵ neskáakin orana iki: “Israelnin Ibo Diossé, min yakátira ángel querubínbaon pekaten iki: miabicho riki jatfibi maibotiibi apobaon Dios; minra nai betan mai jonia iki.

¹⁶ Netéxon ninkáwe Ibó. Min bero chopexon oinwe Ibó, Senaqueribnin eki raana kirika yoyo awe, jatfibi ja joi bora mia jiria Dioski, jakonmai yoyo ikabo iki.

¹⁷ Ikon riki, Ibó Asiria apobaonra jaton mainmea jonibo keyoa iki, itan jaton maiboribi ramia iki,

¹⁸ jainxonra jaton diosbo menokana iki, jabo diosma iketianra akana iki, jiwi iamax makan jonin aká jawékiboresa iká iki. Jakopíra keyokana iki.

¹⁹ Rama non Ibo Diossé, jawen koshiaxon noa akaitian noa xabaawe, jatfibi maibotiibi ikábaon nato mainxon, Ibo, miabichores Dios onankanon ixon”, akin.

²⁰ Jatianra Isaíasnin, Ezequíaski joi raana iki: “Ibo, Israelnin, Diossenra yoiai: ‘Senaquerib Asiria apoki, orankin min ea yokatara en ninkata iki’ ”, ikira Ibo iká iki.

²¹ Asiria apo yoi Ibo iká joibora neskara iki:

“Jerusalén jemara,
westíora xontakonin akai keskákin,
mia osankanai, Senaquerib.
Jerusalénra mia jabatai oinnax
miki shiroi bonketai.

²² ¿Tsoaki min jakonmaa iki itan tsoaki min jakonmanin yoina iki Senaquerib?

¿Tsoki jakonmaiki mia koshín saf
ika iki,
itan tsoaki rabíanan min oinna iki?
¿Israelnin jakon Dioskira mia iká
iki!

²³ Senaquerib, min joi boaibo meranxonra Ibo min jakonmanin yoina iki. Miara neskata iki:

“Tson topontimatii nokon reteananti
carrobaonra,
manan maxkáinbo ea mapeta iki,
Líbano manan kikin keyáinra ea
kaa iki.

Jawen konxán kikin keyá bora en
xatea iki, jawen pino jiwi kikin
metsá bora en reraa iki.

Manan maxkain kikin ikainbora ea
nokota iki,
jawen niibo kikin metsá joa banaa
keská ikainra ea nokota iki, ikira
Senaquerib iká iki.

²⁴ Wetsabaon mainra
chinixon en pozoa iki, jainoara en
onpax xea iki,

- nokon tae napaxen jamáxonra Egipto parobo en tsosinmaa iki'.
- ²⁵ Jatianra Diossen Senaquerib yokata iki: ¿Ikaxbi minki onanyama iki, ea Ibo, jaskara iti shinanxon nato jatíbi jawékibo aká? Moatianbiresa jaskara atibo en shinanna iká iki, jaskara ikenra rama en moa ake; jaskara ikenra jakonhakin aká jemabo min keyoai, ja keyotaton texeabobichores tsamá-tiakinra min akai, Senaquerib.
- ²⁶ Jain jaa yosma jonibora, ikonbiresi raketi itan ikonbiresi rabinni, wainkonia xobi keskábo ikana iki, ramashaman ania xobi paxa keskára ikana iki, xobo pekaten xobi xoxoketian, aniamatianbi bari pikotaiorikeax niwe xana bexon menoa choshia keskára ikanai.
- ²⁷ Diossenra yoia iki: Senaquerib, enra onanke jatíbi mia jain katanax joaibo itan jatíbi min akaibo; jainxonra en onanke mia ikonbiresi eki sinata.
- ²⁸ Jatian mia sinatai itan mia rabbitai onanxonra, min rekinhain meosoti en mia axonai, min kexainra kaaitian mia jan tsasiati en mia axonai, jaskáxonra mia jan joá bainribi en mia raanai”, akinra Diossen aká iki.
- ²⁹ Jatianra Isafásnin Ezequías yoia iki: “Jaskáaxon jaskara iki kaai onan-tira neskara iti iki: nato baritia itan wetsa baritia joaitonra, janbix xoxoa trigobo maton piti iki, ikaxbi ja kimisha baritia itinra matonbi banaxon maton tsekati iki, uva banaxonra, jawen bimibo maton kokoti iki.

- ³⁰ Ja Judáinoa mawatabaon texera, yobín bana keskábo iti iki: jakoni taponax icha bimiai keskábora ikanti iki.
- ³¹ Jaskara ikenra jatíribi texeabo Jerusalénhain banéti iki; jara Sión mananman mawáyamai texeabo jaréspariti yoií iká iki. Jatíbi atipana Iborra, jaskara atin keena iki, akinra Isaíasen Ezequías aká iki.
- ³² Jatianra Isafásen Ezequías yoia iki: Asiria apo yoiira, Ibo neskatai: ‘Jerusalénhainra jikitima iki, westíora piabira potatima iki, yami panatiabora jato betan reteanankantima iki, chiké mapétira westíora tapobi ja katemakin akantima iki.
- ³³ Ja joá bainribira moa jakiribi kati iki; ja jemanra moa jikitima iki. Ea, Ibonra, en jaskara akai yoiaí.
- ³⁴ Nokon yonoti David kopíres itan ea kopíbira nato jema koiranxon, jawen jonibo en xabaati iki’ ”, akinra aká iki.
- ³⁵ Ja yamébira Ibon ángelnin kaxon, pacha posaka chonka pichika waranka sontáro Asiriabo jain ikáinoa jato retea iki, ja nete xabaketianra moa mawá ikana iki.
- ³⁶ Jatianra Senaquerib Asiria apo, jawen sontárobo betan jatíbi jaton carpa peotabo bibaini Níniveain bokana iki.
- ³⁷ Ikaxbi westiara netera, ja rabiti xobonkoxon Senaqueribnin jawen dios Nisroc rabiaitian, Adramelec betan Sarezzer jawen bake rabekan kaxon retea iki, ja akáxa Ararat mainko jabati bokana iki. Japekáora jawen bake Esarhadón, jawen toan apo iká iki.

Josías Judáin apo iká

(2 Cr. 34.1-2)

22 [Ezequías mawata pekáora, jawen bake Manasés janeya Judáin apo iká iki, jawen baba Amón janeyaribira iká iki, itan já pekáora

jawen baban bake Josías janeya iká iki. Manasés itan Amónmanra Ibo yoiti ixonyamaa iki. Ikaxbi Josíasninra yoiti ixona iki.]

¹Josíassa apo Amónman bake iká iki, jawen titan janera iká iki Jedidá, ja Jedidánin papara Adaía iká iki, jara Boscathainoa iká iki, posaka baritiayanix Judáin apo iki peokoota iki; Jerusalénhainra kimisha chonka westíora baritia apo iká iki.

²Ja Josíasnin akai jawékibora Ibon oinna ponté ikáx, jawen reken papa David ikátiai chibanira já keskáribi jatfbi jawen ikábo jakon iká iki, jawekskataxbira wetsaori kayamaa iki.

Esé kirika merakana

(2 Cr. 34.8-33)

³Chonka posaka baritia Josías apo ixonra, Ibo rabiti xobonko jawen secretario Safán, Azalánin bake, Mesulamman baba raanamatianbi yoia iki:

⁴—Kaax ja ikon sacerdotebaon koshi Hilcías betan yoyo itanwe, yoitanwe ja Ibo rabiti xobonko bokana koríki tsinkinon ixon, jara xepóti koirannai joni-boibakea biabo iki.

⁵Jatian abanon ja Ibo rabiti xobo benáai teetai joni koshibo menikin. Janra xobo benáai teetaibo kopíakanti iki.

⁶Jabo iki, carpinterobo, ja tee ati onan jonibo, makan xoboati onanbo, jainoaxa jiwi itan makan chaxaabo marokanti iki, itan jainxon rabiti xobo jabaon benáatira bikanti iki.

⁷Jainxonribira min yoiribiti iki, ja koriki jato menia jaskáakin keyokana mia yoikantima, jabora jawéki akin atikeskabiakin akaibo iki —akin.

⁸Jatianra Hilquíasnin Safán yoia iki, ja Dios rabiti xobo meranoa esé kirika meraa, ja kirika meniara, Safánman yoyo aka iki.

⁹Japekáora jaskara ikábo apo yoii Safán kaa iki, jatianra yoia iki: —Mia,

apon yonotibaonra, ja rabiti xobonko iká platabo chakaxon, ja Ibon rabiti xobo benáaibaon koshibo moa menikanke —akin aká iki.

¹⁰Jainxonribira ikon sacerdote Hilcíasnin westíora kirika menia Safánman apo yoia iki, jatianra Safánman apo yoyo axona iki.

¹¹Ja esé kirikanin yoiai ninkáxonra, masá shinankin apon jawen chopa noshixon,

¹²jatianbi apon, ja Hilcías itan ja Safánman bake Ahicam, itan Micaíasnin bake Acbor, jainoax apon joni koshi Asaías, jato neskara yoia iki:

¹³—Ea kopí, jonibo kopí itan jatfbi Judá jonibo kopí, Ibo yokátankanwe, ja kirika merakanaki jawe yoii iká iki ixon; Ibonra ikonbiresi noki sinábirai, non rekenbaonra ja kirikanin yoia ninkáyamakana iki, ja wishakan yoiaira ayamakana iki —akin.

¹⁴Jatian ja ikon profetisa Huldara iká iki, Jerusalén wetsa teki ikain jaa, jawen bene iká iki Salum, ja Salumman papara iká iki Tivac, jawen papashoko iká iki Harhás, ja Salumra iká iki rabiti xobonkonía sacerdotebaon chopa koirannai. Jatianra ja Hilcías, Safán, Ahicam, Acbor itan Asaías, ja Hulda yokati bokana iki,

¹⁵ja ainbaonra jato yoia iki: —Neskara Israelnin Ibo Diossen yoiai: ‘Ea yokáti jan mato raana joni neskáakin yoitankanwe,

¹⁶ea, Ibonra yoiai: Ja jain jaa jonibora en masá tenemai, jatfbi ja kirikanin jaskara iti yoiaibo, ja Judáino apon yoyo axon ninkata keskáakin.

¹⁷Ea jenexonra, wetsa diosbo rabikin incienso inintibo menoxonkana iki, jatfbi jaskarabo akinra ea sinámakana iki; jaskatira jain ikanaboki ikonbiresi ea sináke, jara moa ea tantiamai.

¹⁸Onankaskin, Ibo yokáti jan mato raana Judáino apon yoikanwe: Neskarraribira Israelnin Ibo Diossen yoiai: Ja joi akonkin min ninkata kopí,

¹⁹ itan jain ikana betan jain jaa joni-boki jakonmakin, onantiakin en yoi-
ketian, kikinni keyókantanti iketian itan
jakonmabires ikanti iketian, masá
shinankinra chopá noshiax, ebebon-
meax winiax, mia ikoni shinanmeetax,
mia eki yoiti iká iketianra, min yokata
enribi ninkata iki. Ea, Ibonbira jaskara
yoiai.

²⁰ Jaskara ikenra jakonshamanres
en mia mawámati iki, jainoaxa min
rekenbo betan ikí mia kati iki, jain
ikanainko jakonmabires jawéki en
jatoki raanaira min ointima iki' —akin.
Jatianra ja apon raanabo jaskara joi yoi
moa jakiribi bokana iki.

23 ¹ Jatianra apo Josíasnin, jatíbi
Judáinoa koshibo betan Jeru-
salénhaino koshibo, jabé tsinkiti
bekanon ixon jato kenamaa iki.

² Jaskáketianra ja apo, jatíbi Judáinoa
jonibo, Jerusalénhaino jonibo, ikon
sacerdotebo, profetabo, jainoax jatíbi
ja mainmea jonibo, bakeshokoboyabi
bebon yosibo Ibon xobonko bokana
iki. Jainxonra Ibon xobonkonía bikana,
jato betan senenhabeonti joi kirikanin
yoiaibo, koshinshaman apon jato yoyo
axona iki.

³ Jatianra xobo witá patax nia iki,
jainoaxa Ibo bebonmeax enra yoiti
ixonai ika iki, ja yoiabora kikinakin
en senenhai, jawen esébora en akonkin
chibanai, jaskara ati yoiabo itan jawen
esébo, jato betan senenhabeonti joi
kirikanin, jaskara ati wishaabora en
senenhati iki, iki iká iki. Jatianra jatíbi
jonibo nonribira senenhati iki, ikana
iki.

**Josíasnin jakonhakin
jawen jonibo aká
(2 Cr. 34.3-7)**

⁴ Aponra, ikon sacerdotebaon koshi
Hilcías, itan wetsa ikon sacerdotebo,
jainoax ja xepoti koiranaiboribi jaskara
ati jato yoia iki, Ibon xobonko iká ja
rabikanai dios Baal betan diossa Asera,

jainoax jatíbi naikanmea wishtinbo
rabikin akanai jawékibo, pikoti jato yoia
iki. Jatianra Jerusalénhaino boxon,
Cedrón weanhinxon menokana iki, ja
aká pekáora jawen chiimapobo, Betel
jemanko bokana iki.

⁵ Japekáora Judáinoa apobaon ikonma
sacerdote janeabo jaton teeaino jato
pikoa iki, manan matóain ikábo jainxon
ikonma dios rabiti xobonkobo incienso
ininti menotibo jato janeara iká iki,
Judá jemanko ikábo itan Jerusalén
patax ikainbo atira iká iki, jainoax dios
Baal, bari, oxe, penéma wishtinbo itan
jatíbi pené wishtinbo incienso ininti
menoxonaibora jato potaa iki.

⁶ Ja Ibon xobonko iká diossa Asera
jisaakin akana, Jerusalénhaino piko-
bainxon, Cedrón weanmanxon chii-
mapo banétiakin menokana iki, jape-
káora mawá miinbo ikainko janbisakin
potakana iki.

⁷ Jainxonribira, jonibaon jainxon
yorankanai chitébo ras akana iki, ja
Ibon xobo meranoaxa jaton dios rabii
jaskákana iki, jainxon ainbobaon Asera
rakoti chopaxxonkanaira ras akana iki.

⁸ Japekáora Josíasnin, Judáin iká
jemabaon ikana jatíbi ikon sacerdotebo,
Jerusalénhain bekanti jato yoia iki,
jatianra Gebainxon peoxon Beerseba
jema kaman ikonma dios rabiti maxko
xobobo moa jaskara atima apon yoia
iki, ja ikon sacerdotebaon jainxon
incienso ininti menokanaibora iká iki,
ja jemamea joni koshi, Josuékan xobo
xepoti ochóma ikábo, jainxon yoshinbo
yoina menoxonkanaibora moa ras
akana iki, Jerusalén jeman jikiti xepóti
mexkao ikábora iká iki.

⁹ Jatianra ja manan maxkaten iká
ikonma dios rabiti maxko xobonkonía
ikonma sacerdotebo, Jerusalénhain iká
jainxon Ibo yoina menoxontinko boy-
makana iki, ikaxbira levaduraoma aká
pan, jabé sacerdotebo betan pikana iki.

¹⁰ Josíasninra keyoa iki, ja Benhinom
teshanpain iká jainxon jato menoti

akana, ja Moloc dios menikin, jato benbo bake iamax jaton ainbo bake moa jainxon menowetsayamakanon ixon.

¹¹ Ja Bari dios rabilitian ja Judá apobo jan bokanai kabayobora pikoa iki, jabo iká iki ja Ibon xobonko jikitiaín akana, ja chitébo koiranai Natán-melecnin xobo chité pataxbi, jainxonribira carrobo menoa iki.

¹² Jaskáribiaxonbira ja Acaszen xobo pekatén jawén chité manaon, jainxon yoina menoti Judáinoax apobaon aká, moa ras akana iki, jainxonra Ibon xobo chichó jemanko, Manasésen jainxon yoina menoti akáboribi ras akana iki; beshéakin roroxonra Cedrón weanman potakana iki.

¹³ Ja Jerusalénhainoax bari pikotaiori iká, ikonma diosbaon xobobora moa ras aribakana iki, ja Olivos mananhainoax surhori iká, jabora iká iki ja Israel apo Salomónman jato amaabo, ja omistibires sidoniobaon diossa Astarté axonkin; Quemós jisá ja rabiti akana, ja omistibires moabitabaon dios axonkin, Milcom jisá ja rabiti akana, ja amonitabaon omistibires dios axonkin akábo.

¹⁴ Jainxonribira ja iresama makan itan iresama jiwi xate akanabo tsexaxon beshéakin ras akana iki, jaskáaxonra kininkobo joni xao bochoakana iki.

¹⁵ Jainxonra ja Nabatnin bake Jeroboamman aká, jainxon jawéki menoti betan ja ikonma diosbo jainxon rabiti Betelhain xoboa, itan jainxon israelitabo ochamakatikanaibo, Josíasnin poto banénon kaman jato ras amaa iki, jaskáxonra ketéa iki; jainxon ja dios Asera jisaa kin akanaribi ketéa iki.

¹⁶ Jatian Josíasnin ja mai keyainxon oinhaketaana, ja mawá kini meranbo xao jaketianra, jainoa jato jokonhati yoia iki, jaskáxonra natora jawemabi iki ixon, ja jainxon jawéki menotiaín tsamanxon ja xaobo menoa iki. Jaskatax ikon profeta meranxon Ibon yoini joi, jainoax senena iki.

¹⁷ Japekáora yokata iki: —¿Jawe monumentoki oa onno en oinnai? —akin. Ja jemamea jonibaonra yoia iki: —Jara Judáinoax joá westíora profeta mawataton kini iki, janra moabi yoia iki, Betelhain joxon nato jainxon yoina menoti min jaskáatibo —akin.

¹⁸ Jatian Josíasnin jato neskáa iki: —Jaskábi jenekanwe. Tsonbira jawén xao meetima iki —akin. Jatianra tsonbi ja xaobo meeyamaa iki, jainoax ja Samariainoax joax, ikon profeta mawataton xaoribira meeyamakana iki.

¹⁹ Samariainra ikonma diosbo rabiti xobobo japaria iki, ja Israel apobaon xoboatoninra Ibo akonbireskin sinámaa iki, Josíasninra jato ras amaa iki, jabora Betelhainoax aká keskáribiakin jato amaa iki.

²⁰ Japekáora jainxon yoina menotibo ikainxonbi, jatíbi ja ikonma diosbo rabiti maxko xobonkonía jatíbi ikonma sacerdotébo retékana iki, jainxonra jatokibi mawá xaobo tsamanxon menokana iki. Japekáora moa Jerusalénhain jakiribi banékana iki.

**Josíasnin jawén jonibo betan
Pascua fiesta aká
(2 Cr. 35.1-19)**

²¹ Jainxonra ja apo Josíasnin jato yoia iki, jaton Ibo Dios kikin shinanxon, jatíbi jonibo betan Pascua ati, ja senénhabekonti aká joi wishakaataton yoiai keskáakin.

²² Jawetianbira Israel jonibaon jaton koshi jikinontianbi, jato jaskáakin Pascua fiesta akinhosma iká iki, Israelhain itan Judáinbira apo jikixonbi jato fiesta akinhosma ikana iki.

²³ Ja Josías apo jikia moa chonka posaka baritiaya inontianra, Jerusalénhainxon Ibo kikin shinankin, Egiptonkoníax pikókani Pascua fiesta akana iki.

Josías Dioski menikaata

²⁴ Josíasninra yobébo betan onanmisbo jato keyoa iki, jainxon ja meskó

jatonbi ja rabiti aká jawékibo, jainoax Judáino a itan Jerusalénhain iká, jatíbi ja omistibires rabikanaiboribi. Jara ja ikon sacerdote Hilcíasnin, ja Ibon xobonkonía bia esé kirika meran yoiái kská kesá senenon ixon aká iki.

²⁵ Tsoa apobira, já ikamatianbi, itan já iká pekáobi, jatíbi jawen shinanyanixbi, jatíbi jawen kayayanixbi, itan jatíbi jawen koshianixbi, já iká keskati, ja Moisésnin esekan yoiái keskati, Iboki menikata yamaa iki.

²⁶ Jaskarabo ikenbira, Ibo sinati jeneyamaa iki, ja Manasésnin ichairakin ramia kopíra, Judáboki sinati jenéyamaa iki.

²⁷ Jakopíra Ibo neskatai, ja Israelbo jenea keskáribiakinja, en Judáinoabo jato jeneti iki, jainoax ja Jerusalén jema katota ikaxbira, ea moa jain itima iki, itan ea jainxon rabiti xobonkora, ea inoxiki inixbira, ea jain itima iki.

Josías mawata

(2 Cr. 35.20-27)

²⁸ Josías iikiranabo yoiái itan ja aníbo yoiara, Judá apobaon kirikabo ikain wishakaata iki.

²⁹ Egipto apo Necaora, ja Josías janontian, Asiria apo akinni Éufrates paro ikaori kaa iki. Jatianra apo Josías ja bechi kaa iki; ikaxbira Meguidoaino bechixon moa retea iki.

³⁰ Jatianra jawen sontáro koshibaon, jawen yora westíora carron nanexon, Meguidoainxon moa Jerusalénhain bokana iki, boxonra jawen mai kininkobiribi miinkana iki. Jatianra ja jemamea jonibaon, jawen papa Josíasnin toan, jawen bake Joacaz, moa apo inon ixon onantiakin imakana iki.

Jawen sontárobaon koshiboyabi

Joaquín Babiloniain bokana

(2 Cr. 36.9-10)

24 [Josías mawata pekáora, jawen bake Joacaz moa kimisha oxebicho Judáin apo iken, Necaonin

yatanxon Egiptonko boá iki. Jatianra jawen wetsa chiní, Joacim, Judáin chonka westíora baritia kaman apo iká iki. Jawen bake Joaquín mawáketianra jawen toan apo iká iki.]

⁸ Joaquínra chonka posaka baritíyanix, apo jikii peokoota iki, kimisha oxera Jerusalénhain apo iká iki. Jawen titan janera iká iki Nehusta, ja Jerusalénhaino Elnatánman bake ainbo.

⁹ Ikaxbi Ibon oinnara, jawen papan aká keskáshamanribi, jakonma jawéki aká iki.

¹⁰ Jaskara inontianra, Babiloniaino apo Nabucodonosornin sontárobo, Jerusalén jemamea jonibo betan reteanani bokana iki, ja boxonra jema katekana iki.

¹¹ Ja moa reteanankanaitianra, Nabucodonosor nokota iki.

¹² Jatianra Joaquín Judáino apo jawen tita betanbi, jawen sontárobaon koshibo, jawen joni koshibo jaki koshiabo itan jawen esemisboyabi, Babilonia apon moa jatoarestaan yatanxon jato boá iki. Moa posaka baritia Nabucodonosor apo iká ikenra jaskara jawéki winota iki.

¹³ Japekáora Nabucodonosornin, jatíbi kopí jawékibo, Ibon rabiti xobonkonía itan apon xobonkoniabo, jokonhaxon Babiloniain boá iki, ikaxbira Ibon yoini keskata iki, jatíbi jawéki ja Israelbaon apo Salomónman, jato amaara Ibon xobonkonía oro jawékibo toekin keyokana iki.

¹⁴ Japekáora jatíbi Jerusalénhaino jonibo, jainoax jatíbi koshibo betan jakon sontárobo, jainxon jatíbi jawéki atin menín jonibo itan yami jawékinin teetaibo, jabora chonka waranka joni iká iki. Kikin jawebioma joniboresa jain baneta iki.

¹⁵ Nabucodonosorninra, Joaquín, jawen tita betanbi, jainoax jawen awinboyabi, jawen sontárobaon koshibo, itan ja mainmea kikin jonibo, jabora

Jerusalénhainxon, Babiloniain jato yatanxon bokana iki.

¹⁶Jaskáaxon Babilonia apon jawen sontárobayaxon, ja koshi sontárobo yatanxon boara, kanchis waranka iká iki; jatíbi jabora reteananti atipana koshi jonibo iká iki, jatianra jawéki atin meninbo itan yamin teetaibo jato boá, westíora waranka iká iki.

¹⁷Japekáora Babilonia apon, Judáin Matanías apo iti janea iki, jawen noxa Joaquínman toan, jatianra wetsa jane menikin, Sedequías akin janea iki.

Sedequías Judáin apo iká

(2 Cr. 36.11-16; Jer. 52.1-3)

¹⁸Sedequías rabé chonka westíora baritiayanix apo iki peokoota iki, chonka westíora baritiara Jerusalénhain apo iká iki. Jawen titara iká iki Libnainoa Jeremíasnin bake ainbo, itan jawen janera Hamutal iká iki.

¹⁹Ikaxbi Joacimman aká keskaribira, Ibon oinna jawen akábo jakonma iká iki.

²⁰Jaskara kopíra Jerusalén betan Judá joniboki sináxon, Ibon jato jenea iki. Jatin moa jawetio basi ikax Sedequías, Babilonia apoki ramita iki.

Jerusalénhainoabo ramita

(Jer. 39.1-7; 52.3-11)

25¹Sedequías apo iká moa iskon baritiaya iken, jawen chonka oxe itin, itan chonka neteyaribi iketianra, apo Nabucodonosor jawen sontároboya, Jerusalénhainoabo betan reteanani bokana iki, tsoabi pikóti-maakin xepokana iki. Ja boax jema bebon tsamáxonra, janmeax reteananti ja jema katemakin jan mapetibo tapoakana iki.

²Ja jemara xepokana iki, moa chonka westíora baritia, ja Sedequías apo iká inontian kaman.

³Moa basiaitianra ja jemamea jatíbi jaton jawékiati pikin keyokana iki, senentianhinbira ja baritianbi jawen

chosko oxe itin, iskon neteya iketian, ja jemamea jonibo moa ikonbiresi jawékiatinin ikana iki, itan ja jonibaon piti-bobira yamaa iki.

⁴Jatianra ja jema katea ani chité kiniakana iki, jaskaaxa ja Babilonio sontárobaon jato xepoa ikenbi, ja apo jatíbi jawen sontároboya ja jemameax ja yamébi jabákana iki. Ja rabé chiké ikáino xepótininra pikókana iki, ja apon xobo patax joa banábo ikátinini, Jordán teshanpain bai kaatoninra bokana iki.

⁵Ikaxbira Babilonia sontárobaon, Sedequías chibankana iki, boxonra Jericó mai teshanpainoa nokokana iki. Jatianra jawen sontárobo, jatikaxbi já potabaini moa janbiskana iki.

⁶Jatianra apo Sedequías jawen bakeboyabi yatanxon, Babiloniabaon, ja Babilonia apoiba bokana iki, Hamat main iká Ribláin. Jainxonra Nabucodonosornin Sedequíasen masá teneti yoia iki,

⁷itan jawen jishnonbira, jawen bakebo textexon retekana iki. Jatianra ja Sedequíasbiribi, bero tsekananxon cadenanin nexaxon, Babiloniain boti jato yoia iki.

Babiloniabaon Dios rabiti

xobo ras akana iki

(2 Cr. 36.17-21; Jer. 39.8-10; 52.12-30)

⁸Moa Nabucodonosor Babiloniain apo iká, chonka iskon baritia iken, jawen pichika oxe itin kanchis neteya iketianra, Nabuzaradán apo koirannai sontárobaon koshi Jerusalénhain nokota iki,

⁹jainxonra ja Ibo rabiti xobo, apon xobo, jainoax ja jemamea jatíbi xobobo menoa iki, ja kikin jonibaon xoboboparira aká iki,

¹⁰jainxonra ja chibani jabé boá sontárobaon, ja Jerusalén katea ani chikébo ras akana iki.

¹¹Japekáora Nabuzaradánman jawen sontárobo betan, ja Jerusalén jemanko

texea jonibo, itan ja Babilonia apo betan moa noa ibanon ika jonibo, jainoax jawéki atin menín jonibo, jato reken bokanontian texeabo, jatíbi jabo jato yatanxon Babiloniain bokana iki.

¹²Ja kikínbires jawebioma jaweti joni-resa, jainbi jenekana iki, abákanon jain uva waiati maibo orokin ixonra jenekana iki.

¹³Babiloniabaonra, rabiti xobo mera-noa bronce akana jawékibo toekana iki: witábo, jainoax jaki koshiabo, jainoax jain onpax akanai ani tanki, jatíbi bron-cera Babiloniain bokana iki.

¹⁴Jain chiimapo ati kenchá, palabo, besteti keskábo, cucharonbo, itan jatíbi bronce akana jan rabikin atibora bokana iki.

¹⁵Jaskáribiakindra ja sontarobaon koshin, jatíbi oro akana jawékibo betan plata akana jawékibo boá iki: jan tsiste biti kenchábo, itan kenpobo.

¹⁶Jatian ja rabé witá, jainoax jan onpax ati ani tanki, itan ja Ibo rabiti xobo jan koshiati apo Salomónman jato amaabora, jaweti iweyaki iká iki ixon, topontikoma iká iki.

¹⁷Ja witábaon keyára iká iki posaka metro winoabo, ja pekatendra iká iki rabé metro keyá bronce tapo, ja kate-maira kini werebaina, itan ja granada bimi keskaraton raoakanabo iká iki. Jatíbi jabora broncebires iká iki.

Judá jonibo yatanxon wetsa main bokana

¹⁸Ja apo koirannai sontárobaon koshi Nabuzaradánmanra Seraías, kikin sacerdote, ja rabé itin iká ikon sacerdote, Sofonías, jainoax ja rabiti xobo xepoti koirannai kimisha joni jato yatana iki.

¹⁹Nabuzaradán betanra jawen joni koshibaon, israelita ja sacerdotemabo jato yatana iki: ja sontárobaon koshi itan ja jemamea pichika joni jan apo eseai, ja sontáro iti joni biai jaton koshi, jainoax ja sokota chonka onankana kikin jonibo.

²⁰Nabuzaradánmanra jatíbi jabo Ribláin, ja Nabucodonosor ikain jato boá iki.

²¹Jainxonra apon, Hamat mainxon retenon ixon jato yoia iki. Jaskáxonra Judá jonibo, jaton mai ochóbires jato bokana iki.

Ja texea israelitabo Egiptonko jabata

(Jer. 40.7-10; 41.1-3, 16-18)

²²Safánman baba, Ahicamman bake, Gedalíassa, Judáin baneta jonibo jato ikinnon ixon, Babilonia apon Nabucodonosornin jaton koshi iti janea iki.

²³Jatian ja Judáinoa sontárobaon koshi-bora, jawen jonibo betan jaskara ninkatax, Gedalías betan yoyo iki, Mizpánko bokana iki. Jábo iká iki, Nataníasnin bake, Ismael; Careanin bake, Johanán; Tanhúmetnin bake Seraías, Netofainoa; jainoax Jaazanía, Maacainoa westíora jonin bake. Jaton jonibora jato betan bokana iki.

²⁴Jabora jawen sontároboyabi, akonkin senenhanoxon Gedalíasnin jato yoia iki, Babilonia sontárobaon koshi-boki rakéyamananwe akin, ja mainra jakonbires mato jati iki, jatianra ja Babilonio apo maton yoiti ixonti iki, jaskataxa mato jakonbires iti iki, akin.

²⁵Ikaxbi jawen kanchis oxe itinra, Ismael, ja Nataníasnin bake, itan Elisamanin baba, ja Judáinoa apon rarebo, chonka jonia Mizpánko nokota iki. Jainxonra jatixonbi ja Gedalías, itan ja Judáinoa sontárobaon koshibo, jainoax ja jabé iká Babiloniainoa jonibo, jato retekana iki.

²⁶Jatianra Babilonia sontároboke raketí, yosiboyabi bakebo itan jatíbi sontárobaon koshibo, Egiptonko jabati bokana iki.

Babilonia apon Joaquín pikoa

(Jer. 52.31-34)

²⁷Ja Judáinoa apo Joaquín, moa kimisha chonka kanchis baritia preso-akana ikenra, moa baritia chonka rabé oxeya iketian, jawen rabé chonka

kanchis nete itin, Evil-merodac, Babiloniain apo ikí peokoota iki, janra jawen noibamisti shinan Joaquín oinmaxon, cárcel meranoa pikoa iki,

²⁸ jakonhakin jakinxonra, ja Babiloniaino apo ikábo bebonbires iresama imaa iki.

²⁹ Jaskáara Joaquínman, jayá preso ipachoi chopabo moa sawekin jenea iki, jatianra mawatai kaman apo betanbi pii jaa iki.

³⁰ Jaskáaribakinbira, Babilonia apon, jan jawen jawéki biti netetiibi Joaquín koriki menia iki.

ESDRAS

Jakiribi banéxon benaakin Dios rabiti xoboakana

Ciro apon ja senenhati koshi joi

(2 Cr. 36.22-23)

1 ¹Ja Ciro, Persia mainmea apo iká, jawen reken baritia iketianra, profeta Jeremías meranxon Ibon joi yoia senenti kopí, Ibonbi Ciro amaa jawen mainxon jatíxonbi ninkáti ja senenhati koshi joi pikoa iki, ja joira joinres itan kirikainribi wishaxon jato onanmaa iki, jara iká iki neskati iká:

²“Ea, Ciro, Persia aponra onankanon ixon neskara yoiai: Ja Ibo, jatíbinin Diossenra, nato mainmea jatíbiainoo apo ea imake, janra ea yoike já rabiti xobo ja Judá main iká Jerusalénhain en ati.

³Jaskara iketian, Ibon joni ikax mato israelitabo wetsabires inonbi, Diossen mato akinbanon, Jerusalénhainra mato kati iki, Ibo rabiti xobo jato amaira mato kati iki, ja Ibo, Israelnin Dios, ja Diossa Jerusalénhain jake.

⁴Ja mawátiainoax texeax nenobi jakanabora, ja patax ikábaon akinti iki, plata, oro, jainoax waka itan wetsa jakon jawékibo menikin, ja Jerusalénhain Dios rabiti xobo jan akantiboribi”, iki ikábo.

Israelitabo jakiribi Jerusalénhain banékana

⁵Judá itan Benjamín jonibaon koshibo, sacerdotobo, Levitabo, jatíbi jato Diossen jain kati shinanmaabora, Ibo xoboaxoni Jerusalénhain bonox benxokakana iki.

⁶Jatíbi jato patax ikábaon jato akinkin menikanara iká iki plata, oro,

jakon jawékibo, jainoax waka, kopí jawékibo, itan jaton shinamanbi jato menikana meskó jawékiboribi.

⁷Jatian apo Cironbiribira, ja Nabucodonosornin Jerusalénhain iká Ibon xobonkonía jawékibo, ja Babiloniain boxon jaton diossen xobonko akábo, jato menia iki.

⁸Ja jawékibora apo Ciron jato banea iki, Mitrídatessa jato menimaa iki, ja koriki koirannai iketian, jakopi jawékibo toponkin seneaxonra, Judá mainmea jaton joni koshi iketian Sesbasar menia iki.

⁹Ja jawékibo toponkanara iká iki: kimisha chonka oro tazón, waranka plata tazón, rabé chonka iskon chichika,

¹⁰kimisha chonka oro pocillo, chosko pacha chonka plata pocillo kikinmatani, itan waranka beshé jawékiboribira ja iki.

¹¹Ja oro betanbi plata jawékibo toponara, pichika waranka chosko pacha iká iki. Jatíbi ja jawékibora, Sesbasarnin Jerusalénhain jakiribi boá iki, ja yatanxon bokana jonibo betan Babiloniainoax baneti kakin.

Benáakin jaskáakin Dios rabiti aká

3 ¹Ja kanchis oxo itin, ja israelitabo moa jaton jemanbo jakana iketianra, jatíbi jonibo Jerusalénhain tsinkikana iki.

²Jatianra Josadacnin bake, Josué, itan jabé iká ikon sacerdotobo, ja Salatielnin bake, Zorobabel, itan jawen rarebobo, jabora jainxon yoinabo jatiobi keyokin menoti Israelnin Dios axoni teekana iki, Diossen joni Moisésen esekan yoiai senenhakin axoni.

³Jainxon yoina menoti makan tsamankanara iká iki ja ikátiainkoribi akana, ja mainmea joniboki rakéanambira akátikanai, yamékiritiibi itan yantántii, Ibo axonkin jain axon yoinabo jatiobi keyokin menokin.

⁴Ja esé wishakan yoiai senenhakinra Peotabaon fiestaribi akana iki, jaskati axea ixonra, Dios axonkin netetiibi yoinabo jatiobi keyokin menokana iki, jatí icha ati yoiatiibo.

⁵Ja netetiibi akai keskáribiakin itan oxe bená iketian akai keskáribiakina, Ibobiribi axonkin fiesta ati iketian yoinabo jatiobi keyokin menoxonkana iki, itan jaton shinanmanbi Ibo jawéki menikanaboribi menokana iki.

⁶Ja kanchis oxe itin reken nete iketian peoxonra, Ibo menikin yoinabo jatiobi keyokin menoxonkana iki, ja Ibon xoboakin peokanamapari ikenbira akana iki.

⁷Japekáora ja makan xoboaiibo, itan jiwi xoboaiibo jato koriki menikana iki, jatian ja konxán Lfbanoainoa Jope kaman boti kopira, Tiro betan Sidón jonibo piti, xeati, xeni jabo jato menikana iki, Ciro, Persia apo ixon jain senenres boti jato yoia iketian.

Dios rabiti xoboakin peokana

⁸Ja Salatielnin bake, Zorobabel itan Josadacnin bake Josué, jainoax wetsa ikon sacerdotebo, itan Levitabo, itan jato yatanxon bokana jakiribi Jerusalénhain joabo, jatíbi jabaonra Diossen xobo jakiribi akin peokana iki, ja Jerusalénhain moa jakiribi bekana rabé baritia itin rabé oxeya iketian. Ja rabé chonka bebon baritiaya levitabora, ja tee akanaibo ointi jato imakana iki.

⁹Josué, jawen bakebo, itan jawen wetsabo, jainoax Cadmiel, itan jawen bakebo, jabaonra Judakan chiní bakebobires ixon, ja Henadadnin chiní bakebo, itan jawen bakebo, jainoax jawen wetsa levitabo betan, westfóra tsamábicho akana iki, ja

Dios xoboaxoni teetaibo jaskaaxon jato ointi kopí.

¹⁰Ja Ibo xoboaxoni teetaibaon jan peoti makan rakankanaitianra, sacerdotebo jain charókana iká iki, jaton chopa sawéyabo, itan trompetayabo. Ja Asafnin chiní bakebo levitabaonra jan Ibo rabiti platillobo bokana iká iki, Israel apo ixon, Davidkan jaskara akanti yoia iketian.

¹¹Jatíribibo Ibo rabii bewaitianra, wetsabaon ikinna iki: “Ibo irake akanwe, jara jakon iki, janra Israelbo jatíbitianbires noike”, akinbo. Jatíbi jonibora raroi saf ikana iki Ibo rabii, jakiribi Ibo xoboaxonkin tee peokan-ketian.

¹²Ikaxbi icha sacerdotebo, Levitabo, jainoax ja rarebotiibi iká jaton koshibo, jabora moa yosibo ikana iki, jaskara ixonra japari akana Diossen xobo oinkana iká iki, jaskatira jakiribi ja Diossen xobo benaakin akin peokana oinnax winii saa ikana iki. Jaskakanaitianra icharibi jatíribibo raroi saf ikana iki.

¹³Ja raroi saf ikaibo betan ja onisi winikanaira, tsonbi onantikoma iká iki, kikin ochóxonbi ninkatira saa ikana iki.

Apo Ciron koshi joi kirika merakana

6 [Jaskarabo inontianra, Dario iká iki Persiainoa apo, janra ja Jerusalén iká mainko jato ikinna koshi Tatnai kirika bomaa iki, Ciron aká koshi joi kirika benanon ixon, ja israelitabaon jakiribi Ibo rabiti xobo ati yoií iká.]

¹Jatianra apo Darionin jato yoia iki, ja Babiloniainoa jakon kirikabo jain ati ikainko benxokaata kirikabo, jakonhakin oinpakekanti.

²Jatianra Media main iká Ecbatana jeman, jain apo iká xobonkonía, westfóra kirika nokokana iki, neskati iká wisháya:

³“Ja apo iká, reken baritia iketianra, Ciro, ja apo ixon ja senenhakanti joi pikoa neskara iká iki: Ja Jerusalénhainoa Diossen xobo yoiira

neskata iki: Jaki koshiti makanbo rakaxonra ja Diossen xobo jakiribi akanti iki, Dios menikin jainxon yoia menokanti kopí. Ja Diossen xobora rabé chonka kanchis metro keyá iti jake, jawen naxbára rabé chonka kanchisibi iti iki;

⁴Jainxonra, ani makan jatiobibo kimisha joyó akátiibi, jiwi benáshaman westíora joyó akanti iki. Ja jatí jawen kopí ikábora apon koriki koiranaiton kopiáti iki.

⁵Ja Jerusalénhain iká Diossen xobonkonía tsekaxon, oro vasobo, betan plata vasobo, Nabucodonosornin Babiloniain boabora, jakiribi Jerusalénhain boxon, Diossen xobonko ja ikátiainkoribi maton ati iki”, iki iká.

Apo Darionin kirika bomashokoa

⁶Tatnai jaton joni koshi iketian, jainoax Setar-boznai betan jabé ikáboribi ja bari kaiori iká Éufrates paro mainmea joni koshibo iketianra, apo Darionin koshi joi jato bomaa iki neskáakin: “Jerusalénhainoax pikókanwe,

⁷jato teayamakanwe, ja judíobaon joni koshin, itan jaton wetsa koshibaonribi ja moa ikátiainkoribi Diossen xobo abákanon.

⁸Aríboxonbira en mato yoiai, jaskáaxon ja israelita joni koshibo, Diossen xobo akanaitian maton jato akinnon ixon: Nokon koriki koirannaira en yoiai, ja bari kaiorikea Éufrates paro main ika jonibo jato kopí yokáti. Ja koríkininra jan tee ati jawékibo kopiati iki. Ja tee jenekanaketianra winómayamakin kopiati iki.

⁹Jaskáribiakin, netetiibi ja Jerusalénhaino sacerdotobo jawenbi maxkámayamakin, jatíbi ja maxkatabo yokákanaitian jato menikanwe, waka bake benebo, carnerobo, iamax carnero bakebo, ja Dios menikin jatiobi keyokin menoxontibo. Jainxonribi menikanwe trigo, tashi, uva xeati iamax xeni,

¹⁰abákanon naikanmea Dios jawen keenshaman jawékibo menoxonkin, itan ea apo iketian, eki itan nokon bakebokiribi orankin.

¹¹Jainxonra en yoiribiai, jaweratonki nato en yoia ati ikenbi yoitimakin senenhayamai, jara jawen xobo natapotibi kenshoxon pibebainkin chachixon reteti iki, jatianra jawen xobo keyokin ras akana, manish tsamana keská baneti iki.

¹²Jatian jain jawen jane iti Jerusalén Diossen katota ikenbi, ja Ibo rabiti xobonko atikoma jawéki imaibo, jato jakonma imaibo, tsoa apo inonbi iamax jawerato mainmeabo inonbi, jato keyobanon! Ea, Darioninra jaskara akanon ixon koshi joi en menike. Ja yoia keskáshaman senenbanon”, iki iká.

Jankenhai kaman tee akana

¹³Ja bari kaiorikea Éufrates paro mainmea jato ikinna joni koshi, Tatnai, itan Setar-boznai, itan jabé ikábaon, apo Darionin jaskara ati koshi joi menia, jatíbi ja yoia keskáshaman senenhakana iki.

¹⁴Jaskaaxonra ja israelitabaon joni koshibaon, jakiribi ja xoboakin peoxon jeneyamakin tee chibankana iki, ja profeta Hageo betan Idokan bake Zacaríassen yoia chibankin. Jainxon rabiti xobo jakiribi akin jankenhakanara iká iki, ja Israelbaon Diossen yoia keská, itan jaskara akanon ixon ja Dario, Artajerjes ja Persia apobo ixon jato yoia keskáshaman.

¹⁵Ja Diossen xobo jakiribi akin jankenhakanara iká iki, ja Dario persiain apo iká moa jawen sokota baritia itin, Adar oxe kimisha neteya iketian.

Pascua fiesta akin ja Ibo rabiti xobo menikana

¹⁶Ja sacerdotobo, Levitabo, jainoax jatíbi ja yatanxon bokana jakiribi joá israelitabora, já rabiti xobo Dios menii raroshamanhanan fiesta akana iki.

¹⁷Ja akanontianra, Dios menikin retékana iká iki, pacha waka bake benebo, rabé pacha carnero, chosko pacha carnero bake, itan chonka rabé chivori, israelitabo tsamábotiibira westíorabo retékana iki, jatíbi jonibaon ocha kopi.

¹⁸Japekáora, ja Jerusalénhaixon Dios rabiti kopí, ja sacerdotébo jatian tee akí ikantibo jato axonpakekana iki, jatian Levitabora jaton ati tee ikáinkobiribi jato imapakekana iki, ja Moiséssen kirika wishakan yoiai keskáain.

¹⁹Ja yatanxon bokana jakiribi beabaonribira, Pascua fiesta akana iki, ja reken oxe chonka chosko nete iketian.

²⁰Ja sacerdotéboya, levitabora, Dios bebon jakon inox chokíkana iki, jaskatira jakonshamanbo ikana iki. Jaskara ixonra, ja yatanxon bokana beabo kopí, itan jato betan sacerdotébo kopí, jainoax jatobi kopíribi, Pascua iketian Dios menikin yoina retékana iki.

²¹Jatíbi ja yatanxon bokana bea israelitabaonra Pascuatian pikana iki, ja ikon Dios ikonhayamaibaon akanai jawekibo janetaanan, ja israelitabaon Ibo Dios chibannox jato ikánabo betanbi.

²²Kanchis nete kamanra, levadu-raoma aká panman fiesta akí raroshaman ikana iki, Ibonbi jato kikin-hakin raromaara iká iki, jan amaaton ja Persia apon, ja israelbaon Dios jainxon rabiti xobo jakiribi akanon ixon jato akinna iketian.

Jabé ikábo betan Jerusalénhain Esdras nokota

7¹Jaskara iká pekáo moa basi iketian, Artajerjes, Persia apo iketianra, Esdras janeya westíora joni jaa iki, jainoax pikota jawen kikin reken papabora iká iki Seraías, Azarías, Hilcías,

²Salum, Sadoc, Ahitob,

³Amarías, Azarías, Meraiot,

⁴Zeraías, Uzi, Buqui,

⁵Abisúa, Finees, Eleazar, itan Aarón, jara tsoa ikámatianbi japari ikon sacerdoté iká iki.

⁶Nato Esdrassa iká iki, ja Moisés meranxon Israelbaon Diossen jato esé menia kikin-hakin onanna, itan Ibon akinnai joni, jaskara iketianra apo Artajerjesnin jatíbi jan yokatabo menia iki. Jaskatira Esdras, ja Babiloniainoax,

⁷Jerusalénhain baneti kaai westíora tsamá israelitabo betan kaa iki. Jato xaran iká iki sacerdotébo betan Levitabo, bewaibo, xepóti koirannaibo, itan Dios rabiti xobonko teetaibo, jatianra iká iki ja Artajerjes apo iká moa kanchis baritia.

⁸Ja Artajerjes apo iká moa kanchis baritia jawen pichika oxe iketianra, Jerusalénhain Esdras nokota iki,

⁹ja baritia reken oxe, reken nete iketianra Babiloniainoax kaai pikota iki, jatianra ja chosko oxe kaax, ja bari-tiaribi pichika oxe, reken nete iketian Jerusalénhain nokokana iki. Diossen jakonhakin akinnara nokota iki.

¹⁰Jatianra Esdrasnin shinanna iki ja Ibon esé onanboresti, itan jan yoiai keskati iti, jainxon ja esébo itan ja koshi joibo israelitabo jato axeati.

Artajerjesnin kirika wishaxon Esdras bomaa

¹¹Esdras, sacerdoté itan jato axeai ikax, Ibon Israel menia jatíbi koshi joibo, itan esébo onan iketianra, apo Artajerjesnin nato kirika wishá neskati iká menia iki:

¹²“Ja icha mai iboa apo Artajerjesninra, ja sacerdoté itan ja naikanmea Diossen esé onan ixon jato axeai joni Esdras, saludanai.

¹³Jatíbi israelita nokon maibotiibi ikábo Jerusalénhain miibetan bokasaibora moa bokanti atipanke ixonra en yoike, levita itan sacerdotéboribira moa kati atipanke.

¹⁴Judá mai itan Jerusalén jemaki jawekeska iki ixon ointira, ja apon

jawen kanchis joni, jan shinankinnaibo betan rabéxon mia raanai, ja Diossen esekan yoiaibo min kikinhakín onanna íketian.

¹⁵ Jan shinanman akinnaibaon, itan apon jawen shinanmanbi, ja Jerusalénhain jaa Israelnín Dios menia plata itan orobo botanwe,

¹⁶ jainoax jatíbi plata itan oro nato Babilonia mainmea min bití atipana-bora min botí íkí, ja Jerusalénhainoa Dios rabítí xobo jan atí, joníbo betan sacerdotebaon jatón shinanmanbí meniaíboríbirá min botí íkí.

¹⁷ Nato korikínin marowe waka bake benebo, carnerobo, carnero benebo, jabé axon menítí bímí berobo, itan uva xeatí, ja jawékíbo matón Dios meníkinra, Jerusalénhainoa Dios rabítí xobonko makan tsamanatón petípinxon min menotí íkí.

¹⁸ Oro itan plata texeatónkí matón jawe atí íkí íxonra, ja míbé íkábo betan min shinantí íkí, ja Dios keenáí keskáákin.

¹⁹ Íkaxbí, ja Diossen xobonxoxón já rabíkin atí jawékíbo míá meníabo, Jerusalénhainoa Dios banekin míinbí menítanwe.

²⁰ Wetsa jawéki mato maxkatabo, ja Dios rabítí xobo meran tee atíborá, nokon jawéki jain benxoatí xobonkonía matón bití íkí.

²¹ Jatían ea, Artajerjes apo íxonra, en mato koshí joi yoía, jatíbi koríkí koiranaíbo ja bari káiortí íká Éufrates paronkoníabaon, sacerdoté itan ja Diossen esé onanxon jató axeai Esdrasnín yokatabo, jatíbi jawéki washíyamákin meníkantí,

²² kímísha waranka kímísha pacha kílo kamanra plata meníkantí íkí, rabé chonka rabé waranka lítro trigo, rabé waranka rabé pacha lítro uva xeatí,

rabé waranka rabé pacha lítro xeníríbí, jatían tashíra, ja yokatátí meníkantí íkí.

²³ Jatíbi jawen xobonko teekin atí jawekíbo mato Diossen yokata, basíamákin jatíbi meníkanwe, ja apon bakebókí, itan jawen mainko masá tenetí raanakétían.

²⁴ Onankanwe ja apo kopiatí, tee kopí kopiatí itan jawéki atí kopí kopíatíborá, ja sacerdotebaon, levítíabaon, bewaíbaon, xepótí koiranaíbaon, ja Diossen xobonko teetaíbaon, íamax wetsabíres ínonbí ja Dios rabítí xobonko teetaí jonín atíma íkí.

²⁵ Mía, Esdras, ja min Diossen míá onan shinan menía kopí, jan jató joi benxoakintí itan jan jató íkintí joní koshíbo janewe, abákanon Éufrates paro bekeíba íká mainmea ja bari jíkíaiortí íká jatíbi joníbo atíkéskábiákin jató joi benxoaxonkín. Jatíríbí joníborá moa min Diossen esé onanbo íkí; ja onanamaborá min jató axeatí íkí.

²⁶ Jaweratobaonkí min Diossen esé senenhakashamáí, itan ea apon esébo senenhamáí, jaborá jatíanbí retetí íkí, wetsaborá wetsankó raankantí íkí, wetsaborá korikínín kopíamákantí íkí, íamax wetsaborá cárcél meran raankantí íkí”, ákín wíshaara íká íkí.

Esdrasnín orána

²⁷ Jatíanra Esdrasnín neskáákin orána íkí: “Non papabaon Ibo Díossa jakón íkí, jaskákinra Jerusalénhainoa Ibo rabítí xobo jató amanón íxon, apo shinanmaa íkí,

²⁸ jawen noí shinanman amaara apon, itan jan eseaíbaon jainoax jawen íresama joníbaon ea koshí shinan menía íkí, jan ákinnára Jerusalénhain ebé banetí kátí ísraelítá íresamabo en jató tsínkítí atípana íkí”, ákín.

NEHEMÍAS

Jakiribi Jerusalén jemaanon ixon Artajerjesnin Nehemías raana

Nehemíasnin jawen
kaibobo kopí orana

1 ¹Nato riki ja Hacialíassen bake Nehemías iká joi. Artajerjes apo iká rabé chonka baritia iketian, ja Quisleu oxenra, ea Nehemías iká iki, Susa jemanko, jain ea ikenra,

²nokon wetsa Hanani jaweti joni betan Judáinoax joax eki nokota iki. Jatianra ja Jerusalén itan ja jabáketian boyamakana judíoboki jawekeska iki ixon en jato yokata iki.

³Jatianra ea yoikana iki: “Ja yatanxon bokaskanabi jabatax ja mainbi banetabora, kikinshaman atikomabires jawékiain ikanai, jainoaxa rabin meranbires ikanai. Jerusalén chikébora moa poxakana iki, jawen xepótibora moa keyokin menokana iki”, akin.

⁴Jaskara joibo ninkatata, ea yakatax winia iki, jaweti netera ea kikinbires onisa iki, jaskákinra en ayunana iki, jainxonra ja naikanmea Dios en yokata iki;

⁵jatianra en yoia iki: “Ibo, naikanmea Dios, koshi itan onsá Diossé, mia noiabo itan yoiti ixon min ati yoia joi senenhai-bora, jato betan ja senenhabeonti joi min akábo, akonkin jatibitian min jato senenhaxonai;

⁶enra mia yokatai ja netenyabi yamé, ja min joni israelitabo kopí en oranai, min ea ninkáxonon ixon. Enra onanke, noa israelitabo miki ochaara ikon iki, ¡Nokon rarebobo betanbira ea miki ochaa iki!

⁷Mii bebonra noa jakonmabires iká iki, min joni Moisés meranxon min noa

menia ja senenhati joibo, ja esébo itan min koshi joibora non senenhayama iki.

⁸Min jato yoini shinanwe, noa ocha-ketian jatíbiain maibotiibi noa janbisa-tira min yoia iki;

⁹ikaxbi miki yoitixon, ja ati min yoia joibo non senenhaketian, jatíbiain maibotiibi janbisa ikenbi, ja mai pasen-nenainoabi min noa biti iki, jakonbires jatinko jain min xobo iti min katotainko jakiribi noa boti min noa yoia iki.

¹⁰Min yonotibo itan min jonibo riki noa, min ani koshi shinanman jakon-mainoa kopiaxon min noa biribaa iki.

¹¹Ibó, enra mia yokatai, ja en mia orana ninkawe, itan jatíribi min yonotibaon mia yokataboribi ninkáwe, jaton shinanra mia rabbitires iki. Jainxonra en mia yokáribiai, jakonbires min ea imanon, itan apon ea noibanon ixon shinanmawe”, akinra en aká iki. Jatianra ea iká iki ja apo Artajerjes xeamai teetai.

Artajerjesnin Jerusalénhain
Nehemías raana

2 ¹Jatian rabé chonka baritia Artejerjes moa apo iká iketianra, Nisán oxo iketian, wetsa nete apo xeamaitian jan ea oinna kikin onís

²iketian ea yokata iki: —En oinnara mia kikinni onisa iki. ¿Jáweki mia winota? Miara isinai jisáma iki, jaskara ikaxa min atikoma jawéki jake —akin. Ea jaskáara ani raketan ea yatana iki,

³jatianra en apo yoia iki: —¡Nokon apo ikaxa jatíbitian mia jake! ¿Jawekeskatiki ea onístima iki, jain

nokon anibo minmeeta jema moa jakonmayona iketian, jainoax jawen xepótibo moa menokana iketian? —akin.

⁴Jatianra ea apon yokata iki: —¿Jaweki en mia axonti iki? —akin. Jatianra ja naikamea Dioski menikaatanan,

⁵Ja apo en yoia iki: —Min shinanna jakon itan min oinna ea akinti jisá iketian, ja Judá jema ikainko min ea rannon ixonra en mia yokatai, jainra nokon anibo minmeeta iki, kaxon jakiribi en jemaatanon —akin.

⁶Apon ea yoyo akaitianra, jawen awin já patax yakata iká iki, janra ea yokata iki: —¿Ja mia kaaiki jawetio basi iti iki? ¿Jawetianki mia joríbatí iki? —akin. Jatianra kaax jatio basi iti en yoiara, ea raantinin keena iki.

⁷Jainxonra en yoiribia iki, jan oinna jakon iketian, bari kaiorikea Éufrates paronkonía, joni koshibo boxonti kirika wishaxon ea meninon ixon, Judáin kaaitian jaton main ea winómakanon ixon;

⁸jainoax wetsa kirika wishá Asaf boxontira en yokata iki, ja apon, nii koiranna ixon, Dios rabiti xobo xepótibo ati, makan chiké xepóti ati itan ea jain jati xoboati ea jiwi meninon ixon. Jatianra jakonbires Diossen ea akinna, apon jatíbi jawéki ea menia iki.

⁹Ja bari kaiorikea Éufrates paronkonía joni koshiboiba nokóxonra, apon kirika bomaabo en jato menia iki, westíora tsama kabáyonin boaibo sontárobora ea koiranni ebetan bokana iki, ja sontárobaon koshin ikinhanan jato koirannayabo.

¹⁰Ikaxbi ja Horónhainoa Sanbalat, itan ja amonita joni koshi Tobíasnin ninkatara, ja israelitabo jato akinnai joni nokota, kikinshaman jaton keenma iká iki.

Jakiribi jema katemakin chikéti tee

¹¹Jain kati kikin ochó ikenbira ea Jerusalénhain nokota iki. Jatian kimisha nete moa jain ikaxa,

¹²yamé wenitax, pikókaini jaweti joniya ea kaa iki, ixonbira Jerusalénhain ja ati ea Diossen shinanmaa tsoabi en yoiyamaa iki. Wetsa yoinabo boyamakinbira, jan peyakax ea kaai yoinabicho en boa iki.

¹³Ja yamébira mai Teshanpaori iká xepótinin pikotax, Dragón jene jokenaori iká manish potati xepótiain ea kaa iki, Jerusalén chikéki jawekeska iki ixon en oinnara, moa poxaxon jawen xepótibo menokana iká iki.

¹⁴Japekáora ja jene jokonai xepótiori, itan ja apon ianshoko ikáori ea kaa iki; ikaxbira ea jain kaman nokóyamaa iki, jan peyakax ea kaa nokon yoina, jain winóti atipanyamakettian.

¹⁵Yamépari iketianra wean kaaori mapéxon, ja chikéki jawekeska iki ixon oinna pekáo, ja teshanpaori iká xepótinin jikiax, jainoax ea katanainko jakiribi ea kaa iki.

¹⁶Ea jain katana, itan, ja akí ea katanaribira joni koshibaon onanyamakana iki. Jatian kamanbira ja Sacerdote judíobo, ja iresama jonibo, jaton joni koshibo, itan jan ea tee akinti jonibo jawebi en jato yoiamapari iká iki.

¹⁷Jaskara ikenra en jato yoia iki: —Matonbira kikinshakin onanke noara jakonmain iki ixon, Jerusalénra moa jakonmayonpaketai, xepótibora moa menokana iki. Ebetan rabékanwe, Jerusalén chiké benaakin aríbanon akanwe, jatianra moa noki shirokan-tima iki —akin.

¹⁸Jatianra Diossen akonbireskin jakonshakin ea akinna en jato yoia iki, jainxon apon ea yoia joiboribi en jato yoia iki, jaskáakin en jato yoiara neskákana iki: —¡Jakiribi chiké ati tee moa peanon akanwe! —iki. Jatianra kikin jakon shinanyanix, nonra ati atipanke, ati riki, iki yoianankana iki.

¹⁹Ikaxbira ja Horónhainoa Sambalat, ja amonita joni koshi Tobías, itan ja árabe joni Gesem, noa jaskatai onanax noki shiroi, itan noa jawemabi

shinankin noa rabinhai neskákana iki: —¿Jawe akasiki mato iitai? ¿Matonki apo jakonmaati shinanai? —ikibo.

²⁰Jaskákanaibira en jato yoia iki: —Ja naikanmea Diossenra noa bebonmati iki. Jatian noa jawen yonotibaonra jakiribi chikékin peoi, matonra noa jawe yoiti yamake, itan jawe ointi yamake, matoma riki ja Jerusalén jan koshiaabo —akin.

Jaton rawibo israelitaboki shiroa

4¹Non jakiribi chiketai onanaxa Sambalat kikinbiresi sinata iki, jaskatira jakonma shinanmam imaa, noa judfoboki shiroi peokoota iki,

²jábé ikábo bebonmeax itan Samaria sontárobo bebonmeaxa neskata iki: “¿Jaweki nato onitsapi judíobaon shinannai? ¿Jatonmein shinannai nenonxon jakiribi Dios yoina menoxonti? ¿Westíora netebi tee keyotimein shinankanai? ¿Ja manish tsama menotainoa bená makanbo bitimein shinankanai?” iki.

³Jatian já patax itina ja amonita joni Tobías ishokoa iki neskati: “Ja chiké akanaipari oinkanta, ¡Westíora maxó awinmanbira jain neexon poxati atipanke!” iki.

Nehemíasnin orana

⁴Jatianra en orana iki: “Non Diossé: Ja noki shiroi jaskákanai ninkawe. Jabo noki shiroai keskáakin wetsabo jato amawe, jaton rawí jato bebon koshi ixon, yatanxon wetsa main jato botan kanon ixon jato amawe.

⁵Jakonma akana iketian jato shinanxonreswe, jaton ochan shinanbeno-yamawe, jakiribi chiketi teetaibokira jakonmai shirokanke”, akin.

Rawíbaon jakonma joi ninkámaa

⁶Ja chiké akinra non chibanresa iki, naponbekon senenra jawen keyá moa non aká iká iki. Ja teetai jonibora kikin rayáshamanbo ikana iki.

⁷Ikaxbi ja Sambalat, Tobías, árabe jonibo, Amón jonibo, jainoax Asdod

jemamea jonibora, jaskáakin ja Jerusalén chiké ras ika kinibo jakiribi non xépokin peoketian onanax, noki kikinbiresi sinákana iki,

⁸Jatianra jatikaxbi tsinkixon shinankana iki, ja Jerusalénhain teetaibo betan reteananti, jaskáaxon moa shinan tsokasmaxon noa tee jenemati shinannax.

⁹Jatianra noa akinnon ixon non Dios orana iki, jaskáaxonra noa akanna-ketian, netenyabi yamé jabaon noa koiranti jonibo non imaa iki.

¹⁰Ikaxbi Judá jonibo neskati yoyo ikana iki: “Non koshira moa yamake, ja chiké ras ika potatira ichabires iki, nato chiké jakiribi benátira moa non atipanyamake” iki.

¹¹Jatian non rawíbaonbiribi shinanna iki, ja noa ikain weixon noa retexon, non akai tee moa ayamanon ixon noa bechitei bekanai non ointima.

¹²Ikaxbi jatiribi jato ochoma jaa judíobaonra, basimabo joxon noa yoikana iki, ja jonibaon jatfbioxon noa akí bekanai.

¹³Jaskara ikenra en jato yoia iki, ja rarebobires bianananax ja chiké ras iká pekáobo iti, ja chiké keyáma ikainbo iti, itan ja chiké ras iká kininkobo iti, jaton espadayabo, jaton wanin kenshoyabo, jaton pia itan kanótiabo ikanti.

¹⁴Jatianra rakékanai oinxon, ja kikin jonibo itan jato ikinna joni koshibo, jainoax wetsa joniboribi en jato yoia iki: “Jatoki rakéyamakanwe. Shinankanwe, Ibora ani koshi iki, itan onsá iki, jaskara iketian maton kaibobo kopí, maton bake benbobo betan maton bake ainbobo kopí, maton awinbo betan maton xobobo kopí reteanankanwe”, akin.

¹⁵Jatian ja non rawíbaon moa noa benxokaatabo onankanketian, itan Diossenbi jaskáaxon noa ati shinanabo jato ras akanana onankanketianra, ja chiké tee akí jatikaxbi noa boribakana iki, noa westíorabora non apachoi tee non aríbakana iki.

¹⁶Ja netera naponbekon senen jatí icharibi nokon joni teeti peokookana iki, jatian jatí icharibi ikana iki jan reteananti tso mayabo, wanín kenshoyabo, yami panatiabo, pia itan kanótiabo, jainoax yami xopanantiabo. Jainnoa joni koshibaonra jatíbinin ja Judá jonibo akinkana iki,

¹⁷Ja jakiribi benaakin chiké akí teetaibo. Jan chiké ati jawéki papiabaonra jenezamakín bereskana iki, ikaxbira iresshamakana iki, wetsaorikea mekenman tee ayananbira, benkex mekenman jaton jan reteananti tso mayabo ikana iki.

¹⁸Jatíbi ja chiké akí teetaibora jaton cintorain espadayabo ikana iki, reteananti jato jan keshanai trompeta akai jonira epatax iká iki,

¹⁹Ja kikin jonibo betan ja joni koshibo, itan jatíribi jonibora moa en jato yoia iká iki: “Ja non ati teebora kikinshaman icha iki, non rebestankin atira nenké iki, ja chikébotiibira noa janbiskana iki, noa westíorabora noabichobo ikanai.

²⁰Jaskara iken, noa akanaitian ja trompeta xoon ikai ninkatax, mato noki joti iki noa akinni, jatianra non Dios nobetan ikax noa kopí reteananti iki”, akinbo.

²¹Jaskati, ja bari pikotaitian peokoo-tax yametai kaman noa teetaitianra, jatí icha joniribi jaton wanín kensho tso maabo potayamakin noa koirankana iki.

²²Jainxonribira, jaskarabo ikaitian jatíbi jonibo, itan ja noa akinaiboribi en jato yoia iki, ja Jerusalén jema chichobi yamé winókanon ixon, noa yamé koiranshini neten teekanti kopí.

²³Jaskáribiira, eabi, nokon kaibobo inonbi, noa akinnai jonibobi, ja ebé ixon ea koirannai jonibaonbi, tsonbi non chopá jopéyamaa iki, itan jatikaxbi wanín kensho tso mayabo noa ikana iki.

Jonibo bebonxon esé kirika yoyo aka

8 Ja kanchis oxé itinra, israelitabo jaton jeman moa jakana iká iki.

¹Jatianra Jerusalén katemai iká chiké, ja jene xepóti akanai bekeiba

iká plazain, jatíbi jonibo tsinkitax tsamákana iki, jatianra Ibon Israel jonibo menia, Moiséssen esé kirika beti maestro Esdras yoikana iki.

²Ja kanchis oxé reken nete iketianra, benbobo, ainbobo itan jatíbi moa shinanti atipana bakebo tsinkikana bebon, ja sacerdote Esdrasnin ja esé kirika bea iki;

³Jatianra yamékiribi peoxon, bariapan kaman jatí jonibo bebonxon yoyo aka iki, plaza bebon Jene xepóti akin akanai bekeibaxon. Ja esé kirika yoyo akaitianra jatíbi jonibaon netébainxon ninkakana iki.

⁴Jatian ja Maestro Esdras iká iki jiji tapoakanaton penita. Jawen mekayao niabora iká iki, Matatías, Sema, Anías, Urías, Hircías jainoax Maasefás. Jawen mexkaora iká iki Pedafás, Misael, Malquías, Hasum, Hasbadana, Zacarías jainoax Mesulam.

⁵Jatianra jatíbi jonibaon oinketian Esdrasnin ja kirika chopea iki, jatíxonbi oinna jishtibires iketianra, ja kirika chopeaitian jatikaxbi wenikana iki.

⁶Jatianra jatíbi atipana Dios, Esdrasnin rabia iki, jatianra jatíbi jonibo bochiki meken sananax: “Jaskara ibanox, jaskara ibanox”, ikana iki. Jatianra maikibi bekepinon kaman beoxon Ibo rabikana iki.

⁷Ja Levitabo Josué, Bani, Serebías, Jamín, Acub, Sabetai, Hodías, Maasías, Kelita, Azarías, Jozabed, Hanán jainoax Pelaía, jatíbi jabaonra ja esé jaskati iká onantiakin jonibo yoikana iki. Jainbipari jonibo ikanaitianra,

⁸jabaon ja Diossen esé kirika koshin jato yoyo axonkana iki, jaskáaxonra jaton joinbi ninkátiakin jato yoikana iki.

⁹Ja esé kirika meran iká joi ninkatasa jatíbi jonibo winikana iki, jatianra jaton joni koshi Nehemíasnin, ja sacerdote itan maestro Esdrasnin, jainxon jan jato esé onantiakin yoiai levitabaon jatíbi jonibo yoia iki, masá shinantima itan winitima, ja nete jaton Ibo Dios iboama nete iketian.

¹⁰ Esdrasninra jato yoiribia iki: “Moa botankanwe, kikin jakon piti pitan-kanwe, uva xeati batashaman xeatan-kanwe, ja jawékiati akamabo kenaxon jato pikintankanwe, ramara non Ibo non menia nete iki. Masá shinanyama-kanwe, ja Ibon noa raro shinan meniara noa jan koshi meniai iki”, akinbo.

¹¹ Jainxon levitabaonribira jonibo jato tantimaa iki, moa netékanwe, winiamakanwe, natora non Ibo menia nete iki.

¹² Jatianra jatíbi jonibo pii, itan xeai moa bokana iki, jaton jawékiati jato pikinhananra, ani fiesta akana iki, Esdrasnin jato yoiara kikinakin ninká-kana iki.

Peotabaon fiesta ati

¹³ Ja wetsa nete xabáketianra, jatíbi ja rarebobotiibi joni koshi ikáboyabi sacerdotebo itan Levitabo, Esdras betan tsinkíkana iki, ja esekan yoiabo kikin-akin onanti kopí,

¹⁴ jatianra Ibon Moisés meranxon jaskara ati yoini wisháinoa merakana iki, jain yoiá iká iki, kanchis oxé iketian Ibo shinankin fiesta akí, ja israelitabo peotantin jakanti.

¹⁵ Jatianra jatíbi jemabotiibi, itan Jerusalénhinxon onankanon ixon jato joi bomakana iki, ja esé kirikain wishaa joi senenhati kopí, peota anoxon ja ati pei benai jonibo nii meran bokanti, ja benai bokantira iká iki olivo ponyán peía, arrayán jiwi peía, xebon peí, iamax peipeishaman wetsa jiwibires inonbi benakanti.

¹⁶ Jatianra jonibo peí benai bokana iki, jainoaxa peiabo bekana iki, jaton xobo pekatén, itan jaton xobo jemankobora peotaakana iki, jainxon Dios rabiti xobo iká chiké meranribira akana iki, jene xepoti patax iká plazain, itan ja Efraínman xepoti ikain plaza ikainbo-ribira jaton peotabo akana iki.

¹⁷ Ja yatanxon bokanabo jakiribi joá jonibaonribira jatíxonbi jaton peotabo

akana iki, ja akáxa jain ikana iki, ja Nunman bake Josué betan inontian-bira moa jaskara jawéki akanama iká iki. Jaskara iketianra kikinbiresi raro-kana iki.

¹⁸ Kanchis nete kamanra, Dios shinankin onantishamanhakin ani fiesta akana iki; ja peokoota neten peoxonra ja senentiain iká nete kaman, ja Diossen esé kirika Esdrasnin netetiibi yoyo aka iki; ja posaka nete itinra iresama tsinkíti akana iki, jaskara ati esekan yoiái keskáakin.

Israel jonibaon ocha Esdras keshaa

9¹ Ja oxé moa rabé chonka chosko nete iketianra, israelitabaon ayunankana iki, ja akira xaxa chopa saweax, maipotobo mapokókana iki, jaton ocha moa jenea onanti iti kopí,

² wetsankoniax joá jonibo betan iamaira jatonbiribi ikana iki, jain charotaxa keshakana iki, noa ochaara ikon iki, itan non rekenbo ochaara ikonribi iki, ikira ikana iki.

³ Ja ikáinbopari ikanaitianra, kimisha hora kaman jato bebonxon jaton Ibo Diossen esé kirika koshin yoyo aka iki, jatian wetsa kimisha horaribira jaton ochabo keshakana iki, itan Ibo rabi-kana iki.

⁴ Japekáora ja Levitabo, Josué, Binuy, Cadmiel, Sebanías, Benui, Serebías, Bani itan Quenani, ja jainoax yoyo iti akana taponko mapékana iki, jainxonra jaton Ibo Dios koshin orankana iki,

⁵ japekáora levita Josué, Cadmiel, Binuy, Hasabnías, Serebías, Hodías Sebanías itan Petaías neskati yoyo ikana iki: “Weníkanwe, maton Ibo Dios rabi-kanwe jatíbitianbires. ¡Ja ani itan min jakon jane rabii, miki bewabakanon!” ikibo.

⁶ Jatianra Esdrasnin yoiá iki: “Mia-bicho riki, Ibo, wetsara yamake. Minra ja nai, itan ja kikin bochiki iká nairibi aká iki, jain iká jatíbi wishtínboyabi; jainxonra ja mai, itan jain iká jatíbi

jawékiboribi min aká iki, ja aniparobora min aká iki, jain iká jatfbi jawékiboyabi. Minra jatfbi jawékibo jati meniai. Jakopíra naikanmea wishtinbaon mia rabiai.

⁷Mia riki Ibo, jan Abram katoní Dios; minra Urhainoa pikoa iki, ja caldeobaon jemamea, jaskáaxonra Abraham akin min janea iki.

⁸Min oinna iki ikoni miki koshia joni, jaskara ikenra min jabé ja senenhabekonti joi aká iki: Minra yoia iki, ja cananeobo, hititabo, amorreobo, ferezeobo, jereseobo jainoax gergeseobaon mai jawen chiní bakebo meniti; ¡Min joira min senenhaa iki, jaskara ikaxa mia jatfbitian joi senenhai iki!

⁹Egiptonkoxon non rekenbaon jaskaakin masá teneaira min oinna iki, jainoax ja Joshin aniparo kexakeax, masá tenei onisi yoyo iananbi winii saa ikanaira min ninkata iki.

¹⁰Jaskara iosma ja oinxon onanti ani jawékibo, itan ratéti jawékibora min aká iki, faraón, jainxon jawen yonotibo, itan jatfbi jawen main iká jonibaon, israelitabo jakonmakanai oinxon. Jaskara aká ikaxa, anibires jakon mia rama ninkakaatai.

¹¹Oinkankenbira jato bebonxon aniparo min chopémaa oken ibékona iká iki, jatianra ja bai napo mai manxanman shitákana iki, jaskakenbira jato chibani boaibobiribi aniparo xamanko jene meran min jato potaa iki, jene nemin ikain makan potaa keskára ikana iki.

¹²Jainxonra ja nai koin pania chibanmakín min jato neten boá iki, jatian yaméra jan bokanai bai joénti, chii tirí pania min imaa iki.

¹³Japekáora Sináí manan ikain mia paketa iki, jatianra naikameaxbi mia jato betan yoyo ika iki; minra jato menia iki, atikeskabiakin ati joibo, jan axeti ikon joibo, esébo itan ja senenhati koshi joibo.

¹⁴Ja tantiti nete mia mekéxontiribira min jato axea iki, jainxon ja senenhati

joi, ja ikon joibo, jainoax esébo itan jan axeti joibora ja min yonoti Moisés meranxon min jato onanmaa iki.

¹⁵Ja pikáskanai jan jato tantimatira naikanmea piti min jato menia iki, jainoax jan jato nómi tantimatira shankamea onpax min jato menia iki. Jaskáa pekáora, jato meninoxon min jato yoini mai moa iboakin bii jain jikikanon ixon min jato yoia iki.

¹⁶Ikaxbi jabo betan non rekenbora rabitaibo, itan jaton keena keskáres akaibo ikana iki, jaskakinra ja min koshi joibo senenhayamakana iki.

¹⁷Yoitira ikashamakana iki, jato akinkin jato kopi min ani jawékibo akára shinankashamakana iki. Kikinbires jaton keena keská akaibo ixonra, Egiptonko jakiribi inakaati kati jan jato ioti jaton koshi janekana iki. Jaskara ikanainbi, mia riki jaton jakonma akábo shinanxonhisma Dios, akonkin noibamis Dios, jakonma ikanaitian jato onisai, ishtonbires sináisma, jatfbi noi Dios, jaskara ixonra min jato potayamaa iki.

¹⁸Senentianbira jatonbi waka bake bene jisáakin yami charaxon akáx, natora non dios iki ikana iki, janra Egiptonkonía noa pikoa iki ixonra, mia akonbireskin jakonma shinanmakana iki,

¹⁹kikinbires noibamis ixonra, tsoa jonibi jain jaama mananman min jato potabainyamaa iki. Nete iketianra jan bokanti bai jato pontexonti kopí, ja nai koin pania ochóyamaa iki, ja chii tirí paniatonribira, yamé iketian jan bokanai bai min jato joénxona iki.

²⁰Jainxonribira min jakon shinanman onan ikannon ixon, onan shinan min jato menia iki; jawetianbira ja pikanti maná maxkámayamakin min jato menia iki, jainxonra jan jaton nómi tantimati min jato onpax menia iki.

²¹Chosko chonka baritia senenra tsoa jonibi jain jaama mananman ikanaitian min jato piti menia iki, jawebira min

jato maxkámayamaa iki: Jatón chopabora payóyamaa iki, jatón taeboribira soo iamaa iki.

²² Apobaon jemaboyabi jatón maibo min jato meniara, mai toponxonbo bikana iki, itan Hesbón maira iboati min jato menia iki, jara apo Sehónman mai iká iki, jainoax Basán mai, jara apo Ogkana iká iki.

²³ Min jato bakeamaara naikanmea wishtíntii icha ikana iki, jatón rekena iboakin bití min jato meniti yoini mai bikannon ixonra min jato boá iki.

²⁴ Jaskara iketianra Canaán main jikixon jatoareskana iki; ja mainmea jonibora jato bebon min jato naman shinanmeema iki, jainoa jatón apobo itan ja mainmea jonibora iboakanon ixon itan jatón keena keská akannon ixon min jato menia iki.

²⁵ Jainoaxibira makan chikeya jemabo, itan jain jawéki xoxoai maibo, kikin jakon jawékibo jain bochoa xobobo, pozobo, uva waibo, olivo waibo, jainoax wetsa icha yobín jiwibora iboakin bikana iki; potóakin piira xoákana iki, aniakin noibaxon min jato menia akíra rarokana iki.

²⁶ Ikaxbi yoitimabo ixonra, miki ramíkin, min esé iresabires akana iki. Jaskáaribaxonbira min profetabo retékana iki, jatón jakonma aká onantibires jato yoiaitian, shinan wetsaax miki yoiti iti jato yoiaitian, itan jakonmara mia shinanmakana iki.

²⁷ Jaskara ikenra, jatón rawibaon iboaxon jato ramiakanon ixon min jato amaresa iki. Japekóra masá tenekin, akinnon ixon mia yokákana, jatianra mia noibamis ixon, naikanxonbi min jato ninkata iki; jaskáaxonra jabaon jato xabaati joni koshibo min jato raanxona iki.

²⁸ Ikaxbi shokores jakon ixonra, jakiribi mii bebonxon jakonma akana iki. Jakopíra rawibaon jatoaresnon ixon, min jato oinresa, jato iboakatikanai. Jainxonra jakiribi jato akinnon ixon

mia yokákana iki, jatianra min noibamisti shinanman, naikanxonbi min jato ninkata iki, jaskáaxonra ichaakin min jato xabaaka iki.

²⁹ Min esébo jakiribi senenhakin peokanon ixonra min jato esea iki; ikaxbira bebonbires atipana shinanmeekana iki, jaskákinra min ati yoia koshi joibo ayamakana iki; ja senenhai jonibora min keena keská min jato jamai; yoitimabo itan jatón keena keská akaibora ikana iki, jaskákinra ja ninkáyamakana iki.

³⁰ Icha baritiara jakonma ikanainbi jaweyamakin min jato tenea iki, jainxonra jakonma akanaketian min shinan meranxon itan ja min profetabo meranxonribi min jato keshana iki; ikaxbira mia ninkáyamakana iki, jaskákinra nato mainmea wetsa jonibaon jato iboanon ixon min jato menia iki.

³¹ Jaskara ikenbira, ani noibamisti shinanya ixon, jatíbi min jato keyoyamaa iki, itan min jato potabainyamaa iki; mia riki akonkin noibamis Dios, itan jato onisai.

³² Jaskara iketian, non Diosé, mia, Dios, ani koshi, itan onsá ixonra ja ati shinan min senenhai, itan miara jatíbitian noimis iki, non apobo, non joni koshibo, non sacerdotébo, non profetabo, non rekenbo, itan jatíbi wetsa jonibaonra, Asiriabaon jato anontian peoxon rama kamanbi non jakonmabo teneara, jawemabi iká iki ixon shinanyamawe.

³³ Jaskara ikenra, nato noa winota jawekibo atinkobi min noa aká iki, akonkin senenhai ixon, nonra jakonma akona iká iki.

³⁴ Non apobaonbi, non koshibaonbi, non sacerdotébaonbi, itan non rekenaonbi, tsonbi min esé senenhayamakana iki, min ati joibora ninkákashamakana iki, jakonma anaketian min jato yoiabira onankashamakana iki.

³⁵ Jaskara ikenbi, jabo apo iketian, icha jakon jawékibo min jato meniabi,

ani itan jakon mai min jato menia-bira, mia rabiamakana iki, itan jaton jakonma axébora jeneyamakana iki.

³⁶Rama noa oinwe, noa riki ja jainoa yoabo jawékiati, itan jainoa jakon jawekibo akí raroti, ja non rekenbo min jato mai meniniainkobi moa iboaxon yonokanaibo baneta.

³⁷Ja ichabires yoábo non tsekaabora apobaonares iki, non ocha kopí min noa jaskámaa riki. Jato koshibo ixonra non

wakabo betanbi jaton keena keskábo noa akanai. Jaskara ikenra masá tenei moa kikinbiresi jatsanke”, akinra aká iki.

Ja senenhabekonti joi jonibaon aká

³⁸Jatíbi jaskarabo kopíra, akonkin ja esé senenhanoxon ja non yoiabo non wishai, jatian ja kirika sellanara jatibi ja non joni koshibaon, ja levitabaon itan ikon sacerdotebaon jaton jane jain wishakanai.

JOB

Job jaskara winota yoia

Jawebioma ikí jakonmain pakénon ixon Diossen Job oinresa

1 ¹Uz mainra iká iki westíora joni jaa, jawen jane Job. Jara iká iki ponté joni, itan jakonni jaa ikáx jakonmanin yointi yama, Ibo Dios tee axonkin akonkin senenhai, itan tsoabi ramia-tima kopí kikinni koirameeta.

²Jara iká iki kanchis benbo bakeya, itan kimisha ainbo bakeya,

³jainoax kanchis waranka carneroya, kimisha waranka camelloya, ja teamai waka benebo rabébo jainbichobo kataxa iká iki pichika pacha, burro awinbo iká iki pichika pacha. Jainoaxibira iká iki ja iboaxon yonoai jawen yonotibo kikinbires icha. Jara iká iki ja bari pikotaio-rikea jonibo xaran, jato winoa kikinbires icha jawekia joni.

⁴Jobnin bakebora jaton xobobotiibi wetsan aká pekáobo chibanmakin tsinkixon jakon pitibo axon jawékiakin fiesta akí axekana iká iki, jatíbitianra ja akaitiibi jaton kimisha poi kenakana iki.

⁵Ja tsinkíxon jakon pitibo jawékiakin fiesta akana senennaitiibira, Jobnin jawen bakebo kenakatitai, yamékirishoko wenixonra, jawen bakebotiibi yoinabo jatiobi keyokin menoa iki, Dios bebon jakon ikánon ixon. Jatíbitianra Jobnin jaskara aká iki, jaton shinan meran Dios jakonmaakin yoiax, nokon bakebo ochabirake iki ixon shinanxon.

⁶Wetsa netera naikan jawen yonoti jakon ángelbo Ibo bebon ikana iki, jatianra ja jakonmanin yoinmis ángelribi jato betan iká iki.

⁷Jatianra Ibon yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki: —Mai mayaira ea katanke —akin.

⁸Jatianra Ibon yoia iki: —¿Nokon yonoti Jobki min jawekeska oinna? Já keska jonira nato main tsoabi yamake, ea tee axonkinra akonkin senenhai, kikinshaman ponté jakonra jake, tson jakonmanin yointira yamake, tsoabi jakonma atima kopíra koiranmetax jake —akin.

⁹Ikaxbi ja jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki: —Akonkin mia tee senenhaxonkinra yankabires ayamai.

¹⁰Min amayamaara tsonbi ramiamai, jabi, jawen awin betan jawen bakebobi, jawen jayata jawékibobi; jan akaibora jatíbi min jakonhakin shinanxonai, já riki nato main jatíbiboxewinna kikinbires icha wakaya.

¹¹Ikaxbi jatíbi jawéki bichinxonra min ointi iki, min bemanainbira mia yoií jakonmai miki yoyo iti iki —akin.

¹²Jatianra ja jakonmaakin yoimis Yoshin Ibon yoia iki: —Jakon riki. Min keena keská Jobnin jawékibo awé, ixonbi jabi jawekeska jakonmabi ayamawe —akin. Jatianra ja jakonmanin yoimis Yoshin, Ibo bebonmeax Jobhiba kaa iki.

¹³Wetsa nete, Jobnin benbo bakebo betan jawen ainbo bakebo jaton wetsa rekenman xobonko tsinkixon jakon piti jawékiakin fiesta akí ikanaitianra,

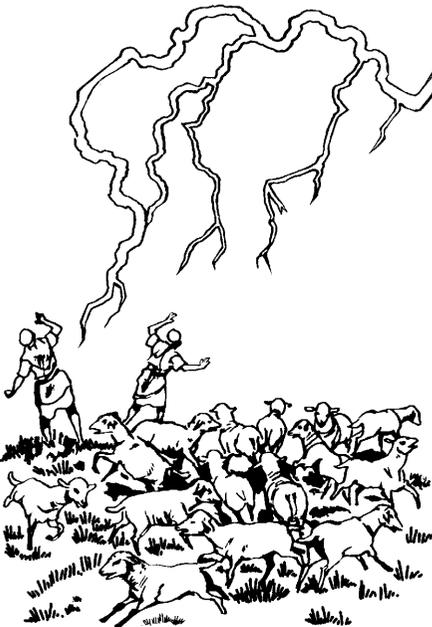
¹⁴westíora joi beai joni Jobnin xobonko joá iki, joxonra yoia iki: —Waka benebo mai toemai noa iketian, itan ja burro awinbobiribi noo ochóma xobi pii iikanaibira,

¹⁵ noa rateresi Sabá jonibo noki nokókanke, wakabora yometsokanke, chichikaninra ebé teetai jonibo retokanke. Eabichora kenekaatax mia keshani joke —akin.

¹⁶ Ja jonin yoikin senenhamabira, wetsa joni nokótoshixon neskara yoia iki: —Kaná pakéxonra jan carnero koiranaiboyabi carnerobo reteke. Eabichora kenekaatax mia keshani joke —akin.

¹⁷ Ja jonin yoikin senenhamabira, jawen kimisha itin joni joxon yoia iki: —Kimisha tсамá caldeobo bexonra noa camellobo yometsookanke, chichikaninra jonibo retokanke. Eabichora reteyamakana mia keshani joke —akin.

¹⁸ Ja jonin yoikin senenhamabira, jawen chosko itin wetsa joni nokóxon neskara yoia iki: —Min benbo bakebo betan min ainbo bakebo, min reken baken xobonko tsinkíxon icha jakon pitibo jawekiai ikanaitianra,

*Yoshiman amaa Jobnin
yoinabo kakan keyoa.*

¹⁹ jain tsoa jonibi jaama mananho-rixeax ishtonbires niwe bexon, jatíbioxon xobo shakonkin min bakeboki poxake. Jatíbi min bakebora mawáke. Eabichora kenekaatax mia keshani joke —akin.

²⁰ Jatianra Job wentitax, kikinbiresakin masá shinanni chexakakin, jawen chopa noshia iki, itan kikinni maxtana iki, jaskataxa Dios rabii beota iki.

²¹ Jatianra neskata iki: —Jawebiomara nato neten ea joá iki, jawebiomaribira nato netemeax ea kati iki. Ibonra ea menia iki, jaskara ixonra Ibonribi ea bichinke; ¡Bora jakon iki! —iki iká iki.

²² Jatíbi jaskara jakonmabo winókenbira, Job ochayamaa iki, jawe jakonmabira Dioski yoyo iamaa iki.

2¹ Jatian jawen yonoti jakon ángelbo Ibo bebon tsinkitai netenra, jakonmanin yoinmis Yoshinribi jato betan jain iká iki.

² Jatianra Ibon yokata iki: —¿Jaweranoaxki mia joai? —akin. Jatianra ja jakonmanin yoinmis Yoshiman yoia iki: —Mai mayaira ea katanke —akin.

³ Jaskákietianra Ibon yoia iki: —¿Nokon yonoti Jobki min oinna? Nato mainra tsoabi já keská yamake, akonkinra ea nokon tee senenhaxonai, kikinbires ponté jakonshamanra jake, jakonmanin yoin-tira yamake, tsoabi ramiatima kopíra kikinni koirametái. Jakonma aká ikenmabi min ea jakonmaanabira, jakonma tene ixon, tewanax jawen ikábo jawebi jakonmanin yointi yamaa iki —akin.

⁴ Ikaxbira ja jakonmanin yoinmis Yoshiman Ibo yoia iki: —Jawen bichi payótiakin isin hayamara joni jatíbi jakonbires ikai. Japarikaskinra masá teneananbi jawe inonbires jonin ati atipanke.

⁵ Ikaxbi tanakin jawen bichinko isinhawe, jatianra min bemanainbi miki jakonmai yoyo ikai min ointi iki —akin.

⁶ Jatianra Ibon ja konmanin yoinmis Yoshin yoia iki: —Jakon riki, mia keena keská já betan awé, ixonbi reteyamawe —akin.

Yoshiman imaa Job yora payota.

⁷Jaskáara ja jakonmanin yoinmis Yoshin, moa Ibo bebonmeax kaa iki, kaxonra jawen bichinko Job ati jakonmabires isin raana iki, jawen taenkoxonbi peoxon maxonbinain kaman rabestankinra aká iki.

⁸Jatianra jain manish potati patax yakati Job kaa iki, chiimaponra yakata iki, jainoara jan xoanmeeti kenkex pakex bia iki.

⁹Jatianra jawen awinnin yoia iki: —¿Miakayaki jakon iki jenékashamai? ¡Moa jakonmakin Dios yoiax mawáwe! —akin.

¹⁰Ikaxbira Jobnin yoia iki: —¡Ainbó, iresbiresi jakonmai yoyo iamawe! Diosen noa raanxonna jakon jawékíbo biai keskáribiakinki, ¿Jawekeskakin non jakonmaboribi bitima iki? —akin. Jaskatata, jatíbi jakonmabo winotibi, jawen yoyo ikaintanibobi Job ocha-yamaa iki.

**Job betan raenanaibo
já oinni bokana**

¹¹Job betan raenanaibora kimisha joni iká iki: Elifaz, Temán mainmea; Bildad, Súah mainmea; jainoax Sofar, ja iká iki Naamat mainmea. Jabaonra

jatíbi jakonmabo Job winota ninkáxon, jakon shinan bimaxon, chexakaataitian ikinni kati shinankana iki.

¹²Jatian kakinra ochóxonbi Job oinxonbi onanyamareskana iki, jaskatira saí iannanbi winikana iki, kikinbiresi shinan meran chexakaakinra jaton chopabo noshikana iki, jainxonra ja mai poto bochiki potaxbo, ja mai potobo mapokókana iki.

¹³Jaskatatax já betan main yakákana iki, jatianra kanchis nete itan kanchis yamé jawe joibi yoiyamakana iki, Job chexakatai oinkanara kikinbires jakonma iká iki.

**Chexakaakin jakonma
shinanni Job iká**

3¹Yoyo iamai iitibira Job kepishita iki, ja pikota nete yoiira jakonmai yoyo ika iki.

²Neskatira Job yoyo ika iki:

³¡Nokon titan ea bakea yamé jakonmabires ibanon!
¡Ea pikota nete jakonmabires ibanon!

⁴¡Ja netekaya yamé banepainnon iká riki,
jatianra Diosen jawe ayamakeana iki,
itanribi nete xabáyamakeana iki!

⁵¡Yaménon ixon ota kextokan mapopainnon iká riki,
iamax nai koin wison mapopainnon iká riki,
netenbi bari nokaketian ikai keskati, kikin yamé onsakan mapopain iká riki!

⁶¡Ja yamé, kikinshaman yamékan manópain iká riki,
jatianra ja nete, oxe itan baritiabo toponyamakeankana iki!

⁷¡Tsoa bakebi pikotima yamé ipainon iká riki,
raroi jan saa ikanai yamé iamapainon iká riki!

⁸Ja akoron Leviatán jatonharesti koshiyabaon,

- ja nete jakonma shinanxonpain ikana riki.
- ⁹ ¿Ja netenontian, nete xabataitian ikai wishtinbo penéyapainnonra iká iki, kikinni noa jaon maxkata ikenbi bari pikóyapainnonra iká iki, ja nete bei oxnékirannaribi ointima ipainra iká iki!
- ¹⁰ ¿Jakonmabires ibanon jan ea pikotayamé, onísbires jatinkoniara ea kenekamayamaa iki!
- ¹¹ ¿Jaweaki nokon titan chixana meranoaxbi ea mawáyamaarin, iamax pikotibi ipainon ea mawáyamaarin?
- ¹² ¿Jawekopíki jan ea toati kishi jaa iki, itan jawekopíki ja en xeati xoma jaa iki?
- ¹³ Ja neten moa mawata ikaxa, natotian jakonshamanres ea moa tantikeanke,
- ¹⁴ ja jaton ani jakon xoboamatitai apobo, itan jawen joni koshibo moa mawatabo betanra ea ikeanke,
- ¹⁵ iamaxa ea ikeanke, jaton ani jakon xobobaon icha oroyabi plata bochoakatiai joni koshibo betan.
- ¹⁶ ¿Jaweati poko meranoabi retexon miinpainon ea ayamakanarin, ja pikotaxmabi mawata bake akanai keskáakin?
- ¹⁷ Miimeetai kamanresa ikai, ja jakonmabaon jato shinan tsokás akananai senennai, itan ja paxkinnabaonra mawata pekáo, jain jaton tantiti nokokanai;
- ¹⁸ ja yatanson xepokana iitaibora jain tantikanai, jan jato teemai koshi jato akí saí akaira, moa ninkáyamakanai;
- ¹⁹ jainra ja ninkakaatai kikin jonibo, itan

- ja namanbires jonibobi senenbires ikanai,
- ja iboaxon yonokanai jonira, moa jawen ibon yonoyamai.
- ²⁰ ¿Jaweatiki masá teneti ikenbi Diossen ja bake pikotaitian oinresa iki?
¿Jaweatiki ichabires masá teneti ikenbi Diossen jamaa iki?
- ²¹ Janra akai joaimabi mawá manakin, kopí jawéki jonea iketian benai keskáakin.
- ²² Mawáketian miinkanaparira, raroti ja jonin nokoti iki.
- ²³ Diossen imaara jain kaai onannaxmabi joni niai, jaweraobi katimaakinra bai xepoai.
- ²⁴ Masá shinanni ea winia riki nokon piti; chexakaati ea ishi ikara nokon xeati iki.
- ²⁵ Jatíbi ea jaki raketai, bebonbires ea jaki raketaira, eki paketa iki.
- ²⁶ Eara tantiti atipanyamake, itan jakonshaman shinanra en nokoyamai, tsokasresa en nokoke, ikira iká iki.

Elifaz rekeni jato betan yoyo ika

- 4** ¹ Jatianra Elifaznin Job yoia iki:
² Neskara en mia yoia min siná ikenbira, mia yoiamai netéresti en atipanyamake.
- ³ Enra kikinbakin onanke, icha jonira min axea iki, paxkinnabora koshi shinan min jato bimaá iki;
- ⁴ onisabo koshi shinan jato bimatira mia join maxkáyamaa iki, shinan paxnaabora min jato akinna iki,
- ⁵ ¿Jaskara ikaxbiki, min masá teneai kopí, rama min shinan paxnaax mia koshi shinan keyotai?

- 6 Mia iki Dios akonkin senenhaxonai, min ikára mia ponté joni iki, ¿Jaskara ikaxbiki mia kikinni Dioski koshiamai?
- 7 Shinanwe, jakia westíora ponté joni, jakonma aká ikenmabi jaki jakonmabires paketa iki, ixon.
- 8 Jaskara iká oinxonra en onanke, jaweratobaonki jakonma akai, jaskara jakonma banaa ixonra jaribi tsekakanai.
- 9 Jakonma akaibora, sináxon, Diossen, jato keyoai, westíoraakin jatoki xoon akátoninres.
- 10 Kikinni sinati ren ikax leónbo keotai keskákanaibira, jaton xeta sexexon Diossen jato netémati iki.
- 11 Ja piti nami nokoyamaax león ikai keskatira mawákanti iki, jatianra león bakebo ikai keskati jaton bakebo janbiskanti iki.
- 12 Eki joi nokotara netéshoko iká iki, ea joi yoi baxexaira, shokresshoko en ninkata iki.
- 13 Jonibo jatikaxbi yamé oxaketianra, jakonmabires namatax, ea tantikas-kinhamaa iki.
- 14 Raké shinanmanra ea yatana iki, jatíbi nokon xaoyabira ea saki iká iki.
- 15 Nokon bemanain niwen ea xoon akára, ja nokon boobo charóbaina iki.
- 16 Jainki tsoa iki ixonra en onanna iki, jawen ota iaketanara en oinna iki, ixonbira jawekeska jisárin ixon en oinhamaa iki. Jatíbira netéres iká iki. Japekáora neskati yoyo ikai en ninkata iki:
- 17 “Mawatai ikaxa Diossen oinna, atikeskabiakin akai joni tsoabi yamake. Tsoabira Diossen oinna já bebon senen joni yamake.
- 18 Nin jawen ángelbokibira, Dios koshiamai. Ja ángelboribira senenma iki,
- 19 ¿Jaskara ikenra jonikaya mai potonko mano xoboa keská, bebon koshima iki, jakayara mansan atin teemabires bitaxti iki!
- 20 Yamékiri iamax yantanra moa yama ikai; ja mawatara moa jatíbitian iki, jatianra tsonbi moa jakiakin shinanyamai.
- 21 Jonin jatira keyotai ikax yoman xatea keská iki, ja onan shinan biamabira mawatai”, iki ikai.
- 5** 1 Saii iwe Job, tsonki mia jen akai ixon min ninkánon. ¿Jawerato ángelki mia akinnon ixon min yokatai?
- 2 Westíora onanma jonira jawen sinakanbi mawatai, jatian ja shinankomabora jawen notsinbi mawatai.
- 3 Enra oinna iki, onanma joni jawékinin beboni peokootai, jaskataxbira ishtonbires jawen xobo ras ika iki.
- 4 Jawen bakebora moa tsonbi akinti yamake; joni koshibo ikainxon atikeskabiakin axonyamakanai, tsoabira jaton paranan iki yoyo iamakanai.
- 5 Jaton yoá banáborá moxa meranoabi bixon, pikásbaon jato piananai, itan nomiai jonibo jaton jawéki icha oinnax notsiai.
- 6 Jakonma jawéki, itan masá tenetira, mai meranoax pikotaimabo iki,
- 7 jakonma winóti ikaira, jonin imaa ikai iki, chii tirikan imaa, chii tsistó noyabainai keskati.
- 8 Ea iwanxonra Diossiba kaxon, ea akinnon, jan ea tsokásaibo

- Jawen mekenman en jenekeanke;
 9 ¡Diossenra icha ani ratéti jawékibo akai,
 tsonbira jan akai jawékibo onanti senenma iki!
- 10 Diossenra nato main oi bemai,
 janra jain wai iká maibo mechaai;
- 11 Diossen akinnara ja naman shinan-meetaibo bebonai,
 ja masá tenei shinan tsokásaibora jato akinnai;
- 12 paranmisti onan jonin, jaskáaxon jato ati shinannabora, Diossen amayamai.
- 13 Jato ati jawen jakonma shinan akátoninbira, Diossen ja paranmisti onan joni pakémai,
 jaskáaxonra jawen jakonma ati shinannabo amayamai.
- 14 ¡Jato jakonma akasira, yamé meran kaai keskati,
 netenbi ja paranmisti onan jonibo niai!
- 15 Ja jawebioma, itan ja teemakinbi ramiakanaira,
 jan jato jakonmaai jonibaon mekenmamea Diossen jato xabaai,
- 16 ja shinan yosmabo jato akinnaira Dios iki,
 ¡Diossenra jakonmabaon kexá xepoai!
- 17 Jaskara ikaxa Diossen notsinnai joni raroshaman iki;
 jatíbi Atipanatonin mia notsina omisshamawe.
- 18 Janra isinnaitian mia benxoai;
 Diossen imaara min chexakakin masá teneai,
 ixonbira ja chexakatai mia tantimaribai.
- 19 Westíoraakin axon,
 itan wetsatianboribi axon akinra, jakonma onsáinoa mia xabáati iki,
 miara jatíbitian masá tenematima iki.
- 20 Pitin ititianra mia mawámatima iki,
 reteanantitianra mia retekanaketian

- en jato amatima iki.
- 21 Mia jakonma inon ikax yoyo ikánkebira,
 mia panati iki, jatianra miki jakonma nokóketian mia rakétima iki.
- 22 Pitin iti itan jakonmanin jato abetanaitianra,
 mia jaki shiroti iki,
 siná yoinabokira mia rakétima iki.
- 23 Ja makanbaonra min wai tsokasatima iki,
 itan ja onsá yoinabo betanra mia jakonres iti iki.
- 24 Min xobonkora, jatíbi jawékinin mia bebonti iki,
 jatian ja min yoinabo min toponara, westíorabi manotama ikax jatíbires iti iki.
- 25 Min chiní bakebora mainmea xobi keská icha iti iki.
- 26 Ja mawátitianra mia yosi koshipari iti iki,
 trigo bimi senbó joshina tsekakanai keská.
- 27 Ninkáwe, moa jaskara ikábo kopí non onannara jaskarakon iki,
 non yoia ninkáxon, min onannon, minbi tanawe, akinra aká iki.

Jobninra Zofarnin yoia joi yoishokoa

14 [Elifaznin yoia pekáora Jobnin yoia iki. Jainxonra Bildadnin yoia iki, jatianra Jobnin yoia iki. Japekáora Zofarnin yoia iki, jatianra Jobnin yoia iki. Natora neskáakin yoikin keyoa iki.]

- 1 Jobninra yoia iki: Ainbo meranoax pikota jonira,
 jawen jati nete nenkema iki,
 jainoax jawen masá tenetira kikin ani iki.
- 2 Westíora joa toetax basimashoko choshiai keská riki,
 westíora ota winotai keskatira keyotai.
- 3 ¿Jaskara ikenbiki joni oinxon,
 jaweati jawen jakonma ikabo min yoixonai?

- ⁴ Kerás meranoa kerásma jawéki tsekati atipana jonira tsoabi yamake.
- ⁵ Jatio basires iti, itan jain senenres joni jati min aká iketianra, ja wínoti atipanyamake,
- ⁶ ja joni moa oinyamawe, jaskara iketian jenewe teayamawe teexon kopí bii jakon jabanon.
- ⁷ Jiwi reraara jakiribi xoxoti japarike, itan bená jiwira jawetianbi maxkáyamai,
- ⁸ jawen taponra tanoai, jawen yorara mainmeax payotai.
- ⁹ Jene mechakan akára, ponyanbo xoxoai, bená jiwi paxashamanra ikai.
- ¹⁰ Jaskara ikenbira, joni mawatai jan bechiteti rao yamake, jatian joni mawataxki ¿Jawerano kaai?
- ¹¹ Aniparo onpaxa koinnax boí keyóti atipanke, parobora tsosinax manxanti atipanke;
- ¹² ikaxbira nai japariketian, joni mawatax jiriti yamake, ja oxaara jishtentima iki.
- ¹³ ¿Min siná winotai kaman, mawábo ikainko min ea joneraa jakon iti iki, jatio basi ea jain iti min shinanna, senenketianra eaakin min shinanti iki!
- ¹⁴ Joni mawataki, ¿Jakiribi jati iki? Masá tenetiainoax ea xabakaati nokotai kamanra, jatio basi ea jaai kaman netetiibi ea manaresti iki.
- ¹⁵ Min ea jonia ikaxa, mia ea oinkasti iki, min ea kenaara, en mia jen ati iki.
- ¹⁶ Jatíbi en akaibora min koiranti iki, ixonbira en ocha akábo min ea iboamatima iki;
- ¹⁷ en jakonma akábaonra mia shinanbenoti iki,

jaskáaxonra nokon ochabo min soati iki.

- ¹⁸ Mananbora reokoti keyotai, makánbora tarametax boax wetsanko tipiai.
- ¹⁹ Jenenra makan keyoboai, oi bexonra mai poto boai, jaskáakinra joni jan manata min keyoai.
- ²⁰ Jatíbitian jatoaresxon, jawen mainmea min potaara moa yamai, itan já jisáma mechobires ikai.
- ²¹ Jawen bakebo jakonhain nokotax kikinkanara onanyamai; jaskáribiakinra moa rabintiain pakékanabo jan onanyamai;
- ²² mawákin jawen yorabi chexakaa-kinresa onannai, janbi masá tenekinra onannai, akinra aká iki.

Pichika itin Jobnin yoia

19 [Elifaznin rabé itin joi yoia pekáora, Jobnin yoishokoa iki. Japekáora Bildadnin rabé itin iká joi yoiketian, Jobnin yoishokoa iki.]

- ¹ Jatianra Jobnin yoia iki:
- ² ¿Jawetian kamanki, ramiakin masá tenemakin, itan jin akin ea xateyonkin maton jeneai?
- ³ Ichaakinra jakonmanin yoinkin maton ea jeneyamai; ¿Ea jaskáaiki mato rabinyamai?
- ⁴ jakonma en akona iketianra, eabiribi jan jakonma imati iki.
- ⁵ Ea xewina jakonmanra mato shinanmeetai, ea rabintion oinxon ea jan yointira maton shinannai.
- ⁶ Jaskara ixon kikinakin onankanwe, Diosen masá tenetiain ea pakea riki, jain pakéti jan ea axona masá tenetiain ea paketa riki.
- ⁷ Eara saí ikai: “¿Eara retekanai!” iki, jabira tsonbi ea ninkáyamai; ea akinnon ixon en jato yokatabira,

- tsonbi atikeskabiakin ea joi benxoaxonyamai.
- ⁸ Winónaketianra Diossen ea bai xeponaana iki;
jan ea kaai baira ea yaméaxona iki.
- ⁹ Icha nokon jakon jawékibora ea potamaa iki,
nokon maiti ea bichinai keskáakinra,
rabinhaxon ea jan namanbires imaa iki.
- ¹⁰ Kikinbires jawebiomara ea baneta iki;
¡Jaki manátionia ikaxa,
jiwi tapónyabi xatea keská ea baneta iki!
- ¹¹ Ekira iorai sinata iki,
jawen rawí atinra ea aká iki.
- ¹² Jatíbi jawen reteananai jonibora ea akí eki bekana iki;
nokon xobo katemaira tsamákana iki,
itan ea anóxa benxokakana iki.
- ¹³ Diossen imaara, nokon wetsabo itan ea jabé raenanaibo,
eibakeax ochókana iki,
jaskáaxonra wetsankoniax joá joni keskáakin,
ea akantiakin jato amaa iki.
- ¹⁴ Nokon rarebobaonra ea potabaina iki, itan ea jabé raenanaibora eon shinanbenokana iki;
- ¹⁵ nokon xobon ebé jaabo betan nokon yonotibora,
moa eon shinanbenokana ki;
wetsankonia joni keskáakinra ea oinkanai.
- ¹⁶ Westíora nokon yonoti en kenaara ea jen ayamai,
ea akinnon ixon kikinakin en teabira jawe iamai.
- ¹⁷ Nokon awin en pataxara ea omisai;
kikin nokon wetsabobira eki kerasai.
- ¹⁸ Bakebobira eki shiroai;
ea weníketianra,
eki jakonmai yoyo ikanai.
- ¹⁹ Kikin nokon ebé raenanaibaonra ea omisai;

bebonbires ea jaton ratetaibora eki bechiakekanke.

- ²⁰ Nokon bichira nokon xaoki taxnake,
ea mawátira moa basima iki.
- ²¹ Ea noibakanwe, ebé raenanaibó,
Diossen jawen mekenman tii axon ea masá tenema riki.
- ²² ¿Jaweatiki Diossen akai keskári-biakin
maton ea jakonmakin jeneyamai?
¿Moa ea bebonbires ramiaxbiki,
mato tantiamai? akin aká iki.

**Jobnin senentiainni joi
yoikin senenkaa**

- 31** ¹ Jainxonra yoiboresa iki:
Enra akonkin ja senenhati nokon bero betan aká iki,
tsoa ainboi oinnax jaon keentima.
- ² ¿Jatian jawereski en bia iki, ja jatíbi Atipanatonin,
naikanxon ea menia?
- ³ ¿Jakonma ikai, itan ocha akaiboresmarin,
ja ani rabintian nokótibo?
- ⁴ ¿Jatíbi ja en akaiki Diossen oinyamai,
jatíbi ea jain kaaboki oinyamai?
- ⁵ Akonkinra en yoiai, jawetianbira en jakonma akáma iki,
tsoabira en parankashamaa iki.
- ⁶ ¡Onanoxon atikeskabiakin Diossen ea tanabanon,
jatianra en jakonma akáma onanti iti iki!
- ⁷ Jawetianbira jakonma jawéki akí ea ikáma iki,
jawetianbira nokon keena keskábores akí ea ikáma iki.
Jatian ja ea yometsoa jawékibo eiba jaketian,
- ⁸ en yoá banaabo wetsabaon pibanon,
itan ja en banaabo keyokin mexabakanon.
- ⁹ Jatian wetsa ainbo teakasi ea iká iketian, iamax
ja epatax iká joni pikoketian,
jawen awin teanoxon en koirana iketian,

- 10 ja nokon awin wetsabaon yonoti ibánon,
itan wetsabo já betan oxabanon.
- 11 Ja jawékibo en akára rabin iti iki;
jaskara aká kopira atinkobi ea masá tenemakanti iki.
- 12 Janra chiikan akai keskáakin,
jatíbi ea jayata nokon jawékibo ea keyonanti iki.
- 13 Nokon yonotibaon jato jawéki axonti ea yokáketianra,
jatíbitian jakonhakin en jato axona iki.
- 14 ¿Jaskáakin nokon yonotibo ramiaxki, jawekeskatax ea Dios bebon jakon iti iki?
¿En akábo yoiti ea jan yokataki, en jawe yoiti iki?
- 15 Jan ea chixanainoabi jonia Diosenribira jato jonia iki,
ea jamaa keskáribiakira jatoribi jamaa iki.
- 16 Jawebioma jonira jatíbitian en akinna iki,
benomatabora jawetianbi en pitin imaama iki.
- 17 Jawetianbira kachianabo pimayamakin enbicho piama iki.
- 18 Jatíbitianra jaton papa keskaxon kachianabo en akinna iki;
benomatabora eki chipóketian, jatíbitian en jato koirana iki.
- 19 Chopaoma ikax matsin mawataibo, itan
onitsapishoko ikax ja sawetiomabo oinxonra,
en jato akinna iki,
- 20 nokon carnerobaon rani xopokanra en xanamaa iki,
jatianra ea irake akana iki.
- 21 Jawetianbira, joi benxonhai joni koshibo onanna ixon,
kachianabo jakonma akasi ea ikáma iki.
- 22 Jatian nato en yoiaibo ikonma iketian,
nokon ponyanbo ea sekenbakanon;
nokon baxkáinoax, poyan tsekébanon.
- 23 Diosen masá tenematinra ea raketa iki;
¡Jawen koshira en tenetima iká iki!
- 24 Jawetianbira oroki koshiax, itan jaki chipota ea ikáma iki.
- 25 Jawetianbira icha jawékia ikax,
iamax icha koriki biax, ea raroama iki.
- 26 Bari penetaira en oinna iki,
itan oxe kawankin, kikinhakin tenaaribira en oinna iki,
- 27 ikaxbira jawetianbi en jabo joné rabiamaa iki,
jawetianbira ochóxonbi betsó akin,
en meken sananxonama iki.
- 28 Jaskara en akára, atixonbi en masá teneti iká iki,
¡Jabo rabiara Diossa yamake ixon non akai iti iki!
- 29 Jawetianbira nokon rawí jakonmaaketian ea jan raroama iki,
já jakonmain pakéketianribira ea jan raroama iki.
- 30 Jawetianbira jakonma itiakín en shinanxonama iki,
jawetianbira já mawátinin ea keenamaa iki.
- 31 Ebé jaabaon wetsankoniax joá joni,
jakonmaakanaitianra en jato amayamaa iki,
- 32 jemanbira en oxamayamaa iki.
Jatíbitianra ochokeax joai jonibo,
nokon xobo xepóti en kepenxona iki.
- 33 Jawetianbira wetsabaon akai keskáakin,
nokon ochabo en joneama iki,
jawetianbira jakonmabo akáx,
- 34 jakonmaakin yoikanaketian joniboki rakékin en joneama iki.
Jawetianbira, omiskanaketian nokon rareboki raketi,
xobonko xepotax ea netetama iki.
- 35 ¡Ea ninkápainonra ikanai!
Ja en yoia ikon inon ixonra nokon jane en wishai;
rama, ¡Jatíbi Atipanatonin ea yoibanon!

jakonma akábo ea yoixonkin,
 kirikain wishabanon,
³⁶ jara en jakonhaxonres boti iki,
 maiti akai keskáakin.
³⁷ Jatíbi en akábora en Dios yoiti iki,
 jakonshamanra já bebon ea kati iki.
³⁸ Nokon maibora, eki jakonmaati, nai
 akí saí iamakanai,
 ja mai taeshokobora jakonma
 teneibo winiamakanai.
³⁹ Enra ikon yoiai, jaton yoabora ea
 yometsoama iki,
 itan ja waín teetaibo jato kopíaka-
 shamaira ea ikáma iki.
⁴⁰ Jatian jaskarabo en aká iketian,
 ¡Nokon maibaon trigo iamai
 moxa xoxobanon,
 cebada iamai jakonma xobi xoxo-
 banon! ikira iká iki.
 Jaskáxonra Jobnin, já jaki koshia
 jawékibo jato yoikin senenhaa
 iki.

Diossen Job yokata

38 ¹Niweaba meranxonra Ibon Job
 yoyo aka iki.
² ¿Miaki tsoa iki, nokon shinanman
 en akaibi, ayamarai iki ikáx,
 min onanmanin imaa jaskatibo mia
 yoyo iti?
³ Rama min koshi ea oinmawe, nato
 en mia yokataibo ea yoiwe:
⁴ ¿Jan mai tewanabo en akaitianki,
 mia jawerano iká iki?
 ¡Ikon onan ixon ea yoiwe!
⁵ ¿Minki onanna, jatio iti shinanxon
 jan nete toponaki tsoa iká iki,
 itan tsoaki iká iki jan aká ixon?
⁶ ¿Jawekiki jan mai tewannabo
 perakaa?
 ¿Jan tewanti koshi ani makanki,
 tson aká iki,
⁷ ja nete xabataitian ikai
 wishtinbo bewakanaitian, itan ja
 nokon yonoti ángelbo rarokanai
 kaman?
⁸ ¿Mai meranoax aniparo jene joko-
 naitian,

moa iamanon ixon,
 jan ani xepótibaon xepoaki tsoa
 iká iki?
⁹ Nai koinra, aniparon chopa keská
 iti en imaa iki,
 itan ja wishnin koinra, jan bake
 rakoti keská iti en imaa iki.
¹⁰ Jain senenres itira en aniparo aká
 iki,
 jawen ani xepótibora llaven akai
 keskáakin, jenen mai mapona-
 ketian en xepoa iki.
¹¹ Enra yoia iki: “Neno senenresa mia
 iti iki,
 nenoaxa mia bebon winótima iki;
 neno senenresa min onsá bechon
 tsakati iki”, akin.
¹² ¿Wetsatianboki min jaskáti yoia
 nete oxneta iki, itan nete xabáta
 iki?
¹³ ¿Jainxon jawen joekan mai tenake-
 tian,
 jakonmabo jóneti bokantiki min
 yoia iki?
¹⁴ Ja mananbo pekáokeax bari pikó-
 xon
 tenaa, chopa pokoa keská jawen
 chexe joshin ikaitianra;
¹⁵ jakonmabaon ja joé meran ikásha-
 makin oimaisi,
 jatianra jain senenres jaton ramia-
 misti onsá keyotai.
¹⁶ ¿Aniparo xaman tsonbi onanama,
 jainoax jene jokonai oinniki mia
 kaa iki?
¹⁷ ¿Jain mawábo iká yamébires
 xepótibo ikain kaxonki min jato
 oinna iki?
¹⁸ ¿Maira jatio pextin iki ixonki min
 onanna? ¡Ikon jatíbi onan ixon ea
 yoita!
¹⁹ ¿Jan netea joé, itan ja yamébo jain
 benxokaataki jawerano iki?
²⁰ ¿Ja mai senenainko boxonki, ja
 ikainko min beribati atipana?
²¹ ¡Minra onanke, icha
 baritiaya ikaxa, jatian moa mia
 bake pikotabira iká iki!

- 22 ¿Wishnin matsi, itan oi xewa jain en benxoa oinniki mia kaa iki,
 23 minki onanna ja ramibires winótitian, itan ani reteanantitian,
 jatoki raanoxon en jai aká?
 24 ¿Jaweraoki kaná joékaini kaai?
 ¿Jawe keskataxki bari joaiokea niwe, nato main jatibiain janbisai?
 25 ¿Tson bai kepenxonaki oi beaí, tson jaó boti yoia boxonki niweabakan,
 26 jain jawebi xoxoyamai mainko, itan tosa jonibi jain jaamainkoribi oi bemai,
 27 jain jawebi xoxoyamai ikenbi mechaaxon
 xobi xoxomati kopí?
 28 ¿Oi itan nibikan papaki tsoa iki?
 29 ¿Ja jene chorisha, itan nibí chorishaton titaki tsoa iki?
 30 ¿Tson imaaki, jene chorixax makan keská chorish ikai,
 itan aniparo bemakayan jene chorishai?
 31 ¿Min imaaki, wishtin jainbicho tsamatax janbísshamakanai,
 itan ja chaxon bai wishtinbo betan imayamakin, ja wishmabo, kapé koi wishtinbo, jatonbiribi wetsa tsamabo min imaa iki?
 32 ¿Min imaaki ja nete xabataitian pikotai wishtin jawen ititianbiribi pikotai?
 ¿Minki ja wishtin tsamatabo jawen jane Oso Awin ani, itan Oso Awin maxko, jan kanon ixon min ponteai?
 33 ¿Minki onanna ja naikanmea wishtinbaon esébo?
 ¿Min amaaki wishtinbaon nato mai tenai?
 34 ¿Jenetianon ixon, min nai koin yoiaki oi beti atipana?
 35 ¿Imayantiki wetsaori kanon ixon ja kaná min yoia: “Eara neno iki, ea kabatanon?”, iki.

- 36 ¿Tsonki akéni isá, itan atapa bene jaskara ati onanmaa iki?
 37 ¿Tsoarin kikin onan, nai koinra jati icha iki ixon jan onanna?
 ¿Tsonki nai koin reoti atipana oi bexon,
 38 mai poto chawánon ixon,
 itan mai tonko chorishbo keyotax, maibicho inon ixon?
 39 ¿Miarin ja leónbo nami benaxonai, jawen bakeshokobaon potókin pinon ixon,
 40 jaton kininko jonéxon,
 iamax jawen pokón rakáxon, xobi meranxon jawen piti manaitian?
 41 ¿Tsoarin jan okabo pimai,
 jawen bakeshokobo piti benai boanhatani,
 koshín chión iananbi ea yókákanaitian?
39 ¹ ¿Jatian manish meranoa chivobo bakenaiki min onanna?
 ¿Chaxo awinbo bakenaiki min oinna iki?
 2 ¿Minki onanna jawen benen aká pekáoki jawetí oxo bakenai?
 3 Bakenira tsaotai,
 jatianra jaton bakebo pikotai pakéyamai.
 4 Ishtonbiresa koshikanai, xabáino a xobi piira aniai,
 jaton tita potaax wetsanko boaxa, moa bewetsayamakanai.
 5 ¿Tson imaaki nii meranoa burrobo, tson jaweatima jatonbiribi jaabo iki?
 ¿Tson imaaki jatonbiribi ni-res-kainai?
 6 Enra jain jati onantiakin jato axona iki,
 jain jawebi xoxoyamai mai, itan ja manan teshanpa ikain.
 7 Jabora jemameax riri ikai ninká-tinin keenyamai,
 burrobo temai jawen ibo saí ikaiboribira ninkakashamai.
 8 Xobi benaira mai matóbotiibi kawanhatanai,

- ja pinoxonra wetsabires inonbi xobi yankonabo benai.
- ⁹ ¿Minki ikonhai ja nii meranoa waka benen mia tee akinti, min shinannaki min chiké meran oxati iki?
- ¹⁰ ¿Minki atipana jiwiki nexaxon akáshamaibi mai chirinmakin, iamax akiati iki mí pekáo kakin mai beshéabokin?
- ¹¹ ¿Ja kikin koshi iketianki, jaki koshiti min shinannai, itan min teebo axontininki mia keenai?
- ¹² ¿Min shinannaki ja yoá tsekaabo tsinkimaxon, jain benxoati ikain min tsinkimaa ati jisá iki?
- ¹³ Minra ointi atipanke peia yoina avestruz:
raroshamanra pea pea ikai, manxaman pechi ikai keskati,
- ¹⁴ jaskákinbira, bari xanan aká toshínon ixon mashi xantoaxon, jawen bachibo mapoxon potaresai.
- ¹⁵ Ja bachibora jamáxon toshakanti iki ixonra shinanyamai, wetsabires yoinaninra jamáti iki ixonra shinanyamai.
- ¹⁶ Jawen bake beshéborá isinhai, jawenamabo keskáakinra akai, yanka ea teetara itiki ixonra shinanyamai.
- ¹⁷ Enra jaskáaxon jawéki ati onan shinan, itan jaskatax jakon iti shinanribi en meniamaa iki.
- ¹⁸ Ikaxbi wenitax moa ishtoi kakinra, ja kabayobo itan jan peyaka jonibo jato osánbainai.
- ¹⁹ ¿Minki kabayo koshi menia iki, jan raota jawen texonkonía booki min axona iki?
- ²⁰ ¿Min imaaki chanpo ikai keskati choronai, ja rabíkin onsati pere akin joinnaiki min imaa iki?
- ²¹ Rabíkin jawen taen mai wasaara, mai teshanpain jakonma poto keyatai,

- itan rakéyamaira reteanantiain kaai.
- ²² Onsá jawéki oinxonra osanai, jara ratéyamai, espadaya jawen rawí sontárobo oinnaxbira rakéyamai,
- ²³ ja kabáyonin peyaka jonin kikin-hakin pia neá chori chori akaibi, lanzabo itan tsatsitaxobo potaa joéboanainbira rakéyamai.
- ²⁴ Ja kaainko ishton nokóti kopíra, yoinanin jawen nami keyokin ishtonbires piai keskati, tson chitetimai kikinni ishtoai; moa jato ati yoií trompeta xoon iketianra, jainbi chankáti atipanyamake.
- ²⁵ Trompeta xoon ikai ninkataxa kabayobo keotai, ja reteanankanai itsara ochóxonbi xeteai, moa jato akanwe ikai joira ninkatai itan safí ikanairibira ninkatai.
- ²⁶ ¿Minki halcón tetébo noyati onanmaa iki, minki onanmaa iki, kikinni keyatax surhori noyai kati?
- ²⁷ ¿Min jain ati yoiaki akai ishminman manan maxkaten naakin?
- ²⁸ Jabora jatíbitian shanka manan maxkaten jake, ja manan keyára jaki koshia, itan jain jonetai iki.
- ²⁹ Bochikixonbi oinkinra ja bikasai yoina merai.
- ³⁰ Jawen bakeshokobaonra jimi xeai, jaweranoki mawá rakata, jara jain iki, akin aká iki.
- 40** ¹Ibonra Job yoiribia iki:
²Eakaya jatibi atipana iken-bira, ebé joi benxoatinin mia keená iki, “¿Ea yoikasiki mia jenetamapari iki?” akin.

Job Dios betan yoyo ika

- ³ Jtianra Jobnin yoia iki:
⁴ “¿Ea jawemabishoko ixonki, en mia jawe yoiti iki?”

Ea netetakayara jakon iti iki.

⁵ Ichaira en moa yoyo ike,
tekikin en ja yoitira moa yamake”,
akin.

Diossen Job joi yokáboresa

⁶ Jaskáketicianra, niweaba meranxon
Job Ibon yoia iki.

⁷ Ikon koshi shinanya ixon,
ea oinmawe, ja en mia yokataibo
ea yoiwe:

⁸ ¿Jakonma akama keská inoxonki
min akai, ja atikeskabiakin
ayamai ikax,
jakonma akátonin min ea yoinkin?

⁹ ¿Miaki ea keska koshi iki?
¿Mia yoyo ikáki min joi tirin ikai,
ja nokona ikai keskati?

¹⁰ Iresama itan kikinbires onanti iwé,
jatianra jonibaon kikin jakonman
mia yointi iki.

¹¹ Jatíbi rabitaibo oinxon,
min siná pikoxon,
min atipana keská bebonbires jato
masá tenemawe,
itan jato namanbíres shinan-mee-
mawe.

¹² Min oinnatonres jato poxawe,
jawerano inonbi jakonmabo jato
pachowe.

¹³ Jato retea pekáo jatíbi jato miinwe,
jain mawábo ikain jato xepowe.

¹⁴ Jatianra ikon riki ixon enbishaman
onanti iki,
min koshi shinanman amaa
minharesa riki ixon.

¹⁵ Ani yoina Behemot oinwe,
jara mia aká keskaakinribi en jonia
iki:
janra wakabaon akai keskaribiakin
xobi piái;

¹⁶ oinwe jawen kishi namibora kikin
koshi iki,
itan jawen koixaobora kikin koshi iki.

¹⁷ Jawen jinara koman keská chorish iki,
jawen tae tonko rexkebora kikin
rastonbo itan nexaa tonkobo
keská iki.

¹⁸ Jawen xaobora bronce tubo keskábo
iki,

yami tonron keskábo riki.

¹⁹ Ja en jonia yoinara jatíbibo xewinna
bebonbires kikin jakon iki;
eabichoresiki, jato jonia ixon,
jato reteti atipana.

²⁰ Jain pimis yoinabo tsiniai niika-
meara,
xobi itan pei piái.

²¹ Tantiira, moxa jiwi lotobo naman
rakatai,
iamax taxbainoa tawa meranra
jonetai.

²² Ja jiwi peibaonra otaai,
wean kexakea álamo jiwibaon
kateaketana riki.

²³ Paro jenetiakenbira ratéyamai;
jawen rekinhain jene senenkenbira
jakonbires iki.

²⁴ ¿Tsonki yatanxon okenbekonbi
jawen bero tsekati atipana,
iamax tsonki repéxon risbikan
renexti atipana?

41 ¹ ¿Ja ani yoina Akoron
Leviatánki,
mishkitinin min biti atipana?
¿Jawen janaki risbikan min nexati
atipana?

² ¿Repéxonki risbikan min renexti
atipana
iamax yami wekikan jawen koi
pekatiki min atipanti iki?

³ ¿Noibakin min jaweyamanon
ixonki mia yokáti iki,
jakonshoko joinmein mia yokáti iki
min raannon ixon?

⁴ ¿Bánon ea jatíbitian min iboaxon
yanka yonoai akinmein mia yoiti
iki?

⁵ ¿Westíora isáshoko betan ikai
keskatimein mia jabé tsiniti iki?
¿Min bake ainbobo jan tsininon
ixonki min nexati iki?

⁶ ¿Jain jawéki marokanainko boxon-
mein,
bikanon ixon jati kopía riki akin
jato yoikanti iki?

- ¿Maronoxonmein beshéakin ja namiaibaon xatepakekanti iki?
- 7 ¿Jawen bichimein pian bebankin min tsakati atipanti iki, iamax jawen mapomein chikáronin min bebánkin chachiti atipanti iki?
- 8 Ja yatankasi mia ikábira, bebon koshi iketian, ja shinanbenotimai mia jabé reteananti iki, jatianra jawetianbi jakiribi yatankasi mia itima iki.
- 9 Ja ani yoina Akoron Leviatán oinnatonbichora, tsoa inonbi raketi shinan keyoti atipanke.
- 10 Teakanara sinatai; tsoabira jabé reteananti senenma iki.
- 11 ¿Tsoa, jabé reteananaki jatíbi jakonbires isinama itan rakéyamai joti iki? ¡Nato netenra tsoabi jabé reteananti senen yamake!
- 12 Jawen taebora koshi iki, jawen yorara wetsa yoinabo bebon koshi iki, ixon yoikinra en jenetima iki.
- 13 ¿Tsonki jan rapoa bichi raopeti atipana, iamax tsonki jan rapoa jawen yami xopananti chorish oke bebankin pekati iki?
- 14 ¿Tsonki kechopeti iki, jawen xetabo chichó onsá iketian?
- 15 Jawen kaxobora yami panáti kerex chorish joyóbaina makan keská iki.
- 16 Jawen xakábora wetsabo betan bianananbotana kikin kerex iki, jawe niwebira ja xakábo xaran bebati atipanyamake.
- 17 Ja jaskara jainbicho bianana ikax kikin tsítsí iki, tsonbira jainoa pasketi atipanyamake.
- 18 Já jatishan ikara kaná ikai keská iki; jawen berora bari pikotai keská pené iki.
- 19 Jawen kexainoaxa chii jokonai, jaskataxa ja chii janbisai.
- 20 Jawen rekinhainoaxa koin jokonai, ani kentí kobinnai keská riki.
- 21 Jawen joinnatonra tsiste ketetai, itan jawen kexakameaxa chii jokonai.
- 22 Jawen texora kikin koshi iki, jaskara iketianra jatikaxbi já bebonmeax kikin jaki rakékanai.
- 23 Jawen yora namibobira, jawenbi pekatima chorish iki, yami chara keská chorish riki.
- 24 Jawen jointira shanka keska chorish iki, jan reneti makan keska chorish iki.
- 25 Já wentaitianra diosbo ratetai, kikinni saki iananbira raketi jabákanai.
- 26 Espada, chikáro, pia, lanzabaon inonbi isinhakin chachiara jawemabi iki.
- 27 Jara, yamínbi, iamax yami bronce-ninbi retetima iki, jabora jawena nii pei keskáres iki, broncera jiwi payo keská iki.
- 28 Piabaon tsakáara jabáyamai; já makaman tsakáara pei choshin aká keskáres iki.
- 29 Mazón rishkiara tawan aká keskares iki; tsatsi taxobo keotai ninkáxonra osanai.
- 30 Mexokai kakinra jawen pokón mano taeabainnai, jan bero xemeti yami xetaya kenshon ati keskáakinra akai.
- 31 Kentí kobinai keskáakinra aniparo nemin saman mayámai, raoati jawéki meskokin, ani kentikan kobinha keskára ikai.
- 32 Jan kaara jenko joxo bakox pené joyókainai, itan box penéshaman parata keskára ikai.
- 33 Nato netenra já keská yoina yamake; jawetianbira tsokibi rakéyamai.
- 34 Koshin rabitaibora jato bechiteai, jara jatíbi yoina sinábaon apo keska iki, akinra Diossen aká iki.

- 42**¹ Jatianra Jobnin Dios yoia iki:
² “Enra onanke minra jatíbi atipanke, itan min atipanyamaara jawebi yamake.
³ ¿Tsoarin ea ja min shinanna jawéki min akaitian, ayamarai iki iti, jaskaxon akonkin en onanama jato oinmai?
 En onanyamaa jawéki ikenbira ja yoií ea yoyo iká iki, kikin ratéti jawékibo ikenbi onanyamaax.
⁴ Minra ea yoia iki: ‘En mia yoiai ninkawe; nato en mia yokataibo ea yoiwe’.
⁵ Rama kamanra, yoikanai ninkaxonres en mia onanna iká iki, ikaxbi ramara nokon beronbi en mia oinke.
⁶ Jakopira jakonmaibo yoyo ika ikáx, moa iwetsayamai, kikinni shinanmeetax, mai poton, itan chiimapon ea yakatai”, akin aká iki.

Diossen jakiribi Job jawéki imaa

- ⁷ Nato jawékibo Job Ibon yoia pekáora, Elifazsibi yoia iki: “Jaskara kopíra, miki itan ja mia jabé raenanai joni rabéki ea kikinni sináke, ea yoií yoyo ikinra ikon yoiamakana iki, ikaxbi nokon yonoti Jobninra ea yoikin ikon yoia iki.
⁸ Rama kanchis waka bene biax, itan kanchis carnero biax, nokon yonoti Jobhiba botankanwe, jainxonra mato kopibi, ea menikin keyokin maton menoti iki. Nokon yonoti Jobninra mato kopí oranti iki, jatianra ja orana en bixonti iki, jatianra jawe jakonmabi en mato atima iki, ea yoií yoyo ikin maton ikon yoiamaa iketian ati ixonbi, nokon yonoti Jobnin ea yoikin ikon yoia iki”, akin.
⁹ Jato jaskáa boxonra, ja Elifaz, Bildas, itan Zofarnin, ja Ibon ati yoia

keskáakin akana iki, jatianra Jobnin orana Ibon ninkata iki.

¹⁰ Jabé raenanaibo kopí Jobnin orana pekáora, moa ikátiai keskaribi Diossen icha jawéki ita imaa iki, jatian menikinra moa jayá ikátiai bebonbires icha rabé tсамá menia iki.

¹¹ Jatianra jatíbi jawen wetsabo, jawen poibo, jabé raenanaibo, itan moatianbi já onanna jonibo jaiba merati bokana iki, jatianra já betan jawen xobon ixon icha jawékiati axon pikana iki. Jabaonra onískinkana iki, jatíbi onsá jakonma jawékibo jaki raanxon Ibon masá tenemaa ikenbira, moa jakon shinan bimakana iki, jatianra westíora rabaon jaweti icha koriki menikana iki, westíora oro meosotiribira menikana iki.

¹² Jawen senenainoa baritiabaonra, ja winota baritiabaon aká bebonbires, Diossen jakonhakin shinanxonkin Job jawéki menia iki. Bebon icha jawékira menia iki, chonka chosko waránka carnero, sokota waránka camello, rabé waránka ja teemai waka benebo iká iki jainbicho kataxa westíora waranka, itan waránka burro awinboribi.

¹³ Jawen bakebora iká iki, kanchis benbo bake, itan kimisha ainbo bake.

¹⁴ Ja ainbo bake rekeman janera iká iki, Jemima, japekáo iká ki Cesia, ja kimisha itin ikára iká iki Kerenhapuc.

¹⁵ Nato netenra, Jobnin ainbo bakebo keská metsáshoko ainbobo jaweranobi yamaa iká iki. Jatón papanra, já mawáketian jatón poibo betanbi senenbires jawen jawéki bita jawen bakebo jato iboamaa iki.

¹⁶ Jaskata pekáora, pacha chosko chonka baritia ja iki, jaskáxonra oinna iki, jawen bakebo, jawen bababo, jawen bababaon bakebo, itan jawen bababaon baken bababo.

¹⁷ Jaskatira kikinshaman yosi mawata iki.

SALMOS

Bewá itan oranti kirika

Salmo 1

Ikonni raroti

- ¹ Ja jakonmabaon esé chibanyamai
jonira raroshaman iki,
ja ochai nia jonibaon axéribira
chibanyamai,
ja Dioski shiroaibo betanribira
rabéyamai,
² jaskáyamakinra Ibon esé noixon,
jatíbitian jaakinres shinanai.
³ Ja jonira paro kexa jiwi
banaa keská iki,
jawen ititianbora bimiai,
jawen peibora jawetianbi choshia-
mai.
¡Jatíbi jawéki akára, jakon pikotai!
⁴ Jakonmabora jaskáyamai,
jaskatira xobi choshi niwen boá
keska ikanai.
⁵ Jakopíra ja jakonmabo, jaton akábo
Diossen jato yoixonti iki,
itan ja atikeskabiakin akaibo
tsinkitainko ikantima iki.
⁶ Ja atikeskabiakin jakon akaibora
Ibon koirannai,
ikaxbi jakonmabora jaton jakon-
manin imaa, jakonmabires jawéki
winoti bokanai.

Salmo 2

Miara nokon bake iki

- ¹ ¿Jaweakiki ikon Dios onanma
jonibo saa ikanai?
¿Jawekopíki shinankoxonmabi
jaskara atibo akanai?
² Nato mainmea apobo, itan jato
ikinnai joni koshibora rabetax,

- jaton Iboki, itan ja katota apoki
yoitimai sinákanai,
³ neskatabora sai ikanai:
“¡Jawen cadenabaon noa nexaabo
chorokaanon akanwe!
¡Noa jan nexaabo xabakaanon
akanwe!”
⁴ Ja Ibo, naikan apo ixon jato ikinna-
tonra,
jato osannai;
⁵ japekáora sináxon, jato rateai;
kikinbiresi sináxonra jato yoiai:
⁶ “Siónhainoa nokon apo itira, en
moa imake,
jara ea jain iká nokon manan iki”.
⁷ Ja Ibon jaskara ati shinannara en
mato yoiai:
Janra ea yoia iki: “Miara nokon
bake iki;
ramara ea min Papa iki.
⁸ Ea yokáwe, jatianra papan bake
ixon bitibo maibotiibi iká jonibo
en mia meniti iki,
nato nete senenainko kamanbira,
jatíbi mina iki.
⁹ Ja min yami kekotininra,
apobo min jato xatepaketi iki.
¡Mapó kentíbo toeai keskákinra
min jato besheati iki!” akin.
¹⁰ Apobo, itan nato mainmea jato
ikinnai koshibó, neskara onansha-
mankanwe,
¡Ja en mato onanmai kikinni-
shaman axekanwe!
¹¹ Kikin iketian jaki rakéanan Ibo
rabikanwe;
saki iananbi já bebon bekanwe,
¹² mato iamaketianra, ja bain kaaitian
sináxon mato mawámanake,

maton ayamaara Ibo ishtonbires
kikinni sinatai.

¡Jan koiranon ixon jaki chipóti
benaibora, raroshamares ikanti
iki!

Salmo 8

**Koshi Dios, itan joni jakon
iketian jaon ratékin ointi**

¹ Ibó, miara non kikinbires koshi iki,
¡Minra jatiobi mai iboake! ¡Min
atipanara nai winobainbires
pextin iki!

² Bake maxkobo, itan xoma akai
bakeshokobora, koshi min menia
iki mia rabikananon ixon,
ja yoitimabo, itan min rawibo
jaskáaxon jato keyo netémati kopí.

³ Ja min aká nai oinxon, itan ja oxe,
wishtínbo ja naikan min aká
oinxonra,

⁴ en shinanai:
¿Jawerin ja joni?
¿Jawe jakon ikenkayaki jairaakin
shinanni,
mia jaon ratetai?

⁵ Minra ja joni aká iki dios keskata-
nishaman,
minra imaa iki, koshi itan jakon
iketian jaon ratéti,

⁶ min aká jawékibo yoiti koshira min
menia iki,
jatíbi jawékibo janhasesa itira min
imaa iki:

⁷ carnerobo; wakabo itan inatima
yoinabo;

⁸ naikan noyai yoinabo;
aniparonko jaa yapabo,
¡Jatíbi ja aniparonko ikábo!

⁹ Ibó, miara non kikinbires koshi iki,
¡Minra jatiobi nato mai iboake!

Salmo 14

Jonin jakonma shinan

¹ Onanmabaonra shinannai Diossa
yamake ixon:

Jatikaxbira shinan jakonmaakana
iki,

ramibires jawékibora akana iki;
¡Tsoabira jakon akaima iki!

² Naikanxonbira Ibon jonibo oinnai,
jaka jakon joni, itan jan Dios
onankasai ixon.

³ Ikaxbi jatikaxbira jakonma baiori
bokana iki;
jatíxonbira senenbires jakonma
shinankana iki.

¡Tsoabira jakon akai yamake!
¡Westíforatanibira yamake!

⁴ Jakonma akaibora, onanti shinan-
homabo ikanai,
jawékiati piái keskáakin
nokon jonibo keyoibaonra,
Ibo ramiamakanai.

⁵ Ikonbiresi raketira saki ikanti iki,
ikaxbi Diossa jaki yoiti ikaibo betan
iki.

⁶ Ja naman shinanmeetaitonin
jaskara atin keenkin shinanakira
shirokanai,
ikaxbi Ibonra panai.

⁷ ¡Sión mananmameax jopainon riki,
jan Israel jonibo xabaati!
Ibon jawen jonibo, moa jakiribi
jakon iti imaketianra,
Jacobnin chiní bakebo rarokanti iki,
jatíbi Israel joniboribi rarokanti iki.

Salmo 15

Jonin jaskara atin Dios manata

¹ Ibó,
¿Tsoaboki min xobon jati iki?
¿Tsoaboki min katota jakon
mananman jati iki?

² Jainra iti iki ja jakonmanin yointi
yama, itan atikeskabiakin jakon
akaibores;

jawen jointiaxonbi ikon yoiaires;
³ ja tsokibi jakonmai yoyo iamaibo;
já betan raenanai ramiayamai,
itan ja patax ikábo jato sináismabo;

⁴ jabaon oinna jaskara omisti iketian,
jakonma omisaibo,

ikaxbi ja Iboki raketaibo, jato jakonhaibo;
 jakonma pikókenbi, ja axonti yoia bo senenhái;
⁵ jaribi baneti koríki jato menikinbi, bebon kopíati jato yokáyamai;
 jakonma akáma joni ramianon ixon, kopíakanabi biamai.
 Jaskati jaa jonira jawetianbi jakonmain pakéyamai, ikira iká iki.

Salmo 16

Ibo betan iti riki jakon

¹ ¡Diossé, ea koiranwe, miki chipokinra en mia benai!
² Enra mia yoia iki:
 “Miara nokon Ibo iki, minra ea jakonhai;
 mia keskara wetsa yamake”, akin.
³ Nato mainmea diosbora koshi iki, jaonshaman raroaibaonra jaskara yoiai,
⁴ ja jisaakin ja rabiti icha kaiaixon, ja rabikin chibanaibora jaskatai.
 ¡Jawetianbira já menikin icha yoina retexon menokanaitian, en jato betan atima iki!
 ¡Jawetianbira nokon kekakan jawen janebo en moa yoiwetsayamai!
⁵ Mia, Ibo riki, ja ea jatíbi jayata; jakon jawékibo bebonbires min ea meniai;
 nokon jatira min mekenman iki.
⁶ Kikin jakonhira jatinkora min ea imaa iki,
 ¡Ja iboakin mia nokon papaibakea en biti jawékira metsáshaman iki!
⁷ Iborá en rabiti iki, janra ponté ea boai,
 kikin chichokeabira nokon shinan, jakonma iketian yamébo ea ponteai.
⁸ Jatíbitianra ea nokon Ibo betan iki; já nokon mekayao iketianra, ea jawenbi pakeyamai.
⁹ Jaskara kopíra, emerán,

nokon jointi kikin raroshaman iki. Nokon shinan, kaya itan yorara miki koshiax jati iki,
¹⁰ mawá kini meranbira, min ea jenetima iki,
 ¡Ja min jakon yonotira, mai kini meran min potatima iki!
¹¹ Mia keenai keská jatira min ea oinmaa iki.
 Mia ikainra kikinshaman raroti jake;
 mii pataxa jatíbitian beneshaman iti jake.

Salmo 19

Diossen koshin, jawékibo jonia

¹ Naikanra noa onanmai Diossa koshi iki ixon;
 ja jonia ixonra ja nai xabá yankonatonbi noa yoiai.
² Netebora jatonbinix yoianankanai; yamébaonra ninkákanon ixon jaton joi raanai.
³ Jawe joibi non ninkáyamaabi, itan yoyo ikai non ninkatamabira,
⁴ jawen joi nato main jatíbiain nokotai,
 nato nete senenainko kaman ochó inonbi.
 Jainra Diossen bari jain iti aká iki,
⁵ jatian jara pikotai, wanoai joni, jawen itinkoniax kaai keskati, ishotoai joni ishotoi kaai keskára raroshaman kaai.
⁶ Nai pasenenainoaxa bari pikotai, jatianra wetsa pasenenaori nokotai kaman mayati kaai, tsoabira jawen xanan ayamanon ikax jabáti atipanyamake.
⁷ Ibon axeti joira ponté iki, jaskara kopíra bená jati jato meniai iki.
 Ibon ja ati yoia joira senen iki, jaskara kopíra namanshoko joni ikenbi onan imai.
⁸ Ibon ja ati yoia axébora atikeska-biakin akábo iki,

jaskara kopíra non jointiain noa raromai.
 Ibon senenhati yoia joira jawe jakonmabi néoma iki, itan jakonhakin ponté itira noa onanmai.

⁹ Ja senenhati Ibon yoia joira jawe jakonmabi néoma iki, itan keyóyamai jatíbitian iki. Ibon jaskara ati shinannabora ikonbo iki, jatíbi jabora atikeskabiakin yoiabo iki.

¹⁰ ¿Kikin jakon orobi xewinabires kopí riki!, ¿Bona mishkin xewina batabo riki!

¹¹ Nato ea min yonoti atikoma onsá keshani iká riki, itan jan jakonhanon ikaxa ea yoiti iti iki.

¹² ¿Tsonki enra jakonma ake ixon janbi onanai? ¿En joné ocha akábo kopí, ea shinanxonyamawe, Ibó!

¹³ Ea min yonoti nokon rabí shinan bichinwe; rabikan ea aresnaketian ea amayamawe. Jaskara ikaxa jan yointi yama joni ea iti iki, ani ochankoniax xabakaatara ea iti iki.

¹⁴ Nokon joibo, itan nokon shinanbo min oinna jakon iketian, ea bixonwe, Ibó, mia riki, jaki chipoti ea jain joneti, itan ea jan xabaai iki.

Salmo 22

Masá tenei saf ika itan rabii bewaa

¹ Nokon Diossé, nokon Diossé, ¿Jaweatiki min ea potabainna? ¿Jawekopíki ea akinni mia joyamai? ¿Jaweatiki chexakaati yoyo iananbi sion ikainbi min ea ninkáyamai?

² Nokon Diossé, jatíbitianra en mia kenai, jatianra jawebi min ea yoiamai, ¿Ea tantitira yamake!

³ Ikaxbi miara kikin jakon iki; mia apo iketianra, Israelbaon mia rabiai.

⁴ Non reken papabora miki koshikana iki; miki koshikanketianra jato keenai min jato menia iki;

⁵ min akinnon ixon mia yokákanketianra, min jato xabakamaa iki; miki koshikanketianra, ja bikaskanai min jato menia iki.

⁶ Ikaxbi eara jonima iki, eara westíora xenares iki; ¿Eara jonibaon osanaires iki!

⁷ Ea oinnaibora, eki shiroresai; eara keshbíxonkanai, itan eara bonkéxonkanai,

⁸ jatianra yoyo ikanai: “Natora Iboki koshiai iká iki; abanon ja Ibon akinkin. Jara kikinni jaon keenai iki, abanon jan xabaakin”, ikibo.

⁹ Jatianra jaskara iki: Minra nokon titan poko meranoa ea pikoa iki; jawen xochinkora min ea tantimaa iki.

¹⁰ Ea pikotamatianbira, min ea koirana iká iki; ea nokon titan poko meran, inontianbira mia nokon Dios iki.

¹¹ Eibakeax ochóyamawe, enra akonbireskin masá teneai, jatianra tsoabi ea jan akinti yamake.

¹² Torobaon akai keskákinra nokon rawibaon ea kateke, Basánhinoa toro sinábo keskára ikanai;

¹³ león sinabo ikai keskátira keokanai, janxbataanara eki choronkanai.

¹⁴ Eara onpax chikotai keská iki; nokon xaobora wetsankobiresbo iki.

- Nokon jointira emeran senpa charatax tsononai keská iki.
- ¹⁵ Nokon kexára kenkex keská manxan iki;
nokon janara manxantoin moa taxnáke.
¡Mawá poto ikain kamanra min ea miinke!
- ¹⁶ Ochiti keská, westíora tsamá jakonmabaonra akonbireskin ea katekanke:
nokon meken betan taera ea waxayonkanke.
- ¹⁷ ¡Nokon xaobora en toponti atipanke!
Nokon rawíbaonra ea oinkin jeneyamai;
- ¹⁸ nokon chopara menianankanke, jatian jan biti onanoxonra suertebo akana iki.
- ¹⁹ Ikaxbi, Ibó, minra ea koshi meniai, ¡Ea ochóayamawe! ¡Ea akinni ishton jowé!
- ²⁰ Espadanin retekanaketian ea xabáawe,
ja ochitibaon ea retenaketian jato amayamawe,
- ²¹ ja leónbaon kexainoa ea xabaawe, ¡Ja torobaonra jaton machaman ea anake, ea koiranwe!
- ²² Mia yoikinra nokon wetsabo en jato yoyo ati iki,
jato tsinkitainkoxonra en mia rabiti iki.
- ²³ Mato, ja Ibo jakonhaibaon ¡Já rabikanwe!
¡Jatíbi Jacobnin chiní bakebaon onankanwe jara kikin koshi iki ixon!
¡Jatíbi Israelnin chiní bakebaon, ja rabikanwe!
- ²⁴ Janra jawebiomabaon masá teneaitian,
ibanon jara jatonbiri iki ixon oinresshamai,
jato oinnaxa jonéyamaribiai.
¡Akinnon ixon maton yokatara jan ninkatai!

- ²⁵ Min joni ichabo bebonxonra, min senenhai iketian en mia rabiti iki;
mia jakonhaibo bebonxonra, mia axonti yoia ixon en senenhati iki.
- ²⁶ Ja mato ramiakanaibaon, pikanwe, mato pototai kaman akanwe; mato ja Ibo noiabaon rabikanwe, itan icha baritia jakanwe.
- ²⁷ Meskó jonibo, itan jatíbi maibotiibi ikábo,
jatíbi mai senenainkobo iká jonibó: Ibo shinankanwe, itan jaiba bekanwe;
¡Já bebon chirankookanwe!
- ²⁸ Ja Iborá apo iki.
Janra koshi ixon maibotiibi jato ikinnai.
- ²⁹ Beoxon, jabichores rabikanwe, jatíbi ja icha jawékiatax jaabo, jatíbi ja mai poto baneti boaibora, jatonbinix jan jati neteoma iki.
- ³⁰ Nokon chiní bakebaonra Ibo rabikanti iki,
itan jatíbitian já yoi yoyo ikanti iki;
- ³¹ ja chiní pikotaibora jato yoikanti iki,
atikeskabiakin jakon aká, itan jawen tee akábo.

Salmo 23

Ibora ea jan koirana iki

- ¹ Ibonra ea koirannai, jonin carnero akai keskáakin;
jawebira ea maxkámayamai.
- ² Jakonshaman xobibo jankonkainainra ea tantimai,
wean jene baíamainkora ea boai,
- ³ bená koshira ea meniai,
itan ponté bainra ea boai,
jawen jane jakon iti kopi.
- ⁴ Mai teshanpa kikinbires yamé meran winotibira,
jawe onsákibi ea rakétima iki,
mia ebé iketian, Ibó;

min kekótikira ea koshiai.

⁵ Icha jawékiati min ea axonara,
nokon rawíbaon oinna iki;
inintira min ea machita iki,
nokon kenpo min bochoara
boabaata iki.

⁶ Ja min jakon shinan, itan ja min
noimisti shinanra,
ea jaai kaman jatíbitian ebé iti iki,
Ibó, min xobonra, jatíbitian ea jati
iki.

Salmo 24

Nete koshia apo

¹ Jatiobi nato netera Ibona iki,
jatíbi jain jayataboyabi,
jatíbi jain jabora jawena iki.

² Ibonra jan mai tenwanabo aká iki,
aniparobo, itan parobo
pekatentra ja mai taxkétimaakin
aká iki.

³ ¿Tsoaki Ibon mananman mapeti
iki?
¿Tsoaki jawen jakon xobonko basi
iti iki?

⁴ Jainra iti iki, jawen meken itan
jawen shinan,
jawe ochanbi kerás akamabo;
ja rabiti aká jawéki rabiosmabo;
ikonma ikenbi jansoi ikon riki iki
iosmaborres.

⁵ Jaskarabora, ja Ibon, itan jan
kishpinmaa jawen Diossen,
jakon iti shinanxonti iki,
itan atikeskabiakin jakonhati iki.

⁶ Jaskarara iti jake ja Ibo rabiaibo,
ja Jacobnin Dios jato betan iti
benaibo.

⁷ ¡Kepenkanwe jatíbitian iti xepotibo!
¡Kikinni kepenmeeta ibanon,
jatianra ja nete koshia apo jan jikiti
iki!

⁸ ¿Nato koshi apoki tsoa iki?
¡Jara Ibo iki, koshi itan rakéma
riki!
¡Ja riki Ibo, reteanantiain rakéma!
⁹ ¡Kepenkanwe jatíbitian iti xepotibo!

¡Kikinni kepenmetabo ibanon,
jatianra koshi apo jan jikiti iki!

¹⁰ ¿Nato koshi apoki tsoa iki?
¡Jara jatíbi atipana Ibo iki!
¡Jara ja nete koshia apo iki!

Salmo 27

Ibo riki nokon joé, itan ea jan akinnai

¹ Ibo riki nokon joé, itan ea jan
akinnai,
¿Tsokiki ea raketi iki?
Ibora nokon jatin paranan ikai iki,
¿Tsokiki ea rakéti iki?

² Ja nokon jakonma rawíbora,
ea jakonmaanox, itan ea retenox
tsinkíkanai,
ikaxbi jabo riki ja tatí ikax paké-
kanaibo.

³ Icha sontárobaon ea kateabira,
nokon jointiain ea rakéyamai;
ea anox benxokaakankebira,
jawe iamai jakonbires ea iti iki.

⁴ Westíora jawékiresa en Ibo yokata
iki,
westíora jawékibichoresa ea keenai:
Ea jaai kaman, jatíbitian Ibon
xobonko iti,
jawen xobonkoxon rabiti kopí,
itan jawen metsá en ointi kopí.

⁵ Jakonma atikoma meran ea ike-
tianra,
jawen xobon imaxon Ibon ea
koiranti iki;
ja xobo ota naman iketianra ea
panati iki.
¡Shanka pekatén imaxonra ea
jakonbires imati iki!

⁶ Jatianra bewakexon nokon
rawibo manaon en ointi iki;
jatianra jainxon rabiti xobonxon
yoina menikin en menoti iki,
itan raroira ea saí iti iki,
bewábora Ibo en bewaxonti iki.

⁷ Miara en kenai, Ibó, ea ninkáwe.
Ea noibawe, ¡Ea yoiwe!

⁸ Jointininra ea yoiai:

- “Ibo benawe, akin”.
 Jatianra en, mii bebon iti benai, Ibó.
⁹ ¡Ea jonéxonyamawe!
 ¡Konbiresi sináxon ea omissha-
 mawe!
 ¡Ea jan akintira miabichores iki!
 Eabicho itan jan koirantioma ea
 potayamawe,
 miara nokon Dios itan ea jan akinti
 iki.
¹⁰ Nokon papa betan nokon titan ea
 jenekenbira,
 ja Ibon bixon, ea koiranti iki.
¹¹ Ibó, min bai ea oinmawe;
 nokon rawíbo kopí, jakon bain ea
 bowé,
¹² jaton keena keská ea amayamawe,
 eki jansoai bo itan ishtonbires
 sinataibora,
 ea akí wenikanke.
¹³ Ikaxbira en akonkin onanke,
 ea jaai kamanra, jatíbitian
 noibataan ea Ibon akinnai en
 ointi jake ixon.
¹⁴ ¡Iboki koshiwe!
 ¡Rakéyamaí, shinan paxnayamawe!
 ¡Jaskara riki, Iboki koshiwe!

Salmo 32

Ocha keshaketian moa noa ja shinanxontima

- ¹ Jakonma akátonin ibo ikenbi,
 itan ochabo aká ikenbi, moa
 jatíbi jabo shinanxonyamaa jonira,
 raroshaman iki.
² Jonira raroshaman iti iki,
 jakonma ati shinanhoma ikax,
 itan ja atima aká Ibon
 yoixonti jawebi yama ikax.
³ Nokon ocha ea miki keshayamai-
 tianra,
 nokon yora yosmapaketa iki,
 jaskatira neten ea ishi ibaita iki,
⁴ jaskara ikenra jatíbitian
 min ea masá tenemaa iki.
 Bari xanan aká joa choshiai
 keskatira ea yosmapaketa iki.

- ⁵ Ikaxbi jawebi joneyamakinra nokon
 ocha, itan nokon jakonmabo en
 mia keshana iki;
 nokon ochabo mia keshantira en
 shinanna iki,
 jatianra jabo moa min ea shinan-
 xonyamaa iki Ibó.
⁶ Jakopíra, akonkin
 senenhai baon masá tenekin mia
 yokákanti iki,
 jatianra ani jeneti axonbi jato
 nokotima iki.
⁷ Miki chipoti ea jain jonetara mia
 iki,
 onsá jakonmanin anaketianra min
 ea panake,
 xabakaatax raroí saí ikaitonbiresa
 ea kateke.
⁸ Jatianra Ibon yoia iki:
 “Mia oinnira ea iitai.
 Jaskara atira en mia onanmati iki,
 enra mia eseti iki,
 jaskati janon ixonra en mia axeati
 iki.
⁹ Burro, itan kabayo keská iamawe,
 jabora onanti atipanyamaabo iki,
 jawen koshi bechitekinra,
 jan tsasiatinin itan risbikan
 axonparira chankamati iki,
 wetsa keskáaxonra
 mii patax imati min atipantima iki”
 akin.
¹⁰ Jakonmabora ichabires chexakaati
 iki,
 ikaxbi Iboki koshiaibora
 jatíbitian jan noiabo iki.
¹¹ Iboki raro kanwe,
 jakon, itan ponté jonibo;
 ¡Rarokanwe itan benei saí ikanwe!

Salmo 33

Ibo rabiti itan irake ati

- ¹ Ibo rabii raroí bewakanwe, jakon
 jonibó;
 jakon jonibaon kexakan rabiara,
 metsáshaman iki.
² Arpa ten ikai chibankin,

Ibo irake akanwe,
 salterio ten ikai chibankin
 bewábo bewaxonkanwe,
³ bená bewa bewaxonkanwe,
 ¡Onanshamanxon jakonshaman-
 hakin ja ayanan itibaon tén
 ayanan rabikanwe!
⁴ Ibon joira ikon iki;
 jan aká jawékibaonra noa oinmai
 jan moa senenhaa.
⁵ Ibonra atikeskabiakin ati itan ponté
 ati noike;
 ¡Nato mainmea jonibora jatíbitian
 jato noike!
⁶ Jawen joinra Ibon naibo aká iki,
 jawen kexakan xoon akatoninra
 jatíbi jain ikábo aká iki.
⁷ Janra aniparo nemin jenebo
 jainbicho tsinkixon jain itinkobiribi
 aká iki.
⁸ Nato mainxon jatíxonbi Ibo rabi-
 kanwe.
 ¡Jatíbi nato netemeabaon akonkin
 Ibo rabikanwe!
⁹ Jaskara ikenra já yoyo ikatonin,
 jatíbi jawékibo iká iki;
 jan jaskara iti yoiara, taxkétimai
 jaskara baneta iki.
¹⁰ Ibonra ja ikon Dios ikonhayamaibo
 jatíbi
 ja tee ati shinannabo akonbireskin
 jato amayamai,
¹¹ ikaxbi Ibon tee ati shinannabora
 jatíbitian
 keyóyamai.
¹² Ja Ibo jaton Dios iketianra,
 jonibo raroshaman ikanti iki,
 jawenabo iti jato katota jonibo ikax.
¹³ Naikansonbira Ibon oinnai,
 jatíbi jonibora jato oinnai;
¹⁴ jawen jatinkoxonbira
 nato main jaa jonibo jato oinnai;
¹⁵ janra jaton jointibo aká iki,
 jaskákinra jatíbi akanaibo jan
 oinkin jeneyamai.
¹⁶ Tsoa apobira jawen icha
 sontaroninbi jakonmainoa kenekaa-
 mayamai,

ja koshi shinanyabobira, jaton kikin
 koshinbi xabakaayamai;
¹⁷ kabayobaonra tsoabi jato xabaati
 atipanyamake;
 kikínbires koshi ixonbira jato akinti
 atipanyamake.
¹⁸ Ikaxbi Ibonra jatíbitian koirannai,
 ikoni jaki raketaibo, itan jawen
 noimisti shinanki koshiaibo,
¹⁹ mawátaiinoabi jato xabaati kopi,
 itan jawékiatinin ikaitianbo jato
 jamati kopi.
²⁰ Ibokira noa ikoni koshiai.
 ¡Janra noa akinnai itan noa panai!
²¹ Non jointira Iboki raroai;
 jawen jakon janekira noa koshiai.
²² ¡Ibó, min noimisti shinan, nobé
 imawe,
 min jaskaatinra noa manata iki!

Salmo 34

Kikin jakon iketian Ibo rabiti

¹ Ibo riki jakon ikira jatíbitian ea iti
 iki;
 nokon kexakanra jatíbitian en
 rabiti iki.
² Ibokira ea rabíshamanai;
 ¡Ninkatax ebé rarokanwe rabíosma
 jonibó!
³ Jainbicho tsinkixon, itan senenbires
 join,
 ja Ibon kikin jane rabinon akanwe.
⁴ Iborra en yokata iki, jatianra jan ea
 akinna iki,
 jatianra jatíbi nokon rakébo
 potamaxon ea xabaa iki.
⁵ Ibo oinnaibora kikínbires
 raroshaman ikanti iki,
 itan jatíbitianra jato keenai bikin
 nokokanti iki.
⁶ Nato onitsapishoko saí iketianra,
 Ibon ninkata iki,
 jatianra jatíbi jawen masá teneaiibo
 potamaxon xabaa iki.
⁷ Ja Ibo rabiaibora,
 Ibon ángelnin onsáino
 jato panai itan jato xabaa.

- ⁸ Tanakanwe, itan oinkanwe, Iborá jakon iki.
¡Jan akinnai akonkin ikonhai jonira raroshaman iti iki!
- ⁹ Ibona ikoni ikábaon, mato jawen jonibaon Ibo rabikanwe, jaskara kopíra jan akonkin jakonhaibo jawebi maxkátima iki.
- ¹⁰ Icha jawékiayabora jawebioma baneti kaai, itan jawékiatinin ikin masá meeti iki,
ikaxbi Ibo benaibora jawetianbi jakon jawékinin maxkátima iki.
- ¹¹ Neri bekanwe, nokon bakebó, itan ea ninkakanwe:
jaskáxon Ibo akonkin jakonhatira en mato axeai.
- ¹² ¿Miaki basibires jakasai?
¿Miaki rarokasai?
- ¹³ Jaskara iken jakonmai moa yoyo iki jenéwe, itan jawetianbi min kexakan janso yoiamawe.
- ¹⁴ Jakonma ochóaxon, jakon awé; jawe iamai jakonshaman iti benawe, itan ja chibankin.
- ¹⁵ Ibonra ikon jakon jonibo koirannai, itan ja yokatabo ninkáxonra jato akinnai.
- ¹⁶ Iborá jakonma akaiboki jakonma iki, moa shinantimaakin itan jaton ikábo yamatiakinra, nato mainmea jato soati iki.
- ¹⁷ Jakon jonin yokata ninkáxonra Ibon akinnai, itan jatíbi jan masá tenemaibora potamai.
- ¹⁸ Iborá jato akinti kopí, jaton shinan yosmaabo, itan moa jakonti shinantinin manáyamaibo patax iki.
- ¹⁹ Jakon jonira ichabires masá teneti meranbo winotai, ikaxbi Ibonra jatíbi jabo potamaxon xabakamai.

- ²⁰ Janra jatíbi jawen xaobo koirannai; westíorabira tobakantima iki.
- ²¹ Jakonmabora jaton jakonmaninbi reteai; jakon joni omisaibaonra masá teneti iki.
- ²² Ikaxbi Ibonra jawen yonotibo janon ixon jato xabaai, ¡Ikoni jaki koshiaibora, tsonbi masá tenematima iki!

Salmo 37

Iboki koshiwe

- ¹ Jawebi ikonhayamai jonibo kopí sináyamawe,
ja jakonma akaibokiribi notsiamawe,
- ² jabora ishtonbires keyotaibo iki.
¡Ja xobi yankona iwanixbi choshiai keskati!
- ³ Iboki koshiwe itan jakon awé, nato main jawé, itan jenéyamai jakonres iwé.
- ⁴ Ibo noibakin noiwe, jatianra mia kikinni jan keenaibo mia menikin senenhati iki.
- ⁵ Min jati nete Ibon mekenman awé; jaki koshiwe, jatianra mia jan akinti iki.
- ⁶ Ponté mia ikaitian itan itikeskatibi mia ikaira jan mia penématai iki, bari xaman iketian ikai keská penéra mia imati iti iki.
- ⁷ Ibo bebon ikax netéres iwé; mia akinnon ikax jaon manáreswe. Nato neten jawékinin bebonaiboki, itan jakonma jawéki anoxon shinannai-boki sináyamawe.
- ⁸ Sináyamawe, moa kikinni sinati jenéwe; janra mia jakonmain boti atipanke.
- ⁹ Ja jakonmabora ja mainmea potakanti iki, ikaxbi Iboki koshiabaonra, mai iboakin bikanti iki.
- ¹⁰ Nenoax basimara jakonmabo yamati iki;

- kikinhakin benakinbira nokokan-tima iki.
- 11 Ikaxbi rabímabaonra papan mai iboakin bikanti iki, jatianra ikoni jakonshaman ikanti iki.
- 12 Jakonma joninra jaskáaxon jakon joni ramiati benai, jaskákinra omiskin jakonmaakin oinnai.
- 13 Ikaxbi Ibonra osanai, moa nenoax basimara, jakonma joni yamai ixon onanxon.
- 14 Jakonmabaonra espada tsekai, itan jaton kanóti esteai, ja jawebioma, itan ja noibatisho-kobo jato pakémanoxon, ¡Jakonni jaa jonibo retenoxon!
- 15 Ikaxbira jaton espadaninbi jointiain chachikaakanti iki, itan jaton kanótibora beshéakin sekea banéti iki.
- 16 Ja jakon joni jayata ichama jawékira, jakonma jonibaon icha jawéki winoa bebonbires jakon iki.
- 17 Jaskara ikenra Ibon jakonmabo keyoti iki, ikaxbi jakon jonibora akinti iki.
- 18 Jawe jakonmanin yointi yamaa-bora, Ibon koirannai, itan jaton papana biti maira jatfíbitian jatona iti iki.
- 19 Atikoma netebo iketian, ja pitin iti iketianra, rabinkantima iki, icha pitiya ikax.
- 20 Jakonmabora xobi choshi ikai keskati tiríti iki; ja Ibon rawíborá koin ikai keskati keyóti iki.
- 21 Jakonma joninra jawéki bichinxon jato báneyamai, itan jato kopíayamai, ikaxbi jakon jonira noibamis iki, itan jawéki menitai iki.
- 22 Ja Ibon jakon shinanxonabaonra, jawen papan mai biti iki, ikaxbi ramíti jan shinanxonabora keyoti iki.
- 23 Ibonra, jaskati jati joni onanmai, jaskáxonra jawen keena keskáakin jan jamai;
- 24 paketaxbira, jainbi rakátima iki, Ibon metsona ikax.
- 25 Eara bakeranon iká iki, eara moa yosi iki, ikaxbira jakon joni jawetianbi potakana en oinnama iki, jawen bakeboribira jawéki menikanon ixon jato yokatai en oinnama iki.
- 26 Jatfíbitianra noibamisti shinanya iki, jaskákinra jan raroti jawéki jato meniai; jawen bakebora jato kopí jakonkantibo iki.
- 27 Jakonma jawéki jenexon jakon jawéki awé, jatianra jatfíbitian jain jatia mia iti iki.
- 28 Ibonra atikeskabiakin jakon ati noike, jatianra senen ixonaibo jato potayamai; ikaxbira jakonmabo jato keyoai, itan jaton chiní bakeboomara jato imai.
- 29 Jakon jonibaonra jaton papan mai biti iki, jainra jatfíbitian jakanti iki.
- 30 Jakon jonira onanax yoyo ikai; itan jakon joninra atikeskabiakin jakonhakin jawéki akai.
- 31 Jawen jointiainra Diossen esé jake, ¡Jawen taéra jawetianbi rainsh itima iki!
- 32 Jakonma joninra reteti shinanyaxon paranaxon, jakon joni oinnai;
- 33 ikaxbira jakonma jonin retekasaitian, Ibon amayamai, ja jakonma akáribira iboamatima iki.
- 34 Mia, Iboki koshiwe, itan yoiti iwé, jaskara ikenra jan bebonbires kikin mia imati iki, jatianra papan mai min biti iki.

- ¡Min beronbira jakonma jonibo
keyotai min ointi iki!
- ³⁵ Jakonma joni, kikinni rabikataira
en oinna iki,
ichashaman peia jiwi peata keskára
iká iki;
- ³⁶ ikaxbira kaax moa keyota iki;
enra benaa iki, ixonbira en nokoti
atipanyamaa iki.
- ³⁷ Kikinhakin jakon joni oinwe itan
ja yoixonti yama joni:
ja joni rama jaskara ikí kaira
jakonshamanres iti iki.
- ³⁸ Ikaxbi ja yoitimabora kikinbiresi
keyoti iki;
ja jakonmabo jaskara iki kaaira
keyoti boaibo iki.
- ³⁹ Ibonra jakon jonibo akinnai,
jaton atikomatianra jainoa tsonbi
jaweatimainko jonékanti iki.
- ⁴⁰ Ibonra jabákanon ixon jato akinti iki.
Jakonmabaon anaketianra jato
jabámai,
itan jato xabaai, jaki chipóti bena-
kana iketian.

Salmo 40

Eara keenai min shinanna atin, nokon Diossé

- ¹ Eara nokon Ibon manata iki,
jatianra ea saí ikaitian, jan ea
ninkata iki;
- ² ja mawá kininkoniara ea pikoa
iki, ja chawáin miimeetaibira ea
tsekaa iki:
westíora shankankora ea peníchina
iki;
jain jamataxa ea jaki koshia iki.
- ³ Janra bená bewa, ea axeaa iki;
westíora bewá jan non Dios rabii
bewati.
Jaskara oinnax raroira, icha joni
Iboki koshikana iki.
- ⁴ ¡Iboki koshia jonira raroshaman iki,
jara yoitimabo betan
ja ikonma diosbo rabiaibo betan
iamai!

- ⁵ Ibo itan nokon Diossé,
ichabires jawékibo min akára jan
ratétibo iki,
itan ayorakinra min noa jakonhai.
¡Tsoabira mia keska yamake!
Jabo yoiira, ea yoyo ikasai,
ikaxbira jatíbi en yoiti atipanya-
make.
- ⁶ Miara yoina menoxontin, itan bero
yoabo
meniatonribi raroyamai; yoina
keyokin jatiobi
menoxontinribira mia keenyamai,
ocha keyoxonti kopí jawéki meni-
tininribira mia keenyamai.
Ikaxbira, nokon pabíki min ea
chopexona ea yoiti iká iki.
- ⁷ Jakopíra en yoia iki: Eara neno iki,
ja ea jaskáti wishá meran yoiai
keská.
- ⁸ Nokon Diossé, mia keena keská-
shaman atinra ea keenai;
¡Min eséra nokon jointi meran iki!
akin.
- ⁹ Ja min joni icha bebonxonra, ja
atikeskabiakin jakon ati en jato
onanmaa iki.
¡Nokon Ibó, minbira kikinhakin
onanke, ea netéreshamaa!
- ¹⁰ Ja atikeskabiakin min jawéki
akára en yoia iki; ja min akonkin
senenhai,
itan min noa kishpinmaira en jato
yoia iki.
Jawetianbira ja min joni icha bebon
mia noimis, itan ja min ikon yoiai
yoikin en joneyamaa iki.
- ¹¹ Ibó, min noimisti shinan ¡Ea washi-
yamawe!
¡Jatíbitian min noimisti shinan itan
min akonkin senenhai shinanman
ea panabanon!
- ¹² Ichabires rabínti jawékira ea winóke,
jara en topontimatibires iki.
En jakonma akátoninbira ea
yatanke,
¡Jainxonra en moa oinyamabobia
iki!

Nokon maponkonkia boo winobain
ichabires iketian,
jainoax nokon keenti shinanbobira
ea keyota iki.

¹³ Ibó, enra mia yokatai ¡Ea xabáawe!
Ibó, ¡Ea ishtontani akinniwe!

¹⁴ ¡Jan ea retekasaibo jato rabinmawe
itan jato benómawe!
¡Ja ea ramiakasaibo
moa rabinax jabábakanon!

¹⁵ ¡Ja eki shiroaibo
moa rabinax jabábakanon!

¹⁶ Ikaxbi jatíbi jan mia rabiaibora
raroshaman ikanti iki;
ja min akintinin keenaibo
ibakanon jatíbitian neskati: “¡Ibora,
ani koshi iki!” iki.

¹⁷ Ea riki jawebioma, itan jakonma
tenei,
eon shinanbenoyamawe, Ibó.
Mia riki ea akinnai itan ea xabáa,
¡Basiamawe, nokon Diossé!

Salmo 42

Diossen akintinin ea manata

¹ Chaxon nomikin onpax benai
keskáakinra,
en mia benai, nokon Diossé.

² Eara Diossen nomiai, jati neteya
Dioski.
¿Jawetianmein ea jakiribi Dios
bebon iti iki?

³ Jatíbitian nokon jawékiatira nokon
beon iki,
nokon rawíbaonra ea yokákin
jeneyamai:
“¿Min Dioski jawerano iki?” akin.

⁴ Ja jawékibo shinannax,
masá tenei ea chexakataira jishti-
biresakin en jato oinmai.
Enra shinannai jaskara iká ja
jonibo betan,
Dios rabiti xobonko jato bebon ea
kanontian
raroi saí iananbi, irake aki saa
ikanai meranbires ea kaa.
¡Jatianra ani fiesta iká iki!

⁵ ¿Jawekopíki ea shinan namanti iki?
¿Jawekopíki masá tenei jaakinres
shinanni ea iiti iki?
Diossenra ea manata iki,
jara en rabiborespariai.
¡Jara nokon Dios iki, itan janra ea
akinnai!

⁶ Eara ikonbiresi nokon shinan
namánke.
Jakopíra en mia akonbireskin
shinannai,
Jordán paro mai senenainxonbi,
Hermón manan, itan Misar
manainxonbira en mia shinannai.

⁷ Ketó keyáinoax jene maanni
riri ikaira tirin ikai keska ninká-
tibires iki;
ja bai koshi min raanara
emanaon winota iki.

⁸ Neténra ea oinmai Ibon jatíbitian
ea noia,
jatianra ea jati neteya Dioski yamé
bewai itan orankin en jeneyamai.

⁹ Eon paranan ikai, Diossa en yoiai:
“¿Jaweakiki mia eon shinanbenota?
¿Jawekopíki ea onis iti iki,
nokon rawíbaon ea ramiaresa?” akin.

¹⁰ Nokon rawibaon ea ramia kopíra,
xaobaonbi ea chexaa iki,
eara yokákin jeneyamakanai:
“¿Min Dioski jawerano iki?” akin.

¹¹ ¿Jawekopíki ea shinan namánti iki?
¿Jawekopíki masá tenei jaakinres
shinanni ea iiti iki?
Diossenra ea manata iki,
Jara en rabiborespariai.
¡Jara nokon Dios iki, itan janra ea
akinnai!

Salmo 43

¹ Nokon Diossé, atikeskabiakin ea
axonwe,
¡Ikon Dios ikonhayamai
joniboki ramiti ebetan rabéwe!
¡Janso joni itan jakonma
joniibakea ea xabaawe,

² mia riki nokon Dios, itan ea jan
panaa iki!

¿Jaweatiki miibakea min ea ochóa iki?
 ¿Jaweakiki iti iki onis, itan nokon rawíbaon ramiarekana ea kawatani?
³ Min ikon joi, itan ja min joé ea onanmawe, jaskatax mia jain jaa min jakon manan ikain nokóti en onannon.
⁴ Diossé, jatianra jainxon yoina menoti ikain ea nokoti iki, jatianra jainxon arpa tén ikaiton en mia rabiti iki, minra ea akonbireskin raromai.
⁵ ¿Jawekopiki ea shinan namanti iki? ¿Jawekopiki westíora jawékibicho shinanni ea iiti iki? Diossa ea jaon manata iki. ¡Jara en rabiborespariai! Jara nokon Dios, itan ea jan akinnai iki.

Salmo 46

Ibora nobé iki

¹ Diossiki jawenbi jaweatimai noa jaki chipóti, itan noa jaki koshia; non masá teneaira noa akinnai.
² Jakopíra noa rakétima iki, mai ras ikainbi, itan aniparo napon manánbo jikiainbi,
³ aniparo bechoni onsati xoo ikainbi, itan jaskati onsataitian manánbo shakotainbi.
⁴ Paro taen jene baitaitoninra, Diossen jemamea jonibo raromai, jara koshi Diossen wetsa jemabo xewina bebonbires jakon iki.
⁵ Diossa ja jema napon iki, janra tewanai; Diossenra nete xabataitian jato akinti iki.
⁶ Maibotiibi iká jonibora saa ikanai, apobaon jato ikinna jonibora saki ikanai,

Diossen yoyo ikin ninkámaara mai reokootai.
⁷ ¡Jatíbi atipana Ibora nobetan iki! ¡Jacobnin Diossa, jawenbi jaweatimai noa jaki chipóti iki!
⁸ Oinni bekanwe, ratetibires jawéki, nato main Ibon aká:
⁹ Reteanantibora moa jenémake, nato nete pasenena ochóbobira imake: kanótibora moa keyo sekea iki, kensho jawékibo moa beshea iki, ¡Janmeax reteananti carrobora moa keteake!
¹⁰ “¡Moa reteananyamakanwe! ¡Onankanwe eara Dios iki! ¡Eara maibotiibi ikábo manahon iki! ¡Eara jatíbi mai manahon iki!”
¹¹ ¡Jatíbi atipana Ibora nobé iki! ¡Jacobnin Diossa jawenbi jaweatimai noa jaki chipóti iki!

Salmo 47

Diossa jatiobi mai ibo apo iki

¹ ¡Jatíbi jonibó, meken tash akanwe! ¡Koshin saí ianan rarokin Dios rabikanwe!
² Ja jatíbibaon kikin koshi Ibo, jaki rakétibires iketian; jara jatiobi main ani apo iki.
³ Jemabotiibi, itan maibotiibi iká jonibora ras aka iki, jatianra non yonoti jato imaa iki.
⁴ Ja noa jatíbitian jayáti maira noa katóxona iki, janra Jacob rabita iki, ja noiara iká iki.
⁵ ¡Ibo Diossa, raroi saa ikin trompeta xoon akanai meranbires, jawen yakátinin yakata iki!
⁶ ¡Bewakanwe, Dioski iká bewábo bewakanwe! ¡Bewakanwe, non Apo bewaxonkanwe!
⁷ ¡Metsá bewábo Dioski bewakanwe, já jatíbi mai Apo iketian!

- ⁸ ¡Diossa maibotiibi iká jonibaon Apo iki!
 ¡Diossa jawen jakon yakatinin yakata iki!
⁹ Maibotiibi ikana iresama jonibora, ja Abrahamman Diossen jonibo betan tsinkíke,
¹⁰ jaskara ikaxa nato netemea maibotiibi iká joni koshibo Diossena iki.
 ¡Jara jatíbibaon bebon koshi iki!

Salmo 51

Ea noibawe, Diossé

- ¹ Mia noimis ixon, ea noibawe nokon Diossé;
 mia kikinbires jakonhamis ixon, en jakonma akábo ea soaxonwe.
² ¡Nokon jakonma ea chokaxonwe!
 ¡Nokon ocha ea soaxonwe!
³ Enra onanke ea yoitimaara ikon iki; nokon shinan meranoaxa nokon ocha soakaayamai.
⁴ Mikira ea ochaa iki, mikibichoresa ea ochaa iki, ja jakonma aketian min masá tenematira en aká iki.
 Jaskara ikenra noa jakonmaati min yoia, itinkobi iki, ja min jaskara iti yoiara tsoabi jaskarama riki iti yamake.
⁵ Jara ikon iki, ja pikónontianbira ea jakonma iki; nokon titan chixanainoaxbira ea ochares iki.
⁶ Ikon riki, minra ja ikoni yoyo ikai joni noike, itan chichó kamanbira onan shinan min ea menia iki.
⁷ Hisopo pein ea soawe, jatianra ea kerásma iti iki; ea chokawe, jatianra waxmen xewinna joxo ea iti iki.
⁸ Ea kikinhakin raromawe itan bene-mawe; benaakin ea raromawe, ea sekeyona ixonbi,
- ⁹ Nokon ochabo moa oinyamawe, jainxon jatíbi nokon jakonmabo potawe.
¹⁰ Nokon Diossé ¡Nokon jointi kerásma imawe!
 ¡Bená, itan senen shinan ea meniwe!
¹¹ Mii bebonmea ea ochóayamawe, min jakon shinanribi ea bichinyamawe.
¹² Xabaaxon ea jakiribi benaakin raro-mawe; ja min akinmisti shinanman ea tewanwe,
¹³ yoitimabo miki yoiti iti en jato onanmanon ixon, jatianra ocharesbo miki yoiti ikanti iki.
¹⁴ Nokon Diossé, ea jan akinnai Dios, ea retemis imayamawe, jatianra bewá meranxon mia riki atikeskabiakin akai ixon en jato onanmati iki.
¹⁵ Ibó, nokon kexá ea chopexonwe, jatianra nokon kexakan bewakin en mia rabiti iki.
¹⁶ Miara keenyamai jawéki mia menitinin, itan yoina keyokin menoxontin; jabora en mia menikeanke, ikaxbira min keenma iki.
¹⁷ Ja shinan ramitax noa chexakataikaya riki Dios meniti, ¡Jakonma akax ikoni shinanmeetaibora, min omisyamai Diossé!
¹⁸ Min akinmisti shinanman Jerusalén jakonhawe; ja Jerusalén chikébo jakiribi weninwe.
¹⁹ Jatianra mia keena keská yoina menoxonkanabo min biti iki, ja mia menikana jawékibo itan yoina keyokin mia menoxonkanabora iti iki; jatianra jainxon mia yoina menoxontinko perakanson waka bene ranonbo mia menikanti iki.

Salmo 63

**Dios riki,
joni jakonshaman shinanmai**

- ¹ ¡Nokon Diossé, miara nokon Dios iki!
Ikonbiresi mion keenkinra en mia benai, mionra ea nomiai;
nokon shinan, kaya itan yorayanix-bira ea mion keenai,
mai manxan onpaxhoma jan jiwétioma keská ikaxa, mion ea keenai.
- ² ¡Min xobonkoniara en mia oinkasai, jatianra min koshi itan mia ani en ointi iki,
- ³ jaskara ikaxa mia noibamisa non jati nete winoa bebongbires kopí iki!
Nokon kexakanra en mia rabiti iki;
- ⁴ ea jaai kamanra jatíbitian en mia rabiti iki,
miki meken sananxonra en oranti iki.
- ⁵ Eará raroshaman iti iki,
icha noeshaman jawékiati tsinkíxon pia keskára ea iti iki,
jatianra raroanan nokon kexakan en mia rabiti iki.
- ⁶ Yamébo, oxai ea rakákenra nokon shinan
meran mia iká iki, jatianra en mia shinanna iki;
- ⁷ jaskara ikenra jan ea akinnai mia iki.
¡Min koiranara ea raroshaman iki!
- ⁸ Jatíbi nokon jatira miki mepia iki;
min mekayao mekenmanra ea min jeneyamai.
- ⁹ Jan ea retekasaibora,
mawá kini chichó pakéti iki,
- ¹⁰ ¡Reteanantiainoaxa mawákanti iki, jatianra pimis yoinabaon keyokin jato piti iki!
- ¹¹ Ikaxbi apora, Dioski raroti iki;
jatíbi ikon riki ixon yoiaibora já rabii bewakanti iki,
ikaxbi jansoai bora mawákanti iki.

Salmo 65

Diossa atibi rabiti iki

- ¹ Siónhainoa Diossé,
¡Miara atibi rabiti iki!
¡Axonti yoia ixonra atibi mia senenhaxonkanti iki,
- ² jaskara kopí mia orankana nin-káwe!
Jatíbiainoaxa miiba bekanai.
- ³ Non jakonmabaonra noaaresai,
ikaxbi minra ja non ochabo moa noa shinanxonyamai.
- ⁴ Ja min katota jonira raroai,
jatianra mí patax inon ixon, ja min xobo chitébo ikain jati min boai.
¡Ja min jakon xobonko iká jakon jawékibo menikindra min noa maxkámayamai!
- ⁵ Non Dios itan noa jan xabaai,
atikeskabiakin akinra jakon teebo min noa axonai;
jatíbiainoaxa miki koshikanai,
ja ochokea aniparo ikainoaboribira miki koshiai;
- ⁶ min atipana koshinra, manánbo taxkémayamakin min jainbi imai.
- ⁷ Minra bechon xoo ikai tantimai,
itan jonibo saa ikaira min tantimai;
- ⁸ ja ochokea maibaon jakanabobira,
jaskara iosma ratéti jawékibo min aká oinnax, raketi saki ikanai;
bari pikotaiorikeax, bari jikiai ori kamanra,
mia kopi raroi saí ikanai.
- ⁹ Minra mai koirannai;
oi bemaxonra banábo min xoxomai,
minra, icha weanbaon onpaxen,
trigo banábo xoxomai.
¡Jaskáaxonra jain banati maibo min benxoai!
- ¹⁰ Minra jain banati mai taeshokobo mechaai,
itan ja maibora min masenenhai;
icha oi bemaxonra mai min wachoi,
jatianra jakonhakin yoábo min icha bimimai.

- ¹¹ Minra ja baritian ichayora jawékinin
jakonhakin jato akinke,
min nai koinmanra icha oi
maanmai;
¹² tsoa jonibi jain jaamainkonía
pastobora paxashamanbo iki,
jatianra manánbo jaton raotibo
saweax metsásshaman ikanai;
¹³ ja mai masenen ikainbora carnero-
baon bochoa iki,
ja mai teshanpabora trigoninbires
bochoa iki.
¡Jatikaxbira bewakanai itan raroi
saí ikanai!

Salmo 66

Diossen jawéki akábora ratétibires iki

- ¹ Jatíbi ja main jakanabo,
raroanan Dioski bewakanwe;
² jawen jakon janeki iká bewábo
bewakanwe;
aniakin jakonman rabii bewa-
kanwe.
³ Dios yoikanwe:
“Min aká jawékibora jan ratétibi-
resbo iki.
Min ani koshin imaara, min
rawíbo mibebon kikinni raketi
pakékanai;
⁴ jonibaonra jatíxonbi mia rabikanai,
itan min janeki iká bewáborá
bewakanai”.
⁵ Diossen, aká jawékibo oinni
bekanwe,
jonibo axonkinra jan ratéti jawé-
kibo aká iki;
⁶ aniparora mai manxan banémaa
iki,
itan non rekenbaon taenbires paro
shitakana iki;
¡Dioski raronon akanwe!
⁷ Jawen koshinra jatíbitian jato
ikinnai;
maibotiibi iká jonibora oinkin
jeneyamai,
yoitima jonibo Dioski bechiakena-
ketianra oinnai.
⁸ ¡Maibotiibi iká jonibó, non Dios
rabikanwe!
¡Jan rabiti bewábo bewakin jato
ninkámakekanwe!
⁹ Jaskara kopíra noa jamaparíke;
noara pakémayamaa iki.
¹⁰ Non Diossé, minra noa tanaa iki,
¡Plata ati keskaakinra kerásma
itiakin min noa aká iki!
¹¹ Ani rikankora min noa pakémaa
iki;
anibires iwera min noa papimaa
iki.
¹² Min amaara wetsabaonbires
noaaresa iki;
jene meran itan chii meranra noa
winota iki,
ikaxbi senentiainbira icha jakon-
hain min noa pikoa iki.
¹³ Min xobonkora ea jikiti iki, jatianra
mia menikin yoina keyokin en
menoti iki;
jaskáaxonra ja en ati iká en senen-
hati iki,
¹⁴ ja onsáin ixon mia axonti en
yoiabora en senenhati iki.
¹⁵ Xoashaman yoinabo boxonra,
keyokin en mia menoxonti iki;
waka benebo betan cabra benebora
en mia meniti iki,
itan ja carnerobora en mia meno-
xonti iki.
¹⁶ ¡Jatíbi matobo ja Dioski raketaibo
neri bekanwe!
¡Ninkakanwe, ja ea kopi aká
jawékibo en mato yoinon!
¹⁷ Nokon kexakan kenaxonra, en rabia
iki.
¹⁸ Ea jakonma shinanya iketianra,
Ibon ea ninkáyamakeanke,
¹⁹ ¡Ikaxbira ea jan ninkata iki, jaská-
kinra en oranketian ea akinna iki!
²⁰ ¡Dios jakon ibanon,
en oranara ea ninkáxoná iki,
itan jawen noimisti shinanra ea
washíyamaa iki!

Salmo 69**Masá tenei saí ika**

- ¹ Ea akinwe nokon Diossé,
eara moa jenen reteibishoko iki;
² eara moa nakó neminhain mii-
meetai,
en jain jamátira yamake.
Eara moa jene kikin neminhain
nokóke,
itan baikanra ea tarannai.
³ Eara moa sai iibichoi teshanyonke;
nokon tetonmanra ea, ayorakin
chexai;
¡Nokon Dios manaira ea moa
bepaxkinke!
⁴ Jawekopímabi ea omisaibora nokon
mapónkonía boo bebonbires icha
iki;
nokon rawíborá kaike,
yankabiresa ea retekaskanai,
jatianra ea yometsoama jawéki
banemakaskin ea teakanai.
⁵ Nokon Diossé, ea kikinbires
onanma ikára min onanke;
min onanyamanon ixonra, nokon
ochabo
en joneti atipanyamake.
⁶ Ibó, jatíbi atipana Diossé,
¡En jakonma aká kopi, ja miki
ikoni koshiaibo, rabintibres jato
imayamawe!
Israelbaon Diossé,
¡Akonkin mia noiabo, ea kopi jato
noibatimayamawe!
⁷ Mia kopíra join ramiakanabi en
teneá iki;
ichabires rabinra en teneá iki;
⁸ ¡Nokon kikin wetsabaonara,
ea wetsankonia keská
itan tson onannama keská iki!
⁹ Min xobo washitira ea menotai
keská iki,
mia kopíra join ramiakana en teneá
iki.
¹⁰ Ea winiaitian, itan en ayunanai-
tianra,
eki shirokana iki;

- ¹¹ oniskin ati chopá en saweketianra,
jatixonbi ea osankanai, itan eki
shirokanai.
¹² Ea yoiabobiresa ikanai,
paennaibora eki jakonmai bewa-
kanai.
¹³ Ikaxbi enra, mia yokatai, Ibó.
¡Nokon Diossé, Rama ea akinwe!
Mia anibires noimis ixon, ¡Ea jen
awe!
Mia jeneyamakin akinmis ixon ¡Ea
tsekawe!
¹⁴ ¡Mano meran ea miimemayamawe!
¡Omiskanaibi ea akinwe,
itan ja jene neminhainoa ea biwé!
¹⁵ ¡Baí koshi ea taranmayamawe!
¡Neminhain saman mayatai ea
xeamayamawe,
eara maponake!
¹⁶ Ibó, ea jen awe;
¡Miara jakon iki, itan ea noixonra
min akonkin senenhai!
Mia anibires noibamisti shinanya
ixon, ea jakonhakin oinwe;
¹⁷ ¡Nato ea min yonoti omisshamawe!
¡Ishtontani ea akinwe, eara onsá
meran iki!
¹⁸ Epatax joxon, ea biwé;
¡Nokon rawíboibakea ea xabaawe!
¹⁹ Minra onanke ea ramiakana,
ea rabinhakana, itan ea jakonmanin
yoinkana en masá teneabo;
minra onanke tsoaboki nokon rawí
iki ixon.
²⁰ Ea ramiakanatonra ea chexaa iki;
¡Nokon koshi shinanra moa
yamake,
itan nokon koshira moa keyóke!
Yankabiresa en benáa iki,
tsonki onísaxon, ea shinan
tantimati iki ixon.
²¹ Nokon pitinkora ea mawá rao
axonkana iki,
itan ea nomiaitianra moka jene ea
menikana iki.
²² ¡Ibanon ja raenankin pitiakanabo,
jatobi jan ramíti trampa baneti!
²³ ¡Jato benche banémawe,

- ibakanon jatíbitian jaton kishibo saki iki!
- ²⁴ Min siná jatoki potawe;
¡Min kikin sinakan, chiikan akai keskáakin jato nokobanon!
- ²⁵ Jain ikana jaton peota, tsoa jonibi jain jaama iti banébanon,
itan tsoabi jaton xobobaon jayamabanon;
- ²⁶ ja min masá tenema jonira,
ramianoxon chibankanai,
ja min xatea chexakaataitianra jaki shirokanai.
- ²⁷ Jakonma akanketian, jaribi jato banexonwe;
¡Jatora en shinanxonyamai iki ixon,
jato oinresshamawe!
- ²⁸ ¡Jati kirikainoa jato soawe!
¡Atikeskabiakin akai jonibo ikainko, jaton jane wishayamawe!
- ²⁹ Ikaxbi ea, moa isinai itan masá teneai iketian,
ea weninwe, itan ea akinwe nokon Diosé.
- ³⁰ Diossen janera en bewakan rabiti iki;
irake ayananra en rabiti iki,
- ³¹ jatianra Ibo kikin raroshaman banéti iki,
ja waka bene iamax waka bake bene moa
machanya, itan mentsisya menikin menoxona bebonbiresa iti iki.
- ³² Jaskara oinnaxa ja masá teneaiبو rarokanti iki,
jatianra ja Dios noiabaon koshi shinanti iki;
- ³³ ja Ibonra jawebiomabo jato ninkáxonai,
itan jawen jonibo presoakana akinkinra jato omisshamai.
- ³⁴ ¡Nai, mai itan aniparobo, Ibo rabikanwe,
itan jatíbi jain jaabaonribi akanwe!
- ³⁵ Diossenra Jerusalén akinti iki,
itan jakiribira Judá jemabo benaakin aríbati iki.

- Jainra jakanti iki, itan jara iboakin bikanti iki;
- ³⁶ Min yonotibaon bakebaonra jaton papabaona jema tekikin bikanti iki;
¡Já noiabo, itan jawen jane rabiaibora jain jakanti iki!

Salmo 72

Apo kopí orana

- ¹ Diosé, min atikeskabiakin akai ixon, itan ponté ixon, mia keskábi iti ja apo meniwe,
- ² abanon pontéshaman itan atikeskabiakin min
jonibo itan ja jawebiomabo jato ikinkin.
- ³ Ja keyá mananbo, itan keyámatani mananbaon
jaa jonibo jakonbires jabakanon,
itan
pontéshaman ibakanon.
- ⁴ ¡Atikeskabiakin, apon ja jawebiomabo jato axonbanon!
¡Ja jawékinin maxkatabaon bakebo jato akinbanon,
itan Ibon masá tenemabanon,
teemakinbi jato kikinakin ramiaibo!
- ⁵ ¡Ja bari itan oxe japariketian jatíbitian,
apo mion ratébanon!
- ⁶ ¡Ibanon oi itan nibikan mai itan pastobo mechaai keská!
- ⁷ ¡Ja apo ixon jato ikinnai netebora,
já itan min jonibo kikin pontéshamanres, itan jawe iamai jati iki, oxe moa yamai kamanra iti iki!
- ⁸ ¡Aniparonkoxon wetsa aniparo kaman, ja koshi ixon iboabanon,
Éufrates paronkoxon nete pasenenain kaman iboabanon!
- ⁹ ¡Jawen rawibo, jain tsoa jonibi jayamainko jaabo,
moa jatoareskana já bebonmeax jawemabi

- shinanmeebakanon!
¹⁰ ¡Ja Tarsissainoa apo, ja nasinkonia-
 baon apobo,
 ja Sabáino a apo, itan ja Sebáino a
 apo,
 ja meniresti jawékibo itan jan apo
 kopiati koríkibo bebákanon!
¹¹ ¡Jatfibi apobo já bebon chirankoba-
 kanon!
 ¡Jatfibiainoa maibotiibi ikábaon
 jawen tee axonbakanon!
¹² Janra ja jawebioma jonin yokata
 akinti iki,
 itan jawékinin maxkataribira,
 tsonbi
 akinti yamaketian akinti iki.
¹³ Ja jawemabi shinanmeeti rabíya-
 maibora jato noibati iki,
 itan jawebiomabora jaanon ixon
 jato akinti iki.
¹⁴ Jatón jati kikinbires kopí iketianra,
 jato ramiakanaitian, itan onsaaxo-
 nonbo jato
 rakeakanaitian jato xabaati iki.
¹⁵ ¡Apo jabánon!
 ¡Sabáino a oro menibakanon!
 ¡Jatfíbitian já kopí Dios yokába-
 kanon!
 ¡Jatfíbitian jakonbires ibanon!
¹⁶ ¡Ja main icha trigo jabánon
 itan manan maxkatenbo ikonbiresi
 kaibanon!
 ¡Líbano jiwi ikai keskati bimi xoxo-
 banon,
 itan icha texkanbo jabánon,
 ja xabá ikain xobi ikai keskati!
¹⁷ ¡Jatfíbitian apon jane jabánon;
 jatfíbitian bari ikaitio basiribi jawen
 iká koshi ninkakaabanon!
 ¡Jatfíbi nato netemea maibotiibi
 ikábaon, jakon
 jawékibo jan menia bibakanon!
 ¡Jatfíbi maibotiibi ikábaon, raro joni
 akin janebakanon!
¹⁸ Dios jakon ibanon, Ibo itan
 Israelbaon Dios,
 jabichora ani jawékibo akai iki;
¹⁹ jatíbitianbires jawen jakon

- jane rabikabanon.
 ¡Jatfíbi main jawen koshi shinan
 bochobanon!
 ¡Jaskara ibanon!
²⁰ Nenora keyotai Isaíkan bake,
 Davidkan oranabo.

Salmo 73

Dios iki kikin jakon

- ¹ ¡Israel jonibo betanra Dios kikin
 jakon iki,
 já akonkin senenhaxonaibo betanra
 jakon iki!
² Shokores ikaxa, ea pakékeana iki;
 eara rainsh ikeanbiresa iki.
³ Rabíresbo itan jakonmabo,
 bebonai oinnaxa ea notsia iki.
⁴ Jabora mawáti jisámabo iki,
 jaton yorara kikin jakon iki;
⁵ joni ixon masa tenetira jabaon
 teneamaa iki,
 wetsabo ikai keskati atikoma jawe-
 kiainbora jabo ikáma iki.
⁶ Jakopíra jabo kikin rabíbo iki,
 itan onsaaxon jato rakeaira jakon-
 shaman ikanai;
⁷ Jatoibakeaxbira jaton jakonma
 pikotai,
 jaton yorameax niskan jokonai
 keskati,
 itan kikin xoabo ikaxa, jaton bero
 moa pikótires iki.
⁸ Shiroanan rabíkaixonra, rabinya-
 makin,
 jato ramiati yoikanai, itan ishton-
 bires sináxon jato ramiakanai;
⁹ jaton kexakanra naikan ikábo yoi
 jakonmai yoyo ikanai,
 itan jatíbi nato main jaaboribira
 jakonmakin yoikanai.
¹⁰ Jaskara kopíra jonibaon jato rabiai,
 jabaon jakonma akama keskáakinra
 jato oinkanai.
¹¹ Yokáranakai: “¿Amainti iki Diossen
 onankin?
 ¿Amainti iki ja Koshin onankin?”
 akin.

- 12 ¡Oinkanwe nato jakonmabo!
Jatíbira jakonshamanax jaton kopí
jawékibo bebon kaikaresai.
- 13 ¡Nokon jointi jakonshaman en imai,
itan nokon
mekenman en jawe jakonmabi
ayamaira yanka iki!
- 14 Jatíbitianra ea isinhakanai,
itan yamékiritiibira ea masá tene-
makanai.
- 15 Jabaon akai keskáakin shinanxonra,
min bakebo, jakonhai keská ixon
en jato ramiakeana iki.
- 16 Nato jaweki en onankasabira,
kikinbires atikoma iká iki.
- 17 Ja Dios rabiti xobonko jikixonparira,
jaweranoki jaabo nokoti kaai ixon
en onanna iki:
- 18 jain rainsh iti sibainra min jato aká
iki,
itan jakonma ikainra min jato
werana iki.
- 19 ¡Ishtonbiresa jato keyokin ras
akanti iki!
¡Jabora ikonbiresi raketi mawá-
kanti iki!
- 20 Ibó, min, akára,
ishtonbires noa namá shinanbenota
keská iti iki,
jabo janso iketianra min jato omisti
iki.
- 21 Eara ikonbiresi sinata iki,
jaskatira nokon jointiain ea chexa-
kaata iki,
- 22 onanma ixon ninkáyamaresai kopí;
¡Eara mí bebon westíora yoina
keská iká iki!
- 23 Jaskara ikaxbira, jatíbitian ea mibé
iká iki.
Nokon mekayaokea mekemanra
min ea yatana iki,
- 24 min esekanbira en jaskara atibo ea
onanmaa iki,
senentianhinbira jakon jawékibo
menianan min ea binonxiki.
- 25 ¿Naikanki jan ea akinnai toa iki?
¡Miabicho riki naikan jan ea
akinti!

- Moa mibé ikaxa, nato main jawebi
ea keenyamai.
- 26 Jatíbi nokon yora, kaya itan
shinanra yosmai,
ikaxbi Dios iki jatíbitian jayáti en
bia,
jawen koshinra ea tewanke.
- 27 Ja miibakeax ochotaibora, mawáti
iki;
ja mia senen ixonyamaira min jaras
ati iki.
- 28 Ikaxbi eara Dios patax kati iki,
ea jaskatara nokona bebon jakon iki.
Mia, Ibo itan Diossa jawenbi jawea-
timai ea jain iti iki,
jaskákinra jatíbi min aká jawékibo
en yoiti iki.

Salmo 80

Jakon shinanyaxon noa oinwe

- 1 ¡Ninkáwe! Israel jonibo koirannai,
Josekan chiní bakebora carnerobo
boai keskáakin min boai,
min yakátira ángel querubinbo
mananhon iki.
¡Jakon shinanyaxon, ja Efraínman
chiní bakebo, jainxon
- 2 Benjamínmana, itan Manasésen
chiní bakebo jato oinwe!
¡Ja min atipana koshin noa
akinniwe!
- 3 Nokon Diossé,
¡Ja moa ikátiai keskáribi noa
imawe!
¡Min nokiakin jakon shinanketianra
noa xabakaati iki!
- 4 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
¿Jawetian kamanki, jonibaon
oranaiki sinati mia jenetai?
- 5 Jawékiai keskáakinra, ichabiresakin
min noa onísmáa iki;
xeati xeai keskáakinra non beonbi
min noa xeamaa iki.
- 6 Noo patax ikábo noki shirokantiresa
min noa imaa iki,
jatianra non rawibaon noa
osánresai.

- 7 Jatíbi atipana Diossé,
 ¡Ja moa ikátiai keskáribi noa imawe!
 ¡Min nokiakin jakon shinanketianra
 noa xabakaati iki!
- 8 Egiptonkoniara westíora uva jiwi
 min bea iki;
 jatianra mia ikon Dios ikonhaisma
 jonibo potaxon, jain min banaa iki.
- 9 Ja atira min mai xabáa iki, jatianra
 ja uva tapón kaixon, ja mai bochoa
 iki.
- 10 Jawen otanra manánbo mapoa iki,
 jatian
 jawen poyanbaonra, ja ani jiwi
 bebon keyábo mapoa iki.
- 11 Aniparo kamanra jawen ponyanbo
 nokota iki,
 jatian jawen xoxobora Éufrates
 paro kaman nokota iki.
- 12 ¿Jaweatiki jan chitea jawen chiké
 min ras aká,
 ja bain winotaibaon uvabo
 tsekanon ixon?
- 13 Jononra beshéakin xateai;
 ¡Nii meranoa yoinabaonra pikin
 keyoai!
- 14 Jatíbi atipana Diossé, noara keenai,
 joríbwae;
 naikansonbi jakonhakin noa oinwe,
 nato uva jiwi min koiranwe,
- 15 ja uva jiwira minbi banaa iki,
 ja xoxora taxketimaakin minbi aká
 iki.
- 16 Jan xateai bo itan menoaibo,
 min kikin sinakan jato keyowe;
- 17 ikaxbi ja min katota joni akinwe,
 nato joni ja jiwi xoxo keskára,
 minbi taxkétimaakin aká iki,
- 18 jatianra jawetianbi miibakeax noa
 ochóyamaa iki.
 ¡Noa jati meniwe,
 jatianra noa akinnon ixon miabicho
 non yokáti iki!
- 19 Non Ibó, jatíbi atipana Diossé,
 ¡Ja moa noa ikátiai keskáribi noa
 imawe!
 ¡Min nokiakin jakon shinanketianra
 noa xabakaati iki!

Salmo 84

Diossen xobon keentishaman

- 1 ¡Jatíbi atipana Ibó, min xobora,
 kikin metsá iki!
- 2 ¡Kayayanixbi keenshamanira,
 min xobo jikiti xabá ikain ea ikasai!
 ¡Jatíbi jointianixbira,
 jati neteya Dioski ea raroshaman
 bewai!
- 3 Ja chichíporo itan chononbira,
 jain axon mia yoina menoxon-
 tinkobo jain jati nokoai,
 jainra jaton bakebo naaxonkanai,
 jatíbi atipana non Ibó,
 nokon apó itan nokon Diossé.
- 4 ¡Ja mia rabiti xobónko jaabora
 raroshaman ikanai,
 mia rabiira jenéyamakanai!
- 5 ¡Min jato akinti miibakea nokoabo,
 raroshaman ibakanon,
 jabora min manan ikain kaman
 kakasaibo iki!
- 6 Masá tenekin beon potati mai
 teshanpain mato
 winotaitianra, ja mai meranoax
 jokonai
 jenebo jokonbotanti iki,
 itan oi jeneribira ja jakonhai jain
 bochoti iki;
- 7 jaton koshira kaikaresti iki,
 jatianra kikin koshi Dios Siónhain
 oinkanti iki.
- 8 Ibó, jatíbi atipana Diossé,
 Jacobnin Diossé,
 ¡En orana ninkáwe!
- 9 Non jakon Diossé,
 jan noa panáti min katota apo,
 jakonhakin oinwe.
- 10 ¡Westíora netetanibires min xobon ea
 ikára jakon iti iki,
 waranka nete wetsanko iká
 keskáma!
 Jakonma jonibo ikainko jakasha-
 maira,
 nokon Dios rabiti xobo xepoti
 koiranai ea ikasai.
- 11 Jaskara kopíra, Ibo Diossen,

jaskati jati onanmaxon, noa koiran-
nai;
jawe jakonmaninbi yointimabora,
Ibon noike itan jato jakon oinnai,
jakon jawékira jawebi jato washia-
mai.

¹² Jatíbi atipana Ibó,
¡Miki kikinni koshiaibora rarosha-
man ikanti iki!

Salmo 87

Diossen jema rabii iká

¹ Diossen jema jan tewana mai meran
ikábora,
jan katota jakon manánbo max-
katen iki.

² Jatíbi Jacobnin xobo aká bebonbiresa,
Jerusalén xepotibo Ibon noike.

³ Ja Diossen jema, miikiriti yoyo ikinra,
ani jawékibores yoiakanai:

⁴ “Jan ea onanna jemamea jonibo
xaranmea
en janepaketi atipana riki Egipto,
itan Babilonia,
Filistea, Tiro itan Etiopía;
jatíbi jabora Jerusalénhainoax
pikota jemabo iki”.

⁵ Ja Jerusalén jema yoiira ikanti iki:
“Nato itan oara jainoax pikota iki.
Jara Ani Koshi Diossenbi jaskara iti
jain aká iki”, ikibo.

⁶ Ibonra kirika meran wishai,
ja jonibaon jane jain ikábo:
“Natora jainoax pikota iki”, akinra
akai.

⁷ Ja bewaibo itan ransaibora nes-
kakai:
“Ea jain jatira jain iki”, ikibo.

Salmo 89

Diossen ja senenhabekonti joi David betan aká

¹ Ibó, minra ea noikin jeneyamai
ikira ea miki bewati iki;
min akonkin senenhai yoikinra en
jenetima iki.

² Min noimisti shinanra keyoisma iki
ixonra en yoiti iki;
min akonkin senenhaira wetsa-
yamai,
nai wetsayamai keskáribi riki.

³ David betanra ja senenhabekonti
joi min aká iki;
ja min katota min yonotira, min
axonti yoia iki:

⁴ “Min chiní bakebaonra
min toan apo ixon, jatíbitian jato
ikinti iki”, akin.

⁵ Non Ibó,
jatíbi naikan ikábaonra,
mia ikon senen iketian itan min
ratéti jawékibo aká iketian mia
rabikanai.

⁶ ¡Wetsa diosbira yamake, itan tsoa-
bira
naikan mibé senenti yamake, Ibó!

⁷ Mia riki atipana Dios itan onsá,
naikan ikábaon kateaketana.

⁸ Ibó, jatíbi atipana Diossé,
jatíbi atipana koshira mina iki itan
miara jatíbitian ikon yoiai iki,
¡Tsoabira mibé senen yamake!

⁹ Ja aniparo bechonaibora minha-
resai,
itan ja bechon kextotara min
jenémai;

¹⁰ minra aniparomea onsá yoina retea
iki;
mawá yora ati keskáakinra min
akai;
min koshinra, min rawibo jato
janbisaa iki.

¹¹ Ja nai itan maira mina iki;
minra nato nete jonia iki itan jatíbi
jain jaboyabi.

¹² Minra norte itan sur jonia iki;
Joni ikai keskatira, Tabor itan
Hermón manánbo raroi min
janeki bewai.

¹³ Min ponyanra kikinbires koshi iki;
min mekayaokea meken koshi
ixonra jatoaresai.

¹⁴ Min yakátinin yakáxonra, atikeska-
biakin jaton akábo min yoixonai;

- min noimis, itan min akonkin
senenhaira mii bebon pikotai.
- ¹⁵ Non Ibó,
raroshamnra ikanti iki, ja jakonsha-
maakin mia rabiti onana jonibo,
ja mia keenai kesti jaabo,
- ¹⁶ ja jatíbitian min janen raroaibo,
itan mia ponté iketian raroshaman
ikaibo.
- ¹⁷ Ikon riki, mia riki jan jato koshiai,
itan jato metsá ninkákaamai;
min keen jakon iketianra, non
atipana koshi shinan kaii.
- ¹⁸ ¡Ibora, noa jan panaa iki!
¡Ja Israelhainoa Jakonra non apo
iki!
- ¹⁹ Wetsatianbora namá keska mera-
noax yoyo ikin,
ja min senen yonotibo min jato
yoia iki:
“Nokon jonibo xarameara, westíora
koshi shinanya joni en katota iki,
enra kikin bebon imaa iki, itan
enra akinna iki.
- ²⁰ ¡Enra nokoa iki ja nokon yonoti
David!
Nokon iresama xenin sikaxonra en
apo imaa iki,
- ²¹ jatianra jawetianbi akinkin en
maxkámátima iki.
Nokon atipana koshínra en koshiati
iki,
- ²² jatianra jawen rawibaon atima iki,
jakonma jonibaonra jaarestima iki.
- ²³ Jawen rawíborá en jato keyoti iki;
¡Moa oinwetsatimaakin!
¡Jan omisaibora en jato beshéati
iki!
- ²⁴ Ja en noia keskáakinbira, jeneya-
makin en noiti iki,
itan jawen atipana koshira en
kaiaxonti iki.
- ²⁵ Enra ati iki, atipana koshia itan
iboaxon jato ikinnai iti,
Mediterráneoaainoax peokotax
Éufrates kamanra iti iki.
- ²⁶ Janra ea yoiti iki: ‘Miara nokon
papa iki;
- mia riki nokon Dios, ea xabaai, itan
ea koirannai’, akin.
- ²⁷ Jatianra ja reken bake ixon, bitíbo
en meniti iki,
nato netemea apobo xewina koshira
en mia imati iki.
- ²⁸ Jara en jatíbitian noiti iki,
jatian ja senenhabeonti joi en jabé
akára jatíbitian koshi iti iki.
- ²⁹ Jawen chiní bakebaonra,
jawen toan apo ixon jatíbitian jato
ikinti iki,
nato nai japiai kamanra iti iki.
- ³⁰ Ikaxbi jabaon en axea joi jeneke-
tian,
itan en ja ati yoia joibaon yoiai
keskati jayamakanaitian,
- ³¹ nokon esébo senenhamakanai-
tian,
itan en ati yoia joibo ayamai
yoitimakanketianra,
- ³² jaton yoitima kopí itan jaton
jakonma kopí,
masá tenemakinra en jato jiwí
taxon isinhati iki;
- ³³ ikaxbira David noikin en jenetima
iki,
já akonkin maxkámamayamakin en
senenhati iki.
- ³⁴ Ja senenhabeonti nokon joi akára
en seketima iki,
nokon joira en senenhati iki.
- ³⁵ Westíoraakinbicho senenhati ixonra,
eabi jakon ixon en yoia iki,
jatianra en paranyamai:
- ³⁶ jawen chiní bakebaonra, jawen toan
apo ixon, jatíbitian jato ikinti iki,
nato neten bari japiai kaman.
- ³⁷ ¡Oxe keskara, jatíbitian iti iki!
¡Nai japiai kamanra, jatíbitian
jati iki!”
- ³⁸ Jaskara ikenbira, ja min katota apo,
min noimaa iki, itan min jenea iki;
¡Miara jaki sinata iki!
- ³⁹ Min yonoti betan aká ja senen-
habeonti joira min sekea iki;
jawen kikin maitira main min
potanaana iki.

- 40 Jawen jeman chikébora jatíbiain
min pekayona iki;
¡Jawen jemabora min ras aka iki!
- 41 Jatíbi jonira jain winotai, jatianra
jaton keena jawékibo yometso-
kanai;
já patax ikábora jaki shirokanai.
- 42 Min amaara jawen rawibaon, nonra
ake ixon
rarokin, bochiki jaton meken
sanankanai.
- 43 Min imaara jawen espada moa
kenshoma iká iki,
reteananaitianra min jato akinya-
maa iki.
- 44 Jawen penéra min keyoa iki;
jawen yakátira min main pakea iki;
- 45 ichama baritia jatiakinra min imaa
iki,
itan kikinakinra min rabinmaa
iki.
- 46 Non Ibó,
¿Jawetio basiki mia jonetai?
¿Miaki jatíbiki kikinni sináti iki?
- 47 Ibó, minra onanke nokon jati netera
nenkema iki;
ja min joniani jonira, basima jaai.
- 48 ¡Tsoabira jaax, jawetianbi mawáya-
mai yamake!
¡Tsoabira mawakan koshin ayama-
non ikax, xabakaati atipanya-
make!
- 49 Ibó,
ja peokootiainra David min noia
iki itan
akonkin senenhaxonti min yoia iki,
¿Jaweki min rama akai, noa noia
onanmakin?
- 50 Ibó, onanwe ja min yonotibora
icha jonibaon ramiai;
ja ramiakanabira en teneresai.
- 51 Non Ibó,
¡Jaskáakinra min rawibaon noa
ramiai!
¡Jaskáakinra ja min katota, jatí-
binin jakonmanin yoinkanai!
- 52 Jatíbitian Ibo jakon ibanon.
¡Jaskara ibanon!

Salmo 90

Keyóisma Dios itan jonin yosma

- 1 Ibó, miara iká iki, jainoa tsonbi noa
jaweatima,
ja kaikaikirana jonibo jatíbitian
jain jonétai,
- 2 Mananbo joniamatianbi,
itan mai betan nato nete yamaa-
tianbi,
jainoax moatianbi, itan ja ori ikí
kati kamanbira,
mia Dios iki.
- 3 Min jaskati yoiara joni mai poto
banetai:
“Mai poto iwé, akin min akára
ikai”.
- 4 Ikon riki, mina riki, waranka bari-
tia,
bakish winóibata, nete keskares.
¡Jabora yamé jawetio basires iká
keskares iki!
- 5 Namá winotai keskáakinra sináxon
ishtonbires jonibo min keyoai;
- 6 yamékiri xobi ikai keskára ikanai,
jara xoxoai itan joái,
ikaxbi yantanpakera moa choshiai
itan mawatai.
- 7 Ikon riki, min kikin sinakanra noa
keyoai,
¡Moa benotara noa banetai!
- 8 Non ochabo itan non jakonmabora,
mii bebon jishtibires iki.
- 9 Ikon riki, jatíbi non jati netera mia
sináketian moa keyotai;
non joinnai keskáresa non baritiabo
winotai.
- 10 Kanchis chonka baritiaresa noa jaai;
ja bebon koshibora posaka chonka
baritia kaman nokotai;
ikaxbi ja basi jatin rabítininra,
tsokas itan teeres beai.
¡Baritiabora noa keskáríbi, ishton
winotai iki!
- 11 ¿Tsonki min sinára koshi iki ixon
onanna?
¿Tsonki onanna mia kikinbiresi
sinatai?

- ¹² Ja noa jaai netebo jakonhakin ati
noa axeawe,
shinan meran non onan shinan
binon.
- ¹³ ¡Ibó, moa noki banéwe!
¿Jawe akiki mia basiai?
¡Nato min yonotibo noibawe!
- ¹⁴ Nete xabatatiibi min noiaton noa
raromawe,
itan jatíbitian noa jaai kamanra
raroshaman noa bewati iki.
- ¹⁵ Ja non masá tenea baritiatiribi,
raroshaman noa imawe,
- ¹⁶ ¡Ja min yonotibo, itan jatón chiní
bakebo,
min aká jawékibo, itan min koshi
jato oinmawe!
- ¹⁷ Ja non Ibo Diossen,
jatíbitian noa jakonhabanon.
¡Ibó, non tee noa jakonhaxonwe!
¡Jaskara riki, non tee noa jakon-
hawe!

Salmo 91

Ibo riki jainoa tsonbi noa jaweatima

- ¹ Koshibires itan jatíbi Atipanatonin
otan koiranna jaara,
² Ibo akí neskatai:
“¡Mia riki jainoa ea tsonbi jawea-
tima jain
joneti, nokon koshi xobo, nokon
Dios, ea ikoni jaki koshia!” iki.
- ³ Janbichoresa mia xabaati iki,
joné trampabo ikainoa itan retemis
isinhainoara, mia xabaati iki,
⁴ jawen peinra mia mapoti iki,
jatianra jain onsá yamaa jakon
itinko mia iti iki.
¡Jawen akonkin senenhaitoninra,
panatinin akai keskáakin, mia
panati iki!
- ⁵ Yamé onsábo ikenbi rakéyamawe,
netén pia potakanaikibi rakéya-
mawe,
⁶ keyomis isinbo yamé nokotaiki
rakéyamawe,

- itan neten keyomis isinboki rakéya-
mawe;
⁷ min mexkaokeaxa
waranka mawá pakékanti iki,
jatian min mekayaokeaxa, chonka
waranka mawá pakékanti iki,
ikaxbi miara jawe winótima iki.
- ⁸ Wetsabo ikairesa min ointi iki:
jakonmabaon atibi, jatón kopí
biaira min ointi iki.
- ⁹ Ja Ibo mia jain jonéti moa min
imaa ikax, itan
ja Ani koshin panaa ikaxa,
¹⁰ jawe jakonmabi miki jotima iki,
jawe isinbira min xobon nokótima
iki;
- ¹¹ jaskara kopíra, jawerano kakenbi,
mia koiranon ixon jawen ángelbo
mia raanxonti iki.
- ¹² Jawen mekenmanbira mia waketi
iki,
mia jawe makankibi tati iamanon
ixon.
- ¹³ Miara leónbo napo, niti iki,
ani onsá yoinabo, itan ronobo
napora mia niti iki.
- ¹⁴ “Enra xabaati iki,
jawenbi nokotimankora en imati
iki,
jaskara kopíra jan ea noike itan ea
onanke.
- ¹⁵ Ea kenaitianra, en jen ati iki;
¡Eabira jabé iti iki!
Masá tenetiainoara en pikoti iki,
jatianra jakon jawékibo en meniti
iki;
- ¹⁶ basibiresa raroshaman en jamati iki:
¡En akinxon xabaara raroshaman
iti iki!” ikira Ibo iká iki.

Salmo 93

Ibora apo iki

- ¹ ¡Ibora apo iki!
¡Ibora, penébires iki,
atipana koshinbires katea riki!
Janra nato nete taxkétimaakin aká
iki.

- ² Ibó, jatian kamanra, min yakáti taxkétima koshi iki.
¡Miara jatíbitian jaa iki!
- ³ Non Ibó,
aniparobora xoo ikai itan anibe-
chónbora wenitai;
- ⁴ Ibó, ikaxbi miara, bochikia ikax,
bechon winoa bebonbires koshi iki,
itan aniparobo xoo ikai winoabires
iki.
- ⁵ Non Ibó,
min ati yoiabora wetsayamai.
¡Ja min jakonmanra, jatíbitianbires
ja mia rabiti xobo jan raota iki!

Salmo 95

Iboki raroi bewanon akanwe

- ¹ Neri bekanwe, raroi Iboki bewanon
akanwe;
jan noa panaaki itan noa xabaaki
bewanon akanwe.
- ² Já bebon kaxon irake anon akanwe,
já rabii jakon iketian bewábaon
bewanon akanwe.
- ³ Jaskara kopí, ja Ibo kikin Dios iki,
jara jatíbi diosbaon koshi Apo iki.
- ⁴ Ja kikin chichó mai ikáborá,
jawen mekenman iki;
ja manan kikin keyabora jawena iki.
- ⁵ Jakopíra jan aká ikax, ja aniparo
jawena iki;
¡Jawen mekebaonra mai manxan
aká iki!
- ⁶ Neno bekanwe, chirankooxon
rabinon akanwe;
Ibo bebon chirankoonon akanwe,
janra noa jonia iki.
- ⁷ Jara non Dios iki, noabora jawen
joni iki;
noara jawen carnero tsamá keskábo
iki.
Rama jan mato yoiái ninkakanwe:
- ⁸ “Meribáinoax ikáni keskati,
maton jointi chorishyamakanwe;
ja tsoa jonibi jain jaama, Masáh
mainkonix ikánni keskáyama-
kanwe,

- ⁹ jatianra maton rekenbaon ea tanaa
iki,
en aká jawékibo oinxonbira ea
akana iki.
- ¹⁰ Chosko chonka baritiara, ja joni-
boki
ea sinata iká iki,
jatianra en jato yoiá iki: ‘Nato
jonibora benotabo ikana iki;
¡En ati yoiabo ayamaira yoitima-
kana iki!’
- ¹¹ Jakopíra sináxon, en jato akonkin
yoiá iki,
nokon jain tantiti ikainra jikikan-
tima iki”, akin.

Salmo 96

Iboki iká bená bewá

(1 Cr. 16.23-33)

- ¹ Ja bená bewá Iboki bewakanwe;
jatíbi mainmeabo Iboki bewa-
kanwe;
- ² Iboki bewakanwe, jawen jane rabi-
kanwe;
netetiíbi chibanmakín jawen kish-
pinti joi yoikanwe.
- ³ Jara ani koshi iki, itan jawen jawéki
akáborá jan ratétibo iki ixon
yoikanwe,
jatíbi jonibo bebonxon itan
maibotiíbi
ikábo bebonxon yoikanwe,
- ⁴ jaskara ikenra, Ibo kikin iki
itan ayorakin jakonhakin rabiti iki:
¡Jatíbi diosbo winobain onsá riki!
- ⁵ Wetsa jemamea jonibaon diosbora
jawemabi iki,
ikaxbi Ibonra naibo aká iki.
- ⁶ ¡Já ikainra kikin penébires iki!
¡Jawen xobonkora já koshi iki, itan
kikin metsá iki!
- ⁷ Rabikanwe, Ibo, jatíbi ja maton
bakeyaxonbi,
jaskara ikenra Ibo ani koshi iki itan
kikin jakon iki;
- ⁸ jaskáakin atibi iketian, Ibo rabi-
kanwe;

- ja rabiti xobo meran iká jema xaba ikain, jawéki boxoni jikikanwe,
 9 jawen metsá rabiti xobonkonía Ibo rabikanwe.
 ¡Jatfbiainoa jonibo já bebonmeax saki ibakanon!
 10 Maibotiibi ikábaon yoikanwe: “¡Ibora Apo iki!” akin.
 Janra jainbiribi iti nato nete aká iki, taxkétimaakinra aká iki; janra koshi ixon senenbires jato ikinnai.
 11 ¡Mai itan naibo ikainoabo raro-kanwe!
 ¡Ibanon ja aniparo, itan jatfbi jain ikáboyabi onsati xoo iki!
 12 ¡Mai xabá raroanon, itan jatfbi jain ikábo rarobakanon!
 ¡Ja niikamea jiwibo raroi saí ibakanon,
 13 ja Ibo joai bebonmeax saí ibakanon!
 ¡Jaskara riki, janra nato main koshi ixon jato ikinni joai, itan nato netemea jonibo ikinkinra jakonhakin ja atikeskabiakin ati iki!

Salmo 100

Ibon jonia ikáxa noa jawena iki

- 1 ¡Jatfbi nato mainmeabó, bewahanan raroshamankin Ibo rabikanwe!
 2 Raroshamahanan Ibo rabikanwe; ¡Raro saí iananbi já bebon bekanwe!
 3 Ja Ibora Dios iki ixon onankanwe; jan noa jonia ikáxa, noa jawenabo iki; ¡Noara jawen jonibo iki, itan noara jawen carnero tsamá keskábo iki!
 4 Jawen xobo xepotiain, itan ja chichó xabá ikain bekanwe, jakon bewábaon rabianan irake aki. ¡Irake akanwe, jawen jane jakonman rabikanwe!
 5 Ja Ibora jakon iki; jawen noimis shinanra jatfbitian iki, janra jatfbitian senenhakin jeneyamai.

Salmo 103

Ibora en rabiti iki

- 1 Jatfbi nokon kayayaxonbira en Ibo rabiti iki; nokon shinan, nokon kaya itan nokon yorayaxonbira, jawen jakon jane en rabiti iki.
 2 Jatfbi nokon kayayaxonbira, en Ibo rabiti iki; jan ea jakon jawéki meniabora, westíorabi ea shinanbenotima iki.
 3 Janra jatfbi jakonma en akábo moa ea shinanxonyamai, itan jatfbi nokon isinbo ea benxoai,
 4 janra mawá kini meran raanya-maxon ea jamai, janra ea bebonbires noia iki, itan bebonbires noiba iki,
 5 janra jatfbitian kikin jakon jawékires ea meniai, itan teté keská itiakin, nokon shinan ea bakeranon imaxonai:
 6 Ibonra akonkin ja atikeskabiakin jaton akábo yoixonai, ja ramiakana masá teneai.
 7 Moisés itan Israel jonibora, Diossen jato onanmaa iki, jan akai jawekibo, itan jan aká jawekibo.
 8 Ibo riki akonkin jakonhamis itan onísamis; jara manátia iki itan jatfbi noimis iki.
 9 Jatfbitianra noa notsinyamai, itan jawen sinára jatfbitianma iki;
 10 non jakonmabo aká iken, itan non ocha kopí ayorakin masá tenemati ikenbira noa ayamai;
 11 jan rabiaibo noiara kikínshaman ani iki, ja mai manaon iká nai kikinshaman ani keská riki.
 12 Non ochabora noibakeax moa ochóke, jaokeax bari pikotai betan jao bari kaai ochó ibékona keská riki.
 13 Ibora, jan rabiaibo betan iki,

- jawen bakebo akonkin noibai papa
keská riki;
- ¹⁴ Janra onanke jawe noa akárin ixon:
noara mai poto iki ixonra, kikin-
hakin onanke:
- ¹⁵ Jonin jati netera xobi keská iki;
nii meranoa joa ikai keskatira toetai:
- ¹⁶ ishtonbires niwe xanan akára moa
yamai,
jatianra tsonbi jakiribi jaakin moa
shinanyamai.
- ¹⁷ Ikaxbi Ibon noimis shinanra jatíbi-
tian iki,
jan rabiabaonara jaskara iki;
ja atikeskabiakin akaira jain keyota
yamake,
ja jatíbi jonibo kaibetanaibaonara
jaskara iki,
- ¹⁸ jato betan ja senenhabekonti joi
senenhaibaona,
itan jawen esekan yoiyai akí shinan-
benoyamai yoiti ikaibaonara
jaskara iti iki.
- ¹⁹ Ibonra jawen yakati naikan aká iki,
jatian ja apo ikaxa jatíbi jawékinin
ibo iki.
- ²⁰ ¡Koshi ángelbó, Ibo rabikanwe!
Matora ja ati senenhaibo iki,
matora ja ati yoiya ninkatax yoiti
ikaibo iki.
- ²¹ ¡Mato jatíbi jawen sontárobaon, Ibo
rabikanwe,
matora jawen tee axonaibo iki, itan
jawen keena keská akaibo iki!
- ²² ¡Jatíbi ja Ibon joniabaon jakonman
rabikanwe,
ja jan ikinnaton jakanabaon jatí-
biainxon rabikanwe!
¡Jatíbi nokon kayayaxonbira en Ibo
jakonman rabiti iki!

Salmo 104

Jan joníaa rabii iká

- ¹ ¡Jatíbi nokon kayayaxonra en Ibo
jakonman rabiti iki!
¡Miara koshi iki, Ibo itan nokon
Diossé!

- Miara kikinbires koshi iki itan
penekan raota iki;
- ² miara joébires rakótinin rakota iki.
¡Minra chopa akai keskáakin nai
peana iki!
- ³ ¡Taxkétimaakinra koshiakin jene
besenen
min xobo witábo min nichinna iki,
onno bochikira min aká iki!
Min imaara nai koinbo min carro
ikai;
¡Niwe pein peyakaxa mia kaai!
- ⁴ Niwebora min joi boaibo iki,
itan chii tiríborá mia tee axonaibo
iki.
- ⁵ Jan koshiatibo axonra ja pekatén
mai min aká iki,
jawetianbi ja ikainoax taxkétimaa-
kinra min aká iki.
- ⁶ Aniparo neminman mai mapoara
chopan mapoai keská iká iki.
Mananbora jenen mapoai iká iki.
- ⁷ Ikaxbira min notsina, jatian moa
jene boá iki;
min joi tirin ikai keská ninkataxa,
jene ishtonbires boá iki.
- ⁸ Mananbaon mapetax itan
mai teshanpainbo ipakeax, itan
iibaini boaxa, jainbiribi iti
onantiakin min akáinko boá iki,
- ⁹ jain senen iti min yoiara wino-
yamaa iki,
moa jakiribi mai mapotima kopíra
iká iki.
- ¹⁰ Ja jene jokonaibora,
ja manain paro ikainbo min bomai.
- ¹¹ Ja onpaxa nii meranoa yoinabaon
xeai;
ja xeaxa nii meranoa burrobo jaton
nomi tantiai.
- ¹² Parobo kexara,
isábaon naa akai;
¡Jainoaxa, jiwi ponyanmameax
isábo keotai!
- ¹³ Min bochikia xobonkoxonbira,
manánbo min mechaai;
niweaba bemaxonra mai min
raromai.

- 14 Minra yoinabo xobibo xoxomaxonai,
jonibaon jainoa jawékianoxon,
banai yoabora min xoxomaxonai,
ja mainmea jawékiakanon ixon,
15 ja trigo jawékiaxa koshikanai,
ja uva xeati, xeai jaaxa rarokanai,
jatianra xeni winoabires jaton
bemanan pené imai.
- 16 Ja Líbanoain iká Ibon banaa konxan jiwibora,
kikinakin onpaxen kachitabo iki.
- 17 Jainra ja maxkoshoko isábaon naakai,
jainoax ja pino jiwibora manxanbaon jati iki.
- 18 Ja manan keyabora cabrabaona iki,
jainoax shankabora conejobaon joneti iki.
- 19 Oxera jan nete toponti min aká iki;
barinra onanke jawetianki jishtima iti iki.
- 20 Moa min yamémaketianra,
nii meranoa yoinabo jokonai.
- 21 Leónbora nami yamaketian keotai;
Diossen piti meninon ixonra yokákanai.
- 22 Ikaxbi bari pikókenra moa bokanai,
jatianra jaton kininkobo rakákanai.
- 23 Jatianra joni jawen teetiain kaai pikotai,
jatianra yaménon kaman teetai.
- 24 ¡Ichabires jawékira min aká iki, Ibó!
Jatíbira onan ixon jakonhakin min aká iki;
¡Nato maira jatíbi min jonia jawékibo bochobires iki!
- 25 Jainra aniparo naxbá itan pextin iki,
ja meranra topontimatibires, ani itan maxko yoinabo jake;
- 26 jainra waporobo boai,
jainra ani yoina Acoron Leviatán iki,
ja jain tsininon ixon min aká.
- 27 Jatíbi jabora mion manatabo iki,
ja pikasaitian min piti meninin manatabora ikanai.

- 28 Min jato meniara, jabaon biai;
ja bixonra jakonhirabo piax potókanai;
- 29 min jato oinyamaara, icha rakékanai;
jatian join min jato bichinara,
mawákanai,
jatianra moa jakiribi mai poto banékanai.
- 30 Ikaxbi ja join min yoinaboki raanketianra
jakiribi joniai,
jaskáaxonra nato mai min benái.
- 31 ¡Ibon pené koshira keyoisma iki!
¡Ibora, jan jonia jawékibaon raroai!
- 32 Jan mai oinketianra shakotai;
¡Jan tii akara manánbo koinnai!
- 33 Ea japariax, jiriapari ikaxa,
nokon Ibo Dioski iká bewábo ea bewati iki.
- 34 Nokon shinanbo Ibon keenshaman ibanon,
jaibaresa raro en nokoai.
- 35 ¡Nato mainmea ochaya jonibo keyóbanon!
¡Jakonmabo moa yamabakanon!
¡Jatíbi nokon kayayaxonbira,
nokon Ibo en jakonman rabiti iki!
¡Ibo ibanon ja rabikanai!

Salmo 105

Israelbo kopí Diossen aká

- 1 ¡Ibo irake akanwe!
¡Jawen jane jatíxonbi ninkátiakin yoikanwe!
Jan aká jawékibo, jatíbi jonibo yoikanwe.
- 2 Kikin shinanni jaki bewakanwe.
¡Jan koshi jawéki akábo jato yoikanwe!
- 3 Jawen jane jakon iketian jan shinanmeeti rabíkanwe.
¡Ja Ibo noiabo maton jointiain raroshaman ikanwe!
- 4 Ibo yokakanwe mato akinnon ixon,
itan jara koshi iki;
jatíbitian já benakanwe mato akinnon ixon.

- 5 Anibires ratéti jawéki akábo,
itan jaskara ati yoia koshi joibo
shinankanwe;
- 6 mato, ja jawen yonoti Abrahamman
chiní bakebo;
mato, ja Jacobnin chiní bakebo
jawen katotabo.
- 7 Jara non Ibo, Dios iki;
¡Janra jatíbiain nato main jato
ikinnai!
- 8 Tekibokin warankaakin bakeaka-
nabo winókenbira,
ja axonti jato betan senenhabeconti
yoini joi shinanbenoyamai,
- 9 Abraham betan ja senenhabeconti
joi aní,
itan akinkin ja senenhabeconti ixon
Isaac yoiniribi,
- 10 jatianra ja esé akonkin senenhati
Jacob yoia iki,
ja Israel betan senenhabeconti joi
aníra jatíbitian iti iki,
- 11 jaskákinra yoia iki:
“Ja eibakea min biti iká iketianra,
Canaán mai en mia meniti iki”,
akin.
- 12 Jabora ichama ikana iki, wetsan-
koniabo ikaxa ja main ikana iki,
- 13 wetsa main ikax, wetsa main ikax
iibainnira bokana iki,
itan apobaon main wetsa apobaon
main iibainnira bokana iki,
- 14 Diossen jato amayamaara tsonbi
jato ramiayamaa iki,
jato jaweayamakanon ixon moa
apobo yoiara iká iki:
- 15 “En katota jonibo meeyamakanwe,
itan nokon ikon profetabobi”.
- 16 Jatíbi jawékiatira jato bichinna iki,
ja mainra jato jawékiatinin imaa
iki.
- 17 Ikaxbira japari rekenkainti José
raana iki,
jara jaton yonoti keskati jaon
marokana iki.
- 18 Jawen taebora cadenabo bishkoma-
yonkana iki;
¡Yami kene meranra xepokana iki!
- 19 Ibon yoia join tanakaatira José
jaskarabo iká iki,
ja namá jaskara iti moabi Josekan
yoia senenhai kamanra jaskara
iká iki.
- 20 Ja icha jonibaon Egipto aponra,
moa José pikoti jato yoia iki;
- 21 jawen xobonko koshi iti itan
jawéki jatíbi koiranxonti koshiri-
bira imaa iki,
- 22 jaskáaxon ja joni koshibo, itan já
eseaibo jato axeati kopí.
- 23 Japekáora Israel jóa iki, jaribi iki
Jacob,
jatianra wetsankonia joni ikaxbi
Egiptonko kaax,
Cam main jaa iki.
- 24 Diossen jawen jonibo kaimara icha
ikana iki,
Egipto jonibo xewinna koshira
ikana iki.
- 25 Ixonbira egipcio jonibo jawen
joniboki, jato sináma iki,
jaskáxon Diossen yonotibo paran-
kantira iká iki.
- 26 Jatianra Diossen jawen yonoti
Moisés raana iki,
jainoax janbi katota joni Aarónribi
raana iki.
- 27 Jatianra tsoa jonibi jain jaama
mananmanxon,
ja oinxon onanti jawékibo Diossen
jato amaa iki:
¡Kikin ratéti jawékibora Cam
mainxon akana iki!
- 28 Diossen imaara jatíbiain yameta iki,
ikaxbira egipciobaon jawen joi
onankashamakana iki.
- 29 Jatón paro jenebo jimi banémaxonra,
ja paronmea yapabo keyoa iki;
- 30 ja mainra jatíbiain tokoro bochoax,
ja apo oxainkobobi weita iki.
- 31 Dios yoyo iketianra, nai koin
keskábireshon,
chepayabi shion ja egipcio mai
bochoa iki.
- 32 Oi bematitianbira, Diossen oi xewa-
res bemaai iki,

jainxon chii raanara ja main tiritá
iki.

³³ Jaton uva waibo itan jaton higo
waibora, Diossen xatekin keyoa iki,
¡Jainxon Egiptonkonía jiwiboribira
beshéakin xatea iki!

³⁴ Dios yoyo iketianra, tson
¡Topontimati chanpoya iki nokota
iki!

³⁵ ¡Ja mainmea xobibora pikin keyoa
iki,
jainoax jatíbi ja mainmea yoabori-
bira keyoa iki!

³⁶ ¡Diossenra Egiptonkonía jatíbi
jaton,
reken bakebo retea iki!

³⁷ Japekáora icha oro itan icha plataya
Diossen jawen jonibo jainoa pikoa
iki,
tsonbira jato chiteyamaa iki.

³⁸ Ja moa bokanai oinnaxa egipcio
rarokana iki,
kikinni rakékinra jakonma mekana
iki.

³⁹ Diossenra nai koin jato otamaa iki,
jatian yaméra chii joé jato tenamaa
iki.

⁴⁰ Piti yokákanara, codorniz isábo jato
raanxona iki,
itan naikanmea pitínra jato potóaa
iki,

⁴¹ itan shanka toeara, jainoax jene
jokona iki,
ja tsoa jonibi jain jaama mainra
paro keskati jene baita iki.

⁴² Jawen yonoti Abraham jakon axonti
yoinira Diossen shinanna iki.

⁴³ Jaskáxonra Diossen jawen katota
jonibo,
raroi saa ikanai meranbi jato pikoa
iki,

⁴⁴ jainxonra wetsa mainmea jonibaon
maibo jato menia iki,
jainxonra wetsa jonibaon teexon
aká yoabo jawékiakana iki,

⁴⁵ ja Ibon jato axea esébo ninkáxon
senenhakanti kopí.
¡Non Ibo rabinon akanwe!

Salmo 107

Ibon jatíbitian jato noikin jeneyamai

¹ Ibo iráke akanwe, jara jakon iki,
jawen noimis shinanra jatíbitian
iki.

² Ja jaton rawikan mekenmamea,
Ibon jato xabaabaon jaskáakin
yoikanwe,

³ ja chiponkia, itan reboki iká,
jainoax
ja bari joaiorikea, itan ja bari kaiori
iká jamamea jato tsinkiabaon,
jaskáakin yoikanwe.

⁴ Jain jawebi xoxoyamai mashi
mainko manotara ikana iki,
ja westíora jeman jaai kati baira
nokoyamakana iki;

⁵ piti betan xeatinin ikira,
¡Moa mawátiresa ikana iki!

⁶ Ikaxbira masá tenei Ibo yokati saí
ikana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato
pikoa iki.

⁷ Japekáora jato jakon bain aká iki,
jain jati westíora jemanko katiori.

⁸ Jawen noimis shinan kopí Ibo iráke
akanwe,
¡Ja jonibo akinna kopí iráke
akanwe!

⁹ Janra ja nomiaibo nomi tantimai,
itan pikasaibora icha piti meniai.

¹⁰ Kikin yamé itan onis meran
jakanara iká iki,
cadenanin axon presoakanabo,

¹¹ Ibon ati yoiabo akáshamax,
itan koshi Diossen ati shinannabo
omiskana kopí.

¹² Diossenra jawen jonibo koshi teain
jato jikima iki;
tatí ikax pakékankebira, tsonbi jato
akinyamaa iki.

¹³ Ikaxbi jaton masá teneai meran-
xonra Ibo saí akana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato
xabaa iki;

¹⁴ kikin yaméainoara jato pikoa iki,
itan cadenabora jato choroxxona iki.

- 15 Noimis kopí Ibo iráke akanwe,
¡Jonibo akinna kopí iráke akanwe!
- 16 ¡Janra bronce xepóti beshea iki!
¡Janra yami toronbo beshea iki!
- 17 Jatón jakonma aká kopi, itan jatón
ocha kopira,
¡sinkin itan chexakaakin,
18 jawebi piti atipanyamakana iki;
¡Moa mawatibira ikana iki!
- 19 Ikaxbi masá tenekin Ibo yokati saí
ikanketianra,
ja masá tenetiainoa Diossen jato
pikoa iki;
- 20 ja Dios yoyo ikátoninra, jato benxoa
iki;
¡Jaskataxa mawáyamakana iki!
- 21 Noimis kopí Ibo iráke akanwe,
¡Jonibo akinna kopí iráke akanwe!
- 22 Iráke akin yoina menoxonkanwe,
itan jawen jawéki akábo kopí
raroanan yoikanwe.
- 23 Aniparon boax,
jawékinin maroai bora ikana iki.
Jatón wapóronin bora inákana iki,
- 24 jatian ja aniparo napónxonra,
oinkana iki,
Ibon jonia ratéti jawékibo.
- 25 Ja Ibon beti yoia niweaba koshi
beketianra, ani bechona iki;
- 26 naikanmanbi waxexonra,
aniparo neminhori jato boá iki;
¡Onsá oinnaxa jatón koshi shinan
keyota iki!
- 27 Paennabo niai keskatira tayákana
iki;
¡Jatón onan shinanbora jawemabi
iká iki!
- 28 Ikaxbira masá tenekin Ibo saí
akana iki,
jatianra masá tenetiainoa jan jato
pikoa iki;
- 29 niweaba koshi ikenbira,
koshima payátiakin imaa iki.
Jatianra bechónbo tantia iki.
- 30 Moa bechon tantia oinnaxa raro-
kana iki,
jatianra jain bokaskanai repintiain
Diossen jato boá iki.
- 31 Jawen noimis kopí Ibo iráke
akanwe,
¡Jonibo akinna kopí iráke akanwe!
- 32 ¡Tsinkíxon jawen jonibaon rabi-
kanwe!
¡Tsinkítiainxon joni koshibaon
rabikanwe!
- 33 Parobo itan jainoax jene jokonai-
bora,
jain jawebi xoxoyamai manan,
itan mai manxan itiakin Ibon
banémai;
- 34 jain jawéki xoxoai maira,
jawebi xoxotimaakin tashi mai
banémai,
jain jaa jonibaon jakonma aká kopí;
- 35 jain jawebi xoxoyamai mananra ian
banémai,
mai manxanbo ikainra jainoax jene
jokonaibo imai;
- 36 jawékiatinin ikaibora jain jato
jamai,
jatianra jabaon jain jemaakanai.
- 37 Waiaxonra jain banakanai, jain uva
banaxonra icha bimi tsekakanai.
- 38 Diossen jato jakonhakin shinanxo-
nara jabo kaikanai,
itan jatón wakaboribira kaima-
xonai.
- 39 Ikaxbi jaweti mawákanketianra,
ichama ikanti iki,
jakonmakin jato ramiakana,
rabintiaín jato pakémakana,
itan jato chexakamakana,
- 40 jato ramiabora Diossen omisai,
jaskákinra tsoa jonibi jain jaama
manan ikáinbo jato benómai.
- 41 Janra jawebiomabo onisaibo jato
pikoi;
¡Ja rarebobo kaimaara, carnerobo
tsamata keská icha ikanai!
- 42 Jaskara oinnaxa jakon shinanya
jonibo raroai,
jatianra jakonma jonibo jawebi
yoyo iamakanai.
- 43 Ja ishton jawéki onanaitoninra,
nato jawéki shinanti iki,
Ibora noimis iki ixonra, onanti iki.

Salmo 110**Ibonra apo koshi meniai**

- ¹ Ibonra nokon Ibo yoia iki “Nokon mekayao yakáwe, min rawíbaon en mia penímai kaman”, akin.
- ² Jerusalénhainxonbi, Ibon menibanon,
ja bastón min atipana yoi iká.
¡Min rawíbo jatoareswe!
- ³ Ja min jatoaresai netera, min jonibo, jatonbinix miki menikaakanti iki.
Ja Ibon jakon manan ikáinkora, nete beaitian nibí maannai keskati,
netetiibi min shinan bakeranon keská iti iki.
- ⁴ Akonkinra en senenhati iki ikira Ibo iká iki,
jatianra moa ati yoia ixon, senenhayamai iki itima iki:
“Miara Melquisedec betan senenribi, jatfbitian ikon sacerdote iki”, iki.
- ⁵ Iborá min mekayao iki;
ja kikinni sinatai netera apobo ras ati iki;
- ⁶ maibotiibira jaton jakonma akábo min jato yoixonti iki;
ichara reteanani mawákanti iki;
¡Nato maira jaton mawá yoran bochoati iki!
- ⁷ Bain kakin wean onpax min xeaketianra,
ja onpaxen jakiribi mia koshi meniti iki.

Salmo 115**Non Dios iki naikan**

- ¹ Ibó, noara iamai, minbix rábikawe;
¡Mia noimis, itan akonkin senenhai kopí minbix rábikawe!
- ² ¿Jawekopíki ikonma Dios rabiaibaon,
jaweranoki non Dios iki ixon noa yokáti iki?

- ³ Non Diossa naikan iki,
janra jawen keena keská jatfbi aká iki.
- ⁴ Ikon Dios ikonhayamaibaon ja rabiti akáborá, oro itan plata iki, jara jonin jawen mekemanbi aká jawékibo iki,
- ⁵ jabora kexaya iki, ikaxbira yoyo iti atipanyamakanke;
jabora beroya iki, ikaxbira ointi atipanyamakanke;
- ⁶ jabora pabíkiá iki, ikaxbira ninkáti atipanyamakanke;
jabora rekinya iki, ixonbira xeteti atipanyamakanke;
- ⁷ jabora mekenya iki, ixonbira meeti atipanyamakanke;
jabora taeya iki, ikaxbira niti atipanyamakanke;
¡Westíora joibira jawen tetonhai-noax pikóyamai!
- ⁸ Ja rabiti akana keskáboribi riki, jan akaibo itan ja ikonhaibo.
- ⁹ ¡Israelitabó, Iboki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
- ¹⁰ Ikon sacerdotebo, ¡Iboki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
- ¹¹ Mato ja Ibo rabiaibó,
¡Jaki koshikanwe!
Janra noa akinnai itan noa koirannai.
- ¹² ¡Noaakin shinanxonra Ibon, jakonhakin shinanti iki!
Israelitabora jakonhakin shinanxonti iki,
ikon sacerdotebora jakonhakin shinanxonti iki,
- ¹³ kikinbo itan kikinmabo inonbira, já rabiaibo jato jakonhakin shinanxonti iki.
- ¹⁴ ¡Maton bakebo, itan maton bakebaon bakebo
jainoax jabaon chiní bakebo mato Ibon kaimaxonbanon!
- ¹⁵ ¡Ja nai betan mai jonia Ibon,

jawen jakon shinanman mato
jakonhabanon!
16 Ja naira Ibona iki,
jatian ja maira joni menia iki.
17 Mawatax moa jawebi ninkáti
yamanko boabaonra,
moa Ibo rabiti atipanyamakanke;
18 ikaxbi rama axon
itan jatíbitianra non rabiti iki.
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 116

Íráke akin orana

1 En yokatabo ea ninkáxonketianra
en Ibo noike,
2 ea akonkin ninkata kopíra.
¡Ea jaai kaman en yokáti iki!
3 Mawakanra jawen nishibaon ea
nexayona iki,
ja mawá kini masá tenetianra ea
nokota iki,
ja preso ikax raketi, itan chexa-
kaatianra ea iká iki.
4 Jatianra en Ibo janexon orana iki,
ea jamaparinson ixonra en yokata
iki.
5 Ibona atikeskabiakin jakon akai iki,
itan noibamisi iki;
non Ibona jatíbinin noimisti
shinanya iki.
6 Ibonra iiosmabo koirannai.
Ea moa koshioma ikenra, ea akinna
iki.
7 Ramara, jawe iamakin jakiribi en
moa jakon shinannai,
Ibo ebetan jakon iká kopí,
8 mawáinoá ea tsekaa iketian,
winitiainoá itan jakonmain
pakétiainoabi ea xabáaka iken.
9 Nato neten ea jaai kamanra,
ea Iboki yoiti ikai.
10 En masá teneai ani ikenbira, ea
Iboki koshi jeneyamaa iki.
11 Jan manáti shinanhoma ixonra en
yoia iki,
jatíbi jonibora janso iki ixon.
12 ¿Jatíbi jakonhakín ea aká kopíki,

jawekeskáaxon en Ibo kopíati iki?
13 ¡Ea xabaa kopíra en Ibo irake akai,
jawen janenkora en yokáti iki!
14 Jatíbi min jonibo bebonxonra,
ja Ibo axonti yoiabo en senen-
haxonti iki.
15 Já noia joni mawataira, Ibon
akonbireskin shinanai.
16 ¡Nokon Ibó, eara min yonoti iki!
¡Eara min yonoti ainbaon bake iki!
Jan ea nexaa risbibora min ras aká
iki.
17 En mia jawéki meniaitoninra, en
mia íráke ati iki.
Ibó, min janenkora en yokáti iki.
18 En Ibo axonti yoiabora,
jatíbi jonibo bebonxon en senenhati
iki,
19 ja Ibo rabiti xobonko jikiti xabábo
ikainxonra en ati iki,
¡Jerusalén, jema napónbekonxonra
en ati iki!
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 118

Ibon koshi tsonna keskáma kikin

1 Ibona jakon iki itan jawen noimisti
shinanra jatíbitian iki,
jaskara iken íráke akanwe,
2 Israelitabon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
3 Ikon sacerdotebaon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
4 Ja Ibo rabiaibaon yoibanon:
“Ibon noimisti shinanra jatíbitian
iki”, akin.
5 Masá tenekinra en Ibo kenaa iki;
janra ea ninkáxon ea xabáin pikoa
iki.
6 Ibona ebetan iki; eara rakéyamai.
¿Joninki ea jaweati iki?
7 Ibona ebetan iki; janra ea akinnai.
¡Ja ea omisaibora, moa jatoares-
kana en ointi iki!
8 Iboki chipótira jakon iki,

westíora joniki chipota keskáma.
 9 Iboki koshitira bebon jakon iki,
 joni koshiboki koshia keskáma.
 10 Jatíbi mainmea jonibaonra ea katea
 iki,
 ikaxbira Ibon janenko en jatoaresa
 iki.
 11 Jatíbiora ea kateaketankana iki,
 ikaxbira Ibon janenko en jatoaresa
 iki.
 12 Ea kateaxa bina keska ikana iki,
 ikaxbi jaton sínára, chiiikan moxa
 akai keskáakin keyoa iki;
 ikaxbi Ibon janenko en jatoaresa
 iki.
 13 Pakénon ixonra jakonmakin ea
 koshín werankana iki,
 ikaxbira Ibon ea akinna iki.
 14 Jan ea koshi meniai Ibokira ea
 bewai.
 ¡Já riki jan xabaaí!
 15 Ja ikon senen jonibaon xobonra,
 jatoaresxax iti raroshaman bewábo
 jake:
 “¡Ibon koshínra en jatoaresa iki!
 16 ¡Ibon, koshira tsona keskáma iki!
 ¡Ibon koshínra en jatoaresa iki!”
 iki.
 17 ¡Eara mawáyamai, eara jaresti iki
 ja Ibon akábo yoiti kopí!
 18 Ja Ibonra akonbireskin ea masá
 tenemaa iki,
 ixonbira ea mawámayamaa iki.
 19 ¡Ibo rabiti xobo xepótibo
 kepenkanwe,
 Ibo irake aki ea jain jikinon!
 20 Nato riki Ibon xepóti,
 ja akonkin joi senenhaxonaibora
 jain jikiti iki.
 21 Ibó enra mia iráke akai, min ea
 ninkáxona kopí, itan
 mia iki ea jan xabaaí.
 22 Ja xoboaibaon iresbiresa akana
 makanra,
 japari axon jaki xoboakin peoti,
 kikin jakon makan baneta iki.
 23 Nato jaskara jan akára Ibo iki,
 jaskara aketianra noa ratékana iki.

24 Nato nete riki Ibon jawen koshín
 jawéki aká:
 ¡Beneshaman, itan raroshaman
 inon akanwe!
 25 Ibó, noapari ¡Kishpinmawe!
 Ibó, noapari ¡Jakonbires kanón
 ixon akinwe!
 26 ¡Ja Ibon janenko joai jakonbires
 jobanon!
 Ja Ibon xobonkoxonbira, non mato
 jakon shinanxonai.
 27 Ja Ibora, Dios iki; ¡Janra jaskati jati
 noa onanmai!
 Moa fiesta akin peokanwe,
 jainxon yoina machanbo menoti
 ikainko,
 jiwi ponyanbo bokanwe.
 28 Enra mia iráke akai,
 en mia rabiai, mia kikin iketian
 mia nokon Dios iketian.
 29 Ibora jakon iki, jawen noimisti
 shinanra jatíbitian iki,
 jakopi iráke akanwe.

Salmo 119

97 ¡Akonbireskinra min esé en noike!
 ¡Netetiibira en jaakinres shinanai!
 98 Ja senenhati min yoia joibora
 jatíbitian nokona iki;
 nokon rawíbo winobain onanra ea
 imaa iki.
 99 Jatíbi jan ea axeaibo winobain-
 biresa en ninkatai,
 ja min ati yoiabo en icha shinannai
 kopí.
 100 Enra ninkatai yosi jonibaon akai
 bebonbires,
 min ati yoiaboki ea yoiti ikai kopí.
 101 Min joi senenhati kopíra,
 jatíbi jakonma jawéki akí ea jeneta
 iki.
 102 Ja min ea axeai kopíra,
 min jaskara ati shinanna joibo en
 jeneyamaa iki.
 103 Ja min ea axonti yoiabora, nokon
 jananko kikin bata iki,
 ja nokon kexainra mishkin winoa
 bata iki.

- 104 Jaskara iti min yoia joinkoniara, en shinan bia iki;
jaskara kopíra jatíbi janso axébo en omisai.
- 105 Min joira ea niaitian jan joénai iki, ja joekanra ea jan niai bai tenai.
- 106 Enra ati iki ixonra yoia iki, jara en senenhai kaai:
¡Atikeskabiakin jakon ati min yoia joibora en ati iki!
- 107 Ibó, eara moa kikínbiresi tsokasa iki;
¡Jaskáati min yoia ixon, ea jamawe!
- 108 Ibó, ja nokon kexakan, en mia rabiabo ea bixonwe,
jainxon min koshi joibo ea onanmawe.
- 109 Jatíbitianra ea mawá onsáin iki, ikaxbira min esekan ea shinanbenoyamai.
- 110 Jakonma jonibaonra ea jain pakéti axonai,
ikaxbira min koshi joinkonix ea ochóyamai.
- 111 Ja senenhati min yoia eséborá, jatíbitian ea jayá iti iki,
jabaonra nokon shinan ea raromai.
- 112 Min esébaon yoiai keská tanatira en shinanna iki,
jatíbitian jainoax ja senenai kaman.
- 129 Min eséborá ratétibiresi iki;
jaskara ikenra ea yoiti ikai.
- 130 Ja min joibo onantiakin yoikanaito-ninra tenai,
itan axeama jonira ja ninkatax axeai.
- 131 Ja min esekan kikinni keenkinra, janxbataanan en koshín joinnai.
- 132 Ja mia noiabo min akai keskáakin, ea oinxon, min noibamisti shinanman ea noibawe.
- 133 Min join yoiai keská ea nimawe;
ea jakonmanin iboanaketian ea amayamawe.
- 134 Jonibaon ea jakonmanaketian ea amayamawe,
min jaskara iti yoia eséborá en senenhati iki.
- 135 Min yonoti iketian ea jakonhakin oinwe,

- jainxon min esébo ea onanmawe.
- 136 Eará kikínbiresi winiai,
min esé senenhamakanaitian.
- 137 Ibó, miara atikeskabiakin jakon akai iki;
ja min yoia joibora pontébo iki.
- 138 Jatíbi ja ati min yoia joibora atikeskabiakin yoia, itan ikonbo iki.
- 139 Ja min yoia joibo ayamakanaitianra en jakonma shinannai,
nokon rawíborá ja joibaon moa shinanbenota iki.
- 140 Ja min ati yoiaborá kikin atikoma tanakaatiainbo winota iki;
jakopíra nato min yonotinin noia iki.
- 141 Eará jawemabi iki itan iresabiresi iki,
ikaxbira ja min yoia esébaon ea shinanbenoyamaa iki.
- 142 Ja min atikeskabiakin akaira jatíbitian jakon iki,
itan ja min axeti yoibora ikon iki.
- 143 Masá teneti meran itan atikoma meranra ea iká iki,
ikaxbi ja min senenhati esébaonra ea raromaa iki.
- 144 Jatíbitianra ja ati min yoia joibo atikeskabiakin min yoiabo iki;
¡Janon ixon onan shinan ea meniwe!

Salmo 121

Ibora mia jan panaa iki

- 1 Ja mananbo oinnaxa ea yokakaatai:
“¿Jaweranoaxki ea akinni joai?” iki.
- 2 Iboibakeaxa ea akinnai joai,
janra nai betan mai jonia iki.
- 3 ¡Jawetianbira mia rainsh imatima iki!
¡Jan mia koiranaira jawetianbi oxatima iki!
- 4 Jara, jawetianbi oxayamai;
jan Israel koirannaira jawetianbi oxayamai.
- 5 Ibo riki mia jan koirannai;
Ibo riki mia jan akinnai,
mipatax ixonra mia akinnai.

- ⁶ Barinra mia neten ramiatima iki,
itan yaméra mia oxén ramiatima iki.
⁷ Ibonra jatfbi onsáinoá mia koirannai;
janra mia janon ixon koirannai.
⁸ Rama itan jatfbitian jainxon,
jatfbiain mia kaainkobo,
Ibon mia koirannai.

Salmo 122

Jerusalén rabii iká

- ¹ ¡Kikinshaman raro riki:
“Ibo rabiti xobonko kanón kawé
akin ea akana!”
² ¡Jerusalén, moara noa ja min
xepótibo chichó iki!
³ Jerusalén jemara, jain jonibo
tsinkiti aká iki.
⁴ Jainra Ibon jonibo bekanai,
jawen jane rabii,
jaskáati Israel jonibo yoini keskáakin.
⁵ Jainra ja atikeskabiakin jainxon
jaton ikábo yoiti yakátibo iki,
ja yakátira apo David iká xobonko
iki.
⁶ Yoikanwe maton shinanyaxonbi:
“Jerusalén jonibo jakonshaman
jakanwe;
maton jema noiabo jakonbires
jabákanon.
⁷ Ja chiké meranbo jawebi iamai
jakonbires ibakanon;
jain onsá yamainko xobo meran
jakon ibakanon”.
⁸ Jatian ramara, ja nokon wetsabo itan
ja ebé raenanaibo kopí en yoiái:
“Jawebi iamai jakonbires ikanwe.
⁹ Ja non Ibo Diosen xobo noixonra,
enra mato jatfbi jakonbires imati
iki”, akin.

Salmo 124

Dios iki jan Israel xabaai

- ¹ Ja Ibo nobetan iamaketianki,
Israelnin jawe yoiti iki.
² Ja Ibo nobetan iamaketianki,
ja noa akí bea non rawíbaon

- noa akin peoxon jaweakeankana iki,
³ kikinni noki sináxonra,
noa jatfbi retekeankana iki.
⁴ Jatianra noa jenen bokeana iki;
¡Paro jene potára noki winókeana
iki!
⁵ ¡Jatianra jene potá bai koshi noo
manaon winókeana iki!
⁶ ¡Ibo jakon ibanon,
noa jaton xetan beshéakanti iken-
bira noa amayamaa iki!
⁷ Noara trampainoax jabata iki,
ja yoina reteai joniibakeax, noyai
yoina jabatai keskati;
ja trampa waxaketianra noa jabata
iki.
⁸ Iboresiki noa jan akinnai,
janra nai betan mai jonia iki.

Salmo 126

Noa jakonhain imawe

- ¹ Ja Ibon, Jerusalén jonibo
jakiribi jakon imaribiketianra,
namáketian iitai keskáres shinan-
kana iki.
² Jatianra akonbireskin osáananbi
saf iki noa raroa iki;
jatianra ja ikon Dios ikonhayamai
jonibo neskata iki:
“¡Ibonra jato meranxon jawen
atipanonin ratéti jawékibo aká
iki!” iki.
³ Ibon iresama jawékibo jawen atipa-
natonin
noa kopí aká iketianra, noa raroa
iki.
⁴ ¡Ibó, jakiribi non iká moa ipachoai
keská jakon imawe,
jain jawebi xoxoyamai manan oi
bexon wetsaresibi imai keskáakin!
⁵ Ja onisi winianan banaibaonra,
raroshamani sai ianan tsekakanti
iki.
⁶ Ja winiananbi banati bero saco
boaibora,
trigo tsekaxon tentonhaxon bei,
raroshaman bewakanti iki.

Salmo 127**Iboibakeaxa jatíbi joai**

- ¹ Ja Ibon xoboakaima ikenra,
jan akaibo yankabires teetai;
jatian Ibon ja jema koiranyamainra,
jan koirannai sontárobaon yanka-
bires koirannai.
- ² Ja bari pikotaitian, bari jikiai
kaman teetara yanka iki.
Ja teexon jawékiati bixon piara
yankaribi iki,
jaskara ikenbira Ibon
ja noiabo jakonbires oxamai.
- ³ Ja bake pikotaibora,
noa Ibon, menia ikax jakon iki.
- ⁴ Ja bake ranon ixon non bakeabora,
ja reteananai joni pia tsomaya
keská iki.
- ⁵ ¡Ja pia ichaya joni keskára, raro iti
iki!
Joi benxoaibo bebonxon jawen
rawíbaon akára,
jawebi rabintima iki.

Salmo 130**Iboki koshiti**

- ¹ Ibó, atikoma meran ixonra,
saí akin en mia yokata iki:
- ² ¡Ibó, en yoiai ninkáwe!,
¡Min akinnon ikax sai ikaitian ea
ninkáwe!
- ³ Ibó, Ibó,
ja non ochabo min oinketianki,
¿Tsoa mibebon kati iki? Tsoabira
katima iki.
- ⁴ Ikaxbi minra non jakonma aká
ikenbi noa shinanxonyamai,
jakopíra mia non rabiai.
- ⁵ Jatíbi nokon kayayaxonbira akon-
kin en Ibo manai,
jawen joikira ea chipotai.
- ⁶ Enra Ibo manai,
ja nete xabataitian jema koiranai-
baon akai bebonbires.
Ja jema koiranaibaon nete beai
manai keskáakinra en manai,

- ⁷ Israel, min Ibo manawe,
jara noimis iki,
itan akonkin noa xabaai.
- ⁸ ¡Janra Israel jonibo jatíbi jaton
atikomankonia xabáati iki!

Salmo 137**Babilonia parobo patax**

- ¹ Ja Babilonia parobo kexá yakatata,
Jerusalén shinanax noa winikatitai.
- ² Ja jemamea álamo jiwi,
poyanbaonra arpabo non paninka-
titai.
- ³ Ja noa yatanxon jain boabaon, itan
jatíbi non jawéki noa jan bichin-
nabaonra,
raroi bewanon ixon noa yoikana
iki;
¡Jerusalénki bewatira noa yoká-
kana iki!
- ⁴ ¿Jaweakiki Ibon bewábo
wetsa mainmeax noa bewati iki?
- ⁵ ¡Jerusalénman, ea shinanbeno-
ketian,
nokon mekayaokea meken áko-
banon!
- ⁶ ¡Nokon jana, manxantoain taxna-
banon,
en Jerusalén moa shinanyamai-
tian,
enbix bebonbires shinanmeeti
rarokin,
Jerusalén jakon iti en shinanyama-
ketian!
- ⁷ Ibó, Jerusalén pakéketian,
edomitabo ja yoi:
“¡Ras akanwe, jan tewannayabi ras
akanwe!” iki ikániton shinan-
benoyamawe.
- ⁸ ¡Babiloniara, ras akanti iki!
¡Nato jema ras akaibora raro ikanti
iki,
Babilonia jonibaon noa jakonma
aká kopí!
- ⁹ ¡Ja bakebo yatanxon,
shankaki jaras ikaintiakin potai-
bora, raroshaman ikanti iki!

Salmo 139**Diossen jatfbi onanna**

- ¹ Ibó, eara min tanaxon kikinakin onanke;
² minra jatfbi ea ikai onanke; ochóxonbira nokon shinanbo min onanke.
³ Ea jain niaibora jatfbi min onanke, ¡Jatfbi en akaibora min onanke!
⁴ Ja en yoiti joi nokon jananko yamapariakenbira, min onanke, Ibó.
⁵ Jatfbioxonra min ea kateke; ea jakonhakinra min mekenman min ea tii aka iki.
⁶ Ja min onan shinanra ratétibires iki, en onanti senenma riki; ¡Anibires iketianra en onanti senenma iki!
⁷ ¿Jawerano kaxmein min shinan ochó ea iti iki? ¿Jawerano jabati kaxonmein, en mia ochóati iki?
⁸ Nai keyábo ikain ea kakenbira, mia jain iki; itan mai chichó ea kakenbira, mia jainribi iki;
⁹ bari joaiori ea noyai kati iki, iamax bari kaiori aniparo senenainko kaax, ea jain jati iki,
¹⁰ jain ikenbira min ea nokoribiti iki, ¡Min mekayaokea mekenman yatanxonra, min ea jeneyamai!
¹¹ Yamé meran jonéti en shinankenbi, iamaxon ea jan tenaa joé en yaméakenbira,
¹² mí bebonmea ja yamekan ea jonéti atipanyamake, jatianra ja yamé kikin pené nete keskáshaman iti iki. ¡Ja yamé itan netera minna jaskábires iki!
¹³ Minra jatfbi nokon yora aká iki; minra nokon titan chixanainoabi ea jonia iki.
¹⁴ Enra mia rabiai min jonia ratéti-bires iken;

- jainoax ja min aká jawékibora ratétibires iki.
 ¡Jara kikin ikon iki ixonra en onanke!
¹⁵ Ja nokon yora joniax aniaira, mibebon jonéma iká iki, ja ea joné ikainbi, itan ja kikin mai chichokeya ea jonia ikenbi.
¹⁶ Nokon yora jaskatax jonaira min beronbi min oinna iki; jatfbi jabora min kirika meran wishaa iká iki. Ea yamakenbira, jatio basi ea jati moa min onanna iká iki.
¹⁷ Nokon Diossé, min shinanbora en oinna kikin ani iki; ¡Jabo jainbicho tsinkiara jain senena yamake!
¹⁸ Jabo en toponkasara, mashi winoa bebon icha iti iki; itan toponkin keyoaxbira ea mibé-pari iti iki.
¹⁹ Nokon Diossé, jakonma jonibo jato mawámawe, itan ja retemis jonibo ea ochó imawe,
²⁰ jabora miki jakonmai yoyo ika iki, itan yankara mia akasi miki weníkanai.
²¹ Ibó, ¿Ja mia omisaiboki enribi jato omistima iki, itan ja mion keenyamaiboki en jato iresabires atima iki?
²² ¡Konbireskinra nokon kayayaxonbi en jato omisai! ¡Jabora en jato rawíake!
²³ Nokon Diossé, kikinakin nokon shinan onanwe; ea tanaxon nokon shinanbo onanwe;
²⁴ ea jakonmain kaaitian oinxon, jatfbitian jati bain kanon ea pontewe.

Salmo 145**Jatfbi jonibaon Ibo rabibanon**

- ¹ Mia nokon Dios itan nokon apo ikenra, min koshi en jato yoiti iki,

- min janera jatíbitian en rabiti iki.
- ² Netetiibira en mia rabiti iki;
jatíbitianra min jane en rabiti iki.
- ³ Iborá koshi iki, itan jaskara ike-
tianra non rabiti iki;
jawen koshira non onanti bebon
winobainbires iki.
- ⁴ Papabaon aká pekáora, jaton
bakebaonribi
jawen tee akábo kopí Ibo rabikanti
iki,
min akábora koshi iki ixonra yoi-
kanti iki.
- ⁵ Miara apo koshi iki ixonra yoikanti
iki,
itan enra min ratéti jawéki akábo
yoiti iki.
- ⁶ Miara koshi iki ixonra yoikanti
iki, itan jaki rakéti jawéki min
akábora yoikanti iki,
jainxonra enrubi min kikin jawé-
kibo yoiti iki.
- ⁷ Min kikin jakon shinanra yoikanti
iki,
itan saí iananra atikeskabiakin,
min jawéki jakonhakin akai yoi-
kanti iki.
- ⁸ Iborá akonkin noibamis iki, itan
onísamis iki,
jainoax manátia iki itan jatíbi
noimis iki.
- ⁹ Iborá jatíbi betan jakon iki,
jawen aká jawékibora akonkin
noibaxon koirannai.
- ¹⁰ ¡Ibó, jatíbi ja min jonia jawékibaon
mia rabibakanon!
¡Ja min ati yoia senenhaibaon mia
rabibanon!
- ¹¹ ¡Mia koshi ixon jato ikinnara, kikin
jakon iki ixon yoibakanon!
¡Ja min aká jawékibora koshi iki
ixon yoibakanon!
- ¹² ¡Min koshi jonibo onanmabakanon,
itan mia apo ixon min jato
ikinna kikin jakon jato onan-
mabakanon!
- ¹³ Mia apo ixon jato ikinnara jatíbitian
iki,

- mia ibo ixon jato ikinnara pacha
baritiabo inonbi ikaresti iti iki.
- ¹⁴ Ibonra paketaíbo jato tewannai,
itan paketabo jato weninnai.
- ¹⁵ Jatíxonbira ja atitian min jato
pimanon ixon,
mion manáxon mia oinkanke.
- ¹⁶ Jakon shinanyaxon min meken
chopexonra,
ja jatíbi jiriabo min jato potóakin
pimai.
- ¹⁷ Ibonra atikeskabiakin akai,
ja akaira jatíbi jakonhakin akai iki.
- ¹⁸ Iborá, jan rabiaíbo patax iki,
ja akonkin senenhakin rabiaíboiba.
- ¹⁹ Janra, ja yoia keská ikaibaon yokata
senenhai;
jawetianki akinnon ixon yokákanai,
jatianra ninkáxon jato akinnai.
- ²⁰ Ibonra, ja noiabo jato koirannai,
ikaxbi jakonmabora jato keyoai.
- ²¹ ¡Nokon kexakan en Ibo rabibanon!
¡Jatíxonbi jawen jakon jane rabiba-
kannon,
rama itan jatíbitian!

Salmo 148

Ja jonia jawékibaon Ibo rabiai

- ¹ ¡Ibo, rabinon akanwe!
¡Naikanxonbi Ibo rabikanwe!
¡Kikin bochikixonbi Ibo rabikanwe!
- ² ¡Mato, jatíbi jawen ángelbaon
rabikanwe!
¡Mato, jatíbi jawen naikanmea
sontárobaon rabikanwe!
- ³ ¡Bari betan oxénribi, rabikanwe!
¡Mato, penetai wishtínbaonribi
rabikanwe!
- ⁴ ¡Mia, nai kikin keyakanribi rabiwe,
itan mato, nai pekatan iká jene-
baonribi rabikanwe!
- ⁵ Ibon jane rabikanwe,
jan iti yoiara, jatíbi jawéki jonia iki;
- ⁶ Janra jatíbitian jatíbi jainbiribi iti
jawékibo aká iki,
itan tsonbi wetsa keskaatima esé
menia iki.

- ⁷ ¡Mainxon Ibo rabikanwe,
ja aniparonkonía aniyoinabaon,
itan ja aniparo kikin nemin
ikábaon, rabikanwe!
- ⁸ ¡Ja kanakan, oixewakan, nibí itan
wishnin koinman!
¡Ja niwe koshi jaskati yoiabo
senenhawe!
- ⁹ ¡Ja manan keyábaon itan ja manan
keyámabaon!
¡Jatíbi konxanbaon itan bimiai
jiwibaon!
- ¹⁰ ¡Ja inaati yoinabaon itan ja inaa-
tima yoinabaon!
¡Ja peia yoinabaon itan ja norex iki
niai yoinabaon!
- ¹¹ ¡Nato netemea apobaon, itan jatíbi
jonibaon!
¡Nato netemea wetsa joni koshi-
baonribi!
- ¹² ¡Benbobaon itan ainbobaon,
bake ranonbaon itan xontako-
baon,
yosibaon itan yoxanbaon!
- ¹³ Jaskara iken:
¡Jatíxonbi Ibon jane rabikanwe,
jawen janebichoresa koshi iki!
¡Nai pekatén, itan mai pekaténra
já jakon iki!
- ¹⁴ ¡Janra jawen jonibo koshi menia
iki!

¡Jatíbi ja Israelhain iká, jawen
senen jonibaonra rabiai,
jainoax ja patax iká jonibaon!
¡Ibo rabikanwe!

Salmo 150

Jatíbiainxon Dios rabiti

- ¹ ¡Ibo rabikanwe!
¡Jawen rabiti xobonkoxon Dios
rabikanwe!
¡Jakonhiraakin nai xaba aká ike-
tian rabikanwe!
- ² ¡Jawen koshín akábo iken
rabikanwe!
¡Jawen kikin ani koshi jain senena
yamaketian rabikanwe!
- ³ ¡Trompeta xoon akin rabikanwe!
¡Arpanin itan salterionin rabi-
kanwe!
- ⁴ ¡Panderoyaxon ransaanan rabi-
kanwe!
¡Ja flautabaon itan ja ten ati
pontenabaon rabikanwe!
- ⁵ ¡Ja tsan ikai platillobaon rabi-
kanwe!
¡Ja ranbetai platillobaon rabi-
kanwe!
- ⁶ ¡Jatíbi ja joinnaibaon Ibo rabi-
kanwe!
¡Ibo rabikana ibanon!

PROVERBIOS

Onan shinan yoi iká kirika

Jakonhakin yoia joibo

- 1** ¹ Ja Israelhainoa apo, Davidkan bake Salomónman yoia joibo,
² jaskara kopí akára neskara iki:
onan itan jan axeti joibo jato onanmati kopí yoia,
itan jaskati ikáshamanbo yoia joibo,
onankanon ixon jato akinti kopí yoia,
³ jan axeti shinan biti, jakon katóti onan shinanya iti,
atikeskabiakin akai iti, ponté iti itan teneti onan iti;
⁴ bakeranonbo onan shinan maxkata iketian bimati,
jainoax onan imati itan moa ninkata jawéki kikinshinan shinanti jato onanmati.
⁵ Jaweratonki onan ixon ninkatai jara bebon onan ikai, itan ishton jaweki onannaitoninra, jatiankaya atibires iki,
jainxon bebonbires shinan onanboai,
⁶ jaskáaxon onanbaon yoiai joibo ninkáti kopí,
joibo onanti kopí, jainxon onantiakin yoia itan
yoikanabo shinanmanres onanti iketian.
⁷ Ja onan shinanya itira peokootai; ja non
Ibon jakon ixonti yoia keská ikainkoniax,
ja onanmabaonra onan shinan betan jan axeti joibo iresabires akin shinannai.

Bakeranonbo jaskáakin eseti

- ⁸ Salomónmanra yoia iki:
Nokon baké, ja min papán mia jaskára iti axeaiabo ninkáxonwe,
itan ja min titan, mia jaskára iti axeaiabo jeneyamawe,
⁹ jaskara ikaxa mina jan keenti metsati raoti iti
iki: teoti keská, itan kopí maiti keskára iti iki.
¹⁰ ¡Nokon baké! Ocharesaibaon mia parankasa,
¡Jato amayamawe!
¹¹ Jawekeska ixon mia yoikanti iki:
“Nobé, jowé akin;
jaskara atin noa keenai kopíres, jakonma akáma ikenbi non retenon ja joni joai kaman neno jonénon akanwe.
¹² Mawá minti kini meran pakéketian, mawakan jato xeai keskáakinra, jakon jonibo ikenbi non jato reteti iki.
¹³ Jatíbi meskó jawéki kopíara noa iti iki,
¡Jatíbi yometso jawékibaonra, non xobo bochoati iki!
¹⁴ Nobé iwé, itan min biabo noaribi meniwe,
non bia jawékibo itan min biaboyabi non meskonon”, akin.
¹⁵ ¡Ikaxbi jato betan kayamawe, nokon baké!
Jabaon jakonma akainko jato betan iamawe,
¹⁶ jabora ishtonbires jakonma jawéki akaibo iki;
¡Retemisi boira ishtonkanai!

- ¹⁷ Moa isábaon oinkenbira,
yankabires ja trampa akaibaon
ponténkanai,
¹⁸ ja jonibora jatonbinix iti trampa
pontenai keská iki,
jaskataxa jatonbinix onsá meran
banékanai.
¹⁹ Jaskara riki ja bebonbires itin
keenaibo:
bebonbires itin kenaitoninbira jato
reteai.

Onan shinanman jato kenai

- ²⁰ Callebo itan plazabo
ikainxonra, jonin akai keskáakin
ja onan
shinanman jawen joi jato ninkámai;
²¹ xepótiainxonbora koshín yoixon,
jawen joi jato ninkámai,
ja jainshaman jonibo jemameax
tsinkitainkoxonra jato ninkámai:
²² “Shinan onanti maxkata bakera-
nonbo,
jakonmai shiroresaibo jainoax
shinan maxkatabo,
¿Jawetian kamanki shinan maxkata
iti maton noikin jeneai,
jakonmai shiroiki mato rarokasesai,
jaskákinki ja axeti maton iresabires
shinannai?
²³ Netékainxon ninkakanwe,
jakon inon ixon en mato notsinnai,
jatianra en onanna en mato axeati iki;
itan nokon iresama shinanra en
mato yoiti iki.
²⁴ Ninkati jonon ixon, en mato
kenaabira,
maton ea ninkáyamaa iki.
²⁵ Jaskákinra, nokon esébo maton
omisa iki;
jakon inon ixon en notsinnara mato
keenayamaa iki.
²⁶ ¡Rabinti jawéki matoki nokóke-
tianra en osánti iki!
Mato raketan mawataitianra, ea
matoki shiroti iki,
²⁷ jawetianki matoki rakéti jawékibo
itan atikoma jawékibo,

- jainoax jan manáti yamaax masá
tenetibo joai,
itan jatíbi jawéki keyomis mayá-
niwe keská joai.
²⁸ Ja netepari maton ea kenaabira,
en mato jen atima iki;
itan ea benakinbira maton ea
nokotima iki.
²⁹ Jaskara ixonra onan shinan maton
omisai,
itan Ibo rabbitininra mato keen-
yamai.
³⁰ Nokon esé bitinra mato keenyamai;
jakon iti en mato yoiabora maton
iresabires shinannai.
³¹ ¡Ja mia iikirana jawékininbira mia
masá tenemati iki!
¡Maton jakonma abea shinanbora
ichabires iti iki!
³² Ja shinan onanti maxkatabora,
jaton onanma shinanmanbi reteti
iki,
ja onanmabora jakonhakin jatonbi
shinanyamai kopí keyoti iki;
³³ ikaxbi jaweratoki ea netékainxon
ninkatai iki,
jara jakonbires jati iki, itan jaki
rakéti onsá jawékibi yamati iki”.

Jaskáxon onan shinan biti yoia

- 3** ⁵ Jatíbi min shinanyanixbi Iboki
koshiwe,
jan min ishton jawéki onanai shi-
nanki koshiamawe.
⁶ Jatíbi jawéki akin, Ibo shinan-ya-
xonres awé,
jatianra jan mia jakonhakin akinti
iki.
⁷ Eara jato bebon onan iki ikax,
shinanmeeyamawe;
Ibo jakon ixonti shinanwe, itan
jakonma jaweki ayamawe:
⁸ ¡Jakayara jakon rao xea keská iki,
jaskataxa min yora koshi iti iki!
⁹ Ibo jakon ixonkin, ja min kopí
jakon jawékibaon
itan min yobinbo, ja reken bimia
tsekaxon meniwe;

- ¹⁰ jatianra, ja min bimi berobo,
itan uva xeatibo min jain benxoai
xobo bochoax ras itires iti iki.
- ¹¹ Nokon baké, mia Ibon jaskáa-
yamawe akin aká, omisshamawe,
mia notsín yoia keenyamai sináya-
mawe;
- ¹² Ibonra já noiabo, jaskáayamawe
akin yoiai,
westíora papán jawen keen bake,
jaskáayamawe akin notsinnai
keskáakin.
- ¹³ Ja onan shinan betan ja ishton
jawéki onanti shinan,
nokoxon biabora raroshaman ikanti
iki;
- ¹⁴ jara plata winoa jakon itan,
ja noa oroyata winoa bebonbires
jakon iki.
- ¹⁵ Ja onan shinanra, metsá makanbobi
winoá jan keenti iki;
ija noa ikonbiresi jan keenai jawéki
betan, non kexkeaabira jabé
senenma iki!
- ¹⁶ Jawen mekayaora basi jati meniti
yoiai,
itan jawen mexkaora kopí jawéki
betan jan jakon ninkakaati iki.
- ¹⁷ Jaskara iti yoia chibantira, kikín-
bires jakon iki;
jan yoiai keskati jatira jakonhain
jati iki.
- ¹⁸ Tsoaki onan iki, jara jati neteya iki;
¡Jaskara benxoati onanbora raroti
iki!

Chikishma iti yoia

- 6** ⁶ Jimabo ointanwe, chikishé;
itan oinwe jabaon akai, jainoax
jatonmeax axewe;
- ⁷ tsoabi jan raanai yamaxbi,
itan tsonbi ja awé akamabira,
- ⁸ baritian jaton pitibo bixon benxo-
kanai,
ja bimi tsekatitian bixonra, jain
atinkobiribi benxoakanai.
- ⁹ ¡Chikishé, jain senenresa moa mia
oxati iki!

¡Itan jain senenresa moa mia rakáti
iki!

- ¹⁰ Oxaxon min mapo taran tarannai
kaman,
itan min meken ikóbainax mia
jakonshamani oxai iitaitianra,
- ¹¹ ja jawebioma iti, jawebi ayamai
kawaantanai joni keská iki,
onsá jan amistia miki joai keská iki.

Jaskara Ibon omisaibo

- ¹⁶ Ja kikínshamaankin Ibon omisai
riki:
sokota jawéki, itan kanchis kaman,
- ¹⁷ rabbitai joni,
janso joni,
yankabires jato reteai joni,
- ¹⁸ jakonmabires jawéki anoxon shi-
nannai joni,
jakonma jawéki atin keenshaman,
- ¹⁹ oinnaxmabi jansoi yoyo ikai joni
itan janso,
itan jawen wetsabo betan jakonma
jawékibo yoiax jakonmananai
joni.

Tsini ainbo paranmisti onan

- 7** ¹ Nokon joiki yoiti iwé, nokon baké;
ja ati en mia yoia nokon joibo
ichabires shinanwe.
- ² Yoiti iwé, ja en mia ati yoia joibo
akí,
itan en mia axea keskáakinbo awé;
min bero wiso koirannai keskáakin,
ja en mia axea akíra mia jati iki.
- ³ Min mekenhainbo nexawe,
itan mia shinanbenotimaakin biwé.
- ⁴ Ja onan shinan itan jan ishton
onanti shinanra, min poi itan
mia jabé raenanai ainbo akai
keskáakin, min noia iti iki.
- ⁵ Ja esébaonra mia tsini ainboibakea
xabaati iki,
ja wetsa joibaon jakonma amano-
xon parankin, mia jakonhakinbo
yoyo akainbi.
- ⁶ Westíora netera nokon xobo ven-
tana

joyókainainxon, en oinna iki,
 7 jaweti bakeranon jawebi winotama
 ixon shinan biamapari,
 jainoara ja wetsabo winoa bebon
 shinan maxkata en oinna iki.
 8 Jára esquinain nokotax calle shita-
 baini,
 ja ainbaon xobobi pontebaini kaa iki.
 9 Jatian moa yantanaitianra,
 yametiribi peokoota iki.
 10 Jatian ja bechii kaira ainbo,
 ishtonbires pikókaina iki,
 jatíbi jawen ikábora westíora tsini
 ainbo ikai keskata iká iki,
 11 westíora ainbo ishtonresai ikax itan
 areskin jawéki akai,
 jawen xobon iti onanma,
 12 jainoax callenkobo, plazainbo itan
 esquinainbo niresa,
 jaweratopariki reken winotai ixon,
 yatanoxon manai.
 13 Ja ainbaonra bakeranon paaxon
 betsó axon,
 itan rabinyamakin yoia iki:
 14 “Enra nokon diosbo betan jakiribi
 raeanaxon, jato yoinabo meni-
 noxon yoia iki,
 itan nato netera ja meninoxon
 yoinibo en moa senenhake.
 15 Jakopíra mia nokoi ea pikóke;
 ¡mia ointinin keenhirai iikinra, en
 mia nokoke!
 16 Nokon oxatiainra Egiptonkonía,
 westíora metsá colcha lino en
 kakaake,
 17 jara en aroma mirra inintinin, jai-
 noax
 áloe inintinin itan chitari ininti-
 ninribi en ininhaa iki.
 18 Noa noianana ikax, nete xabatai
 kaman,
 noa ikonbiresi raronon jowé,
 19 nokon benera xobon yamake:
 ochó kaa riki;
 20 kakinra westíora bolsa koríki boá
 iki,
 ja moa oxe minkoai netenbira
 banéyamai”, akin.

21 Jaskáakin jawen metsá join yoikin
 teaboxonra,
 ja bakeranon moa jen imaa iki,
 22 moa jawe iamaira já pekáo kaa iki:
 westíora waka bene jainxon
 retetiain bokanai keskati,
 itan westíora chaxo trampain
 paketi kaai keskati,
 23 ja basimabira westíora pian, jawen
 jointiain bebankin tsakati iki;
 westíora isá trampain paketax ikai
 keskati,
 jainoax mawati kaira onanyamaa
 iki.
 24 Jaskara iken ea ninkáxonwe, nokon
 baké,
 netékainxon nokon joibo ea ninká-
 xonwe.
 25 Ja ainboori min shinan akáx jao
 kayamawe,
 já chibani kaxon jakonma aya-
 mawe,
 26 jaskáxonra moa jan jato icha mawá-
 make;
 ¡Jan mawámabora moa bebon
 ichaira iki!
 27 Jawen xobonko kati jawékira,
 mawáin kati jawéki iki.

Onan shinan yoyo íka

8 1 Diosbi onan shinan ikaxa koshín
 saí ikai;
 jabi ishton jawéki onanti, shinan
 ixonra jawen joi jato ninkámai.
 2 Mai matoainbora chankatai,
 ja shitakanai bainkoboribira ikai,
 3 xepótiainxonbora jato ninkámai,
 ja jeman kaai jikitiainkoxonbo:
 4 “En mato yoiaí joibo ninkakanwe
 jonibó.
 5 Bakeranonbó, shinan onanti maxka-
 tabo itan onan shinanhomabó,
 ¡Jakon katóti onan ikanwe, itan
 ichabires jaskatax jati onan
 ikanwe!
 6 En mato yoinon ninkakanwe,
 kikin jawékibo betan ja jakonma
 yoixonti yama.

- 7 En mato yoiaira ikon iki;
ea jansoi yoyo itira nokon keenma iki.
- 8 Jatíbi nokon joibora atikeskabiakin ati yoiabo iki;
jainra ikonma joibo yamake.
- 9 Ja ishton jawéki onanaitoninna itan ja ninkataitoninnara,
nokon joibo onantishaman iki itan jawe jakonmabi yointi yama iki.
- 10 Ja plata betan jakon oro bititianbi, jaskáakin jawéki ati betan onan shinan bikanwe”.
- 11 Ja onan shinanra metsá makanbobi winoa kopí iki;
¡Kikinbires non keen jawéki betan-bira senenyamake!
- 12 “Ea ja Onan shinanra, ja ishton axeti
onan shinan betan jake,
jawéki anoxonra akamatianbi en shinanshamanpariai.
- 13 Ja Ibo jakon ixonaitoninra, jakonma omisai.
Enra omisai rabí jawéki betan ja kikinman shinanmeeti,
jainoax jakonmai jati betan jan-soribi.
- 14 Ea riki jaskara ati shinanxon akai, ea riki jan aká jakon ikai itan koshi.
- 15 Ea kopí riki, apobaon koshi jikixon jato ikinnai,
itan jaskara iti esébo akanai.
- 16 Ea kopí riki, koshibaon iboaxon jato ikinnai,
itan koshibo jakonmain kati jato yoiái.
- 17 Ja ea noiaboribira en jato noike, itan ea benaibaonra ea nokoai.
- 18 Enra meniai icha jakon jawékibo itan jan rabítibo,
anibires jan jakon ninkakatibo, itan en jawekia imaboresti iki.
- 19 Ja en meniaira jakonhakin oro charáakanabi winoa bebon jakon iki;
itan ja en menikasaira, platabi winoa bebon jakon iki.
- 20 Eara pontéres akai ikai,
ja atikeskabiakinra en jakon akai.
- 21 Ja ea noiabora en jatonabiribi meniai:
jaton xobobora jakon jawékibaon bochoati iki.
- 22 Ea Ibobi riki onan shinan: Ja tee peonontianra ea moa jaa iká iki, en jatíbi joniakin peoamatianbira ea moa jaa iká iki.
- 23 Ja mai en joniamatianbira,
ja nete peoi ea moa jaa iká iki.
- 24 Aniparobo yamatianbira, ea moa jaa iká iki,
parobo yamatianbi itan jene joko-naibo yamatianbi.
- 25 Ja itinkobiribi koshiakin mananbo akamatianbi
itan ja ani manánbo akamatianbira, ea moa Ibon jamaa iká iki;
- 26 enra mai itan jain iká xabábo joniamapari iká iki,
nato neten jaa mai potobira en akáma iká iki.
- 27 Ja aniparo jenebo manaon iká nai xabá,
ja itinkobiribi en imanontianra, ea jain iká iki.
- 28 Jainoax ja koinbo, ja itinkobiribi naikan imanontian,
itan ja aniparo chichokea jainoax jene jokonti koshi meninontian,
- 29 jatian ja aniparo jenebo ja senenainbiribi
iti yoinontian,
jainoax jan mai koshiatibo anon-tianra,
- 30 ea jain iká iki.
Eara jatíbitian jainoax raro jokonai iká iki,
jaskatira jatíbitianbires ea raroa iki;
- 31 ja nete jonix jan raroira ea tsinia iki, ¡Joni joniatoninra en raro shinanna iki!
- 32 Jatian rama, ea ninkáxonkanwe, nokon bakebó;
nokon ikábo chibanira, mato raroshaman ikanti iki.

- ³³ Ja maton jaskáakin jawéki atibo ninkakanwe;
ea omisyamakanwe.
- ³⁴ Jan ea ninkataira raro iki,
itan nokon xobo xepotiaínbo nete bibokin koiranaíbo.
- ³⁵ Jaskara iken jaweratobaonki ea nokoai,
jabaonra jati nete nokoai, itan ea keena keská iti nokoai;
- ³⁶ tsoaki eibakeax ochótai, jara janbix ramitai;
¡Tsonki ea omisai jara mawá noia iki!”

- 13** ¹ Onan shinanya bakenra,
jawen papan jakon inon ixon yoia ninkáxonai;
ja yoiabi yoitimaitonra, notsinabi ninkáyamai.
- ² Westíorabaonra ja yoyo iká keskári-biakín jaton kopí biai,
ikaxbi jakonhamisimabi, jakonhamis keskábora,
ishtonbires jato ramiati shinanyabores iki.
- ³ Yoyo itin koirameetira nonbix koirameeti jawéki iki;
ja icha yoyo ikaira janbix masatai iki.
- ⁴ Chikish joninra keenkinbi jawéki biamai;
jaweratoki teetai, jara jáyati bebonkaresti iki.
- ⁵ Ja atikeskabiakín jakon akai joninra, janso omisai;
jakonma jonira jaon rabintires iki,
itan rabinhomabo iki.
- ⁶ Ja jawebi yoixonti yama jonira,
jawen ponté shinanmanbi koiranmetai;
ochares jonira jawen ochanbi reteai.
- ⁷ Jarake jonibo, jawékia keskábo,
jawebioma ikaxbi,
itan jarake jonibo jawebiomabo keskábo,
jatíbi jawekia ikaxbi.
- ⁸ Ja icha jawékia joninra, jan retakasai ayananon ixon kopiati iki;

- jawékioma joninra jawetianbi ja ramiakanti onsá ninkáyamai.
- ⁹ Atikeskabiakín jakon akai jonibora,
westíora joé pené keská iki;
jakonma jonibora, lámpara nokai keská iki.
- ¹⁰ Rabí jonira jaskatax ramiananti shinannaires iki;
naman shinanmeetai jonibora onan shinanya iki.
- ¹¹ Jato paraanan jawéki biabora basiamai keyotai;
ichamabo tsinkiera kaiái.
- ¹² Ja non shinanna keská iamaketianra, non masá shinanai,
non shinanna keská iketianra, noa ikonbiresi raroti iki.
- ¹³ Jaweratónki ja ati yoiabi ayamai,
jara yoyo inanbi winiti iki;
ja ati yoia keská akaitonra jakon kopí biti iki.
- ¹⁴ Onan jonin noa axea joira, jaskatax jakon jati iki,
itan noa mawátima iki.
- ¹⁵ Jakonhakín min jato shinanmakín yoiara, jatíxonbi mia jakonhakanti iki,
ikaxbi jakonmamisibi jakonhamisai keskábora, jatonbinix mawataíbo iki.
- ¹⁶ Jaweratoki jakon katóti onan iki,
janra jawen ishton onanti shinanman akai,
ikaxbi ja onanmaninra, jawen onanman shinanman amaa keská akai.
- ¹⁷ Joi boai jakonma joninra, mia atikonma jawékiain imai iki,
ikaxbi senen joni joi boaitonra mia jainoa pikoai.
- ¹⁸ Ja jawebioma itan rabintibires ikaíbo riki,
ja shinanmakín jato yoiabo iredires akaíbo;
ja jaskáyamanon ixon yoia jen ikaíborá, anibires akin jakonman rabikanti iki.
- ¹⁹ Ja noa keenai jawéki non senen-hara, raroti iki.

Ja onanma jonibaonara, jakonma jawéki ikonshaman jenetikoma iki.

²⁰ Onan jonibo betan tsinkíwe, jatianra miaribi onan iti iki; onanmabo betan tsinkitira, mia jakon itima iki.

15 ¹ Jakonhakin yoiara siná tantiai; ikaxbi jakonmakin yoiara, bebonbires sináti iki.

² Onan jonibo yoyo ikinra, jaton onanbo yoiái; onanma jonibaonra onanma shinanboresibi yoikanai.

³ Iborá jatfbiain iki, jakon joni itan jakonma jonibo akinhananbi jato koirannai.

⁴ Jakon joira, jan kikinni raroti iki; jakonmabires shinanxon yoiá joira, shinan ramiaries iki.

⁵ Onanma joninra jawen papan jakon inon ixon yoiá, iresabires shinanai; ja jakon inon ixon yoiá ninkatai joninra, jawen ishton jaweki onanti shinan oinmai.

⁶ Jakon jonin xobora, icha jawékiá iki, ikaxbi jakonma jonira jawebi bebonyamai.

⁷ Onan shinanya jonibaonra jaton yoyo ikatoninbi jato onanmai, onanmabaonra jaton shinanman ja atimabo akai.

⁸ Jakonma jonibaon, Ibo jawéki meniara bikashamai, ikaxbi atikeskabiakin jakon akai jonibaon oranaitianra, keenshamankin jato ninkáxonai.

⁹ Jakonma jonibaon ikábora Ibon keenma iki, ikaxbi jakonni jaabora jato noike.

20 ¹ Uva xeati pae riki, joni jan kerabinma imai; itan ja pae xeatininra jato saa imai; tsoa inonbi paenaibora onan shinanhoma iki.

² Westíora apo sinatara, león keotai keská iki; tsonki sinái, janra jawen jati onsá meran banémai.

³ Joni join itin keenyamaara jakon jawéki iki, wetsabires onanma joninra jaskara peoi.

⁴ Jatian mai karanbeti netebira, chikishen ayamai; ikaxbi moa tsekati nete nokóketianra, benakinbi jawen yoá nokoyamai.

⁵ Joné shinanbora ikonbires jene nemín keska iki, ikaxbi ishton jawéki onanaitoninra, jabo onanti iki.

⁶ Ichara jakanke senenhai keskábo, ¿ikaxbi tsoaki jaboki koshiti atipanti iki?

⁷ ¿Ponté itan jakon iti shinanya ikátiaiton, jawen bakebo potabainara raro-shaman ikanti iki!

22 ¹ Icha oroya itan icha plataya ititianbi, noa bebon jakon ninkakaati itan noa jonibaon jakonhara jakon iti iki.

² Jawékiá joni itan jawékioma jonira senen rabebires iki: ja rabébira Ibon jonia iki.

³ Jakon katóti onanra onsá oinnax ochotai; jakon katóti onanmara karesai, ikaxbira jakonma winotai.

⁴ Rabíamái itan Iboki raketi ratetaitonra, icha jawékibo, jan jakon ninka-kaatibo: itan jati nete biti iki.

⁵ Jakonma jonin ikára wetsabo jan jakonmain paketires iki; ikaxbi jaweratoki jawen jati nete koirannax jaa iki, jara jaskáyamai.

⁶ Min bake, jakonhakin axeawe, jatianra moa yosiaxbi ja jakon axé, jawetianbi shinanbenoyamai.

- 23** ⁴Jawékia iti shinanni bebonhira koshi teeyamawe; jaairakin shinankin jenewe.
- ⁵Min kikinakin ja icha jawéki oinnara, peia keska iki, ishtonbires teeté noyakaina keská riki;
- ¹⁹Nokon baké, jakonhakin ninkáxon onanwe; mia jakon janon jatíbi min atipana keská jakon awé.
- ²⁰Jaskara iken paennaibo betan iamakanwe, bebonhira piaibo betanribi iamakanwe,
- ²¹ja paenresbo betan icha pimishora, jawebioma baneti boabo iki, itan ja chikishbaonra chopá payo saweai.
- ²²Jan mia joniani min papan joi ninkáxonwe; min tita yoxanketian omisshamawe.
- ²³Ikon shinan betan onan shinan tsinkiwe, jainxon axeamisti, betan ninkati onan shinan, ¡Jeneyamawe!
- ²⁴Jakon itan onan shinanya baken papara, itixbi raroai itan rabbitai;
- ²⁵¡Jaskara iken awé, ja min papa betan min tita, jaskaraton raroshaman shinanti itan janshaman rabíti!
- ²⁶Nokon baké, eares jatíbi ninkáxonwe; itan ea jaskara ikábo jakonhakin oinwe;
- ²⁷ja non onanama tsini ainbora, westíora pozo naxbámashoko itan kikinbires nemín keská iki;
- ²⁸jara westíora yometso keská ikax, paranaxon oinnai iki, jaskáxonra icha joni moa manómai.
- ²⁹¿Tsonki masá teneai? ¿Tsoaki ishi ianan joiiai?
¿Tsoaki join ikai itan yoyo ianan winiai?

¿Tsoaki yankabires xatéyonai?
¿Tsoaki paen paenbichoi bero joshinyonai?

- ³⁰Jawetianbi pae xeakin jeneyamai, itan ja bená xeatibo tanai niara ikai.
- ³¹Ja pae xeati oinyamawe.
¡Ja copa meran ikaxa joshin itan penéshaman iki!
¡Jatianra keenkin teemabires min pae xeati iki!
- ³²Ikaxbi ja senenainbira, mia westíora ronon natexa, chexai keská iti iki.
- ³³Ja min onannama jawékibora mia oinmati iki, jainxonra mia aresbireskin shinanmaxon itan mia iresbireskin mia yoyo imati iki;
- ³⁴eara aniparo napo iki ixonra, min shinanti iki, eara jiwi nichínkana maxkaten iki ixonra min shinanti iki,
- ³⁵jatianra mia neskáti iki:
“Eara timakana iki, ixonbira en shinanyamaa iki; ea rishkikanabira en onanyamaa iki; ikaxbi moa jishtenxonra pae benaribii en kati shinanna iki”,
iki.

- 24** ³Jan xobo akaitonra onan shinanyaxon akai, itan ishton jawéki onanti shinanya ixonra, jaki koshitibo akai;
- ⁴ja xobo chitébora onan shinanmanbires bochoaa iki, kopí jawékibo itan noe jawékibora iti iki.
- ⁵Onan jonira koshi jonibi winoa iki; onan itira koshi iti bebonbires iresama jakon iki,
- ⁶jaskara kopíra reteananti jakonhakin jaskaxon ati shinanxonbo ati iki, ja jaskáxon atibo esemisbaon yoiara, non jatoaresti iki.
- ¹⁷Raroyamawe, fiesta ayamawe,

jakonmain paketax min rawí tatí
ikax pakéketian,

¹⁸ jaskara kopíra jaskara ointi Ibon
keenma iki,

jatianra jatoki sinati jeneti iki.

¹⁹ Jakonmabires joniboki sináyamawe,
jakonmabires jawéki anoxon shina-
nai jonibokibi notsiyamawe,

²⁰ jaskara kopíra ja jakonma joni,
jakonhain nokóti yamake:

¡Ja jakonma jonira westíora lám-
para nokai keskáres iki!

25 ²¹ Min rawí pikasaitian, pimawe;
itan nomiaitian xeamawe;

²² min jaskáara ikonbiresi rabínti iki,
jatianra Ibon, jakon jawékinin mia
kopíati iki.

27 ¹ Bakish itibo onanyamaxbi,
rabíresi ja atibo yoii iamawe.

² Jawe iamawe abánon mia wetsa-
baon rabikin;

minbix rabítira jakonma iki.

³ Makanbo betan mashi iwera boti-
koma iki,

ikaxbi onanma joni sinatara bebon-
bires ténetikoma iki.

⁴ Sinakanra jato omisananmai,
jatian ikonbiresi sinakanra jato
ramiai

ikaxbi washimistin iboara

iamanon ixon koirantikoma iki.

⁵ Akonkin shinanxon jato notsintira,
jato joné noia bebonbires iki.

⁶ Ramiamis jabé raenanaira jakon-
hamis iki,

ja jakonhamisimabi betsó amis jabé
raenanai keskáma.

30 ¹⁸ Jarake kimisha jawéki itan
chosko kaman,

janra ea ratetai itan en onanyamai:

¹⁹ teté naikan noyai jan kaara onan-
tima iki,

rono shankabaon niaira en onan-
yamake,

aniparon waporo jan kaaira en
onanyamake,

itan jonin ainbo teaira en onan-
yamake.

Jawen iká oinxon ainbo rabiti

31 ¹⁰ Jawen iká jakon oinxon ainbo
nokotira atibiresma iki;

¡Jara metsá makanbobi winoa
jakon iki!

¹¹ Jawen benera jatíbinin ikoni jaki
koshiai,

itan jawetianbira teexon koríki bia-
tonin maxkáyamai.

¹² Janra jatíbitian jawen bene jakon-
hai,

jaaikamanra jawetianbi ramia-
yamai.

¹³ Xopó chopa itan waxmen chopara
benai,

itan raroshaman shinanyaxonra
jawen mekemanbi teebo akai.

¹⁴ Wapóronin kikin ochokeabi jawé-
kiatibo beai,

keskáakinra jawékiati beai.

¹⁵ Nete xabatamabira wenitai,

itan jawen bakeboyabira jawen
yonoti ainbobo jawékiamai.

¹⁶ Jakonhakin mai oinnaxa maroai,
itan ja teexon kananatonra yobín

banati waibo akai.

¹⁷ Koshiakin shinannax,

itan keenshamanira teetai.

¹⁸ Jan maroi teetai jawékira jakon
kanón ixon koirannai,

itan jawen xobon joé akáxa yamé
kamanbi ichabires teetai.

¹⁹ Janbira yomanhai itan chopai.

²⁰ Jatíbitianra jawebiomabo itan
jawékinin maxkatabo jato akinnai.

²¹ Matsikira jatíbi jabé jaabo rakéxon-
yamai,

jaskara kopíra, jatíbi jabé ikábo
jakonni rakotax jakanke.

²² Janbira rakótibo akai,

itan kikin jakon chopabora saweai.

²³ Jawen benera ja jemanxon kikin-
hakin onankana joni iki,

itan jara ja main kikin jonibo napo
iki.

²⁴ Janra tariboyabi itan cintorabo
akai,

- itan maroaibora jato maromai.
- ²⁵ Jára koshiakin shinannax teetai
iki, itan jakon iketian ratéti jaon
manaiti iti iki,
jaskákinra bakish iti jawéki jaakin-
res shinanyamai.
- ²⁶ Jawen onan shinanyanixa jatíbitian
yoyo ikai,
itan jakonhamisti shinanyaxonra
jan jato axeai.
- ²⁷ Jara jawen rarebobo jakonhakin
koirannai,
itan ja teexon kananaresa piái.

- ²⁸ Jawen bakebaon itan jawen benenra,
jaon rabíkin neskáakin yoikanai:
- ²⁹ “Icha jakon ainbora jake,
ikaxbi mia riki jatíbi jato winoa
jakon”, akinbo.
- ³⁰ Metsá jawékira paranmis iki,
metsá jawékira ikonma yanka
jawéki iki,
ikaxbi Ibon yoia keská ikai ainbora,
akonkin atibi rabiti iki.
- ³¹ ¡Jatíbi jonibo bebonxon, ja ainbo
rabikanwe!
¡Jatíbi jan aká kopí ikonhakanwe!

ECLESIASTÉS

Joi yoiai joni yoii iká kirika

Jatíbi jawéki jawen ititian ikai

3 ¹Nato netenra jatíbi jawéki jatian ikai jawen hora jake, jatíbi jawéki ikaira ja ititianbiribi ikai iki:

² Jake jatian bake pikotai, jainoax jake jatian mawáti. Jake jatian banati, jainoax jake jatian baná bimi tsekati.

³ Jake jatian reteti, jainoax jake jatian raonti. Jake jatian jawéki ras ati, jainoax jake jatian ja ras aka weninti.

⁴ Jake jatian winiti, jainoax jake jatian osanti. Jake jatian oniskin saweti chopa, jainoax jake jatian fiesta ati.

⁵ Jake jatian makan janbisati, jainoax jake jatian makan tsinkiti. Jake jatian ikokonanti, jainoax jake jatian potaananti.

⁶ Jake jatian jatíbi jawéki biti, jainoax jake jatian jatíbi jawékioma iti.

Jake jatian jawéki bixon benxoati, jainoax jake jatian jawéki potati.

⁷ Jake jatian chopa waxati, jainoax jake jatian chopa kexeti. Jake jatian netéti, jainoax jake jatian yoyo iti.

⁸ Jake jatian noimisti, jainoax jake jatian omismisti. Jake jatian reteananti, jainoax jake jatian jawebi iamai jakonshamanres iti.

⁹ ¿Ikonbiresi teexonki jonin jawe jakon biai?

¹⁰Enbi shinanxonra en onanna iki, jan namanbires shinanmeetira chorish tee Diossen joni menia iki.

¹¹Janra ja atitianshamanbiribi, jatíbi jawéki metsá aká iki; jaskáaxonra jawetianbi keyotima onannon ixon jonin shinan meran aká iki, Diossen moa aká jawéki itan rama ati jawéki onanti jawen shinan senenma ikenbira aká iki.

¹²Enra onanke ja jaai kaman jonin jan raroti jatíbi jawéki atipana, ja riki, raro-shaman jati, itan jakonshamanribi jati,

¹³non piái itan non xeai, jainxon jakon jawékibo teexon binxon non ináabora, Diossen menia kopíres non aká iki.

¹⁴Jainxonribira en onanke jatíbi Diossen akábora jatíbitian jati iki ixon. Jawebi non tekitira yamake, jainxon jawebi non bichintira yamake.

¹⁵Ramatian jaa jawékibora moabi jakátiaibo iki, ja rama iti jawékibora moabi jaa kopi jati iki. Diossen imaara winota jawéki inonbi jakiribi iribai.

Jakonma jawéki noa winotaibo

¹⁶Enra oinribike nato neten jakonma akanai, itan atikeskabiakin atitianbi jakonma akanai, itan pontéres benxoatitianbi ayamakanai.

¹⁷Jaskara ikenra en yoiai, ja ikon jakon akai joni itan jakonma aká jonira, Diossen jaton ikábo yoixonti iki, jatíbi jaskara ikanabo itan jatíbi jaskara akanabo.

¹⁸Jainxonra en yoiribiai, jonibaon ikábora, Diossen onanmakasai noa jonibora yoina keskáboribi iki ixon, shinankanon ixon.

¹⁹Ikon riki, jonibo itan yoinabora jaskarain nokoti kaai senenbires iki: Jonibo ikai keskatiribira yoinabo mawatai, jatíbi joniboyabi yoinabora joinnaitonin jake. Jawebira yamake jonin jan yoina xewina: jatíbirira iresabires iki,

²⁰jatikaxbira jainbires bokanai; jatíbirira jato mai poto aká iki, jaskatira jatikaxbi mai poto banékanti iki.

²¹¿Tsonki akonkin onanna jonin kayara nai bochiki kaai iki ixon, jainoax yoinanin kayara mai xaman kaai iki ixon?

²²En shinanara jawe jakonbi yamake, noa teetakayara jakon iki. Noa jonibora teeti noa raroai, jaskatibiribi noa iká riki, mawata pekáora jaskara ikaibo moa non ointi yamake.

Japariax raroti

9⁷Ja min piai piti noeshaman piwe; ja min akai uva xeati xeai rarowe, jaskara min akáborra Diossen keenshaman iki. Jaskara iketian ¡Areswe!

⁸Jatíbitian jakonhakin chopá sawéya iwé; jatíbitian maponko inintinin iwé.

⁹Min noia awin betan jaax netetiibi rarowe, nato neten Diossen mia menia jatira iresa iki; nato netenon min atira wetsa jawéki yamake, ja riki mia icha teeta pekáo jabetan mia rarotibichores.

¹⁰Jatian jatíbi min atipana akin, koshixon awé; mawá kininko nokóxonra, jawebi min moa ayamai, jawebi min shinanyamai, jawebi min onanmayamai, jaskáaxon jakon ati onan shinanbobira yamake.

¹¹Nato netenra wetsa jawékiribi en oinna iki: ja ishto jonima riki, jan jato winoai, ja koshi shinanya jonima riki, reteanankin jan jatoaresai; ja shinan onan joniboma riki, jatíbitian pitia, ja ishtonbires jawéki onanti atipana joniboma riki, icha jawékia, jawékinin axea ikax onan joniboma riki, jakonhakin bikanai itan keenkanai; jatíbi jonibora jaskara winotaitianres itan jawen ititian ikaiton imaeres ikai iki.

¹²Jatian noa mawati kaira, jawetianbi non onanyamake: yapabo rikan wexetai keskati itan isábo trampain paketai keskati joni, jawen shinanamainbi mawatai.

11¹Min jawékiati jenenko potaara; jawetio basi pekáo min nokoribiti iki.

²Mia jayata jawéki min atipana senen yoashiamakin jato meniwe, nato neten jakonma nokotaira min onanyamake.

³Nai koin kextó ikaxa, nato main oi maannai. Norteori iamax surhori jiwi poxotara, ja ikainbi banéti iki.

⁴Ja niweres oinnaitoninra, banayamai, jainoax ja nai koinres oinnaitoninra, ja baná bimibo tsekayamai.

⁵Ja jain niwe boai min onanyamaa keskaakinra, jawen titan poko meranoax bake jaskatax joniai min onanyamake, jaskáribiakindra jatíbi jawéki jonia Diossen akai min onanyamake.

⁶Berobo yamékiri banawe, jainxon yantánribi banawe, jawetianbira jaweratoki jakonni ikai ixon non onanyamake, ja non reken banaaki jakonni ikai iamax ja non japekáo akáki jakonni ikai, iamax ja rabébiki bebon jakon ikai ixonra non onanyamake.

Dios shinanti itan raroti

12¹Rama mia bake ranonpari ixon Jan mia jonia shinanwe, ja atikoma netebora nokotamapari iki; ja baritiabo nokóketianra mia iti iki: “Ja baritia winotaibaonra jan raroi ea jati jawe jakonbi ea bexonyamai”.

²Jan mia jonia rama shinanwe, bari, oxe itan wishtinbaon tenaa nokaamantianbi, jainoax oi bea pekáo nai koinbo japariketian shinanwe.

³Netera nokoti kaai, jatian ani xobo koiranaibo saki ikanti, jatian koshi jonibo moa beotabo ikanti; jan renekanai reneti texeabora ichamashoko iti iki, jatianra moa renekantima iki; ja

ventananin oinnaibaon, oinnabira moa jishtimai peokooti iki.

⁴Ja nete nokóketianra, ja calleori kati xepótibo moa xepóti iki; ja reneti ikai-bora ninkátimai moa keyópaketi iki; isábo keotaira moa ninkátima iti iki, bewakanaibora moa ninkátima iti iki;

⁵manan keyáki rakétira iti iki, jainoax bain katira onsá iti iki.

Almendo jiwira moa joai peokooti iki,

chanponra jawen iwenbi mia paxkinmati iki,

alcaparra jiwin moa yorantinin keenmayamai keskatira, jonin kénbo moa yamati iki.

Jonira jatíbitian jawen jain itinko kaai, ja mawáketian callemeax winikanaira ninkákanti iki.

⁶Ja plata cadena tesetamatianbi, ja oro kentí toeti beshetamatianbi jan mia jonia shinanwe; ja wean kexakeax chomo toeti beshetamatianbi, pozonko jan risbí pania mayatai toró beshetamatianbi ramabi shinanwe.

⁷Ja nete nokoketianra min yora jakiribi mai poto baneti iki, moa ikátiai keskáribi, jatianra kaya Diossiba kaai, jan menia iketian.

⁸Ea, joi yoiai joninra, jakiribi yoiai: ¡Iresabires riki, iresabires riki!
¡Jatíbira iresabires iki!

ISAÍAS

Jaskara iká itan jaskara rama iti Isaíasen wishaa kirika

Judáinoa, ochares jonibo

1 ¹ Isaías, Amóssen bakenra, Judá betan Jerusalén, rama jaskara wínoti kaai joi, namá keska meranxon bia iki, ja Uzías, Jotam, Acáz, jainoax Ezequías, jabo Judáin apo ikánontian iká iki.

² Naikan ikábaon, itan main ikábaon, ninkakanwe

Ibora neskatai:

“Bakebora aniai kaman en koirana iki, ikaxbira

jakonmai eki yoitimakana iki.

³ Waka benenra jawen ibo onanke, jawen ibon

yoina kenera burron onanke; ikaxbi ja nokon joni Israelbaonra,

ea onanyamakanai, itan ninkáya-marakanaí”, ikira ikai.

⁴ ¡Jawe iresai, ochares jonibó,

jakonma bochoya jonibó,

jakonma akaibaon chiní bakebó,

jakonma onanxonbi akí axeabaon bakebó!

Iboibakeaxa ochókana iki;

Israelnin Jakon Dios jeneaxa,

matonbiribi mato iká iki.

⁵ Matora ikonbiresi yoitimai,

mato masá tenemakin

jain maton yora isinhatira moa yamake.

Jatíbi maton mapora xatébires iki,

jatíbi maton koshira moa keyóke.

⁶ Tae rebonkoniaxbi maton mapónko senenra, mato isinai iki;

jatíbi xatébires, chakáabires,

peké chopetabo iki;

tsonbira raonxon chopan neama iki,

chexá tantinon ixonra tsonbi xenin sikaama iki.

⁷ Jatíbi maton maira, jain jawebi xoxoyamai jawebioma banéke, maton jemabora chiiikan aká tiritai. Mato bebonbira maton yoá banaabo maton rawíbaon paii.

Jatíbi keyotara moa jain jawebi xoxoyamai mai baneke, ja Sodoma keyota iní keskaribi.

⁸ Jerusalén bichoresa banéke, uva wai napo jabicho pei xobo yakata keská,

melón wai napo jabicho peota yakata keskára banéke,

ja jemabichora rawíbaon katea iki.

⁹ Jatíbi atipana Ibon noa jawetires texeayamaara, ramashokobi Sodoma betan Gomorra iní keska noa ikeanke.

Jaskáakinshaman Dios rabiti

¹⁰ Sodoma joni koshibó,

Ibon joi ninkakanwe;

Gomorra jemamea jonibó,

non Diossen mato onanmaitian akonkin ninkakanwe.

¹¹ Ibora ikai neskati:

“¿Jaweatiki ichaira yoinabo ea menikin menoti maton beai?

Carnerobo maton jatiobi ea meno-xonaitonra ea moa jatsanke,

waka bakebaon xenibaonribira ea moa jatsanke;

ja waka bene bakebaon jimiki,

ja carnero bakebaon jimiki,

ja cabra bakebaon jimikira ea kerasai.

¹² Matora ebebon joai, ikaxbi,

- ¿Tsonki ja nokon xobo chité meranoa jema xabáin jikiti mato yoya?
- ¹³ Ea menikin, iresabires jawékibo moa beyamakanwe; jabo maton menoa koinra en moa teneyamai. Oxe bená iketian, itan tantiti nete iketian, ja mekei tsinkítira maton jonibo kenai, ikaxbi jonibaon jakonmaakin fiesta akaibora en teneti atipan-yamake.
- ¹⁴ Ja oxe bená iketian maton fiesta akaibo, itan ja maton tsinkíti akaibora en omisai; ¡Matonra ea kikinhakín tsokasmai, enra moa teneyamai!
- ¹⁵ Orankin bochiki maton meken, sananaitianra, en mato oinyamai; ichaakin maton orannaibira en ninkáyamai. Maton mekenbora maton jato retea jimín aká kerás iki.
- ¹⁶ ¡Chokíkanwe, kerásma ikanwe! ¡Maton jakonmabo ea oinmayamakanwe! ¡Jakonma akin moa jenekanwe!
- ¹⁷ ¡Jakon akí axekanwe, koshixon ja atikeskabiakin jakon akanwe, ja masá tenemakanai akinkanwe, kachianabo atikeskabiakin jakonhakanwe, benomaata jaskara axonti iketian, jaon paranan ikin axonkanwe!” iki.
- ¹⁸ Iborá ikai: “Neri bekanwe, nato jawéki yoyo ixon non benxoanon. Maton ochabo kikin joshin keska ikenbira, waxmen keska joxo en imati iki; amikan pokoa keská ikenbira, waxmen keska joxo en imati iki.
- ¹⁹ Yoiti itin keenxonra,

- ja main banaa ikai kikin jakon yoabo maton piti iki;
- ²⁰ ikaxbi yoitimai jenékashamaaxa, reteanantiainoax mato mawáti iki”. Ibonbira jaskara yoike, iki.

Jerusalén jema Ibon jakon imaa

- ²¹ ¡Jerusalén, jawekeskatikiki jakon ikín akonkin senenhai ikaxbi, tsini ainbo keská mia baneta! Moatianra min jonibo atikeskabiakin jakon akí pontéshamanres jakátikanai, ikaxbi ramara retemisbores jake.
- ²² Plata keskara mato iká iki, ikaxbira kerás manish tsamata keská mato baneta iki, jakon uva jene xeati keskára mato iká iki, ikaxbira onpax keskares, mato baneta iki.
- ²³ Maton joni koshibora kikin yoitimabo, itan jakonma yometsobo betan raenanaibo iki. Jatíxonbira, jansoxonti kopí koriki menikana bireskanai, itan jawékibo menireskanon ixonra benakanai. Kachianabora atikeskabiakin jakonhayamakanai, benomaata ixon biti jawekibora, jato oinxonyamakanai.
- ²⁴ Jaskara kopíra, jatíbi atipana Ibo, Israelnin Koshi ikai neskati: “¡Jainresa moa iti iki! Enra jaton akábo, ja nokon rawíbo yoipakexonti jake. Enra ja akana kopí jato masá tenemai.
- ²⁵ Mia akinra jakiribi nokon meken en sananti iki, itan jatíbi min manish kerás tsamata en keyokin menoti iki; jatíbi ja min kerása en mia soaxonai.

²⁶ Moa ikátiai keská juezboya itira jakiribi en mato imai, itan ja peokooti ikáni keská, jan mato eseti joniboyara en mato imai.

Jaskarabo en moa aká pekáora, jakiribi mato janekanti iki, ‘Atikeskabiakin jakon akai Jema’, ‘akonkin senenhai Jema’, akin.

²⁷ Atikeskabiakin en akaiton, itan jaskatax xabakaati en akaitonra, Jerusalénhainoa jonibo, eki jakiribi banékantiakin en jato imati iki;

²⁸ ikaxbi enra jato beshéati iki ja yoitimabo, itan ja ocharesbo, jatian ja eon keenyamakin ea potabainabora mawákanti iki.

²⁹ Ja mato ikonbiresi jan keenai encina jiwí, itan ja joa waikira mato rabinti iki, jainxon ja atimabo rabiai ikáx.

³⁰ Encina jiwí pei siwata keská, itan ja joa wai onpaxen shoo akama keskára mato iti iki.

³¹ Ja koshi jonira, arroz xaka choshi keska baneti iki, jan teexon aká jawékibo betanbira menóti iki, ja rabébira jatianbicho menoti tirtí iki, jatianra tsoabi jan nokaati yamati iki”, Ikira Ibo iká iki.

**Ibon imaa maibotiibi
jakonshamanres jati**

2¹ Nato riki Judá betan Jerusalén jaskara itibo yoia, namá keska meranxon, Amóssen bake, Isaíassen bia joibo:

² Ja sentiaian iká netebaonra, Ibo rabiti xobo jain iká manan, wetsa mananbo xewina keyá inoxiki, jawen keyakanra jatíbi mananbo winonoxiki.
Ja wetsa main iká jonibora,

jatikaxbi jain bekanti iki;
³ icha jonibora jain nokotax neskati yoyo ikanti iki:
“Neri bekanwe, Ibon mananman mapénon akanwe, ja Israelnin Dios rabiti xobo ikáinko, jaskati jati jan noa axeanon ikax, itan jaskati jati noa onanmanon ikax”, ikibo.

Ja Jerusalén mananmanxon, itan ja Jerusalén jemankoxonbira, jawen esé noa Ibon onanmati iki.
⁴ Ibonra maibotiibi jaton ikábo, itan jatíbiaino a icha joni, ja ramianani iikanaibo jato yoixonti iki.

Jaton espadabora jan mai karanbetiakanti iki, jan chachimisti kenshobora moa hoz beneti iki.
Tsoa jemabira wetsa jema betan reteanankasi itima iki, tsonbira jaskatax reteanantinin axeti, moa onantima iki.

⁵ ¡Bonon bokanwe, Israel jonibó, Ibon joé meran ninon akanwe, jaskara iti Ibon noa onanmaa keskati janon akanwe!

Judá, uva wai keská

5¹ Uva waiki iká bewára nokon kikin ebé raenanai en bewaxonai.

Nokon ebé raenanaiton uva waiara jakonni xoxoai main iká iki.

² Mai kataranoxonra, makanbo potaa iki. Jainxonra jakonshaman xoxobo banaa iki.

Wai naponbekonra keyá xobo yasana iki, jaskáaxonra jainxon vinoatiribi aká iki.

Bata uva itínra ja ebé raenanai keena iki, ikaxbi ja uva ikábora pae iká iki.

³ Jerusalénhain jakanabo, itan Judá jonibó,

rama maton yoikanwe,
tsoarin jan jakonma aká,
nokon uva wairin iamax earin.

⁴ ¿Nokon uva waiki jaweribi axonti
iká iki?

¿Jawe axonti ikenbiki en ayamaa iki?
Bata uvabo itinra ea keena iki,
¿Jawekopiki, jatian uva paebo iká iki?

⁵ Nokon uva wai jaskaati en shinanai
mato yoibanon:

Keyokin xatekanon ixonra,
jawen chiké en ras akai;
jamákanon ixonra jawen witábo
en poxai;

⁶ enra jato koirankin moa jeneai.
Ja uva jiwibora moa ponxtekantima
iki,

itan tsonbira moa orotima iki,
jatianra moxa betan jakonma xobin
mapoti iki.

Nai koinbora en yoiai ja uva waiki,
oi manhayamanon ixon.

⁷ Ja jatíbi atipana Ibon,
jawen keenshaman wai riki,
Israel mai, itan ja Judá jonibo.

Ibora jawen esé mekekantin keena
iki,

ixonbira retemiskanaires nokoke;
atikeskabiakin jato jakon akanti-
ninra manata iki,

ixonbira ramiareskana saa ikanai-
res ninkake.

Ibon Isaías kenaa

6 ¹Apo Uzías mawata baritianra,
kikin keyá yakátinin yakata en Ibo
oinna iki; jawen tari kexakan jawen ani
xobo chichó tapo mapoaketana.

²Já manaon iká iki ángelbo chii tiritai
keskábo. Westiorabo iká iki sokota
peiabo. Rabé pein bepotabo, ja wetsa rabé
peinribi namankiri jaton yora mapoabo,
jainoax wetsa rabekanribi noyakana iki.

³Jatianra yoianani neskákana iki:
“Jatíbi atipana Ibora jakon, jakon,
jakon iki.
Jatíbi maira jawen koshi bochobires
iki”, ikibo.

⁴Ja ikanai joi ninkátibires piko-
taitianra, Diossen ani xobo xepótibo
shakota iki, jatianra ja xobo meranbi
koin bochoa iki.

⁵Jatianra en shinanna iki: “¿Jawe
iresaipanon, eara moa mawatai! Ja
Apo, jatíbi atipana Ibora nokon beronbi
en oinke, joni ikax ochan aká nokon
kexá kerásbires, itan ja ochan kerásaa
jaton kexá kerásbires jonibo xaran jaa
ixonbi”, iki ixon.

⁶Jatianbira ja westíora ángel chii
tiritai keská eki noyai joa iki. Jainxon
yoina menotiainoa, jan yatantinin axon
bia westiora tsiste tsomaya,

⁷jatian janra nokon kexá tii axon ea
yoia iki:

“Oinwe, nato tsistenra min kexá
en tii ake.

Min jakonmara moa mia bichinke,
min ochabora moa mia shinanxon-
yamai”, akin.

Ángelnin Isaías keménoa.

⁸Jatianra Ibo yoyo ikai en ninkata
iki:

“¿Tsoaki en ranti iki?

¿Tsoaki non joi boai iti iki?” iki
ikai.

Jaskákietianra en yoia iki:

“Eara neno iki, ea raanwe”, akin.

⁹Jatianra jan ea yoia iki:

“Katanwe, ja jonibo neskara yoi-
tanwe:

‘Ninkáxonbira onankantima iki,
oinxonbira, merakantima iki’.

¹⁰ Ja jonibaon shinan jato benómatanwe;
jaton pabíki kinibo xépotanwe,
jaton berobo bepotanwe,
abákanon oinyamakin, abákanon
ninkáyamakin,
abákanon onanyamakin,
ibákanon shinanmeetax eki bané-
yamai,
en jato benxoayamanon”, akin.

¹¹ Jaskáketianra en yokata iki:
“¿Ibó, Natoki jawetio basi iti iki?”
akin.

Jatianra jan ea yoia iki:

“Ja jemabo keyokin ras akana,
moa tsoa jonibi jain yamai kaman;
Jainoax ja
xobobo tsoa joniomabi banetai
kaman, itan
ja mai, jain jawebi xoxotimai
banetai kaman,

¹² jainoax Ibon amaa jonibo wetsanko
jato bokanai kaman,
itan ja mai kikin jawebioma banetai
kamanra iti iki.

¹³ Jatian pachankonia chonka jonires
texea japariketianra,
jaboribi keyokanti iki,
ja roble, itan encina jiwi rerakana,
jawen borobichores banetai keskára
ikanti iki”.

(Ikaxbi ja boroainoaxa jakon xoxo
pikóti iki.) Akinra ea aká iki.

Acaz, Isaíassen reken yoia joi

7 ¹ Ja Siriainoa apo Rezín, itan ja
Israel apo Pécah ja Remalíassen
bake, jabora Jerusalén bikasi jato betan
reteanankana iki, ixonbira biti atipan-
yamakana iki. Ja Jotamman bake, itan
Uzíasnin baba Acaz, Judáin apo inon-
tianra jaskara winota iki.

² Jaskara inontianra Acaz jawen rare-
bobo betanbi neskara joi boxonkana iki:
“Siriobora Efraín betan rabéke” iki iká.
Jaskáakanara, ja apo itan jawen jonibo
saki iki peokookana iki, niibo niwen
aká shakotai keskati.

³ Jatianra Ibon Isaías yoia iki: “Min
bake Sear-jasub betan kaxon apo
Acaz joai bechitanwe, jain onpax iti
akanaton, jan jene beai tae senenainko,
ja chopa patsataibaon bainkora min
nokoti iki,

⁴ yoitanwe:

‘Koiramewe, ikaxbi ratéyamawe;
rakéyamawe, shinan yosmayamawe
ja rabé tsiste
koinnaiibo iki, jara rabé apo yoi
iká iki.

Rezín, jawen sirio sontárobaya, itan
ja Remalíassin
bake, jabora kikinni sinati tiríres-
kanai.

⁵ Ja Siriobaonra, Efraínman jonibo,
itan ja Remalíassen bakeboyaxon,
mia ramiat shinanxon jakonma esé
akanke.

Jabora neskati yoyo ikanke:

⁶ Judá binoxon jato rakéanon akanwe;
jara non iboakin biti jake,
jatianra Tebeelnin bake non apo
imati iki.

⁷ Ikaxbira Ibon yoia iki:

¡Jaskarara jawetianbi iamai!

⁸ Ja Damascora Siria apo jain jaa
jema iki,
jatian Rezínra Damascainoa apo
iki;
sokota chonka pichika baritia
kamanra Efraín moa
jema iamai.

⁹ Jatian Samariara Efraín apo jain
jaa jema iki,
jatian Remalíassen bakera, Sama-
riain jaa apo iki;
mato eki koshiamaitianra
matoareskanti iki’ ”, iki ixon.

**Jawen rabé itin Diossen
bake pikotai yoia**

¹⁰ Ibonra Acaz yoiribia iki:

¹¹ “Ja min Ibo Dios yokáwe jaskara
iosma mia axonnon, ja oinxon min
onanti, kikin mai chichó iamax ja kikin
nai keyá ikain”, akin.

¹² Jatianra Acazsen yoia iki: “Enra ayamai, atipankiatiki ixon tanakinra, ja oinxon onanti en Ibo yokáyamai”, akin.

¹³ Jatianra Isaíassen yoia iki:

“Mato ja apo Davidkan chiní bakebaon ninkakanwe.

¿Jonibo teaxon sinámakin, nokon Diossibi sinámatin keenaki, maton jisá jawemabi iki?

¹⁴ Ja oinxon onantira Ibonbi mato meninoxiki:

Xontakora moa tooke,

já bakenara westíora benbo bake inoxiki,

jara Emanuel akin janekanti iki.^a

¹⁵ Ja jawen reken baritiabora, ja bake, leche seró betan mishkin jawekiai jati iki.

¹⁶ Ikaxbi ja baken jakon itan jakonma onanamatianbira, mia jaki raketai apo rabekan, jaton maibo moa jenekanti iki”.

¹⁷ “Miki, itan min joniboki, jainoax min xobonkoniabokira, jaskara iosma netebo Ibon raanti iki, Judá jeneax Efraín janbiribi inontianbira, jawetianbi jaskara ikáma iki”.

(Jara Asiria apo masá tenemati yoií iká iki.)

¹⁸ Ja netebaonra Ibon bema nabón beai keská, ja ochokea Egipto parobaon jaa sontárobo beti iki, Asiriainoa sontárobora, bona beai keská jato bemati iki.

¹⁹ Jatíbi jabora beax mai xanken neminhainbo peotanin jakanti iki, shanka kininkoboribira jakanti iki, jatíbi manish moxankobora jakanti iki, jainoax jain wakan onpax xeainkoboribira ikanti iki.

²⁰ Ja netebaonra Asiria apo itan jawen sontárobo

Éufrates paro winobain ikábo beti iki.

Ibon amaara, wetsabaon navajanin akai keskáakin akanti iki, mato israelitabo yatanxonra maton boo orokanti iki, maton kenira orokanti iki, itan maton yora namankirikea ranibora orokanti iki, akin.

²¹ Ja netebaonra ja westíora waka awin, itan rabé carnero ináatonin,

²² icha lecheya ixon, leche seróshaman jawékiati iki. Jatianra jatíbi jato keyokanaitian kishpinnabaon, ja mainxon leche seróshaman betan mishkin jawekiakanti iki.

²³ Ja netebaonra, ja waranka uva banáya wai, jawen kopí waranka koriki ikátiibi, moa moxa manishbichobores banéti iki.

²⁴ Jatíbi ja maira moa moxa itan manishbichobores iti iki, jaskara ikenra yoina retei kanóti betan piaya jain katires iti iki.

²⁵ Ja mai mató ikainbo lampan orokatanainkobora, ichabires moxa itan kikin manish iketian tsoabi jain katima iti iki. Waka benebo betan carnerobo jain imati pastoresa iti iki.

Isaíassen baken jane, jonibo yoií iká

8¹ Wetsa netera Ibon ea yoia iki: “Ani tabla bixon jain wishawe, ja onanaka letrabaon onantibiresakin awé; ja janera neskara iki: ‘Maher-salal-hasbaz’, basiamabira jatíbi jawéki bichinxon mato keyokanai iki iká.

² Japekáo, min jaskara aká jabaon oinna iti kopí, ja jakon joni jaki koshitibo biwé, ja ikon sacerdote Urías itan Zacarías, Jeberequíassen bake”, akin.

³ Jaskara aká pekáo moa jawetio basi iketianra, ja nokon awin profeta ainbo betan en yorana tooata iki, jaskataxa westíora benbo bakeya iká iki. Jatianra Ibon ea yoia iki: “Maher-salal-hasbaz akin, janewe akin.

^a7.14 Emanuel iki iká riki: Dios iki noobetan iki iká.

⁴Ja baken ‘papá’, itan ‘titá’ iti onanmatianbira, Damasco betan Samariainoa jaton jawéki jato keyokin bichinkanti iki, jatianra jaton kopí jawékibo Asiria apo boxonkanti iki”, akin aká iki.

⁵Jatianra jato yoinon ixon jakiribi ea Ibon yoia iki:

⁶Rezínki itan Remalíassen bakeki rakékinra,
jonibaon Ibo omisai
ja jainmashaman baitai Siloé onpax omisai keskáakin.

⁷Éufrates paro jenetia bai koshi bemaxonra,
Ibonbi jato jene mapomati iki,
(Jara ja Asiria apon, jatíbi jawen koshiaxonbi jaskáati yoií iki).
Jatíbi jawen taebaonra jene bochoti iki,

jatíbi ja tae kexaboribira jenen mapoti iki,

⁸Judáin kamanbi nokóxon jato mapoara,
jaton texon senen kaman jenen iti iki,

peia yoinanin jawen pein panai keskáakinra, jatíbi maton mai mato betan ixon Ibon mato panati iti iki.

⁹Ja maibotiibi ikábo, tsinkíkanwe, jainoax kikinni ratékanwe; jatíbi ja ochokea maibotiibi ikábaon, ninkakanwe:
jan reteanankin amistibo tsomaaxbira, mato ratéresti iki;
jaskara riki, jan reteanankin amistibo tsomaaxbira mato ikonbiresi ratéresti iki.

¹⁰Maton jaskara ati shinannabora jawemabi iti iki;
Dios noobetan iken, maton shinanabo
atin keenkinbira, maton atima iki.

Ibo riki jaki rakéti

¹¹Ibonra koshinshaman jawen mekeman ea tsomaa iki, jaskáaxon ja jonibo ikai keskati itima ea yoia iki:

¹²“Wetsabo betan rebéti riki iki jonibo ikainbi, mato jaskáyamakanwe. Jaskaraton jabo raketaikiribi matoribi rakéyamakanwe, itan ratéyamakanwe.

¹³Jatíbi atipana Ibora jakon iki ixonra non shinanti iki; já riki noa jaki rakéti; já bebonmeaxa noa rakéti iki.

¹⁴Jara matona westiora trampa keska iti iki; jaki mato tatí iti makan keskára iti iki, janra Israelhain iká jato ikinai rabé apon mai naman paketi iki; Jaki jerusalén jonibo pakéti trampa keskára iti iki.

¹⁵Icha jonira jaki tatí ikanti iki, paké-rakanti iki, jaskataxa mawákanti iki, itan jainra icha wexetax banékanti iki”.

Isaíasassen jaonmea onannaibo koiranmeeti keshana

¹⁶Nato joi kikinakin mekekanwe; nato jaskáakin
jawéki atibo axeakin en mato yoiabo, tsoabi
onanmayamakin jonekanwe.

¹⁷Israel jonibo oinmakashamai Ibo jonetaibira,
jaki koshii ea jenéyamai.
Jan akintinin manatira ea jenéyamai.

¹⁸Ea itan ja Ibon ea menia nokon bakebora,
Israel jonibaon ja oinxon onanti ratéti jaweki,
jatíbi atipana Ibo Jerusalén mananman jaatonin
noa imaa iki.

¹⁹Wetsa shinanyamakinra jonibaon mato yoikanti iki:
“Onanoxon mawábaon kayabo yokakanwe,
jainoax ja shinanmanres onannai, baxexshokon jato yoiabo yokakanwe, akin.

¿Ayamakiati ja, jonibaon jaton iresa diosbo, itan ja mawábo ja jiriabo kopí jato yokákin.

²⁰Jaskáaxon jatoibakea esébo binonxon?”

Wetsa shinanyamaira jaskati yoyo ikanti iki,

ikaxbi ja yoikanaibora iresabires iki.

- ²¹ Jakonmaakana, itan pitin ikira jonibo oken boanbekonkanti iki, jaskatira pikasi sinákanti iki, jaton apo itan jaton diosbora jakonmanin yoinkanti iki. Bochikira kotsákanti iki,
- ²² jaskata pekáora mai oinkanti iki, wetsa jawéki ayamakinra, jawebiomabires itires itan yamé nokokanti iki, ota itan masá tenetira nokokanti iki. Jatíbira yamekan mapoti iki. Ja ramiakin masá tenemakanaibora kenekaatima iki.

**Jakonshaman jato imai apon
bake pikóxon jato ikinti**

- 9** ¹ Motianra, jain ja Zabolón betan Neftalíkan chiní bakebo iká Galilea mai, Diossen rabintibo imayona iki, ja ani maira ikon Dios onanma jonibo patax iká iki, ja Jordán keibakeax peokootax, aniparo kamanbi nokota, ikaxbi jaskata pekáora, icha jan jakon ninkakamatibo biti iki.
- ² Ja yamé meran ipachoi jemamea jonibaonra ani joé oinkanti iki; yamématani meran jaabaon ointira ja joe kan tenati iki.
- ³ Ibó, minra aniakin noa raromaa iki; ja beneti shinanra kikinshaman anibires iki. Ja yoá tsekatitian ikai keskati, itan ja icha jaweki jato bichinax, senenbires bii ikanai keskati, mibebonmeax jatikaxbi rarokanti iki.
- ⁴ Minra ja jonibo yanka yonokin akonbireskin masá tenemakanai, itan ja iboaxon jaton keena keskáakin jonibo yonokin jato tsokásmakanaibo keyoa iki.

Madián jonibo keyokin min ras ani keskáakin.

- ⁵ Sontárobo naitian jaton botabo ninkáti ikátiaibo, itan jaton chopa jimín tsaia ikátiaibora, chiikan keyokin menoti iki.
- ⁶ Noibara westíora bake pikóke, Diossenra westíora bake noa menike: Jara jaskáaxon jato ikinti atipana koshi menike. Jatianra nato janebo menikanti iki: Jan akaibo ratétibires, jaarestima Dios, jatíbitianbires Papa, jakonshaman jato imati apon Bake.
- ⁷ Davidkan ani yakátinra yakáti iki; ja apo ikenra jawen koshi jatíbiain pextinti iki, jatianra ja jakonshaman iti shinan keyótima iki; ja apo ikára jawetianbi keyótima iki, ja atikeskabiakin akai, itan ponté senenbires akaira, rama peokootax, jatíbitian iti iki. Natora ja jatíbi atipana Ibon anoxiki, jawen noimisti shinanman, akonbi-reskin noa noia ixon.

**Isákan chiní baken apo
ixon jakonshaman itan
atikeskabiakin jato ikinti**

- 11** ¹ Ibonra yoia iki: “Isaí Davidkan papara jiwi tapon keská iki, ja taponhainoax xoxo pikotai keskati jawen chiní bake pikóti iki.
- ² Ibon shinanra, jenéyamaí já betan iti iki, jatianra meniti iki onan shinan, ishton jawéki onanti shinan, jakon katóti onan shinan, koshi shinan, jan onanti shinan, itan Iboki rakéti shinan.

³ Pontekin jaton akábo yoixonkinra jaton jisáres oinxon atima iki, jaskara ninkakaatai kopíresa, jakonma aká riki ixon yoitima iki.

⁴ Jaki koshitiomabora, atikeskabiakin jakonhakin jato joi benxoaxonti iki, ja mainmea jawebiomabo jakonhakanon ikaxa, jaton paranna iti iki.

Jawen joinresa, ja sináxon ishtonbires jakonma

akaibo jato masá tenemati iki, itan jawen kexakan xoon aka niwenra, jakonmabo reteti iki.

⁵ Jatfíbitianra, atikeskabiakin jakonhakin atin, itan

ja ikon jawékinin raota iti iki.

⁶ Jatianra pimis yoina, itan ja carnero, jawe iamai jakonshaman jabékonti iki,

ja ino betan cabra bakera,

jainbicho tantiti iki,

waka bake betan león bakera, potaananyamai anibekonti iki, jatianra bake maxkon jato nikinti iki.

⁷ Waka awinra oso awin betan raenanti iki, jatianra jaton bakebo jainbicho tantiti iki.

Waka benen akai keskáakinra, leónman pasto piti iki.

⁸ Kamox kininkora bake tsiniti iki, ja ronon naa ikainra jawen meken niati iki, ikaxbira ja ronon jaweatima iki.

⁹ Jawenbi jato ramiatira ja nokon manan ikain moa yamati iki, jenen ja aniparo bochoai keskáakin, Ibon onan shinanman jatfíbi mai moa bochoaa iken”, ikira iká iki.

Samaria koiranmeeti keshana

28 ¹ Jawe ireskiai ja Samaria, ja Efraín jaon rabbitai jawen pené maiti keská, ja paenres jonibo; jan raotara joa choshiax tsorisa keská iki, jara banaa xoxoai mai

teshanpa maxkaten iká iki, ja jemamea jonibora pae xeai cheatabo ikanai!

² Ninkákanwe, Ibon mekea koshi jonira jake,

jara oi xewa keská koshi iki, keyomis niweaba keská riki, oi kexto koshi beai keská, itan jenetia onsati beai keská riki.

Jawen mekenmanbi maiki potaxonra,

³ jawen taen pachoti iki, ja paenres jonibo,

ja metsá maiti keská iketian,

Efraín jaon rabbitai jema.

⁴ Jatian jan metsati raokaatai, ja teshanpain iká jakon mai ikainoa joabora,

reken iká higo bimibo keská iti iki: jan moa joshina oinnaton, tsexaxon kokotires.

⁵ Ja netenra jatfíbi atipana Ibo, pené maiti keská iti iki, ja texea jawen jonibaonra,

jan raotai keskáakin jakonman rabikanti iti iki,

⁶ ja joni koshiho tsinkita ikainxon, atikeskabiakin akanon ixonra, ja joi benxoabo jato shinan meniti iki,

itan sontárobora jemanparanan inon ixon

koshi jato meniti iki.

⁷ Jatian wetsabobiribira vino xeax tayákanai,

kikin pae xeatibo xeaxa tatí ikanai:

ja kikin pae xeatibo xeax tatí

ikaibo riki sacerdotibo, itan profetabo, ja pae akáxa shinanhoma ikanai; ja kikin moka xeatibo xeaxa tatí ikanai,

paenxon meskóbo oinnira tayákanai,

paenna ixonbira jakonma aká kopí, jato masá tenemati yoikanai.

⁸ Jatfíbi jaton mesabaon kinan bochoabora kerás iki, jainra jaweranobi kerásma yamake.

- ⁹ Ea yoiira neskati yoyo ikanai ikira
Isaías iká iki:
“¡Noa axeimein joti iki, ja
Diossen oinnamein noa axeati iki!
¡Bake maxkoshokobo
¹⁰ ramakaya kirika yoyo atin axeaitian
amakin:
ba be bi bo bu amati keskáakin!”
ikira ikanai.
- ¹¹ Jaskati, yoitimakanaitianra,
onantima join, wetsa join, jaskáa-
xon
nato jonibo Ibon jato yoyo akai iti
iki.
- ¹² Janra moabi jato yoia iki:
“Nenora jawe iamai
moa jakon iti iki,
nenora jain tantiti iki;
ja paxkinnabo tantibakannon”,
akin.
Ikaxbi ja akáshamaira mato yoiti-
maa iki.
- ¹³ Jaskákinra bakeshokobo atin
Ibon mato yoyo ati iki,
ramashoko kirika yoyo ati onannai
ati keskáakinra mato ati iki.
Jaskatira, moa kaibi mato pakéti
iki,
pekaténbira mato pakéti iki,
matora xatáyonti iki,
trampain pakéketianra,
jainbi itiakin mato yatanti iki.
- ¹⁴ Ninkakanwe, Ibon joi,
tsoabi onsatanyamakin jakonmanin
yoinmis jonibó
Jerusalén jemankoxon jato ikinnai
koshibó.
- ¹⁵ Matora ikai:
“Mawá betanra ja senenhati joi
moa non aká iki,
jara mawatabo betan
non joi benxoa yoií iká iki,
onsá jakonmabires jawéki joxon
noa nokonaketian;
onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti
benakinra janso meran jonéti non
nokoa iki,

non paranketianra, jakonmanin noa
atima iki”, ikira mato ikai.

- ¹⁶ Jakopíra Ibon yoiai:
“Jerusalénhainra ja en katota
westíora kikin
kopí makan en akai, jara moa en
tanayona ikáx,
jaki xobo koshiti makan iki.
Ja makanki koshiabora
jakonshamanres jati iki.
- ¹⁷ Ja xoboakinra atikeskabiakin jakon
anoxiki,
jan ponté nia onanti plomoya
risbikan atikeskaakin,
jan besenen pontérin ixon onanti
keskaratonribira ponteti iki”.
Onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti maton benaa jansora,
oi xewakan keyoti iki,
mato jain jonetaira jenen keyokin
boti iki.

Egiptonko jan akinti benaiboki ramita

- 30** ¹ Ibonra neskara yoiai:
“¡Jawe ireskiai, ja yoitima
bakebaonra, jaskara ati shinanbo
ebetan ayamai, jaskara ati en jato
shinanmaamabira
shinanbo akanai,
jaskákinra, ochai jenéyamakin
ocha tsamanboreskanai!
- ² Jaskara ati onannoxon ea
yokáyamaira, Egiptonko boi ishton-
kanai;
faraónki chipóti benaira ikanai,
Egiptonko jonetira shinankanai.
- ³ Ikaxbira faraónman jato ramiati iki,
onsá jakonmanin anaketian jain
jóneti,
ja Egiptoki chipótaxa, rabintibires
ikanti iki.
- ⁴ Ja maton janenko jan mato yoyo
ixonti joni koshibo,
Zoan itan Hanés jemanko maton
raankenbira,
- ⁵ jainoa jonibaon jawebi akinyama-
kin, jatíbi jato rami banémati iki,

- jainoara maton jawebi bitima iki,
itan jawebi mato akinkantima
iki.
Ani rabin itan jakonmaresa maton
biti iki”.
- ⁶ Natora Néguevhainoa yoinabo
ikámatianbi jaskara iti yoia iki:
Ja onsá bochoa mainko, jain iká
leónbo
sinati keotai napobi, ja ronobo itan
noyai roninbo xaranbira,
jaton kopí jawékibo, itan icha
jakon jawékibo, burroyabi came-
llobo papimaxon,
ja Egipto iresa jemanko bokanti iki,
⁷ jara koshima itan jato akinti
senenma iki.
Jaskara kopíra ja Egipto nato
janeya Diossen imaa iki:
“Onsá yoina sinati keotibi jawea-
mismá”, iki iká.
- ⁸ Ibonra yoia iki: “Rama neri jowé,
nato joi westíora
tablanin wishawe, toxkotimaakin
awé,
ja ori iká kaai netebaon ja ointi jain
ibanon.
Ja oinna yoia ikon iki ixon jatíbi-
tian ja shinankanti”, akin.
- ⁹ Nato jonibora yoitimabo iki,
joi senenhayosmabo riki,
Ibon onanmatin keenyamakinra
ninkákashamakanai.
- ¹⁰ Ja oinxon onanmisbo akira
neskákanai:
“Namá keska meran moa oinyama-
kanwe”, ikíbo.
Ja profetabo akíra neskákanai:
“Maton oinnabo ikon ikenbi
noa yoiamakanwe;
jakon joires noa yoikanwe;
ikonma jakon shinan non akábo
noa bichinyamakanwe.
- ¹¹ Jakon jati yoikin noa jenekanwe,
itan jakonma akin jeneti noa
yoiamakanwe,
Israelnin Jakon Dios yoikin noa
jenekanwe”, ikíbo.
- ¹² Jaskara kopíra Israelnin Jakon Dios
neskatai:
“Nato jaskara itima en yoia
maton
omisai, sináxon ishtonbires
jakonma
akaiboki itan jakonma jonibokira
mato koshiai;
¹³ jaskara ixonra, ja ocha maton iboai.
Keyá makan chiké moa toeta ikax,
shinannamainbi reokoti keská riki
mato;
¹⁴ mapó kenti toetai keskatira ras
ikanti iki,
kikinni bésheti toetaxa, jan chii
tsistó biti, itan jan pozomea onpax
weati jisámabobi ja pakéxbo
banétiki”, ikira iká iki.
- ¹⁵ Ja Ibo, Israelnin Jakon Diossa
neskatai:
“Jakiribi eki yoiti ikanwe, jawe
iamai jakonres ikanwe, jatianra
mato xabakaati iki.
Jawe iamai jakonres ikax itan eki
chipotaxa mato koshi iti iki”.
Ikaxbira mato jaskara iti keenya-
maa iki,
¹⁶ jaskákashamaira mato neskati yoyo
ika iki:
“Ikáma, kabáyonin noa jabatara
jakon iti iki”, iki.
Jakon riki, jaskara ikaxa mato
jabati kati iki.
Jainoax neskati ribira mato yoyo
ika iki:
“Carro ishtobaon nanetax
jabati katiriki”, iki.
Jakon riki, ja mato chibanaibora
ishto iti iki.
- ¹⁷ Westíora joninbicho jato rakéara
waranka joni jabáti iki,
jatian matora, pichika jonin rakéa
jatikaxbi jabáti iki,
kikin ichamashoko banénon
kaman,
manan maxkaten westíora jiwi-
bicho
texea keskára mato iti iki,

iamax mai matokan westiora ja
oinxon onanti

jiwi chankana keská, iki.

- ¹⁸ Ikaxbi noibaxonra, mato yoiti ikai
kaman Ibon mato manake;
jara jawen noi shinan mato
oinmatin kikinni keenai,
jaskara ikaxa Ibo atikeskabiakin
jawéki akai Dios iki.
¡Jatíbi jan akintinin manatabora
kikinshamani rarokanti iti iki!

**Egiptonko jan akinti
benaiboki ramiti yoyo ika**

31 ¹ Jawe ireskiai, jan akinti benai
Egiptonko boaibora, jakonma
iti iki,

jaton kabayoki koshiaibo, jaton icha
carroki koshiaibo, ja kabáyonin
ikaibo

icha iketian jaki koshiaibo,
Israelnin Jakon Diossa oinyama-
kanai,
Ibora benayamakanai.

- ² Ikaxbi jaribira jaskáaxon ani
jakonma jato winómati onan iki,
westíora jawéki ati yoixonra
winómayamakin senenhai.
Janra jakonma jonibo ramiati iki,
jakonma akaibo akinnaibora
jato ramiati iki.

- ³ Egiptiobora ponté jonires iki,
jabora diosmabo iki;
jaton kabayobora namiya ikáx
kayamabo iki.

Ibonra jato masá tenemati iki,
jan jato panai itan ja panakaatabora
reteanantiainoax keyókanti iki,
jatíbira jatianbicho mawákanti iki.

- ⁴ Ibonra Isaías yoia iki:
“Ja carnero reteketian pastorbaon
rateabi león jawe
iamai keskára iti iki, jatíbi jabo
tsinkíxon
ratekaskin saí akanabi jawe iamai
keskára iti iki,
jatíbi atipana Ibo joira jaskara iti
iki,

ja Sion mananmamea jawen joni-
baon paranan ikí joi.

- ⁵ Peia yoina jawen naakan paranan
ikí já mananhon noya noyai keska-
tira,
jatíbi atipana Ibo Jerusalénman
paranan iti iki;
jaskákinra koiranti iki,
akinti iki, jaonparanan iti iki,
onsainoara pikoti iki”, akinra aká
iki.

- ⁶ Israel jonibó, jaki ikonbiresi
mato yoitimataki, jakiribi yoiti
ixonkanwe.

- ⁷ Oro itan plata matonbi ja rabitibo
aká
rabiáxa mato ochaa iki,
ikaxbi netera nokoti kaai jatian jabo
rabikin maton jeneti,

- ⁸ Asiriabora reteanankin retekanti
iki,
ikaxbi jan jato akára, jonin koshin
akáma iti iki.

Ja reteanantinra ja jonibo jato
jabámati iki,
jatianra jaton reteanannai bake
ranonbo bixon, jaton yonoti
imakanti iki;

- ⁹ raketai kopíra jaton apo jabati
ishtoti iki,
jaton sontárobaon koshi capitán-
bora,
jaton bandera jenebaini jabákanti
iki.

Jaskara itira Ibon yoia iki,
jawen rawíbo jan masá tenematira,
Jerusalénhain chii horno moa aká
iki.

Atikeskabiakin jato ikinti apo iti

32 ¹ Ninkakanwe, ponté jakonres
jato ikinti apo,
itan atikeskabiakin jato ikinai joni
koshibora janoxi iki.

- ² Ja westíorabora iti iki niwen
anaketian jain jonéti,
itan niweaba koshin anaketian jan
jato panaa keská,

- jabora iti iki, mai manxan mechaati
 jan jene boti taeakana keská,
 itan jain jawebi xoxoyamai mai
 ikain, jan otaa ani shanka keská.
- ³ Jaskara akaibora kikinhakín oin-
 kanti iki,
 itan ja yoikanaibora akonkin nin-
 kákanti iki;
- ⁴ jabaonra aresbireskin jaweki aya-
 makin,
 shinanshamanxon akanti iki, onan-
 tishamanhakínra jawékibo yoi-
 kanti iki.
- ⁵ Jonibaonra jakonma jonibo, jakon
 jonin yointima iki,
 tsokas jonibora, jakonhakín akan-
 tima iki.
- ⁶ Ja jakonma jonira jakonmai yoyo
 ikai,
 jawen shinan meranra jaskáaxon
 jakonma ati shinanbo akai;
 jaskáaxon jato retetira benai, itan
 Ibokira jansoi yoyo ikai;
 ja pikasai jonira jawebi
 meniyamakin jawebioma raanai,
 ja nomiira xeamayamai.
- ⁷ Ja tsokas jonin jakonma akaira,
 jaskáaxon paranmisti onan iki,
 jainxonra kikin jakonma
 jawéki ati shinanbo akai;
 jansoxonra jawebiomabo jato
 ramiái,
 ja maxkatabaon yokákenribira,
 atikeskabiakin jato akinyamai.
- ⁸ Jaskáyamakinra, ja jakon jonin,
 jakon atires shinanai,
 ja jaskara ati shinannabora jawe-
 tianbi wetsaayamai.
- Iresbiresa ainbobo jato ramiati yoiá**
- ⁹ Jatian mato, ja ratéma
 ainbobo en mato yoinon ninka-
 kanwe.
 Nonbira atipanke ixon shinannai
 ainbobó, nokon joi
 ninkakanwe.
- ¹⁰ Ramara maton jakonres shinannai,
 ikaxbi nenoax westfóra baritiara,
- raketi mato saki iki bokanai,
 ja yoá bana tsekatira keyoti kaai,
 jatianra ja uva maton tsekawetsa-
 tima iki.
- ¹¹ Mato ja jawenbi ratéyamai
 jaresabo, raketi saki ikanwe,
 mato koshi shinanmeetaibo raski
 ikanwe,
 maton sawea chopa jopékanwe,
 mato chexakatai onanti inon
 ixon, jakonma xaxa chopa sawe-
 kanwe.
- ¹² Mato chexakatai onanti inon ixon,
 maton xochi timakanwe,
 jain yoábo jakonni xoxokatitai,
 uva wai ikátiainkobo, boanhatani
 winikanwe.
- ¹³ Nokon mainra moxa, itan manish
 xoxoti iki,
 jatfibi jemamea xobo jainoax raro-
 katiainko, itan ja
 rarotinin kenbaon xobonkobora
 jaskáti iki.
- ¹⁴ Ja apon xobora moa jain iamakin
 potabainkanti iki;
 ja kikin joni ichaya jemara,
 tsoa jonibi jain jaama banéti iki;
 jawetianbi joyamai kakinra, jaton
 jakon koshi xobobo potabainkanti iki;
 jainra niimeranoa burrobo rarosha-
 man
 jakanti iki, itan jainra
 wakan xobi piti iki.
- ¹⁵ Ikaxbi jan jawéki joníai Ibon ati-
 pana koshi
 jakiribi noki joketianra, jain jawebi
 xoxoyamai mainko,
 jain yoábo xoxoai kikin jakon mai
 iti iki,
- ¹⁶ jatfibi joninra ja mainxon, jatfíbitian
 pontéres itan atikeskabiakin akanti
 iki.
- ¹⁷ Jonibaon atikeskabiakin akaitianra,
 jakonshamanres jakanti iki,
 jan tsokastibo yama, itan jatfíbitian
 jaki koshikanti iki.
- ¹⁸ Nokon jonibora jakonbires jatinko
 jakanti iki,

- jain jawe onsábi, itan tsokasbo
yamaa
xobonkora jakanti iki,
¹⁹ moa niibo rerayonkana ikenbi, itan
ja jema
moa jakonmaayonkana rabintibires
ikenbira,
jaskara ikanti iki.
²⁰ Raroshamanra mato jati iki,
wainko maton banaa yoabo jan
mechaatira icha onpax jati iki,
jain ja onsá yamainko,
burro betan waka benen piti xobira
maxkátima iki.

Ibon axontinin manáti

- 33** ¹ Jawe iredkiai mato Asiria
jonibo, keyomisbo
ikenbi mato tsonbi keyoama,
jakonmaakinbi jakonhai keskáxon
jato ramiyai ikenbi,
mato tsonbi jaskáama!
Wetsa maibo min keyokin ras akin
senenhaketianra,
matoribi keyokin ras akanti iki,
jakonhai keskáxon min jato ramia-
ketianra,
miaribi jakonhai keská ixon ramia-
kanti iki.
² Ibó, min axontininra noa
manáke, noa noibawe.
Mia iwé yamékiritiibi noa jan akin-
nai,
non atikomatianbo noa jan kish-
pinmai iwé.
³ Jato ramiakasi mia yoyo ika onsá
ninkataxa
jonibo jabatai,
min jato akára maibotiibi iká
jonibo janbiskanai;
⁴ jaton kopí jawékibo bichinira
jaton rawibo beai, chanpo icha
beai keskára bekanai.
⁵ Ibora jatíbi koshibo xewina koshi
iki,
naikan jaa ikax;
janra ponté shinanman, itan
atikeskabiakin ati shinanman

- Jerusalénhain imaa iki,
⁶ jatíbitianra jakonres jato
jamati iki.
Ja onan shinan, itan jawéki
ati onan shinan riki, onsáinoa jan
xabakaamai;
Jaton kopí jaweki riki, ja Iboki
raketi yoiti iti.
⁷ ¡Ninkáwe, callemeaxa koshi shinanya
sontárobo saí ikai,
jakonshaman inoxon joi benxoati
raankanabora, ayamax winikanai!
⁸ Baibora moa tsoa jonibi jan katima
baneta iki,
jainra moa tsoabi niamai.
Ja senenhakonti akana joibo, itan
jaskara
anoxon joi benxoakanabora moa
ras akanke;
tsombira tsoabi jakonhayamai.
⁹ Ja maira jato mawámaxon masá
shinannai keská ixon masá shi-
nanni iki,
Líbano nii choshiara rabinti jawéki
iki,
Sarón mai teshanpara, jain jawebi
xoxoyamai banéke,
Basán mai, itan Carmelo mananra
moa jain jawebi xoxoyamai iki.
¹⁰ Neskarara Ibon yoia iki:
“Ramara en jishtiakin pikoai;
jatíbi nokon kikin atipana itan ea
jatíbibaon kikin koshi.
¹¹ Maton jaskara ati shinannabo, itan
maton akai teebora xobi
choshi keská, itan manish tsama
keská iki;
en xoon aka chii tiritaitoninra
keyokin menoti iki.
¹² Jonibora tiritax chiimapo banékanti
iki;
moxabo xatexon chiiki potaa ikai
keskatira tiríkanti iki.
¹³ En jato jaskáa ninkakanwe ocho-
keabó,
jatian ochómakeabaon akonkin
nokon koshi onankanwe”, ikira
iká iki.

- 14 Jerusalénhainoaxa ochares jonibo saki ikanai,
jatianra jakonmabo kikinni raketi neskati yoyo ikanai:
“¿Tsoaki, ja jawetianbi nokayamai keyokin menomis chii tiritai meran jati iki?” ikibo.
- 15 Jan pontéres jawéki akin, ikonres yoiabo,
wetsabo koshi teemaxon janres icha jawéki biosmabo,
jawékibo menikanti kopíres jato axonaimabo,
esé ramiati yoikanabi, jaskara atin kenmabo, itan
jakonma oinnaketian betitaibo,
- 16 jabora jawebi rakéyamai jakonres jakanti iki,
tson jaweatimai jain jonétira,
shanka xobo koshi keská iti iki,
jatfbitianra jaton jawékiatia jati iki,
itan jaton onpaxa maxkátima iki.
- 17 Ja Apo penetara maton ointi iki;
icha maibo jan iboara jain senenna kikin ochó iti iki.
- 18 Ja rakémeranbires jakátiai shinan-naxa mato neskáti iki:
“¿Ja apo kopíati noa jan yokákati-taiboki jawerano ikanai?
¿Non kopía koriki topónkatitaiboki jawerano ikanai?
¿Non keyá xobobo jan topónkatitai-boki jawerano ikanai?” ikibo.
- 19 Ja kerabinma jonibo xaranra moa mato jatima iki,
ninkátima joiabo xaran, itan ja tsonbi kikinhakín ninkátima join ikaibo xaranra mato jatima iki.
- 20 Jerusalén jonibó oinkanwe,
ja jema riki jainxon non fiestabo ati;
Jerusalén oinkanwe, ja jemara tsonbi jaweatima iki;
carpa peota koshiakin nichina keskára iti iki,
jan tewanna jiwi nichinabora tsonbi tsekatima iti iki,
jan nexaa risbibora tesétima iki.

- 21 Jain nobetan ixonra Ibon jawen koshi noa oinmati iki.
Jainra parobo, ja kikin naxbá ikain bai koshiho iki,
jaskarabo ikenbira maton rawibo, ja winaa kaai jaton ani nontibo, itan
jaton koshi wapórobobi jain winó-kantima iki.
- 22 Ibora noa joi benxoaxonai iki,
Ibora noa jan esé meniai iki, Ibora non apo iki,
janbira noa xabaati iki.
- 23 Ja wapórobaon risbibakonra ja jiwi chankata moa tewanyamai,
jan niwe xotonti chopara moa peantima iki.
Jaskáketianra, kopí jawékibo icha-bires
jaton rawíbaona bikanti iki,
benchebaonbira jaton jawéki biti iki,
chantobaonribira jaton jawékibo jato bichinti iki.
- 24 Ja Jerusalénhain jaa jonibora tsoabi: “Eara isinaí itima iki”.
Jain jaa jonibora jaton ocha Diossen moa jato shinanxon-tima iki.

**Jonibo Jerusalénhain
moa boribakana**

- 35** 1 Jain jawebi xoxoyamai mai manxanra raroti iki;
kikinnira raroti iki, jaínoa icha yoá tsekatira iti iki,
- 2 jain xoxobanon lirio joa keská joabo,
kikinni benebakanon itan kikinni rarobakanon.
Líbano manan keská kikin metsára Diossen imati iki,
Carmelo manan keská itan Sarón mai
teshanpa keskáshaman jakon jain yoá xoxoaira imati iki.
Jatíxonbira Ibo kikin pené oinkanti iki,

- bebonbires ani koshira non Dios oinkanti iki.
- ³ Mato jan ea ninkataibaon, moa koshiomabo jato koshi bima-kanwe, paxkinnabo jato koshi shinanmakanwe,
- ⁴ ja rakébo yoikanwe:
 “¡Rakéyamakin, koshi shinan-kanwe!
 ¡Ninkakanwe, noa xabáira non Dios neno iki,
 itan atibira non rawíbo jato masá tenemati iki!” akinbo.
- ⁵ Jatianra benchebaon ointi iki, pabebaonra ninkáti iki;
- ⁶ chaxo ikai keskatira chantobo choronti iki,
 yoyo iosmabora saí iti iki.
 Jain jawebi xoxoyamai mainko itan mai manxan ikainbora jene jokonax bai koshibo iti iki.
- ⁷ Jain jawebi xoxoyamai mai ikainra ian iti iki,
 ja mai manxan ikainra jainoax jene jokonaibo tsamábires iti iki.
 Rama jain chacal yoinabo jaainra tawa itan neshan tawa xoxoti iki.
- ⁸ Jainra westíora kikin jakon bai jati iki, jawen janera iti iki, “Iresama Ibon bai”.
 Ja kerásbora jain winótima iki; shinan onanmabora jain nitima iki.
- ⁹ Jainra leónbo yamati iki, siná yoinaboribira jain nokotima iki.
 Wetsanko boxon xepokanabora moa xabakaatax,
 jaton itinko jakiribi ja bain bokanti iki,
- ¹⁰ Ibon jato kopíaxon jakiribi bia moa xabakaatabora;
 Jerusalénhain jikii raroshaman bewábo bewakanti iki, jonibora jatfbitian raroshaman jakanti iki.
 Raroshaman iti itan jakonshamanra jain nokokanti iki,

jainra jawetianbi moa winikantima iki,
 jawetianbira chexakakin moa masá tenekantima iki.

**Jerusalén jonibo masá shinanai
 Ibon jakon shinanmati**

- 40** ¹Non Diossenra yoiai:
 “Nokon jonibo wetsanko bokanabo, jakon shinanmakanwe, nokon jonibo jakon shinan bima-kanwe;
- ² noibahanan Jerusalén jonibo yoyo akanwe,
 mato yanka yonokantira moa keyóke akin jato akanwe,
 maton jakonma akábora moa maton kopiáke akin jato akanwe,
 jatíbi jaton ocha kopíra, rabé rabeakin nokon mekemanbi en jato masá tenemaa iki”.
- ³ Joi yoiira neskati saí iti iki:
 “Jain jawebi xoxoyamai mananman Ibo baixonkanwe,
 jawebi xoxoyamai mananhin ponté jakon bai non Dios axonkanwe.
- ⁴ Jatíbi manan teshanpa taebo mai bochoakanwe,
 mananyabi, mai matóbo xanken-homa itiakanwe,
 mananman iká weanboyabi, manan keyábo jakonma ikenbi, jatíbiain mai teshanpa masenenhakanwe.
- ⁵ Jatianra jawen koshi shinan Ibon jishtiakin pikoti iki,
 jatianra jatíbi jonibaon jatíxonbi oinkanti iki.
 Jan nato jaskara yoiara Ibo bi iki”,
 ikibo.
- ⁶ Joi pikotaira neskata iki: “Saf íwe”,
 ikira iká.
 Jatianra en yokata iki: “¿Jawe yoiiki ea saí iti iki?”
 “Jatíbi jonira xobi keska iki,
 ¡Mainmea xobi joa keskáshamanribi riki!
- ⁷ Xobira choshiai, xobi joara tsorisai,
 Ibon xoon aka niwe xana jato

- mananhon winókin akára jaskatai.
Kikinshaman ikon riki, jonira xobi
keska iki.
- ⁸ Xobira choshiai, joara tsorisai,
ikaxbi non Diossen joira jawe iamai
jatíbitian keyótima iki”, akin.
- ⁹ Jerusalén, manan maxkaten,
mapékanwe, jakon joi yoi koshin
saí ikanwe.
Rakéyamakin ninkátiakin maton joi
koshin pikokanwe, Jerusalén,
Judáin iká jonibo yoikanwe:
“¡Ninkanwe, non Diossa neno iki,
akin jato akanwe!”
- ¹⁰ Oinkanwe, jawen koshiabira moa
Ibo nokotai,
jatíbi jawen poyan koshinra ja
naman jato imai.
Oinkanwe, jakiribi xabánapo jato
pikoa pekáora, jawen jonibo jato
beai.
- ¹¹ Jawen carnero tonbó jan koirannai
pastor keskára joti iki,
jawen poyanman ikóxon, jawen
xochiki kataxonra carnero bakebo
beai,
jainxonra bená pikotabo kikinshakin
koirannai.

Israelnin kikin Dios

- ¹² ¿Tsonki jawen meken napaxen
aniparo oceáno topona iki,
iamax naikan pextinki jawen
metotinin topona iki?
¿Tsonki jatíbi mai poto iwe topona
iki,
iamax mai matóbo itan manan
keyábo
balanzanin jawen iwe topona iki?
- ¹³ ¿Tsonki, min akára jakonma iki
akin Ibo aká iki,
iamax tsonki, jaskáakin ati onan-
maa iki?
- ¹⁴ ¿Tsonki esea iki, itan tsonki
jaskáaxon jawéki ati onan shinan
menia iki?
¿Tsonki neskarara ponté iki ixon
yoiti axea iki?
- ¿Tsonki jawéki jaskatax ikábora
ikon iki ixon onanmaa iki?
¿Tsonki jaskáaxon onan shinan biti
shinan menia iki?
- ¹⁵ Diossen oinnara jain jonibo iká
maibo, onpax tosota keskáshoko
iki,
westfóra mai poto balanzanin
topona keská riki;
aniparo nasimea maibaon kopíra
westfóra
harina potoshokon kopítii iki.
- ¹⁶ Ja keyokin menoti yoinabora
jatíbi Lífbano niikan moa ichama
iki,
ja chii ketéati karoribira moa
ichama iki.
- ¹⁷ Jatíbi ja maibotiibi jonibo ikára,
Dios bebon jawemabi iki;
jawenara jawekopimabi iki.
- ¹⁸ ¿Dios maton akáki tosa jisá iti iki?
¿Ja Dioski jawe jawéki jisá maton
ati iki?
- ¹⁹ Jawéki jisáakin akai joninra yami
charaaxon akai,
jatianra ja yami pené jan raoti akai
jonin oron rapoai,
jainxon plata cadenanin raoai.
- ²⁰ Jawéki jisáakin akai joninra,
payóyamai jiwi katotai,
jaskáaxonra jawéki jisáakin ati
onan joni katóxon amai,
janra poxónaketian koshiakin
nichinai.
- ²¹ ¿Matonki onannama iká iki?
¿Ja yoikanaiki maton ninkatama
iká iki?
¿Ja peokoonontianbiki mato yoika-
nama iká iki?
¿Ja nato nete joninontianbi ikáki,
maton onannama iká iki?
- ²² Mai mananhon iká jan rakoa nai
xabakanra
Diossen ani yakáti iki,
jainxonbi jonibo oinnara chanpobo
keská iki.
Janra jan otaati chopa ati
keskáakin nai peanna iki,

- carpa xobo keskáakinra peanna iki.
- 23 Janra jonibo kikin ikábo jawemabi imai,
itan nato mainmea joni koshibo moa yamatiai.
- 24 Jiwi maxo ramabi banaa keskábora ikanai, itan
ramashokopari mai meran jawen tapon jokonai keskára ikanai.
Jato mananhon Diossen xoon aketianra,
moa tsorisai, jatianra pei choshi akai
keskáakin niweaba koshin jato boti iki.
- 25 Jakon Diossenra noa yokatai:
“¿Jawe jawéki keská jisá riki, ikiki ea yoi mato iti iki?
¿Tsoaki ebé senenti iki?” ikira iká iki.
- 26 Bewakeexon nai oinkanwe:
¿Jatíbi jain ikáboki tson joniabo iki?
Janra westíorabo ja pené wishtinbo jain itinkobo aká iki,
jaskáaxonra jatíbi jabo janepakea iki.
Jawen atipana koshira kikin ani iki, itan
jawen koshi kopira pené wishtinbo jawebi maxkáyamake.
- 27 Israelbo, Jacobnin chiní bakebó.
¿Jaweakiki mato joiai?
¿Jawekopíki mato neskati yoyo ikai:
“Noa jaskara winotaira Ibon onanyamaresai;
Diossenki noaakin shinanyamai?” ikibo.
- 28 ¿Matonki onannama iká iki?
¿Matonki ninkatama iká iki?
Ja Ibo, jatíbitianbires Dios, jan jatiobi nato nete jonia,
jara jawetianbi paxkinyamai;
jatíbi jawékira jakonhakin ati onanke.
- 29 Janra paxkinnabo koshi meniai,
yosmaabora bebon koshimaboresai.

- 30 Bake ranonbobira paxkinax itan jatsanti atipanke,
ja kikin koshibobira paketi atipanke,
31 ikaxbi ja Iboki koshiaibaonra jatíbitian koshi biboreskin, tee akana atibires iti iki,
tetébo noyai keskára ikanti iki;
ishtoibira paxkinkantima iki,
itan kakáresibira jatsankantima iki.

Israel xabakaamati Diossen yoiá

- 41** ¹Diossenra yoiá iki:
“Ja aniparo kexá itan nasinko maibotiibi ikábo,
ebelonmeax netékanwe.
Maibotiibi ikábo, jan reteanantibo bikanwe itan rakéyamakanwe.
Neri bekanwe, nato jawéki jaskara iti yoi noa yoyo ikanon;
yoyo ixon benxoati kopí tsinkínon akanwe.
- ² ¿Tson imaa pikóxonki ja bari piko-taorikea apo Ciron jatíbiain jatoaresti iká iki?
¿Tsonki ja wetsa maibotiibi ikábo anon ixon jatoamaresti iki,
jatian apobo jawemabi jato imanon ixon,
jawen espadanin itan jawen kanótininra jatíribi rawibo reteti iki,
jaskáaxonki xobi choshi akai keskáakin ja mawatabo wetsankobo janbisatima iki?
- ³ ¿Tson amaaki jato chibani boí, jaton taén mai tii ayamai keskati jakonshamanres ishto bokanti ik?
- ⁴ ¿Natoki tson aká iki?
¿Tsonki, ja peokoonontianbi jaskara jawéki ikábo itan rama inon ixon imaa iki?
Ea riki Ibo, eabicho Dios, itan ja rekennainoa, itan ja senennainoa.
- ⁵ Aniparo nasibaon jabaonra oinkanti iki,
jatianra ikonbiresi rakékanti iki;

- mai pasenenainoax wetsa pasene-
naori
kamanra niwanti iki.
Moara ochóma iki, moara joai ikira
iká iki”.
- ⁶ Ja rabiti akí mapokan teetaibora
akinanankanti iki,
jainxonra jabé iká koshi shinan
bimati iki.
- ⁷ Jawéki jisáai teetaitoninra ja
jan raoti metsá jawéki akí teetai
koshi shinan bimati iki;
martillon teetaitoninra ja yunqui
yami
chakai teetai koshi shinan bimati
iki,
ja min yami charáaxon tekíaara
jakon iki akin ati iki,
ja joni jisáakin akára pakénake
clavonin koshiakin tasawe akinra
ati iki.
- ⁸ Diossenra yoia iki: “Ninkakanwe,
Israel, Jacobnin jonibo,
nokon yonotibo, en jato katotabo,
mato jonibora, ja ebé raenai
Abrahamman
chiní bakebo iki:
- ⁹ Mai pasenenainoara en mato tsekáa
iki,
kikin ochó mato ikenbira ja mai
patsosainoa en mato katota iki,
jaskáaxonra en mato yoia iki:
‘Matora nokon yonotibo iki’, akin.
Enra mato katota iki, jaskáakinra
en mato omisama iki.
- ¹⁰ Rakéyamakanwe, eara mato betan
iki;
eara maton Dios iki. Enra mato koshi
meniai, enra mato akinnai,
en amaara maton rawíbo maton
jatoaresti iki,
nokon mekenman tewana keskára
mato iti iki.
- ¹¹ Jatíbi jan mato omisaibora
rabinax, namanbires
shinanmeekanti iki;
ja mato betan jakonmanani teetai-
bora
- tsoabi texeyamai keyókanti iki.
- ¹² Maton rawíbo benakinbira maton
nokotima iki;
mato betan reteanannaibora, moa
tsoabi
yamaa keskáres ikanti iki.
- ¹³ Eara, maton Ibo Dios iki,
nokon mekemanra en mato
yatanke;
enra mato yoia iki: ‘Rakéyama-
kanwe, enra mato akinnai’ ”, akin.
- ¹⁴ Ibon akonkin yoiara neskara iki:
“Israel, Jacobnin chiní bakebó,
ichamashoko ikaxbi itan yosma-
shoko
ikaxbi, rakéyamakanwe; enra mato
akinnai.
Eara Israelnin Jakon Dios iki,
ea riki ja icha kopiaxon mato jan
biai.
- ¹⁵ Ninkakanwe, bero jan xemeti
keskára en mato imati iki,
bená jakon xetayabora mato en
imati iki;
maton rawíborá maton jatoaresti
iki,
mananbora xemeai keskáakin,
poto banénon kaman maton ati iki,
itan mai matobora bero xaka
keská itiakin maton ati iki.
- ¹⁶ Maton rawíbo, maton jatoaresara,
niwen payanna boai keskati
bokanti iki;
niweaba koshin jato moa boara
janbiskanti iki.
Jatianra ea Iboki, mato raroti iki,
Israelnin Jakon Diossenra mato
rabíti iki.
- ¹⁷ Koríkioma itan wetsa jawekioma
jonibaonra, onpax benakinbi noko-
tima iki.
Nomin akára jaton jana moa tarax-
kanti iki;
ikaxbi ea, Ibonra, jato akinti iki,
ea, Israelnin
Diossenra, jato potatima iki.
- ¹⁸ Jain jawebi xoxoyamai manan
ikainbora,

en paro imati iki, ja mai teshan-
painbora
jainoax jene jokoni shoo ikaibo en
imati iki;
jain jawebi xoxoyamai manan
ikainra chawá
xantóbo en imati iki,
jatian ja mai manxan ikainra
weanbo en imati iki.

¹⁹ Jainxon konxan, acacia, arrayan,
olivo ja jiwibora,
jain jawebi xoxoyamai mananman
en banati iki;
mai manxan ikainbora pino jiwibo
en
xoxomati iki, abeto, cipres jiwibora
jabetan en xoxomati iki,

²⁰ jatíbiainxon oinkanon ixon,
itan netékainxon ea Ibo onankanon
ixonra, nokon
atipanonon nato jawéki en aká
iki,
ea, Israelnin Jakon Diossenra jatíbi
jawéki jonia iki”, ikira iká iki.

²¹ Ja Ibo, Jacobnin chiní bakebaon
aponra, yoia iki:
“Mato dios jisábo, neri bekanwe,
jaki chipóti yoikanwe,
noara ikon iki ixon
maton akábo yoi bekanwe.

²² Rama iti jawékibo ikámatianbi noa
yoi neri bekanwe,
ja moa winotabo onantiakin yoi
bekanwe,
jatianra netékainxon non ninkáti
iki;
itan rama jaskara ikí kaai jawékibo
noa yoikanwe,
ja winoti kaai non oinnon;

²³ japekáoki jawe jawéki winoti kaai
noa yoikanwe,
ikonkon diosbo ixon jishtiakin noa
oinmakanwe.
Maton atipana akanwe, jakon
iamax jakonma,
noa jaki rakéti itan noa jan ratéti.

²⁴ ¡Ikaxbira mato jawemabi iki,
jawebira maton atipanyamake!

Jan mato katotara omistibires iki”,
ikira iká iki.

²⁵ “En imaara bari pikotaiori westíora
joni pikóti iki;
jawen janenra en kenati iki,
jara norteorikeax nokóti iki.
Jato ikinnai joni koshibora chawá
jamatai keskáakin jato ati iki;
mapó akaiton jawen taen mapó
meinnai keskára ati iki.

²⁶ ¿Tsonki aká iki, non onannon ixon
nato
jaskara itibo, ja peokootiainxonbi,
noa yoikin?
¿Ikon riki ixon non onanti kopí,
jaskara ikámatianbi moatianbi jan
noa yoiaki toa iká iki?
Matonra westíoraxonbi yoiamaa iki,
maton yoiaitianra tsonbi westíora-
xonbi joi ninkáyamakana iki.

²⁷ Ninkakanwe, jaskara jawékibo iti
peokootaitianbi jan Jerusalén
yoiara, ea iká iki,
jatian westíora joni jan jato
keshanti
Jerusalénhain, jan raanara ea iká
iki,
jawen jonibo jakiribi moa
basima bekanaitian, yoitira iká iki.

²⁸ En oinnara wetsa diosbo tsoabi
jishtii pikóyamai;
jan jato esetira tsoabi yamake,
en yokatabo jan ea yoitira tsoabi
yamake.

²⁹ Ninkakanwe, ¡Jabora jawemabi iki!
Jawebira atipanyamakanke;
ja rabiti aká jawékiboresiki”, ikira
iká iki.

Ibon yonoti

42 ¹Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe, “Ja en akinnai
nokon yonoti neno iketianra ea
jaon raroai,
jara en katota iki.
Nokon shinanra en já meran ake,
jatíbi jonibora yoiti iki, jakon
akábaonra masá tenetima iki,

- jatíbi maibotiibi ikainra atikeska-
biakin ati iki.
- ² Jára saí itima iki, jara koshin yoyo
itima iki,
callenxon joi yoiira koshinma yoyo
iti iki,
- ³ tawa seketabora keyokin
moshatima iki,
nokatishokores ikenbira mecha
tiritai nokaatima iki,
ja yosmashokobora jato nametima
iki.
Akonshamankinra jato yoiti iki,
jakon akábaonra masá tenetima iki,
akonkinra atikeskabiakin jakon ati
beti iki.
- ⁴ Tantiamaíra shinan namántimaribi
iki,
nato main atikeskabiakin akí kaai
kaman.
Aniparonmea nasinko iká maibo-
tiibi iká jonibora,
jato onanmaitian netékainxon
ninkátinin manatabo ikánti iki”,
ikira iká iki.
- ⁵ Ibo, Diossiki, nai joniaxon jan ani
xabá imaa, mai axonra, jain xoxoai
jawékibó aká iki, ja main jaa joni-
bora
jiwénon ixon join menia iki,
jawen yonoti jonira yoia iki:
- ⁶ “Ea, Ibonra, mia katota iki,
jaskáaxonra en mia metsona iki,
já meranxon jato kishpinmatira en
mia imaa iki;
jaskara itira en mia axea iki,
jonibo betan en jaskara senenhabe-
konti yoia joi
jaskáaxon onanti mia itinra, ea
keenai,
maibotiibi iká jonibaon joé keskara
mia iti iki.
- ⁷ Benchebo min oinmatinra ea kee-
nai,
cárcel meran xepokaataboribi min
jato pikotininra ea keenai.
Jain xepokaakana yamé meran
jabora min pikoti iki.

- ⁸ Ea riki ja Ibo, jara nokon jane iki,
ea rabikantira tsoabi en amatima
iki,
ea atitianbi jatonbi aká ikonma
diosbo
rabikanaitianra en jato amatima
iki.
- ⁹ Ninkakanwe, jaskara iti moabi en
yoiabora moa senenna iki,
ramara jaskara bená jawéki itibo
en yoiai;
jaskarabo peokootamatianbira en
mato onanmai”.

Dios rabii jaki bewaa

- ¹⁰ Bená bewá Ibo bewaxonkanwe;
ja ochó iká mainkoxonbi rabi-
kanwe,
ja aniparon ochó boaibaon rabi-
kanwe,
ja jain iká yoinabaon rabikanwe,
ja aniparo kexá nasi iká maibotiibi
ikain jaa jonibaon rabikanwe.
- ¹¹ Jain jawebi xoxoyamai mananbo
betanbi,
jain iká jemabaon jaa jonibo
rarobakanon,
ja carpa peotanin jakana Cedar
jonibo rarokanwe.
Selá jonibo raroí bewabakanon;
manan maxxábotiibi ikainoax
koshin bewakanwe.
- ¹² Iborá jakon iki ikanwe,
aniparo kexá nasi iká maibotiibi
ikábaon já rabikanwe.
- ¹³ Reteanannai koshi joni ja rabikanai
keskára Ibo kati iki,
reteanannai ikaxa rakéyamai retea-
nantí iki,
koshinra saí iti iki, reteananni
itinra saí iti iki,
jaskáaxonra jawen rawibo jatoaresti
iki.
- ¹⁴ Iborá neskata iki:
“Basira ea neteta iki, jawebi
yoiamaíra ea yamabires iká iki,
sináti ixonbira en tenea iki;
ikaxbi ramara ainbo baken

- chexaa ikai keskati ea sion ikai,
ishi iananra en koshin joinnai.
- ¹⁵ Manan itan mai matóbora en reoti
iki,
itan jain iká niibora jatíbi en
choshimati iki;
parobora jain jawebi xoxoyamai
manan itiakin en imati iki,
jainxonra ianbo en tsosinmati iki.
- ¹⁶ Ja benchebora en boti iki, jaton
onannama bai ikainkobo,
itan tsoabi jan kayosma baibaon.
Yamé ikenbira jato kaai bebon nete
en imati iki,
jainxonra ja wean ikainbo mai
masenenbires en imati iki.
Nato jawékibora jawebi
maxkámayamakin en senenhati iki.
- ¹⁷ Jatonbi ja rabití aká jawékiki
koshiaibora,
jatonbi jawéki jisáakin axon
neskáakin yoiaibo iki:
‘Matora non diosbo ik’.
Jaskáakin akaibora rabinbaini
eibakeax moa ochó bokanti iki”,
ikira iká iki.
- Israel jonibo benche keskabo**
- ¹⁸ Diossenra yoia iki: “Mato Israel
jonibo pabe keskábaon, ninkanwe;
benche keskábaon, kikinakin
oinkanwe.
- ¹⁹ Nokon yonoti keská iorai benche,
iorai pabe en raanara tsoabi yamake,
nokon yonoti, en raana joni, nokon
joi boai,
Ibon yonoti keská, iorai benche itan
iorai pabera tsoabi yamake.
- ²⁰ Icha jawéki ikaibora maton oinna
iki,
ixonbira ja yoií ikai maton onan-
yamaa iki;
matonra ninkata iki, ixonbira
maton jawebi onanyamaa iki.
- ²¹ Ja Ibora, akinmis Dios ikax,
jan axea joi ikonshaman, itan kikin
koshi itin keena iki;

- ²² ikaxbira ja jonibo jaton rawíbaon
jato yometsoakanai,
jainxonra jaton jawéki jatíbi jato
bonankana iki,
jatíbira jain atinko xepokana iki,
jatora iboakana iki, jatianra jan
jato
pikoti tsoabi yamaa iki,
jato yatanxon jonékanara, kopiaxon
jan jato jakiribi biti tsoabi yamaa
iki”, ikira iká iki.
- ²³ ¿Ikaxbi tsoa matonki ja ikonhati
iki?
¿Tsoaki nato rama jaskara itibo
ninkákasai?
- ²⁴ ¿Tsonki Israel, Jacobnin chiní
bakebo,
jatoreskanon ixon jato amaresa iki,
itan jato kopi yokánoxon
yatanxon jato jonékanaitian ama-
resa iki?
¿Jaki ikonma iki, Ibonbi jato
amaaki iama iki?
Jabora jáki ochakana iki, jan
jaskara
ati yoia keská atinra keenyamakana
iki,
jawen esé akáshamaira yoitima-
kana iki.
- ²⁵ Jaskara kopíra jatoki sináxon,
jato masá tenemaa iki,
ishtonbires reteanamaxonra
chii tiritai meran jato imaa iki;
jato jaskábira jan yoia jawebi
onankashamakana iki.

Ibobicho riki noa jan xabaati

- 43** ¹ Israel, Jacobnin chiní bakebó,
ramara jan mato jonia Ibon
mato yoiai:
“Rakéyamakanwe, en pikoara mato
xabakata iki;
maton janenbira en mato kenaa iki,
matora nokona iki.
- ² Mato jenenko winotaira ea mato
betan iti iki,
paro shitaitianra mato jenen rete-
tima iki;

chii tiritai meran winotibira, mato menótima iki,
 chii tirikan akára mato tiritima iki.
³ Eariki maton Ibo, jaskarainoa mato jan xabaati,
 Israelnin Jakon Dios.
 Enra mato bia iki;
 Egipto, Etiopía, Sabá, jabora mato bikin
 mato kopi en jato kopía iki,
⁴ jakonhakin mato noibai kopí,
 matora kikin kopí iki,
 jaskara iketianra en mato noike.
 Mato nokona iti kopí, itan mato janon ixonra,
 jonibo itan maibotiibi iká jemabo en menikaama iki”.
⁵ Rakéyamakanwe, eara mato betan iki.
 Bari pikotaiorikea, itan bari jikiaiorikeara, min jonibo jakiribi jaton main bekin en jato tsinkiti iki.
⁶ Nortera en yoiti iki: Jainribi jato bewé, akin.
 Surbiribira en yoiti iki: “Jatoya banéyamawe.
 Nokon bake benbobo, itan nokon bake ainbobo ochokeabi ea jato bexonwe,
⁷ jatíbi ja nokon janeyabo,
 en jato joniabo, jaskara jisá iti en jato akábo,
 jabaon ea rabiti en jato akábo, ea bexonwe”, akin.
⁸ “Enra nokon jonibo jato bemati iki,
 beroya ikaxbi benchebora ikanai, pabíki kiniabo ikaxbira pabebo ikanai.
⁹ Jatíbi jemameabora tsinkífkanti iki,
 jatíbi maibotiibi ikábo jainbicho tsamakanwe.
 ¿Tsoa jato xaran ikátoniniki nato rama jaskara itibo moamabi yoia iki,
 iamax moa jaskara winotabo yoia iki?

Jaskara iká oinnabo neri bebákanon
 maton ikon yoinon, noara benotama iki ixon maton oinmanon,
 ikon riki ixon maton yoiai non ninkánon”.
¹⁰ Ibonra ikon yoiai:
 “Matoriki ea oinxon onannabo, itan nokon yonotibo,
 enra mato kotota iki, ea onannax mato eki koshinon ixon, itan tsoarin ea ixon maton onanti kopí.
 Japari iká diossa yamaa iki,
 itan epekao itiribira yamake.
¹¹ Eabicho riki ja Ibo;
 enbichoresa jato kishpinmati atipanke”, iki ixon.
¹² Ibonra yoia iki:
 “Mato jaskáati yoia ixonra en mato xabakaama iki;
 tsonbi onannama diossenra mato akáma iki,
 jaskara ikaxa mato iki jan ea oinxon onannabo.
¹³ Jatíbitianra ea Dios iki.
 Tsonbira nokon atipana koshi ea potamati atipanyamake.
 Ja en akaira tsonbi ras ati atipanyamake”, ikira iká iki.
¹⁴ Ja Ibo, Israelnin Jakon Dios, jan mato xabain pikoara neskatai:
 “Jan mato akinhanan xabaatira, Asiria apo, jawen sontároboya, Babiloniain en jato raanti iki,
 jatíbi jawen chiké xepotibora en jato kepenmati iki,
 jatianra babiloniobo jan raroai, moa jan chexakatires banéti iki.
¹⁵ Ea Ibonra, Israel jonia iki,
 eara maton Jakon Dios itan maton apo iki”, ikira ikai.
¹⁶ Ibon aniparo napo jene chopeara westíora bai iká iki,
 jene ani bechon napobira westíora bai aká iki;
¹⁷ jatíbi koshi sontarobora jan jato bomaa iki,
 jaton carroboyabi jaton kabayobo

- ras akin jato keyonoxonra aká iki.
 Jainoax jawetianbi jotimaakinra
 jato jene keyomaa iki,
 jainoaxa moa weniamakana iki;
 mecha tirí nokai keskatira keyo-
 kana iki.
- ¹⁸ Ramara Ibon jawen jonibo yoiai:
 “Bakish iibatabo moa shinanya-
 makanwe,
 moa winota jawékibo
 jakiribi shinanyamakanwe.
- ¹⁹ Enra bená jawéki ati iki,
 jaskara ikenra jishtii pikotai ramabi
 maton oinnai.
 Jain joni jayamainkora en baiai,
 jawebi xoxoyamai mainkora en
 parobo imai.
- ²⁰ Nii yoinabaon, chacalbo itan peia
 yoina
 avestruzbaonra, ea rabikanti iki,
 jaskara iken jain jawebi xoxoyamai
 mainko onpax en jokonmaketian,
 jawebi xoxoyamai mainko parobo
 en imaketian,
 nokon katota jonibaon xeamati
 kopfra en ati iki,
- ²¹ ja en aká jonibaonra ea rabikanti
 iki.
- ²² Ikaxbi mato Israel, Jacobnin chiní
 bakebo,
 en akinnon ixonra maton ea
 yokáyamaa iki,
 jaskáyamaira maton eon paxkin-
 kana iki.
- ²³ Ea axonkinra carnerobo jatiobi
 keyokin maton menoyamaa iki,
 ea rabikin yoina menotira maton
 ayama iki.
 Ea jawéki meninon ixon
 yokákinra en mato
 paxkinhayamaa iki,
 incienso ininti ea menoxonon ixon
 yokákinribira en mato teaama iki.
- ²⁴ Ja ea meniti benoxonra inin
 tawa marotima mato iká iki,
 ea menikin retea yoina
 xenibaonbira maton ea raroma-
 yamaa iki.

Jaskáyamakinra maton ochan
 maton ea paxkinmaa iki; itan
 maton jakonmabaonra ea tsokás-
 maa iki.

- ²⁵ Ikaxbi ea, maton Dios ikaxa
 eséki ramiti mato ochaabaon ea
 moa shinanbenotai,
 jaskáxonra maton ochabo en moa
 shinanyamai.
- ²⁶ Jan mato eki jakonma imai jake-
 tianra,
 joi benxoaibo betan non benxoati
 iki.
 Onantiakin yoikanwe,
 maton jakonma akáma non oinnon.
- ²⁷ Maton japarí reken papa iníra
 ochaa iki,
 jan maton axeaibora eki yoitima-
 kana iki,
- ²⁸ jan mato ikinnai joni koshibaonra,
 nokon ani xobo mekeyamaa iki;
 jaskara ikenra Israel,
 Jacobnin chiní bakebo, en jenea iki,
 abákanon jatíribibo jato keyoxon,
 jato jakonmaakin yoikin ixon”,
 ikira iká iki.

Diosbicho riki akonkin senenhai

- 44** ¹ Ibonra yoia iki:
 “Israel, Jacobnin chiní bakebo,
 rama ea ninkakanwe,
 nokon yonotibo, itan nokon kato-
 tabo ixon.
- ² Ea riki Ibo, jan mato jonia,
 mato pikotamatianbira jaskara
 jisá iti en mato aká iki,
 enra mato akinnai.
 Rakéyamakanwe, Jesurún, Jacob-
 nin chiní bakebó,
 mato riki nokon yonotibo, en kato-
 tabo,
- ³ enra jain jawebi xoxoyamai main-
 kon jene bemati iki,
 mai manxan ikainra weanbo en
 imati iki.
 Maton chiní bakebora bená jati en
 meniti iki,
 enra jato jakon shinanxonti iki.

⁴ Jatianra xobi jakonhakin onpax tachita ikai
keskati kaikanti iki,
paro kexa iká álamo jiwibo
ikai keskatira kaikanti iki.

⁵ Westíora jonira iti iki: ‘Ea riki Ibona’, iki,
wetsara iti iki, ea riki ja Jacobnin chiní bake, iki,
jatian wetsanra, jawen mekeain jane ati iki:
‘Ea riki Ibona’, iki iká.

Jatian jawen janebi tekiera iti iki Israel”, iki iká.

⁶ Ibo, apo, itan jan Israel kopiaxon jakiribi bia,
jatíbi atipana koshia Ibonra, yoia iki: “Ea riki ja rekenainoa itan ja senentiainoa;
eibakeaxa wetsa dios yamake.

⁷ ¿Jakia tsoa ebé senen?
Yoyo ixon onantiakin ea yoibanon.
¿Tsonki peokootiainxonbi rama iti jawéki yoia iki?

⁸ Ikaxbi, ¿Koshiakin shinankanwe, rakéyamakanwe!
Nato jawékibo en mato yoiara moa basi iki,
jatian matora en aká oinxon ikon riki ixon ea jan yoixonaibo iki.
¿Ea Dios ikenbiki wetsa dios jaríba? Onsa íketian jain jonétira wetsa yamake;
westíorabira en onanyamake”, akindra aká iki.

Ja rabiti jawékiabo itima

⁹ Jatíbi ja rabiti jawéki akai jonibora jawemabi iki, itan ja rabiti akana jawékibora, jaon ratékanabi jawemabi iki. Jan rabiaibora benche, itan onanmabo ikanai, jaskara kopíra jato osanreskanti iki.

¹⁰ Jaweratonki yami charaaxon ja rabiti jawéki jisá diossai janra yankabires nete yoyotai.

¹¹ Jatíbi ja jawéki jisáakin axon rabiaibora rabinkanti iki. Jan rabiti jawéki

akaibora jonires iki. Jatíbi jabo Diossen jaton akábo yoixonti íketianra namanbires shinanmeekeankanke, itan kikinni rakékeankanke.

¹² Ja yamin teetai joninra akai: jawen cinsel bixon, chiikan yami xanaaxon, martillonin matasbokin jawéki jisáakin akin. Jawen ponyan koshinra teetai. Ikaxbi piamaaxa, ja yamin teetai joni jawen koshi keyotai, jainoax onpax xeayamaaxa, paxkinnai.

¹³ Ja joni jisáakin jawéki ati onan joninra: jawen reglanin topo tsekai, jaskáaxonra jaskara ati lápiz betan compásen dibujanai jaskáa pekáora makan xatei teetai; westíora jawéki jisára akai, jonin metsá mawakinra akai, ja axonra jaton dios rabiti xobonko nichinai.

¹⁴ Jonin konxán banaara aniai, cipres jiwibo, robles jiwibora nii merannoabi oin rastonmai kaman koirannai, jatianra ja xatetibo jati iki.

¹⁵ Japekáora jonibaon jan chii ketéakanai; jan yoonoxonra pakexbo bokanai; jatíribi pakéxbora jan yoa anoxon bokanai; jainxon wetsa pakéxbora joni jisá diosanoxon bokanai, ja akáxa ja rabii ja bebon beókanai.

¹⁶ Ja jiwi pixtera chiiain axon tiríma-kanai, jan rakanhanan nami xoixon piaxa potókanai. Jainoaxibira jan yootax xanakanai, jaskatira ikanai: “¿Ja chii tiritai patax ikára jakonshaman iki; eara moa xanai!” iki.

¹⁷ Jatian ja jiwi texeara westíora dios jisáakin akáx, ja rabii já bebon beotai, jainoaxa ja yokati neskatai: “¿Miara nokon dios iki, ea kishpinmawe!” iki.

¹⁸ Ja jonibaonra onanyamake, ninkáyamarakanai; beroya ikaxbi benchebo ixonra ointi atipanyamakanke, jaton shinanbora kikinbires xepó iki, jaskákinra onanti atipanyamakanke.

¹⁹ Shinanyamarakanai, jaskáaxon jawéki atira onanyamakanke, itan jaskáaxon ninkátira jaton onan shinan yamake, jainoax neskati yoyo itira

maxkákanke: “Jiwi pixtera en ketea tiritá iki, janra en yoá aka iki, namira en xoia iki, itan en pia iki, ja jiwi pakex texeara en jakonmabires kerás jawéki aká iki, ¡Jaskáaxon en ja rabiaira westíora jiwi pakex iká iki!” iki iti.

²⁰ Ikonshaman riki, jara chiimapo piti keska iki. Jara janso shinan paranmati jawéki iki. Ja jonibora kishpintima iki. Jatón mekenman ikára janso iki ixon onanti senenmara ikanai.

**Jatón jakonma akábo Ibon
Israelbo shinanxonyamaa**

²¹ Diossenra yoia iki: “Israel, Jacobnin chiní bakebó, shinankanwe matora nokon yonoti jonibo iki; mato riki nokon yonotibo, enra mato jonia iki. Israel jonibó eon shinanbenoyamakanwe.

²² Matón jakonma akábo, itan matón ocha akáborá en keyoa iki, nai koin keyotai keskáakin. Jakiribi ea rabii beribakanwe, enra mato xabaa iki”, akinra jato aká iki.

²³ ¡Ibon aká kopí raroi bewawe, naikál! ¡Mai kini kikin neminbo raroi safí ikanwe! ¡Mananbo itan niibo jatíbi jiwi-boyabi kikinbiresi raroi safí ikanwe, Ibonra jawen ani koshi jishtia iki, ja Israel jonibo jato xabaakin!

²⁴ Neskarara Ibon yoiai, jan mia icha kopiaxon biatonin, mia pikotamatianbi jan mia joniatonin: “Ea riki, Ibo, jan jatíbi jawéki jonia, enra nai betan mai jaskarabiribi itiakin, tson akinamabi en aká iki.

²⁵ Jansokin ikamatianbi profetabaon yoia joibora en senenmayamai;

en imaara shinanmares onannaibo moa shinanhoma ikanai.

Onanbaon yoia, wetsan yoia wetsaresibi itibora en imai, itan jatón jan jawéki onanti shinanbora en iresabires imai.

²⁶ Ikaxbi nokon yonotibaon yoia joibora en senenmai, ja en jato raanabaon ja ati shinannabora jakon pikóti iki.

Enra onantiakin yoiai Jerusalénhainra jakiribi jonibo jati iki, jainxonra Judá jemabo jakiribi akanti iki.

En amaara rawíbaon ras akabo jakiribi matón jemaati iki.

²⁷ En iti yoiara aniparo tsosinti iki, itan jawen parobo taraxti iki.

²⁸ Enra Ciro yoia iki: ‘Míara nokon jonibaon pastor keska iti iki, jatíbi ea keenaira min ati iki’; jatian ja Jerusalén jonibora en yoiai: ‘Jakiribira matón jemaati iki’ jatian ja Dios rabiti xobora en yoiai: ‘jaki min witabo tewanmeetira akanti iki’”, akin.

Ibon ja ati tee Ciro menia

45 ¹ Ibonra jashaman apo iti Ciro imaa iki, jaskáaxonra metsona iki, maibotiibi ikanabo jatoarestaanán jato ikinti kopí, itan ja apobo, reteanankin jawékibo jato bichinon ixon.

Ibon amaara, Ciro jikiresti kopí tsonbi xepotimaakin jema xepotibo kepenkanti iki.

Jatian ja Cirora neskaakin yoiai:

- ² “Eara mii bebon kati iki, manan keyabora en reoti iki, bronze xepótibora en ras ati iki, ja yami chikebora en beshéati iki.
- ³ Enra kopí jawéki jonékanabo mia meniti iki, jain benxohakana tsonbi onannama icha kopí jawékibora en mia meniti iki, eara Ibo iki ixon min onanti kopí, ja Israelnin Dios, min janen jan mia kenaa.
- ⁴ Jaki shirokantima kopíra nokon yonoti Jacob, Israel jonibo, en katota iki, min janenra mia en kenaa iki, jaskákinra min ea onannamatianbi, ja min jakon jane en mia menia iki.
- ⁵ Wetsara yamake, eabicho riki Ibo; ea Dios iketianra wetsa yamake, min ea onannamatianbira, jaskatax reteananti en mia onanmaa iki,
- ⁶ bari pikotaioxon, itan bari jikiaioxonra jatíxonbi onankanti iki, ea moa jaketianra ea keska wetsa yamake.
Ea riki Ibo, wetsara yamake.
- ⁷ Joé itan yaméra en jonia iki, enra jan jakonti akai itan jan jakonmatiribira en akai.
Ea, Ibonra, jatíbi nato jawékibo aká iki”.

Diossen ani atipana koshi

- ⁸ “Naikanmeara nokon ponté ati shinan en raanti iki, naikanmea nibí, itan nai koin oi mannai keskáakin; jatian jara main jakonhaxon biti iki, jaskáara xoxoai keskati nato main kishpinti jati iki, ja pataxa ja atikeskabiakin ati joa toeta keská iti iki”.
- ⁹ Westíora mapó kentira, wetsa kenti keskáribi ikáx, jan aká ibo betan join iti atipanyamake.

- Ja akí teetaira mapokan yoitima iki:
“¿Jaweki min akai?” akin
ja aká kentikanra jan aká yoitima iki:
“Minra teeti onanyamake”, akin.
- ¹⁰ Jaskaribiakinra nato netenxon jabaon jonia iketian, baken jawen anibo notsinti atipanyamake.
- ¹¹ Ja Ibo, Israelnin kikin jakon Dios-senra, jan jaskáakin aká ixon, yoiai:
“¿Jaskara ikenki, nokon bakebo en jaskara akábo yoinon ixon maton ea yokáti iki, iamaxon jaskáakin nokon jawéki atibo maton ea onanmati iki?”
- ¹² Enra mai, itan jain jaa jonibo aká iki, nokon mekenman nai xaba axonra, jain iti en yoia jatíbi wishtinbo jishti pikota iki.
- ¹³ Enra Ciro imaa iki jatoaresai itia-kin, jatíbi jan akaibora en atibiresaxonti iki;
janra nokon jema jakiribi ati iki, itan ja nokonabo wetsanko boxon ináakanabora jato pikoti iki, jawekopíbira jato yokákin teatima iki”.
Jatíbi atipana Ibonra jaskati yoyo ike.
- ¹⁴ Ibonra Israel neskáakin yoiai:
“Ja wain teetai Egiptonkoniabo, ja jawekinin maroai Etiopainoabo, itan Sabá jonibo, ja ani keyá jonibora ikasimabi mato yoiti ixonkanti iki, jaskataxa maton yonoti ikanti iki; cadenanin nexeyabora mato pekáo bokanti iki, mato bebonra chirankookanti iki, jaskaxonra maton axonnon ixon mato yokákanti iki:
‘Ikonshaman riki Diossa mato betan iki,

- ja bebon ikára yamake, wetsa diossa yamake' ”.
- 15 Ikaxbi miara jishtima Dios iki, jan Israel kishpinmai Dios.
- 16 Jan ja rabiti jawéki akaibora jatikaxbi rabinkanti iki, namanbiresa shinanmeekanti iki, itan osanreskanai iti iki.
- 17 Ikaxbi Ibonra Israel kishpinma iki, ja kishpinmaara jatfíbitian iti iki, jaskara ikaxa jawetianbi rabintima iki, jawetianbira naman shinanmeetima iki.
- 18 Jan nai jonia, ja Dios itan Ibo, jan mai aká, itan jaskara jisá iti aká, jain jawen itinkobiribi iti aká, jawebioma itima, jonia ikax jain jonibo jati akátoninra, yoiái: “Eara Ibo iki, itan wetsara yamake.
- 19 Eara joné yoyo iamai, ja mai yamé ikainoaxa ea yoyo iamai. Enra Jacobnin chiní bakebo neskáakin yoiamai: ‘Jawebi yamainko ea benayama-kanwe’. Ea, Ibo yoyo ikara ikon iki, en yoiara jaskara itikeskabi en yoiá iki”, akin.

**Ja rabikanai jawékibo
betan Ibo tanaanana**

- 20 “Ja jemabotiibi ikainoa jatíbi ja mawáinnoax texeabo, tsinkitax neri bekanwe. Matora onanmabiresbo ikax jiwi akana ja rabitibo iaya mato boanhatanai, jainxonra mato jan kishpinmati atipanyamaa dios maton oranai.
- 21 Yoyo ikanwe, itan jaskara riki ixon tanakanwe, jaskátinin keenax wetsabo betan yokakanankanwe: ¿Tsonki neskara jawékibo iti, ikámatianbi peokootianhinxonbi yoiá iki?

- ¿Tsonki jaskara iti moatianbi yoiá iki?
- ¿Jaskara ikaxki, ea Iboma iká iki jatíbi nato ikábo?
- Ea Dios iketianra wetsa yamake. Ea jatoaresai iketian itan kishpinmamis Dios iketianra wetsa yamake.
- 22 Ja mai pasenenainoa jonibo, eki bekanwe, enra mato kishpinmati iki, eara Dios iki, jaskara ikenra wetsa yamake.
- 23 Enbira yoiá iki, enra ati iki ixon, enra jatoaresti iki ixonra en yoiá iki, jaskara ikaxa en ati yoiá senenti jake: jatikaxbira ebebon chirankookanti iki, Min yoiara jatikaxbi noa yoiti ikanti iki, akinra mia akanti iki,
- 24 jatianra neskákanti iki: ‘Ibo bichoresiki jan jatoaresti itan jara koshi iki’. Jatíbi jan ea omisaibora osánkantires ikanti iki.
- 25 Irake ea, ea kopiresa, jatíbi Israel jonibaon jatoaresti iki, jatianra eon rabíkanti iki”.

46 ¹Ja dios Belra tanxake, jainoax ja dios Nebora moa poxóke.

- Ja rabiti akana jawékibora yoinabaon perakanxon bokanai, paxkina yoinabaon botira iwe iki.
- 2 Ja diosbora moa tanxáke itan moara poxóke, jatonbinixa xabakaati atipanyamae, jaskara ikenra wetsa mainkobo bokanai.
- 3 “Jacobnin chiní bakebo, Israel jonibo ja mato texeabaon ea ninkakanwe: mato pikotamatianbira en mato koirana iki; ikoxonra en mato boá iki,

- ⁴ mato yosiai kamánbira mato betan
ea jaskábires iti iki;
boxyonai kamánbira en mato
koiranti iki;
Enra mato jonia iki, itan jaskákinra
en mato bokín jeneyamai;
en tewanara mato koshi iti iki, itan
enra mato xabaati iki.
- ⁵ ¿Tsobéki maton ea ja keskáribi riki
ixon imati iki?
¿Tsoarin maton shinanna ea ja
keskáribi iti?
- ⁶ Jonibora jake icha oro itan icha
plata balaninan toponxon meni-
misbo;
beoxon ja rabiti jato dios axontira
jaskara ati onan menikanai,
- ⁷ Jara iaxon bokanai;
jain jabiribi iti akanainkora akanai,
jatianra jainbiribi ikai, jainoaxa
jawetianbi koshiamai.
Akinnon ixon yokákin koshín saí
akanabira jato axonyamai,
masá tenekanaitian jato akintira
atipanyamake.
- ⁸ Nato shinankanwe, ocharesbó,
iresbireshamakanwe, akonkin
shinankanwe;
- ⁹ moatian jaskara winotabo shinan-
kanwe.
Ea riki Dios wetsara yamake;
eara Dios iki, tsoabira ebé senen
yamake.
- ¹⁰ Senentianbi jaskara ikí kaira
peokootiainxonbi en yoikin peoi;
basibires iti ikenbira ikámatianbi
rama jaskara iki kaai en yoiái.
Enra yoike: En jaskara ati shinan-
nabora iti iki;
ja ati en yoiabora jatíbi en ati iki.
- ¹¹ Bari pikotaiorikea westíora joni en
kenaara,
pimis tetébo joai keskati ocho-
keaxbi joti iki,
janra en ati shinannabo senenhati
iki.
Jaskatira ea yoyo ike, jaskarara en
ati iki,

ja en ati shinannabora,
en senenhati iki.

- ¹² Ea ninkakanwe, ja ati yoiabi
ayosma jonibó,
maton shinan riki mato xabakaati
kikin ochóbires:
- ¹³ Jato xabakaamatira ochómatani
itiakin en akai;
en jato kishpinmatira moa basiamai,
moara ochóma iki.
Enra Jerusalén jonibo kishpinmati
iki,
Israel jonibo meranoaxa ea jakon
ninkakaati iki”.

**Ibon yonoti, maibotiibi
iká jonibaon joé keska**

- 49** ¹ Ea ninkakanwe, aniparo kexá
ikábaon,
ochokea maibotiibi ikábaon en
yoiái netékainxon ninkakanwe:
Ibonra pikotamatianbi ea kenaa iki;
nokon titan poko meranbipari
ikenbira ja nokon jane iti yoiái iki.
- ² Kesho espada keská koshira nokon
joi imaa iki,
jawen mekenman panaxonra ea
jonea iki,
pia kesho keskára ea imaa iki,
jain benxoati jawen xaká meran
axon
pia ati keskáakinra ea koirana iki.
- ³ Neskáakinra ea yoiái iki:
Israel miara nokon yonoti iki,
miibakeara ea koshi onankanti iki,
akin.
- ⁴ Jatianra en shinanna iki:
“Yankabiresa teebo en ake,
jawe akinmabira nokon koshi en
keyoa iki,
jakopi ati yamakenbira en aká iki”,
ixon.
Ikon riki en akaira Ibon mekenman
iki,
ja en biti jawékira nokon Diossen
koshinko iki.
- ⁵ Nokon Ibo Diossenra jakonhakin ea
oinna iki,

janra ea koshi menia iki.
 Ibonra nokon titan poko meranoabi
 ea jonía iki,
 jawen yonoti iti, jaskaaxon
 ja Israel, Jacobnin jonibo, jakiribi
 já betanbi jato imanoxon,
⁶ janra neskara yoia iki:
 “Nokon yonoti mia itira, Israel
 jonibo jakiribi jato tsinkiti kopíbi-
 choma iki, jainoax ja
 Israel jonibo mawáinnoax texeabo,
 jakiribi jato beti kopíresma iki;
 maibotiibi iká jonibaon joé keskara
 en mia imati iki,
 nato main kikin ochó nonbi, jas-
 katax kishpinmati joi min bonon
 ixon”, akinra aká iki.
⁷ Ja kopíaxon jato pikoai Ibo,
 Israelnin Jakon Diossenra yoia iki,
 ja akonbireskin noibatiakana
 jonibo,
 ja wetsa mainmea jonibaon omi-
 saibo,
 koshi ixon akonbireskin inaaxon
 jato yanka yonokanaibo;
 “Jawetianki apobaon itan kikin
 joni koshibaon mato oinkanai,
 jatianra
 wenitax mato bebon beokanti iki,
 ea Israelbaon Ibo, Jakon Diossenra
 mia katota iki,
 jaskákinra ja ati yoiabo ixon en
 senenhati iki”, akinra aká iki.

Jakiribi Jerusalén jemaati yoia

⁸ Ibonra yoia iki:
 “Nokon noibamisti shinan en mato
 oinmati nete nokóketianra,
 en mia ninkáxona iki;
 mato kishpinti nete nokóketianra,
 en mato akinna iki.
 Enra mia koirana iki,
 mii meranxon ja senenhabeonti
 joi jonibo betan anoxon.
 Jaskáaxon jakiribi min jato jema-
 kinon ixon,
 ja ramiayonkana mai iboakin
 maton biti kopí,

⁹ ja xepokanabo maton yoiti kopí:
 ‘Motara moa xabakaake’ akin,
 jainxon ja yamé meran ikábo:
 ‘Neteori pikókanwe’, akin maton
 yoiti kopí.
 Jatíbi bai pataxa maton pasto
 nokoti iki,
 jaorano inonbira tsoa jonibi jain
 jaama manan ikainbo,
 ja wakan jawékiatibo maton nokoti
 iki.
¹⁰ Matora pikástima iki, nin nomiti-
 maribi iki,
 bari betan xananra mato tsokas
 atima iki,
 mato noia ixon, en mato ioai kopí,
 ja jene jokonainkobora en mato
 boti iki.
¹¹ Mananbo xaranbira en westiora bai
 kepenti iki,
 bai xankenbora en bochoati iki”,
 akinra aká iki.
¹² ¡Oinkanwe! Kikin ochokeaxbora
 bekanai:
 Jatíribibora norteokeyax joti iki,
 wetsabora bari jikiaiiokeyax joti iki,
 wetsabora Asuán mainmeax joti iki.
¹³ ¡Nai, benei saf iwe!
 ¡Mai, kikinni rarowe!
 ¡Mananbo, jakon shinanni saf
 ikanwe!
 Ibonra jawen jonibo
 jaton onis shinan tantimake,
 masá tenekanaitianra jato noibake.
¹⁴ “Jerusalén jonibora neskata iki:
 ‘Ibonra moa noa jeneke iki,
 non Ibo Diossa non shinanbenoke
 iki’.
¹⁵ Ikaxbi ¿Ikiai iki tita jawen baken
 shinanbenoti iamax akiai moa
 noikin jenekin?
 Ja tita shinanbenokenbira,
 ea shinanbenotima iki.
¹⁶ Matora nokon mekenhain
 toxkótimaakin wishaa keskábo iki,
 min chikébora jatíbitian en oinke.
¹⁷ Jakiribi jan mia jemaibora ishto-
 bires bokanai,

- ja mia jabaon ras akanabo bebon-
bires ishtora bokanai;
jabaon mia keyokin ras akabora
moa bokanke.
- ¹⁸ Bewakeexon mia katemakin oinwe,
ointa jatíbira tsinkíkanai,
jaskataxa Jerusalénhain bekanai.
Ea Ibonra, jiria ixon akonkin en
yoiai jatíbi
jatora pené kikin kopí jawékibo
keská iti iki,
ja benoai ainbaon jan raoti keskára
mato iti iki.
- ¹⁹ Min maira keyokin jakonmakana
jawebiomabo iká iki,
ras akanara iká iki, maibichora iká
iki;
ikaxbi ramara min jonibo jain iti,
ichaira ikax min mai maxkoshoko
keská iti iki.
Jabaon mia ras akananibora moa
ochó ikanai.
- ²⁰ Moa manota min shinanai
bakebaonra pabíkiainxonbi mia
yoiti iki:
'Nato mai nona itira maxko iki,
jain jati noa axonwe'.
- ²¹ Jatianra min shinan meran mia iti
iki:
'¿Tson nato bakebo ea meniarin?
Eara bakeoma iká iki,
bakeatira en atipanyamaa iki;
wetsanko bokanara, ea ochó iká
iki,
¿Tsonki jato ania iki?
Eabicho potakanara iká iki,
¿Jaweranoaxki bekana?' " iki.
- ²² Iborá neskata iki:
"Ninkakanwe, maibotiibi iká joni-
bora jaskara ati en jato yoiai;
jatian bekanti onantiakin en jato
yoiaara,
min bake benbobo betan,
min bake ainbobo ikóxon, itan
iaxon bekanti iki.
- ²³ Apobora maton onanpapabo iti iki,
apon bake ainbobora maton bakebo
koirannai iti iki.

- Main bekepinon kamanra mii
bebon beokanti iki,
jainxonra min taenkonía maipoto
taxokanti iki.
- Jatianra ikon riki ea Ibo ixon min
onanti iki,
jainoax eki koshiaibaonra ja bitin
keenai bikanti iki", ikira iká iki.
- ²⁴ ¿Reteanankin jatoaresxon koshi
jonin bia jawékiki non ishtonbires
bibainti atipanti iki?
¿Iamax westíora xepokaata joni
akonbireskin jato
yonoai koshiibakeax jabati atipanti
iki?
- ²⁵ Ibonra yoia iki:
"Ja koshi jonin jawen rawíbo
jato bichinabora bichinribikanti
atipanke,
jainoax joni koshi akonbireskin
yonomisinin biabora bichinkanti
atipanke.
Mibé join ikaibora ebetan iti iki;
enbira min bakebo xabaati iki.
- ²⁶ Jan mia masá tenemaibora teaxon
jaton namibi en jato pimatí iki,
jainxonra pae amai keskáakin
jaton jimínbi en jato paenmatí iki.
Jaskáxonra jatíbi jonibaon onanti
iki".
Ea riki, Ibo, mia jan xabaai,
ea riki, Jacobnin chiní bakebaon
Kikin Koshi:
enra mato kopi kopiaxon jakiribi
mato bia iki.
- 50** ¹ Iborá neskata iki:
"Jonin jawen awin akai keskáa-
kin, maton tita Israel, en moa
potaa shinanyamakanwe,
iamax maton jato ribina iketian,
mato yanka yonokanon ikax
maton ea maroa shinanyamakanwe!
Ja maton maroara maton ochaa
kopi iká iki;
mato kikin yoitima iketianra maton
tita Israel moa en potaa iká iki.
- ² ¿Jawekeskakinki, joxon en tsoabi
nokoyamaa iki?

¿Jawekeskakinki, en kenea tsonbi
 ea jen ayamabiresa iki?
 ¿Maton jisáki kopiaxon en mato
 biríbatí atipanyamaa iká iki?
 ¿En mato xabaati jisámaki iká iki?
 Westíoraakinres en yoiatonra
 aniparo tso sinti iki,
 itan parobora jain jawebi xoxo-
 yamai maibichores banéti iki,
 yapabora nomin reteti iki,
 jatianra onpax yamakétian
 mawatax payókanti iki.
³ Naira en yamé mapomaa,
 onfskin wiso chopá sawekana keská
 iti iki”, ikira iká iki.

**Ibon yonoti masá teneai meranbi
 jaki koshii jeneyamaa**

⁴ Ibon yonotininra yoia iki:
 “Paxkinnabo en jakon shinanma-
 non ixon,
 jakon joibaon axon en jato koshi
 bimanon ixon.
 Yamékiritiibira netékainxon jakon-
 shamaanxon ninkatai ea imaa iki.
⁵ Ibonra jaskáaxon ati onan shinan
 ea menia iki,
 eara keenyamai iamaira
 ea yoiti iká iki.
⁶ Pekáki maton ea rishkiaitianra en
 mato amaresti iki,
 itan nokon kení mexaitianra en
 mato amaresti iki.
 Mato eki shiroaitian, itan maton
 ea toshbá
 akaitianra ea oke bechitima iki.
⁷ Jan ea akinnaira Ibo iki:
 jaskákinra eki shirokanaibi ea
 chexayamai;
 jaskatira shanka keska ea jainbi iki,
 eara rabintima iki ixonra en
 onanke.
⁸ Ja eonparana ikaira epatax iki:
 ¿Ja eki jakonmaiki tsoa iki?
 ¡Joi benxoati onan shinanya joniiba
 kanón kawel!
 ¿Tsonki en jakonma aká yoikasai
 ea akí jobanon?

⁹ Jan ea akinnaira Ibo iki;
 ¿Tsonki ea jakonmanin yointi iki?
 jatfibi nokon rawíborá,
 mansaman chopá piá ikai keskatí
 keyóti iki”, ikira iká iki.

Jerusalén xabakaati yoia

52 ¹ Jishtenwe, Jerusalén jonibó,
 jishtenwe, koshi shinan biwé;
 Jerusalén, jakon jema,
 kikin chopá sawewe,
 ja ikon Dios ikonhayamaibora,
 shinan kerás jonibo iki,
 ja jemanra moa jikiwetsakantima
 iki.
² Weníwe, Jerusalén jonibó,
 jan mato yakata mai poto peren
 awe,
 joni koshibo ikai yakátinin yaká-
 kanwe,
 Jerusalén jonibó, xepokana bake-
 ranonbó,
 mato teomakana jiwi moa pota-
 kanwe, moa mato xabakata
 onanti inon.
³ Ibonra yoia iki:
 “Yanka yonoti mato bokanaitianra,
 mato kopí jawe koríkibi en biama
 iki;
 jaskara ikenra jakiribi mato bikin
 westíora koríkibi en menitima
 iki.
⁴ Moaitianra nokon jonibo Egiptonko
 kaa iki,
 wetsankonia joni ikaxbira jain
 jakana iki;
 japekáora jawe akáma ikenbi,
 Asiriabaon jato masá tenemaa iki.
⁵ Jatian ramakan, ¿Ja en oinnaiki
 jawe iki?
 Nokon jonibora yankabires Babilo-
 niain bokana iki.
 Jato yosmaax, rabiti saí ikanai-
 tianra ea sinati jenéyamai.
⁶ Ikaxbi netera nokóti jake,
 jan noa yoyo akara non Ibo iki ixon,
 ja nokon jonibaon akonkin onan-
 kanti nete”, akinra aká iki.

- ⁷ ¡Kikin metsá riki mai mató max-
katen,
ja jakon joi bei joai joni,
ja jakonshamanres jati joi yoiai,
jan xabakaati joi yoiai joni non
nokotai oinna,
jatianra Jerusalén yoii neskatai:
“Min Diossa apo iki!”
- ⁸ ¡Ninkáwe! Jonibaon paranan ikin
jato koiranti min imaa sontáro-
bora koshin saí ikai,
moa kananax raroira jatianbi saí
ikanai,
Jerusalénhain Ibo jakiribi joai jaton
beronbi oinnaxa ikanai.
- ⁹ ¡Kananax raroi saí ikanwe, ja texea
Jerusalén jonibo,
Ibonra jawen jonibo jato noibake,
Jerusalén jonibora jato xabánapo
pikoke!
- ¹⁰ Jatíbi maibotiibi iká jonibora Ibon
jawen koshi jato oinmaa iki.
Non Diossen noa xabaara nato
mainmeabaon, jatíxonbi onan-
kanti iki.
- ¹¹ ¡Pikókanwe, Babiloniainoax moa
pikókanwe,
jawe kerás jawékibi meeyama-
kanwe,
Babiloniainoax moa pikókanwe!
¡Ja Ibon jawéki boaiibo kerásyama-
kanwe!
- ¹² Ikaxbira ishtonbires mato katima
iki,
ja pikotira mato jabátima iki,
jaskara ikenra ja Ibon, ja Israelnin
Diossen jatfbioxon mato panati iki.

**Ibon yonotinin masá
teneá itan jatoaresa**

- ¹³ Ibonra yoia iki: “Ninkakanwe.
Nokon yonotinin akára jatíbi jakon
pikóti iki,
jara aniakin shinankanai iti iki,
jakonman rabikanaira iti iki, itan
ani koshira iti iki.
- ¹⁴ Jaskara ikenra icha joni jaon raté-
kanti iki,

- jawen bemanan itan jawen yora
oinkanara, kikin wetsaresibi iti iki,
jatfbira moa joni jisáma iti iki,
¹⁵ jaskáribiira ichabires wetsa maibo-
tiibi iká jonibo ratékanti iki;
apobaonra, oinxonbi, jawe joibi
yoikantima iki,
jaskara ikenra jawetianbi nin-
káisma
jawéki oinxon oinkanti iki itan
ninkákanti iki”, akinra aká iki.

53 ¹ ¿Ja non ninkataki tson
ikonhati iki?

- ¿Tsoaki Ibon jawen koshi oinmaa iki?
² Ibonra keenai jawen yonoti jiwi maxo
mai chorish ikenbi jawen taponbo
chichó boax ikai keskati anitinin.
Metsáma itan penémara iká iki,
jawen jisára jawebi jaon keentima
iki;
³ jonibaonra iresabires aká iki,
itan jaonra keenyamakana iki.
Masá tenei ikonbiresi chexakatai
joni riki,
masá tenei axea riki.
Tsonbi ointi keskáma joni riki,
nonra iresabires aká iki,
jaakinra non shinanyamaa iki.
⁴ Jaskara ikenbira nonkaya ati ikenbi
non masá tenetibo jan noa masá
tenexonti iki,
nonakaya ja chexakatibo ikenbira
noa tenexonti iki.
Diossen isinhakin xatea riki ixonra
non shinanti iki,
masá tenemaxon, shinan naman-
bires imaara non shinanti iki.
⁵ Noa yoitima kopí chachikantira iká
iki,
non jakonmabo kopí masá tene-
matira iká iki;
jawen rawíbaon masá tenemake-
tian
noa jakon tantishaman itira iká iki,
ja xateyonkana kopíra jan benxoti
non nokoti iki.
⁶ Jatíbi noabora carnerobo ikai
keskati manotabo iki,

- westforabaonra jaton keena
keskáres akai iki,
ikaxbira jatíbi non jakonmabo Ibon
jáki tsamanti iki.
- ⁷ Jakomayonkanara iti iki, ikaxbira
jato amaresi jawemabi shinanmeeti
iki,
jawebira yoyo itima iki,
jainxon carnero bake retetiain
bokanai keskáakinra bokanti iki,
jara netéresti iki, jawebira yoyo
itima iki,
carnero rani rapéstekana keská
riki.
- ⁸ Jawe jakonma akenmabira bokanti
iki,
jaonparanan ikaira tsoabi yamati
iki;
jakonma winoti kaai kopíra tsoabi
jawe iresaipanon iki ikantima iki.
Nato mainmeara mexakanti iki,
nokon jonibaon ocha kopíra
retekanti iki.
- ⁹ Jakonma jonibo pataxa maiakanti
iki,
onanxonbira jakonmabires shi-
nanya jonibo betan miinkanti iki,
jawetianbi eséki ramíkin jakonma
akáma ikenbira akanti iki,
jawetianbi jato paranni yoyo ikama
ikenbira akanti iki.
- ¹⁰ Iborá keena iki, masá tenemaxon
chexakaamatin.
Jatianra yoina akanai keskáakin
jaton ocha kopi
retekanon ikax, janbix menikaati
iki,
jawen jati netera basibires iti iki,
jatianra jawen chiní bakebo ointi
iki;
ja ati shinannabora Ibon já meran-
xon aká jakon pikóti iki.
- ¹¹ Ichabires masá tenea pekáora jatíbi
jan senenhaa onanti iki,
jaskara ati onanaxa raroshaman
iti iki;
Ibon yonoti senén joninra ichabires
jato xabakaamati iki,

jaton jakonma aká kopíra masá
teneti iki.

- ¹² Ja kopíra kikin jonibo ikainribi
inon ixon Diossen imati iki,
jatoaresai joni koshibo betanra iti
iki,
retekanon ikax janbix menikaata
kopí
itan jakonmabo xaran iká kopíra
jaskara iti iki,
ichabaon ochabo jakibicho tsamata
kopíra jaskara iti iki, ocharesbo
ixonira iti iki.

Jatíbitian noimis Dios

- 54** ¹ Bakeaisma itan bakeoma
ainbo, raroi sion ireswe;
mia bakeaisma koshin bewawe,
jaskara ikenra Ibo neskata iki:
“Ja potaa ainbora, benoya ainbo
bebonbires bake ichaya iti iki”,
akinra aká iki.
- ² Min peota aniawe,
mia ja naman jaa pepan rakéya-
makin peanwe,
risbibo nenkeakin pontenwe,
ja jiwi nichinabo kikinakin
tasawe,
- ³ mekayao itan mexkaora pextin mai
min biti iki;
min chiní bakebaonra icha mai jato
bichinti iki,
ramatian tsoa jonibi jain jaama
mainkobora jemaabotankanti iki.
- ⁴ Rakéyamakanwe, matora osankanai
itima iki;
matokira shirokantima iki,
jawebi mato rabintira yamati iki.
Xontakotian rabinkatitaibora mato
shinanbenoti iki,
benomaatax atikoma jakonma
ikáborá moa maton shinantima
iki,
- ⁵ jaskara ikenra jan mia joniatonin
awinhakin mia biti iki.
Jawen jane riki jatíbi atipana Ibo,
jan mia kopí kopiaxon jakiribi mia
biara Israelnin Jakon Dios iki,

jatiobi main Dios.

⁶ Westfóra xontako awinhaxonbi potakana keská itan tsokasara mia iká iki, ikaxbira min Diossen jakiribi mia kenaa iki, jainxonra mia yoiai:

⁷ “Jawetio basishokoresa en mia jenea iki, ikaxbira anibires noibamis ixonra ebetan mia jakiribi biananamati iki.

⁸ Ishtonbires sinataton imaara, jawetio basishokores, min ointimai ea joneta iki, ikaxbira jatíbitian noimisti shinanman en mia noibaa iki”.
Mia kopí kopiaxon jakiribi mia bia Ibonra yoiai:

⁹ “Moa jenen ewan mai mapowetsatima akonkin pontekin en Noé yoini keskáakinra rama en mia akonkin pontekin yoiai, mikíra ea sináwetsatima iki, mia jakiribi masá tenemakasira ea itima iki.

¹⁰ Ani mananbo wetsanko taxkékenbi itan maxko mananbo reokookenbira en mia noia shinan wetsayamai, miibetan jakon tantishaman iti, itan en mibé senenhati shinanara jatíbitian iti iki.
Mion masá shinanai, Ibonra jaskara yoike”, akin.

Bená Jerusalén

¹¹ ;Jerusalénra jakonma winota jema iki, niweaba koshín ramiayona riki, jan tanti shinan bimatira tsoabi yamake!
Ninkakanwe. Min makánbora kikin wisoshaman makan azabache pekatén en tsamanti iki,

mai meran iká jan xobo tewantira makan zafiroki en ati iki,

¹² min torrebora rubí makánbaon aká iti iki, itan xepótibora berilo makanbaon aká iti iki, jatíbi min chikébora metsá makánbaon aká iti iki.

¹³ Min bakebora en onanmati iki; jabora jatíbi kikin jakon ikanti iki.

¹⁴ Atikeskabiakin min jakon akátóninra mia koshiati iki, tsonbira mia masá tenematima iki, jatianra mia rakétima iki, kikinbiresi rakétininra mia jakonma jakiribi shinanmatima iki.

¹⁵ Ja miibetan reteananaibora, en jato raana itima iki, ikaxbi jan mia akaibora min jatoaresti iki.

¹⁶ “Oinwe, ja yamin teetaira en jonia iki, janra chíi ketéai itan icha jan reteananti jawékibo akai; enbira ras amis joni jonia iki, jan jato ras ati;

¹⁷ ikaxbi jan mia ras ati jawékira tsonbi akáma iki.
Jatíbi jan min jakonma aká yoiaibora min jato netémati iki.
Ja ea akinnabo en jato meniti riki: Wetsabo jatoareskanti”.
Jan akonkin jaskara ati yoiaira Ibo iki.

Jawebi washiamakin meniti ixon Ibon yoia

55 ¹ Ibonra yoia iki:
“Jatíbi ja nomiaibo, onpax xeai bekanwe; ja koríkiomabo, neri bekanwe, jawe kopímabi trigo bixon pikanwe; kopiáxonmabi uva xeati itan leche bikanwe.

² ¿Jaweatiki jawékiatima jawéki bikin maton koriki meniti iki?
¿Jaweatiki ja akáx potótima kopí maton teexon bia koriki maton meniti iki?

Jakonshamaankin ea ninkakanwe,
 jatianra jakon
 jawékiatibo maton piti iki,
 noe jawékibora maton piti iki.
³ Eiba bekanwe, rama netékainxon
 ninkakanwe,
 ea ninkakanwe jatianra mato jati
 iki.
 Jatíbitianra ja senenhati joi en
 mato betan ati iki,
 jaskáaxonra ja David noixon axonti
 yoinibo en senenhati iki.
⁴ Ninkakanwe, maibotiibi iká jonibó.
 Ea onanna ixon jato yoitira en
 David imaa iki,
 jemabaon koshi iti itan jato axea-
 non ixonra en imaa iki.
⁵ Ninkakanwe. Jemabo ikainoa min
 onanama jonibora min kenati iki;
 jemabo ikainoa moabi mia ona-
 nama
 jonibora miiba boi ishtokanti iki,
 jaskara ikenra ea, min Ibo, ja Israel-
 nin Jakon Diossen jaskáakin mia
 rabikanti en mia imaa iki”, akinra
 aká iki.
⁶ “Ibo nokoti atikonpari iketian
 benakanwe,
 ochómapari iketian kenakanwe.
⁷ Jakonma joninra jawen jakonma
 jeneti iki,
 onanxonbi jakonmabires shinanai
 joninra
 jawen jakonmabires shinanbo
 jeneti iki;
 jakiribi Ibo rabii bekanwe,
 jatianra jan mato noibati iki;
 jakiribi non Dioski yoiti ikanwe,
 akinmis ixonra jakonma aká ikenbi
 noa shinanxontima iki.
⁸ Nokon shinanra, matona keskáma
 iki,
 jaskáakin en jawéki akaira maton
 akai keskáma iki.
⁹ Nai, mai mananhon iká keskatira,
 nokon shinanbo itan jaskáakin
 en jawéki akai jaskáribi iki,
 jabora mato mananhonbires iki”.

Jara ikonkon iki, ikira Ibo iká iki.
¹⁰ “Oi betan nibíra naikanmeax maan-
 nai,
 jaskataxa jainribi moa boyamai,
 jaskáyamakinra mai mechaai,
 jain banati jakonhaxonra, xoxomai,
 jaskáaxonra ja banati berobo joniai,
 jatianra ja piti yoabo jaai,
¹¹ nokon kexakameax joi pikotai keská
 riki,
 jawe akámabira eiba jakiribi jotima
 iki,
 ja atin ea kenaiparira ati iki,
 ja ati yoiara senenhati iki.
¹² Raroshamanra jainoax mato pikóti
 iki,
 tantishaman shinanyara maton
 main jakiribi mato kati iki.
 Mato oinnaxa, ani mananbo itan
 maxx mananbo raroi bewai
 senenbires saa ikanti iki,
 jaskákanaitianra jatíbi xabain iká
 jiwibaon
 jaton meken tash axonkanti iki.
¹³ Moxa jiwi zarzabo ititianbira pino
 jiwibo xoxoti iki,
 moebo ititianbira, joa inin arra-
 yanbo xoxoti iki;
 jaskarabo ikenra Ibon jane rabi-
 kanti iki;
 tsonbi ras atima, jatíbitianbires ja
 oinxon onantira iti iki”.

Jaskáakinshaman ayunanti

58 ¹Ibonra ea yoia iki:
 “Rakéyamai kikin koshín saí
 iwe,
 trompeta ati keskáakin
 kikin koshín min joi pikowe;
 jakonma aká kopí nokon jonibo
 notsinwe,
 Israel jonibo jaton ocha kopí jato
 notsinwe.
² Netetiibira ea benakanai,
 nokon esé onanaxa raroshaman
 ikanai,
 jakon akai jonibo keskáshamanra
 ikanai,

jainxonra nokon esébo jeneyama-
kanai;
jakon esébora ea yokákanai,
epatax ikáxa raroshaman ikanai,
3 jaskara ikaxbira, neskati yoyo ikanai:
¿Jaweatiki Diossen oinnamabi non
ayunanai iki?
¿Jaweatiki jan noa shinannaimabi,
nonbi masá teneti iki?’
Ja ayunanti netenra jawékinin
mato maroai,
maton teemai jonibora maton masá
tenemai;
4 ja ayunanti netenra join iananani,
itan reteananibores mato ikai,
reteti keskáakinbores maton jato
timai.
Ayunanibi mato jaskataitianra,
maton oranaibo en ninkati atipan-
yamake.
5 ¿Maton shinanaki ayunankin maton
masá teneai,
itan tawa ikai keskati mato beotai,
jainoax xaxa chopa saweax
chiimapon mato rakataibo, nokon
keen iki?
¿Jarin ja maton ‘ayunon’, akin akai,
itan ‘Ibon keenshaman nete?’ iki
mato ikai.
6 Jaskarama riki.
Jaskara ayunonin ea keenai riki
neskara:
Cadena ati keskáakin, jaskara
atimabo moa ras ati,
jiwi teomaxon jan waka manexa
risbí choroti keskáakin;
jakonmabo moa choroti,
jakonmakinbires yonokanaibo,
xabaaxon,
jatíbi jan jato nexaa keská jawekibo
moa ras ati;
7 ja pikasaibo jato jawékiamati,
ja xobooma onitsapi joni min xobon
imati;
ja chopaoama joni chopa sawemati,
itan ja
mibé jonibo akinkin jeneyamawe.
8 Jatianra moa nete xabákin

penekan tenaa keskáshaman mia
iti iki,
itan min xatébora ishton benxoti iki.
Matora ponté iti iki,
itan koshi ixonra mia koirankin en
jenetima iki.
9 Jatianra min ea kenaa, en mia jen
ati iki;
en akinnon ikax ea yokati saí
ikaitianra,
en mia yoiti iki:
‘Eara neno iki’ akin.
Jato ramiaxon yonoti shinanbo
maton keyoketian,
wetsaboki mia jakonmai yoyo
iamaketian,
jato jakonma imai mia jaki
jansoi yoyo iamaketian,
10 pikasaibo pimai miabi teeketian,
jawékinin maxxáxon masá
teneaiibo min akinketianra,
min ikábo, joekan tenai keská iti iki,
min otabora bariapan barin tenaa
keská iti iki.
11 Enra jeneyamakin mia jan kati yoiti
iki,
jain jawebi xoxoyamai mananman
iketianra, icha piti en mia meniti
iki,
en mia meniara min yora koshi
ikáx,
joa wai jakonhakin onpax
tachita keská mia iti iki,
jene jokonainko jawetianbi jene
maxkáyamai keskára mia iti iki.
12 Min jonibaonra, moatian xobo
moa payotabo jakiribi akanti iki,
jan xobo tewanti akáni moa pacha
baritaiyabora jan tewantibo akanti
iki.
‘Chiké paketa weninaibo’,
‘xobo payo benáaibo’,
akinra min jonibo janekanti iki.

Tantiti nete yoii iká

13 Tantiti nete mekekanwe;
nokon jakon neten, kopí biti teebo
ayamakanwe.

Ja netera atibi jan Ibo rabiti
jakon nete iki,
ja netera iti jake raroanan Ibo
shinanti netebiribi;
min jawékibiribi ayamakin jabicho-
biribi rabiwe,
min keena jawékibobiribi
benayamawe, itan ja axon kopí
bitibo ayamawe.
14 Jaskáaxonra, eibakea
jan raroti min nokoti iki,
itan en imaara ja main jatoaresax
joni koshi mia iti iki,
jatianra en imaa min reken papa
Jacobnin
jawékibo jawen bake ixon biti
tekikin biax mia raroti iki".
Ibonbira jaskara iti yoia iki.

Bená Jerusalén peneta

- 60** 1 Weníwe Jerusalén jonibó,
miara penekan rapoa iki,
min joéra nokóke, Ibon joékanra
mia tenai.
2 Nato maira yamekan mapoa iki,
maibotiibi iká jonibora nai koin
wison mapoa iki,
jaskara ikenbira Ibon joékan mia
tenati iki,
itan jawen penekanra mia mapoti
iki.
3 Maibotiibi iká jonibora ja joéori joti
iki,
nete xabati penetai keská iketianra
apobo jaki bekanti iki.
4 Bewakeexon, mia katemakin oinwe:
jatikaxbira tsinkitax miiba bekanai.
Min bakebora ochokeax bekanti iki;
min bake ainbobora ikóxon bekanti
iki.
5 Ja bekanaitian oinnaxa
mia kikini raroti iki,
min shinanra raroshaman iti iki;
aniparo kexá iká jemankonia, itan
maibotiibi iká
jonibaon kopí jawékibora
mia bexonkanti iki.
6 Madián itan Efánkonia icha joni

- camellobaon peyakax beaira min
jato ointi iki;
jatíbi Sabáinoabora,
oro betan incienso ininti papiabo
bekanti iki,
bexonra Ibon ani jawéki aká kopí
rabikanti iki.
7 Jatíbi Cedarhainoa carnerobora
mina iti iki;
Nebaiotnin carnerobora jainxon
atinkoxon
Ibo menikin min menoti iti iki,
ja min meniara jan keentishaman
iti iki,
ja akátoninra jan jawen rabiti xobo
bebonbires metsaati iki.
8 ¿Ja nai koin ikai keskati noyaiboki
tsoabo iki,
ja xotóbo jawen xoboshokonko boai
keskati boai boki tsoabo iki?
9 Senenbires beai wapórobo riki,
Tarsissainoa wapóro rekenhaxa
bekanai,
ochokeabi min bakebo beira ikanai,
jaton oroyabi itan jaton platayabira
bekanai,
Ibo, Israelnin jakon Dios rabii beira
ikanai,
janra mia kikin koshi imaa iki.
10 Wetsankonia jonibaonra min
makan chikébo jakiribi akanti iki,
jawen apobaonra mia jawéki
axonkanti iki;
miki kikini sináxon Ibon mia masá
tenemaa ixonbira,
rama jawen jakon shinanman mia
noiba iki.
11 Min xepótibora jatíbitian kepen-
meeta iti iki;
netén itan yamébira xepótima iki,
jatibiainoa kikin kopí
jawékibo mia bexonkanti kopí,
itan ja apobo jawen joniboya jikiti
kopíra jaskara iti iki.
12 Jan mia jawéki axonyamai
jonibo jain iká maibora,
jatíbi jain jaaboyabiakin jato
keyokanti iki.

- 13 Iborá Jerusalén jonibo yooi neskata iki:
 “Líbanoainoa kikin kopí
 jawékibora mia bexonkanti iki:
 pino jiwibo, abeto jiwibo, cipres
 jiwibo,
 ea rabiti xobo jabaon axon metsaa-
 tira iti iki,
 jain nokon tae en akaira kikin
 jakon iti iki.
- 14 Mía masá tenemakatiaibaon
 bakebora beax namanbires
 shinanmeetax miibeon beokanti iki,
 jatfbi jabaon mia iresabires
 shinankatitaibora minaman chiran-
 kookanti iki,
 jaskáxonra mia janekanti iki ‘Ibon
 jema, akin’,
 ‘Jerusalén Israelnin Jakon Diossena
 akin’.
- 15 Miara moa potakana itima iki,
 omiskana itan miabichora moa mia
 itima iki,
 jaskáyamaira en imaa jatfbitian
 rabikanai mia iti iki,
 jaskara ikenra jatfbitianbires mia
 raroti iki.
- 16 Maibotiibi ikáinoá jonibaonra jaton
 jakon kikin jawékiatibo mia meni-
 kanti iki,
 jaton kikin kopí jawékibora,
 apobaon mia bexonkanti iki;
 jatianra ea Ibo riki mia jan
 xabaai ixon min onanti iki,
 ea riki jan Israel Koshia,
 ja icha kopiaxon jakiribi mia bia.
- 17 Bronze meniamakinra, oro en mia
 meniti iki,
 yami meniamakinra, plata en mia
 meniti iki,
 jiwi meniamakinra, bronze en mia
 meniti iki,
 makan meniamakinra, yami en mia
 meniti iki.
 En imaara jawe iamai mia jakon-
 shaman iti iki,
 ponté shinanman mia jakon
 imabanon.
- 18 Min mainkora jato ramiakana sion
 ikanai moa ninkáwetsatima iti iki,
 jakiribira min mainko moa jan
 jawékibo ras axon keyoaibo
 yamati iki,
 jaskáyamakinra min makan chi-
 kébo
 ‘Jan kishpinti’, akin, janekanti iki,
 itan xepótibo ‘Rabiti’, akanti iki.
- 19 Netén jan mia joéntira barín mia
 maxkátima iki,
 oxén yamé mia joéntininribira mia
 maxkátima iki,
 jaskara ikenra ea, Ibo jatfbitian mia
 joénaí iti iki;
 ea, min Diossa, min pené iti iki.
- 20 Min barira jawetianbi yamétima
 iki,
 min oxeribira nokatima iki,
 jaskara ikenra ea, Ibo, jatfbitian-
 bires min joé iti iki;
 mia kachiankana onis netebora
 moa keyóti iki.
- 21 Jatfbi min jemameabora ikon jakon
 jonibo iti iki,
 jatfbitianra jaton mai ibobo ikanti
 iki,
 enbi banaa jiwi xoxo keskara ikanti
 iki,
 nokon koshi jishtiakin jato oinma-
 kin nokon
 mekenmanbi en tee akára iti iki.
- 22 Nato tsamá kikin ichamashokora
 warankabo kaiti iki;
 nato kikinbires ichamashokora
 kikinbires icha jonia mai iti iki.
 Eara Ibo iki,
 en imaa ikíra ishton,
 jawen ititian iti iki”, ikira iká iki.

Israel kishpinmati yoia

- 61** 1 Ibon yonotininra yoia iki:
 “Ibon Shinanra emeran iki,
 jawenabiribi iti Ibon ea imaa kopí;
 eara raana iki onitsapibo jakon joi
 jato yoiti,
 masá teneaiwo jato tantimati,
 xepokanabo moa pikóti jato yoiti,

- xepó meran ikábo moa xabakaata jato yoiti;
- ² Ibon jawen jonibo noibai baritia ikai jato yoiti, itan Diossen jaton rawíbo kopixonai nete jato yoiti. Eara raana iki jatíbi masá shina-naibo, jakon shinanmaxon jato tantimati,
- ³ Jerusalénhainoabo shinan tsokasabo, chiimapo menititiani westíora maiti meniti, itan onisi winiamai raronon ixon jato yoiti, masá shinani ratéyamakin ea rabii bewati jato yoiti. Jawen koshi jato oinmati kopí Ibon banaa jiwi, ‘Jatoaresai roble jiwibo’, akinra mato janekanti iki”, akinra aká iki.
- ⁴ Moatian jemabo ras akanabora jakiribi maton ati iki, moatian xobobo ras akanabora jakiribi maton weninti iki, ja ras akana jemabora jakiribi maton benxoati iki.
- ⁵ Maton carnerobo, maton waibo, maton uva waibo jan mato koiranxonai bora wetsankonia jonibo iti iki.
- ⁶ Jatianra mato janekanti iki, Ibon sacerdotebo, itan non Diossen yonotibo akin. Wetsa maibotiibi iká jonibaon jakon jawékibora noeshamanbo maton jawékiati iki, jatianra jaton kopí jaweki penébaon mato raoti iki.
- ⁷ Nokon jonibaonra masá tenea iki, jatoki jakonmai yoyo ikin itan jato ramiakinra akonbireskana iki, jakopíra jaton mainxon icha kopí jawékibo biribaxonbi bebonbiresibi bikanti iki, jatianra jatíbitianbires rarokanti iki.

- ⁸ Jaskara ikenra Ibon atikeskabiakin ati noike, jaskákinra yometsoti itan esekan atima yoia ikenbi akai omisai. Jan kopíakinra kikin senenshaman mato meniti iki, itan jatibitian itiakin, ja senenhabekonti joi jato betan ati iki.
- ⁹ Jaton chiní bakebora maibotiibi iká jonibo xarameax jakon ninkakaitaibo ikanti iki; jatíbi jato oinnabaonra onankanti iki, nato jonibora Ibon jakonhakin jato shinanxona jonibo iki, ikira ikánti iki.
- ¹⁰ ¡Ibokira ikonshamani ea raroai! Nokon Dioskira kikini ea beneai, ea jan xabaa kopí, ¡Atikeskabiakin jatoaresai itira ea imaa iki! Eara wanoaitonin jawen maiti maia keská iki, iamax eara benoai ainbo jawen kopí raotibaon raota keská iki.
- ¹¹ Jaskara ikenra jiwi xoxobo mai meranoax jokonai keskáakin, itan joa wainko joabo xoxoai keskáakin, Ibon jawen jatoaresti koshi pikoti iki, jatianra jatíbi maibotiibi ikábaon já rabii iti bewábaon bewakanti iki.

Diossen jawen rawíbo masá tenemai

- 63** ¹Wetsanra yokata iki: —¿Edomhainoa ani jema, Bosráinoax, joshinman pokoa chopá sawéya, kikin jakonni raota, jawen nia koshishaman onsábires ja joaiki tsoa iki? —akin. Eara riki, enra jatoareskanti jato yoiai, eara jato kishpinmati koshia iki.
- ² ¿Jawekopíki min sawea chopá, uva jamata keská joshin iki?
- ³ Eabichora uva jamati jaon penita iki,

- tsonbira ea akinyamaa iki;
kikinni sináxonra nokon rawíbo en
jamata iki,
bebonbires sinátax jaton peníxonra
en jato jatoaresa iki,
jatianra jaton jimi nokon chopaki
chaxata iki,
jaskáxonra jatíbi nokon chopa
kerásaa iki.
- ⁴ Wetsa netén atikeskabiakin
non rawíbo atira en moa shinanna
iki;
jatian nokon jonibo en jato
xabaatira senenti iki.
- ⁵ En oinnara, tsonbi ea akinti yama
iká iki;
jan ea akinti tsoabi yamakietianra
ea rateta iki.
Nokon ponyaman akinnara en
jatoaresa iki,
itan kikini sinatatonra ea akinna
iki.
- ⁶ Kikini sináxonra maibotiibi iká
jonibo en jatoaresa iki,
bebonbires sináxonra en jato ras
aka iki,
jaton jimira main en baimaa iki.

Diossen Israel noibaa

- ⁷ Ibon noiara en mato yoikasai,
jatíbi jan noa axona iketianra já
rabii ea bewakasai,
Israelnin rarebobo aniakin noiba
iketian,
noibamis ixon, itan kikinbires
noimis ixon aká iketian.
- ⁸ Janra yoia iki: “Jabora nokon jonibo
iki,
ja bakebaonra ea parantima iki”,
akin.
Jaskáaxonra jan jato xabaa iki.
- ⁹ Jatíbi jaton masá teneainoa.
Wetsabo raanxonra ayamaa iki jato
xabaakin;
Ibonbira jato aká iki.
Janra jato jokonmainoa pikoa iki,
noimis itan akinmisti shinanya
ixon,

jatora wenina iki, itan jatora ikota
iki.

Jatíbitianra jaskara aká iki.

- ¹⁰ Ikaxbira Iboki yoitimakana iki,
jaskáxonra kikin jakon ikenbi
sinámakana iki;
jatianra moa jaton rawí banetax,
jato betan reteanana iki.
- ¹¹ Jabaonra ja moatian ikánibo, itan
Moisésen jaskáaxon jawen jonibo
xabaani shinannax yokákaakana
iki:
“¿Dioski jawerano iki,
ja Moisés israelitabaon koshi,
jan Nilo paro shitamani?
¿Jaweranokayarin ja Moisés meran
jawen jakon shinan jan aní,
¹² ja jawen kikin atipana koshi Moisés
betan imani,
jawen jonibo bebon jan aniparo
napónbekon chopeni, jatíbi-
tianbires ninkakaatai inoxon,
¹³ jan jato aniparo chichó rainsh
imayamakin jato winómani,
tsoa jonibi jain jaama mananman
kabayobo winotai keskáakin jato
imani,
¹⁴ wakabo mai teshanpain ipakeai
keskáakin jan jato imaniki jawe-
rano iki?”
Ibon shinanmanra jato boa iki.
Jaskáaxonra jawen jonibo jato boa
iki,
jaskataxa ninkakaatai, itan
kikin jakon yoikanai iti nokoa iki.
- Akinnon ixon Isaíasen Dios orana**
- ¹⁵ Ibó, naikanxonbi oinwe,
kikinbires jakonshaman, itan
penébires
mia jain jaa ikáinxonbi oinwe.
¿Min ani noimisti shinan,
itan min koshiki jawerano iki?
¿Min onísamisti shinanki jawerano
iki?
¿Noa noibati min shinanki moa
keyota?
¹⁶ ¡Miara non papa iki!

Abrahamman noa onankashamaabi,
itan

Israelninribi noaakin shinanya-
maibira,

Ibó, mia non papa iki;

mia riki jatíbitian, kopíaxon jakiribi
noa jan biai.

¹⁷ ¿Ibó, jaweatiki non keena keskares
akí janon ixon,
miki rakéyamai non jointi chorish
iketian noa yoitimanon ixon min
noa imai?

Min yonotibo noia kopí itan min
katota jonibo noixon,
moa wetsaresibi shinanya noa
imawe.

¹⁸ ¡Basimara min jakon jonibo mai ibo
ikana iki!

Non rawíbaonra mia rabiti xobo,
jaon peníxon jamayonkana iki.

¹⁹ Mia non koshi ixonbi, jawetianbi
min ikinama keská riki noa,
noara jawetianbi min joni ikáma
keská iká iki.

64 ¹Nai chopetaanan mia
jopainon riki,
mia neno iketian ani mananbo
shakónon ikax,

² chiikan zarza moxaya jiwibo menoa
keská,
iamax onpax kobinmai keskára mia
iti iki.

Jatianra min rawíbaon min jane
onanti iki,

jainoax maibotiibi iká jonibora
mii bebonmeax saki ikanti iki.

³ Non shinannama onsá jawékibo
akáx,
mia joketianra,
mii bebonmeax ani mananbo
shakota iki.

⁴ Jawetianbira non ninkatama iká
iki,

itan non oinnamaribi iki,
mii pekáo wetsa dios jaxon,
jaki koshiaibo axonkin min aká
keská,
jawékibo jan aká.

⁵ Raroshamaan jakon akaibo, itan
mia keenai ati shinanaibora min
biai.

Noa ochaketianra mia sináke;
mia non sinámaara moa basi iki.

⁶ Jatíbi noabora shinan kerás jonibo
iki;

jatíbi jakon jawéki non akábora,
kikin kerás chopa pakex keská
kerás iki;

jatikaxbira pei choshi ikai keskati
noa paketa iki,
esekekan yoiai non ayamakenra,
niwen jawéki akai keskáakin
noa boai.

⁷ Jan mia yokákin oranaira tsoabi
yamake,
min akinnon ikaxa tsoabi koshia-
mai;

jaskákinra min noa jonéxona iki,
jainxonra non jakonma aká kopí
min noa jenea iki.

⁸ Jaskara ikenbira, Ibó, mia non papa
iki;

noara mapó keska iki, jan noa
akaira mia iki;

¡Jatíbira miinshamanbi noa aká iki!

⁹ Ibó, iorai noki sináyamawe,
esekekan yoiai non ayamaabo jatíbi-
tian shinanyamawe.

¡Oinwe noara min jonibo iki!

¹⁰ Min jakon jemabora moa
tsoa jonibi jain jaama manan
maibicho banéke,

Jerusalénra moa jakonmaayonkana
iki,
moa ras akana riki.

¹¹ Non kikin xobo penébiros,
non papabaon jainxon mia rabika-
tikanaira,

chiikan menoxon moa ras aka iki.

¡Jatíbi iorai noa jan keenaira
moa ras akana iki!

¹² Ibó, jatian jatíbi neskarabo ikenbiki,
¿Min jawebi atima iki?

¿Jawe iamaiki mia netéresti iki,
jatianki kikinshakin min noa
namanbiros shinanmeemati iki?

**Yoitimataibo jakonma
aká Ibon yoixona**

- 65** ¹Ibonra yoia iki:
 “Jan ea jawebi yokatamabora
 eiba bekana iki;
 jan ea benaamabaonra ea nokoa
 iki.
 Jan ea kenaama jonibora en yoia
 iki:
 ‘Eara neno iki, akin’.
² Aabaikinra nokon meken en sanana
 iki,
 yoitima jonibo, jakonmabires shi-
 nanni jaabo,
 areskin jaton shinanbiribi akí
 jaabo, jato akinkasira ea iká iki;
³ ja jonibaonra beibaxon, onantibi-
 resakin
 jatfbitian ea ramiakin sinámakana
 iki;
 joa baná ikainxonbora diosbo
 axonkin yoina retexonkana iki,
 jaskara ati ladrillo tsamana ikain-
 xonbora
 inciense ininti menoxonkana iki;
⁴ mawá miinkana xaranbora yaká-
 kana iki,
 jainoax yamébora wetsankobo
 joneta ikana iki;
 kochi namibo pikinra,
 jaton kentíbaon ja jene kerás
 bochoakana iki.
⁵ Jabora neskata iki: ‘Jainbi iwé, ea
 tii ayamawe;
 min ea menitibira ea kikinbires
 iresama iki’.
 Ja jonibora neten iibaiti chii tiritai
 keskábo iki;
 chii koinman rekinki aká keskáa-
 kinra en jakonma teneai”, ikira
 iká iki.

Bená nai itan bená mai

- ¹⁷ Ibonra yoia iki: “Oinkanwe,
 bená nai itan bená maira en
 jonianoxiki.
 Ja moa en aká winotara tsonbi

- jaakin jakiribi shinantima iki.
¹⁸ Ja en joniati iketian, jatfbitian
 kikin raro itan beneshaman
 ikanwe,
 Enra jan rarotishaman
 Jerusalén jonianoxiki,
 jain jaa jonibora raroshaman ikanti
 iki.
¹⁹ Eabira Jerusalén kopí raroti iki,
 itan
 nokon jonibo kopíra en benesha-
 man shinanti iki.
 Jainra masá tenei winikanai,
 saí ikanaibo jakiribi moa ninkátima
 iti iki.
²⁰ Jainra bakeshokobo pikota pekáo
 ichama neteya mawáti yamati iki,
 yosiboribira jatio basi jati senen-
 hamabi mawáti yamati iki.
 Pacha baritiayanix mawátira,
 bakeranonpari ikaxbi mawata
 keská iti iki,
 jatian pacha baritia nokoyamaara
 jaki jakonma nokota iti iki.
²¹ Jonibora xoboax jain jakanti iki,
 uva jiwi banaxonra jawen bimi
 kokokanti iki.
²² Wetsan xoboaketianra wetsares jain
 jatima iki, jainxon
 westfora jonin banaketianra
 wetsanbires jawékiatima iki.
 Nokon jonibora icha baritia jati iki,
 westiora jiwi jaaitio basi;
 en katota jonibaonra jaton meken-
 man
 teexon noeshamanbo jawékiakanti
 iki.
²³ Yankabiresa teekantima iki,
 ja iti senenamatianbira jaton
 bakebo mawátima iki,
 ja Ibon jato jakon
 shinanxonabaon chiní bakebo ikáx,
 jainoax jabaon chiní bakebora
 jaskáribi ikanti iki.
²⁴ Jabaon ea kenaamatianbira,
 en jato ninkáti iki,
 jabo yoyo iki senenamatianbira
 moa jato en ninkáti iki.

²⁵ Pimis yoina itan carnerora pii
 jainrabebires iti iki,
 leónmanra waka benen akai
 keskáakin xobi piti iki,
 rononra mai jawékiati iki.
 Nokon kikin jakon jatíbi manan-
 manra
 jakonma akai tsoabi yamati iki”,
 akinra aká iki.
 Ibonra jaskara yoike.

66 ¹Ibonra yoia iki:
 “Naira nokon ani yakáti iki,

maira ea jain takepiti iki.
 ¿Jaweranoki ea xoboaxonkanti
 iki?
 ¿Jaweranoki jain tantii iti ea axon-
 kanti iki?
² ¿Enbira jatíbi ja jawékibo aká iki,
 jaskataxa jabo jaai peokoota iki!
 Ea, Ibonra, jaskara riki ixon yoike.
 Ja onitsapi itan shinan meran masá
 teneai joni,
 ja nokon joiki yoiti ikaira en
 akinnai”, iki ixonra yoia iki.

JEREMÍAS

Israel itan Judá jonibo jakonmaitian jato eseti Jeremías kenaa

Jeremías janbix yoikaata

1 ¹Hilcíasnin bake Jeremíasnin yoia joibo, itan jan aká jawékibo. Jeremías iki, ja Benjamín jonibaon main iká, Anatot jemamea ikon sacerdote-baon rarebo.

²Ibonra Jeremías yoia iki, ja Amónman bake Josías, chonka kimisha bari-tia Judáin apo inontian.

³Jainxonra yoiribia iki, ja Josíasnin bake Joacim, Judáin apo inontian, itan ja Josíasnin bake Sedequías, chonka westíora baritia pichika oxe kaman Judáin apo inontian. Ja iki ja Jerusalénhainoa jonibo yatanxon wetsanko jato bokanontian.

Jeremías Ibon kenaa

⁴Eara Ibon yoia iki:

⁵“En mia joniamatianbira, en mia katota iki; mia pikotamatianbira, nokona inon ixon en mia onantiaa iki; maibotiibi iká jonibaon ikon profeta itira en mia imaa iki”, akin.

⁶Jatianra en yoia iki: “¡Jawe ireskiai-panon Ibó! ¡Eara bakeranonyora ikax yoyo iti onanma iki!” akin.

⁷Ikaxbira ea Ibon yoia iki:

“Eara bakeranonyora iki iamawe. En mia kati yoiainko kaxonra, en mia yoia joibo min jato yoiti jake.

⁸Tsokibi rakéyamawe, mia koirannira ea miibetan ikái. Ea, Ibonra, jaskara yoiái”, akin.

⁹Jatianra nokon kexa tii axon, ea Ibon yoia iki:

¹⁰“Nokon joira min kexain en akai. Ramara ja apobo, itan ja maibotiibi ikábo, jato yoiti koshiya en mia imai, mexaxon, min jato poxanon ixon, ras axon, min jato besheanon ixon, itanribi jakiribi apakeribaxon, min jato weninti kopí”, akin.

Jeremíssen rabéakin namá keska meran oinna

¹¹“Ibonra ea yokata iki: ¿Jeremías jaweki min oinna?” akin. “Enra oinke Almendro jiwi pon-yan”, akinra en aká iki.

¹²“Jatianra ea yoia iki: Min yoiara ikon iki.

Jaskara ikenra, ja en yoia joibo senennon ixon en oinnai”, akin.

¹³Jawen rabé itínra Ibon ea yokata iki: “¿Jaweki min oinna?” akin. “Kentí kobinnaira en oinke, nortoekeax tanxatax, moa chiko-tibi”, akinra en aká iki.

¹⁴Jatianra Ibon ea yoia iki: “Jatíbi nato main jaa jonibokira jan masá téneti jakonmabires nor-teokeax jatoki chikoti iki.

¹⁵Ea Ibonra, ikon yoiái, ja norteorikea jatíbi apobora en kenai. Ja apobaonra bexon, ja Jerusalén jikitiainbi jaton ani yakatibo akanti iki, jatíbi jan kateaketana makan chiké bebon, itan jatíbi Judáin iká jemabo bebonra ikanti iki.

- ¹⁶ Ja ea jenea ocharesbo jato masá tenematira koshi joi en pikoai, jabaonra incienso ininti, wetsa diosbores
menoxonkana iki, itan ja rabiti jatonbi akábores rabikana iki.
- ¹⁷ Ikaxbi minbiribi, koshiakin shinanwe;
katanwe, jatíbi ja ati en mia yoiabo jato yoitanwe.
Jatoki rakéyamawe, mia jaskaketianra,
jato bebonxon en mia saki imati iki.
- ¹⁸ Ramara koshiakin aká jema keská en mia imai,
yami witá keská,
bronze chiké keská,
Judá mainmea jatíbiainoa jonibaon mia akaitian min jato kopínon ixon: jawen apobo, jawen joni koshibo, itan jawen sacerdotebo,
jainoax jatíbi ja mainmea jonibora min jato ati iki.
- ¹⁹ Jabora miibetan reteanankanti iki, ikaxbira miaareskantima iki,
jaskara ikenra mia koiranti kopí ea mibé iti iki,
Ea, Ibonra jaskara ati en yoiái”,
akinra ea aká iki.

Israelbo senenma iká

- 2** ¹Eara Ibon yoia iki:
² “Jerusalén jonibo yoitanwe; jakonhakin ninkákanon ikax saí itanwe:
‘¡Ibonra jaskara yoiái!
Enra shinanai mato bake ranon inontian en yoia maton akonkin senenhakatiai,
awinhakin jato biti keskáakin en mato biara maton ea noia iki, jatianra jain jawebi xoxoyamai mananman ninontian maton ea chibana iki,
ja main banaara jawebi xoxoyamai’
³ Israelra nokonabiribi iti en imaa iki, nokon yoá kikin jakon en tsekaa keskára iká iki.

- Wetsanbires jato ramiaketianra en jato masá tenemaa iki, jakonmabires jan masá tenetira en jatoki raana iki.
Ea, Ibonra onantiakin yoike”,
akinra aká iki.
- ⁴ Jacobnin chiní bakebó, jatíbi Israelnin rarebobó, Ibon joi ninkakanwe.
- ⁵ Ibonra jato yoia iki:
“¿Jawe jakonma eibakea nokoaxki, maton rekenbo eibakeax ochókana iki?
Jawemabi diosbo rabikin peoaxa, jatonbinix jawemabi banékana iki.
- ⁶ Egiptonkonía en jato pikoa ikenbira,
ea benati shinanyamakana iki, jain jawebi xoxoyamai mananmanra en jato boá iki,
mai manxan itan ketóbireisa iká iki, jain onpax yama, kikin onsára iká iki,
ja maira tsoabi jain jaama iká iki, jainra tsoabi winóyamaa iki.
- ⁷ Nato mai jakonhainra en jato bea iki,
jainoa yoá jawékiakanon ixon, itan jaton aká kikin jakon yoábo jawékiakanti kopí.
Ikaxbira bexon nokon mai jaskátima ikenbi maton mekeyamaa iki, jaskáaxonra nokona ikenbi ja maiki maton ea kerásmaa iki.
- ⁸ Sacerdotebaonra ea benayamaa iki, jato esé onanmai nokon jonibaonra ea onankashamakana iki, joni koshibora eki yoitimaa iki, jatianra profetabo ikonma dios Baalnin janenkores yoyo ikana iki, jatianra ja rabiti jatonbi aká jawemabi ikenbi jares rabikana iki”,
akin.
- ⁹ Jaskara ikenra, Ibon yoia iki:
“Ramara ja matoyabi maton bakebo, itan maton bababaon jakonma akábo yoixonkin en peoi.

- ¹⁰ Ja bari jikiaiori iká nasinkobo
kaxon ointankanwe;
jan akonkin ointi Cedarhain joni
raankanwe,
abanon ikonrin ixon oinkin,
¹¹ ikon Dios onanma mainmea
jonibaon jaton diosbo jenexon
wetsa bikana.
¡Jaton diosbo ikonmabo ikenbira
wetsabo chibanyamakanai!
Ikaxbira nokon jonibaon ea jenea
iki,
ea koshi ikenbi,
ja rabiti akana jawemabi ikenbira
ja chibankin ea jenekana iki.
¹² ¡Jaskara iken, ratéwe, naiká!
¡Kikinni raketi saki iwe!
Ea, Ibonra, onantiankin yoike”,
akin.
¹³ “Nokon jonibora rabé rabeti
ochakana iki:
eara jenekana iki, jan jati onpax
jokonai keská ikenbi,
jaskáaxonra jain onpax ati jatonbi
akana iki,
jara pozo toeta ikax jain onpax
banéyamaí”.

**Senenma iká kopí
Israelnin masá tenea**

- ¹⁴ Ibonra yoia iki: “Israel jonibora
yanka yonokaataima iki;
jabora yanka yonokanti pikotama
iki
Jaskara ikenki.
¿Jaweati, maton rawibaon maton
jawéki mato bichinnai?
¹⁵ ¿Jaweakiki jato akí,
mato leónbo koshin keotai keskatai?
Jaton maira jawebioma maton
banémaa iki;
jaton jemabora maton ketea iki,
jatianra tsoabi jain moa banéyamaa
iki.
¹⁶ Egiptonkonía Menfis betan Tafnes
ikainoa
sontárobaonra matoaresxon mato
rabinhakana iki,

maxtanhai keskáakinra mato akana
iki.

- ¹⁷ Ea jenea kopíra mato jaskara
winota iki,
ea maton Ibo Dios ixon,
jaskati jati en mato onanmaa
ikenbi.
¹⁸ Jatianra ramaki ¿Jawe jakon maton
biai
ja Egiptonko Nilo onpax xeai
kaxon?
¿Jawe jakonki maton akai, Asiriain
Éufrates onpax xeai kaxon?
¹⁹ Maton jakonma akátoninbira, mato
masá tenemati iki,
ja ebé ixon ati senenhayamaa
ixonra,
maton masá teneti iki.
Shinankanwe, jaskara jakonma,
itan masá shinanti riki,
eakaya maton Ibo Dios ikenbi,
rabiamakin maton ea jenea, iki
ixon mato oinnon.
Ea jatíbi atipana Ibonra jaskara
yoike”, akin.

Israel yoitímaa

- ²⁰ Ibonra yoia iki: “Mato eki yoiti-
maara moa basi iki,
eki yoiti itinra mato keenyamaa iki.
Matonra ea yoia iki: ‘Mia tee axon-
tininra ea keenyamai’.
Jatíbi mató keyábotiibi,
itan jatíbi jiwi ichashaman peia
namanmeaxa mia teakaata iki.
²¹ Jakonshaman uva jiwi banai kes-
káakin en mato akára,
kikinbires jakon uva bero xoxo
keska mato iká iki.
¡Ikaxbira mato bebonbires jakonma
ike,
matorin ixonra moa en mato
onanyamaake!
²² Ikonbiresi mato lejanin chokitabi,
itan jatíbi ja mato kenaiti jabónman
mato ikábira,
ebelon maton ochan kerás jareske.
Ea, Ibonra, onantiakin yoike.

- 23 ¿Jawekeskaxonki maton yoiti iki:
‘Noara
ochaama iki, ikonma diosboribira
non rabiamaa iki ixon’?
Shinankanwe mai teshanpainxon
maton akáboki jawekeska iká iki,
jatíbi ja maton akábo shinankanwe,
matora camello awin jawen tae
chorishin jatíbiain ishtoi kawan-
tanai keská iká iki;
- 24 ináma burro awin jawen keen
shinan akáx nii meran kawatani
paxkinxon koshín joinhatanai kes-
kára mato iká iki.
Ja ikasaitianra tsonbi bechiteti
atipanyamake.
Jawen benen benaara paxkinyamai,
jatíbitianra ja ikasaitian ati iki.
- 25 ¡Israelbo, zapatooma ishtokin
maton tae ramiayamakanwe,
nomiira mato tetaraxnake!
Ikaxbira maton ea yoia iki:
‘Ikáma, ikonma diosbo rabikin
jenetira atikomabires iki;
wetsabaon ikonma diosbora non
noike, nonra rabikin jeneyamai’,
akin.
- Atibi Israel masá tenemati**
- 26 Yometso merakana rabinnai kes-
katira,
Israel rabinti iki, apobo, joni
koshibo,
sacerdotebo, profetabo itan jatíbi
jonibora rabinkanti iki;
- 27 matonra jiwi yoiai: ‘Miara nokon
papa iki’, akin,
itan makanbiribi maton yoiai:
‘Miara nokon tita iki’, akin.
Eki jakonmai yoyo ikinra, maton
ea ninkáyamaa iki,
Jaskara ikaxbira, onsó oinxon
maton ea yoiai:
‘¡Noa akinniwe!’ iki.
- 28 Judá jonibó, ¿Ja matonbi aká
diosboki jawerano iki?
¡Maton diosbora maton jematii
icharibi iki!

¡Jaskara iken jabo bebánon,
rabintibires jakonmain
mato pakéketianki mato akinti
atipana ixon non oinnon!

**Judá jonibaon atibi masá
teneti Diossen yoia**

- 29 ¿Jatíbi mato eki yoitimaa ixonki,
jawe jakonma en aká maton ea
yoixonti iki?
Ea, Ibonra, onantiakin yoike.
- 30 Yankabiresa maton bakebo retea-
nantian en jato mawámaa iki,
jaskákin en jato onanmakasabira
axeyamakana iki.
León siná keskabo ixonra, maton
profetabo matonbi retea iki.
- 31 Ramatian jaa jonibo ixon,
matonribi Ibon joi netékainxon
ninkákanwe:
Israelbo, ¿Matonaki ea, jain jawebi
xoxoyamai manan keska jain tsoa
jatima iká iki?,
¿Ja mainki ota iká iki?
Nokon jonibó, ¿Jawe akiki mato
yoyo ikai:
Noara moa xabakaatabo iki; jawe-
tianbira mia non rabiwetsayamai
iki mato ikai?
- 32 ¿Ainboki benonontian saweni jawen
metsá
pené jakon, itan jan raotibaon
shinanbenoti iki?
Jaskara ikenbira, nokon jonibo,
ikonbiresi eon shinanbenokana iki.
- 33 ¡Matora jaskaxon joni
nokoti onanshaman iki!
¡Matora jakonmanin axekanainko
jato axeai ainbo iki!
- 34 Jawebiomabaon itan jakonma
akamabaon
jimín akára maton chopa tishibires
iki,
ja jonibaon jakonma akaira jawe-
tianbi
rátereskin maton nokoama iki.
- 35 Ikaxbi jatíbi jaskara ikenbira maton
yoiai:

‘Nonra jakonma akáma iki.
Diossa eki sinatama iki ixon’.
Jaskara ikenra, noara ochaama iki
ixon maton yoiboresaitian,
jakonmaanoxon maton akábo en
mato yoixonti iki.

³⁶ ¿Jaweatiki jaskara ati maton shina-
nabo jenexon ishtonbires maton
wetsa keska shinanna?

Asiriabaon mato akinyamani kes-
káakinra, Egiptobaon mato akin-
tima iki.

³⁷ Jatianra Egiptonkoniax kikinbiresi
rabina mato jakiribi joti iki,
jaskara ikenra ja mato jaki koshiai-
baon ea keenyamaa iki,
jatianra jabetan ixon jawekopíbi
maton bitima iki”, akin.

Israelbo yoitimaa

6 ¹⁶ Ibonra jawen jonibo yoia iki:
“Baibotiibi chankáxon oinkanwe,
yokákakanwe moatian jakátiai
keskáki mato jati iki ixon,
bebon jakon axonra;
maton jakon nokoti iki”, akin;
Ikaxbi jabora neskata iki:
“Noara min yoia keskati jayamai”,
iki.

¹⁷ Jatianra Ibon, jato koiranti son-
tárobo imaxon,
jawen jonibo yoia iki:
“Ja onsá ikai onanti en mato axona
tsararan ikaitian ninkákanwe”,
akinbo.

Ikaxbira jonibo neskata iki:
“Yoiti itinra noa keenyamai”, ikibo.

¹⁸ Jaskara ikenra Ibon yoia iki:
“Maibotiibixon, ninkakanwe,
jaskara nokon jonibo winoti kaai
onankanwe.

¹⁹ Ninkáwe, maiká:
Enbira joniboki jakonma jawéki
bemai
jakonmabires anoxon shinankana
kopí;
nokon joi jawebi ninkákashama-
kana iken,

itan nokon esé omiskana kopí.

²⁰ ¿Jaweatiki Sabáino a incienso, itan
ja ochó mainmea inín jiwibo maton
ea bexonai?

Ja yoinabo retexon maton keyokin
menoatoninra ea raroyamai,
wetsa yoinabo maton ea retexo-
naitoninribira ea keenyamai”,
ikira iká iki.

²¹ Jakopíra, Ibo neskata iki:
“En amaara maton rawíbaon retea-
nankin matoareskanti iki.
Papabo itan bakebo, jato patax
ikábo, itan jato
jabé raenanaibora jatíbi mawákanti
iki”, ikira iká iki.

Norteorixon peoxon Israelbo mai bichinkaskana

²² Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe. “Kikinbires koshi
sontárobor a ochó mainmeax
norteorikeax benox benxokaakanai.

²³ Jabora kanóti, itan espada tsomá-
yabo moa ikanai;
jabora jato ramiaibo iki, noibamis-
mabo;
ja koshín saí ikanara iká iki aniparo
xoo ikai keská,
jatianra kabáyonin peyakaaxbo
bokanai.

Moa Jerusalén jonibo betan retea-
nantiresa ikanai”, akin.

²⁴ Jatianra Jerusalén jonibo neská-
kana iki:

“Nokira joi nokóke, jatianra
kikínbiresi raketi noa koshi keyoke,
noara onisi chexakatai
ainbo bakeni ikai keskati.

²⁵ ¿Xabain boyamakanwe,
bainkboribi niamakanwe!
¿Non rawíbor a moa amistires
ikanai;
jatíbiainra onsá iki!” ikibo.

²⁶ ¿Nokon jonibo chexakaati oniskin,
xaxa chop a sawekanwe,
chiimapon tarameekanwe,
onísti chop a saweax

chexakaati winikanwe.

Jabicho min bake mawáketian ikai
keskati;

jaskara ikenra jan noa keyotibo
moa joti ochóma iki!

²⁷ Ibonra ea yoia iki: “Enra mia yoiai
nokon

jonibo min jato tananon ixon. Jatón
ikabo, kikinakin min jato onanti
kopi”, akin.

²⁸ Ibó, jatíbi jonibora, kikinbires yoiti-
mabo iki;

ja jonibora jatoki jansokin joi
yoiaibo iki, itan jatón shinan moa
ramitabo iki;

bebonbires ramitabo ikaxa, jabo
bronze betan yami keska iki.

²⁹ Jan niwe xoon atin koshin,

chii xoon akára plomo charatai.

Jakonma akaibo yamatiakin
imakasi itira yankabires iki.

³⁰ Jaskara kopíra “plata tsimes”, akin,
janekanti iki,

jaskákinra mia, Ibon, min jato
potaa iki.

Jeremíasnin jainxon rabiti xobonkoxon joi yoia

7¹ Jeremíassa Ibon yoia iki:

² “Nokon xobo xepikotinko
chankáxon jato joi yoíwe: jatíbi Judá
jonibo, jatíbi nato xepikotinko ea rabii
weitaibo, nato joi ninkakanwe,

³ ninkákanwe, jara jatíbi atipana Ibo,
Israelnin Dios iki: ‘Matón tee akaibo
itan matón ikábo benxoaboreskanwe,
jatianra nato main en mato jamabo-
resti iki.

⁴ Parankin mato yoi neskataibo ikon-
hayamakanwe: ¡Neno riki Ibon xobo,
neno riki Ibon xobo! iki ikaibo.

⁵ Itiki matón ikábo, itan matón tee
akaibo mato jakoni, itan itikeskatíbi
jakón wetsabo betan mato ikí;

⁶ jainoax wetsankoniax joa jonibo,
kachianabo, benomaatabo moa jato
ramiyamakin, itan jakónma akáma
ikenbi nenonxon moa jato reteyamakin,

jainxon matónbinix jan ramíti wetsa
diosbo moa rabikin jenekin,

⁷ jatianra ja matón reken papabo jatí-
bitian nato main janón ixon en jato
meniainko, en mato jamaboresti iki.

⁸ Ninkakanwe. Matora janso joiboki
koshiai mato jawebi akinyamainbi.

⁹ Matora yometsoai, retemisai, wano-
yanixbi teamisai, ikonma ikenbira
jansoi mato ikon riki ikai, matónra Baal
incienco ininti menoxonai, mato onan-
nama diosbora matón rabiai,

¹⁰ jaskara ikaxbira ea iboamakana
xobonko mato ebebon joai. Jainoaxa
ea jawebi winóyamai ixonra mato
shinannai; ja en teneyamai jakónma
jawékibo aborestira matón shinanai.

¹¹ ¿Jabaonkayaki shinanai ea iboa-
makana nokon xobo yometsobaon kini
keskáakin ati? Jatíbi nato jawékibora en
oinke. Ea, Ibonbira, onantiakin yoike.

¹² Nokon xobonko Siló ikain katanwe,
jara jain iti reken japari en katota iki,
itan oinkanwe nokon joni Israelbo jatón
jakónma aká kopí en aká.

¹³ Aribaxonbi aríbakin akinra en
matón ikábo yoia iki, eki yoiti itinra
mato keenyamaa iki, itan jawebira
matón ea yoiamaa iki. Ea, Ibonra, onan-
tiakin en yoike.

¹⁴ Jakopíra, ja Silonkonía xobo aká
keskaribiakin, ja ea iboamakana xobo
en akai, jara en mato menia iká iki,
jainoax matón rekenboribira en menia
iká iki, jakira mato ikoni koshiai iki.

¹⁵ Ebebonmeara moa en mato potati
iki, ja Efraínman chiní bakebo matón
wetsabo, moatian en aní keskáribiakin’.

Israel jonibaon joi senenhayamaa

¹⁶ Mia, Jeremíassen, nato jonibo kopí
oranyamawe, jato kopí yokákin ea
teayamawe, enra mia ninkáxontima iki.

¹⁷ ¿Minki oinyamai Judá jemanko itan
Jerusalén callenko neskara jawékibo
akanai?

¹⁸ Bakebaonra karo tsinkiai, papabaon
chii keteara tiritai, jainxon ainbobaonra

harina torta ati meinnai jaskáxonra diossa menikanai jawen jane naikanmea reina. Jaskáribiaxonbira wetsa diosbores uva xeati menikin ea sinámakanai.

¹⁹Ikaxbi ea jakonma shinanmakaskin-bira jatonbinix jakonmakanai, jaskatira jatonbinix rabinkanai. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

²⁰Jakopíra ea Ibon, ikonshaman yoiai, nato neno iká jonibokira nokon siná en jatoki pakeai, yoinaboki, niiboki, wai-boki itan baná bero tsekati-boki. Chii tiri keská ikaxa nokatima iki”, ikira iká iki.

²¹Jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossa, jonibo akí neskata iki: “Jatíbi yoinabo menikin jatiobi keyokin menokanwe jainxon yoinabo menokin jatíribi bixon ja nami pikanwe.

²²Ikaxbira maton rekenbo Egiptonkonía en pikonontian, jaskáakin keyokin yoinabo menoti itan jaskáakin yoina keyokin menotimabo jawebi en jato yoiamaa iki.

²³Ikaxbira neskarares en mato yoia iki, nokon joi ea ninkáxonkanon ixon; jaskara ikenra Dios ea iti iki, jaskataxa nokon jonibo mato iti iki. Itan en jato jaskara iti yoia keskati ikanti, jaskatax jakon ikantira iká iki.

²⁴Ikaxbi eki yoitimakin jawebi ea ninkáxonkashamakana iki, jaskáyamakinra ikonbires yoitima ikax jaton shinan jakonma ixon jakonmaori jato boá iki. Ea rabitianbira eki jakonmai yoyo ikana iki.

²⁵Reken papabo Egiptonkoníax pikonontianbira ramakamanbi en mato chibanmakín en mato raana iki jatíbi mato nokon yonoti profetabo.

²⁶Ikaxbira mato eki yoitimakin jawebi maton ea ninkáxonkashamaa iki, jaskara ikaxa maton reken papabo iní winobainbires ikax mato kikinbires chorishbo iká iki.

²⁷Jeremías, mia ninkáyamakanabi, jatíbi jawéki jato yoive, mia jen ayamakanabi saf iwe.

²⁸Jato yoive: ‘Nato mainmeabora jaton Ibo Dioski yoitimaibo iki, jaton

jakonmabo yoixontinra keenyamakanai. Matonra akonbireskin jenea iki, mato betan jaskara ati en shinanna joira maton senenhayama iki’ ”, ikira iká iki.

Ikonma dios

Jerusalénhainxon rabikana

²⁹Jerusalén jonibó, maton masá shinanai onanti inon ixon maxkoroxon maton boo potakanwe! ¡Tsoa jonibi jain jayamai matokameax onisi bewakanwe! Jaskara ikenra Ibo maton joniboki sinata iki. Jaskatira jaton keenyamaa iki itan jato jenea iki.

³⁰Ibonra onantiakin yoia iki: “Ikonbiresi ea keenyamai jawékira Judá jonibaon ake: Ea iboamakana rabiti xobonkora ea keenyamai ja rabiti aká jawékibo maton ake, ja meké jawékira maton ramiake.

³¹Mai teshanpa Ben-hinomhain Tófelhain makan tsamanxonkanara iká iki, jain jaton benbo bakebo itan ainbo bakebo perakanxon menoti akanara iká iki, jaskara akanon ixonra en jato yoiamaa iki, enra jaskara shinanamabobi iká iki.

³²Jakopíra eabi, Ibo ixon, onantiakin en yoike ja nete nokóketianra moa janeyamanox ikanai Tófel, akin itan Ben-hinon akin, jainoax reteanankana teshanpa akinra rama janenox ikanai ja Ben-hinon teshanpa. Jatianra mawábo jain miinti yamaketian Tófelhain miinkanti iki.

³³Ja mawata jonibaon yorabora pimis tetébo betan yoina sinábaon piatian tsonbi ibintima iki.

³⁴Enra ati iki Jerusalén callenko itan Judá jemanko fiesta akí bewatibo, raroi bewatibo itan wanoi bewatibo keyokin, jatíbi mainkora tsoa jonibi jain jatima iti iki”, ikira iká iki.

Jeremías jawen jonibo kopí chexakaata

9¹⁰“Mananbaon kaax winitankanwe, itan ishi iitankanwe, pastonkobo kaax chexakaati onisi bewatankanwe, moara menóke tsoabira jain winóyamai;

waka maan ikai ninkátibira moa yamake,
noyai yoinaboyabira siná yoinabo moa jabati bokanke.

¹¹ Makan tsamata keská itiakindra en Jerusalén imai,
chacal yoinabo jain jonetai itiakind; Judá jemabora jain jawebi yamatiakin en imai,
jatianra jain jonibo yamati iki”,
ikira iká iki.

¹² ¿Tsoarin ja kikin onan shinanya, neskara jawéki onanti? Tsoabira yamake. ¿Tsoaki Ibon onanma iki, neskara jawékiboro noa jakonshamanhakin yoiti? Tsoabira akáma iki. ¿Jawekopíki nato mai moa ras aka, tsoabi jain winoti atipanyamaa, jain jawebi xoxoyamai manan choshi keská iki?

¹³ Jatianra Ibon yoia iki: “Jatíbi nato jawékiboro winota iki, en onanma jawékiboro israelitabaon jenekana kopí; eki yoitimakinra, ja en ati yoiabo atitianbi ayamakana iki.

¹⁴ Jatón shinan jakonmanin imaara, ikonma diosbo rabikana iki, jatón reken papabaon jato onanmaa keskákin.

¹⁵ Jakopíra ea jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Dios ixon en yoike: Enra mato pimai kikinbires moka jawéki, itan mawáti raoya onpaxa en mato xeamai.

¹⁶ Matonbi itan maton papabaonbi onanama maibotiibira jatíriboro en mato janbismai; maton rawíboro en mato chibanmati iki, mato wetsa tsamára mato betan reteanankin mato keyokanti iki, westíorabi texeyamai kamanra mato akanti iki”, ikira iká iki.

**Jerusalénhainoax onisi
winiananbi yoyo ikana**

¹⁷ Jatíbi atipana Ibonra yoia iki:
“¡Ninkakanwe! Onisi yoyo iananbi winiti
onanshaman ainbobo kenakanwe”,
ikira iká iki.

¹⁸ ¡Ishton bebákanon, jatianra noa kopi onisi yoyo iananbi winikanti iki;

non beronkobo noa beon bochomaxonbakanon,
jatianra non bero kabichíbo onisi winii beon meranbires iti iki!

¹⁹ Jerusalénhainoax chexakaati sion ikaira nokibi nokotai:

¡Jawe iredkiai, jawekeskatikiki ras ikax jawebioma noa baneta!,
¡Jawekeskatikiki rabinkin masá tenetiain noa nokota!

Non maira non jenebainti jake, noa jain jatiboro moa keyota iki.

²⁰ Ibon joi, ninkakanwe ainbobó, jawen joi yoiai netékainxon ninkakanwe.

Maton bake ainbobo jaskati winiti axeakanwe,
itan mato betan raenanaiboro, onisi bewati maton axeati iki:

²¹ “Non xobobaonra mawá jíkike, non apobaon xobo ikainbora nokóke;

callemea bakebora jato reteke, plazainoa bakeranonbora reteke.

²² Joni mawatabora tipibainke, nii xabá ikain yoinabo poia keská, itan

ja baná tsekai joni pekáo trigo bimi maanna,
moa tsonbi biamai keská”.
Ea Ibonra jaskara yoike.

²³ Ibonra yoia iki:

“Ja onan jonira jawen onanman rabítima iki,
ja koshi jonira jawen atipana koshin rabítima iki,
ja kopí jawéki ichayara jawékinin rabítima iki.

²⁴ Ja rabítinin keenaiboro, ea onannaton rabíkanti iki, itan ea riki Ibo ixon onannaton iti iki,

nato netenxonra noixon en akai, atikeskabiakin
itan pontéres, jaskarara nokon keen iki,

Ea, Ibonra onantiankin yoike”,
ikira iká iki.

Oi beyamaitian kikinni choshia

14 ¹Jawékibo choshiaitianra, Ibon Jeremías, yoia iki:

² “Judá jonibora onisi winiai, ja jemamea jonibora onitsapikin meskó shinanni ikanai, jonibora main tipiabo ikanai. Shinan meran chexakaatira Jerusalem jonibo saí ikanai.

³ Icha jawékia jonibaonra jaton yonotibo onpax biti jato raanke; jabora jain onpax atinko bokanke, ixonbira nokoyamakanke, jaweomara jaton chomo bekanai, ja bikasaira biamakanke, itan kikinni rabinnaxa, mapota ikanai.

⁴ Wain teetaibaonra ja bikasai biamakanke, itan rabini mapotara ikanai, oi yamaax mai chorish iketian,

⁵ nii meranoa chaxobaonra pikó benabi,

jaton bakebo jeneke, jaskara ikenra ja piti xobi yamake.

⁶ Tsoa jonibi jain jaama mai matokanra,

inaatima asnobo chankáke; jainxonra chacal yoinabaon akai keskáakin koshin niwe jonnai; jaskara ikenra ja piti pasto yamaketian jawen bero koinnai”, ikira iká iki.

Jonibo kopí profetanin Ibo orana

⁷ ¡Ibó, non ochabo akátoninbi noa jakonmaakin yoiainbi, min jane jakon ninkakaamawe! Ichabiresira noa miibetan senenma iká iki, noara miki ochaa iki.

⁸ Israelbora mion manata iki, atikoma nete nokoketianra min noa xabaai, ¿Jawekeskatiki wetsankonia joni joax ikai

keskatires nato main mia ikai, westfora joni ochó kaai yamébi-chores ikai keskati?

⁹ ¿Jawekopíki joni moa shinan ramita keska ikáx,

westiora reteananti onan jonin jato akinti atipanyamaa keská mia ikai?

Ikaxbi, Ibó, miara noo xaran iki, jatíxonbira onankanke noara min jonibo iki;

¡Noa jeneyamawe!

¹⁰ Iborra Israel jonibo yoi neskata iki: “Nato jonibora eki yoiti ititianbi jaton keena keskáres akanai, jatíbitian wetsankobo boantantinin keenra ikana iki. Jakopíra jakonshamanhakin en jato oinyamai. Ramara jaton ocha akábo shinanxon en jato shinanmai, itan jaweati maton jaskarabo akárin ixon en mato yokáti iki”, akinra aká iki.

¹¹ Ibonra ea yoia iki: “Nato jonibo jakonti kopí, yokákin ea teayamawe.

¹² Ichabiresakin ayunanson maton ea yokákenbira, en mato ninkáxon-yamai; ichabiresakin yoinabo jatiobi keyokin maton ea menoxonkenbi itan baná berobo maton ea bexonkenbira, jakonhaxon en mato oinyamai. Reteanantinin, itan pitin imaxon, jakonma isin en mato keyomati iki”, akin.

¹³ Jatianra en kenwina iki: “Ikaxbi, oinwe, Ibó; profetabaonra jonibo yoiái moa reteananti yamati, pitin itimaribi, itan jawe iamai jakonshamanres basibires nato neno min jato imati”, akinra en aká iki.

¹⁴ Jatianra Ibon ea yoia iki: “Profetabobora nokon janenko jaskara yoi jansokanai. Enra jato raanama iki, enra jato jaskáti yoiaa iki, jabo betanra ea yoyo ikama iki. Ja yoikanaibora ikonma iki, namákeska meran oinnara ikonma iki, jaton janso shinanbira yoikanai. Jaskara ikonma jawekira profetabaon yoia iki.

¹⁵ Jaskara ikenra, ea Ibo ja profetabo yoi ikai, en jato raanamabira nokon

janenko yoyo ikasi ikana iki, jatianra yoikanai, reteantibi, itan pitin itibira nato main yamai ixon: ja profetabora reteantinin, itan pitin jato reteti iki.

¹⁶ Jato jaskáakin yoiai joniboribira, reteantianin itan jawékiatinin mawati iki, jaton awinbo jaton benbo bakebo itan bake ainboporibi. Ja mawá yorabora Jerusalén jema callebaon potakanti iki, jatianra tsoabi jan jato miinti yamati iki. Jaskáaxonra jaton jakonma aká en kopíamati iki.

¹⁷ Jonibo jato neskara yoive:
‘Yaméyabi, neténra winii,
jatfbitian jenekantima iki,
nokon jonibo kikin rabintibires winota kopí,
ja xatekan imaara yosmashoko ikanti iki.

¹⁸ Xabain pikóxonra, reteantianoax mawátabaon yorabo kikin icha en oinna iki;
jeman jikixon en oinnara,
jonibo pitin mawataibo kikin icha iká iki.
Profetabo, itan sacerdotebobira jaton onanama mainko bokanai’ ”, ikira iká iki.

Profeta Jeremíassen Ibo yoia

¹⁹ Ibó, ¿Judáki ikoni moa mia jaon keenyamaa iki?
¿Jerusalén jemamea joniboki moa min omisa iki?
¿Jaweatiki raontimaakin min noa xatea iki?

Jawékia itin noa manatabira,
jawe jakon jawékibi noki nokoyamaa iki.

Benxotininra noa manata iki.
Ikaxbira onsá jawékibores jake.

²⁰ Non jakonma akára non onanke, Ibó,
itan ja non rekénbaon ocha aká iboa kopíra;
noa miki ocha iki.

²¹ ¡Min jakon jane kopí, noa omisshamawe;

jain min pené yakati iketian ja jemamea jonibo iresabires imayamawe!

¡Ja senenhabeconti joi min noobetan aní shinanwe, ja senenhakashamai iamawe!

²² ¿Jakia ja ikon Dios onanmabaon jatonbi aká ja ikonma diossen ja rabikanaiton oi bemai?

¿Akiyai naikan janbi oi bemakin?

¡Ikáma, non Ibo Diosé!

¡Jan bemaira mia iki,

Mia riki jatfbi neskarabo akai;

jakopíra mion noa manatai!

15 ¹ Ibonra ea yoia iki: “Moisés betan Samuel neno ebebon jokebira, nato jonibo en noibatima iki. Jato yoive ebeboeox botankanon ixon.

² Jatian jaweranoki noa kati iki ixon mia yokákanara, neskáakin en mia yoia min jato yoiti iki:

‘Ja keyomis isinman mawátibora, ja isinman reteti iki;

ja reteantianoax mawátibora,

reteantianoax mawáti iki;

ja pitin mawátibora,

jato pitin reteti iki;

ja yatanxon wetsanko bokantibora,

yatanxon wetsanko jato bokanti iki’.

³ Ea Ibonra, onantiakin yoiai: Enra chosko keská jan masá teneti matoki raanai: Matora reteantianoax retekantanti iki, ochítibaonra maton yora niniti iki, tetébaonra mato piti iki, siná yoinabaonra mato keyokin piti iki.

⁴ Jatfbi maibotiibi iká jonibora, en jato aká oinnax kikinni rakékanti iki. Ja Ezequíassen bake Manasés, Judáino apo ixon, Jerusalénhainxon aká jawekibo kopíra en jato jaskaati iki.

⁵ ¿Jerusalén jonibó, tsonmein mato noibaxon onísati iki?

¿Tsoaki mato kopi winiti iki?

¿Tsonki isinyamanon ixon mato akinti iki?

⁶ Matonra ea jenexon, jakonmakin yoia iki.

- Ea Ibonra, onantiakin yoike.
 Jaskara ikenra en moa manati
 paxkinxon,
 mato masá tenemanoxon nokon
 meken en sanana iki,
 jatianra en mato keyokin ras aka
 iki.
- ⁷ Maton jonibora xobi choshi atin en
 janbisaa iki,
 ja mainmeara, jemabotiibi ikanai-
 noa en jato pikoa iki;
 nokon jonibora jawe bakeomabi en
 jato banea iki,
 enra jato keyoa iki, jaton
 jakonma akaibo jenekashamakanai
 kopí.
- ⁸ En imaara jato xaran icha ainbo
 benomatabo iká iki,
 aniparonkonina mashi pototi bebon
 ichara ikana iki.
 Bariapanshamanra titabo jaton
 bake ranonbo
 betan en jato mawámaa iki;
 ratereskinra jan masá teneti itan
 onsá jawéki rakéti ja ainboboki
 en pakea iki.
- ⁹ Icha bakea titabora beyosi,
 join keyokana iki;
 rabinna itan namanbiresa
 shinanmeekana iki,
 netén tenaa ikenbi jatoki yameta
 iki.
 Jaweti mawatamabora,
 jaton rawibaon en amaa jato
 retekantiki.
 Ea, Ibonra, jaskara en ati joi yoike”,
 akin.
- ¹⁰ ¡Jawe ireskiaí nokon titá, ea pikoira
 mia bakena iki,
 jatíbi nato netemeabo betan join
 iti, itan
 reteanantiresa ea min pikoa iki!
 Tsoabira jaribi banenoxon en koríki
 bichinama iki,
 itan tsonribira jaribi baneti ea
 koríki bichinama iki,
 jaskara ikenbira jatíxonbi ea
 jakonma inon ixon yoikanai.
- ¹¹ Ibó, ja jakonma iti ea yoikanabo
 senenbanon,
 jakonhakin en mia teexonama
 iketian,
 ja rabintiaín itan masá tenetiain
 ikanaitian
 nokon rawibo akinnon ixon en mia
 yokatama iketian.
- Israel masá tenemati Diossen yoia**
- ¹² Ibonra yoia iki: “¿Tsonki ati iki
 norteorikea jaton rawí beaibaon
 jan amisti hierro betan bronce
 ras akin?”
- ¹³ Israelbo, jatíbi maton ochabo
 kopíra,
 maton icha jakon jawéki itan maton
 kopí
 jawékibo maton rawibo en meniai,
 jatíbi ja maton main mato jayatabo,
 en meniara kopímabi bokanti iki.
- ¹⁴ Maton onanama mainkora,
 maton rawibaon yankabires yonoti
 en mato imati iki,
 keyomis tirí ikai keskatira nokon
 kikinbires siná ketéke”, ikira iká
 iki.
- ¹⁵ Ibó, jatíbira min onanke,
 ¡Ea shinanwe itan ea akinni jowé!
 ¡Jakónmaanoxon ea chibanaibo ea
 kopíxonwe!
 Jabaon ea akaitian jaweayamakin,
 ea retekanai kaman jato oinres-
 shamawe;
 oinwe, mia kopi eki jakonmai yoyo
 ikankenbira en teneresai.
- ¹⁶ Ea min yoyo anontianra, min joi en
 akonkin ninkata iki;
 janra ea jakonshaman, itan nokon
 shinan meran raroshaman ea
 imaa iki,
 jaskatira ea mina iki,
 miara Ibo itan jatíbi atipana Dios
 iki.
- ¹⁷ Jawe ayamai rarotibichores shinan-
 naibo betanra ea tsinkitama iki;
 min ea iboanontian peokootaxa,
 eabichobiribi jaa iki,

jaskara ikenra jaki mia sinatai ochakiribi ea sinata iki.

¹⁸ ¿Jawekopíki nokon chexá jawetianbi keyóyamai?

¿Jawekopíki nokon xaté moa raontima iki, jatíbiakin raonnabiki moa benxotima iki?

Nokonara mia jain onpax baitai tae keska iki, wetsatian onpax jaax itan wetsatian yamai iki.

Ibon yoishokoa

¹⁹ Jatianra Ibon ea yoia iki:

“Mia eki joribaketianra en mia biribati iki, jatianra min ea tee axonti iki. Moa iresbiresi yoyo iamakin, ikon jawékibores yoiai ikaxa, ea yoyo ixonai mia iti iki.

Jabaonra min yoia ninkáti iki, jabaon yoiaira min ninkátima iki.

²⁰ Nato jonibaonara, bronce chiké keská en mia imati iki, tsonbi jatoarestima.

Miibetanra reteanankanra, miaareskantima iki, miibetan ixonra mia akinhanan, en mia xabaati iki.

Ea, Ibonra, jaskara anoxon yoike.

²¹ Jakonmabaon koshinkoniara en mia xabaati iki,

¡Sináxon ishton jakonma akaiboiba-keara en mia píkoti iki!” akinra aká iki.

Mapokan teetai joniki yoinmeeta joi

18

¹ Eara Ibon yoia iki:

² “Tenaman katanwe ja mapokan teetai jonin xobonko, jainoara en mia joi yoiti iki”, akin.

³ Ea, Jeremíassa, naman ipakexon, ja mapokan teetai joni en nokoa iki, jan mapó raseneatinin akí iitaitian.

⁴ Ja akai jawéki jakonma iketianra, jakiribi ja mapóbi aríbaa iki, jawen

keena keskashamanhakin akai kamanra aká iki.

⁵ Jatianra ea Ibon yoia iki:

⁶ “¿Enki nato jonin mapó akai keskáribiakin mato, israelitabobi, atima iki? Matora nokon mekenman iki, mapokan teetai jonin mekenman iká keskaribi. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

⁷ Ea keenxonra wetsatianbires, westíora mai iamaxon westíora apo, kikinshakin keyokin ras ati en yoiti iki.

⁸ Ikaxbi ja main ikábaon jaton jakonma jeneketianra, jan en jato masá tenemati shinannaton jato masá tene-matima iki.

⁹ Wetsatianra en shinanai westíora main jaa jonibo, iamaxon westíora apo, jatibinin jato bebonmati.

¹⁰ Ikaxbi ja jonibaon ja mainxon jakonma aketianra, ja ati yoia en moa ayamai, jatianra jakon jawékibo en jato benxoaxona moa axontima iki.

¹¹ Jerusalénhainoa itan Judáin iká jonibo jato yoíwe ea, Ibonra yoiai: ‘Mato ramianoxon shinannira ea iitai; mato masá tenematira en shinanai. Moa jakonmai jaai jenékanwe; bebon jakonni jakanwe itan jakon jawékibo akanwe’, akin.

¹² Jaskara ikenbira jabaon mia yoiti iki: ‘¡Yankabires yoyo iamawe! Non keena keskábiribira noa jakasai, non shinan meran yoitimakinra jakonma jawékibo non chibanai’”, akin.

¹³ Jaskákinra, Ibon yoia iki:

“Maibotiibi ikábo jato yokáwe, neskara jawékiboribimein wetsabaon ninkata iki.

¡Israel jonibaonra onsá jakonmabires jawéki aká iki!

¹⁴ ¿Líbano manan maxkaten shanka ikain wishnin matsi tsamataki wetsatianbo keyota iki?

¿Ja mananmameax matsi jene maannaiki tsosinti iki?

¹⁵ Ikaxbi nokon jonibora eon shinan-benokana iki,

inciensio iníntibora ikonma diosbo
menoxonkanai.

Nokon moatian jaskara ati shi-
nanna esé
chibanyamakinra maton shinanres
akáx mato benota iki, itan manota
iki.

¹⁶ Jaskatira jaton mai, tsoa jonibi jain
jaama banetax,
jatíbitian jaki shirokanaires iká iki.
Jatíbi jan winotaibora
kikinni rateti boski ikanti iki.

¹⁷ Eará, bari pikotaiorikea niwe keska
ixon, Israelbo en jato janbismaa
iki;
jaton rawiboibakeara en jato jabá-
mati iki.
Jaton masá teneti nete noko-
tianra,
maton jakon ayamaitian, jakon-
maires ea matoki yoyo ika iki”,
akin aká iki.

Profeta ramiati shinan akana

¹⁸ Jonibora yoyo ika iki: “Jeremías
nobé iamanon ixon jaskáaxon potati
shinanon akanwe. Jabaon noa axeati
sacerdotebora jawetianbi noa maxká-
tima iki, jabaon noa esetibo onanbori-
bira noa maxkátima iki, jabaon Diossen
joi noa yoiti profetaboribira noa maxká-
tima iki, Retekanon ixon jakonma aká
riki ixon yoinon akanwe. Ja yoiái jawebi
ikonhayamanon akanwe”, ikira ikana
iki.

Jeremíasnin orana

¹⁹ Jeremíasnenra yoia iki: “¡Eapari
akonkin ninkawe, Ibó!
¡Nokon rawíbo ea yoií ikaibo
ninkáwe!

²⁰ ¿Jakomaninki non jakon kopíati iki?
¡Jabaonra ea reteti shinanke!
Shinanwe jaton paranan ikí yoyo
ikira
ebetán beibanana iki, moa jatoki
mia kikinni sináyamanon ixonra en
mia yokata iki.

²¹ ¡Ikaxbi rama, jaton bakebo
jato piti retemawe, iamax reteanan-
tiainxon jato mawámawe;
ibakanon jaton awinbo benomati
itan bakeomabo baneti!

¡Abánon retemis isiman jaton
jonibo mawámakin,
itan jaton bake ranonbo reteanan-
tíainoax mawábakanon!

²² Jato ati ratereskin westíora tсамá
yometsobo raanwe;
¡Abákanon raketi sion ikanai
ninkákin!

Jain ea niatira mai chinikanke,
jain winoti ea pakéti trampara moa
akanke.

²³ Ibó, ikaxbi minra, ea jaskáaxon
reteti shinanakanabo jatíbi
onanke.

¡Jaton jakonma aká kopí enra jato
moa shinanxonyamai iki iamawe,
jaton ochabaonribi shinanbeno-
yamawe!

¡Mibebon jato pakémawe, kikinni
sináxon jato masá tenemawe!”
akinra aká iki.

Chomo toetaki yoinmeeta joi

19¹ Ibonra ea yoia iki: “Oinwe,
westíora mapó chomo marowe,
jaskáaxon jemamea joni koshibo itan
sacerdote yosibo jato kenawe.

² Jainoax Ben-hinom teshanpain
katanwe, Tiestos Xepóti iká bekeiba,
jainxon ja en mia yoiái joi yoitanwe.

³ Neskáakin jato yoiwe: ‘Judá apobó
itan Jerusalénhain jaa jonibó, natora
jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossen joi
iki, ninkakanwe: Enra matoki anibires
onsá jawéki raanai, jatíbi jan nato joi
ninkatabora ikonbiresi rakékanti iki.

⁴ Ea potabainxonra, israelitabaon nato
mai iresabires imakana iki; jainxonra
ja ikonma diosbo inciensio inínti meno-
xonkana iki, jatonbi itan jaton reken
papabaonbi, jainxon ja Judá apobaonbi
onannama, jainra jawe jakonma akáma
jonibo retékana icha jimi iká iki.

⁵Jainxonribira, jainxon jawéki menotibo axon, ja dios Baal axonkin, jaton bakebo jatiobi keyokin menokana iki, ja jawékira iká iki en jato ati yoiama, jara nokon shinan meran yamabobi iká iki.

⁶Ninkakanwe, jaskara ikenra netebo nokoti kaai nato main jane moa Tófet itima, Ben-hinom teshanpa ikáribira itima iki, jainxon jato retekanaí teshanpa ikákayara jawen jane iti iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

⁷Nenonxonra ja Jerusalén jonibo, itan Judáinoa jonibaon jaskara ati shinanabo en ras ati iki. Jaton rawíbo, en amaara jatoareskanti iki, jaskáaxonra jato retekanti iki, jatianra tetébaon, itan siná yoinabaon jaton yora piti iki.

⁸Ja jemara tsoa jonibi jain jaama itiakín en imai, ja oinnax rakékantibires. Jatíbi jain winotaibora akonbireskin ras akana oinnax ratetax, rakékanti iki.

⁹En amaara jaton bake benbobo itan jaton bake ainbobo pikanti iki, jatianra jato retenoxon jaton rawibaon ja jema katekanketian pitin iki jatonbinix piananankanti iki’.

¹⁰Jaskara yoia pekáo, ja mibé iká jonibo bebonxon ja chomo beshéakin toewe,

¹¹jainxon jato yoiwe: ‘Jatíbi atipana Ibonra neskara yoia iki: Nato jonibo itan nato jemara, en besheati iki, mapó chomo beshéaka moa jakiribi jakonhatikoma ikai keskáakin. Jatian icha mawákanketianra jain jato miinti moa yamaketian, jonibaon jaton mawábo Tófet-iain jato miinti iki.

¹²Ja jema betanbira jawen jonibo en jaskáati iti iki. Tófet keskáshamanribira ja jema en imati iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

¹³Ja Jerusalén xobobo, ja Judáinoa apobaon jain apo iká xobobo, jatíbi joétai wishtinbo jainxon incienso ininti menoxonkatikanai xobo pekábo itan jaton diosbo menikin uva xeati chikokatikanaibora, Tófet keskáribi moa kerás iti iki’ ”, akin.

¹⁴Jaskara aká pekáora, Jeremías Tófethainoax karíbaa iki, jawen janenko yoyo iti Ibon jain raanainra kaa iki, jatianra Ibon xobon jikitiain chankáxon, jatíbi jonibo jato yoia iki:

¹⁵“Ja jatíbi atipana Ibo, Israelbaon Diossa neskatai: ‘Nato jema itan jatíbi maxko jemankobora, jatíbi jaskaraton masá teneti en yoiabo en raanai, nokon joibo ninkákashamakin jaton keena keskáres akana iketian, ikira ikai’ ”, akin jato aká iki.

Jeremíasnin rawí Pashur jaskara winóti yoia

20¹Jatianra Pashur, ja Imernin bake, sacerdote itan Ibo rabiti xobo koiranaibaon koshi ixon, Jeremíasnin ikamatianbi nato joi yoiatian ninkáxon,

²rishkionxon, cepo meran jawen tae ati jato yoia iki. Ja Benjamínman Bochikia Xepóti ikain, ja Ibo rabiti xobo pataxbi.

³Westíora nete pekáora ja ceponkonía moa Jeremías jato pikomaa iki, jatianra Jeremíasnin Pashur yoia iki: “Min jane Pashur ikenbira, Ibon wetsa jane mia ake, min janera Magor-misabib iki.

Jeremías cepo meran akana.

⁴ Jaskara ikenra Ibon yoiai: ‘Minbix, itan mibé raenanaibaona jaki rakéti onsára en mia imai; min oinnonbira mibé raenanaibo reteanantiainxon min rawibaon jato retekanti iki. Jatíbi Judáin jaa jonibora Babilonia apo, itan jawen sontárobo en jato meniti iki, janra yatanxon Babiloniain boxon chichikanin chachixon jato reteti iki.

⁵ Jainxonribira nato jemamea jaton icha jakon jawékibo jaton rawíbo en meniti iki, jatíbi jato jayata itan jaton kopí jawékibora en jato meniti iki, jainoax Babiloniain bokanon ixonra, Judáinoxa apobaon jatíbi kikin kopí jawékibo en jato meniti iki.

⁶ Jatian mia, Pashur, jatíbi min kikin rarebobo betanbira yatanxon Babiloniain mia bokanti iki. Jainoaxa mia mawáti iki, jainra mia itan jatíbi mibé raenanaibo jansoakin jaskara itibo min jato yoikatitaibo betanbi mia miin-kanti iki’ ”, ikira iká iki.

**Chexakaakin Jeremíasnin
Ibo keshana**

⁷ Ibó, minra ea parana iki, jatianra enbi mia paranmaa iki, miara ebebonbires koshi iká iki, jaskákinra min eaaresa iki. Jatíbitianra ea oinxon osankanai; jatikaxbira eki shirokanai.

⁸ Ea yoyo ikaitiibira jakonma iti, itan keyóti joibores en yoai; jaskaraira min joi yoiai kopíra, jeneyamakin ea jakonmakin yoikanai, itan eki shirokanai.

⁹ Wetsatianra ea ikai: “Moara en Ibo shinanyamai, jawen janenkora jakiribi ea moa yoyo imai” iki.

Ea jaskataitianra jaa emeran iká min joi, keyomis chii tiri keská ikai, xao kamanbira ea menoai. Moa en yoikashamaabira jeneti-koma iki.

¹⁰ Jakomanin yoinmis jonibo

joikanaira en ninkatai:

“¡Jatíbiainra jaki rakéti onsá jake!”
Neskatira yoyo ikanai: “¡Neri bekanwe, jakonma akátonin yoinnon akanwe!” ikibo.

Nokon ebé raenanaibora en jakonma atin manákanai. Neskatira yoyo ikanai:

“Paranxonra non abirati iki, nonhareskin; jatianra kopikin já non ramiati iki”, ikira iká iki.

¹¹ Ikaxbi Ibó, miara ebetan iki, ja reteanannai joni tsonbi jaarestima keská; ea ramianoxon chibanaibora pakékanti iki, itan eareskantima iki; jaton keena ayamaaxa, rabinkanti iki, ja jakonma ikanara, jawetianbi shinanbenotima iti iki.

¹² Jatíbi atipana Ibó, miara atikeskabiakin onanmis iki, jonin kikin chichokea shinanbira min oinnai, jaskáakin ja jonibo jato masá tenemati ea onanmawe, jaskara ikenra akanaketian ea miki koshiai.

¹³ ¡Iboki bewakanwe, Ibo rabikanwe! Janra ja jakonmabaon meken-mamea, ja paxkinnabo jato xabaai.

¹⁴ Jan ea pikóni netera jakonma iká iki!
¡Ea pikoi nokon tita bakenna nete jakonma ibanon!

¹⁵ ¡Jawen benbo bake pikota joi boxon jan nokon papa raromaa jonira jakonma iti iki!

¹⁶ ¡Jatíbitianra yamatiakin Diossen jemabo ras aka keská, ja joni ibanon!
¡Chexakati saí ikanai yamékiri ninkabanón, ja reteananti keshai ikaira bariapan iti iki,

- ¹⁷ Jaskara ikenra nokon titan chixana meranoa ea Diossen mawámayamaa iki!
Jaskara ikaxa nokon tita ikeanke ea jain miinmeeta,
jatianra jawetianbi ea pikóyama-keana iki.
- ¹⁸ ¿Jaweakiki chexakaati, itan masá teneti kopíres ea pikota iki, rabín meranbires mawánoxki ea iká iki? ikira Jeremías iká iki.

Jakonhain nokótinin manáti

23 ¹ Ibonra onantiakin yoia iki: “Jawe ireskiai nokon carnerobo manómai itan janbismai pastorbo!” akin.

² Ja Israelbaon Ibo Diossenra, jawen jonibo ikinnai pastorbo yoia iki: “Nokon jonibo, carnero keskábora maton janbismaa iki, matonra jabámaa iki, itan matonra koiranyamaa iki. Jaskara ikenra maton jakonma akábo kopí akonkin en mato masá tenemati iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

³ Jain en jato jabáma mainkoniabora ja nokon joni texeabo enbi jato iká-tiainko beti iki, enra jato tsinkixon, jakiribi jaton itinko bemati iki, jainxonra icha bakeakanti iki.

⁴ Jan jato koirantira pastorbo en imati iki, jawekibi rakéyamakanon ixon, westíorabi maxkátimaakin. Ea, Ibonra onantiakin yoike”, ikira iká iki.

⁵ Ibonra yoia iki:

Ninkakanwe: “David jawen kikin chiní bakeya en imati netera jati iki, jaskáaxon jakon ati onan shinanyaxon jato ikinnai apo, atikeskabiakin jakonhakin itan pontéres ja main jato ikinnaira iti iki.

⁶ Ja apo ixon jato ikinnaitianra, Judá moa kishpinna iti iki, itan Israelra jawebi rakéyamai jati iki.

Jawen janera neskara iti iki: ‘Tbo riki, noa jan jatoaresmai’ iki iká.

⁷ Ibonra onantiakin yoia iki: Nokóra-noxiki netebo, akonkin senenhanox moa jonibo neskati yoyo itima: ‘Ja israelitabo Egiptonkonkia jato pikoni Ibo jaatonin janenkora en yoiai’ iki iti.

⁸ Jaskáyamaira ja joi akonkin senenhati ikax mato iti iki: ‘Ja norteorikea mainmea, itan jatíbi maibotiibi jain janbiskanainkonkia, jan ja Israelnin chiní bakebo pikoa Ibo jaatonin janenkora en yoiai’ ikires. Jatianra jaton mainbiribi jakanti iki”, akin jato aká iki.

Ikonma Profetabo yoii iká

⁹ Nato joira ikonma Profetabo iká iki: Eara ikonbiresi shinan tsokasai, jatíbi nokon yorara saki ikai, eara paenna joni keska iki, westiora joni paen cheata keská, Ibo kopí itan jawen jakon joi kopíra ea jaskatai.

¹⁰ Ja mainra wanoyanixbi teamis jonibo bochoke, ja jonibo riki jakonma akí ish-toaibo, jaton koshiki koshixonra jaskara atimabo akanai. Jaskara kopíra Ibon ja mai jakonma imaa iki, itan tsoa jonibi jain jaama manan-mamea pastobora barin menoa iki.

¹¹ Ibonra onantiakin yoia iki: “Profetabo itan sacerdotebobira jakon iti shinanhomabo iki; nokon xobonkoxonbi jakonma akanaira en jato noko.

¹² Jaskara ikaxa jaton bai yamé itan sibá keska iti iki, en jato amaara ja akáskanai nokokanti iki, jaskatira paketai keská ikanti iki. Jaton akábo yoixontitianra, jan masá teneti jakonma en jatoki raanti iki.

- Ea, Ibonra onantiakin yoike.
- ¹³ Samaria profetabora en oinke,
ea ramiakin yoikanai:
rama iti jawékira Baalnin janenko
yoikanke,
jaskáxonra ja nokon Israel jonibo
jato benómakanke.
- ¹⁴ Jakonmabires jawékibo Jerusalén-
hainoa profetabaon akaira en
oinna iki:
Wanoyanixbi teamiskanai, paran-
miskanai,
jawekeskaaxonbi jakonma akin
jenetimara
jato shinanmakana iki.
Jabobi itan ja jemamea jonibora
en oinna
Sodoma betan Gomorrainoabo iní
keskáboribi iki.
- ¹⁵ Jaskara kopíra, ea jatíbi atipana
Ibon,
profetabo mato ramiati en yoiai:
Kikinbires moka jawékira en jato
pimai;
mawá raoya onpax akára en mato
xeamai,
ja Jerusalénhainoa profetabaon
jakonma aketian, ja mainkoxon
jatíbiainxon jakonma akana
kopí”, ikira iká iki.
- ¹⁶ Jatíbi atipana Ibonra yoia iki:
“Israelitabó, profetabaon mato yoia
ikonhayamakanwe.
Jabaon yoiaira ikonma jansores iki,
jara jatonbi pikoa joibo iki,
jara en mato yoia joima iki.
- ¹⁷ Nokon joi iresabires
akaibora jato yoikanti iki:
‘Jatíbira mato jakon iti iki’.
Jatian yoitimati jenéyamakin jaton
shinanbi akaibora jato yoikanti iki:
‘Jawe jakonmabira mato winótima
iki’ ”.
- ¹⁸ Ikaxbi, ¿Tsoaki ja Ibon joné tsin-
kitiainko
já betan iká iki?,
¿Tsonki oinna iki, iamaxon
tsonki jawen joi ninkata iki?,

- ¿Tsonki netékainxon ninkata iki?
- ¹⁹ Ninkakanwe, Ibo kikinni sinatara
koshi niweaba keska iki,
jakonmabo akíra jato mananhon
niweaba koshi keská iki.
- ²⁰ Jan ati shinannabo akáxparrira Ibo
siná tantiti iki.
Jatian nato jawékibo shinanxon
itan maton ninkátira nete nokóti
iki.
- ²¹ “Ja profetabora en raanamabo iki,
jainoax jatora en jawebi yoyo
akama iki,
jaskara ikaxbira nokon janenko
yoyo iki ishtoshaman bokana iki.
- ²² Ebé ixon nokon joné jawekibo
onanxonra,
nokon jonibo, ja en onanmaa joi
yoikeankana iki;
jaton jakonma axébo itan jaton
jakonma akaibora en jato
jenemakeana iki”.
- ²³ Ibonra onantiakin yoia iki:
“Ochó inonbi iamax ochóma
inonbira ea Dios iki.
- ²⁴ ¿Tsoaki ebebonmeax jonéti iki?
Nai itan mainkora ea jatíbiain iki.
Ea, Ibonra ikon yoike.
- ²⁵ Ja profetabo nokon janenko jansoi
yoyo ikaskanaira en ninkáke,
jainoax namá meranbo ebetan
yoyo ikaskanairibira en ninkáke.
- ²⁶ ¿Jawetian kamanki ja profetabaon
jatonbi shinanxon pikoa ikonma joibo
yoikin jenekanai?
- ²⁷ Jaton namábo yoiananxonra, nokon
jonibo eon shinanbenomakaskanai,
jaton rekenbo eon shinanbenoxon
Baal dios rabikani keskáribiakindra jato
imakaskanai.
- ²⁸ ¡Profetanin namáxon jawen namá
jato yoibanon, ikaxbi nokon joi bixon
ja ninkata keskáshamanribi yoibanon!
¡Trigo xakára jawen bero keskáribi iki
itima iki! Ea, Ibonra onantiakin yoike.
- ²⁹ Nokon joi riki chii keska, itan jan
shanka roroti martillo keská. Ea, Ibonra
ikon yoike.

³⁰ Jaskara kopíra en onantiakin yoiai, ja nokon join yometsoanani ikanai profetabokira ea jakonmaatai. Ea, Ibonra jaskara yoike.

³¹ Onantiakinra jatoki jakonmakin ja profetabo jatonbi shinanxon pikoa ixonbi en yoia joi keskáakin yoikanaira nokon keenma iki.

³² Enra onantiakin jatoki ramíkin yoiai, janso namára profetabaon yoiai; jaton janson itan jaton yoyo ikábaonra nokon jonibo jato benómakanai. Enra jato raanama iki, jaskara akantiboribira jawebi en jato yoiaima iki, jaskara ikaxa ja nokon jonibo akinti onan shinanhoma ikanai. Ea, Ibonra onantiakin yoike”, akin.

Jeremías retekaskin akana

26 ¹Ja Judáin, Josíasnin bake Joacim apo iki peokoonontianra, Jeremías Ibon yoia iki,

² neskáakin: “Ja nokon xobonko jiki-tiainko niwé, Judáin iká jemankoniaxbo nokon xobonko ea rabii beai jonibo, jatíbi ja yoiti en mia yoiaabo jato yoíwe. Ja min yoitibo keyokin yoíwe.

³ Min yoia yoiti ixonra, jaton jakonma axébo jenekanti iki, jatianra jato ati shinanna ixonbi, jaton jakonma akaibo kopí jato masá tenemati en moa shinantima iki.

⁴ Ea, Ibon, yoiai jato yoíwe: ‘En yoia ea yoiti ixonyamakin itan jaskara ati en jato yoiaabo senenhamakinra,

⁵ nokon yonoti profetabaon jakon inon ixon esebira yoitimakana iki, ichaakin en raankebira ninkáyamai mato jatoki yoitimata iki,

⁶ jaskara ikenra nato Ibo rabiti xobo Silóainoa aní keskaribiakin en ati iki. Jatíbi nato neten iká maibotiibi ikábaon ja oinxon onanti itira, jaki shirokanai nato jema en imati iki’ ”.

⁷ Ja Ibo rabiti xobonkoxon Jeremíasnin nato joibo yoiaitianra sacerdotebaon, profetabaon itan jatíbi jonibaon ninkata iki.

⁸ Jatianra Ibon ja yoiti joi yoikin jan senenhaketian, sacerdotebaon, profetabaon, jonibo betan yatanxon Jeremías yoikana iki: “¡Ramara mia mawatai! akin.

⁹ ¿Jawekeska shinanxon yoiki mia ikai, Ibon janenkora en yoiai, nato Ibo rabiti xobora Silóainoa iní keskaribi iti iki, nato jema ras akanara jain jaa jonibo yamati iki, iki mia ikai?” Ikira ikana iki. Jatianra jatíbi jonibo Ibo rabiti xobonko, Jeremías kateax tсамákana iki.

¹⁰ Judáino a joni koshibora, ja ikanai ninkatax, apo iká xobonkonix Ibo rabiti xobonko bokana iki, boxa jaskáakin masá tenemati yoii, bená xepóti ikain yakákana iki.

¹¹ Jatianra sacerdotebaon betan profetabaon, jatíbi joni koshibo itan jatíbi jonibo yoikana iki: “Nato jema yoii jakonmai yoyo ika kopíra nato joni mawáti jake. Matonbira maton pabíkininbi maton ninkáke”, ikira ikana iki.

¹² Jeremíassa ja joni koshibo betan ja jonibo akí, neskata iki: “Ibo riki jan jawen janenko joi yoiti ea raana, nato Ibo rabiti xobo itan nato jema jakonma iti en yoiaira, jatíbi ja en yoiaitian maton ninkata keská iki.

¹³ Maton ikábo itan maton jaskara akaibo jakonhakanwe, ja Ibo Dios yoiti ixonkanwe, jatianra jaskara jakonma-bires jawékinin ati mato yoia moa matoki raantima iki.

¹⁴ Eara maton mekenman iki; jaskara ati maton oinna jakon iketian ea jaskara akanwe.

¹⁵ Ikaxbi, jaskara iketian; kikinhakín onankanwe: ea reteaxa, mato itan nato jeman jaa jonibo, jakonma akáma joni retea kopí maton masá teneti iti iki; jaskara ikenra ikon riki, onantishamanhakin jatíbi jawékibo mato yoiti ea raanara Ibo iki?”, ikira iká iki.

¹⁶ Jatianra koshibo betan jonibaon, sacerdotebaon betan profetabo yoia iki: “Jakopí nato joni non retetira yamake; non Ibo Diosen janenkora noa joi yoia iki”, ikira ikana iki.

¹⁷ Joni koshibaonra wenixon, ja jonibo jain tsinkitabo jato yoia iki:

¹⁸ “Ezequías Judáin apo inontianra, Morésethainoa Miqueasnin, jatíbi ja jemamea

jonibo Ibon janenko jato yoia iki:

‘Jatíbi atipana Ibonra yoiai:

Jerusalénra mai xabá karanbea keská banéti iki,

Jerusalén ras akanara westíora tsamáres iti iki, ja Ibon xobo jain iká mai matóainra jakonma xobi bochoti iki’ ixon, akin.

¹⁹ ¿Jatían akiakana iki ja apo Ezequías, itan jatíbi Judáinoa jonibaon Miqueas retekin? Akama: Ja apora Iboki raketa iki, jaskákinra jato noibanon ixon yokata iki. Jatianra Ibon jakonmabires jawékinin jato ati yoia, jatoki moa raanyamaa iki. ¿Itan esé senenhayamakin anibires jakonma akanaki non iboati iki?” akin.

²⁰ Quiriat-jearim, jemamea, Semaías-sen bake, profeta Uríasninribira, Jeremíasnin aká keskaribiakin nato jema itan nato mai jakonmabires jawéki winóti Ibon janenko yoia iki.

²¹ Ja apo Joacim betan teetai joni koshibo itan jaton koshibaonra jan yoiai ninkákana iki, jatianra Urías reteti apon jato yoia iki. Ikaxbira ja ninkatax raketa iki, jatianra Egiptonko jabati kaa iki.

²² Apo Joacimmanra, Acbornin bake, Elnatán itan wetsa joniboribi, Egiptonko raana iki,

²³ jabaonra Egiptonkonía Urías bexon apo Joacim menikana iki, jatianra retexon jawen yora jatíbi jawebiomabo jain jato akanai kininko ati jato yoia iki.

²⁴ Ahicam, Safánman bakera Jeremías-sen paranan ikí yoyo ika iki, jaskara kopíra retakanon ixon jonibo meniamakana iki.

Israelitabo jakiribi jaton mainko baneta

31 ¹ Ibora ikai neskati: “Ja Babiloniai-noax moa jakiribi bekanketianra, jatíbi ja Israel jonibaon Dios ea inoxiki, jatianra jabo nokon jonibo iti iki”, iki.

² Ibonra yoiai: “Tsoa jonibi jain jayamainkoxonra

ja mawáyamaabo

akonkin en noia en jato oinmaa iki.

Israel jonibaon jain tantiti benakanaitianra,

³ jatoki pikoxon en jato yoia iki:

Jatíbitianbiresa en mato noia iki;

jaskákinra akonkin noikin en mato jeneyamai.

⁴ Israelbo, jakiribira maia en mato imai.

Jatianra shaka atiyabo raroshaman mato ransai joti iki.

⁵ Samaria mai mató ikainra jakiribi min uva banati iki, jatian jan uva banaabora, ja uva bimi

kokoi rarokanti iki.

⁶ Wetsa netenra Efraín mai matóbo ikainoax,

jato koirannai sontárobo safí

iti iki: ‘Neri bekanwe, Jerusalén-hain non Ibo

Diossiba bononbokanwe’. Ikira safí ikanti iki”, ikira ikana iki.

⁷ Ibonra yoia iki:

“Jacobnin chiní bakebo kopí raroi itan benei

bewakanwe, jabora jatíbi maibotiibi ikábo bebombires jakon jonibo iki.

Maton rabiai jato ninkámai, neskákanwe:

Itan yoikanwe: ‘Ja Israel jonibo texeabora, Ibon

jawen jonibo iketian jato jakon-mainoa bia iki’, iki ikanwe.

⁸ Ninkakanwe enbira: Norteori mainkonía

jakiribi en jato beti iki,

nato netemeara kikin ochokeabobi en jato tsinkiti iki.

Benchebo, chantobo, ainbo tooyabo itan

baken benayabora jato betan joti iki;

¡Kikin icha jonira bekanti iki!

⁹ Ninkakanwe: Oranbetani, itan winibetanira bekanti iki.

- Jene baitai taenkora en jato boti iki,
 mai masenenbires iká bain, tatí itimatonra en jato boti iki.
 Jaskara ikaxa ea israelitabaon papa iki, Efraínra nokon reken bake iki.
- ¹⁰ Maibotiibi ikábaon, nokon joi ninkakanwe,
 itan aniparo kexabo ochó inonbi jato yoikanwe:
 ‘Ibonra Israelbo jato janbisaa iki, ikaxbira pastornin jawen carnerobo akai keskáakin tsinkixon, jato koiranti iki’, iki ikanwe.
- ¹¹ Ibonra Jacobnin chiní bakebo kopíaxon jato jakiribi bia iki, ja mainmea jato xewinna koshi joniboibakeara jato xabaa iki.
- ¹² Jerusalénhain iká mai keyáin beaxa raroi bewakanti iki, jakon jawékibo Ibon jato menia akíra rarokanti iki:
 trigo, uva xeati itan xeni, carnero itan wakabora jato meniti iki.
 Joa banábo onpax tachita ikai kskatira,
 jatíbitian koshi ikanti iki.
- ¹³ Xontakobora raroshaman ransakanti iki,
 bake ranonbo betan yosibora jaskáribikanti iki.
 Enra jato jakon shinanmati iki: winikanainbira en jato raromati iki,
 jaton chexá winobainbiresa en jato raromati iki.
- ¹⁴ En amaara sacerdotebaon kikin jakon jawékiatibores pikanti iki, icha jakon jawéki en meniara nokon jonibaon jakon shinankanti iki.
 Ea, Ibonra onantiakin yoike”, ikira iká iki.
- ¹⁵ Ibonra yoia iki:
 “Ramáin iká jonibaonra ninkatai, jakonmabires shinanni winiaira tsoabira iki.
- Raquel riki, jawen bakebo kopíra winiai,
 jawen bakebo moa mawata iketianra,
 masá shinanni tantikashamai”, akin.
- ¹⁶ Ikaxbira Ibon yoia iki:
 “Moa winiyamawe, Raquel; min beon moa potayamawe, jaskara iken mia onisara kopía iti iki:
 maton rawíbaon mainkoníaxa, min bakebo moa beribakanti iki.
 Ea, Ibonra onantiakin yoike.
- ¹⁷ Jakon jawékiain nokótinra mia manáti iki:
 min bakebora jaton mainko jakiribi bekanti iki.
 Ea, Ibonra onantiakin yoike.
- ¹⁸ Efraínhainoa jonibo jakonma tenei joaira en ninkata iki:
 ‘Waka onón keska ikenbira min noa raea iki;
 jakiribi noa miki yoiti imawe, jaskara ikenra mia Ibo, non Dios iki.
- ¹⁹ Miibakeaxa noa ochota iki, ikaxbira moa jaskáwetsatima non shinanke;
 noa ochaara non onanke, jaskákinra non kishi timai;
 ja bakeranontian non ocha akátóninra,
 noa rabinmai, itan namanbires noa imai.’
- ²⁰ Efraín jonibora nokon noi bakebo iki;
 kikinbiresi ea jaton keenai bakebo riki.
 Jato notsinnax sináxonbira, jato shinankin en jeneyamai; akonkinra en jato noike, akonbireskinra en jato noibai.
 Ea, Ibonra onantiakin yoike.
- ²¹ Israel jonibó, ja oinxon onantibo bainko akanwe,
 jatianra maton jakiribi nokoti atikon iti iki;

mato jan kaa bai kikinhakín oin-
kanwe.

¡Israel jonibó, maton jemankobo
jakiribi bekanwe!

²² ¿Jawetian kamanki bake ainbo
manota keská, mato oken kawan-
bekonti iki?

Ea, Ibonra, nato neten westíora
bená jawéki en jonia iki:
ainbaonra joni benai”.

Jatíbinin bebona Israel ikí kati

²³ Jatíbi atipana Israelnin Ibo Dios-
senra yoia iki: “Judáinoa jonibo
jakonma iti ikenbi jakon ikantiakin en
imaa, jaton mainko itan jaton jeman-
kobo jakiribi ikax, neskati yoyo ikanti
iki: ‘¡Nato jakon manan Ibon jakonha-
banon, jainra atikeskabiakin jakon akí
jaa jonibo iti iki!’ ikibo.

²⁴ Judáinoa jonibo itan jain iká jema-
meabo, ja waín teetaibo itan jaton
carnero koiranaibora jain jati iki.

²⁵ Jaskara ikenra ja paxkinnabo, itan
moa koshi keyotabo, icha piti itan icha
xeati en jato meniti iki”.

²⁶ Jaskataitianbira, oxá jishtenxon
en oinnabaina iki. Jatian ja namata en
shinanara iká iki jakonshaman.

²⁷ Ibonra onantiakin yoia iki: “Ninka-
kanwe: Icha joni itan icha yoina
Israelhain itan Judáin en imati nete
nokóti iki.

²⁸ Jatianra mexai, poxai, rerai, ras aki
itan jato jakonma imai, ea iní keskáribii
jakiribi apakeribai itan banai ea teeti
iki. Ea, Ibonra onantiakin yoike.

²⁹ Ja netebaonra jakiribi yoyo ikán-
tima iki: ‘Papabaon uva pae kokoa
iketianra, bakebo xeta beyákanai, iki
ikantima iki’.

³⁰ Jaweratonki uva pae kokoai jara
xeta beyáti iki. Westíorabora jaton ocha
kopibiribi mawáti iki”, ikira iká iki.

³¹ Ibonra onantiakin yoia iki: “Ninka-
kanwe: Ja bená jaskara senenhabe-
konti joi en ati Israel itan Judá betan
shinanna netera nokóti iki.

³² Nato jaskara senenhabe konti joi ati
en shinanna bená joira, maton reken
papabo Egiptonkonía en jato pikonon-
tian iní keská itima iki; jabaonra en ja
senenhabe konti joi en yoia senen-
hamakana iki, ea jaton ibo ikenbi. Ea,
Ibonra onantiakin yoike.

³³ Ja netebaonra Israel betan en ja
senenhabe konti joi aká neskara iti iki:
Nokon eséra jaton jointiain en ati iki,
itan jaton shinan meranra en wishati
iki. Ea jaton Dios ikenra, jabo nokon
jonibo iti iki. Ea, Ibonra onantiakin
yoike.

³⁴ Jatianra jato betan raenanaibo, itan
jaton rarebobo ea onankanon ixon, jato
axeati yoi yoiananti moa maxkákant-
tima iki, yosiboyabi bakebaonra, jatí-
xonbi ea onankanti iki. Jaton jakon-
mabora moa en jato shinanxontima iki,
itan jaton ochabora en moa shinanwe-
tsatima iki. Ea, Ibonra jaskara yoike”.

³⁵ Ibonra jan neten tenati bari aká iki,
jan yamé

tenati oxé itan wishtinbo aká,
aniparo

bechon koshiai, itan xoo ikai aká
iki,

jawen jane jatíbi atipana Ibonra
yoia iki:

³⁶ “Nato nete jan imati esébo en aká
ikenbi iamaketianra, ja neten
israelitabo moa
nokon jonibo itima iki.

Ea, Ibonra onantiakin yoike.

³⁷ Wetsa netén ja nai toponti iketian,
itan mai kikin chichó chinixon
onanti iketianra,

jatíbi jakonma aká kopí
israelitabo ja neten moa nokonama
itiakin en jato potakeanke.

Ea, Ibonra onantiakin yoike”,
akinra aká iki.

³⁸ Ibonra onantiakin yoia iki: “Ninka-
kanwe: Wetsa netenra nokon jema jaki-
ribi moa aká iti iki, Hananel torrenko-
niax tsitsontian iní iká xepóti kamanra
iti iki.

³⁹Jain kaman senennara iti iki, ponté-kainax Gareb mai matóain kaman nokota, jainoaxa Goáori yoshokaina iti iki.

⁴⁰Jatíbi ja mai teshanpa, jain mawábo miinkanai itan jain chiimapo potakanai, itan ja Cedrón wean mananho iká jatíbi mai xabábo, ja bari pikotaiori iká, tsitsontiaian iká Kabayobaon Xepóti ikain kaman, nokonabichobiribi iti aká iti iki, jatíbi jabora jawetianbi poxakana itan ras akana itima iki”.

**Ibon xobonkoxon bichi xeiaian
iká wishá Barucnin yoyo aka**

36¹Joacim, Josíasnin bake, jawen chosko baritia Judá apo inontianra, Ibon Jeremías yoia iki:

²“Jain wishati bichi xei biwé, Judáino Israel yoia ea ikábo jatíbi jain wishawé, wetsa maibotiibi ikábo yoia ea ikáribi awé, Josías janontianbi yoikin peoxon rama kamanbi en mia yoia abo awé.

³Ja Judáinoabaon jatíbi jakonma jawékibo en jatoki raanti onanxonra, jaton jakonma ikábobira jenekanti iki, jatianra jaton jakonmabo itan jaton ochabo en moa jato shinanxontima iki”, ikira iká iki.

⁴Jatianra Neríasnin bake, Baruc Jeremíasnen kenaa iki, jatianra jatíbi Ibon yoiabo wishati yoia iki, jatianra bichi xeikan Barucnin wishaa iki, jatíbi Jeremíasnen yoia wishaa iki.

⁵Jaskáa pekáora Jeremíasnin jaskara atibo Baruc yoia iki: “Oinwe, xepokana ikaxa Ibo rabiti xobonko ea katikoma iki.

⁶Jaskara iketian, ja wetsa nete ayunani ikanaitian kaxon, ja en yoia min wishaa xeikamea yoyo anonxiwe, abákanon ja Judáin iká jeman jaa jonibaon, itan ja neno beabaon jatíxonbi ja Ibon joi ninkákin.

⁷Jaskáa akantibetin Ibo yokákin, itan jatíbi jaton jakonmabo jenekin, jan jato ati Ibon bebonbires siná shinanra, jaki rakétibires onsa iki”, ikira iká iki.

⁸Jatíbi ja ati Jeremíasnin yoia Barucnin aká iki: Ibon xobonko kaxonra ja bichi xeikan wishaa Ibon joi jato yoyo axona iki.

⁹Ja Josíasnin bake Joacim, moa pichika baritia Judáin apo iká iketian, jawen iskon oxe itinra, Jerusalénhain jabaon, itan Judáinoax Jerusalénhain beabaon, Ibo bebonxon ayunankanti iki.

¹⁰Jatianra Baruc, ja jan jikiti bená xepoti iká patax, ja Ibon xobo chicho iká jema ikain kaa iki, jainxonra, ja jan jato wishaxonai Safáman bake Gemarías jain iká chitéainxon, ja bichi xeikan iká Jeremíasnin yoia joibo, jatíbi jonibo jato yoyo axona iki.

**Joni koshibo bebonxon, xei meran
iká joi Barucnin yoyo aka**

¹¹Gemaríasnen bake Micaías, ja Safánman babanra, ja xeainoa Barucnin Ibon joi yoyo akaitian jatíbi ninkata iki,

¹²jatianra apo jain iká xobonko kaa iki, jaskara winota joi wishaiton chité ikain, jain iká jatíbi joni koshibo tsinkikana: Elisama, jan joi wishai; Delaías, Semaíasnen bake; Elnatán, Acbornin bake; Gemarías, Safánman bake; Sedequías, Hananíasnin bake; jainoax wetsa joni koshiboribi.

¹³Jonibo bebonxon Barucnin ja xeian wishaa yoyo akai ninkatara jatíbi joi Micaíasnen jato yoia iki.

¹⁴Jehudí, Netaníassen bake, Seleníasnen baba, Cusín baban baken bakera, joni koshibaon Baruc yoiti raana iki, ja jatíbi jonibo bebonxon jato yoyo axona xei jato boxontira iká iki. Jatianra Barucnin xei bixon jato bebon boá iki,

¹⁵jatianra jabaon westíoranin yoia iki: —Yakáxon ja xeikamea wishá noa yoyo axonwe —akin. Barucninra jato yoyo axona iki,

¹⁶jatianra ja ninkatatianbi, kikinni raketi yoianani neskákana iki: —Jatíbi nato jawékira ninkánon ixon apo non yoiti iki —ikibo.

¹⁷ Japekáora Baruc yokákana iki: —Noa yoiwe jawe keskáaxonki nato jatfibi min wishaa iki —akin.

¹⁸ Barucninra yoia iki: —Jeremías-senbira jatfibi ea yoia iki, jaskákietianra ja bichi xei tintan en wishaa iki —akin.

¹⁹ Jatianra Baruc yokákana iki: —¡Jeremías betan jonétanwe, jatianra jain mato iká tsonbi onantima iki! —akin.

Apo Joacimman bichi xei wishá menoa

²⁰ Kikin joni koshibaonra ja xei wishá, Elisamanin chité meran abainkana iki, jainoaxa jatfibi jaskara ikábo apo yoiu jawen xobonko bokana iki.

²¹ Elisamakan chitéainoa ja xei wishá bitira apon Jehudí raana iki, Jehudíkan beketianra, apo bebonxon itan jatfibi ja kateaketana joni koshibo bebonxon yoyo aka iki.

²² Iskon oxe iketianra, matsitian iti jawen chité meran ikax, chii kete patax apo iká iki.

²³ Jehudíkan moa kimisha iamax chosko namanni joyota wishá yoyo akin keyoketianra, chichikanin xatepakexon apon chii kete tiritainko bepota iki. Jatfibi ja xei wishá keyotai kamanra aká iki.

²⁴ Apobi, jawen xobon iká jawen yonotibobira ja yoyo akai ninkatax, rakéyamaribinonbi chexakaakanaibobi onantima ikana iki.

²⁵ Elnatán, Delaías itan Gemarías-senra, ja xei wishá menoyamanon ixon apo yokákin teaa iki, ikaxbira jan jato ninkáxonyamaa iki,

²⁶ jaskáyamakinra Jerahmeel, ja apon kikin rarebo, Seraías, Azrielnin bake itan Selemías, Abdeelnin bake, jabo jato yoia iki, Jeremías itan jawen secretario Baruc yatanxon nexati. Ikaxbira Ibon jato moa jonea iká iki.

Wetsa bichi xeikan wishati Jeremíasnin yoia

²⁷ Jeremíasnin yoia joi Barucnin wishá xei apon menoa pekáora, Jeremíassiba kaxon Ibon yoia iki:

²⁸ “Wetsa xei bixon jakiribi wishawe, ja reken xeikan min aká iibata joiboribi, ja mia Judáinoa apo Joacimman menonanhibata.

²⁹ Itan neskara yoia awé: ‘Neskarara Ibon yoia iki: Ja xeira min menoa iki, Babilonia apon nato mai ras axon jawe jonioma itan jawe yoinaomabi itiakin akí joai winóyamai iketian, Jeremíassen ja xeiain wishaketianra min notsina iki.

³⁰ Jaskara ikenra, ea, Ibo ixon mia yoiai, mia Joacim, Judáinoa apon chiní bakera, Davidkan ani yakátinin iti yamake. Mia mawákietianra min yora neten xanan ati iki, itan yaméra kikinakin matsin ati iki,

³¹ jatianra mia itan min chiní bakebo, akai keskáribiakin, min xobon iká min yonotibo, jaton ocha kopi en jato masá tenemati iki. Jerusalénhain jaabo, itan Judáin jaa jonibokira jan mato ati en yoia, jatfibi jakonma jawékibo en matoki paketi iki, jabora maton ikonhayamaa iki’ ”.

³² Jatianra Jeremíassen wetsa xei bixon Baruc menia iki, jatian janra jatfibi ja Jeremíassen yoiai joibo wishaa iki, ja joibora iká iki ja apo Joacimman moa menoibata xei meran ikábo. Wetsa jaskara icha joiribira Jeremíasnin tekikin yoia iki.

Apo Sedequíasinin jaki oranti Jeremías yokata

37 ¹ Ja Nabucodonosor, Babilonia apo ixonra, Josíasnin bake Sedequías Judá apo imaa iki, ja Joacimman bake Jeconiasnin toan.

² Ikaxbira Sedequíasininbi, jawen joni koshibaonbi, jainoax ja jonibaonbi profeta Jeremías meranxon Ibon jato yoia joi ikonhayamai yoitimakana iki.

³ Apo Sedequíasininra, Selemíasnin bake Jucal betan sacerdote Sofonías, ja Maaseíasnin bake, profeta Jeremíassiba jato raana iki, kaxon neskara yoiti: “Non Ibo Dios noa kopi yokáwe”, akin ati.

⁴ Jeremíassa yatanxon xepokanama- pari ikáx, jonibo xaran jakonbires niti atipana iki.

⁵Jaskati iikanaitianra, faraónman sontárobo Egiptonkonix bekanai ninkatax, Babiloniobo, Jerusalén binoxon kateax iitibi moa jainoax bokana iki.

⁶Jatianra profeta Jeremíassiba kaxon jaskara yoiti Ibon yoia iki,

⁷Ja Judá apon raanabo jawen joi yoitira iká iki: “Jabaon ea yokánon ixon ja Judáino apon raanabaon, ja faraónman icha sontárobo mato akinni beaibora moa Egiptonko jakiribi bokane, akin jato ati.

⁸Babiloniobora Jerusalén jema ramiaki beribakanti iki, bexonra bikanti iki, jaskáaxonra menokanti iki.

⁹Ea Ibonra, onannon ixon mato yoiai: Matonbinix paranmeeyamakanwe, ja babiloniobora moa boai ixon ikonhayamakanwe, jaskarama riki boyamarakanai.

¹⁰Jan mato akai icha babilonio sontárobo matonharesabira, jawetishoko joni moa isinhametabo jaton peotain banékanti iki, itan ja jonibo benxoax weníxonra ja jema menokanti iki”.

Joni koshibaon Jeremías xepoa

¹¹Faraónman sontárobo beai ninkataxa, babilonio sontárobo moa Jerusalénhainoax bokana iki,

¹²Benjamín jonibaon main kaaira ja jemameax Jeremías pikota iki, jawen papan jawéki biira kaa iki, jawen mainmea jaweti jonibo betan bitira iká iki.

¹³Ikaxbi ja Benjamín mainko kaai pikóti xepotain nokóketianra, westfóra joni jawen jane Irías, Selemíassen bake, Hananíassen baban, jato koiranaibaon koshi ixon Jeremías bechitexon yoia iki: —¡Miara jabatax babiloniabaona ikí kakasi iki! —akin aká iki.

¹⁴Jeremíassenra yoia iki: —¡Jara ikonma iki, eara babilonioboiba kayamai! —akin. Ikaxbira Iríasnin ikonhayamaa iki, jaskákinra yatanson joni koshibo bebon boa iki.

¹⁵Jabora Jeremíaski kikínbiresi sinákana iki, jaskákinra rishkixon, jaskara iká joibo wishai, Jonatánman xobonko xepoti jato yoii kaa iki, joni koshibaonra jain jato xepoti xobonko jikimakana iká iki.

¹⁶Jeremíassa jain jato xepokanainko mai meran akana, basibires jain iká iki.

¹⁷Ja basibires iká pekáora, apo Sedequíassin jawen xobonko Jeremías boti jato yoia iki, Jeremías apo bebon bokanketianra, jan jonéshoko yokata iki: —¿Ibon ja yoiai joiki ja? —akin. Jeremíassenra yoia iki: Jarake, jara neskara iki: —Miara Babilonia apon yatannai —akin.

¹⁸Jatianribira, Jeremíassen apo Sedequías yokata iki: —¿Mia itan min joni koshibo iamax joniboki jakonmakin en aká iki, ja esé senenhayamakin, jatian maton ea xepoa iki?

¹⁹¿Ja Babilonia apora mato binoxon mato akí itan maton mai bii jawekeskataxbi joyamai ixon yoia profetaboki jawerano ikanai?

²⁰Mia nokon apó rama ninkáwe, jaskáaxon nato en mia yokatai ea axonwe: Jonatánman xobonko jakiribi ea jato bomayamawe, jainoaxa ea mawánake —akin.

²¹Jatianra apo Sedequíassin jato yoia iki, jain xepokaati jemanbi Jeremías imati, jainxon ja callen marokanai pan netetiibi pimakanti. Ja jeman pan japariketianra jaskara akana iki. Jaskatax jain sontárobo ikai jemashokonkobi Jeremías baneta iki.

Jain onpax ati jeneoma ikain joni koshibaon Jeremías potaa

38¹Wetsa netera, ninkákanon ixon jonibo bebonxon Jeremíassen joibo yoia iki, jatianra ja Matánman bake Sefatías, Pasurnin bake Gedalías, Selemíassen bake Jucal, itan Malquíassen bake Pasur, jatixon ninkata iki, neskati yoyo ikaitian:

²“Ibonra yoiai: ‘Ja jemanbi banetabora reteanantiainoax, iamax pitin,

iamax jakonmabires isinman mawáti iki. Jaskáyamai jainoax pikotax babiloniboki menikaataiboresa, mawákan-tima iki', ixon.

³Ibonra yoiboresai: 'Nato jemara Babilonia apon sontárobaon biti iki. Ja akaitianra tsonbi jato bechitetima iki', ixon", akin jato aká iki.

⁴Jatianra jawen joni koshibaon apo yoia iki: —Nato joni reteti riki, jan joi yoiatonra, nato jeman banéparia sontarobo, itan jatíbi jonibora, jato shinan namanharesai, itan jatíbi joni jato rakéai. Nato joninra jonibo jakonhati benayamai, jato jakonmatiresa benai —akin.

⁵Apo Sedequíasenra jato yoia iki: Ninkakanwe: —Jakon riki, maton keena keská já betan akanwe. Enra mato bechiteyamai —akin.

⁶Jatianra Jeremías yatanxon, ja apon bake Malquíasen jain onpax ati meran potakana iki, ja iká iki ja sontárobaon xobo jemanshoko iká. Risbikan axonra apakekana iki, ja jain onpax atira jeneoma ikax chawábicho iketian, Jeremías jain nenita iki.

⁷Westíora etiopeainoa joni jawen jane Ébed-mélec, apon xobonkonkia ikoni jaki koshia jawen joninra, Jeremías jain onpax ati meran potakana yoikanai

Mai kini meran Jeremías potakana.

ninkata iki. Ja inontianra, Benjamín jema Xepótian jato betan apo tsinkita iká iki.

⁸Jatianra ja apo iká xobonkonias pikókaini Ébed-mélec apo neskara keshani kaa iki:

⁹—Mia nokon apó, ja jonibora jaskáakin Jeremías akáx eséki ramíkanke. Jain onpax ati meran potakanara, moa jainoax pitin mawatai, nato jeman ja jawékiati moa yamaketian.

¹⁰Jatianbira Ébed-mélecnin kimisha chonka joni boti apon yoia iki, mawatatianbi jain onpax ati meranoa Jeremías tsekai katira iká iki —akin.

¹¹Ebed-mélecninra jonibo boa iki, apon xobonko jain chopa benxoakanainkora kaa iki, jainoara jaweti chopa payo bixon, risbikan nexaxon, jain onpax ati meran Jeremías raanxonkana iki,

¹²jaskáaxonra yoia iki: —Mia risbikan bishkoyamanon ixon ja chopa payo min baxká naman awé. Jeremíasninra jaskáa iki.

¹³Jatianra jaki risbí raanxon jonibaon ninixon jainoa tsekakana iki. Ja akana pekáora Jeremías ja sontárobaon jema-shokonkobi baneta iki —akin.

Sedequíasnin Jeremías kenamaa

¹⁴Apo Sedequíasninra jabebon profeta Jeremías bokanti jato yoia iki, Ibo rabiti xobo jawen kimisha iti xepótianra iká iki. Jainxonra apon yoia iki: —En mia westíora yoká abanon, pontéres min yoitininra ea keenai —akin.

¹⁵Jeremíasenra yoia iki: —Ja min yokata en mia yoiketianra, min ea jato retemati iki; en mia eseara, min ea ninkáxontima iki —akin.

¹⁶Ikaxbira apo Sedequíassen jonéshoko ja senenhati joi Jeremías yoia iki: —Jan noa jati nete menia Ibon janenkora en mia yoiai, enra mia jato retemayamai, jan mia retekasaiboribira en mia jato menyamai —akin.

¹⁷Jatianra Jeremíasen Sedequíasn yoia iki: —Jatíbi atipana Israelnin Ibo

Diossenra, yoia iki: ‘Moa Babilonia apon sontárobaon koshiboiba kaax, miaareskana shinanmeetax min kikin rarebobbyabi mawáyamai mia mawátima iki, jatianribira nato jema menokantima iki.

¹⁸Ikaxbi mia jatoki menikaayamaketianra, babiloniobaon nato jema iboaxon menokanti iki, jatianra mia kenekatima iki’ —akin.

¹⁹Sedequíassenra yoia iki: —Babiloniobo betan ikí kaa judiobokira ea raketai; jabaon bixonra ea isinhakanti iki —akin.

²⁰Jatianra Jeremíasnin yoia iki: —Ikaxbi miara jabaon, mia yatantima iki. Ibon yoia joi en mia yoia iketian yoiti iwé, jatian mia jakonbires iti iki, itan mawáyamai mia jati iki.

²¹Mia, jato iboamatnin keenyamai jenéyamaitianra jaskara mia iti Ibon ea oinmake:

²²Jatíbi ja Judáinoa apon xobon baneta ainbobora, jainoa pikoxon Babilonia sontárobaon koshibo menikanti iki, jatianra ja ainbobaonbi yoiti iki:

Ninkakanwe: ‘Ja apo jakon jabé raenanaibaonbira paranxon jaareskanke; manon nakónon ixonra oinreskanke, jaskaaxonra já pekaoriakana iki’ —akin.

²³Jatianra Jeremíasen ja apo yoibo-resa iki: —Jatíbi ainbobo itan min bakebora babiloniobo menikanti iki, jatianra mia jatoibakeax jabátima iki, ja menikanara Babilonia apona mia iti iki, itan nato jema menokanti iki —akin.

²⁴Jatianra Sedequíasnin Jeremías yoia iki: —Mawákashamakin, nato jawéki tsobébi yoiamawe.

²⁵Ea mibé yoyo ika ninkatata, joni koshibo mia yokati bexon, jaweki min ea yoia, itan jaweki en mia yoia ixonribi mia yokákanti iki, mia non reteyamanon jatíbi noa yoije akinra mia akanti iki.

²⁶Ikaxbi jain mawánaketian jakiribi Jonatánman xobonko en raantimara, ea

yokáke akinresa min jato yoiti iki, ikira apo iká iki —akin.

²⁷Jaskara ikenra, jatíbi joni koshibo, Jeremías betan yoyo iki boxon yokákana iki, ikaxbira jaskara yoiti apon yoia keskáshamanribi jan jato yoia iki.

Jaskara ikenra moa teayamakana iki, jaskati yoyo ikaitian tsonbi ninkatama ixon.

²⁸Jatianra sontárobaon xobo jeman-shokobi Jeremías baneta iki, ja babiloniobaon Jerusalén biai kaman.

EZEQUIEL

Rawibo joai oinnax, itan rama nato nete jaskara ikí kaai keshati Ezequiel imaa

Oxaxonmabi namá keska
meranxon Diossen yakati oinna

1 ¹ Jawen pichika nete itin ja chosko oxo iketianra, ea kimisha chonka baritiaya iká iki, ja yatanxon bokanabo betan, Quebar paro kexa ea iketianra, nai chopeta iki itan namákeska meranxon en Dios oinna iki.

² Ja Babiloniobaon jatoaresxon ja apo Joaquín yatanxon bokana pekáora, moa pichika baritia itan pichika oxo iká iki,

³ Eara sacerdote Ezequiel iki. Nokon papan janera Buzi iki. Jatianra jaskara imanoxon jawen mekenman Ibon ea tii aka iki.

⁴ Jatianra norteokeax, niweaba beaitian enbi oinna iki; ani nai koin meranoaxa, chii kaná keskabo pikota iki, itan jan kateara ikonbires pené iká iki. Ja chii meranoaxa, yami jawéki charáa keská peneta iki,

⁵ Ja napónshamanra joni keska chosko iká iki.

⁶ Ja westíorabora chosko bemananya itan chosko peiabo iká iki;

⁷ Jaton witax pontéshamanbo itan waka baken tae keska mentsisyabora iká iki; akonbireskin bronze charaa keskatira penéta iki.

⁸ Jainoaxibira ja chosko pishpachiori, jaton pei naman, mekenbo iká iki.

⁹ Ja westíorabaon pei rebobora wetsanaki mepiabo iká iki. Ja boira tsoabi wetsaori kayamai, bebonkirires bokana iki.

¹⁰ Ja chosko bemananin jisára neskara iká iki: ja bechiakiri joni bemananya;

mekayao león bemananya; mexkao wakan bemananya; jainoax pekáori ani teté bemananya iká iki.

¹¹ Ja peibora bochikiriti peatabo iká iki. Ja rabé pei bianananax, wetsa rabé pein ja yorabo rakoa iká iki.

¹² Jaticaxbira bebonkirires boi wetsaoribi boyamakana iki. Ja Diossen koshín jain jato boaihorira bokana iki.

¹³ Nato joni keska koshiai jawékibora, tsiste ketea keskábo itan joé chankanakana keskábo iká iki, jabora ja meran ori boax, itan neri beax ikana iki; tirí penébires iketianra, jainoax kanábo pikota iki.

¹⁴ Ja joni keska koshiai jawékibora kaná ikai keskati, ishtonbires ori boax itan neri beax ikana iki.

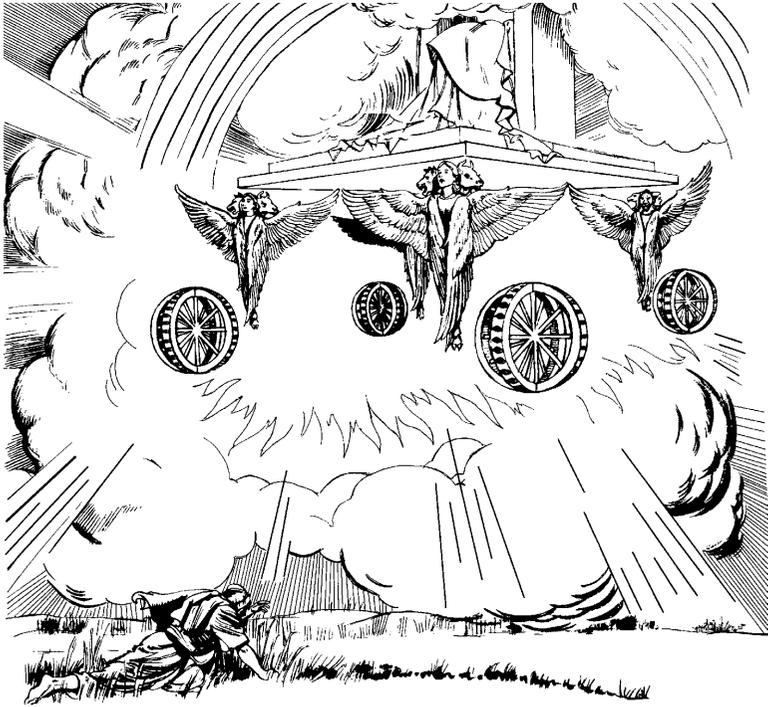
¹⁵ Ja joni keska koshiai jawékibo oinxon en mai oinnara, ja toró taranmetai westíorabo jato patax iká iki.

¹⁶ Ja chosko toró taranmetaibora jatiobires akin akana keskábo iká iki, topacio makan keskatira peneta iki. Ja toró taranmetai meranra, wetsa toró tarameatairibi jaa iki.

¹⁷ Ja chosko katorira, wetsaori boyamai bebonkiri bokana iki.

¹⁸ En oinnara ja chosko toró taranmetaibo, jan koshia nakatayabobires ikax, itan icha bero keskaraton tenaaton katea iká iki.

¹⁹ Ja joni keska koshiai jawékibo boaitianra, ja toro taranmetaiboribi jato betan kaa iki; jatianra ja joni keska koshiai jawékibo mainmeax wenikannaitian, ja toró taranmetaiboribi wenita iki.

Oxaxomabi namakeska meran joni peiabi beai Ezequielnin oinna.

²⁰ Ja Diossen koshín jato boaihores, ja joni keska koshiai jawékibo boaitianra, ja toró taranmetaibo jato betanbi bokana iki, jaskara ikenra ja joni keska koshiai jawékikibi tekita ikax ja toró taranmetaiboribi jiria iká iki.

²¹ Ja joni keska koshiai jawékibo koshiaitianra, ja toró taranmetaiboribi koshia iki; jawetianki tsasikanai jatianra jaboribi tsasia iki; jawetianki mainmeax keyákanai, jatianra ja toró taranmetaiboribi keyata iki. Ja toró taranmetaibora ja ikanai keskáribia iki, ja joni keska koshiai jawékibokibi tekítabo ikaxa, koshiaiboribi ikana iki.

²² Ja joni keska koshiai jawékibaon mapo manaonra westíora xabá ratéibires, chichóbi jishti penébires en oinna iki.

²³ Ja xabá namanra, ja joni keska koshiai jawékibaon peibo pontéshamani peatax bianananabo ikax, ja rabé pein

westíoraxonbo, jaton yora rakoabo iká iki.

²⁴ Jainxonra ja peibo boi titi ikairibi en ninkata iki, westíora paro jenetiáx riri ikai keská, jatíbi atipana Ibo yoyo ikai keská, itan sontárobo tsinkitax riri ikai keskára iká iki. Jatian moa tsasi-xonra, jaton peibo namánhakana iki.

²⁵ Ja jaton mapo manaon iká xabá masenenra, riri ika iki, itan tsasiaiti-bira jaton peí namánhakana iki.

²⁶ Ja xabá mananhora, westíora ani yakati zafiro makan akana keská en oinna iki, ja yakátinirra westíora joni jisá yakata en oinna iki.

²⁷ Jawen cintora keská ikainoax bochikira, yami charáa axon akonbireskin penéakana keská, chiikanbires katea en oinna iki, itan namanra ponté chiikeskares en oinna iki. Penekanbires kateara iká iki,

²⁸ westíora nete, oi beaitian nai koinhain Diossen koshkí, pikota keskára iká

iki. Jaskáxonra jatíbi jawen kikin pené koshi Ibon ea oinmaa iki. Ja oinnaxa ea mainbi bekepinon kaman beota iki.

Diossen Ezequiel jawen profeta iti kenna

2¹Japekáora, ea akí neskatai en ninkata iki: “Ezequiel, mia, joni, ea mibé yoyo inon jikiwe”, ikai.

²Ja ea yoyo akainbira, Diossen Shinan emeran jikixon, ea wenina iki. Jatianra ja yoyo ikai en ninkata iki,

³jainxon ea yoiboresa iki: “Mia, jonira, israelitaboiba en mia raanai, ja jonibora yoitimabo ikax, en yoia akáshamai eki wenikana iki. Jabo itan jaton rekénbora nato nete kamánbi, eki wenitax ramitabo ikanai.

⁴Jainoax jaton bakeboribi, jaton keena keskáres akaibo ikax, kikínbires ninkáismabo iki. Jaboibara en mia raanai, ‘neskárai Ibo akin’, min jato yoinon ixon.

⁵Jawekeska ixonra mia ninkáxonkanti iki, iamax ayamaribakin, jaskara ikenra yoitimai jaa jonibo iki, ikaxbi westíora profetara jatoiba jake ixonra jabaon onanti iki.

⁶Mia, joni, jatoki rakéyamawe, mia yoikanai joinbi, moxabaon itan jakonma xobibaon katea keskátonin shinanmeeti, itan ninbo icha napo keskain jaaxbi jatoki rakéyamawe. Jainoax ja mia yoikanai joibo ninkataxbi rakéyamawe, itan ja mia omiskanabi ratéyamawe, kikínbires yoitimabo ikanainbi rakéyamawe.

⁷Kikinbires yoitima ikanainbira, nokon joi min jato ninkámati iki, jawekeska ixonra mia ninkáxonkanti iki iamax ayamaribakanti iki.

⁸Ja en mia yoia keskáakin jakonhakin awé, mia joni, wetsa israelitabo keskati yoitimayamawe. Janxbáwe, ja en mia meniai, min pinón”, akinbo.

⁹Jatianra westíora meken, bichi xei wisháya eki meshkataitian en oinna iki.

¹⁰Westíora mekenmanra, ebebonbi ja bichi xei chopea iki. Okenbekonbi

wisháyara iká iki: jainra onísti, chexakaati itan ramíti onsá yoia iká iki.

3¹Jatianra ea yoia iki: “Mia, jonin, nato bichi xei wishá piwé, japekáora, Israel jonibo yoyo aki mia kati iki”, akin.

²Jatian ea janxbáketianra, bichi xei wisháya ea jan pimaa iki.

³Japekáora ea yoia iki: “Rama nato bichi xei wishá en mia menia xeawe, jatianra mia jan potóti iki”, akin. Ja en piara, kikínbires mishkín keska bata iká iki.

⁴Eara yoia iki: “Ja en mia yoia joibo-ribo kaxon, Israel jonibo yoitanwe.

⁵Ja ninkáyamai join yoyo ikanainkora en mia raanyamai, iamax onantikoma join yoyo ikanainko, jaskáyamakinra Israel joniboiba en mia raanai.

⁶Ja maibotiibi icha joni ikainra en mia raanyamai, onantima itan atikoma join ikanainko. Mia ikonhakanti ikenbira ja joniboiba en mia raanyamai.

⁷Ikaxbi, ja en yoia keskati ikáshamai kopíra, Israel jonibaon mia ninkákan- tima iki. Jatíbi Israel jonibora jaton keena keskáres akaibo iki, itan kikínbires ninkáismabo ikanai.

⁸Jaskara ikenra enbi, mia jato keska-ribo imai, tsonbi yoitinin keenma itan min keena keskáres akai.

⁹Diamante makan keská chorisha en mia imai, makánbi winoa chorish. Kikinbires yoitima jonibo ixon mia omiskanabi, jatoki rakéyamawe, ratéyamaribiwe”, akinbo.

¹⁰Japekáora ea yoia iki: “Jatíbi en mia yoiaibo netékainxon ninkáwe, itan shinanbenoyamawe.

¹¹Ja min kaibobo wetsanko bokanabo yoitanwe, abákanon mia ninkákin itan mia ayamabakanon. ‘Neskárai Ibo akin atanwe’”, akinbo.

Jawen tee anon ixon Diossen Ezequiel katota

¹²Diossen Shinanman ea weninaitan-ribira, epekaokeax koshi riri ikai niwan keska en ninkata iki, jawen itinkoniaxa kikin koshi Ibo wenita iki.

¹³ Ja joni keska koshiai jawékibaon peibora, bianananbotani boí titi ikai en ninkata iki, jainoaxa ja toró tarametaibo jato betanbi ikax; ja riri ika ani niwannai keská iká iki.

¹⁴ Jainoara Diossen Shinanman weninxon ea pikoa, onísbires itan sinata ea kaa iki, jatianribira Ibon jawen mekenman ea akonbireskin yatana iká iki.

¹⁵ Jatianra kaax ea Tel Abibhain nokota iki, Quebar paro kexa, ja israelitabo yataanan boxon jamakana iká-tiainko, jawe ati onanaxmabi itan jawe yoiti onanaxmabi, jainra jato betan kanchis nete senen ea baneta iki.

Jato coiranti Ezequiel Diossen imaa

(Ez. 33.1-9)

¹⁶ Moa kanchis nete senenketianra, Ibon ea yoia iki:

¹⁷ “Miara, Israel jonibo koirannai sontáro en mia imai. En mia yoiabora onankanon ixon, ja joiboribi, min jato yoiti iki.

¹⁸ Ea joi benxoakai ixon en yoiti iki, jakonma joni mawáti; en jaskákenbi, ja jakonma joni min esetima iki, min jakonma axé jeneaxa mia jati iki, akinbi min yoiamaara, jawen ocha kopi ja mawáti iki, jaskáketianra jaweati min mawámarin, akin en mia yokáti iki.

¹⁹ Ikaxbi ja jakonma joni min jaskáakin eseabi, jawen jakonma jawéki itan jawen jokonma axé jenekashamai, jara, jawen ocha kopibi mawáti iki, ikaxbi miara mawáyamai jaresti iki.

²⁰ Jainoax, joni iribati iki, jakon jawékibo akinbi jenexon jakonma akin, jara moa mawáti onsáin en banématai iki; ikaxbi min eseyamaara mawáti iki. Ja jakon jawéki aabeara, en moa ointima iki, jara jawen ocha kopibi mawáti iki, ikaxbi jaweati min mawámarin akin en mia ati iki.

²¹ Jatian jaskáakin ocha ayamanon ixon, min eseara ja jonin moa ocha atima iki, jatianra min esé ninkatax

ja joni japariti iki, itan miaribi mawáyamai jati iki”, akinbo.

Ezequiel yoyo iosma baneta

²² Jainxonra Ibon, jawen mekenman tii axon ea yoia iki: “Wenítaanan mai teshanpain katanwe, jainxonra en mia yoyo aki kaai”, akin.

²³ Jatianra ea wenitax mai teshanpain kaa iki, jainxonra Quebar paro kexaxon oinhantana keskáribiakín, en Ibon koshi oinna iki. Jatianra mainbi bekepinon kaman ea beota iki,

²⁴ ikaxbi Diossen Shinan, emeran jikixon ea wenina iki. Jainxonra ea Ibon yoia iki: “Min xobonko kaax xepótanwe.

²⁵ Oinwe, miara risbikan nexai bokanai, jaskákanara min jonibo betan ikasibi mia pikótima iki.

²⁶ Jainxonra mia yoyo itima akin, min jana en jantaxnamematai iki. Ikonbires yoitimabo ikanainbira, min jato notsin-tima iki.

²⁷ Ikaxbi jawe yoikaskinra, en mia jakiribi yoyo imatai iki, jatianra min jato yoiti iki: ‘Neskárai Ibo akin’. Jaweratobaonki ninkákasai, jabaonra ninkáti iki, ikaxbi jaweratobaonki ninkákashamai, jabaonra ninkátima iki. Yoitima jonibo ixon”, akin.

Nonbix koiranmeeti

18¹ Ibonra ea yoia iki: ²“¿Jawekopíki: ‘Papabaon uva pae kokoketianra, bakebaon xeta beyatai iki iká joi israelitabaon yoikin jene-yamai?’

³ Ea, jiria Ibo jaxonra, en mia akonkin senenhati ixon yoiai, matonra nato jakonmakanaibo ja meranxon jato ninkámatai joi, Israelhainxon moa yoikin bane wetsatima iki.

⁴ Ninkakanwe, jatíbi jonibora nokona iki, papa itan bake. Jaweratoki ochai, jara mawáti iki.

⁵ Ja ponté joninra, atikeskabiakin jakon akai itan ponté akai iki:

⁶ Jara jatonbi ja rabiti akábo rabikin mai keyá ikainxon icha jawékiati axon

fiesta akanainko jato betan iamai, Israelnin ikonma diosbokira koshiamai; jawen rarebaon awinra bichinyamai, jawen awin jimiketian yoranyamai;

⁷tsoabira ramiayamai, jaskáyamakinra ja ribínxon menikana jawéki jato banexonai; tsoabira jato yometsoayamai; pikasaibora jato pimai itan chopaomabora jato meniai;

⁸jaribi banenoxon koríki bichina kopíra jato bebon bichinyamai, tsoabira jato bebon kopíamaskin teayamai; tsoabira ramiayamai; joni rabé join ikaitianra atikeskabiakin jato benxoxonai;

⁹nokon esébaon yoia keská akinra, ja en ati yoia nokon koshi esébo akonkin senenhai. Ja jonira ikonshaman ponté ikax, jarésti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.

¹⁰Ikaxbi iti iki, ja ponté jonin benbo bake, ishtonbires sinátaanan jato jakonmai itan retemis, jainoax wetsa jawékibires akí,

¹¹jawen papan ayosma, wetsa jawékibires akai, yoiti atipanke, mai keyainxon jatonbi ja rabiti aká, rabikin icha jawékiakin fiesta akanainko kaai, jawen kaibaon awin bichinai,

¹²jawebiomabo betan jawékinin maxkatabo jato masá tenemai, wetsabo jato yometsoai, ja ribínxon menikanabo jato banexonyamai, ikonma diosboki koshiai, itan en omisai jawékibo akai,

¹³ja koríki menixon jato bebon bichinai; jainxon jato bebon kopíakanon ixon teai, jaskara jonira jatima iki. Ja en omisai jatíbi jawékibo aká pekáora, ja joni mawáti iki.

¹⁴Ikenbi ja joni iti iki westíora benbo bakeya, jatíbi jawen papan akai ochabo jan oinbea, ikaxbi jawen papan jakonma axébo chibanyamai;

¹⁵ja yoiti atipanke, mai keyainxon jatonbi ja rabiti jawéki axon, rabikin icha jawékiakin fiesta akanainko kayamai, jainoax Israelbaon ikonma diosboki koshiamai; itan jawen kaibaon awin bichinyamai,

¹⁶tsoabi ramiayamai; ja koríki menixon jato teaxon jawéki bichinyamai; tsoabi yometsoaisma, ja pikasaibo pimai, itan chopaomabo jato meniai;

¹⁷tsoabi jakonma imayamai, koríki menixon jato bebon bichinyamai, nokon esébo senenhai, itan ja senenhati join yoia keská akai: ja jonira jawen papan ocha kopi mawáyamai, ikontinixbi jati iki.

¹⁸Jatian jawen papara, ramiamis ikaati, jato yometsoai, jawen kaibaon jishnonbi jakonmabo akai, jara jawen ocha kopibi masá tenei mawáti iki.

¹⁹Matonra rama yokatai: ‘¿Jawekopíki jawen papan ocha kopi, baken masá tenetima iki?’ akin. Ja bakenra ponté itan atikeskabiakin jakon aká iki, itan jatíbi ja nokon esekan yoiai keskaa: jaskara kopíra ikontinixbi jati iki.

²⁰Ja ochaiboresa mawáti iki. Bakenbira jawen papan ocha kopíatima iki, papanbira jawen baken ocha kopíatima iki. Atikeskabiakin jakon akai joninra ja atikeskabiakin jakon aká ixon, jawen kopí biti iki; itan jakonma joninra jawen jakonma aká kopí, masá teneti iki.

Ja ati keskábiakin Ibon akai

(Ez. 33.10-20)

²¹Jatian jakonma jonin jatíbi ocha akábo jawetianbi awetsayamanoxon jenexonra, jatíbi nokon esébo senenhati iki, pontéshamanres ati iki, itan atikeskabiakin jakon akai, ikontinixbira já mawáyamai jati iki.

²²Enra jakiribi min jatíbi jakonma aká ochabo shinan wetsatima iki, ja jonira ponté akai ikax jati iki.

²³Eara jakonma jawéki akai joni mawátinin keenyamai, jawen jakonma akaibo jenetanaan jatikayara, jakon iti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.

²⁴Ikaxbi ja atikeskabiakin jakon akai jonin ponté jakon akinbi jenexon, jatíbi jakonma ati iki, ja jakonma jonin akaira en omisai, ¿Maton shinannaki jaskarabo jaapariti iki? Jatíbi jakon jawéki moa

akáborá en shinanxontima iki: janbi senenhayama kopí itan jawen ocha kopíra mawáti iki.

²⁵Atikeskabiakinra en ayamai ixonra maton yoiti iki; ikaxbi ninkakanwe Israel jonibó, ¿Matonki shinanai en jakonhakin ayamai ixon? ¿Jawekeska ikaxki matobikayama iti iki, ja jakonma akaibo?

²⁶Atiki ja atikeskabiakin jakon akai jonin jakon akin jenetaanan, jakonma akin, jara jawen jakonma aká kopíbi mawáti iki.

²⁷Jaskáyamakin atiki ja jakonma jonin, jawen jakonma jenexon, ponté itan atikeskabiakin akin, jatianra jawe jati kishpinmati iki.

²⁸Ea ninkatax itan, ja akai jawékibo jatíbi jakonma iketian, awetsayamanoxon jakonma jeneaxa, ikontinixbi já mawáyamai jati iki.

²⁹Ikaxbi mato Israel jonibaonra en atikeskabiakin jakon ayamai yoiái. ¿Enki ja atikeskabiakin ayamai? ¿Ja atikeskabiakin jakonhakin ayamaiki Israel jonibokayama iki?

³⁰Ja mato israelitabaon westíora-xonbo akai keskáribiakinra, en mato yoipaketi iki. Ea Ibonra ponté yoiái. Maton jakonma ocha kopí, mato keyotamatianbi, jatíbi maton akai jakonma jawékibo moa jenekanwe.

³¹Ja eki ramíkin, jawetianbi awetsayamanoxon jatíbi maton jakonma aká jawékibo moa jenekanwe, westíora jointiabicho, itan bená shinanyares ikanwe. ¿Jawekopíki mato mawáti iki Israel jonibó,

³²tsoabi mawátinin ea kenyamainbi? Jawetianbi awetsayamanoxon, jakonma jawéki akin moa jenetaanan jakanwe. Ea, Ibonra, ponté yoiái”, akinra aká iki.

Jato koirankin sontaronin senenhati

(Ez. 33.16-21)

33¹Ibonra ea yoia iki:
²“Joní, min kaibobo yoiwe: ‘En imaara wetsa mainmea jonibo betan reteanankanti iki, jatianra jainoa joni

koshibaon westíora joni katóxon, jato koirannai sontáro imati iki.

³Jatian jaton rawí sontárobo ja mai nokoi bei, ochómaitian oinxonra, jonibo benxokaanon ixon, jato koiranti imakana sontáronin jawen trompeta xoon ati iki.

⁴Jaweratonki ja trompeta xoon ikai ninkáxonbi ikonhayamai, jatianra jaton rawibaon nokóxon reteti iki, ja mawata-tara janbix iká iti iki,

⁵ja trompeta xoon ikai ninkáxonbi ikonhayamaa kopíra; janbix mawata iti iki, ja ninkáxon ikonhaxa mawáya-makeana iki.

⁶Ikaxbi jato koirannai sontáronin, jaton rawí sontárobo nokoti beai oinxonbi, jonibo benxokaanon ixon trompeta xoon ayamaketianra, jaton rawibaon nokoxon jaweti joni reteti iki, jabora jaton ocha kopíbi mawáti iki, ikaxbi minra jato mawámake ixonra, jan jato koirankin oinnai en yokáti iki’.

⁷Mia jonira, Israel jonibo jato koirannai iti en imaa iki. Minra nokon joi ninkaxon, en jaskátima yoia joiboribi min jato keshanti iki.

⁸Jatian ja jakonma joni mawáti en yoiara iti iki; ikaxbi jawen iká jakon inon ixon min keshanabi iamaaxa, jawen ocha kopíbi mawáti iki, ikaxbira jaweati min mawámarin ixon en mia yokáti iki.

⁹Ikaxbi min, jaskáyamakin ja jakonma joni jawen iká jakon inon ixon, min keshanabi jeneyamaaxa, jawen ocha kopíbi já mawáti iki, ikaxbira mia mawáyamai jati iki”, akinra aká iki.

Ocha aká jatonbi iboati

(Ez. 18.21-32)

¹⁰Ibonra yoiribia iki: “Mia joninra, Israel jonibo yoiti iki: ‘Matora ikai neskati: Nonra ichabires jakonma itan ichabires ocha aká iki. Jakopira moa jakon jati non manayamai. ¿Jawekeskaxonki jaskara jati non chibanti iki?

¹¹ Ikaxbi ea jiria Ibo jaxonra akonkin senenhati ixon yoiai, eara keenyamai jakonma jawéki aati joni mawátinin, ikaxbi jawen jakonma iká jenetaanra, jati iki. Israel, ja mia jakonmai jaa jenéwe. ¿Jawekopíki mato mawáti iki?

¹² Mia, jonin, min kaibobo yoiwe: 'Iti iki westíora jakon joni ochai, ja moa abea jakon jawékininra mawáyamanon ixon jamatima iki, itan jakonma jonin ati iki, jakonma akin jenekin, já mawataara moa abea ocha kopi ikama iti iki. Iti iki jakon joni ochai, ja moa abea jakon aká kopi jayamaira mawáti iki.

¹³ Ja jakon joni janon ixon en yoiabi, jan jakon jawéki akaiki koshixon jakonma ati iki, jatianra ja moa jakon jawéki abeabo en oinna moa jakonma iti iki, janbi jakonma aká kopira mawáti iki.

¹⁴ Jakonma joni mawáti en yoia ikenbira, ocha jeneax jakoni, itan atikeskabiakin jakon ati iki,

¹⁵ itan ja ribínxon menikanabo jainxon jato yometsoabo banexonax, itan en menia esébo yoiti ixon senenhai, jainxon moa jakonma jawéki akin jeneaxa, ikontinixbi mawáyamai jati iki.

¹⁶ Jaskaákin rama, jakon akí itan atikeskabiakin jakon akíra jati iki, jatianra ja ocha akatiaibo westíorabi en moa shinantima iki'.

¹⁷ Min kaibobaonra atikeskabiakin en ayamai ea yoiai; ikaxbi jabaon atikeskabiakin ayamaikayara ikon iki.

¹⁸ Jaskara iken jakon jonin ati iki, jakon jawéki akin jenexon, jakonma akín, jakopira mawáti iki.

¹⁹ Itan ati iki, jakonma joninbiribi jakonma jenexon, jakon akin itan atikeskabiakin jakon akín, jaskara aká kopira jati iki.

²⁰ Matonra yoiribiai: 'Ibonra ja atikeskabiakin ayamake ixon'. Ikaxbi enra, mato israelitabo, westíoraxonbo maton aká keskáribiakin, en mato yoipaketi iki', akinbo.

Babiloniobaon Jerusalénhasesa

²¹ Ja noa yatanxon bokana chonka rabé baritia iketian, jawen chonka oxé itin itan pichika neteya iketian yaméra, westíora joni Jerusalénhainoax jabatax joxon ea yoia iki, ja jaton rawibaon moa jema bichinna.

²² Ja jabata joni eiba joamapari inontian yaméra, jaskara amanoxon Ibon jawen makenman ea tii aka iki, jatian yamékiri joni joketianra Ibon jakiribi yoyo ikai ea imaa iki, jatianra moa yoyo iosma ikí en jeneta iki.

²³ Ibonra ea yoia iki:

²⁴ "Nato Israel main iká jemabo ras akanainko jaa jonibora yoyo ikanai: 'Abrahamra jabicho ikaxbi mai ibo baneta iki; jaskara ikenra noakaya icha ikax ibiresti iki'. Ikira ikana iki.

²⁵ Jaskara iketian jato yoiwe: 'Neskárai Ibo akin: Matonra nami jimibi pai, matonra ja rabiti jawékibo axon rabiai, itan mato retemisbo iki, ¿Jatianki maton ikonhai, noara mai ibo iti iki ixon?

²⁶ Matora jan amistiki chipóxon jato ishtonbires ramiaibo iki, en omisai jawékibora maton akai, itan awinyaribi ikaxbira, jatikaxbi mato teananaibo iki, ¿Jatianki maton ikonhai, noara mai ibo iti iki ixon?

²⁷ Jainxon jato yoiribiwe: 'Neskárai non Ibo akin: Ea, jiria Ibo ixonra akonkin senenhati ixon en yoiai, ja jemabo ras akanainko jaaboribira retékanti iki, itan xabain jaabora pimis yoinabaon piti iki, jainxon ja shanka xobo meran jaabo itan kini meran jaabora, isinbaon mawákanti iki.

²⁸ Ja tsoa jonibi jain jaama maira ras ikares banéti iki, jainoax jaki koshiax kikinni rabíkanai jawékibora moa jainres keyóti iki. Israelhainoa mananbora tsoa jonibi jain jaama banéti iki; tsoabira jao winótima iki.

²⁹ Jatian jabaon, ja en omisai ochabo aká kopíra, ja mai tsoa jonibi jain jaama

itan janbisresa en jeneti iki, jatianra ea Ibo onankanti iki’.

³⁰Min kaibobora makan chiké patax-keax itan xobo xepotiainoaxbo, mia yoií yoyo iki yoiánankanti iki: ‘Neri bekanwe, Ibon noki joi raana non ninkánon iki’, ikanti iki.

³¹Jaskati beaxa nokon jonibo, jaton axé keskati, mia yoyo ikaitian ninkati, mii bebon yakákanti iki. Ikaxbira, ja yoia keskati ikantima iki. Jakiribi en yoiara ainboki itinres bewakanti iki, ikaxbi ja akonkin shinan meran noikánara koriki iki.

³²Jabaonra mia oinnai westfóra joni ainboki bewati onan keskáakinres, metsá jeeya itan arpa jakonhakin teenhatai onan. Min joira ninkákanai, ikaxbira min yoia keská jayamakanai.

³³Jaskara ikenra, jatfíbi jábo seneni kaai, itan jaskati senenketianra, jabaon nobetanra westfóra profeta iká iki ixon, shinankanti iki”, ikira iká iki.

Israel pastorbo ramíti yoia

34¹Ibonra ea yoia iki:
²“Mia jonin, nokon janenko ja Israel pastorboki ea ramitai yoiwe: Neskárai Ibo akin: ¡Jawe ireskiaí, ja jatonbinix koiranmeetai Israel pastorbo! Ja pastorbaonkayara carnerobo koiranti iki.

³Matonra leche xeai, chopa akinbora maton lanaya akai, jainxonra carnero awin xoashamanbo maton reteai, ikaxbira ja carnerobo maton koiranyamai.

⁴Ja carnero yosmashokobora maton akinyamai, isinaibora maton raonyamai, jaton tae xatéra maton neaxon-yamai, wetsaori kainbira maton biamai, manókenbira maton benayamai, jaskáatitiantibira maton akonbireskin rishkikin itan ramiarésai.

⁵Jaskati pastorhoma ikaxa, nokon carnerobo, jatfíbiain janbisai, jaskáketianra siná yoinabaon piái.

⁶Jatfíbi mananbotiíbi itan mai keyábaonra janbisa iki, jatfíbi maibo ikainra

wetsaori bokanai, itan tsonbira jatoakin shinanyamaa iki, jainxon benayamaa iki.

⁷“Jaskara iken pastorbo, jakonhakin nokon joi ninkakanwe.

⁸Ea, jiria Ibonra akonkin senenhati ixon en yoiái: Nokon carnerobora pastorhoma iketian meskó siná yoinabaon yatanxon ea pikin keyonankanai. Ja nokon pastorbora, carnerobo benaibi boyamakanai. Ja pastorbora carnerobo koiranyamai jatonbinix koiranmeetabores iki.

⁹Jaskara ixon pastorbo, nokon joi ninkakanwe,

¹⁰ea Ibo ixonra mato yoiái: Eara maton rawí iki ixonra, en mato onanmai, nokon carnerobo kopí matoki ramíkinra en mato akai; enra nokon carnerobo moa mato koiranmayamai, moa maton koiranwetsayamanon ixonra, nokon carnerobo kopi kopíaxon en moa jakiribi biti iki, moa maton piboresyamanon ixon’.

Ibo, jakon pastor

¹¹Ea, Ibonra yoia iki: Ramara enbix, ea nokon carnerobo koirannai ikai.

¹²Pastornin jawen carnerobo janbisketian, akonbireskin shinanaí keskáribiakinra, enribi nokon carnerobo akonbireskin shinanti iki; ja wetsa nete niweaba bei yaméketian, janbisax beyamai jainbi banetabora jato kopi kopíaxon en jakiribi biti iki.

¹³Wetsa mainmeabo pikoxon tsinixonra, en jaton mainbiribi boti iki. Israel mananmamea pastobo pimanoxon, jainxon wean ikainboribi, itan jatfíbiain ja joni jaainkobo.

¹⁴Ja Israelhain manan keyábo ikainko, jakon pastoshamanbo pimanoxonra, en jato boti iki. Jainra jakon pastoshamanbo piax, tantikanti iki.

¹⁵Eabi, nokon carnerobaon pastor ixonra, jato tantimanoxon en boti iki. Ea, Ibonra ponté yoiái.

¹⁶Ja manota carnerobora en benati iki, ja wetsaori boabora en jato beti iki,

ja tae xatáyabora en jato neaxonti iki, ja yosmabora en jato akinti iki, jainxon awin xoashamanbo betan koshibora en jato koiranti iki. Ja atikeskabiakinra en jato koiranti iki.

¹⁷Ea, Ibonra yoiai: Ninkakanwe, nokon carnerobó: Juezsen ati keskaakinra, en mato akai ja carnero beneshokobo wetsaori axon itan cabra beneshokobo wetsaori axon akin.

¹⁸¿Jakon pasto piAXBiki mato tantiamai, jaskákinki ja texeabo maton jamatai? Itan matonra onpax beXnanshaman xeai, jaskáribaxonbira maton taen potaai.

¹⁹Ja maton jamáyona pastora, nokon carnerobaon piti iki itan ja maton potáyona onpaxa xeakanti iki.

²⁰Jaskara kopíra ea jatíbi atipana Ibon, mato yoiai: Enbira mato yoipakeai atikeskabiakin, carnero awin xoábo wetsaori axon itan oshibo axon akai keskaakin.

²¹Ja yosmashoko carnerobora maton weranmanbires ochóa iki, itan machamanbires jakonmakin werankinra, maton jabámaa iki.

²²Ikaxbi enra nokon carnerobo jakiribi biai. En amayamaara moa maton yatanborestima iki. Atikeskaakinra, ja carnerobo en akai.

²³Nokon yonoti David-ra, en jakiribi banémai, janra westíora pastorbicho keská ixon, nokon carnerobo koiranti iki. Itan jara jaton pastor iti iki.

²⁴Ea, Ibonra, jaton Dios iti iki, itan nokon yonoti David-ra jaton koshi iti iki. Ea, Ibonra, jaskati yoyo ike.

²⁵Jabo betanra jaskara senenhabeKonti joi en akai, jawe iamai ikoni jakon mato inon ixon. Siná yoinabo ja mainmea potaxonra, nokon carnerobo xabábires ikain jakonshaman ikanon ixon en ati iki itan manish meran oxakanon ixon.

²⁶Ja nokon manan katemakinra, en jato jamati iki, jainxonra en jato jakonhakin shinanti iki; ja ititianbora en jatoki jakon oi bemati iki.

²⁷Ja xabáinoA yobinbora bimiti iki, jatian ja mainmea tsekakanti iki,

jaskataxa jaton mainbiribi jaabo jakonbires jakanti iki. Jawetianki nokon jonibo, ja yanka yonokin bokanainoa en jato pikoai, jatianra ea Ibo onankanti iki.

²⁸Wetsa mainmea jonibaonra, jabo moa jakiribi iboakantima iki, siná yoinabaonra moa jakiribi jato pitima iki. Jatianra moa tsonbi rateyamaa jakonbires jakanti iki.

²⁹Ja banáborA ikonbiresi xoxoti iki, jatianra jabaon moa jakiribi jawékiatinin ikin, masá tenetima iki, wetsa mainmea jonibora moa jakiribi jatoki shirotima iki.

³⁰Jatianra ea jaton Ibo Dios, jato betan iketian ea onankanti iki, jainxonra Israelbo nokon joniboribi onankanti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.

³¹Mato nokon carnero tSamabora xabaa ikáinoA iki. Eara maton Dios iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai”, akinra ea aká iki.

Jara kikinbires jakon iki ixon Ibon oinmati

36 ²²Ibonra ea yoiai: “Israel jonibo yoiiwe: ‘Ibonra neskara yoiai: Ja en ati jawékira, mato israelitabo kopíma iki, ja wetsa mainmea jonibo xarán mato janontian, nokon jakon jane maton ramia kopí riki.

²³Wetsa maibo ikainoa jonibo bebonra, ea iki kikin itan jakonshaman ixon en jato oinmati iki, jabo xaranson maton ea ramia iketian; en jaskáara jabaon, eara Ibo iki ixon onankanti iki. Ea, Ibonra, ponté yoiai.

²⁴Enra, mato jatíbi ja wetsa jonibaon mainmeabo pikoti iki; itan jaskáxon tsinkixonra, en jakiribi maton mainko beti iki.

²⁵Kerás neoma onpaxen akai keskaakinra en mato chokati iki, itan jatíbi maton kerásainoara en mato xabaati iki, ja rabiti matonbi aká jawékibo axon rabiainoara en mato jawe kerás neomabi imati iki;

²⁶enra mato meran bená jointi itan bená shinan imati iki. Ja mato meran iká

makan keska chorish shinan bichinxonra, taamabires shinan en mato meran ati iki.

²⁷Ja nokon shinanra en mato meran imati iki, nokon eséboyabi nokon koshi joibo maton senenhanon ixon;

²⁸jatianra en maton anibo menini mainko mato jamati iki, jatian nokon jonibo mato iti iki, itan ea maton Dios iti iki.

²⁹Ja maton jatíbi jakonmainoara, en mato xabáati iki. Trigora en kaimati iki, jatianra en mato jawékiatinin imatima iki.

³⁰Jainxonribira, yobín jiwibo betan wainkonía banábo en ichabires bimimati iki, jatianra wetsa mainmea jonibo bebon, ja pitin ikai kopí, mato rabin-tima iki.

³¹Jawetianki, maton jakonma ikábo itan maton jakonma akábo shinanai, jatianra matonbinix mato rabínti iki, itan maton icha ochabo aká kopí.

³²Ea, Ibonra, ponté yoiai: Onankanwe israelitabó, natora maton jakon aká kopí en akaima iki; natora maton ikainkobo jakonma aká ikax mato rabínkanon ixon en akai iki.

³³Ea, Ibonra yoiai: Jawetianki jatíbi ochankonia en mato jakon imai, ja ras ionna jemabora maton benáaribati iki, jaskáxonra en mato jain jamati iki.

³⁴Ja mai jain jawebi xoxoyamai baneta ikenbira, jaskara jawebioma iititianbi; jatíbi jain winotaibaon oinna moa orokana iti iki.

³⁵Jainxonra yoikanti iki: nato mai jain jawebi xoxoyamai baneta iitibira, rama jain jakon jati Edénhain keská iki; ja jemabo keyokin, ishtonbires jakonmakin ras ayonxon jenekanibora, rama koshiakin jakonhayonaxbo jain jakana iki.

³⁶Ja patax iká wetsa main jabaonra, ja ras akana jemabo en benáaitian, itan jamákin baná keyokanabo en banari-biaitian oinxon, ea Ibo onankanti iki. Ibo ixonra en yoiai, enra akí kaai ixon.

³⁷Ibo ixonra en yoiai: Wetsa jawé-kiboribira en akí kaai ixon. Ja Israel

jonibaon yokata keskákinra; carne-robo kaitai keskáakin, en jawen jonibo kaimaxonti iki.

³⁸Ja jemabo ras ayonkana jawebioma ikátiibira, ikonbiresi jonibo kaiti iki, jaskatira ja fiestatian Jerusalénhainxon, menonoxon carnerobo bokanai keská ikanti iki. Jatianra nokon jonibaon, ea Ibo onankanti iki' ", akinra ea aká iki.

Xao tanobo

37¹Ibonra jawen mekenman ea tii axon, jawen koshi shinan ea menia iki, jaskáxonra westíora mai teshanpain, kikinbires xao ichanko ea boá iki.

²Jatianra Ibon jatíbiain en nimaa iki; ja mai teshanpara xao bochoa, kikinbires icha itan moa ikonbiresi tanoabo iká iki.

³Jatianra ea yoia iki: "¿Minki ikonhai nato xaobo, jakiribi jiríax joniti?" akin. Enra yoia iki: "Ibó, minresa onanke akin".

⁴Jatianra ea Ibon yoia iki: "Nokon janenko nato xaobo yoyo awe, jainxon yoiae: 'Xao tanobó, Ibon joibo ninkanwe akin.

⁵Ibonra mato yoiai: Mato jakiribi janon ixonra, jiwéti join enbi mato meran jikimai akin.

⁶Ja xao rexkebo tekímaxonra, nami-maxon en bichín rakoai, jainxonra ja jiwéti join en meniai jakiribi jatiakin. Jatianra maton ea Ibo onanti iki ixon yoiae' ", akinra ea aká iki.

⁷Ea, jan jaskati yoia keskákinra, en jato yoyo aka iki. Jato yoyo akinbira, kerox ikaibo en ninkata iki: jatianra niwanna iki, jaskatainra xaobo jain-bicho biananani peokoota iki.

⁸Jatianra, ja xao rexkebo moa namiketian bichín rapoai en oinna iki. Ikaxbira, jan jiwémati jóínhomabo iká iki.

⁹Jatianra ea Ibon yoia iki: "Nokon janenko, jiwémamis join yoyo awe, itan yoiae neskáakin: 'Neskárai Ibo: Jiwémamis join, jowé, jawen chosko

pasenenaorikeax, nato mawá yorabo janon ixon jiwémai', akin yoiwe", akin.

¹⁰Enra, Ibon janenko jato yoyo aka iki, jan ati yoia keská akin, jiwémamis join joáxa, jabo meran jikia iki, jatianra jakiribi jiriáx moa weníkana iki. Jabora ikonbires icha, westíora tsamá sontá-robo iká iki.

¹¹Jatianra ea Ibon yoia iki: "Israel jonibora nato xao keskábo iki. Jabaonra yoiboresai: 'Non xaora tanobo iki, noara jawen manátimabi ikax; manotabo iki', akin.

¹²Jaskara iken, nokon janenko jato yoiwe: 'Neskárai Ibo akin: Nokon jonibo, enbira mato nokon jonibaon kinibo kepenai; jainoara en mato pikoai, jaskáxonra jakiribi en mato Israelhain jomai.

¹³Nokon jonibó, jawetianki maton kinibo kepenxon, en jainoa mato pikoai, jatianra ea maton Ibo maton onanti iki.

¹⁴Enra, mato meran nokon jiwémamis join imati iki, jatianra mato jakiribi jiriti iki; jaskáaxonra en maton main imati iki. Jatianra, ea Ibo ixon yoiabo itan en akábo maton onanti iki. Ea, Ibonra ponté yoiai, akin jato yoiwe' ", akinra aká iki.

Judá jonibo itan Israel jonibo tsinkita

¹⁵Ibonra ea yoia iki:

¹⁶"Ezequiel, westíora jiwi pakex bixon jain wishawe: 'Judá betan Israel rabeta', Japekáo wetsa jiwi pakex bixon wishawe, Efraínra Josekan toan iká iki, itan jatíbi Israel texeabo betan rabeta iki.

¹⁷Jatianbi, rabé jiwi pakex bixon kataxkin yatanwe, westíorabicho itiakin.

¹⁸Jawetianki min kaibaon noa yoiwe akin mia akai: 'Noa yoiwe, jawe yoií ikarin, nato akin',

¹⁹jatian jato yoiwe: 'Neskárai, Ibo akin: Enra, Josekan jiwi biai, ja Efraínman mekenman iká, jainoax jabé rabeta ja Israel joniboribi, jaskáxonra westíora jiwibicho itiakin enbi Judakan

jiwi betan kataxai, westíorabicho nokon mekenman itiakin', akin jato yoiwe,

²⁰Jaton jishnonbira ja min jain wishaa jiwi rabé, min mekenman iti iki.

²¹Japekáo jato yoiwe: 'neskárai, Ibo akin: Ja israelitabo wetsa maibaon bokanabora, enbi jato biai; jatíbiainoara en jato tsinkiai, jaskáxonra jaton mainbiribi en jato imaribiai.

²²Nato Israelbaon mainra ja manánbo ikain, en westíora joni tsamáres imati iki, westíora apoyares. Moara rabé tsamá jonibo itima iki, itan rabé koshiribi iwetsatima iki.

²³Matonra jakonmabo jakiribi atimariibi iki, ja en omisai jatonbi ja rabiti aká jawékibo moa rabikantima iki, meskó ochaboribi moa akantima iki. Jatíbi ja senenhayamai ochakanabora en jato xabáati iki, itan jaton ochabo kopí en jato jaweatima iki, jabora nokon joni iti iki, itan eara jaton Dios iti iki.

²⁴Nokon yonoti Davidkan chiní bakera apo iti iki, itan jatíbi jabaon westíora pastor jabicho iti iki, jatianra jabaon nokon esébo betan nokon koshi joibo ninkáxon ea senenhaxonkanti iki.

²⁵Ja nokon yonoti Jacob en mai meniainra jakanti iki, jaton yosibo jakátikanainkoribi. Jabora jatíbitian jain janoxiki, jainoax jaton bakebo, itan jatíbi jaton chiní bakebo; jatian nokon yonoti Davidkan westíora chiní bakera jatíbitian jaton koshi iti iki.

²⁶Jainoax jabo betanra, jaskara senenhabe konti joi en ati iki, jawe iamai ikoni jakonshaman jakanon ixon. Ja senenhabe konti joira jatíbitianbires iti iki. Enra jato kaimati iki, itan nokon jakon xobora jatíbitian jato betan en imati iki.

²⁷Eara, jato betan jati iki, jatianra ea jaton Dios iti iki, itan jabora nokon jonibo iti iki.

²⁸Ja nokon jakon xobo jatíbitian jato betan iketianra, wetsa mainmea jonibaon, ja Israel jonibo nokona itiakin, en jato katota onankanti iki' ", akinra ea aká iki.

DANIEL

Apo betan iká itan nete jaskarain seneni kaai Danielnin wishaa

Daniel iká yoikin peoa

1 ¹Joacim, Judáin apo iká jawen kimisha baritia itínra, Babilonia apo Nabucodonosor Jerusalénhain nokota iki, jatianra jawen sontárobaon ja jema kateaketana iki.

²Ibon oinresara Nabucodonosornin Joacim yataxon, icha jawékiribi ja Diossen xobonkonía bia iki. Nabucodonosorninra yatanxon Babiloniain jato boá iki, jatianra ja iresama jawéki boabo, jawen diossen xobonko jakon jawékibo ikain aká iki;

³Jainxonribira, ja apon xobonko teetai joni koshibaon koshi Aspenaz, neskara ati yoia iki, israelitabo xaranmea ja apon rarebobo, itan kikin joníbaon rarebobo boxonti,

⁴jaton yoranko jawe jakonmabi néomabo, metsábo, jakon axéyabo, onan shinanyabo, jawéki ati onanbo, itan ja apon xobónko teeti atipana bake ranonbo. Jabora Babiloniabaon join yoyo iti, itan wishati onanmakanti iká iki.

⁵Ja Nabucodonosornin akairibi netetiibi ja bake ranonbo pimakanti, jainxon jan akai vinoribi jato xeamakanti, itan kimisha baritia senen jato axeakantira jato yoia iki, ja onankin senenhaxpari apon yonoti iti ikana iki.

Jabé ikábo betan Daniel apon xobonko iká

⁶Ja bake ranonbo xaranra iká iki Daniel, Ananías, Misael jainoax Azarías, jabora Judá jonibo ikana iki,

⁷ja apon xobonko teetai joni koshinra wetsa jane jato menia iki: Daniel janea iki Beltsasar akin, Ananías, Sadrac akin; Misael, Misac akin; Azarías, Abed-nego akin.

⁸Danielnin shinana iki ochanaketian apon akairibi pitima jainxon jan akai uva xeatiribi xeatima, jaskákinra ja apon xobonko teetai joni koshi yokata iki, ochanaketian ja apon akairibi jawékiamakaskin jato teatima,

⁹Diossenbi amaara ja apon xobonko teetai joni koshín Daniel oinna jakon iká iki,

¹⁰ikaxbira yoia iki: —Nokon ibo apokira ea raketai. Jaskara maton piti itan jaskara maton xeatira jan ea yoia iki, jatianra jatíríbi ranonbo keskáma maton bemanan pasná iketian, mato kopí apon ea reteti iki —akin.

¹¹Ja Daniel, Ananías, Misael jainoax Azarías koiranti koshi imaa joni, apon xobonko teetai joni koshi betanra, Daniel yoyo ika iki, jatianra yoia iki:

¹²—Enra mia yokatai nato noa min yonotibo oinnoxon min noa tanati: jato yoiwe chonka nete kaman verdurabires pimaxon, onpaxbichoribi noa xeamakanon ixon.

¹³Jatí nete winota pekáora, ja apon akairibi piai bake ranonbaon bemanan betan non bemanan min ointi iki, ja min oinna keskára min nobetan ati iki —akin.

¹⁴Jan jato koirannai joni koshín shinanra, jaton shinan keskaribi iká iki, jaskara ixonra chonka nete kaman jato tanaa iki.

¹⁵Chonka nete winota pekáora, ja apon akairibi piái bake ranonbo xewina jaton yora kikin jakon iketian, bebon-bires koshibo ikana iki.

¹⁶Jatianra, jato koirannai joni koshin jaton piti betan jaton uva xeati jan bixon, verdurabichores jato pimaa iki.

¹⁷Jaskáaxon ishton onanti shinan, itan jatíbi meskó kirika wishábo ninkati onan shinan, jainoax jawékinin axeti onan shinan, ja chosko bake ranon Diossen jato menia iki. Namá keská meranxon oinkanabo, itan ja namákanabo jaskara yoií iká riki ixon yoiti onanribira Daniel iká iki.

¹⁸Jatio basi ikax já bebon kati apon yoia senenketianra, ja apon xobonko teetai jato koirannai joni koshin ja bake ranonbo já bebon jato boa iki.

¹⁹Apora jato betan yoyo ika iki, ikax-bira, Daniel, Ananías, Misael jainoax Azarías keská, jatíbi ja bake ranonbo xaranmea westíorabi nokoyamaa iki, jaskara ikaxa apon yonoti jikiax jain banékana iki.

²⁰Jatíbi jawéki onan ixon, itan shinanya ixon yoiti apon jato yokatara, jawen mainmea onanyabo itan shinanman onanmisbo, chonkaakin bebonbires jato xewina jaskáaxon jakonhakin ati onanbo ikana iki.

²¹Jatian moa Ciro apo iká reken baritia iketianra, Daniel Babiloniainbi baneta iki.

Apo Nabucodonosornin namata

2¹Ja apo iká jawen rabé baritia ikátóninra, Nabucodonosornin ichaakin namata iki, jabo shinanira oxati atipanyamaa iki.

²Jaskákinra kenamaa iki meráyabo, shinanmanres onanmisbo, yobébo itan onanyabo. Jabora boax apo bebon ikana iki,

³jatianra jato yoia iki: —En namataki jawe yoií iká iki ixon onankaskinra, en jaakinres shinanai —akin.

⁴Jatianra ja shinan onan joni-baon arameo join ja apo yoikana iki: —¡Jatíbitian mia kikin ikax jabanon! Mia kikin ixon, nato min yonotibo min namata noa yoíwe, jatianra jaskati iká riki ixon onantiakin mia non yoiti iki —akin.

⁵—Neskara atira en shinanke —akinra apon jato aká iki: —Jaweki en namata ixon maton ea yoiamaketian, itan ja en namataki jawe yoií iká iki ixon maton ea yoiamaketianra, mato beshéakin xatekanti iki, jainxonra maton xobobo manish tsamata keskáres banétiakanti iki.

⁶Ikaxbi jaweki en namata ixon maton ea yoiketian, itan ja namáki jawe yoií iká iki ixon onantiakin maton ea yoiketianra, icha jawéki en mato meniresti iki, enra mato akinti iki, jainxonra aniakin en mato rabikaamati iki. Jaskara iketian, ja en namataki jawe iká iki ixon ea yoikanwe, jainxon jawe yoií ikarin iki ixon onantiakin ea yoikanwe —akin.

⁷Ja shinan onan jonibaonra jakiribi yoia iki: —Min namata noa yoíwe, jatianra jaskara yoií iká riki ixon onantiakin mia non yoiti iki —akin.

⁸Aponra jato yoia iki: —Enra kikin-hakin onanke. Jaskara ati en moa shinannara maton onanke, jakopíra mato basiai.

⁹Jaskara iken, ja en namata yoiamaxonra, jatíxonbi senenbires maton masá teneti iki, janso itan ikonma ea yoinoxonra maton shinanke, matora manatai jaskara ati en shinanna moa en atima. Jaskara en namata, ea yoikanwe, jaskáxonra en onanti iki, jawe yoií ikárin ixon maton onantiakin ea yoiti atipana —akin.

¹⁰Jatianra onanbaon yoia iki: —Nato netenra tsoabi yamake. Ja onantinin keenai non tsoabi yoiti. Jainoaxa, jawetianbi tsoa apobi yamaa iki, bebon koshi itan kikinbires atipanya ixonbi, shinanmanres onanmisbo, iamax onan shinanya jonibo jaskara jawéki ati jato yokata.

¹¹ Min ati noa yoiara kikinbires atikoma iki, jan yoitira tsoabi yamake, diosbaonparira yoiti iki; ¡Ikaxbi jabora jonibo xaran jaamabo iki! —akin.

¹² Jaskara ninkataxa apo kikinni sinata iki, jaskáxonra Babiloniainoa jatíbi onan shinanya jonibo jato reteti joi pikoai iki.

¹³ Ja joi jatíbiain ninkakaaketianra, Daniel itan jabé ikáboribi retenoxon benakana iki.

Apon namata Danielnin onantiakin yoia

¹⁴ Jatianra shinanshamanax itan onantishamani, Arioc betan Daniel yoyo ika iki, jara apon sontárobaon joni koshi ixon onan jonibo moa jato retei iká iki.

¹⁵ Jatianra Danielnin yokata iki: —¿Jawekopíki apon nato ja senenhati joi ishtonbires pikoai? —akin. Ariocninra jaskara kopí aká onantiakin yoia iki.

¹⁶ Jaskáara Daniel apoiba kaa iki, já betan jawetio basitani imatira yokata iki, jan namataki jawe iká iki, jainoax jawe yoi ikárin ixon onantiakin yoiti kopí.

¹⁷ Jaskáa pekáora jawen xobon kaxon, jatíbi jaskara winotabo jabé ikábo, Anafías, Misael, Azarías jato yoia iki,

¹⁸ ja Babiloniainoa jatíribi onan jonibo betan jato reteyamanon ixon, ja onantima namá onantiakin yoiti kopí, naikanmea Diossen akinon ixon yokátira jato yoia iki.

¹⁹ Ja yamébira, Daniel Diossen akinna iki, ja onantima namá jaskati ikára onantiakin yoia iki. Jaskara aká kopíra naikanmea Ibo Dios rabikin

²⁰ neskara joibaon aká iki:

“Diossen jane jatíbitian jakon ibanon,

jaskáaxon jakon ati onan shinan, itan koshi shinanra jawena iki.

²¹ Diossenra rama nete iitaibo wetsatianbo itiakín akai, jawen ititíanbobiribi ikaibo

ikenbira, wetsatianbo itiakín akai; ja apo iitaibo pikoxonra wetsabo jikimai, shinanyabora ani shinan meniai, onanbora jaskáaxon jakon ati onan shinan meniai.

²² Janra kikin chichokea jawékibo itan joné jawékibo, jishtiakin pikoai; yamé meran iká jawékibora onanke, jara joébires iki.

²³ Mia nokon papabaon Diossa en irake akai, jainxonra en mia rabiai, minra onan itan koshi ea imake; jainxonra mia non yokatabo rama min ea onanmake: apon ja onankashoraira min noa onanmake”, akinbo.

²⁴ Jaskata pekáora, Daniel Arioc oinni kaa iki, jara Babiloniainoa onan jonibo jato reteti apon yoia iká iki, jatianra yoia iki: —Onan jonibo reteyamawe. Apoiba ea boé, jan namatara jatíbi onantiakin en yoiti iki —akin.

²⁵ Jatianbira Ariocnin apo Nabucodonosorhiba ja Daniel boá iki, jainxon apo yoia iki: —Ja yatanxon bekana Judá jonibo xarameara westíora joni en nokoke, min namatara onantiakin jan mia yoiti atipanke —akin.

²⁶ Jatianra ja Beltsasar akin janekana Daniel apon yoia iki: —¿Minki ea yoiti atipana, jaskara en namata, jainxon ja namáki jawe yoi iká iki ixonki min yoiti atipana? —akin.

²⁷ Danielninra yoia iki: —Tsoabira onan yamake, shinanman onamisbora yamake, onanyaribira yamake, wish-tinbo onanaribira yamake, jabo min onankasai ja joné jawéki jan mia onanmatira tsoabi yamake.

²⁸ Ikaxbira westíora Dios naikan jake joné jawéki onantiakin pikoai, janra mia onanmake jaskara jawéki rama winoti kaibo. Min oxaxon namá meran min oinnabora jaskara yoi iká riki ixon onantiakin en mia yoiai:

²⁹ Miara min oxatiain iká iki; jainxonra jaskara jawéki rama iki kaai shinanna iki, ja joné jawékibo onantiakin pikoatoninra jaskara ikí kaaibo onanmaa iki.

³⁰ Earibira ja joné jawéki onanmaa iki, jara jatíbi jonibo xewina onan iketian ea akáma iki, min namata jaskara yoi iká riki ixon onantiakin yoiti kopí ea akára iká iki, jaskáaxon min shinan meran akábo onanti kopí.

³¹ Namá meranra, min oinna iki, joni keská kikin aniosi penébiros itan onsábiros mí bebon wenitai.

³² Ja joni jisátonin mapora iká iki meskoama orobiros; jawen xochi betan jawen ponyan plata; jawen poko, itan jawen kishira, bronce iká iki;

³³ jawen rabé wítax yamibiros; jainoax jawen taé pakex yamiribi, ja wetsa pakex jawen taéra mapó iká iki.

³⁴ Min ja oinnaitianra, mananmameax tson weranamabi westíora makan tsekékiranax, ja joni jisákan taeki pakéxon beshéakin roora iki.

³⁵ Ja yami, bronce, plata itan oro, jabora ishtonbiros poto baneta iki, bariatian trigo xemea pei choshi, jawebi yamatiakin niwen boa keskára iká iki. Ikaxbira ja joni jisáki paketa makan ani, manan banéxonra jatíbi mai mapoa iki.

³⁶ Ja namára neskara iki. Ramara jaskara yoi iká riki ixon en mia yoi.

³⁷ Miara jatíbi apo xewina iki, ja naikanmea Diossen mia imaa, koshi shinanra mia menia iki, icha koshira mia menia iki, jakon ninkakataira mia imaa iki,

³⁸ ja oro mapoyara neskara iki, jatíbi jonibaon koshi, yoinabaon koshi itan peia yoinabaon koshi, Diossen mia imaa.

³⁹ Mia iká pekáora, jato ikinnai wetsabo mii namanhori koshimatani janoxiki, jainoax ja kimisha itin iká jato ikinnaibora, ja bronce iki, jatíbi mai iboa koshibora iti iki.

⁴⁰ Japekáora jawen chosko itin iká koshi ixon jato ikinnaibo, yami keská koshi iti iki; yamín jatíbi xatexon ras ati keskáakinra, wetsabo jatíbi jato ras ati iki.

⁴¹ Minra oinribia iki, pakex jawen taé metotiyabi mapó aká, jainoax wetsa pakex jawen taé metotiyabi yamibiros; ja yoi ikára neskara iki, jan jato ikinna jonibora rabé tsamá ikanti iki, yami keská koshi ikaxbira yami betan mapó meskota min oinna iki.

⁴² Ja tae metotibora iká iki pakex yamibiros, jainoax wetsa pakex mapó, nato jaskara yoi ikára, ja koshi ikaxbi koshimaribi iti yoi iká iki.

⁴³ Jatian min oinna yami betan mapó meskota keskatira, ja joni koshibo wetsa mainmeabo betan joi senenhabeonax wanoax jainbicho tsinkíkanti iki; jaskataxbira westíora yorabicho keská ikantima iki, ja yami betan mapó meskóti atipanyamaa keskára ikanti iki.

⁴⁴ Jaskáakin jabaon jato ikinnai kamanra, jawetianbi ras atima itan wetsa mainmeabaonbi jatoarestimaakin, naikanmea Diossen tsonbi ras atima jato ikinao apo imati iki, jaskáaxonra jatíribibo jatíbi jato keyoti iki, jaskáaxa jabichores jatíbitian iti iki.

⁴⁵ Jaskara yoi iká riki, ja mananmeax westíora makan tson weranamabi tsekékirani joxon jaki pakékin ja yami, bronce, mapó, plata, ja oro potobichores itiaquin banea, min oinna. Rama jaskara winoti kaira, kikin Diossen mia oinmaa iki. Ja namára ikonshaman iki, jainoax ja onantiakin yoiara jaskarakon iki —akin.

⁴⁶ Jatianra apo Nabucodonosor Daniel bebon chirankootax, maikibi bekepinon kaman beota iki, jatianra jawékibo betan incienso ininti meniti jato yoi iki.

⁴⁷ Japekáora Daniel yoi iki: —Maton Diossa jatíbi diosbo xewina koshi iki; apobaon Ibo riki, jainoaxa joné jawékibo onantiakin pikoai iki, jaskara

iketianra nato joné jawéki min onan-
tiakin pikoke —akin.

⁴⁸Jaskata pekáora apo bebon ani
koshi Daniel imaa iki, jainxonra icha
itan kikin jawékibo menia iki; jaská-
ribiaxonbira Babilonia mainmea koshi
jikimaa iki, jainxonra ja mainmea jatíbi
onan jonibo xewina jaton koshi imaa
iki.

⁴⁹Danielnin yokáketianra, apon
ja Sadrac, Mesac itan Abed-nego, ja
Babilonia mainkonía jakonhakin tee
ati ani koshibo jato imaa iki. Danielra
apon xobonkobi baneta iki.

Joni jisaakin oro aká rabiti

3¹Ja apo Nabucodonosorninra oro
joni jisáakin jato amaa, jawen keyá
kimisha chonka metro iká iki, jainoax
jawen pextin kimisha metro, ja axon
Dura mai teshanpain chankantira jato
yoia iki, jara Babilonia main iká iki.

²Japekáora ja mainmea jato ikinnai
jatíbi joni koshibo kenati jato yoia iki,
sontárobaon joni koshibo, jemamea joni
koshibo, jato shinankiinai joni koshibo,
koríki koiranmakana joni koshibo, jato
joi benxoaxonai joni koshibo, jato joi
benxoaxonaibaon koshibo, jainoax ja
mainmea wetsa joni koshibo, jatíbi
jabo jato kenatira jato yoia iki. Jan
jato amaa joni jisá jaskaati iketian jato
onanmakin.

³Ja mainmea jatíbi joni koshibora,
ja joni jisá aká onanni fiesta akí tsin-
kíkana iki.

⁴Peokanon ixon jan jato yoiti imaka-
natoninra, moa peokanon ixon yoikin
koshín jato saí aka iki: “Ninkákanwe
jatíbi jemamea jonibó, jatíbi main-
meabó itan jatíbi ja meskó join yoyo
ikaibó:

⁵Trompeta, flauta, cítara, lira,
salterio, gaita, jatíbi ja bewakin ati
jawékibo ikaitian ninkatatianbira, ja
apo Nabucodonosornin joni jisáakin oro
jato amaa chirankooxon maton rabiti
iki.

⁶Jatíbi ja joni jisá aká chirankooxon
rabiamaibora, jatianbi horno tiritai
meran potakanti ikii”, akinbo.

⁷Jaskara iketianra, ja icha joni jain
tsinkitabaon jatíbi jan música atibo
akana ikaitian ninkáxon, ja oro akana
joni jisá chirankooxon rabikana iki.

⁸Jatíribi caldeobaon oinna, Judá
jonibo jan jato ramiatí atibires iketianra
apo Nabucodonosorhiba kaxon,

⁹yoikana iki: —¡Mia apo jatíbitian
jawe, jainoax min jane jatíbitian ja
shinanti ibanon!

¹⁰Minra yoia iki, jatíbi jan música
atibo akana ikaitian ninkatatianbi, jati-
kaxbi chirankooxon ja joni jisá rabiti,

¹¹jaskara iketian jaweratobaonki
ayamai jabora horno tiritai meran pota-
kanti iká iki.

¹²Jaskara ikenbira, jaweti Judá jonibo
jake, Babilonia mainko jakonhakin
tee anon ixon min jato koshi imaabo,
jabaonra jawekeskaaxonbi min diosbo
rabiamakanai, min joni jisá oro jato
amaxon chankanaribira rabiamakanai.
Jabo riki Sadrac, Mesac itan Abed-nego
—akin.

¹³Jatianra Nabucodonosor ikonbi-
resi sinata iki, jainxora Sadrac, Mesac,
Abed-nego já bebon beti jato yoia iki.
Jatianra moa já bebon ikanaitian,

¹⁴jato yokata iki: —¿Ikonrin nokon
diosbo maton rabiamai, itan ja oro
joni jisáakin en jato amariibi maton
rabiamai?

¹⁵¿Ja música ikai ninkatatianbi, ja
en jato joni jisaakin amaa beokainxon
rabinox moa mato benxokaatarin?
Maton rabiamaketianra, ja horno
tiritai meran mato potakanti iki;
¿Jaskaketianki jawe diossen mato
jamati iki? —akinbo.

¹⁶Jatianra yoikana iki: —Nato jawé-
kira jaskarama iki ikaxa noa miibetan
join iti yamake.

¹⁷Ja non rabiai non Diossenra, ja horno
tiritai meranoa noa pikoti iki, jatíbi min
noa jakonma akasaibira noa xabaati iki.

¹⁸ Ikaxbi, min noa chii meran potatima ikenbira, min diosbo non rabiamai, ja oro joni jisaakin akana bebonribira noa chirankooyamai, rama min noa onanwe —akin.

Kimisha bake ranon horno tiritai meran potakanabi jainoax pikota

¹⁹ Ja joibo ninkataxa Nabucodonosor, ja kimisha bake ranonki sinati jawen bemanan joshina iki. Jaskáxonra jaskaai axekana bebonbires kanchis akin horno xanaati jato yoia iki;

²⁰ japekáora Sadrac, Mesac, Abed-nego jabo nexati, jawen kikin koshi sontá-robo yoia iki, jaskáaxon ja horno tiritai meran jato potatira yoia iki.

²¹ Ja kimisha bake ranonra, jaton joni koshi ixon saweti chopayabipari ikenbi, nexaxon horno tiritai meran potakana iki.

²² Jatianra apon joi jatianbi senenhati iketian akin, horno kikinbiresi ketéketian ja kimisha bake ranon ja meran potaitian, sontárobo chiikan yatana mawákana iki,

²³ ja bake ranonbora nexáyabi horno meran pakékana iki.

²⁴ Jatianra Nabucodonosor ishtonbires wenita iki, jaskáxonra jan shinanman akinnai jawen jonibo yoia iki: —¿Ja nexayonxon non chii meran potaa joni-boki kimishama iki? —akin. Jaskara riki akinra akana iki.

²⁵ —Enra oinnai chosko joni moa nexaa chorokootabo, chiikan jaweayamaa ja meran jakonshamanres boanhatankanai, jatian jawen chosko itin iká jonira ángel jisá iki —akin jato aká iki.

²⁶ Jaskara yoitaananra, Nabucodonosor horno patax kaax, saí ika iki: —¿Sadrac, Mesac, Abed-nego, koshi

Kimisha bakeranon chii tiritai meran potakana.

Diossen jonibó, jainoax pikotax neri bekanwe! —iki. Jaskaara ja kimisha joni chii tiritai meranoax pikókana iki, ²⁷jatianra ja mainmea jatíbi joni koshibo jain tsinkitabo, ja bake ranonbo patax boankana iki, jaton yorabo oinkanara chiikan jaweaama iká iki, jaton maponkonía boobo, itan jaton sawea chopabo menotama, jainoax koin itsabobi poayamakana iki.

²⁸Jatianbira Nabucodonosor neskati saí ika iki: “;Sadrac, Mesac, Abednegonin Dios rabikanwe, jawen yonoti jonibo joi senenhaibo iketianra jato jamanon ixon jawen ángel raanke, ja apon yoia joira senenhamakana iki, jaton Diosma iketian wetsa dios chirankooxon rabiamatianbi mawátininra keenkana iki!

²⁹Jaskara iketianra rama en yoiai, jawerato joniki nato bake ranonbaon Dioski jakonmai yoyo ikai, jara jaxkakanti iki, jainoax jawen xobora chiimapobicho tsamátiakanti iki, wetsa jemaebires inonbi, wetsa mainmeabires inonbi, wetsa joiabires inonbi, jaskara ikaxa jaskáakin jato jamati atipana wetsa dios yamake”, akin.

³⁰Jaskata pekáora apon ja kimisha bakeranon, Babilonia mainmea bebonbires jakon jaton joni koshibo jato imaa iki.

Apo Nabucodonosor shinan keyota

4¹“Ea, apo Nabucodonosor keenai riki, jatíbi jemamea jonibo, jatíbi maibotiibi, jatíbi meskó joiabo nato neten jaabo jawe iamai jakonshaman, itan icha jakon jawékinin bebona ikan-tinin.

²Anibires jan manaiti jawékibo, bochikía koshi Diossen ebetan aká maton onantinra ea keenai.

³;Jawen aká jawékibora anibires jan manaitibo iki, itan jaskara iosma jawékibo iki! Já apo ikára jatíbitian iti iki, jawen koshira tekíkaresi jawetianbi keyótima iki.

⁴Eara, jakonbires nokon jakon ani xobo meran jaa iki, icha jawékinin bebonxonra en jakonshaman shinanna iki.

⁵Ikaxbira wetsa yamé, oxai rakáxon namatax ea rateta iki, jatianra jabo shinanni itan ja en oinnabaon akonbireskin ea rakémaa iki.

⁶Jatianra Babiloniainoa jatíbi onan jonibo ea oinni bekanti en jato yoia iki, ja en namataki jawe yoiai ixon ea yoikanti kopí.

⁷Babiloniainoa jatíbi ja onanyabo, shinanmanres onannaibo, onanbo, wishtin onanbo eiba bekanketianra, en namata en jato yoia iki, ikaxbira jaskara yoií iká onantiakin ea yoiti atipanyamakana iki.

⁸Ja senentianbira Daniel joá iki, jawen janeribi Beltsasar nokon dios kikinman rabikin en janea, jara ochaoma Diossen shinanxona jaa iká iki, jatianra en namata neskáakin en yoia iki:

⁹“Beltsasar, shinanmanres onanai jonibaon koshi; enra onanke jakon Diossenra mia shinanxonai, jaskara ixonra jatíbi joné jawékibo min onanke. Ninkawe, en namá meran oinnara neskara iki, jaskáaxon jaskara yoií iká onantiakin ea yoíwe.

¹⁰En oxai rakáxon namatara neskara iká iki:

Westíora jiji kikin keyáshaman mai naponbekonshaman nia.

¹¹Ja jiwira aniax kikinshaman raston, itan

jawen xama naikibi mepia, jaskara ikaxa ochó mai senenainxonbi oinna jishti iká iki.

¹²Jawen pei kikin metsáshaman, jainoax jawen bimi kikínshaman icha, jatíbi jato jawékiamati senenra iká iki.

Mainmea yoinabora ja naman otai tsinkita iki, noyai yoinabaon naabora jawen poyanbaon iká iki,

jainoax jatíbi nato netenmea
jonibaonra,

jan jati jaibakea jawékiati bia iki.

¹³En namá meran oinnara, naikameax
westíora jato koirannai sontáro keská
ángel ishtonbires paketa iki.

¹⁴Jatianra neskati saf ika iki:

Ja jiwi poxakanwe, jawen pon-
yanbo xatekanwe,

jawen peibo ras akanwe,

jawen bimibo janbis akanwe.

Jawen ota naman iká yoinabo
jabábanon,

jawen ponyain iká peia yoinabo
jabábanon.

¹⁵Ikaxbi ja jiwi boró jawen taponyabi
tsekayamakin jainbi ja main
jenekanwe; yami

betan bronce cadenanin nexa-
kanwe, jaskáaxon ja

mai xobi meranbi jenekanwe. Jaki
nibí manbanon,

jainxon ja mainmea yoinabo betan
xobi pibanon.

¹⁶Jawen shinan moa wetsaresibi
ibanon, jaskatax

yoina keská banébanon, jatianra
kanchis baritia

kaman jaskara jakonma iti iki.

¹⁷Nato jaskáakin masá tenetira

jato koirannai

jakon ángelbaon yoia iki,

bochikia Diossa jatíbi atipana koshi
shinanya iki,

jonibo apo imati, ja imatinin

kenabara jan jato apo imai ixon,

jatíbi jonibaon onantira iká iki,

ja jonibo xaranmea namanbiresa

westíora main joni koshi imai’.

¹⁸Ea apo Nabucodonosornin, nama-
tara jaskara iká iki. Beltsasar, rama,
jaskara yoií iká riki ixon onantiakin
ea yoiwe, nokon mainmea onan joni-
baonra westíoraxonbi jaskara yoií iká
onanyamake; ikaxbi minra jaskara yoií
iká onantiakin yoiti atipanke, jaskara
ikenra jakon Diossen shinan mii meran
iki”, akin.

¹⁹“Jatianra Daniel, ja Beltsasar akin
akanai, jawetio basishokopari shinanni
jain iká iki, jaki beai shinanbaon
ratea. Jaskatainbira ea, apon, en yoia
iki: ‘Beltsasar, ja en namata kopí itan
jaskara yoií iká kopí masá shinanya-
mawe’, akin. Jatianra Beltsasarnin yoia
iki: ‘Jawe ireskiaí, min rawíboki jatíbi
ja namakan jaskara iti yoiabo paké-
banon!

²⁰Ja jiwi keyá itan raston min oin-
nara, naikibi nokota ikax, ochó mai
senenainxonbi jishti iká iki,

²¹jawen pei metsáshamanbo, jawen
bimi ichaira ikax jatíbi jato jawékiamati
senen, onsá yoinabora ja naman otai
bekana iki, jawen poyanbaonra peía
yoinabaon naakanai iká iki,

²²ja jiwira mia iki, koshi itan kikin-
biresa mia baneta iki, miara nai keyá
kamanbi nokota iki, jaskara koshi
ixonra jatíbi mai min iboa iki.

²³Min oinnara, jato koirannai westíora
jakon ángel naikameax paketax neskati
yoyo iká iki: Ja jiwi rerakanwe,
jaskáaxon beshéakanwe, ikaxbi jawen
boró taponyabi mainbi jenekanwe; yami
itan bronce cadenanin nexakanwe,
jaskáaxon ja mainbi xobi meran jene-
kanwe. Jaki nibí manbanon, jainxon
abánon kanchis baritia senenai kaman
yoinabo betan mainmea xobi pikin, iki.

²⁴Natora bochikia koshi Diossen mia
jaskáakin masá tenemati yoií iká iki.

²⁵Miara moa jonibo betan iamai
yoinabo betan jaai kaxon, wakan akai
keskáribiakin xobi min piti iki, jain-
xonra min yora nibikan mechaati iki;
Bochikia koshi Diossenra jawen koshín
jatíbi koshi iká jonibo, jato ati atipanke
iki ixon, min onannai kaman kanchis
baritia senen mia jaskara jati iki,
jaskara ixonra jawen keenabo jan jato
ikinti koshi jikimai.

²⁶Ja jiwi boró taponyabi mainkobi
baneti ikára, Diossa koshi iki ixon min
onanketianpari, jakiribi mia imakanti
yoií iká iki.

²⁷Jaskara iketian, min nokon esé chibanwe, pontéshamanres iwé, moa ocha wetsayamawe; min jakonma akaibo moa jain senenres jenewe, jaskáxon jawebioma onitsapibo akinwe. Jaskataxa mia jawe iamai jakonshaman ikax, itan jawékinin bebonkaresi mia jabirati iki' ”, akin.

²⁸Jatíbi ja jaskara iti apo Nabucodonorosor yoiabora moa senena iki:

²⁹Moa westíora baritia winota pekáora, Babiloniain jawen jakon ani xobo bochiki xabá ikain jawe ayamai apo kawatani,

³⁰neskati yoyo ika iki: “¡Oinkanwe, Babiloniará kikinshaman ani iki! Enra, nokon ani koshin, ea apo ixon nato nokon mainmea ani jema itiakin, en atipana oinkanon ixon en aká iki”, iki.

³¹Aponra yoyo iikinbi, naikameax neskati yoyo ikai joi ninkata iki: “Apo Nabucodonorosor, joi ninkawe, miara moa apo iamai;

³²jonibo betan iamaira moa yoinabo betan mia jati iki; kanchis baritia senenai kamanra, wakabaon akai keskáakin min xobi piti iki. Koshi Diossa jatíbi nato netenmea maibotiibi jato ati koshia iki ixon, min onanai kaman, itan já riki jawen keenbo jan jato ikinti, jato koshi jikimai ixon min onanai kamanra, mia jaskara iti iki”, iki ikaibo.

³³Jaskataitianbira ja masá tene-mati yoia moa senena iki, jatianra Nabucodonorosor jonibo xaranmeax pikota iki; wakabaon akai keskáari-biakinra xobi pia iki, nibikanra jawen yora mechaa iki, jawen boo betan jawen mentsisra nenketa iki, tetekan pei keska, itan jawen mentsis keskára iká iki.

Nabucodonorosor benxoa

³⁴“Jatio basi en masá teneti iká moa senenketianra, ea, Nabucodonorosornin, nairobi oinna iki, jatianra nokon shinan keyota ea moa benxoa iki, jaskataxa

koshiya Dioski ea jakonni yoyo ika iki, jara jatíbitianbires en neskara joibaon rabia iki:

‘Jawen koshi shinanra jatíbitianbires iti iki;

ja apo ikára jatíbitian tekíkesti iki.

³⁵Já bebonra nato mainmea jonibo jawemabi iki.

Janra naikan itan nato main jawen keena keská akai.

Jawen koshin akaitianra tsonbi ja bechiteti yamake, jaskara akaira tsonbi yokáti yamake’.

³⁶Jaskánontianbira jakiribi nokon jakon shinan moa pontekin en bia iki, ea apo ixon en jato jakonhakin ikinnai, ea jakonhakanai itan kikin en bia iki. Jan ea shinankinaibo betan jan ea mai koirankina ani joni koshibora ea oinni bekana iki, jatianra nokon main joni koshi jakiribi ea jikiax, moa ikátiai bebonbires koshi ea iká iki.

³⁷Jaskara iketianra, rama ea Nabucodonorosornin en rabiai, ani riki ixonra en shinanai, naikanmea Apora aniakin kikinman en rabiai, jaskara ikenra jatíbi jan aká ikonshaman, itan atikeskabiakin aká iki, jaskara ixonra iresama shinanmeetaibo jato namanbires shinanmeemati atipanke’.

Chiketen wishaa iká

5¹Belsasar, Babiloniainoa aponra, aniakin jawékiati, jawen mainmea jawen kikin jonibo waranka jato chania iki; jatianra apon itan jan jato chania beabaon jawékiakin icha vino pae xea-kana iki.

²Belsasarninra, jawen papa Nabucodonorosornin Dios rabiti xobonkonía, Jerusalénhainoa bea oro wasobo, oro tazónbo beti jato yoia iki.

³Ja wasobo betan tazónbo moa bekanketianra, ja apon awinbaon, itan jawen merati awinbaon jainxon jawen ani joni koshibaon, jan xea-kana iki.

⁴Jatíxonbira vino pae xeakana iki, jaskáaxonra ja oro aká, plata aká, bronce aká, yami aká, jiwi aká, makan ja rabiti aká jawéki rabikana iki.

⁵Jaskákanaitianbira joni yamankobi westíora meken pikóxon, xenin ikai lámpara joékan tenaa, ja ikana chité meran jishti iketian oinkana, xobo chiké joxo ikainko metotinin wishaa iki. Ja wishai meken oinnaxa apo,

⁶raketen yatana taenkoniaxbi peokoo-tax maponko kamanbi saki iká iki.

⁷Jaskatira saí ika iki, jatianra onan-misbo, onanbo, itan wishtin onanbo ja Babiloniainoabo jato kenaa iki, jatianra jato yoia iki: —Jan nato chiketen iká yoyo axon jaskati iká onantiakin ea yoiketianra, púrpura chopá jakon sawemaxon, oro cadena teomaxon nokon main ja kimisha itin iká joni koshi en imati iki —akin.

⁸Jatíbi ja apon yonoti onan jonibora ja chité meran jikikana iki, ixonbira ja wishá tsonbi onanxon jaskara yoia riki ixon, onantiakin apo yoiti atipanyamakana iki.

⁹Jatianra apo Belsasar kikínbires akin raketen yatanna iki, jatiobi jawen bemananra kikínshaman pasná iká iki. Jawen joni koshibaonra jawe ati onanyamakana iki,

¹⁰jawen bake, jainoax jan chania bea kikin jonibo saí ikanaitian ninkataxa, jain ikana chité meran jikixon jawen tita apo ainbaon yoia iki: —¡Mia apo jatíbitian jabanon! Jakonma shinanni raketi pasnáyamawe,

¹¹mia apo iká mainra, jakon Diossen shinanman jakinna westíora joni jake. Min papa apo inontianra, jawen mapón shinannai jishtibires iká iki, jaskáaxon jakon ati onan shinanyara iká iki, kikínbires onan shinanya ikaxa diosbo keská iki. Jaskara iketianra min papa apo Nabucodonosornin, nato mainmea onanyabo, shinanman onanmisbo, onanbo jainoax wishtin onan jonibaon koshi iti ja joni janea iki,

¹²Daniel, Beltsasar akin apon janea meran moa tsoa jaskara iosma keská shinan jaketian, ishtonbires onanai iketian, jainoax jaskáaxon jawéki ati onan shinanya iketian, namá jaskara yoií iká onan iketian, joné joibo onantiakin yoixon atikoma jawékibo ponteai iketian. Daniel kenawe, janra ja chiketen iká wishaa onantiakin mia yoiti iki —akin.

¹³Danielra apo bebon bokana iki, jatianra apon yokata iki: —¿Miarin Daniel, ja nokon papa apo Nabucodonosornin, Judeainoa jato yatanxon benontian mia bekana joni?

¹⁴Miimeranronki diosbaon shinan iki ixonra ea yoikanke, min shinan ponté, mia jawéki onan, jainoax mia onan shinanyara ea yoikanke.

¹⁵Nato nokon mainmea bebonbires onan jonibora, neno ikanke ja joibo yoyo axon jaskara yoií iká onantiakin ea yoiira bekana iki, ixonbira jawebi onanyamakanke.

¹⁶Jaskara ikenbira, yoikanai en ninkáke, onantima jawékibo onantiakin yoixon, atikoma jawékibo min ponteai. Ja joibo yoyo axon, jaskara yoií iká onantiakin min ea yoiketianra, púrpura jakon chopá sawemaxon, oro cadena teomaxon, ja kimisha itin iká nokon mainmea jaton joni koshi kikin en mia imati iki —akinbo.

¹⁷Jatianra Danielnin yoia iki: Min ea menikasai jawékibo minnabi ibanon, ja min xobo meranshaman iti min ea yoia wetsabo imanoxon yoiwe. Jawe binoxomabira ja chiketen wishaa, joibo jaskara yoií iká riki ixon en mia yoiti jake.

¹⁸“Min papa, Nabucodonosor riki, koshi Diossen apo imaxon kikin mai menia, kikinbires koshira imaa iki, kikinbiresi ninkakaatai itan jakonman rabikanaira imaa iki.

¹⁹Ja koshi menia kopíra, jatíbi jema-meabo, jatíbi mainmeabo, jainoax jatíbi meskó joia jonibo jaki shiroyamakin jakonhakana iki, jainoaxa já

Yamankoxonbi chiketen wishaa oinax apo rateta.

bebonmeax saki ikana iki. Jaskara ixonra jan akasaibo retexon, iamaxon jan jamakasaibo jato jamaa iki; jatírribora koshi jikimaa iki, jainxonra jatírribibo koshi pikoxon jato namanbires imaa iki.

²⁰ Ikaxbira bebonbires jawen rabítí shinan já meran bochoketian, jainxon jawen keena keskáres aketian itan rabi-ketianra, ja apo ikax koshi itan anibires ninkakaatai iitai moa bichina iki.

²¹ Moa jonibo betan iamaira janbiribi iká iki, jaskataxa yoina keská baneta iki; niimeranoa burrobo betanra jaa iki, wakabaon akai keskáribiakina xobi pia iki, nibikan akára jawen yora mechata iki, jatíbi nato main apo iká jonibo jato

ati koshia riki koshi Dios ixon onanai kaman, itan janra jawen keenbo jan jato ikinti jato koshi jikimai ixon onanai kamanra jaskara iká iki.

²² Jatianra rama mia apo Belsasar iki, ja jonin bake, jaskara ixonra ja winotabo min onanke, jaskara ikaxbira namanshoko shinanmeetax mia jakon jaama iki.

²³ Jaskáyamaira, ja naikanmea Iboki mia shiroke, Diosen xobonkonía vasobo betan tazónbora jan xeanoxon mesanko min jato bemake, jaskáaxonra, ja min chania beabo betan jabaon mato xeake, jainxonra oro, plata, bronce, yami, jiwi itan makan akana diosbo min rabike; ja diosbaonra oinyamai, ninkáyamai,

jawebi onanyamake. Jaskara ixonra, jan mia jamaa Dios min rabiamaake, jatíbi min akaibora jan amaares min akai iki.

²⁴Jaskara kopíra, ja joibo wishati ja meken jan raana iki,

²⁵MENE, MENE, TEKEL y PARSÍN iki iká,

²⁶ja joibora neskara yoií iká iki: MENE: Jatio basi mia iti netebora, Diossen moa topona iki; jaskáxonra jain senenres mia iti aká iki;

²⁷TEKEL: Min iwera moa balanzanin topona iki, jatianra jatí min iwe iti senenma namanbires iká iki;

²⁸PARSÍN: Mia apo iká maira moa naponbekon kaxkea iki, jara medobo betan persabo meniti iki”.

²⁹Jatianbira apo Belsarnin jato yoia iki, Daniel jakon chopá púrpura sawemati, jainxon oro cadena teomati, jaskáaxonra jatíbi jato ninkámakana iki, jatianbi peokootax Daniel, jawen kimisha itin iká ja mainmea jaton joni koshi iká iki.

³⁰Ja yamébira Babilonia jonibaon apo, Belsasar retekana iki,

³¹jatianra Mediainoa Dario ja main apo iká iki. Ja Dariora sokota chonka rabé baritiaya iká iki.

Leónbaon kininko Daniel iká

6¹Apo Darioninra pacha rabé chonka joni koshibo janeti shinanna iki, ja apo iká mainko wetsankobo koshi itira jato aká iki.

²Jabaon koshi itira, kimisha joni jato xewina koshi imaa iki, ja joni koshibaon jakonhakin tee akanon ixon jato koirantira jato imaa iki, ja apo jawe jakonmabi itima kopí. Ja joni koshibo koiranti koshi ikára Danielribi iká iki,

³ja jato xewina koshi ikábo bebonbires onan, itan ja main jato ikinnai koshi ikábo bebonbires onan Daniel ikára, basiamabires onantibires iká iki.

⁴Tee koirannai joni koshibaon itan jato ikinnai joni koshibaonra, jakonmaakin apo tee axonai ixon jan

jakonmanin yointira benakana iki, ikaxbira Daniel ikon jakon joni iketian, jan jakonmanin yointi jawe jakonmabi nokoyamakana iki; jaskara iketianra jawe jakonmabi ayamaitian, jakonmara ikai ikax keshati atipanyamakana iki.

⁵Jaskara ikenbira, jaskáaxon jakonmaati shinanboreskana iki, jaskatira yoyo ikana iki: “Danielnin jakonma akaitian keshanoxon benakinbira non nokotima iki, jawen Diossen esé senenhainko axonpariresa non jakonmain paketi iki”, ikibo.

⁶Jaskáxonra, tee koirana joni koshibaon itan jato ikinnai joni koshibaon, apo Dario betan yoyo iki kanoxon jatíxonbi senenbires shinankana iki, jatian moa já bebon ixonra yoikana iki: —¡Mia jatíbitian jabánon!

⁷Nato mainmea jato ikinnai joni koshibora jainbicho tsinkike, jainxonra shinankanke ja senenhati esé pikoxon apon jato ninkámati, jara neskara iki, kimisha chonka nete kaman tsonbi wetsa diosbi, itan tsoa jonibi oracion meran yokátima, jaskáyamakinra miabichores akanti iki. Jawerato joninki yoitimakin senenhayamai, jara leónbaon kininko potakanti iki.

⁸Jaskara iketian, min ja esé onantiakin yoiwe, moa wetsa keskaatima inon ixon min jane wishawe, medobo betan persabaon eséra jaskara iketian, tsonbi keyóti yamake —akin akana iki.

⁹Jaskáakanara, apo Darionin jain esé iká kirikain jawen jane wishaa iki.

¹⁰Jatian ja senenhati esé akana onanaxa, Daniel jawen xobonko kaa iki, kaaxa Jerusalénhori iká ventana kepenntaan, oranhanan Dios rabii chirankoota iki. Netetiibira kimishaakin jaskara aká iki, jatíbitian jaskaai axea ixon.

¹¹Jatianra ja jonibo jatikaxbi Danielnin xobo meran jikixon, oranhanan jawen Dios rabiaitian nokokana iki.

¹²Jatianbira ja senenhati esekan yoia apo yoií bokana iki, jatianra yoikana iki: —Minra ja senenhati esé jatíxonbi

ninkati pikoá iki, jainra yoiai, jawera-tobaonki ja kimisha chonka nete kaman miabicho atitianbi, wetsa dios iamax wetsa joni oranai, jara leónbaon kini meran potakanti iki, ¿Jaki ikonma iki? Jaskara riki ikira iká iki. Jaskara iketianra ja koshi joi senenti jake, medobo betan persabaon esé jaskara iketianra, jara tsonbi soati yamake —akinbo.

¹³ Jatianra ja jonibaon yoiboresa iki: —Jaskara ikenbira Daniel, ja yatanxon bekana Judá jonin jawekeskáaxonbi mia ikonhayamai, ja koshi eséribira ikonhayamai, netetiibi kimishakin oranaira moa non oinke —akin.

¹⁴ Jaskara ninkaxonra apon kikin-biresakin masá shinankin, Daniel jaskáaxon xabakaamati benaa iki. Bari jikiai kamanra jaskáaxon xabakaamati benaa iki,

¹⁵ ikaxbira ja jonibo apoiba boribakana iki, jatianra yoikana iki: —Minbira kikinbira onanke, medobo betan persabaon yoiai, ja atima yoiabo iamax koshi esé axon ja apon jawen jane jain aketian moa jawekeskaaxonbi tsonbi soatima —akinbo.

¹⁶ Jatianra Daniel bexon moa leónbaon kini meran potati apon jato yoia iki. Jaskáaxonbira akanamatian Daniel apon yoia iki: —¡Ja min Dios, ja rabikin min akonkin senenhaitonin, mia xababanon! —akin.

¹⁷ Daniel kini meran akátianbira, makan bexon ja kini xepikoti xepokana iki, jatianra apon jawen meosotinko iká jawen janenbi sellana iki, ja apo akinnai jawen ani joni koshibaonribira, jaton meosotinkonia jaton janenbi sellankana iki, ja esekan jaskara ati yoia iketian Daniel axon akonkin senenhaka kopíra akana iki.

¹⁸ Japekáora jawen ani xobon apo kaa iki, jatianra jawékiambibi oxai rakata iki, jan raroti apachoaibora moa ayama iki; jainoaxibira, ja yamé oxati atipan-yamaa iki.

Leónbo xaran Daniel potakana.

¹⁹ Moaribi nete xabaketianra, wenitax leónbaon kininko ishto kaa iki.

²⁰ Moa ochóma ixonra onis join Daniel kenai apo, neskata iki: —Daniel, jiria Diossen yonoti, ¿Aki atipankin min Diossen, ja rabikin min akonkin senenhaitonin, leónbaon ati ikenbi mia xabáakin? —iki.

²¹ Jatianra Danielnin yoia iki: —¡Mia jatíbitian jabanon!

²² Nokon Diossenra jawen ángel raanke, janra leónbaon kexa xepoke, jawe jakonmabi ea ayamakanon ixon, Diossenra onanke en jakonma akáma, jainxonra miki ramíkin jawe jakonmabi en akáma iki —iki.

²³ Jaskáketianra ikonbiresi apo raroa iki, jaskáxonra ja kininkonia Daniel pikokanon ixon jato yoia iki. Pikóxon oinkanara jawe xatéomabi iká iki, Dioski ikoni koshiax chipota kopíra jaskara iká iki.

²⁴ Jaskara iká pekáora, apon jaskara jato ati yoia, ja jonibaon Danielnin jakonma aká yoia jonibo bekana iki, jaskáaxonra jaton awinbo betan jaton bakeboyabi ja leónbaon kininko jato potakana iki; jatianra ja kini chichó nokókanamatianbi leónbo jatoki choronbeiranxon jato beshéakana iki.

²⁵ Jatianra apo Darionin maibotiibi iká jonibo, jainoax nato mainmea meskó joiabo kirika wishaxon bomakin neskara jato yoia iki: “Eara keenai mato jakonbires itin, itan mato jawékinin bebontinin,

²⁶ jainxonra jaskara akanti yoixon ja senenhakanti en yoiai, ea apo iká mainmea jonibaonra jatíxonbi ja Danielnin Dios yoiti ixonkanti iki, jainxonra já rabikanti iki.

Já riki jiria Dios,
jaskara ikaxa jatíbitian jake.
Jain apo iká jawen maira,
jawetianbi keyotima iki,
jawen koshira jatíbitian iki.

²⁷ Jara jamamis iki, itan jakonhain pikomis iki;
naikan itan nato mainra jan ratéti jawékibo akai.

Janra leónbaon mentsisainoabi Daniel xabakamaa iki”, akin.

²⁸ Jaskataxa Daniel apon joni koshi ikí bebonkaresa iki, ja Dario apo inontian, jainoax ja Perciainoa apo, Ciroribi apo inontian.

Chosko ani yoina namá meran oinna

7 ¹ Wetsa nete, Belsasar, Babilonin apo iká reken baritia iketianra, Danielnin namá meran meskó jawékibo oinna iki. Ja oxá jishtenatianbira ja namata ikonshaman jawékibo kirika meran wishaa iki. Ja wishaara neskara iká iki:

² “En namá meran oinnara chosko niwe koshi bexon xoon akatonin aniparo jene bechona iki.

³ Jaskataibira ishtonbires, chosko ani onsá yoina, jaskábiresma wetsaresibibo, aniparo meranoax pikota iki.

⁴ Ja rekenara león jisá iká iki, ikaxbira jawen peí tetekana keská iká iki. Ja en oinnaitianra jawen pei tsekankana iki, mainmea wakexonra, jawen chinita taebaonbicho nichinkana iki, jaskaakanara joni jawen taén nia keská iká iki, jatianra jawen manapo moa jonina baneta iki.

⁵ Japekáo iká ani yoina oso jisára, benkex jawen pishpachi wetsaorikea xewina keyá iká iki, jawen xeta xaran kimisha pishia, jatianra neskaakin yoikanai en ninkata iki: ‘¡Moa katanwe, min atipana kaman jatíbi pitanwe!’ Akin akanai.

⁶ Jawen kimisha itin iká ani yoinara, ani ino leopardo jisá iká iki, ikaxbira jawen pekáin chosko peia; itan chosko mapoyaribi iká iki, jara jato ikinon ixon koshi menia iki.

⁷ Jawen chosko itin iká yoina namá meran en oinnara siná onsá itan kikinbires koshi iká iki. Jawen ani xetabo yamibires, jatíbi jawéki pikinra beshéa iki, ja texeabora jamákin payoa iki. Jatíbi wetsa yoinabo en namá meran oinna keskáma, wetsaresibi ani yoina jawen maponko chonka machanyara iká iki.

⁸ Ja machanbo oinni iikin, en oinnara wetsa machan maxkocha pikota iki, jatianra ja kimisha machan tsekakana iki, ja senentianbi pikota machan xabá meniti kopíra akana iki, jawen berora jonina keskábo ikax, kikinni rabiti jawen kexakan ani jawékibo yoyo ika iki.

Jato jaskara ati Diossen shinanna

⁹ Enra oinkin jeneyamaa iki, koshibaon jakon yakátibo yasánkanai kamanra en oinna iki, jatianra westíora Yosi ja wetsa yakátinin yakata iki. Jawen sawea chopa waxmen keská kikin joxo, itan jawen boo xopó chopa keská joxo iká iki. Jawen yakáti itan jan

taremetai jawen taebora chiibires
iká iki,

¹⁰ jainoax já bebon pikota westfóra
parora chiibiresibi iká iki. Já akinnai-
bora warankabaon waranka itan, já
bebon niabora millónbaon millón iká
iki. Jato joi benxoaxonai jonibora moa
yoyo iki peokokana iki, jatianra jain
jaton jaskara akábo wishaa kirikabo
chopekana iki.

¹¹ En oinna, ja maxkocha machan
rabiti yoyo ikaitian ninkákaskinra en
oinkin jeneyamaa iki, jatian en oinni
iitaitianra ja ani yoina retéxon itan
beshéaxon, menónon ixon chii tiritai
meran potakana iki.

¹² Ja wetsa ani yoinaboribira moa
koshi bichinkana iki, ikaxbira jatian ati
senenai kaman jato jamaparikana iki.

¹³ Yaméra namá meran oinkin en teki-
boresa iki. Ishtonbiresa ikanwana iki:

Joni bake jisábi nai koinman joáira
en oinna iki,
jara ja Yosi joni ikain kaketian;
já patax imakana iki.

¹⁴ Jatianra joni koshi menixon,
ani itan jakon apo imaa iki,
jatianra jatíbi maibotiibi iká joni-
baon,
itan jatíbi meskó joiabaon yoiti ixon
jawen joi ninkáxonkanti iki.
Jato ikinnai koshi ikára jatíbitian
jaskábires iki,
ja ikinnai apo ikára jawetianbi
keyótima iki.

¹⁵ Ea, Danielra, kikinni raketa iki;
jatianra jatíbi en oinnabo jaakinres en
shinanna iki,

¹⁶ ja charokanainoara westfóra joni
pataxon en yokata iki, jatíbi ja ikábo
onantiakin ea yoinon ixonra en yokata
iki. Ea yoitininra keena iki, jatianra ea
neskáakin yoia iki:

¹⁷ 'Nato chosko onsá yoinabora, ja nato
neten jaton koshi iti chosko apobo iki.

¹⁸ Ikaxbi japekáora koshi Diossen,
jonibo koshi ixon, jato ikinti imati iki,
jaskara ikanara jatíbitianbires iti iki.'

¹⁹ Jawen chosko itin iká, onsá yoinaki
jawe yoi iká iki ixonra kikinhakín en
onankasa iki, ja wetsabo keskáma
kikinshaman wetsaresibi iketian, jawen
jisá ikonshaman jaki rakétiibires: jawen
xetabo yamibires, jawen mentsisbo
bronce yamibires; jatíbira natexa iki
itan beshéa iki, jainoax ja texebora
jamákin payoa iki.

²⁰ Ja jawen chonka machanki jawe
yoi iká iki ixonra en onankasibaa iki,
jainoax ja maxko machan beroya itan
kexaya ikax rabiti jakonmabiresi yoyo
ikaki, jawe yoi iká iki ixonra en onan-
kasa iki, jara ani machanbo xewina
koshi iká iki, jatianra já xabá meniti
kopí kimisha machan paketa iki.

²¹ Jainxon en oinnara ja machanman
Diossen jonibo betan reteanankin,
jatoaresa iki,

²² jatianra ja Yosi jatoki nokotai kaman,
ja koshi Diossen jonibo atikeskabiakin jato
akinna iki, jaskataxa ja Diossen jonibo,
jatian apo ixon jato ikinti moa senena iki.

²³ Jatianra yoia iki:

'Ja chosko itin iká onsá yoinara
nato main
ja chosko itin iká apo iti iki,
jatíribibo keskáma wetsaresibira
iti iki.
Jatíbi nato mainmeabora keyokin
jato piti iki,
jatora beshéakin jamáti iki.

²⁴ Ja chonka machanra
nato main ja chonka apo itibo iki.
Jabo iká pekáora wetsa koshi apo
jato ikinnai iti iki,
ja reken ikábo keskáma wetsaresibi,
jaskara ixonra ja kimisha apo
moa jato naman paketi iki.

²⁵ Koshi Dioskira jakonmai yoyo iti
iki, jainxonra
jawen jonibo jato keyo keyobainti
iki, ja
Diossen jaskara ati yoia esébo, itan
jaskáakin fiesta
axontibora moa wetsakeska iti iki,
jatianra ja

Diossen jonibo jawen keena keskáres jato ati iki, kimisha baritia wetsa naponbekonra jato jaskáati iki.

²⁶ Ikaxbira ja joi benxoaibaon jawen koshi bichinxon, kikin jatíbi ras akanti iki.

²⁷ Jatianra apobo ixon jato ikinkanti iki, jato ikinti atipana koshiaxon, itan jakonhakin jonibaon jato oinkanara iti iki, jatíbi maibotiibi nato mainmea jato ikintira, Diossen jonibo menia iti iki.

Ja apo ikára jatíbitian iti iki, jatianra jatíbi nato mainmea jemabaon axonti iki, itan yoiti ixonkanti iki', akin.

²⁸ Neskatira senennai ja en yoia joi. Jatianra ea, Daniel, ja en oinna jawé-kibo jaakinres shinanni raketi ea pasnata iki, ixonbira ja en oinna jawé-kibo tsoabi jawebi en jato yoiamaa iki”.

Jawen jonibo kopí Danielnin orana

9¹ “Dario, Asueronin bake, medo jonira, caldeobaon apo ixon jato ikinnai iká iki.

² Ja apo iká reken baritia iketianra, ea, Daniel, profeta Jeremiassen kiranin yoiai onannoxon en yoyo aka iki, Jerusalén keyokin ras akanara kanchis chonka baritia kaman jaskarabi iti iki, ixon yoiai onankasai kopí, jaskara itira Ibonbi Jeremías moa yoia iká iki.

³ Jatianra Ibo yokákin en icha orana iki, ayunankinra jakonma xaxa chopasaweax ea chiimapon yakata iki.

⁴ Enra nokon Ibo Dios orana iki, jaki keshaira ea neskata iki: ‘Kikin itan koshi Ibo Diossé, jato axonti yoia ixonra jatíbitian min senenhai, jainxonra jan mia noiabo itan min esé senenhai, minribi jato noia min jato onanmai:

⁵ ochaxonra non jakonma ká iki; mia yamaa keskatira noa jaa iki; min esébo itan min koshi joibora non jenea iki.

⁶ Min yonoti profetabora non joi ninkáxonyamaa iki, jabaonra min janenko non apobo joi yoia iki, non koshiibo itan non reken papabora yoikana iki, jainxonra jatíbi Israel jonibo yoikana iki.

⁷ Mia, Ibora, atikeskabiakin jakon akai iki, ikaxbi noa judá jonibo ja Jerusalénhain jaabo, ja wetsa israelitabo, ja ochóma jaabo itan ochó jaabo, ja miki yoitimaketian wetsa main min jato potaa jain jaabo betanbira, rama noa rabina ikanai.

⁸ Non Ibó, noabora, non apobo, non koshiibo itan non reken papabo ikai keskáshamanribii miki ochaa ikax noa rabinkanai.

⁹ Ikaxbi, non Diossé, mia jaskábi ixonra min noa noibati iki, jaskara ixonra jakonmabo aká ikenbi min noa shinanxontima iki. Noara miki ochaa iki,

¹⁰ jaskákinra mia non ninkáyamaa iki, Ibo Diossé, min yonoti profetabo meranxon min noa esé meniabira yoitimabo noa iká iki.

¹¹ Jatíbi Israel jonibora, min jato onamáa joibo ayamai yoitimakana iki, min ati yoibora akáshamakana iki; jaskara kopíra noki jakonma paketa iki, min yonoti, Moisésen esé wishá meran jaskara ati yoaira min senenhai iki, noa miki ochaa kopíra min aká iki.

¹² Minra, noabo itan jan noa ikinna joni koshiibo ramiati yoia ixon, kikinshaman jan masá teneti jakonma noki raana iki, jaskáaxonra ramiamisti onsá min yoia min senenhai iki, Jerusalénki jan masá teneti paketa keskára nato neten jawetianbi ikáma iki.

¹³ Jatíbi nato jakonma noki beara, Moisésen esé wishakan yoiai keská iká iki; jaskara ikenbira non mia benayamaa iki, non Ibo Diossé, non jakonma cheabora non janeyamakin, ja min ikon esé non chibanyamaa iki.

¹⁴ Jaskara ikenra, Ibó, noa masá tene-mati shinanna ixon, nato jakonma min

noki raana iki; jaskara ikenra mia Ibo itan non Diossen jatfbi akaibo atikeskabiakin jakonhakin min akaibo iki; ikaxbira non mia ninkákashamaa iki.

¹⁵ Non Ibo Diossé, min jonibo Egiptonkonía pikoxonra, min koshi min jato oinma iki, jaskáaxonra ja netebo inontian peoxon rama kamanbi min jane jakonshaman min ninkakamaa iki, ikaxbi ochaxonra non jakonma aká iki.

¹⁶ Ibó, nonra onanke miara noibamis iki. Nonra mia yokatai, moa Jerusalénki sinati jenéwe, ja kikinni mia sinata moa tantiwe, jara min jema iki, jara min jakon manan iki. Jatfbi ja patax iká maibora Jerusalénki itan min joni-boki shirokanai, non ochakopi itan non reken papabaon ocha kopíra ikanai.

¹⁷ Non Diossé, nato min yonotinin mia yokákin orana minkáwe; Ibó, jatfbi joni-baonra mia riki ani iki ixon onankanti iki, mia rabiti xobo jakonma baneta iken noibawe.

¹⁸ Noa axonwe, nokon Diossé, ninkawe; non jema ras iká kikinshakin oinwe, ja jemara jainxon non mia rabiai iki, ras akana kikinshakin oinwe. Non mia yokataira noa jakonni jaa ixon jaki koshixon non akaima iki, mia kikinbires noibamis iketianres non akai riki.

¹⁹ ¡Ibó, Ibó! ¡Noa ninkáwe, non jakonma akábo noa shinanxonyamawe! ¡Noa axonwe, Ibó, noa akinwe! ¡Nokon Diossé, mia riki ani iki ixonra mia onankanti iki, min jema kopí, jainxon min jonibo kopí, mia rabiaibo iketian basiamakin noa akinwe!´ iki.

Kanchis chonka semana yoií iká

²⁰ Enra orankin jeneyamakin, nokon ochabo keshana iki, nokon joni Israelbaon ocharibira ea keshaa iki, jainxonra Jerusalén kopíribi nokon Ibo Dios en yokata iki.

²¹ Orani ea iitaitianra, en namaa meran oinhantana ángel Gabriel noyakirani joax eki nokota iki, ja yantanpakera jatian Dios jawéki meniti moa nokotaishoko iká iki.

²² Jatianra ea yoiá iki: ‘Daniel, ramara ea joke nato jawékibo min onannon ixon mia ninkámai.

²³ Ja min orankin peonontianbira, Diossen ninkáxon mia akinti shinanna iki. Ja mia akinnai mia yoiira ea joke, Diossa kikinni mion keenai. Rama nato kikinshakin ninkáwe, ja namá jaskara yoií iká min onannon:

²⁴ Kanchis chonka semanaparira winóti jake,
min joniboiba itan min jakon jemanko ja yoitimakana,
itan ochakanabo moa jainres senenti, jakonma aká ikenbi jato shinanxontimara iti iki, jatianra atikeskabiakin jakonhakin ati jatíbitian jati iki,
jaskatata ja namá itan ja rama jaskara iti yoiá senenti iki.

²⁵ Natora min kikinshakin onanti jake: Jerusalén jakiribi jakon inon ixon akanti,
jato yoiái kamanra kanchis semanapari winóti jake,
ja Diossen joni koshi imaa nokotai kamanra iti iki,
ja Jerusalén callebo, itan jawen makan chikébo jakiribi akanara, kanchis chonka rabé semanabichores iti iki,
ikaxbira ichabires masá teneti iti iki.

²⁶ Sokota chonka rabé semana winota pekáora, westíora apon jonibo joxon ja Diossen iboa joni koshi retékanti iki.
Jerusalén betan ja Ibo rabiti xobora ras akanti iki.
Jenetia beai keskatira, basimabi jaskarabo jawen jain senentian nokóti iki,
jain kamánres jaskara iti senentian,
moabi shinanna senenai kamanra reteananti chibanresti iki,

jainxonra jatíbi ras abotankin
chibanreskanti iki.

²⁷ Westíora semana kaman bebonra,
ja apon kikínbires icha jonibo betan
ja senenhabekonti joi ati iki,
ikaxbi ja semana naponbekonra,
yoina
Ibo menoxonti, itan jawéki meniti
moa atimaakin xepoa iki.

Jatianra jainxon Ibo yoina meno-
xonti
ikainxon, jakonmabires onsá jawéki
akanti iki,
jan jato jaskara jawéki amai
joniki,
jan ras ati onsá jakonmabires jaki
paketai kamanra jaskara akanti
iki' ”.

OSEAS

Israel jonibaon jakonma akai jato oinmaa, itan jakonma jenekanon ixon Oseasnin jato yoia

1 ¹Nato joira Ibon Beeríkan bake Oseas yoia iki, jatianra Uzías, Jotam, Acáz, jainoax Ezequías jabo Judáin apobo ikana iki, jatianra Joásen bake Jeroboam Israelhain apo iká iki.

Oseasnin awin itan jawen bakebo

²Neskáxonra ja yoikasai joi Oseas meranxon Ibon yoikin peoa iki: “Israel mainmea jonibora ea jenebainax tsinikanke. Jaskáribiakin minribi min awinhanon tsini ainbo bitanwe, jaskáaxon jabé bakeawe; jatianra jabo tsini ainbaon bakebo iti iki”, akin.

³Oseasninra, Diblaimman bake ainbo Gomer, awinhakin biá moa tooxon westíora benbo bakea iki.

⁴Jatianra Ibon Oseas yoia iki: “Ja bake Jezreel akin janewe, Jezreelhainoax ichabires eséki ramita iketian, nenoax basimara apo Jehúkan chiní bakebo en jato masá tenemati iki, jaskara ikenra Israelbo en moa apooma imati iki.

⁵Ja netera Jezreel teshanpainxon, jan Israel koshia sontárobo en jato keyoti iki”, akin.

⁶Jatianra Gomer tooribixon, westíora ainbo bakea iki. Ibonra Oseas yoia iki: “Ja bake ainbo Lo-ruhama akin janewe, Israel apon ikinna jonibora jakiribi moa en jato noibatima iki. Enra jaton jakonmabo shinanxonresti iki.

⁷Ikaxbi, Judá apon ikinabobiribira en jato noibati iki: ea jaton Ibo Diossenra, jato jamati iki. Ikaxbi reteanaxonmabira en jato jamati iki, kanótiomaxonbi, espadaomaxonbi, kabayomaxonbi,

jainoax kabayobaon boai joniboamaxonbi”, akin.

⁸Ja Lo-ruhamanin xoma akin jenea pekáora, Gomer jakiribi tooxon, benbo bakearibaa iki.

⁹Jatianra Ibon Oseas yoia iki: “Lomí akin ja bake janewe, matora moa nokon jonimabo iki, eara moa maton Diosmaribi iki”, akin.

Israel jonibo jakiribi jakonna

¹⁰Wetsa netebaonra israelitabo, aniparonkonía mashi keska icha iti iki.

Jain senena, itan jati icha riki ixon tsonbi toponkin senenhatimara iti iki.

“Matora moa nokon jonima iki”

Akin Diossen jato atitianbira:

“Matora jiria Diossen bakebo iki”, akin mato ati iki.

¹¹Jatianra Judá, itan Israel jonibo tsinkiti iki, jaskáaxonra westíora joni koshibicho janekanti iki, jatianra jatíbiainoax Jerusalénhain jakiribi bokanti iki. ¡Jezreelnin netera kikin jakonshaman iti iki!

2 ¹Jatianra maton wetsabo, maton jato yoiti iki:

“Ja Diossen jonibo”, akin.

Jainoax maton poibo:

“Ja onitsapitabo”, akin.

Israel jonibo senema iká

²Ibonra yoiai:

“¡Maton tita jakonmanin yoinkanwe,

jara moa nokon awinma iketian,

- ea moa jawen benemaribi iki!
 ¡Moa tsinii jenébanon!
 ¡Moa jaon keenaibo amakin jebanone!
³ Jenéyamaitianra, chopa jopémaxon: ja pikota neten iní keská en imati iki,
 jain jawebi xoxoyamai mai keská, itan
 mai manxan keskára iti iki,
 jainxonra en nomi retemati iki.
⁴ Jawen bakebora en noibatima iki, tsinixon akábo iketian.
⁵ Jatón titara tsinia iki;
 moa rabín keyotaxa, neskati yoyo ika iki:
 ‘Eon keenaibo benaira ea kati iki, nokon piti itan nokon onpax, nokon lanan, jainoax,
 nokon lino,
 nokon xeni itan ea xeati meniaibo benai’.
⁶ Jaskara iketianra jawen bai moxán xepoxon,
 en katemakin chikéti iki,
 jawen baibo nokoyamanon ixon.
⁷ Jaon keenaibo chibani kaxonbira jato nokotima iki;
 jatora benati iki, ixonbira jato nokotima iki.
 Jatianra iti iki:
 ‘Nokon reken benera en jakiribi biai, já betan ikaxa rama ea iitai bebonbires ea jakon iti iki’.
⁸ Ikaxbira en meniaibo jan onan-kashamaa iki,
 ja trigo, uva xeati itan xeni;
 jawen ja rabiti jawékibo anon ixon jan plata, itan oro kaimaxonaira ea iká iki;
⁹ Jaskara iketianra, nokon trigo, nokon uva xeati, ja tsekatitian en biribati iki,
 jainxonra nokon lana, nokon lino en biribati iki,
 jan mato rapoti en mato menia.
¹⁰ Jaon keenaibaon oinnonra jishti-bires itiakin,

- en chopaoma imati iki.
 ¡Nokon mekenmameara tsonbi ea bichintima iki!
¹¹ Jawen raroti fiestabo, jainoax ja oxe bená iketian akaibo,
 jawen tantiti netebo,
 jainoax jatíbi jawen meskó fiesta akaibora, en keyoti iki.
¹² Jawen uva waibo betanbi jawen higo waibora en keyoti iki.
 ‘Nato riki ja eon keenaibaon ea jan kopíakin menikana ikira ipachoi’.
 Jabora manish bonko en banémati iki,
 jatianra inaatima yoinabaon piti iki.
¹³ Eon shinanbenotaanan, ja rabiti aká jawéki ininti meni iita iketian, jainoax jaon keenaibo chibani kanox, meosotibo betan teotinin raoti íita iketianra, ja ainbo en masá tenemati iki.
 Ea Ibo ixonra, onantiakin en yoiai.

Ibo Diossen jawen joni Israelbo noia

- ¹⁴ Jaon keenkinra, eon keentiakin en yoyo ati iki:
 jain jawebi xoxoyamai mainko boxonra,
 jawen jointianixbi eon kenni shinanmeetiakin en yoyo ati iki.
¹⁵ Japekáora jawen uva waibo jakiribi en meniti iki,
 jatian ja Acor mai teshanpara, ja ainbo jan jakonhai nokótinin manáti en imati iki.
 Jainxonra Egiptonkoniak pikotai neten, itan ja bakeranontian ikátiai keskáribiakin, ea ixonti iki.
¹⁶ Jatianra ‘Mia riki nokon Baal akin atitiani’
 ‘Nokon bené akin ea ati iki’.
 Ea, Ibo ixonra onantiakin yoiai.
¹⁷ Jatianra jawen kexainoa Baalbaon janebo en moa bichina,

- moa jawetianbi, janewetsatima iki.
- ¹⁸ Ja netebora, Israelbo akinti kopí,
jaskara senenhabekonti joi en ati
iki,
inaatima yoinabo jaweatima, noyai
yoinabo jaweatima,
jainoax ronobo jaweatima; nokon
jonibo jakonshaman tantinon
ixonra, en imaa,
kanóti, espada itan reteanantibo
moa yamati iki.
- ¹⁹ Israel, miara jatíbitian nokon awin
ikax,
esekan yoiai keská nokon awinkon-
shaman mia iti iki,
akonbireskin en mia noia kopí.
- ²⁰ Enra, mia awinhaxon,
mia yosmahayamakin en senenhati
iki,
jatianra nokon Ibo riki ixon, min
ea onanti iki.
- ²¹ Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai:
Ja nete nokóketianra en nai yoia,
naikan maiki oi bemaketian,
- ²² main trigo xoxoti iki,
uva xeati itan xenira jati iki,
jatianra Israel icha jawékiatia iti
iki.
- ²³ Nokonabiribi itiakina, nokon
jonibo jain iti en jato mai meniti
iki;
Lo-ruhamaara en noibati iki,
jatianra Lo-amí en yoiti iki:
'Matora nokon joni iki', akin,
jatianra jan ea ati iki:
'¡Miara nokon Dios iki!' ” akin.

**Oseas itan beneyanixbi
teakaatai ainbo**

- 3** ¹ Jatianra ea Ibon jakiribi yoia iki:
“Ja mibé raenanaiton noia,
beneyanixbi teakaatai ainbo, jaki-
ribi bixon min awin noiwe.
Jaskáribiakina israelitabo Ibon
noike,
jabaon wetsa diosbo noikankenbi,
jainxon uva choshia bata panhaxon
menikana pikanainbi”, akin.

- ² Jatianra nokona iti westíora ainbo
en biá iki,
chonka pichika plata koríki,
itan kimisha pacha kimisha chonka
litro cebada kopía.
- ³ Enra yoia iki: “Basibires inonbira
mia nokona iti iki;
tsiniax min yorán maroyamawe,
wetsa jonibi teamayamawe,
itan enribira akonkin senenhati
iki”, akin.
- ⁴ Basibiresa israelitabo,
apoomabi itan joni koshiomabi
ikanti iki,
Dios jawéki menitioma itan ja
menoti yoinaomabobi ikanti iki,
jaskara ati Dios keenai jan onanti
iresama makanhomabira ikanti
iki; itan
sacerdote ixon saweti tariomabobi,
jainxon
jan jaton xobo koirana ja rabiti aká
jawékiomabira ikanti iki.
- ⁵ Nato jaskara winota pekáora
israelitabo shinanmeekanti iki,
jaskáxonra jaton Ibo Dios benakanti
iki,
jainxonra jaton apo Davidkan aní
keskáakin Ibo benakanti iki.
Jaskara iti senenketaanra,
akonkin Ibo benai yoiti ikanti iki,
jainxonra Ibon jakon meniaibo
bikanti iki.

Ibon Israel join aka

- 4** ¹ Ibon yoiai,
ninkakanwe israelitabó.
Jara nato main jaa jonibo betan
join ikai,
nenora moa ikonshaman jonibo
yamake,
senenhayamabobirakanai, non
Ibora jaskara iki ixon
jaskáaxon onanti shinanbobira
jatona yamake.
- ² Ikonma ikenbi jansoi ikon riki iki
ikaibo, itan jansoaiibo,
jato retemaibo itan yometsoaibo,

wanoyanixbi itan benoyanixbi
teananaibo, jainoax jakonma-
misaibo,
jainoax chibamai retemisaibo,
jatíbi jaskarabora kaiké.

³ Jakopíra ja main jaa jonibo ikon-
biresi onis meran ikanai;
jaskatira jain jaabo moa koshioma
ikanai;
inaatima itan noyai yoinabo betanbi
aniparonkonía yapabora mawatai.

**Jakonma akábo Sacerdotebo
Ibon yoixona**

⁴ Neskárai Ibo:
“¡Tsonbira wetsabo jakonmanin
yoinxon notsintima iki!
Sacerdotebó, matobichobiribira en
join akai.

⁵ Yamé itan netenra mato ochan
paketi iki, jainxonribira
profetabo maton ochamaketian,
en mato keyoti iki.

⁶ Nokon jonibora onan shinanhome
ikax keyokana iki,
jakopíra mawákana iki.
Jatian mia, sacerdotera,
jato jaskáaxon onanmati shinan-
man mia keenyamaa iki,
sacerdotenin teeainra en moa mia
imayamai.

Ea min Diossen esekan, jaskati mia
shinanbenoresaitianra,
min chiní bakebaon ea shinan-
benoti iki.

⁷ Sacerdotebo kaiketianra, bebon-
bires eki ochakana iki;
jaskara ikenra rabbitianbi, en mato
rabinmai.

⁸ Nokon jonibaon jaton ocha soanon
ixon, kopíaitonin piira mato jake;
jaskara ikenra nokon jonibo
ochatinin mato keenai.

⁹ Ja jonibo akai keskáribiakina,
sacerdotebo jaton jakonma aká
kopí, en jato masá tenemati iki.

¹⁰ Nokon tee axonkin jenexon piax-
bira,

mato pikás tantitima iki;
itan yorankinbira maton bakeatima
iki.

Israelnin jawéki diosbo rabia

¹¹ Ja yoranti itan
paentininra jakon shinan keyoai.

¹² Nokon jonibaonra, jatonbi jiwi ja
rabiti akábo, jawéki onannoxon
yokatai;

jiwi xateshokobobi yokáxonra rama
iti jawékibo onankanai.

Yoranti shinanman jato iboara
nokon jonibo,

jaton shinan wetsaorita ikanai:
jaton Dios jenetaananra yorantires
shinankanai.

¹³ Ja manan keyábo ikainxon itan mai
matobo maxkatexonra,

incienso ininti menoxon, itan ja
menoxonti jawékibo menikanai,
jainxonribira roble, álamo, itan
encina jiwibo

jakonshaman ota namánxonboribi
jaskarabo akanai.

Jaskara kopíra maton bake ainbobo
tsiniax yorán maroai bo jikikana
iki,

itan maton baban ewabo beneya-
nixbi teakanai.

¹⁴ Ikaxbira ja maton bake ainbobaon,
icha jonibo teamainbi en jato
masá tenemayamai,

maton baban ewabobira beneya-
nixbi tsiniax teakaatainbi, en
masá tenemayamai,

matoribira ja tsini ainbobo betan
ikai;

ja wetsa diosbo rabikin yoranai
ainbobo betanra,

jawéki menii mato tsinkitai,
¡Jaskáaxon jawéki ati onan shinan
maxkata jonibora jaskaraton
keyotai!

¹⁵ Israel mia, tsiniax teamisaibi,
Judátanibires ochayamabanon.

¡Mato Gilgalhain boyamakanwe,
Bet-avénhainbi mapéyamakanwe,

Ibonbira onanke ikibobi iamanwe!

¹⁶ Israel jonibora yoitimabo iki, westióra waka awin siná keskára ikanai; jaskara iketianki, ¿Jakon metsáshaman pastonkonía carnero bakebo akai keskáakin mato Ibon koiranti iki?

¹⁷ Mato israelitabora, jatonbi aká diosbaon keeni kikinni meketa iki. ¡Jaskara iketian areskanwe!

¹⁸ ¡Moa paenxon tsini ainbo akira jenyumakanai! Jaskákinra, jakon atin keenyamakin, jan rabinti jakonmares akanai.

¹⁹ ¡Ja ikonma dios rabiabóra rabinkanti iki, jaskataxa moa janbiskanti iki!

5 ¹ Sacerdotebaon neskara ninkakanwe; jainxon Israel jonibaon akonkin ninkakanwe; mato ja apon xobon ikábaonribi ninkakanwe:

Maton jakonma akábo yoixonra en mato masá tenemati iki, Mizpá jema ikainra mato iká iki westióra jan jato paketi trampa keská,

itan Tabor mananman jan jato yatanti ani rika peanakana,

² Sitim mai teshanpain iká, pozo kikínbires nemin keskára mato iká iki.

Jaskara iketianra en mato masá tenemati iki.

³ Israelitabo jaskati jaara en onanke; Israel jonibóra en onanabo iki. Israelitabora moa tsini banékanke, Israel jonibóra moa jato jakonmanin tsaíke”.

⁴ Jaton jakonma aká kopíra ja jonibo, Diossiba nokoti atipanyamake. Tsinin jato iboara moa Ibo onanyamareskanai.

⁵ Ja Israelbo rabbitara jatonbinix jan jakonmanin yoinmeeti iki;

Ja israelitabora jaton jakonmaninbi paketaibo iki, ¡Jatianra, Judáribi jato betanbi paketai!

⁶ Jaton carneroboyabi itan jaton wakaboyabira, Ibo benai bokanti iki, ixonbira moa jato potabaina iketian, moa nokokantima iki.

⁷ Ibo betanbicho iamakana kopíra, jaton bakebo wetsa papayabo iki. Jaskati yoitimakana iketianra, westióra oxebi min waibo moa keyóti iki.

Israel jonibo itan Judá jonibaon masá teneti

⁸ ¡Ja reteanankin ati machan Gabaainxon xoon akanwe, jainxon Ramáinxon trompeta xoon akanwe!

¡Bet-avénhainxon onsá ikai onantiakin keshankin xoon akanwe!

¡Benjamín jonibo saki imakanwe!

⁹ Israel jonibo jatobires tsamá ikanabora en jato yoiai, jaskara winoti bokanaibóra ikonshaman iki ixon:

Israelitabo en jato masá tenemai netera, jatíbi en jato ras akanaana jakonma iti iki.

¹⁰ Iborá neskatai:

“Ja Judáinoa joni koshibóra, mai bichinmis jonibo keská iki.

¡Jaskara ikenra kikinni sináxon, en jato masá tenemati iki!

¹¹ Israel jonibóra ramiaraskanai, moara jawe jawékiomabi ikanai, ja ikonma diosbo chibantinin keena kopíra, jaskara ikanai.

¹² Israel itan Judá jonibo jato masá tenemakinra, mansaman jiwi pikin keyobotanai keskáakin en jato ati iki,

- ¹³ Israel itan Judá jonibora isinkanti iki,
jatianra Israel jonibo,
jato akinnon ixon yokati Asiria ani apoiba bokanti iki,
ikaxbira jan jato benxoatima iki,
jainxonra jaton payóbo jato raonxontima iki.
- ¹⁴ Leónman bikin jato akai keskáakinra,
Israel itan Judá jonibo en jato ati iki;
enbi beshéakin jato kaxkepakeaxa,
ea kati iki;
en jato boaitianra tsonbi ea jato potamatima iki.
- ¹⁵ Noa ochaara ikon iki ixon onantaanan, jabaon ea benakanai kamanra,
nokon itinko ea karibati iki.
¡Ja masá tenekinra, ea benakanti iki!” ikira Ibo iká iki.

**Ibo betan jakiribi inoxon
Israelnin yoia**

- 6** ¹ Jatikaxbi neri bekanwe, non Iboki noa jakiribi bokanon.
Janra noa beshéakin xateyona iki,
ikaxbira noa benxoati iki,
noara xatea iki, ikaxbira noa raonti iki.
- ² Basimabires noa benxoaketianra,
noa jabé jakanti iki.
- ³ ¡Ibo onanti kopí koshinon akanwe!
Non Ibora noki joái,
bari pikotai keskáshaman ikon riki,
jenetian itan baritian,
mai mechaai ishtonbires oi beai keská kikínshaman ikon riki.

Ibon israelitabo yoishokoa

- ⁴ Ibora neskatai:
“¿Israel jonibó, enki mato jaweati iki?
¿Judá jonibó, enki mato jaweati iki?
Maton ea noiara,
yamékiri wishnin koin keská iki,

nete xabataitian nibí manan keská iki,
ishtonbires winotai riki.

- ⁵ Jakopíra nokon joi yoiai jonibo meranxon,
en mato beshéakin kaxkeyona iki;
profetabo meranxonra nokon joinbi en mato retea iki.
Atikeskabiakin en akaira joé keská pikóti iti iki.
- ⁶ Maton noitininra ea keenai,
ea yoina retexonyamakanwe;
eara ikon Dios iki ixon onankanwe,
ea menikin yoinabo jatiobi keyokin menoyamakanwe”.

Jawen yoitima jonibo Diossen noia

- 11** ¹ “Israel jonibo bake keskápari inontianbira, moa en jato noia iki;
jabo nokon bakebi iketianra,
Egiptoainoa en jato pikoa iki.
- ² Jaskara iketian, ebetan iti en jato kenaabira,
jatiangkaya eibakeax ochóreskana iki.
Ja nokon jonibaonra iresa diosbores jawéki menikana iki,
jainxonra ja rabiti aká jawékiboribi incienso ininti menoxonkana iki.
- ³ Jaskákanainbira, Israel jonibo ikinboreskin en jato jeneyamaa iki,
jainxonra jaskati jakanon ixon en jato onanmaa iki;
ikaxbira en jato koirannai jabaon onanyamaresa iki.
- ⁴ Nokon jakon shinanman itan nokon noi shinanmanra,
eiba itiaquin bexon,
xoma akai bake ati keskáakin,
ea beibantiakin en jato imaa iki,
itan
jato patax kaxonra en jato jawékiati menia iki,
- ⁵ ikaxbira jabo eiba betin kenyamaa iki.
Jaskatira Egiptonko banéribikanketian,

Asiria apo jaton koshi iti iki.

⁶ Jaton jemabo betan reteanankinra, jaton kikin koshi xobobo keyokanti iki, jato jaskara ati shinanmanbira jatobi ati iki.

⁷ Nokon jonibora eibakeax ochota ikax, jatonbiribi itin keeni jenekashamakanai; nairiti saí ikanaibira tsonbi jato akinhamai.

⁸ ¿Jawekeskakinki en mato jeneti iki, israelitabo?

¿Jawekeskakinki Israel jonibo en jeneti iki?

¿Adma jemamea jonibo aní keskáribiakinki, en mato keyoti iki,

iamax ja Sibaim jemamea jonibo aní keskáribiakinki en mato ati iki?

¿Akonbireskin noixon en mato shinankin noibai kopíra, en mato jaweayamai!

⁹ Sináxonbira en moa mato jaweatima iki:

Israel jonibora en moa jakonma imawetsatima iki,

ea riki Dios, eara jonima iki.

Eara Jakon iki, eara mato betan iki, eara mato keyoi joama iki”, iki.

Israel jonibo jatíbinin jakonma winota

13 ⁴Ibora neskatai:

“Ea riki Ibo Dios, Egiptonko mato inontianbira, ea maton Ibo Dios iki:

Tsoabira yamake, eabicho riki maton Dios ixon onankanwe, itan eabicho riki mato jan jamati.

⁵ Jain jawebi xoxoyamai mai xanankoniara en mato koirana iki.

⁶ Ikaxbi maton pitibo texeresnontianra, maton jointi meran rabí shinan bochoa iki,

jatianra mato eon shinanbenota iki.

⁷ Jaskara iketianra, leónman akai keskáakin, itan

bain jonéxon ani inon akai keskáakin en mato ati iki.

⁸ Oso awinin jawen bakebo manóketian,

benai keskati mato akí pikóxonra, maton jointi en beshéati iki.

Jainxonbira leónman piái keskáakin en mato keyoti iki; itan

onsá yoinanin akai keskáakinra, en mato beshéati iki.

⁹ Israel jonibó, en mato ramiayonaitianra, moa ayamanon ixon tsonbi ea bechitetima iki.

¹⁰ Jaskara ikenki, ¿Rama maton apo jawerano iki,

jatíbi maton jemankoniabo jan mato xabaati?

¿Maton joni koshiboki jawerano iki,

ja apo inon ixon itan jabo joni koshi iti maton yokatabo?

¹¹ Miki sináxonra,

en mia apobo menia iki, itan miki sináxonra en mia bichinpakeribia

iki.

¹² Israelitabaon jakonma, itan jaton ochara moa onantiakin wishaa iki.

¹³ Israel jonibora ja poko meranoax bake jatian pikóti senena keská

iki, ikaxbira kikin onanma bake keská

ikanai, ja pikóti iketian,

bake jakoni rakáyamai keskára

ikanai.

¹⁴ ¿Jaskara ikenki, icha kopíaxon mawáti ikenbi en mato imatima

iki? ¿Jaskara ikenki mawá meranoabi kopíaxon en mato biribati iki?

¿Mawá, jan min jato reteai koshiki jawerano iki? ¿Mawá kinibó, jan min jato payoai jakonmaboki jawerano iki?

¡Nato jonibora moa en jato noibatima iki!” iki.

¹⁵ Israel jonibo, jawékinin bebonax, xobi joa keskashaman ikanainbira en jato ras ati iki, bari pikotaiorikeax jain jawebi xoxoyamai mananmameax niwe koshi bexon, ja jene jokonaibo moa bemayamaxon tsosinmai keskáakinra en jato ati iki.

Jaton rawikanra, jakon kikin kopí jawékibo jato bichinti iki.

¹⁶ Jaton Dioski jakonmakana kopíra, Samaria jonibaon masá teneti iki. Reteanantiainoaxa mawákanti iki, jaton bakebora, maiki jarás ikaintiakin potakanti iki, jainxon ainbo tooyabora, kaxkekanti iki.

Israelbo Iboki banénon ixon teakin Oseasnin yoia

14 ¹ ¡Israelbó, maton Ibo Dioski banékanwe, maton ocha kopíra mato jakonmain paketa iki!

² Maton Iboki banéxon, neskáakin orankanwe:

“Jatíbi non jakonmabo noa shinanxonyamawe, itan mia jakon ixon non mia rabiaibo noa bixonwe.

³ Asiria jonibaonra noa xabakaamati atipanyamake, kabáyonin kaxbira noa kenekatima iki.

Jawebira nonbi axon ‘miara non Dios iki’, akin moa non atima iki, Ibó, minbichoresa kachianabo noibai” akin.

Israelbo bená jati nete meniti Ibon yoia

⁴ Ibora neskatai:

“Moa eki ramítimaakinra en jato benxoai; atima keská ikenbira en jato noibai, moara ea jatoki sináyamai.

⁵ Nibikan aká lirio xobibo joai keskáakinra, Israel jonibo en jato jakonhati iki. Líbano mananmamea jiwi tapón keská

koshira en jato imati iki;

⁶ olivo jiwi ponyanbo peata keská metsára ikanti iki, jainoaxa Líbanoainoaxa konxán keská inin ikanti iki.

⁷ Israel jonibo jakon janon ixon, jakiribi en jato koiranara, trigo aniai keskati bebonkanti iki, itan uva jiwi joax ikai keskatera jakonkanti iki, jainoax Líbanoainoaxa uva xeati ikai keskatera jakon ninkakaakanti iki.

⁸ Israelitabora neskáti iki: ‘¿Nonbi ja rabiti aká jawékibo moa jenetira jawemabi iki?’ iki.

¡Ea riki Ibo, nokon jonibo jan jato akinnai itan jato koirannai!

Pino jiwi jatíbitian pei paxan otaai keskáakinra nokon jonibo en jakon jamati iki”.

Yoikin senenhaa

⁹ Onanbaon itan jakon akaibaonra, nato joi onankanti iki: Ibon yoia bora ponté iki, atikeskabiakin jakon akaibaonra ja chibanai; ikaxbi ja jakonmabaonra ja chiban-yamakanai.

JOEL

Dioski yoiti ikánon ixon, itan akonkin jakonma jenekanon ixon Joelnin Israel jonibo yoia

Chanpon banábo ramia

1 ¹ Ea Petuelnin bake Joelra, nato joi Ibon yoia iki.

² Nato jakonhakin ninkáshaman-kanwe joni koshibó, jainxon matonribi ja main jaa jonibaon ninkakanwe.

¿Neskara jawéki ikaiki maton jawetianbi oinnama iki?

¿Jawetianbiki wetsatianbo, neskara jawéki ikai maton papabaon oinnama iki?

³ Nato joi maton bakebo yoikanwe, abákanon jabaon jaton bakebobiribi yoikin, jatianra jato pekao pikotaibo jabaonbiribi jato yoiti iki.

⁴ Judáin bexonra chanpobaon jatfbi pia iki: wetsabaon texeara jatíribibaon bexon keyokin piá iki.

⁵ ¡Mato paennabo moa jishtenkanwe! ¡Ja vino xeaibo winikanwe, wai ras axonra uva jenebobi mato bichinkanai!

⁶ Jainoax champobora koshi, itan ichabires sontárobo keská, león xeta keskáyabo, itan león awinnin xenita xeta keskáyabo nokon main jatfbiain janbiske.

⁷ Non uva waibora ramiake, non higo waibora keyokin beshéake, ja jiwibichibora keyokin bishkoke, ja jiwí poyanbobira joxobaintiake.

⁸ Jawen biti joni mawáketian ja biti iká ainbo winiai keskati, itan mekéti chopa saweax ikai keskatira,

⁹ Ibo ja meniti jawékibo, bero bimibobi yamaketian, itan uva xeatibobi Ibon xobonko yamaketian, sacerdote jonibo winiai.

¹⁰ Jawe banábira ja main moa yamake; ja maibora moa jawebioma ikax onis iki, trigora moa keyoke, uva waibora moa choshi iki, itan olivos jiwibora moa siwáke.

¹¹ Mato wain teetaibo, itan uva banaibo onisi winikanwe, banábora moa keyóke, jaskara ikaxa trigo, itan cebada moa tsekati yamake.

¹² Uva waibora moa choshike jainoax higo jiwibora moa keyóke. Yobin jiwibo, wanin jiwi keskábo, manzana jiwiboribira moa choshike, jainoax jatfbi wain banati jiwibo. ¡Jaskara kopíra jatfbi jonibo moa raroyamakanai!

¹³ Mato sacerdotebo, Dios menikin jainxon jawéki menotaiin teetaibo, xaxa chopá sawekanwe, jaskáax chexakaati winikanwe, maton Diossen xobonkora, moa bimi berobi, uva xeatibi ja Dios meniti moa yamake.

¹⁴ Jonibo kenaxon ayunanti jato yoikanwe; ja joni koshibo, itan jatfbi ja main jaa jonibo, maton Ibo Diossen xobonko jato tsinkikanwe,

- jaskáaxon Ibo yokakanwe.
- ¹⁵ ¡Jawe iredaipanon, Ibon
jaton jakonma aká jonibo yoixonti
netera moa ochóma iki!
¡Jatíbi koshi Ibon onsá netera
noa keyoi joai!
- ¹⁶ Non oinkenbira, chanpon non
yoábo keyokin pixon noa pitioma
banémaa iki,
jatianra non Diossen xobonko moa
raroti keyota iki.
- ¹⁷ Non banaa berobora oi beyamaitian
mawáke,
trigora moa yamake,
itan jain bero tsamantibora koiran-
yamakana moa rinwimeebotnai.
- ¹⁸ ¡Wakabora jawékiakasi máan ikai!
Yankabiresa wakabaon pasto benai;
carnero tsamabora mawatai.
- ¹⁹ ¡Min akinnon ixonra en mia yokatai
Ibó,
tsoa jonibi jain jaama mainmea
xobi, itan ja mainmea niibora
bari xanan keyokin menoke!
- ²⁰ ¡Weanbo tsosinketian,
itan bari xanan pastobo menoai-
tianra,
ináatima yoinabaonbi min akinnon
ixon mia yokákanai!

**Jaton rawíbaon israelitabo
chanpobaon akai keskáákin jato ramia**

- 2** ¹ Jerusalén mananmanxon
trompeta xoon akanwe;
Ibon jakon manmanxon ja onsá yoi
ikai onankanwe.
Judáin jaa jonibo jatikaxbi saki
ikanwe,
Ibon jaton akábo yoixonti netera
ochóma iki:
- ² ja netera kikin yamé, itan yaméma-
taniribi iti iki,
ja netera nai koin jaax ota yamé
iti iki.
Koshi itan ichabires sontarobora
nete xabáxon tenai keskati,
mananbotiibi jatíbiain janbiskana
iti iki.

- Neskara jawéki ikaira jawetianbi
non oinnama iki,
jaskáribiakinra jawetianbi non
ointima iki.
- ³ Chiikan jatíbi keyoai keskáákinbora
akanai;
winotamatianbi axon,
itan moa winota pekáobi axon
akinra menoai.
Ja nokotamatianra, mai kikínbires
jakon jain iká iki,
ja moa bokanketianra, jain jawebi
xoxoyamai manan keská iti iki.
¡Jawebira jainoax kenekaayamai!
- ⁴ Jawen jisára kabayobo keská iki,
kabáyonin boaibo ikai keskatira
ishtokanai,
- ⁵ mananbotiibi choronaitianra jawen
riri ika,
janmeax reteananti carrobo ikai
keskati riri ikai,
pei chosi menoa ikai keskatira
tashki tashki ikai.
Koshi sontárobo reteanax joyota
keskára ikanai.
- ⁶ Jato oinnaxa jonibo saki ikai,
itan jatíbi jaton bemananra pasná-
kanai.
- ⁷ Reteananai koshi shinanya jonibo
keskara ishtokanai,
makan chikébaonra néekanai
jainoaxa pontébainkanai,
tsoabira wetsaori kayamai pontéres
bain bokanai.
- ⁸ Wetsabo betan tsakaananyamaira;
westíorabo jaton bainbiribi bokanai,
pia meranbires ikaxbira,
ja joyotax janbísyamakanai.
- ⁹ Jaton jema bichinaxa
makan chiké maxkaten ishtokanai,
xobo pekaténbora néekanai,
ja yometso ikai keskatira xobo
ventananbaonbi weíkanai.
- ¹⁰ Jato bebonmeaxa mai ninwanai,
naira shakotai, bari betan oxera
yametai
itan wishtinbora moa penéyamai.
- ¹¹ Jawen sontárobo bebon kakinra,

Ibon jawen tirin ikai joi jato ninkámai.

Jawen sontárobora kikínbires icha iki;

ja yoia senenhaibora tson topon-timati iki.

¡Jonibo Ibon jato yoixonai netera, kikin jakonma itan onsa iti iki!

Tsonbira teneti atipanyama.

**Israelitabaon jaton shinan
wetsaati Joelnin yoia**

¹² Ibonra neskara yoia iki: “Jaskara ikenra rama Ibo Diosen onantiakin yoiai,

jatíbi maton shinanyaxonbi eabicho rabikanwe.

¡Ayunankanwe, saí ikanwe itan winikanwe!”

¹³ ¡Non Ibo Dioski yoiti ikanwe, maton chopaxaxatitiani, jatíbi maton shinanyanixbi jaki yoiti ikanwe!

Ibora, akonkin noimis itan onísa-mis iki,

jato jaweatima shinanyaresiki, ikira ikai.

¹⁴ Jawe keska ixonra moa mato masá tenemayamakin,

icha jawéki mato meniti iki:

Icha berobo itan icha uva xeati

ja non Ibo Dios menitibo.

¹⁵ ¡Sión mananmanxon westíoratonin trompeta xoon awe!

Judá jonibo kenakanwe tsinkíxon ayunankanon;

¹⁶ mato sacerdotebaon Diosen jonibo tsinkikanwe,

Dios bebon kerásma inox kikinni chokíkanon jato yoikanwe;

yoisibo, bakebo itan xoma akai bakeboribi jato tsinkikanwe.

¡Ja wanoa benábobira

ja wanoax jain ikainoax bokanti iki!

¹⁷ Sacerdotebo, ja Ibon tee akaibo winikanwe,

xepóti itan jainxon yoina menoti jemaorixon yokákanwe:

“Min jonibaon ocha shinanxonyamawe Ibó;

min joniboki tsoabi shiromayamawe; wetsa mainmeabaon jatoaresnaktian jato amayamawe.

‘¿Maton Dioski jawerano iki?’ ”

Ikira, ja ikon Dios onananma jonibo inake.

**Ibon jawen jonibo jakiribi
jakonhati yoia**

¹⁸ Jatianra Ibon ja mainmea jawen jonibo noia jato onanmaa iki; jawen jonibo noibaxa,

¹⁹ neskata iki:

Enbira mato yoiai; “Enra mato meniai trigo, uva xeati itan olivo xeni, jatianra ja jawékiati jaketian mato raroshaman iti iki;

jaskáxonra ikon Dios onanma jonibo en matoki shiromatima iki.

²⁰ Norteorikeax beai chanpobora

matoki nokómatima iki,

jain jawebi xoxoyamai mananmanra en potati iki.

Jatopari beaibora, jaweona aniparo ikainko

en jato jene retemati iki,

ja jato pekáo beaibora, Mediterraneon en jene retemaa,

jaton yora payotax pisi poati iki.

¡Ani jawékibora en ati iki!” iki.

²¹ Matobo, kikinbiresi rarokanwe itan rakéyamakanwe,

Ibonra ani jawékibo ati iki.

²² Nii meranoa yoinabó, rakéyamakanwe,

xobi xoxoabora pei paxashamanbo iti iki,

jiwibora bimiti iki,

jatianra higo betan uva ichabires jati iki.

²³ ¡Mato Jerusalénhain jaabo rarokanwe,

non Ibo Dioski rarokanwe!

Janra maxkákettian mato oi bema-xona iki,

moa akátiai keskáribiakirra

- jénetia, itan nii peibo pechokoaitian mato oi bemaxona iki.
- ²⁴ Icha trigora tsekakanti iki, jatianra ichabires uva xeati itan olivo xeni jati iki.
- ²⁵ Ibonra yoia iki: “Ja kikin jakon-mabires keyomis ichabires chanpo, en matoki raanaton baritiabo mato manómaara, en mato banexonti iki.
- ²⁶ Potónon kaman jawékiaxonra, ea Ibo Dios maton rabiti iki, ani rateti jawékira en mato kopí aká iki. Jawetianbira nokon jonibo moa rabinkantima iki,
- ²⁷ jatian mato israelitabaonra akonkin onanti iki, ea Iborá mato betan iki, itan ea riki maton Dios ixon, jaskara ikaxa wetsabo yamake. ¡Jawetianbira mato nokon jonibo, moa rabintima iki!
- Diossen Shinan joai yoia**
- ²⁸ Jaskara jawékibo winota pekáora, jatíbi jonibo nokon Shinan en jato meniti iki: maton benbo bakebo itan maton ainbo bakebora, nokon janenko yoyo ikanti iki, yosibaonra namáti iki, bakeranonbaonra namá meran akai keskáakin nekebi jawékibo oinkanti iki.
- ²⁹ Yonokaatai jonibo, itan yonokaatai ainbobokiribira, nokon Shinan en manhati iki;
- ³⁰ ani rateti jawékibo naikan ikaibora en jato oinmati iki, itan jimi, chii tiritai, chii koin kextóra nato main iti iki.
- ³¹ Bari yaméketianra, oxe jimi keská ití iki, Ibon nete nokotamatianra jaskara iti iki, ani nete itan onsára iti iki”.

- ³² Ikaxbi jatíbi ja Ibo rabiaibora, mawáinoax xabakaati iki, jaskara ikaxa Sión mananman, Jerusalénhain jakanti iki, jaskara ati Ibon yoia keskára iti iki. Jan katotabora mawayamai jati iki.

Wetsa mainmea jonibo masá tenemaa pekáo Ibon jawen jonibo jakonhati

- 3** ¹ Ibonra yoia iki: Ninkakanwe: “Ja nete nokoketianra, ja maton rawíbaon jaskara akábo en jato yoixontitian, Judá itan Jerusalénhainoa yatanxon bokanabo, wetsa mainmeabo en jakiribi jato banémati iki.
- ² Jatíbi wetsa mainmea jonibo jato tsinkixonra, Josafat manan teshanpain en jato boti iki, jainxonra nokon joni Israelbo, jaskara jakonma akanabo en jato yoixonti iki. Israelitabora nato neten jatíbiain janbisakana iki, jaskáaxa nokon mai pakexbo menianankana iki.
- ³ Nokon jonibaon menianankinra suerte akana iki, bake benbobaon itan bake ainbo-baon maroxonra, ja koriki pae xeakin itan tsini ainbobo akin keyokana iki.
- ⁴ ¿Jaweki mato eibakea keenai, Tiro, Sidón itan filisteabo? Enra mato jawe jakonma akáma iki. ¿Kopikaakin ea akasirin mato? Ea kopitira mato iitima iki. ¿Matonki ea kopí yokákasai? ¡Basiambira mato jaskara íitaitian en mato masá tenemati iki!
- ⁵ Matora nokon plata betan oro yome-tsoa iki, nokon kopí jawékibora maton diossen xobonko maton boá iki.
- ⁶ Judá jonibora maton ochó boá iki, ja Jerusalénhain jaa jonibo, jabora jaton yonoti inon ixon Griegobo maton jato maromaa iki.

⁷Ikaxbi enbira jain maton jato maro-
maainkonía en jato pikoti iki, jainxonra
jabaon aká keskáribiakín en mato masá
tenemati iki.

⁸Maton bake benbobo, itan bake
ainbobora en Judá jonibo jato maro-
mati iki, abákanon jabaonbiribi ja ochó
mainmea sabá jonibo jato maromakin
ixon. Ea Ibonra, moa yoike”.

⁹Nato jaskara iti maibotiibi jato
yoikanwe:

¡Moa reteanaxox benxokaakanon!

¡Koshi shinanya jonibo jato
kenakanwe!

¡Reteananai jonibó moa reteanani
bokanwe!

¹⁰Jaton lampabo espadaabakanon
jatian machitobiribi tsatsitaxoaba-
kanon,
jatian yosma jonibiribi ibanon: “¡Ea
riki koshi shinanya!” iki.

¹¹Mato jatíbi, nóopatax iká mainmea
jonibo.

¡Shntonbires, tsinkiti bekanwe!

¡Sináma joni ikaxbira, moa reteana-
nai baneti iki!

¹²Ja maibotiibi ikainoabo moa
benxokaatax,
Josafat manan teshanpain tsinki-
kanwe,
jainxonra jatíbi nóopatax iká
mainmea jonibaon jakonma
akábo

Ibon jato yoixonti iki.

¹³Jabora kikínbires jakonmabo iki,
trigo moa choshiketian ati keskáa-
kín xatekanwe,
jatian tsekatira moa senenke;
uva akanai keskáakin potsikanwe,
uva xeatiatira moa jatíbi senen iki;
jaton jakonmara anibires iki.

¹⁴Jainxon en jato jaskara ati shi-
nanna,
mai teshanpainra, kikínbires icha
joni tsinkiti iki,
jonibo Ibon jaton akábo yoixonti
netera moa ochómabires iki.

¹⁵Ja Ibon nete iketianra, bari itan oxé
moa yametai,
itan wishtinbora moa penéyamai.

¹⁶Sión manan ikainxonbi,
Jerusalénhainxon Ibon,
jawen tirin ikai joi jato ninkáma-
ketianra,
nai itan mai shakotai.

Ikaxbi ea Ibonra israelitabo jain
jonéti iki,
nokon jonibo iketianra jakonhain
inmaxon ea Ibon jato koirannai.

¹⁷“Ea maton Ibo Diossa,
Siónhain jake iki ixonra maton
onanti iki,
jara nokon jakon manan iki.

Jerusalén nokon kikin jakon jema
iketianra,
jawetianbi wetsankoniabaon jaki-
ribi bitima iki.

¹⁸Jaton akábo en yoixona pekáora,
mananmanbo
itan mai mato ikainbo icha uva
xeati ikax,
itan icha leche ikax onpax ikai
keskati baiti iki,
jatianra Judá weanbaon moa jene
bochoti iki.

Nokon xobonkoníax jene jokonai-
toninra,
Sitim teshanpa mechaati iki.

¹⁹Egiptora ras ati iki,
jatian Edomra tsoa jonibi jain
jaama iti iki,
yankabiresa Judá jonibo maton
jakonma aká iki,
jainoaxa jakonma akáma ikenbi,
jaton mainmeabi maton jato retea
jimi chikota iki.

²⁰Judá itan Jerusalénhainra jatíbitian
jonibo jati iki.

²¹Jan jato reteabora en jato kopíxonti
iki, itan

jan jato akábo shinanreskinra en
jato ramiati iki.

Ea, Ibon jatira Sión mananman iti
iki”, ikira iká iki.

AMÓS

Israel jonibo, itan jato patax iká maibotiibi ikana joniboki, jan jato masá tenemati Diossen jatoki pakeai, Amóssen yoia

**Carnerobo koirannai
ikaxbi profeta jikia**

1 ¹Nato riki Tecoa jemamea carnerobo koirannai Amós, Israelbo yoikin Diossen yoia joi, Uzías, Judáin apo inontian, jainoax Jeroboamman, bake Joásbiribi Israelbaon apo inontian, rabé baritia niwanti maxkáketicianra yoia iki.

² Sión mananmameax, Jerusalénhainoax,
Ibo yoyo iki tirin ikaitianra mainmea xobibo siwatai,
jainoaxa Carmelo manan maxkatenmea xobibo choshiai.

**Jato patax iká maibotiibi ikábo
jakonma jato yoixonti**

³ Ibonra yoia iki:
“Damascoainoabaonra ichabires jakonma ake,
jaskara iketianra akonbireskin en jato masá tenemai; trigo xemeai keskáakinra Galaadhainoa jonibo, yami xemetinin jato xemekana iki.

⁴ Jakopíra apo Hazael jain iká xobo, itan apo Ben-hadad jain iká xoboribi en keyokin menoti iki.

⁵ Damascoainoa xepótibora en koshixon kepenti iki; jainxonra Bicat-avénhain iká apo, betan Bet-edénhainoa iká apo en keyoti iki, jatianra jatfibi sirio jonibo yatanxon kirhain bokanti iki”. Jaskarara Ibon yoia iki akin.

Gaza jonibo jaton akábo yoixonti

⁶ Ibonra yoia iki:
“Gaza jonibaonra ichabires jakonma ake,
akonbireskinra jato masá tenemakana iki;
westífora jemankonia yatanxon jatfibi jato boaxa,
yanka yonokanon ixon, Edom main jaton marokana iki.
Jaskara iketianra en jato masá tenemati iki.

⁷ Jaskákinra, Gaza jema katemai iká makan chiké en menoa,
ja chiikan jaton ani jakon xobobo keyokin menoti iki.

⁸ Asdodhainoa apo betan Ascalónhainoa apora en jato keyoti iki.
¡Ecrón jakonmakinra jatfibi nokon koshiaxonbi en aka,
jatfibi filisteobo texeyamai mawati iki!” Jaskarara Ibon yoia iki.

**Tiro jonibo jaton
akábo yoixonti**

⁹ Ibonra yoia iki:
“Tiro jonibaonra ichabires jakonma ake,
jaskara iketianra en jato masá tenemati iki,
jakopíra yanka yonokanon ixon, Edomhain ea jaton maroa iki,
jatfibi jemameabo betan jaton wetsa keska iti,
ja senenhakonti aká joi, ayamakanketian.

¹⁰ Jakopíra Tiro jema katemai iká makan chiké en menoa, ja chiikan ani jakon xobobo keyokin menoti iki”, akin.

Edom jonibo jaton akábo yoixonti

¹¹ Ibonra yoia iki: “Edomhainoabaonra ichabires jakonma ake, noibayamakinra, jaton wetsa israelitabo retekaskin espada tsomáyaxon jato chibankana iki. Kikinnira jatoki sinákana iki, jaskati jatoki jakonmai jeneyamkana iketianra, en jato masá tenemati iki.

¹² Jakopíra Temán jema en menoti iki, ja chiikanra Bosráino a ani jakon xobobo keyokin menoti iki”, akin.

Amón jonibo jaton akábo jato yoixonti

¹³ Ibonra yoia iki: “Amónhain ikábaonra ichabires jakonma ake, jaton mai aniatin keenkinra, Galaad mainmea tooya ainbobo kaxkexon, jaton bake betanbi jato retekana iki; jaskara ikenra en jato masá tenemati iki.

¹⁴ Jaskara iketianra Rabá jema makan chikébo en menoa, chiikan jaton jakon ani xobobo keyokin en menonti iki. En jaskara akai netera reteanani koshin saí iki saa ikanti iki.

¹⁵ Jaskáketianra apo, itan jatíbi jawen iresama joni koshiboya, yatanxon wetsanko jato bokanti iki”. Ikira, Ibo iká iki.

Moab jonibo jaton akábo jato yoixonti

2 ¹ Ibonra yoia iki: “Moabhaino jonibaonra ichabires jakonma ake,

jaskákinra yatanxon boxon moa mawáketian, chiimapo itiakin Edomhaino apon xao menokana iki; jaskara iketianra en jato masá tenemati iki.

² Jaskara iketianra Moad mai en menoa, ja chiikan Quiriothain iká, jakon ani xobobo en keyokin menoti iki, reteanani saa ikanai napora, trompeta xoon ikaitian, moabitabo mawáti iki. Jaskara iketianra en jato masá tenemati iki;

³ ¡Jawen joniboibakea ja apo pixonra, jawen iresama joni koshiboyabi en jato reteti iki!” akin. Jaskara ikenra en jato masá tenemati iki. Ikira Ibo iká iki.

Judá jonibo jaton akábo yoixonti

⁴ Ibonra yoia iki: “Judáino joni-baonra ichabires jakonma ake, jaskatira Ibon, jato axeatin keenyamakana iki, ja nokon eséboki yoitimakinra, jaton papabaon rabikatitai, jawékiboribi rabinin keenkana iki; jaskara iketianra en jato masá tenemati iki.

⁵ Jaskákinra en Judá menoa, ja chiikan Jerusalénhaino jakon ani xobobo en keyokin menoti iki”. Ikira Ibo iká iki.

Israel jonibo jaton akábo yoixonti

⁶ Ibonra yoia iki: “Israelhaino jonibaonra ichabires jakonma ake, jaskatira koríkinin kenni jakonma akáma jonibaon marokanai,

- itan zapatonin keenira, onitsapi
jonibaon marokanai,
jaskara ikenra en jato masá
tenemati iki.
- ⁷ Masá tenemaxonra onitsapibo
iresabires jato shinanmeema-
kanai,
ja iresabiresbora atikeskabiakin
jato axonyamakanai.
Papanra jawen bake betanbi ja
ainbobicho yoranai,
jaskáxonra jakonmabires nokon
jakon jane ninkakaamake.
- ⁸ Ribinxon kopíai onanti inon ixon
chopa menikana kakaax jan
yakáxonra,
jatonbi aká dios rabikin pikanai;
atima ikenbi jato kopíamakana
koríkinin pae maroxonra,
jaton ikonma diossen ani xobon-
koxon xeakanai.
- ⁹ Enra, jaskara ikenbi mato jan
winóti kopí,
konxán keska keyábo ikenbi,
jainoax roble jiwi keská koshibo
ikenbi,
akonbireskin amorreobo en keyoa
iki.
- ¹⁰ Jaskara ikenbira Egiptonkonía
pikoxon,
amorreobaon mai meninoxon,
tsoa jonibi jain jaama mananman
chosko chonka baritia en jato bea
iki.
- ¹¹ Jaskara iketianra mato israelitabo
jaskarama riki iki iti atipan-
yamake,
jatírribora profetabo iti en jato
imaa iki,
jainoax wetsabora nokonabiribi
ikax nazareobo en jato imaa iki”,
akin.
Ibonra onantiakin yoia iki.
- ¹² Ibonra yoia iki: “Ikaxbira nazareobo
uva xeati xeamakin maton jato
teaa iki,
jainxonra profetabo nokon janenko
maton yoyo imayamaa iki.
- ¹³ Jaskara iketian ninkakanwe, trigo
bochoya
carretanin mai pachoi keskáa-
kinra,
en amaa maton taen
mai maton pachoti iki.
- ¹⁴ Ikonbiresi ishtoaxbira, mato jabá-
tima iki;
ja bebon koshibobira, jawen koshi
maxkátí iki,
jainoaxa bebon koshi shinanyabobi
jabakaatima iki.
- ¹⁵ Ja pian tsakamisribira jawekeska-
taxbi jabátima iki,
ja ishto ikaxbi jainoax
ja kabáyonin jabataibobira jawekes-
kataxbi kenekaatima iki.
- ¹⁶ Ja netera, kikin reteananai koshi
shinanya jonibaonbi,
jaton jan reteanantibo potabaini
jabákanti iki”.
Ibonra onantiakin yoia iki.

Profetanin tee

- 3** ¹ Israelitabó, Ibon Egiptonkonía
pikoni jonibaon ninkakanwe:
² “Matobichoresa jatíbi nato main-
mea
jonibo xaranmea en mato katota
iki.
Jaskara iketianra jatíbi jakonma
maton akábo,
ebetan maton benxoati iki”, iki
ikai.
- ³ Ja rabébi potaananyamai niai riki,
jaská rabébires jaton shinan
iketian;
- ⁴ nii meranoax león keotai riki, moa
yoina biax;
león bake kini meranoax keotai
riki, moa jaweki biax;
- ⁵ ja isá yatanmeetai riki,
jain trampa iketian;
ja trampa mainmeaxbi, bochiki wex
ikainaira, jawéki yatanax ikai;
- ⁶ Ja jemameax jonibo raketi saa ikai
riki, jakonma keshai trompeta
xoon iketian;

jeman jakonma jawéki winotaira,
Ibon imaa ikai iki.

⁷ Jaskara jawékibo akai profetabo
onanmaamatanbira jawetianbi.
Ibon jawebi ayamai.

⁸ ¿Tsoaki itima iki, león keotaitian
raketi saki iki?
¿Janbi iti yoia ikenki, tsoa Ibon
janenko yoyo itima iki?

Samaria jema ras akana

⁹ Asdodhain iká jakon ani xobobo
itan Egiptonko
iká jakon ani xobo ikainbo jato
yoikanwe: “Samaria mananbo
ikain tsinkíkanon;
oinkanwe jainra meskoákinbo jato
jakonmakanai,
itan jato jaskátima ikenbi onsá akin
jakonmakanara masá tenekanai”.

¹⁰ Ibonra onantiakin yoia iki:
“Jabaonra pontéres ati onanya-
make;
onsáakin ratexon jato yometsoaka-
nabora jaton
jakon ani xobonkobo benxoakanai”,
akin.

¹¹ Jaskara iketianra, Ibo Diossen yoia
iki:
“Min rawíbaonra min mai káteti iki,
min koshi xobora poxakanti iki,
min jakon ani xobonkoniabora
keyokin jawéki bokanti iki”, akin.

¹² Ibonra yoia iki:
“Leónman carnero biketian jawen
kexainoabi jamáti shinankin
ja koiranaiton rabé taeres, iamaxon
pabíki rebo pakéx bixon boti
keskátira,
ja Samariain jaa israelitabo
kenekaakanti iki,
Damascoainoax kikin metsá wacho
rakatibaon rakatai, ikaxbira
bokanti iki”, akin.

¹³ Jatíbi atipana Ibo Diossenra
onantiakin yoia iki:
“Ninkakanwe, jakonma iti Israel
jonibo yoikanwe,

¹⁴ Israel jonibo betan jaton ochabo en
benxoai netenra,
jainxon yoia menoti Betelhain
ikábo en ras ati iki;
jainxon jan yoia menoti machánbo
en xatemaara maiki manti iki.

¹⁵ Enra jenetian jain iti itan baritian
jain iti xobobo ras ati iki,
marfil xobobora keyokin en ras ati
iki, jainxonra apo iká
kikin ani xobobo en poxati iki”.
Ibonra onantiakin yoia iki.

4 ¹ Nato neskara ninkakanwe,
Samaria kikin ainbobó,
matora Basán mainmea waka keska
xoabo iki,
onitsapibora maton masá tenemai,
jaskáribiakindra wetsa jawékinin
maxkatabo maton ramiaraisai,
itan ja xeati pae mato bexonon
ixonra,
maton benebo maton yonoai.

² Ibo Diossenbira ja kikin jakon ixon,
enra akonkin senenhati iki ixon
yoia iki:
“Netebora beai jatian wetin weme-
xon mato bokanti,
jainxon maton bakebo mishkitinin
wemexon bokanti iki.

³ Matora joyotax chiké peken, piká-
maxon,
Hermón mananman mato potakanti
iki”.
Ibonra onantiakin yoia iki.

Profetanin israelitabo ikonkeskataanin yoia

⁴ Ibonra yoia iki: “Betel, betan
Gilgalhain; boax
¿Ochai bebon yoitimareshkanwe!
Yamékiri maton ja meniti yoia
botankanwe,
jainxon kimisha nete itinbo chonkan-
konía westforabo bexontankanwe.

⁵ Jan soo imatioma aká pan irake
akin menokanwe,
matonbi meniai jawékibo jatíbiain
jato yoikanwe,

jaskáshamanaxa mato jakonshaman iki”.

Ibonra onantiakin yoia iki.

**Ibon masá tenemaabi
israelitabo shinanmeeyamaa**

⁶ Ibonra yoia iki: “Enra mato jawékiatinin imaa iki jatíbi maton jemankobo; enra maton itinkobo mato pitin imaa iki, ¡Ikaxbira mato eki banéyamakana iki!” akin.

Ibonra onantiakin yoia iki.

⁷ Ibonra yoia iki: “Jainxonribira kimisha oxe maton banábo tsekaamatianbi en matoki oi bemayamaa iki. Westíora jeman oi bemaxonra wetsa jemanko en bemayamaa iki; westíora wainko oi bemaxon itan wetsanko en jene maxkaamara choshia iki;

⁸ Onpax benai jemabotiibi boxonbira jonibaon, icha onpax merayamakana iki, jaton nomi tantimati, ¡Ikaxbi mato eki banéyamaa iki!” akin.

Ibonra onantiakin yoia iki.

⁹ “Xana niwen mato rishkixonra jakonma isinbo en mato amaa iki, maton waibo itan uva banabora en mato choshimaana iki, maton higuerao betan olivobora chanpon pia iki, ¡Ikaxbira mato eki banéyamaa iki!” Ibonra onantiakin yoia iki.

¹⁰ “Egíptobo amani keskáribiakinra en matoki kikin jakonma jawéki raana iki; enbira maton bakeranonbo ja reteanantiainko mawámaxon, jainxon maton kabayobo maton rawibaon iboanon ixon en amaa iki; ja sontárobo ikainxonra mawá pisi keyomis isin en mato xetemabi,

¡Mato eki banéyamaa iki!” akin. Ibonra onantiakin yoia iki.

¹¹ “Enra onsá jakonmanin mato, Sodoma betan Gomorra aní keskaribiakin en mato keyoa iki; chii tiritainkonía chii tsistó pikoa keskára mato iká iki, ¡Ikaxbi mato eki banéyamaa iki!” akin.

Ibonra onantiakin yoia iki.

¹² Ibonra yoia iki: “Israel jonibo, ja kopí en matoribi jaskáati iki; jatian en mato jaskaitianra, ¡Maton Dios betan nokoananti kopí mato benxokaati iki!”

¹³ Jaskara iken ninkakanwe: ja Ibonra, mananbo itan niwe jonía iki, jan akai jawékibora jonibo onanmai, ja joéra yamé imai, jara kikin mai keyábotiibi niai, ja riki, Ibo, jatíbi atipana Dios: jara jawen jane iki.

**Jaki yoiti ikannon ixon
Diossen jato yoia**

5 ¹ Nokon joi ninkakanwe, israelitabó; ninkakanwe mato notsini ea onisi yoyo ianan bewai:

² Metsá ainbo xontakopari ikaxbi ishtonbires mawá paketax mainbi rakáketian, tsonbi jiriayamai keskatira; mato Israel joniboribi jaskarain pakéke.

³ Neskáakinra Ibo Diossen israelitabo yoia iki: “Westíora jemankoxon waranka joni reteanantiain raanara, pacha jonibichores japiax banéti iki; jainoax westíora jeman pacha joni raanara, chonkabichores jakiribi banéti iki”, akin.

⁴ Neskáakinra Ibon israelitabo yoiai:

- “Mato jaresparinon, eki yoiti ikanwe.
⁵ Betelhain itan Guilgalhain mato akinti benai boyamakanwe, jainoax mato akinti benai boí Beersebahoribi winóyamakanwe, Guilgal jonibo wetša maibaon yatanxon bokanaitianra tsonbi bechitetima iki, jainxonra Betel keyokin ras akanti iki”, akinbo.
⁶ Iboki yoiti ikanwe, jatianra mato jamati iki; mato jaskayamaketianra Israel mainko jan chii raanti iki, jaskáketian jan nokati atipanara Betelhain tsoabi yamati iki.
⁷ ¡Jawe ireskiaipanon mato, ja atikeskabiakinra jakon maton jato axonyamai, jaskatira sinákanaí, jakonkaya ati ikenbira maton ayamai!
⁸ Ibonra, wishtin tsamatabo aká iki, jawen janebo Pléyadebo itan Oriónbo, janra yamé ikenbi nete imai, itan nete ikenbira yamé imai; jan imaara aniparonkoníax jene keyatax maiki mannai,
⁹ jainxon janra koshi xobobo yamatiakin ras akai, itan jain iká koshi jonibora keyoai, jawen janera Ibo iki.
¹⁰ ¡Jawe ireskiaipanon mato, ja atikeskabiakin jakon jaweki atin paranan ikaibora maton omisai, itan jaskara iká oinxon ikon yoiaibaonra mato keenyamai!
¹¹ Ja onitsapi joni jakonmakinra, apo trigonin kopíanon ixon maton yokatai, jaskara ikenra, makan xobobo akáxbi jain jakantima iki, itan uva waibo axonbira uva xeati xeakantima iki.
¹² Enra maton icha jakonma akábo onanke, itan maton ochabo jain senenti yamaaribi en onanke:

- atikeskabiakin jakon joni masá tenemaxonra maton kopí bia iki, ja joni koshiho jain ikainxonra, onitsapibaon kanannaketian maton jato amayamai.
¹³ Jakopíra jaskarabo ikenbi onan shinanya joni netéresai, rama netebo jakonma iketian.
¹⁴ Jakon akanwe, jakonma ayamakanwe, jatianra mato jati iki; jatianra maton yoiaibo ikon iti iki: ja Ibo, jatíbi atipana Diossa mato betan iki.
¹⁵ ¡Jakonma omiskanwe! ¡Jakon noikanwe! Jato joi benxoaxonkanainxon, akonkin atikeskabiakin jakonhakin jato amakanwe; maton jaskáaketianra jatíbi atipana Ibo, Diossen, ja mawáyamai mato texea Israel jonibo matobira noibati iki.
¹⁶ Jatíbi atipana Ibo Diossenra neskara yoia iki: “Jatíbi plazaainbora winikanti iki, jatíbi callebotiibira chexakaati saf ikanti iki. Onisi winitira waimeabo kenakanti iki, ja winiti onanboribira kopí biti kopi, masá tenei winiti kenakanti iki.
¹⁷ Jato masá tenemai ea joketianra, jatíbi uva wainkoniabo winikanti iki”, akin. Ikira Ibo ikai.
¹⁸ ¡Jawe ireskiaipanon matobo, ja Ibon jato yoixonti nete nokótinín kikinni keenaibo! ¿Ja nete mato jaskara winótiki maton onanna? Yamé ikaxa, jatian joé yamati iki.
¹⁹ Leónman aká jabati kakín oso bechia keskára iti iki, jawen xobon jikiax chiketen kepíketian ronon natexa keskára ikanti iki.
²⁰ Ja netera, yamé ikax, jatian joé yamati iki;

kikin jishtima yamé ikenbira,
jawe joébi yamati iki.

²¹ Ibonra yoia iki: Ea shinanni
onantishamanni
fiesta akí mato tsinkitaira en omisai
itan nokonara iresabires iki;
jatikaxbi mato ani tsinkitara nokon
keenma iki.

²² Ea axonkin yoinabo jatiobi keyokin
maton
menoibaonra ea keenyamai,
ja berobo maton ea meniaibaonra
ea keenyamai;
ja ebé raeti kopí waka bene xoabo
maton ea menoxonaibora en mato
bixontima iki.

²³ ¡Ea rabii mato bewai saa iki moa
jenékanwe!
¡Ea rabikin maton arpa aká
ikaibora en ninkakashamai!

²⁴ Ikaxbira ja atikeskabiakin ati jakon
onpax jokonai keská iti iki,
ja atikeskabiakin ati onpaxa
jenéyamai.

²⁵ “Mato israelitabó, ¿Maton rekenbo,
ja
chosko chonka baritia kaman tsoa
jonibi jain
jaama mananman nikanontianki,
yoinabo ea
menoxonkana iki, jainxonki jawe
jawékibo ea menikana iki?”

²⁶ Ramara, ja dios jisaakin matonbi
aká iaxon maton boai, jara apo Sicut
itan jawen wishtín Quiyún iki.

²⁷ Jaskákin en mato potaara, mato
yatanson wetsa main, Damasco wino-
bainbires mato bokanti iki”. Jaskarai
Ibo, jatíbi atipana Diossiki jawen jane.
Janra jaskara yoia iki.

Diossen Israel ras aka

6 ¹ ¡Jawe ireskiaipanon,
Jerusalénhain jakonbires jaa
jonibo!,
¡Jawe ireskiaipanon,
Samariain rakéyamai jaabo,
jawe ireskiaipanon,

ja main jaa kikin joni koshibo,
jato akinnon ixon israelibaon
benaibo!

² Mato joni koshi israelitabaonra
mato yoiai:

“Calneain kaxon, ointankanwe;
jainoax ja ani Hamathain kaxon
ointankanwe,

itan ja tenaman filisteobaon Gat
ikain
kaxon ointankanwe.

¿Matoki ja mainmea jonibo bebon
jakon iki?

¿Maton maiki jabaona xewinna
jakon iki?”

³ Matonra shinankashamai wetsa
netenra,
Diossen jakonma jawéki ati iki
ixon,
ikaxbi maton akaitonra basima ja
nete nokómati iki.

⁴ Maton fiesta akainkora,
kikinshaman jakon marfil rakáti-
baon
mato rakatai;

itan carnero betan waka bake
xoashamanbo maton aniakin piái;

⁵ maton flauta xoon akara areskin
maton akai iki,
matonra Davidkan akátiai kes-
káakin,
wetsa jan música atiboribi maton
ati iki.

⁶ Ani kenpobaonra maton vino xeai,
ja kikin inintibaonra mato ikai,
¡Jatian maton mai jakonmayonaira
matona jawemabi iki!

⁷ Matopari wetsanko yatanson boka-
nara,
ja aniakin jawékiati axon pii saa
ikaibo maton jenebainti iki.

⁸ En jaskara atira enbi yoiai ikira Ibo
ikai;

jatíbi atipana, Ibo Diossenra
onantiakin yoia iki:

“Israel jonibo rabbitaira en omisai;
jaton apon xobobora en omisai;
ja jemara jaton rawíbo en meniti iki,

jatíbi jain jaa jawékiboyabira en jato meniti iki”.

⁹Jatian chonka joni jawen xobon banetaxbira, ja chonkabi mawákanti iki.

¹⁰Jawen rarebo mawata, ja xobomea tsekatira ani onsá iti iki, ja chichó iká jawen rarebora yokáti iki: “¿Ja chichóki wetsabo jaríba?” akin. “Yamarake”, akinra ja wetsan ati iki. Jatianra yoiti iki: “¿Netewe, minra Ibo janenake!”

¹¹Ani jakon xobonkoniabo itan maxko xobonkoniabo jan masá tenematira en jatoki raanti iki, jatianra jatíbi xobobo kikinakin ras aka banéti iki.

¹²¿Kabayoboki shankan neeti atipana? ¿Nonki atipana aniparonko mai karanbekin?

¿Ikaxbi ja atikeskabiakin jakon atira, jan mawátires maton ake, jatian ja atikeskabiakin jakon atira moa jan sinátires ike!

¹³Yankabiresa mato raroai, jaskatira mato ikai:

“Noa koshiara noa nonbix iká iki”, ikibo.

¹⁴Kikinhakin oinkanwe, israelitabó; Ja Ibo, jatíbi atipana Diossenra, mato onantiakin yoia iki:

“Wetsa mainmea jonibo mato ati en raanara, jabaen akonbireskin mato masá tenemati iki, norte senenainxon peoxonra sur senenainko kaman mato israelitabo akanti iki”.

Namá keska meranxon Amós Diossen chanpobo oinna

7¹Oxamaa ikenbira namá keska meranxon Ibon neskara ea oinmaa iki: Japari banaabo apona tsekaa pekáo, jakiribi banakanabo ramashaman xoxoai inontianra, en oinna Ibon icha chanpo jonia iki.

²Jatian chanpobaon ja senenainoa xobi pikin keyoaitianra, en yoia iki: —¿Ibó, non jakonma akábo noa shinanxonyamawe! ¿Jawe keskataxki

paxnaabo ikaxbi noa Israel jonibo mawáyamai jati iki? —akin.

³Jatianra Ibo, jato ati shinanna ixonbi jato ayamai, neskata iki: —¿Jaskarara moa winóti yamake! —iki.

Namá keska meranxon chii oinna

⁴Oxaama ikenbira namá keska meranxon Ibon ea neskara oinma iki: Jan masá teneti kikin xana chii raanaira en oinna iki, janra aniparo kikin nemin ikenbi keyokin tsosinmaa iki, jainxonra waibo menoti keyotai en oinna iki.

⁵Enra yoia iki: —¿Jainpari tsașiwe, Ibó! ¿Jawe keskataxki paxnaabo ikaxbi noa Israel jonibo mawáyamai jati iki? —akin.

⁶Jatianra Ibo jato ati shinanna ixonbi ayamai, neskata iki: —¿Natoribira moa jaskara iamai! —ikibo.

Namá keska meranxon jan makan chiké ponteti plomoya risbí oinna

⁷Oxamaa ikenbira namá keská meranxon neskararibi Ibon ea oinmaa iki: Jara westfora chiké patax iká iki, xoboibaon jan chiké ponté nia onanti plomoya risbí tsomáyara iká iki.

⁸Jatianra ea yokata iki: —¿Amós, jawéki min oinna? —akin. Jan chiké ponté nia onanti plomoya risbíra en oinke akinra en aká iki. Jatianra ea yoia iki: —Jan chiké toponxon ponté nia onantinin toponxonra en onanti iki, mato nokon joni israelitaboki, maton ikábo mato ponté niábo iki ixon. Jakiribira moa shinanxonyamai iamakin en mato oinrestí yamake.

⁹Israelitabaon jainxon jatonbi rabiti aká jaweki maxko xobobora en ras ati iki, jainxonribira israelitabaon jaton Dios rabiti ani xobobo en ras ati iki. Enbira Jeroboamman rarebobo apo ikanti ikenbi ras ati iki —akin.

Amós Amasías betan join reteanana

¹⁰Betelhainoa sacerdote, Amasías-ninra, Israel apo Jeroboam joi bomaa

iki: “Mia ramiakaskin yoiira, Amós, Israel jonibo xaran nireske. Nato mainmea jonibaonra jaskati yoyo iki jeneyamai moa ninkákashamakin tene-yamakanai.

¹¹ ‘Jeroboamra espadanin mawáti iki, jainxonra jatíbi Israel jonibo yatanxon wetsanko bokanti iki’, ikira ono kawan-hatanai”.

¹² Japekáora, Amasíasnin, Amós neskaa iki: —¡Profeta, moa nenoax katanwe! Ikámatianbi rama jaskara itibo yoixon kopí bikasi Judáin katanwe;

¹³ ikaxbi Betelhain, rama jaskara itibo moa yoiwetsayamawe, nenora apon jawen dios jainxon jato ikinxon rabiai kikin ani xobo iki —akin.

¹⁴ Ikaxbira Amóssen neskaa iki: —Eara profetama iki, ja itinra ea keen-yamai. Carnerobo koirani teetax itan niikamea higo tsekai teetatonra ea jake,

¹⁵ ikaxbira carnerobo koirani teeti kawantanaitian Ibon ja tee bichinxon, ea yoia iki: ‘Ja nokon jonibo, Israelboiba kaxon nokon janenko jato yoitanwe’, akin.

¹⁶ Jaskara iketian, Ibon joi ninkawe. Jan mia yoiaira neskara iki: ‘Diossen janenko Israel joniboki jawe jakonmabi yoyo iamawe, jabora Isaacnin chiní bakebo iki’, akin.

¹⁷ Ikaxbi neskara riki ja Ibon yoiái: ‘Min awinra ja jemameax tsiniax jawen yoran maroai iti iki. Min bake benbobo betan min bake ainbobora reteanantiai-noax mawáti iki; min maibora suerte axon jato menikanti iki; ikon Dios onan-mabaon mainmeaxa mia mawáti iki, jaton rawíbaonra israelitabo yatanxon jaton mai ochó jato boti iki’ —akin.

**Namá keska meranxon yobin
joshin napokoya tasá oinna**

8 ¹ Namá keska meranxon, Ibo Diossen ea oinmaara, westfóra tasá bimi joshin bochoya iká iki,

² jatianra ea Ibon yokata iki: —¿Jaweki min oinna, Amós? —akin.

Jatianra en yoia iki: —Westfóra tasá bimi joshinhara en oinke —akin. Jatianra Ibon ea yoia iki: —Israel jonibora moa joshin iki; ramara jakiribi jaton jakonmabo shinanxonyamakin en moa jato oinresti yamake.

³ Ja nete nokóketianra, apo iká xobon-koniáx bewati bewábo, yoyo iananbi winitibo iti iki. Icha jonira mawáti iki, jatianra ja mawatamabaon yorabo netéxonres wetsankobires potakanti iki. Ibonra jaskara yoiai —akin.

**Israel jonibaon akábo jato
yoixonti moa ochóma**

⁴ Nato ninkakanwe, mato riki rabios-mabo masá tenemaibo itan nato mainmea jawebiomabo jawemabi itiakín jato ramiaibo;

⁵ matora ikai neskati: ¿Non trigonín moa noa maronon, jawetian ja oxe bená iketian ati fiesta winotai? ¿Jawetianki jan tantiti nete winotai, jato paraanan jan iwe toponti senenmabo akáx, non berobaon noa kopí maronon?

⁶ ¡Onitsapibora non jawebioma imati iki, jaton ribin kopiati kopí non yonotibo inoxon jaton yorabi noa maromakanon, rabé sandalia kopíbichores jaton ribin ikenbi! ¿Non trigo xakábaonbirá noa maroti iki!

⁷ Ikaxbira Ibo ikoni yoyo ika iki, israelitabo rabíresbo kopí: “Ja akanabaonra jawetianbi ea shinanbenoyamai”.

⁸ ¿Jatianki jatíbi jabo kopí mai niwanti-ma iki? ¿Jatíbi ja main jaa joniboki winitima iki? ¡Nilo paro onpax keyatax maannax ikai keskatira, nato mai, keyatax paketax jikiti iki!

⁹ Ibonra onantiakin yoia iki: “Ja netera bariapan ikenbi en bari nokamati iki, jatianra kikin nete ikenbi, mai en yamé mapomati iki, iki ixonra Ibon yoiai.

¹⁰ Jaton fiestabora moa mawákanketian onístires en imati iki, jaton bewáborá moa onisi yoyo iananbi winitires iti iki;

onískin ati chopabo en jato
sawemaara,
masá shinanni chexakaati maxtan-
kanti iki.
Jabicho jawen bake manóketian
ikái keskátira,
chexakakin masá tenei winikanti
iki.

¹¹ Ibonra yoiai, netera nokónoxiki
nato main en jato pitin imati,
jara jawékiati yamakétian pitin
itima iti iki, itan
ja xeati onpax yamakétian nomin
itira itima iki,
Jara inoxiki jawékiakasai keskati,
ja Ibon joi ikonbiresi ninkátinin
keenti.

¹² Jonibora nokon joi benai oken
boanbekonti iki,
aniparonkoníax
wetsa aniparonkobo bokanti iki,
norteorixon peoxonra, bari
pikotaiori kaxonbo
benakanti iki, ikaxbira nokokan-
tima iki.

¹³ Metsá xontakobo betan koshi
shinanya bake ranonbora nomin
aká,
ja nete beyóskanti iki.

¹⁴ Ja Samariain jatonbi aká jaweki rabi,
enra ikon yoiai ikaibo; jainoax
‘Dan min dios jakétianra en ikon
yoiai ikaibo’,
‘itan Beerseba diosbo jaa kopíra en
ikon yoiai ikaibora’,
jatfítian iresabires iti iki
Ibonra jaskara yoia iki”.

**Namá keská meranxon profetanin
jainxon yoina menoti patax Ibo oinna**

9 ¹Namá keska meran en oinnara,
jainxon yoina menoti patax nixon
Ibon ea yoia iki:

“Witábo maxkatemea ja kanobo
rishkiwe,
xobo jikitiainbo shakotaikaman
¡Ja rorokoota pakexbo joniboki
manbanon!

Ja mawáyamaabora espadanin en
jato retemati iki:

jabataxbira tsoabi jabátima iki;

² mai chichó jonékankebira,
jainoa en jato pikoti iki;
nai keyá ikain bokankebira,
jainoa en jato paketi iki.

³ Carmelo manan maxkaten jonékan-
kebira,

jato benai jain ea kati iki;
en nokoyamanon ikax aniparo
chichó jonékankebira,
jato beshéanon ixon jene meranoa
ani onsá yoina en yoiti iki;

⁴ wetsanko jato yatanxon bokanke-
bira, jaton rawíbaon,
espadanin jato retakanon ixon en
jato yoiti iki.

¡Jakonhanoxon akámara, jatfítian
en mato ointi iki!” akin.

**Ibo jatíbi atipana koshi
iketian profetanin rabia**

⁵ Ibo, jatíbi atipana Diossen,
mai meetara onpax banéti iki,
jatianra jatfíbi main jaa jonibo
winiti iki.

Maira keyatax namannax ikai, Nilo
paro jenetiáx itan tsosinax ikai
keskati.

⁶ Ibonra jawen jati naikan aká iki,
mai manaon nai xabain riki;
janra aniparomea jene kenai,
jaskáaxonra maiki chikoi.
Jawen janera, Ibo iki.

⁷ Natora Ibon onantiakin yoia iki:
“Israelitabó, matobo itan etiope-
bora,

nokona mato ja jonibobires iki.
Egiptonkonía en mato beakeskar-
ibiakinra,
Cretainoa filisteobo en jato bea iki,
jainxon Kirhainoara arameobo en
jato bea iki”, akin.

⁸ Ninkakanwe, Ibon Israel jonibo
oinna ocharesbo ikétianra,
jato yoia iki:

“Nato mainmeabo jato keyokinbira,

Israelnin chiní bakebores en jatíbi jato keyotima iki.

Ea, Ibo ixonra onantiakin en yoiai.

⁹ Ninkakanwe, Trigo payanna jakonmabo maanaitian

jawe berobi main pakéyamai keskáakinra,

Israel jakonma jonibo en jato potati iki.

¹⁰ Jatíbi nokon jemamea ochares israelitabo,

‘Jaskara jawékibora jawekeskataxbi noa winótima iki:

jakonma jawékininra noa nokotima iki’.

Jaskati yoyo ikaibora;

espadanin jatíbi jato retékanti iki”.

**Benxoax Israel moa
ikátiai keskáribi iti**

¹¹ Ibonra yoia iki: “Ja nete nokoketianra, Davidkan peota poxota weninti keskáakin, itan chiké pekebo xépoti keskáakin israelitabo moa ikátiai keskáakin benaakin en weninti iki,

¹² ja Edomhain texeabo itan jatíbi wetsa mainmea texeabo ja moa nokona ikátiaibora, jakiribi Israel jonibaona iti iki”. Ixonra yoia iki. Jaskara ati yoia ixonra senenhati iki.

¹³ Ibonra yoia iki: Ninkakanwe. “Netebora nokoti kaai, trigo tsekakin keyoamabi, moa jakiribi banaxon, mai karanbeti netebo, itan jawen jene tsekakin uva jamákin keyoamatianbira moa trigo banati netebo nokota iti iki. Mananbotiibi itan mai matóbotiibira onpax ikai keskati uva xeati baiti iki.

¹⁴ Jatianra yatanson wetsa main bokana nokon joni Israelbo en jato beti iki. Ja jema ras akanabo jakiribi akaxa, jain jakanti iki; jainxonra uva jiwi banaxon, jawen jene xeati axon xeakanti iki; itan wainko banaxonbo, bimiai yobinbo jawekiakanti iki.

¹⁵ Jaskara iketianra jaton mainbiribi jatíbitian jakanon ixon en jato imati iki, jatianra jawetianbi ja en jato menia mainkonía jakiribi jato tsekakantima iki”. Ibo Dios ixonra en onantiakin yoia iki.

JONÁS

Jonás jaskara iká, itan Nínive jonibo ikana, Jonassen yoia

Dioski yoitimati Jonás jabata

1 ¹Ibonra, Amitainin bake Jonás, yoia iki:

²“Ani jema Níniveainoa jonibora en jato keyoai kaxon yoitanwe, jabaon jakonma jawéki akai joira moa eiba nokóke”, akin.

³Ikaxbira Jonás, yoiti ititianbi Ibo bebonmeax jabata iki, jaskatira Jope repintiaín kaa iki, Tarsissain kaai waporó moa pishitaishoko nokoaxa; pasaje marotaanan moa jain kaai naneta iki.

⁴Ikaxbira Ibon, aniparo napo, kikinbires niwe koshi bema, waporó ras akasa iki.

⁵Marinerobaonra ikonbiresi rakekin, westforabaon jaton dios yokákana iki. Jatian ja waporó iwematani inon ixonra, jatíbi ja boai jawékibo aniparo napo potakana iki. Jonásbiribira, naman kaax jain jawéki benxoati meran ikonbiresi oxaa iká iki.

⁶Jatianra capitánman ja Jonás ikain kaxon yoia iki: —¿Jaweakirin mia jain oxaares? ¿Wenixon min Dios yokáwe! Onsa meranoa noa akintinin kenxon, noa jamanon ixon —akin.

⁷Jatianribira marinerobo yoiananbotankana iki: —Suerte anon akanwe, tson jakonma aká kopiki, non neskáakin masá teneai ixon non onannon —ikibo. Jatianra jaskákin suerte akana, Jonáski paketa iki.

⁸Jatianra Jonás neskáakana iki: —Noa yoiwe, jawekopiki noki neskara masá teneti jawéki joá. ¿Jawe tee akí mia neno joarin? ¿Jaweranoaxki mia

joá? ¿Jawerato mainmea jonirin mia? ¿Jawe jonirin mia? —akin.

⁹Jatianra Jonassen jato yoia iki: —Eara hebreo joni iki, itan eara naikanmea Ibo Dios rabiai iki, janra aniparo betan mai jonia iki —akin.

¹⁰Iboibakeax jabati kaaira Jonassen ja marinerobo yoia iki, jatianra jabo jato yoia ninkatax, itan aniparo bebonbires bechon anikaresai oinnax, ikonbiresi rakékana iki,

¹¹jaskákinra yoikana iki: —¿Jaweati min jaskara akárin? ¿Aniparo tantinon ixonki mia non jaweati iki? —akin.

¹²Jatianra Jonassen jato neskáa iki: —Aniparo napo ea potakanwe, jatianra aniparo bechon tantiti iki. Enbira onanke, ea kopí riki nato ani niwe koshi matoki paketa iki ixon —akin jato aká iki.

¹³Marinerobaonra maiori kakaskin, jatixonbi jaton koshi senena kaman winakana iki, ikaxbira bebonbires bechon anikaresaitian atipanyamakana iki.

¹⁴Jatianra Ibo yokati neskákana iki: “Ibó, nato joni kopi noa mawámayamawe. Jakonma jawéki akáma ikaxbi mawáketian, non aká keskáakin noa oinyamawe, miara min keena keská akai iki”.

¹⁵Jaskáakin yoitaananra Jonás aniparo napo potakana iki, jatianra moa aniparo bechon jeneta iki.

¹⁶Jaskara jawéki winota oinnaxa, nato Iborá ikon iki ixon marinerobaon akonkin shinanna iki, jainxonra ja menikin yoina retexonkana iki, jaskáxonra mia rabikinra non jeneyamai akin akana iki.

Aniparo napo Jonás potakana.

¹⁷Jaskákanaitianra Ibon moa ani yapa jan Jonás xeati jain aká iká iki. Jatianra yapan poko meran kimisha nete itan kimisha yamé Jonás jain iká iki.

Jonassen orana

2¹Jatianra yapan poko meranxon Jonassen jawen Ibo Dios orana iki,

²oranira neskata iki:

“Ibó, masá tenekinra en mia saí akin yokata iki, jatianra ea min akinna iki. Kikinbires chichó mawá meran ixon en mia kenaara, min ea ninkata iki.

³Aniparo kikin nemin ikain min ea potaara, baikan ea mapoa iki, ja min raana ani bechónbaonra ea mapoa iki.

⁴Miibakea, moa min ea potaara, en shinanna iki; min jakon xobo moa oinwetsatima.

⁵Akonbireskin ea jenen mapoara; aniparo neminhain ea iketian; jene meranoa xobi algas nishibaon ea mapoa iki.

⁶Ani xanken xamanko kamanra ea nokota iki;

ijatíbitian jainoax pikótimaakin min xepoara en shinanna iki! Ikaxbi mia nokon Ibo Diossenra, mawáino a min ea pikómaa iki.

⁷Eara moa jayamai ixon onanxonra, en mia shinanna iki Ibó; en mia yokata joira mia iboamaa xobonko, miiba nokota iki.

⁸Jatonbi ikonma dios axon rabiai-baonra,

moa mia ikon akin jenekanai;

⁹ikaxbi enra mia rabiti iki, jainoax raroira ea miki bewati iki; ja en mia axonti yoiabora, en mia senenhaxonti iki.

¡Ibó, minbichoresa jato jamati atipanke!” akinra aká iki.

¹⁰Jatianra Ibon amaa aniyapan, maioriakin Jonás kinana iki.

Nínive jonibaon jakonma jenea

3¹Ibonra jawen rabé itin Jonás yoia iki:

²“Ani jema Níniveain katanwe, nato en mia yoiai joi jato yoitanwe”, akin.

³Jonássa, jain Ibon kati yoia Níniveain kaa iki. Ja jemara kikin ani ikáx, kimisha nete rebesti iká iki.

⁴Ja jeman nokóxonra Jonassen, koshín saí ianan westíora nete aabaikin

jato joi yoia iki: “¡Nenoax chosko chonka netera, Ibon nato jema keyoai!” akinra jato aká iki.

⁵Ja jemamea jonibo, jawékiabo itan jawékiomabaonra, Dios ikonhakana iki, jaskákinra ayunankana iki, jainxonra jaton jakonma shinanbo akonkin jenei onisi chexakaatai onanti inon ixon, xaxa chopabo sawekana iki.

⁶Ja joi Nínive apoiba nokóketianra, jawen yakátiainoax wenixon, ja apo ixon saweai chopa jopexon, oniskin ati chopa janribi sawea iki, jaskáaxa mainbi yakata iki.

⁷Jaskata pekáora, ja apon jawen joni koshibo betan jatíbi ja jemanko neskara koshi joi jato onamaa iki: “Tsonbira jawebi jawékiatimaa iki. Jaton wakabo itan jaton carnerorobiriba pimakantima iki, itan xeamakantima iki.

⁸Jaskáyamai, masá shinanni chexakatai onanti inon ixon, jatíxonbi xaxa chopa sawekanwe, jaskáxon jatíbi maton koshiaxonbi Dios yokakanwe. Maton jakonma axé itan ramakamanbi ja atima jakonma akí mato iitai westíorabaon jenekanwe;

⁹Diossen, wetsaakin shinanxon jawen siná shinan tantimatitian riki, jaskáketianra moa noa mawátima iki”, akin.

¹⁰Jatianra Diossen oinna iki ja Nínive jonibo jaskákanai, itan jaskáaxon moa jaton jakonma axé jenekanaibo, jatianra jato jakonma ati yoia ixonbi, moa jato atima shinanna iki.

Jonás sinata

4¹Ja Diossen aká Jonassen oinnara, kikinshaman jakonma ikax, jawen kenmabires iká iki.

²Jaskákinra Ibo neskáa iki: —Ninkáwe Ibó, nokon main inontianra, jaskarara winoti kaai iki ixon moa en yoia iki. Jaskara iketianra Tarsissain ishtonbires ea jabati kakasa iki, enra onanke mia riki akonkin noibamis itan onísamis Dios, miara ishtonbires

sináisma iki, kikinbires noimis ixonra jato masá tenemati yoixonbi, enra jato ayamai iki ixon min shinanai.

³Jaskara iketianra, ea moa jamayamawe Ibó akin en mia yokatai. Jayamai moa ea mawatakayara jakon iti iki —akin.

⁴Ikaxbira Ibon yoia iki: —¿Min oinnaki mia jaskati sinata jakon iki? —akin.

⁵Ja jemameax bari joaiori kaxonra Jonassen jain; westíora pepan akax, jawen ota naman yakata iki, jaweki ja jema winotai ixon, jainxon oinni.

⁶Ibonra westíora nia nishi peia jawen jane ricino, Jonás manaon wexéti xoxomaxona iki, jawen otan mapoa jakonshaman shinannon ixonra aká iki. Ja ricino nia kopra, Jonás kikin raro-shaman iká iki.

⁷Ikaxbi, wetsa nete xabaketianra, Ibonbi amaa xenan ja ricino piá, moa choshia iki.

⁸Bari pikóketianra, Diossen xana niwe bari pikotaorixon payamaa iki, jatianra Jonás jawen mapokishaman barin akáa, moa beyosi, mawákasa iki. Jaskatira iká iki: —Moa jayamai ea mawatakayara jakon iti iki —iki.

⁹Jatianra Ibon yokata iki: —¿Ja ricino nishi moa choshiketian, mia sinataki min oinna jakon iki? ¡Jaskara riki en oinnara jakon iki! —akinra Jonassen aká iki. ¡Sinatira ea mawákasai!

¹⁰Jatianra Ibon yoia iki: —Minra ja ricino nishi banamaa iki, minra xoxo maamaribi iki; westíora yaméra xoxoa iki, jainoax wetsa yaméra moa mawata iki. Jaskara ikenbira mia jaon onisai.

¹¹Jaskara iketianra itibi ea Nínive jonibo noibai jato kopí onisai. Ja ani jemanra, pacha rabé chonka waranka bebonbires bake keska onanmabo jake, jabaonra jaskatax kishpinmeeti onanyamake, jainoaxa jain icha yoina jake —akin.

MIQUEAS

Jakonma akábo Diossen jato yoixonti iketian moa ochatima, Miqueasnin yoia

Samaria jonibo Diossen
jaton akábo yoixonti

1 ¹ Judáinoa Moréset jemameara westfóra joni jawen jane Miqueas iká iki, jatianra Jotam, Acáz itan Ezequías apo iketian Samaria itan Jerusalén jema jaskara winoti kaai, onannon ixon Ibon, oxakemabi namá keska meranxon joi yoia iki.

² Jatíbi jonibó, neskara ninkakanwe; jatíbi nato mainmeabaon ninkakanwe:

Jawen jakon xobonkoxonbira, Ibon maton jakonma akábo mato yoixonti iki.

³ Iborá jawen itinkoniáx pikóti iki, manan masenenbo iikiranira joti iki.

⁴ Yomoxo chiikan aká ikai keskáakinra, jawen tae xananbi mananbo charámati iki, jainxonribira jene koshi baikin mai pixtea keská, mai teshanpabo rabé kaxke banémati iki.

⁵ Israel jonibo yoitimata kopí itan, jaton oخابو aká kopíra jatíbi jaskarabo iti iki.

¿Jaweranoaxki Israel jonibo yoitima iki?

¿Samaria jemankoniáxa ikana iki!

¿Jatian jaweranonxonki, Israel jonibaon ikonma diosbo rabikana iki?

¿Jaweranonxoma Jerusalénhainxonbi!

⁶ Jaskara iketianra Ibon yoiai: “Ja Samaria

jema xobo ras iká pakéxbora, en westfóra tсамáres banémati iki, tsoa jonibi jain jaama mainko, jain uva banakanai keskáres itiakinra en ati iki.

Jainxon ja jemamea makánbora, mai teshanpain en janbísati iki, jan xobo peyaka mai meranoa jan tewana makánbora en jishtimati iki.

⁷ Jatíbi jaton ja rabiti aká jawékibora plata koríki, en beshéati iki, jainxonra jatíbi jaton iresama jiji xate nichinabo en jato menonaanti iki.

Jabora jan tsini ainbobo kopíakin aká iká iki”.

Onisi Miqueas winia

⁸ Jaskara iketianra ikonbiresi onisi yoyo iananbi ea winiti iki; jaskatira zapatooma itan chopaooma ea niti iki, chacal^a ikai kaskatira ea winiti iki, jainoaxa avestruz^b bake ikai kaskati ea sion iti iki.

⁹ Ibon Samaria jonibo masá tenemaara, benxotima xaté keska iki:

jara Judáin nokotax, itan Jerusalénhain kamanbi nokóke,

^a 1.8 Nii ochiti. ^b 1.8 Abokoma keská manxan.

- ja jemanra nokon jonibo jake.
- ¹⁰ Nato noa jaskara ikai Gathain
jaa jonibo, non rawibo jawebi
yoiamakanwe;
jainoax winiamakanwe.
Bet-le-afra jemamea mai poton
akonbireskin maton masá
shinanai,
onanti inon ikax, chexakaati
taranmeekanwe.
- ¹¹ ¡Safir jemamea jonibora, yononoxon
yatanson wetsanko bokanti iki,
chopa jopemaxon itan kikin rabin-
tiayonxonra bokanti iki!
¡Zaanán jeman jaa jonibora jaton
rawibaon katea ikax,
tsoabi mato akini pikókantima iki!
¡Ja Bet-ésel jemamea jonibora masá
shinanni winikanti iki,
jaton jemara ras akana iká iki,
jaskákinra tsonbi mato akintima iki!
- ¹² Marot jeman jaa jonibora, akinkanti
keeni
manákankenbira, tsonbi jato akin-
yamaa
iki. Jakon shinantinin kennira
yoshoyonkana iki,
ikaxbi Ibonbi raanara Jerusalén
xepotaiain
kamánbi, jakonma jawéki nokota
iki.
- ¹³ Mato Laquis jemamea Israel joni-
bora,
matopari Iboki ochai peokoota iki,
jaskákinra ja Jerusalénhainoa
jonibo maton jato ikinna iki,
jakopí maton carretabo kabayoki
nexax, ishton jabati botankanwe.
- ¹⁴ Moréset-gat jemamea jonibora,
jaton rawibaon jowetsatimaakin
bokanti iki.
Ja Aczib jemamea jonibaonra,
Israelhain iká apobo, jato akin-
yamakin parankanti iki.
- ¹⁵ Neskárai Ibo:
“Matoki ramíkinra, ja Meresáin jaa
joniboiba, en westfóra joni raanai
jan mato nokoti,

ikaxbi ja Israelhainxon jakon
iketian koshi shinanya katókana,
jonibira Adulam kini meran joneti
jabáti iki.

- ¹⁶ Mato Jerusalén jeman jaa jonibora,
maton noia bakeranonbo,
nenoa ochóbires bokanti iketian,
masá shinanai onanti inon ikax,
westfóra xete keskati,
mato maxtani maxkorokanti iki”,
ikira iká iki.

**Jawebiomabo ramiakin masá
tenemaibo Diossen masá tenemati**

- 2** ¹ ¡Jawe ireskiaipanon ja
oxaamatianbi,
jakonma jawékibo anoxon shinan-
kin jeneyamaibo,
jatian moa nete nokóketianra,
jaskara jawéki ati koshiabo ixon
moa akanai!
- ² Maibaon keenkinra, moa jabo iboa-
kanai iki;
xobobaon kennira, moa yometso-
kanai.
Jonibora jaton rareboyabi, jaton
jawékiboyabi, ramiakin masá
tenemakanai.
- ³ Jakopíra Ibo neskatai:
“Enribira mato ramiati shinanai.
Matokira en westfóra jawéki rabin-
tibires raanai,
jainoax mato xabakaati jisámabobi,
jatianra maton rabí shinanbobi
yamati iki,
kikínbires jakonma nete iketian.
- ⁴ Ja netebaonra matoki shirokin,
onis bewabaon yoyo ianan maton
rawibaon neskáakinbo mato
bewaxonkanti iki:
‘Akonbireskinra noa keyokin ras
akana iki;
non jemakaya Ibona ikenbi,
ja noa iboabora tsonbi raanti
senenma iki;
itan ja noa bixon iboabaonra
non wai pakexbo noa bianankana
iki’ ”, ikira iká iki.

⁵ Ea ninkakanwe israelitabo. Matora nokon jonibo iká iki, ikaxbira en mato mai moa jakiribi meni-wetsatima iki.

Jakonma profetabo

⁶ “¡Bexon, ja ikamatianbi jaskara itibo noa yoiamakanwe!

¡Ja rabinti jawékininra noa nokotima iki!” ikira israelitabo ikai.

⁷ ¿Jaskara ikaxki maton shinanna Israel jonibo Ibon jakonmakin shinanxonama iki?

¿Maton shinanaki Dios jawen joniboki sinata iki? Iraa iki.

¿Diossen akaiki jaskara iki? Jaskara riki,

¿Maton shinanaki jawen join imaa ponté iamakani? Irakana iki.

⁸ Ibonra yoia iki: Mato nokon jonibora eki ramita iki.

Moa reteanantiainoax baneti bekanainbira, moa xabakaata shinankin, jaton kopí chopabo maton jato bichina iki.

⁹ Nokon jemamea ainbobora jaton noia xobonko jakon jakana ikenbi, jainoa maton jato pikoa iki, jato jakonhakin, jaton bakebo en jawéki meniabora, jatíbitian jayaoma itiakin, maton jato bichina iki.

¹⁰ Wenitax botankanwe, nenora mato jain tantitima iki; jainra ichaira jakonma jake, jakopíra en mato kikinakin keyoti iki.

¹¹ Maton keen riki ja janso profeta jansoi yoyo ikai:

“Mato jan paentira pae jati iki itan wetsa jan paentiboribira jati iki”, ikaibo.

Diossen jawen jonibo xabáati yoia

¹² Ibonra yoia iki: “Jatíbi nokon Israel jonibora en jato tsinkiai;

ja ichama texea israelitabora en jato bai.

Chité meran carnerobo akai keskáakinra en jato tsinkiai, xobi pii carnerobo tsinkita keskáakinra en akai, jatianra joni icha ikai keskati saa ikanti iki”, ikira iká iki.

¹³ Diossen jato bai kepenxonara, ja chibani boax, jema xepotiaian jokonkanti iki.

Jaton apo, ja Ibora jatíbi jato bebon kati iki.

Jato ikinnai Israel jakonma joni koshiboki ramíkin yoia joi

3 ¹ Jato ikinnai koshibo itan israelita joni koshibo ninkakanwe,

¿Matonkayaki nokon jonibo, ja itikeskabiakin jato jakonhati onanyamaa?

² Ikaxbi matonra jatíbi jakonmares noixon, ja jatíbi jakonbo maton omisai; nokon jonibora maton masá tenemaxon jawebioma banémai.

³ Matonra jato akonbireskin masá tenemai; nokon jonibora maton jiriabi piai keskákin akai, jaton bichibora maton xokai itan jaton xaobora maton sekeai, kentíain nami anoxon akai keskáakinra maton jato akai.

⁴ Wetsa netera maton Ibo yokáti iki, ikaxbira mato jan akintima iki. Maton ichaira jakonma aká ike-tianra, ja netebo mato ninkáxonyamakin jenetí iki.

Paranmis profetaboki ramíkin yoia joi

⁵ Jato paranai profetabora Ibon yoia iki:

Nokon jonibora bain benotaxbi bobóresai keskábo iki,

mato janso profetabaon paranai kopí,
jaskáakinra jan mato pimaibo,
jakon jatikiiriakinres maton yoiai,
ikaxbi jan mato pimayamaibora,
wetsabo betan mato reteanankanti iki,
ixonres maton jato yoiai akin jato aká iki.

⁶ “Jaskara ixonra, rama maton namá meran keskainxon,
moa yamébo oinwetsatima iki,
ramakaya itibora maton yamé yoitima iki”.

Jakopíra mato janso profetabo, en moa mato akintima iki,
moa yaméain keskáres iketianra,
ramakaya itibo en moa mato onanmatima iki.

⁷ Ja oinxon onanmisbo itan shinanman onanmisbora,
kikínbires rabín banékanti iki.
Diossen moa jawebi yoiamaaara,
jatíbi jabo netéreskanti iki.

⁸ Jaskákenbira ea Miqueas, Ibon shinanman,
ea ichabires koshi menia iki,
atikeskabiakin jakon ati itan rakétima shinanra ea menia iki,
Israelbo yoitimakanaitian jato notsinon ixonra ea aká iki.

Jerusalén jonibo jatoareskanti

⁹ Jato ikinnai koshibo itan Israel joni koshibo, en mato yoinon ninkakanwe,
ja atikeskabiakin jakon atira maton omisai,
ja esekan ponté yoiaibira maton wetsai,

¹⁰ ja Jerusalénhain nokon ani xobonkoni axa, eséki ramíkanai itan jaskara atima jakonma jawéki akanai.

¹¹ Jerusalén jemamea jato joi benxoa-xonai joni koshibaonra,
jato akinti kopí bebonbires koríki yokata iki,

ja sacerdotebora jato axeai bo ixon,
koriki biti kopí bichores jato axeakana iki,
itan ja profetabaonra kopíakanares,
ikamatianbi jaskara ikí kaai jato yoikana iki.

Noara jawe jakonmabi winóyamai “Ibora nobé iki”. Noara jawen katota jonibo iki, ikires ikanai.

¹² Jaskara ikenra maton jakonma aká kopí,
Jerusalén jema betan nokon ani xobo ras ika tsamábores banéti iki,
jatianra ja Sión manan xobin mapoti iki.

Ibon jato ikinna jakonshaman iti

(Is. 2.2-4)

4 ¹ Ja senentiainbi iká netebo sene-naitianra,
jain non Ibon xobo iká mananra,
iresama itan bebon keyá jatíbi wetsa mananbo winoa,
kikínra iti iki.

Jatíbiainoa jonibora jain bekanti iki;

² ja joni icha nokotaxa, neskákanti iki:

“Ibon mananman mapénon bokanwe,

Israelbaon Diossen ani xobonko, janbi noa jabé jaskatax jati axeanon, jatianra jawen keena keskati noa jati iki”, ikibo.

Ja Jerusalénhainoaxa Ibon axeamisti shinanbo jokonti iki,
ja Jerusalénhainoaxa jawen joibo beti iki.

³ Ibonra, jatíbiainoa jonibaon ikabo itan kikin ochokeax icha joni join ikanabo jato yoixonti iki.

Jaton espadabora jan mai karanbeti yamibo banéti iki,

jainxon jaton chachimisti kenshobora, machito banéti iki.

Tsoa inonbira, moa wetsa mainmea jonibo betan reteananyamai itan

reteananox moa axekantima iki.

⁴ Jatianra jatikaxbi rakéyamai jakon-
bires jakanti iki,
itan westíorabora jaton uva ota
naman jainoax
jaton higuera ota namanbo jakon-
bires tantikanti iki.
¡Nato joibora jatíbi atipana Ibon
joi iki!

⁵ Wetsa jonibaonra jaton ikonma
diosbo yoiti ixonkanai,
ikaxbi nonra jatíbitian non Ibo Dios
yoiti ixonti iki.

Ibon jawen jonibo xabakaamati

⁶ Neskárai Ibo:
“Ja netera nokon carnerobo en
tsinkiti iki,
ja en masá tenemaabo;
chanké iki niaibo, paxkinabo,
itan janbisabo.

⁷ Jatianra ea Ibo moa koshi ixon,
Jerusalén Sión manáinxon rama
itan jatíbitian,
nokon jonibo en jato ikinti iki.

⁸ Mato, Jerusalénhain jaa jonibaon,
jemara torre koshi koiramis keská
iki, jara Sión manan iki.
Jakiribira apon jema iti iki,
ani itan iresama moa ikátiai
keskáríbira iti iki”, ikira iká iki.

⁹ Jaskara ikenbiki rama:
¿Jawekopí westíora ainbo baken
chexai keskati mato saí ikai?
¿Maton jisáki mato apooma iki?
¿Iamax mato jan eseabokayaki
mawata?

¹⁰ Jerusalén jema, ainbo baken chexaa
ikai keskati,
oken yoshobekoni sion iwe,
min jonibora miibakeax pikókanti iki,
jaskataxa wetsanko xabáinbires
jakanti iki,
Babiloniaian kamanra nokókanti iki.
Ikaxbira Ibon jawen jonibo iketian
jainoa jato pikoxon;
maton rawiboibakea en mato
xabakaamati iki.

¹¹ Matoki jakonmaira wetsa mainmea
jonibo, ichabires tsinkitax, neskati
yoyo ikanti iki:

“¡Moa Jerusalén jema ras ayonkana
ointininra noa keenti iki!” ikibo.

¹² Ikaxbi ja wetsa mainmea jatíbiainoa
jonibaonra,
ja Diossen shinan itan ja akai
jawékibo onanyamake;
jabaonra janmein noa keyonoxon
tsinkiai ixon onanyamakanke.

¹³ ¡Jerusalén jonibó, benxokaatax
boxon maton rawibo keyotan-
kanwe!

Neskárai Ibo:

“Waka benen koshi keskara en mia
imati iki,
min machanra yami keska iti iki,
jainxon min taera bronze keska
iti iki,
jaskáxonra maibotiibiain iká jonibo
maton jato keyoti iki.

Matonra ramiayonxon mato bichin-
kana jawékibo, moa jato bichin-
ribixon,
ja jawékibo maton ea meniti iki,
jatíbiainoa mai Ibo ea iketian”,
ikira ikai.

Westiora Davidkan chiní bake apo iti

5 ¹ Ea Miqueasninra mato yoiai:
“Jerusalén jonibó, mato jaki chipóti
moa benxoakanwe.

Maton rawibo meranxonra, Ibon,
Israelhainoa apo akonbireskin
ramiakin bemanainbo jiwi taxon
rishkikin, masá tenemati iki.

² Ibonra yoia iki: Ikaxbi mia Belén
Efrata jemara,
ja Judá main iká jemabo xaranmea,
maxko jema ikaxbi,
kikin jema banéti iki.
Miibakeaxa, maton moatian rare-
boibakeax,
Judáin joni koshi iti pikóti iki”,
ikira iká iki.

³ Ikaxbi ramara Ibon jawen jonibo
jeneai,

ja westfóra ainbaon tooxon ja
mana benbo bake,
pikoai kamánres.
Jatianra maton mainbi baneta
ikátiai
israelitabo betan ja kikin ochó
bokana ikátiaibo,
moa jaton rarebo betan tsinkíkanti
iki.

⁴ Jawen Ibo Diossen ani apo koshín,
akinnara

jawen jonibo akini ja apo weníti iki,
jatianra jabo jakonbires jakanti iki,
jainxonra Ibo iresama iketian,
nato mai senenain kamaxon
rabikanti iki.

⁵ Janra noa jakon jamati iki.

Jatian Asiriobo non main weitax
itan non apobaon xobo meranbobi
jikianaitianra,
jabo anon ixon, kanchis joni koshi
itan posaka iresama jonibo, jaton
sontároboyabi raankanti iki.

⁶ Jabora, apo Nimrod ikátiai mainko
Asiriain, jonibaon koshi jikikanti
iki,

jaskati non main weixon iboataa-
nan,
itan noa yatanxon bokanabo
ikenbira,
reteanankin jatoaresxon noa xabáa-
kanti iki.

⁷ Ja reteanankana pekáora,
ja texea israelitabo wetsa maibaon
jakanti iki,
itan jemabo xarán ixonra,
jato jakon banémati iki, nibí betan
oi bexon xobibo mechai keskára
iti iki,
jara tsoa joninbi chitetima iki.

⁸ Ikaxbi ja texea israelitabora,
ja wetsa mainmea jonibo xarán,
jawen rawibo xarán westfóra león
keska iti iki,
winókinra jato beshéakin jaxka-
yonti iki,
jato jaskaara westiora jaton rawibi
jiria jabátima iki.

⁹ Ibó, jaskáakinra min rawibo
jatfbi min jato keyoti iki.

¹⁰ Neskárai Ibo:

Ikaxbi maton rawibaon, mato
wetsanko
boamabira en mato masá tenamati
iki.

Ja netera janmeax reteananti carro
niniai maton
kabayobo en jato retemati iki itan
carro en jato ras amati iki iki.

¹¹ Ja maton jemabora ja ikátiaibicho
itiakin en jato ras amati iki,
itan jan koshiaboribira en jato ras
amati iki;

¹² ja yobébo betanbi, shinanmanres
onanmis maton jonibora,
en jato keyómati iki;

¹³ ja maton diosbo itan ja maton
iresama makánbora en jato ras
amati iki,
ja matónbi ja rabiti aká jawékibora
jawetianbi moa maton rabiwetsa-
tima iki.

¹⁴ Maton iresama jiwibora en jato
mexamati iki,
jaskáribiakinra maton jemabo en
jato kikhakin ras amati iki.

¹⁵ Kikinni sináxonra,
wetsa mainmea jonibo, ea ninká-
xonyamai yoitimakana iketian,
en jato kopíti iki.

Dios Israelbo betan join ika

6 ¹ Maton rama ninkakanwe,
jakonma akára Ibon mato yoixonai:
“Mato Israelitabo ¡Weníkanwe,
jakonma aká joni yoixonkana juez
bebon wenitai keskati,
maton akábo onantiakin maton
manánbo yoinon,
jabora maton aká onanabo iki!”

² Ja chichoeka mai tewanabo betan
keyá mananbaon ninkakanwe,
Ibon jawen jonibaon jakonma
akábo jato yoixonai,
ja Israelbo betan join ika.

³ Neskárai Ibo:

“Ea yoikanwe nokon jonibó,
 ¿Enki mato jawe aka iki, iamax
 jawenki en mato ramia iki?
⁴ Mato yanka yonokin Egiptonko
 ináakana ikenbira, en mato
 pikoxon xabaa iki;
 maton koshibo inon ixonra,
 Moisés, Aarón jainoax María jabo
 en raana iki.
⁵ Jainxonribi shinankanwe nokon
 jonibó,
 ja Moab mainmea apo Balacninra,
 mato ramiati shinanna ixon,
 Beornin bake Balaamman, mato
 israelbaon rekenbo ramianon
 ixon,
 amakasainbi, ea Ibon nokon
 janenko en mato jakonhamaresa
 iki.
 Jainoaxibi shinan benóyamakanwe,
 ja Sitim peotainkoni ax Gilgal
 peotainko kanontianki mato
 jawekeska winota iki ixon;
 onankanwe jan mato xabakaamaira
 ea iká iki”, akin aká iki.

Jonín jakon atin Ibo manata

⁶ Jawekeska ixon maton ea yokati iki
 ¿Jatíbinin Ibo Dios rabiimein
 noa jaweya kati iki?
 ¿Ja westíora baritiaya waka bake
 benebo,
 menixon jatiobi keyokin menoxo-
 niki noa já bebon kati iki?

⁷ ¿Waranka carnero betan chonka
 waranka litro xeni non Ibo menia-
 mein noki raroti iki? Ikama.
 ¿Iamax ja noa yoitimaa kopí,
 itan ja noa ochaa kopímeín, non
 reken baken non kopíati iki?
 Akáma.

⁸ Ibonra moa mia yoia iki, joní,
 jan jakon inon ixon imaiki jawe iki,
 itan jánki mina jawe manai;
 ja atikeskabiakin min jakon ati, mia
 akonkin senenhai iti,
 itan naman shinanmeexon min
 Dios yoiti ixonai mia iti.

**Jawen jonibaon jakonma aká
 Diossen moa shinanxonyamai**

7 ¹⁸ Wetsa Diossa mia keska
 yamake,
 jakonma aká jonibora moa min
 shinanxonyamai,
 itan ja ichama texea joni yoitima-
 kanabora mia shinanbenotai.
 Min noa noiara min noa oinmai,
 jatíbitianra moa mia sináyamai.
¹⁹ Jakiribi noa noi bawe,
 non jakonma akábo noa keyo-
 xonwe,
 aniparo chichó noa potaxomenwe.
²⁰ ¿Ibó, senenhawe min noa axonti
 yoini, itan noa noiwe non
 rekenbo,
 Abraham itan Jacob min jaskáati
 yoini keskáakin!

HABACUC

Jakonma joai kopí, Dioski koshiti Habacucnin yoia

Ati keskáakin ayamakanaitian
Habacuc jaskáatima riki iká

1 ¹ Natora profeta Habacuc Ibon onanmaa joi iki.

² Ibó, ¿Jawetiankamanki min ninkatamabi mia yokati ea saí iti iki?

¿Jawetiankamanki, nato jakonma jawéki ikai kopí, noa akinni mia joaimabi mia yokákin en mia saí ati iki?

³ ¿Jaweatiki ichabires masá teneti itan ichabires jakonma min ea oinmai? Jakonma masá teneti itan mawa-kanra ea kateke; jatíbiainra join iananankanai itan jakonmanankanai.

⁴ Ja esekan yoiai keskára ayamakanai, ati keskáakinra jakonhakin jato benxoaxonyamakanai, joi benxoakinra jakonmabaon jakonbo jatoaresai, itan atikeskabiakin jakon atira wetsaakanai.

**Ibon kopikin yoia itan jato
masá tenemati yoia.**

⁵ Oinkanwe wetsa mainmeabaonra mato kateke; oinnax ratékanwe.

Ea riki moa atires, wetsabaon mato yoia maton ikonhatima keská jawékibora en ati iki.

⁶ Ninkakanwe caldeobora reteanankasbo en jato imai, jabora ramiamis jonibo iki, nato mai rebestanira jatíbitian oken boanbekonkanai,

jatona ikenmabi iboanoxon mai biira ikanai.

⁷ Ja jonibaonra jato ratexon rakéa-kanai, wetsa esébo ayamakinra jatona-bichores jakon shinankanai.

⁸ Jatón kabayobora leopardobo winoa ishtobo iki, tsoa jonibi jain jaama manan-mamea pimis yoinabo bebónbires sinábo riki.

Ja kabáyonin peyakax boai jonibora kikinbires icha itan kikinbires ishtobo iki, jato akíra ochokeaxbi jatoki choronkanai, teté namiki paketai keskatira, jatoki choronkanai.

⁹ Winókinra jatíbi keyokin ras abotankanai; ja bokinra jato rakéabotankanai, ja jato yatankana jonibora aniparo mashi xewinna bebónbires icha ikanai.

¹⁰ Apobo itan kikin jakon joni koshibokira shirokanai.

Jaton jema katemakin koshi chikékanara osankanai, jan mapétira ja chikékibi mashi keyá tsamankanai, jaskáxonra rátereskin jato yatan-kana iki.

¹¹ Niweaba koshi keskára winókana iki; jatón koshinbi jato akíra wetsa diossa noa keska yamake ikanai.

**Jakonma shinanni chexakaati
Habacuc jakiribi yoyo iká**

¹² Ibó ¿Miaki jatíbitianbires jaama iki, miaki jakon

itan keyoisma Diosma iki?
Miara nokon Ibo itan ea koiranna iki,
caldeobo jato koshi menixonra,
jabo meranxon atikeskabiakin min
noa masá tenemaa iki.

¹³ Mia kikinshaman jakonma
néoma ixonra, jakonma akanai min
amaresti atipanyamake, anibires
jakonma akanairibira min
jakonhaxon jato ointi atipanyamake,
¿Jawe keskákinki retemisbo min
oinresai, jaweatiki jakonma jonin
ja keskáma jakonbo jato reteaitian
min netéxon oinresai?

¹⁴ ¿Jaweatiki aniparomea yapabo
akai keskáakin min jonibo akai,
jan akinti koshioma yoinabo
keskáakin?

¹⁵ Caldeobaonra wetsa maibo
iboakanai, yapa biaibaon yapa
bixon iboai keskáakin:
miskitinin itan redbaonra bikanai,
jaskara jatíbi tsamata oinnaxa
kikinbiresi raroai.

¹⁶ Jaskákinra yapa biai jonin
mishkiti betan jawen redbo rabiai,
jainxonra jabo rabikin yoinabo
retexonai itan incienso inintibo
menoxonai, jabo koprésa jakon
itan icha pitia iki.

¹⁷ Jaskáakinki, ¿Caldeobaon jaton
redbaon noa biboreskanti iki?
¿Noibayamakin jonibo jato
reteboreskanti iki?

Jain senenres Ibo Diossen yoia

2 ¹ Netékainxonra en ninkatai itan
jato koirannai sontáro jawen
itinko iká keskára ea iti iki,
jaweki Ibon ea yoiai ixonra en
ninkáti iki, jakonma shinanni
joikin,
en yoiaki jawe
ea yoiai ixonra en ninkáti iki.

² Ibonra ea yoia iki:
“Ja en mia oinmai mapó tablanin
wishawe,

ishton yoyo ati itiakin.

³ Nato min oinna jawéki
jatian senenti nokotamapari
ikaxbira;
iamama senenti jake,
Ja min oinna basiainni, miabiribi
manáreswe:
ja ititianbiribira nokóti jake.

⁴ Jakonma jonibora rabaibo iki ixon
wishawe,
ikaxbi atikeskabiakin senen akai-
bora, Dioski yoiti ikax jati iki”,
akin.

Jakonmabo jakonmain nokoti

⁵ Rabí jonibora, joni koshi itin
keenbo iki;
ja ikaskin benai tantiyamaira jatí-
bitian bebon keenboreskanai,
ja koshi iká jakonmamis ikenbi.
Jaton kexa chopeará jain mawá
minti kini keska iki,
mawá keskáribi tantiti onanmabora
ikanai,
jaskara ixonra jaton maibo, jato
bichinbotankanai.

⁶ Ikaxbi jato mai bichinkanabora
jatikaxbi jan jato bichinaboki
shirokanti iki, jatokira bewakanti iki:
“¿Jawe ireskiai panon mato,
matonama
ikenbi wetsabaon jakon kopí
jawékibo biax mato icha jawékia
banétabo!
¿Jawetian kamanki mato ribina
kopí bixon,
icha jakon kopí jawéki tsamani
mato jenetai?”

⁷ Maton shinannamainbira, ja maton
ribinabo matoki nokoti iki,
jan mato masá tenemaibo matoki
pikóxonra,
jawebioma
mato banékanti iki.

⁸ Maibotiibi ikábora bianananax,
mato akí matoki bechiakekanti iki,
jatianra maton jato aká keskári-
biakin,

- maton jawéki keyokin mato
bichinkanti iki.
- Jatíbi eséki ramíkin maton aká
kopíra,
mato kopíamati iki, ja mainxon
jemaboki itan jainoa joniboki
bechiakexon maton meskó
jakonma aká kopíríbirá mato
kopíamakanti iki.
- ⁹ ¿Jawe ireskiai panon mato,
yometsokin bia jawékininra
maton xobo, maton bochoake,
jatíbi jakonmabaon mato akaitian,
jan mato xabaatira maton ake!
- ¹⁰ Jaskáxonra maton xobon iká
rarebobo maton rabintiake,
ja maibotiibi ikábo ras axonra,
matonbi jan mato keyoti ake.
- ¹¹ Ja jema chiké makanbobi itan ja
xobo
jiwi kanobobira matoki bechia-
ketax, mato ramiai saí ikanti iki.
- ¹² ¿Jawe ireskiai panon mato,
jemabo akinra, esekan yoiaibo
ayamaakin,
itan atikeskabiakin jaskara ati
maton ayamaa iki!
- ¹³ Jatíbi atipana Ibon imaara
mato teeta,
jainoax ja mato teeti paxkinairibi
yanka iti iki,
jatíbi maton tee akábora chiikan
keyokin menoti iki.
- ¹⁴ Jenen aniparo bochoa
keskáakinra, Ibo jaskáaxon onanti
shinan koshi nato main jatíbiain
bochoti iki.
- ¹⁵ ¿Jawe ireskiai panon mato,
mato patax ikábora paeya
meskoxon jan beyósti rao maton
jato xeamai, namanbires
shinanmeexon keyokin
jaton chopá jopeta oinnoxon!
- ¹⁶ Rabítitianbira, mato rabinresti iki,
wetsabo maton aká keskáribiakindra
Ibon mato ati iki,
mato panaa chopá jopemaxon
maton jakina

- rebichi maton xateama jato oinmai
keskára mato ati iki,
jatianra rabítitianbi mato naman-
bires shinanmeeti iki.
- ¹⁷ Líbano manan jaskáati
ikenmabi maton jakonma akára
matoki bechiaketi iki, jainoa
yoinabo reteaxa mato ratéti iki.
Ja mainmea jemaboki itan jainoa
joniboki bechiakexon esekan yoiai
ayamaketian
itan jakonmabires maton
jato aká kopíra, matoki jaskara
jawékibo nokóti jaki.
- ¹⁸ ¿Ja rabiti jawéki jatonbi aká
moa akin senenhakanatonki noa
akinti iki?
¿Jawekeskaxonki jan jansotires
ixon,
ja rabiti jatonbi akátonin noa akinti
iki?
Ja rabiti jatonbi akára yoyo iti
atipanyamake;
¿Jawekeskataxki jan jaskara akaibo
ikonhax jatoki koshiti iki?
- ¹⁹ ¿Jawe ireskiai panon mato,
ja rabiti aká jawéki jiwira maton
jishtenwe akin akai,
ja yoyo iosma makanra maton niwé
akin akai!
¿Jabaonki joi bexon noa yoiti
atipana? ¿Jawe
akamakan, jara oro itan platanin
rapoa ikaxbi jiriomabobi iki!
- ²⁰ Ikaxbi Ibora jawen jakon ani
xobonko iki: ¿Jatíbi nato mainmea
jonibo já bebonmeax netékanwe!

Habacucnin Dios orana

3 ¹ Nato riki profeta Habacucnin
orana.

² Ibó, jatíbi min aká yoikanai
ninkataxa, raketi ea saki ikai.
Ani jawéki moatian min akábo,
rama noa jaketian noa axonwe,
nonribi onannon ixon.
Jaskati sináxonbi min noa noibai
noa oinmawe.

- ³ Diossa Temán mainmeax joai;
Parán mananmameaxa Jakon Dios
joai.
Jawen koshi shinanra
naikan jatíbiain iki,
nato netenxonra jatíbiainxon
rabikanai.
- ⁴ Pené joekan kateara joai,
jawen mekenmameaxa
kaná joébo jokonai,
jaskáaxonra jawen koshi janbi
jonea onantiakin jishtiai.
- ⁵ Já joketianra jakonmabires isinbo
beai,
yoná koshiribira japekáo joai.
- ⁶ Já jainbi chankaketianra mai
ninwana iki;
jato oinnara maibotiibi ikábo raketi
saki ikanai;
ramanmantian mananbora reokoo-
tai,
moatian mananbora ras ikai;
Dios jan nai baira jatíbitianbires iki.
- ⁷ Cusán jonibo jakonma meranbires
ikanaira en oinna iki,
Madiánhin jaa jonibora raketi
senbíkana iki.
- ⁸ ¿Ibó, parobokiki mia sinata?
¿Kikínbiresiki aniparoboki mia
sinata?
¿Jaskatiki min kabayobaon mia
peyaka,
janxon min jatoaresai carronki mia
naneta?
- ⁹ Min kanóti betan jatíbi min piabora
moa min benxoa iki.
Parobo axonra, jan jene boai taebo
min ake.
- ¹⁰ Mia oinnaxa manánbo shakotai;
naikanmeaxa oi kextó maannai,
aniparo nemín itan anibechonra
xóo ikai.
- ¹¹ Min piabo kikin pené ikax,
itan min lanza kikinbires kaná ikai
keskati joétaitianra, bari betan oxe
jonetax moa pikóyamai.
- ¹² Sinataxa nato main jatíbiain mia
nai;
kikínbiresi sinataxa maibaon mia
jaton penitai.
- ¹³ Minra min jonibaon paranan
ikín min jato akinna iki, jainxonra
ja minbi katota aporibi min akinna
iki.
Jakonma jonibaon xobora min ras
aka iki,
jainxonra jan koshia shanka inonbi
min jishtiakin pikoa iki.
- ¹⁴ Jatón koshira jawen pianbi min
retea iki,
niweaba koshi beai keská
rabíbeirani kabáyonin bexonra,
jonéres jato keyonoxon jan
kopímistiomabo jato tsakakana iki.
- ¹⁵ Aniparo kikin jene neminhainra,
min kabáyonin jatíbiain mia kaa
iki.
- ¹⁶ Jatíbi neskara ninkataxa ea raketa
iki.
Ea keski ikaitianra,
nokon witaxen moa tewanyamaa
iki,
jatianra jatíbi nokon yora koshi
keyota iki.
Jaskara ikenbira, noa jan jakonma
tenemai, sontárobo Diossen maná
tenemai nete nokotai kaman,
jakonhaxonres en manati iki.
- ¹⁷ Higo jiwibo bimiamai,
Uva jiwibo bimiamai,
olivo jiwibo bimiamai;
non wainko banaabo jawe tsekati
yamakenbi;
wakabo, carnerobobi yamakenbira,
¹⁸ mia, ea jan jamai iketianra,
raroanan jatíbitian en mia rabiti
iki.
- ¹⁹ Nokon Ibó minra jakiribi
benaakin ea koshi menia iki;
chaxon ishto menixon,
manan keyáinbo min ea raanara ea
jain iká iki.

ZACARÍAS

Israel jonibo jakiribi jakonti itan jan jato akinti joni joti Zacaríassen wishaa

Israelnin apo ramapari iti

9 ⁹ ¡Kikinni rarokanwe, Jerusalén jemamea jonibó!

¡Raroi bewakanwe, Jerusalén jemamea jonibó!

Matoibara maton apo joai, atikeskabiakin jakon akai itan jatoaresai,

ikaxbi rabíma, westíora burron peyakaxa joai,

burro bake benen,

jara burro awinin bake iki.

¹⁰ Janra Efraín mainmea carrobo ras ati iki,

Jerusalénhainoa kabayobora keyoti iki,

jan reteananti kanótibora seketi iki.

Maibotiibi ikainoa jonibora jakonax jati jato yoiti iki,

jaton koshi ixonra aniparonkoxon peoxon wetsa aniparo kaman jato ikinti iki,

Éufrates paronkoxon peoxonra, nato nete senenain kaman jato ikinti iki.

Israel jakiribi moa jakonna

¹¹ Ibora neskatai:

“Jerusalén jonibó, yoinabo maton retea jimi kopíres mato betan joi senenhaa ixonra,

jeneoma pozo meran mato xepo-nankana keskábo ikenbira,

jainoa en mato pikoti iki.

¹² ¡Mato wetsanko bokanabi manati jenetamabo,

jain ikax jawékibi rakétimain jakiribi banékanwe!

En mato yoiai riki, jakon menikinra maton masá tenea kopí, ja winoa bebon ichabires en mato meniti iki.

¹³ Jan reteananti kanóti esteakin wakeai keskáakinra, en Judá jonibo ake,

jatian Efraín jonibora nokon pia keská en imake.

Mato Jerusalén jonibora, nokon espada keská en mato imati iki,

jatian maton bakebora Grecia jonibaon bakebo betan en jato reteananti iki”.

¹⁴ Ibo, jawen jonibo akinni joáira ratéti jawéki jato manaon jishti iti iki;

ja joíra kaná biriai keská iti iki.

Ibo Diossenra jato keshankin trompeta xoon ati iki,

surhorikeax niweaba beai meran-xonra jato ati iki.

¹⁵ Jatíbi atipana Ibonra, jawen jonibo koiranti iki,

ja jonibaonra tsakamisbaon makan jaton taen janbis akanankanti iki,

jaskáxonra jaton rawibo keyokanti iki;

jatoarestaanra, icha xeax paena keskábo ikanti iki,

janxon yoina menoti rachíti, machanbaon jimi bochoati keskáakin,

jaton tazónman vino bochoaxa rarokanti iki.

¹⁶ Ja nete nokoketianra, jato koiranaiton jawen carnerobo akai keskáakin

Ibo Diossen jawen jonibo xabakaa-
 mati iki,
 jatianra maitinin metsá makanbo
 ikai keskati,
 jaton mainmeax jawen jonibo
 penékanti iki.

¹⁷ ¡Kikin jakon, kikin metsára ja mai
 iti iki!
 Trigo itan uva xeati icha iketianra,
 non benbo bakebo itan non ainbo
 bakebo, metsáshamanbo anikanti
 iki.

MALAQÚÍAS

Sacerdotebaon jakonmaakin jato ikinnaitian, Diossen jato masá tenemati Malaquíassen yoia

Diossen Israel noia

1 ¹Nato riki Ibon profeta Malaquíás meranxon Israel jonibo rama iti yoia joi:

²“Enra mato noike”. Irai Ibo. Jaskatainbira maton yoiai: “¿Jawekes-kaaxonki min noa noia, non onanna?” Ibonra mato yoiai: “Esaú betan Jacob ja bake rabébires ikenbira, já meranxon jawéki anoxon Jacob en katota iki,”^a

³ixonbira Esaú en katóyamaa iki. Jaskáribiakinja en mato noike. Jaskákinra Esaú jain jaa mai, niia manan mai ikenbi, tsoa jonibi jain jaama maibichores en banémaa iki, ja jawen maibora nii meranoa yoinabobichores jain jakon jati baneta iki”, akin.

⁴Ja Esaúkan chiní bakebo, edomitabaonra yoikanti iti iki: “Non rawíbaonra non jawékibo noa keyokin ras akanankana iki, ikaxbi jaskáakankenbira non main jakiribi non aríbakanti iki”, iki ixon. Ikaxbira jatíbi atipana Ibon jato yoiti iki: “Jabaonra jakiribi jaton jawékibo aríbakanti iki, ikaxbira en jato ras akanribiti iki. Jaton main janera iti iki ‘jakonma mai’, itan ‘ja mainmea joniboki, jawetio basi inonbi, ikonbiresi Ibo Díos sinata iki iká’ ”, akin.

⁵Mato Israelbaonra, maton beronbi ointi iki, jatianra maton yoiti iki: “¡Ibora jain non mai senenna bebonbires koshi iki!” akin.

Diossen sacerdotebo notsina

⁶Jatíbi atipana Ibonra sacerdotebo yoia iki: “Bakebaonra jaton anibo jakonhakanti iki, jainoax ja teemakanai-baonra jan jato yonoaibo jakonhakanti iki. Ea maton papa ikenbiki, ¿Maton ea jakonhayamai? Iresabires shinankinra maton ea jakonhayamai”, akin. Jainoaxibira mato ikai: “¿Jaweki mia iresabires non shinanna?” iki.

⁷Jainxon yoina menoti en iboainkora jakonma pan mato sacerdotebaon beai, jaskara akinbira maton ea yokatai: “¿Jawe jawékininki mia non jakonmaa iki? Maton ea jakonma aká riki, nokona ikenbi jainxon yoina menoti maton iresabires akin shinannai kopí,

⁸itan mato sacerdotebaon shinanna riki, yoina benchebo, chantobo, iamax isinaibo inonbi ea meninoxon beti”. ¡Maton joni koshibo jaskarabo boxontankanwe! ¡Oinkanwe, jabaonki maton menia jakonhaxon bitiki ixon!

⁹Mato noibanon ixon Ibo Díos yokakanwe. Ikaxbi jaskara jakonma jawékibo akinra maton shinantima iki, Ibo Diossenra noa akinnai ixon. Jatíbi atipana Ibora neskata iki:

¹⁰“¡Mato wetsabiresxon Ibo Diossen xobo xepoa ipainon riki, jainxon yoina ea menoxonti yankabires moa chii keteawetsatima iti”, akin! Maton ea jawebi raromayamai kopíra, jawéki maton ea meniresabo moa mato en bixonyamai.

^a 1.2 Noiyamaa itan omisa ikara, katota itan katóyamaa iki, iká iki.

¹¹ ¡Jatíbi nato netemea maibotii-biainxonra ea kikin ani shinankanai; incienso inintira ea menoxonkanai, jainxonra jakon jawékibo ea menikanai.

¹² Jaskara ikenbira, matonbiribi ea jakonmake, jainxon yoina menoti nokona ikax, nokon mesa ikenbi, maton shinanna riki iresabires iti, jaskara ikaxa jain iká pitiribi iresabires iki.

¹³ Matora ikai: “¡Jatíbi nato jawékibaonra noa moa paxkina iki!” ikibo. Jaskákinra maton ea iresabires shinannai. Jainxonra maton shinannai yoina yometsoxon, iamax waka chanto, iamax waka isinai ea meninoxon maton beketian ea raroti.

¹⁴ ¡Kikinshaman jakonmara iti iki, ja janso joni, jakon yoina ea meniti yoia ixonbi, yoina jawen yoranko jakonma neeya ea menia! Ea riki ja kikin Apo, maibotii-bira eki rakékanai. Nato jaskara yoiara jatíbi atipana Ibo iká iki.

2 ¹ Sacerdotebó, ramara nato esé matona iki:

² “Matonra ea yoiti ixonti iki, jainxonra akonkin shinanxon maton ea jakonhati iki. Ja maton ayamaketianra, jakonmakin en mato shinanti iki. Jatian jakonhakin shinanxon maton ea jakonhayama iketianra, sacerdote iketian jan mato jakonha jawékibo jakonmakin en shinanti iki”, iki ikábo. Jatíbi atipana Ibonra jaskara yoiái.

³ “Ja sacerdote iti koshira en mato bichinnai, jainxonra ja ea menoxonti maton bea yoinabaon poko meranoa poinbi en mato beskiti iki. ¡Jatianra poi betanbi en mato potati iki!

⁴ Jaskáxonra ja ati en yoia esé maton onanti iki, ja maton reken Leví betan en jaskara senenhabekonti shinanni joi jatíbitian iti”. Jatíbi atipana Ibonra jaskara yoiái.

⁵ Ibonra yoiboresa iki: “Ja senenhabekonti joi en yoiara Levíkana jan jati betan jakonshaman iti iká iki, en jaskara aká riki. Eki yoiti ikax, rakénon ixon, jatianra jan jaskara aká iki”.

⁶ Jainxon Levikan jato jakon jawéki-bores axeaara paranmisma ikana iki, itan jawe jakonmabi yoyo iosmabo. Kikin jakonresa ebetan jaa iki, jaskara ixonra jakonma akaibo jato ichabires jenemaa iki.

⁷ Sacerdotebaon, tee riki, jakonhakin jonibo axeati, ea chibankanon ixon, jaskara iketianra mato axeanon ikax jatoiba mato kati iki, jabora jatíbi atipana Ibon joi boaibo iki.

⁸ “Ikaxbi mato, sacerdotebora jakonhainoax wetsaori kake; ja maton axea-bora icha maton jato pakémaa iki. Jaskáxonra, jawen chiní bakebo sacerdote inon ixon, en maton reken Leví betan jaskara senenhabekonti aká joi, maton jawebi senenhayama iki.

⁹ Jaskati mato eki yoitimaa iken, itan jaskábichopanan, jato axeakinbi jatíbi jonibo maton senenbires ayama ikenra, en amaa mato jonibaon onanxon, moa mato iresabires akin shinankanti iki”, jatíbi atipana Ibonra jaskara yoia iki.

Israel senenma iká

¹⁰ Ea Malaquíasinra mato yokatai ¿Jan noa jonia Ibo Dioski, jatíbi jonibaon Papama iki? ¿Jawekopíki, jaskati parananankin non rekenbo betan Ibo Diossen, jaskara senenhabekonti joi aká ikenbi non ramiai?

¹¹ Judá jonibaonra Ibo Dios senen ixonyamai, jaskákinra Jerusalénhainxon itan jatíbi Israelhainxon jakonmaira jawéki akanai. Ibon noia xobonkoxonra, ocha atima ikenbi; jakonma akanke, itan Judá jonibaonra awinhanoxon ainbobo bike, jabora jatonbi aká ikonma dios rabiabo iki.

¹² ¡Jaskara jawéki akaibo, Ibon non mainmea keyokin potapainon riki, wetsabires inonbi, jatíbi atipana Ibo jawéki menikin bexonaibobi!

¹³ Ikaxbira maton bebonbires akai: Ibo jainxon yoina menoxontira maton beon jenenbi montanai, jainxon ja maton jawéki meniaibo Ibon jakonhaxon mato

bixonyamaara, ikonbiresi onisi yoyo iananbi mato winiai.

¹⁴Jatian mato yokakaatai riki, ¿Jawea-tiki noa jaskáái? Ja Ibonra onanke, ja mia bakeranontian jabé wanoa ainbo betan ja axonti yoixonbi min senenhayamabo. ¡Jara mia jabébiribi iká iki, jaskákinra wetsabo betan ikin yosmaatima min yoia iki!

¹⁵¿Jan non yora betan non shinan joniaki, ja Diosbichoma iki? ¿Jatianki jawen Dios keenai, non chiní bakeboki janwenaribi itima iki? ¡Jaskara iketian, matonbi maton shinan koirankanwe, jaskáaxon ja bakeranontian maton bia maton awin jaskáatima yoia ixon, yosma ayamakanwe!

¹⁶Ja Israelnin Ibo Dios, jatíbi atipana-toninra yoiai: “¡Matonbi maton shinan koirankanwe, maton awin yosmaayamakanwe; jaton awin potai jonibaon ochara en omisai, jaskara jakonma aká-toninra mato ochai!” akin.

Diossen jawen jonibo kerásma itiakin soaa

¹⁷Ibora, mato jaki jakonmai yoyo ikai ninkati moa jatsanke; jaskara ikenbira maton yokatai: “¿Jawe non yoia ninkatixki jatsanaa?” akin. Jakonma akai-bora Ibon keen iki ixonra maton yoia iki, jaskatira jato betan raroshaman iki ixonra maton yoiai. ¡Diossa atikeskabiakin jakon akai iki ixonra, maton ikonhayamai!

Diossen jawen joni joi boti raanai

3¹Jatíbi atipana Ibonra yoiai: “Nokon joi boai jonira en raanai, nokon bai ea benxoaxonti. Ja maton benai iitai Ibora jawen xobonko moa ratéresi jikiai. ¡En jaskara senenhabekonti aká joi boai joni, ja jotín mato keenaira moa nokotai!” akin.

²Ikaxbi ¿Ja joai neteki tson bechiteti iki? ¿Tsoaki jainbi chankati iki? Chii tiri keská joxonra, non ocha soati iki; non kerásbo chokai jabón keskára iti iki.

³Levikan chiní bakebo, ja sacerdotebo jaton ocha soaira Ibo yakáti iki, plata itan oro chii tirikan axon penéakanai keskáakinra ati iki. Jaskaa pekáora jabaon atikeskabiakin Ibo jawéki menikanti iki.

⁴Judá jonibo betan Jerusalén joni-baon jawéki meniara Ibo raroti iki, moatianbo jawéki menikana ikátiai keskatira raroti iki.

⁵Jatíbi atipana Ibonra yoiai: “Maton ocha akábo mato yoixonira ea joti iki. Enbi onanna ixonra yobé jawéki akai jonibo en jaton jakonma yoixonti iki, wanoyanixbi teamisaibo, ikonma ikenbi jansoi ikon riki ikaibo, teemaxonbi jato kopíayamaibo, benomaatabo betan kachianabo jato ramiaanabi yonoaibo, wetsankoniax joá jato ramiaibo itan eki jakonmaibo, jabora jaton jakonmabo en yoixonti iki”.

Chonkankonia westíorabo meniti

⁶“Ea Ibora, wetsakeskatama iki. Jaskara ixonra mato Jacobnin chiní bakebo, en mato keyoyamaa iki.

⁷Maton rekenbaon aní keskaribiakinra nokon esé ati en mato yoia maton jenea iki, jaskatira mato yoitimaa iki. Ea, jatíbi atipana Ibo Diossenra, mato yoiai: Maton ochabo jeneax eki beribakanwe, jatianra enribi mato koiranti iki itan jatíbinin en mato akinti iki. Ixonbira maton ea yokatai: ¿Jawe jakonma akainkoniaxki noa jakiribi miki banéti iki? akin.

⁸Ikaxbira en mato yokatai: ¿Joninki atipana ja bikasai Dios meniamakin? ¡Ja en bikasaira maton ea meniamake! Jatianra maton ea yokaribipariai. ‘¿Jawe keenaibiki mia non meniamaa?’ ¡Ja chonkankonia westíorabo ea menitinin itan maton jawékibo menitininra maton ea yometsoake!

⁹Mato jatíxonbira, nato mainmea jonibaon maton ea yometsoake, jaskara ixonra mato jatíbi jakonma inon ixon en yoiai. Ea, jatíbi atipana Ibonra, en mato yoiai:

¹⁰ Jaskara iken nokon xobonko, ja chonkankonia ea westíora meniti senen keyokin boxon, ja koríki ati cajanko akanwe; maton jaskáara jawetianbi jawékiati maxkátima iki. Jaskáakin ea rama tanakanwe, maton oinnon ventanabo kepenai keskáakin nai kepenxon, mato jakon jawékibaon jayákaresnon ixon en mato akinnon.

¹¹ Jainxonra maton wainkonía yoabo itan maton uva waibo, jan mato keyonanaí jakonma ikibo en mato keyoxonti iki.

¹² Jatíbi wetsa mainmeabora mato yoií jakonshamanbora ikanai, iki ikanti iki, maton maira jan keentishaman iti iki. Ea, jatíbi atipana Ibonra jaskara yoiaí”.

Ibo Diossen yoia keská ikaibo

¹³ Ibonra neskara yoiaí: “Jakonmai-biresa mato eki yoyo ikai. Jaskákinbira maton ea yokatai: ‘¿Jawe jakonmaki noa miki yoyo ika?’ akin.

¹⁴ Neskátira mato yoyo ike: ‘Jatíbi Dios tee axontira yanka jawéki iki, ¿Jatíbi atipana Ibon yoia axonki jawe jakon non biti iki, itan ja oniskin ati chopasawexonki jawe jakon non biti iki?’

¹⁵ Nonra oinke, ja rabbitai jonibora jakonbires jakanke, jainoax jakonma joniboribira jatíbitian jakonbires jakanke, jawetianbira jabo jakonma jawéki winóyamai itan Ibo Dios tanakin jakonmaxbira, jawe masábi teneyamakanai”, akin.

¹⁶ (Ja Dios rabiaibo jatonbiribi yoyo ikaitianra Ibon netekaixon ninkata iki. Jaskákinra ja shinanti kopí, ja Ibo bebonxonbi westíora kirika meran ja rabiaibaon janebo wishamaa iki.)

¹⁷ Jatíbi atipana Ibonra yoia iki: “Eara benxokaati itai nokon jonibo jakiribi eki bekanti nete jati iketian. Jawen tee axonai bake, jawen papan noibai keskáakinra, en jato noibati iki.

¹⁸ Jatianra maton ointi iki, Ibo Diossen ja jakon akábo betan jakonma akábo jato senenbires jakonhati atipanyamaa, jaweratoki jakon iki ixon itan jaweratoki jakonma iki ixon, jainxon ja Dios rabiaibo itan ja rabiamai”, akin.

Jonibo Ibon jaton akábo yoixoni joti nete ochómabires

4 ¹ Jatíbi atipana Ibonra neskara yoiaí: “Ja nete nokótira moa ochóma iki, horno ketea tiritai keskátira tiriti iki, jatíbi rabbitaibo itan jakonma jonibora bimi jawéki xaká ikai keskati chii tiritainko menókanti iki. Ja nete nokoxon jato menoara, jawebi yamatii jabo menókanti iki.

² Ikaxbi mato, jan ea jakonhaibora, atikeskabiakin en jakon akára bari penekan tenaa keskati jistibires iti iki. Jatianra waka bake, kene meranoa pikoa raroí choronai keskati mato iti iki.

³ Ja netera en moa mato benxoaxona iki, jatianra jakonma jonibo mai poto akai keskáakin maton jamáti iki. Ea jatíbi atipana Ibo ixonra, jaskarara iti iki ixon, en mato yoiaí”, akin.

Ibo joti iketian benxokaati

⁴ Ibonra yoia iki: “Israelitabó, Horeb mananmanxon nokon yonoti Moisés meranxon, en nokon esé mato menini shinanbenoyamakin senenhakanwe. ¡Ja esébo itan ja ati joibaon yoiaí akira, jatíbi Israel jonibo yoiti ikanti iki!

⁵ Oinkanwe, jonibó, Ibon jato masá tenemati nete nokotamatianbira, profeta Elías en jato raanxonti iki, jara kikin jakonma nete itan onsá iti iki.

⁶ Janra papabo betan jaton bakebo raeananmaxon jakon jamati iki. Ikaxbi jaskáyamakanketianra, en joxon keyokin ras axon en mai ramiati iki”, akin.